

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

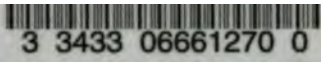
Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsatt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsatt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

3 3433 06661270 0

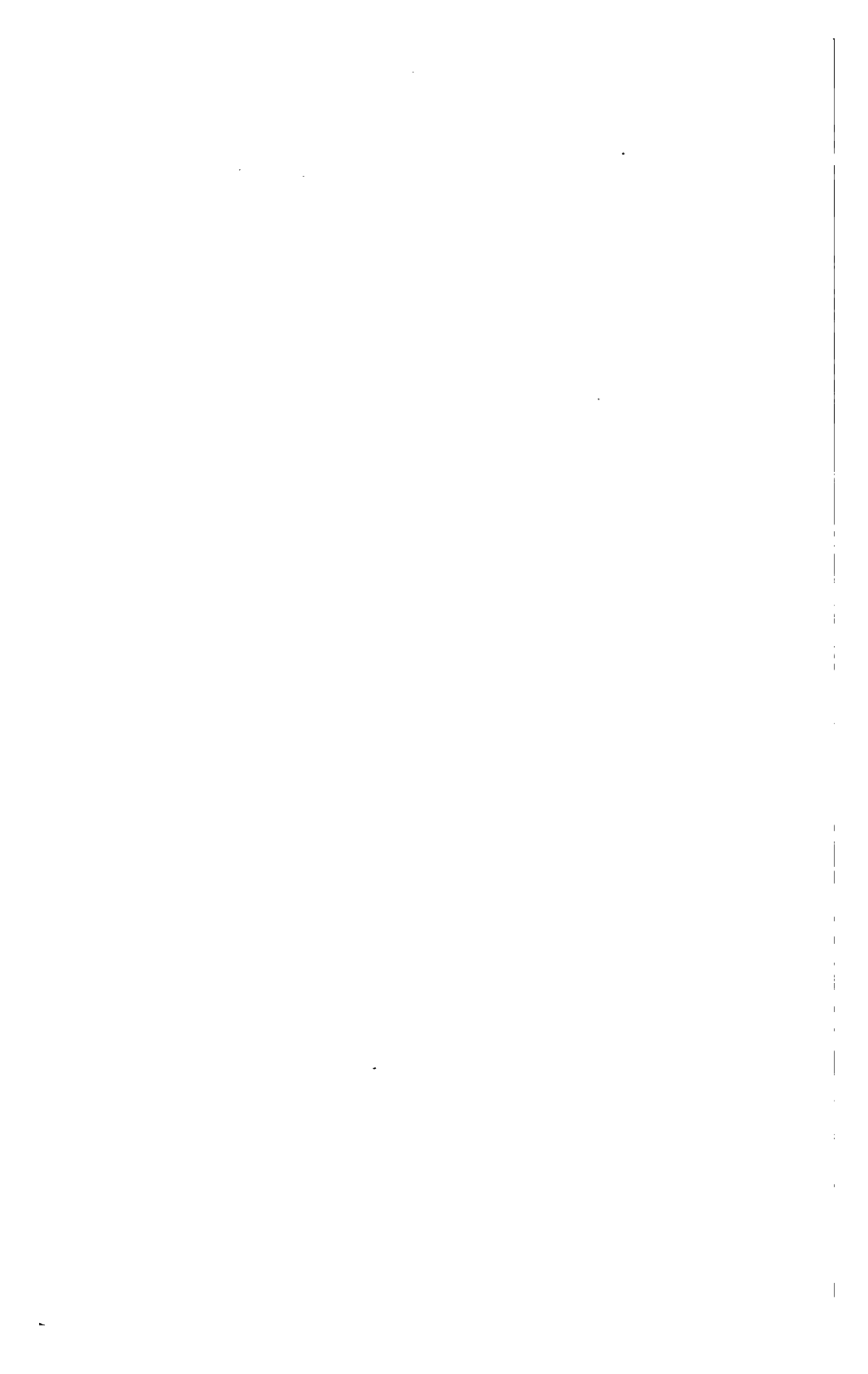

GEA

Sweden 19

SKRIFTER UTGIFNA AF SVENSKA HISTORISKA FÖRENINGEN 1

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

TILDEN, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
L

ÖFVERSTE

MIKAEL ANCKARSVÄRDS

MINNEN

FRÅN ÅREN 1788—1790

STOCKHOLM 1892

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1809

SKRIFTER

UTGIFNA

AF

SVENSKA HISTORISKA FÖRENINGEN, *Stockholm.*
ED

I

ÖFVERSTE
MIKAEL ANCKARSVÄRDS
MINNEN

FRÅN ÅREN 1788—1790

STOCKHOLM, 1892
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
27527B
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATION
B 1898 L

M. Ankersvold

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

P L

FÖRORD.

Mikael Cosswa, af en fransk bergsmanssläkt, föddes i Vestmanland 1742, deltog i det pommerska kriget såsom underofficer vid artilleriet och befordrades snart till fänrik. Han företog därefter vidsträckta sjöresor i Medelhafvet och Nordsjön, blef efter återkomsten stationerad i Finland och bistod där Sprengtporten i förberedelserna till 1772 års revolution. Efter revolutionen blef fänrik Cosswa utnämnd till löjtnant samt adlad. Tolf år senare (1784) blef han öfverste och chef för finska eskadern af arméens flotta, som var stationerad vid Sveaborg. På denna plats utvecklade han lika stor duglighet som rättrådighet och humanitet och vann härigenom både hos manskap och officerare tillgifvenhet och förtroende i ovanligt hög grad. Det allmänna anseende han åtnjöt torde ha varit orsaken till, att Gustaf III redan på nyåret 1788 invigde honom i sina krigsplaner mot Ryssland för att kunna draga nytta af hans framstående egenskaper. Knappt hade kriget börjat, förrän Anckarsvärd fick under sitt befäl både finska och svenska eskadern af arméens flotta, men Anjalaförbundets sorgliga mellankomst beröfvade honom möjligheten att utföra några större bedrifter, och han fick nöja sig med den blygsammare uppgiften att skydda den finska skärgården för Ryssarnes härjningar. Men Anckarswärds verksamhet i Finland skulle snart för alltid afbrytas. Midt under förberedelserna för nästa campagne kallades han till Stockholm under omständigheter i hög grad betecknande för denna af förtälet, afunden och partisplitet upprörda tid, omständigheter, som han själf lefvande har skildrat. Han fördes till Sverige som arresterad. Det kunde ej blifva svårt för honom att rättfärdiga sig, men till Finland fick han ej återvända och han fick endast på afstånd bevittna skärgårdsflottans ärorika strider och segrar, hvilka senare han dock beredt genom sin energiska verksamhet för flottans försättande i stridbart skick, särskildt till 1790 års afgörande fälttåg. Efter krigets slut blef han landshöfding i Kalmar län, där han likaledes lyckades vinna förtroende och tillgifvenhet. I denna jämförelsevis lugna verksamhet tillbragte han nära 20 år. Först år 1809 framträdde han

Hot 2 Sept 1738

åter i det politiska lifvet, men intog då också såsom landtmarskalk vid 1809—10 års riksdag en af de mest framskjutna platserna i detsamma. Han blef nu generallöjtnant, grefve och serafimerrid-dare, men begärde efter riksdagens slut afsked från alla sina äm-beten och lefde sedan som privatman, tills han nära 100-årig dog den 23 mars 1838.

*
*
*

Anckarswärds *Minnen från åren 1788—1790* ha ej varit all-deles okända eller obegagnade förut. Utgifvaren af De la Gardieska Arkivet, sedermera domprosten P. Wieselgren, hade dem i sina händer i midten på 1820-talet jämte en hel »koffert» med bref och andra papper. Meningen var då att utgifva *Minnena*, men ut-gifningen uppsköts — den skulle ej få äga rum förr än efter för-fattarens död och blef då ej heller utaf. I femtonde bandet af De la Gardieska Arkivet har emellertid dess utgifvare begagnat sig utaf de tidigare anteckningarna. Stycken af desamma ha varit tillgäng-liga för öfverste Schinkel och begagnats vid redigeringen af andra delen utaf de *Schinkelska Minnena* på det för den dåvarande ut-gifvaren egendomliga sättet: han återgaf gärna — ej alltid så troget — i dialogform de berättelser af samtida, som han hade till sin disposition.

Själftva originalet till anteckningarna 1788—90 skänktes 1872 af Mikael Anckarswärds söner August och Mikael Gustaf Anckar-svärd till den stora handskriftsamlingen på Eriksberg. Af anteck-ningarna förskaffade sig numera affidne kommandören Axel Adler-sparre en afskrift, möjligen i afsikt att låta trycka den. Det är denna afskrift, som Red. af Hist. Tidskrift förvärfvat. Öfverste-kammarherren frih. C. J. Bonde har haft godheten att till vårt för-fogande ställa själftva originalet, som sålunda vid tryckningen kunnat begagnas. Det är en liten inbunden bok i kvartformat, af Anckar-svärd egenhändigt skrifven. Vid tryckningen har, med några få modifikation, dennes stafning blifvit följd. Indelningen i de tre kapitlen har däremot gjorts af redaktionen.¹

Af de bref, hvilka som bilagor åtfölja denna publikation, äro n. 1—12 i vidimerad afskrift införda på slutet i själftva handskriften. De öfriga äro hämtade dels från Gustavianska samlingen i Upsala

¹ I *Svenskt Biografiskt Lexikon*, Ny följd I, sid. 165, uppgifver P. Wiesel-gren att han af M. Anckarsvärd fått sig tillsänd dennes dagbok för åren 1788—1810. I hvad förhållande denna står till den originalhandskrift vi ha begagnat, känna vi icke, och lika litet kan man af den nya biografi öfver Anckarsvärd, som i nämnda del är införd, draga några slutsatser angående Dagbokens inne-håll för åren 1790—1810; det är huvudsakligen *bref*, som återopas. Hvar denna utförligare dagbok — om annars uppgiften är riktig — f. n. befinner sig, känna vi icke. Anckarswärds brevväxling förvaras åter, åtminstone till en del, på Eriksberg.

universitetsbibliotek (n. 13, 14, 16—19), dels från Riksarkivet (n. 15).

Några få upplysande noter, äfvensom ett personregister, äro af Red. tillagda.

Det porträtt, som åtföljer denna publikation, är af Generalstabens litografiska anstalt i ljustryck utfördt efter originalet i Riddarhusets serie af landtmarskalksporträtt.

E. H.

I.

1788.

1788 d. 15 februarl reste jag efter kallelse genom statssekreteraren m. m. friherre Ruuth till Stockholm i sällskap med professoren Schultén och anlände den 24:e i samma månad. Resan skedde norra vägen öfver Qvarken.

Febr. d. 26. Audience hos Kongl. Maj:t, som med särdeles nåd mig emottog, talade länge om hvarjehanda, om befalet i Finland, om baron Stjerneld och dess resa till Ryssland, hvarmed konungen syntes mycket missnöjd; framkastade slutligen åtskilliga krigsideer, hvilka af mig icke tillstyrktes. Samma dag spisade jag middag hos öfverste-kammarjunkaren baron Armfelt, som mera tydligt gaf mig konungens krigstankar tillkänna och omtalte en plan ungefärligen så, att uti april månad Hastfehr med Savolaks-trupperna skulle gå för Viborg och landshöfdingen baron Carl Armfelt för Fredrikshamn, öfverrumpla dessa ställen, sedan gå för S:t Petersburg, och Gud vet icke hvart sedan. Jag visade mot denna plan många ööfvervinnerliga hinder och afstyrkte hela kriget uppå flere goda skäl men förnämligast, efter jag icke trodde rikets kassor vara i det stånd att kunna fournera utgifterna till ett krig, hvaremot man invände att både Turken, Preussen och i synnerhet England offererade oss stora penningesummor, endast vi först ville börja.

Mars d. 6 om morgonen kom baron Armfelt in på min kammare, började tala om rikets närvarande ställning, uppläste några reflexioner, som innehöllo den faseligaste målning öfver finansernas tillstånd, missnöjet i riket, konungens ledsnad och

villrådighet m. m., af hvilket allt man ville draga den slutsats, att kriget vore nödvändigt och att konungen hade icke något annat moyen att draga sig utur den labyrinth, hvaruti han vore råkad, ty att kalla ständerna och begära deras hjälp vore för humiliant, men om man kunde göra en lycklig coup, skulle vi sedan nog få penningar. Han bad mig slutligen göra upp en plan till Rysslands angripande. Jag motsade kriget, påstod det vore bättre kalla ständerna och att jag ingalunda kunde tvifla, det de göra det yttersta för att hjälpa konungen, om han lemnar dem sitt fulla förtroende, men mig svarades att kungen dertill icke kunde förmås, sedan 1786 års ständer gjort honom så missnöjd m. m., och yrkades vidare att jag skulle författa en plan och för allting icke afstyrka kriget. Några dagar der- efter sammanskref jag några reflexioner, hvilka jag för Arm- felt uppvisade och som af honom approberades, fast han nog syntes önska, det jag ifrigare tillstyrkt krigets skyndsammaste företagande. Dessa reflexioner uppläste jag för Kongl. Maj:t *mars den 28* på Haga, då jag hade afskedsaudience, hvar- under kungen var mycket nådig, talade mycket om krig, som jag afstyrkte, om stora och lilla flottorna, om grefve Ehren- svärd och om mycket annat. Jag fick äfven dess nådigaste befallning att inlemnna en pro memoria uppå hvad jag till flottans skyndsammaste utrustande i händelse af krig hade af nöden och som jag samma afton inlemnade.

Den 30 reste jag från Stockholm öfver hafvet med släda och kom lyckligen hem d. 3 april samt träffade min älskvärda familje vid helsan.

De reflexioner jag under mitt vistande i Stockholm kunnat göra fylla själen med bedröfvelse: Konungen, som genom en öfverdrifven luxe och mindre väl efterräknad hushållning satt sig och riket uti yttersta vidlöftighet, villrådighet och misstrogen, omgifven af några till sederna högst förderfvade och för öfrigt odugliga ynglingar, utan någon enda mogen vän; rikets råd och högste embetsmän utur allt förtroende; kabaler vid hofvet mellan några för egna intressen sig sammansatta partier, hvaraf Tol- lens, som associerat sig Ruuth och Munck uti rikets affärer, tyckes vara det mest verksamma och nu nästan ensamt rå- dande: olyckligt nog kanske en dag för Sverige i anseende till Tollens omätlig ärelystnad, höga tankar om sig sjelf och

dristiga spekulationsgåfva. Denne man hade kunnat vara en stor och nyttig embetsman under en konung, som sjelf älskat affärer och sjelf velat befalla. Jag fruktar nu, han leder sin herre uti ett krig, som lätt kan göra både konung och rike obotligt olycklige.

Armfelt synes vara hufvudman för andra partiet, men som han tyckes äga mera behaglig qvickhet än grundade kunskaper, är osäkert, huru länge han sig i affärerna bibehålla kan, ehuru han säkerligen det längsta lærer bibehålla sig uti sin herres gunst. — General Toll gaf mig aldrig något förtroende, sedan baron Ruuth en dag på långt håll sökt utforska mina tankar, dem jag alldeles icke böd till att dölja utan sade dristigt, att jag ansåg början af ett krig för högst olyckligt och till intet nyttigt, samt att vi ännu icke vore i tillstånd att med något eftertryck göra ett anfall på Ryssland. Jag märkte tydligen att, då Armfelt arbetade uppå krig, satte sig Tollen deremot, och så tvärtom. — I början gjorde sig Armfelt hopp om mycket penningar från England; jag, som omöjligen kunde begripa, hvarföre England skulle gifva penningar, tviflade derpå och sluteligen tycktes baron Armfelt tvifla lika mycket som jag.

Maj d. 10. Om morgonen då jag var på Vesterkulla, kom general Posses dräng med konungens ordres, dat. Haga d. 4:e maj, som major Morian medförde och afgick vidare som kurir till S:t Petersburg. Jag reste genast in för att med general en chef öfverlägga och gaf ordres en consequence och besvarade kungens ordres med posten d. 14:e.

Maj d. 16 f. m. ankom öfverstelöjtnant baron Silfverschöld, som under couvert från general Toll öfverlemnade mig kungens billet af den 5:e maj; samma dag om afton kl. 6 med en kurir ifrån baron Ruuth kungens billet af d. 10:e, hvarpå jag genast reste in till general en chef och beslöts att ej ännu öppna kungens till honom med Silfverschöld sända förseglade convolut med påskrift att *öppnas då säkra tidningar inträffa att Ryssarne armera, tackla galerer eller låta trupper marchera mot vår gräns m. m.* Om afton med baron Ruuths kurir besvarade jag kungens begge billetter, men hade ej tid deraf taga någon copia.

Maj d. 18 ankom Morian tillbaka. Han försäkrade general en chef det Ryssarne visst icke ämnade oss angripa, men väl

sätta sig till motvärn, då de höra oss rusta; och häruti stämma alla underrättelser öfverens, men kungens berättelser deremot hota med anfall af galerer, Kalmucker och Tartarer.

Maj d. 20. I dag fick general en chef grefve Posse kungens egenhändiga billet, som Hastfehr medförde, af innehåll att Kalmucker och Tartarer vore uti anmarche samt att Hastfehr äfven fått förseglade ordres. — Vi öppnade det generalen fått, närvarande han, öfverste Piper och jag; generalen och jag afgåfvo våra rapporter, hvarmed fänrik v. Born afsändes, adresserad till baron Ruuth, kl. 11 i afton.

Reflexioner. Det är tydligt, att kungen vill göra krig och vill att nation skall tro oss angripne. — I landet är hunger, brist och dyr tid, rikets kassor uttömde, missnöjet allmänt, inga magasin i Finland; kanske finns här 24 dagars föda för regementernes möten och att flottan har 5 veckors proviant på Sveaborg. Flottan har stora brister uppå officerare, underofficerare och båtsmän, som af förslaget till kungen ses kan. Hvarje tänkande lærer lätt finna, hvad prouesser af en sådan tillställning är att vänta.

Maj d. 23. I dag kom öfverstekammarjunkaren baron Armfelt. D. 24:e talte jag vid Armfelt på Ladugården; han skyllde nu alla krigsanstalter uppå Tollen och sade, att kungen låter af honom sig bedraga, och yttrade sig vidare, att kungen satt riket uti en sådan villervalla, att han icke hade annat partie än agera en désesperé. I dag trodde man sig se ryska örlogsskepp utanföre Sveaborg; jag skickade Snappopp att se efter. han återkom den 26:e och hade sett ingenting.

Maj den 26 kom Morian med ordres om alla krigsrustningar. Jag fick Kongl. M:ts egenhändiga billet af den 22:e och Ruuthens P. M., der han säger, att jag af Escolin får 1000 matrosar, och jag är försäkrad, att han icke kan skaffa 300, men på det sättet tror man alla saker möjliga blott på några projektmakares föregifvande. Hvad hopp bör man då göra sig om en sådan tillställnings utgång?

Den 27 fick jag Armfelts billet, hvaruti han säger, att kungen är missnöjd öfver de representationer jag gjorde emot kriget och ber mig ej göra flere; jag svarade genast Armfelt.

Den 28. Besökte min hustru på Vesterkulla och talade vid Armfelt, som bodde på Ladugården; han berättade att kungen gjort proposition till rådet om kriget, som af dem blifvit tillstyrkt, hvaröfver kungen var ganska glad, som äfven syntes af dess bref till Armfelt som han för mig uppläste och hvaruti rådet ganska qvickt och artigt persiflerades. — Jag frågade Armfelt, om vi hafva någon allierad, som antingen deltagar uti kriget eller fournerar oss penningar till dess utförande. Han svarade nej, men hoppades att traitén med England om penningar skulle snart vara avslutad. — Han berättade mig äfven, att kungen i Preussen icke älskar vår kung, och uppläste för mig ett bref han just nu fått ifrån Berlin, som detsamma fullkomligen bekräftade. — Jag bevisade då Armfelt, att vi ingen nytta borde kunna vänta af ett krig, tillståndt utan allierade, utan penningar, utan magasiner och flere behofver, ty ännu fanns ingen tross- eller artilleri-häst, inga bagerianstalter, med ett ord det nödvändigaste till arméens rörlighet feltes, och dock likväl skulle vi genom surprise inkräkta hela Ryssland. Mina skäl kunde väl icke bestridas, men saken ansågs nödvändig och mig svarades: *Le vin est tiré, il faut le boire.* — Jag böd icke till för denna herre att dölja min fruktan, det alltsammans stannar genom bristande behof och felaktiga anstalter, och jag är inom mig öfvertygad, att så händer och att vi åtminstone denna campagne inga inkräkningar göra, oaktadt allt det förakt, hvarmed vi våra fiender anse.

Maj d. 29 skref jag till Kongl. M:t, och skickade ut Snappopp.

Den 30 kom v. Born tillbaka; jag hade af honom intet bref hvarken från kungen eller Ruuthen, icke heller med den extra post samma dag ankom och medförde 5000 rdr, sände utaf kamrer Strandman uppå baron Ruuths befallning.

Den 31. Jag hade åter i dag ett långt samtal med baron Armfelt. Dess farbror landshöfding Carl Armfelt var kommen; han skulle öfvertalas emottaga befälet öfver det avantgarde, som oförtöfvat skulle marchera till gränsen. Jag tviflade högeligen han dertill skulle låta sig beqväma; men Armfelt sjelf hade godt hopp och sade sig hafva inbillat gubben, att kejsarinnan verkligen ämnar angripa oss och bad mig för allt i verlden ej gifva honom anledning tvifla derpå, hvilket jag

lofvade, så mycket mer som jag med gubben icke var uti någon intime liaison.

Om eftermiddagen hade gubben redan emottagit det honom ämnade befäl, och jag var kallad till general en chef uti ett slags conseille, då gubben Armfelt var ganska ifrig och ville att jag genast skulle ge honom en division af skärgårdsflottan att gå till gränsen och försvara dess flank; jag böd till bevisa, att det icke presserade och att, om jag nu bemannar och bortskickar hvad af flottan kan vara färdigt, så afstannar hela armeringen med resten. Men gubben var ganska häftig och syntes fulleligen öfvertygad, att hela ryska galersflottan redan vore uti anmarche. Jag sade då slutligen, att han skulle få så mycket som är färdigt, endast jag dertill får general en chefs ordres, men dessa ordres ville denne icke gifva, och således blef ingenting utaf.

Om afton kom löjtnant Ehrenström vid artilleriet med kungens egenhändig ordres till general en chef att nu vore tid att skynda; att generalmajoren landshöfding Carl Armfelt skulle med 1500 man infanteri och kavalleri genast marchera till gränsen och göra fienden modigt afbräck; att skynda på flottan och på den sätta garnisonsregementena m. m. Kungen yttrar sig i samma ordres att han oförtöfvat skall sjelf komma Finland till undsättning, ehuru ännu ingen synes vilja angripa oss.

Baron Gust. Armfelt sade mig, att kungen är vid mycket elakt humeur och ond att galernerne i Stockholm så långsamt armeras och att ryska ministern i Stockholm mutat en officer att bränna upp galernerne och att uti en funnits brännbara ämnen m. m., som jag fruktar är uppspunna historier på corpsens räkning, kanske af någon lycksökare, som med en sådan berättelse velat göra sig nödvändig. — Hvad armeringen beträffar, är jag öfvertygad, hvar och en gör sin skyldighet, och efter de underrättelser jag fått, lider den allt hvad förmodas kan. Men att rusta en flotta kan ej gå lika fort som att sadla ett kavalleri.

Juni d. 1. Löjtnant Ehrenström, som fört de i går ankomne orderne, var i dag hos mig med hälsning ifrån Kongl. M:t, att Hans M:t ingalunda tviflar uppå den nit och drift, hvarmed jag dess ordres utför, och att H:s M:t på sin sida med största drift föranstaltar om galernerne utrustande och

svenska arméens transport hit. — Ehrenström gjorde mig samma berättelse som Armfelt om ryske ministrernas försök att bränna galernerne och att officeren fått 50,000 d:r k:mt. Jag frågade, om officeren vore känd och arresterad, hvarpå svarades, att Kongl. M:t väl visste hvem det vore, men att han icke brydde sig om att arrestera honom. Sanningen häraf torde något hvar lätt kunna inse, ty huru skulle ett så groft brott kunna lemnas ostraffadt och opåtaladt.

Juni d. 2 reste min hustru till Vesterkulla; jag följde henne till Ladugården för att explicera mig med Armfelt, som om mig haft åtskilliga utlåtelse äfven uti sine bref till Kongl. M:t, som mig genom säker hand från Stockholm blifvit berättadt. Jag försäkrade Armfelt, det jag vore konungen lika redligt och uppriktigt tillgifven, som eho det vara må, och att jag väl icke lärer kunna deraf lemna något större vedermäle, än den dristiga uppriktighet, hvarmed jag sagt konungen, att han ställer till ett för sig och riket olyckligt krig. Som Armfelt äfven utlätit sig om flottans officerscorps esprit, sade jag honom, att om han derom ville blifva underrättad, borde han utaf mig begära denna kunskap, eller ock komma ut och se, med hvad nit, god vilja och drift de arbeta natt och dag, tackla, bestycka och armera med ovane finska soldater i stället för artillerister och sjömän; jag sade, att om han genom andra utvägar söker dessa kunskaper, kan han lätt bli förledd och förleda konungen att om redelige officerares och trogne undersåtares tankesätt göra sig falska begrepp, från sanningen afskiljde och skadlige lika så väl för konungen sjelf som för den olycklige medborgaren, som oskyldigt blir ett sådant begrepps föremål. — Armfelt ursäktade sig, nekade icke, att han skrivit till konungen, men önskade jag måtte få se allt hvad han skrivit, då han trodde jag icke skulle hafva skäl dermed vara missnöjd. — Sedan jag rättfärdigat både corpsens och mitt eget tankesätt, skiljdes Armfelt och jag goda vänner åt.

Det är ock vid min själs salighet en sanning, att officerscorpsen gör nästan underverk och ådagalägger ett nit, som förtjenar det största beröm; det förtroende, de visa mig, bidrager kanske icke litet härtill, och jag blir dem derföre evigt förbunden, ty ehuru jag icke tillstyrkt kriget, icke tror att någon lycka dermed vinnes, är det dock min uppriktiga före-

sats att efter allra yttersta förmåga mina skyldigheter fullgöra, och det är jag min konung lika visst skyldig, som att, då mina råd äskas, dem enligt med sanning och öfvertygelse om sakerne utan smicker afgifva, och denna föresats är jag sinnad till det sista följa, ehvad mig och hända må.

Juni d. 4 om afton fick jag från kommandanten 3:ne särskilta beskickningar, att nu syntes ryska galerer vilja smyga sig in uti skären; han begärde att jag skulle låta recognoscera dem, det jag ock gjorde, ehuru öfvertygad om orimligheten, att någon fiende då ännu kunde synas. Kapiten Sjöman, löjtnanterne Cronstedt och Diederichs utsändes med hvar sin slup, återkommo om morgonen med rapport, det de förmente galernerne icke annat varit än fiskarebåtar i yttre skären. Kommandanten hade likväl hela natten garnison under gevär.

Juni d. 5 middagstiden återkom Snappopp och berättade, att han kryssat nära in till Hogland utan att upptäcka det allraminsta. — En dansk coopvardie-man hade han i dag präjat; denne hade för några dagar sedan seglat ifrån Kronstadt, då der legat 6 örlogsskepp och någre fregatter; flere hade varit under armering, men galerer hade han hvarken sett eller hört talas om.

Flemingen och Montgomeri hafva varit hos mig; begge yttrade mycket missnöje öfver denna omogna tillställning och grufvade sig för utgången, förundrade sig äfven öfver kommandantens fjäsk, som nu för andra gången så mycket i otid gaf en falsk alert utan minsta möjliga anledning.

Juni d. 9 fick jag af kapiten Tavast kungens bref af d. 5:e. Jag ser deraf beklagligen, att Kongl. M:t är missnöjd med den uppriktighet jag yttrat, men mitt samvete gör mig ingen förebråelse. Jag har afstyrkt kriget af kärlek till min kung, ty efter mitt begrepp är nu riket långt ifrån uti tillstånd att soutenera ett krig; anstalerna lofva visst inga eröfringar, allt synes förhastadt och mindre öfverlagdt. Gud låte icke förusterne bli för stora innan slutet. Förebråelser af min kung har jag dock icke förtjent; jag har gjort och gör dagligen min skyldighet, som vore jag den för kriget mest nitiske; i sällskaper yttrar jag mig icke, bland vänner är jag den minst häftige emot dem, som med skäl kunna anses för upphofsmän för hela tillställningen. Huru talar icke öfverstelöjtnanten baron

M[unc]k med flere, men dessa misstänkas icke, ty de sofva, då jag för min konungs tjenst vakar, och spela deras partie, då jag vandrar trötta fjät.

Junl d. 10 kom A. B:r från Stockholm, hade hälsningar från Ros[enstei]n med berättelse att Armfelt om mig gjort kungen någre berättelser, hvaröfver han blifvit mycket onådig både emot mig och officerscorpsen, hvilket allt kungen sjelf för R[osenstei]n berättat, och att armeringen här går långsamt, med mycket mera. Äfven hade Armfelt berättat att fruntimren vore mycket emot kriget, som jag tycker af dem kunde vara rätt förlåtligt, men detta hade dock föranlåtit Kongl. M:t att uti dess bref af d. 5:e till general en chef befalla honom att köra fruntimren utur fästningen *comme des bouches inutiles qui l'affament*. Just när desse ordres kom, hvilka af kommandanten med utmärkt nit kommunicerades, voro alla officerarnes hustrur sysselsatte att reda ut sine männer, brygga, baka och slagta m. m. åt dem, emedan officerarne, som arbetade natt och dag, icke hade minsta tid att sörja för deras egne equiperingar. Desse hårda och oförtjente ordres gjorde mycket missnöje och retade nästan hela officerscorpsen grufveligen; men jag stillade dem, uppmuntrade hvar och en till sina skyldigheters fullgörande, dem de ock aldrig uraktläto. — Ingen af fruarne flyttade, som nog inquieterade både general en chef och kommandanten. — Om kungen sjelf kunnat se och sjelf granska mitt och corpsens uppförande, aldrig hade han då skrivit ett sådant bref, som det af den 5:e till general en chef grefve Posse.

Junl d. 11 besvarade jag Kongl. M:ts bref af d. 5:e och skref till baron Ruuth.

Junl d. 14 ankom kornetten Delamuhl från S:t Petersburg med depeche från baron Nolcken och i går reste en rysk öfverstelöjtnant som kurir till Stockholm. — Baron Nolckens bref till general Posse och Delamules muntliga berättelser innehöllo, det kejsarinnan beordrat ett läger vid Krasnagorka nära vid Oranienbaum att samlas 14 dagar härefter, ungefärligen 20,000 man, under general en chef grefve Mouchin Pouchkin, generallöjtnanterne Anhalt och Michelson och generalmajoren grefve Razoumofsky, att inga kosacker voro ännu i Petersburg, men att de väntades, att Kalmucker och Tartarer

aldrig varit omtalte, att 15 à 16 galerer voro i sjön, men ingen deraf hvarken armerad eller bemannad, att några och tjuugo lineskepp och 10 à 12 fregatter lågo på Kronstadts redd färdige, men kunde icke ännu på 3 veckor få sine besättningar, att mellan Petersburg och vår gräns synes hvarken offensive eller defensive anstalter, men att våra rustningar allmänt omtalas, att den i går passerade kuriren medfört en deklaration från kejsarinnan till vår kung, att hon icke tänkt något mot Sverige företaga, men att om hon blir angripen, gör hon allt till sitt försvar och att hämnas. — Delamuhl afgick genast till Stockholm, men dock åtföljd af kapiten Tavast.

Juni d. 15 kom öfversten baron Sebastian Leijonhufvud från Sverige och omtalade det terribla missnöje, hvaraf alla tänkande äro intagne öfver så väl den allmänna ställningen som i synnerhet öfver krigsanstalterne, som af ingen klok och fäderneslandet tillgifven approberas, utom kanske af några ynglingar och lycksökare som endast äro intagne af den lycka och egne förmåner, de inbilla sig vinna.

Juni d. 17 inmönstrades flottan af öfversten och kommandören Montgomeri, men rätta embarqueringen med infanteriet skedde ej förr än den 20:e; jag har således på ungefärligen en månad rustat ut hela flottan, ifrån det att stora fartygen lågo utan master och barlast, alla kanonslupar, barkasser, mörsarefartyg etc. etc. stodo på land odrefne, och just då jag detta gjort, som granskadt af kunnigt folk bort förvärfva mig mycket beröm, då ådrager man mig min konungs oförtjenta miss-troende och onåd.

Juni d. 20 kom ifrån baron Nolcken en estafett, att 3:ne lineskepp om 100 kanoner hvardera och några fregatter från Kronstadt utlupit, att de trupper, som varit ämnade att samlas vid Krasnagorka nu med nog skyndsamhet dragas åt Viborgska sidan; om galerer nämdes ingenting. Desse depecher afsände jag sjöledes till Kongl. M:t med fänrik Hjort, jakten Falken, till hertig Carl fänrik Funk, jakten Flugan. — Om afton kl. 9 fick jag med extra post kungens ordres af d. 16:e om detachmentet till Hangö. Jag gaf genast ordres till kapiten Toll att i morgon med hemmema Oden dit afgå.

Juni d. 27 om afton fick jag från öfverstekammarjunkaren baron Armfelt ett bref, hvaruti var kungens af den 22:e, som

kapiten Tavast medfört. Detta bref var ganska nådigt och märkvärdigt.

D. 28 kom öfverstekammarjunkaren baron Armfelt till fästningen för att möta Kongl. M:t, som hade seglat i tisdags från Stockholm. I dag återkommo fänrikarne Funk och Asping från hertigens flotta och medförde till mig ett bref ifrån hertigen, hvaruti han låter mig veta det han tvungit en rysk amiral för en flotta af 3 stora skepp och 4 fregatter att salutera. Officerarne berättade, att hertigen varit mycket missnöjd med saluterna och häldre önskat, de hade refuserat, då action genast börjats, emedan hela flottan dertill gjort sig klar. Svenska flottan hade då varit på höjden af Hangö.

Juni d. 30 gaf jag baron Armfelt Jehu att dermed segla kungen till mötes, men för hårdt väder och motvind kunde den ej komma ut.

Juli d. 1. Öfverstelöjtnanten Stedingk var nu för några dagar sedan ankommen att taga befälet öfver fregatterne Trolle och Sprengtporten. Han sade till mig att hertig Carl gifvit honom ordres att af hvad styrka ryska skepp han träffar i sjön skall begära och, om det refuseras, taga salut.

I går med posten fingo vi tidning, att kungen befallt ryska ministern bortresa från Stockholm. Nu börjar det se allvarsam ut, men att man vill ge kriget namn af defensift, det är orimligt. — Kl. 3 e. m. kom löjtnant Brummer hem med Atis från hertigens flotta. Hertigen hade tagit Snappopp ifrån Brummer och gifvit Atis i stället. — Jag fick bref af hertigen jemte afskrift af dess märkliga ordres till grefve Claes Wachtmeister. — Efter Brummers berättelse har kungen i morgons passerat Hangö med galernerne. — Kl. 9 om afton kom kornett Essen med rapport från baron Hastfehr om en imaginerad attaque af Ryssarne, dem Hastfehr fördrifvit, gått in i Ryssland och marcherade för Nyslott, det han snart ämnade lemna uti kungens händer. Jag afskickade Essen med en recognoscer-slip och gaf honom äfven att framföra mitt underdåniga bref till konungen.

Juli d. 2. I natt kommo fyra galerer af vår galere-eskader och kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m. kom Kongl. M:t uppå Amphion, som saluterades under förbifarten af hela min eskader, hvarefter jag genast rodde till Amphion, som ankrade vid Helsingfors, för

att göra min underdånigste uppvaktning. — Grefve Posse blef först nedkallad, hvarefter Kongl. M:t på däck uppkom, hälsade mig mycket nådigt och sedan kommandanten på Sveaborg, öfverste Mannerskantz och öfversten baron Stackelberg blifvit presenterade, befallte konungen mig med sig uti kajutan nedstiga. — Kongl. M:t förebrådde mig, dock uti ganska nådiga termer, min ovilja emot kriget. Han försäkrade mig, att han egde mycket hopp om god framgång, att i Ryssland vore ett fasligt missnöje, som icke annat kunde än befordra våra afsigter, att kejsarinnan genom dess högfärd ådragit sig hela Europas hat, att det vore omöjligt för Ryssarne att emotstå en så formidabel magt, som den kungen nu hade med sig till sjös och lands, att svenska arméen vore ganska uppeldad och bitter emot Ryssarne, med mycket mera, som jag ej hinner uppteckna eller så noga kommer ihåg. — Hårtill svarade jag, att det gjort mig hjertligen ondt se mig misstrodd af min kung, som jag dock menar så hjertligen väl, att jag varit emot kriget, för det att krig sällan pläga bereda rikens sällhet, att jag fruktade kungens resurser icke tilläto krigets nog kraftiga utförande, att arméen icke var i det stånd att kunna göra en vigoreuse campagne, då både kläder och magasiner felade, inga bagerier ännu funnos, att jag trodde Rysslands magt icke af oss borde så alldeles föraktas, att ett missnöje uti ett land med Rysslands regeringssätt är icke mycket att räkna uppå och att kungen kunde vara försäkrad, det missnöje i dess eget land icke felade, fast kanske man söker för honom att dölja det; att hvad svenska arméens ifver mot Ryssarne beträffar, lemnar jag den i dess värde, men försäkrade, att sådant hos Finnarne icke felas, då det blir allvar utaf, och att jag hoppas tiden gör rättvisa åt alla, med mycket mer, och allt detta med all möjlig uppriktighet; kungen var under hela detta samtal mycket nådig, böd till dölja ett missnöje med min person, som dock stundom beklagligen framlyste; han bad mig slutligen icke misströsta om en lycklig utgång och glömma hvad som emellan honom och mig varit passeradt.

Samma dag e. m. kl. $\frac{1}{2}$ 7 inställde jag mig åter uppå Amphion efter erhållen nådig befallning, nedkallades i kajutan, närvarande general Toll, generaladjutanten baron Raijalin, öfveradjutanten baron Otto Wrede. — Kartan framtoogs och mig frågades, hvarest jag med skärgårdsflottan kunde å ryska sidan

fatta posto. — Jag begärte i all underdånighet få veta ändamålet, som först sades vara att betäcka general Armfelts flank, då jag trodde en lätt eskader vore tillräcklig uti Kungshamn och flottan antingen vid Pellinge eller Svartholm; men diskursen fördes då på Viborgs angripande, som man för skärgårdsflottan ansåg ganska lätt. När jag häraf snart bevist omöjligheten, förändrades projektet till Fredrikshamn, hvilket man ansåg för min ofelbara skyldighet att angripa och taga. — Jag gjorde ännu häremot några inkast, som t. ex. att våra fartyg voro icke nog starka till en fästnings angripande, om hon icke tillika från landsidan med allvar attackerades, att jag genom ryska örlogsflottan kunde lätt blifva couperad, om jag går till Fredrikshamn, innan svenska örlogsflottan är vid Aspön, m. m., hvaröfver kungen blef mycket onådig, sade att han gaf mig ordres att attackera fästningen och att den, som kommer tillbaka utan seger, skall skjutas för pannan m. m., och att skeppscheferne å stora flottan sammansvurit sig att aldrig återkomma, innan de ruinerat hela ryska flottan, och att han trott sig finna samma nit hos arméens flotta. — Jag svarade endast hertill, att E. K. M:t kan vara försäkrad det, ehuru arméens flotta ingen sådan ed gjort, fullgöra de deras skyldighet, så långt möjligt är. — Kungen befallte mig till i morgon gifva mina tankar skriftligen.

Omständigheterna vid denna öfverläggning gäfvu mig vid handen, att Toll, Rajalin och Otto Wrede projektera. Jag lemnar general Toll, tror honom äga i synnerhet tilltagsenhet, men hvad en flotta kan eller bör uträtta, tror jag icke han förstår, och Rajalin tror jag vore en flink skeppschef, men att förestafva mig en skärgårdsflottas skyldigheter lär han så mycket mindre vara kapabel, som han icke ens känner flottans sammansättning, och Otto Wredes insigter häruti har jag ännu mindre tankar om. Emedlertid skapa dessa unga herrar de ordres, hvilkas motsäggande ådrager mig min konungs onåd eller utförandet vågar all min reputation och heder.

Juli d. 3 kl. 10 f. m. träffade jag vid ankomsten till staden generaladjutanten baron Rajalin. Han begärte med mig ett samtal, sade mig efter flere vänskapsbetygelser, att jag borde med kungen agera mera politiquement, att jag annars kunde förstöra min lycka. Jag försäkrade honom, att jag al-

drig ljuger för min kung och minst uti saker af den vigt, att rikets medborgares välfärd deraf berodde, att jag tror mig tjena kung och rike så väl med min sanning som andre med deras smicker m. m., gick derpå till Amphion, men fick ej se Kongl. M:t, medan han ämnat sig ut till eskadern i dag. — Jag visade general Toll hvad jag på nådig befallning skrifvit, det han läste och bad mig icke lemna fram, emedan jag galet förstått kungens mening, som icke var att nu genast angripa Fredrikshamn, hvartill jag svarade att, som kungen befallt mig ge mina tankar skriftligen, vore det min skyldighet, och skickade papperet med en page ned till konungen samt fick tillsägelse det han ämnade se mig på eskadern.

Kl. 2 e. m. kom kungen om bord till mig på lotsjakten, gick straxt ned i kajutan och befallte mig följa med. Nedkommen och dörren tillsluten, frågade han, om jag vore ond på honom, om jag fruktade att någon velat hos honom göra mig illa, det han visste, att jag för sådant misstänkte general Toll och baron Raijalin, men att jag deruti hade orätt m. m. Jag svarade att jag visste och beklagligen sett, att kungen med mig är missnöjd, som högeligen oroar mig, då jag icke vet mig det hafva förtjent; att jag alltid redligt tjent konungen och trodde mig icke haft större tillfälle försäkra honom derom än genom den dristiga uppriktighet, hvarmed jag mig öfver sakernas närvarande ställning yttrat, att kungens häftiga uttryck i går gjort mig ledsen och försagd, att allt hvad man redan från Stockholm berättat om kungens tankesätt emot mig gjort mig bedröfvad, att jag såg tydeligen kungens misstroende till allt mitt företag, som icke annat kunde än göra mig tvehogse och misströstad m. m. Kungen svarade mycket nådigt, att det var sannt han i Stockholm fattat den impression, att jag icke i början satt den drift i affärerne som han önskat, men att han sett sitt misstag och bad mig icke mera tänka derpå, att man dock berättat mig mycket på hans räkning, som icke vore sanning, men att det gifs folk, som just derigenom vilja brouillera sakerne; han sade sig ega det största förtroende till mina insigter och bad mig nu tjena honom samt försäkrade mig om sin nåd. — Härtill svarade jag att Kongl. M:t kunde vara försäkrad, att sedan jag fullgjort den skyldigheten att hafva yttrat alla mina betänkligheter mot krigets företagande, skulle jag som en trogen och redlig undersåte

fullgöra mina pligter vid krigets utförande och flottans anförande, derest han lemnar mig sitt nådigste förtroende och tillåter mig föra sakerne efter de regler konsten utstakat, flottans sammansättning och krigsteatren ger vid hand och omständigheterna fordra, men att sätta allt på vågspel och en déesperé agera, det kan jag icke å mitt ansvar taga, utan blir då bäst att uppdraga befälet den sig sådant åtaga vill. — Kungen svarade härtill ganska nådigt, försäkrade mig om sin nåd och förtroende, bad mig icke vara ond och glömma, att vi nånsin varit ovänner. Rajjalin, Wreden och baron Ruuth nedkallades och kartan företogs samt beslöts uppå min tillstyrkan, att en fördelning lätta fartyg skulle intaga en postering vid Kungshamn.

Juli d. 4 afseglade major Törning med dess fördelning, beordrad att fatta posto vid Kungshamn och ställa sig under generalen baron Carl Armfelts ordres.

Den 7 kom rapport från Hastfehr, att han intagit staden vid Nyslott, som dock skett utan blodsutgjutelse, emedan ingen Ryss hade gjort det ringaste motstånd, icke skjutit ett skott utan hade garnison endast dragit sig in uti slottet. — Jag aflemnade äfven en rapport till kungen, att ett par hundra Ryssar med 2:ne kanoner fattat posto vid Pyttisbroby och äfven om ett detachment vid Svartbäcks by åt sjösidan. — Kungen var allena, syntes nådig och nöjd, sade mig att han fått en god post och att han snart skulle få en allierad, hvaröfver jag skulle mig mycket förundra. — Jag önskar der-till mycken lycka, svarade jag, ty E. M:t behöfver alliancer, — Då jag gick, sade kungen, nå min kära Anckarsvärd, ni är ju ej ond. Jag bad underdånigast, att konungen icke måtte misstänka mig.

Juli d. 9 syntes svenska flottan. Två ryska köpmans-fartyg, som hertigen tagit, inkommo, hvilka berättade det hertigen i går tvungit tvenne ryska fregatter att stryka och gifva sig till krigsfångar, det de gjort utan att skjuta ett enda skott, och under förklarande, att de alldeles icke vetat af några fientligheter; den ena, som hade kadetter om bord, var utgången att exercera.

E. m. mot aftonen ankom hertigen med örlogsflottan till ankars på Mjölö redd. — Jag reste genast ut för att aflägga min underdåniga uppvaktning, tillika med generalmajor Schön-

ström och öfversten för Österbottens regemente frih. Sebastian Leijonhufvud. — Hertigen var mycket nådig och munter, visade oss den ene af de tagne fregatterne, som ankrat nära chefskeppet och var rätt vacker.

I dag f. m. reste kungen till gränsen.

Juli d. 13. Kungen återkom från gränsen, och straxt efter kom löjtnant Munck som kurir från öfverstekammarjunkaren baron Armfelt med berättelse, det han låtit göra en surprise på redoutten vid Abborfors och den samma intagit, utan att skott blifvit lossat från någondera sidan. En officer och 12 man invalider hade vi fått till krigsfångar, som ock utgjorde hela styrkan af redouttens garnison och visar, huru litet Ryssarne äro beredde emot anfall.

Jag spisade middag hos hertig Fredrik; han gjorde mig en ouverture om sakernas nu varande ställning, hvaraf jag slutade, att han var mycket missnöjd. Hertigen gjorde mig en vacker compliment för de remonstrationer han sade sig veta att jag gjort, hvartill jag svarade, att jag ansett det för min undersåtliga pligt och medborgerliga skyldighet och att om jag häruti misstagit mig, är åtminstone mitt samvete fritt från förebråelser.

Man yttrade i dag mycken oro för Hastfehr, vars sista rapport, som ankom den 7:e, innehöll att han då stod uti staden vid Nyslott och hoppades inom 24 timmar vara mästare af slottet.

Juli d. 14. Seglade hertig Carl med flottan; dess ordres voro att slå den ryska flottan, hvar hon fins.

Den 15. Rapport från Armfelt, att han då marcherade till Högfors; fienden gjorde intet motstånd, gick beständigt undan, ref upp broarne men så illa, att de af våra snart reparerades. — E. m. fick jag bud att resa till Raijalin, som gaf mig kungens befallning att detachera 4 udenma och Oden under öfverstelöjtnant Rosensteins befäl till major Törnings förstärkning, han fick derjemte 4 galerer. Jag frågade Raijalin, hvar jag skulle taga den 4:de udenma, efter uti eskadern icke fanns mera än tre, då han blef rätt flat.

Den 16 begärte jag tala med kungen, som mig tilläts. Jag projekterade få skicka turuma Norden med Rosenstein i stället

för Oden, hvilket kungen nådigt biföll. Jag yttrade litet missnöje deröfver, att Raijalin, som mindre än jag känner flottans sammansättning, skall mig oåtspordt få projektera detachementer och nämna officerare m. m., samt bad underdånigst få bli skiljd vid alltsammans, om kungen icke kunde lemna mig dess fulla förtroende, hvarförutan jag ingen nytta kunde göra. — K. M:t svarade ganska nådigt och gjorde mig många försäkringar. — Jag bad sedermera kungen att med hela min eskader få avancera mot gränsen, emedan jag ansåg den vackra årstiden gå fruktlöst förbi och provianten onyttigt förtäras, samt fienderne lemnas för mycket råderum. Kungen svarade, att han hade sina skäl, hvarföre han icke ännu kunde låta mig afsegla, utan att det dependerade af den stora plan, som han nu icke kunde gifva mig del utaf. — Jag svarade härtill att, om E. M:t har någon dessein på Lifland, som törhända dependerar af stora flottans fördel öfver den ryska, så borde jag ändå få ordres avancera åtminstone genom Pellinge för att i alla fall sedermera vara så mycket närmare till hands, men kungen yttrade åter, att han icke ännu kunde ge mig några ordres.

I dag kom rapport från Hastfehr, att de skjuta från Ny-slott, att han fått 2:ne dödsjutne och att Ryssarne haft en lika förlust, att han medelst båtar uppå Saimen och äfven å landsidan afskurit all tillförsel och trodde slottet skulle snart gifva sig.

Juli d. 17 kl. 7 f. m. reste kungen åter till gränsen. — Baron Raijalin sade mig uppe hos hertig Fredrik efter rapporten, att kungen befallt honom be mig tänka upp något anständigt moyen, hvarmed han kunde obliigera öfverste Ehrenbill att resa till Sverige, då kungen ville ge mig befälet öfver begge eskadrarne. — Jag svarade att, hvad Ehrenbills återresa beträffar, så kan jag mig ingalunda dermed befatta och ingen ting projektera, ty han är en hederlig och förständig man, värd allas aktning och har dessutom alltid varit min förman. Hvad åter befälet beträffar öfver begge eskadrarne, bör det visserligen smickra mig, men emottager det dock icke utom förbehåll af fri disposition med allt hvad flottorne rör, så att intet detachement vidare sker utan genom mig, ingen rörelse med flottorne, utan att jag först rådfrågas. Jag förklarade tillika

allvarsamt mitt missnöje öfver Rosensteins detachment, intet för Rosensteins skull, som är min vän och som jag hyser det största förtroende för, men öfver sättet att sådant skett mig alldeles oåtsporadt, hvarjämte jag beviste honom att detachmentet icke var rätt komponerad.

I dag fick jag rapport från major Törning, att han tagit sin station vid Kutsalö, att ingen fiende spörjes och att ryska allmogen tyckes vara glad öfver Svenskarnes ankomst.

Kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m. kom till mig om bord danska generalen Mansbach, som var ankommen att komplimentera Kongl. M:t, med general-adjutanten Bylow. — Just vid det han steg ned med mig uti kajutan, börjades uti sjön fast på långt afstånd en ganska häftig kanonad, att man icke ett ögonblick kunde tvifla, det begge örlogsflottorne levererade hvarannan bataille. — Jag skyndade mig visa Mansbach flottan, hvartill jag hade kungens befallning, förde honom till Gustafsvärd, der han af kommandanten emottogs, och jag återreste om bord, gjorde genast signal, att kommunikation med landet förbjödes, och flottan gör sig färdig att segla och slåss, samt afvaktade sedan ordres. — Kl. $\frac{1}{2}$ 8 kom bud från hertig Fredrik, som under konungens frånvaro hade befälet, att jag skulle komma till honom. Jag reste genast och mötte hertigen kommande från Ulricasborgs-berget, der han länge åhört kanonaden; han syntes mycket rörd och orolig öfver dess herr broder. — Jag begärte tillstånd att med min eskader förstärkt med några galerer få gå till sjös för att ge assistance till redlöse skepp eller hvad annan nytta, jag efter omständigheterna åstadkomma kunde. — Hertigen visade mycken åhåga att bifalla detta mitt projekt, men då jag inkallades i hertigens rum med Ehrenbill uti general Tolls och baron Rajjalins närvaro, afstyrkte desse begge herrar hvad jag begärt och af Ehrenbill äfven tillstyrktes. De föregåfvo som skäl, att det kunde bryta någon länk uti den stora kedjan, hvars sammansättning kungen ensamt känner. Resultatet blef att jag skulle sjelf få göra hvad jag fant tjenligt i anledning af de underrättelser man i natt väntar. — Jag reste åter ut, kallade till mig alla fartygschefer och gaf ordres till hela min eskader att hålla sig färdig. Alla visade den berömvärdaste åhåga att träffa fienden och få tillfälle att ådagalägga de tankesätt, jag alltid

gör mig en ära utaf att hos denna corps dels hafva skapat dels hafva stadgat och underhållit.

Kl. 9 upphörde kanonaden, som sedan kl. 8 icke mera var så häftig. — Under hela bataillen och hela natten var mest lugnt.

Jag utskickade åtskilliga rekognoscerslupar och andra små fartyg att skaffa underrättelser.

Juli d. 18 om morgonen kommo mina kunskapare tillbaka, berättandes att svenska flottan nalkades samt att vi tagit ett skepp och förlorat ett. Middagstiden syntes flottan och ankrade e. m. och mot afton dels på Mjölö dels på Sveaborgs redd.

Jag uppvaktade hertig Carl, så snart han ankrat. — Han var munter och nådig, men syntes mindre ifrig än förr efter dylika lekar som gårdagens.

Bataillen har varit häftig, men huru vida decisif lemnas därhän af andre att döma. Här skall blott några sanningar anmärkas, efter hvad jag hört af flere pålitlige officerare.

Vi hafva tagit ett ryskt 74-kanons-skepp, fördt af brigadier Berg, en norrman, och de togo ett lika stort af oss, kommanderadt af grefve Claes Wachtmeister som chef för en division af flottan och grefve Hans Wachtmeister som skeppschef.

Vår flotta styrde redan under sjelfva bataillen rumskots undan och den ryska hölt efter, så att den var i sigte af vår flotta ännu i dag f. m. kl. 9, då en dimma gömde dem begge för hvarannan och då vår flotta var nära Sveaborg.

Döda å våra skepp hade varit från 7 till 14 à 15 på hvar skepp, några hade ingen; blesserade från 10 till 40 à 50. långt mindre än man efter kanonadens häftighet bort förmoda. Man påstår att Ryssarne förlorat ännu mer, men som dock är endast en gissning ännu. — Öfverstlöjtnant grefve Horn, chef på skeppet Vasa, samt kaptenen och en löjtnant på samma skepp vore skjutne, samt kapiten Horn på Gripen och en baron Fleetwood af landstaten blesserad; för öfrigt spordes ännu ingen officer hvarken död eller blesserad.

Skeppen hade flere skott uti vattenlinien och tågvirke sönderskjutet, men ingen mast, stång eller rå syntes nedskjutet, och i skeppens sidor syntes många bugler efter kulor, som ej haft styrka nog att gå in, hvaraf torde kunna slutas

att någon del af kanonaden skett på långt håll. — Det är en ofelbar sanning, att vår flotta fört sig hederligt upp, gjort hvad den kunnat och slagits tappert; men lika säkert att Ryssarne icke betett sig illa, och att de på intet sätt förtjena det förakt de af vårt hofspråk lida. — Hertigen sjelf så väl som flere respektable officerare sade mig, att de manövrerat charmant, att de ganska väl serverat kanonerne, och att de syntes mycket väl bemannade och utrustade på allt sätt.

Flottorne voro af någorlunda egal styrka, vår flere till antalet, den ryska hade större skepp. Ryska flottan kommanderades af amiral Greigh, en engländare med mycken reputation och som jag sett i S:t Petersburg år 1777.

Julii d. 20. Om morgon kl. 3 fick min hustru efter en mycket svår förlossning en dödfödd dotter, hvilken olycka sannolikt är en följd af de alterationer och bedröfvelser hon denna tiden utstått.

Kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m. återkom Kongl. M:t och kl. $\frac{1}{2}$ 5 fick jag ordres göra mig med flottan marchfärdig.

En allmän klagan höres här på fästningen öfver den usla skötsel man lemnar de blesserade, så egna som Ryssar. Dem felar mat, vatten att läska sig med, medikamenter och fältskärer, och ligga på golfven utan sängkläder, icke en gång halm under sig. Detta allt har jag sjelf varit vittne till. Man hör nu öfver kriget ett fasligt missnöje så väl å flottan som uti arméén och allmänna ton är, att kriget är olagligt, illa tillställt och ruinöst för riket utan att man derutaf kan hoppas minsta reela förmån. Om afton kom öfverstelöjtnant de Frese till mig och sonderade mig, förmodeligen uppå nådig befallning, hvad jag skulle tycka, om generalen baron Siegeroth skulle få befälet öfver galererne. Han gaf mig äfven befallning att i morgon f. m. kl. 10 komma till kungen.

Den 21. Efter nådig befallning uppvaktade jag Kongl. Maj:t, då han gaf mig tillkänna, det han ämnat general Siegeroth befälet öfver galererne och skärgårdsflottan, om jag dermed vore nöjd, hvartill jag svarade, det jag anser för en särdeles heder få stå under en så respekterad generals befäl. — Kungen syntes ganska nådig och påminte, att vi skulle vara vänner och glömma det framfarna, hvilket jag å min sida försäkrade och vet Gud ämnar hålla, och jag har visst aldrig

upphört att vara min kung af hjerta och själ tillgifven, fast jag aldrig lika som många andra med ett lågt smicker bjudit till att mitt nit utmärka.

På general-orderne kungjordes att general Siegeroth och generalmajor Schönström hade befälet öfver trupperna å galernerne och skärgårdsflottan.

Juli d. 23. Inlemnade öfverste Ehrenbill och jag hvar sin pro memoria till Kongl. M:t med förfrågningar rörande befälet. — Ehrenbill blef nedkallad och kungen offererade honom komma i kommissariatet i öfverste Pipers ställe. Ehrenbill nekade, begärte Upsala län, som var ledigt, och fick det. — Jag fick befallning komma in till kungen, som i de nådigaste termer öfverlemnade mig befälet öfver galernerne tillika med min egen eskader. Jag tackade Kongl. M:t för ett så dyrbart och smickrande förtroende och önskade mig tillfällen få visa, det jag både känner värdet af kungens nåd och vet erkänna det; men fullligen öfvertygad att fred är bättre än krig, bad jag kungen ju förr dess heldre söka återställa den förra. — Kungen gaf mig då sin hand och sade: der har Ni min hand uppå, att jag ingenting ifrigare önskar och påarbetar än fredens återställande, men för att vinna det, måste man göra kriget. — Jag borde visst önska krigets fortsättande, var mitt svar, som fått ett så smickrande befäl, men min uppriktiga tillgifvenhet för E. K. M:t gör, att jag åsidosätter egna fördelar och önskar fred, som jag vet är lyckligare både för E. K. M:t och dess undersåtare.

Jag såg i dag ett bref ifrån Den:ke(?) till H:r E:g, dat. Nyslotts stad, hvaruti han berättar att Hastfehr låtit plundra Nyslotts stad, för det kommandanten ej vill uppgifva slottet; en enda köpman har förlorat 13,000 rubler och rofvet är delt mellan vederbörande af befälet; han berättar äfven att kejsarinnan låtit från predikostolarne kungöra, att ett röfvarparti bemästrat sig Nyslott stad, inspärrat slottet och gör vägarne osäkra mellan Abborfors och Fredrikshamn och lofvar anseelig belöning till den, som kan gripa hufvudmannen. — Från Hastfehr sjelf höres ingen ting och från Armsfelt, som står vid Summa, att små utfall gjorts från Fredrikshamn, hvarvid kapiten Schoultz af artilleriet blifvit dödskjuten.

Jag fick rapport från major Törning, det han med sex kanonslupar tagit det lumpna vakt skeppet för Fredrikshamn. en gammal jakt med 12 st. 3- $\frac{1}{2}$ -kanoner och 10 à 12 mans besättning, som alla flytt. — Detta fögnade kungen rätt mycket, och Törningen nämndes genast till öfverstelöjtnant.

Juli d. 24. Talade jag vid kungen om några småsaker. dem han nådigt biföll. Herren var i dag ganska missnöjd och tycktes finna, att han sig förhastat. Han syntes äfven ganska förtörnad deröfver, att en stor hop officerare uti arméen begärt afsked, och sade sig vilja straffa dem efter krigsartiklarne. — Det är sannt att just då jag erhöll befälet öfver galernerne, hade 6 à 7 officerare dervid äfven hos Ehrenbill begärt afsked, men jag oblikerade alla sine afskedsmemorier återtaga och anmälte ingen. Jag anser det icke rätt att i denna ställning begära afsked för den, som icke dertill har särdeles orsaker.

Den 25 kl. 2 om morgon gick turuma-eskadren till segels men fick straxt motvind och hann med möda lovera sig fram till Krämareholmarne. Då det nu synes, som hade man med detta kriget velat surprenera Ryssarne och deraf draga möjelig fördel, så förefaller mig obegripligt, hvarföre icke skärgårdsflottorne af stora flottan understödde genast vid hitkomsten finga ordres avancera mot gränsen och postera sig vid inloppet till Fredrikshamn, då stora flottan bort kryssa på höjden af Aspö. I det stället ha vi nu lemnat fienden 3 à 4 veckors tid att sätta sig i försvarsstånd.

Juli d. 26 kl. 2 om morgon gick jag med galernerne men fick hel stillt och rodde hela dagen.

Vid Krämärholmarne, sedan jag gifvit ordres till turuma-eskadern att avancera förut, fick jag från öfverstelöjtnant Rosenstein rapport, att han sett en rysk galer och att 42 st. voro endast 2 mil ifrån dem samt att 2 skepp och lika många fregatter blifvit synliga vid Aspön. — I anledning häraf gaf jag genast ordres till majorerne Danqvardt och Hjelmstjerna att med deras fördelningar lätta fartyg avancera och forcera allt hvad möjelig var för att stöta till öfverstelöjtnant Rosenstein, hvarest jag härom skickade rapport till general Siegeroth, som var i queuen af galerernas linie.

På Fagerö-fjärden lät jag galernerne exercera med kanoner och löst krut, det de ännu icke gjort och således voro mycket okunnige att handtera och ladda stora kanon.

Kl. 9 om afton eller något senare ankom jag med hela eskadern till Pellinge, 3:ne turuma lät jag straxt gå genom sundet och ankrade vid Henskären; några turuma stannade på grund, som nästan icke är möjligt undvika med så stora och djupgående fartyg uti detta trånga och grunda sund.

Juli d. 27 kl. 5 om morgon gaf jag, med general Siegeroths tillstånd, order till major de Brenner att med åtta galerer lyfta och forcera till Kutsalö och ställa sig under Rosensteins ordres. Kl. 10 lyfte jag med hela eskadern och förde den lyckligen till Kungshamn, der om afton galernerne lade in i hamnen och turuma ankrade utanföre. — Turuma Lodbrok stötte just i detsamma den skulle ankra midt ute på flacket men blef genast lös och fann då ej mindre än 10 famnars vatten, hade således träffat en stor sten, hvaraf hela denna skärgård är uppfyllt ofta på ett ansenligt djup. Tvenne galerer träffade äfven emot sådane stenar men togo ingen skada.

Den 28. För brist af lotsar måtte ligga stilla, ehuru vinden var hjälpeilig.

Fänrik Carl de Frese ankom med en barkass från Kutsalö, beordrad att hämta kulor från Svartholms fästning. Han berättade att 9 st. halfgalorer i går natt smugit sig in till Fredrikshamn. — Kl. 2 ankom 6 st. lotsar från Kutsalö, som medförde rapport från major de Brenner, att han kommit fram i går aftons och fått ordres avancera en mil nära Fredrikshamn tillika med Danqvards och Hjelmstjernas fördelningar.

Nu hördes åt Fredrikshamns sidan svåra kanonskott, som varade ungefär en timma.

Jag gaf ordres att gå till segels, så snart jag utdelt de ankomne 6 st. lotsar, men hela flottan var dock ej under segel innan kl. 5.

Kl. $\frac{1}{2}$ 9 kom jag sjelf med lotsjakten fram till Svenska sundet vid Kutsalö och ankrade der, men hela flottan hann ej samlas innan midnatten.

Den 29 kl. $\frac{1}{2}$ 10 kom öfverstelöjtnant Rosenstein om bord och berättade det han med sine fördelningar jagat 7 st. ryska mindre galerer, kommande från Fredrikshamn och de samma, som förra natten smygt sig dit in; men de hunnos intet utan flydde med segel och åror, allt hvad de kunde, men fingo af våra slupar några kulor, som var samma skott vi i går hörde.

Jag reste tillika med general Siegeroth och Rosenstein till baron Gustaf Armfelts läger vid Summa, dit kungen kom kl. 1. Både jag och general Siegeroth inkallades. Kungen befallde då attackera Fredrikshamn, och trupperne på galernerne under Siegeroth skulle landstiga öster om staden och attackera derifrån. Gen. Siegeroth var häremot och ville attackera från denna sidan samt afvakta groft artilleri med mera belägringsattiraille, och dess remonstrationer voro både kloka och allvarsamma, men det half intet. Beslutet blef att landstigningen skulle göras vid Brackila gård, hvarifrån general Siegeroth skulle attackera med 12- \mathcal{A} -kanoner från våra kanonslupar. Armfelt skulle attackera från Summa och Kongl. Maj:t sjelf från Hussula samt kanonsluparne från sjösidan. — Jag motsade intet. Kungen kallade mig sedan in, var oändeligen nådig, frågade mig hvad jag trodde, och jag lofvade göra allt hvad hos mig står till ändamålets vinnande, och är äfven af den tanke, att detta kan lyckas genom mycken manspillan; men något måste nu försökas. Då jag gick ut, bad kungen mig åter glömma allt det oangenäma han kunnat i sin hetta säga eller skriva mig till; att han i en sådan moment som denna icke ville vara ansedd för ovän af en så honette man som jag, var just dess ord. Han kysste mig härvid på kindbenet och jag kysste dess hand och gick ganska rörd utur tältet, med full föresats att visa mig värd min konungs näd och befordra dess önskan, ehuru tillställningarne icke ännu synas lofva den bästa utgång.

Ryssarnes ställning känna vi nog litet, man talar om att i Fredrikshamn är 2 à 3,000 mans garnison, att Michelson står vid Villmanstrand 6 à 7,000 man stark och att från Viborg väntas stundeligen några regementen. — Kungen har vid Summa och Hussula 2 à 3,000 man, hvilka som det sägs icke hafva födan för mer än 3 à 4 dagar. Siegeroth har 5,000 man, hvilka skola från sjön föra all föda med sig, äfven släpa 12- \mathcal{A} -

kanonerne och ammunition med allt hvad de behöfva; på kungens sida fins ej mer än 12 st. 12- $\text{\textcircled{R}}$ -kanoner. — Kanske om skärgårdsflottan vid galernas ankomst till Sveaborg genast avancerat hit, att detta försök då kunnat lyckas.

Innan jag reste upp till kungen, hade jag gifvit flottan ordres att avancera närmare Fredrikshamn och fann den vid min återkomst till ankars mellan Villnäs-udden och Lilla Svärtan på sidan om inloppet till Fredrikshamn; galernerne något längre tillbaka.

Juli d. 30. Lät jag om morgon helt bittida beordra galernerne att avancera närmare och ankra bakom mig. — Det började kl. 6 f. m. att blåsa ganska hårdt från nord à n. n. o., så jag omöjligen kunde röra flottan. Jag rodde då med rekognoscer-slupen till Brackila-viken för att bese det till landstigning ämnade stället, och rodde der öfver allt men gick ej i land. På berget ofvan husen såg jag en rysk officer, några jägare och en kosack, men ehuru jag var landet helt nära, sköto de intet skott och intet lät jag heller skjuta. Sedan jag noga underrättat mig om stället och farvattnet, återreste jag till eskadern.

Juli d. 31. Ganska hård n. o. storm hindrade äfven i dag all rörelse.

Augusti d. 1 kl. 3 om morgon satte jag flottan uti rörelse, men nordliga vinden blåste åter upp så häftig, att jag måste ankra till eftermiddagen, då det något lugnade och jag genast gjorde signal att lyfta. Jag gick sjelf uti min lilla slup och rodde förut samt steg i land uppå den lilla holmen midt framföre Brackila viken, hvarifrån jag med kikaren ganska tydligt såg på strand uti skogen både infanteri och snärre kanoner samt en mängd officerare, hvaribland en med stor stjerna.

Kl. 6 hade jag hela eskadern till ankars och rangerad på 2:ne linier en echiquier ett kanonskott från land.

Några galerer hade stött på och Amadis hade stött så hårdt, att hon läckte mycket.

Turuma-eskadren lemnade jag vid Lilla Svärtan under baron Fleetwoods befäl och några divisioner kanonslupar, hvilka under Rosenstein skulle attackera från sjösidan.

Augusti d. 2 i dagningen var allt färdigt till descenten. men då började blåsa en hiskelig storm, så att sluparne med största möda kunde ro fartygen emellan. Det var således ingen möjlighet att röra sig. Stormen kontinuerade hela dagen och hela dagen sågo vi fienden i skogen.

Från turuma-eskadern hade major v. Born af Stackelbergske regementet landstigit på Villnäs-udden med 300 man att rekognoscera och, om vi kunnat landstiga, göra diversion. Kl. 5 om afton blef han häftigt attackerad af 2:ne bataljoner jägare, nödgades retirera till strand, der han af kanonsluparne under major v. Kræmer blef soutenerad och embarquerade sig kl. $\frac{1}{2}$ 9. Vår förlust var 8 man döda eller förlorade och 18 blesserade, hvaribland en officer.

Augusti d. 3 kl. $\frac{1}{2}$ 3 om morgon börjades descenten, sedan galerer och kanonslupar gifvit en salva, som så rensade stranden, att icke en enda fiende visade sig. — Kl. 7 var hela arméen i land och formerad till afmarche, men icke ännu alla kanonerne och tross förr än mot middagen. Åtta stycken 12- \mathcal{R} -kanoner utur kanonsluparne lät jag sätta i land, hvilka så väl som de öfrige regementskanonerne med alla ammunitionsvagnar etc. af trupperne drogos. Det var en glädje att se, med hvad hastighet allt detta verkstältes, och då 12- \mathcal{R} -kanonerne skulle i land, voro alltid mina officerare de förste, som sprungo i sjön och med de vackraste efterdömen trupperne uppmuntrade. — Jag rodde vid descenten sjelf i min slup framföre första transporten, visade dem vägen och var med min adjutant löjtnant Wallberg och min regementsfältskär Engström de första på land. — Så snart alla trupper m. m. var i land och jag gifvet nödige ordres om bryggor m. m. i händelse af oförmodad rembarquering, reste jag middagstiden till turuma-eskadren vid Fredrikshamn för att ytterligare anstalta om attacken från sjösidan. Der var allt i god ordning, och som jag var ganska trött och på flere nätter icke sofvit, lade jag mig ofvan på min säng, men blef kl. 7 e. m. uppväckt af Rosenstein, som kom från konungen, med ordres till general Siegeroth att, derest han icke med säkerhet kunde taga staden inom 2:ne dagar, genast rembarquera. — Orsaken härtill sade Rosenstein vara. att kungens trupper hade ingen föda längre och att de befarade blifva

tagne i ryggen af general Michelson, samt att något missnöje skulle sports bland finska regementerne, hvarom han dock hade sig ganska litet bekant. Rosenstein afreste genast till Siegeroth. Denna reträtt surprenerar mig oändeligen och från denne moment anser jag åtminstone detta års campagne förlorad. — Gud låte dem icke attackera oss under reträtten, ty då torde rembarqueringen bli ganska svår.

Kl. 1 om natten återkom Rosenstein och berättade att Siegeroth sammankallat alla öfverstarne och med dem beslutat rembarquera. — Jag gaf då genast major Törning ordres att med sine kanonslupar gå upp uti stadsviken och kanonera för att draga attention dit och sätta fienden i fruktan för vive attaque från alla sidor, hvarefter jag med min slup rodde till Brackila och befalle major v. Kræmers slupar följa efter. — Under vägen hörde och såg jag Törningen kanonera staden, dock på längre håll än jag befallt. Det hade likväl den goda verkan, att efter en kort stund Ryssarne af fruktan för allvarsamare attaque från Viborgska sidan sjelfve antände förstaden och gånge general Siegeroth godt tillfälle och råderum att retirera till rembarqueringsstället, det samma, hvarest landstigningen skett.

Augusti 4 kl. $1\frac{1}{2}$ 3 om morgon kom jag fram, då trupperne redan började ankomma. Jag gjorde genast anstalt om embarqueringen, som med all ordning och skyndsamhet verkställdes, så att kl. 11 f. m. allt var om bord, trupper, artilleri och tross. Trupper, både befäl och gemenskap, voro öfver denna reträtt ganska mycket decontenancerade och jag fruktat det kunnat gå mer än olyckligt, om Ryssarne nu förföljt. Vid embarqueringen kom ganska väl till pass de anstalter jag beordrade, så snart trupperne voro landstegne, om flere bryggors inrättande med mera, utom hvilket jag är öfvertygad, att vi knappast till aftonen hunnit få allt om bord. Alla desse ordres gaf jag skriftligen till major Aschling, innan jag från Brackila till turuma-eskadren afreste.

I går aftons just i skymningen blef general Siegeroths avantgarde, som fördes af öfversten för enkedrottningens regemente friherre Pfeiff, vid annalkandet mot Fredrikshamn vivement attackeradt af infanteri och kanoner, hvars ställning man i mörkret icke noga kunde skönja. — Baron Pfeiff förde sig här-

vid ganska käckt och kallsinnigt upp och soutenerade attacken in emot 2 timmar, men en del af avant-gardet vände om och voro nästan i fullt språng tillbaka och kunde svårligen arreteras, oakadt officerarne gjorde allt dertill. De stannade ock icke förr, än general Schönström, sedan han först bedt dem stå för Guds och kungens skull, sluteligen hotade att sticka värjan i den, som understod sig vidare gå ett steg; på det sättet fick han dem efter mycken möda att stanna. Detta ha flere trovärdige officerare af dem, som på stället voro närvarande, berättat mig just i dag vid deras återkomst och berömdes mycket general Schönströms uppförande. Vår förlust i denna affär var 8 man.

Jag fick äfven i dag tillförlätelig tidning om en affär under öfverste Montgomeris befäl i förrgår eller d. 2:e dennes, då han med 2:ne bataljoner infanteri och 2:ne squadroner Nylands dragoner var beordrad att från Hussula forcera sig genom Bernböle by ikring Fredrikshamn och till vårt debarqueringsställe. Infanteriet lemnades vid Bernböle, der ingen fiende syntes, och dragonerne avancerade ända till Viborgs-vägen och förstaden af Fredrikshamn, hvarest de surprenerade ett lazarett och togo der ungefärligen 60 sjuka soldater till fånga, men då de skulle retirera, funno de sig af jägare couperade. Esquadronerne blefvo alldeles skingrade, kapiten Tigerstedt och kornett af Klerker blefvo fångna och estandart förlorades, men fångarne våra gjorde vore likväl förut bortförde och hos infanteriet i säkerhet. Andra dagen återkommo de fleste dragonerne till svenska lägret, så att ganska få saknades.

Så snart allt var om bord och folket fått litet förfriska sig, gaf jag uppå general Siegeroths befallning ordres till galernerne att segla ner till Kutsalö eller Svensksund. Sjelf stannade jag på min jakt, den så kallade lotsjakten, vid turuma-eskadren.

Aug. d. 5 e. m. Lyfte jag med turuma-eskadren och seglade ned till Svensksund, der galernerne lågo, och lät turuma ankra vester om sundet samt kanonsluparne taga i land.

Hela denna reträtt gör mig ganska ledsen. Det är en följd af mindre väl öfverlagde planer och anstalter. Nu synas brister uti allt, dem jag sett länge och tycker något hvar hade bort kunna se förut. Man angriper en fästning utan kanoner och

utan proviant, och knappt är man uti fästningens åsyn, för än reträtt befalls. Inte kan jag ändå på något sätt finna skäl till eller approbera denna reträtt. Arméén hade väl ingen mat längre än till i dag, det är sant, men jag har nu för hela flottan ungefär 3 veckors föda, deraf jag hade kunnat dela med mig, om jag vetat derutaf, men jag är sällan nu mera rådfrågad, innan jag får en befallning, som oftast icke kan verkställas eller ock är utan ändamål.

Augusti d. 6 bittida om morgon utskickade jag löjtnant Axel Cronstedt med recognoscer-slupen åt Aspön och Fredrikshamn att recognoscera. Förmiddagen reste jag med general Siegeroth till Kymene gård att i underdånighet uppvakta Kongl. M:t. Kungen befallte mig ensam in till sig. Jag fann honom då uti en beklagansvärd ställning, ledsen, osäker, villrådig, förtviflad och misstrogen. Han var emot mig ganska nådig, beklagade sig med tårar uti ögonen och sade, att han nu ser, det han låtit narra sig att i otid börja detta kriget, med mycket mera; talte sjelf om att för arméén felades både mat och kläder, ja allt hvad nödvändigt är, inga hästar fins hvarken för tross eller artilleri. Jag sade efter min vana nog uppriktigt mina tankar och jag var äfven till tårar rörd, bad kungen på det ömmaste tänka på fred eller åtminstone stillestånd, hvarigenom han kunde få tid att sätta arméén i tjenstfärdigt stånd, det han nu icke är. Men fred ville herrn dock alldeles icke tänka uppå, han ansåg skamligt begära den, och yttrade sig några gånger nog besynnerligt. Jag blef befallt till middagen och återreste om afton till flottan med Siegeroth och Strömfelt, som voro lika bedröfvade som jag öfver ställningen. Allt hoffolket voro nedslagne, yttrade mycket missnöje mot kungen, ja på ett sätt, som ofta förargade mig, ty jag har så ofta hört, huru samma folk smickrat honom. — Baron Gust. Armfelt frågade mig hvad nu vore att göra? Jag vet icke, svarade jag. Ja, sade han, nu är här intet annat parti än skicka någon uti armééns namn, som begär fred af kejsarinnan. Den vore väl galen, som åtog sig en sådan kommission, var mitt svar, då han ville försäkra mig, att kungen nu intet högre önskar än fred, på hvad sätt det sig hälst göra låter. »Hvarföre begär han då ej den?» Nej, det gör han intet, svartes mig.

Aug. d. 7 om morgonen återkom Cronstedt med rapport att ryska örlogsflottan i förrgår passerade Aspön 32 segel stark och styrt kurs vester ut. — Kungen väntades till eskadren men kom intet. — Kl. 12 kom öfverste Klerker till eskadren och berättade, att en kurir kommit till högkvarteret, som medfört den obehagliga tidning, att ryska flottan tagit skeppet Gustaf Adolph, fördt af öfverste Christiernin, tätt utanföre Sveaborg.

Missnöjet är nu nog allmänt bland alla tänkande uti arméen. De fleste cheferne vid general Siegeroths corps voro i dag hos mig om bord, deribland äfven öfverste Klingsporre för Dalkarlarne; de talte alla ganska högt, klandrade kriget och hela tillställningen. De bådo mig föra ordet hos kungen och på alles deras vägnar lägga i underdånighet tillståndet för dess fötter och tillstyrka frid m. m. Jag svarade härtill, att jag icke underlåtit vid alla tillfällen med den uppriktighet, jag anser vara en undersåtes och embetsmans ovilkorliga pligt, säga mina tankar, men att jag så mycket mindre kunde åtaga mig något ordförande, som de fleste af dem voro äldre öfverstar än jag m. m. Baron Klingsporre yttrade sig mycket ifrigt, att han nog skulle säga Kongl. M:t sanningen.

Arméens flottas officerare, i synnerhet af svenska eskadren, yttrade äfven mycket missnöje och att de uti mina händer helt och hållit öfverlemnade deras öden uti denna brydsamma och förtvifladt utseende sakernas ställning. Jag stillade dem, bad dem vara tranquile och fullgöra sine skyldigheter, hvarom de mig alla försäkrade.

Kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m. fick jag bud komma upp till Kongl. M:t. Jag reste straxt med flere af cheferne; några voro der förut. Jag kom upp till Kymene kl. 6 och blef genast inkallad allena till konungen, som syntes ganska ledsen och villrådlig. Han läste för mig hertig Carls rapport om ryska flottans ankomst utanföre Sveaborg och Christiernins olycka, som blifvit jagad, stött med skeppet och utan skott tagen, besättningen bortförd på ryska flottan och skeppet uppbrändt. — Konungen frågade mig hvad jag nu tyckte han borde göra? Jag svarade, att då allt hvad som erfordras till krigets kraftiga utförande synes brista och fattas på alla ställen, lärer icke annat medel vara öfrigt än tänka uppå fred eller åtminstone stillestånd, kalla ständerne och rådgöra med dem om utvägar till krigets förande,

om fred ej kan erhållas. — Jag talte äfven om arméens missnöje, som ej lofvar särdeles framsteg. — Kungen frågade mig, hvaröfver de voro missnöjde? Jag svarade uti all underdånighet, men med möjligaste uppriktighet och dristighet, att de voro det derföre, att kungen, utan att hafva krigsbehofverne samlade, utan att hafva krigsplanen utstakad och utan att dertill vara nödsakad, börjat ett krig, som är tvärt emot regeringsformen; ett krig, som visst icke lofvar inkräktningar, men som genom dess enorma kostnad ruinerar riket, fördjupar det i skulder, som aldrig kunna betalas, om det ock en gång skulle kunna slutas utan vidare förluster. — Kongl. M:t blef otålig, yttrade sig, det han ej tänker begära fred, ej heller kalla rikens ständer, af hvilka han ingen hjälp väntade sig; talte om, att han såg sig öfvergifven af alla menniskor, men att icke desto mindre äran vore dess föremål och blir ensam kvarstående, om hela arméen skulle lemna honom, med mycket mera, som utmärkte, att herren var mycket orolig, brydd och villrådig, men tillika ganska misstrogen. — Jag böd väl till försäkra om min uppriktiga tillgifvenhet och välmening, att det vore konungen och riket jag genom mina råd ville frälsa, men jag fick dock sluteligen några förebråelser, dem jag tager Gud till vittne, att jag aldrig förtjent. Han sade mig äfven, att han icke efterskickat mig för att tala politique, som jag icke förstår, utan för att tala om militäriska saker och bedyrade, att han icke går ett steg tillbaka. — Jag afträdde. Baron Klingsporre först och några andre sedan inkallades och en stund derefter blef conseille, närvarande H. K. M:t, generallöjtnanten baron Hampus Mörner, generalmajorerne Siegeroth, Platen, Hermanson, öfverstarne Klingsporre, Hamilton, jag, Wrede, Armfelt, Lilljehorn, Cederström, öfverstelöjtnanten baron Lantingshausen. Konungen uppläste hertig Carls rapport och frågade hvad uti närvarande ställning general Siegeroths armée och galererne borde göra. Ingen ville sig yttra utan sågo hvar på annan och proponerade, det jag borde mig först yttra, emedan proposition hade så mycken rapport på sjösakerne. — Jag yttrade mig då, att som magasinerna lära vara uti ett ganska slätt tillstånd, med arméens beklädning och tross icke heller lärer vara bättre beställt, provianten uppå skärgårdsflottan om några dagar förtärd, stora flottan efter allt utseende instängd uti Sveaborgs hamn, så lärer inga framsteg

mera denna campagne vara att förmoda, och då finner jag nödvändigheten fordra att låta galernerne gå till Borgå, der debarquera general Siegeroths corps, emedan de här icke kunna subsistera och törhända behöfvas der att betäcka egne stränder, sedan fiendtliga flottan blifvit så alldeles mästare uti sjön; att finska eskadren, som jag icke heller ser här längre kunna göra nytta, går till Svartholm och fattar posto, samt lemnar en fördelning lätta fartyg qvar vid Kutsalö och en vid Kungshamn, så länge arméen innehar dess nuvarande ställning m. m. Härmed conformerade sig alla, äfven Kongl. M:t, som befallte mig verkställa allt hvad jag sjelf proponerat. Öfverste Klingsporre, som i dag morgons hotade att säga Kongl. M:t så mycken sanning, blef nu utnämnd till hufvudman för krigskommissariatet med full magt och myndighet, hvarföre han dess underdånigste tacksägelse aflade medelst en sirlig harangue, full af lägt smicker, som gjorde mig och flere, som honom några timmar förut hört, helt bestörte. Conseillen slöts kl. $\frac{1}{2}$ 10 om afton, hvarefter jag genast reste om bord.

Aug. d. 8. Gaf jag ordres till öfverstelöjtnant baron Fleetwood att med turuma-eskadren gå till Svartholm.

Aug. d. 9. Beordrade jag Rosenstein att med galernerne gå till Borgå. Vi lyfte ankar helt tidigt om morgon. Jag seglade med lotsjakten förut, gick in uti Långholms hamn för att bese den och kom middagstiden till Kungshamn, dit galernerne ej hunno förr än om afton sent, emedan det blåst mot hela dagen till mot afton, då det alldeles lugnade ut.

Styckjunkar Nicander mötte mig med en roslagsbåt lastad med kulor; han berättade ytterligare, att Ryssarne gå utanför Sveaborg, der vår flotta ligger blockerad, och att de bränt Christiernins skepp ej långt från fästningen. Örlogsjakten Colding kommande från Karlskrona med tågvirke etc. har Ryssen tagit, men skickat i land passagerare och till hertigen aflemnat alla bref ouppbrutne, hvilket så mycket mera hedrar våra barbariska fiender, som allmänna ryktet instämmer häruti, att alla från Sverige till arméen kommande bref öppnas å våra egne postkontor.

Den 10 loverade jag ifrån Kungshamn till fjärden utanföre Svartholm, der eskadren låg.

Den 11. Gingo galererne förbi och till Borgå. Jag reste in till Lovisa, uppvaktade hertig Fredrik, som befalle mig till middagen. Hertigen var ganska ledsen och missnöjd, talte om sin egen ställning, huru han på allt sätt negligerades, och visade mig ett memorial han höll på att skriva till kungen, hvaruti han begär att få göra tjenst som öfverste för sitt regemente. Han berättade mig att kungen fått en beskickning från Danmark att, om kungen ej inom 2:ne månader arrangerar sig med kejsarinnan, så nödgas de i följd af sina konventioner med Ryssland förklara Sverige krig.

Jag träffade Hartmansdorff, som berättade, det uti Helsingfors vore ett fasligt missnöje och att ryska flottan vid Hangö couperat kommunikation med Sverige.

I staden taltes om riksdag, hvartill jag dock sätter föga tro i anseende till hvad jag sjelf hört monarken sig härom yttra.

Aug. d. 12 om afton fick jag kungens befallning att skicka en udenma till Svenska sundet och beordrade löjtnant Axel Cronstedt med den gamla udama att dit afsegla. I dag hörde jag omtalas öfveradjutanten majoren Jägerhorn tillfångatagande på ett nog besynnerligt sätt, som till åtskillige gissningar ger mig anledning.

Den 13 mot afton fick jag bud ifrån öfverstelöjtnant baron M[unc]k med begäran, att jag genast skulle komma upp till Lovisa, det jag gjorde, och fick då af M[unc]k veta, att finska regementernas chefer skickat Jägerhorn till Petersburg att fråga kejsarinnan, om hon med nation ville handla om fred. Han visade mig sjelfva koncepterne till noten, Jägerhorn medfört till kejsarinnan, ett förbund mellan en stor hop finska officerare och general Carl Armfelts bref till Kongl. Maj:t, hvaruti han allt detta berättar. — Carnal hade hitfört dessa dokumenter och baron M[unc]k syntes med dem ganska nöjd, till dess jag yttrat mina tankar, att jag ansåg alltsammans ganska illa öfverlagt, till ändamålet intet tjenande, men i högsta måtto vådeligt för dem, som dessa papper underskrifvit. — Baron Carnal ankom, som helsade mig från general Armfelt med flere och frågade, om jag ej ville ta del uti hvad de gjort. Jag yttrade min högsta förundran öfver alltsammans och hade svårighet vänja mig tro, det general Armfelt de uppvista doku-

menterna underskrifvit, och bad honom berätta, det jag uti ingenting kunde deltaga, men att jag önskade dem all lycka, så vida jag vore fullleligen öfvertygad, det deras afsigt är rikets frälsning.

Jag hade fått ordres från hertig Carl om några skärgårdsfartygs afsändande, hvarföre jag skickade major Ankarheim, som var min flaggmajor, till Kongl. M:t med förfrågan.

Augusti d. 14. E. m. reste jag åter upp till Lovisa. Det hördes då ingenting. Allt är ännu tyst och stilla, alla omtalte att kungen är vid godt humeur, oaktadt han redan i går fått general Armfelts bref. Baron Carnal kom äfven från högkvarteret och berättade, att kungen håller mycket god mine och att allt der var ganska tyst och stilla.

Jag var hos hertig Fredrik, som talte mycket om sin egen ledsnad och egna affärer. Han visade mig kungens ordres, då generalbefälet i Helsingfors under konungens resa till gränsen honom uppdrogs. De innehöllo, att han i alla saker skulle rådfråga general Toll och baron Rajjalin, samt aldrig decidera emot deras råd; men desse begge herrar hade tillstånd att ad mandatum expediera allt hvad de ville och sedan rapportera hertigen; att om någon af de andre generalerne eller öfverstarne skulle göra remonstrationer emot Tolls och Rajjalins beslut, skulle hertigen dem genast derom underrätta, men lika fullt genast verkställa hvad de tillstyrkt m. m., allt i samma stil, som för en prins och kungens bror synes vara nog hårdt.

Den 15 återkom Ankarheim med befallning från Kongl. M:t, det jag skulle till hertig Carl afresa för att med honom öfverlägga och besluta hvad anstalter uti skärgården borde vidtagas.

Den 16 seglade jag till Borgå och derifrån landvägen till Helsingfors.

Den 17 uppvaktade jag hertigen, som syntes rätt nådig, approberade mina projekter och bad mig sjelf expediera ordres derom.

Aug. d. 18 återreste jag sjövägen först till Borgå och kom till eskadren för Svartholm d. 21:e kl. 5 om morgon.

Jag hade då för mig ombord general Carl Armfelts billet, hvaruti han försäkrar mig om sanningen, att han med flere

verkeligen underskrifvit de för mig uppviste dokumenter. Denna billet var daterad d. 15:e.

Jag fick kungens befallning att låta galernerne afsegla till Sveaborg; uti dessa ordres voro flere kontradiktioner, som äskade förfrågningar.

Jag fick bref af en vän ifrån Åbo, att en calomnie der blifvit utspridd och af generalen och landshöfdingen Magnus Armfelt mycket understödd, nemligen att jag bataille-dagen d. 17:e juli haft order med arméens flotta utlöpa men sådant vägrat, hvarigenom den så mycket omtalte segren blifvit mindre fullkomlig än den annars kunnat bli. Jag reste derföre in till Lovisa, uppvaktade hertig Fredrik och berättade honom den orättvisa man gör mig, hvaröfver han mycket förargades, och erböd sig genast att gifva mig dess nådigste betyg, hvad han i den delen hade sig bäst bekant, det jag ock genast erhöll af honom sjelf underskrifvet och med dess sigill bekräftadt.

Sjelfva nations esprit eller tankesätt har på en tid fått en besynnerlig och olycklig ton. De gröfsta osanningar spridas och antagas icke allenast om allmänna affärer utan ock om enskilte personer. De oskyldigaste, de renaste afsigter och uppsåt förtydas. Den vältänkande, den dygdige undersåten och medborgaren blir misstänkt, misstrodd och förföljd, blott uppå den nedrige och ilskefulla beljugarens sanningslösa och ofta orimliga angifvelser; och hvem är denne anklagaren? Icke sällan den, som nyligen försäkrat om den oppriktigaste vänskap. Hvilken absurd beskyllning gör man icke här både mig och arméens flotta. Om jag hade fått ordres, hur hade jag utan ansvar kunnat vägra fullgöra dem; men om jag fått ordres och gått ut, just när första skottet small, så hade likväl icke det minsta kunnat uträttas. Bataillen stod 8 à 9 mil från Sveaborg, om icke ännu längre bort; vinden var s. o., mest lugnt, således för mig motvind. Jag hade genom loivering och rodd omöjeligen kunnat hinna bataille-fältet på mindre tid än 18 timmar, som då varit 13 timmar efter bataillens slut eller ungefär samma tid vår flotta började synas utanföre Sveaborg. Vår flotta började redan under sjelfva bataillen styra rumskots undan vind, hvarmed kontinuerades, tills hon vid Sveaborg inlöpte, och ryska flottan styrde hela natten efter vår, hvilket flere amiralitetsofficerare mig berättat. Hvad hade då varit för

skärgårdsflottan att göra? Det oakadt begärde jag likväl tillstånd att få utlöpa, som af de förtroende och magt ägande herarne motsades.

Aug. d. 22. Om morgon reste jag till konungen vid Kymene, kom dit kl. 12 om middagen, fick efter någon väntan audience, presenterade min promemoria om galernerne, som i nåder bifölls. Baron Gust. Armfelt hade sagt mig, att jag af kungen mycket misstänktes vara icke allenast delaktig utan nästan hufvudman för finska chefernes tagna steg vid Anjala. Jag sade derföre kungen, att jag sådant hört, och att så väl för att befria honom ifrån den orättvisan att oskyldigt misstänka en undersåte, som ock för att rättfärdiga mig sjelf ansåg jag för min underdåniga skyldighet försäkra, det jag om allt detta icke haft minsta kunskap, förr än flere dagar efter sedan Jägerhorn afreste, och att jag det kunde bevisa genom den billet general Carl Armfelt under d. 15:e mig tillskrifvit i anledning af det tvifvelsmål jag för baron Carnal yttrade, då han för mig första gången uppviste Anjala-skrifterne. Jägerhorn reste d. 9:e och jag fick Armfelts billet den 18:e. Jag försäkrade Kongl. M:t, att jag ingalunda approberar det steg finska cheferne tagit; men att jag är i hjerta och själ öfvertygad, det de icke haft annan afsigt än att frälsa både konungen och riket. Kungen svarade, att han visserligen trott mig delaktig uti hvad som händt och att det fägnade honom bli undermåttad om sitt misstag. Han sade att detta steg åsyftade den af general Sprengtporten länge påarbetade independencen af Finland. Jag åter försäkrade, att sådant aldrig kunde vara deras tanka m. m. Monarken syntes efter denna explikation något mera vänlig och nådig, men dock misstänksam.

Man hade vid min ankomst berättat mig, att öfverstelöjtnant Törning blifvit utnämnd till upprättande af en skärgårdseskader uti Bohuslänske skärgården. Jag frågade derföre härom kungen, som med ja besvarades och tillika mycket beröm för Törningen, som hans vanliga skryt honom förvärfvat och jag önskar han i längden måtte förtjena. Med Törningen voro kommenderade löjtnanterne Olander, Axel Cronstedt och Malmsten samt fänrikarne Klick och Brummer, allt mig oåtsporadt, men allt sådant tycks höra till ordningen af detta kriget. Desse unga officerare voro med denna kommendering föga nöjde och

förfrågade sig hos mig, om de ej kunde sig densamma undanbedja, hvilket jag afstyrkte.

Jag befalltes spisa med konungen och afreste genast efter måltidens slut och kom sent om afton till eskadren.

Konungens resa till Sverige omtaltes och att hertig Carl skulle få befälet till lands och sjös.

Augusti d. 23 reste jag in till Lovisa, spisade middag hos hertig Fredrik, som var mycket nådig men i högsta grad missnöjd, att icke han utan hertig Carl får befälet öfver arméen, då kungen reser.

Jag träffade många chefer och andre officerare utur arméen, som alla visa mig en smickrande vänskap och förtroende. Många frågade mig hvad nu vore att göra och jag sade dem efter min öfvertygelse att blott afvakta tiden och dess händelser.

Den 24 var jag med general Siegeroth på Svartholms fästning. Kl. 12 om natten passerade öfverstelöjtnant Törning, var äfven om bord för att taga afsked, då jag tog mig frihet säga honom starka sanningar rörande dess uppförande mot mig vid flere tillfällen och försäkrade honom, det han med all sin ondska icke kan göra mig minsta skada, men väl sjelf derigenom ådraga sig hederligt folks förakt.

Aug. d. 25. Reste kungen från arméen, passerade ganska hastigt Lovisa och låg om natten uti Borgå. Jag visste ej af dess resa, fick således icke tillfälle göra min underdåniga uppvaktning.

Aug. d. 26 var jag i Lovisa hos hertig Fredrik, som berättade, det han skiljt sig vid allt befäl och all befattning, samt ärnar resa till Sverige, och att kungen och han skiljts ovänner.

I staden berättades det att öfverstelöjtnant Erik Abraham Leijonhufvud vid Nylands dragoner varit i går hos kungen, skickad af de sammansvurne Finnarne, att han varit länge inne, att kungen nekat öppna det bref han från general Armfelt medfört, att kungen hotat taga deras hufvuden, men lofvat dem alla nåd, om de ville be om förlåtelse och underteckna en honom förelagd skrift. Hvad Leijonhufvud härtill kunnat svara berättades ej med säkerhet, men han återreste genast till Anjala.

Siegeroth berättade mig, att han försäkrat konungen, att de för honom komne rykten, det jag och generalen varit ovänner och att jag lagt hinder för Kongl. M:ts tjenst, vore allt ganska ogrundadt, hvilken upplysning han sade sig vara konungen skyldig. Konungen hade nekat sig hört sådant, dock har baron Gust. Armfelt sjelf berättat mig, att han hört konungen tala derom. — Jag talte äfven i dag vid öfversten baron Klingsporre, som vid Fredrikshamns angripande och då han fick posteringen vid Mendolax samt efter återkomsten från Fredrikshamn till Svensksund, var så ganska missnöjd med hela vår ställning, sade mig så mycken grannlåt, för det jag vågat föra sanningens språk för tronen och uppmuntrade mig på allt sätt att dermed fortfara, samt då jag bad honom göra det sjelf, så högt yttrade dess föresats vara att säga monarken de starkaste sanningar och att en skyndsam riksdag vore enda medlet att hjälpa oss och riket ur den labyrinth, hvaruti vi nu råkat. Denne samme baron Mauritz Klingsporre, som under tiden blifvit satt à la tête för kommissariatet, talte nu ur en hel annan ton om riksdags onyttighet, om vår enda skyldighet att lyda, men ej undersöka monarkens göromål. Om han fört samma tungomål för några dagar sedan, då han för sin trupp skulle gå fienden till mötes, vore härvid ingen anmärkning att göra, men nu kunde det gifva anledning till hvarjehanda.

Mycket taltes i dag om svenske regementernes föresatser och sammansättningar att icke gå öfver gränsen; man frågade äfven min tanka härom, och jag styrkte alla att lyda hvad ordres som gifs till undvikande att få skuld för allt det onda, som redan är beredt och nödvändigt måste inträffa.

Allt tycks emellertid vara i största villervalla. Konungen är bortrest, hertig Fredrik reser, hertig Carl sägs få befälet till sjös och lands, men icke är det ännu kungjordt, man vet ej hvem man skall lyda. Misstroende synes sprida sig ut för hvarannan, tankesätten allt mer och mer skingras, fältet öppnas för lycksökare att klifva upp på den, som är i vägen för deras egennyttiga afsikter. Bristerne fortfara, penningar felas, kläder felas för hela arméén, proviant fås kanske i dag för en dag, i morgon får man vänta o. s. v. Åtskilligt taltes äfven om kejsarinnans propositioner, att hon ville göra fred med ständerna men ej med kungen etc. etc., som ej lönar mödan till minnes föra, ty jag fick ingen tillförlitlig kunskap derom.

Aug. d. 27 e. m. reste jag upp till Lovisa, träffade baron Mannerheim vid Åbo läns infanteri och kapten Troil vid Nylands dragoner, begge skickade från de sammansvurne vid Anjala med ett så kalladt avertissement, det de alla underskrifvit; berättade mig, det flere regementen af svenska arméen redan förenat sig med dem, visade mig äfven underskrifter af Dal, Upplands, Södermanlands och Vestmanlands regementen, begärde få resa ut på flottan att der samla underskrifter, hvilket jag förböd och nekade äfven all underskrift för egen del, men lofvade att gerna bidra till riksdag hvad jag kunde.

Kl. $\frac{1}{2}$ 8 om afton kom hertig Carl. Jag mötte honom med en mängd officerare på gatan. Han berättade, att han hade öfverbefalet. Så snart han i kvarteret inkom, befallte han mig in till sig, då vi hade enskilt samtal öfver en timme. — Jag beklagade mig öfver det misstroende, kungen visar mig och hvilket jag icke förtjent. Jag talte om Törningens befäl, huru han tagit officerare, utan att jag vetat derutaf; huru jag får ordres afemna det ena fartyget efter det andra, utan att jag rådfrågas, då jag likväl tror, att alla operationer af arméens flotta i skärgården höra mig till att reglera, så länge man icke kan förebrå mig någon okunnighet eller begångne fel m. m. — Hertigen frågade då, om jag misstuckte, att han tagit några fartyg härifrån till vestra skärgården; jag svarade det jag icke kunde sådant misstucka, men att jag tror dessa fartyg ändå borde stå under mitt öfverbefäl och att jag ansåg hertigens mening sådan, när jag å Sveaborg emottog dess ordres härom. — Han sade då, att hans mening äfven varit sådan och att han gifvit Stedingk befålet i vestra skärgården, men att han skulle få ordres stå under mig. — Jag yttrade derpå mitt missnöje öfver ett rykte, i Åbo blifvit utspridt, det skulle jag d. 17:e juli haft ordres med skärgårdsflottan utlöpa, men sådant vägrat, hvarigenom svenska flottans seger icke blef så fullkomlig och total, den annars kunnat bli. — Hertigen försäkrade, det hvarken han eller någre på flottan hyste dylika tankar och sade sig vara skyldig i den delen justifiera mig äfven skrifteligen. Derefter befallte mig hertigen att säga mina tankar om allmänna ställningen, det jag länge vägrade och i all underdånighet bad att hertigen ville förskona mig ifrån, men då han enträget ålade mig att tala i detta ämne, gjorde jag det med möjligaste uppriktighet och frimodighet. Herren syntes stundom nog häftig

och hade flere ganska stränga utlätelser, icke emot mig utan i allmänhet; saktade sig åter, utlät sig ofta, att han tänkte lika med mig, men nödgades agera tvärt emot dess öfvertygelse. Jag tog mig frihet erinra, att han gjorde bättre följa sin öfvertygelse, då jag trodde honom göra både kung och rike större tjenst. Jag döljde icke mitt tvifvelsmål om minsta vinst af detta krig, om möjligheten att längre fortsätta det utom ständernas sammankallande för att få penningar, i brist hvarå allt redan stannat af sig sjelft med mycket mera. — Kan Ni då, sade hertigen, svara för två saker, om riksdag blir, för persecution och blodsutgjutelse och för konstitutions bestånd. Jag svarade, att det åtminstone vore min och mångas föresats att hindra både persecution och blodsutgjutelse och hvad konstitution beträffar tror jag den löper ingen fara, om kungen fritt öfverlemnar sakerne i ständernas armar och med fullt förtroende bemöter dem. Sluteligen syntes hertigen mycket böjd för lindriga utvägar, gjorde i den vägen de vackraste löften och sade sig vilja arbeta uppå att förena konungen och arméen m. m. Herren bemötte mig ganska nådigt, talade med mycken öppenhjertighet, sparde icke monarken dess herr broder, fällde om honom åtkilliga stränga utlätelser och bland annat berättade, det, då de höga bröderne skiljdes åt, hade konungen bland annat önskat sig äfven bli angripen af Danmark, hvar öfver hertigen yttrade mycken förundran. Han berättade mig sluteligen, att Ryssarne nu ockupera Hangö med 2:ne fregatter, hvilka ditseglat, under det fregatten Trolle konvojerat någre transportfartyg till Tvärminne.

Jag återreste om afton till eskadren.

Aug. d. 28. Voro många öfverläggningar å flottan rörande Finnarnes avertissement, projekterades äfven att hos Kongl. M:t bönfälla om riksdag jämte det vi skulle sammansvärja oss att alltid lyda hvad oss anbefalles och våra militäriska skyldigheter till pricka i det yttersta fullgöra; dock togs icke något visst beslut, emedan jag sådant icke äskade.

Den 29. Omtaltes mycket att hertig Carl skall hafva utlåtitt sig vilja begära och utverka riksdag i hela arméens namn, äfven att Preussen och Frankrike åtagit sig skaffa oss en snar fred. — Jag för min del tror ännu hvarken det ena eller andra. Men att olyckan är hardt när, det tycker jag

mig hvar dag tydligare se och spörja, ty hos nation saknas ett fritt folks dygder, ingen kärlek mera för fäderneslandet, intet mod, ingen ståndaktighet, ingen ära, ingen enighet och tro medborgare emellan. Egennyttan och hofgunst synes vara de mål, hvarefter de fleste fika.

Jag åt i dag middag hos kapten Kræmer på turuma Sällan Värre; det omtaltes åter att taga något parti relativt till Finnarnes avertissement, men som fullkomlig enighet sagnades, blef icke något vidare utaf. Jag afsade mig all befattning dermed, men besvarade general Armsfelts billet af d. 15:e, hvaruti jag sade honom att någon öfverläggning varit om deras avertissement, men intet beslut taget, att den omtalte Finlands independence, man trodde dem vilja befordra, väckte mycken farhåga; att jag önskade kunna bidra till fred, ro och lugn i landet och att i allt sådant de kunde räkna på mitt biträde.

Aug. d. 31. Jag flyttade i går eskadren från Svartholm till Kjefsalö redd. Man omtalar i dag, att Sprengtport skall vara i samtal och underhandling med de sammansvurne i Anjala och att Finlands independence der är i fråga. Man berättade äfven att Jägerhorn varit ganska väl emottagen i Ryssland och fått af kejsarinnan en vacker ring och 400 ducater i resepengar.

I går fick jag rapport af kapten Ramsay, det Ryssen med ett lineskepp, 2 fregatter och ett fartyg med skonertackling och mesanmast intagit Hangö udd och i dag berättade fänrik Kullberg, att de der anlägga batterier.

Sept. d. 1 kl. 2 f. m. fick jag hertigens ordres att skicka en mörsarebarkass och 3 kanonslupar till exc. Wrangels disposition att nyttjas vid Hangö: nytt bevis, huru litet de förstå. Mörsaren kastar på 900 à 1000 alnar och lineskeppet skjuter på 3000, kanonsluparne kunna så delade hvarken föra subside med sig eller göra den nytta, de tillsamman kunde åstadkomma.

Den 2 helt bittida om morgon fick jag hertigens ordres att uti en angelägen öfverläggning möta honom i Lovisa. Jag reste genast åstad och kom fram kl. 9 f. m. Eskadren hade jag gifvit ordres segla till Pellinge. — Hertigen var ledsen öfver Ryssarnes landgång vid Hangö, der de bränt några byar. Vi diskurerade om mått och steg deremot, han bad mig resa dit;

jag sade honom mina tankar om det ena och andra, och han gaf mig dess skriftliga ordres att åtaga mig hela skärgårdens försvar och dervid göra och låta hvad mig bäst syntes — detta var i sin ordning och hade alltid bort så vara.

Derefter taltes om allmänna ställningen, den hertigen fann ganska bedröflig och önskade derpå ett snart slut. — Jag svarade, att han då borde taga något till ändamålet bidragande steg. — Han svarade dertill att, om cheferne eller corpserne ville adressera sig till honom och begära riksdag, ville han med allt allvar hos Kongl. M:t yrka derpå och äfven fred; han bad mig äfven att jag skulle öfvertala officerarne på flottan att skrifteligen hos honom begära riksdag, det jag lofvade göra, om han försäkrade, att deraf icke göra något annat bruk än till ändamålets vinnande, hvarpå han gaf mig sin hand. — Jag yttrade mig vidare, att stillestånd vore det första man borde begära, det han äfven fann, men ville att Ryssarne skulle derom göra proposition och det trodde han skulle kunna negocieras genom de sammansvurne vid Anjala. — Han önskade få ett samtal med storfursten, som nu är uti Fredrikshamn, och lofvade, agera uti det ena och andra, hvarefter vi skiljdes åt, sedan han visat mig det nädigaste bemötande.

I går hade general Michelson med 400 jägare och några kosacker recognoscerat Högfors; de tillbakadrefvos af general Platen och vi togo en jägare; någre sades blifvit till döds skjutne, vi fingo ingen hvarken död eller sårad.

Jag återreste till eskadren. Hertigen följde i min slup till Svartholms fästning, och fick der se hela garnison paradera, de fleste utan både skor och strumpor med bara fötterna i smutsen, som efter regnet var ganska djup. — H:s excellens grefve Oxenstierna var äfven härtill vittne med många flere.

Krigskassan var nu så tom, att hertigen måste i dag af egne penningar låna kommissariatet 600 rdr att betala det kött för omkringliggande trupper morgondagen bör utfalla och hvarförutan ingen ville lemna en mark, emedan de redan hade betydliga fordringar. Detta berättade mig hertigen sjelf och grufvade sig jämmerligen.

Under återresan träffade jag turuma Benlös utanföre Vårdskär, som genom en svår väderby förlorat dess förstång och udenma Ingeborg, som genom abordage med Thorborg förlorat hela fockmasten.

Från Vårdskär gaf jag ordres till major Kræmer att med dess division kanonslupar stöta till mig uti Pellinge.

Sept. d. 3. Låg jag med eskadren stilla uti Pellinge. — Jag frågade samtliga officerare af alla corpser, om de hos hertigen ville göra någon begäran om riksdag i anledning af hvad hertigen sig derom till mig yttrat, som med ett allmänt *Ja* besvarades, hvarefter jag på allas anmodan författade denna skrift, hvarmed major v. Platen vid Nylands infanteri till hertigen afskickades:

»Vi behöfva icke för E. K. H:t upprepa sakernas närvarande ställning. E. K. H:t, som nu eger omsorgen för allt, har sett allt och känner allt, lärer icke kunna neka sig de rörelser, de känslor denna syn, denna kunskap hos hvar svensk man ofelbart uppväcker.

»Som militärer hafva vi till denna stund våra skyldigheter efter yttersta förmåga sökt fullgöra och med den möjligaste drift verkställt alla de ordres oss blifvit gifne. Vi äro äfven beredde att dermed hädanefter vid alla tillfällen fortfara; men som medborgare tycka vi oss icke böra med likgiltighet åskåda alla de olyckor, hvarmed detta kriget synes hota konungen, riket och hvar enskilt af oss och våra hemmavarande, sedan oförmodade händelser bragt sakerne i den ställning de nu äro.

»Vi våga derföre i djupaste underdånighet underställa E. K. H:ts högt upplyste ompröfvande, om icke nu omständigheterna tyckas fordra att vidtaga något skyndsamt och kraftigt steg, antingen till återvinnande af fred och lugn eller till ett mera verksamt krigets utförande på ett för oss sjelfve och nation mera hedrande sätt.

»Vi se icke annat medel härtill än först ett stillestånd med våra fiender och genast derpå ett skyndsamt sammankallande af riksens ständer, på det de med konungen måtte få öfverlägga och besluta, hvilket för riket är nyttigare, fred eller krig, och i följe deraf antingen negociera om freden eller anskaffa medel och utvägar till krigets förande och till botande af de brister, hvilka så synbart till arméens nu iråkade villervalla och belägenhet bidragit.

»Skulle detta vårt tankesätt vara lyckligt vinna E. K. H:ts höga bifall, anhålla vi i djupaste underdånighet, det E. K. H:t å alles våra vägnar täcktes i nåder vidtaga de mått och steg,

hvilka snarast befordre vår önskan efter stillestånd och riksens ständers sammankallande; hvarjämte vi vid allt hvad heligt är försäkra, det vi härunder icke hysa någon annan afsigt än hvad våra pligter oss ålägga som trogne och lydige undersåtare, välsinnade och redelige medborgare och rättskaffens soldater.»

Skriften var af alla officerare af alla stater på flottan underskrifven.

Den 4 var motvind; jag seglade det oaktadt med lotsjakten, lofverade hela vägen och kom till Sveaborg om morgon derpå eller den 5:e september.

Jag uppvaktade hertig Fredrik, som ännu var i Helsingfors. — Jag berättade honom sakernas nu varande ställning och visade honom den skrift, vi gifvit till hertig Carl, hvarmed han icke var fulleligen nöjd, emedan han till hertigens sin broders tänkesätt hyste mycken misstanka och fruktade, sade han, att både jag och arméen af hertigen bli bedragne m. m. — Jag resonerade länge och mycket med hertigen och bød på allt sätt till att betaga honom dess misstankar emot dess broder hertig Carl. — Derefter besökte jag generalen grefve Posse, som förklarade sig mycket glad att se mig och nöjd, att jag fått befälet vid Hangö, ty han var ledsen vid hertigens många förfrågningar och requisitioner; bland annat har han äfven förfrågat sig, huru han skulle anse de fångar, han ämnade taga, antingen som krigsfångar eller som mordbrännare. — Denna fråga tyckes mig varit tids nog framställa, sedan fångarne äro gjorde, och dessutom borde man i anseende till krigets början vara glad, att sådan fråga icke väckes från annan sida. — Derefter reste jag ut på stora flottan, uppvaktade hans exc. grefve Wrangel och visade mine ordres, hvaröfver både han och amiral Nordensköld syntes något förundrade och flate. — Jag hade hört omtalas, att bemälte herrar låta tillreda 2:ne brännare för att nyttjas mot Ryssarne vid Hangö, men som de icke för mig nämde derom, och jag icke heller insåg någon nytta deraf i anseende till de många hinder och omöjligheter att dem applicera, frågade jag icke heller derefter.

Om eftermiddagen berättades, att hertig Carl redan gått in i arméens vuer, begär stillestånd, samtal med storfursten

och att han redan skickat en kurir till kungen att begära riksdag. — Motvind hindrade mig hela dagen segla.

Den 6. Ännu motvind. — Jag reste därför åter in till Helsingfors för att uppvakta hertig Fredrik, som i dag yttrade sig mera nöjd med ställningen, men dock alltid misstroende för hertig Carl, hvilket jag på allt sätt sökte undanrödja. — Hertigen visade mig kejsarinnans svar till finska öfverstarne, general Sprengtportens bref till general Armfelt och dess svar derpå, samt någre af de sammansvurnes bref till konungen, hvilket allt jag tillförne icke sett. Hertigen var ganska god och nådig, men mycket ledsen både öfver den allmänna och sin egen ställning.

Jag träffade i Helsingfors baron Gust. Leijonhufvud vid kungens regemente återkommen från Lovisa; han berättade det större delen af arméens dels munteligen dels skrifteligen adresserat sig till hertig Carl om riksdag, att general Siegeroth med alla dess officerare skrifvit under, men öfverstarne Strömfelt och Schwerin icke, att Montgomeri och v. Otter varit hos hertigen såsom deputerade ifrån Finnarne vid Anjala, att de blifvit mycket nådigt emottagne, att Jägerhorn vore rest till storfursten att proponera samtal och stillestånd m. m.

Svenska eskadren af arméens flotta förenade sig nu med hvad jag redan gjort i Pellinge och undertecknade enhälligt en skrift i samma ämne, hvarmed öfverstelöjtnant Rosenstein till hertigen afreste.

Den 7 kl. 4 om morgon gick jag med lotsjakten till segels från Sveaborg men fick strax hård motvind och loverade hela dagen; 2:ne ryska fregatter följde mig ständigt helt nära utom skären. — Om afton måste jag ankra utanföre Porkala för öppna sjön och om natten växte en svår storm, att jag vid dagningen nödgades lyfta och länsa inåt skärgården och tog fast vid Bredskär 1 mil öster om Porkala.

Den 9, sedan stormen något bedarrat, lyfte och loverade till Barösund.

Den 10 motvind. Major Juslen ankom med en liten jakt, af exc. Wrangel beordrad att noga undersöka beskaffenheten vid Hangö, och derom lemna rapport, uppgifva förslag, huru brännare der skola nyttjas och att vidtagna mått och

steg till skärgårdens fredande på andra sidan Hangö. — Detta förefaller mig nog besynnerligt, sedan hertigen uti allt detta både muntligt och skriftligen lemnat mig *plein pouvoir* och hvilka ordres jag för grefve Wrangel uppvisat.

Mot afton blef jag inviterad af bergsrådet Hisinger att på dess bruk Fagervik i morgon spisa middag med hertig Fredrik, som väntades dit, stadd på resa till Stockholm.

Den 11 reste jag med major Juslen och min adjutant löjtnant Wallberg och min flaggmajor Ankarheim upp till Fagervik. — Hertigen var nu åter mycket ledsen, fruktade att hertig Carl icke uppfyller sina löften; visade mig ett bref från hertig Carl dat. d. 7:e, hvarmed han var ganska missnöjd. Han sade sig nästan uppå min persuasion skrifvit hertig Carl till ett ömt bref, lyckönskat honom till befålet och fägnat sig öfver de rykten, att han med allvar skall åtaga sig arméens sak och rikets hjälp och tillbjuder sin tjenst, om han behöfver den. Härpå svarade hertig Carl, att det befäl han nu fått är honom mera besvärligt än agreabelt; att han skall söka genom sitt uppförande vinna arméens förtroende; att hans föresats är att understödja och försvara kungens makt och rättigheter; att det är både hans och hans brors skyldighet att i nu varande vådeliga belägenhet biträda och hjälpa konungen, deras broder, hvars thron är vacklande. Han moraliserar mycket sin bror, säger att han bör glömma inbillade oförrätter för konungens väl; att om han haft utlåtelse, dem han nu i själen ångrar, så böra de *publiquement desavoueras* m. m. Detta sista sade hertig Fredrik, att han icke visste, hvad det betyder, ty han svor vid sin heder, att han icke visste sig haft någon utlåtelse, den han ångrar. — Hertigen hade äfven fått bref af sin syster prinsessan, skrifvet efter konungens ankomst till Stockholm och som han supponerade på dess befallning. Hon lamenterar och ber hertigen ej komma hem, fruktar det skall göra honom tort i publiken, ber honom förlika sig med kungen etc. etc. Hon berättar äfven i samma bref, att general Toll i Stockholm talt högt och oanständigt om kungen, sagt att han ger honom fan, sedan han velat uppoffra honom för egna afsikter, och att fan måtte tjena en sådan kung m. m. N. B. dessa begge bref, både hertig Carls och prinsessans, läste jag sjelf och hvad jag här anfört är

blott någon del af deras innehåll. — Prinsen berättade, att Danskarnes anfall är utom all tvifvel, att fältmarskalk Scheffer skall föra befälet emot Danmark i Skåne och general Carl Hierta emot norska gränsen, hvars närmaste man är öfverste baron Gust. Armfelt.

Bergsrådet Hisinger hade i dag fått bref från Stockholm, hvaruti berättades att riksdag varit mycket uti fråga, men att sedan kungen fått någre rådsherrar med sig emot riksdag, så blir den icke. — Hertigen var öfver denna tidning ganska ledsen och frågade mig hvad nu vore att göra. Jag svarade: blott afvakta tiden och med personlig försigtighet bereda sig att emottaga händelserna. — Hertigen var ganska nådig och tog af mig ett ganska ömt och nådigt afsked, hvarefter vi reste hvar till sitt.

Den 12 seglade jag med vackert väder från Barösund men fick straxt motvind med storm, loverade till Bussö, der jag maste taga fast för vädrets häftighet.

Den 13. Loverade med stora eller så kallade cheffslupen till Tvärminne, der Stedingken låg med fregatten Sprengtporten, turuma Norden, hemmema Oden, 2:ne galerer, 3 kanonslupar, 5 kanon-barkasser och en mörsare-barkass. — Straxt efter ankomsten besåg jag ryska eskadren vid Hangö från utkiksberget, då bestående af 3:ne lineskepp, en stor fregatt och ett fartyg med 3:ne master och skonertackling.

Den 14. Rapporterade hertig Carl, excellens Wrangel och general Posse min hitkomst samt skref följande handbref till hertigen:

»E. K. H:t värdes icke med onåd anse, det jag vågar tillstå mig vara något missnöjd öfver excellens Wrangels och amiral Nordenskölds förbehållsamhet rörande brännarne och major Juslens hitsändande, så mycket mera oväntadt, som jag för dem uppviste E. K. H:ts ordres. Detta utmärker ett misstroende af dessa herrar till både mina insigter och mitt tankesätt, hvaröfver de ega ingen rättighet att döma, så länge ingen ting mig kan förebrås. Af sådan korsning uti ordres och befäl uppkommer oreda och oordning, alltid för Kongl. M:ts tjenst skadelige. Allt hvad hos mig står, skall jag dock söka sådant afböja.

»Med längtan väntar jag få höra, det E. K. H:ts samtal med storfursten till E. K. H:ts nöje aflupit. Jag stärkes då i det glada hopp, att försynen utsett E. K. H:t att frälsa vårt fädernesland från den yttersta våda.

»Det ädelmodiga löfte E. K. H:t gifvit oss har något skingrat de tjocka moln, hvilka hos hela landet injagat fasa och förskräckelse. Ty, min allernädigste herre, icke är jag den enda, som vid detta besynnerliga krigets början fruktade att innan slutet få se kronan vacklande på en älskad konungs hufvud, riket styckadt, undersåtarne mördade, brände och sköflade, kanske icke ensamt af utländska fiender, utan äfven genom det raseri, som alltid utmärkt borgerliga krigen i alla länder; men jag är kanske om icke den enda en af de få, som vågat med sanningens färger måla denna tafra för konungens ögon, och den erkänsla, jag trodde mig vara min konung och välgörare skyldig, ålade mig detta steg. Konungen misstuckte min uppriktighet och tror mig förtjena dess misstankar. Jag oroas deröfver, men mitt samvete tillfredsställer mig. Sanningen, för monarkerne med så mycken omsorg döljd från vaggan till grafven, blir sällan behagelig, och hvad konst för smickrarens lena tunga och välljudande röst att förtyda en allvarsam krigsmans renaste afsigt?

»E. K. H:t, jag fruktar ännu detta kriget aldrig lyckas, om det längre fortsättes mot nations önskan och bifall. Med nations bifall blir kriget lagligt och då först kan hvar och en fullgöra sin skyldighet med det mod, med den entusiasm kärleken till fäderneslandet och öfvertygelsen om en rättvis sak ger. — Med nation menar jag riksens ständer, och icke en stor stads pöbel, ty den stenar i dag den de i går buro på sina armar. — E. K. H:t ser nu för sig ett tillfälle att med den vackraste, den menskligheten mest hedrande gerning för- eviga sitt namn, förena konungen med sitt folk, återställa ordning i arméen, frälsa riket, som står på branten af den djupaste afgrund, redan till fall lutande, och afvärja alla de olyckor, som synas hota hvar enskilt medborgare. Hvad E. K. H:t då skall blifva älskad af konungahuset, välsignad och vördad af nation nu och i evärdeliga tider; och hvad är deremot all den krigsära E. K. H:t ännu kan hoppas vinna med en hand full folk mot en mycken öfverlägsen och en [i skicklighet] jämlik fiende, med en armée, full af brister och osäker om sina

skyldigheter. Om ock segrarne skulle öfverträffa all förmodan, kan dock segervinnaren icke vänta sig hvarken vördnad, beundran eller välsignelser af undersåtare, hvilka kriget höljt med olyckor.

»Min allranädigaste herre, tag icke denna min dristiga öppenhjertighetenädigt. E. K. H:t har befallt mig tala uppriktigt och jag blott lyder. Tiden skall rättvisa mig för Kongl. M:t, för E. K. H:t och för hvar man, det jag aldrig menat konungen och riket illa, aldrig glömt hvad jag är konungen skyldig, aldrig trögt uppfyllt mina skyldigheter, och att brist af tillfälle eller de misstankar, hvarmed jag oskyldigt blifvit straffad, är törhända skulden, om jag icke alltid gagnat så mycket jag önskat.

»Med undersätlig djup vördnad utber sig nåden till dödsstunden få framhärda» etc.

»Underdånigste apostill. — Nu inseglar åter 2:ne ryska örlogsskepp till Hangö redd, så att de med dem blifva åtta skepp och fregatter. Gud gifve E. K. H:t kunde utbyta denna postering emot Högfors och Kymmene, ty jag ser ingen möjlighet att tvinga dem gå härifrån. Skärgårdsflottan är ännu icke hit ankommen.»

Sept. d. 14. Kl. 9 om afton afgick jag med öfverstelöjtnant baron Ollonberg, som var chef för landttrupperne vid Tvärminne, och öfverstelöjtnant Stedingk samt flere officerare under eskort af 60 man Helsinges soldater, 24 lifdragoner till häst och 12 lifdragons-jägare till fot till Hangö udd landvägen i tanka att derifrån recognoscera fiendens ställning. Infanteriet kommenderades af kapiten v. Platen och dragonerne af kornett Spankov under ryttmästare Hisinger. Jag hvilade vid Sandby och ställde marschen så, att jag vid dagningen kom fram till stället, der Hangö by stått och hvarest nu endast fans 14 à 15 lutande eller nerfallne skorstenar, hvilka tillika vittnade om Ryssarnes barbari och krigets gruffigheter. Sedan så väl avenuerne till byen som skogen mellan byen och stranden blifvit noga undersökta och allt befunnits fritt från fiender, embusquerade jag små trupper på tvenne ställen, der efter böndernas berättelser Ryssarne vanligen gå i land dels att hämta vatten, dels att exercera med handgevär, som de stundom skola bruka. Embuscaden bestod af 25 man på hvardera

stället, resten af truppen stod uti byen såsom corps de reserve. Jag recognoscerade från flere ställen vid stranden och i skogskanten och befanns då trenne 2-däcksskepp om 66 till 74 kanoner, en mycket lång och stor fregatt med 15 portar i laget på hvar sida, en mindre fregatt om 32 kanoner och ett lågt fartyg om 20 kanoner med skonerttackling och mesanmast, alla till ankar på sjelfva inomskärsleden mellan sjelfva Hangö udde och Lergrunden, det yttersta skeppet till öster ungefärligen 1,000 alnar från Lergrunden men det vestersta längre än kanonhåll från sjelfva Hangö udde. Alla skeppen lågo om för svaj men syntes hafva spring ute på alla sidor. Den ena fregatten om 32 kanoner inkom i går. Befälhafvaren öfver denna eskader var en engelsman vid namn Trevenen. Ett skepp kryssade utanför inloppet, men så långt ut, att man ej säkert kunde urskilja om det var skepp eller fregatt. Emellan norra och södra Lergrunden var en estacade af kablar och stockar sträckt tvärs öfver farvattnet och till dess försvar en liten vakt af några man på södra grundet. Kl. något efter 10 kom en slup och en barkass, begge armerade och barkassen bestyckad med 4 nickor roende åt landet midt före den östra embuscaden; jag var då vid den vestra, satte mig genast till häst och skyndade till stället men hann ej längre än till byen, innan det small, emedan en af embuscaden af hetta stigit upp för att ge fyr, då de ännu voro 30 å 40 alnar från land, hvarvid Ryssarne genast vände och vexlade salvor med våra samt sköto med nickorne, så fort de hunno.

Jag kom snart ner till stranden och just då jag steg af hästen, gick mig en nickhakekula tätt förbi bena. Det syntes tydligen att folk föllo i slupen och man hörde äfven jämmerrop. och slupar från de öfrige skeppen ankommo och bogserade barkassen ur vägen. Tvenne midtföre liggande linieskepp hade emellertid medelst upphalning af deras spring, vändt bredsidan till och började kanonera, så snart barkassen kom ur vägen, men som ingenting vidare kunde uträttas, drog jag trupperne tillbaka in uti skogen. — Skeppen sköto endast från undre lagen och deras kulor hunno väl fram, en gick mig ganska nära öfver hufvudet, sedan jag åter satt mig till häst och med lotsen red ner på strand för att ytterligare se deras företagande. Sedan begge skeppen tillsamman skjutit några och tjugo skott, upphörde kanonaden. Jag afmarsche-

rade derpå, tillbaka åt Tvärminne, sedan icke vidare var att uträtta.

Straxt efter min ankomst till eskadren om afton kom kapiten Sjöman med hertig Carls bref af d. 13:e. Jag skref underdånig rapport till hertigen, som jämte ett handbref afgick med Jehu

den 16 kl. $\frac{1}{2}$ 5 om morgon.

Den 17 om e. m. gick en af ryska fregatterne till sjös från Hangö. — Jag skref både rapport och handbref till hertig Carl med fänrik Blom och skref äfven till hertig Fredrik uppå Åbo. Jag beordrade öfverstelöjtnant Stedingk att resa till Jungfrusund och Åbo att påskynda försvarsanstalterne på den sidan jämte transporterne, som nu komma att gå till Lappviken. — Uti mitt bref till hertig Carl begärde jag kläder för mine nakna besättningar och bad honom äfven befalla landshöfdingen tänka på uslingarnes bergning, hvilka genom Hangö och Tecktoms byars brinnande förlorat allt och blifvit husville. 14 hushåll, männer, hustrur och barn, lågo nu i skogen utan både kläder och föda, kanske hade de svultit ihjäl, om jag icke från flottan underhjelpt dem både med mat och penningesammanskottet.

Den 19. Recognoscerade jag ryska flottan vid Hangö sjöledes, satte i land på norra Andalsskåret och uppehöll mig der 2:ne timmar, under hvilken tid jag lät 2:ne kanonbarkasser och Löparen kryssa nog nära ryska flottan. — Chebequen förde ut varp och lade sina åror tvärskepps, att jag trodde han ville komma emot oss, han lyfte äfven ankare, men fälde det åter och låg stilla, tills jag gick bort. då den halade sig närmare landet mellan skeppen och sjelfva udden. Den stora fregatten gick till sjös.

Den 20. Skickade jag rapporter och bref till Sveaborg med Löparen.

Den 22 om morgon syntes utanföre Hangö flere stora köpmansfartyg med engelsk flagg och ett ryskt lineskepp. Ett fartyg likt den så kallade chebequen med skonerttacklingen, som förut ligger vid Hangö, kom i dag in på redden med ett stort engelskt köpmansskepp, hvarpå rysk vimpel sedan hissades.

Om e. m. kom greve Oxenstierna vid Österbottningarne och förde med sig hertig Carls bref af den 17:e jämte många obehagliga rykten från Sverige.

Den 23. Skref jag åter till hertig Carl om ställningen, om penningebristen, om omöjligheten att med de moyens jag hade delogera Ryssarne från Hangö, hvaremot den sena årstiden äfven lägger öofvinnerliga hinder. Jag begärte äfven tillstånd få resa till Sveaborg.

Den 25 om afton kom Fleetwood med resten af eskadern. — I går inkom åter på Hangö redd en fregatt och ett stort köpmansskepp, så att nu ligga der 2:ne lineskepp, 3:ne fregatter, 2:ne chebequer och 2:ne stora köpmansskepp.

Den 26. I dag inkom till Hangö en liten fiendtlig örlogsbrigg.

Den 28 om morgon kom stallmästare Otto Bruce från Sverige och lemnade mig hertig Fredriks bref af den 23:e. — Han gjorde bedröfvande berättelser om tillståndet i Sverige, om espriternas jäsning emot arméen i anseende till de många osanningar, som spridas, huru kungen, dels sjelf, dels genom Armfelt harangerar Dalallmogen och retar den mot adeln och annat honett folk. Alla förståndiga och väl tänkande önska arméens hemkomst ju förr desto heldre m. m.

Om e. m. red jag till Sandby för att nogare recognoscera denna post och taga precautioner, emedan en spion berättat mig att Ryssarne torde entamera den.

Den 29 om e. m. reste från eskadren, sedan jag beordrat en recognoscering till Hangö udde af 300 man under öfverste-löjtnant baron Ollonbergs befäl.

Den 30 om afton kom jag till Sveaborg, sedan jag lo-
verat mest hela vägen.

Oktober d. 3. Reste jag landvägen till Lovisa för att uppvakta H. K. H:t hertigen, jag kom fram om afton.

Den 4. Uppvaktade hertigen, som väl mot mig var ganska nådig men dock något mera förbehållen än senast, jag talte vid honom, syntes ock tydligen det han ändrat

tankesätt i allmänna affärerne. Man säger här, att hertigen nu mycket föres af Klingsporren, som nu talar ur en hel annan ton än vid Fredrikshamn. Jämte Klingsporren talte Liljehorn, generaladjutanten och Bror Cederström ur temmelig hög ton, hvilket jag visserligen skulle approbera, om man kunde agera ur samma ton. — Man säger nu att Ryssen bedragit oss. Hvar och en må döma. Negotiationerne ha gått ungefär så här.

Hertigen skickade öfverste Montgomeri till Fredrikshamn att komplimentera storfursten och med honom begära en entrevue samt proponera stillestånd. Storfursten svarade med en ganska vacker kompliment till hertigen, att han önskade få göra dess bekantskap, men kunde icke mottaga entrevuen utan kejsarinnans tillstånd, att kommenderande generalen greve Moussin Pouskin hade kejsarinnans tillstånd att handla om stillestånd men uttrycklig befallning att icke mottaga någon proposition eller svara på det ringaste, innan svenska trupperne voro utur hennes land; att dagen efter skulle en rysk öfverste komma att komplimentera hertigen. Complimenteuren kom intet; Montgomeri måste resa tillbaka och fråga. Han blef då ganska kallt emottagen; orsaken sades vara att dagen förut, just när underhandlingar skulle börjas, hade kanonsluparne utanföre Fredrikshamn tagit en tom köpmans galliot; hvad complimenteuren beträffade, så nekade de att någon varit lofvad och Montgomeri var sjelf osäker, om han hört rätt eller galet. Derefter befallte hertigen en conseille att ventilera, om Högfors borde evacueras, hvartill pluraliteten styrkte på den grund, att underhandlingarne om stillestånd sedan skulle kunna börjas. Våra trupper gingo också d. 26:e sept. tillbaka in uti vårt land, då Ryssarne följde tätt efter och intogo sina vanliga posteringar. Allt sedan hafva vi hvarken begärt stillestånd eller evacuerandet af Hangö utan pretendera att Ryssarne obudne böra det göra. Med Montgomeri skref Klingsporren ett bref till Moussin Pouskin, som denne hade ohöfligheten att icke besvara, hvilket nu nästan anses som en ny krigsraison. Lika så anses ett bref, skrifvet af general Sprengtporten till general C. G. Armfelt, som visst icke hedrar sin auctor men som snarare förtjenar förakt än den influence uppå våra affärer, man tycks lemna det. Man borde ju snarare undanrödja än uppfinna hinder för negociationerne. Man hviskade om en hem-

lig expedition, hvartill alla arrangements redan vore tagne och förseglade ordres gifne alla chefer att vid utsatt tid öppnas; det var i afseende uppå återtagandet af Högfors m. m., men just i dag kontramanderades alltsammans, emedan ingenting kunde verkställas för brist på penningar, mat och kläder samt osäkerheten att med galernerne kunna cooperera i en så avancerad och stormig årstid. Hertigen talte något med mig härom och jag sade att det stod att försöka, om han hade behöfverne för en höstcampagne, men i annat fall lærer det förbjuda sig sjelf. Ja, svarade han, det är så, nästan all ting felar.

Kommissariatet är nu alldeles utan penningar, officerare och trupper hafva aflöningen innestående för en à två månader, mat finns för 5 à 6 veckor utom hvad som väntas från Åbo och nu måste transporterats öfver Hangö udde vid Lappviken. — En stor del regementen äro utan både skor, strumpor och kappar, som ej passar i denna årstid och detta klimat.

Den 5 e. m. reste från Lovisa till Borgå.

Den 6 åt middag på Vesterkulla och kom om afton till Helsingfors.

Oktober. d. 11. Storm och motvind håller mig ännu på Sveaborg. Hertig Carl kom i går afton till Helsingfors, der jag uppvaktade honom. — Senaste posterna försäkra oss om Danskarnes inbrott från Norge; det skrifves äfven att Preussen och England lofvat negociera fred, det jag högeligen önskar måtte ske med all möjligst eftertryck. Jag begärte i går aftons af hertigen dess skrifteliga ordres att attackera Ryssarne vid Hangö utan afseende på deras styrka och utan afseende på utgången, hvarföre jag icke kunde ansvara, men väl derföre att hvar och en skall göra sin skyldighet. Hertigen ville inga ordres ge mig. Jag sade honom rent ut, att jag nu är ledsen vid alla de oanständiga och så litet förtjenta beskyllningar, man gör arméens flotta, som aldrig uraktlåtit och aldrig skall uraktlåta sina skyldigheter.

Jag har önskat stillestånd på de skäl, att 1:o passagen förbi Hangö då blifvit fri och man med oändligt mera lätthet och mindre kostnad måtte kunna förskaffa arméen dess vinterföda; 2:o hade en illa klädd och på allt sätt illa försedd armé

då kunnat få rymligare kvarter och mera hvila, hvarigenom sjukdomar kunde undvikas; 3:o örlogsflottan finge då gå till Karlskrona, hvarigenom vi få 9 à 10,000 munnar mindre att föda här; 4:o Dansken hade då icke brutit in. 5:o torde de stackars sammansvurne Finnarne derigenom fått tillfälle komma utur den olyckeliga belägenhet, hvaruti deras oförsigtighet dem försatt, då verkliga fredsunderhandlingar af stilleståndet torde blefvet en följd.

Riksdag önskade jag äfven för någon tid sedan, men nu mera tror jag den mindre nyttig, sedan sinnena söndras allt mer och mer, sedan alla om arméén utspridda grofva osanningar fövillat hela nation, verkat dess hat och vedervilja mot nästan allt hvad officer heter m. m.

Kommendanten på Sveaborg sade mig i förrgår, att af 1,500 vargärningar, som utgör dess garnison, äro 800 sjuke och att 40 till 50 dö hvar vecka. — Jag besåg de på Vester Svartö inrättade sjukhus, der uslingarne lågo aldeles nakna på trädbänkarne utan minsta klädtrå hvarken öfver eller under sig. Jag frågade kommendanten, hvarföre de icke bättre skötas; han svarade: här fins ingenting.

Jag skref i dag bref till hertig Fredrik, som grefve Frölich tog med sig.

Den 12 kl. 11 f. m. seglade med min stora slup eller den så kallade chefsslupen Gäddan från Sveaborg, vinden n. v. blåste hårdt. Låg öfver natten på en klippa eller liten holme vid Pårsskären på Barösunds fjärden.

Den 13 e. m. kl. 2 kom till Tvärminne under hård nordlig blåst med snöbyar.

Den 14 kl. 10 f. m. gjorde signal till krigs-conseille, hvaruti ventilerades om hvad vid Hangö vore att göra, som protokollet utvisar, tillika med mitt dervid bifogade memorial till hertigen, som med öfverstelöjtnant Stedingk i morgon bittida afgår. — Om afton kom major Nordenankar vid artilleriet af hertigen beordrad att recognoscera Hangö och föreslå medel till fiendens delogerande derifrån. — Sådant visar ett oanständigt misstroende till min person, men man får nu vänta sig allt.

Kl. $\frac{1}{2}$ 11 om afton kom fänrik Örnhjelm med hertigens ordres om baron Ollonbergs truppers öfvertransport till Stockholm och notisen om affären vid Qvistrums bro mellan Danskarne och oss, der öfverste Tranefelt nödgades sträcka gevär.

Den 15 bittida om morgon reste jag till Lappvik att anstalta om transporten af baron Ollonbergs trupper och deras provianterande m. m.; då voro af provianttransporten till Lappviken från Jungfrusund ankomne 8 st. fartyg och 8 st. ankommo medan jag var der.

Kl. 6 e. m. återkom jag till Tvärminne och straxt efter kom Nordenankar från sin recognoscering vid Hangö och yttrade, att han funnit ställningen der alldeles sådan, som jag det redan till hertigen inberättat och att han uti sin rapport icke kunde det minsta tillägga hvad jag redan sagt och föreslagit.

Den 16 f. m. kommo majorerne Jägerhorn, densamme, som förde noten till kejsarinnan, och friherre Fleming vid Åbo läns infanteri till mig. De började tala om vår förtviflade ställning, om den fara, hvaruti friheten är stadd, om alla de oordningar och våldsamheter, hvilka synas förebåda fäderneslandets totala undergång; de bådo, ja de besvuro mig att deklarerera mig deras chef och med en coup d'éclat frälsa fäderneslandet. De försäkrade mig, att hela Åbo.läns regemente och Hastfehr med alla Savolaxska trupperne skulle genast ställa sig under mine ordres. — Jag besvor dem tillbaka och bad dem för Guds skull betänka sig. Att både frihet och fädernesland hotas, det är sant; men huru nu hindra det, då förvillelsen hunnit till den grad, att intet endast hela svenska nation, utan Finnarne som närvarande, ja en stor del af sjelfva arméen redan är förförd att tro, det vi varit angripne och kriget nödvändigt; då allmänna ton är att arméen uraktlåtit sine skyldigheter; då uti arméen är ingen enighet, då allt felar och i synnerhet penningar m. m. Huru blir då en revolution möjlig och hvartill tjenar den, om icke att göra allt ännu mera förvirradt? Så ungefärligen var mitt svar, men de yrkade ännu att man borde våga något och försäkrade mig, det jag hade så mycket hela arméens förtroende, att jag snart skulle förena de söndrade, om jag ville deklarerera mig; att Finnarne äfven i landet hade för mig mycket förtroende och skulle snart bli af

andra tankar, om jag ville bli chef för partiet. — Jag nekade enständigt, böd till visa dem omöjligheten att reüssera uti något sådant företag m. m. Förundrad att höra Jägerhorn nämna Hastfehr, frågade jag, huru han det kunde? Jo, sade han, Hastfehr är nu den mest verksamme emot kungen och han har bedt mig säga er allt hvad jag nu sagt och att han med nöje ställer sig under ert befäl, och bad mig ännu, att han skulle få ge Hastfehr detta hopp, men jag nekade och jag är ännu högeligen förundrad öfver detta Hastfehrs uppförande, som jag finner rätt gement: först låta bruka sig till ett verktyg att börja kriget och sedan kasta sig tvärt emot. — Jag har från början varit emot kriget, dristigt sagt mina tankar derom, men jag kan dock icke öfvertala mig att förklara öppet krig emot en kung, som likväl gjort min lycka; men jag ville våga allt för att kunna återföra honom att älska och frälsa det fädernesland, han nu förtrycker och kanske ej långt till i grund förstör.

Väderleken har i dag varit stilla lugnt med regn, snöglopp och tjock sjödimma. Vid solens nedgång klarnade, då den ofta omtalte chebequen på Hangö redd saknades. Jag fruktade straxt, att den gått vester om udden för att hindra våra transporter, sedan de tagit öfra vägen åt Lappviken; denna fruktan bekräftas nu kl. 10 på afton genom kapten Wennbergs rapport från Sandby, att chebequen varit synt vester om udden, arbetande sig uppåt leden förbi Bromans(!) kapell-landet.

Den 17. Lugnt och vackert väder. Jag rapporterade till hertigen, att chebequen gått vester om udden, och genast i dagningen befalte jag turuma Norden, hemmema Oden och 6 kanonslupar med recognoscer-slupen att lyfta, gå under rodd och avancera mot Hangö; sjelf gick jag förut med chefslupen och 3:ne kanonbarkasser, steg i land på Sandskär. De 3:ne linieskeppen lågo då på sina ställen och en fregatt ett godt stycke öster om båken. Jag tog då genast mitt partie, gaf major Kræmer ordres att med kanonsluparne och recognoscer-slupen ro ut till sjös, göra mine att från den sidan attackera fregatten, men så snart han vunnit höjden, forcera med rodd utom Båklandet och tournera udden, söka chebequen och om möjligt vore angripa den. — Norden och Oden beordrade

jag avancera inre leden till Andalsskären, der sticka ut, attackera och taga fregatten; med barkasserna gick jag förut. Men knappt hade vi från Sandskär börjat avancera, förr än det började litet blåsa från sjön eller sydligt, då fregatten genast lyfte, satte segel till och gick in på redden, vinden tilltog och gick ostlig, att jag icke längre vågade låta de stora fartygen fortsätta deras jagt utan gaf dem ordres gå tillbaka. Så snart de vändt, fick ryska fregatten en signal från sin chef, hvarpå den vände utåt med alla segel till för att hindra Kræmer tournera. Jag avancerade då med barkasserne på fregatten och lät dem med sina svåra kanoner kanonera, som af fregatten besvarades, utan att någon enda kula träffade, hvar emot flere af våra syntes träffa fregatten. Emellertid fick Kræmer tid att tournera, hvarpå jag äfven vände, då fregatten åter fick en signal, vände och styrde genom sundet vester om Hangö udde. — Nu blåste redan ganska hårdt n. o., så det var en lycka jag i tid lät de stora fartygen vända. — Vid skymningen kom jag tillbaka till Tvärminne, hvarest jag mötte professor Schultén, som jag i morgons skickade till Sandby att underrätta sig om hvad der förefallit. Han berättade att chebequen avancerat ända mot Sandby, att ryska slupar och barkasser tagit och bränt flere skutor, äfven kapiten Hagelbergs fisksump. — Jag gaf ordres till öfverstelöjtnant baron Ollonberg att med 100 man och 2:ne kanoner förstärka posten vid Sandby och jag beordrade samma styrka från eskadren till Tvärminne.

Kl. 7, det var redan helt mörkt, hördes vester om Hangö en stark kanonad, som varade mest en timme; det kan ej vara annat än major Kræmer, som attackerar ryska chebequen.

Den 18 kl. 5 om morgon kom fänrik Tandefelt med rapport ifrån major Kræmer att han vid passagen förbi Hangö udde sett fregatten komma och styra vester ut förmodligen att sekundera chebequen, men att den stadnat på grund litet vester om sjelfva udden eller vid Skälstenarne, hvilket dock ej kunde tillfoga honom någon skada, emedan det gått ingen sjö och han fört ganska litet segel. Derpå möttes en finnskuta, som fienden tagit, hvilken recognoscer-slupen fick ordres jaga, då Ryssarne satte skutan på grund, kastade sig i slupen

och flydde till chebequen, som då kom fördevind med segel och åror. Det var då redan mörkt, sluparne rangerade sig och började kanönera, så snart deras kulor hunno fram, som af chebequen dugtigt besvarades, han förföljdes så länge möjligt var, men mörker och hård tilltagande blåst frälsade honom att bli tagen. — Då han ej mera kunde förföljas, vände majoren och kom med alla sluparne lyckeligen till Sandby kl. 11 om natten utan annan skada än någre sönderskjutne åror. — Deremot försäkras att chebequen fått betydelig skada.

Igenom denna operation har jag frälsat 30 lastade proviantfartyg, som lär vara allt hvad till arméens vinterföda väntas och i landet finnes. Jag har frälsat landet från mord och brand. Jag har åter öppnat en alldeles afskuren kommunikation med Sverige. Detta var det första ögonblick allt sen min hitkomst, som väder och vind tillätit det minsta försök, och om jag dröjt 10 à 15 minuter längre, hade allt varit försent och allt förloradt i anseende till den uppväxande blåsten. — Företaget var så mycket dristigare, som fregatten nödvändigt måste delogeras, innan det kunde bli möjligt att med kanonsluparne tournera; många händelser af väder och vind hade kunnat försaka största äfventyr, men som härvid icke runnit medborgares blod, väntar jag mig icke härföre mycket beröm. Jag är för min del ganska nöjd med hvad som händt och tackar Gud derföre. Hade lugnet fått vara 2:ne timmar till, skulle med Guds hjälp både fregatt och chebeque hört oss till.

Major v. Kræmer förde sig här som vid alla tillfällen klokt och hurtigt upp och alla officerarne förtjena mycket beröm.

Så snart jag afskickat min rapport till hertigen, reste jag till Sandby, men som det nu blåste en svår storm, kunde ingen ting uträttas. Jag fick tidning att ryska fregatten kommit af grund och att chebequen låg vid Skälsten krängd att bota sina skador. — Jag gaf ordres till major Kræmer att, så snart väderleken tillåter, gå ut, söka berga finnskutan och ånyo attackera chebequen, om den ligger kvar.

Medan jag var vid Sandby, kom grefve Frölich med hertigens ordres om transporten till Sverige, som jag genast besvarade och tillstyrkte att låta Helsingarne gå landvägen

till Åbo och hela Vestgöta-Dals regemente embarquera vid Lappvikens.

Den 19. Ännu storm, att ingen kunde röra sig på vattnet. Jag expedierade nödige ordres om transporterne och skref om Helsingarne till landshöfdingen uti Åbo, hvarmed professor Schultén afskickades.

Fänrik Hobbin återkom med hertigens egenhändiga af den 18:e, hvaruti mig lofvas satisfaction för de obehöriga ordres fänrik Qvickfelt fått från flaggen.

Den 20. Ännu hindrar stormen major Kræmer att röra sig, han har gjort fåfänga försök; ryska chebequen har flyttat sig närmare landet, ligger ännu krängd med timmermän på sidan. — Jag besåg i dag det vid Lappviken byggda batteri och gjorde profskjutning. — Skref till hertigen följande:

»För E. K. H:ts af d. 18 får jag nåden min underdånigste och vördnadsfullaste tacksägelse aflägga.

»Min största satisfaction är att se E. K. H:t billiga mitt uppförande; jag begär ingen annan.

»Med den böjelse och den föresats jag alltid egt att mine skyldigheter mot kung och fädernesland få i fred som i krig efter yttersta förmåga fullgöra, lider jag de oförrätter och den orättvisa mig hända kan, icke utan känslor, men med allt det tålmod ett fredadt samvete ger.»

* * *

Kapiten v. Platen af Helsing regemente kom i dag från Helsingfors och berättade, det hertigen skall emot mig vara prevenerad och haft åtskilliga mindre menagerade utlåtelse både om mig och arméens flotta, som han säger ingenting gjort och till intet duger. — Detta lemnar jag allt i dess värde, och hvad min person beträffar, har jag icke minsta förebråelse att göra mig; hvad arméens flottas duglighet beträffar, hoppas jag, om kriget varar, man derom skall få bättre öfvertygelse, så snart tillfälle yppas. Jag vill likväl bjuda till göra en jäm-

förelse emellan hvad amiralitetets och arméens flotta redan gjort.

Amiralitetet har levererat en bataille, hvaruti svenska mannamodet igenkändes; men som gjorde för hela campagnen allt mannamod på flottan onyttigt, emedan den allt sedan och ännu denna stund ligger uti Sveaborgs hamn inspärrad; denna bataille minskade således utan minsta vinst eller förmån statens försvarare, gaf fienden ett fullkomligt herravälde öfver hafvet, lemnade rikets handel utan försvar och dess stränder öppne för mord och brand, skiljer kanske flottan öfver vintren från sin station och lemnar henne på en ort, der hon måste sakna sina behofver för nästa campagne, efter man omöjligen kunna vara betänkt på deras anskaffande. Amiralitetet, hvafs ofelbara skyldighet det var att ockupera Hangö, sedan flottan ej mera kunde hålla sjön, försummade detta och skiljde dy-medelst Finland från all kommunikation med Sverige eller gör den svår och kostbar. Detta allt har amiralitetet gjort. De ha fått de mest lysande belöningar och vi ha sjungit victoria öfver deras herliga seger.

Arméens flotta har transporterat svenska arméen från Stockholm till Fredrikshamn, satte arméen der i land och protegerade hela denna expedition; efter undfångnen befallning emottogs och återfördes samma armée. Vid Fredrikshamn visade sig några galerer af fiendens, som blefvo jagade och förföljde. Arméens flotta har hela campagnen njutit den respekt, att fiendtliga skärgårdsflottan icke vågat göra minsta försök. Den har för härjande och brand försvarat hela Finlands skärgård från Åland till Fredrikshamn. Den hämmade en af fienden börjad förödelse vid Hangö och har allt sedan hållit fiendens styrka der uti respekt. Den vågade angripa och tournera samma öfverlägsna styrka i det ögonblick, de syntes föresatt sig att coupera och förstöra alla våra transporter, den nya väg de tagit; detta företag lyckades, så att en landet ånyo hotande förödelse hämmades och man frälsade nästan all den föda, arméen till vintren har att lita uppå. Detta har arméens flotta gjort; är det ej så mycket, så vet jag likväl icke hvad man mera kan fordra af oss.

* * *

Okt. d. 22 kom öfverstelöjtnant Stedingk och gaf mig hertigens mycket nådiga bref af d. 19:e, hvaruti han yttrar mycket välbehag öfver mitt företag d. 17:e m. m.

Stedingk berättade mig, att hertigen varit mycket onådig och missnöjd, för det jag velat hindra fänrik Spaldings befordran till löjtnant och för det jag kommenderat fänrik Grubbe vid sjukhusuppsikten på Sveaborg. Spalding skulle till löjtnant avancera förbi III fänrikar, långt mera förtjente, kunnoge och skicklige än han, och det blott för han å chefskeppet hos hertigen bevistade d. 17 juli, dit jag honom lemnade som tolk i ryska språket. — Fänrik Grubbe, en officer direkte under mitt befäl, som convalescent efter en sjukdom, gick på Sveaborg utan göromål, beordras af mig att emottaga uppsikten öfver sjukhuset, som efter reglementet är en regementsofficerspost. — Hela världen må döma om jag i desse begge delar felat.

Den 23. En rysk fregatt har i dag ökat ryska styrkan på Hangö redd. Mot afton blåste en hiskelig storm.

Den 24. Besvarade hertigens bref och bifogade förteckning uppå alla dem, som deltog i affärerne den 17.

I dag någorlunda hyggligt väder, n.v. vind. Ryssarne syntes arbeta hela dagen att efter stormen sätta deras tackling i ordning; kl. 8 om afton rapporterades mig, att några af dem voro under segel, och kl. 10 gingo de allesamman till sjös och evakuerade alldeles Hangö redd.

Den 25. Om morgon reste jag med chefsslupen och ett par barkasser till Hangö, besåg holmarne, fann på stranden en sönderslagen slup, 2:ne ställ nya slupsegel och 10 st. slups-ärör.

Jag skickade fänrik Tandefelt med rapport till hertigen och beordrade öfverstelöjtnant Stedingk att med fregatten Sprengtporten och turuma Norden intaga Hangö, som om eftermiddagen verkstältes. Jag gaf äfven ordres till fregatterne Hector och Patrioten att det fortaste de kunna segla till Hangö och ställa sig under öfverstelöjtnant Stedingks ordres m. m.

Okt. d. 30 afseglade Vestgöta-Dals regemente och 200 Helsingar från Lappviken att gå till Sverige.

Den 31 gaf jag ordres till Stedingken, huru han skall sig förhålla sedan jag är borta; item ordres till Ormöga att segla

till Sveaborg för sjukligheten der ombord. — Ordres till major v. Kræmer att gå till Sveaborg med kanonsluparne. — Ordres till gallererne Kalmar och Östergötland att gå till Jungfrusund och sedan till Åbo.

Nov. d. 3. Seglade jag med chefsslupen från Tvärminne, sedan jag indragit alla posteringar på landet, hemförlofvat vargärningen ifrån kanonsluparne och gifvit baron Fleetwood ordres att med eskadren komma efter. — Kl. $\frac{1}{2}$ 5 om afton ankom jag till Sveaborg.

Den 5 om afton reste jag till Borgå, låg om natten på Sibbå gästgifvaregård.

Den 6 kl. 10 f. m. uppvaktade jag hertigen i Borgå, som var mindre nådig än jag väntade. — Jag fick genast vid min ankomst till staden veta, det man berättat hertigen, att jag refuserat fregatten *Minerva assistance*, då den stått på grund och jag seglat förbi med kanonsluparne. — Dermed förhåller sig så, att när jag sistlidne måndags e. m. kl. 2 passerade Porkala, stod nämde fregatt på grund inne i sjelfva hamnen. Jag frågade, om fregatten stod hårdt och om den tagit någon skada; mig svarades att fregatten ingen skada fått och att den förmodeligen blir loss, då de hinna störta vattnet, hvarmed arbetades. — Jag ropade derpå att, om de behöfde hjälp, begära den af kanonsluparne, som kommo efter och hade mina ordres öfver natten stanna i Porkala hamn. Major Kræmer med kanonsluparne kom dit kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m., låg der till kl. 8 andra morgon utan att fregatten begärde någon hjälp. — Jag fortsatte min resa och vid ankomsten till Sveaborg rapporterade jag hans excellens grefve Wrangel, att fregatten stod på men utan all fara. — Excellensen hade derefter och tör hända uppå någon rapport från fregatten, rapporterat hertigen, att både jag och major Kræmer refuserat fregatten *assistance*, som var tvärt emot sanningen. — Detta berättade hertigen sjelf, då jag förde diskursen ditåt. Jag berättade saken, som den förelupit, med alla dess omständigheter, då hertigen tycktes gifva mig justice, men lät likväl under denna lilla explikation förmärka någon ovilja och missnöje mot hela corpsen, hvars heder och tanke-sätt jag ifrigt försvarade, och begärte hertigen ville visa mig den nåd och rättvisa att säga mig, hvaruti jag eller någon af mina underhafvande felat m. m., men det kunde herren icke

göra. Efter ett nog häftigt samtal blef dock hertigen till slut ganska nådig och sade sig vara min vän m. m. Under sjelfva diskursen fann jag, att hertigen var onådig uppå någon af befälhafvarne för infanteriet, och jag fick efteråt veta det fänrik Durietz vid enkedrottningens lifregemente i går afton varit inne hos hertigen och berättat åtskillige osanningar uppå både dess chef majoren grefve Jan Adam Cronstedt och mig; så mycket ovärdigare, som jag under campagnen gjort denne unge officer både höfgheter och godheter, tillät honom äfven få komma uppå flottan, ehuru jag redan hade fulla antalet.

Om e. m. reste jag från Borgå och kom kl. 12 om natten till Sveaborg.

Nov. d. 13 kom öfverstelöjtnant Aminoff som kurir från kungen till hertigen med berättelse om danska stilleståndet till maj månad. — Han hade äfven ordres till Vestgöta-Dals och Helsingarne att vända om och blifva qvar i Finland m. m.

Den 14 var örlogsflottan segelklar, hade ganska god vind och vackert väder, men om afton kom Spaldingen från hertigen med ordres att flottan skall vänta till måndagen, då hertigen sjelf lofvar komma.

Den 15 om afton kom hertigen helt oförmodadt till Helsingfors och gick kl. 7 om bord och sade sig ämna sjelf föra flottan.

Den 16 lades is öfver hela hamnen, att jag med möda kunde slå mig igenom och komma till chefskeppet med min officerscorps, den jag hade nåden för hertigen till afsked presentera kl. 11 f. m.

Den 18 kommunicerade mig kommandanten öfverste Mannerskantz hertigens resolution i anledning af dess gjorde anmälan, att flottans officerare skulle uti garnisonstjensten deltaga. — Detta förtretade mig högeligen, men jag döljde min harm och reste d. 19 om eftermiddagen ut till hertigen, föreställte honom rätta sammanhanget och viste orimligheten af kommandantens påstående och uppräknade flottans officerares många göromål med först fartygens aflevererande och uppläggande, samt sedan dess tillredande för nästa campagne, undanbad mig allt ansvar för både det ena och andra, om kommandanten skulle få någon befattning med officerscorpsen, som ej borde

honom tillkomma. Jag anhöll underdånigst, att hertigen ville göra ändring uti dess till kommandanten gifne resolution eller i annat fall i nåder bevilja mig tjenstfrihet till nästa vår, då jag åter vore färdig till min konungs tjänst uppoffra lif och blod; detta nekade hertigen i de nådigaste termer och lofvade mig svar i morgon.

Den 20 om morgon gaf hertigen flottan signal att lyfta och gå till segels. Jag reste genast om bord; hertigen var ganska nådig och gaf mig skriftlige ordres till kommandanten, som ändrade dess förr gifne resolution och befriade flottans officerare från allt deltagande uti garnisonstjensten. — Kl. 10 var hela flottan under segel. — Jag var med hela arméens flottas officerscorps på östra strandverket, då hertigen passerade; önskade H. K. H:t och flottan en lycklig resa, gaf 16 hurra, som nådigt besvarades.

Den 21 gjorde officerscorpsen ett supkalas på segelsömmare-verkstaden till fröjdebetygelse, för det de undsluppit den obilligt af dem äskade garnisonstjensten. — De visade mig här som vid alla tillfällen den utmärktaste, den mest smickrande heder och vänskap.

Den 27 gjorde jag uti segelsömmareverkstaden kalas, gaf en ganska vacker och väl anrättad middag till alla närvarande officerare, som under förflutne campagne varit på skärgårdsflottan under mitt befäl. — Vi voro 275 personer vid ett bord. — Jag tilltalte dem vid bordet sålunda:

»Mine herrar af alla corpser, hvilka jag egt den hedren kommendera under detta års nu slutade fälttåg! Tillåten mig betyga er min uppriktiga fågnad att se eder åter församlade. Tillåten mig tacka er för den nit och tillgifvenhet ni visat eder konung och edert fädernesland, för den enighet eder sjelfve emellan, som alltid säkrast skall vittna det vi alla egt ett föremål. Mine Herrar, vårt fälttåg har icke varit utmärkt genom strömmar af blod, men jag är skyldig det vitsord, att de af eder, hvilka af tillfällen gynnade fått möta fienden, alltid lemnat honom intryck af fruktan och vördnad för svenska mannamodet, och att hvar och en af eder utmärkt sig genom åtrå till ära, genom vördnad, nit och trogen tillgifvenhet för konungen och genom oskrymtad kärlek för fäderneslandet, dygder, genom hvilka gamle svenske krigsmän ofta vunnit så rykt-

bare och ärorike segrar öfver samma fiender, af hvilka vi nu hotas, dygder, genom hvilka jag hoppas vi äfven med den Högstes bistånd skola segra och för hela världen ådagalägga, det vi förtjena den lysande äran att kallas Gustaf den Tredjes trogne undersåtare och redelige soldater. Tillåten mig, mine Herrar, försäkra er om min oupphörliga erkänsla för det förtroende, den bevågenhet och den vänskap ni mig enskildt visat. För min största ära anser jag den hedren att hafva varit eder anförare och hågkomsten af de dagar vi lefvat tillsammans uppväcker alltid hos mig de lifligaste och eder värde känslor. — Mine Herrar, tillåten mig nu att dricka er skal, önska er beständiga sällhet och välgång, att segren måtte bli er lott och äran er belöning, då ni med de tankesätt, jag hos eder så högt aktar, striden för konungen och fäderneslandet.

* * *

Dec. d. 10 skref jag till Kongl. M:t följande bref:

»Den lysande nåd, hvarmed E. K. M:t så utmärkt belönat nagre officerare af den corps E. K. M:t under mitt befäl anfortrott, gör mig dristig att i djupaste underdånighet bönfälla om en lika nådig hugkomst för några flere lika kunnoge, lika förtjente, lika eldade och brinnande af den renaste nit och önskan att för E. K. M:t få våga och uppoffra lif, blod och allt hvad de kärast ega, och hvilka af dessa tankesätt ådagalade de berömvärdaste prof uti affären vid Hangö d. 17:e sistl. oktober, då deras tapperhet hindrade fiendens härjande och förstörande fackla att sprida en börjad förödelse bland E. K. M:ts trogne undersåtare och tillika försvarade den föda, E. K. M:t för dess armée hitsändt.

»Allernåd:ste K., neka mig icke den nåd jag nu begärt. Den renaste nit för E. K. M:ts person drifver mig härtill och jag eger ingen annan afsigt härmed än att göra förtjensten hos E. K. M:t känd och få lemna hela corpsen ett uppmuntrande vedermäle af den rättvisa, hvarmed E. K. M:t så nådigt belönar alla dem, som med nit och trohet sine skyldigheter fullgöra.

»I underdanighet bifogade P. M. utvisar hvars och ens särskilde förtjenster och den nådigste E. K. M:s ihugkomst, hvar-

till jag vågar hvar och en föreslå. — Att så mycket säkrare för denna min djerfhet vinna E. K. M:ts tillgift, bifogar jag i afskrift H. K. H:t hertigen af Södermanlands till mig aflätne nadigste skrifvelse.

»E. K. M:t värdes icke med onåd anse det jag vid detta tillfälle för E. K. M:ts fötter vågar i djupaste underdånighet nedlägga den heligaste och kraftigaste försäkran om arméens flottas hela officerscorps' renaste, oförfalskade och eldade vördnad, trohet, nit och tillgifvenhet för E. K. M:t och fäderneslandet och att hvar och en under förflutne fälttåg med gladaste åtrå önskat och sökt tillfällena att dessa tankesätt få ådagaläggas. — Det är E. K. M:t, det är fäderneslandet, det är äran och sanningen jag är denna försäkran skyldig.

»Hurudant mitt tankesätt varit, är och blir, derom lemnar mig mitt samvetes lugn det tryggaste vittnesbörd och gladaste hopp, att E. K. M:t en dag med nöje skall finna mig värdig dess nåd och det förtroende, utom hvilket jag med oro måtte se mig ur stånd att efter önskan kunna ådagalägga den rena vördnad, varma trohet, nit och tillgifvenhet för E. K. M:ts person mig af sjelfva afunden icke skall kunna bestridas, tills jag läggs i grafven. E. K. M:ts» etc.

N. B. Af de 2:ne brefvet åtföljande promemorier har jag särskilte copior.

* * *

Dec. d. 13. Jag har nu en tid fått åtskillige underrättelser om den ohyggeliga ton i Sverige nu regerar emot hela arméen och om många uppå mig utspridde osanningar. — Jag såg nu ett bref från en hederlig man i Göteborg till sin vän, hvaruti han så yttrar sig: »Anckarsvärd är i mycken onåd; här är en kare af hans egen corps, som har städat illa till för honom hos kungen, som tror honom vara en ibland de konfedererade, men gör honom den rättvisa, att han är den slugaste och oåtkomligaste af alla. — Här roullerar ett tryckt bref från Finland, det man lånar åt Anckarsvärd. Jag är den enda här, som icke är af den tankan.»

Då man känner öfverstelöjtnant Törning nu i Göteborg, behöfver man icke länge gissa hvem den mannen af min egen corps är. Jag har honom dock aldrig förolämpat, men nödgats flere gånger med allvarsamhet emot dess grofva förtal försvara min kung, och flere förmän, som Trollen, Ehrensvärd, Ehrenbill m. fl., hvilka han ofta frånvarande antastat, fast närvarande ingen kan vara mera krypande. Jag väntar mig af honom icke bättre; men jag kunde aldrig föreställa mig, att dennes förtal skulle kunna göra mig illa hos min kung, som jag till denna stund ärligt och troget tjent. — Jag är uti ingen konfederation och mitt samvete ger mig ett lugn, som jag önskar mina fiender och afundsmän. Hvad beskyllningen för finska brefvet beträffar, så är den för ridicule att förtjena minsta afseende.

* * *

General grefve Posse visade mig konungens egenhändiga bref, hvaruti han kallas till Stockholm för att ge hvarjehanda upplysningar. — Brefvet var nådigt, men fullt af misstroende till Possens person. — Jag tror likväl att han varit lika skicklig föra befälet som någon annan, han känner åtminstone landet mer än någon annan, och har äfven mera vana vid affärerne.

* * *

Generalkrigskommissarien baron Klingsporre är nu här utan penningar, grufvar sig sjelf, bjuder ut riksgäldsobligationer, som utan 12 pr:ct rabatt ingen vill emottaga, visar åt alla baron Ruuths bref med löften om pengar efter några veckor. Han reser nu åt Åbo i tanka att negociera. Detta allt oaktadt får man icke tala om brister, utan allt måste stå väl till. Man trycker de faseligaste osanningar, såsom finska brefvet, erinringar till de missnöjde i landet m. m., som ej kan hafva annat föremål än att förvilla folket och reta menigheten emot arméen och adeln. Hvad kan allt detta båda annat än de olyckligaste följder, då ingen vågar eller får med sanning upplysa de förvillade.

Vi hafva nu en hel sommar haft krig, Sveaborg är dock lika öppet på en hel sida, hvilket lätteligen, om en olycka

hände och kriget blefve flyttadt i vårt eget land, kunde ge en tilltagsen fiende lust att entamera detta angelägna ställe. Jag är öfvertygad att, om generalen grefve Jan Sparre nu sjelf förvaltat kommandants-embetet, så hade fästningen genom något provisionelt verk varit sluten och utom fara för surprise, ehuru man nu söker att ursäkta sig med penningebristen, hvilket skäl för honom aldrig blifvit gällande.

Dec. d. 15. Reste grefve Posse, sedan han öfverlemnat befälet till grefve Meijerfelt.

Man hviskar nu om en vinter-campagne, general en chef fatt ordres verkställa på första före; men med en tom kassa och en armée utan alla behofver lär man vara glad få bli stilla.

Här på Sveaborg sjuknar och dör ganska mycket folk, lika så uti den öfriga arméen och på landet, hvarest reserverne fortplantat sjukdomen bland invånarne. Allmogen plågas grufveligen af skjutser och transporter, hvarföre de få ingen betalning. De jämra sig, sucka, lyda och småda arméen, i synnerhet herrarne.

Den 22. Kom tryckte riksdagskallelsen till den 26 januari uti Stockholm.

Den 27. Skref jag till öfverstekammarjunkaren baron Armfelt följande bref:

»Misstyck intet, min baron, att jag besvärar med ett bref, med ett bref utan krus och kanske ett långt bref.

»Jag börjar med att påminna om major v. Platens angelägenhet, som han ofta bedt mig om. Icke kan jag smickra mig, att mitt förord till någons förmån nu kan bidraga; men som major Platen stått under mitt befäl, bör jag lemna honom det vitsord, att han som en skickelig och redelig officerare sine skyldigheter både känner och vid alla tillfällen fullgjort, samt att dess tankesätt alltid utmärkt öförfalskad trohet och nit mot konung och fädernesland. — Öfvertygad det han af min baron är på lika sätt känd, vore allt vidare härom öfverflödigt.

»Tillåt mig nu, min baron, göra en jämförelse emellan öfverstelöjtnant Törnings affär vid Fredrikshamn och min vid Hangö. Major Törning med 6 st. kanonslupar, lika många 18- $\frac{1}{2}$ kanoner och 350 man angriper det så kallade vakt skeppet

utanföre Fredrikshamn, en gammal upprutten jakt med en mast, bestyckad med 6 st. 3- $\frac{1}{2}$ kanoner på hvar sida och bemannad af 10 à 12 invalider, som genast flydde. Fartyget låg vida utom fästningens kanonhåll, så att ingen kula derifrån kunde komma till undsättning. Detta vakskepp eröfras utan motstånd och som alldeles odugligt brännes upp. Törning blir öfverstelöjtnant. De andre officerarne få alla orden och någre en grads befordran.

»Jag låter med lika styrka som Törnings passera Hangö udd i åsyn och nästan under 3:ne stora ryska lineskepps kanoner. Jag kanonerar och kanoneras af en rysk fregatt i 4 timmar; emedlertid passerar major Kræmer, angriper en rysk chebeque med minst 200 mans besättning och 10 kanoner på hvar sida af nästan lika $\frac{1}{2}$ igtal med major v. Kræmers 6 kanoner. Chebequen kanoneras och förföljs, under det den ger det ena laget efter det andra, så fort den hann, uti mer än en timme. — Faveur af vind frälsade chebequen att bli tagen, men icke från betydlig skada, hvilken att reparera han måste ligga krängd i 2 dagar. Denna operation i dess sammanhang frälsade många byar från plundring och brand och kungens armée ifrån att svälta i vinter, ty härigenom frälsades öfver 20 transportfartyg, lastade med proviant och beklädnad, ifrån att falla uti fiendens hand. — Jag begärte i underdånighet för major Kræmer en öfverstelöjtnants fullmagt och orden, för de 2:ne äldste fänrikar vid hela eskadren löjtnants fullmagter, och för en enda ganska förtjent och skicklig officerare orden, men ingen fick det ringaste. Jag har nu sjelf vågat directe hos Kongl. M:t förnya min begäran och proportionerat den efter hvad Törnings officerare fått, ehuru emellan vakskeppets eröfrande och Hangös tournerande alltid blir mycken disproportion, undantagandes hvad den goda viljan beträffar, som jag är öfvertygad varit lika på alla ställen.

»Min baron, visa mig nu den vänskap att hos Kongl. M:t understödja en begäran, så rättvis i sig sjelf, hvarmed jag ingen annan afsigt haft än kungens verkliga intresse och hvars afslag väl kan oroa mig, då det utmärker konungens onåd, men aldrig kan göra mig den minsta förebråelse, ty jag trotsar ehö det vara må att med minsta anseende af sannolikhet kunna mig någon otro emot min konung tillvita. Jag afrådde tillställningen af kriget, det är sant, men jag har hvarken hern-

ligen eller uppenbarligen mot krigets förande lagt minsta hinder. Jag har alla mina skyldigheter med nit och trohet fullgjort vid alla tillfällen efter min yttersta förmåga. Jag har uti min corps alltid underhållit den esprit af enighet, trohet och nit mot kung och fädernesland, som jag hoppas en gång skall göra Kongl. M:t nytta och mig heder. Jag har vid denna flotta så hushållat, att hon nu gjort en campagne och utur sine innan kriget samlade förräder försett örlogs- och galerflottorne med en ansenlig del af sine behofver och har ännu något öfrigt till nästa campagne. Jag har nu under en tryckande penningebrist öfvertalt private att till en summa af 16,000 rdr sp. förskjuta flottans kassa, hvarförutan hvarken trupper eller handverkare på lång tid kunnat få deras aflöning och hvarigenom jag afböjt alla de ledsamheter, oordentligheter och missnöjen af en sådan brist annars varit naturliga följder. — Förtjenar allt detta Kongl. M:ts onåd, då bör jag vänta mig den, men annars icke.

»Kanske har jag misshagat Kongl. M:t dermed, att jag yrkade riksdag en moment, då min baron sjelf och nästan alla andra med mig fann det vara enda säkra medlet till kungens hjälp och sakernes återställande i ordning och skick, men då skall hvad jag i det ämnet skrivit alltid vittna det mitt uppsåt icke varit brottsligt.

»Jag tar mig friheten härjämte bifoga 2:ne afskrifter, de tyckas böra justifiera mig åtminstone från de beskyllningar så sanningslöst om mig äro utspridde rörande d. 17:e juli. — Får jag begära min barons råd, huruvida jag bör låta dessa certifier uti tidningarne införas eller icke.

»Jag feliciterar min baron till godt slut på dess campagne mot vester och hoppas i vår åter få se min baron här i landet, då kriget äfven torde få bättre utseende på denna sidan.

»Med Guds hjälp skall jag en gång ådagalägga det jag aldrig förtjent min konungs misstroende, derest icke afund och list redan förmått ådraga mig det till den grad att göra mig alldeles onyttig.»

II.

1789.

Jan. d. 5. Skref till baron Klingsporre följande bref:

»Nu gör mig penningebristen alldeles rådlös; jag flyr derföre till min barons vänskap och begär dess råd. — Jag ser å ena sidan det ansvar jag mig underkastar medelst bristernes ännu längre döljande, och å andra sidan, huru deras anmälande torde illa uttydas.

»Officerarne lida verkelig nöd, underofficerarne äro uti elände; gemene man både frys och svälter. — Till de senares aflönande har jag länat, så länge det varit möjligt; officerare och underofficerare ha fått intet, allt sedan de från sjön hemkommo. Båtsmännen hade bort få deras släpkläder, men sakna dem ännu. Sjöartilleriet var nakot, då det från den sena sjöcampagnen återkom; skor, strumpor och skjortor, som dem varit lofvade, fås intet, och just häruti ligger orsaken, att folket sjuknar och dör, och om man fortfar att soignera dem på detta viset, så lærer icke många göra nästa års campagne. — Nu skall jag föda folket med proviant; inga spisar, inga kittlar att koka uti, inga flaskor, ingen ved, allt felar med ett ord.

»Nu borde flottans reparerande och iståndsättande vara under fullt arbete, men jag kan icke företaga det ringaste, utan tvärtom måste jag afdanka de få handverkare här varit, emedan jag icke längre kan aflöna dem.

»Riksgäldskontorets obligationer har jag bjudit flottans creditorer, men ingen vill taga dem, ty alla handlande visa bref från sine korrespondenter i Stockholm, att dessa sedlar der med möda säljas mot 16 pr:cts rabatte.

»Det är en sanning, min baron, att om denna tryckande penningebrist ännu något litet fortfar, så kan flottan icke nästa vår vara färdig, så tidigt hon borde vara det.

»Hvarjehanda saker borde nu köpas, som andra årstider icke kunna fås, som äro oumgängelige, men penningar felas äfven dertill.

»Stora flottan tog härifrån utaf mitt samlade förråd 800 famnar ved, nu finns här intet. Landshöfdingen skaffar intet, ingen taxa. De få af allmogen, som föra hit några lass, profitera af bristerne, begära 10 à 12 dlr k:mt för ett lass, hvaraf 5 utgöra en famn; man måste antingen betala eller frysa, och som hela staten är berättigad till ved in natura, så är väl billigt, att kronan käns vid det pris, som bevisligen går och gäller. För flottan fordras minst 4 à 500 famnar ved ännu i vinter, utom hvad som bör vara i beredskap till flottans utrustande nästa vår. Gud vet hvar det skall fås.

»Summa, min baron, allt felar och får jag intet snart så mycket penningar, att flottans skulder kunna betalas, aflönin-garne utfalla och arbetet som sig bör drifvas, så kan jag an-svara för ingenting; ty, min baron, att sätta en hel flotta i stånd efter en campagne till en annan är intet hastverk, utan fordrar tid.»

* * *

Jag talte i dag med löjtnant v. Törne, som varit adjutant hos general Carl Armfelt. Han berättade alldeles öfverens-stämmande med hvad jag för några dagar sedan hörde utaf major Hartmansdorff, att Hastfehr supponeras vara uti intelli-gence med Sprengtport och Ryssarne och att mycken anled-ning är till trovärdigheten häraf och att Hastfehr varit öfver och talt med general Sprengtport och någon annan rysk ge-neral. Som säkert visste Törne, att dess bror, som kom ifrån Ryssland och nu sitter i arrest på Svartholms fästning, varit adresserad till Hastfehr med bref af mycken betydighet, men att han i stället för Hastfehr träffat öfverste Stedingk, som tagit brefven emot och arresterat Törne. Han hade äfven haft en päls med sig från kejsarinnan till Hastfehr, den han likväl lemnat efter sig uti Nyslott. Detta lemnas i sitt värde och åt tiden att upplysa; men nog vore det nedrigt af Hastfehr, att sedan han af kungen lät nyttja sig som ett redskap till krigets börjande, nu agera traître.

Delamotte berättade mig i dag, att löjtnant Wessman, densamme, som efter Hastfehns rapport, den jag sjelf läst, blef allraförst af Ryssarne attaquerad, skall nu vara i Helsingfors och hade i går för flere af sina vänner berättat, att han, Wessman, som icke vetat af något skålmstycke, hade blifvit detacherad mot gränsen med en trupp infanteri, stannat på den honom anviste post och detacherat framför sig en underofficer med någre man mot en framför liggande skog. Han hade ordres att ge noga akt, om några fiendtligheter från gränsen skulle spörjas, att sådant genast baron Hastfehr rapportera, men sjelf icke öfverge den honom anviste post, derest han icke af fienden blefve dertill tvungen. Kort efter sin ankomst fick han från den detacherade underofficeren rapport, att han sett folk i skogen och hört någre skott, hvilket han genast till Hastfehr rapporterade, men gaf sig sjelf fram till underofficeren för att bli nogare underrättad, då han sjelf uti skogen sett folk springa af och an, skrika och äfven hört någre skott, men ingen kula, så att han var fullt öfvertygad de skjutit med löst krut. — Han kunde icke säga, huru folket i skogen varit klädda, emedan han endast sett dem skymta mellan träden då och då. — Sedan detta skjutande upphörde och våra trupper då gingo öfver gränsen, har han Wessman, fast alltid uti avantgardet, icke sett någon rysk soldat eller hört något skott förr än vid Nyslott, och har han då först efteråt begripit, att den första attacken var en tillställning af vederbörande.

Penningebristen fortfar och eländet tilltager dagligen. Baron Klingsporre har återrest till Åbo genom Tavastehus och på begge ställen gjort misslyckade försök i negociationsvägen. Här af kan slutas att det är lättare reta en populace till overt mot hederligt folk än förmå de välmäende att för allmänna saken uppoffra deras goda. Jag vet emellertid rätt nu ingen råd emot de på alla håll tryckande bristerne. Jag eger väl ännu sjelf någon kredit här på stället, men ho vet, hvad tack jag en gång får, för jag nyttjar den?

I dag reste Sederholm från Helsingfors till riksdagen.

Jan. d. 6 kl. 9 f. m. kom öfverstelöjtnant baron Munck till mig, berättade det han i går ganska hastigt förtagit sig hitresan för att underrätta sig om sanningen af hvad öfverstelöjtnant Ridderstorm i Borgå för både Munck och Klingsporren

berättat, nemligen att jag, biträdd af Jan Adam Cronstedt och major Adlerstråle, skulle här i garnison och på landet häromkring hafva upptagit alla riksdagsfullmagter och att jag derfore betalt ryska pengar och har han lofvat skaffa underrättelse, huru mycket jag betalt för hvarje fullmagt; att jag icke kunde få Bergenklots fullmagt vid enkedrottningens regemente, icke heller kapiten Knorrings vid Stackelbergska, ehuru jag mig ganska mycket derom bemödat; att jag och Rosenstein skulle mycket arbetat att få handelsman Burts till riksdagsman för Helsingfors, och att Rosenstein der utdelt pengar bland det mindre borgerskapet; dock hade han sagt sig hafva denna berättelse hvad Rosenstein beträffar af Svedenhjelm, som ock skall hafva hindrat att jag oaktadt gjorde försök icke fått några riksdagsfullmagter utur svenska bataljon af enkedrottningens regemente, med en mängd absurditeter och de allragrofvaste, grundlösaste osanningar. — Muncken sade, att Ridderstorm yttrat sig vara sinnad resa till Lovisa och berätta allt detta för general en chef; bad mig derfore resa dit och med general en chef härom begära få mig justifiera, hvilket jag äfven ämnar.

Muncken bad mig med tårar i ögonen förlåta, att han i går verkligen på mig varit ond, och han var ganska rörd öfver den orätt man velat göra mig, hvarom han var så mycket mera öfvertygad, som han talt vid alla dem Ridderstorm namngifvit, att jag dels fått dels icke kunnat erhålla fullmagter utaf, och alla af denna beskyllning varit lika förundrade som jag och vid deras sjäalars salighet intygat, det icke minsta fråga directe eller indirecte om något sådant varit, ja flere af dem, hvilkas samtal med mig Ridderstorm ganska noga upprepat, hafva med all sanningsenlighet förbannat sig uppå, att de mig icke sett, mindre med mig talt, på ganska lång tid och visst icke sedan riksdagen blef bekant. Muncken trodde, att Manner-skantz i hela denna tillställning har någon del, hvartill han sade sig hafva flere anledningar. Dermed må vara hur det vill; jag anklagar ingen; en så nedrig last för straffet med sig och tiden upplyser allt. Jag har icke af någon enda officer uti min egen corps hvarken begärt eller disponerat någon fullmagt, icke min egen en gång, ännu mindre har jag begärt eller ens tänkt begära någon annans. På landet har jag icke varit, ingen utskickad haft och med ingen landtbo talt. Men hur kan man vara nedrig nog att uppfinna och sammansätta dylika historier

och det emot en människa, som aldrig förolämpat hvarken Ridderstorm eller Mannerskantz, snarare alltid visat dem icke endast höflighet utan vänskap och förtroende? Cronstedt och Adlerstrålen äro icke mindre än jag förtretade uppå Ridderstorm, ja vi ha den satisfaction att höra hvar redelig och ärlig människa med fasa nämna honom.

Muncken återreste.

I dag berättades äfven, att öfversten baron Stackelberg varit i går som hastigast här på fästningen och att kapiten Reutersköld vid dess regemente fått hemliga ordres resa bort med 1 korporal och 3 soldater af dess compagnie, man vet ej hvart, men supponerar till någons arresterande.

Kl. 4 e. m. fick jag en billet från öfverstelöjtnant Rosenstein med varning att skaffa mina papper i säkerhet; ehuru han väl visste att jag icke borde frukta något, så kan man dock ej vara säker uti en tid, då våld börjar synas gå för rätt.

Jag reste in till Rosenstein och fick der veta, att Reutersköld skall arresteras Montgomeri och att på en gång i morgon f. m. skola flere arresteras; till Helsingfors voro äfven ankomne flere officerare med soldater i dylika ärender, utan att man visste hvem det gäller; desse fortsatte dock resan ur staden mot afton.

Jag berättade Rosenstein hela Ridderstormska historien med hvad han och Svedenhjelm uppspunnit om honom, hvaröfver han blef ganska förtretad.

Jan. d. 8. Reste jag till Lovisa, kom fram kl. $\frac{1}{2}$ 12 om natten; en passant talte jag uti Borgå vid baron Munck, som berättade mig, att baron Klingsporre varit ganska missnöjd deröfver, att Muncken sagt mig namnet uppå min calomniateur m. m.

Den 9 talte jag vid general en chef grefve Meijerfelt, som ej nekade, att en man för några dagar sedan berättat, det jag skulle samlat några och tjugo riksdagsfullmagter, men dess namn ville han icke nämna; men då jag nämde Ridderstorm och att han för både Munck och Klingsporre gjort samma berättelse, sade generalen, att det var han, med tillägg, att han dertill satt ingen tro och att jag ej borde bry mig om hvad en sådan säger. — Jag talte derefter med baron Klingsporre, som avouerade allt hvad Muncken sagt mig om Ridderstorms

rapport, men yttrade sig vara mycket ledsen, att Muncken nämt Ridderstorm, och att han icke kunde publiquemt tillstå hvad han nu emellan 4 ögon sagt. — Jag deremot försäkrade, jag publiquemt ämnar förehålla Ridderstorm dess infamie och dervid citera både Klingsporre och Munck som mine sagesmän; det får på dem ankomma att tillstå eller neka hvad de mig sagt, allt som hvar och en af dem finner sin heder uti att skydda oskulden eller understödja infamien.

Nu var kunnigt att general Carl Armfelt, Montgomeri, v. Otter, Hästesko, Otto Klingsporre och major Klick skulle ar-
resteras eller voro det redan; v. Otter och Otto Klingsporre kommo äfven i dag till Lovisa. Då jag ville göra desse fångar en visite, hindrades jag af baron Klingsporre under förevän-
ning, att det kunde i anseende till min egen ställning tydas illa. Jag lät då bli, men försäkrade baron Klingsporre, att min ställning är i anseende till mitt samvetes renhet och lugn sådan, att den kanske förtjente mångens afund, och att jag önskade det hvar och en mot kung och fosterland tänkt och gjort som jag, så behöfde vi kanske icke frukta allt det onda, oss ännu torde återstå. Baron Mauritz Klingsporre syntes mycket rörd öfver sin brors arrest; men en viss man sade mig, att det för honom hade ingen fara, hvilket framtiden får utvisa, när kome-
dien en gång slutas.

Baron Gyllengranat, öfverstelöjtnant vid Upplands rege-
mente, visade mig mycken vänskap, sade mig åtskillige anek-
doter, huru jag varit förtalt af baron Klingsporre m. fl., hvilket allt får bli för deras räkning. Jag har ingen förolämpat och uti mina skyldigheter icke felat; hade dessa herrar haft skäl, så hade de förmodligen sagt mig i synen hvad jag felat, som utmärkt mera heder än att visa all höflighet och frånvarande förtala. — Gyllengranat var rädd att visa det vi taltes vid, så att vi till dess kvarter gingo hvar sin väg; till den grad är sammanlefnad och förtroende nu förstördt, att en vän icke vågar offentlig se eller tala vid en annan. Man kan ej utan yt-
tersta bedröfvelse betrakta vår nu varande ställning.

Så snart jag hos general en chef ätit middag, fortsatte jag åter resan till Vesterkulla; i Borgå talte jag åter vid Muncken och berättade honom mine entretiens med general en chef och Klingsporren; han var glad att dessa herrar instämt uti den berättelse, han om denna sak gjort, och försäkrade heligt, det

han aldrig återkallar hvad han derom sagt för mig, Cronstedt, Adlerstråle, Nordenstam och flere, och förklarade för öfrigt Ridderstorm i högsta måtto infame. Kl. $\frac{1}{2}$ 2 om natten kom jag till Vesterkulla.

Den 10 kom kapiten Jägerhorn till Vesterkulla, berättade mig general Armfelts arresterande och Klickens flykt. Jag för i eftermiddag in till Sveaborg.

Den 14 hade mitt regemente generalmönstring, då alla klagade, att de icke fått ut sine tillökningspenningar under expedition, sine löner, och den provianten nu tillhörande en skilling om dagen på hvar man. — Mannerskantz mönstrade, stammade och lofvade hjälp, hvarmed ingen gifvit sig till frids, om jag ej sjelf tröstat dem, då alla blefvo nöjde.

Den 15 och 16 mönstrades enkedrottningens lifregemente och Stackelbergs regemente med artilleriet; alla förde enahanda klagan.

Nu omtalas, att brigadchefen friherre Hastfehr tillika med dess adjutant kapiten Fieandt på kungens befallning skola af öfverste Stedingk vara arresterade. — Här om fälles många omdömen; jag inställer mitt till framtiden.

Öfverste Brunow har fått ordres resa till Stockholm, och Stedingk således befälhafvare i Savolax och Karelen efter Hastfehr. Berättelsen löper, att Stedingken gifvit någon rapport, i anledning hvaraf Hastfehr blifvit arresterad.

Major Danqvardt vid flottan reste i dag till Stockholm; jag skref med honom till Kongl. Maj:t, till hertig Carl, till öfveramiralen och till baron Ruuth om de härvarande penningebrister och afsade mig allt ansvar, om för brist af penningar flottan icke nog tidigt är färdig till nästa campagne. - - Jag skref äfven till hertig Fredrik, baron Gust. Armfelt och till statssekreteraren Carlson. — Afskrifterne till dessa bref förvaras särskilt.

Den 17 instälte sig uppå skedd kallelse hos mig kl. 9 f. m. öfverstelöjtnant Ridderstorm, atföljd af kommandanten öfverste Mannerskantz, då redan hos mig funnos församlade grefve Jan Adam Cronstedt af enkedrottningens regemente med kaptenerna Nordenstam, Gutafskij, Peyron och Debeche, af Stackelbergs major Adlerstråle, kapitenerna Stjernskantz, Mannerstråle och Knor-

ring samt öfver 30 officerare af min egen corps. Jag berättade för alla huru Ridderstorm mig beljugit; han böd till förklara och ursäktas sig, men mer än uselt, så att nedrigheten af hvart ord bekräftades och fegheten var målad i hela hans physiologie. — Jag frågade alla närvarande, huru de anse hans uppförande, och fick af alla med en mun till svar: »högst gement och ovärdigt», hvarpå jag visade honom dörren och hade möda hindra mina unga officerares ifver, hvilka säkert sönderrifvit honom i stycken, om jag ej sjelf stillat deras hetta. Alla voro förundrade, att kommandanten följde honom tillbaka, likasom de kommit. Kommandanten böd äfven till några gånger tala till Ridderstorms försvar, men så dåligt, att man derå icke kunde hafva minsta afseende. Summa: Ridderstorm humilierrades i den allra högsta grad och Mannerskantz gjorde sig sjelf mycken tort.

Jan. d. 21. Jag skref i dag till öfverstekammarjunkaren baron Armfelt följande bref:

»Alldeles okunnig, hvem nu sköter affärrerne och alltid säker om min barons nit för Kongl. M:ts tjenst, tar jag mig friheten göra en liten påminnelse om flottans angelägenheter.

»Årstiden börjar avancera och brist uppå penningar sätter mig alldeles ur stånd att det minsta kunna företaga till flottans utrustande för nästa campagne, hvars utgång jag tror till en stor del bero af flottans tidigare eller senare utlöpande.

»Några kanonslupar och andra småfartyg hade bort byggas, hvartill virke fins af hvad jag före kriget samlat; kostnaden kunde således icke bli betydlig och arbetet kunde lätt medhinnas, om jag nu fick börja, men allt hvilar, hvilket aldrig går an. Jag har vågat anmäla detta hos Kongl. M:t uti ett underdånigt memorial, som major Danqvartd förde med sig; men man berättar så mycket om konungens onåd emot mig, att jag börjar frukta, det denna min nit också blir illa ansedd.

»Jag är oskyldig, min baron, så oskyldig som barnen, hvilka ännu ofödde äro, till de beskyllningar, man inför konungen gjort mig och hvaruppå han dess onåd grundar. — Jag har varit för dristigt uppriktig, men aldrig traitre. — Jag vet, man skyller mig äfven att vara paskvillskrifvare. Jag är till denna nedriga beskyllning lika oskyldig. Jag känner den

mannen, hvilken i Göteborg så har bjudit till städa för mig och, om en rättvis Gud fins, faller han en gång själf i den grop, han åt mig gräfvit. — Härmed må vara hur det vill, men om jag ock uti affärerne misstänkes, så lider konungens tjänst härigenom. — Till denna stund har jag efter min yttersta förmåga sökt mina skyldigheter till konungens nöje fullgöra och så länge jag lefver, blir detta min föresats, han må därför straffa eller belöna. — Jag glömmer aldrig sista gången, då Kongl. M:t med nåd bemötte mig: det var vid Summa. Jag lade då icke minsta hinder emot konungens plan, utan faciliterade den allt hvad hos mig stod. — Jag hade då föresatt mig att göra mera än kungen begärt och väntade af mig, derest den olyckliga reträtten icke så oförmodadt mellankommit. — Hvad har jag sedermera syndat? Ingenting, nej, om jag ock undersöker mina hemligaste tankar, så kan jag icke ändå det ringaste förebrå mig. Ingen enda af mina ovänner kan ega mitt samvetes lugn. Ingen enda af dem kan redligare tjena konungen och fäderneslandet än jag.

»Min baron, visa mig nu den grace och vänskap att, om möjligt är, fria mig ifrån misstankar uti affärerne; det är för konungens skull jag ber derom. Hvad för öfrigt misstankarne mot min person angår, så rättvisar tiden mig, jag är säker derom.»

* * *

Jan. d. 26. Skref jag åter till baron Armfelt med norra posten följande bref:

»Förleden onsdag hade jag äran skrifva Tit. till med södra posten, men osäker om det kommit fram, tar jag mig åter frihet besvara med några rader.

»Penningar felar till allt, hvaraf jag hindras, som sig bör sköta flottan och att nog tidigt få allt färdigt till nästa campagne. Intet vet jag heller, hvem jag uti affärerne skall adressera mig till; men jag känner min barons tillgifvenhet för K. M:t, och det är för konungens eget bästa jag ber, att Tit. ville skaffa mig penningar och förtroende uti affärerne. Jag har aldrig bedragit kungen, aldrig förtjent de misstankar, hvarmed han oskyldigt straffar mig, och det hoppas jag tiden skall upplösa; mitt samvete förebrår mig ingenting.

»Får jag nästa campagne föra skärgårdskriget och får behofverne dertill, skall med Guds hjelp ingenting försummas; får åter någon mera kunnig och förtjent detta förtroende, så skall jag visa, det jag också lärt att lyda.

»Tit. känner nödvändigheten af skärgårdsflottan i detta kriget och derföre hoppas jag Tit. åtager sig våra affärer.

»Hangö uddes försvar bör i tid företagas; ha vi ej kanoner der, så snart isen går, fruktar jag det blir försent.»

Febr. d. 1. Baron Klingsporre ankom i dag till fästningen och spisade hos mig till middagen. — Han syntes brydd öfver penningställningen, böd dock till att hålla god mine och utlät sig att utredningskommissionen lofvat tillräckelige penningar till medlet af denna månad. — Jag beskref för honom nödvändigheten att nu förse mig med penningar för att kunna med allvar företaga flottans tillredande; han medgaf allt, axlade sig och dermed var intet hulpet. — Så ha nu vederbörande ställt till att den dyrbaraste, den angelägnaste tid skulle försummas, om jag ej sjelf varit omtänt redan långt för kriget att förse flottan så rikeligen, den befanns vid krigets början, och om jag ej nu nyttjat egen kredit, uppå hvilken jag redan hos privata negocierat 20,000 rdr till aflöningar och sjukhusens underhåll, hvarförutan allt redan länge sedan hade afstannat, och fast jag detta gjort, är man dock icke nöjd med mig, och hvarföre? För det jag ej smickrar, ej kryper, ej bygger slott i luften, utan ärligt och utan flärd tjenar min kung och mitt fädernesland.

Den 2. I dag kom norra posten af d. 19 jan., medförde icke särdeles nytt. Riksdagsmänsvalen hade ömsom utslagit mot och med, dock tror man, att de utspridda mångfaldiga osanna rykten och anlagde planer skola förskaffa kongl. partiet en deciderad pluralitet uti de tre ofrälse stånden.

Febr. d. 16. I dag ankom åter norra posten af den 2:e dennes. — Medförde intet särdeles nytt, endast rykten om hvarjehanda förändringar i sjelfva regeringssättet, om befaradt buller och oväsande, om arméens flottas sammanslagning med

amiralitetet m. m., som är mindre värdt anteckna uti en tid, tusendetals rykten spridas, det ena mera rasande än det andra.

Här förefaller ock sällan eller aldrig något af värde. — Sinnena söndras allt mer och mer, oredan tyckes tilltaga uti alla saker. Penningebrist och sjukdomar trycka allt mer och mer, så att här är ett verkligt elände. Jag har nu hela tiden med egen kredit underhållit hela verket; då jag begärt assistance till kronans kassa, har mig svarats: *ja för er skull så mycket jag kan och mot er egen sedel, men icke mot kassans*, och mina sedlar äro nu ute för öfver 20,000 rdr. Om jag ej understödt och sörjt för stora flottans efterlemnade sjuka, 7 à 800 till antalet, så hade de creverat. — Härom hade likväl ingen anmodat mig och kommandanten ville alldeles icke befatta sig med dem; vid flottans afsegling glömde man alldeles bort dem.

Jag skref i dag till öfveramiralen grefve Ehrensvärd följande bref:

»Det är först i dag, jag genom major Danqvardt blifvit underrättad om Tit. ankomst till Stockholm. — Att Tit. varsele der måtte blifva nöjd och hela riksmötet aflöpa till K. M:ts och rikets bästa är min och alles vår uppriktiga önskan.

»Icke för riksdagen, men för affäerna, för beredningen till nästa års campagne hade jag önskat få inställa mig i Stockholm, men som utan kallelse det icke kan ske, så måste jag väl här afvakta vederbörlige ordres om flottans tillredande, hvilka jag önskar icke måtte för länge dröja.

»Här sprides ett rykte att arméens flottas fartyg mycket klandras, att arméens flotta under förlutne campagne ingen ting gjort, och att derföre arméens flotta skall med amiralitetet sammanslås. Jag önskade mig mera tid än jag nu har att yttra mig öfver dessa tre omständigheter, men Tit. torde tillåta mig att försäkra, det arméens flottas fartyg, hvart och ett för sig betraktadt, ega alla de egenskaper ett skärgårds-krigs särskilta och oändeliga händelser af dem fordrar; att om småsaker uti fartygens detaljer tarfva någon ändring, är allt sådant obetydligt och kan aldrig förringa fartygens värden. Arméens flotta har från krigets början och tills den genom

isen arbetade sig hit fullgjort allt hvad af henne fordrats. Jag har ingen befallning fått, den jag icke fullgjort till alla delar. Fientliga skärgårdsflottan vågade knappt visa sig, och de få galerer, som syntes vid Fredrikshamn, flydde genast. — Arméens flank var alltid säker och hela skärgården skyddades för ströfverier. — Hvad som skedde vid Hangö, torde varit ogjordt, om arméens flotta haft befallning sträcka dess omsorg dit, innan en rysk eskader sig der så fördelaktigt stationerat. Hvad arméens flotta sedan der gjorde just i det rätta ögnablick, då kungens transport och landets invånare å nyo hotades, vittnar säkrast om fartygens nytta, att flottan är rätteligen sammansatt, och att de, som föra henne, förstå skärgårdskriget. Att arméens flottas sammanslående med amiralitetet just nu vore för K. M:ts och rikets tjenst högst skadeligt, behöfver jag för Tit. icke bevisa. Men mitt uppförande under tillställningen och fortsättningen af detta kriget önskar jag för Tit., för hvar opartisk och kunnig militär, för hvar redelig medborgare få lägga i full dag. Min konungs nytta och heder samt fäderneslandets välfärd har jag alltid egt till föremål. Icke ett enda tillfälle att vara nyttig har jag försummat, men sökt alla möjliga. — Jag anhölt hos H. K. H:t hertig Fredrik att få gå ut under sjöbataillen den 17:e juli, och flere gånger hos K. M:t att med min flotta få gå mot gränsen, innan dess nådigste befallning dertill ankom, hvilken genast med all success och ordning verkstältes. — Jag begärde äfven af hertig Carl uttryckelig befallning att utan ansvar för utgången få attackera vid Hangö de ryska linieskeppen, men han nekade mig det.

»Jag har väl hört, att en viss amiral här velat klandra våra turuma, men som han aldrig derom yttrat sig för mig, så har jag icke aktat värdt sätta deras försvar i fråga; men med all den aktning jag är samma amiral skyldig, vågar jag dock tro, det han hvarken känner vår skärgård, dess krig eller dess krigsbehofver.

»Batteriers anläggande vid Hangö udde har jag projekterat, men om verkställigheten icke fått någon den minsta befattning. Jag har ytterligare derom påmint men allt hvilat ännu; få se om detta blir försummadt, hvem då får skulden?»

Relation.

Sedan annotationer, dem jag mig sjelf till minnes, mina barn törhända till någon nytta och till upplysning i vår tids historia, utan allt annat ändamål stundom anført, blifvit afbrutne genom den mest oförmodade händelse, vill jag nu i största korthet bjuda till att med sanningens renaste drag uppteckna denna händelse.

1789 d. 2 Mars kl. 11 f. m. kom till mig uppå Sveaborg uti min kammare hel reseklädd med kurirbricka löjtnant Spalding vid arméens flotta, sade sig hafva fört en depeche till öfverste Mannerskantz från Kongl. M:t och helsade mig för öfrigt från öfveramiralen greve Ehrensvärd. Jag frågade, hvad nytt i Stockholm? Han svarade då, att mycket buller varit på rikssalen och att Kongl. M:t låtit arrestera och på flere ställen innesluta flere herrar af ridderskapet och adeln, hvaribland han nämde greve Axel Fersen, baron Carl De Geer, generalen greve Fredrik Horn med flere, hvilka nu allmänt äro bekante; rätta orsaken härtill kunde Spalding icke uppgifva. — Efter Spaldings bortgång kl. 12 om middagen gick jag in till min hustru, berättade henne nyheten, som gjorde henne mycket bestört så väl som någre tillkomne vänner, jag bjudit till middagen och hvaribland jag nu minnes öfverstelöjtnant baron Fleetwood och majoren greve Joh. Ad. Cronstedt.

Så snart vi spisat, åkte jag in till Helsingfors uti något ärende, träffade der åtskillige vänner, hvaribland öfverste Pfeiff vid enkedrottningens regemente och öfverstelöjtnant baron Silfversköld vid artilleriet, hvilka högeligen undrade, hvad Spaldingens depeche kunde betyda, och voro mycket bestörte öfver de tidningar han medförde. — Kl. 5 e. m. reste jag hem och såg vid min ankomst till Sveaborg fänrik Aug. de Frese på stranden likasom vänta på mig, vända om och gå framför mig mycket beställsam. Så snart jag stigit ur slädan och gick uppföre trappan i mitt hus, mötte mig min hustru och med någon oro berättade, det major de Frese (place-major på Sveaborg) hela eftermiddagen roderat utanför huset med

dess son och flere gånger frågat mine honnursposter, om jag vore hemkommen. Jag bad min hustru, under det vi gingo uppföre trappan, att vara tranquil, försäkrade henne att ehvad också hända kunde, sade mig mitt samvete att jag borde ingen ting frukta. Knappt var jag inkommen i min kammare, då jag genom fenstret såg Fresen med dess son komma. Jag bad min hustru lemna mig allena, det hon gjorde. Fresen kom in, lemnandes sin son uti förmaket. Fresen började genast mycket grant tala om sin vänskap, sin stora aktning och tillgifvenhet för min person m. m., som varade rätt länge, att jag måste be honom sluta preludierne och komma till sjelfva saken, då han sade sig hafva den oangenäma kommissionen att antyda mig arrest, upptog ett papper, hvilket han visade mig, föregifvande att det vore afskrift af Kongl. M:ts ordres till öfverste Mannerskantz, dem löjtnant Spalding medfört. Jag svarade härtill, att jag uppå ingen afskrift låter arrestera mig, utan om någre sådane ordres från Kongl. M:t vore ankomne, begärde jag få se dem, hvarpå Fresen med detta svar afsände sin son till kommandanten öfverste Mannerskantz. — Som Fresen hela denna förvillade tiden mot mig fört sig falskt och nedrigt upp, fjäskat och berättat för vederbörande ofta de gröfsta osanningar, ofta de orimligaste suppositioner, afven tagit del i Ridderstorms gemena anläggning, hvarom jag var fullligen öfvertygad, förtröt mig högeligen, att han nu började med vänskapsdeklarationer, hvilket jag honom allvarsamt förehöll och det med all den uppriktighet, mitt rena och lugna samvete tillät. Han förebar idel flata ursäkter, hvilka endast vittnade om ett lågt tankesätt och en svag karakter.

Mina officerare, som fått anledning frukta något ondt vara å färde, började emedlertid att hos mig samlas med sablarne på sidan, och innan kort var rummet fullt. De frågade hvad detta betydde. Jag sade dem det och att jag nekat gå i arrest, innan jag fick se kungens egne ordres. Underrättelsen verkade hos dem alla en mig alltid smickrande bestörtning och ifver; de slogo sig på sablarne och bådo mig taga ett partie, försäkrande att lyda mig till sista bloddroppan. Då kom unga Fresen tillbaka med kungens ordres in originali. Jag tog af honom orderne och läste sjelf upp dem högt, hvarefter jag lemnade dem till place-majoren med yttrande till

min officerscorps, att jag igenkände detta vara konungens ordres, att jag respekterar och lyder dem, så väl nu som jag det alltid tillförne gjort, tog min sabel på väggen och lemnade den till major de Frese. Mina närvarande officerares bestörtning, det mummel, som tillkännagaf deras häftiga känslor, deras tårar, som strömmade och vittnade om deras ömma deltagande uti den orättvisa mig öfvergick, allt detta gaf mig de ojäfaktigaste vedermälen om deras tillgifvenhet. Jag kände mig deraf ljufligt smickrad, och mitt samvetes tillfredsställelse njöt deraf lika som en ny styrka, hvilken upplyfte min själ vida öfver det våld man mot mig öfvade. Som konungens ordres till kommandanten innehöllo, det han på det noggran-naste borde försäkra sig om mina papper, gaf jag place-majoren genast mina nycklar till byrå och skrifbord, visade honom allt och bad honom taga hvad honom behagade. Jag behöfde ingenting dölja och hade intet att frukta. Detta allt verkställdt, gick jag in till min hustru och syster, berättade hvad som händt, och bad dem vara tranquile; der voro äfven några vänner tillkomne. Alla voro ganska bestörte och be-dröfvade; men mitt sinneslugn tillfredsstälde dem. Min hustru tog genast sitt partie att följa med, hvilket jag ej kunde neka henne, ehuru årstiden var den svåraste och resan skulle ske norra vägen. Jag gick åter upp uti min kammare, der Fresen ännu var sysselsatt att revidera mina papper. — Fresen proponerade mig att följa sig upp till högvakten med tillåtelse att öfver natten få hvila hos honom, hvilket mig högeligen förargade, så att jag med någon ifver svarade, *att Kongl. M:t har befallt, det jag skall arresteras och föras till Stockholm, men icke att jag dessförinnan skall insättas uti något arrest-rum; jag hoppas därför få sofva öfver natten uti mitt hus. hvarst Ni eger makt att bevaka mig, huru ni åstundar, men icke utan våld låter jag föra mig härifrån i afton.* Härtill svarade alla mina officerare med en mun: *Öfversten skall sofva i sitt hus i natt, och bjuder någon till att taga honom härifrån, så skall blod rinna först.* Härvid tillkom kommandanten, hvars onkeliga skyldighet jag tror det varit, att sjelf annonsera mig arresten, så väl efter han och ingen annan hade konungens ordres dertill, som ock i anseende till den gamla vänskap, vi många år med hvarannan som kamrater plägat, ehuru han under detta kriget äfven emot mig fört en

mindre värdig conduite i synnerhet uti Ridderstormska saken. Konungens ordres innehöllo helt kort, att Tit. Mannerskantz hade att vid undfåendet deraf genast försäkra sig om min person, under säker bevakning sända mig till Stockholm, samt noga försäkra sig om alla mina papper; de voro daterade den 20:e februari. I anledning häraf tillsade mig nu kommandanten, det jag dagen derpå skulle resa norra vägen, efter i hafvet var menföre, och att fänrik de Frese skulle föra mig, hvarvid place-majoren hade den godheten att yttra sig, det han just utsett sin son att uppassa mig under resan (som hans egne ord lydde). Jag frågade då, om mig ej tilläts taga min egen domestique med mig, som dock bifölls.

Ehuru det verkeligen förtröt mig att bli förd af en ännu icke stadgad yngling, då de andra öfverstarne, hvilka för brott voro arresterade, hade blifvit förde af stadgade karlar, majorer och kapitener, yttrade jag dock häröfver icke minsta missnöje, men mina officerare frågade genast kommandanten, om det var hans allvare, att fänrik de Frese skulle föra mig, hvartill han svarade ja, hvarpå de alla med en mun sade: »nej, vi anse icke vår öfverste nog säker i Fresens händer, vi utbedja oss att sjelfve få nämna dess ledsagare». Kapiten Ramsay steg fram och frågade om kamraterne hade förtroende för honom, ville han föra mig, då de åter alla med en mun och nog häftigt yttrade sig att: *kapiten Ramsay och ingen annan skall föra vår öfverste, hvartill vi anhålla och ingalunda tvifla om kommandantens tillstånd, då vi försäkra att en för alla och alla för en gå i borgen, att vår öfverste varder lemnad på den ort och ställe, som anbefalldt varder.* — Efter hvarjehanda invändningar häremot lemnade kommandanten änteligen sitt bifall, hvaröfver major de Frese visade sig tydeligen missnöjd; förmodeligen har han föreställt sig att denna vigtiga kommission skulle göra dess sons lycka. Under alla dessa scener var jag stundom nog upprörd af förgelse öfver den falskhet, som utmärkte hvart ord, hvart steg af kommandanten och major de Frese. Änteligen slöts denna första act ungefär kl. 8 om afton, då kommandanten och place-majoren togo afträde efter att hafva rafsat till sig mina papper. Ramsen tog emot min bevakning, arrestposter i stället för honneursposter sattes för mitt hus, och jag fick i fred tillbringa afton med min familie och bereda mig till den andra dagen före-

stående resan. Allas ansigten voro fulla af bestörtning och bedröfvelse, mitt husfolk, mina underhafvande och snart sagt hvarenda fästningens innevånare, högre och lägre, tog lika del i mitt öde, någre enda afundsmän, fjäskare och lycksökare undantagne.

Den 3 Mars. Gjorde mig resefärdig, öfverlemnade befälet till baron Fleetwood och fick uppå flottans kontor betyg, det jag under förflutne penningelösa tider å egen kredit uppnegocierat och i kassan insatt 18 à 20,000 rdr, som allt ännu var obetaldt och hvarförutan de allranödvändigaste arbeten och beredelser till nästa campagne hade måst afstanna.

Jag begärde och fick kommandantens tillstånd att taga afsked af min officerscorps, som till den ändan sig församlat uti mina större rum. Jag gick då in till dem, åtföljd af kommandanten, och förde mina små gossar en i hvardera handen. Jag frågade, om någon ibland dem hos mig kände några fel, som förtjenade hvad mig nu hände; om jag åsidosatt mine undersåtlige pligter, om jag försummat uppmuntra dem till sina skyldigheters iakttagande; om jag bland dem fört förädiska samtal; om jag fegt fört dem mot fienden, då tillfälle dertill sig visat m. m., och jag besvor dem vid allt hvad heligt och kärt de i verlden egde att låta sanningen tolka deras svar. — *Nej*, ropade alla med en mun: *Vi önska få följa er i döden, få dö för er.* — Jag utbad mig då deras vänskap, deras hugkomst; att mina barn, visandes dem, måtte få röna frukten af den tillgifvenhet, hvarmed de mig alltid hedrat, i händelse det skulle behaga den Högste att tillåta afund och ilska att på ett eller annat sätt för alltid skilja mig vid en så respectable och af mig så älskad corps. Jag önskade dem Guds välsignelse, segrar och ära. Strömmar af tårar voro deras enda svar, alla trängdes att få kyssa mina händer. Jag omfamnade dem, blandade mina tårar med deras och ändteligen slet mig ur deras armar, och det vore mig nu omöjligt att beskrifva denna scene, så rörande den var. Jag måste till kommandantens heder nämna, att hans hjerta ej härvid var utan känslor och dess ögon ej utan tårar. — Hela dagen var mitt hus fullt af folk från Helsingfors och fästningen, som ville taga afsked, betyga deras deltagande och önska mig Guds välsignelse, alla med rörelser, hvaraf hug-

komsten hela min lefnad uppväcker ljufva, smickrande och tillfredsställande känslor. — Damerna voro äfven och togo det ömmaste afsked.

Kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m. skedde afresan, då mitt hus, trapporne och hela planen var uppfylld af folk, högre och lägre, som alla önskade oss Guds välsignelse. Då jag körde förbi mitt compagnies barack, stod der en skock volontärer och båtsmän, som höllo min häst, med tårar i ögonen begärde att få följa mig, och sedan jag tagit afsked af dem, uppmuntrat alla till lydnad och trohet, önskade de mig Herrens nåd och välsignelse, och resan fortsattes. — Några fruar följde oss till Helsing kyrkoby. Öfverstelöjtnant baron Fleetwood, major grefve Jan Adam Cronstedt, kapiten Wallberg, fru Hohenhausen och min syster följde oss till major Danqvards på Thurby, der första natt-
 kvarteret togs, och

den 4 Mars kl. 8 om morgon fortsattes resan, sedan vi ater uthärdat ett ömt och rörande farväl. — Kölden var under hela resan ganska sträng med nästan beständiga urväder, i synnerhet till slut, att det är nästan omöjligt beskrifva, hvad vi deraf led, och nästan obegripligt, att min hustru kunde ut-
 hårdas. Vi reste merendels både natt och dag och händelser gjorde, att oftast, då vi någon natt beslutit att hvila, var natt-
 kvarteret sämre och svårare än slädan på landsvägen. — Föga betydligt föreföll under resan. Alla, som mig kände, yttrade förundran och ömt deltagande; sjelfva bönderne nära intill Helsingfors, der jag var känd, sade rent ut, att de trodde, man gjorde mig orätt.

I Vasa hvilade vi öfver en dag; alla der visade oss den största höflighet och attention; resan derifrån togs öfver Qvar-
 ken. Vi reste en söndags eftermiddag från Vasa och funno vid närmaste gästgifvaregård, der vår ankomst genom förbudet var bekant, en stor folksamling, och vid det jag steg ur min släda, fann jag mig omfamnad af en gammal hederlig gumma, uti full gråt och under det hon ropade åt några närstående unga pigor: »flickor, kom och omfamna öfversten». De lydte och tårar flöto ur deras ögon. Förundrad frågade jag, hvad detta ville betyda, då en gammal soldat af Österbottens rege-
 mente (hvilken trenne år å rad först på fästningsarbete och sedan under förra årets campagne stått under mitt befäl) steg fram, helsade på mig, ögonen i tårar, och sade: »det är min

hustru och mina barn, som vilja tacka er för all den omsorg och rättvisa, jag och mina kamrater under ert befäl njutit. Flere soldathustrur tillkommo och instämde med dessa och bådo hjerteligen, att Gud skulle upplysa konungen och välsigna mig; de öfvergåfvo mig änteligen och skyndade till min hustru, som af detta goda folket blef med samma rörande ömhet emottagen, och deras tårar och välsignelser följde oss vid afresan.

Dagen derpå åkte vi öfver Qvarken under urväder och sträng köld, vi började kl. 4 om morgon och hunno ej öfver förr än kl. 7 om afton, fortsatte dock resan genom natten. På svenska sidan undrades på några ställen, att jag ej var fångslad, emedan jag der af den förvillade allmogen ansågs vara en af de denna tiden så mycket omtalte riksförärdarne. I Gefle hvilade vi öfver en hel dag, som ock ganska väl behöfdes; jag nödgades der sjuk qvarlemna min kammar-tjenare, som jag sedan icke såg, innan jag erhöi min frihet.

Den 18 martii om morgonen skildes jag vid min hustru på Rotebro gästgifvaregård, och jag bjuder ej till att beskrifva denna scene; den dygdige kan föreställa sig den. Jag lät min hustru resa förut och dröjde sjelf 2:ne timmar efter för att spara henne vara vittne till det spectacle, man törhända med mig kunnat anställa. — Kl. 11 f. m. kom jag till Norrtull, der en polisbetjent var till mötes med ordres till kapiten Ramsay att genast föra mig till Fredrikshof, dit jag anlände utan att någon menniska dertill gaf minsta uppmärksamhet. Kapiten baron Åkerhjelm vid lätta dragonerne och befälhafvare öfver vakten emottog mig vid slädan och förde mig upp till mitt arrestrum, försedt med galler för fönstren och jernbom för dörren, hvilka anstalter, oaktadt all min oskuld och invärtens lugn, nu likväl gjorde mig ganska upprörd. Mina saker inbuross, visiterades och mig fråntogs bläck, penna och papper. Kapiten Ramsay skildes vid mig på det ömaste, rörd och bestört af alla de våldstecken, der visade sig.

Baron Åkerhjelm visade mig genast all attention och ett medlidande, som gör heder åt dess hjerta och hvarigenom han förvärfvade sig min oupphörliga erkänsla och tillgifvenhet. De öfrige vakthafvande officerare, grefve Meijerfelt, grefve Gyllenstolpe och kornett Aminoff, följde alla Åkerhjelm's efterdöme

och bemötte mig med en anständighet, en ömhet, den jag aldrig fyllest kan berömma, under all den tid jag der vistas. Majoren vid lätta dragonerne grefve Gustaf Sparre, som öfver vakten hade öfverinseende och tillika var ledamot af general-krigsrätten, visade mig utmärkt vänskap och det ömaste deltagande uti mitt hårda och besynnerliga öde; han såg mig nästan dagligen och hvar gång njöt jag af dess ankomst en ny fägnad.

Nu var mitt fängelse börjadt; innesluten och bevakad som en grof missdådare, utan att vara anklagad, utan att kunna gissa till orsaken, hvarföre man mig så hanterade. En post för dörren, som flere gånger i timmen öppnade för att se, om han hade mig i behåll. Hvar afton kl. efter 9 hörde jag redan på långt håll en skramlande nyckelknippa och genljudet af bomarnes dån, med hvilka då våra dörrar fastlöstes till kl. 7 à 8 om mornarne, hvilket ej gjorde de gladaste intryck, oakadt all den oskuld, hvarom mitt samvetes lugn mig försäkrade; men hvad måtte icke då den brottslige lida? — Jag förvarades i stora flygeln midt emot slottet eller arsenalen, nemligen den nu varande. I samma hus voro lika som jag inneslutne H. Exc. grefve Axel Fersen, generalen grefve Fredrik Horn, kammarherren friherre Carl de Geer, baronerne Rutger och Gust. Maclean, generalmajoren friherre Carl Gust. Armfelt, öfverstarne Montgomeri och Hastfehr. De öfrige arresterade förvarades uti ett annat hus. — Min domestique fick jag icke se oftare än par gånger om dagen och aldrig utan i närvaro af någon vakthafvande; min hustru tilläts att genom sin lakej uti någon vakthafvande officers närvaro underrätta sig om min helsa. Mat tillbars mig af vaktmästaren, den jag sjelf betalte. Böcker hade jag tillstånd att låna och under läsning gick tiden, fast långsamt, förbi; när någon af vakthafvande officerarne öppnade dörren, kände jag alltid den ljufvaste glädje, ty de bemötte mig höfligt och ömt, berättade äfven stundom något af verdens händelser.

En dag, jag mins ej hvilket datum, inkallades jag änteligen till generalkrigsrätten, hvars sessionsrum var bredvid mitt. Inkommen, tillsade mig presidenten, det jag skulle få höra mig föreläsas Kongl. M:ts nådigste skrifvelse — — — — — då i detsamma krigsfiskalen lopp fram och hviskade presidenten i örat, då han bröt tvärt af och sade endast, att mina

papper skulle uti min närvaro samma dag efter middagen genomses af dertill utsedde Kongl. krigsrättens ledamöter, hvarefter jag genast i mitt arrestrum återfördes. — Efter middagen genomsågos mina papper uti general-krigsrätts-rummet af grefve Gust. Sparre, justitiarien Brygger, krigsfiskalen, sekreteraren och notarien. — Tvenne mine tal till officerscorpserna förliden sommar, general Carl Gust. Armfelts billet dat. d. 15 aug. 1788, Anjala, i afskrift, äfven afskrifter af hertigarnes mig lemnade certifikater och någre mine brefconcepter till Kongl. M:t, till öfverstekammarjunkaren baron Armfelt och till grefve Ehrensvärd kvarhöllas, resten af alla mina papper blefvo mig återlemnade med den koffert, hvaruti de å Sveaborg inpackades, och jag återfördes uti arrestrummet. Advokatfiskalen utmärkte en tydelig surprise att icke bland mina papper finna det aldraminsta mig graverande utan tvärtom allt till mitt försvar.

Några dagar gingo åter förbi, utan att jag hörde utaf det ringaste. Ledsnaden tilltog och min förnämsta önskan var att inför domstolen få höra min anklagelse. Jag frågade en dag grefve Sparre, om jag icke snart skulle blifva förekallad och få höra, hvarföre jag vore arresterad. Nej, svarade han, Kongl. generalkrigsrätten eger derom icke minsta befallning. — Jag bad då grefve Sparre för krigsrätten anmäla min ästundan att få justera det protokoll, som hölls vid mine pappers genomseende, hvilket han lofvade. — Dagen derefter, om jag rätt mins, blef jag förekallad kl. 1 om middagen, då nyssnämde protokoll upplästes och äfven af mig i några delar rättades, hvarefter jag anhöll om Kongl. kollegii tillstånd att till protokollet få yttra några ord, hvilket af general Hermanson först, så af grefve Sparre och sedan af de öfrige ledamöterna bifölls, då jag sålunda talade ord för ord:

»Sedan mine papper nu blifvit vederbörligen genomredda, är hos höglof. Kongl. kollegium min vördsammaste anhållan att få höra mig föreläsas den Kongl. M:ts nädigste skrivelse, hvarom högvälborne hr grefven och presidenten något nämde, då jag förra gången hade äran vara förekallad, och hvilken förmodeligen lærer tillkännagifva det brott, hvarföre jag misstänkes och så hårdt handteras; hvarefter jag lika vördsamt ytterligare anhåller, det mig måtte lemnas tillstånd nyttja

bläck, penna och papper, då jag med aldra första skall hafva äran i ödmjukhet till Kongl. kollegium inlemna en fullständig och uppriktig berättelse om allt hvad jag vet relativt till beredningen och fortsättningen af kriget och derunder förefallne händelser, så väl som mitt eget uppförande och tankesätt. Jag skall ingen sanning dölja och bifoga bevis, så långt möjligt är och min nu varande ställning tillåter, så att höglofl. Kongl. kollegium derefter skall tryggt kunna döma mig, om jag finnes brottslig, eller ock få njuta den tillfridsställande, den er alla, mina herrar, så värda känslan att få skydda, freda och upprätta en oskyldigt lidande.

»Jag känner min oskuld; den högste domaren, som inga vittnen, ingen undersökning behöfver, för att finna våra minsta, våra hemligaste brott, han försäkrar mig derom genom den ro, det fullkomliga lugn, jag i mitt innersta njuter. Ja jag är så oskyldig, att om offertiden ännu varade, skulle jag tro mig dertill utkorad, derföre att man då ansåg den renaste, den oskyldigaste blod angenämast för den gudamagt man ville blidka; men ehuru jag ingen fruktan hyser och aldrig ett ögonblick varit oroad af den brottsliges plågor, så ledsnar jag dock likväl att längre se gallerne för mina fenster och höra bommarne då för min och andras dörrar.

»Jag är dessutom, om detta sorgespel skall ännu längre fortsättas, ruinerad till hela min välfärd; och det som ännu ömmare är, med mig hustru och barn, hvilka icke mer än jag förtjent ett dylikt öde.

»Jag anhåller derföre på det högsta, att höglofl. Kongl. kollegium täcktes visa mig den grace, om jag icke får säga rättvisa, att låta min sak med det första till undersökning företagas.

»Skulle åter emot min förmodan Kongl. Maj:t icke ännu om mig dess nådigste befallning afgifvit, beder jag på det ömmaste att höglofl. Kongl. kollegium ville detta mitt åliggande i underdånighet anmäla, då jag vågar hoppas, det H. K. M:t, af hvars nåd och mildhet jag rönt så många vedermälen, och hvaruti att varda bibehållen jag efter min yttersta förmåga bjudit till göra mig värdig, icke heller nu lärar neka mig den rättvisa, att låta underrätta mig om mitt brott och tillåta, det jag bjuder till att mig försvara.

»Jag längtar så mycket mer efter detta ögonblick som jag inom mig är öfvertygad det, ehvad mitt öde ock nu månne bli, så skall oakadt all afundens och onskans falska och lömska bemödande att fläcka min lefnad, dock likväl en gång klart uppdagas, det jag aldrig ett ögonblick förtjent hvarken att misstänkas af min konung, eller att anses för mitt fäderneslands förrädare.

»Ännu utbeder jag mig få inför höglof. Kongl. collegium anmäla, det jag nödgas afsäga mig allt ansvar nu och framdeles för den utdrägt på tiden med flottornes utrustande i Finland, så väl som för den oreda i flottans styrelse och uti redogörelseverket i synnerhet, möjligen förorsakas kunde genom mitt hastiga borttryckande utur affärrerne, utan att jag fick det minsta vederbörligen afemna eller den ringaste upplysning till min efterträdare afgifva om sakernas då varande ställning.

»Sluteligen anhåller jag att detta mitt dictamen så väl som allt hvad mig rörande framdeles uti Kongl. collegium förekommer, måtte varda till trycket befordradt, och afvaktar med vördnadsfullaste hopp höglof. Kongl. collegiums beslut öfver allt hvad jag frammanföre haft äran anföra. Fredrikshof den 1:a April 1789.»

* * *

Jag hade den förnöjelsen att af detta mitt tal finna domarena rödde nästan till tårar, general Hermanson steg upp af stolen och omfamnade mig, krigsfiskalen Wallenqvist syntes förundrad, baron Åkerhjelm fällde ömnoget tårar och återförde mig uti arresten, sedan rätten utlåtut sig vilja anmäla min begäran hos justitiecanslers-embetet och framdeles lemna mig vidare underrättelse. Grefve Gust. Sparre kom in till mig uti arresten, så snart rätten uppstigit, och sade sig vara på det högsta både charmerad och rörd af mitt hållne tal, sade sig äfven redan gjort anstalt att deraf låta taga en copia, hvilken han hade den godheten att meddela min hustru och hvarefter den här frammanföre är införd.

Någre dagar gingo åter förbi utan någon märkelig händelse till den 3:e april, då baron Åkerhjelm kl. 12 om mid-

dagen till mig ankom med en bestört och ledsen uppsyn, berättade, att jag då genast skulle flyttas till Drottningholm, att tvenne dalkarls-officerare väntades med en stallvagn i sådant afseende, och att Kongl. M:t blifvit mycket onådigt öfver mitt dictamen till Kongl. krigskollegii protokoll och i synnerhet deröfver, att detta protokoll uti staden blifvit bekant, och att han deraf kunde sluta, att jag icke bevakades med all den noggrannhet, som vederborde, och skulle således flyttas uti säkrare händer, och hvad säkrare kunde den tiden gifvas än den vid Drottningholm församlade dalkarls-fricorps under öfverstekammarjunkaren baron Armfelts befäl?

Denna nyhet gjorde mig den största oro, jag under alla dessa händelser kände. Jag såg deruti det fruktansvärdaste våld. Men jag njöt likväl den ljufva tillfredsställelsen att se mina bevakare icke mindre rödde än jag sjelf; tårar afbröto ofta baron Åkerhjelm's ofvan anförda berättelse och hans kamrater följde dess efterdöme. — Min middagsmåltid blef afbruten, jag kunde ingen ting förtära och de höllo mig sällskap till kl. 3 e. m., då kapiten de Frese och löjtnant Franson annonserades såsom de, hvilka skulle mig emottaga och föra mig till Drottningholm. Jag skildes då under de ömmaste känslor och vänskapsbetygelser ifrån dessa beskedlige officerare, hvilkas uppförande och humanité gjorde mitt fängelse så drägligt, gör dem alltid heder och grundlade i mitt innersta en erkänsla, hvarmed jag all min tid blir dem förbunden.

Jag följde mina nya bevakare i vagnen och kom till Drottningholm kl. $\frac{1}{2}$ 5, utan att hvarken jag eller de talt ett enda ord. Vagnen stannade vid deras högvakt, och då jag steg ut, voro församlade en stor skock dalkarlar, hvilka alla hvar på sitt sätt yttrade iilska, oanständiga och smädande uttåtelser. Jag fördes upp uti mitt fängelse, en liten aflång kammare, med runda fönster, som gingo ned till golfvet, belägen uti en flygel, jag menar den kallas konditoriet. Kölden var sträng och starkt urväder, drag uti rummet på alla sidor, det hade också icke varit uppeldadt hela vintern; ingen eld, innan jag kom, och intet annat bestods att elda med än hel sur tallved, hvaraf i den lilla runda kakelugnen icke mer än 3 à 4 trån kunde insättas. För dörrar och fönster voro dubbla poster till stort öfverflöd, hvilka, så ofta de mig sågo, voro ohöflige,

ja till och med ganska ovetlige. Hoptals af denna otyglade trupp hörde jag utanföre min dörr konversera med posterne och fråga dem, *om de sett den djefvuln, han lär se vacker ut, der -n går* m. m. dylikt. Under ett sådant samtal öppnade jag dörren och frågade, om det var mig, de ville se, så stod det dem fritt att förnöja deras nyfikenhet. Hela skocken rakade utföre trapporne hals öfver hufvud, och sjelfve posterne togo hattarne af sig, bugade och gapade så, att de släppte gevären ifrån sig. Jag frös terribelt, hade ingen ting förtärt hela dagen och kunde det icke heller nu, ty jag var ganska illamående. Min dräng kom efter med min koffert, som ganska noga visiterades af de nitiske dalofficerarne, förmodeligen i tanka att der finna papper eller skriftyg. Jag kunde för köld ej kläda af mig utan låg uti kläderna på sängen och tillbragte en ledsam, lång och sömnlös natt uti detta ohyggliga pinorum.

Den 4 april om morgonen, då min dräng kom in att elda, åtföljd af tvenne officerare (hvilken ceremonie alltid iaktogs, så ofta jag honom behöfde), bad jag desse officerare till öfverstekammarjunkaren baron Armfelt, som var deras general och bodde på slottet, anmäla min helsning och önskan att få tala med honom; han hade äfven den godheten att komma till mig kl. $\frac{1}{2}$ 1 om middagen. — Jag begärde då att få tala med honom allena, hvilket vägrades under pretext, att han dertill icke egde Kongl. M:ts tillstånd. Jag nödgades derföre föra min diskurs i närvaro af de tvänne vanlige dalofficerarne. Det är mig nu omöjligt att upprepa mitt samtal; hela min själ var upprörd. Jag ansåg mig till döden dömd och väntade hvart ögonblick få se mina mördare stöta dolkarne uti mig, sådane voro utsigterne.

Jag började med att fråga baron Armfelt, hvad brott jag begått eller för hvilket jag misstänktes. Jag försäkrade honom att, om jag förföljdes, för det jag innan krigets utbrott det afrådde, så lider jag gerna och tåligt alla de grymheter, man mot mig föröfvar, säker att den dag kommer, då min redliga nit mot kung och fädernesland skall erkännas och rättvisas och alla de lömska lismare, hvilka nu vålla mitt oförtjenta missöde, skola höljas af all den vanära de förtjena. Jag trotsade honom eller eho det vara månde att stiga fram och up-

penbarligen anklaga mig för den minsta uraktlåtna skyldighet. Jag bad honom anhålla hos konungen att få tala med honom eller skriftligt få i underdånighet uppvakta, eller att jag inför domstolen måtte få svara uppå de angifvelser, hvarföre jag vore häktad, eller, att om jag redan vore dömd att i mitt fängelse mördas, det måtte ske snart och mig unnas den enda grace att först få i mitt fängelse se och omfamna min hustru. Allt detta och mycket mera, förestäldt uti de häftigaste och mest rörande termer, syntes göra baron Armfelt både rörd och bestört. Han bød flere gånger till att stilla mig. Han försäkrade, att mitt lif lopp ingen fara. Han lofvade att frambära min önskan till konungen. Jag visade honom huru ohyggligt och oanständigt jag var logerad, och begärde ett annat rum, det han mig äfven lofvade, hvarefter Armfelt åter lemnade mig.

Andra dagen vid middagstiden kommo dalofficerarne, som hade vakten, och hämtade mig ifrån detta ohyggeliga näste upp uti slottet, hvarest jag fick en anständig och god kammar nära intill, der baron Armfelt sjelf bodde. Sedan jag var flyttad, klappade posten på dörren; jag öppnade, han begärte en pipa tobak. Jag svarade mig ingen ega, efter jag aldrig sjelf nyttjar tobak, men gaf honom ett fyraskillingsstycke, hvaröfver han blef mycket glad. Jag slöt dörren och i detsamma kommo några andra dalkarlar gående, då min post sade till dem: *hör ni gossar, den där sku ni inte slå ihjel, dä säger jag dä, den som vill slå ihjel den där, han sku slå ihjel mäg mä.*

Mot afton kom baron Armfelt in till mig och berättade, att Kongl. M:t gifvit mig nådigt tillstånd få skrifva sig till. Han var för öfrigt ganska höflig, befallte officerarne gå bort och dröjde länge hos mig. Jag frågade, hvarföre jag var arresterad eller misstänktes. Han sade: för delaktighet i finska arméens steg vid Anjala; för att jag velat formera partie emot kungen, men i synnerhet sade han kungen varit ond på mig, för det man inbillat honom, att jag vore auctor till en skrift, som skall vara väl skrifven, full med sanning och kannedom om affärerne, men som *tillika releverar alla de sottiser vi gjort*, var Armfelts egne ord. Han lofvade visa mig denna skrift men i denna stund har jag den icke sett.

Den 6 om morgonen erhöjt jag bläck, penna och papper och d. 8:e lämnade jag baron Armfelt mitt bref till konungen lydande som följer:

»Stormächtigste Allernädigste konung.

»Om jag kunde rifva hjertat ur mitt bröst och lägga det för E. K. M:ts fötter, så skulle E. K. M:t röras vid åsynen af alla de sår, hvaraf det blifvit sargadt genom alla de misstankar, med hvilka E. K. M:t mig nu snart ett helt år behagat straffa. Men om jag tillika kunde måla E. K. M:t djupet af all den oro och bedröfvelse, hvaruti hela min själ varit nedsänkt, sedan E. K. M:t med det sista slaget på ett så grufveligt sätt förkunnade mig sin onåd och vrede, hvilken i mitt fall tillika krossar, förstör och störtar i eländets djupaste afgrund en dygdig hustru, en ömsint mor med tvenne små oskyldiga barn, utom det, som ännu ligger under hennes bröst, en hustru, som med dess seder, dess tankesätt, dess uppförande och dess hjerta gjort sig förtjent ett bättre öde och värd att anses för en prydnad och efterdöme bland sitt kön; då skulle E. K. M:t vid betraktandet af denna grymma tafla falla i förundran, att vi kunnat uthärda, att icke sorgen förtärt oss och att vi icke drunknat i tårar; ty allern:ste konung, i vårt land under E. K. M:ts af nåd och mildhet utmärkta regering hvad kan för en trogen undersåte vara mera ömt, mera bedröfligt, mera förskräckande, än att midt under sitt embetes nitiske utöfvande, utan tillkännagifvande af något brott, bli fångslad i sitt eget hus, sliten ifrån hustru och barn, förd till allmänt skådespel genom en stor del af E. K. M:ts rike, nödgas höra några af den förvillade hopen med förundran sakna uppå hans armar de jern, hvilkas påskrufvande plägar utmärka de nedrigaste laster och grofvaste missgerningar; och sluteligen se sig innesluten inom galler och bommar och bevakad med all den stränghet och noggrannhet den störste missdådare förtjenar, och osäker till, om han förlorat sitt embete, det enda han här i verlden eger till sin och de sinas bergning.

»Sådant är det öde mig nu öfvergått och uppå hvilkens befallning? Jo, den samme konungens, för hvilken jag så gladt, så modigt vågade mitt hufvud vid 1772 års revolution, som jag oafbrutet så troget tjent, för hvilken mitt innersta alltid varit och ännu är uppfyllt med all den vördnad,

all den kärlek, den störste, den mildaste, den bäste konung är värd.

»Allernådigste konung, om jag till allt detta lidande egt ett enda samvettssår, aldrig hade jag då kunnat uthärda; det är min oskuld, mitt samvetes renhet, som uppehåller mig.

»Jag känner icke det brott, hvarföre E. K. M:t i synnerhet mig misstänker, men jag har hört det skall icke vara mindre, än delaktighet i förräderier, anläggningar af stämplingar emot E. K. M:ts dyra och helgade person och missfirmeliga skrifers författande. Om jag någonsin kunnat så förgäta Gud, mina pligter, min erkänsla emot E. K. M:t och min egen ära, att låta mig intagas eller förledas af en så öfverdrifven, så ovärdig, så brottslig och straffbar ärelystnad, att vela häfva mig upp till chef för ett partie, utsä oenighetsfrön, antända inbördes kriget, förstöra och sönderslita mitt fädernesland, jag skulle väl då förtrott mig till någre, jag skulle väl tagit något steg, som sådant utmärkte; men jag trotsar eho det vara må att med någon dylik angifvelse våga framträda. Det skulle väl också någon gång utbrustit, ty nu vore det försent. Jag hade väl aldrig kunnat önska mig något fördelaktigare tillfälle till utbrott, än just det, som vid min arrestering inträffade. Detta grymma och oförmodade bud förkunnades mig nästan i hela min officerscorps närvaro. Häpenhet hade redan intagit allas sinnen vid ett samma dag ankommet, fast oredigt rykte om skedde arresteringar i Stockholm af rikets ypperste män, utan att man med visshet kände orsakerne eller uppå hvilkens befallningar sådant skett, och jag såg nu, liksom då blixten upplyser molnen, förtviflan ljunga i deras ansigten och det ögonblick vara förhanden, då de, om jag velat, kunnat förledas att öfverila sig, glömma sig sjelfve och sine dyrbaraste pligter, och då jag med en vink kunnat blotta femtio sablar till dens sönderhuggande, som var ankommen att mig fångsla. Jag stillar då med några ord deras häftighet; jag föreställer dem, att befallningen var ifrån E. K. M:t, att det var min och deras yppersta skyldighet att lyda, att ehuru hård denna befallning ock syntes vara, skulle jag dock med nöje underkasta mig den, så mycket hellre, som jag hoppades den förde mig närmare det tillfälle, hvarigenom min oskuld skulle blifva klar, att jag icke ett ögonblick tviflade, det ju E. K. M:t då ger mig all den upprättelse mitt lidande förtjenar. Mätte E.

K. M:t sjelf varit närvarande, sjelf fått vara vittne till de strömmar af tårar, som då sköljde förtviflan utur desse trogne undersåtares och hurtiga officerares ansigten och i stället tecknade deras ömmaste deltagande i mitt öde. Mätte E. K. M:t sjelf sett, huru villigt, huru otvunget jag lemnade E. K. M:ts budbärare ett fullkomligt fritt tillträde till alla mina papper; femtio å sextio personer kunna vittna derom. Jag kunde ock så mycket tryggare göra det, som förrädiska skrifter och planer aldrig hos mig varit hvarken författade, emottagne eller förvarade. Härvid torde likväl förefalla misstänksamt, att E. K. M:ts nådigste brefver icke igenfunnos; men, allernådigste konung, denna för mig så dyrbara egendom hade jag redan förlidit år, innan jag gick ut i campagnen, bortskickat till den fristad, der de ännu hvila, och det vore ett af de svåraste offer, E. K. M:t kunde begära utaf mig, om jag skulle dem återlemna.

»Mätte E. K. M:t sjelf fått åskåda följande dagens händelser och åhöra mitt afsked ifrån min corps uti kommandantens närvaro och deras svar, då jag besvor dem vid Gud, vid all den tro och ära, de äro E. K. M:t skyldige, och vid allt hvad de uti verlden kärt och heligt hålla, att tillkännagifva, om någon enda af dem visste, det jag med ord eller gerning någonsin gifvit dem anledning att misstänka mig för otro mot E. K. M:t, förräderi mot mitt fädernesland eller för köld och tröghet uti mina skyldigheters uppfyllande. Mätte E. K. M:t sett det lika ömma deltagande, som mig visades af nästan hwarenda af hela garnisonens respektabla officerscorpser; den menighet, som vid min afresa var församlad, icke för att smäda en brottsling utan för att beteckna deras oro, den ena med en djup och mulen tystnad, en annan med strömmar af tårar, en annan med välsignelser och andre med högt rop till Gud att upplysa konungen och bevara mig. Ja, mätte E. K. M:t sluteligen hafva sett en flock gamla krigsmän, båtsmän, soldater och volonturer hejda min häst, omgifva min släda. bada i tårar, bedjande att få följa mig, få försvara mig, få gå i döden för mig, ty de visste icke, hvad allt detta ville betyda, men de hade alla i många år troget tjent E. K. M:t under mitt befäl, och de visste, att det icke var jag, som af min konung borde fängslas. — Jag förbigår mitt och min hustrus afsked af våra fattiga barn, med mycket mer.

som nu skulle för ömt hos mig upplifva denna grymma dagens hågkomst.

»Men om E. K. M:t varit närvarande och sett allt, aldrig hade E. K. M:t då kunnat neka sig de ömmaste känslor, de lifligaste rörelser, och kanske hade E. K. M:t med en tår sjelf hedrat detta verkliga sorgespel, ty den fege darrar, men hjälten, den ädelmodige, den rättrådige, den ömsinte röres till medlidande, när dygden såras, oskulden tryckes och menskligheten lider. — Ja, allernådigste konung, om E. K. M:t sett allt detta, säger jag ännu en gång, hade misstankarne i ögonblicket försvunnit, och E. K. M:t hade blifvit öfvertygad, det en undersåte med mitt tankesätt och mitt hjerta väl kan gagna i mån af det pund, försynen honom gifvit, så länge han eger sin konungs nåd och förtroende, men aldrig skada, då han deraf ser sig vara uti mistning, ty han åtnöjer sig då att bedja Gud för konungen, önska dess verkliga sällhet, glädjas åt sitt fäderneslands lycksalighet eller sucka öfver dess missöde.

»Men till att ännu tydligare upplysa alla händelser och för att, om möjligt är, skingra de svarta moln, genom hvilka E. K. M:t aldrig utan i skuggornes mörker kunnat undersöka mitt uppförande, vågar jag i djupaste underdånighet utbedja mig den nåden få börja min berättelse, då jag första gången trodde mig begripa, det E. K. M:t med krigstankar umgicks och fortsätta den till denna stund, och tillåt, allernådigste konung, att den uppriktighet, som leder min penna, får vittna om vidden af min erkänsla för den oskattbara, den efterlängtade nåd, mig nu vederfares, då jag får visa mitt hjerta, öppna och utgjuta min själ och aflägga de bördor, under hvilka jag annars snart skulle stupat.

»Jag bekänner min bestörtning och jag bød icke till dölja den, då E. K. M:t första gången gaf mig någon liten anledning att tro, det krigstankar torde vara å färde; men vid närmare eftersinnande ansåg jag icke saken för alldeles omöjlig, då jag föreställte mig utrikes magters biträde både med folk och penningar och i denna tanka reste jag ifrån Stockholm för lidet år i april månad. Knappt var jag kommen till Finland, innan alla bref voro fulla af krigsrykten och deklARATIONER, med tillägg att vi säkert hade att vänta Danskarnes infall, så snart arméén vore väl till Finland öfverkommen, och att en missnöjd tystnad och häpenhet i Sverige rädde öfver

alla sinnen. Dessa rykten väckte Finnarnes oro hos både hopen och de tänkande, hvilket allt bragte mig på allvarsammare reflexioner. Jag hade litet begrepp om ett krigs behofver och jag saknade så mycket. Jag föreställte mig dock likväl möjligheten af inkräktningar i början, men omöjligheten att behålla dem; och min underdånigste skrifvelse, som om minnet mig ej bedrar, vid Porkala lärer kommit E. K. M:t tillhanda, vittnade att jag föresåg den oenighet emellan E. K. M:t och en del af nation, som verkligen inträffat, ehuru jag är skyldig bekänna, det jag fruktade densamma skulle sträcka sig långt vidare än till ett enda stånd. I följd af allt detta såg jag tusendets olyckor innan krigets slut omgifva E. K. M:t och riket. Just då började jag få emottaga E. K. M:ts allernådigste egenhändige bref, hvilka genom det dyrbara förtroende de innehöllo på det allraljufligaste smickrade min egenkärlek, men tillika fyllde min själ med den gränslösaste erkänsla. Den ålade mig att för E. K. M:t upptäcka mina tvifvelsmål om en lycklig utgång.

»Jag har dessutom alltid trott att hvarje embetsman, som får nalkas tronen, icke har någon dyrare pligt att uppfylla än den att säga sina tankar och upplysa regenten uti de ämnen, som på ett eller annat sätt kunna röra de honom anförtrordde detaljerna, dermed ega gemenskap eller synas bidraga till undersåtarnes ve eller sällhet.

»E. K. M:ts allernådigste ordres ankommo emedlertid och jag gick i full författning om flottans utrustande, som blef färdig på långt kortare tid än jag vågade hoppas och ungefärligen hälften af den tid författningarne utstaka, oakadt den allrastörsta brist uppå skicklige arbetare, ty innan båtsmännen hunno från rotarne ankomma, var mest hela flottan färdig att läggas på redden.

»Midt under arbetet eller närmare dess slut ankom ifrån Stockholm det grufveliga rykte, att jag skulle hafva förvärfvat mig E. K. M:ts strängaste onåd och att hela min corps deruti vore inbegripen. En E. K. M:ts nådigste skrifvelse bekräftade detsamma. Härvid blef jag nedslagen och ledsen, minst för egen del, ty mitt samvete var rent, mitt uppförande klanderlöst, och om jag i tankesättet felade, så var det af välmening och brist på vidsträcktare kunskaper; men officerarnes missöde smärtade mig; det var deras eldade nit, deras outtrötteliga flit,

deras beröm- och aktningvärde esprit och enighet, jag hade att tacka för den drift och skyndsamhet, hvarmed utrustningen blifvit fortsatt. Jag hade uppmuntrat dem med löfte om E. K. M:ts nådiga välbehag och i stället fingo de dela den onåd, hvaraf jag redan nog djupt kände mig sårad; och jag bekänner nu, det jag från denna stund icke mera njöt den ljufva för-tjusning, som tillförne, då jag trodde i något mål kunna upp-fylla E. K. M:ts önskan.

»Förlåt, allernådigste konung, denna bekännelse, men för den, som älskat E. K. M:t som jag, var ett sår af denna art icke läkt uti ett ögonblick. Min föresats var lika oryggelig som tillförne att med trohet efter min yttersta förmåga söka mina pligter emot E. K. M:t och fäderneslandet fullgöra. E. K. M:t tillfredsställte mig väl flere gånger både genom en dess nådigste skrivelse och mundteligen på ett sätt, som jag alltid skulle varit ovärdig, om jag nånsin kunde förgäta de ljufva känslor, som då lindrade och började hela de sår, mitt hjerta undfått; men de upprefvos åter snart genom häftigheter och synbara misstankar, dem jag nog vet mig vara skyldig att tåla, men hvilka dock gjorde mig ledsen, villrådigh och försagd.

»E. K. M:ts rätta krigsplan känner jag väl icke i denna stund, men jag tyckte mig ofta se fel i sjelfva krigets förande och i flere anstalter, hvilka jag icke mera vågade upptäcka, men som alla öfvertygade mig, det ingen krigsära, intet till-fälle var att hoppas, hvarigenom jag kunde återvinna E. K. M:ts förlorade förtroende. Jag gjorde mig ett litet hopp vid ankomsten för Fredrikshamn, och då jag haft nåden uppvakta E. K. M:t vid Summa, kände jag mig af det nådiga bemö-tande, hvarmed E. K. M:t mig då öfverhopade, nära att åter-taga mitt förra lynne, och E. K. M:t värdes allernådigst sig erinra, det jag då icke lade det minsta hinder emot den före-slagna planen till stadens angripande, utan snarare densamma understödde, hvilket herr öfverstekammarjunkaren m. m. fri-herre Armfelt med de flere då närvarande äfven torde kunna intyga, men vid den olyckliga reträtten derifrån, hvartill or-sakerna ännu äro mig likaså förborgade som de det då voro, försvann allt mitt hopp. Jag ansåg campagnen förlorad och jag såg E. K. M:ts billiga ledsnad, och jag undrar icke, det E. K. M:t misstuckte de råd jag åter började gifva, hvilka alla liksom de förra voro grundade uti mitt misstroende till hela

krigets lyckliga utgång. Jag har likväl mig vetterligen vid intet tillfälle försummat att göra allt hvad af mig borde väntas och min person har jag aldrig spart, hvarken för mödor eller faror. — Under sjöbataillen anhöll jag om tillstånd att med min eskader få gå till sjös, hvarom uti afskrift bifogade deras Kongl. högheter hertigarnes certifikater vittna. — Af E. K. M:t begärte jag flere gånger få nalkas fiendens gräns, innan E. K. M:ts nådigste ordres dertill utfärdades, och då de ankommo, följde verkställigheten med all den skyndsamhet, drift och ordning, jag tror var möjelig, och hvarom jag vågar åberopa mig herr baron och generallöjtnant Siegeroths vitsord så väl som öfver hela mitt uppförande under all den tid, jag hade äran stå under dess befäl, hvarförutan jag gerna underkastar mig de vid samma armée varande chefs och officerares oväldiga omdömen. — Under marchen från Sveaborg på Sibbåfjärden mötte mig en rapport från öfverstelöjtnanten m. m. Rosenstein, det han trodde en betydelig styrka fiendtliga galerer voro i anmarche. Jag detacherade genast allt hvad lättast uti eskadernerne fanns, honom till undsättning, utan att afvakta generalens ordres, som var öfver en mil tillbaka, men jag rapporterade honom mina anstalter, hvilka alla med mycken approbation blefvo ansedde. — De hinder väder och vind lade uti tvenne dagar emot Fredrikshamniska debarqueringen kunde ingen annan än Gud och naturen undanrödja, och så snart de voro undan, skedde landstigningen med all den ordning, jag vid ett sådant tillfälle tror möjelig, och sedan general Siegeroths armée så lyckligen var landstigen, ansåg jag efter mitt begrepp det svåraste vara förbi af hela operationen emot Fredrikshamn. Att jag dervid sjelf anförde första transporten och med min adjutant voro de första på landet, utviste de ställen, der slupar och barkasser skulle lägga till m. m., kan jag med många vittnen, om det äskas, intyga. Att jag, så snart hela corpsen var på land, icke försummade vidtaga alla nödiga försigtighetsmått för galernerne och de anstalter, i händelse af oförmodad rembarquering kunde fordras, derom vittna mine ordresjournaler, ehuru jag då visst icke kunde förmoda, att reträtten var så nära.

»Allt detta i ordning, infann jag mig på turuma-eskadren för Fredrikshamn och beordrade allt hvad som tillhörde den under öfverstelöjtnanten Rosenstein anbefallta attacken från

sjösidan och hvilken jag var alldeles färdig att sjelf bevista, då jag får höra E. K. M:ts nådigste befallning och general Siegeroths beslut att rembarquera. Min förundran, min bestörtning, min ledsnad då torde öfverstelöjtnant Rosenstein, min flaggmajor Ankarheim och min adjutant löjtnant Wallberg, som då vore tillstädes, kunna intyga, men jag icke beskrifva.

»Saken var gjord och jag eftersinnade i ögonblicket, huru de olyckor skulle kunna afvärjas, hvilka af denna manöver lätteligen kunde blifva en skadelig följd. Jag beordrar utan hvarken E. K. M:ts eller general Siegeroths ordres kanonsluparne att göra en fausse attaque för att bibehålla fienden i den tankan, att momenten vore för handen, då staden med allvar skulle anfallas, och förstadens antändande derunder tyckes vittna, att jag icke misräknade mig. Emedlertid fingo general Siegeroths trupper ohindrade gå tillbaka och om hvilkas återombord-transporterande jag genast fogade alla möjliga anstalter och efter undfångne ordres förde eskadren till Svenska sundet utanföre Kymene. Att mina underdåniga tankar uti den krigsconseille E. K. M:t vid Kymene anbefallte icke varit brottslige, vågar jag hoppas i anseende dertill, att samtliga tillkallade herrar generaler och chefer sig med min tanka förerade.

»Jag erhöit E. K. M:ts nådigste ordres att låta galererne segla till Borgå och att med turuma-eskadren stanna utanföre Lovisa, hvilket allt verkställdes och jag skildes vid herr baron Siegeroths befäl med den tillfredsställelse att hafva vunnit och, som jag hoppas, förtjent dess vänskap, och är det en sanning, att han visade mig ett förtroende, som fullligen vederlägger det rykte, som också lärer kommit för E. K. M:ts öron, nemligen att någon oenighet emellan honom och mig skulle äfven lagt hinder emot operationernas lyckliga gång.

»Det var vid denna tiden i Lovisa, jag tror d. 13:e augusti, jag fick kunskap för första gången i min lefnad om det af finska regementerna vidtagne steg vid Anjala, hvilket jag då genast ansåg för så oklokt, så vådeligt, så skadeligt och så äfventyrligt, att jag icke utan största möda kunde förmå mig att tro, det de för mig uppviste skrifter kunde varit underskrifne af de namngifne herrar och män, om hvilka alla jag gjorde mig hel andre tankar, och detta tvifvelsmål, hvilket jag

nog tydligt yttrade, gaf anledning till den billet ifrån generalen frih. Carl Gust. Armfelt, hvaraf en afskrift finnes ibland de papper höglofl. Kongl. generalkrigsrätten af mina qvarhållit. Att vidare i denna del bjuda till att mig rättvisa anser jag så mycket mindre nödigt, som den häröfver började undersökning lärer lemna tillräckelig upplysning. Sant är likväl, att jag varit nästan öfvertygad och är det kanske ännu om desse herrars välmening och att uppenbart förräderi deruti icke egt minsta del.

»Tillika med ofvan nämde underrättelse erhöilt jag den, att E. K. M:t misstänkte mig icke allenast att vara uti sammansättningen delaktig, utan ock nästan som hufvudman mig ansåg. Jag skyndade mig att E. K. M:t i djupaste underdånighet uppvakta för att få min oskuld ådagalägga. E. K. M:t yttrade sig nådigst benägen att tro mitt anförande, men denna gång såg jag till min största och innerligaste oro, det jag för evinnerliga tider var utesluten utur E. K. M:ts nåd och förtroende. E. K. M:t lemnade kort derpå Finland och H. K. H:t hertigen af Södermanland mottog befälet, hvars höga ordres jag åtlydt och till alla delar fullgjort, hvarom flere dess nådigste och i de för mig mest smickrande termer författade skrivelser lemna mig de mest ojäfaktiga intyganden. Ifrån den stund jag fick högbemälte herres ordres att sträcka min uppmärksamhet till hela skärgårdens fredande, har jag detta ändamål uppfyllt, hindrat fienden det ringaste att företaga, af honom tagit priser, hållit dess öfverlägsna styrka vid Hangö uti respekt, tournerat den och frälsat all den vinterföda, hvaraf E. K. M:ts armée till nu subsisterat. Ehuru E. K. M:t icke öfver denna affär behagat visa synnerligt välbehag, bör jag dock icke våga att mig beklaga, så vida vi endast våra skyldigheter fullgjorde. E. K. M:t bör aldrig tvifla det arméens flotta är ett nyttigt vapen i dens hand, som rätt förstår att af dess sammansättning och skärgårdens beskaffenhet draga all den fördel, som omständigheter och händelser gifva vid hand. men den, som åtager sig att dermed förstöra fästningar och angripa svåra skepp, den oppoffrar utan ändamål E. K. M:ts och rikets välfärd, sin egen och flottans heder. Jag påstår derföre icke, att ju sådane händelser gifvas, då denna flotta till en coup de main kan nyttjas både emot skepp och fästningar, men sådane händelser äro rare. Jag har väl hört klan-

der uppkastas emot turuma-fartygen, men då behofven och ändamålen noga öfvervägas, lär det bli svårt, om icke omöjligt, att i deras ställe finna andra fartyg mera förmånliga.

Med H. K. H:t hertigen hade jag likväl någre gånger politiske samtal, men E. K. M:t värdes allernådigst lemna dess yttersta uppmärksamhet till den försäkran, jag nu vågar göra och med de allraheligaste eder bekräfta, att jag mig icke öfver dylika ämnen yttrade förr än efter H. K. H:ts flere gånger upprepade befallning och uppmuntran att uppriktigt och utan förbehåll eller farhåga säga honom mina tankar öfver sakernas då varande ställning; hvarefter, men icke förr, jag öppnade honom mitt hjerta med min vanliga, min medfödda och af E. K. M:t sjelf kände uppriktighet och H. K. H:t lär aldrig kunna göra mig den orättvisan att anklaga mig för någon enda mot E. K. M:t farlig eller missfirmelig utlåtelse. Jag yrkade både munt- och skrifteligen stillestånd med fienden, en del af arméens hemsändande med galernerne och riksens ständers sammankallande: stillestånd, på det arméen skulle få hvila under vintermånaderne och att möjiligen derigenom en väg till fredsnegotiationer kunnat öppnas; arméens hemsändande dels till landets försvar, som hotades med anfall från Danne-mark, dels till magasinernes besparande för nästa campagne, och det årets erfarenhet försäkrade mig om möjligheten att, så tidigt det behöfdes, få samma del af arméen tillbaka till Finland; riksens ständers sammankallande för att genom deras åtgärd medel måtte kunna anskaffas till krigets förande, hvarå bristen då var mer än känbar. — Jag sammansvor mig med mina corpser att utan förbehåll, alltid och vid alla tillfällen lyda E. K. M:ts befallningar; men aldrig till olydnad, aldrig till vidtagande af något steg, som kunde vara skadeligt för E. K. M:ts sannskyldiga ära och dess med fäderneslandets efter min underdåniga tanka så oskiljaktiga väl. Detta var d. 2:e eller 3:e september¹ och det redan återopade och bifogade H. K. H:ts hertigen af Södermanlands certifikat, som är dat. d. 13 derpå följande, tyckes tillräckeligen befria mig ifrån de misstankar, att mine yttranden till honom varit brottslige.

Att jag den tiden ansåg rikets tillstånd nästan förtvifladt och på branten till fall redan lutande, det är lika sant, som

¹ Jfr ofvan sid. 40 (²⁰/₉), 43 (³/₉).

att jag med förundran vördar den klokhed, drift, försigtighet och lycka, hvarmed E. K. M:t farorne då afvärjde, hastade till vestra gränsernes försvar och fiendens snöpliga afvisande.

»För öfrigt har jag aldrig hvarken med fiender eller inhemska egt minsta underhandling. Aldrig, aldrig kan mig visas, det jag någon i sådane ärenden utskickat eller emottagit; ty de enda som derföre torde kunna misstänkas, majorerne Jägerhorn och Klick, besökte mig väl uppå mitt fartyg vid Tvärminne, men blefvo genast om mitt tankesätt underrättade, som med deras icke lärer så alldeles varit öfverensstämmande, emedan diskursen nästan tillika både börjades och slöts samt de afreste, sedan de med mig delat en redan färdig middagsmåltid i flere vänners närvaro. Jag blef först några dagar efteråt underrättad, det de likväl samma gång uppehöll sig uti eskadren om bord uppå fregatten Sprengtporten hos öfverstelöjtnanten m. m. Stedingk en om icke 2:ne nätter, hvartill en uppväxt storm sades och, som jag verkligen tror, varit förnämsta orsaken, ty jag har, oaktadt efterfrågan, aldrig hört, att under deras der vistande några politiseringar, öfverläggningar eller hemliga sammankomster der förevarit.

»Med min egen corps har jag aldrig politiserat, utan tvärtom vid alla tillfällen, och i synnerhet under de glada stunder, de någon gång kunnat helga nöjet och min ära, alltid uppeldat och påmint dem om tro och lydnad emot E. K. M:t, kärlek och tillgifvenhet för fäderneslandet. Ja, just åtta dagar före mitt häktande hade jag den glädjen vid ett sådant tillfälle att se dem slå sig för sine bröst och svära, det de med mig, uti rikets och konungens fienders blod skulle hämnas de oförätter, hvilka af inhemska afund och ondska de med mig lidit; och jag hoppas de fullborda löftet, fast jag förlorar den äran att gå framför dem.

»Uti brefvexling har jag aldrig varit hvarken directe eller indirecte med någon enda af de nu misstänkte eller brottslige och häktade personer, och aldrig med någon dödlig om sådane saker, hvarföre jag är misstänkt.

»Jag lärer beskyllas vara förnämsta orsaken till det missnöje, som genast vid krigets början spriddes; men tillåt mig, allernådigste konung, i underdånighet försäkra, att det är icke så. De rykten, hvilka innan E. K. M:ts höga ankomst till Finland berättade min iråkade onåd, torde hafva gifvit någon

anledning till sådant prat; men missnöjet visade sig i synnerhet, då en stor hop officerare uti svenska regementerna dels fingo, dels begärde afsked; af alla desse kände jag knappast personligen trenne och hade kommunicerat mig med ingen af dem. Då E. K. M:t nådigst uppdrog mig befälet äfven öfver galernerne, hade redan flere af deras officerare till nu herr landshöfdingen m. m. Ehrenbill afskedsmemorialerna inlemnade och några lemnade dem samma dag till mig. Jag gjorde alla en tjenlig föreställning och öfvertalte dem att sine memorialer återtaga, utan att jag med anmälande af denna händelse ville E. K. M:t oroas och besvär. — Ingen enda officer af finska eskadren begärte afsked, och ingen enda af alla dem så af sjö- som landstat, hvilka hela campagnen stodo under mitt befäl, yttrade något missnöje eller försummade sine skyldigheter. Allernådigste konung, när jag intet spridde missnöje hos dem, som voro mig närmast, hur skulle jag kunna vara skuld till det, som spordes hos folk, med hvilka jag icke hade minsta gemenskap eller befattning.

»E. K. M:t värdes underrätta sig om med hvad omsorg jag sökte uppmuntra och vårda de nakna besättningarna under den stränga höst- och vinter-campagnen, och att intet knorr, intet klagomål spordes. Om E. K. M:t kunde föreställa sig, med hvad möda, besvär och omsorg, jag hela vintren under en beständig penningebrist upphållit hela verket! Ja, det är inför Gud en sanning, att jag ofta sett min kammare full af magra, dödblege och nakna uslingar, nästan i förtviflan stadda, i synnerhet örlogsflottans qvarlemnade sjuka, som tillfrisknat. De hafva frågat mig, om de voro dömda att svälta och frysa till döds under ett så hårt luftstreck, och begärde som en nåd, att jag ville låta taga deras lif och ända deras plågor. Jag har tillfredsställt och tröstat alla. Jag har ofta gifvit de mest nödlidande af mitt eget lilla förråd. Jag har lånt 100 rdr af den ene, 200 af en annan o. s. v. för att återställa hoppet i deras hjertan och stilla deras tårar, och kanske att dessa, som voro på vägen att förbanna deras fädernesland och som glömt, att de hade en konung, som sörjde för dem, utgjuta nu välsignelser öfver begge.

»Mine egne handverkare och arbetare voro nästan i samma ställning; arbetsmanskapets beklädnad, som bort utfalla i oktober månad, tilldelades dem först uti februari, och då deribland

skor sådane, att om genom mitt föranstaltande de fått dem, så hade jag bort straffas; men jag hade nu befallning att allt skulle emottagas, sådant som kommissariatet kunde gifva det. Manskapet var häröfver ganska missnöjdt; jag tillfredsställde och stillade dem och lofvade, hvad jag aldrig mera lärer kunna hålla, att bjuda till skaffa dem bättre en annan gång. — De under campagnen på flottan varande trupper hade vid återkomsten innestående 2, 3 à 4 rdr per person och hade till större delen ännu varit obetalte, om jag icke till sådane och flere behofver sjelf uppnegocierat betydliga summor, som genom i underdånighet befogade betyg bevisas.

»Allernådigste konung, hade jag så gjort om jag varit en uppsriffsstiftare? Om jag nu egde tillgång till vederbörlige dokumenter, skulle jag kunna för E. K. M:t hafva nåden i underdånighet framlägga en kalkyl, som skulle utvisa, det ingen af alla rikets defensionsgrenar i proportion under kriget kostat mindre än den eskader E. K. M:t hade anförtrott under mitt befäl, och att på intet ställe behofven varit mera påtänkte och samlade innan krigets början än just vid nämde eskader. Eskadren gjorde campagnen; jag försträckte örlogsflottan efter sjöbataillen materialier till belopp af 13 à 14,000 rdr, som ännu äro obetalte, galererne till 3 à 4,000 rdr, och innan jag från Finland bortfördes, hade jag de fleste behofver för innevarande års campagne åter samlade, och vågar jag försäkra E. K. M:t, att alla de penningar, jag under kriget erhållit, icke svarar emot fjerdedelen af hvad flottan under kriget kostat, utan har jag försett resten genom den goda hushållning, jag tillförne vid flottan fört och genom min omsorg att i tid med alla behof fylla förrådshuset.

»Allernådigste konung, tillåt nådigst vid den strängaste undersökning om mitt uppförande det lilla goda, nyttiga och berömliga jag bjudit till att göra få tjena till någon motvigt emot allt det onda, hvarmed mina hemliga ovänner och afundsmän så argt, lågt och nedrigt inför E. K. M:t mig svårtat. Ja, jag är viss, att de skulle blekna, om de nu fingo befallning att till konfrontation emot mig uti E. K. M:ts höga öfvervaro framträda.

»Man har äfven ansett den vänskap, det förtroende jag utaf min corps egde och deras enighet för farlig. O min Gud! och det var just denna vänskap, denna enighet, jag många år

arbetat uppå att stadga och medelst ordning och rättvisa trodde mig vara berättigad till, genom hvilken jag beredt mig att en gång vinna segrar för E. K. M:t, sällhet för mitt fädernesland och ära för mig sjelf; men allt, allt är nu för mig förloradt. E. K. M:t värdes låta sig föreläsa de tvenne tal jag till mine officerare höll förliden sommar och hvilka äfven äro af Kongl. generalkrigsrätten i förvar tagne. Jag tror icke att deruti finnes falska grunder eller anledningar, det jag velat leda deras hjertan ifrån E. K. M:t, ifrån dygden, eller ifrån äran och deras skyldigheters fullgörande; men smicker är der intet, ty sådant hörer veklingar till.

»E. K. M:t har haft skäl att ej med all den nåd omfatta mig som tillförne, efter jag verkligen med missnöje ansett hela kriget. Grunden härtill har varit den, att jag älskat E. K. M:t för dess egen skull och för rikets skull, lika så mycket som för min skull, ty om egennyttan fått styra mitt tankesätt, så hade jag blott talt tvärt emot min öfvertygelse och jag hade förhända då varit lika lycklig som jag nu är olycklig, utan att jag kunnat göra E. K. M:t en enda tjenst, den jag icke nu gjort.

»Hvad beträffar den skrift, för hvilken man gjort mig till författare, så lærer det vara svårt för mig om icke omöjligt att hos E. K. M:t döda denna misstanka, om den redan fått nog djupt rota sig. Den är af det slaget, som tiden endast kan utveckla; men för min egen tillfredsställelse gör det tillfyllest, att jag nu vågar inför E. K. M:t med den dyraste, den heligaste ed bekräfta det jag ännu detta ögonblick samma skrift aldrig sett, att jag blott efter berättelse och styckevis ganska litet känner dess innehåll, men alldeles icke hela dess sammanhang.

»Med riksdagens händelser eller dit hörande operationer har jag mig icke det ringaste befattat, och kände så länge, jag egde min frihet, icke annorlunda än allmänheten hvad der förhades.

»Allernådigste konung, jag har nu bjudit till att med sanningens språk för E. K. M:t upplysa mitt uppförande och upptäcka mitt hjertas innersta känslor. Jag hade väl önskat för vederbörlig domstol få min oskuld för hela världen framlägga, derföre att hela världen sett mitt lidande, och E. K. M:t kan vara försäkrad, det jag vid ett sådant tillfälle aldrig ämnat in-

draga till mitt försvar ej hörande saker eller politiska raisonnement, vidare än då de till mitt urskuldande varit högst nödvändige, men jag underkastar mig äfven i detta E. K. M:ts nåd och rättvisa beslut.

»Jag är nu nöjd, tillfredsställd och lättad och jag öfverlemnar gladt hela mitt öde uti E. K. M:ts händer. — Min så djupt sårade ära lär väl ännu länge blöda; men om detta sår ock följer mig i grafven, så vet jag att med mig äfven skall dit läggas ett hjerta, som i redlig nit och tro aldrig svikit sin konung och som aldrig upphört att vara svenskt.

»Jag väntar likväl med någon otålighet få höra E. K. M:s beslut och är färdig till hvad offer E. K. M:t af mig begär. ty jag vet att E. K. M:t icke kan begära något, som skulle kunna fråntaga mig det enda af jordisk sällhet, jag nu eger kvar, några få vänners och medborgares aktning. — Nej, då ger jag häldre lifvet, det hörer dess utom E. K. M:t till. Men, allernådigste konung, ehvad E. K. M:t ock nu om mig beslutar, så stilla den bedröfvade hustruns och olyckliga modrens tårar och lyft henne med de fattiga och värnlösa barnen utur det eländes djup, hvaruti mina olyckor annars nedsänker dem. Är jag dömd till en lång fångenskap, skulle jag evigt prisa E. K. M:ts nåd, om de fingo alla med mig inneslutas, och jag tror, de skulle finna sig deruti. Men om E. K. M:s säkerhet och ära fordrar, att mitt lif skall offras, så tillåt mig att ett ögnablick först få omfamna dem. Jag skall sedan nöjdt räcka fram min hals och min blod skall villigt rinna; måtte dess renhet kunna blidka den magt, som dundret för, och återhålla dess redan utsträckta arm, hvarmed mitt kära fädernesland hotas.

»Ännu en nåd, allernådigste konung: visa mine fordne officerare, hvilka för min skull fått mulne blickar, hädanefter en mild uppsyn, och jag vågar ansvara de skola känna dess värde. upplifvas derutaf och länge påminna sig de reglor jag gifvit dem, hvilka alla leda till E. K. M:s ära och deras fäderneslands väl.

»Himlarnes Gud, konungarnes Konung, verldarnes upphof välsigne E. K. M:t, upplyse E. K. M:t, gifve E. K. M:t de bästa råd och förkrosse E. K. M:s fiender, så att E. K. M:t måtte ännu en gång under fredens lugn få se sitt folk lyckligt. deras sinnen förenade, glädje i deras anleten, ära i deras bröst.

dygd i deras hjertan och renhet i deras seder. Och måtte E. K. M:t sedan länge förtjusas af de lofsånger, som då lära sammanstämma från slotten, från torpen och de fattigas kojor, till dess E. K. M:t uti odödligheten får intaga en af de få lysande och sälla throner, der för de gode konungarne af evighet varit beredde. — Desse äro de önskingar, hvilka utur ett redligt bröst till sista ögonblicket för E. K. M:t utgjutas af den, som med undersåtligaste, djupaste vördnad, renaste nit och undergifvenhet läggs i grafven.

St. A. K:g

E. K. M:s

Utur arrestrummet på Drottningholms Slott den 8:e april 1789. Aller. underdånigste, troppligtigste tjenare och undersåte.

M. Anckarsvärd.»

* * *

Efter några dagar berättade mig Armfelt att konungen tagit emot brevet, men icke haft tid läsa det, och åter några dagar derefter, att konungen läst brevet, dermed varit nöjd, sagt sig vara ledsn att hafva arresterat mig och frukta att jag det aldrig kunde honom förlåta, och att han vore ganska villrådig, huru han skulle tillfredsställa mig m. m.

Armfelt såg jag ibland en à gånger i veckan, ibland oftare, och är jag honom det vitsord skyldig, att han alltid visade mig mycken humanité och attention samt adoucerade, allt hvad hos honom stod, mitt öde. Jag tviflar också ingalunda, det han ifrigt arbetade uppå mitt lösgifvande, hvarom han stundom gaf mig hopp, beklagade sig åter stundom, det jag hade ovänner, som mycket arbetade emot mitt lösgifvande, hvaribland han i synnerhet nämde generalen baron Mauritz Klingsporre och grefve Munck, att den förre tillskrifvit konungen och bedt honom aldrig släppa mig till Finland, och att den senare ifrigt påstått, att jag icke bör återfå min frihet m. m.

Kungen var flere gånger ute hos Armfelt och talte äfven några gånger vid dalkarlarne. Jag såg i synnerhet tvenne gånger konungen promenera med Armfelt utan före mina fester och se ganska missnöjd ut. Armfelt kom äfven in till mig,

så snart kungen var bortrest, och sade, att han hade varit vid fasligt elakt humeur och misströstat om riksdagens lyckliga utgång. Armfelt sjelf var äfven mot slutet ganska ledsen, kom ofta in till mig, dröjde hela timmarne och talte uppriktigt och utan minsta förbehåll om ställningen, den han alltid medgaf vore förtviflad och att riket vore i grund förstördt.

Dalofficerarne förrättade deras tjenst med en strånghet, som åtminstone icke hedrar deras hjertan, tankesätt och seder, fast den ock skulle kunna vittna om deras nit. — Det var icke ovanligt att höra officerarne utanföre min dörr hel högt påminna posterne deras skyldigheter uti de mest oanständiga termer, såsom t. ex.: *släpp intet ut den djäfvuln, vill-n ut. så slå den saten i skallen med musqvetten, stick bajonetten i honom o. s. v.* Jag bör likväl från dessa grofheter undantaga några, såsom baron Vegesack, baron Hierta, kapten Ekman, kapten Gillberg med ännu en eller annan, hvilkas namn jag förgätit. Dessa bemötte mig städse med all anständig aktning.

Dalkarlarne sjelfve voro ofta ganska oanständige. Gick jag till fenstret, lade posten utanföre an med musqvetten, tryckte af med sin träflinta, stod sedan och stack åt mig med bajonetten, ropande: *kom hit din sate, kom hit din djäfvul, skall du få*, med mycket mera dylikt. Dock märktes tydligen, att de äldre sällan yttrade dylika oanständigheter, utan var det merendels unga pojkar, hvaraf åtminstone halfva truppen utgjordes. Ofta i synnerhet mot slutet visade de äldre snarare ett slags medlidande och tvifvelsmål om rätta sammanhanget; de klappade på dörren (posterne nemligen) i synnerhet om nätterne, begärte få komma in och hålla mig sällskap, då de hörde mig gå på golvet fram och tillbaka. De frågade mig hvad jag gjort, sade rent ut, att de började se att man dragit dem vid näsan; de begärde ofta drickspenningar, och då jag stundom gaf dem, frågade somliga, om de ej fingo gå bort efter dricka, och jag ej ville dricka med dem, och funno underligt, då jag sade dem, att såsom poster och mina bevakare vore sådant dem ej tillåtet. Stundom begärde de få komma in till mig och för mig sjunga dalkarlsvisan med många flera tokerier, som jag nu ej kan allt mig påminna. Jag gaf mig dock sällan i tal med dem och påminte dem alltid, att sådant ej var dem tillåtit. En ganska beskedlig gubbe sade mig en gång, att han och många af hans kamrater voro ganska miss-

nöjde och började finna, att man narrat dem, beklagade mitt och de öfrige medarresterares öde, försäkrade, att de ej skulle tillåta att taga lifvet af dem, som intet ondt gjort m. m. *Om herrn gjort nå ondt, så kom han väl för rätta vet jag o. s. v.* Till slut syntes dalkarlarne bli allt mer och mer ostyrige. Jag såg sjelf de terriblaste scener utanföre mina fenster, och Armfelt sade sjelf ofta, att han önskade vara väl af med dem, och ofta måste de genom trakteringar och supar tillfredsställas.

Utom den lilla lättnad baron Armfelts höfliga mensklighet och en del af sjelfva dalgubbarnes enfaldighet gjorde uti mitt öde, var jag under allt mitt vistande på Drottningholm bevakad med den yttersta stränghet. Hvarken min eller min hustrus domestique fick komma in utan åtföljd af tvenne dal-officerare, som vid in- och utgåendet domestiquen in på bara kroppen visiterade. Maten visiterades, och de hade ofta den ohöfligheten att låta drängen vänta, då han skulle bära in den, till allt var stelt och frusit. På sådant sätt gick dock tiden fram, fast tämmeligen långsamt, läsning gjorde den drägelig och mig lemnades tillstånd dertill samt att ifrån mina vänner i staden skaffa mig böcker, hvilka dock alltid på det nogaste visiterades. Jämte mig voro på Drottningholm arresterade öfverste Almfelt, som äfven ankommit, jag tror ifrån stadshuset, samma dag som jag och bevakades af dalkarlarne, satt uti en flygel midt emot mitt första herberge och ofvan uppå deras högvakt; baron Stjerneld och direktör Frietsky bevakades af lätta dragonerne, hade varit der länge och sutto uti canslibyggningen.

Ändteligen slöts riksdagen, och mig berättades, det Fersen, Horn, De Geer, Macleanerne m. fl. fått deras frihet; Stjerneld bortfördes en natt, men jag satt kvar, oaktadt Armfelt nästan dageligen lofvade mig att få tala vid kungen och sedan blifva fri.

Den 4 eller 5 maj kom Armfelt in till mig, bragte diskursen på förestående campagne och bad mig dertill gifva plan. Jag trodde han moquerade sig och sade mig nogsam vara öfvertygad det planen redan vore gjord. Han bedyrade, att de ännu icke det minsta tänkt deruppå, och bad mig enträget, att jag skulle dertill på papper sätta några idéer. Jag visade huru orimligt det var att sådant af mig begära, som

snart trenne månader varit skiljd från alla affärer och nästan från allt umgänge med menniskor, men han var lika enträgen och jag lofvade sluteligen, författade äfven en liten memoria, som han emottog och hvarmed han förklarade sig mycket nöjd och försäkrade, att kungen skulle anse den med mycket nöje.

Maj d. 6 fick min hustru, som Armfelt sade, på dess egen risque komma till mig med begge gossarne, som med min syster rest postvägen från Finland och voro den 17:e april till Stockholm ankomne.

Den 7 kom kungen till Drottningholm, såg dalkarlarne exercera och var länge hos Armfelt; ändteligen blef jag kl. 4 vid pass till konungen i Armsfelts rum af Armfelt sjelf införd. hvarefter Armfelt straxt gick ut och slöt dörren till. — Monarken tog ett ganska allvarsamt utseende, men kunde dock ej dölja en slags embarras, syntes önska det jag ville börja konversation, väntandes sig törhända, det jag skulle begära nåd, men då jag icke visste det ringaste onda med mig, ansåg jag det under både honom och mig. — Jag tilltalades änteligen ungefär på följande sätt: *Då en monark vidtager ett sådant steg, som det jag nu gjort med min öfverste, lärer Ni finna att nåden icke är långt borta, men det kommer dock an uppå, huruvida herr öfversten kan förklara sig uti vissa delar. Jag har väl fått ert bref och är dermed nöjd, men önskar dock uti vissa saker närmare upplysning.* — Jag svarade mig icke ega någon ifrigare önskan än af E. K. M:t sjelf få höra, hvarföre jag varit anklagad och som en missdådare behandlad, då jag sjelf icke känner minsta brott med mig, och att den nåd jag begär, är, att E. K. M:t ville tillåta någon af mina anklagare att nu träda fram och med mig konfronteras, då det ej skall blifva mig svårt att öfvertyga E. K. M:t att törhända de, men aldrig jag varit brottslige och att blott afund, lissmeri och smicker ådragit mig E. K. M:s onåd, då jag som trognast E. K. M:t tjente. — Konungen sade: *Ni har ingen anklagare; jag var nödsakad göra en revolution och jag fruktade Er i Finland, der jag visste er ega mycken influence, och jag kände edra capaciteter. Men hvarföre var Ni emot kriget?* — »Det har jag ofta sagt E. K. M:t och i mitt bref icke döljt; jag ansåg kriget och anser det ännu för en olycka af de vådeligaste följder för E. K. M:t och riket, men jag trotsar hvar och en

att våga tillvita mig hafva lagt minsta hinder emot beredelsen eller utförandet af kriget, utan tvärt om jag uti det ena och andra mina skyldigheter med den yttersta nit fullgjort.» — *Ja, sade kungen ytterligare, jag vet intet ondt med er, hvarföre jag skulle kunna er lagligen tilltala, men jag har fruktat, Ni ville regera i Finland. Men kan Ni nu glömma hvad som är händt?* — »Nej, E. K. M:t, svarade jag, glömma intet, men den hugkomst, jag bibehåller, skall ej vara E. K. M:s person skadlig; det är hvad jag kan lofva.» — *Ni har min nåd, sade konungen, dock med det vilkor, att jag får employera er.* — Jag frågade: »på hvad sätt?» *Hos min person, såsom min tjänstgörande generaladjutant, hvarpå handen mig räcktes, den jag kysste och tackade.* Diskursen fortsattes länge om hvarjehanda, kungen tackade för planen till campagnen, talade något derom, men sade att vi få väl talas vid vidare.

Kungen bad mig ej, då jag nu kommer ut, *gifva cour* (voro hans egna ord, såsom Fersen och de andre gjort). Jag svarade, att jag ej kunde neka folk komma till mig och ej fela uti höflighet, mot dem mig höfligt bemötte. Men, sade monarken, Ni kan ju säga er ute m. m., som dels skulle blifva för vidlöftigt uppteckna, dels fallit mig ur minnet. En timma varade samtalet, hvarefter Armfelt inkallades, tillsades, det jag vore från arresten fri och att han sjelf, så snart kungen afrest, skulle föra mig till min hustru, hvarpå jag tog afsked och förfogade mig åter uti arrestrummet, hvarifrån posten för dörren redan var borttagen.

Kl. ungefär 7 om afton afreste jag med Armfelt uti en med 6 hästar bespänd hofvagn och emottogs af min hustru, anhörige och vänner med en smickrande och förtjusande ömhet. Under vägen berättade mig Armfelt, att hertig Carl ännu samma dag velat hindra min utkomst, likasom han ofta sagt mig, att bemälte hertig varit förnämsta orsaken till min arrest, hvarföre, må Gud veta, ty med vett och vilja har jag honom aldrig motbrutit, och han visade mig en tid uti Finland utmärkt nåd och förtroende. — Armfelt sade mig äfven att kungen bedt honom tillsäga mig att ej besöka hertig Carl, innan kungen sjelf lät mig derom tillsäga.

Maj d. 10. Fick jag genom en billet från Armfelt kungens tillsägelse att uppvakta hertig Carl, det jag äfven gjorde kl.

11 f. m. och blef på ett utmärkt nådigt sätt emottagen, och behagade H. K. H:t uti de mest smickrande ordalag försäkra mig om dess fågnad öfver min befrielse. Samma dag erhöll jag Kongl. M:ts nådiga befallning att mig uppå Haga infinna och blef då antagen till ledamot uti den så kallade hemliga krigsberedningen, som sattes under konungens eget höga presidio, bestående utaf Armfelt, Ruuth, Munck, Carlson och jag, hvartill efter någon tid general Sinclair äfven kallades. Landshöfding Lilljehorn från Venersborg ökade kort före konungens resa till Finland vårt antal. Jag fick äfven då befallning att uti utredningskommission taga säte. — Uti conseillen beslöts, att 16,000 man skulle till Finland öfversändas och bestyret om transporten blef mig uppdraget; man misräknade sig likväl ansenligen dels uppå egne truppers styrka, dels och i synnerhet uppå några tusende man tyska trupper, som genom preussiske ministern Borks omsorg skulle emot viss betalning uti vår tjänst antagas, men detta gick aldrig uti fullbordan, kunde det icke heller, utan var likt de mångfaldiga projekter, hvilka denna tiden förhades och misslyckades.

Krigsberedningen var tillsammans merendels dagligen och kungen visade mig alltid utmärkt nåd; frågade ofta, om jag glömt det framfarna och om vi voro vänner. Ofta väcktes i denna conseille frågor, hvilka kunnat förtjena att antecknas, men en efterverld skulle törhända tvifla uppå sanningen deraf; jag går dem derföre förbi.

Andra dag pingst var beredningen befalld att samlas vid Drottningholm, då Kongl. M:t gaf oss tillkänna, det han ämnade sjelf snart till Finland öfverresa, och att han under dess frånvaro förordnat en regering här på stället, hvilkens ledamöter nu äro allmänt kände. — Dagen förut var till staden ankommen landshöfdingen baron Raijalin från Gottland, sades vara efterskrifven. — Jag frågade derom baron Armfelt, som svarade, att han trodde honom vara efterskrifven af öfveramiralen grefve Ehrensvärd. — Dagen efter infann jag mig efter nådig befallning på Haga, då kungen egentligen talade med mig om dess resa och dess jakt Amadis. — Han var obeskrifligen nådig och till slut yttrade sig ungefär så här: *Min kära Anckarsvärd, Raijalin är här, och jag är rätt embarasserad med honom, ty han hade fått befallning komma hit, innan ni slapp ut ur arresten.* — Jag svarade: »Om E. K. M:t icke

behöfver honom, kan han ju resa tillbaka; det är ju en heders-
emploij han har.» — *Non ce ne seroit pas honette de le renvoyer.*
»Vill E. K. M:t då behålla honom såsom dess generaladjutant,
så låt honom få stora flottans affärer, jag ämnar mig icke der-
med befatta.» — *Nej, Gud bevars! Min bror och Raijalin,
Nordensköld och Raijalin, de tåla icke kvarannan.* — »Ja, då
vet jag icke huru E. K. M:t skall göra.» — *Kan jag intet taga
honom med mig till Finland nu så länge, till Ni kommer
efter?* — »Gud bevars, att någon skulle det kunna neka.» — *Ja,
jag ville icke i går lemna honom något svar, innan jag fick
tala vid öfversten härom.* — Jag tog afsked, kungen förklarade
uti de nådigaste termer sitt höga nöje och välbehag öfver min
person och mina göromål, försäkrades mig om dess fort-
farande nåd. — Vid återkomsten till staden fick jag veta att
Raijalin om afton på Drottningholm fått kungens befallning
att följa med och att han redan rest förut till Grisslehamn
bittida om morgon samma dag, jag med konungen hade före-
gående samtal.

En dag hade kungen befallt mig ut till Haga hel allena,
då han sade sig vänta hertig Carl om afton för att öfverlägga
om flottans operationer och bad mig uti form af pro memoria
uppsätta några hufvudpunkter, hvilka för sjöcampagnen kunde
tjena till grund och han sade sig med egen hand vilja af-
skrifva och som sitt eget lemna hertigen, hvilken befallning
jag till monarkens höga nöje efterkom.

En annan dag befallte mig kungen projektera ordres för
general en chef i Finland att gå öfver gränsen och börja opera-
tionerne, hvilket jag äfven verkställte; åter en annan gång er-
höll jag befallning att skriva instruktion för H. K. H:t hertig
Carl under innevarande års sjöcampagne, som skedde på sätt,
att den ord från ord approberades och expedierades.

Några dagar efter sedan jag ur arresten var utkommen,
besökte jag grefve Munck, som efter fleres öfverensstämmande
berättelser emot mig varit ganska prevenerad, och frågade
honom om orsaken dertill, den han icke kunde uppgifva, men
tillstod att han ansett mig som en förrädare och att han rådt
kungen att expediera mig och alldeles afstyrkt mitt lösgifvande,
men trodde likväl nu, att han misstagit sig, och bad mig med
med tårar i ögon att jag skulle förlåta honom. — Jag ryste
vid förtroendet, tackade Gud, som bevarat mig, och beklagade

monarkerne, som ega sådane gunstlingar och rådgifvare. Jag bad honom flere gånger säga mig, hvarföre han kunnat anse mig som förrädare, men fick aldrig annat svar än: »Herre, ta mig tusan, har jag icke ansett er för en farlig karl, men låt oss nu vara vänner.»

Kungen tillsade flere gånger uti min närvaro baron Armfelt att göra mig bekant med preussiska ministern baron Borck, hvilket äfven skedde en dag, då Armfelt böd mig med preussiske och holländske Borckarne till middag uppå Beckens värdshus. Der taltes mycket politique och begge ministrarne talte högt om det biträde, vi af deras hof hade att vänta, och försäkrade att innan medlet af juli månad skulle femtio tusende Preussare vara inmarcherade uti Lifland. Ännu är dock detta ogjordt och icke minsta liknelse till någon slags verkställighet, men som jag detta aldrig trodde, har jag ock icke vålat mig härom desse gode herrar erinra.

Kongl. M:t hade icke länge varit borta, innan han uti sine bref till Armfelt började yttra mycket missnöje öfver arméens flotta och fl. Armfelt berättade mig äfven, att i synnerhet general Klingsporre på allt möjligst sätt sökte göra mig hos konungen misstänkt och fruktad, för att hindra min öfverkomst till Finland. Detta bekymrade mig föga: efter att hafva rönt de märkvärdigaste vedermälen af en mild försyns styrelse, hvarföre skulle jag icke med full förtröstan öfverlemna mig den? — Jag har bjudit till att här gagna, så mycket jag kunnat; om jag i Finland törhända kunnat göra mer gagn och af ett ogrundadt misstroende derifrån hindras, är ju sådant icke mitt fel.

Under den 10:e juli fick Armfelt ett sådant bref af kungen, hvaruti han synes varit mycket ond och yttrar sig hafva skrivit ett skarpt bref till Ehrensvärd, förebrått honom sin och flottans inactivitet, frågat om han ej fruktar sin fars skugga m. m., säger äfven att han varit sinnad taga befälet öfver skärgårdsflottan ifrån Ehrensvärd och lemna det till Liljehorn och Modée. Mot öfverstelöjtnant Rosenstein yttras i samma bref mycken misstanke och onåd. Ett bref till baron Ruuth var ungefär af samma innehåll och uti ett till general Sinclair berömmas alla, *excepté ce diable de flottille qui ne veut rien faire.*

Orsaken härtill har varit den, att kungen befallt grefve Ehrensvärd avancera med sin flotta, söka ryska skärgårdsflottan

och slå den, hvar hon funnes, hvaremot Ehrensvärd gjort de mest grundade remonstrationer. Någon tid [derefter] började kungen i sine bref yttra sig om skärgårdsflottan mera nådigt och tycks nu med henne vara temmeligen nöjd. Jag är ock öfvertygad, skärgårdsflottan förtjenar kungens nåd; den har både förledet och detta år fullgjort alla sina skyldigheter; den har sedan isens bortgång bibehållit sig uti fiendens land, skyddat arméens flank och frälsat hela skärgården från mord och brand. Att fiendens örlogsflotta inträngt vid Porkala kunde af skärgårdsflottan icke hindras och det hade icke skett, om vår örlogsflotta kunnat i rättan tid utlöpa; men skärgårdsflottan hindrade dock fienden att vid Porkala göra minsta framgång. Jag hade likväl önskat att skärgårdsflottan hållit sig mera samlad än den nu är; af ungefärligen 80 segel större och mindre, hvaraf den består, har grefve Ehrensvärd hos sig endast något öfver 40 segel, hvilket är för litet att kunna göra tète emot den styrka, hvaraf man nu omtalar att den fiendtliga består, ty ehuru väl grefve Munck m. fl. af hofmännen försäkrar, att ryska skärgårdsflottan har endast träkanoner och är bemannad af käringar, så torde snart nog spörjas att den har både kanoner och folk som kunna sköta dem.

Den 6 Juli gick örlogsflottan till sjös från Karlskrona och d. 26:e träffades ryska flottan, då bataille gafs, hvarom så underliga berättelser spridas, att jag alldeles suspenderar mitt omdöme. Sviterne känner man; ryska flottorne vunno deras ändamål, som syntes vara att blifva förenade, nemligen den ifrån Kronstadt med den, som vintrat i Dannemark och blifvit förstärkt af någre Archangelske skepp. — Svenska flottan deremot saknas uti finska farvattnen mer än nånsin, och dess utblifvande torde förlora hela campagnen och blottställa skärgårdsflottan att blifva både tournerad och slagen. Det brott, hvarföre amiral Liljehorn blifvit arresterad, känner jag äfven ännu för litet att derom kunna fälla minsta omdöme; besynnerligt likväl att detta skulle drabba en man, hvilken vid riksdagen genom så nedriga vägar tillvann sig monarkens nåd och förtroende på snart sagdt ett helt stånds bekostnad.

Den 31 Juli gick flottan in till Karlskrona. Grefve Munck, som rest ned i tanka att med något aviso-fartyg gå ut och söka flottan för att påskynda dess ankomst till Finland, träffade

henne nu uti hamnen. Han återkom med de hiskeligaste berättelser om tillståndet der nere, trodde sig hafva sett förräderi i allt och att allt kom häruppifrån. Att återställa ordning och drift, som det sades, uti örlogsflottans affärer ansågs general Toll den enda i riket och fick därför regeringens ordres resa dit, men blef af hertig Carl ganska illa emottagen, hvilken äfven genom en express hos regeringen anhöll bli entledigad ifrån befälet öfver flottan eller Tollens återkallande. General Toll fick contra-ordres och återreste till dess station i Skåne.

Den 18 aug. reste grefve Munck till Finland. Jag var hos honom samma morgon och hörde honom med sin vanliga häftighet omtala våra förräderier och vår på allt sätt olyckliga ställning. Besynnerligt att jag ännu aldrig af honom fått höra en enda verkelig anledning till förräderi, utan då jag derom frågat, alltid fått det deciderande svar att: *Herre ta mig tusande är icke förräderi i spelet.* Han sade äfven vid detta tillfälle, att han ämnade säga kungen, att han bör ta mig öfver till Finland, hvartill jag svarade mig vara ganska nöjd med allt hvad Kungl. M:t befäller.

Det är underligt, att man då aldrig vill upphöra ropa på förräderi, då likväl icke minsta spår dertill gifves. Anjalaförbundet var en olyckelig sottise men aldrig ämnadt till förräderi och utan allt sammanhang med andre än som der på stället voro. Var det förräderi att afråda kriget, då är jag sjelf därför icke fri, men tiden skall upplysa, hvilket lyckligare varit, detta kriget eller fredens bibehållande. Jag kan ej vid detta tillfälle undgå att uppteckna min förundran öfver den frihet, hvarmed grefve Munck och äfven andre så kallade favoriter tala om monarken, gifvandes honom de föraktligaste epiteter. men anses dock af monarken sjelf och den förvillade menigheten för kungens bästa vänner, och den honom aldrig smädat. men väl och redeliga med mödor och omsorger tjent, blir ansedd som förrädare.

Den 24 aug. kom en kurir, som gått ifrån kungen d. 20:e. Han medförde ett handbref till Armfelt, hvilket han för mig och flere uppläste af ungefärligt innehåll, att Armfelt gjort miracle, som uppväckt den döda Tollen, att han icke har emot. att han employeres i Karlskrona, men önskar att aldrig få se honom och att han aldrig måtte komma till Stockholm, *car*

c'est lui qui a causé toutes mes malheurs. Il me fit assembler les états 1786 et il fut la cause de cette malheureuse guerre; c'est lui qui m'a séparé d'une société des plus agréables et que je ne retrouverai jamais, med mycket mera och starkare i samma stil, men slutar ungefärligen: att efter han nu förlorat detta lugna lif, så är hans fulla föresats att tränga sig fram på ärans väg: *de reveiller la gloire de Charles XII, et qu'il ne finissait avant d'avoir dompté cette superbe Semiramis* m. m. Reflexion härvid må den framtida läsaren göra.

Den 25 aug. om afton kl. 5 afseglade baron Armfelt med sista hjälpsändningstransporten. Då desse framkomma, äro i sommar, med rekryterne, öfversände ungefärligen 12,000 man.

För några dagar sedan berättade mig baron Armfelt, det någon härifrån skrifvit till konungen, att Anckarsvärd lierar sig med de mest acharnerade af opposition och att detta ånyo emot mig väckt kungens misstankar. Jag kan så mycket mindre häraf oroas, som jag med ingen mig lierat, som jag ingen opposition känner, men väl ett antal hederlige medborgare, hvilka fast de varit emot krigets utbrott och kanske önskat svenska frihetens bibehållande, likväl aldrig menat hvarken konung eller fädernesland illa. — De enda, med hvilka jag sjelf kan säga mig vara lierad, äro excellenserne Carl Sparre och Fredrik Rosen, men hvarken de eller jag stämpla mot konung och fädernesland.

Kongl. sekreteraren Ehrenström, nu med konungen, är uti correspondance med Armfelt, hvilken senare för mig och flere uppläst åtskilligt ur dess bref, alltid förräderier, alltid calomnier och skuggor på hederlige och förtjente officerare. Det är bra cruelt, att uti ett krig, då icke en enda officer visat feghet, utan nästan hvar och en betalt med sine personer och slagits med det största hjeltomod, skall likväl nästan hela arméen bli ansedd som förrädare. Och hvem är denne Ehrenström? En smädare mot konungen för någre år sedan, var då Sprengtportian i högsta grad, reste med Sprengtport till Ryssland, lät då köpa sig af kungen att spionera på Sprengtport, återkom sedan och blef employerad. Baron Armfelt berättade mig, att då major Klick skulle arresteras, men var undkommen, togs hans papper uti förvar, men fans intet annat, än en mängd bref ifrån denne samme Ehrenström, skrifne i

den allrahätskaste stil emot konungen för några år sedan, då Klicker och Ehrenström voro mycket lierade.

* * *

Detta är en liten del af de händelser jag nu kan mig påminna; att uppteckna allt hade icke varit möjligt, mycket skulle äfven af en tillkommande läsare aldrig kunna tros, om jag skulle anfört alla våra oredor i anstalter, i befäl, i finanserne m. m. Jag slutar derföre nu och om tid mig lemnas, torde anteckningarne blifva fortsatte. — Stockholm den 26:e augusti 1789.

M. Anckarsvärd.

III.

Hösten 1789. 1790.

1789 d. 27 aug. om afton reste jag till Frötuna, der jag dagen derpå om middagen träffade mina anhöriga vid helsan.

Den 29 aug. om afton kom grefve Munck från Finland och reste den 30:e om afton till Karlskrona att påskynda stora flottans utlöpande. -

Den 1 sept. kl. 7 om morgon återkom jag till Stockholm och fann för mig den högst bedröfliga tidningen om skärgårdsflottans förlorade bataille d. 24 aug., hvarom dock alla detaljer ännu saknas. Mina bref ifrån flottan af d. 21:e aug., de senaste jag fått, ge anledning att flottan af en öfverlägsen styrka blifvit angripen och tournerad. Man berättar att uppå Kongl. Maj:ts befallning finska posterne uppå Åland qvarhållas. Grefve Munck har berättat, att vid dess afresa från Kymene bataillen varit börjad och att kanonaden varit grufvelig. Efter ankomne skeppares berättelser skall flottan vara totaliter slagen och endast några få fartyg undankomne, hvilka retirerat under Svartholms fästning utanföre Lovisa.

Den 2 sept. kom kurir med berättelse om bataillen, den vi emot mer än tredubbel styrka förlorat, men hafva dock gjort fienden mycken skada och vunnit mycken ära. — Bataillen börjades kl. 10 om f. m. och fortsattes med största häftighet till kl. 9 om afton, hvarefter vår flotta ännu slogs under reträtten till kl. efter 12 om natten. Fienden hade 110 fartyg, bemannade med 15 à 16,000 man. Vi hade 44 fartyg, bemannade med 3,000 man. Vår förlust är ej ännu så noga bekant.

Från Köpenhamn kom i dag en kurir med underrättelse, att fienden skall ega en plan att entamera Stockholm med 10 à 12,000 man, som under deras örlogsflottas protektion skola gå i land någonstades uti Uplandsskären, åstadkomma ett upplopp eller låta eld och svärd gå öfver hela landet, förstöra Stockholm och taga banken. Regeringen sammanträdde, öfverståhållaren excellensen Sparre, general Sinclair och jag blefvo uppkallade och anbefallte att hos excellensen Sparre sammanträda och öfverlägga om Stockholms försvar till sjös och lands och våra tankar derefter till regeringen ingifva. Vi sammanträdde på e. m., och ehuru vi alla tre ansågo en sådan plan för det närvarande omöjlig att verkställa, då icke minsta anledning dertill kunde tagas af fiendens rörelser i Finland, vidtogos dock några små anstalter, så mycket som med två tomma händer möjligen göras kunde.

Den 3 sept. fick hemliga krigsberedningen föregående sak till öfverläggning, hvarest vi stannade uti alldeles samma beslut som gårdagens. — Regeringen visade mycken räddhåga och omtalte i dag att flytta hofvet, banken, ryska fångarne m. m., men det blef dock ännu uppskjutit.

Den 4 sept. I dag kom finska posten af d. 28:e med några detaljer om sjöbataillen vid Svensksund, som varit grufvelig. Vi förlorade turuma Jernsida, Ragvald och Sällan värre, hemmema Oden, fregatten Trolle och galeren Cedercreutz, alla tagne; en kanonslup, sänkt af en fiendtlig bomb; fem kanonslupar retirerade upp till Kymene, som vi der få bränna upp; 30 st. transportfartyg, pohjama Fröja, halfgaleren Löparen och lotsjakten m. fl. ha vi sjelfva måst uppbränna; förlusten af folk vet man icke ännu med visshet, icke heller af officerare, men säkert är dock att öfverstelöjtnant baron Fleetwood och kapiten v. Hogenhausen äro skjutne, begge respektable officerare och mina intima vänner, hvarföre jag dem ock oändeligen mycket saknar, kapiten Gust. Brummer äfven skjuten, en käck officer, utom flere. Fångne äro öfverstelöjtnant Rosenstein, kapiten Brant m. fl.

Rykten och osanningar löpa som förr, man synes åter med allt allvar hetsa pöbeln mot herrarne, och jag har just i dag hört talas om en tillställning i den vägen, som jag dock hoppas af sig sjelf förfaller.

Den 10 kom hofstallmästaren v. Essen från Finland, men berättade icke det ringaste om affäerna. Reträtten från Högfors var redan bekant af tidningarne, fast man der ej omtalar våra dervid förlorade många kanoner. Det är besynnerligt att för denna reträtt blefvo många befordrade och riddare, men ingen enda af flottan för Svensksunds-bataillen, som, fast förlorad, var den häftigaste affär uti detta och kanske uti flere krig förefallit. Lagerbring sade mig i dag, att man vid högqvarteret icke vore nöjd med Ehrensvärd, att der varit ventileradt skicka honom hem och ge befälet åt baron Rajalin.

Den 12. I dag sade mig en viss man, att stallmästar Essen berättat, det Kongl. M:t skall vara mycket glad och tro det våra lidna förluster nu skola intressera Preussen och England och de komma med i kriget; att kungen erkänner att arméens flotta slagits väl och på ett förundransvärdt sätt, men är dock icke nöjd med corpsens esprit. Om Ehrensvärd har han sagt detsamma, som Lagerbring, med tillägg, han tror Ehrensvärd qvitterar hela tjensten, så snart campagnen är slut. Kungen talar ännu om progresser i år och vill åter köra ut öfverlevorne af arméens flotta emot den mångdubbelt starkare fiendtliga under prinsen af Nassau; men detta låter sig icke lika lätt göra som säga. Om Ryssarne öfvergifvit Porkala, visste Essen icke. Ton i arméen skall vara arg, bitter och häftig mot kungen, hvilket snarare till- än aftager. Pengar skall i arméen vara mycket ondt efter, mycket ondt efter skiljemynt. Somlige tro att Ryssarne i år icke göra vidare försök, sedan vi nödgats lemna deras land, andre åter tro tvärtom; jag är nästan öfvertygad, det inga betydliga händelser mera i år förefalla. Det synes ganska tydligt, att Ryssland icke med allvar förer kriget emot oss, utan endast haller sig på defensiven. Vanmakt kan icke vara orsaken härtill.

Den 22 sept. kom en kurir med bref ifrån Kongl. Maj:t om militäriska beredningens upphäfvande, med en mycket grann tacksägelse för vår hafde möda.

Grefve Ehrensvärd väntas hvar dag; med hans hemförlof har gått så till, att kungen genom öfverste Klercker låtit Ehrensvärd förstå, det han behöfde honom i Karlskrona, hvarpå

Ehrensvärd memorialiter begärde få resa hem, som beviljades, och han fick stora korset af Svärds-orden. — Uppå någon af mig för en tid sedan gifven anledning att uti Pommern låta bygga kanonslupar, fick Cronstedt, som man äfven ville eloignera, befallning att i sådant ändamål resa till Stralsund, och öfverste af Klercker fick befälet öfver skärgårdsflottan.

Den 25. Omtaltes att Ryssarne angripit Porkala och förstört en del af våra transporter, hvilket dock tarfvar bekräftelse.

Den 27 kommo grefve Ehrensvärd och öfverstelöjtnant Cronstedt ifrån Finland. Ehrensvärd är på det högsta missnöjd med krigets förande, talar om hundrade oordningar och orättvisor, som dageligen sker, är öfvertygad att, om han ej varit generad af kungens ordres d. 24:e aug., hade han gått derifrån med en vacker seger och utan förlust. Han sade sig vara deciderad taga afsked från alltsammans.

Den 30 kom kaptten Wahlberg, min fordna adjutant, och löjtnant Rahmn ifrån Finland; de omtalte ställningen der på ett ynkeligt sätt.

Den 9 oktober. Reste grefve Ehrensvärd till Karlskrona och sade sig vara fullt deciderad taga afsked, hvilket jag dock afstyrkte.

Den 12 oktober. Var jag hos grefve Munck, som vid ganska godt lynne visade mig ett bref ifrån general Toll, fullt af underliga saker, och gick i synnerhet derpå ut, att han hoppades kunna uppvigla allmogen emot adeln m. m.; brefvet slöts just med dessa orden: *jag hoppas på Gud och Sveriges allmoge att snart få se ändring i sakerne.*

Det är ju faseligt att kunna tänka nog argt, vilja reta och förvilla en stackars menighet ända till de största ytterligheter. Jag bad grefve Munck akta sig och varna general Toll att icke sätta Sveriges allmoge i mera jäsning och rörelse än den redan är, ty en gång på benen torde han icke mera bli så god att stilla och det kunde bli rätt osäkert, hvem hämden faller uppå.

Den 14 okt. gick svenska flottan åter från Karlskrona till sjös; den ryska spordes vara återgången till Revels redd.

Den 17 kom Debeche från Finland, berättade kungen vara rest till Savolax och trodde honom kunna vara här först i nästa månad.

Den 22 okt. gick hertig Carl med örlogsflottan åter in till Karlskrona.

Den 24 lemnade Ryssarne Porkala och Barösund, sedan de dagen förut bränt det derstädes strandade ryska örlogsskeppet.

Som jag dels af mina vänner och kamrater på skärgårdsflottan i Finland blifvit underrättad dels af bref och expeditioner till Kongl. utredningskommission funnit, att man utan all system och plan sköter flottans affärer, och att, om så fortfarande, den hel säkert nästa campagne blir svag och onyttig, då äfven den campagnen måste gå fruktlöst förbi, om ej hel och hållen misslyckas, i fall fienden skulle till vårt angripande använda någon mera styrka än hittills, så har jag flere gånger till en och annan af regeringens herrar ledamöter yttrat mina tankar härom; i anledning hvaraf jag genom exped.-sekreteraren Lagerbring erhöll regeringens befallning att mig skriftligt yttra om skärgårdsflottans sammansättning för nästa campagne, i följd hvaraf jag för några dagar sedan eller den 20 dennes inlemnade mitt underdåniga projekt, som i concept-boken finnes infördt och hvilket af regeringen vann mycket bifall, samt afskickades genast med express till Kongl. M:t.

Den 5 nov. var jag hos grefve Munck, som för mig uppläste ett bref han skrifvit till Kongl. M:t, hvaruti han sig om mig yttrade ungefär så här: *Om E. K. M:t nästa år väntar någon nytta af skärgårdsflottan, håller jag före att Anckarsvärd bör ditsändas, han kan der göra E. K. M:t större gagn än härstädes. Det är säkert i Finland 400 af Anckarsvärds tankesätt, men de kunna icke alla gagna så mycket som han, och jag tror han önskar sig icke bättre än tillfälle att få reparera de fel han förleden sommar begått m. m.* Jag sade grefve Munck att han gjorde mycken tort åt arméen, ty jag tänker så redligt både emot Kongl. M:t och fäderneslandet, att jag tror hela arméen och icke endast 400 personer bör göra sig en heder af att i den delen likna mig, och att för öfrigt jag icke erkänt eller nånsin erkänner mig någre fel

förleden sommar begätt, fast afunden förstätt göra mig hos konungen misstrodd, men denna dumma jargon är jag nu så van vid, att den icke det ringaste rör mig mera.

Den 6 nov. Nu förljudes från Finland, att arméen går i vinterquarter. Kungen återkommen till Borgå och väntas stundeligen hit. General Stedingk sägs blifva återkallad och baron Armfelt för nästa campagne få befälet i Savolax. Jag önskade dock häldre Armfelt än Klingsporre hos konungens person, den förra har både mer talents och bättre hjerta.

* * *

Här afbrötos åter mina annotationer dels af ledsnad att anmärka saker, dem efterverlden knappast kunde tro möjliga, dels af många göromål hindrad dem att fortsätta. Nu till lugnet kommen, vill jag i korthet uppteckna hvad jag mins i synnerhet mig sjelf rörande.

Genast efter förlusten af bataillen i Svensksund började jag tänka med allvar uppå att kriget året derpå eller detta år 1790, borde med allvar fortsättas, att vi borde göra vår yttersta effort att med en formidabel skärgårdsflottas tidiga utrustande söka förekomma och öfverrumpla fienden, hvilken säkerligen icke väntar sådant af oss, sedan flottan lidit en så betydlig förlust. Jag yppade dessa tankar, som förr är nämndt, för åtskillige af regeringens herrar ledamöter, i anledning hvaraf jag erhöill den redan omförmälte befallningen och ingaf mitt projekt af d. 20:e okt. 1789. Jag hade förut härom korresponderat med baron Armfelt, skickade honom äfven ett utkast till en operationsplan för detta årets campagne, grundadt på skärgårdsflottans fulla activitet. Jag uppgaf möjligheterna, anledningarne till nybyggnaderne i Stralsund och flerstädes m. m. Att Armfelt visat detta utkast till konungen, intygar dess af mig förvarade bref, dat. Helsingfors d. 18 sept. 1789. Detta bref med några flere af samma hand vittna nogsammt om vår ställning den tid och på huru säkra grunder alltsammans varit bygd och tillställt. När konungens första gunstling, kännare af alla hemligheter, ofta såg så litet hopp, måntro det då var underligt om man misströstade?

Uppå flere anledningar skref jag åter mitt projekt af d. 25 nov. 1789, som med dess allegater eller förslager å fartyg och besättningar af regeringen med kurir Kongl. M:t tillsändes och träffade honom vid Grisslehamn. Detta projekt, som konungen ganska nådigt ansåg, har åtminstone den merite, att jag var den förste, som deruti tillstyrkte Kongl. M:t att sjelf ifrån skärgårdsflottan föra sitt höga befäl, och just detta torde hafva mest bidragit till den oförmodadt lyckliga utgången på alltsammans. Konungen återkom den 26 eller 27 november.

Konungen visade sig emot mig efter återkomsten från Finland mycket nådig. tackade mig flere gånger för mina planer och projekter, hvarmed han i de mest smickrande ordalag förklarade sig nöjd. — Jag blef ock kallad till en conseille, bestående af konungen, grefve Munck, baron Armfelt, baron Ruuth och expeditionssekreteraren Lagerbring. — Resultatet af denna conseille innehålles uti konungens bref af d. 11:e december, i följd hvaraf jag med allvar började arbeta uppå skärgårdsflottans beredande till hvad hon sedermera blef, och hvaraf effekterne nu äro lika allmänt och väl kände, som min omtanka, min möda, mitt besvär är det litet; ty sjelf har jag aldrig varit van att värdera mina göromål och afunden, som jemt följt mig, har sorgfälligt bjudit till att dölja dem för allmänheten. Jag har ock nog af min egen invärtes tillfredsställelse och några få kännares och vänners vitsord. Flottan blef färdig till en förundransvärd styrka på oförmodadt kort tid och kostade långt mindre än man påräknat. Af 300,000 rdr, som var mitt första förslag, återlemnade jag 60,000 rdr och hade dessutom besörjt många utgifter, dem jag mig icke åtagit.

Uti den nyss omnämnda conseillen syntes konungen vid ett och annat tillfälle något häftig, i synnerhet mot baron Armfelt och grefve Munck. Jag yrkade då munteligen åter, att konungen från skärgårdsflottan borde föra befälet, hvaröfver både Munck och Armfelt sedan sagt mig att konungen fattat någon slags misstanke och kunde icke förr än långt efteråt häruti fatta sitt beslut. Jag var den första som lemnade conseillen, och sedan jag var utgången, har en ganska häftig scene förefallit emellan kungen, Armfelt och Munck. Armfelt var derefter 14 dagar i sina rum, men blef sedan åter lika väl

som förut, och Munck, som kort derpå reste till Karlskrona att taga sitt säte uti den förordnade kommittén, skref under vägen ett ganska starkt bref till konungen, hvartill han sjelf visat mig conceptet. Anledningen till trätan har varit hvarjehanda, som jag nu förgätit att med nog visshet och sammanhang kunna uppteckna.

Någon tid före konungen återkom dess generaladjutant friherre Raijalin från Finland och omtalade för många, det han väntade sig flyttning från Gotlands till Kalmare län och att jag vore utsedd att såsom landshöfding på Gotland honom efterträda. Detta gaf mig anledning att af konungen begära en privat audience, som mig lofvades, men flere gånger uppsköts, till om jag rätt minnes andra dag jul, en courdag, då mig före couren lemnades nådigt företräde. Jag omtalade då det rykte, hvartill baron Raijalin gifvit anledning, försäkrade konungen att jag icke emottager Gotlands län, utan smickrar mig blifva bibehållen vid en syssla, den jag på intet sätt vet mig hafva förverkat och den jag tror mig kunna sköta så väl som någon annan; men att om konungen fast beslutat att skilja mig vid arméens flotta, han då tacktes i nåder gifva mig Kalmare län, hvarmed jag skulle kunna finna mig någorlunda tillfredsställd. Konungen svarade härtill ganska nådigt. försäkrade mig uti de mest smickrande ordalag, att det ej vore för min skull, han ville skilja mig ifrån arméens flotta, att han kände den förlust, han derigenom gör, men att han vore dertill nödsakad, emedan officerscorpsets lika som velat honom föreskrifva, det jag och ingen annan skulle dem kommendera, att om han dertill samtyckte, skulle de tro sig hafva trugat honom dertill m. m.; att han tänkt jag skulle ej vara missnöjd med Gotlands län, efter min svärfar det egt; att han ej kunde lofva mig Kalmare län, för det amiralen Lilljehorn derpå hade hans skriftliga löfte, men att han högeligen önskade kunna göra mig nöjd och tillfredsställd. Jag försäkrade mig vara nöjd med det embete jag egde och att jag förr begär mitt bröd af mine landsmän, än emottager Gotlands län. Samtalet räckte länge och angick sluteligen kriget och hvarjehanda; han berömde corpsets tapperhet, men beklagade sig öfver en slags sturskhet i deras esprit, och jag sökte öfvertyga att utom den hade de icke slagits så tappert. Kungen gaf mig, innan vi skiljdes åt, många försäkringar om sin nåd. Då jag under

samtalet sade mig icke kunna tro E. K. M:t nog onådig emot en hel landsort för att gifva dem en höfdinge, anklagad för ett sådant brott som Lilljehorn, svarade kungen: »hvarföre icke det; han är ännu icke dömd och jag skall säga er, att uti hans sak är mycken förföljelse, för det han tjente mig under riksdagen.»

Hela denna vinter visade mig konungen vid alla tillfällen mycken nåd, befalle både mig och min hustru till nästan alla dess stora soupéer, talte alltid nådigt till oss begge. Då jag närmare våren rapporterade honom, huru det med skärgårdsflottan avancerade och att han i god tid med en betydlig del deraf kunde bjuda fienden spetsen, visade han sig oändeligen glad.

I april öfverreste konungen till Finland uppå jakten Amadis, landsteg vid Åbo. Jag arbetade med den största nit, icke allenast på flottans tillskapande och utrustande, utan sammanskref ett nytt tjenstgöringsreglemente, ett nytt signalbref, allt allena, utan att synas och med tillhjälp af endast tvenne adjutanter, Wahlberg och Sillén. Dessa arbeten öfverförde, uti maj 1790, till konungen Sillén, som uppå mitt förord blifvit till dess stabsadjutant antagen; konungen har vid dess ankomst, som skedde utanföre Fredrikshamn, kort före första aktionen derstädes, om mig yttrat sig mycket nådigt och förklarar sig ganska nöjd med alla mina göromål.

Under det jag med den största nit uti skärgårdsflottans affärer tjente konungen, arbetade man med icke mindre allvar uppå att skilja mig derifrån. Genom baron Armfelt böds mig en slags survivance fullmakt uppå Elfsborgs län, emedan Lilljehorn, som det innehade, fått löfte om Kalmare. Jag nekade härtill och råkade deröfver med Armfelt uti en nog häftig brevexling. Ändteligen måste jag mig beqväma, dock sedan man bjudit mig nog fördelaktiga vilkor, som af den ännu uti mina gömmor varande survivancefullmagten af d. 3 febr. 1790 kan inhämtas. Detta skedde under landsh. Lilljehorns frånvaro. Just då kungen reste till Finland, uppkom Lilljehorn, och i synnerhet efter kungens afresa yttrade sig ganska missnöjd med den fullmakt jag erhållit; sade sig med dylika vilkor sjelf vilja behålla sitt län och alldeles icke emottaga Kalmare län, så länge Rappen lefde. Detta gaf mig anledning att uti ett bref till konungen åter begära Kalmare län, hvarpå han

nådigt svarade under d. 21:e maj. Han hade med samma tillfälle skrivit till expeditionssekreterare Lagerbring, att han vore så nöjd gifva Kalmare åt mig som åt Lilljehorn, dock med vilkor det jag efter dess aftal med Lagerbring skulle kvarblifva och sköta sjösakerne såsom *Ministre de la marine*.

Krigets lopp, händelser och slut äro allmänt bekante. Kungen återkom, tackade mig för flottan mer än en gång, talte flere gånger i förtroende om en och annan, yttrade sig nog missnöjd med öfverste de Frese, som han ej ansåg capable att föra ett befäl. Jag var glad att få ursäkta Fresen och tyda till det bästa, ehuru han sådant af mig icke förtjent.

Kort efter konungens återkomst halshöggs Hästesko, oakadt dess slägtinge grefve Munck gjorde alla försök hos konungen att frälsa honom; de öfrige arresterade undergingo hvar och en sitt öde, alla beklagades och ansågos som politiske offer.

Jag skötte emedlertid affärrerne, och mig gjordes proposition först genom Armfelt att taga en del af sjösakerne, neml. stora flottan, och Cronstedt skärgårdsflottan, hvartill jag nekade och visade orimmeligheten; ändteligen skulle jag ensam få allsammans, hvarmed jag sade mig nöjd, men Armfelt syntes vara deremot och mera böjd att taga Cronstedt, hvilket äfven blef beslutadt och att jag skulle få Kalmare län, som af kungen åter ändrades och af Armfelt åter omgjordes, att jag änteligen d. 6 okt. erhöll fullmagt uppå länet, och några dagar derefter tidning att general Rappe dött d. 3 okt. Jag fick denna tidning just samma dag jag uppå Drottningholm tackat konungen för länet. Jag aflemnade snart sjösakerne till Cronstedt, som då blef statssekreterare för sjöärenderne. Några dagar derefter var jag åter på Drottningholm, då konungen sade mig att han befallt ett tacksägelsebref uppsättas, för det jag till hans nöje skött skärgårdsflottans affärer. Jag fick det äfven kort derpå, dat. d. 7:e okt. 1790.

Jag rustade mig nu till min flyttning med fullt allvar, tog afsked från hofvet och mina vänner. Konungen sjelf och hela hofvet visade äfven härvid mycken nåd och attention, och mina vänner en sensibilité, hvaraf jag ej mindre smickrades.

Mot slutet af oktober reste jag med alla mina från Stockholm, tog vägen åt Frötuna, der jag lemnade min hustru. Jag sjelf kom hit den 3 nov. och tog emot länets styrelse af

vice landshöfdingen, öfversten och riddaren baron Köhler d. 9:e nov.; min hustru ankom den 15 nov. 1790.

Jag är nu oändeligen nöjd med detta lugn. Jag tackar Gud och vördar dess försyn, som så underligen, så nådeligen fört mig hit genom vägar fulla af faror. Jag är smickrad af den välvilja och bevågenhet, hvarmed jag af länets invånare bemötes och mitt bemödande är och skall bli att med rättvisa och mensklighet söka göra mig deras vänskap förtjent. Jag är innerligen glad att ej känna den minsta förebråelse i mitt inre, jag känner tvärtom alltid en glad tillfredsställelse, så ofta jag erinrar mig varit emot krigets början; ty hvad äro frukterne af detta kriget (ehuru slutadt med mindre förluster än förmodas kunde) annat än rikets fördjupande uti en omåttelig skuld; förlusten af 70 à 80,000 jordbrukare i ett folkfattigt land, oenighet, hat och ilska medborgare och stånd emellan till den grad att man med fasa ser en allmän förstörelse deraf beredas och ännu mer ett misstroende emellan konungen och en stor del af dess tänkande undersåtare, som ännu kan medföra de olyckligaste händelser; detta allt har kriget, detta onödiga kriget gjordt och hvad hafva vi vunnit? Jo en så kallad sjelfständighet, som beror af vår fiendes behag och godhet, huru länge han vill tillåta oss skryta dermed, ty i verket har väl Sverige sällan varit mindre sjelfständigt än nu, utan alliancer, fördjupadt i skuld, tryckt af utlagor; flottan, den dyrbara och vackra flottan förstörd, arméen försvagad och fästningarne försummade.

Kalmar d. 15:e februari 1791.

M. Anckarsvärd.

BILAGOR.

1. Reflexioner angående kriget, författade af M. Anckarsvärd 1788.

(Jfr sid. 2.)

Nedanstående tankar författades i största hast uppå öfverstekammarjunkaren baron Armfelt's begäran och upplästes af mig för Kongl. Maj:t den 28:e mars 1788 på Haga.

Politiska ställningen torde nu visa Sverige en möjlighet att angripa Ryssland, om vi ha penningar nog att underhålla kriget med och pålitlige alliancer, som understödja de succéer, surprisen möjligen kunde ge våra vapen.

Frågan lär då bli, hvad som fordras till en sådan operation, när den kan företagas, årstiden och sättet?

Äro svenska och finska arméerne i fullfärdigt stånd, under hvarjehanda pretexts på sine tillbörlige ställen med tross, utredning och hvad till ett krig hörer; äro flottorne i tjenstfärdigt stånd, ega tillgång uppå sine besättningar och kunna få dem till sig i största hast; äro i Finland magasinerna så fournerade, att de i det aldraminsta kunna föda finska arméen och dess flotta i 2:ne månader; och äro finska fästningarna i anseende till defension hors d'insulte samt försedde med tillräckelig ammunition och om attaque-artilleriet redan är i Finland — allt detta utan att Ryssland till våra anstalter gifvit minsta uppmärksamhet — så kunna vi börja.

Årstiden kan icke bli någon annan än sommaren för mångfaldige orsaker, men förnämligast efter alla andra årstider kommunikation med Sverige är stundom svår, stundom omöjlig och Finland sjelf har hvarken styrka eller behofver nog härtill.

Sättet vore vågsamt af mig uppgifva. Jag håller dock före att, när allt vore färdigt och fienden väntar ingenting, bör finska arméen gå gerad för Fredrikshamn, som under surprisens tillhjälp torde kunna tagas med storm, hvarefter avanceras för Viborg, som jag icke tror kan tagas utan groft artilleri. — Arméens flotta avan-

cerar så långt hon kan, försäkrar denna armées flank och söker hindra ryska galererers utkomst. Örlogsflottan bör under detsamma hafva intagit 12 à 16,000 man svenska trupper, med dem segla gerad åt Finska viken, sätta dem i land på lifländska sidan, hvar- efter de marchera på S:t Petersbourg och vår flotta går för Kron- stadt, om den ryska är der, men skulle hon vara i sjön, bör den uppsökas och bataille levereras. Imedlertid måste tillräcklig pro- viant från Sverige öfverskickas till arméernes subsistance.

Svårigheter vid denna plan.

1:o. Att bevara hemligheten, efter alla våra anstalter icke kunna skyndas utan att bli mycket synlige, och om Ryssen, som alltid är i den högsta activitet, gissar till vårt förehafvande, bli vi förekomne och då kan allt gå olyckligt.

2:o. Vet jag helt säkert att magasinerna i Finland icke kunna fournera hela finska arméens subsistance uti en månad. I landet fins ingen tillgång, och vore tillståndet lyckligare på ryska sidan, kunde man kanske taga födan der, men hos dem är eländet ännu större.

3:o. Bristen uppå sjöfolk. Arméens flottas besättningar äro calculerade uppå fördubblings-båtsmännen och desse äro vacante, dessutom brista 300 båtsmän. De förra kunna icke hastigt bli tillsatte och de senare skola anskaffas genom våld, af köpmännens sjöfolk eller allmogens skutbåtsmän, men detta går hvarken fort eller lätt. Vid örlogsflottan lär förhålla sig på samma sätt. Ar- méens flottas finska eskader felas dessutom öfver 200 underoffi- cerare; dessa skola tagas ur de trupper, vi nu har, hvaraf en ny brist uppkommer.

4:o. Äro icke finska fästningarne hors d'insulte. Ryska flottan har hela vintern arbetat att sätta sig i stånd och är färdig, så snart sommaren kommer. Vår flotta kan nu mera knappt till den tiden bli färdig. Om ryska flottan är i Kronstadt eller Finska viken, när vi börja, och vår flotta då får motvind, kan Ryssen gå till Sveaborg, fästa sig på stora Öster-Svartö, som icke är nog befäst, eller sätta några tusende man i land vid Helsingfors för att af- skära kommunikationen och hindra vår armée att samlas, kanske lika så snart, som vi taga Fredrikshamn.

5:o. Tviflar jag att i Finland nu fins nog groft artilleri till Viborgs angripande.

Medel att afhjelpa dessa svårigheter.

Vi måste dröja ännu ett år. Fortfar ryska kriget med Porten, ha vi då så mycket bättre spel. Göra de dessförinnan fred, tror jag att vi icke böra ångra vårt uppskof och att vi under den tiden

satt oss i godt stånd. Dertill fordras, utom hvad egentligen hörer till arméén och jag vet att andra sörja för:

1:o att Stora Öster-Svenske slutas och sättes så mycket möjligt är i försvarsstånd;

2:o bör hela båtsmanshålet mönstras, gamla oduglige afskedas och friskt folk i stället insätts, samt fördubblingen uppsätts och moyen stadgas till erhållande af de felande matroserne;

3:o magasinerne i Sverige och Finland böra väl fourneras, hvilket nog låter sig göra utan synnerlig uppmärksamhet, när man har ett helt år på sig;

4:o tiden infaller ock då till stort läger i Finland; arméén har således prétext att samlas;

5:o under denna preparationstid bör både stora flottan och armééns flotta sätta sig i den ordning, att de kunna rustas på den aldra kortaste tid, som är möjlig. Ehuru tjenstfärdige dessa flottor nu äro, fordras ändå en viss tid till deras utrustande, som dock kan anseiligen förkortas, när man får preparera sig dertill. Om jag nu skulle få hemliga ordres att bereda flottan att rustas år 1789, när det befalls, och jag får dertill af krigsfonden 6 à 8,000 rdr, så skall hon vara färdig från ordernes ankomst till mig uppå 14 dagar, då likväl alla båtsmännen böra lika med orderne vara på stället; men nu låter det sig knappt göra på 6 à 7 veckor;

6:o är ryska flottan då i Medelhafvet, är det efter min tanka så mycket bättre. Hon kan återkomma, det är sant, och härja våra vestra stränder; men det går icke så fort. Vi kunna dessförinnan hunnit att göra vår coup och skicka vår flotta att möta henne i Kattegat eller Nordsjön, som är bättre théatre än Östersjön, i synnerhet för oss, som ha hamnar och fästningar der, det Ryssen intet har.

Conclusion.

Om icke politiske raisoner af högsta vigt allt för mycket skynda, är ofelbart bättre att vänta, till man är färdig. Men om krig skall ske och tiden redan är determinerad af politiken, det jag intet kan veta, då måste mycket lemnas till hazarden, och då dependerar hela utgången deraf, om execution kan komma i någons hand, som eger erfarenhet, snille och driftighet nog att kunna sjelf supplera hvad som i anstalter och behof brister och som älskar sin egen reputation, men kungens ändå mera. Ty annars kunde en ambitieux, som tror sig med lyckans hjelp kunna vinna mycket och har litet att förlora, snart nog förorsaka kungen och riket förluster, som icke lätt och kanske aldrig kunna ersättas.

M. Anckarsvärd.

N. B. Allt detta var i anledning af hvad som varit talt förut.

2. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 5 maj 1788.

(Jfr sid. 3.)

Jag tviflar ej om, att öfversten i följe af vårt sista samtal ej redan gått i de författningar, som kan befordra arméens flottas skyndsamma utrustande, då det göres behof. Med samma lägenhet som detta bref öfverföres, undfår grefve Posse ett förseglat convolut, hvilket han har att uppbyta, då sådane tidningar inlöper, som kunna förebåda ett fiendtligt anfall. Våra tidningar från Petersburg innehålla, att préparativer göras till galerers armering. Imedlertid är min vilja, att öfversten sätter allt i sådant stånd, att den kortaste möjligaste tid fordras till armeringens verkställande. Och som jag hyser för öfversten ett oinskränkt förtroende, bör jag prevenera öfversten, att om ej grefve Posse genom hotande tidningar blir föranlåten att öppna det förseglade paquetet, lærer dock sådane ordres snart härifrån affärdas, som komma att skynda en hastig arméens flottas armering, och derföre är angeläget att allt dertill är i fullkomligt stånd. Öfversten har att härom directe föra en personlig correspondance med mig, och skulle grefve Posse i villrådigheten af tidningar anlita öfversten om råd, så bör alltid styrkas till de hastigaste måtts vidtagande än utdrägt på tiden.

Dessa rader äro ett nogsamtt vittnesbörd af mitt förtroende till öfversten, och tviflar jag ej att öfversten lærer rättvisa den, genom dess tillgifvenhet och den rådighet, med hvilken han lærer befordra allt som länder till sakens framgång.

Jag befaller öfversten Gud allsmächtig nådeligen.
Haga den 5:e maj 1788.

GUSTAF.

3. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 10 maj 1788.

(Jfr sid. 3.)

Jag skrifer nu till gref Posse, som lærer visa öfversten mitt bref. Tiden är förhanden och om vi ej skynda oss, blifva vi öfverrumplade. Jag lemnar till öfversten sjelf att dömma, om ej paquetet bör öppnas. Så snart det armeras i Sveaborg, så bör grefve Posse med courier derom rapportera. Detta är emellan oss. Öfversten känner nu mina kråkfötter, derföre behöfver jag ej sätta mitt namn.

D. 10:e maj 1788.

4. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 14 maj 1788.¹

(Jfr sid. 3.)

Den 14:e maj med posten till Kongl. Majestät.

Till underdånigste följe af Eders Kongl. Maj:ts allernådigste befallning, daterad Haga den 4:e dennes, hvilken med major von Morian hit anlände förleden lördags morgon, har jag redan gått i författning, att under hvarjehanda föregifvande låta insätta masterne, dikta och drifva fartygen det ena efter det andra och så fort det blir möjligt med den nu här befintliga arbetsstyrka och utan att visa någon brådska, som ofelbart skulle väcka mycken uppmärksamhet och gifva ombrage, den Eders Kongl. Maj:t ovilkorligen befallt mig förekomma. Att hindra och afböja alla omdömen lärers blifva så mycket mera omöjligt, som major Morians blotta resa genom staden åstadkommit många gissningar.

Alla kanonslupar och barkasser låter jag likaledes dikta och drifva; men till Eders Kongl. Maj:ts vidare nådiga befallning ankommer, förblifva de under sina skjul på land kvarstående.

Skulle Eders Kongl. Maj:ts nådiga vilja vara att någon viss tid hafva flottan till upptackling färdig, vågar jag att i djupaste underdånighet anhålla att dertill ytterligare erhålla nådig befallning. emedan det då torde bli nödigt att drifva arbetet med mera skyndsamt, i hvilken mån uppmärksamhet och ombrage naturligtvis äfven lär ökas; och då torde äfven särskilte medel erfordras.

Åtskillige af de arbeten, jag tillförne haft Eders Kongl. Maj:ts ordres att verkställa, komma nu, under denna flottans beredning, att till någon del afstanna, och torde för de dagsverken och materialier nu till flottan åtgå en ersättning af några 1,000 rdr erfordras, hvilket jag framdeles får nåden i underdånighet uppgifva.

Detta allt har jag trott min skyldighet fordra Eders Kongl. Maj:t i underdånighet rapportera.

M. Anckarsvärd.

5. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 20 maj 1788.

(Jfr sid. 4.)

Underdånigste rapport till Kongl. M:t den 20:e maj 1788, afsänd med fänrik von Born som express, adresserad till statssekreteraren baron Ruuth.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts senast aflätne allernådigste skrifvelse till general en chef grefve Posse, som i dag ankom, fants

¹ Orig. i Gustav. Samlingen är dateradt d. 15 maj.

tiden vara inne till öppnandet af de förseglade ordres Eders Kongl. Maj:t med öfverstelöjtnanten baron Silfversköld general en chef tillsändt. Men som hvad flottan beträffar icke ännu något vidare kan tillgöras än de beredningar Eders Kongl. M:t redan befallt till en hastig utrustning, hvilka med den möjligaste drift fortsättes, och Eders Kongl. Maj:ts minister vid ryska hofvet icke till general en chef den minsta underrättelse afgifvit; alla major von Morians be-rättelser, så väl som de general en chef greve Posse och jag er-hållit, deruti tyckas öfverensstämman, att ryska regeringen snarare vill bereda sig till eget försvar än oss angripa; alltså har i under-dånigt afseende å den ovillkorliga befallning Eders Kongl. Maj:t uti dess allernådigste ordres, dat. Haga d. 4 dennes, gifvit så väl general en chef greve Posse, som ock mig, att all tystnad bevara och med all försigtighet söka förekomma ombrage, som ock för att hindra ett förhastigt utbrott af den förskräckelse och oro detta landets genom missväxt, hunger och dyr tid nog tryckte innevärnare redan börja intagas af, vid åskådandet af de anstalter, som omöje-ligen mera kunna fullkomligen döljas och hvilka nog tydeligen förebåda ett förestående krig med en fiende, hvars minne här i landet alltid uppväcker fasa; greve Posse med mig ansett närmast Eders Kongl. Maj:ts önskan instämman, att ännu, och till Eders Kongl. Maj:ts ytterligare ordres hinna ankomma, innehållet af de brutne orderne oss emellan ännu uti tysthet bevara, utan att något åsidosätta, som kan till Eders Kongl. Maj:ts höga ändamål bi-draga, om hvilket allt jag trott mig skyldig Eders Kongl. Maj:t i underdånighet rapportera.

Af i underdånighet bifogade förslag värdes Eders Kongl. Maj:t allernådigst inhämta de brister, hvilka sig vid flottans bemannande ofelbart lär förete.

Bristen af soldater måste arméen nödvändigt uppfylla, den för-svinner således.

Bristen af officerare, underofficerare, volontärer och båtsmän är af största betydhet så väl i afseende på utrustningen som å den tjänst och nytta Eders Kongl. Maj:t af flottan har rätt att sig vänta.

En annan brist, hvarvid menskligheten ömmar, är den totala saknad, hvaruti flottan är uppå dugelige fältskärer, hvilka oför-drojeligen böra ifrån Sverige hitsändas, åtminstone till någon del af det erforderliga antalet.

Derest Eders Kongl. Maj:ts armées flottas svenska eskader icke armerar, torde den med officerare, underofficerare och båts-män kunna lemna mig något biträde, i hvilken händelse de genast böra undfå ordres att sig ofördröjeligen här inställa.

Om flottans utlöpande af Eders Kongl. Maj:t verkligen anbefalles, så bör nu genast några af de från Sverige hitförväntade officerare få högvederbörlige ordres att genast uppfordra och hit-föra så många ordinarie och fördubblings-båtsmän, nu vid rotarne kunna finnas, så väl af Roslags-companierne som det åländska och

finska, medan det skulle fordra för lång tid, om sådane ordres först till mig utfärdas.

Efter författningarne kan fördubblingen i fredlig tid icke utom Eders Kongl. M:ts egne ordres uppfordras.

100 man båtsmän från Roslagen och 200 från Åland och Finland har jag väl redan genom express låtit uppfordra och beordrat att sig med möjligaste skyndsamhet här inställa, men det oakadt tviflar jag, de hinna anlända förr än mot medio af nästa månad.

Flottans skyndsamma utlöpande beror nu förnämligast uppå båtsmännens ankomst. 14 dagar efter sedan de till fartygens bemannande erforderlige båtsmän och volontärer ankomma, tror jag mig kunna lofva flottan segelfärdig. En flotta som denna, bestående af närmare 80 större och mindre fartyg, dels på land odiktade, dels i sjön utan master och ballast, lärer aldrig med större skyndsamhet kunna rustas, när dertill kommer, att nästan alla händer jag har att dertill nyttja äro vid dylika arbeten högst ovane.

I händelse af flottans verkliga utlöpande bör jag af Eders Kongl. Maj:t undfå: 1:o till flottans utredande ofördröjeligen 8 å 11,000 rdr utom de af Eders Kongl. Maj:t i stat bestådde medel, hvilka i anseende till en så ökad arbetsstyrka omöjligan kunna vara tillräckliga; 2:o nödige medel till flottans aflönande, så snart den skall utlöpa; 3:o så vida flere af de redan befintlige officerare ega dels ingen, dels underofficerare-löner, lærer Eders Kongl. Maj:t nådigst befalla, det desse, så snart de å flottan varda tjenstgörande, komma att på extra stat åtnjuta fulla officerslöner med tractamente hvar och en efter dess nu innehafvande charge och att underofficerarne likaledes å extra stat varda aflönte; 4:o Eders Kongl. Maj:ts förordnande deruppå, att de officerare af landtrupperne, hvilka kunna på flottan varda kommenderade, så länge de på fartygen äro, lyda fartygets chef, om ock möjligen torde kunna hända att fartygschefen vore till grad eller tjensteår yngre, hvilket dock så vida görligt är, bör undvikas; 5:o värdes Eders Kongl. Maj: allernådigst stadga, att de vid sådana tillfällen vanliga spisningspenningar för officerare måtte måtte varda bestådde lika för land officerarne som för dem af sjöstaten, emedan en så stor skillnad i aflöningen annars ofelbart skulle medföra elaka följder.

M. Anckarsvärd.

6. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 22 maj 1788.

(Jfr sid. 4.)

Jag är ganska nöjd, min kära Anckarsvärd, med edert bref den 16:e maj. Fortfar med samma drift och nit att tjena mig, lærer ni ej ångra er möda.

Haga den 22:e maj 1788.

GUSTAF.

Baron Ruuth lärer låta eder veta, hvar som tillgång på båtsmän fins. — Jag hoppas om tre veckor vara på Sveaborg, förr om möjligt är.

7. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 29 maj 1788.

(Jfr sid. 5.)

Den 29:e maj till Kongl. Maj:t i underdånighet.

Så glad att emottaga Eders Kongl. Maj:ts bref af den 22:de dennes, så ledsen är jag, sedan öfverstekammarjunkaren baron Armfelt låtit mig förstå, det Eders Kongl. Maj:t icke vore alldeles nöjd med hvad jag gjort. Eders Kongl. Maj:t värdes icke med onåd anse, det jag med få ord mitt uppförande bjuder till att rättvisa.

Hvad sjelfva utrustningen beträffar, så har alltsedan Eders Kongl. Maj:ts ordres af den 4:e ankom, icke en minut, som kunnat nyttjas, varit försummad, och ingen möjlig utväg gifvits, som icke blifvit vidtagen, hvilket allt nu att detaillera skulle trötta Eders Kongl. Maj:t, men jag alltid är färdig visa.

Att jag i alla mina underdåniga rapporter icke gifvit Eders Kongl. Maj:t anledning till precipiterande steg och anstalter, och jag här i det längsta sökt dölja hvad som förehades, det är sant. Allernådigste konung! Jag gjorde detta, så länge jag egde en gnista hopp, att Eders Kongl. Maj:ts klokhet skulle kunna afböja ett krig, hvilket jag alltid fruktat, och ju närmare ju mer fruktar, torde för Eders Kongl. Maj:t sjelf, för hela dess rike och för hvar enskilt dess undersåte medföra de aldra olyckligaste följder. Har jag felat häruti, är det skedt af den redeligaste nit för en älskad konung, hvars välgerningar icke tillåta mig glömma någon skyldigheten, och då förlåter Eders Kongl. Maj:t så väl mitt fel som min oppriktighet.

Nu sedan Eders Kongl. Maj:ts oryggeliga beslut synes vara tagit, har jag blott mitt lif och min välfärd att uppoffra. Med ett fredadt samvete gör jag det nöjdt, och måtte det till något blifva Eders Kongl. Maj:t nyttigt, så visst som det icke af mig skall sparas.

Båtsmännens dröjsmål drar flottans utrustning på tiden; men det är icke möjligt, att de kunna komma fortare. Ut i baron Ruuths anvisning uppå matrosen fruktar jag är mycken missräkning. Om allt detta hoppas jag nu snart muntligt få nåden närmare mig i underdånighet yttra.

M. Anckarsvärd.

8. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 5 Juni 1788.

(Jfr sid. 8.)

Af öfverstens rapporter ser jag att flottans arbeten avancerar. Jag hoppas vid min ankomst finna arméens flottas officerare i samma goda esprit, som galereskaderns här äro; de brinna alla att hämnas, att strida för riket och inlägga ära. Det är denna esprit öfversten bör inspirera sina officerare. Detta är desto angelägnare, som alla hufvuden af den svenska arméen äro på det högsta uppeldade, och om de ej finna samma hetta vid deras ankomst, så ansåg de för feighet det som kan hända är en öfverdrifven försigtighet, och öfversten ville visserligen intet, att den corpsen, som i främmande tjenst så mycket distinguerat sig, skulle i svenska arméen förlora den aktning dess tapperhet förvärfvat honom. Det är öfverstens tungomål att uppelda sinnen. — I en rådplägning bör med noggranhet, med köld öfvervägas alla skäl, rikens relativa styrka, svaga(!), men en officerscorps tankesätt bör endast vara uppfyllt med eld, med brinnande lust att slåss. Då det är nödigt, kan alltid regenten återkalla, men ej uppelda. — Detta har jag det nöjet att skriva öfversten till reflexionsvis, säker, att öfversten med all flit nu skiljer från sinnen allt som kan minska deras mod.

Haga den 5:e juni 1788. .

GUSTAF.

9. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 11 juni 1788.

(Jfr sid. 9.)

Till Kongl. Maj:t i underdånighet d. 11 juni 1788.

Jag har haft nåden emottaga Eders Kongl. Maj:ts allernådigste bref af den 5:e dennes. Eders Kongl. Maj:t misstänker deruti oskyldigt mitt tankesätt och corpsens esprit, det endast kan decouragera oss. Mig får tiden rättvisa och med Guds hjälp gör han det, men officerarnes oskuld bör jag för Eders Kongl. Maj:ts fötter lägga och jag vågar försäkra, det icke en enda af dem varit modfälld och att alla med den gladaste drift sine skyldigheter dageligen fullgöra. Jag kan icke vara glad, sedan Eders Kongl. Maj:t misstänkt mig; men min oro skall icke minska min tillgifvenhet för Eders Kongl. Maj:ts person.

4 turuma, 2 uddema, 1 hemmema, 2 pohjama, 18 kanonslupar, 6 kanonbarkasser, 2 mörsarebarkasser med några jakter

blifva alla denna vecka mest färdiga; dessutom äro 2:ne turuma under armering, 9 kanonslupar, 2 mörsarebarkasser samt 4 kanonbarkasser färdige att kunna löpa i sjön vid veckans slut; men till dessa felas officerare. Fregatterne äro äfven under kölhalning.

Arbetsdrift och skyndsamhet har icke kunnat vara större. Jag har gjort allt, utan allt som fordras till en flottas utstyrande. De båtsmän, hvilka bort dikta och takla, börja nu först att plockvis ankomma. Officerscorpens goda esprit har jag att tacka för det gått så fort.

M. Anckarsvärd.

10. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 22 juni 1788.

(Jfr sid. 10.)

Af det bref jag undfått af öfversten samt dess skriftliga rapport om flottans armering ser jag att allting går bra. Kammarjunkaren Tawast, som öfverbringar detta, har bestyrkt vidare den zele, med hvilken öfversten fullföljer arbeten. Jag igenkänner i detta allt, min kära Anckarsvärd, den tillgifvenhet, med hvilken Ni i 17 års tid tjent mig. Om jag synts i mitt förra bref missnöjd, bör det ej mera röra er. Densamma drift, som förer mig att uträtta saker, som sedan hundrade år ej skedd i Sverige, gör ofta att jag med häftighet förebrår, då jag tror att man ej följer min vilja. Men då jag ser, endera att jag bedragit mig, eller att man rättar sig, så kommer jag äfven så snart tillbakas. Ni bör derföre ej förtänka hvad jag skrifvit. Jag har alltid trott er en nitisk embetsman, men jag trodde redan vid vårt sista samtal i våras finna er förundrad öfver det stora tilltag, som kunde vara å färde, och detta gjorde mig kanske så grannlaga på det minsta. Tjena mig och riket äfven så väl som tillförne och var viss att jag skall ha samma godhet och omvårdnad för er och de edra, som jag alltid hittills haft.

Haga den 22:e juni 1788.

GUSTAF.

11. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 30 juni 1788.

(Jfr sid. 11.)

*Den 30:e juni 1788 till Kongl. Maj:t
svar på dess nådigste bref af den 22:e
dennes.*

Eders Kongl. Maj:ts sista allernådigste handbref har på det lifigaste rört mig. Min själ vill öfverflöda af erkänsla. Att lika

Anckarsvärds Minnen.

med många andra endast ådagalägga den med offrandet af mitt lif, det är för litet. Allernådigste konung, blif därför icke onådig att jag vågar för Eders Kongl. Maj:ts fötter lägga mitt tankesätt med all den uppriktighet, ett hjerta fritt från förebråelser någonsin kunnat yttra.

Eders Kongl. Maj:ts nådigaste yttrande är rätt. Jag var redan i våras förundrad öfver de krigsidéer Eders Kongl. Maj:t då framkastade och jag böd icke till dölja min förundran, som då endast var grundad uppå den lilla kunskap jag trodde mig ega om ett krigs behof, och hvaruti jag hos oss trodde mig se så många brister. Nu sedan dessa krigsanstalter blifvit mera allmänt kunnige och jag hört nationens och folkets röst deremot, har jag ofta med oro föreställt mig den våda, hvaruti en enda olycklig händelse lätt kunde kasta Eders Kongl. Maj:t sjelf och riket. Någre unga krigsmän undantagne, hvilka ärelystnaden hindrar att se sakerne i sammanhang, är det visst att hela den tänkande delen af nation i öfrigt önskar det Eders Kongl. Maj:t kunde detta krig afböja, att de flesta hufvuden af Eders Kongl. Maj:ts armée, hvilkas courage och redeliga tankesätt icke får sättas i fråga, ty de hafva derå ådagalagt prof, åskåda detta krig med oro och misströstan om en lycklig utgång.

Det är nu snart ett hundra år sedan lömska fiender tvungo en ung hjälte af Eders Kongl. Maj:s höga företrädare att börja ett sådant krig Eders Kongl. Maj:t nu ämnar. Han var verkeligen angripen och kriget rättvist. Han började med fulla kassar, erfarne anförare och krigsvane soldater. Åra och segrar följde flera år dess vapen; men hvad blef slutet? Hjelten förlorade lifvet och på hvad sätt? Jag ryser. Riket förlorade en del af sina bästa provinser, och beskrifningar om allmänna eländet fortplantas ännu från slägte till slägte. Hvad har icke denna fiende sedan den tiden tilltagit i magt, anseende och krigslystnad? Och hvad har icke svenska krigs- och inkräktningsslystnaden deremot aftagit? Våra sista krig vittna derom. Nu medan Ryssland å annan sida af en ansenlig magt är sysselsatt, torde Eders Kongl. M:ts vapen kunna hoppas framsteg; men månne deraf något säkrare är att vänta än en fördubblad hämdelystnad af våra fiender?

Allernådigste konung! I anledning af dessa reflexioner har jag ofta med ledsnad betraktat Eders Kongl. Maj:ts och rikets närvarande belägenhet. Det är icke öfver mig jag oroas, men öfver de händelser möjeligen kunna träffa Eders Kongl. Maj:t och riket. En kung med det hjerta, jag uti Eders Kongl. Maj:ts sista bref har så mycket skäl att beundra, är värd att vara älskad af dess undersåtare. En undersåte med mina känslor kan icke ega någon ifrigare önskan än sin konungs nöje, sitt fäderneslands sällhet. Till dessa stora och oskiljaktiga ändamål vill och skall jag med den Högstes bistånd allt hvad hos mig står bidraga; men aldrig kan jag råda min konung till ett steg, som kunde söndra den förening konung och undersåtare emellan, utom hvilken stora företag af regenten aldrig kunna lyckas.

Mätte Eders Kongl. Maj:t af denna svaga teckning kunna rätt fatta mitt tankesätt, och måtte hvar undersåte, hvar embetsman Eders Kongl. Maj:t behöfver nyttja, vara så mån som jag att af Eders Kongl. Maj:t till det innersta vara känd.

M. Anckarsvärd.

12. M. Anckarswärds promemoria d. 3 juli 1788.

(Jfr sid. 13, 14.)

*Den 4:e juli¹ 1788. Till Kongl. Maj:t
uppå nådig befallning att mina tankar
skrifteligt afgifva.*

Så snart Eders Kongl. Maj:t mot Ryssland blir nödsakad taga offensiva steg, lärer efter min underdåniga och oförgripeliga tanka campagnen komma att öppnas med Fredrikshamns belägrande. Till bidragande häraf bör svenska örlogsflottan taga sin station vid Aspön för att hindra den ryska komma staden till undsättning. Arméens flotta med galernerne förstärkt bör lägga sig vid Fredrikshamnsviken för att mota ryska galernerne. Stället den bör intaga kan jag icke nu precist utvisa, ty jag känner dertill den skärgården för litet. Farvattnet dit från vår gräns är ganska svårt, trångt och orent, bör nödvändigt först utprickas, hvartill fordras både tid och skicklig väderlek.

Att taga Fredrikshamn utan belägring eller groft artilleri tror jag icke blir möjligt, skulle åtminstone kosta mera folk än Eders Maj:t lärer villa deruppå offra.

Att med arméens flotta angripa fästningsverken från sjösidan, det vore att på en gång villa förstöra både flotta och folk, och att med denna flotta avancera för Fredrikshamn, innan stora flottan är vid Aspön, det vore detsamma.

Som befälhafvare öfver denna flotta är jag Eders Kongl. Maj:t och riket ansvarig icke allenast för flottans styrelse och anförande utan ock för de råd jag relativt dertill kan undfå nådig befallning att afgifva. Jag vågar således icke så oförsigtiga steg tillstyrka.

Flytande batteriernas öde vid Gibraltar ger tillräckligt bevis, hvad flottor mot fästningsverk kunna uträtta, och hvad äro våra fartyg mot flytande batterierne? Några få glödande kulor eller bomber behöfs för att skicka alltsammans i luften och dermed är allt förloradt och intet vunnit. Läger sig vår flotta utanför Fredrikshamn, kan den ecraseras af ett eller par ryska örlogsskepp, om icke vår stora flotta då ligger vid Aspön och hindrar det.

Att spara folk och vapen tror jag vara en af de första och allmännaste reglor uti krigsvettenskapen, den de största och namnkunnigaste generaler aldrig försummat att följa. Att förtvifladt allt uppoffra är blott högsta nödens yttersta tillflykt.

¹ Orig. i Gustav. Saml. är dat. 3 juli, hvilket ock af texten framgår.

Detta är hvad jag till underdånigst följe af Eders Kongl. Maj:ts allernådigste befallning trodt mig skyldig anförä. Jag eger för öf-rigt hvarken erfarenhet eller kunskap nog att våga en krigsplan framlägga. Eders Kongl. Maj:t har densamma ofelbart redan efter förevarande omständigheter utstakat; och om råd ytterligare behöfs, lärer Eders Kongl. Maj:ts nu samlade generaler och öfverstar säk-rast kunna uppfylla Eders Kongl. Maj:ts önskan.

M. Anckarsvärd.

13. Hertig Karls Intyg för öfverste M. Anckarsvärd
af d. 13 sept. 1788.

(Jfr sid. 107.)

Att öfversten och riddaren Anckarsvärd tillbjudit sig att utgå med Kungl. Maj:ts skärgårdsflotta och conjungera hufvudflottan vid det att han hörde canonaden af d. 5 julii, då svenska och ryska flottorne råkades, ock att samma tillbud af Kungl. Maj:ts generaladjutant baron Rayalin blef afrådt uti H. K. Höghets her-tigens af Östergötlands närvaro är en sanning; som ock att genom öfverste Anckarsvärds goda anstalter uti förrådshusen uti Sveaborg de brister af rundhult ock andre för flottan nödige saker bristande utaf sjöslaget blifvit til örlogs flottans behof nyttjade, förutan hvilka hon ingalunda kunnat i stånd sättas, intygas af mig; och bör det för en grof osanning anses, om någon kunde vara så oförståndig att tillskrifva honom någon förevitelse, såsom han varit skulden till dröjsmål uti execution af flottans rörelser, då han såsom en för-ständig, pålitelig och trogen undersåte samt embetsman uti alla mål med nit ock trohet uppfyllt med gladt mod ock ädelt hjärta de skyldigheter honom såsom militär ock embetsman varit ålagde; hvilket jag honom nu till bevis lämnar såsom en skuld jag skyldig är den, som redeligen sitt fädernesland ock sin konung betjänar.

Lovisa d. 13 september 1788.

C A R L.

(L. S.)

Lika lydande med dess höga original intygar

J. E. Ölander. A. Cronstedt. Carl Fred. Toll.
W. Sjöholm. G. Wallberg.

14. M. Anckarsvärds promemorla ang. kriget
d. 6 maj 1789.

(Jfr sid. 116.)

Underdånigste tankar om innevarande års campagne.

Om innevarande års campagne skall kunna bereda segrar, eller öppna väg till fredsnegotiationer, håller jag i underdånighet före, att till Finland bör samlas all den styrka riket möjiligen kan åstadkomma och conjuncturen tillåter att ditsända.

Som hvarken svenska eller ryska Finland kan särdeles bidraga till en armées subsistence, bör kriget föras strandvägen, och magasinerna under skärgårdsflottans beskydd sjöledes följa arméen åt.

Jag supponerar Eders Kungl. Majestäts armée i Finland nu vara ungefär 15,000 man infanterie, utom Savolaxske trupperne; om 3,000 går på skärgårdsflottan, återstår 12,000, hvilka jämte skärgårdsflottan böra forcera fiendens gräns och belägra Fredrikshamn så tidigt sig möjiligen göra låter.

Finske reservebataillonerna nyttjas som förledet år till garnisoner, men lärar då böra förses med kläder.

Kan Eders Kungl. Majestät ifrån Sverige öfversända en förstärkning af 10 eller 12,000 man, bör dermed skyndas. Af desse trupper bemannas gallerne, då de träffas, och avancerar hela denna transport utan vidare uppehåll sjöledes till arméens station, der hvad å skärgårdsflottorne ej behöfs debarquerar och stöter till arméen.

Så snart denne förstärkning ankommit, bör något decisift försökas, hvartill att nu föreslå sättet vore omöjligt, det skall determineras af omständigheterna då. Men jag önskar, att Fredrikshamn då vore tagit, att fiendteliga skärgårdsflottan vore svag, och att deras skeppsflotta af vår vore lockad något ut på rymden eller utur viken. I sådant fall bör våra skärgårdsflottor angripa fiendens och i händelse af förmodad seger förfölja den förbi Viborg, genom Björkö Sund, fatta posten der och landstiga för att antingen, i fall arméen tillika kunnat avancera, jämte den investera Viborg eller, om tillfälle visar sig, oroa sjelfva Petersburg.

Alla dessa operationer dependera likväl af fiendernas ställning och styrka och måste nödvändigt rättas derefter. Jag frugtar nog de vilja draga krigsheatren högre upp å landet, der de ha lättare och vi svårare att subsistera; men härigenom skiljer sig deras armée ifrån deras skärgårdsflotta och endera torde försvagas, hvaraf Eders Kungl. Maj:t, som har sin styrka mera samlad, möjiligen kunde finna tillfälle att draga fördel.

Operationerne i Savolax kan jag icke yttra mig om, jag känner för litet ställningarne der nu; men jag tror att Nyslott svårligen

lärer kunna forceras i anseende till dess mycket fördelaktiga belägenhet. Det gick först öfver till Ryssen 1714 eller 10 à 12 år efter sedan de hade hela landet inne(!).

Jag skulle snarare anse möjligt försöka något mot Villmanstrand, hvilka operationer äfven torde af den öfriga arméen kunna vinna någon styrka och understöd.

Hangö udde bör med all möjlig omsorg occuperas, och förmodar jag att derom redan anstalt är fogad i anledning af mine till H. K. H. hertigen af Södermanland förleden höst ingifne underdånige projekter och ytterligare erindringar förleden vintras till herr grefven och generalen en chef. Jag håller dock före, det vore ganska nyttigt, om utom de der förmodeligen anlagde batterier något gammalt och i flottan mindre tjenligt örlogsskepp med första öppet vatten kunde dit transporteras eller följa örlogsfloktan dit och der kvarlemnas. Skeppet Fredric Rex, som nu ligger på Sveaborg, vore ganska tjenligt dertill, om det egde undra lagets kanoner, hvilka äro oumgäangelige.

Eders Kungl. Majestäts örlogsflootta håller jag i underdånighet före bör skynda i sjön och till finska farvattnen, men sedan agera defensive, och undvika bataille, så länge möjligt är, derest fiendtelige flottan, genom oförsigtige detachementer eller andra händelser, skulle träffas så försvagad, att man kunde göra sig säkert hopp om lycklig utgång.

Fiendteliga flottan kommer säkert starkare i sjön än vår, det vore då nog mycket vågat att ge en bataille, som, om den skulle sätta flottan utur stånd att hålla sjön, lämnar hela Sverige för fienden öppet; hvaremot dess öfverlägsne styrka aldrig lärer våga en landstigning eller betydligt detachement, så länge Eders Kungl. Maj:ts flotta i godt stånd kan segla uti sjön och observera den fiendteliga.

Landstigning på Lifland vågar jag Eders Kungl. Maj:t icke tillstyrka. Operationen vore äfventyrlig, då fienden eger en öfverlägsen flotta. Arméen i Finland blir då för svag att det ringaste kunna uträtta, och den lilla armée Eders Kungl. Maj:t till Lifland kunde låta öfverföra, vore aldeles blottställd uti ett så frånskildt land, fullt af fästningar, som alla höra fienden till, och oförmögen att ensam någon betydelig diversion kunna åstadkomma. Skulle åter Eders Kungl. Maj:ts höga allierade konungen i Preussen med 40 à 50,000 man vilja gå till Lifland, tror jag det vara ganska tillräckeligt och Eders Kungl. Maj:ts trupper göra då mycket mera nytta uti Finland. Men jag tror likväl, att det icke vore skadligt i det längsta underhålla ett sådant rykte, att Eders Kungl. Maj:t ämnar med en armée gå öfver till Lifland.

Eders Kungl. Maj:t värdes icke med onåd anse, det jag vågar dessa ofullkomliga tankar i djupaste underdånighet framlägga. Jag har utaf största välmening författat dem och derunder en liten stund glömt bitterheten af det lidande mig öfvergått. Mera fullkomlighet lärer ock Eders Kungl. Maj:t icke kunna vänta af den, som

nu tio veckors tid varit skild icke endast ifrån affärer utan ock nästan ifrån alt umgänge med menniskor.

Drottningholm uti arrestrummet d. 6 maj 1789.

M. Anckarsvärd.

15. M. Anckarswärds promemorla till Gustaf III
d. 25 nov. 1789.

(Jfr sid. 131.)

Underdånigt Memorial.

Den nåd, hvarmed E. K. M. behagat anse mitt underdåniga projekt rörande arméens flotta för någon tid sedan, gör, att jag vågar i samma ämne något vidlöftigare mina underdåniga tankar för E. K. M:ts fötter nedlägga.

Att ett krigs lyckliga utgång uti Finland till en stor del beror uppå flottorne, derom har utom förra tiders erfarenhet förledit och detta års campagner lemnat den ostridigaste öfvertygelse.

Det skulle således vara ett öfverflöd att här söka bevisa skärgårdsflottans nödvändighet. De anstalter, E. K. M. relativt till den nu vidtagit, utmärka noggsamt, att E. K. M. högt upplyst insett dess nytta och oumgängelighet.

Mitt egenteliga föremål är att, så vidt mina begrepp och mina kunskaper tillåter, utstaka skärgårdsflottans styrka och sammansättning för nästa campagne; jag har härvid egenteligen afseende 1:mo uppå den styrka fienden förmodas kunna möta oss med uti skärgården; 2:o uppå möjligheten af besättningar utan att aldeles medtaga E. K. M:ts landtarmée.

Fienden hade förledit år nästan ingen skärgårdsflotta och det oaktadt visade han sig nyss förflutne sommar tidigt nog öfver 100 segel stark; hvad bör man icke vänta sig nu, sedan de uti den för E. K. M:t lika olyckliga som ärofulla battailen vid Svensksund af oss fått modellen till skärgårdsfartyg af flere slag, som vida öfverträffa deras? Jag tror mig icke alt för mycket tilltaga, då jag förmodar deras flotta nästa sommar ökad till öfver 200 segel och bemannad med mellan 20 à 30,000 man.

Att göra stånd emot en sådan styrka lär icke mindre erfordras, än hvad jag i hosgående underdåniga projekt vågat föreslå; men också tror jag möjligheten att med arméens flotta sålunda sammansatt icke allenast kunna hindra den fiendteligas företag, utan ock bidra till krigets lyckligare utgång, derest operationerne till lands, uti skärgården och stora sjön varda vederbörligen sammanbundne, hvilket olycklige ock oförmodade händelser härtils hindrat.

Vid sammansättningen af mitt projekt har jag i det närmaste rättat mig dels efter redan befintliga tillgångar å fartyg, dels efter de befallningar jag har mig bekant, att E. K. M:t redan utgifvit, hvarvid jag likväl i underdånighet vågar anmärka att, om tillfället unnat mig den oskattbara nåden vid öfverläggningarne om flottans sammansättning få vara närvarande, så hade jag likväl icke tillstyrkt E. K. M:t att till så stort antal öka kanonjollarne. De ega onekeligt den förmån att som smärre kroppar vara svårare för fienden att träffa ock att de kräfva mindre besättningar, ehuru de med kanonslupen föra lika svår kanon; men de ega dock likväl åtskillige fel, som i synnerhet tung rodd, farlighet vid stora fjärdars passerande med flere, som gör att jag häldre sett dem till mindre ock kanonsluparne till större antal.

Om E. K. M:t icke uti Finland anbefalt någon mig ovetterlig nybyggnad af kanonslupar, så böra, till fyllnad uti hvad jag haft nåden föreslå, 27 sådane byggas utom de redan föranstaltade, hvilken byggnad vore förmånligast, om möjeliget är, låta verkställa på Sveaborg, emedan större delen af erforderliga materialier redan derföre finnas; men om i anseende till derstädes förefallande mångfaldige andra arbeten det icke skulle medhinnas, torde det bli möjeligit, att också få desse 27 slupar bygde uti Pommern, om tidig anstalt dertill fogas.

De uti Pommern varande 2:ne stycken prämar lära icke ega svårare bestyckning än 18 E kanoner, hvilka böra förvandlas till lätta 24 E , som jag i anseende till den tidens starka konstruktion tror dem kunna bära, och hvarom ofördröjelig anstalt fogas bör.

Att E. K. M:t befalt ändring uti de nya turumas bestyckning från 12 till 18 E , det är ganska nyttigt, men hade varit önskeligt om denna förändring något tidigare här blifvit bekant i anseende till beställningarne af kanoner och ammunition, hvilket alt nästa vår skall transporteras från styckebruken eller deras lastage platser till Finland, och icke annat kan än något litet uppehålla fartygens utlöpande; ock det är tiden som nästa år blir mer än nånsin dyrbar att vinna.

Jag har föreslagit 16 stycken fartyg för fördelningscheferne såsom högst oumgängelige, emedan hvarje sådan fördelning icke bör bestå af flere än 9 å 10 kanonslupar eller jollar, ty de bli annars icke nog rörlige.

Jag har uti mitt projekt endast upptagit 15 galerer af orsak, att denna sort fartyg kräfver starka besättningar; men efter min underdånige tanka bör de öfrige i Finland varande galerer repareras och sättas i tjenstfärdigt stånd för att i händelse af behöfgenast vara att tillgå.

Fyra stycken hästgalerer har jag projekterat och kunna dertill lätteligen ock med drägelig kostnad inrättas de 4 hit till staden nu anlände galerer: de kunna rymma 2 å 300 hästar; min tanka dermed får jag längre fram nåden tillkännagifva.

Besättningar och befäl till den af mig projekterade flotta blir visserligen svårt, men jag hoppas dock icke omöjligt att anskaffa. För de fartyg, hvilka byggas uti Pomern, torde bli möjligt att derstädes erhålla största delen af hvad som för dem fordras, så väl sjöfolk, artillerie som soldater och äfven någon del officerare. För dem, som i svenska städerna byggas, torde äfven någon del å hvarje ort erhållas, då derom tidige och lämpelige anstalter fogas; härvid förefaller likväl den omständigheten, att som alt rikets sjöfolk innevarande år varit å örlogsflottan och vid deras hemförlofvande blifvit anbefalte att sig nästa vår åter uti Karlskrona inställa, så torde, derest icke uti denna författning å visse ställen någon ändring eller jämkning tillåtes, tillgångarne å folk för skärgårdsflottan blifva nog knapp, om icke aldeles omöjlig. Detaillerna af alt detta skulle nu härstädes blifva för vidlöftige att upgifva och ankommer egentligen uppå den, hvilken erhåller E. K. M:ts nådiga förtroende att om hela planens sammansättning och verkställighet besörja. Jag känner icke heller nu de tillgångar uppå besättningar, vid eskadrarne kunna finnas, sedan jag snart ett helt år varit skild ifrån flottans affärer, under hvilken tid jag egt ingen rättighet pretendera förslager eller rapporter hvarken om det ena eller andra, ock de underrättelser jag enskildt kunnat mig förskaffa, vågar jag icke anse nog tillförlitelige för att uppå dem bygga något uppgifvande till E. K. M:t; men onekeligt är, att denna sak fordrar största uppmärksamhet ock bör i god tid påtäckas, så väl som fördelningen af de nu befintelige officerare ock underofficerare, så att de kunnige och erfarne jämt fördelas och hvar ock en måtte blifva nyttjad efter sin skickelighet och egenskap, emedan annars lätteligen kunde hända, att en del af flottan blir väl serverad, då en annan del i brist af kunnige anförare kunde blifva inactive. Svenska kavallerierne torde kunna fylla en del af soldatsbesättningarne, ock resten tages utaf E. K. M:ts armée, som jag hoppas icke skola blifva illa använde.

Alla anstalter böra föra derhän att hela flottan, så tidigt någon sin möjligt är, nästa vår måtte kunna vara samlad vid Sveaborg; till hvilken ända, så vida görligt är, alla fartyg böra få sine behofver å de ställen, hvarest de blifva bygde, och anstalt fogas, att hvad deraf för dem brister måtte vara dem under transporten å de tjenligaste ställen till mötes, så att onödige omvägar undvikas, hvarigenom endast tid förloras.

Flottan sålunda färdig och samlad, vågar jag i djupaste underdånighet föreslå, om icke E. K. M:t sjelf skulle täckas i nåder åtaga sig dess anförande under nästa campagne. E. K. M:t är då i centern af dess krigsmagt och kan aldri lättast derifrån meddela dess höga befallning så väl till landtarméen som stora flottan och just härigenom tror jag säkrast vinnes det sammanhang emellan operationerna till lands och sjös, hvaraf krigets lyckeliga utgång egentligen beror.

E. K. M:ts landtarmée lärer icke heller något betydligt kunna företaga, innan skärgårdsflottan repousserat den fiendteliga ock däri-genom satt högra flanken uti säkerhet; skulle ock då fienden till lands vara E. K. M:ts armée öfverlägsen, genom den styrka E. K. M:t detacherat till dess skärgårdsflottas bemannande, så tror jag dock likväl han icke lärer våga eller kunna något företaga med en sådan skärgårdsflotta uppå dess rygg; och har jag således den del af E. K. M:ts armée härtill nyttjas ganska väl använd.

Ifrån Sveaborg bör vid isens bortgång en lätt escadre utsändas, så stark den åstadkommas kan, med ordres att avancera och fatta posto så nära fienden möjligt är. Skulle lyckan tillåta den att förekomma fienden vid Svensksund, bör det genast sättas i försvarsstånd och försänkas. Denne escadre bör försvara sin post, till hufvudstyrkan af flottan hinner ankomma, och då bör försöka att repoussera fienden. Lyckas det, förföljes han utan uppehåll och då är E. K. M:t mästarare att genom en landstigning taga Fredriks-hamn uti ryggen eller ock att göra den ännu längre fram; det är just i sådant afseende jag projekterat de 4 hästgalererne. Å den ena kunde embarqueras E. K. M:ts egne hästar, å en annan tross-hästar ock å de 2:ne öfrige så många hästar lätt kavalleri der rymmes för at nyttja till recognosceringar vid en sådan hurtig expedition, och vågar jag äfven i afseende härå tillstyrka E. K. M:t att bland de till flottan destinerade troupper låta utsöka åtminstone 5 à 6,000 man godt och väl exercerad infanterie. Uppå några skutor eller andra tjenlige fartyg kunde äfven medföras både groft ock lätt artillerie med några ammunitions- och trossvagnar till nyttjande efter behof ock omständigheter.

Det är af högsta angelägenhet, att skärgårdsflottan genast nästa vår varder försedd med tillräckelig proviant minst för 2:ne månader, på det att icke brist deraf ock ständige smärre provianteringar måtte hindra krigsoperationerne.

Örlogsflottan bör nästa vår i god tid utlöpa och intaga Finska viken, emedan i annat fall fienden icke lärer försumma att vid isens bortgång lika som i år occupera finska skärgården, hvarigenom skärgårdsflottan, hvars hufvudstyrka nästan är på denna sidan, kunde hindras att förena sig, den fiendteliga behålla öfverlägsenheten och alla E. K. M:ts planer misslyckas, oaktadt den dryga kostnad E. K. M:t nu uppå dess flottor låter använda.

Detta är hvad jag nu i hast ansett mig skyldig anföra och vågar jag i underdånighet hoppas, det E. K. M. min välmening med nåd anser. Stockholm den 25:te november 1789.

M. Anckarsvärd.

16. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 20 jan. 1790.

Eders Kungl. Maj:t värdes icke onådigt anse, det jag med undersåtligaste vördnad i underdånighet vågar bönfälla om ändring uti dess nådigste proposition att i stället för arméens flotta tillägga mig Elfsborgs län, hvarom jag hos exped.-secreteraren Lagerbring blifvit underrättad.

Jag eger nu med Eders Kungl. Maj:ts allernådigste tillstånd lön och tractamente till en summa af 2,750 r:ler årligen, hvilket äfven under freden var min lagliga inkomst. Elfsborgs län ger tör hända 1,500 r:ler, jag skulle således utan att vara brottslig vidkännas en förlust af 1,250 r:ler årligen.

Venersborg är en gränseort, hvarest jag i händelse af fiendligt anfall från den sidan blottställes att ännu en gång genom ett krig se mig ruinerad.

I anseende till den ovisshet, hvarmed Eders Kungl. M:t omtalar mitt vistande härstädes, kan jag mig icke heller begagna af de rum uppå Skeepsholmen, jag i annat fall önskat få bebo, ty hur skulle jag kunna mig der etablera, då jag icke vet, om mitt vistande här blir åtta dagar eller så många månader eller år, och hvad hopp bör jag väl göra mig att af Eders Kungl. M:t blifva nyttjad, sedan jag så aldeles förlorat Eders Kungl. Maj:ts förtroende och utom det hvad nytta skulle jag väl kunna göra?

Jag ser således uti den försäkran, Eders Kungl. Maj:t mig i nåder ämnat lämna, ingen annan säkerhet än den, att mista ett embete, som tillfredsställt all min ärelystnad, emot ett annat så mycket mindre smickrande, som det skulle bli mig en ständig påminnelse om Eders Kungl. M:ts onåd och dess utom medföra en betydlig årlig förlust uti den inkomst jag nu eger, utan att nämna förlusten af den lilla jordtorfva, jag i Finland nästan till sköflings måst lämna.

Eders Kungl. Maj:t täcktes ännu nådigst tillåta mig erindra, det jag för min öfverstesyssla med nådigt tillstånd i accord till öfveramiralen grefve Ehrensvärd betalt 8,333 r:ler 16 sk. specie.

Allernådigste konung, det är ett olyckligt öde, som ådragit mig Eders Kungl. Maj:ts onåd, aldrig uppsåt att skada, aldrig glömska af någon pligt, aldrig försummelse vid utöfningen af det embete Eders Kungl. Maj:t mig i nåder anförtrott, men nu vill återtaga; och jag vågar hoppas det Eders Kungl. M:ts höghet och ära icke tillåter, att jag på ett dubbelt sätt röner verkan af en så litet förtjent onåd.

Då jag nödgas offra Eders Kungl. Maj:t all min ärelystnad, lärer Eders Kungl. Maj:t väl finna utvägar att ersätta hvad jag å annan sida förlorar.

Så snart Eders Kungl. Maj:t i nåder beslutar, hvarest mitt vistande kommer att bli, aflägger jag med den fullkomligaste erkänsla min underdånigste tacksamhet för de allernådigst mig till flyttningshjelp utlofvade ett tusende r:ler specie.

Om Eders Kungl. Maj:t kunde gifva mig Calmare län, vore min önskan tillfredsstäld, i synnerhet om, till landshöfdingelönen blir ledig, jag med bibehållande af hvad jag nu har fick sysslan ju förr desto häldre tillträda, ty ju närmare Eders Kungl. M:ts person, ju känbarare är mig Eders Kungl. Maj:ts onåd och miss-troende.

Med full förtröstan uppå Eders Kungl. Maj:ts nåd och rätt-visa afvagnar jag dess nådigste beslut och framhårdar till döds-stunden etc.

M. Anckarsvärd.

Stockholm d. 20 januari 1790.

17. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 23 maj 1790.¹

Den lysande ära och betydliga fördel Eders Kungl. Maj:t med arméens flotta öfver fienden vunnit, försakar mig den lifligaste glädje och jag vågar Eder Kungl. Maj:t dertill i djupaste underdånighet lyckönska.

Jag gläds så mycket mer, som jag vågar smickra mig kanske vara den förste, som i underdånighet vågade föreslå Eders Kungl. Maj:t att sjelf antaga sig detta befäl; jag gjorde det försäkrad att flottan då skulle segra, och jag grundade denna säkerhet uppå öfvertygelsen om den kloka dristighet, som utmärker alla Eder Kungl. Maj:ts företag, om hela corpsens oförfalskade trohet, nit och tillgifvenhet för Eder Kungl. Maj:ts person, om deras kärlek för fäderneslandet, om deras ära och deras mod och om den drift, hvarmed de alltid sine skyldigheter fullgjordt.

Mätte alla Eders Kungl. Maj:ts företag lyckas, och mina kamrater alltid få njuta den lysande ära att lägga segren för Eder Kungl. Maj:ts fötter. Fast jag är olycklig nog att ej få dela denna ära med en corps, bland hvilka jag trott mig förtjena ett rum, skall dess lycka och Eder Kungl. Maj:ts vapens framgång dock alltid ifrigt önskas af den som aldrig upphör att med undersåteligaste vördnad etc.

M. Anckarsvärd.

Stockholm d. 23 maj 1790.

¹ Med anledning af slaget vid Fredrikshamn d. 15 maj 1790.

18. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 7 juni 1790.

Att under Eders Kungl. Maj:ts otaliga göromål, under nju-tandet af en så vacker seger och under segrars beredande Eders Kungl. Maj:t värdigats mig ihågkomma med ett så nådigt bref gör mig den sensiblaste glädje.

Lagerbring har meddelat mig Eder Kungl. Maj:ts nådigste beslut att gifva mig Calmare län, hvarföre jag för Eders Kungl. Maj:ts fötter min underdånigste tacksägelse nedlägger och vågar i anledning deraf underdånigst bönfalla, det Eder Kungl. M:t tacktes förordna om dess nådigste löftes verkställande och att jag får länets styrelse emottaga.

Omöjligt skulle jag bjuda till tolka min glada erkänsla, min nöjda tillfredsställelse öfver de uttryck uti Eders Kungl. Maj:ts bref, hvarigenom Eders Kungl. Maj:t på ett så nådigt sätt förklarar sig nöjd med mina anstalter och med arméens flotta. Min ärelystnad, som aldrig egt annat föremål än att väl tjena Eders Kungl. Maj:t och riket, är häraf ljufvigt smickrad.

Mina anstalter både med flottans tillskapning och utrustande hafva alla syftat derhän att sätta Eders Kungl. Maj:t i tillstånd med möjligaste styrka kunna utföra dess stora och höga företag, förekomma och hindra fiendens. Om mitt bemödande lyckats så, att det förtjenar Eders Kungl. Maj:ts välbehag, önskar jag mig icke någon annan belöning och ämnar aldrig göra mig någon merite utaf de många hinder jag uti detta värf öfvervunnit. Hvad arméens flotta beträffar, så tillåt, allernådigste konung, mig försäkra, det jag både inspirerat och stadgat hos denne corps de dygder och de tankesätt, med hvilka Eders Kungl. Maj:t nu förklarar sig så nöjd. aldrig sådane, som förtjent Eders Kungl. Maj:ts onåd. Jag ansåg den derföre med ett lugnt samvete endast såsom följd af den olyckliga svenska afundens bemödande att utur sin konungs nåd störta en trogen undersåte och jag prisar nu den dag, som gifvit Eders Kungl. Maj:t tillfälle rättvisa både mig och arméens flotta.

Att Gud måtte bevara Eders Kungl. Maj:ts dyra lif, lycka, segrar och framgång följa Eders Kungl. Maj:ts spår önskar af innersta hjerta den, som aldrig upphör att med undersätelig trohet etc.

M. Anckarsvärd.

Stockholm d. 7 juni 1790.

19. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 18 juli 1790.

Med underdånigste vördnad lyckönskar jag Eders Kungl. Maj:t till den i alla tiders häfder lysande, svenska nation och arméens flotta hedrande seger Eders Kungl. Maj:t vid Svensksund vunnit.

Som svensk, som trogen, nitisk och Eders Kungl. Maj:t alltid tillgifven undersåte och som medlem af arméens flotta njuter jag den lifligaste glädje öfver den ärofulla hämd Eders Kungl. Maj:t i egen hög person tagit öfver den olycka, som förledet år å samma ställe gjorde arméens flotta lika ryktbar som hedrad; men denna min rena glädje är dock blandad med mycken oro öfver de dageliga faror, för hvilka Eders Kungl. Maj:t dess höga person blottställer.

I allra djupaste underdånighet vågar jag bönfälla, det Eders Kungl. Maj:t värdes nådigst besluta mitt framtida öde. Skärgårdsflottan har jag nu utrustat och der behöfver Eders Kungl. Maj:t mig icke mera.

Med underdånigste trohet, nit och vördnad utber sig nåden till dödsstunden få framhärda etc.

M. Anckarsvärd.

Stockholm d. 18 juli 1790.

Noter och upplysningar.

- Sid. 1.* Kammarherren hos drottningen frih. A. L. Stjerneld besökte under en utrikes resa Petersburg i början af år 1788, där han mottogs synnerligen nådigt af kejsarinnan. Han ansågs vara utskickad af det svenska oppositionspartiet. Jfr Ehrenström, Historiska Anteckningar I, sid. 130, Chrapovitskijs dagbok, s. 3.
- Sid. 5.* Gustaf III:s bref till Armfelt (d. 22 maj 1788) är tryckt af E. Tegnér, K. Gustaf III:s bref till frih. G. M. Armfelt, s. 10. Det heter där bl. a.: »J'ai passé le Rubicon aujourd'hui, et pour parler littéralement vrai, le sénat me l'a fait passer. Jamais je n'aurais cru que des vieillards fussent si animés et si courageux».
- Sid. 7.* I fråga om Armfelts yttranden om Anckarsvärd, jfr nyss anförda publikation sid. 12, not. 1. Det heter där bl. a.: »Anckarsvärd travaille avec force — — — mais il ne dit rien; sa figure n'est point naturellement gai — — je ne puis obtenir de lui qu'il soit un peu fanfaron, un peu encourageant».
- Sid. 9.* Prof på Armfelts yttranden om fruntimren i Helsingfors och på Sveaborg anföras i nämnda publikation, sid. 12 not. 2.
- Sid. 10 och flerstädes.* *Hemmema, turuma, udenma och pohjama:* fartygstyper, konstruerade under senare hälften af 1700-talet för den svenska skärgårdsflottan och inrättade både för segling och rodd. Det minsta slaget var pohjama. Fartygen hade namn efter olika finska landskap eller län: Tavastland, Åbo län, Nylands län, Österbotten. Besättningen på de större kunde uppgå till mellan 2 à 300 man. Jfr *Nordisk Familjebok*, art. Turuma, där de 4 typerna finnas afbildade.
- Sid. 18.* Om Mansbachs beskickning jfr Schinkel-Bergmans Minnen II, sid. 19.
- Sid. 29, 30.* Anckarswärds berättelse om sina samtal med Gustaf III och Armfelt d. 6 och 7 aug. har begagnats i Schinkel-Bergmans Minnen II, sid. 25, 26, där de på vanligt sätt dramatiserats samt hänföras till en och samma dag, den 7 aug.

- Sid. 41, 42.* Anckarswärds samtal med hertig Carl är fritt dramatiserad hos Schinkel-Bergman, anf. arb. sid. 36, 37.
- Sid. 43.* Med Anckarswärds framställning af tillkomsten utaf denna skrifvelse till hertig Carl må jämföras Ehrenströms på rykten byggda redogörelse för samma sak i hans Minnen I, s. 194.
- Sid. 53.* Om öfverste Montgomerys beskickningar till den ryske storfursten 7—12 september 1788 se närmare K. K. Tigerstedt, G. M. Sprengtporten X, Finsk Tidskrift 1880.
- Sid. 57.* Hastfehns förhållande är vidlyftigt utredt i Tigerstedts anf. afh. XI, Finsk Tidskrift 1881.
- Sid. 61.* En berättelse om affären vid Hangö är särskildt tryckt (1788) under titeln »Bref ifrån öfversten och riddaren Anckarsvärd. Daterat Sveaborg den 6 december 1788».
- Sid. 66, 67.* Skrifvelsen förvaras i Riksarkivet med påteckning »Ad acta». Den åtföljes af en p. m., hvari majoren C. G. v. Kræmer föreslås till en öfverstlöjtnantsfullmakt samt svärdsorden, löjtnant H. G. Wallberg till svärdsorden, löjtnanterne C. J. Sjöholm och frih. F. Årmfelt, fänrikarne J. Anckarfeldt, N. J. Rahmn, F. Southoff och O. R. Hammarfeldt till svärdsorden samt de två första fänrikarne till löjtnanter.
- Sid. 67.* Med det »tryckta brevet från Finland» torde afses den i Göteborg 1788 utkomna broskyren »Astryck af ett från Finland ankommet bref af den 14 september 1788 angående åtskilliga stämplingar, samt hvad som händt vid Fredrikshamns belägring». Om dess karaktär se Tigerstedt, anf. upps. XII, Finsk Tidskrift 1882, s. 160, 161.
- Sid. 73.* Om förre kaptenen Adolf Fredrik v. Törnes expedition från Sprengtporten till Hastfehr i nov. 1788 se Finsk Tidskrift 1881, s. 280, 281.
- Sid. 91—94.* De tryckta Generalkrigsrättsprotokollen innehålla ingenting om Anckarsvärd.
- Sid. 108.* Enligt Anckarswärds egen uppgift s. 56 var det Jägerhorn och Fleming, som besökte honom vid Tvärminne. »Klick» torde sålunda vara felskrifning.
- Sid. 115, 116.* Anckarswärds promemoria ur arresten är tryckt bland bilagorna, sid. 149.
- Sid. 116, 117.* Om Anckarswärds samtal med konungen liksom om Årmfelts förhållande till den förre kan jämföras Ehrenströms skildring i sina Minnen I, s. 194, 195. Enligt denne skulle Anckarsvärd i sin rock haft insydda några egenhändiga bref till honom från hertig Carl, hvilka han företett jämte sina svars-koncept, och skulle han härigenom lyckats omstämma konungen. Han känner icke till Anckarswärds långa försvarsskrift och det däri åberopade certifikatet af hertig Karl (jfr bi-

lagan n. 13). På de insydda breffven gör Anckarsvärd, såsom synes, icke den aflägsnaste antydan. Se äfven Tegnér, Gustaf Mauritz Armfelt I, s. 288, 289.

- Sid. 120.* Gustaf III:s bref till Armfelt af den 10 juli 1789 är tryckt i Tegnér's redan anförda publikation af Gustaf III:s bref, sid. 79. Rosensteins namn förekommer emellertid icke där. Om Ehrensvärd heter det bl. a.: »Je lui ai repondu par une lettre très forte, où je lui disais voir l'ombre de son père sortir de son tombeau pour reprocher à la flotte qu'il avait créé, de ne point satisfaire à l'objet de sa formation».
- Sid. 122.* Gustaf III:s bref, dateradt Kymmenegård den 19 aug., är tryckt i anförda samling, sid. 100. Det heter där bl. a.: »Vous ressuscitez donc les morts, et c'est vous, vous, qui les tirez de la profonde nuit où je les croyais ensevelis. Ce tems-ci est donc fait pour les miracles, et certes, celui de vous voir tendre une main protectrice à celui que toute la Suède croit votre plus grand ennemi, n'est pas un des moindres».
- Sid. 131.* Om den här vidrörda stormiga konseljen kan hänvisas till Tegnér's utredning i »Gustaf Mauritz Armfelt» I, s. 316—318. Enligt denna skulle hufvudanledningen till ordväxlingen mellan Gustaf III och Armfelt varit ingen annan än frågan om Anckarsvärd's användande som chef för skärgårdsflottan, hvilket Armfelt förordat, men konungen icke velat höra talas om. Jfr äfven Ehrenströms Minnen I, s. 237—239.

Personregister.

- Adlerstråle, Jonas Gustaf Claes** (1743—1830), major vid Stackelbergiska regementet, s. 75, 76, 78.
- Almfelt, Lorentz Peter** (1739—1807), öfverste, oppositionsman 1789, s. 115.
- Aminoff, Johan Fredrik** (1756—1842), öfverstlöjtnant, sedermera generalmajor, rysk-finsk grefve och president, s. 64.
- Aminoff, kornett**, s. 90.
- Anhalt, Viktor Amadeus**, furste af, rysk generallöjtnant, s. 9.
- Ankarhelm, Hans Henrik** (1743—1814), major vid arméens flotta, sedan kommandant på S. Barthélemy och konteramiral, s. 34, 46, 105.
- Armfelt, Gustaf Mauritz**, frih. (1757—1814), öfverstekammarjunkare, Gustaf III:s gunstling, s. 1—7, 9—11, 16, 21, 24, 29, 31, 36, 38, 47, 69, 77, 79, 80, 92, 95—98, 113—118, 120, 122, 123, 130, 131, 133, 134.
- Armfelt, Karl Gustaf**, frih. (1724—92), generalmajor, landshöfding, s. 1, 5, 6, 13, 15, 33, 34, 36, 37, 41, 45, 53, 73, 77, 78, 91, 92, 106.
- Armfelt, Magnus**, frih. (1725—95), landshöfding öfver Åbo län, generalmajor, s. 35.
- Aechling, Karl Fredrik** (1751—1820), major vid arméens flotta, slutligen konteramiral och landshöfding, s. 27.
- Bergenklot, Fredrik** (1722—1800), kapten vid enkedrottningens lifregemente, s. 75.
- Blom**, fänrik, s. 51.
- v. d. Borch** (d. 1795), holländsk minister i Stockholm, s. 120.
- Borcke, Adrian Henrik**, grefve, preussisk minister i Stockholm, s. 118, 120.
- v. Born, Karl Bernhard** (1734—90), major vid Stackelbergiska regementet, sedan öfverstlöjtnant, s. 26.
- v. Born, Samuel Fredrik** (1782—1850), fänrik vid Stackelbergiska regementet, sedermera öfverstlöjtnant och rysk-finsk landshöfding i Uleåborgs och Cajana län, s. 4, 5.
- Brant**, förmodligen **Johan Ludvig** (1756—1814), slutligen öfverste vid arméens flotta, s. 126.
- de Brenner, Axel** (1741—1800), major vid arméens flotta, s. 23.
- v. Bruse, Otto** (1754—1801), stallmästare, s. 52.
- Brummer, Gustaf** († 1789), kapten, s. 126.
- Brummer**, löjtnant, s. 11.
- Brummer**, fänrik, s. 36.
- v. Brunow, Magnus** (1736—97), öfverste, s. 78.
- Brygger, Jan**, justitiarie, s. 92.
- Bylow**, dansk generaladjutant, s. 18.
- de Carnal, Karl Constantin**, frih. (1757—1832), major, sedan generaladjutant och rysk-finsk landshöfding, s. 33, 34, 36.
- v. Carlson, J. G.** (1743—1801), statssekreterare vid krigsexpeditionen, s. 78, 118.
- Cederström, Bror**, frih. (1754—1816), öfverstlöjtnant och generaladjutant, sedermera generallöjtnant och president, s. 31, 53.
- af Christiernin, H.** (1751—99), öfverste, s. 30, 32.
- Cronstedt, Axel** (1760—1851), löjtnant vid arméens flotta, slutligen öfverste, s. 8, 29, 30, 33, 36.
- Cronstedt, Karl Olof** (1756—1820), öfverstlöjtnant vid arméens flotta, statssekreterare, sedermera vice amiral, Sveaborgs kommandant 1808, s. 128, 134.
- Cronstedt, Jan Adam**, grefve (1749—1836), major vid enkedrottningens lifregemente, sedermera generallöjtnant och landshöfding, s. 64, 75, 76, 78, 84, 89.

- Danqvardt, Karl Adolf** (1745—1806), major vid flottan, slutligen konteramiral, s. 22, 23, 78, 79, 82, 89.
- Debeche, Vilh.**, kapten vid enkedrottningens lifregemente, s. 78, 129.
- De Geer, Karl**, frih. (1747—1805), kammarherre, arresterad 1789, s. 84, 91, 115.
- De la Motte, sannolikt Jacob Reinhold** (1753—1830), kapten vid arméens flotta, slutligen öfverstlöjtnant, s. 74.
- Delamule, kornett**, s. 9, 10.
- Diederichs, Karl Johan** (1754—1829), löjtnant vid arméens flotta, slutligen öfverste samt adlad v. Diederichs, s. 8.
- Ehrenbill, Ulric Gottlob** (1733—95), öfverste vid arméens flotta, landshöfding i Uppsala län, slutligen generalmajor och president, s. 17, 18, 21, 22, 68, 109.
- Ehrenström, Johan Albrecht** (1762—1847), k. sekreterare, sedermera rysk statsråd, s. 123.
- Ehrenström, Nils Fredrik** (1756—1816), löjtnant vid artilleriet, kapten i arméen, slutligen generalfälttygmästare och öfverste, s. 6, 7.
- Ehrensward, Karl August**, greve (1745—1800), öfveramiral, sedermera generalamiral, s. 2, 68, 82, 84, 92, 118, 120, 121, 127, 128.
- Ekman, kapten vid Dalregementet eller Dalfrikåren**, s. 114.
- Engström, regementsfältskär**, s. 26.
- Escolin, s. 4.**
- v. Essen, Hans Henrik**, frih. (1755—1824), hofstallmästare, öfverste, sedermera greve, fältmarskalk, riksståthållare m. m., s. 127.
- v. Essen, kornett**, s. 11.
- Fersen, Fredrik Axel**, greve (1719—94), riksråd, fältmarskalk, s. 84, 91, 115, 117.
- v. Fleandt, Otto Karl** (1758—1825), kapten, sedan öfverstlöjtnant och generaladjutant, s. 78.
- Fleetwood, Fredrik Ulrik**, frih. (1740—89), öfverstlöjtnant vid arméens flotta, s. 25, 32, 52, 63, 84, 88, 89, 126.
- Fleming, Herman**, frih. (1763—1808), major vid Åbo läns regemente, slutligen öfverste, s. 8, 56.
- Franson, löjtnant vid Dalfrikåren**, s. 95.
- Fredrik, hertig af Östergötland**, Gustaf III:s bror, s. 16—18, 33—35, 37, 38, 44—47, 51, 52, 55, 78, 83.
- de Freese, Abraham** (1725—96), placemajor på Sveaborg, öfverstlöjtnant, s. 84, 85, 86, 87.
- de Freese, August**, fänrik, s. 84, 85, 87.
- de Freese, Georg Christian** (1751—1807), öfverstlöjtnant, generaladjutant, slutligen konteramiral, s. 207, 134.
- de Freese, Karl Göran** (1760—89), kapten vid Dalfrikåren, s. 95.
- de Freese, Karl**, fänrik, s. 23.
- de Friezsky, Clas** (1727—1803), bruksegare, direktör, tillhörde oppositionen mot Gustaf III, s. 115.
- Frölich, greve**, s. 55, 59.
- Gillberg, kapten vid Dalregementet**, s. 114.
- Greigh, Samuel** (1736—88), rysk amiral, s. 20.
- Grubbe, fänrik**, s. 62.
- v. Gutofskij, Gustaf** (1747—1818), kapten vid enkedrottningens regemente, slutligen öfverstlöjtnant, s. 78.
- Oydenstolpe, förmodligen Karl Ed.**, greve (1770—1852), greve, löjtnant vid lätta dragonerna, s. 90.
- Cyllengranat, Gustaf**, frih. (1757—1804), öfverstlöjtnant vid Upplands regemente, sedan öfverste, s. 77.
- Hamilton, Hugo Vilhelm**, greve (1741—1800), öfverste, slutligen generallöjtnant, s. 31.
- Hartmansdorff, Christoffer Aegidius** (1742—1818), major, s. 33, 73.
- Hastfehr, Berndt Johan**, frih. (1737—1809), öfverste för Åbo läns regemente, sedan chef för Savolaxbrigaden, deltagare i Anjalaförbundet, gick slutligen i rysk tjänst, s. 1, 4, 11, 15—17, 21, 56, 57, 73, 74, 78, 91.
- v. Hermanson, Johan** (1726—93), generalmajor och direktör för fortifikationen, s. 31, 94.
- Hierta, Karl**, frih. (1719—93), generallöjtnant, s. 47.
- Hierta, Karl**, frih. (1757—97), kapten vid Dalregementet, slutligen öfverstlöjtnant, s. 114.
- Helsing, Johan** (1727—90), bergsråd, s. 46, 47.
- Helsing, Michael** (1758—1829), ryttmästare, s. 49.
- Hjelmsjöerna, Claes Leonard** (1742—1810), major vid arméens flotta, slutligen konteramiral, s. 22, 23.
- Hobblin, fänrik**, s. 60.

- v. Hohenhausen, Karl Johan** (1755—89), kapten vid arméens flotta, s. 126.
- Horn, Baltzar**, greve (1736—88), öfverstlöjtnant vid amiralitetet, s. 19.
- Horn, Fredrik**, greve (1725—96), general, uppträdde 1789 mot Gustaf III, s. 84, 91, 115.
- v. Horn, Karl Axel** (1740—88), kapten vid örlogsfloktan, chef å fregatten Gripen, s. 19.
- Hästesko, Johan Henrik** (d. 1790), öfverste vid Åbo läns regemente, deltagare i Anjalaförbundet, s. 77, 134.
- Juslén**, major, s. 45, 46, 47.
- Jägerhorn, Anders Johan** (1757—1825), major och öfveradjutant, en af hufvudmännen för Anjalaförbundet, rydde till Ryssland och gick i rysk tjänst, s. 33, 36, 41, 45, 56, 57, 108.
- Karl**, hertig af Södermanland, Gustaf III:s bror, s. 10, 11, 15, 16, 19, 30—32, 34, 37—47, 51—54, 56, 57, 59, 60, 62—65, 78, 83, 106, 107, 117, 119, 122, 129.
- af Klercker, Karl Nathanael** (1734—1817), öfverste, sedermera general och friherre, s. 30, 127.
- af Klercker**, kornett, s. 28.
- Kllök, Karl Henrik** (1753—), major och öfveradjutant, deltagare i Anjalaförbundet, s. 77, 78, 123.
- Kllök**, fänrik, s. 36.
- Kilingspor, Otto**, frih. (1750—1802), öfverstlöjtnant, deltagare i Anjalaförbundet, död i landsflykt, s. 77.
- Kilingspor, Vilhelm Mauritz**, frih. (1744—1814), öfverste, generalintendent, sedermera greve, fältmarskalk m. m., s. 30, 31, 32, 38, 53, 68, 72, 74, 76, 77, 81, 113, 120, 130.
- v. Knorring, Fr. Joh.**, kapten vid Stackelbergiska regementet, s. 75, 78.
- v. Kræmer, Karl Gustaf** (1737—1801), major vid arméens flotta, öfverstlöjtnant 1789, slutligen öfverste (kallas s. 41 kapten), s. 26, 27, 41, 43, 57, 58, 59, 60, 63, 70.
- Kullberg**, fänrik, s. 41.
- v. Köhler**, frih., öfverste, vice landshöfding i Kalmar län, s. 135.
- Lagerbring, Karl** (1751—1822), expeditionsekreterare, sedermera statsråd och greve, s. 127, 129, 131, 134.
- v. Lantingshausen, Albrekt**, frih. (1751—1820), öfverstlöjtnant och generaladjutant, sedermera generalmajor, s. 31.
- Leljonhufvud, Erik Abraham**, frih. (1753—1807), öfverstlöjtnant vid Nylands dragoner, s. 37.
- Leljonhufvud, Gustaf**, frih. (1742—1814), major vid konungens regemente, sedan öfverstlöjtnant, s. 45.
- Leljonhufvud, Sebastian**, frih. (1738—1818), öfverste för Österbottens regemente, s. 10, 16.
- Lilljehorn, Johan Fredrik** (1745—1811), landshöfding, slutligen friherre, s. 118, 133, 134.
- Lilljehorn, Per** (1729—98), öfverste, konteramiral, vice landtmarskalk vid riksdagen 1789, s. 31, 53, 120, 121, 132.
- Maclean, Gustaf**, frih. (1744—1804), kapten, arresterad 1789, s. 91, 115.
- Maclean, Rutger**, frih. (1742—1816), kammarherre, arresterad 1789, s. 91, 115.
- Malmsten**, löjtnant vid arméens flotta, s. 36.
- Mannerheim, Karl Erik**, frih. (1759—1837), major vid Åbo läns infanteri, sedermera rysk-finsk senator och greve, s. 39.
- Mannerskantz, Nils** (1738—1809), öfverste, kommandant på Sveaborg, sedermera general, s. 12, 55, 64, 75, 76, 78, 79, 84—88.
- Mannerstråle, Georg** (1756—1823), kapten vid Stackelbergiska regementet, slutligen öfverstlöjtnant, s. 78.
- Mansbach**, dansk general, s. 18.
- Meljerfelt, Johan August**, greve (1725—1800), general, sedermera fältmarskalk, s. 69, 76.
- Meljerfelt, Johan August**, greve (1766—91), kapten vid lätta dragonerna, s. 90.
- Michelson, Ivan** (1739—1807), rysk generallöjtnant, s. 9, 24, 27, 42.
- Modée, Karl Vilhelm** (1735—98), öfverste, konteramiral 1790, slutligen amiral, s. 120.
- Montgomery, Robert** (1737—98), öfverste för Nylands dragoner, deltagare i Anjalaförbundet, s. 8, 10, 28, 45, 53, 76, 77, 91.
- v. Morian, Karl Axel** (1762—1817), major, slutligen öfverste i rysk tjänst, s. 3, 4.
- Munck, Adolf Fredrik**, greve (1749—1831), president i kammarätten, ledamot af tillförordnade regeringen och hemliga krigsberedningen lemnade

- riket 1792, s. 2, 113, 118—122, 125, 128, 129, 131, 134.
- Munck, Johan Henrik**, frih. (1748—1817), öfverstlöjtnant, sedermera landshöfding, s. 9, 33, 74, 75, 76, 77.
- Munck**, löjtnant, s. 10.
- Musin Pusjkin** (Mouchin-Pouchkin, 1735—1804), greve, rysk general, s. 9, 53.
- Mörner, Hampus**, frih. (1725—97), generallöjtnant, sedan general, s. 31.
- v. Noloken, Johan Fredrik**, frih. 1737—1809), envoyé vid ryska hofvet, sedermera i Wien, s. 9, 10.
- Nordenankar, Daniel** (1730—1820), major vid artilleriet, slutligen öfverste, s. 55, 56.
- Nordensköld, Otto Henrik** (1747—1832), öfverstlöjtnant vid amiralitetet, sedermera konteramiral, vice-amiral och friherre, s. 44, 47, 119.
- Nordenstam, Karl Johan** (1754—1823), kapten vid enkedrottningens lifregemente, slutligen öfverstlöjtnant, s. 78.
- Olander** (Ölander?), löjtnant vid arméens flotta, s. 36.
- Ollonberg, Karl**, frih. (1740—1818), öfverstlöjtnant, slutligen öfverste, s. 49, 52, 56, 58.
- v. Otter, Sebastian**, frih. (1737—1805), öfverste vid Björneborgs regemente, deltagare i Anjalaförbundet, s. 45, 77.
- Oxenstierna, Göran Ludvig**, greve (1756—1804), major vid Österbottens regemente, s. 52.
- Oxenstierna, Johan Gabriel**, greve (1750—1818), riksråd, sedermera riksmarskalk, s. 42.
- Peyron, L. B.**, kapten vid enkedrottningens lifregemente, s. 78.
- Pfeffr, Karl**, frih. (1753—92), öfverste för enkedrottningens lifregemente, s. 27.
- Piper, Peter Bernhard** (1723—99), öfverste, generalintendent vid kommissariatet i Finland, slutligen generalmajor och president i krigskollegium, s. 4, 21.
- v. Platen, Fredrik Christian** (1755—1815), kapten vid Helsinges regemente, slutligen generalmajor, s. 49, 60.
- v. Platen, Gustaf Bogislaus** (1753—1830), major vid Nylands infanteri, slutligen öfverste, s. 43, 69?.
- v. Platen, Philip Julius Bernhard** (1732—1805) generalmajor, sedan fältmarskalk och friherre, s. 31, 42.
- Posse, Fredrik**, greve (1727—94), general en chef i Finland sedan 1780, slutligen general af infanteriet och excellens, s. 3, 4, 6, 9, 12, 44, 47, 68, 69.
- Qvickfelt, fänrik**, s. 60.
- Rahmn, löjtnant**, s. 128.
- v. Rallain, Salomon Mauritz** (1757—1825), frih., öfverstlöjtnant och generaladjutant samt landshöfding på Gotland, slutligen amiral och landshöfding i Gefleborgs län, s. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 34, 118, 132.
- Ramsay, Anders Henrik** (1750—95), kapten vid arméens flotta, slutligen major, s. 41, 87, 90.
- Rappe, Karl**, frih. (1721—90), landshöfding i Kalmar län, s. 133, 134.
- Razumovskij, greve**, rysk generalmajor, s. 9.
- Reutersköld, Heribert Conrad** (1765—1821), kapten vid Stackelbergiska regementet, slutligen rysk-finsk generalmajor, s. 76.
- Ridderstorm, Karl Fredrik** (1739—1820), öfverstlöjtnant, s. 74, 75, 76, 77, 78, 79.
- v. Rosen, Fredrik**, greve (1731—1793), riksråd, s. 123.
- v. Rosenstein, Magnus** (1755—1801), öfverstlöjtnant vid arméens flotta, sedermera konteramiral, s. 9, 16, 18, 22—27, 32, 45, 75, 76, 104, 105, 120, 126.
- Ruuth, Erik**, frih. (1746—1820), statssekreterare för handels- och finansexpeditionen, slutligen greve, excellens, generalguvernör och öfverstemarskalk, s. 1—5, 9, 15, 68, 78, 118, 120, 131.
- Scheffer, Pehr**, frih. (1718—90), fältmarskalk, s. 47.
- Schoultz**, kapten vid artilleriet, s. 21.
- af Schulten, Nathanael Gerhard** (1750—1825), »professor vid arméens flotta», längre fram öfverste, chef för sjömätningsskären och direktör för lotsverket, flyttade 1813 till Finland, s. 1, 58, 60.
- v. Schwerin, Curt Philip Karl**, greve (1751—1828), öfverste, sedan generalmajor, s. 45.
- Schönström, Abraham Daniel** (1729—1809), generalmajor, s. 15, 21, 28.

- Sederholm**, riksdagsman för Helsingfors 1789, s. 74.
- Stegroth** (Siegeroth), **Gustaf Adolf** (1725—1802), generallöjtnant, sedan general, s. 20—24, 26—32, 37, 38, 45, 104, 105.
- Silfversköld**, **Karl Ulrik**, frih. (1749—1819), öfverstelöjtnant vid artilleriet, slutligen generalmajor, s. 3.
- af Sillén**, **Johan Georg** (1767—95), löjtnant vid arméens flotta, sedan major i arméen, s. 133.
- Sinclair**, **Karl Oldeon** (1730—1803), generalfälttygmästare, ledamot af hemliga krigsberedningen och utredningskommissionen, slutligen general, s. 118, 120, 126.
- Sjöman**, kapten, s. 8, 51.
- Spalding**, fänrik, sedan löjtnant vid arméens flotta, s. 62, 64, 84.
- Spankov**, kornett, s. 49.
- Sparre**, **Gustaf Adolf**, greve (1760—1802), major vid lätta dragonerna, s. 91, 92, 94.
- Sparre**, **Jan**, greve (1715—91), befälhafvare på Sveaborg, generallöjtnant, s. 69.
- Sparre**, **Karl**, frih. (1723—1791), öfverståhållare, riksråd, s. 123, 126.
- Sprengtporten**, **Georg Magnus** (d. 1819), öfverste, öfvergick i rysk tjänst 1787, sedan rysk generalguvernör i Finland, s. 36, 41, 45, 53, 73, 123.
- Stackelberg**, **Berndt Fredrik Johan**, frih. (1733—1801), öfverste, slutligen generallöjtnant, s. 12, 76.
- v. Stedingk**, **Curt** (1746—1837), öfverste, sedermera fältmarskalk, excellens, greve, s. 73, 78, 130.
- v. Stedingk**, **Viktor** (1751—1823), öfverstelöjtnant vid arméens flotta, sedermera generalamiral och friherre, s. 11, 39, 47, 49, 51, 55, 62.
- Stjernefeldt**, **Adolf Ludvig**, frih. (1755—1835), kammarherre hos drottningen, tillhörde det svenska oppositionspartiet, arresterad 1789 och skickad till Varbergs fästning, frigifven 1790, sedermera öfverkammarherre hos enkedrottning Sofia Magdalena, s. 115.
- Stjerschantz**, **Johan Gustaf** (1749—1825), kapten vid Stackelbergiska regementet, slutligen major, s. 78.
- Strandman**, kamrer, s. 5.
- Strömfelt**, **Karl Axel**, frih. (1740—1821), öfverste, slutligen greve och general, s. 29, 45.
- Svedenhjelm**, **Hans Leonhard** (1734—1820), kapten vid enkedrottningens lifregemente, slutligen öfverste, s. 75, 76.
- Tandefelt**, fänrik, s. 58, 62.
- Tavast**, **Johan Henrik** (1763—1841), kammarjunkare, kapten, slutligen greve och general, s. 8, 10, 11.
- Tigerstedt**, sannolikt **Karl Ulric** (1746—1807), kapten vid Nylands dragoner, s. 28.
- Toll**, **Johan Christofer** (1743—1817), generalmajor, slutligen greve och fältmarskalk, s. 2—4, 12—14, 18, 34, 46, 122, 128.
- Toll**, **Karl Fredrik** (1758—98), kapten, sedan major vid arméens flotta, s. 10.
- Tranefelt**, **Johan Werner** (1730—1806), öfverste, s. 56.
- Trevenen**, rysk eskaderchef, s. 50.
- v. Troll**, **Knut** (1760—1825), kapten vid Nylands dragoner, sedermera landshöfding och rysk-finsk friherre, s. 39.
- af Trolle**, **Henrik** (1730—84), generalamiral, s. 68.
- v. Törne**, **Adolf Fredrik**, f. d. kapten, s. 73, — —, löjtnant, den föregåendes bror, s. 73.
- Törning**, **Jakob** (1739—97), major, 1788 öfverstelöjtnant vid arméens flotta, slutligen öfverste, s. 15, 16, 18, 22, 27, 36, 37, 39, 68, 69, 70.
- v. Vegesack**, **Eberhard Ernst Gotthard** (1763—1818), kapten, slutligen generallöjtnant och friherre (kallas redan i texten baron), s. 114.
- Wachtmeister**, **Claes Adam**, greve (1755—1828), konteramiral, sedermera förste amiral, excellens m. m., s. 11, 19.
- Wachtmeister**, **Hans**, greve (1752—1807), öfverste vid flottan, slutligen konteramiral, s. 19.
- Wallberg** (Wahlberg), **Hans Gustaf**, löjtnant, sedan kapten vid arméens flotta, s. 26, 46, 89, 105, 128, 133.
- Wallenquist**, **Abraham**, krigsfiskal, s. 94.
- Wennberg**, kapten, s. 57.
- Wessman**, löjtnant, s. 74.
- Wrangel**, **Anton Johan**, greve (1724—99), amiral, excellens, s. 41, 44, 45, 46, 47, 63.
- Wrede**, **Otto**, frih. (1766—1804), löjtnant och öfveradjutant, slutligen generalmajor, s. 12, 13, 15.
- Åkerhjelm**, **Samuel Christian Fredrik Lars**, frih. (1763—1821), kapten vid lätta dragonerna, slutligen öfverste och generaladjutant, s. 90, 94, 95.

INNEHÅLL.

Förord.	Sid.
<i>Minnen från åren 1788—1790.</i>	
I. 1788	1.
II. 1789	72.
Relation om Anckarsvärds arrestering och frigifning	84.
III. Hösten 1789. 1790	125.

Bilagor

(äfvén de i texten införda breven, ehuru utan nummer.)

1. Reflexioner ang. kriget, författade af M. Anckarsvärd 1788	136.
2. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 5 maj 1788	139.
3. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 10 maj 1788	139.
4. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 14 maj 1788	140.
5. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 20 maj 1788	140.
6. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 22 maj 1788	142.
7. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 29 maj 1788	143.
8. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 5 juni 1788	144.
9. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 11 juni 1788	144.
10. Gustaf III till M. Anckarsvärd d. 22 juni 1788	145.
11. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 30 juni 1788	145.
12. M. Anckarsvärds promemoria d. 3 juli 1788	147.
Officerarnes vid arméens flotta skrifvelse till hertig Karl d. 3 sept. 1788	43.
13. Hertig Karls intyg för öfverste M. Anckarsvärd af d. 13 sept. 1788 .	148.
M. Anckarsvärd till hertig Karl d. 14 sept. 1788	47.
M. Anckarsvärd till hertig Karl d. 20 okt. 1788	60.
M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 10 dec. 1788	66.
M. Anckarsvärd till frih. G. M. Armfelt d. 27 dec. 1788	69.
M. Anckarsvärd till frih. V. M. Klingspor d. 5 jan. 1789	72.
M. Anckarsvärd till frih. G. M. Armfelt d. 21 jan. 1789	79.
M. Anckarsvärd till frih. G. M. Armfelt d. 26 jan. 1789	80.

	Sid.
M. Anckarsvärd till grefve C. A. Ehrensvärd d. 16 febr. 1789.	82.
Utlåtande af M. Anckarsvärd inför generalkrigsrätten	92.
M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 8 april 1789.	98.
14. M. Anckarsvärds promemoria ur ^o arresten d. 6 maj 1789	149.
15. M. Anckarsvärds utlåtande d. 25 nov. 1789	151.
16. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 20 jan. 1790	155.
17. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 23 maj 1790	156.
18. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 7 juni 1790	157.
19. M. Anckarsvärd till Gustaf III d. 18 juli 1790.	158.
Noter och upplysningar	159.
Personregister	162.

SKRIFTER UTGIFNA AF SVENSKA HISTORISKA FORENINGEN 2

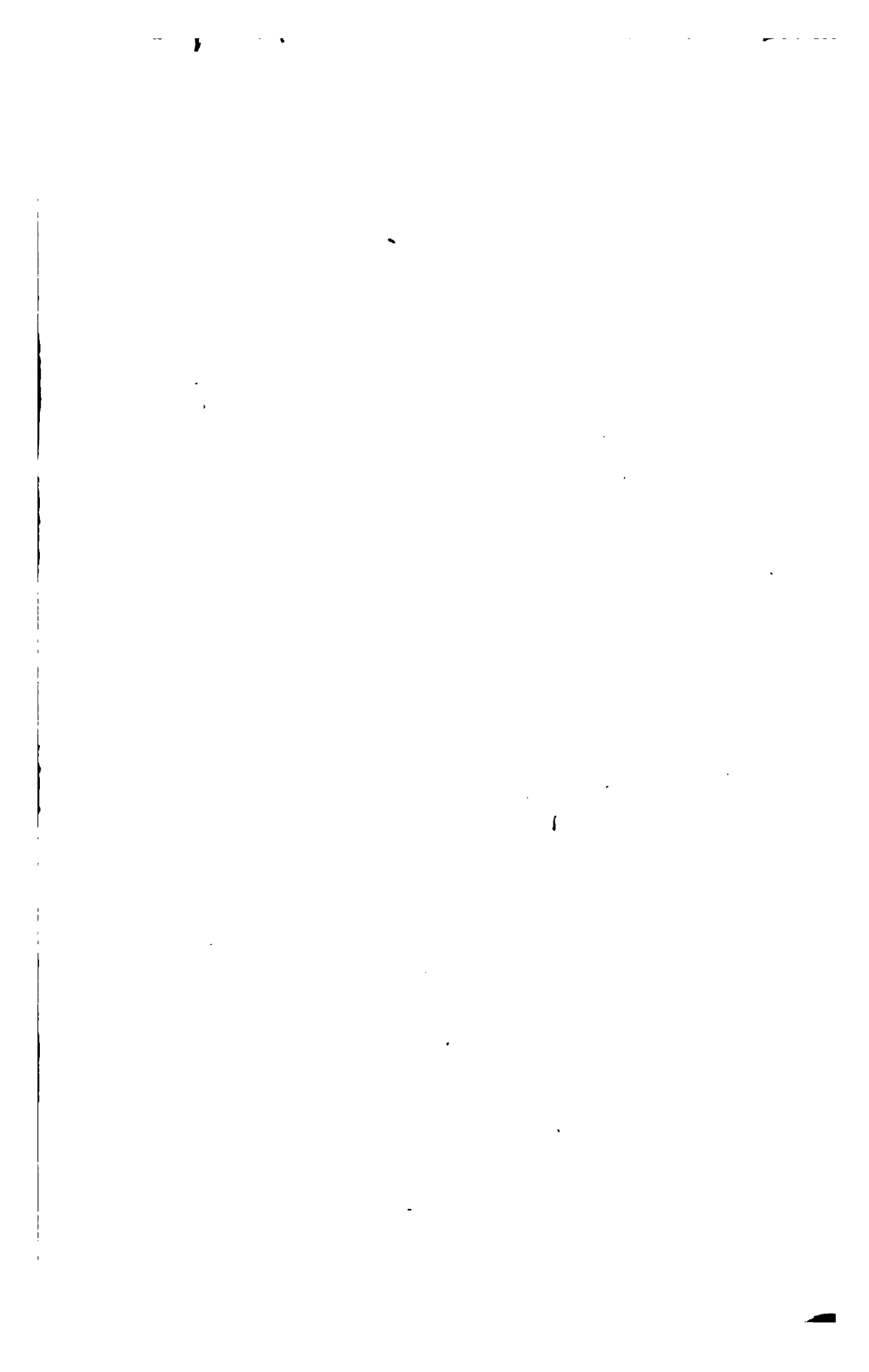
SVENSK HISTORISK
BIBLIOGRAFI 1875-1900

KRISTIAN SETTERWALL.

STENBERGSKA

BOKFÖRLAGS FÖRLAGET, S. TORSTENSSON & ÅBERG,
1907

SKRIFTER

UTGIFNA

AF

SVENSKA HISTORISKA FÖRENINGEN,

II

SVENSK HISTORISK BIBLIOGRAFI

1875—1900

SYSTEMATISK FÖRTECKNING ÖFVER SKRIFTER OCH
UPPSATSER SOM RÖRA SVERIGES HISTORIA UTKOMNA FRÅN OCH MED
1875 TILL OCH MED 1900

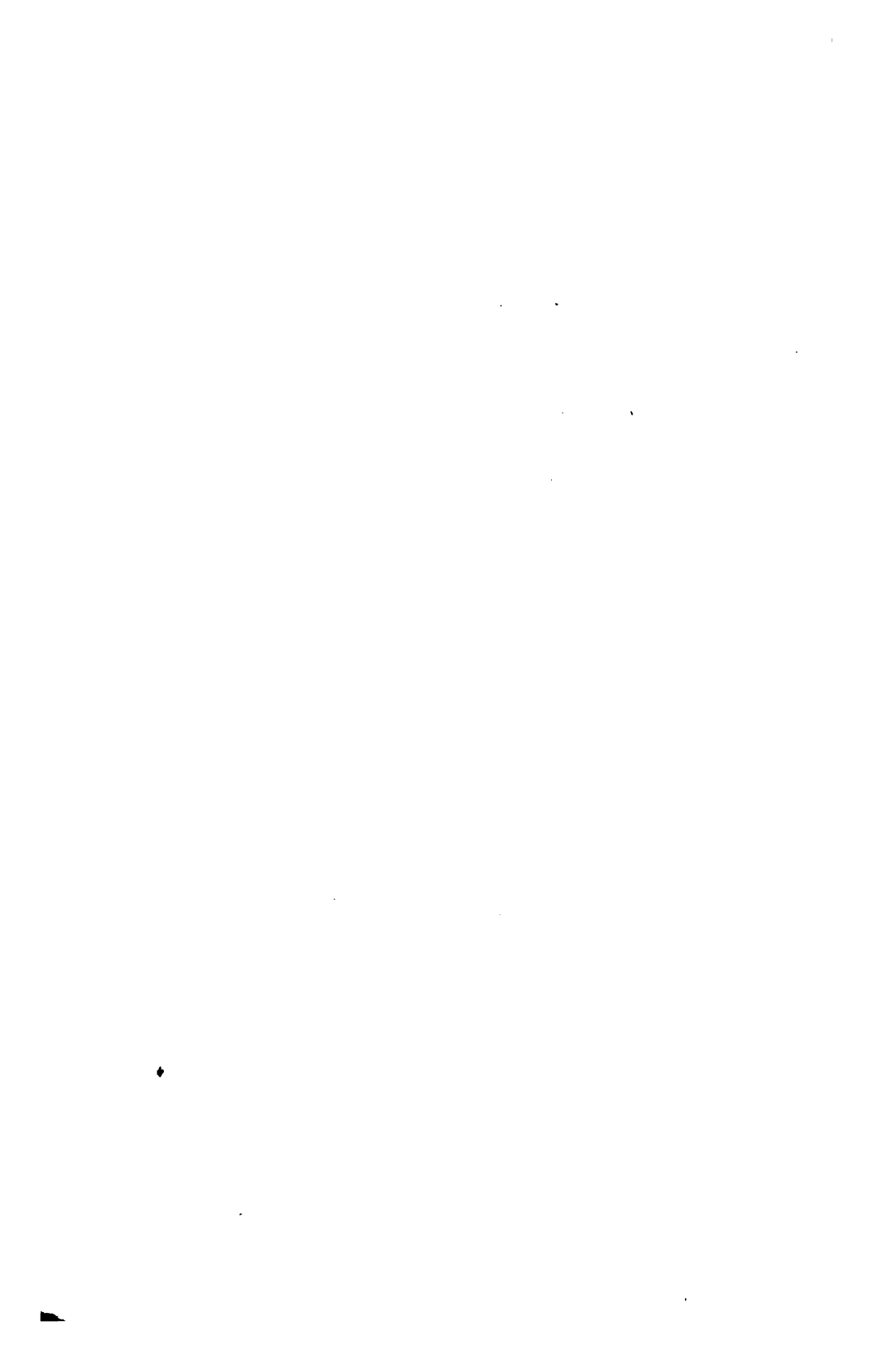
AF

KRISTIAN SETTERWALL

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1907

Företal.

Den viktigaste källan för detta arbete är de årliga bibliografier, som medföljt Historiskt bibliotek och Historisk tidskrift; från 1875—89 utarbetade af afidne hofmarskalken C. Silfverstolpe, från 1890—1900 af undertecknad. Tilläggen för den äldre tiden (till 1890) äro emellertid många och betydande, och alla uppgifter äro af mig ånyo granskade och till högst väsentlig del omredigerade. Detta kompletteringsarbete har varit synnerligen tidsödande och kräft många års arbete. Hvar och en, som något sysslat med bibliografiska arbeten, vet huru svårt det är att uppnå fullständighet; särskildt gäller detta i ett arbete sådant som det föreliggande, som vänder sig icke blott till den svenska litteraturen, utan äfven vill söka att få med, hvad utlandets böcker och tidskriftsuppsatser kunna erbjuda af intresse för Sveriges historia. Genom den tillgång på goda hjälpkällor, som stått till mitt förfogande, hoppas jag, att det har lyckats mig att få med åtminstone det väsentliga af den nordiska och tyska litteraturen. Följande arbeten hafva varit mig till synnerlig hjälp: V. Mollerups i Dansk Historisk Tidsskrift på 1880-talet intagna alldeles förträffliga bibliografier; Jahresberichte der Geschichtswissenschaft im Auftrage der Historischen Gesellschaft zu Berlin; O. Masslow, Bibliographie zur deutschen Geschichte (Historische Vierteljahrschrift); A. Poelchau, Die livländische Geschichtsliteratur 1882—1901. Vidare hafva de utförliga tidskriftsöfversikterna i Revue Historique och Historisches Jahrbuch (Görres Gesellschaft) ofta varit mig till nytta. Hvad den ryska och polska litteraturen beträffar, har jag ej haft tillgång till annat än, hvad som finnes i Kungl. Biblioteket i Stockholm. I viss mån gäller nog detta äfven om de finskspråkiga arbetena, ehuru jag sökt att komplettera de årliga bibliografierna i detta fall.

Hvad uppställningen beträffar, hänvisar jag till den utförliga innehållsöfversikten. Hufvudafdelningen »historia» är uppställd kronologiskt, dock har jag låtit händelser som höra tillsammans komma bredvid hvarandra, äfven om därigenom den kronologiska följderna brytes. Så till exempel förer jag Nordiska sjuårskriget på Erik XIV och Kalmarkriget på Karl IX. Men däremot låter jag under

det Stora Nordiska kriget Karl XII:s död utgöra slutet på en afdelning, enär jag anser, att de följande årens krigshändelser hade en helt annan karaktär, och därför med rätta böra föras till frihetstiden. En urkundssamling föregår hvarje hufvudafdelning af svensk historia. Den är ofdnad efter länder, Sverige, Norge, Danmark, England o. s. v., inom de särskilda länderna efter uppslagsordet, som i de flesta fall utgöres af det första oböjda substantivet.

Afdelningen »biografi öfver enskilda personer» är ordnad efter den, som biografien handlar om. Regementshistorien är uppställd efter regementets namn; ortshistorien efter landskap och inom landskapet efter ort. Alla öfriga fack äro ordnade alfabetiskt efter författarenamnet.

Sidtalet är ej utsatt på arbeten, som äro mer än två delar, enär jag anser, att det skulle taga för mycken plats.

Läroböcker äro ej medtagna, ej heller en del obetydliga broschyrer, hvilka medföljt tidningarna som bilagor.

De Gustaf Adolfs biografier af till större delen religiöst innehåll, som i stor mängd kommo ut under jubileet 1894, äro ej allesammans upptagna, oaktadt de förekomma i de årliga bibliografierna för 1894 och 1895.

För de ryska titlarna har användts det transkriptionsalfabet, som antagits af Kungl. biblioteket i Berlin.

Registret upptager författarenamn och öfriga uppslagsord men hänvisar äfven i några få fall till realia, då jag ansett det vara af behovet påkalladt.

Slutligen får jag frambära mitt hjärtliga tack till dem, som genom råd och upplysningar i hög grad underlättat mitt arbete. I främsta rummet vill jag då nämna riksarkivarien doktor Emil Hildebrand. Utan hans aldrig svikande intresse hade säkerligen icke detta arbete kommit till stånd. För de många anvisningar han under arbetets gång gifvit mig står jag i stor tacksamhetsskuld till honom. Vidare beder jag att få nämna följande personer: överbibliotekarien doktor E. W. Dahlgren, doktor Robert Geete, bibliotekarien Emil Haverman och bibliotekarien L. B. Bagge, den sistnämnde har hjälpt mig med de ryska och finska titlarna. Slutligen ett tack till Svenska Historiska Föreningen för att den har velat åtaga sig utgifvandet af detta arbete och till dem, hvilkas understöd möjliggjort utgifningen.

Stockholm i maj 1907.

Kristian Setterwall.

	Sid.
A. Bibliografi (n. 1—61)	1.
B. Arkivhistoria.	
1. Allmän (n. 62—78)	6.
2. Särskilda arkiv (n. 74—96)	6.
C. Paleografi (n. 96—102)	8.
D. Historia.	
1. Tidskrifter (n. 103—125)	9.
2. Inledande skrifter (n. 126—136)	11.
3. Svensk historia i allmänhet.	
a. Urkundssamlingar (n. 137—166)	11.
b. Författare (n. 169—221)	15.
c. Skrifter rörande Sveriges förhållande till främmande makter (n. 222—241)	20.
4. Forn- och medeltiden.	
a. Urkundssamlingar (n. 242—271)	21.
b. Särskilda skrifter (n. 272—416)	25.
5. Gustaf I—Karl IX.	
a. Urkundssamlingar (n. 417—445)	35.
b. Gustaf I (n. 446—523)	38.
c. Erik XIV (n. 524—588)	43.
d. Johan III (n. 589—640)	48.
e. Sigismund (n. 641—670)	52.
f. Karl IX (n. 671—703)	54.
6. Gustaf II Adolf—Kristina.	
a. Urkundssamlingar (n. 704—717)	57.
b. Gustaf II Adolf (n. 718—857)	59.
c. Kristina (n. 858—978)	70.
d. Trettioåriga kriget.	
α. Särskilda skrifter (n. 979—1303)	79.
β. Biografi (n. 1304—1335)	106.
γ. Ortshistoria (n. 1336—1415)	109.
7. Karl X Gustaf—Karl XI.	
a. Urkundssamlingar (n. 1416—1424)	115.
b. Karl X Gustaf (n. 1425—1566)	117.
c. Karl XI (n. 1567—1718)	127.
8. Karl XII.	
a. Urkundssamlingar (n. 1719—1731)	139.
b. Särskilda skrifter (n. 1732—2010)	141.

INNEHÅLLSÖFVERSIKT.

	Sid.
9. Frihetstiden.	
a. Urkundssamlingar (n. 2011—2024)	162.
b. Särskilda skrifter (n. 2025—2118)	163.
10. Gustaf III—Gustaf IV Adolf.	
a. Urkundssamlingar (n. 2119—2158)	171.
b. Gustaf III (n. 2159—2274)	175.
c. Gustaf IV Adolf (n. 2275—2408)	184.
11. Karl XIII—Oscar II.	
a. Urkundssamlingar (n. 2409—2445)	195.
b. Karl XIII o. Karl XIV Johan (n. 2446—2554)	198.
c. Oscar I, Karl XV o. Oscar II (n. 2555—2584)	206.
12. Unionshistoria.	
a. Unionens förberedelse och uppkomst.	
α. Urkundssamlingar (n. 2585—2601)	208.
β. Särskilda skrifter (n. 2602—2664)	210.
b. Unionshistoria efter 1814 (n. 2665—2780)	215.
c. Unionell rätt (n. 2781—2748)	219.
d. Norges historia efter 1814 (n. 2744—2766)	220.
E. Biografi och genealogi.	
1. Samlingar (n. 2767—2868)	222.
2. Enskilda biografier och slægter.	
a. Medeltiden (n. 2869—2907)	229.
b. Nyare tiden (n. 2908—3086)	232.
F. Heraldik, numismatik och sfragistik (n. 3087—3132)	245.
G. Krigshistoria.	
1. Organisationen, allmänna öfversikter m. m. (n. 3133—3189)	248.
2. Regementshistoria (n. 3190—3213)	253.
H. Litteratur- och konsthistoria (n. 3214—3285)	255.
I. Statsrätt, rättshistoria, juridik och nationalekonomi (n. 3286—3405)	261.
J. Ortshistoria.	
1. Hela Sverige eller större delar däraf (n. 3406—3425)	270.
2. Särskilda landskap.	
a. Blekinge (n. 3426—3431)	271.
b. Bohuslän (n. 3432—3449)	272.
c. Dalarna (n. 3450—3460)	273.
d. Gestrikland (n. 3461—3471)	274.
e. Gotland (n. 3472—3485)	275.
f. Göteborg (n. 3486—3505)	276.
g. Halland (n. 3506—3514)	277.
h. Helsingland (n. 3515—3519)	278.
i. Härjedalen och Jämtland (n. 3520—3535)	278.
j. Medelpad och Ångermanland (n. 3536—3540)	280.
k. Nerike (n. 3541—3544)	280.
l. Skåne (n. 3545—3570)	280.
m. Småland (n. 3571—3594)	282.
n. Stockholm och dess omgifningar (n. 3595—3627)	284.
o. Södermanland (n. 3628—3650)	286.

INNEHÅLLSÖFVERSICHT.

	Sid.
p. Upland (n. 3651—3689)	288.
q. Vermland (n. 3690—3699)	291.
r. Vesterbotten med Norrbotten och Lappland (n. 3700—3706)	292.
s. Vester götland (n. 3707—3740)	292.
t. Vestmanland (n. 3741—3765)	295.
u. Östergötland (n. 3766—3788)	296.
K. Kulturhistoria. (Med adelshistoria o. handels-, näringarnas o. jordbrukets historia) (n. 3785—4003)	298.
L. Universitets- och skolhistoria (n. 4004—4077)	314.
M. Kyrkohistoria. (n. 4078—4182)	320.
N. Finland.	
1. Historia. (Med krigshistoria, rättshistoria o. statistik)	
a. Urkundssamlingar (n. 4183—4201)	328.
b. Författare (n. 4202—4262)	330.
2. Biografi, genealogi och heraldik (n. 4263—4295)	335.
3. Ortshistoria (n. 4296—4386)	337.
4. Kulturhistoria (n. 4387—4417)	344.
5. Universitets- och skolhistoria (n. 4418—4461)	347.
6. Kyrkohistoria (n. 4462—4485)	350.
O. Sveriges forna europeiska besittningar.	
1. Bremen-Verden (n. 4486—4488)	352.
2. Estland och Livland.	
a. Urkundssamlingar (n. 4489—4498)	353.
b. Författare (n. 4499—4609)	354.
3. Ingermanland (n. 4610—4614)	363.
4. Pommern (n. 4615—4634)	364.
5. Wismar (n. 4635—4636)	365.
Alfabetiskt register	367.

Rättelser, tillägg och tryckfel.

- S. 116. N:o 1418. Sveriges ridderskaps o. adels riksdagsprotokoll från o. med 1629. D. 16. 1693, 97. Utg. af S. Bergh utk. 1900.
- › 128. N:o 1577. Lundqvist, K. G., Sveriges krig med Bremen . . . är Akad. afh. Upsala.
 - › 146. N:o 1810. Sjögren, O., Försvarskriget i Lifland 1701 och 1702 är Konsist. afh. Göteborg.
 - › 20 r. 12 nedifrån läs: Geffroy, A.
 - › 55 › 14 › › Lilliestråle, N. F.
 - › 64 › 5 uppfifrån › Eneström, G.
 - › 148 › 12 nedifrån › Löwis of Menar, C. v.
 - › 185 › 1 uppfifrån › Efter C. F. Königs memoarer.
 - › 402 › 22 nedifrån › König, C. F., Memoarer. 2277.
-

A. Bibliografi.

1. **Annerstedt, Cl.**, [Förteckning öfver skrifter rörande Karl XIV Johan, utkomna mellan åren 1880—1893].
Carl Johan Förbundets handlingar för 1885—93 (tr. 1894), s. 8—12.
2. **Beauvois, E.**, *Courrier du Nord. La Suède et la Finlande en 1885.*
Revue des Question Historiques 1887, s. 255—263.
3. **Bergman, E. W.**, Förteckning öfver rikskansleren M. G. De la Gardies brevexling och öfriga handlingar.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet. H. 12, s. 188—236.
4. **Berättelser, Samtida, om Sveriges krig.** Utg. af *G. E. Klemming.*
339 s. + suppl. 1. Utg. af *C. Snoilsky.* S. 65—74. Sthlm 1888—92.
Kungl. Bibliotekets Handlingar. H. 11—14.
5. **Bilbassoff, B. von, Katharina II., Kaiserin von Russland im Urthelle der Weltliteratur.** Autorisirte Uebersetzung aus dem Russischen. Mit einem Vorwort von *Th. Schiemann.* Bd 1: Die Literatur bis zu Katharinas Tode (1744—1796). X + 706 s. Bd 2: Die Literatur nach Katharinas Tode (1797—1896). 739 s. Berlin 1897.
6. **Bygdén, L.**, Svenskt anonym- och pseudonymlexikon. Bibliografisk förteckning öfver uppdagade anonyma och pseudonyma i den svenska litteraturen. H. 1—3. IX + 288 s. i sp. Uppsala 1898—1900.
Skrifter utg. af Svenska Litteratursällskapet. 17: 1—3.
7. **Bygdén, L.**, Förteckning å tryckta och otryckta källor till landskapet Uplands och Stockholms stads historiskt topografiska beskrifning, förnämligast hämtad ur Westinska samlingarna i Upsala Universitets bibliotek. V + 114 s. Upsala 1892.
På Humanistiska Vetenskapssamfundets i Upsala föranstaltande.
8. **Collection de volumes scandinaves provenant de la Bibliothèque Nationale de M. A. Geoffroy, et donnée par sa veuve.**
Bulletin mensuel des publications étrangères 1896, s. 59—72, 138—144.
9. **Dorez, L.**, Documents sur la bibliothèque de la reine Christine de Suède.
Revue des Bibliothèques 1892. 2, s. 129—140.
10. **Forstén, G. V.**, [Handlingar rörande Sveriges historia i arkiv och bibliotek i Paris och Bryssel].
Hist. Tidskr. 1887, s. 293—294. Ref. af en artikel i ryska undervisningsministeriets Journal 1887, s. 50—74.

11. **Förteckning** på statsrättsliga handlingar, hvilka i original förvaras i Riksarkivet. [1569—1872.]
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1891. H. 15, s. 441—455.
12. **Förteckning** på ständernas beslut och afgifna försäkringar, hvilka i original förvaras i Kongl. Riks-Archivet.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1883. H. 7, s. 57—92.
13. **Förteckning** öfver i Riksarkivet förvarade ministeriella handlingar.
1. Danica. 2. Muscovitica. 3. Polonica. 4. Brandenburgico-Borussica.
5. Germanica. 6. Gallica. 7. Italica. 8. Hispanica. 9. Portugallica.
10. Turcica m. Bihang. 11. Maroccana. Bihang till Polonica o. Muscovitica. 12. Hollandica. 1—4 utarb. af *B. Taube*; 5: *E. Hildebrand*; 7—8: *B. Taube* o. *S. Bergh*; 9: *B. Taube*; 10—12: *Th. Westrin*. 202 s.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1878—1896. H. 2, 3, 6—8, 12, 14, 20.
14. **Förteckning** öfver samlingen af riksregistratur i Kongl. Riks-Archivet.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1877. H. 1, s. 61—72.
15. **Förteckning** öfver samlingen af rådsprotokoll i Kongl. Riks-Archivet.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1880. H. 4, s. 71—84.
16. **Gautier, J.**, Smolenskie akty iz semejnago archiva Gr. Brache. [Ur-kunder från Smolensk i Gr. Brahes familjearkiv.] 35 s. Moskva 1896.
17. **Grottenfelt, Kust.**, Suomen historiallinen kirjallisuus vuosina 1890—1894. [Förteckning öfver finsk historisk litteratur 1890—1894.]
Historiallinen Arkisto 1895. D. 14, s. 289—314.
18. **Hansen, G. v.**, Katalog des Revaler Stadtarchivs. X + 398 s. Reval 1896.
19. **Hansen, G. v.**, Ueber den letzten Urkundenfund im Revalschen Rathes-archiv. (Nov. 1875). Vortrag.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- u. Kurlands 1876. Bd 2, s. 147—174.
20. **Huitfeldt-Kaas, H. J.**, Några ord om den s. k. München-samlingen.
Hist. Tidskr. 1892, s. 862—865. (Se N:o 76.)
21. **Jahresberichte** der Geschichtswissenschaft im Auftrage der Historischen Gesellschaft zu Berlin. Jahrg. 1 (1878)—21 (1898). Herausg. v. *F. Abraham*, *J. Herrmann*, *E. Meyer*, *J. Jastrow* u. *E. Berner*. Berlin 1880—1900.
Afdelningen, som rör Sverige, är förf. af *Cl. Annerstedt* 1878—80, *H. Hjärne* 1881, *K. Beckman* 1882—85, *L. Helander* 1886—88, *E. Rönneblad* 1889 och från 1890—98 af *S. Bergh*.
Afdelningen, som rör Finland, är förf. af *M. G. Schybergson* 1890—93, *M. G. Schybergson* o. *K. Grottenfelt* 1894, 95, *M. G. Schybergson* o. *A. Hackman* 1896—98.
22. **Köersner, V.**, Förteckning på handskriftssamlingen å Espelunda. 12 s. Bllaga till Hist. Tidskr. 1882.
Handskriftsförteckningar utgifna af Svenska Hist. För. 1.

23. **Lagerblad, E.**, Förteckning öfver Svenska litteratursällskapets i Finland manuskriptsamling.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 11. 1897(tr. 1898), s. 197—216.
24. **Lagermark, J. A.**, Förteckning på handskriftsamlingen å Bergshammar. 36 s.
Bilaga till Hist. Tidskr. 1885.
Handskriftsförteckningar utgifna af Svenska Hist. För. 2.
25. **Lisak, Xaver**, Öfversikt af den polska litteraturen med särskildt afseende på den svenska historien. Öfvers. från Förf. tyska original-handskrift.
Hist. Bibliotek. D. 1, s. 285—338; 2. s. 369—436; 3, s. 307—413; 4. s. 439—497; 5, s. 353—404; 6, s. 618—629.
26. **Manteyer, G. de**, Les manuscrits de la reine Christine aux archives du Vatican.
Mélanges d'archéologie et d'histoire 1897, s. 285—322.
27. **Molér, W.**, Bidrag till en gotländsk bibliografi. 2 + 116 s. Sthlm. 1890.
28. **Molér, W.**, Förteckning på handskrifter i Westerås allmänna läroverks bibliotek. Progr. (1) + 19 s. 4:o. Westerås 1882.
29. **Monticolo, G.**, Intorno ad alcuni antichi cataloghi della biblioteca manoscritta di Cristina che si conservano nella biblioteca Vaticana.
Archivio della R. società Romana di storia patria 1894. Bd. 17, s. 197—226.
30. **Mänzer, E.**, Aus brandenburgischen Flugschriften der Stockholmer Bibliothek.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1889. Bd 2, s. 75—97.
31. **Neovius, Ad.**, Special-katalog öfver domkapitelsarkivet i Borgå. 1. Konungabref 1678—1750. 2: Kyrkornas i Borgå stift inventariipersedlar, bibliotek och arkiv. 4: Biskop Gezelii d. y:s brefkoncept 1712—1717. 1, 4: Borgå 1891, 92. 2: Kuopio 1893.
32. **Poelchau, A.**, Die livländische Geschichtsliteratur 1882—[1901]. [Ett häfte för hvarje år utom 1900—1901 som utg. tillsammans ett häfte.] Riga 1883—[1902].
33. **Register öfver rådslag [från 1526—1688].** Upprättadt af *E. W. Bergman*. 250 s.
Meddelande från Svenska Riksarkivet 1878—88. H. 2, 4—7, 9, 10, 12.
Af »Register öfver rådslag i konung Gustaf I:s tid» finnes en fullständigare förteckning intagen uti Svenska riksdagsakter utg. af *E. Hildebrand*.
34. **Robert, Ul.**, État des catalogues des mss. des bibliothèques de Danemark, Islande, Norvège et Suède.
Le Cabinet historique 1880, Mai-Juin.
35. **Schybergson, M. G.**, Nya bidrag till vår historiska literatur.
Finsk Tidskr. 1888. Bd 25, s. 352—363.

36. **Setterwall, K.**, [Svensk historisk] bibliografi 1890—1900. S. 105—376.
Hist. Tidskr. 1891—[1901].
Hvarje årgång har äfven utkommit separat i 50 exemplar, däraf 85 på fint papper. Alla med tryckt omslag med titel: »Svensk Historisk Bibliografi.»
37. **Setterwall, K.**, Förteckning öfver Acta Svecica i Calendars of State Papers. 50 s. Sthlm 1889.
Medföljde Hist. Tidskr. 1889 som bilaga.
38. **Setterwall, K.**, Förteckning öfver Acta Svecica i »A collection of the State Papers of John Thurloe». 24 s. Sthlm 1890.
Medföljde Hist. Tidskr. 1890 som bilaga.
39. **Silfverstolpe, C.**, [Svensk historisk] bibliografi 1875—1879. 50 s.
Hist. Bibliotek 1875—80.
40. **Silfverstolpe, C.**, [Svensk historisk] bibliografi 1880—89. 104 s.
Hist. Tidskr. 1881—90.
41. **Skrifter**, Samtida, rörande Sveriges förhållande till fremmande magter. 1483—1874. Utg. af *G. E. Klemming* + Suppl. 1 Utg. af *C. Snoilsky*. (1) + 430 + 63 s. Sthlm 1881—83, 92.
Kongl. Bibliotekets Handlingar. H. 8—5, 14.
42. **Snoilsky, C.**, Svenska historiska planscher. 1499—1891 och tillägg. 282 + (2) s.
Kongl. Bibliotekets Handlingar 1898—96. H. 15—18.
43. **Sondén, P.**, Förteckning öfver bref till konung Gustaf II Adolf i riksarkivet.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1892. H. 16, s. 21—77.
44. **Sondén, P.**, Förteckning öfver bref till konung Karl X Gustaf i riksarkivet.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1899. H. 23, s. 105—184.
45. **Sondén, P.**, Förteckning öfver rikskansleren Axel Oxenstiernas skrivelser till regeringen och rådet nov. 1632—juni 1636 med tillhörande bilagor.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1889, 90. H. 13, s. 306—845; 14, s. 377—410.
46. **Suède**. Bulletin historique. [En öfversigt af den svenska historiska litteraturen under åren 1875—78, 1880—82.] 1875—78 utarb. af *C. Silfverstolpe*, 1880—82 af *E. Hildebrand*.
Revue Historique 1877, 79, 83. T. 3, s. 127—142; 9, s. 488—457; 21, s. 148—166.
47. **Svederus, G.**, Förteckning på källskrifter användbara för Carl XIV:s historia. 18 s. Upsala 1875.
Aftr. ur Carl Johans Förbundets handlingar.
48. **Taube, B.**, och **Bergh, S.**, Förteckning öfver samlingen af originaltraktater i svenska riksarkivet. 1—3. 203 + (1) + II s.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1898—96. H. 17—19.
49. **Tegnér, Elof**, Kongl. Bibliotekets samling af svenska brevexlingar [omfattar tiden 1545—1850-talet]. Öfversigt. IV + 128 s. Sthlm 1880.
Kongl. Bibliotekets Handlingar. H. 2.

50. **Tegnér, Elof**, Handskrifna suecana i italienska arkiv och bibliotek efter 1523. 54 s.
Bilaga till Hist. Tidskr. 1892.
Handskriftsförteckningar utgifna af Svenska Hist. För. 3.
51. **Thyselius, E.**, Förteckning öfver komitébetänkanden 1809—1894. På offentligt uppdrag utarbetad. (5) + 670 s. Sthlm 1896.
52. **Tooppen, M.**, Die Elbinger Geschichtsschreiber und Geschichtsforscher in kritischer Uebersicht vorgeführt. VIII + 200 + (1) s.
Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins 1893. H. 32.
53. **Warmholtz, C. G.**, Bibliotheca historica Sueo-Gothica. Register utarb. af *Aksel Andersson*. (3) + 126 s. Uppsala, Leipzig 1889.
54. **Westrin, Th.**, Förteckning öfver hemliga råds-, konselj- och statsrådsprotokoll 1725—1813.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1898. H. 22, s. 17—88.
55. **Westrin, Th.**, Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade urkunder rörande Sveriges konungahus. [1562—1872.]
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1897. H. 21, s. 445—474.
56. **W[ieselgren], H.**, [Drottning Kristinas handskrifter i Montpellier].
Hist. Tidskr. 1890, s. 178—179.
57. **W[ieselgren], H.**, Rålambska handskriftsamlingen på Kongl. Biblioteket.
Hist. Tidskr. 1887, s. 81—88.
58. **Winkelmann, E.**, Bibliotheca Livoniæ historica. Systematisches Verzeichniss der Quellen und Hülfsmittel zur geschichte Estlands, Livlands und Kurlands. 2:e verb. u. sehr verm. Ausg. XVIII + 608 s. Berlin 1878.
59. **Ödberg, F.**, Förteckning öfver räfstetingsdombref för Västergötland under medeltiden.
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1888. H. 4⁵, s. 1—24.
Inneh. förteckning å 67 dombref på sv. från tiden 1222—1514 med angifvande af innehållet jämte personalhist. noter.
60. **Örnberg, V.**, Förteckning på äldre handskrifter i Strängnäs läroverks bibliotek och Södermanlands fornminnesförenings samlingar.
Bidrag t. Södermanlands äldre kulturhist. 1889. H. 7, s. 111—151.
Handlingarna omfatta åren 1328—1568, äro till antalet 99, hvartill komma 2 medeltidshandl. i Strängnäs rådbusarkiv.
61. **Oesterley, H.**, Wegweiser durch die Literatur der Urkunden-Sammlungen. Th. 2. VI + (1) + 423 s. Berlin 1886.
S. 368—383 upptager afdelningen »Skandinavien».

B. Arkivhistoria.

1. Allmän.

62. **Bergh, S.**, Notice sur les archives de Suède.
Revue internationale des archives des bibliothèques & des musées
1896, s. 148—158.
63. [**Hildebrand, E.**], Våra centrala ämbetsverks arkiv. *Af Ehd.*
Hist. Tidskr. 1898, s. 261—265.
64. **Hildebrand, Herrm.**, Die Arbeiten für das liv- est- und kurländische
Urkundenbuch im Jahre 1875—76. IV + 116 s. Riga 1877.
Inneh. Öfversigt af bl. a. författarens forskningar i svenska arkiv.
65. **Kernkamp, G. W.**, Over Zweedsche Noorsche en Deenske archieven.
Nederlandsch Archievenblad 1900—[1901], s. 181—200.
66. **Kjellberg, C. M.**, De uppländska städernas arkiv.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1900. Bd 4, s. 349—355.
67. **Malmström, C. G.**, Ablieferung von Gesandtschaftsaktien in Schweden
im 17. und 18. Jahrhundert.
Archivalische Zeitschrift 1885. Bd 10, s. 247—252.
68. **Ordning** om registraturerne i Kongl. Kansliet.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1885. H. 9, s. 244—248.
69. **Secher, V. A.**, Das Archivwesen im skandinavischen Norden.
Archivalische Zeitschrift 1879—81. Th. 4, s. 249—259; 5, s. 40—50;
6, s. 77—106.
En redogörelse för denna uppsats förekommer i Hist. Tidskr. 1882, s.
171—178 af *B. [Taube]*.
70. **Sondén, P.**, Några anteckningar från Östersjöprovinsernas arkiv.
Hist. Tidskr. 1888, s. 357—367.
71. **Taube, B.**, Om provinsarkiv.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1884. H. 8, s. 121—134.
72. **Taube, B.**, Reseberättelse. [Arkivstudier i Berlin, Dresden, Wien,
München och Paris.]
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1881. H. 5, s. 21—88.
73. **Tegnér, Elof**, Om italienska arkiv och bibliotek. Några anteckningar
från en resa 1889—1890.
Hist. Tidskr. 1890, s. 281—312.

2. Särskilda arkiv.

74. **Bidrag** till Riks-Archivets äldre historia.
Meddelanden från Svenska Riks-arkivet 1877—90. H. 1, s. 46—60; 2,
s. 35—54; 4, s. 23—48; 9, s. 231—243; 14, s. 365—376; 21, s. 411—444.
Detta sistnämnda medd. af *B. Taube*.

75. **Bliss, W. H.**, Records of Sweden. Report of the master of the rolls on papers relating to the history of England contained in the State Archives, Stockholm.
The forty-third annual report of the deputy keeper of the public records 1882. Appendix 2, s. 35—52.
76. **[Bowallius, R. M.]**, Bidrag till historien om K. Christiern II:s archiv och dess delning mellan Sverige, Norge och Danmark.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1879. H. 3, s. 21—66. (Se N:o 20.) Öfv. till tyska med utsatt författarenamn i Archivalische Zeitschrift 1882. Bd 7, s. 176—191.
77. **Christiani, T.**, Reiseerinnerungen aus Stockholm. (Studier i Riksarkivet.) Baltische Monatschrift 1886. Bd 33, s. 373—411, 448—500.
78. **Gautier, J.**, Stokholmskij gosudarstvennyj Archiv. [Riksarkivet i Stockholm.] 54 s. Moskva 1898.
79. **Posse, J. A.**, Anteckningar om Riks-Archivets bestämelse och archivhandlingarnas fördelning.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1877. H. 1, s. 80—45.
80. **Schirren, C.**, Mittheilungen über Archivforschungen im Sommer 1861. Mittheilungen aus d. Gebiete d. Geschichte, Liv- Est- u. Kurlands. Bd 12. s. 413—476.
Innehåller upplysningar om förfs forskningar i svenska riksarkivet.
81. **Zettersten, A.**, Flottans arkiv på Skeppsholmen.
Hist. Tidskr. 1886, s. 227—284.
82. **[Hildebrand, E.]**, Ett par ord om kammararkivet. Af *Ehd.*
Hist. Tidskr. 1897, s. 159—162.
83. **Rosman, H.**, Ett återfunnet privatarkiv. [Det har tillhört bröderna Abraham och Jakob Momma (adlade Reenstierna) och befinner sig nu i kammararkivet.]
Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 215—218.
84. **K[leen], G[ust.]**, Anteckningar om svenska krigsarkivet.
K. Krigsv.-Akad. Tidskr. 1880, s. 225—246.
85. **Tegnér, Elof**, De la Gardieska samlingen i Lund och på Löberöd. [Inträdstal i Kongl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien.] 66 s. Sthlm 1895.
K. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar. N. F. 12: 1.
86. **Drysen, J. A.**, Strengnäs läroverks arkiv. Progr. [Strängnäs]. 128 s. Sthlm 1876.
87. **Stillé, Ch. J.**, Archivum Americanum in the Consistory court of the archbishop of Upsal.
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1891. Vol. 15, s. 481—485.
88. **K[jellber]g, C. [M.]**, Länsstyrelsens i Uppsala arkiv.
Hist. Tidskr. 1892, s. 247—248.

89. **K[jellber]g, C. [M.]**, Uppsala stads arkiv.
Hist. Tidskr. 1898, s. 378—380.
90. **Silfverstolpe, C.**, En blick i Vadstena klostrets arkiv och bibliotek.
»Ur några antecknares samlingar», s. 89—116.
91. **Hansen, R.**, Öfersigt af Finlands Statsarkivs uppkomst, tillväxt och närvarande organisation. Med stöd af officiella handlingar. 61 s. Helsingfors 1883.
92. **Kupke, G.**, Das Familiearchiv der Capilupi zu Mantua.
Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken 1900. Herausg. vom Königl. Preussischen historischen Institut in Rom. Bd 3, s. 129—137.
93. **Hildebrand, E.**, Om det Vatikanska arkivet och påfvebrefven.
Hist. Bibliotek. D. 3, s. 97—116.
- 93^{1/2}. **Munch, P. A.**, Oplysninger om det pavelige Archiv og dets Indhold.
78 s. Christiania 1876.
94. **Wrangel, E.**, Arkivaliska anteckningar från Danzig och Thorn.
Hist. Tidskr. 1900, s. 370—381.
95. **W[ieselgren], H.**, Anteckningar om Rådsbiblioteket i Stralsund.
Hist. Tidskr. 1886, s. 252—254.

C. Paleografi.

96. **A[lm]qu[ist], [J. A.]**, En hittills okänd paleotyp rörande Sverige.
Hist. Tidskr. 1899, s. 328—329.
97. **Handskrift-prof 1500—1800.** Till tjänst vid öfningar i handskriftläsning utgifna ur Lunds universitetsbiblioteks handskriftsamling. Med förord af *M. Weibull*. Fol. 26 s. + 8 blad autografi. Sthlm 1891.
98. **Hildebrand, E.**, Om äldre handskrifterns återgifvande i tryck.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 19—48.
Denna uppsats framkallade ett genmäle af *V. Granlund*. Hist. Bibliotek 1878, H. 2. Bilaga. 9 s. Härfå följde ett svar af *E. Hildebrand* 4 s., som medföljde samma häfte af *ibid.* Detta gaf anledning till ett nytt genmäle af *V. Granlund* *ibid.* D. 6 s. 629—630.
99. **[Klemming, G. E.]**, Försök till historia om Sveriges boktryckerier. H. 2: 1700—1799. S. 91—231 Sthlm 1877.
Inneh. bl. a. handlingar rörande tryckfrihetens utveckling i Sverige. [H. 1 utkom 1871.]
100. **Klemming, G. E., & Nordin, J. G.**, Svensk boktryckeri-historia 1483—1883 med inledande allmän öfersigt. IV+654+(1) s. Sthlm 1883.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1884, s. 67—70 af *H. Hildebrand*.
101. **Skriftprof**, Svenska, från Erik den heliges tid till Gustaf III efter original i Riksarkivet och K. Biblioteket i ljustryck utförda vid Generalstabens litografiska anstalt samt i boktryck återgifna af *E. Hildebrand, A. Börtzell o. H. Wieselgren*, H. 1. Medeltiden. 25 pl. Fol. + V + 64 s. text. 8:o. 2. Nyare tiden med texten af *E. Hildebrand*. 29 pl. Fol. + 9 s. text. 8:o. Sthlm 1894, 1900.

102. **Torpadie, R.**, Några ord om chifferskrift.
 Hist. Tidskr. 1888, s. 376—388.
 Inneh. bl. a. upplösning af ett chifferbref från Gustaf II Adolf till
 Axel Oxenstierna af den 28 juli 1632.

D. Historia.

1. Tidskrifter.

103. **Archiv** des Vereins für Geschichte und Alterthümer der Herzogthümer Bremen und Verden und des Landes Hadeln zu Stade. Bd 5—11. Stade 1875—86.
104. **Archiv** für die Geschichte Liv-, Esth- und Curlands. Mit Unterstützung der estländischen literarischen Allerhöchst bestätigten Gesellschaft, herausg. v. *C. Schirren*. N. F. Bd 6—11. 3:e Folge Bd 1—4. [3:e F. Bd 4 ej utg. af Schirren.] Reval 1879—95.
105. **Arkisto**, Historiallinen, Toimittanut Suomen. Historiallinen Seura. D. 5—16: 2. Helsingissä 1876—1900.
106. **Beiträge** zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands, herausg. von der Ehstländischen literarischen Gesellschaft. Bd 2—5. Reval [1874]—98.
107. **Bibliotek**, Historiskt, utg. af *C. Silfverstolpe*. D. 1—7. (D. 3—7 äfven med titel. Ny följd D. 1—5.) Sthlm 1875—80.
108. **Bidrag** till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia. Utgifna på föranstaltande af länets hushållnings-sällskap. Bd 1—6. Sthlm [1874]—1886. Göteborg 1887—1900.
109. **Bidrag** till Södermanlands äldre kulturhistoria på uppdrag af Södermanlands fornminnesförening utg. Bd 1: H. 1—4, 2: 5—8, 3: 9—11. H. 1—5 utg. af *H. Aminson*; 6—8 utg. af *Joh. Wahlfisk*; 9—11 utg. af *I. Fehr*. Strengnäs 1877—84, Upsala 1886, 89, Strengnäs 1895, 97, Sthlm 1899, 1900.
110. **Magazin**, Danske, indeholdende Bidrag til den danske Histories og det danske Sprogs Oplysning. Udgivet af det kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog. 4:e R. Bd 4—6. 5:e R. Bd 1—4: 8. Khvn [1874]—1900.
111. **Meddelanden** af Gestriklands fornminnesförening. [H.] 1—11. Gefle. 1889—99.
112. **Meddelanden** från Svenska Riks-Archivet. Bd 1—5 = [H.] 1—24. 1—6 utg. af *R. M. Bowallius*, 7—11 af *C. G. Malmström*, 12—24 af *C. T. Odhner*. Sthlm 1877—1900.
113. **Mittheilungen** aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Est- und Kurlands, herausg. von der Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostsee-Provinzen Russlands. Bd 12—17. Riga 1875—1900.

114. **Monatsschrift**, Baltische. Bd 24—50. Bd 25 herausg. v. *G. Keuchel*. 26—27: *A. Deubner*, 28—33: *Fr. Bienemann*, 34—39: *R. Weiss*, 40—50: *A. v. Tidebühl*. 24—29 tr. Riga 1875—82, 30—44 tr. Reval 1883—97, 45—50 tr. Riga 1898—1900.
115. **Samlingar** utgifna för de skånska landskapens historiska och arkeologiska förening af *M. Weibull*. H. 4—9. Lund 1876—80.
116. **Samlingar**, Skånska, utgifna af *M. Weibull*. De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening. D. 1: 1—2, 2: 1—2, 3: 1—2, 4: 1—2. 1891—95. Lund 1894—97.
117. **Studien**, Baltische. Herausgegeben von der Gesellschaft für Pommersche Geschichte und Alterthumskunde. Jahrg. 25—46. N. F. 1—4. Stettin 1875—1900. Inhaltsverzeichnis till Bd 1—46 utk. [1902]. Ergänzungsband. Erste Folge. Greifswald 1898.
118. **Tidskrift**, Finsk, för vitterhet, vetenskap, konst och politik. T. 1—42. 1—21 utg. af *C. G. Estlander*, 22—41 af *F. Gustafsson* o. *M. G. Schybergson*, 41—49 af *M. G. Schybergson* o. *R. F. v. Willebrand*. Helsingfors 1876—1900.
119. **Tidskrift**, Historisk, utg. af Svenska Historiska Föreningen genom *E. Hildebrand*. Årg. 1—20. Sthlm 1881—1900. Innehållsöfversikt till årg. 1—10 (1881—90). Sthlm 1891. D:o t. årg. 11—20 (1891—1900). [Sthlm 1901].
120. **Tidskrift**, Jämtlands läns fornminnesförenings. Bd 1—2: 3. (4 h. i första bandet). Östersund 1889—94. (2: 1 tr. i Sthlm.)
121. **Tidskrift**, Upplands fornminnesförenings. Utgifven på föreningens bekostnad. D. 1: 4—4; 3. 1: 4—2 utg. af *C. A. Klingspor*; 3—4: 3 utg. af *R. Arpi*. Sthlm 1875—90. Uppsala 1894—1900.
122. **Tidskrift**, Vestergötlands fornminnesförenings. Bd 1: H. 3—10. H. 3 utg. af *C. J. Ljungström*; 4—5 utg. af *K. Torin*; 6—10 utg. af *F. Ödberg*. Lund 1877. Sthlm 1888—99. H. 8/9 tr. i Sköfde.
123. **Tidsskrift**, Historisk, udgivet af den danske historiske Forening, ved dens Bestyrelse. 4:e R. Bd 5—6. 5:e R. Bd 1—6. 6:e R. Bd 1—6. 7:e R. Bd 1—2. 4: 5—6: Redigeret af *E. Holm*. 5: 1—6—6: 1—6 af *C. F. Bricka*. 7: 1—2: af *J. A. Fridericia*. Khvn 1875—1900. Indholdsfortegnelse omfattande tiden til 1887 utk. 1889.
124. **Tidsskrift**, Historisk, udgivet af den norske historiske Forening. Bd 3—4. 2:n R. Bd 1—6. 3:e R. Bd 1—5. [Äfven beteckn. i en följd 3—15.] Kristiania [1873]—1900. Register till Bd 1—4 utk. 1877.
125. **Årsskrift**, Vestmanlands fornminnesförenings. H. 2—4. H. 2 utg. af *J. E. Modin*; 3 af *K. A. Örström*; 4 af *A. Wetterling*. Vesterås 1879—1900.

2. Inledande skrifter.

126. Coolidge, A. C., A plea for the study of the history of northern Europe.
The American Historical Review 1896. Vol. 2, s. 84—89.
127. Edén, N., Frågan om en ny historisk metod.
Hist. Tidskr. 1900, s. 205—248.
128. Edén, N., Ett nytt program för den historiska vetenskapen.
Hist. Tidskr. 1896, s. 821—881.
129. Hildebrand, H., Historia och kulturhistoria.
Hist. Tidskr. 1882, s. 1—28.
130. Hildebrand, K., Nationalekonomisk historieskrifning.
Hist. Tidskr. 1897, s. 171—208.
131. Bydgers, A., Svensk historia och modern tysk häfdateckning. (Se N:o 188.)
Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 81—102.
132. Stavenow, L., Om förhållandet mellan politisk historia och kulturhistoria.
Hist. Tidskr. 1895, s. 415—480.
133. Svedellius, W. E., Om historisk vetenskap och historiska studier.
Hist. Tidskr. 1888, s. 29—78.
134. Söderberg, V., Sveriges historia och modern fransk häfdateckning. (Se N:o 193.)
Hist. Tidskr. 1899, s. 125—152.
135. Westrin, Th., Sjögren, W., och Wrangel, E., Den internationella kongressen för jämförande historia i Paris den 23—28 jull 1900. Referat.
Hist. Tidskr. 1900, s. 309—328.
136. Westrin, Th., Några iakttagelser angående franskan såsom diplomatiens språk. [Föredrag hållet på den internationella kongressen för jämförande historia i Paris 1900.]
Hist. Tidskr. 1900, s. 329—340.

3. Svensk historia i allmänhet.

a. Urkundssamlingar.

137. Documents recueillis de différens archives (1548—1836) par [C. J. R.] B[urenstam.] IX+(1)+144 s. La Haye 1888.
138. Handlingar, Historiska, till trycket befordrade af Kongl. Samfundet f. utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia. D. 8, 10—18: 2 [18: 1 utkom 1901.] Sthlm 1879—1900.
139. Handskrifter i nederländska och belgiska med flera archiver, samlade af [C. J. R.] B[urenstam.] IV+135+(1) s. + 1 pl. Haag 1885.

140. **Kyrko-ordningar** och förslag dertill före 1686. Med understöd af statsmedel i tryck utgifna af Kongl. Riks-Arkivet genom *O. v. Feilitzen*. 2: 1. VIII+490 s. 2: 2. (5)+520 s. Sthlm 1881, 87.
Handlingar rörande Sveriges historia. Ser. 2.
141. **Minnen** ur Sveriges nyare historia samlade af *B. von Schinkel*. D. 12: 1—2. Bihang. Utgifvet af *S. J. Boëthius*. D. 1—3. (1770—1818). Upsala 1880—83.
142. **Regeringsformer**, Sveriges, 1634—1809 samt Konungaförsäkringar 1611—1800 utgifna af *E. Hildebrand*. (2) + 321 s. Sthlm 1891.
143. **Riksdagsakter**, Svenska, jämte andra handlingar som höra till statsförfattningens historia under tidehvarvet 1521—1718. Med understöd af statsmedel utgifven af Kongl. Riksarkivet genom *E. Hildebrand* o. *O. Alin*. D. 1: 1—2, 2: 1—3, 3: 1. (1521—1594). Från o. med D. 1: 2 har *E. Hildebrand* varit ensam om utgifvandet. Sthlm 1887—99.
Rec. 1: 1 i Hist. Tidskr. 1887. Öfv. o. gr., s. 25—29 af *C. T. Ofdhner*; 1: 2 ibid. 1888. Öfv. o. gr., s. 34—36 af *J. Fr. N[ystrom]*. 1: 1—2 i Nouvelle Revue Historique de Droit Français et Étranger 1891, s. 380—382 af *K. Olivecrona*; 3: 1 i Hist. Tidskr. 1895. Öfv. o. gr. s., 1—6 af *O. Ahnfelt*; 2 ibid. 1900. Öfv. o. gr., s. 1—12 af *N. Eden*.
144. **Traktater**, Sveriges, med främmande makter jemte andra dithörande handlingar utgifna af *O. S. Rydberg*. D. 1—5: 822—1630. D. 10—11: 1815—1867. D. 12: 1868—1877. D. 12 utg. af *O. Alin*. Sthlm 1877—1900.
Rec. 1: i Historische Zeitschrift 1879. Bd 42, s. 184—186 af *D. Schäfer*; 2: 1: i Hist. Tidskr. 1881, s. XLVI—LIII af *Cl. Annerstedt*; i Historische Zeitschrift 1881. Bd 45, s. 559—562; 2: 2: i Hist. Tidskr. 1884, s. XXV—XXVIII af *Ehd [E. Hildebrand]*; 4: 3—4: ibid. 1888. Öfv. o. gr., s. 76—80 af *Ehd [E. Hildebrand]*; 3: 3—4: ibid. 1896. Öfv. o. gr., s. 45—47 af *Ehd [E. Hildebrand]*.
145. **Ur svenska hofvets och aristokratiens lif**. Skildringar hemtade i arkiven på Säfstaholm och Eriksberg m. fl. enskilda och offentliga samlingar. Utg. af *A. Ahnfelt*. D. 1—7. Sthlm (tr. i Norrköping) 1880—83.
Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. XV—XIX af *** [*C. Silfverstolpe*].
Ett utdrag af ofvanstående utkom på tyska under titel: Skandinavische Hof- und Staatsgeschichten des neunzehnten Jahrhunderts. Nach den schwedischen Quellen des *A. Ahnfelt* von *H. Martens*. IV + 254 s. Stuttgart 1887.
146. **Urkunder** till Stockholms historia med understöd af stadens medel utgifna af K. Humanistiska Vetenskaps-samfundet genom *K. Hildebrand*. 1. Stockholms stads privilegiebref 1423—1700. H. 1. 1423—1614. VII + 160 s. Sthlm (tr. i Upsala) 1900.
Rec. i Hist. Tidskr. 1900. Öfv. o. gr., s. 27—29 af *Ehd [E. Hildebrand]*.
147. **Diplomatarium** Norvegicum. Oldbreve til Kundskab om Norges indre och ydre Forhold, Sprog, Slægter, Sæder, Lovgivning og Rettergang i Middelalderen. Samlede og udgivne af *C. R. Unger* og *H. J. Huitfeldt-Kaas*. D. 9: 1—2—15: 2. Christiania [1874]—1900.

148. **Archivregistraturer**, De äldste danske, udg. efter Beslutning af det K. Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog efter Originaler i Geheimearchivet. Bd 4: H. 1—2. (3)+668 s. Khvn 1875—85.
149. **Bircherod, J.**, Udsigt over en Del af Brevstoffet i Jens Bircherods Dagböger. [1260—1708.] Ved *Carl S. Christiansen*.
Danske Magazin. 5:e Række. Bd 3, s. 156—182.
150. **Brevkister**, Danske adelige. Registraturer fra det 15—17 Aarhundrede, udgivne for det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog af *A. Thiset*. IV+(1)+237 s. Khvn 1897.
151. **Corpus Constitutionum Danicæ**. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende 1558—1660. Udgivne ved *V. A. Secher* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. Bd 1—5: H. 1—2. Khvn 1887—99.
152. **Diplomatarium**, Kiöbenhavns. Samling af Dokumenter, Breve og andre Kilder til Oplysning om Kiöbenhavns ældre Forhold för 1728. Udgivet ved Kjöbenhavns Kommunbestyrelses Omsorg af *O. Nielsen*. Bd 3—8. Khvn 1877—87.
153. **Meddelelser** fra Krigsarkiverne. Udgivne af Generalstaben. Bd 1—9. 1—7 red. af *C. Th. Sörensen*, 8—9 af *P. Fr. Rist*. Khvn 1833—[1902].
Behandlar perioden 1800—1814.
154. **Regesta diplomatia historiarum Danicæ**. Chronologisk Fortegnelse over hidtil trykte Diplomer og andre Brevskaber til Oplysning af den danske Historie fra de äldste Tider indtil Aar 1660. Med kort Angivelse af Indholdet. Udg. ved det Kongl. Dan. Videnskab. Selskabs Omsorg. Anden Række. Bd 1—2: 1—4. 789—1628. Khvn 1880—98.
155. **Calendars of State Papers**. Från [1856]—87 utkommo 134 vol. Se: *Setterwall, K.*, Förteckning öfver Acta Svecica i Calendars of State Papers. (Se N:o 37.)
Efter 1887 hafva en mängd vol. utkommit, hvilka säkerligen innehålla många viktiga upplysningar ang. Sveriges historia.
156. **Register**, The, of the privy council of Scotland edited and abridged by *J. H. Burton* and *D. Masson*. Vol. 1—14 (1545—1625). Ser. 2: 1—2 (1625—28). Edinburgh 1878—1900. *D. Masson* har varit ensam utg. sedan vol. 3.
Vol. 14 innehåller bl. a. åtskilligt som berör Sverige: bref från Erik XIV till *Maria Stuart*, bref från *Jacob VI* till *Johan III*, bref från *Lennox* till *Karl IX* och bref från sir *Andrew Keith*, anställd hos konungen af Sverige, till regent *Morton*.
157. **Report of the royal commission on historical manuscripts**. Vol. 8—9. Fol. London 1881, 83.
Innehåller bl. a. Letters a. despatches of *J. Avery*, envoy from *Charles I* to Denmark, Sweden a. Saxony 1631—40; En brevsamling som innehåller talrika utdrag af bref rörande det stora nordiska kriget; En framställning af handeln mellan England och de tre nordiska rikena 1673; Bref som röra kriget mellan Ryssland och Sverige 1741—43.

158. **Chapelain, J.**, Lettres. Publiées par *Ph. Tamizey de Larroque*. T. 1: 1632—1640. XXIV+746 s. 2: 1659—1672. 937 s. 4:o. Paris 1880, 83.
Collection de documents inédits sur l'histoire de France. Sér 2.
Innehåller bl. a. åtkilligt som rör Sveriges historia vid denna tid.
159. **Recueil des instructions données aux ambassadeurs et ministres de France depuis les traités de Westphalie jusqu' à la révolution française.** *Autriche, A. Sorel; Suède, A. Geffroy; Pologne, L. Farges; Russie, A. Rambaud; Danemark, A. Geffroy*. Paris 1884—95.
Suède rec. i Hist. Tidkr. 1886. Öfv. o. gr., s. 39—54 af *M. Weibull*.
160. **Scriptores rerum Polonicarum.** T. 3: 1654—68, 8: 1571—1604, 11: 1587, 14: 1609—19, 16: 1647—56, 17: 1620—29. Kraków 1875—99.
En mängd handlingar som röra Sveriges historia.
161. **Documente privitoare la istoria Românilor culese de Eudoxiu de Hurmuzaki.** Publicate sub auspiciile Ministeriului Cultelor și Instrucțiunii publice și ale Academiei Române. Vol. 9: P. 1: 1650—1747. LI+691 s. 4:e. Bucuresci 1897.
En hel del handlingar röra Karl X Gustafs och Karl XII:s historia.
162. **Akti i pismaistorii Baltijskago voprosa v 16 i 17 stolëtijach.** *G. V. Forstén*. [Handlingar och bref hörande till baltiska frågans historia under 16:e o. 17 årh. utg. af *G. V. Forstén*.] 1. VIII+340+(1)s. [Innehåller 130 handlingar från tiden 1557—1635, däribland äfven några hämtade från Riksarkivet i Stockholm.] 2. (1)+III+183+(1)s. S.-Peterb. 1889, 93.
2. Zapiski Istoriko-Filologičeskago Fakulteta Imp. S.-Peterb. universiteta. Č. 81.
163. **Donesenija francuzskich poslannikov i povérnych v dělach pri russkom dvorë i otčety o prebyvanii russkich poslov poslannikov i diplomatičeskich agentov vo Francii s 1681 po 1718 g.** [Franska sändebuds och diplomatiska agents vid ryska hofvet berättelser och redogörelser för ryska sändebuds och diplomatiska agents vistelse i Frankrike 1681—1718.] XLVII+560 s. S.-Peterb. 1881.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 34.
164. **Recueil de lettres et documents manuscrits anciens de la collection de Pierre Stschoukine à Moscou.** Première série. (1)+31 s. 4:o. Moscou 1897.
Innehåller bref af drottning Kristina, Ulrika Eleonora, Aurora Königsmark, Goertz, Fredrik I, Carl Gustaf Tessin, Ulrika Sophie Sparre, Karl XIV Johan och Karl XIII; brefvet från Goertz är dat. den 8 aug. 1718 och är af rätt stort intresse.
165. **Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva.** [Samling af urkunder utgifna af ryska historiska sällskapet.] T. 14—108. S.-Peterb. 1875—1900.
166. **Korner, H.**, Die Cronica novella. Im Auftrage der Wedekindschen Preisstiftung für deutsche Geschichte. Herausgegeben von *J. Schvalm*. (2)+XXXVI+650 s. 4:o. Göttingen 1895.

167. **Regesten** der im Jahre 1875 im Rathhause zu Reval wieder aufgefundenen Documente. Angefertigt von *E. Pabst* u. *G. von Hansen*.
 Beiträge zur Kunde Est-, Liv- u. Kurlands 1876. Bd 2, s. 174—280.
 De förtecknade 830 urkunderna omfatta tiden 1248—1652. Ett stort antal rör Sverige.
168. **Urkunden**, Die, der Grafen de Lagardie in der Universitätsbibliothek zu Dorpat. Herausg. v. *Joh. Lossius*. XIX+158 s. Dorpat 1882.

b. Författare.

169. **Afzelius, A. A.**, Svenska folkets sago-häfder, eller fäderneslandets historia, sådan den lefvat och till en del ännu lefver i sägner, folksånger och andra minnesmärken. Till läsning för folket. D. 6: 1: Wasasagan. Bd 1. Från Gustaf I:s anträde till konungadömet till Dacke-fejdens slut 1543. 3:e uppl. XVI+278 s. D. 9: 1: Karlasagan. Bd 1. Från år 1654 till år 1660. Ny uppl. XII+160 s. Sthlm 1875, 81.
170. **Albers, J. H.**, Zwei dunkle Punkte in der Geschichte Schwedens. 1—2. Sonntagsblatt. Belletristische Gratis-Beilage 1876, N:o 12 (19/s).
 Behandlar Gustaf II Adolfs o. Karl XII:s död.
171. **Allin, O.**, Anteckningar vid studiet af andra delen af Geijer, Svenska folkets historia.
 Hist. Bibliotek. D. 7, s. 242—248, 555—558.
172. **Auerbach, B.**, La diplomatie française et la cour de Saxe. 1648—1680. XXIV+491+(1)s. Paris 1888.
173. **Bache, N.**, Danmarks, Norges og Sverigs Historie populært fremstillet efter de bedste trykte Kilder. Med Illustrationer i Træsnit. D. 5. Khvn 1876. 2:den omarbejdede Udg. Med titel Nordens Historie populært fremstillet. D. 1—5. Khvn 1886, 87.
174. **Barfod, F.**, Danmarks Historie fra 1319—1536. Bd 1: 1319—1481. 584 s. 2: 1481—1536. 620 s. Khvn 1885, 86.
175. **Barfod, F.**, Danmarks Historie fra 1536 til 1670. Bd 1—4. Khvn 1891—93.
176. **Bernhard, A.**, Replik å biskop Landgrens förvända svar rörande Magdeburgs brand, Stockholms blodbad med flera dylika frågor jemte det gemäle som gifvit anledning till svaret. 48 s. Sthlm 1877.
177. **Bernhardi, Th. v.**, Geschichte Russlands und der europäischen Politik in den Jahren 1814 bis 1831. Th. 2. Einleitung. Abth. 2. [1700—1809.] VIII+845+(1) s. Leipzig 1875.
 Staatengeschichte der neuesten Zeit. Bd 21.
178. **Buchwald, G. v.**, Bilder aus der volkwirtschaftlichen und politischen Vergangenheit Mecklenburgs. (1631—1708.) Vorwiegend nach ungedruckten Quellen. Festschrift zur Feier der Goldenen Hochzeit Ihrer Königlichen Hoheiten des Grossherzogs und der Grossherzogin von Mecklenburg-Strelitz. V+138 s. Neustrelitz 1893.
 Berör Sveriges förhållande till Mecklenburg.

179. **Collyer, d'Arcy**, Notes on the diplomatic correspondence between England and Russia in the first half of the eighteenth century.
Transactions of the Royal Historical Society 1900. Vol. 14, s. 148—174.
Berör bl. a. äfven Sveriges politik vid denna tid.
180. **Detlefsen, D.**, Geschichte der holsteinischen Elbmarschen. Bd 2. 516 s. Glückstadt 1892.
Berör Karl X Gustafs, Karl XI:s och Karl XII:s krig i Holstein.
181. **Elster, O.**, Geschichte der stehenden Truppen im Herzogthum Braunschweig-Wolfenbüttel von 1600—1714. VI+(1)+392 s.+8 kartor. Leipzig 1899.
Berör bl. a. svenskarnas deltagande i trettioåriga kriget och kriget i Tyskland mellan Sverige och Brandenburg 1675—79.
182. **Fabrielus, A.**, Minder fra Nordens Historie. Med Illustrationer. (1) +235 s. Odense 1897.
Innehåller bl. a. Svearnes Invandring i Norden; Drottning Margrete; Unionsakten i Kalmar; Erik 14:s Færgenskap og Död; Sinclairs Tog i Norge 1612; Bornholms Befrielse 1658; Ivar Hvidtfeldt og Dannebrog; Karl den tolvtes död; Bernadottes Ungdom.
183. **Familjebok**, Nordisk. Konversationslexikon och realencyklopedi, utg. af *N. Linder* (Bd 1—4), forts. af *J. Rosén*, *B. F. Olsson* o. *Th. Westrin* (Bokst. S utg. af *B. Meijer*). Bd 1—20. Sthlm 1876—99. — Bd 19—20, 1895—99, utgöra Suppl. 1—2, utg. af *Th. Westrin*.
Ny uppl. af hela arbetet är under utgåfnng 1904.
184. **Fryxell, A.**, Berättelser ur svenska historien. Forts. af *O. Sjögren*. D. 1: 12:e—16:e uppl. + en illustr. uppl.; 2: 10:e—11:e uppl.; 3: 8:e uppl.; 4: 7:e uppl.; 5: 7:e uppl.; 6: 7:e uppl. + en illustr. uppl. under titel »Gustaf II Adolf» 1894; 7: 5:e uppl.; 9: 4:e uppl.; 10: 4:e uppl.; 16: 3:e uppl.; 22—23: 2:a uppl.; 43—49. Sthlm 1875—93. D. 47—49 skrifna af *O. Sjögren*.
En ny samlad uppl., kallad Nationaluppl., började utkomma 1900.
185. **Fryxell, A.**, Bidrag till Sveriges historia efter 1772. Uppsatser, berättelser och minnen. Samlade o. utg. 264 s. Sthlm 1882.
186. **Geijer, E. G.**, Svenska folkets historia. D. 1—3. Sthlm 1876.
187. **Geijer, E. G.**, Samlade skrifter. Bd 4: Svea rikets häfder. D. 1. Ny uppl. 332+(9) s. Sthlm 1874.
Utlemnades ej förr än 1875, hvilket är äfven finnes på omalaget angifvet.
188. **Geschichte, Allgemeine**, in Einzeldarstellungen, herausg. v. *W. Oncken*. Berlin 1879—94. (Se N:o 131.)
Följande delar beröra Sveriges historia: Hauptt. 2: 6: *H. Prutz*, Staatesgeschichte des Abendlandes im Mittelalter. Bd 1—2.—2: 10: *Th. Schie-mann*, Russland, Polen u. Livland bis ins 17. Jahrhundert. Bd 1—2.—3: 1: *Fr. v. Bezold*, Geschichte d. deutschen Reformation. — 3: 2: *M. Philippson*, Westeuropa im Zeitalter von Philipp II, Elisabeth u. Heinrich IV. — 3: 3: 1: *G. Droysen*, Geschichte der Gegenreformation. — 3: 3: 2: *G. Winter*, Geschichte d. dreissigjährigen Krieger. — 3: 5: *M. Philippson*, Das Zeitalter Ludwigs d. vierzehnten. — 3: 6: *A. Brückner*, Peter der Grosse. — 3: 7: *B. Erdmannsdörffer*, Deutsche Geschichte vom

- Westfälischen Frieden bis zum Regierungsantritt Friedrich's des Grossen. Bd 1—2. — 3: 8: *W. Oncken*, Das Zeitalter Friedrichs des Grossen. Bd 1—2. — 3: 10: *A. Brückner*, Katharina die Zweite. — 4: 1: *W. Oncken*, Das Zeitalter der Revolution, des Kaiserreiches und der Befreiungskriege.
189. **Gigas, E.**, Grev Bernardino de Rebolledo, spansk Gesandt i Kjöbenhavn, 1648—1659. VII+413+(1) s.+1 portr. Khvn 1883.
190. **Helgel, K. Th.**, Neue historische Vorträge und Aufsätze. IV+(1)+308 s. München 1883.
Bl. a. Christine von Schweden in Innsbruck u. Die Wittelsbacher in Schweden.
191. **Hildebrand, K.**, Die Geschichte von Schweden. S. 33—58. Sonderdruck aus Schweden, Reisehandbuch herausgegeben von Schwedischen Touristenverein. 2:e Aufl. Sthlm 1900.
192. **Hipler, F.**, Braunsberg in der Schwedenzeit. (2)+92 s. Braunsberg 1884.
Åften i Zeitschrift für die Geschichte und Alterthumskunde Ermlands 1885—86, s. 109—216.
Omfattar tiden 1626--35, 1656—68 och 1708—12.
193. **Histoire générale du IV:e siècle à nos jours.** Ouvrage publié sous la direction de *E. Larisse* et *A. Rambaud*. T. 1—11. Paris 1894—99. (Se N:o 134.)
Följande delar beröra mest Sverige: 5, 6, 7, 9.
194. **Historia**, Sveriges, från äldsta tid till våra dagar. Af *O. Montelius*, *H. Hildebrand*, *O. Alin*, *M. Weibull*, *E. Carlson*, *M. Höjer*, *R. Tengberg*, *S. Boëthius* o. *T. Säve*. D. 1—6. Sthlm 1875—81.
Rec. D. 1 i Hist. Tidskr. 1881, s. I—VIII af *N. Höjer*; 2 ibid. 1881, s. XXXVIII—XLI af *r.* [*E. Hildebrand*]; 3 ibid. 1881, s. XLI—XLVI af *Fr. Westling*; 4 ibid. 1882, s. XXXI—XXXIII af *O. Sjögren*; 5 ibid. 1882, s. XXXIV—XXXVII af *V. K[ærner]*; 6 ibid. 1882, s. XXXVIII—XL af *r.* [*E. Hildebrand*]. De först utk. häft. i Nordisk Tidskr. 1878, s. 365—392 af *I. Undset*.
195. **Historie**, Danmarks Riges, af *Joh. Steenstrup*, *Kr. Erslev*, *A. Heise*, *W. Møllerup*, *J. A. Fridericia*, *E. Holm* o. *A. D. Jørgensen*. Historisk Illustreret. D. 1—6. Khvn 1896—1900. Ännu 1904 ej afslutad.
196. **Hjärne, H.**, Inledning till Skandinaviens historia. Grundlinjer till föreläsningar. Sommarkurserna i Upsala 1893. 15 s. Upsala 1893.
197. **Hoffmann, M.**, Geschichte der freien und Hansestadt Lübeck. 1: (1)+IV+(1)+213 s.+1 pl. 2: (1)+242 s.+2 pl. Lübeck 1889, 92.
198. **Holm, E.**, Danmark-Norges indre Historie under Enevælden fra 1660 til 1720. Indledning til den dansk-norske Stats Historie fra 1720—1814. 1. XV+(4)+471+72 s. 2. XVI+493+82 s. Khvn 1885, 86.
199. **Jørgensen, A. D.**, Historiske afhandlinger. Bd 1—4. Khvn 1898—1900.
Innehåller bl. a.: Sönderjyllands indlemmelse i den danske krone 1721; Den danske bondes stavnsbånd: En berömd svensk slagtt fra Nordslesvig (Bndbæk); Kong Kristian II på Sönderborg; De hamburgske erkebispers försög på at generhverve primatet over den nordiske kirke; Erkebispes-

- skiftet i Lund 1177 og den skånske kirkelov; Bidrag til oplysning af middelalderens love og samfundsförhold; Synspunkter for opfattelsen af Valdemar Atterdags og dronning Margretes historie; Forliget af 11 Februar 1340; Folkeviser om historiske personer; Svolderslaget og tidsregningen i den norske kongerække; Historieundervisningens förhold til den videnskabelige granskning; Vore nationale opgaver; Femhundredårsminnet om Kalmarunionen; Det sleavigholstenske spørgsmål; Afhandlinger vedrörende Danmarks topografi.
200. **Jörgensen, A. D.**, Fyrretyve Fortællinger af Fædrelandets Historie. 2:det Opl. Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. (2)+499 s. +5 karter. 12:o. Khvn 1886.
Folkelæsning N:o 123.
En ny uppl. D. 1—2. Khvn 1892, 98.
201. **Kjør, S.**, Gjængehövdingen Svend Povlsen og Snaphanerne. Et bidrag til Snaphanetiendens Historie. 293 + (2) s. Khvn 1892. (Se N:o 1680—82.)
Behandler tiden 1643—45, 1657—60, 1675—79.
202. **Klopp, O.**, Der Fall des Hauses Stuart und die Succession des Hauses Hannover in Gross-Britannien und Irland im Zusammenhange der europäischen Angelegenheiten von 1660—1714. Th. 1—14. Wien 1875—88.
203. **Larsen, A.**, Dansk-norske Heltehistorier. 1536—1648. (3) + 159 s. + 18 pl. och portr. Khvn 1893.
De, hvilkas biografier förekomma i denna bok, äro följande: Peder Skram, Johan Rantzau, Herlof Trolle, Daniel Rantzau, Otte Rud, Frans Brokkehøus, Kristian den fjerde och Jörgen Vind.
204. **Lilliestråle, N. F.**, Historiska utkast. Progr. 27 s. 4:e Sundsvall.
Innehåller följande 3 uppsatser: Vid fyrahundraårsminnet af Gustaf Vasas födelse; Vid minnesfesten öfver Gustaf II Adolfs födelse (den 9 december) 1894; Några drag ur det karolinska tidevarfvets allmänna karakter.
205. **Malmström, C. G.**, Smärre skrifter rörande sjuttonhundralets historia. 356 s. Sthlm 1889.
Inneh.: Om riksstyrelsen under de tio första åren af Karl XII:s frånvaro; Ständernas utskottsmöte 1710; Några ord om Karl XII och enväldet; Om konventikelplakatets uppkomst; Om ämbetsmännens ställning till riksdagen under frihetstiden; Axel Fersen såsom memoarförfattare; Minne af öfverståthållaren frih. J. A. v. Lantingshausen; Den nittonde augusti 1772.
206. **Martens, H.**, Aus der Regierungszeit der schwedischen Könige Gustaf IV, Karl XIII u. Karl XIV (des ersten Bernadotte).
Zeitschrift für allem. Gesch. 1885, s. 81—96.
207. **Melsted, P.**, Norðurlandasaga, eða Dana Norðmanna ok Sviá saga. Gefin út af hinu íslenska bókmentafélagi. VIII+324 s. Reykjavík 1891.
208. **Munch, P. A.**, Samlede Afhandlinger, udgivne efter offentlig Forraanstaltning af G. Storm. D. 3. (4)+641 s.+1 karta. D. 4. VII+646+(2) s. +7 pl. Christiania 1875, 76.
Inneh. bl. a.: Skandinavism; Finlands Nationalitet og dens Forhold til den Svenske; Om Adelens Oprindelse i de Nordiske Riger; Visen om Axel Thordsøn og skjøn Valborg; Diplomatiske Bidrag til Erkebiskop Jens Grands Levnetshistorie.
209. **Petersen, Richard**, Minder fra Öresundskysten. Historiske skildringer. (1)+275 s. Khvn 1891.
Inneh. bl. a.: Hans Rostgaard; Karl den Tolvte; Kronborg.

210. **Prutz, H.**, Preussische Geschichte. Bd 1: Die Entstehung Brandenburg-Preussens (von den ersten Anfängen bis 1655). VI+463 s. 2: Die Gründung des preussischen Staates (1655—1740). (1)+406 s. Stuttgart 1900.
Berör bl. annat Karl X Gustafs, Karl XI:s och Karl XII:s förhållande till Preussen.
211. **Schütze, Th.**, Einige geschichtliche Nachrichten über die Stadt Sandau.
Geschichts-Blätter für Stadt und Land Magdeburg 1893, s. 248—268.
Berör svenskarnes deltagande i trettioåriga kriget, Karl XI:s tyska krig 1675 samt svenskarnes fälttåg 1758 under Hamilton.
212. **Schäfer, D.**, Geschichte von Dänemark. Bd 4: 1523—1559. XX+496 s. Gotha 1893.
Geschichte der europäischen Staaten. Herausgegeben von Heeren, Ukert und Giesebrecht. Lief. 55: Abtl. 2.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1895, s. 364—368 af *H. J. Huitfeldt-Kaas*; i [Dan.] Hist. Tidskr. 6:e Række. Bd 6, s. 249—272 af *A. Heise*.
213. **Starbäck, C. G.**, Berättelser ur svenska historien. Fortsättning af *P. O. Bäckström*. D. 12—23. Sthlm 1875—81. Ny reviderad uppl. Med 80 portr. D. 1—11. Sthlm 1885, 86.
214. **Starbäck, C. G.**, Historiska bilder. Illustr. af *J. Nyström-Stoopen-dahl*. D. 1—4. Sthlm 1891—92.
215. **Studier, Historiska**. Festskrift tillägnad Carl Gustaf Malmström den 2 november 1897. 3+27+18+40+29+48+23+80+28+34+50+32+32 s. +4 kartor. Sthlm 1897.
Rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 15—21 af *V. Söderberg*; i Finsk Tidskr. 1898. Bd 44, s. 402—405, af *M. G. Schybergson*.
216. **Tegnér, Elof**, Från farfarsfars och farfars tid. Små ströftåg på historisk mark. (3)+348 s.+1 portr. + portr. o. pl. i texten. Sthlm 1900.
Innehåller följande uppsatser: Från brytningsåren kring sekelskiftet 1800; Jakob Cederström och revolutionen 1809; Lundensiska interiörer; Östrabo 1826—1840.
217. **Weidling, J.**, Schwedische Geschichte im Zeitalter der Reformation. VIII+326+(1) s. Gotha 1881.
Rec. i Historische Zeitschrift 1889. Bd 63, s. 171—174 af *F. Arnsheim*.
218. **Wieselgren, H.**, I gamla dagar och i våra. Småskrifter. H. 1. 96 s. Sthlm 1900.
Innehåller: Markgrevinnan Cecilia, Gustaf Wasas skönaste dotter; Med prestat och profoss; Två diplomaters färd i Finland 1616; Den välgörande filosofen, Karl XII:s vän; Krönikorna om Gustaf Vasa.
219. **Wittmann, P.**, Kurzer Abriss der schwedischen Geschichte. Auf Grund neuester Quellen und Hilfsmittel verfasst. VI+96 s. Breslau 1896.
220. **Zwiedineck-Südenhorst, H. v.**, Deutsche Geschichte im Zeitraum der Gründung des preussischen Königtums. Bd 1: Vom westfälischen Frieden bis zum Tode des grossen Kurfürsten. XII+588 s. 2: Vom Tode des

grossen Kurfürsten bis zum Ausgange der Regierung Kaiser Karls des Sechsten. XII+664 s. +1 karta. Stuttgart 1890—94.

Bibliotek Deutscher Geschichte.

221. **Överland, O. A.**, Illustreret Norges Historie. Bd 1—5. Kristiania 1884—95.

c. Skrifter rörande Sveriges förhållande till främmande makter.

222. **Bullo, C.**, Il viaggio di M. Piero Querini e le relazioni della republica Veneta colla Svezia. 103 s. Venezia 1881.
Rec. i Hist. Tidskr. 1881, s. CIX—CXI af *Ehd [E. Hildebrand]*; i Sitzungsb. d. bayer. Akademie d. Wissenschaften. Philos.-philol. classe 1882. s. 355—362 af *G. Thomas*.
223. **Burgh, A. H. H. van der**, Gezantschappen door Zweden en Nederland wederzijds afgevaardigd gedurende de jaren 1592—1795. Chronologische lijststen opgemaakt mit de stukken in het Rijksarchief aanwezig, met eenige Aanteekeningen. VIII+84+(1)s. 's-Gravenhage 1886.
Rec. i Hist. Tidskr. 1886. Ófv. o. gr. s. 72.
224. **Forsman, J. R.**, Ruotsin ja Venäjän väliset suhteet 1497—1560. [Förbindelserna mellan Sverige och Ryssland åren 1497—1560.] Akad. afh. 1+148 s. Helsingfors 1895.
225. **Forstén, G. V.**, Archivnyja zanjatija v Ljubekě i Dancigě po istorii baltijskago voprosa. [Arkivaliska studier i Lübeck och Danzig angående den baltiska frågans historia.]
Žurnal Ministerstva Narodnago Prosvěščenija 1890. Čast 270. Otd. 1. s. 291—331.
226. **Forstén, G. V.**, Bor'ba iz-za gospodstva na Baltijskom morě v 15 i 16 stolětijach. [Striden om herraväldet på baltiska havet under 15 och 16 seklen.] XVI+619+43+II s. S.-Peterb. 1884.
227. **Forstén, G. V.**, Baltijskij vopros v 16 i 17 stolětijach. (1544—1648). [Den baltiska frågan i 16. och 17. århundradet (1544—1648).] T. 1: Bor'ba izza Livonij. [Striden om Livland.] XV+717 s. 2: Bor'ba Švecij s Pol'sej i habsburgskim domom. (30-lětnaja vojna). [Sveriges strid med polska och habsburgska husen (30-åriga kriget).] IX+630+(2) s. S.-Peterb. 1893, 94.
228. **Geffroy, J.**, Nos diplomates sous Louis XIV. France et Suède.
Revue des deux mondes 1885. T. 2, s. 575—600.
229. **Hammarström, P. A.**, Om tullförhållandena mellan de skandinaviska rikena från äldsta tider till freden i Brömsebro 1645, med särskildt afseende på Öresundstullen. 31 s. 4:o. Lund 1876.
Lunds Universitets Årsskrift. T. 12. 1875—76.
230. **Hildebrand, E.**, Den svenska diplomatiens organisation i Tyskland under 1600-talet.
Hist. Tidskr. 1884, s. 155—174.
231. **Hirschberg, A.**, Z wycieczki naukowej do Szwecyi.
Kwartalnik Historyczny 1896, s. 92—118. Innehåller bl. a. Handlingar angående svenska beskickningar till Polen. [1632—1795.]

232. **Hjärne, H.**, Sveriges Östersjövälde och Europa. Några synpunkter. [En inträdesföreläsning.]
Ny Svensk Tidskr. 1889, s. 521—531.
233. **Natt och Dag, S.**, Från Östersjöpolitikens dagar.
Illustrerad Militärrevy 1899. Årg. 2, s. 41—50, 108—110, 219—280.
234. **Schefer, Chr.**, La monarchie française et l'alliance suédoise à propos d'un livre récent.
Revue d'histoire diplomatique 1892, s. 90—109.
235. **Schäfer, D.**, Der Kampf um die Ostsee im 16. und 17. Jahrhundert.
Historische Zeitschrift 1899. Bd. 88, s. 428—446.
236. **Sprinchorn, C.**, Om Sveriges politiska förbindelser med Frankrike före Gustaf II Adolfs tid.
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 1—40.
237. **Sprinchorn, C.**, Om Sveriges förbindelser med Nederländerna från äldsta tider till år 1614.
Hist. Tidskr. 1885, s. 105—160.
238. **Strindberg, A.**, Les relations de la France avec la Suède jusqu'à nos jours. Esquisses historiques des relations des deux pays. (1)+249 s. Paris 1891.
239. **Strindberg, A.**, Relations de la Suède avec l'Espagne et le Portugal jusqu'à la fin du dix-septième siècle.
Boletín de la Real academia de la historia 1890. T. 17, s. 821—842.
240. **Svensén, E.**, Sverige och dess grannar. Grundlinjer till föreläsningar. Sommarkurserna i Upsala 1897. 15 s. Upsala 1897.
241. **Wohlwill, A.**, Die Verbindung der Hansestädte und die hanseatischen Traditionen seit der Mitte des 17. Jahrhunderts.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1899 (tr 1900), s. 1—62.

4. Forn- och medeltiden.

a. Urkundssamlingar.

242. **Bidrag till den katolska hierarkiens historia i Sverige 1463—1525.** Utgifna af Kongl. Samsfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *C. G. Styffe*. 72 s. Sthlm 1879 [men ej utg. förrän 1882].
Historiska Handlingar. D. 8: Nr 1.
243. **Brask, H.**, Biskop Hans Brasks kopiebok.
Östergötlands fornminnesf. Tidskr. 1875. 1. Bilaga, s. 1—32 (ej fortsatt).
244. **Diplomatarium Suecanum.** — Svenskt diplomatium. Utg. af Riksarkivet genom *E. Hildebrand*. Vol. 6: 1: 1348—1350. (2)+264 s. 4:o. Sthlm 1878.
Rec. i Nord. Tidskr. 1878, s. 579—582 af *Cl. Annerstedt*.

245. **Diplomatorium**, Svenskt. [Ny följd] fr. o. med år 1401. Utg. af Riksarkivet genom *C. Silfverstolpe*. D. 1—3. 1401—1420. 4:o. Sthlm 1875—92.
Reg. till d. 3 utg af *H. Rosman* [1902].
D. 1: 4 rec. i Nordisk Revy 1884, s. 178—180 af *K. H. Karlsson*;
2: H. 1—2 rec. i Ny Svensk Tidskr. 1882, s. 264—267 af *K. H. Karlsson*. Rec. föranledde »Antikritik» af *E. Hildebrand* i samma tidskrift, hvarpå följde ytterligare »Genmäle» af *K. H. Karlsson*.
246. **Jordebok**, Stockholms stads, 1420—1494. Utgifven af Kongl. Samfundet för utgivande af handskrifter rörande Skandinaviens historia med understöd af Stockholms stad genom *H. Hildebrand*. 1. (6) + 458 s. 2: 1. 256 s. Sthlm 1876, 89.
Äfven med titeln: De svenska stadsböckerna från äldre tid. 1—2: 1.
247. **Pappershandlingar**, Svenska Riksarkivets, 1351—1400 förtecknade med angifvande af innehållet.
Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1887. H. 11, s. 87—124.
248. **Pergamentsbref från medeltiden i Stockholms Rådhusarkiv**. Förtecknade med angifvande af innehållet [af *S. Bergh*]
Meddelande från Svenska riksarkivet 1889. H. 13, s. 295—305.
249. **Registrum ecclesie Aboensis eller Åbo domkyrkas Svartbok** med tillägg ur Skoklosters codex Aboensis i tryck utg. af Finlands Statsarkiv genom *R. Hausen*. (3) + 8 + XXXIII + 668 s. + 1 pl. + 1 facs. 4:o. Helsingfors 1890.
Rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 9—13 af *K. H. Karlsson*.
250. **Scriptores rerum Svecicarum medii ævi edidit et illustravit Cl. Annerstedt**. T. 3: 1. X + 341 s. + Corrigenda. Fol. Upsala 1876.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 4. Gransk. och anmäl., s. XXVII—XXXIX af *E. Hildebrand*.
251. **[Skattebok, Eriks af Pommern, för 1413.]** Gjord titel. Ingår uti Bureus, J. Th., Sumlen där uthi ähro åtskillighe collectaneer, som uthi een och annan måtta tiäna till Antiquiteternes excolerande. Efter författarens handskrift i ural utgifna af *G. E. Klemming*.
Nyare bidrag till kännedom om svenska landsmålen och svenskt folk-Hf 1886. Bihang 1: 2, s. 161—175.
252. **Skottebok**, Stockholms stads, 1502—1510. Utgifven af Kongl. Samfundet för utgivande af handskrifter rörande Skandinaviens historia med understöd af Stockholms stad genom *H. Hildebrand*. 256 s. Sthlm 1889.
Äfven med titel: De svenska stadsböckerna från äldre tid. 3: 1.
253. **Statsskick**, Medeltidens, omkring 800—1350. Valda texter utg. af *H. Hjörne*. XXI + (1) + 426 s. Upsala 1895.
Historiska texter för akademiska öfningar.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 16—18 af *Ehd. [E. Hildebrand]*;
i Kyrklig Tidskr. 1896, s. 329—332 af *H. Lundström*.

254. **Urkundsbok**, Lunds ärkestifts, utgifven af *L. Weibull*. På bekostnad af Lunds domkyrka. Bd 3: H. 1: 1431—1460. 248 s.+1 facs.-pl. 4:o. Lund 1900.
Monumenta Scanlæ Historica. Diplomatarium diocesis Lundensis.
255. **Kopibog**, Erkebiskop Henrik Kalteisens. Udgivet for det Norske Historiske Kildeskriftfond ved *A. Bugge*. XXXII+236+(1) s. Christiania 1899.
 Rec. i [Nor.] Hist. Tidskr. 1900. 4:e Række. Bd 1, s. 11—20 af *K. H. Karlssohn*; i Deutsche Litteraturzeitung 1900, s. 2156—2157 af *F. Arnsheim*.
256. **Monumenta historica Norvegiæ**. Latinske Kildeskrifter til Norges Historie i Middelalderen udgivne efter offentlig Foranstaltning ved *G. Storm*. LXII+(2)+301 s. Kristiania 1880.
257. **Regesta Norvegica**. Kronologisk Fortegnelse over Dokumenter vedkommende Norge, Nordmænd og den norske Kirkeprovins. 1. 991—1263. Udgivet for det norske historiske Kildeskriftfond ved *G. Storm*. (4)+107 s. Christiania 1898.
258. **Aktstycker** vedrørende Erik af Pommerns Afsættelse som Konge af Danmark, udgivne ved *A. Hude* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. (2)+45 s. Khvn 1897.
259. **Jordebog**, Fru Eline Göyes, med tilhørende Brevuddrag. Udg. for det Kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog af *A. Thiset*. (1)+IX+(1)+568 s. Khvn 1892.
260. **Libri Memoriales capituli Lundensis**. Lunds Domkapitels Gaveböger og Nekrologium paa ny udgivne ved *C. Weeke* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. Paa Carlsbergfondets Bekostning. H. 1—2. XX+376+2 kartongbl.+(2) s. Khvn 1884, 89.
261. **Repertorium diplomaticum regni Danici mediævallis**. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen. Med Udtag af de hidtil utrykte, udgivet ved *Kr. Erslev* i Forening med *W. Christensen* og *A. Hude* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. Bd 1—3. (1065—1437.) Khvn 1894—1900.
262. **Scriptores rerum Danicarum mediæ ævi, partim hactenus inediti partim emendatius editi, quos collegit et adornavit J. Langebek . . .** Nunc . . . locuplitissimis adjectis indicibus opus absoluendum curaverunt Legati Hjelmsjerne-Rosencroniani curatores. T. 9: P. 1—2. XII+832+(2) s. Fol. Hauniz 1878.
 Rec. i [Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 1, s. 721—728 af *H. F. Rördam*.
263. **Tuomiokirje**, Kuningas Kaarlo Knutinpöjan, Ali Sastamalasta v. 1466. [Konung Karl Knutssons dombok för nedra Sastamale år 1466.] Julkaisut *N. B. Idman*. 10 s. Helsingissä 1880.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 10.
264. **Eubel, C.**, Hierarchia catholica mediæ ævi sive summorum pontificum S. R. E. cardinalium ecclesiarum antistitum series 1198—1431

- e documentis tabularii praesertim Vaticani collecta digesta edita. VI + (2) + 582 s. Monasterii 1898.
- Rec. i Mittheilungen d. Instituts f. oesterreichische Geschichtsf. (1898). Bd 19, s. 516—554 af *E. v. Otenthal*; i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 77—78 af *K. H. K[arlsson]*; i Archivio Storico Italiano. Ser. 5. T. 28, s. 169—179 af *G. Geròla*.
265. **Acten der Ständtetaage Ost- und Westpreussens.** Herausg. von dem Verein für die Geschichte der Provinz Preussen. Herausg. von *M. Toepfen*. Bd 1—5. (1233—1525.) Leipzig [1874]—86.
266. **Hanseakten aus England 1275 bis 1412.** Bearbeitet von *K. Kunze*. XIV + XLVIII + 404 s. Halle 1891.
- Hansische Geschichtsquellen. Herausg. vom Verein für Hansische Geschichte. Bd 6.
267. **Hanserecesse.** Hrsg. vom Verein für Hansische Geschichte. 4:o Leipzig. Abth. 1: Die Recesse und andere Akten der Hansetaage von 1256—1430. Herausg. v. *K. Koppmann*. Bd 3—8. 1875—97. Abth. 2: Hanserecesse von 1431—76. Bearbeitet von *G. Frhr. v. der Ropp*. Bd 1—7. 1876—92. Abth. 3: Hanserecesse von 1477—1530. Bearbeitet von *D. Schäfer*. Bd 1—6. 1881—99.
- Abth. 2: Bd 6. u. Abth. 3: Bd 4 rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 65—69 af *K. G. Grandinson*; Abth. 3: Bd 6 rec. i Göttingische gelehrte Anz. 1899, s. 728—738 af *F. Frensdorff*; i Historische Zeitschrift 1900. Bd 85, s. 115—116 af *Keussen*; i Mitteilungen a. d. historischen Litteratur 1900. Jahrg. 28, s. 108—106 af *J. Girgensohn*.
268. **Urkundenbuch der Stadt Lübeck.** Herausgegeben von dem Vereine für Lübeckische Geschichte und Alterthumskunde. Th. 5—10. (1401—1465.) 4:o Lübeck 1877—98.
269. **Urkundenbuch, Hansisches,** herausgegeben vom Verein für Hansische Geschichte. Bearb. von *K. Höhlbaum* u. *K. Kunze*. Bd 1—5. 975—1414. Bd 8: 1451—63. 1—4: Halle a/S., 5, 8: Leipzig 1876—99.
- Bd 5 o. 8 rec. i Mitteilungen a. d. historischen Litteratur 1900. Jahrg. 28, s. 298—301 af *J. Girgensohn*; i Hist. Tidskr. 1900.. Öfv. o. gr., s. 32—34 af *H. R[osma]*n.
270. **Urkundenbuch, Liv-, Est- und Kurländisches.** Begründet v. *F. G. v. Bunge*, fortgesetzt von *H. Hildebrand*, *P. Schwartz* u. *L. Arbusow*. Bd 7—10: 1423—1449; Abth. 2: Bd 1: 1494—1500. Sachregister zum Liv-, Est- und Kurländischen Urkundenbuch. Bd 7—9. Bearb. von *B. A. Hollander*. 4:o Riga u. Moskau 1881—1900.
- Bd 7 rec. i [Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 3, s. 745—751 af *W. Mollerup*. 8 rec. i Finsk Tidskr. 1885. Bd 19, s. 376—383 af *R. Hausen*; 9 rec. i ibid 1891. Bd 31, s. 81—98 af *R. Hausen*.
271. **Urkundenbuch, Mecklenburgisches.** Herausgegeben von dem Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde. Bd 14—20. 1356—1385. 4:e Schwerin 1886—1900. Bd 17: Register zu Bd 13—16.

b. Särskilda skrifter (kronologiskt).

272. **Montelius O.**, Den nordiska järnålderns kronologi. 1—3.
Svenska Fornminnesf. Tidskr. Bd 9, s. 155—274; 10, s. 55—130.
273. **Montelius, O.**, Om våra förfäders invandring till Norden.
Nord. Tidskr. 1884, s. 21—36.
274. **Montelius, O.**, Sveriges förbindelse med andra länder i förhistorisk tid. 27 s.
Historiska Studier. Festskrift tillägnad C. G. Malmström 1897.
275. **Bangert, Fr.**, Die vier Schleswiger Runensteine als Geschichtsquellen.
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig—Holstein—Lauenburgische Geschichte 1897. Bd 26, s. 257—295.
276. **Storm, G.**, To Runestene fra Sønderjylland og deres historiske Betydning. (Med et Tillæg af S. Bugge.)
[Nor.] Hist. Tidskr. 3:e Række. Bd 3, s. 354—378.
277. **Svensén, E.**, En historisk runsten.
Hist. Tidskr. 1895, s. 433—435.
278. **Wimmer, L. F. A.**, De danske Runemindesmærker. Undersøgte og tolkede. Afbildningerne udførte af *J. M. Petersen*. Undersøgelserne foretagne med Understøttelse af Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab og Ministeriet for Kirke og Undervisningsvæsenet; Udgivelsen bekostet af Carlsbergfondet. D. 1: De historiske Runemindesmærker. 8 s. 8:o. + 174 s. St. 4:o. Khvn 1895.
Innehåller s. 48—72 en framställning af de ur historisk synpunkt märkvärdiga Vedelspang-Stenene i Sønderjylland.
279. **Bygdén, L.**, Kungshatt. En svensk folksägen i historisk belysning. [Erik Emundsson Väderhatt.]
Nord. Tidskr. 1898, s. 360—378.
280. **Bygdén, L.**, Om ursprunget till den historiska mythen om Fale Bure.
Samlaren 1890, s. 48—75.
281. **Berg, W.**, Den skandinaviska halföns befolkande. En öfversikt af den jemförande fornforskningens resultat beträffande detta ämne.
Meddelanden f. Göteborgs o. Bohusläns fornminnesf. 1894. Bd 1, s. 106—133.
282. **Hollander, A. G.**, Ur svearnes förskandinaviska historia. Om läget af Asahem och nordiska gudalärans ursprung med särskild hänsyn till Herodoti berättelse om asovska skyterna. Med bihang om celtogotisk eller alfisk gudalära. (3)+VIII+74 s. Sthlm 1892.
283. **Lämmer, L. Fr.**, De östskandinaviska folknamnen hos Jordanes. Förberedande meddelande. 14 s.
Bidrag till kännedomen om de svenska landsmälen och svenskt folklied 1894. 13: 9.

284. **Gedeonov, S.**, Varjagi i Rus'. Istoritjeskoje izslédovanije. [Varjager och ryssar. En historisk undersökning.] D. 1—2. XIX+569+CXIII s. S.-Peterb. 1876.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 6, s. XXVII—XLVI af [H.] H[järne].
285. **Gutzelt, W. v.**, Warägen und Warangen. 42 s. Riga 1882.
286. **Ilovajskij, D.**, Razyskanija o natjalé Rusi. [Undersökningar om Rysslands ursprung.] 466. Moskva 1876.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 6, s. XLVI—LI af [H.] H[järne].
287. **Caspia.** Ueber die Einfälle d. alten Russen in Tabaristan, nebst Zugaben über andere von ihnen auf dem Kaspischen Meere und in den anliegenden Ländern ausg. Unternehm. v. *B. Dorn.* XXXVII+425 s. 4:o. Mit 2 Litogr. Karten u. 8 Holzschn. S. Petersburg, Leipzig 1875.
Mémoires de l'Academie Imp. des Sciences de St. Pétersbourg. Sér. 7. T. 28: N:o 1.
Inneh. bl. a. 2 upps. af *Kunitz* om de svenska Varägersnas hist. Rec. i Göttingische gelehrte Anz. 1876, s. 1046—56 af *F. Justi*; i Hist. Zeitschrift 1876. N. F. Bd 1, s. 235—242 *A. v. Gutschmider*.
288. **Höjer, N.**, Bidrag till Varägerfrågan.
Hist. Tidskr. 1883, s. 328—354.
289. **Thomsen, V.**, The relations between ancient Russia and Scandinavia and the origin of the Russian state. Three lectures delivered at the Taylor Institution. VI+150 s. Oxford a. London 1877.
290. **Thomsen, V.**, Ryska rikets grundläggning genom skandinaverna. Med författarens tillstånd öfversatt af *S. Söderberg*. Jemte tillägg af *H. Hildebrand*. 164 s. Sthlm 1882.
Ur vår tids forskning. Nr 80.
Rec. i Nord. Tidskr. 1883, s. 85—90 af *H. Hjärne*; i Finsk Tidskr. 1883. Bd 14, s. 216—219 af —*h—n*.
291. **Thomsen, V.**, Bemærkninger om Varægerspørgsmålet. Genmæle til Hr N. Höjer. 19 s.
Bilaga till Hist. Tidskr. 1883. Härfpå följde ett genmæle af *N. Höjer*. 6 s. Bilaga till Hist. Tidskr. 1884.
292. **Löwis of Menar, C. v.**, Nachforschungen nach dem Grabe des Wikingerkönigs Ingwar von Schweden in Estland.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1899 (tr. 1900), s. 142—143.
293. **Boor, C. de**, Der Angriff der Rhos auf Byzanz.
Byzantinische Zeitschrift 1895, s. 445—466.
294. **Skarstedt, C. W.**, Phoenician colonization in Scandinavia.
The Imperial Asiatic Quarterly Review 1895. July—October, s. 400—417.
295. **Keary, C. F.**, The Vikings in Western Christendom. A. D. 789 to A. D. 888. XV+511 s. + 1 karta. London 1891.
296. **Le Héricher, E.**, Les Scandinaves en Normandie ou influence littéraire, philologique et morale des Scandinaves en Normandie.

- Mémoires de la Société des Antiquaires de Normandie 1875. Sér. 3. Vol. 9, s. 34—.
297. **Mogk, E.**, Kelten und Nordgermanen im 9. und 10. Jahrhunderte. Progr. 27 s. 4:o. Leipzig 1896.
298. **Roos, W.**, The Swedish part in the Viking expeditions. The English Historical Review 1892, s. 209—228.
299. **Steenstrup, J. C. H. R.**, Normannerne. Bd 1: Inledning i Normannertiden. 2: Vikingetogene mot Vest i det 9:e Aarhundrede. 3: Danske og norske Riger paa de britiske Öer i Danevældens Tidsalder. 4: Danelag. Khvn 1876—82.
1 rec. i Hist. Bibliotek. D. 8, s. XCIV—CII af *E. Hildebrand*; 2 i Nord. Tidkr. 1879, s. 288—302 af *N. Höjer*; i Historische Zeitschrift 1880. Th. 43, s. 328—328 af *K. Amira*; i Göttingische gelehrte Anz. 1880, s. 1281—1800 af *K. Maurer*.
300. **Storm, G.**, Kritiske Bidrag til Vikingetidens Historie. D. 1: Ragnar Lodbrog og Gange-Rolv. 4+219 s. Kristiania 1878.
Rec. i Nord. Tidkr. 1879, s. 288—302 af *N. Höjer*.
301. **Storm, G.**, Normannerne i Vikingetiden.
Nyt norsk Tidskr. 1877. Bd 1, s. 140—160, 388—401.
302. **Storm, G.**, Studier over Vinlandsreiserne, Vinlands Geografi og Etnografi. (4)+80 s. +4 kartor. Khvn 1888.
Aarb. f. nord. Oldkynd. og Hist. 1887.
303. **Svensén, E.**, Vinland och Vinlandsfärderna.
Hist. Tidskr. 1889, s. 128—142.
304. **Överland, O. A.**, Vikingetog og Vikingefærder. 195 s. + 1 pl. Kristiania 1896.
305. **Lind, E. H.**, Namnhistoriska bidrag till frågan om den gamla norska konungaättens härstamning.
Hist. Tidskr. 1896, s. 237—254.
306. **Olrik, A.**, Den nordiske nationalitetsforskel i sin tidligste fremtræden.
Nord. Tidskr. 1898, s. 601—616.
307. **Schüek, H.**, De senaste undersökningarna rörande ynglingasagan.
Hist. Tidskr. 1895, s. 89—88.
308. **Kock, A.**, Om Ynglingar såsom namn på en svensk konungaätt.
Hist. Tidskr. 1895, s. 157—170.
309. **Storm, G.**, Ynglingatal, dets Forfatter og Forfattelsestid.
Arkiv för Nordisk Filologi 1898. Ny följd. Bd 11, s. 107—141.
310. **Sturleson, Snorre**, Konungasagor. Sagor om Ynglingarne och Norges konungar intill 1177. Utgifna af *H. Hildebrand*. 2:a uppl. 715 s. Sthlm 1889.
311. **Fahlbeck, P.**, Den s. k. striden mellan Svear och Götar, dess verkliga karaktär och orsaker.
Hist. Tidskr. 1884, s. 105—154.

312. **Erdmann, A.**, Om folknamnen Götar och Goter.
Antiqvvarisk Tidskrift för Sverige 1891. D. 11: H. 4, s. 1—34.
313. **Fahlbeck, P.**, Forskningar rörande Sveriges äldsta historia. 1. »Om Beovulfsqvådet såsom källa för nordisk fornhistoria.» 88 s.
Antiqvvarisk Tidskrift för Sverige 1884. D. 8: H. 2.
314. **Howorth, H. H.**, The early history of Sweden.
Transactions of the Royal Historical Society 1881. Vol. 9, s. 174—215.
315. **Alin, O.**, Om svenska rådets sammansättning under medeltiden. 31 s.
Upsala 1877.
Upsala Universitets Årsskrift. Festskrift 1877.
316. **Hildebrand, H.**, S:t Sigfrid och hans mission.
Hist. Tidskr. 1891, s. 73—88.
317. **Balzer, O.**, Genealogia Piastów. Wydanie Akademii Umiejętności W. Krakowie. XV+574+(1) s. 4:o. Krakow 1895.
Innehåller bl. a. biografier öfver Sigråd Storråda och drottning Rikiza (Sverker I:s gemål.)
318. **Ólsen, B. Magnússon**, Kronologiske Bemærkninger om Olaf Tryggvasons Regeringshistorie.
Aarb. f. nord. Oldkynd. o. Hist. 1878. Bd 13, s. 1—58.
319. **Åkerblom, A.**, Heimskringlas framställning af förhållandet mellan Olof Skötkonung och Olaf den helige.
Hist. Tidskr. 1899, s. 229—286.
320. **Nerman, G.**, Hvarest gräde sig Olaf Haraldsson ut ur Mälaren?
Hist. Tidskr. 1893, s. 257—276.
321. **Styffe, C. G.**, Om konung Olof Haraldssons vikingatåg in i Sigtunafjärden, och den väg han tog för att komma därifrån.
Uplands fornminnesf. Tidskr. 1894. Bd 8, s. 8—16.
322. **Säve, P. A.**, Några ord om konung Olof Haraldssons uppträdande på Gotland.
Svenska Fornminnesf. Tidskr. 1875. Bd 2, s. 247—255.
323. **Olrik, H.**, Konge og Præstestand i den danske Middelalder. Udgiivet med Understøttelse af den grevelige Hjelmsjerne-Rosencroneske Stiftelse. 1: Konge og Præstestand i Danmark indtil 12. Århundredes Begyndelse. [Akad. afh.] (5)+280 s. 2: Valdemarstidens Kirkemagt og Kongedømme. (1)+214 s. Khvn 1892, 95.
324. **Breyer, R.**, Die Legation des Kardinalbischofs Nikolaus von Albano in Skandinavien. Progr. 23 s. 4:o. Halle a/S 1893.
325. **Stjerna, K.**, Erik den helige. En sagohistorisk studie. 1+34 s. 4:o. Lund 1898.
Meddelanden från det litteraturhistoriska seminariet i Lund, utgifna af H. Schück, 4.
326. **Kjellberg, C. M.**, Erik den helige i historien och legenden.
Finsk Tidskr. 1898. Bd 45, s. 317—339.

327. **Janse, O.**, De nyaste åsikterna om Erik den helige.
Hist. Tidskr. 1898, s. 819—828.
328. **Stjerna, K.**, Påfvebrevet om Sankt Eriks korståg. 2. Svar till C. M. Kjellberg.
Hist. Tidskr. 1899, s. 287—289. — Bilaga till ibid. 1900, 6 s. — Den första uppsatsen framkallade ett genmäle af C. M. Kjellberg, ibid. 1899. Bilaga, 6 s.
329. **Appelgren, HJ.**, Svenskarnes inflyttning i Finland.
Finska Fornminnesf. Tidskr. Finskt Museum 1897, s. 17—29.
330. **Freudenthal, A. O.**, Om svenskarnes inflyttningar till Finland. 16 s. Helsingfors 1882.
331. **Montelius, O.**, När kommo svenskarne till Finland?
Finsk Tidskr. 1898. Bd 44, s. 81—105. Med illustr.
332. **Reinholm, H. A.**, Kristinuskon saatosta Suomeen. [Om kristendomens införande i Finland.] 34 s.
Särtryck ur Finska Fornminnesf. Tidskr. 1888. H. 6.
333. **Kjellberg, C. M.**, Erik den heliges ättlingar.
Hist. Tidskr. 1888, s. 867—875.
334. **Erslev, Kr.**, Valdemarernes Storhedstid. Studier og Omrids. (5) + 312 s. Khvn 1898.
Rec. i Nord. Tidskr. 1898, s. 667—672 af H. Olrik; i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 79—82 af Ehd. [E. Hildebrand].
335. **Baumann, M.**, Die Handelsprivilegien Lübecks in 12. 13. und 14. Jahrhundert. Eine Vorarbeit für den Verfasser einer Handelsgeschichte Lübecks. Inaug. Diss. [Göttingen]. 93 + (2) s. Sangershausen [1882].
Innehåller en skildring af Lübecks handelsförbindelser med de nordiska rikena.
336. **Ignatius, K. E. F.**, Ett ytterligare inlägg i frågan om Birger Jarls tåg emot tavasterne. Föredrag d. 9 november 1885.
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 89—112.
337. **Brehmer, W.**, Vom Syndicus und Dompropsten Dreyer gefälschte Urkunden und Regesten.
Zeitschrift d. Vereins f. Lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1892. Bd 6, s. 515—535.
Innehåller ett bref från Birger Jarl till köpmännen i Lübeck angående tullfrihet i Sverige. Det är dat. d. 15 augusti 1251.
338. **Cederschöld, G.**, Om Erikskrönikan, ett historiskt epos från Folkungatiden. (3) + 265 s. Göteborg 1899.
Populärt vetenskapliga föreläsningar vid Göteborgs Högskola. 11.
339. **Hildebrand, E.**, Om kanslersämbetet i Sverige under den senare medeltiden.
Hist. Tidskr. 1881, s. 196—198.
340. **Kjellén, R.**, Om dateringen af Alsnö och Skeninge herremöten under Magnus Ladulås.
Hist. Tidskr. 1894, s. 247—260.

341. **Thrige, S. B., Hertug Erik af Sverige.**
Historisk Aarvog 1878, s. 104—120.
Erik son af Magnus Ladulåa.
342. **Clason, Si,** Unionstraktaten i Oslo 1319.
Hist. Tidkr. 1889, s. 58—66.
343. **Hjärne, H.,** Skandinaviska unioner under medeltiden. Grundlinjer till föreläsningar. Sommarkurserna i Upsala 1897. 16 s. Upsala 1897.
344. **Rydberg, O. S.,** Traktaten i Orechovetz den 12 augusti 1323. Den äldsta fördragsurkunden mellan Sverige och Ryssland. Kritisk undersökning. Med ett fotolitografiskt aftryck af den ryska texten efter den enda bevarade handskriften, kopia från 17:de årh. i Kongl. Svenska Riksarkivet. 72 s. Sthlm 1876.
Utg. en separat ur Sveriges Traktater. Tr. i endast 15 ex.
345. **Grandinson, K. G. A.,** Studier i hanseatisk-svensk historia. 1: Tiden till 1332. Akad. afh. [Upsala.] 98 s. Sthlm 1884. 2: Åren 1332—1365. (Bilaga: Magnus Erikssons itinerar.) Akad. afh. [Upsala.] 120 s. Sthlm 1885.
346. **Höhlbaum, K.,** Zur deutsch-dänischen Geschichte der Jahre 1332—1346.
Hansische Geschichtsblätter 1878 (tr. 1879), s. 71—99.
347. **Hildebrand, H.,** Konung Magnus Eriksson och Skåne.
Hist. Tidkr. 1882, s. 183—210, 321—348.
348. **Moltesen, L. J.,** De avignonske pavers forhold til Danmark. 246+ (1) s. Khvn 1896.
Berör bl. a. äfven Magnus Eriksson och hans förhållande till påvestolen.
Rec. i Hist. Tidkr., 1897. Öfv. o. gr., s. 38—46 af *K. H. Karlsson*; i Nord. Tidkr. 1897, s. 167—171 af *H. Olrik*; i [Dan.] Hist. Tidkr. 7:ö Række. Bd 1, s. 568—570 af *M. Mackeprang*; i Historische Zeitschrift 1899. Bd 83, s. 335—336 af *D. Schäfer*.
349. **Reinhardt, C. E. F.,** Valdemar Atterdag og hans Kongegjerning. Med et Tillæg af hidtil utrykte Diplomer. XIX+(1)+616+(1) s. Khvn 1880.
350. **Schäfer, D.,** Die Hanse und ihre Handelspolitik. Vortrag. 32 s. Jena 1885.
351. **Schäfer, D.,** Die Hansestädte und König Waldemar von Dänemark. Hansische Geschichte bis 1376. Gekrönte Preisschrift. XV+(1)+607 s. Jena 1879.
Ett kapitel har till öfverskrift: »Die Meklenburger in Schweden.»
352. **Jørgensen, A. D.,** Synspunkter for Opfattelsen af Valdemar Atterdags og Dronning Margretes Historie.
Nord. Tidkr. 1883, s. 191—225.
353. **Faye, A. L.,** Den sorte Død i det 14:e Aarhundrede. Foredrag, holdt i det medicinske Selskab i Kristiania. 18+120 s. Kristiania 1880.
Udgivet som Tillægshefte til Norsk Mag. f. Lægevidsk. 8:ö R. D. 10: H. 5.

354. **Koppmann, K.**, Die beiden Urkundentwürfe Waldemars von Dänemark vom Jahre 1360.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1896 (tr. 1897), s. 158—160.
355. **Lindner, Th.**, Die deutsche Hanse. Ihre Geschichte und Bedeutung. Für das deutsche Volk dargestellt. Mit zahlreichen Abbildungen und einer Karte in Farbendruck. 215 s. Leipzig 1898.
356. **Stein, W.**, Beiträge zur Geschichte der deutschen Hanse bis um die Mitte des fünfzehnten Jahrhunderts. 151 s. Giessen 1900.
357. **Holm, A.**, Lübeck die Freie- und Hanse-Stadt. Mit 122 Abbildungen. 150 s. Bielefeld u. Leipzig 1900.
358. **Daenell, E. R.**, Die Kölner Konföderation vom Jahre 1367 und die schonischen Pfandschaften. Hansisch-dänische Geschichte 1367—1385. XIII+(1)+174 s. Leipzig 1894.
Leipziger Studien aus dem Gebiet der Geschichte. Bd 1: 1.
Rec. i [Dan.] Hist. Tidskr. 6:e Række. Bd 5, s. 426—481 af *Kr. Erslev*.
359. **Åkerblom, A.**, Sveriges förhållande till Norge under medeltidsunionen (från 1389). Akad. afh. 91 s. Lund 1888.
360. **Daenell, E. R.**, Geschichte der deutschen Hanse in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts. XI+(1)+210 s. Leipzig 1897.
Rec. i Historische Vierteljahrschrift 1898, s. 445—448 af *E. Baasch*; i Historische Zeitschrift 1900. Bd 85, s. 116—119 af *K. Kunze*.
361. **Girgensohn, P.**, Die skandinavische Politik der Hanse 1375—95. Akad. afh. XI+200 s. Upsala 1898.
Upsala Universitets Årskrift 1899 (tr. 1898.)
Rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 64—67 af *K. Hildebrandt*.
362. **Grottenfelt, Kust.**, Onko v. 1383 tapahtunut joku rauhanteko Venäjän kanssa. [Är en fred med Ryssland afslutad 1383.]
Historiallinen Arkisto 1896. D. 14, s. 751—754.
O. S. Rydberg anser, att någon fred detta år ej blifvit afslutad.
363. **Lindner, Th.**, Geschichte des deutschen Reiches unter König Wenzel. Th. 2. XIX+(1)+545 s. Braunschweig 1880.
Kap. 24: Kampf um die schwedische Krone 1386—95.
, 26: Ausgang der nordischen Handel 1395—1400.
364. **Erslev, Kr.**, Dronning Margrethe og Kalmarunionens Grundlæggelse. 504+(3) s. Khvn 1882.
Åfven med titel Danmarks Historie under Dronning Margarethe og hennes nærmeste Efterfølgere 1375—1448. D. 1.
Rec. i Hist. Tidskr. 1883, s. XXXIII—XXXV af *Ehd [E. Hildebrandt]*.
365. **Erslev, Kr.**, Studier til Dronning Margrethes Historie. 1. Oversigt over de nordiske Kilder. 2. Kampen mellem Margrethe og Albrecht. [Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 3, s. 338—425 + 1 karta.
366. **Hill, Mary**, Margaret of Denmark. VI+(1)+156 s. London 1898.

367. **Vaupell, O.**, Dronning Margrete. Foreningen af de trende nordiske Riger til en Statsenhed. Mindeskrift til Kalmarunionens 500 Aarsdag 20 Juli 1897. 54 s. + 2 portr. Khvn 1897.
368. **Storm, G.**, Dronning Margretes Valg i Norge.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 4:e Række. Bd 1, s. 1—27.
369. **Koppmann, K.**, Zum Umschwung in den meklenburgisch-nordischen Verhältnissen in den Jahren 1388 und 1389. (Auszüge aus Rostocker-Weinamts-Rechnungen.)
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1898 (tr. 1899), s. 133—140.
370. **Jørgensen, A. D.**, Femhundredsaarsmindet om Kalmarunionen. Foredrag, holdt ved et Folkemøde paa Testrup Højskole den 17 Juni 1897.
»Vort Forsvar» 1897, 3 Oktober.
371. **Erslev, Kr.**, Unionsbrevet fra Kalmarmødet 1397.
Aarb. f. nord. Oldkynd. o. Hist. 1889. 2:en Række. D. 4, s. 101—148.
372. **Erslev, Kr.**, Fortsatte Bemærkninger om Unionsbrevet fra Kalmarmødet 1397. 25 s. Khvn 1891.
Aarb. f. nord. Oldkynd. o. Hist. 1891.
373. **Karlsson, K. H.**, De senaste åsigterna om unionstraktaten i Kalmar.
Nord. Tidsskr. 1884, s. 265—274.
374. **Rydberg, O. S.**, Om det från unionsmötet i Kalmar år 1397 bevarade dokumentet rörande de nordiska rikenas förening. Inträdestal i Kongl. Vitterhets-, Historie- och Antiquitetsakademien d. 15 maj 1883. 102 s. + 1 facsil. Sthlm 1886.
Vitterhets-, Historie- o. Antiquitets Akad. Handl. N. F. 11: 1.
375. **Rydberg, O. S.**, Ett inlägg i frågan om unionsdokumentet af år 1397.
Hist. Tidsskr. 1890, s. 313—339.
Denna uppsats framkallade ett genmäle af *Kr. Erslev* och ett svar därpå af *O. S. Rydberg*, hvilka såsom bilagor medföljde Hist. Tidsskr. 1891. 14 s. tillsammans.
376. **Taranger, A.**, Kalmarunionensbrevet af 20 Juli 1397. 11 s. Kristiania 1898. Ej i bokh.
377. **Nyqvist, J.**, Anmärkingar om Sveriges ställning inom Kalmar union. Afhandling. 38 s. Jönköping 1877.
378. **Schlemann, Th.**, Die Vitalienbrüder und ihre Bedeutung für Livland.
Baltische Monatschrift 1884. Bd 31, s. 305—319.
379. **Grottefend, H.**, Zur Eroberung Gotlands durch den deutschen Orden. (1398.)
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1886 (tr. 1888), s. 161—163.
380. **Kehlert, O.**, Die Insel Gotland im Besitz des Deutschen Ordens 1398—1408. Inaug. Diss. (1) + 58 s. Königsberg 1887.
381. **Djurklou, G.**, Jöns Gerekeßon ärkebiskop i Upsala 1408—1421. Kulturbild från konung Eriks af Pommern dagar.
Hist. Tidsskr. 1894, s. 189—226.

382. **Bippen, W. v.**, Zur Geschichte der Vitalienbrüder. (1409—1410).
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1884 (tr. 1885), s. 162—164.
383. **Ropp, G. v. der**, König Erich der Pommer und die skandinavische Union. Habilit. Schrift. 114 s. Leipzig 1875.
384. **Bergengrün, A.**, Der Process wegen der Hinrichtung Johanns von Dalen.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Gesch. Liv-, Est- und Kurlands. Bd 14, s. 331—343.
J. von Dalen ansågs hafva stått i förbindelse med Erik af Pommern.
385. **Mollerup, W.**, Eggert Frille. Et Bidrag til Unionstidens Historie.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 5:e Række. Bd 5, s. 1—63.
386. **Daae, L.**, Erik af Pommerns, Danmarks, Sveriges og Norges Konges, Giftermaal med Philippa, Prindsesse af England.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 2:den Række. Bd 2, s. 332—374.
387. **Mollerup, W.**, Kong Erik af Pommerns Udenlandsrejse 1423—1425.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 5:e Række. Bd 3, s. 713—744.
388. **Daae, L.**, Bidrag til Norges Historie i Aarene 1434—1442.
[Nor.] Hist. Tidsskr. Bd 4, s. 62—108.
389. **Thiset, A.**, Om »onde Jösse Eriksens» Herkomst.
Personalhist. Tidsskr. 1890. 2:den Række. Bd 5, s. 106—115.
390. **Boëthius, S. J.**, Om Engelbrekt Engelbrektsson och betydelsen af hans verk. 28 s. Sthlm 1893.
Föreningen Helmdals folkskrifter. 2.
391. **Höjer, M.**, Några ord om Sveriges tillstånd under Engelbrekt.
Ur folkens häfder 1876, s. 164—174.
392. **K[arlsson], K. H.**, Engelbrekt Engelbrektsson.
Hist. Tidsskr. 1891, s. 362—364.
393. **H[ildebrand], E.**, Riksdagar och ständermöten i Sverige under medeltidens sista århundrade (1435—1520).
Hist. Tidsskr. 1893, s. 282—300.
394. **Schäfer, D.**, Zur Frage nach der Einführung des Sundzolls.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1875 (tr. 1876), s. 31—48.
395. **Christensen, W.**, Unionskongerne og Hansestæderne 1439—1466. (2) + 451 s. Khvn 1895.
Rec. i Nord. Tidsskr. 1896, s. 330—332 af *H. J. Huitfeldt-Kaas*; i Deutsche Zeitschrift f. Geschichtsw. 1896, Monatsabl., s. 118—121 af *E. R. Daenell*.
396. **Ropp, G. v. der**, Zur deutsch-skandinavischen Geschichte des 15. Jahrh. IV+187 s. Leipzig 1876.
Rec. i Hansische Geschichtsblätter 1875 (tr. 1876), s. 213—224 af *D. Schäfer*.
397. **Wehrmann, C.**, Lübeck als Haupt der Hanse um die Mitte des fünfzehnten Jahrhunderts.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1892 (tr. 1893), s. 81—119.

398. **Daae, L.**, Kong Christiern den førstes norske Historie 1448—1458. Festskrift til Universitetet i Kjøbenhavn ved dets Firehundredaarsfest i Juni 1879. (4)+II+153 s. Christiania 1879.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 7, s. III—X af *O. A[lin]*.
399. **Simson, P.**, Danzig im 13. jährigen Kriege von 1454—1466. Inaug. Diss. [Berlin]. 136 s. Danzig 1891.
400. **Styffe, C. G.**, Bidrag till Skandinaviens historia ur utländska arkiver saml. o. utg. D. 4: Sverige i Sten Sture d. ä:s tid, 1470—1503. (3)+CCCXLIV+861 s. 5: Sverige under de yngre Sturarne, särdeles under Svante Nilsson, 1504—1520. (3)+CLXVIII+668 s. Sthlm 1875, 1884.
D. 4 rec. i Hist. Bibliotek. D. 4, s. LXXXIX—XCV af *Ran [O. Alin]*; 5 i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 4—12 af *Ehd [E. Hildebrand]*; i Nordisk Revy, sp. 326—329 af *K. H. Karlsson*.
401. **Palmén, E. G.**, Sten Stures strid med konung Hans. Kritisk öfversigt. Akad. afh. (2)+132 s. Helsingfors 1883.
Rec. i Nordisk Revy 1884, s. 402—406 af *O. Alin*; i Hist. Tidskr. 1884, s. LXIII—LXVIII af *Ehd [E. Hildebrand]*.
402. **Paludan-Müller, C.**, Kong Christiern den Förstes Reiser i Tydskland og Italien i Aarene 1474 og 1475.
[Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 2, s. 241—347.
403. **Hildebrand, E.**, Hemming Gads oration mot danskarne.
Hist. Tidskr. 1886, s. 235—240.
404. **Petersen, E.**, Hemming Gads Tale mod de Danske.
[Dan.] Hist. Tidskr. 6:e Række. Bd 4, s. 464—473.
405. **Schnell, H.**, Mecklenburg im Zeitalter der Reformation. 1503—1603. 4+324 s. Berlin 1900.
Mecklenburgische Geschichte in Einzeldarstellungen. H. 5.
406. **Mojean, Fr.**, Beiträge zur Geschichte des Krieges der Hanse wider Dänemark 1509—1512. Progr. 26 s. 4:o. Stralsund 1898.
407. **Ahlenius, K.**, Sten Sture d. y. och Gustaf Trolle 1514—1517.
Hist. Tidskr. 1897, s. 301—330.
408. Anteckningar af Christina Gyllenstjerna.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 341.
409. **Alln, O.**, Christina Nilsdotter (Gyllenstjerna). Progr. 23 s. Upsala 1878.
410. **Arnoldson, K. P.**, Nordens enhet och Kristian II. Med företal af *A. Hedin*. XXIII+123+(1) s. Sthlm 1899.
Rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 56—60 af *Ehd [E. Hildebrand]*.
411. **Palmén, E. G.**, Kristian II:n luonteesta. [Kristian II:s karakter.]
Valvoja 1884. D. 4, s. 277—288.
412. Kristian den Anden.
Folkevennen 1883, s. 255—302.
413. **Larsen, A.**, Otte Krumpen.
»Vort Forevar» 1897, 7 Februari.

414. **Erslev, Kr.**, Det stockholmske Blodbads Forhistorie og C. Paludan-Müllers Opfattelse deraf.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 6:e Række. Bd 3, s. 433—449.
415. **Helse, A.**, Jens Andersen »Bældenak».
[Dan.] Hist. Tidsskr. 6:e Række. Bd 3, s. 438—449.
416. Von der grausamen Tyrannischen Myseshaandelung so Künig Christiern, des namēs der ander vō Denmarck jm Reich Zu Sweden begägen hatt. 6 bl. 4:o. Fotolitogr. aftryck af originaluppl. tr. i Söderköping 1523. Sthlm 1875.
En annan uppl. tr. i Rostock 1523. Fotolitogr. aftr. Sthlm 1884.

5. Gustaf I—Karl IX.

a. Urkundssamlingar.

417. **Brahe, P. d. Ä.**, Fortsättning af Peder Svarts krönika. 1—2. 1532—1541. Utgifven af *O. Ahnfelt*. Progr. XII+91+(1) s. 4:o. Lund. 1896, 97.
418. **Byggnads- och befästningsföretag**, Konung Johan III:s. Bref ur Riks-Registraturet 1568—1592. Medd. af *V. Granlund*. 1—2.
Hist. Bibliotek. D. 1, s. 185—284; 2, s. 21—254.
419. **Diarium**, Hertig Johans af Finland, öfver utgångna bref [1556—1563], efter en urkund i svenska arkivet meddeladt af *K. G. Leinberg*. 64 s. Helsingfors 1891.
Bidrag till Åbo stads historia, utg. på föranstaltande af Bestyrelsen för Åbo stads historiska museum. Ser. 1: D. 7.
420. **Diarium**, Kongl. Kansliets, öfver ingångna skrivelser 1566 (Januari, Juni, November och December). Jemte noter och tillägg. Utgifna af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *C. Silfverstolpe*. 132 s. Sthlm 1878 [Men ej utl. förr än 1882.]
Historiska Handlingar. D. 8: 2.
421. **Dombok**, Konung Erik XIV:s nämnds. Utgifvet af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *C. Silfverstolpe*. (2)+332 s. Sthlm 1884.
Historiska Handlingar. D. 18: 1.
422. **Handlingar**, Några, till Gustaf I:s historia.
Hist. Tidskr. 1887, s. 193—201.
Handlingarna röra: Gustaf Erikssons irrfärdor i Dalarne: 1540 års s k. regeringsform för Västergötland; Prästvigning; K. Gustafs begrafning.
423. **Handlingarna från Upsala möte 1593** utgifna af *E. Hildebrand*. 149 +(1) s. + 1 facs. 75 ex. på finare papper, separattryck ur »Svenska riksdagsakter». D. 3. Samma publikation (»Handlingarna — — utg. af Riksarkivet genom E. Hildebrand») på vanligt papper. Sthlm 1893. (Se No 143.)

424. **Johan III** och **Filip II.** Depescher från det spanska sändebudet till Sverige, kaptan Francisco de Eraso 1578—1579.
Hist. Tidskr. 1886, s. 1—50.
425. **Legationsakterna**, De äldsta svensk-ryska. Efter originalen i Stockholm och Moskva, utgifna af *H. Hjärne*. IV+119 s. Upsala 1884.
426. **Registratur**, Konung Gustaf den Förstes. Utgifvet af Kongl. Riksarkivet genom *V. Granlund*. D. 6—18. (1529—47.) D. 18 efter utgifvarens död utg. af *G. O. Berg*. Sthlm 1875—1900.
»Handlingar rörande Sveriges historia.» Ser. 1.
427. **Rikshufvudboken** för 1573 jemte sammandrag af rikshufvudboken för 1582. Utg. af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *H. Forssell*. (2)+152 s. Sthlm 1883.
Historiska handlingar. D. 12: 1.
428. **Undervisning** om rikets ränta 1530—1533. Utgifven af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *H. Forssell*. VIII+154 s. Sthlm 1879.
Historiska Handlingar. D. 11: 1.
429. **Ur** brevexlingen mellan konung Johan och tsar Ivan Vasilievitj. Meddeladt af *H. Hjärne*.
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 531—554+8 s. rysk text.
430. **Brevbøger**, Kancelliets, vedrørende Danmarks indre Forhold. I Uddrag udgivne ved (1—2) *C. F. Bricka* og (3—6) *L. Laursen* af de under Kirke- og Undervisningsministeriet samlede Arkiver. 1—6. 1: 1551—55. 2: 1556—60. 3: 1561—65. 4: 1566—70. 5: 1571—75. 6: 1576—79. Khvn 1835—1900.
431. **Breve** til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle. Udgivne ved *G. Bang* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. H. 1. [1560—1574.] 240 s. Khvn 1898.
432. **Kancelliregistranter**, Danske, 1535—1550. Udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. Paa Carlsbergfondets Bekostning. VIII+581 s. Khvn 1881—82.
433. **Monumenta** Historiæ Danicæ. Historiske Kildeskrifter og Bearbejdelser af dansk Historie især i det 16. Aarhundrede. Udgivne med Understøttelse af Carlsbergs-Fondet af *H. Rørdam*. 2:den Række. Bd 1—2. 1: (4)+799 s. 2: (2)+764 s. Khvn 1882—87.
1 rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. XCIV—XCVII af [*C.*] [*Silfve*]ret[*olpe*].
434. **Registranter**, Kong Frederik den Førstes danske, udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. Paa Carlsbergs-Fondets Bekostning. IX+569+(1) s. Khvn 1878, 79.
Omfattar tiden 1523—32.
435. **Tegnelser** over alle Lande fra 1549—50.
Danske Magazin. 4:e Række. D. 4, s. 146—177, 363—378; 5, s. 54—61, 176—216, 313—334; 6, s. 148—167, 224—252, 324—336.

436. **Cathérine de Médicis**, Lettres de Cathérine Médicis, publiées par *H. de la Ferrière*. T. 5. 1574—77. 5 + LXXVII + 377 + (1) s. 4:o. Paris 1895.
Innehåller bl. a. bref från Cathérine de Médicis till Danzay, De la Gardie och Katarina Jagellonika från åren 1574, 1576.
437. **Bodecker, J.**, Chronik. Livländischer und Rigascher Ereignisse 1593—1638. Herausg. von der Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands. Bearbeitet von *J. G. L. Napier-sky*. XIX + 158 s. Riga 1890.
438. **Briefe und Urkunden Zur Geschichte Livlands in den Jahren 1558—62.** Auf Veranstaltung des Rigaschen Rathes aus inländischen Archiven herausgegeben von *Fr. Bienemann*. Bd 5. 1561—62. L + 539 s. Riga 1876.
Rec. i Literarisches Centralblatt 1876, s. 1484—1489 af *K.—L.*; i Angab. Allg. Zeitung 1876, s. 223; i Jenaer Literar. Zeitung 1876, s. 632—634 af *K. Höhlbaum*; i Historische Zeitschrift 1877. N. F. Bd 2, sid. 177—179 af *Winkelmann*.
439. **Publikation** aus dem Revaler Rathes Archiv. Herausg. v. *G. von Hansen*. 1) a. Inhalt der Briefe (Gustav Wasas. b) Briefe Erich XIV aus dem Revalschen Rathesarchiv. 2) 19 Urkunden.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands. Bd 3, s. 113—176, 349—391.
440. **Quellen** zur Geschichte des Untergangs livländischer Selbständigkeit. Aus dem schwedischen Reichsarchive zu Stockholm herausgegeben von *C. Schirren*. Bd 6—8. Reval 1879—81.
Inneh. urkunder för tiden 1560—62.
441. **Quellen**, Neue, zur Geschichte des Untergangs livländischer Selbständigkeit. Aus dem dänischen Geh. Archive zu Kopenhagen herausgegeben von *C. Schirren*. Bd 1—3. Reval 1883—85.
Innehåller urkunder för tiden 1557—62.
442. **Urkunden** der Thomelschen Brieflade aus der Zeit des schwedisch-polnischen Kriegs. [1601—1603.] Herausg. v. *Th. v. Riekhoff*.
Jahresbericht der Felliner litterarischen Gesellschaft für die Jahre 1890 bis 1895 (tr. 1898), s. 233—237.
Innehåller 4 skrifvelser från Karl IX.
443. **Zur Geschichte** der livländischen Ritter- und Landschaft 1600—1602. Briefe und Aktenstücke. Herausg. von *Fr. Bienemann jun.*
Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Est- und Kurlands 1900. Bd 17, s. 463—600.
Innehåller en mängd bref från hertig Karl.
444. **Inventar**, Kölner. Bd 1: 1531—1571. Bearbeitet von *K. Höhlbaum* unter Mitwirkung von *H. Krussen*. Mit einem Akten-Anhang. XVII + 637 s. 4:o. Leipzig 1896.
Berör bl. a. Sveriges förhållande till hansestäderna under Gustaf Vasa, Erik XIV och början af Johan III:s regering.
Rec. i Deutsche Zeitschrift f. Geschichtsw. 1896, 97. Monatsbl., s. 237—239 af *C. Mollwo*.

445. **Johann Casimir**, Briefe des Pfalzgrafen Johann Casimir mit verwandten Schriftstücken gesamm. u. bearb. v. *F. v. Bezold*. Bd 1: 1576—82. VIII + (2) + 590 s. 2: 1582—86. IV + (1) + 476 s. München 1882, 84.

D. 8 utkom 1903.

b. Gustaf I.

446. **Wieselgren, H.**, Krönikorna om Gustaf Vasa.
Hist. Tidskr. 1890, s. 41—60.
447. **Lewenhaupt, A.**, Biografiska data rörande Vasahuset.
Hist. Tidskr. 1900, s. 164—176.
448. **Leijonhufvud, K. K:son**, Ett tillägg till »Biografiska data rörande Vasahuset».
Hist. Tidskr. 1900, s. 297—299.
449. Några ord om Vasaätten och konung Gustafs förfäder.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1887. D. 1, s. 210—212.
450. Konung Gustaf I:s morföräldrar.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1888. D. 1, s. 238—239.
451. **[Örnberg, L. M. V.]**, Uppgifter om några af konung Gustafs I:s närmaste fränder. Af X.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 400—402.
452. **Hildebrand, E.**, Vasanamnet och Vasavapnet.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1889. D. 2, s. 1—10.
453. **Wrangel, F. U.**, Några ord till utredande af frågan om Vasavapnets betydelse.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1892. D. 2, s. 77—80.
454. **Upmark, G.**, Gustaf Vasas porträtt.
Ord och bild 1894, s. 7—22.
455. **[Hildebrand, E.]**, När föddes Gustaf Vasa? af *Ehd.* (Se N:o 464 o. 523.)
Hist. Tidskr. 1895, s. 343—345, 436—437.
456. **[Kjellberg, C. M.]**, När föddes Gustaf Vasa? En fråga för dagen. 10 s. Upsala 1895. 25 separatexemplar. — Tvist om Gustaf Vasas födelseår. 12 s. Upsala 1896. — Ännu några ord om Gustaf Vasas födelse. 7 s. Upsala 1896.
Ur Fyris 1895, N:o 131; 1896, N:o 11, 46.
457. **Alberg, A.**, Gustavus Vasa and his stirring times. Scenes from history told for youthful readers. VIII+287 s. + pl. London [1882].
458. **Berg, Fr.**, Kung Gösta och skolan.
Svensk läraretidning 1896, s. 293—295.
459. **Girgensohn, J.**, Gustav Wasa.
Velhagen & Klasings Monatshefte 1896, s. 462—473.

460. **Gustaf Vasa.** Till minne af hans 400-åriga födelsedag. Utgifven af »För svenska hem», illustrerad familjetidskrift. 16 s. + portr. o. pl. Fol. Sthlm 1896.
Innehåller artiklar af O. Sjögren och L. G. T. Tidander.
461. **Hagberg, K. W.,** Gustaf Vasas lif, gärning och egenskaper. Efter ett föredrag, som förf:n hållit öfver 400-årsminnet af konungens födelse. 24 s. Sthlm 1897.
462. **Hammar skjöld, A.,** Gamle Kung Gösta. En historisk bild. 23 s. + 4 portr. Sthlm 1896.
463. **Hildebrand, E.,** Gustaf Vasa, hans personlighet och hans betydelse. 35 s. Sthlm 1896.
Föreningen Heimdala folkskrifter. 36.
464. **Hildebrand, E.,** Gustaf Vasa-minnet. (Se N:o 455.)
Hist. Tidskr. 1896, s. 194—196.
465. **Kjellén, R.,** Gustaf Eriksson Vasa, fosterlandets fader, 3 s. Fol. Göteborg 1896.
»Med Gud och Sveriges allmoge.» Utg. af Fosterländska Förbundet i Göteborg d. 12 maj 1896.
466. **Quennerstedt, Aug.,** Tal vid minnesfesten öfver Gustaf Vasa den 12 maj 1896 i Lunds universitets aula. 39 s. Lund 1896.
467. **Schybergson, M. G.,** Gustaf Vasas minne i Finland.
Finsk Tidskr. 1896. Bd 40, s. 319—322.
468. **Sjögren, O.,** Gustaf Vasa. Ett 400-årsminne. 560 s. + portr. o. pl. + 1 karta. Sthlm 1896.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 58—60 af *Ehd* [*E. Hildebrand*].
469. **Stavenow, L.,** Gustav Eriksson Vasa. 12 maj 1496?—29 sept. 1560. En minnesteckning.
Ord och Bild 1896, s. 193—214. Med 13 bilder.
470. **Stavenow, L.,** Tal till Gustaf Vasas minne & Göteborgs Högskola den 12 maj 1896. 16 s. Göteborg.
Göteborgs Högskolas Årsskrift 1896.
471. **Traub, Th.,** Gustaf Wasa, ein Befreier, König und Reformator. 116 s. + 1 pl. Stuttgart 1888.
Deutsche Jugend- und Volksbibliothek. 119.
472. **Tschache, G.,** Gustav Wasa, der Befreier Schwedens. (2) + 90 s. + 2 pl. + 1 portr. Leipzig 1877. 2:e Aufl. 100 s. + 2 pl. + 1 portr. Gutersloh 1900.
Geschichtsbilder für Jugend und Volk. Bd 4.
473. **Watson, P. B.,** The Swedish revolution under Gustavus Vasa. XVI + 301 s. Boston 1889.
Rec. i The English Historical Review 1891, s. 383—385 af *A. W. Ward*.

474. **W[ieselgren], H.**, Gustaf Vasas minne.
Ny Illustrerad Tidning 1896, s. 157—158.
475. **Ålund, O. W.**, Gustaf Eriksson Vasa, Sveriges befriare och nydanare.
En liten minnesskrift. 88 s. + 83 illustr. Sthlm 1896.
476. **Edén, N.**, Om centralregeringens organisation under den äldre Vasatiden (1523—1594). Akad. afh. XXIV+272 s. Upsala 1899.
477. **Forsgren, G.**, Bidrag till svenska gref- och friherreskapens historia 1561—1655. 1: Erik XIV:s och Johan III:s tid. Akad. afh. [Upsala]. [2]+217+XXXIX s. Sthlm 1885.
Rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 55—59, af *J. Fr. N[ystrom]*.
478. **Forssell, H.**, Sveriges inre historia från Gustaf den förste med särskildt afseende på förvaltning och ekonomi. D. 2. (2)+123+127 s. +4 tabell. Sthlm 1875.
Endast titel och förord tryckta 1875; de båda afdelningarna, hvaraf delen består, äro tryckta redan 1872.
Inneh. i denna del är: 1) Anteckningar om Sveriges handel samt om stadernas förhållanden under de första 50 åren af Vasahusets regering och 2) Anteckningar om mynt, vikt, mått och varupris i Sverige under samma tid.
479. **Hjärne, H.**, Sveriges statskick under reformationstiden (1520—1611). Grundlinjer till föreläsningar. Sommarkurserna i Uppsala 1893. 63 s. Uppsala 1893.
480. **Nordlund, K.**, Den svenska reformationstidens allmänna statsrättsliga idéer i deras samband med den politiska utvecklingen. Akad. afh. Upsala. X+247+(1) s. Sthlm 1900.
481. **Lundqvist, K. G.**, Om hertigdömenas statsrättsliga ställning till kronan i Sverige 1556—1622. Progr. II+79 s. 4:o. Norrköping 1895.
482. **Billengren, E.**, Vasaminnena i Dalarne från åren 1520—1521.
Dalarnes Fornminnesf. Tidskr. 1875. H. 2, s. 1—60. Öfv. på danska af *D. H. Wulff* i Historisk Arkiv 1878. Bd 2, s. 289—308, 321—345.
483. **Joachim, E.**, Die Politik des letzten Hochmeisters in Preussen Albrecht von Brandenburg. Th. 3: 1521—1525. (1)+456 s. Leipzig 1895.
Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven. Bd 61.
Berör Gustaf Vasas historia.
484. **Berg, G.**, Bidrag till den inre statsförvaltningens historia under Gustaf den Förste hufvudsakligen i afscende på Småland. Akad. afh. 307+1 s. Sthlm 1893.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 14—16 af *L. S[tarenow]*.
485. **Höjer, N. J.**, Reformationens politiska grundsatser och betydelse för den politiska friheten.
Visby prästmötes förhandlingar 1895, s. 233—252.
486. **Kaiser, P.**, Gustav und die schwedische Reformation.
Neue Christoterte 1899, s. 250—274.

487. **Wittmann, P.**, Neue Zeugnisse für alte Wahrheiten. (Berör reformationen i Sverige.)
Der Katholik 1896. 3:e Folge. Bd 14, s. 345—349.
488. **Ahnfelt, O.**, Utvecklingen af svenska kyrkans ordning under Gustaf den förstes regering. Jämte 3 bilagor. 265+97 s. + Tillägg till utvecklingen af svenska kyrkans ordning under Gustaf I:s regering. 9 s. Lund 1893.
Tidskrift för Teologi 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 34—38 af *Ehd* [*E. Hildebrand*].
489. **Lundström, H.**, Om det s. k. vederdöpareofoget i Stockholm under Gustaf I:s regering.
Kyrklig Tidskr. 1896, s. 375—401.
490. **Berggren, J. E.**, Olaus Petris reformatoriska grundtankar. 77 s. Upsala.
Upsala Universitets Årsskrift 1899 (tr. 1898.)
491. **Hult, K.**, Olaus Petri, hans reformatoriska verksamhet och karakter. 36 s. Sthlm 1894.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 11.
492. **Schück, H.**, Olavus Petri. Ett fyrahundraårsminne. (1)+66 s. + 1 pl. Sthlm 1893.
493. **Schück, H.**, Striden mellan Olavus Petri samt Peder Galle och Paulus Helia.
Samlaren 1886. Årg. 7, s. 49—70.
494. **Stavenow, L.**, Olaus Petri såsom historieskrifvare. Några anmärkningar vid studiet af hans svenska krönika.
Festskrift tillägnad f. d. konsult Oscar Ekman den 16 december 1898 af Göteborgs Högskola, s. 195—221.
495. **Svedellius, V. E.**, Minne af Olaus Petri.
Smärre skrifter. D. 2 (1877), s. 54—171.
496. **Hjärne, H.**, Reformationsriksdagen i Västerås. 79 s. Sthlm 1893.
Svenska Spörmål. H. 7.
497. **Höjer, N. J.**, Från klockupprorets dagar.
»Minnesblad från Dalarne» 1897, s. 57—62.
498. **Helse, A.**, Kristiern den anden i Norge og hans Fængsling. En historisk Undersøgelse. (2)+218+(1) s. Khvn 1877.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. XXXIII—XXXVI af *Ran* [*O. Alin*].
499. **Jørgensen, A. D.**, Kong Kristian II på Sönderborg.
Sönderjydske Aarb. 1892, s. 241—275.
500. Die Historie von Marcus Meyer. Mitgeteilt von *D. Schäfer*.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1890—91 (tr. 1892), s. 164—172.
501. [**Hammar skjöld, A.**], Bilder ur svenska flottans historia. 1. Svenska flottans första stora sjötåg.

- Försvarsvännen 1898, s. 1—2, 7—8, 10—11, 13—15, 18—19, 22—24, 25—27, 30—32, 33—34, 37—38, 41—42, 46—47, 53—54, 57—58, 65—67, 73—75, 77—78, 81—82, 85—86, 89—91, 93—95, 98—100, 102—103, 107—108, 109—111.
502. **Hammarskjöld, A.**, Svenska flottan under Vasakonungarne.
Hist. Tidskr. 1891, s. 319—354. •
503. **Larsen, A.**, Hvem anförte den forenede svensk-dansk-preussiske Flaade i Sommeren 1535?
[Dan.] Hist. Tidskr. 6:e Række. Bd 4, s. 292—317.
504. **Hildebrand, E.**, Måns Svensson Some och Peder Skram.
Hist. Tidskr. 1899, s. 218—220.
505. **Larsen, A.**, Peder Skram.
Danebrog. Aarg. 3, s. 310—18, 320—33, 347—51.
506. **Daae, L.**, Nogle upaaagtede Bidrag til Danmarks Historie under Grevefeiden.
[Nor.] Hist. Tidskr. Bd 3, s. 445—480.
507. Nogle Breve til Oplysning om Grevefejdens Historie. Ved *W. Møllerup*.
Danske Magazin. 4:e Række. Bd 6, s. 168—192.
508. **Andersson, Th.**, Svenska underhandlingar med Ryssland 1537. 54 s. 12:o. Sthlm 1893. Tryckt i 100 ex.
509. **H[ildebran]d, [E.]**, Omhvälfningen inom svenska kyrkan åren 1539 och 1540.
Hist. Tidskr. 1886, s. 240—250.
510. Egenhændigt Brev fra Gustav Vasa til Christian III om Hr Bernhard von Melen. [1541.]
Aarsberetn. f. d. Kongelige Geheimarchiv 1879. Bd 6: Tillæg, s. 17—18.
511. **Muller, S.**, Jan van Scorel en Gustaaf Wasa 1542.
Archief voor Nederlandsche Kunstgeschiedenis. D. 5, s. 1—8.
512. **Hildebrand, E.**, Conrad v. Pyhy och Dionysius Beurrens.
Hist. Tidskr. 1883, s. 226—230.
513. **Tidander, L. G. T.**, Kriget mellan Sverige och Ryssland åren 1555—1557. (2)+47 s. Vesterås 1888.
Rec. i Finsk Militär Tidskr. 1888, s. 594 af *G. F. Wahlberg*.
514. **[Lundström, H.]**, Några ord om Kalvins förhållande till Gustaf I och hans äldste son. •
Kyrklig Tidskr. 1895, s. 271—276.
515. **Hildebrand, E.**, Från Gustaf Vasas sista tider.
Hist. Tidskr. 1899, s. 283—306.
516. **Hildebrand, E.**, Gustaf Vasas sista tal till ständerna.
Hist. Tidskr. 1899, s. 221—229.
517. **Tidander, L. G. T.**, Hertig Magnus af Östergötland (1542—1595). En monografi. 52+(1) s. Enköping 1895.

518. **Brunner, K.**, Cäcilia Wasa, Markgräfin von Baden-Rodemachern.
Zeitschrift f. d. Geschichte d. Oberrheins 1900. N. F. Bd 15, s. 15—28.
519. **Kreüger, J.**, Cecilia Vasa.
Nordisk revy 1896, s. 321—387, 401—419.
520. **Morison, M.**, A narrative of the journey of Cecilia, princess of Sweden, to the court of Queen Elizabeth 1565—1566.
Transactions of the Royal Historical Society 1898. New Series. Vol. 12, s. 181—224.
521. **Wieselgren, H.**, Markgrefvinnan Cecilia, Gustaf Wasas skönaste dotter.
I gamla dagar och i våra, s. 5—48. (Se N:o 218.)
522. **Ödberg, F.**, Om prinsessan Cecilia Wasa, markgrefvinna af Baden-Rodemachern. Anteckningar. 231 s. Sthlm 1896.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 55—57 af K. H[ildebrand].
523. **Hildebrand, E.**, En autograf af drottning Katarina Stenbock. (Se N:o 455.)
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1897. D. 2, s. 342—44.

c. Erik XIV.

524. **Araheim, F.**, König Erich XIV von Schweden als Politiker.
Historische Zeitschrift 1890. Bd 64, s. 430—475.
525. **Henrik Normans resa till Erik XIV:s kröning 1561.**
Hist. Tidskr. 1885, s. 259—296.
526. **Hume, M. A. S.**, The courtships of queen Elizabeth. A history of the various negotiations for her marriage. VI+(1)+348 s. + 5 portr. London 1896.
Innehåller bl. a. notiser om Erik XIV:s planer att vinna Elizabets hand.
527. **Kreüger, J.**, Erik XIV och drottning Elisabet af England.
Ord och Bild 1898, s. 193—208, 241—256. (Med 25 bilder.)
528. **Schwabe, L.**, Heirathspläne König Erichs XIV von Schweden.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1888. Bd 9, s. 38—58.
529. **Speidere i Erik den Fjortondes Tjeneste.**
[Nor.] Hist. Tidskr. Bd 8, s. 515—517.
Äfven på svenska i Hist. Bibliotek. D. 5, s. 155—157.
530. **Nilsson, A.**, Den svenska riksdagen under Erik XIV:s regering. Akad. afh. [Upsala]. Äfven Progr. 56 s. 4:o. Karlstad 1886.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 14—16 af J. Fr. N[ystrom].
531. **Silfverstolpe, C.**, Om Jöran Persson och konungens nämnd. Bidrag till Sveriges inre historia under Erik XIV:s tid.
Hist. Tidskr. 1881, s. 303—396.
532. **[Silfve]rst[olpe], [C.]**, Jöran Perssons adelskap.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 515—516.

533. **H[il]debran[d], [E.]**, Om ursprunget till k. Erik XIV:s nämnd.
Hist. Tidskr. 1894, s. 850—856.
534. **Greiffenhagen, W.**, Caspar v. Oldenbockum und seine Waffenthaten. (1561.) (Vorgetragen in der literarischen Gesellschaft am 12. Sept. 1878.)
Beiträge z. Kunde Ehst-, Liv- u. Kurlands. Bd 2, s. 403—480; 4, s. 195—196.
535. Das Schreiben des Erbprinzen Johann von Schweden an den Ordensvogt Heinrich Lüdinghausen gen. Wolf auf Sonneburg 1561, 16 Juli.
Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst und Jahresbericht des kurländischen Provinzialmuseums aus dem Jahre 1893 (tr. 1894), s. 95—96.
536. **Mollerup, W.**, Danmarks Forhold til Lifland fra Salget af Estland til Ordensstatens Opløsning (1346—1561). 171+(1) s. Khvn 1880.
537. **Greiffenhagen, W.**, Jost Clodt als Staatsmann und Diplomat.
Baltische Monatschrift 1889. Bd 86, s. 631—674.
Berör Sveriges förhållande till Reval 1568—61.
538. **Reimann, E.**, Das Verhalten des Reiches gegen Livland in den Jahren 1559—1561.
Historische Zeitschrift 1876. Bd 85, s. 345—380.
539. **Renner, Joh.**, Livländische Historien. Herausg. v. *R. Hausmann* u. *K. Höhlbaum*. XXXV+427 s. Göttingen 1876.
540. **Annerstedt, Th.**, Svenska väldet i Livland 1564—1570. Akad. afh. [Upsala.] (2)+84 s. Göteborg 1877.
541. **Tidander, L. G. T.**, Krigsföretagen i Livland under Erik XIV:s regering. Kriqshistoriskt utkast. 72 s. Vestervik 1892.
542. **Seraphim, E.**, Der Feldoberst Klaus Kursell und seine Zeit. Ein Bild Ehstlands in der ersten Zeit schwedischer Herrschaft. X+(2)+168+(5) s. Reval 1897.
Bibliothek livländischer Geschichte. Bd 1.
Rec. i Baltische Monatschrift 1898, s. 162—164 af *A. Bergengrün*.
543. **Ödberg, F.**, Om Klas Kursell, k. Krik XIV:s och Johan III:s krigsöfverste i Livland. Anteckningar. Progr. 91 s. 4:o. Skara 1899.
544. Instruktion för de k. prinsessornas hofmästare. (1562—1564.)
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 516—517.
545. Ett klagomålsregister från Småland 1563.
Hist. Tidskr. 1895, s. 321—384.
546. **Grottenfelt, Kust.**, Turun linnan piiritys ja antaumus v. 1563.
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 2, s. 33—40.
Handlar om belägringen af Åbo slott 1563.
547. **Hämäläinen, V.**, Vähäisen Eerik XIV ja Juhana herttuan keskenärsistä seikoista sekä Turun linnan valloituksesta kesällä v. 1563. [Litet om Erik XIV:s och hertig Johans inbördes förhållande samt om Åbo slotts intagande sommaren 1563.] 16 s. Helsingissä 1892.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 20.

548. **Historya prawdziwa o przygodzie żałosnej księżęcia Finlandzkiego Jana i królowny Katarzyny, 1570.** [En sanningsenlig historia från 1570 om hertig Johans af Finland och prinsessan Katarinas olyckor.] Wydał A. *Kraushar*. VIII+64 s. W Krakowie 1892.
Biblioteka pisarzy polskich. 20.
Rec. i Bulletin international de l'Académie des sciences de Cracovie 1892, s. 74—76.
549. **Hjärne, H.**, Svensk-ryska förhandlingar 1564—72. Erik XIV:s ryska förbundsplaner. 129+(1) s. Upsala 1897.
. Skrifter utgifna af K. Humanistiska Vetenskapssamfundet i Upsala. 5, 1a.
Rec. i Historische Zeitschrift 1899. Bd 83, s. 387—388 af *D. Schäfer*.
550. En svensk beskickning till Ryssland under Erik XIV:s regering.
Hist. Tidskr. 1887, s. 325—341.
Beskickningen afgick 1566. Underhandlingarna rörde utlämnande af hertig Johans gemål.
551. **Rist, P. F.**, Karin Månsdatter. [Efter A. G. Ahlqvist, Karin Månsdotter. Sthlm 1874.]
. Historisk Arkiv 1876. Bd 1, s. 1—41.
552. **Ahlqvist, A. G.**, Om Stureorden.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 135—186.
553. En berättelse om Erik XIV:s besvärliga regemente.
Hist. Tidskr. 1888, s. 267—274.
554. Veranlassung der Absetzung Erichs XIV. 1568.
Aus baltischer Vergangenheit (tr. 1894), s. 133—140.
555. **Mankell, J.**, Erik XIV:s fall. Historisk berättelse. 170 s.+1 portr. Sthlm 1876.
Rec. i Hist. Bibliotek. Bd 5, s. III—VI af *A. G. Ahlqvist*].
556. **Annerstedt, Th.**, Resningen 1568. En historisk studie. V + (2) + 127 s. Göteborg 1880.
557. **Tidander, L. G. T.**, Resningen 1568. Historisk skildring. 67 s. Sthlm 1886.
558. **Hildebrand, [E.]**, Hertigarne Johans och Karls tilltänkta samregering 1568.
Hist. Tidskr. 1889, s. 261—267.
559. **Ahlqvist, A. G.**, Konung Erik XIV:s sista lefnadsår (1568—1577). Historisk afhandling. 193 s.+2 portr.+1 pl.+2 musikbilagor. Sthlm 1878.
Rec. i Revue Historique 1880. T. 12, s. 186—189 af *E. Beauvois*; i Finsk Tidskr. 1879. Bd 6, s. 481—482 af *M. G. Schybergson*; i Nord. Tidskr. 1879, s. 479—481 af *O. Ahlin*].
560. **Amnéus, A. J.**, Blef Erik XIV på Johan III:s befallning mördad med gift? Rättsmedicinsk undersökning.
Eira 1880, s. 417—431.
Samma tidskrift 1880, s. 539—543 innehåller ett genmåle till ofvanstående af *A. G. Ahlqvist*, som framkallade ett genmåle af *A. J. Amnéus*. Eira 1880, s. 631—633.

561. **Wintera, L.**, Ein Act politischer Tragödie innerhalb der Mauern von Braunau. [1595.]
Mittheilungen des Nordböhmisches Excursions-Clubs 1894. Jahrg. 17, s. 359—361.
Handlar om Gustaf Eriksson, Erik XIV:s son.
562. Efterretninger fra Sverig under den nordiske Syvaarskrig 1563—70. Tillige med enkelte andre Bidrag til Krigens Historie.
Monumenta Historiæ Danicæ. 2:den Række. Bd 1, s. 701—780.
563. **Blümcke, O.**, Pommern während des nordischen siebenjährigen Krieges. VII+445 s. Stettin 1890.
Ingår äfven i Baltische Studien 1890, 91. Jahrg. 40, s. 134—480; 41, s. 1—98.
Rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 89—90 af F. W[estling].
564. **Gaffarel, P.**, Le capitaine Peyrot Monluc.
Revue historique 1879. T. 9, s. 273—332.
Berör bl. a. det nordiska sjuårskriget.
565. **Helse, A.**, Bidrag til Familien Rosenkrantz's Historie i det 16. Aarhundredes sidste Halvdel.
[Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 5, s. 279—442; 6, s. 1—158.
Berör bl. a. det nordiska sjuårskriget.
566. **Höhlbaum, K.**, Zur Geschichte des nordischen siebenjährigen Krieges.
Mittheilungen d. Vereins f. lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1898. H. 8, s. 103—112.
567. **Mollerup, W.**, Bidrag til den nordiske Syvaarskrigs Historie. 1. Det svenske Gesandtskabs Anholdelse i Kjöbenhavn Februari 1563. 2. Om Fangers Behandling og Udveksling. Tillæg. Fortegnelse over svenske og danske Fanger.
[Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 2, s. 568—634.
568. **Vaupell, O.**, Den nordiske Syvaarskrig 1563—1570. Udgiven med Kirke- og Undervisningsministeriets Understöttelse. (4)+203+(5) s. + 1 karta. Khvn 1891.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 7—13 af A. H[ammarskjöld].
569. **Westling, G. O. F.**, Det nordiska sjuårskrigets historia. 1—2.
Hist. Bibliotek. D. 6, s. 421—604; 7, s. 41—112. Afd. 1. äfven Akad. afh. 184 s. Upsala 1879.
570. Charles de Danzay, fransk resident ved det danske Hof. [Danzay sökte på allt sätt medla mellan Sverige och Danmark under det nordiska sjuårskriget.]
Historiske Samlinger og Studier vedrörende danske Forhold og Personligheder især i det 17. Aarhundrede, udg. af H. Rördam. Bd 3 (1897), s. 252—333.
571. Erik Munks Forsvarsskrifter, skrevne fra hans fængsel paa Dragsholm. Utg. af L. Daae.
[Nor.] Hist. Tidskr. Bd 4, s. 289—326.
Berör nordiska sjuårskriget.

572. **Moltke, A.**, Slagene ved Marekær og Axtorna (1563 og 1565). 98 s. + 3 portr. + 1 karta. Khvn 1896.
Folkelæsnng, N:o 213.
573. **Tidander, L. G. T.**, Studier öfver slaget vid Axtorna d. 20 okt. 1565. 22 s. Halmstad 1888.
574. **Ennen, L.**, Der hansiche Syndikus Heinrich Sudermann aus Köln.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1876 (tr. 1878), s. 1—58.
S. 54—57 finnes en skrifvelse från U. Laffert till H. Sudermann, som innehåller en berättelse om sjöslaget vid Öland 30 maj 1564.
575. Ett bidrag till flottans historia under Erik XIV.
Hist. Tidskr. 1898, s. 69—71.
576. Drei Briefe des Johannes Aurifaber an den Rathsherrn Paulus Behaim in Nürnberg.
Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit 1880, s. 208—210, 242—248.
Dessa bref innehålla viktiga meddelanden ang. det nordiska sjuårs-kriget.
577. **Madsen, E.**, Bohus's Belejringar under den nordiske Syvaarskrig.
Vort Foravar 1888. Aarg. 8, Nr 202—205.
578. **Ödberg, F.**, Om k. Erik XIV:s förhållande till fogdarne och allmogen i Västergötland krigsåren 1565—1566, med bilagor.
Västergötlands fornminnesf. Tidskr. 1899. H. 10, s. 40—80.
579. **Ramseth, Chr.**, Hamar bys historie. Til 50 aars jubilæet 21 mars 1899. (4) + 369 + (1) s. Hamar 1899.
Berör bl. a. det nordiska sjuårskriget och svenskarnas härjningståg under Johan Siggeson 1567.
580. **Beuther, M.**, Levnedbeskrivelse af Daniel Rantzov ledsaget af en Række hidtil utrykte Bidrag til denne Feltherres Historie.
Monumenta Historiæ Danicæ. 2:den Række. Bd 1, s. 351—700.
581. Dagbok over Daniel Rantzovs Vinterfelttog i Sverig fra den 20 Oktober 1567 til den 14 Februari 1568. Tillæg: Breve til Oplysninger af Felttoget 1567—68. 1) Svenske Breve og Aktstykker. 2) Danske og tyske Breve.
Monumenta Historiæ Danicæ. 2:den Række. Bd 1, s. 1—350.
582. **Larsen, A.**, Daniel Rantzau. Historisk skildring. Med Illustrationer af P. Steffensen. 189 + (2) s. + 7 pl. o. portr. Khvn 1898.
583. **Moltke, A.**, Daniel Rantzaus Tog til Östergötland 1567—68. Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme. 86 + (2) s. + 1 portr. + 2 kartor. Khvn 1891.
584. **Tidander, L. G. T.**, Daniel Rantzaus vinterfälttåg i Sverige 1567—68. Historisk skildring. 58 s. Sthlm 1886.
585. **Vaupell, O.**, Varberg.
Museum 1890, s. 193—217.
586. Om Vexlö's brand 1570. [Medd. af T. Anderson.]
Hist. Tidskr. 1892, s. 244—246.

587. **Hjärne, H.**, Till belysning af Polens nordiska politik närmast före kongressen i Stettin 1570. 14 s. Upsala 1884.
588. **Girardet, Fr.**, Der Stettiner Friede, ein Beitrag zur Geschichte der baltischen Frage. Inaug. Diss. 30 s. Halle 1888.

d. Johan III.

589. Bündnis d. Gubernators Heinrich Horn mit d. estländischen Ritterschaft u. d. Stadt Reval 1568.
Aus Baltischer Vergangenheit (tr. 1894), s. 130—133.
590. **Tawaststjerna, W.**, Lisätietoja Suomen sotahistoriaan Juhana III:n hallituksen alkuvuosilta (1568—1576). [Ytterligare upplysningar till Finlands krigshistoria under Johan III:s första regeringsår.] Akad. afh. VIII+134 s. Helsingissä 1875.
591. Klagodikt öfver en svensk beskicknings lidanden i Ryssland under åren 1569—1572. [På tyska.]
Hist. Tidskr. 1888, s. 79—89.
592. **Hansen, G. v.**, Johann Taubes und Eilart Krauses Machinationen und die darauf durch »König Magnus» erfolgte Belagerung Revels 1570—71 nach den Urkunden des revalschen Rathsarchivs. Vorträge gehalten in d. estl. liter. Gesells. 26 Okt. 1883 u. 11 Januari 1884.
Beiträge z. Kunde Ehst-, Liv- u. Kurlands 1886. Bd 3, s. 264—329.
593. **Čumikov, A.**, Osada Revelja (1570—1571 gg.) gercogom Magnusom korolem livonskim, goldovnikom Carja Ivana Groznago. [Revals belägring af Magnus, konung i Lifland, Ivan den Förskräckliges vasall.] 59 s. Moskva 1891.
594. **Nottbeck, Eug. v.**, Russisch-livländische Waffenstillstandsverhandlungen in den Jahren 1574 und 1575. (Vortrag gehalten in der ehstländ. literär. Gesellschaft am 6 October 1893.)
Beiträge z. Kunde Ehst-, Liv- u. Kurlands. Bd 5, s. 79—91.
595. **Hansen, G. v.**, Die Belagerung Revels 1577. Vortrag gehalten in d. lit. Gesells. am 25 Januari 1884.
Beiträge z. Kunde Ehst-, Liv- u. Kurlands 1886. Bd 3, s. 330—348.
596. Warhaftiger Bericht des Reuelschen Kriegs, Belegerung, und fürnembsten Scharmützel, . . . durch einen Studiosum, so in solchen hendeln bey und mit gewesen. Anno 1577. Zum Gedächtniss . . . wieder herausg. und mit Anmerkungen versehen von C. *Russwurm*. 22 s. Reval 1877.
597. **Rathlef, G.**, Der Fall Wendens.
Baltische Monatschrift 1888. Bd 35, s. 388—427.
598. **Rathlef, G.**, Ein russischer Bericht über die Eroberung Wendens im Jahre 1577.
Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Ehst- u. Kurlands 1889. Bd 14, s. 355—363.

599. Gleichzeitige Uebersetzungen der Schreiben des Nowgorodschen Statthalters an Pontus de la Gardie und des Letzteren Antwort nach Nowgorod und an den Zaren Iöan IV. nach Moskau Friedensunterhandlungen wegen. 1582 Nov.
Beiträge z. Kunde Ehst-, Liv- u. Kurlands. Bd. 4, s. 146—151.
600. **Stenroth, O. E.**, Sotatapaukset Etelä-Suomesso ja Inkerinmaalla vuonna 1590. [Krigshändelserna i södra Finland och Ingermanland år 1590.] 16 s. Helsingissä 1880.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 11.
601. Zwei Actenstücke zur Geschichte der russisch-schwedischen Beziehungen in d. Jahren 1592 und 1593. Mitgetheilt von *B. Cordt*. 15 s. Jurjeff (Dorpat) 1898.
Acta et commentationes Imp. Universitatis Jurievensis (olim Dorpatensis).
602. **Cordt, B.**, Die Verhandlungen des Waffenstillstandes von Teusina, 1593. Ein Beitrag zur Geschichte der Beziehungen Schwedens zu Russland im 16. Jahrhundert.
Verhandlungen der gelehrten Estnischen Gesellschaft zu Dorpat 1892. Bd 16, s. 78—156.
603. **Söderqvist, O.**, Johan III och hertig Karl 1568—1575. Akad. afh. VIII+145+(1) s. Uppsala 1898.
604. **Westling, G. O. F.**, Hertig Karls furstendöme under åren 1568—1592. Akad. afh. [Uppsala]. Åfven Progr. 96 s. 4:o. Sundsvall 1883.
605. **Przendziecki, A.**, Jagiellonki Polskie w XVI. wieku. T. 5. [Det Jagelloska husets qvinliga medlemmar i 16:de århundradet.] XXII+(1)+CCLXV+400 s. Kraków 1878.
Innehåller några bref från Katarina Jagellonica.
606. **Ödberg, F.**, Om stämplingarna mot konung Johan III åren 1572—1575. Anteckningar. 284+(2) s. Sthlm 1897.
607. **Ödberg, F.**, Om Anders Lorichs, k. Johan III:s ständiga legat i Polen, och hans tid (1569—84). Bidrag till svenska diplomatiens och den katolska reaktionens historia. Progr. 124 s. 4:o. Skara 1893.
608. **Forsell, H.**, Sverige 1571. Försök till en administrativ-statistisk beskrifning öfver det egentliga Sverige utan Finland och Estland. H. 2. S. 113—350. Sthlm 1883.
»Äldre bidrag till Sveriges statistik» 1.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1884, s. 305—319 af *P. E. Bergfalk*; i Hist. Tidskr. 1884, s. I—IV af [*Johan J*] [*ohansson*].
609. **Fontell, A. G.**, Finlands folkmängd 1571 jemförd med Sveriges. Finsk Tidskr. 1885. Bd 18, s. 100—106, 244.
610. **Fontell, A. G.**, En blick på Österbottens tillstånd år 1571 samt gränsfejden 1573—1585.
»Walan» 1881, album utg. af Svenska Österbottningar, s. 1—70.

611. Ett ryskt bref af Johan III. [Dat. 23 juli 1573.]
Hist. Tidskr. 1888, s. 461—462.
612. Noailles, E. de, Henri de Valois et la Pologne en 1572. 1: 418 s. + 1 karta. 2: 502 s. + 1 Tab. Paris 1878.
Innehåller åtskilliga upplysningar rörande Johan III:s anspråk på polska tronen.
Rec. i Hist. Bibliot. D. 5, s. XLII—XLIX af [*C. Silfve*]rs[*o*lpe].
613. Laureo, V., évêque de Mondovi, nonce apostolique en 1574—1578 et ses dépêches inédites au cardinal de Côme, ministre-secrétaire d'état du pape Grégoire XIII. Publiées par *Th. Wierzbowski*. VIII + 756 + (1) s. Varsovie 1887.
Berör äfven något Johan III:s historia.
614. Warszewicki, Chr., Opuscula inedita, ad illustres viros epistolæ, ceteraque documenta, vitam ac res gestas ipsius illustrantia, una cum indice ejusdem auctoris operum, quæ hucusque in lucem prodierunt, collecta ac edita a *Th. Wierzbowski*. [Äfven polsk titel.] VII + VII + 276 + (1) s. Varsoviæ 1883.
Berör bl. a. Johan III:s historia.
615. Jakrzewski, W., Po ucieczce Henryka. Dzieje bezkrólewia 1574—1575. [Efter Henriks flykt. Historia om Interregnum 1574—1575.] XVI + 440 s. Krakau 1878.
Berör Johan III:s ställning till det polska tronföljarvalet.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. LXV—LXVIII af *X. Liska*.
616. Hildebrand, K., Johan III och Europas katolska makter. Studier i 1500-talets politiska historia. Akad. afh. XXIX + (1) + 321 s. Uppsala 1898.
617. Ödberg, F., Om kyrkoherden herr Maurits Rasmussons i Böne sammansvärjning mot k. Johan III år 1576.
Västergötlands fornminnesf. Tidskr. 1893. H. 6—7, s. 7—20.
618. Brandrud, A., Klosterlasse. Et Bidrag til den jesuitiske propagandas historie i Norden. VIII + 326 + (1) s. Kristiania 1895.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 38—41 af *K. Hildebrand*.
619. Perger, A., Jesuiterpateren Laurits Nielsens, saakaldt »Klosterlasse». 108 s. Kristiania 1896.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 48—52 af *K. Hildebrand*.
620. Bertolotti, A., Martiri del libero pensiero e vittime della santa inquisizione nei secoli XVI, XVII e XVIII. 154 s. Roma 1892.
Allardo Giovanni di Svezia carcerato dall' Inquisizione (1577—1578).
621. Possevino, Ant., Relazione sul regno di Svezia di Antonio Possevino Montovano, con documenti tratti dall' Archivio storico dei Gonzaga. (Publ. p. *Pietro Ferrato*.) 38 + V s. Firenze 1876.
Utgör Dispensa 3 af »Curiosità storiche Montovane».
622. Hammargren, J. A., Om den liturgiska striden under konung Johan III. Akad. afh. XV + 252 s. Uppsala 1898.

623. **Henning, K.**, Strengnäs stift under den liturgiska striden till Uppsala möte 1598. Progr. 50+(1) s. 4:o. Sthlm 1898.
624. **Kreüger, J.**, Johan III och den katolska reaktionen.
Nordisk revy 1897, s. 100—114, 176—190, 272—288, 401—419, 501—520, 657—670.
625. **Cipolla, C.**, Un Italiano [Alessandro Guagnini] nella Polonia e nella Svezia tra il 16. e il 17. secolo. Notizie biografiche. 111 s. Torino 1887.
Behandlar isynnerhet tiden 1578—1584.
626. **Schiemann, Th.**, Ein abenteuerlicher Anschlag.
Baltische Monatsschrift 1889. Bd 86, s. 21—84.
Pfalzgrafven Georg Hans planer emot Lifland 1578.
627. Des Pfalzgrafen Georg Hans Anschlag auf Livland. Actenstücke aus dem geheimen Staatsarchiv zu Berlin, aus den Jahren 1578 und 1579. Mitgetheilt v. Th. Schiemann.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- und Kurlands 1892. Bd 15, s. 117—159.
628. Die Admiralsakten von Pfalzgraf Georg Hans, Graf zu Veldenz.
Mittheilungen a. d. Stadtarchiv v. Köln 1889. H. 18, s. 1—55.
629. **Gümbel, Th.**, Geschichte des Fürstentums Pfalz-Veldenz dargestellt nach den Original-Urkunden des kgl. bayer. Geheimen Haus-Archivs München; den Copial-Büchern des kgl. bayer. Geheimen Staats-Archivs München; den Original-Urkunden des lutherischen Kirchscaffnei-Archivs Lauterecken und sonstigen archivalischen Quellen. VI + 878 + (1) s. Kaiserslautern 1900.
Berör Sveriges historia; ett kapitel har till öfverskrift: Pfalzgräfin Anna Maria, Prinzessin von Schweden.
630. En svensk furstes bröllop i Heidelberg 1579. Medd. af ∞ [V. Örnberg].
Hist. Tidskr. 1881, s. 200—208.
631. **Walther, R. B. v.**, Die Hochzeit Herzog Karl's von Södermanland mit Anna Maria, ältesten Tochter des Churfürsten Ludwig VI von der Pfalz, am 3 Mai 1579 zu Heidelberg und ihre geschichtliche Bedeutung. 11 s. Weissenburg 1882. Ej i bokh.
632. Bref från Moritz (Stensson) Lewenhaupt (1579). [Moritz Lewenhaupt åtföljde hertig Karl på hans bröllopsresa.]
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1890. D. 2, s. 48—48.
633. **Hildebrand, K.**, Sveriges ställning till Antonio Possevinos fredsmädling mellan Polen och Ryssland 1581—1582. 40 s.
Historiska Studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
634. Ordningsstadga vid riksdagen 1582.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 518.
635. **Ehnes, St.**, Das polnische Interregnum 1587.
Römische Quartalschrift für christliche Alterthumskunde und für Kirchengeschichte 1896, s. 377—394.

636. [Hildebrand, E.], Ett par anmärkningar om 1587 års riksdag. Af *Ehd.*
Hist. Tidskr. 1896, s. 279—288.
637. Hildebrand, E., Om Kalmare-stadgar eller det »latinska brefvet» 1587.
29 s.
Historiska Studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
638. Hildebrand, E., Böneskriften i Reval 1589 och rikets stängande för
konung Johan.
Hist. Tidskr. 1897, s. 151—159.
639. Konung Johan III:s senare gifte.
Sv. Antografisällsk. Tidskr. 1888. D. 1, s. 247—249.
640. Rosengren, E., Några uppgifter om drottning Gunilla Bjelkes för-
läningar i Finland. 16 s. Helsingfors 1877.
Historiallisiä Tutkimus-kokeita. 4.

e. Sigismund.

641. Hjärne, H., Bidrag till historien om Sigismunds förhållande till det
Habsburgska huset 1589—1604.
Hist. Tidskr. 1888, s. 241—278.
642. Pira, K., Svensk-danska förhandlingar 1598—1600. Akad. afh. VIII
+ 170 s. Sthlm 1895.
643. Hirn, J., Die Renuntiation des Deutschmeisters Maximilian auf Polen
und die damit zusammenhängenden Pläne. Ein Beitrag zur Geschichte
der österreichisch-nordischen Politik in den Tagen Kaiser Rudolfs II.
49 s. Innsbruck 1898.
Mittheilungen d. Instituts f. österreichische Geschichts. Ergänzungsab. 4.
Berör Sigismunds historia.
644. Uppsala mötes beslut, den 20 mars 1593. Afbildning i originalets stor-
lek utförd i ljustryck på Generalstabens litografiska anstalt. Med
upplysande text af E. Hildebrand. 2 bl. + 12 sidor text. Sthlm 1893.
645. Hallmer, L. N., Upsala möte 1593 den mest reformatoriska vänd-
punkten i Sveriges utveckling. Minnestal. 45 s. Kalmar 1893.
646. Hildebrand, K., Uppsala möte 1593, ett 300-årsminne. 46+(1) s.
Sthlm 1893.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 4.
647. Hildebrand, K., Undersökningar till Uppsala mötes historia.
Hist. Tidskr. 1893, s. 89—122.
648. Hjärne, H., Renässans och reformation. Tal vid Uppsala studentkårs
fäst till Uppsala mötes minne i universitetets aula den 7 september
1893. 16 s. Sthlm 1893.
Svenska Spöremål. H. 13.

649. **Hjärne, H.**, Uppsala möte.
Ord och Bild 1898, s. 370—378.
650. **Holmberg, E. J.**, Den liturgiska stridens och Uppsala mötes historia jämte kort beskrifning af jubelfesterna i Uppsala 1698 och 1798. Ett trehundraårs minne 1598—1898. Efter de bästa källor skildradt för svenska folket. Med illustr. 114 + 11 s. Sthlm 1898.
651. **Lundin, C. F.**, Uppsala möte i världshistorisk belysning. 58 s.
Uppsala 1898.
Uppsatser i teologiska och kyrkliga ämnen utgifna af W. Badin. H. 7.
652. **Nyström, J. F.**, Minnet af Uppsala möte. Progr. 11 s. 4:o. Uppsala 1898.
653. **Råbergh, H.**, Den evangeliskt-lutherska bekännelsens införande i Finlands kyrka genom Uppsala kyrkomöte. 25 februari—20 mars 1598. Ett trehundraårs minne. 40 s. Helsingfors 1898.
654. **Sundberg, A. N.**, Om den svenska kyrkoreformationen och Uppsala möte 1598. 99 s. Uppsala 1898.
Uppsala universitets Årskrift 1898. Progr.
655. **Thomæus, R.**, Om Uppsala möte 1598. Historiska påminnelser jubelåret 1898. (1) + 63 s. Göteborg 1898.
656. **Wagner, S.**, Till minne af Uppsala möte 1598. Progr. 11 s. 4:o. Nyköping 1898.
657. **Hjärne, H.**, Sigismunds svenska resor. Bidrag ur polska och italienska källor. VII + 96 + 63 + (2) s. Upsala 1884.
I några få (4) exemplar äro noterna i textens sista ark satta med annan stil än i den öfriga upplagan.
Rec. i Nordisk Revy 1884, s. 456—457 af *J. Fr. Nyström*; i Hist. Tidskr. 1884, s. XLIX—LII af *S. [Ber]gh*.
658. **Hildebrand, E.**, Brytningen i Sveriges historia 1594.
Hist. Tidskr. 1894, s. 227—246.
659. **Boëthius, S. J.**, Om den svenska högadeln under konung Sigismunds regering. 1.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 1—184.
Utgafs äfven såsom Akad. afh. (Upsala).
660. **Boëthius, S. J.**, Hertig Karls och svenska riksrådets samregering 1594—1596. 1—3.
Hist. Tidsk. 1884, s. 15—90; ibid. 1885, s. 21—96; ibid. 1886, 51—82, 97—122.
1 rec. i Nordisk Revy 1884, s. 3—5, af *J. Fr. Nyström*.
661. Handlingar rörande söndringen mellan hertig Karl och rådsherrarne 1594—1600. Samlade och ordnade af *E. W. Bergman*.
Hist. Bibliotek. D. 2, s. 255—354.
662. Ett regeringsprogram af hertig Karl från 1595. Meddeladt af *S. J. Boëthius*.
Hist. Tidskr. 1885, s. 225—235.

663. Yrjö-Koskinen, G. Z., Nuijasota, seu syyt ja tapankset. 2 undi-
stettu painos. 620 s. Helsingissä 1877.
2:a omarbetade uppl. af förf:s historia om Klubbekriget.
664. Westrin, Th., Om Hans Fordell, en folkledare under Klubbekriget.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 345—352.
665. Westrin, Th., Bidrag till släkten Fordells historia.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 2. Förhand-
lingar och uppsatser. 1 (1885—86), s. 52—57.
666. Hagström, K. A., En underhandlare från 1598 års inbördes krig.
Historisk skiss.
Ny Illustrerad Tidning 1891, s. 285, 286, 248, 244.
667. Tidander, L. G. T., Fälttåget i Östergötland år 1598. Historisk
skildring. 67 s. Norrköping 1883.
668. Lundqvist, K. G., Hertig Karl af Södermanland. En studie vid 300-
årsminnet af slaget vid Stångebro 25 september 1598. 23 s. Norrkö-
ping 1898.
669. Niloni, J. E., Wironmaan luopumus Sigismundosta vuosina 1599—
1600. [Om Estlands skilsmässa från Sigismund åren 1599—1600.] 14 s.
Helsingissä 1881.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 15.
670. Wrangel, E., Prinsessan Anna (Sigismunds syster).
Ny Illustrerad Tidning 1899, s. 422—423.

f. Karl IX.

671. Greiffenhagen, W., Karl IX in Reval.
Baltische Monatschrift 1888. Bd 35, s. 567—601.
672. Ingman, S., Kaarlo IX:nen Jäämerenpolitiikka [Karl IX:s ishafspolitik.] 1. Akad. afh. (1) + 110 + (1) s. Helsingissä 1894. [2] Kaarlo IX:nen Jäämerenpolitiikka ouosilta 1603—1613 [Karl IX:s ishafspolitik 1603—1613.]
Historiallinen Arkisto 1895. D. 14, s. 161—277.
673. Magnus, A., Finmarken. Samlinger til Finmarkens Historie. (1) +
139 s. + 1 karta. Khvn 1889.
674. Eine politische Rede v. Jahre 1601. Mitg. v. *Fr. Bienemann jun.*
Baltische Monatschrift 1898. Th. 46, s. 159—175.
Talet hölls på uppdrag af hertig Karl af Johan von Tiesenhausen i
Riga för att förmå denna stad att ansluta sig till Sverige.
675. Berättelse om Wolmars eröfring 1601.
Hist. Tidskr. 1886, s. 371—374.
676. Ur Jon Jonssons vandringsbok 1582—1620.
Hist. Tidskr. 1898, s. 338—348.

677. **Tranér, G.**, Konung Karl IX:s krig i Livland åren 1602—1606. Kon-sist. afh. [Upsala.] 42 s. Sthlm 1876.
678. **Berg, G. O.**, Riksdagen i Stockholm 1602. Akad. afh. [Upsala.] 88 + (1) s. Sthlm 1888.
679. **Berichte und Akten der hansischen Gesandtschaft nach Moskau im Jahre 1608.** Von *O. Blümcke*. XIII + (1) + XXIV + 255 + (1) s. Halle a. S. 1894.
Hansische Geschichtsquellen. Bd 7.
680. **Erzählung was sich bey Riga Anno 1606 vom dem 1. August biss den 19. Septembris zugetragen, als Hertzog Carl aus Schweden die Stadt blocquirt, wie auch von der Kirch-Holmschen Schlacht. So geschehen den 17. Septembris auff Lamberti.**
Rigasche Stadtblätter 1895, N:o 49—50.
681. **Bornhaupt, C.**, Schlachtfeld zu Kirchholm.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ost-seeprovinzen Russlands. 1882/83, s. 19—21.
682. **Anderason, J.**, Om riksdagen i Stockholm 1606. Akad. afh. [Upsala.] Åfven Progr. 78 s. Linköping 1875.
683. **Šćepkin, E.**, Wer war Pseudodemetrius I? Beiträge zur Quellenkunde und Quellenkritik des Jahres 1606.
Archiv für slavische Philologie 1898. Bd 20, s. 224—325.
Innehåller en del upplysningar om polska riksdagens planer att hjälpa Sigismund till att åter komma i besittning af Sveriges krona.
684. **Bergh, S.**, Meddelanden om förberedelserna till Karl IX:s kröning.
Hist. Tidskr. 1884, s. 843—847.
685. **Bergh, S.**, Karl IX och svenska adeln 1607—1609. Ett bidrag till Sveriges inre historia under början af 1600-talet. Akad. afh. (1) + 170 + (1) s. Upsala 1882.
686. **Liljestråle, N. F.**, Riksdagarna 1609 och 1610. Några bidrag till Karl IX:s historia under sista åren af hans regering. Akad. afh. [Upsala.] (2) + 80 s. 4:o. Nyköping 1888.
Rec. i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 13—15 af [S.] *B[er]gh*.
687. **Cordt, B.**, Mittheilungen aus dem Briefwechsel des Grafen Jacob de la Gardie. VI + 112 s. Jurjeff (Dorpat) 1894.
Acta et commentationes Imp. Universitatis Jurievensis (olim Dorpatensis) 1894: 2.
688. **Hildebrand, E.**, Karl IX:s testamente och tronskiftet 1611.
Hist. Tidskr. 1895, s. 1—38.
689. **To Dagböger fra Kalmarmkrigens Tid 1611—12.**
Historiske Samlinger og Studier vedrørende danske Forhold og Personligheder især i det 17. Aarhundrede, utg. af *H. Rördam*. Bd 1 (1891), s. 289—319.

690. Journal über alles dasjenige, so sich in dem so genannten Calmarschen Kriege zugetragen.
Monumenta Historiæ Danicæ. 2:den Række. Bd 2, s. 671—762.
691. Larsen, A., Kalmarkrigen. Et Bidrag til de nordiske Eigers Krigshistorie. Efter trykte og utrykte Kilder. 256 + (2) s. + 1 karta. Khvn 1889.
Rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 13—18 af *S. Bergh*.
692. Larsen, A., Kampen om Kalmar 1611. 68 s. + 1 karta. Khvn 1884.
693. Larsen, A., Kristian den fjerdes Krige. Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme. 142 s. + 1 portr. + 2 stentrykte Kort. Khvn 1895.
694. Lilsberg, H. C. B., Christian IV, Danmarks og Norges Konge. For Krigshistoriens Vedkommende bearbejdet af *A. Larsen*. Historisk illustreret. 490 s. Khvn 1891, 92.
695. Breve vedrørende Kalmarkrigen 1611, skrevne af Statholder Brejde Ranzov til Kantsler Christian Friis til Borreby.
Aarsberetn. f. d. Kongelige Geheimearchiv. D. 6, s. 199—225.
696. Stålhane, H., Baltzar-fejden. Anteckningar om krigshändelserna i Jämtland och Herjedalen 1611—18.
Östersundsposten 1898, jull.
697. Meidell, Fr., Træfningen ved Vidsö (Wittsjö) den 11 Februar 1612. En historisk Undersøgelse til Opfriskning af et halvglemmt National-Minde. 47 s. + 2 kartor. Khvn 1886. Tr. som Manuskript.
698. Beretning til Kong Christian IV fra Christian Friis og Breide Ranzau om forskjellige Krigsforhold, 1612. [Anfallet på Öland.]
Danske Magazin. 4:e Række. Bd 5, s. 75—76.
699. Peder Mikelsson Hammarskjöld om Borgholms eröfring af danskarne 1612.
Hist. Tidskr. 1889, s. 369—372.
700. Gabriel Kruses Beretning om den danske Flaades Virksomhed i Efteraaret 1612. Med. af *C. F. Bricka*.
Danske Magazin. 4:e Række. Bd 5, s. 280—288.
701. Michell, Th., History of the Scottish expedition to Norway in 1612. X + 189 s. + 15 pl. + 2 kartor. London 1886.
Rec. i Hist. Tidskr. 1886. Öfv. o. gr., s. 26—27.
702. Delgobe, Ch., Jan van Monkhoven, capitaine flamand au service de la Suède.
Messager des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie de Belgique 1889, s. 45—56.
703. Nielsen, Y., Nogle Notits'er om Johan von Mönlichhofen.
[Nor.] Hist. Tidskr. Bd 4, s. 109—112.

6. Gustaf II Adolf—Kristina.

a. Urkundssamlingar.

704. **Brahe, P.**, Ur Per Brahes brevväxling. Bref från och till Per Brahe, utgifna af *K. K. Tigerstedt*. 1. VI + 210 s. 2. 225 s. Helsingfors, Åbo 1880, 88.
705. **Grotius, H.**, Bref till svenska konungahuset och andra svenskar [1638—45]. Utgifna af Kongl. Samfundet för utgivande af handskrifter rörande Skandinavien historia. VI + 58 s. Sthlm 1892.
Historiska handlingar. D. 18: N:o 2.
706. **Gustaf II Adolf**, Ur konung Gustaf II Adolfs skrifter. Utg. af *S. Clason*. 64 s. Sthlm 1898.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 60.
707. **Gustaf II Adolf**, Schriftstücke, zumeist an evangelische Fürsten Deutschlands, gesammelt und herausgegeben von *G. Droysen*. XII + 248 s. Sthlm (tr. i Halle) 1877.
708. **Oxenstierna, A.**, Rikskanslaren Axel Oxenstiernas skrifter och brevväxling. Utg. af *K. Vitterhets-, Historie- o. Antiquitets Akademien*. Afd. 1: 1—2. 2: 1—9. Sthlm 1888—98.

Förre afdelningen. Bd 1: [red. af *C. G. Styffe*]. Historiska och politiska skrifter. 2: [red. af *C. G. Styffe*]. Bref 1606—1624. Senare afdelningen. Bd 1: [red. af *P. Sondén*]. K. Gustaf II Adolfs bref och instruktioner. 2: [red. af *J. F. Nyström*]. Hugo Grotii bref 1638—1639. 3: [red. af *P. Sondén*]. Gabriel Gustafsson Oxenstiernas bref 1611—1640. Per Brahes bref 1638—1651. 4: [red. af *C. G. Styffe*]. Hugo Grotii bref 1640—1645. Med tillägg af breven till rikskanslerens sekreterare P. Schmale 1635—1638. 5: [red. af *C. G. Styffe*]. Jacob de la Gardies bref 1611—1650. 6: [red. af *P. Sondén*]. Johan Banérs bref 1624—1641. 7: [red. af *P. Sondén*]. Hertig Bernhards af Sachsen-Weimar bref 1632—1639. Landtgreffe Vilhelms af Hessen-Kassel bref 1632—1637. Med tillägg af breven från den sättnämndes gemål, landtgreffinnan Amalia Elisabets 1634—1650. 8: [red. af *P. Sondén*]. Gustaf Horns bref jämte bihang. Lennart Torstensons bref jämte bihang. Carl Gustaf Wrangels bref. 9: [red. af *P. Sondén*]. Bref från Herman Wrangel med flera generaler.

Rec. 1: 1, 2: 1 i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. och gr., s. 15—20 af *C. T. Ödåner*; i Ny Svensk Tidskr. 1889, s. 27—44 af *Cl. Annerstedt*; i Historische Zeitschrift 1889. Bd 68, s. 518—522 af *G. Irmer*; i Revue d'histoire diplomatique 1890, s. 295—296 af *A. G.*; i Mittheilungen d. Instituts f. oesterreichische Geschichte. Bd 11, s. 181—183 af *D. Schäfer*; 2: s i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 45—52 af *A. R[yd]l[or]s*; 1: 1, 2: 1—s i The English Historical Review 1892, s. 777—784 af *G. Edmundson*; 2: s i Hist. Tidskr. 1893. Öfv. och gr., s. 53—58 af *A. R[yd]l[or]s*; 2: s ibid. 1894, s. 59—63 af *A. R[yd]l[or]s*; 2: s—s i Historische Zeit-

- schrift 1896. Bd 76, s. 484—492 af *G. Irmer*; 2: s i The English Historical Review 1896, s. 161—164 af *G. Edmundson*; 2: 7 i Hist. Tidkr. 1896. Öfv. och gr., s. 28—28 af *A. R[yd]f[or]s*; i Revue d'histoire diplomatique 1896, s. 119—120 af *Chr. Schefer*; 1: 2, 2: s i Hist. Tidkr. 1897. Öfv. och gr., s. 75—80 af *A. R[yd]f[or]s*; 2: s—7 i Mittheilungen d. Instituts f. oesterreichische Geschichtsf. 1897. Bd 18, s. 189—191 af *D. Schäfer*.
709. **Protokoll, Svenska riksrådets.** Med understöd af statsmedel i tryck utg. af Kongl. Riksarkivet. D. 1: 1621—29, 2: 1630—32, 3: 1633, 4: 1634, 5: 1635, 6: 1636, 7: 1637—39, 8: 1640—41. D. 1—3 utg. af *N. A. Kullberg*; 4—8 utg. af *S. Bergh*. Sthlm 1878—98.
- 1 rec. i [Dan.] Hist. Tidkr. 5:e Række. Bd 1, s. 662—68 af *C. F. Bricka*; i Hist. Bibliotek. D. 5, s. LXXXI—LXXXVI af *E. Hildebrand*; 2 i Hist. Tidkr. 1881, s. VIII—XIII af *C. T. Odhner*; i Nord. Tidkr. 1881, s. 427—38 af *Cl. Annerstedt*; i Göttingische gelehrte Anz. 1881, s. 1—7 af *C. Schirren*; 3 i Nord. Bevy 1885, s. 427—28 af *J. Fr. N[ystrom]*; 4—6 i Hist. Tidkr. 1892. Öfv. och gr., s. 28—33 af *J. Fr. N[ystrom]*; 7 ibid. 1895. Öfv. och gr., s. 65—72 af *S. C[lason]*; 6—7 i Hist. Zeitschrift 1896. Bd 76, s. 493—94 af *G. Irmer*; 8: i i Finsk Tidkr. 1897. Bd 43, s. 228—30 af *M. G. Schybergaon*.
710. **Rigsregistranter, Norske,** tildeels i Uddrag. Udgivne efter offentlig Foranstaltning. Bd 8: H. 1—2: 1641—48. 663 + (1) s. Utg. ved *O. G. Lundh*. Bd 12: 1657—60. (4) + 494 s. Utg. ved *E. A. Thomle*. Christiania 1882—91.
711. **Aktstykker og Oplysninger til Riksraadets og Stænder-Mødernes Historie i Kristian IV:s tid.** Udgivne ved *Kr. Erslev* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. Bd 1—3: 1588—1648. Khvn 1883—90.
712. **Breve fra Statsmænd i Danmark til den danske Resident i Stockholm, Peder Juel, fra Aarene 1648—1655.** Meddelte af *J. A. Fridericia*. Danske Magazin. Femte Række. Bd. 2, s. 362—387.
713. **Christian IV, Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve.** Udgivne ved *C. F. Bricka* og *J. A. Fridericia* af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie. Med Understøttelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og den Hjelmstjerne-Rosencronerske Stiftelse. D. 1—7. 1589—1648. Khvn 1887—91.
714. **Register, The, of the Privy Council of Scotland.** Vol. 13: 1622—25. Edited by *D. Masson*. LXXXII + 1072 s. Ser. 2: Vol. 2: 1627—28. Edited by *D. Hume Brown*. LII + 775 s. Edinburgh 1896, 1900.
Inneh. bl. a. ett bref från Gustaf II Adolf till the Council of Scotland, dat. 23 september 1623, samt några uppgifter om värfningar i Skottland för svenska konungens räkning.
715. **Donesenija niderlandskich poslannikov o ich posol'stvé v Šveciju i Rossiju v 1615 i 1616 gg.** Soobšč. iz Niderlandskago Gosudarstvennago archiva. Izdany *A. Ch. Bekom*. [Nederländska sändebuds berättelser om deras beskickning till Sverige och Ryssland 1615—16. Samlade

ur Nederländska Statsarkivet och utgifna af *A. Ch. Bek.*] XXV + 586 + (1) s. S.-Peterb. 1878.

Sbornik Imp. Russkago Istoriceakago obščestva. T. 24.

716. *Recueil des documents russes, tirés des archives de famille des comtes De la Gardie.* Publ. aux frais de l'Université imp. de Iouriev (Dorpat) à l'occ. du X:e congr. d'archéol. tenu à Riga, p. *G. de Sabler.* [Äfven med rysk titel.] XIII + 79 s. + 2 Taf. Dorpat 1896.
Innehåller flera urkunder om fredsunderhandlingarna i Stolbova 1617.
717. *Protokolle und Relationen des brandenburgischen Geheimen Rathes aus der Zeit des Kurfürsten Friedrich Wilhelm.* Herausg. v. *O. Meinardus.* Bd 1—4. 1640—54. Leipzig 1889—96.
Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven. Bd 41, 54, 55, 66.
1—3 rec. i *Historische Zeitschrift* 1895. Bd 75, s. 510—514 af *C. Spanwagel*; i *Göttingische gelehrte Anz.* 1897, s. 767—788 af *A. v. Bussille.*

b. Gustaf II Adolf.

718. *Alin, O.,* Tal vid Upsala Universitets fest på tvåhundrafemtionde årsdagen af Gustaf II Adolfs död. 21 s. Upsala 1882.
719. *Bachmann, P.,* Gustav Adolf, König v. Schweden, e. Better d. ev. Kirche. Vortrag. 13 s. Nürnberg 1894.
720. *Baumgarten,* Gustav Adolf und die deutschen Protestanten. Vortrag. 19 s. Coburg [1893].
721. *Bienemann jun., Fr.,* Gustav Adolf und Livland.
Düna Zeitung 1894, N:o 275—278.
722. *Björclin, G.,* Gustaf II Adolf. Läsning för ung och gammal. Med 42 illustrationer. 401 s. Sthlm 1890.
Rec. i *Finsk. Tidskr.* 1891. Bd 31, s. 216—217 af *M. G. Schybergson.*
723. *Bourne, C. E.,* The life of Gustavus Adolphus, king of Sweden, and champion of the protestant faith in the 17th century. 130 s. + 3 pl. London 1883.
724. *Bratt, Cl.,* Gustaf II Adolf som fältherre. Försök till karakteristik. 120 s. + 1 karta. Sthlm 1891.
Militärlitteratur-föreningens förlag. 62.
725. *Burg, Jos.,* Protestantische Geschichtslügen. Ein Nachschlagebuch. Th. 1. V + (1) + 431 s. Essen 1897.
Innehåller bl. a. ett kapitel »Der Better der Reformation: Gustav Adolf.»

726. **Claveau, A.**, Gustave Adolphe.
Journal Officiel 1876, 28 jan., 1 & 3 fév.
727. **Cronholm, A. P.**, Gustav II Adolf in Deutschland. Aus dem Schwedischen von *H. Helms*. Bd 1*. VIII+(1)+378 s. Leipzig 1875.
728. **Cronholm, A. P.**, Svar på en uti Svensk tidakrift (1875, första häftet) införd kritik öfver det senaste arbetet om Gustaf II Adolf. 15 s. Sthlm 1875.
729. **Dietz, E.**, Vie de Gustave-Adolphe, racontée à la jeunesse à l'occasion du 300:e anniversaire de sa naissance. 52 s. Paris, Strassburg 1895.
730. **Dodge, Th. Ay.**, Great captains. Gustavus Adolphus. A history of the art of war from its revival after the middle ages to the end of the Spanish succession war, with a detailed account of the campaigns of the great Swede, and of the most famous campaigns of Turenne, Condé, Eugene and Marlborough. With 237 charts, maps, plans of battles and tactical manoeuvres. XXIII+864+(2) s. Boston s. New-York 1895.
Rec. i The American Historical Review 1896, s. 331—335 af *J. Bigelow*.
731. **Duhr, B.**, Jesuiten-Fabeln. Ein Beitrag zur Culturgeschichte. 3:e umgearb. Auf. VIII+902 s. Freiburg im Breisgau 1899.
S. 188—202 innehåller: Der jesuitische Mordanschlag auf Gustav Adolf.
732. [**Edholm, Edw.**], Några anteckningar om Gustaf II Adolf af en militärläkare.
Tidskr. i Militär Hälsovård 1896, s. 14—22.
733. **Ehses, St.**, Papst Urban VIII und Gustaf Adolf.
Historisches Jahrbuch 1895. Im Auftrage der Görres-Gesellschaft herausg. von *H. Grauert*. Bd 16, s. 386—341.
734. **Estlander, C. G.**, Gustaf Adolfs minne i Finland.
Finsk. Tidskr. 1894. Bd 37, s. 403—409.
735. **Falk, F.**, Zur Gregorovius-Legende über Papst Urban VIII und Gustav Adolf.
Historisch-politische Blätter f. das katholische Deutschland 1897. Bd 120, s. 238—240.
736. **Fletcher, C. R. L.**, Gustavus Adolphus and the struggle of protestantism for existencce. XVIII+316 s. + 1 karta. New-York 1890.
737. **Forssell, H.**, Gustaf II Adolf. En minnesteckning. 108 s. + 1 portr. Sthlm 1894.
738. **Fryxell, A.**, Gustaf II Adolf. Till ungdomens tjänst utgifven. Illustrerad upplaga. IV+440 s. Sthlm 1894. (Se N:o 184.)

739. **Glaeser**, Konung Gustaf II Adolfs krigföring och stridsledning. Öfersättning.
K. Krigsv.-Akad. Tidskr. 1887, s. 298—313.
740. **Gustaf Adolfsfesten 1894.**
Hist. Tidskr. 1894, s. 360—362.
741. **Gustaf Adolf om den svenske soldaten.** [Medd. af Th. Westrin.]
Hist. Tidskr. 1892, s. 71.
742. **Gustav Adolph und seine Freunde.** Von einem deutschen Patrioten.
32 s. Paderborn 1882.
Separatabdr. d. 7:ten Heftes d. Bonifacius-Broschüren f. 1882.
743. **Gustav Adolf und die Jesuiten.**
Historisch-politische Blätter f. das katholische Deutschland 1895.
Bd 115, s. 405—416, 498—514.
744. **Gustavus Adolphus and the first Scots brigade.**
Macmillan's Magazine 1896. T. 74, juni.
745. **Gutjahr, E.,** König Gustaf II Adolfs von Schweden Beweggründe zur Teilnahme am deutschen Kriege auf Grund besonders der schwedischen Quellen aus den Jahren 1629 und 1630. Der evangelischen Schule ein Beitrag zur 300-jährigen Gedenkfeier an Gustaf Adolfs Geburt. 72 s. Leipzig 1894.
746. **Gyurátz, F.,** Gusztáv Adolf svéd király élete. 437 s. Budapest 1893.
747. **Hjärne, H.,** Gustaf Adolfs eftermäle af en samtida italiensk krigare. [Grefve Galeazzo Gualdo Priorato.] 4 s. Upsala.
Ur Fyris 1894, N:o 145.
748. **Hottinger, Chr. G.,** Gustav II Adolf, König von Schweden. Zur Erinnerung an die 300 Wiederkehr seines Geburtstages. 48 s. Berlin 1894.
749. **Höjer, M., o. Björllin, G.,** Gustaf II Adolf. Några minnesblad. (1) + 64 s. + 1 portr. + 2 pl. Sthlm 1882. 2 upplagor.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888, s. XIX—XXI af O. A[lin].
750. **Höjer, N. J.,** Föredrag vid högre allmänna läroverkets i Visby Gustaf Adolfs-fest den 8 december 1894. 13 s. 4:o. Visby 1895.
751. **Joseph, H.,** Gustavus Adolphus of Sweden.
Review of Reviews 1895, Januari.
752. **Kluckhohn, A.,** Ueber Gustav Adolf. 19 s. Göttingen 1891.
45:er Bericht des Göttingen Hauptvereins d. evangel. Gustav-Adolf-Stiftung f. d. Jahr 1889/90.
753. **Kuylenstierna, O.,** Gustaf II Adolf och hans svenska folk. (1) + 97 + (1) s. Göteborg 1894.
754. **Lamparter, E.,** Gustav Adolf, König von Schweden, der Befreier des evangelischen Deutschland. 512 s. Barmen 1891.

755. **Lázár, Gyula**, Gustav Adolf egy hős a trónon. [Gustaf Adolf en hjälte på tronen.] 120 s. Budapest 1878.
Történelmi könyvtár 54. füzet.
756. **Leak, J. Johnson**, King and hero. The story of Gustavus Adolphus. Illustrations by *J. L. Wimbush*. 244 s. London 1891.
757. **Lenz, M.**, Gustaf Adolf dem Befreier zum Gedächtniss.
Preussische Jahrbücher 1894. Bd 78, s. 507—516.
758. **Liljedahl, E. T. S.**, Några ord om Gustaf II Adolf, föredrag hållet vid Volontärskolan i Ronneby d. 6 november 1898. 19 s. Ronneby 1898. Tr. på begäran.
759. **Mankell, J.**, Om Gustaf II Adolfs politik. Historisk afhandling. (4) +234 s. +1 karta. Sthlm 1881.
760. **Minne, Gustaf Adolfs**, i Finland. 15+(1) s. +1 portr. Fol. Helsingfors 1894.
Innehåller bl. a. uppsatser af *M. G. Schybergson*, *R. F. v. Willebrand*, *C. von Bonsdorff*, *J. W. Ruuth* och *L. Mechelin*.
761. **Moris, L.**, Une page de l'histoire d'un petit pays et d'un grand roi. 56 s. Bruxelles 1881.
Handlar om Gustaf II Adolf.
762. **Neovius, A.**, Några finska minnen från Gustaf II Adolfs dagar. (Behandlar Gustaf II Adolfs resor i Finland.)
Nya Pressen 1894, N:o 885 A.
763. **Nyström, J. F.**, Tal vid Gustaf Adolfsfesten i Upsala allmänna läroverk den 8 december 1894. Progr. 10 s. 4:o. Upsala 1895.
764. **Opel, J. O.**, Zur Erinnerung an Gustav Adolf. (2)+54 s. Leipzig 1894.
765. **Pariou, E. de**, Histoire de Gustave Adolphe, roi de Suède. XII+357+(2) s. Paris 1875.
766. **Parsons, R.**, Gustavus Adolphus of Sweden.
American Catholic Quarterly Review 1895, July.
767. **Ridderstad, W.**, 1632—1882. Gustaf II Adolfs deltagande i trettioåriga kriget. XXVII+127 s. + portr. + 1 karta + 1 bataljplan. Sthlm 1882.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888, s. XIX—XXI af *O. A[lin]*.
768. **Rosenberg, C.**, Gustav Adolf. (2)+268 s. +2 kartor. Khvn 1879.
Ved Udvalget for Folkeoplysning Fremme.
769. **R[osenthal], G.**, Zur Erinnerung an die Lützener Gustav-Adolf-Jubelfeier am 15 September 1882. Sammlung der am Festtage gehalten Reden und Ansprachen. 75 s. Halle 1882.
Zum Besten d. Lützener Gustav-Adolf-Vereins.

770. **Hjyd[er]s, A.**, Tyak Gustaf Adolfs-literatur.
Hist. Tidskr. 1895. Öfv. o. gr., s. 14—20.
771. **Saget, P., & Stein, Alf. E.**, Gustav Adolf, Deutschlands Eroberer — nicht Erreter, vorzugweise im Lichte seiner eigenen und zeitgenössischer Aeusserungen. 110 s. Osnabrück 1895.
[Katolsk uppfattning.]
772. **Sandegren, S. A. M.**, Till Gustaf II Adolfs minne den 6 nov. 1891. Progr. 4:o. VIII s. Sthlm 1892.
773. **Schybergson, M. G.**, Var Gustaf II Adolf en troshjälte eller en politiker?
Finsk Tidskr. 1879. Bd 7, s. 169—181, 258—260.
774. **Sjögren, O.**, Gustaf II Adolf. 32 s. Stockholm 1881.
Lefnadsbilder af märkvärdiga personer. 1.
775. **Sparfeld, Ed.**, Gustav Adolf König von Schweden, der heldenmütige Kämpfer für Deutschlands Religionsfreiheit. Ein Volksbuch f. alle Stände. 2:e Aufl. XIV+481 s. +1 portr. Leipzig 1894.
776. **Stavenow, L.**, Gustaf II Adolf, hans personlighet och hans betydelse. 58 s. Sthlm (tr. Upsala) 1894. Två upplagor.
Föreningen Helmdals folkskrifter. 16, 17.
777. **Stavenow, L.**, Minnestal vid Göteborgs högskolas Gustaf-Adolfs-fest den 8 dec. 1894. 15 s. Göteborg 1894.
778. **Stevens, J. L.**, History of Gustavus Adolphus. VII+427 s. +1 portr. New-York a. London 1884.
779. **Treitschke, H. v.**, Gustav Adolf und Deutschlands Freiheit. Vortrag gehalten am 9. December 1894 in der Sing-Akademie zu Berlin. 29 s. Leipzig 1894.
780. **Varenius, O.**, Gustaf Adolfs Sverige. Tal vid minnesfesten i Upsala universitets aula d. 6 nov. 1900. 16 s. Upsala 1900.
781. **Weibull, M.**, Gustaf II Adolf. Jemte en geografisk öfversigt af svenska väldet under dess storhetstid. 256 s. Sthlm 1894.
Ordagrant aftryck ur Sveriges historia från äldsta tid till våra dagar. D. 4: Sveriges storhetstid. (Se N:o 194.)
782. **Weibull, M.**, Gustaf II Adolf, en minnesbild. Tal hållet i Lunds universitets nya aula den 6 november 1882.
Ny Svensk Tidskr. 1888, s. 84—85. Äfven separat.
783. **Wieselgren, H.**, Gustaf II Adolf.
Ord och Bild 1894, s. 581—568.
784. **Wilkinson, Sp.**, Gustavus Adolphus.
The Cornhill Magazine 1896, August, s. 198—201.
785. **Ålund, O. W.**, Gustaf II Adolf. Ett trehundraårsminne, berättadt för ung och gammal. (4)+348 s. + illustr. + kartor. Sthlm 1894.

786. **Zwei fürstliche Knabenbriefe**, Gustav Adolph an Pfalzgraf Friedrich. Pfalzgraf Friedrich an Gustav Adolph 1602, 17 Aug., 6 Dec. Mitg. v. *I. Wille*.
Zeitschrift f. d. Geschichte d. Oberrheins 1880. Bd 32, s. 78—75.
787. **Eneström, E.**, La leggenda sulla dimora del re Svedese Gustavo Adolfo II:o in Padova. 9 s. Sthlm (tr. i Padova) 1886.
Ej i bokhandeln.
788. [**Favaro, Ant.**], Galileo Galilei e Gustavo Adolfo di Svezia. Ricerche inedite. 30 s. Padova 1881.
Mycket sällsynt.
789. **Bonsdorff, C. v.**, Huru Gustaf II Adolf hyllades i Finland.
Historiallinen Arkisto 1898. D. 15, s. 315—324.
790. **Hjärne, H.**, Sveriges statsskick i sjuttonde århundradet. Grundlinjer till föreläsningar. Sommarkurserna i Uppsala 1895. 16 s. Uppsala 1895.
791. **Nordwall, J. E.**, Om svenska riksrådets utveckling mot centralisation under Gustaf II Adolf. IV+50+(1) s. Upsala 1891.
Skrifter utg. af Humanistiska Vetenskapsamfundet i Upsala. 1: 5.
792. [**Nordwall, J. E.**], Några bidrag till en rådslängd för Gustaf II Adolfs regering.
Hist. Tidskr. 1898, s. 175—189.
793. **Beckman, K. V.**, Bidrag till utskottsmötenas historia. Akad. afh. (2)+82+(1) s. Upsala 1887.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 16—17 af *J. Fr. N[ystrom]*.
794. **Clason, S.**, Till reduktionens förhistoria. Gods- och räntesaföndringarna och de förbudna orterna. Akad. afh. VIII+279+72+(2) s. Upsala 1895.
Rec. i Hist. Tidskr. 1895, Öfv. o. gr., s. 43—50 af *O. V[arenius]*.
795. **Clason, S.**, Förhållandet till Polen och Petrus Petrejus' sändning till Danzig 1615.
Hist. Tidskr. 1900, s. 177—194.
796. **Forstén, G. V.**, Politika Švecija v smutnoje vremja. [Om Sveriges politik under »upprorstiden».]
Žurnal ministerstva narodnago prosvěščenija 1889, Febr., s. 325—349; Oktober, s. 185—213.
797. **Utdrag** ur ryska krönikor, hufvudsakligen angående Jakob De la Gardies fälttåg. Utg. af *H. Hjärne*.
Hist. Bibliotek. D. 6, s. 605—618: 7, s. 208—242.
798. **Jakubov, K.**, Rossija i Švecija v pervoj polovine 17 veka. [Ryssland och Sverige under första hälften af 17:e århundradet.] X+493 s. Moskva 1897.

799. **Schybergson, M. G.**, Sverige och Rysland under förra hälften af sjuttonde seklet.
Finsk Tidskr. 1898. Bd 34, s. 387—347.
800. **Hildebrand, E.**, Nya bidrag till Gustaf II Adolfs historia.
Hist. Tidskr. 1882, s. 277—294. (Se N:o 802 o. 885.)
801. **Obser, K.**, Gustav Adolf von Schweden an Oberrhein im Jahre 1620.
Zeitschrift f. d. Geschichte d. Oberrheins 1895. N. F. Bd 10, s. 180—187.
802. **Johan Hands dagbok under K. Gustaf II Adolfs resa till Tyskland 1620.** Utgifven af Kongl. Samfundet för utgivande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *C. G. Styffe*. 89+(1) s. Sthlm. Tr. 1879 men ej utl. förr än 1882.
Historiska Handlingar. D. 8: N:o 8.
803. **Wigger, F.**, Die Festung Pöl.
Jahrb. u. Jahresh. d. Vereins f. Mecklenb. Geschichte 1883. Jahrg. 48, s. 1—58 + 1 karta.
Berör bl. a. Gustaf II Adolfs resa till Berlin 1620.
804. **Axel Oxenstjernas Brev, hvorved Maleren Peter Isaacsens ansattes som Svensk Spion i Danmark. [1620.]**
Aarberetn. f. d. Kongl. Geheimearchiv 1876—88. Bd 6. Tillæg, s. 21—22.
805. **Krones, F. R. v.**, Katharine von Brandenburg-Preussen, als Fürstin von Siebenbürgen 1620—31.
Zeitschrift f. allgemeine Geschichte, Kultur, Literatur- u. Kunstg. 1884, N:o 5.
Efter svenska källor.
806. **Greiffenhagen, W.**, Das schwedisch polnische Waffenstillstands-Colloquium zu Cardina am 18 und 19 Mai 1621.
Beiträge z. Kunde Ebst-, Liv- u. Kurlands [1874]—81. Bd 2, s. 343—359.
807. **Bienemann jun., Fr.**, Zur Geschichte und Kritik der hist.-politischen Schrift von Eroberung der Hauptstadt Riga 1621.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1894. Bd 16, s. 262—320.
808. **Buchholz, A.**, Die Correspondenz König Gustav Adolfs mit der Stadt Riga um die Zeit der Belagerung von 1621.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1890. Bd 14, s. 389—409, 515.
809. **Fehre, E.**, Rigas Belagerung durch Gustav Adolf. (1621.)
Baltische Jugendschrift 1898, s. 101—105.
810. **Poelchau, A.**, Rigas Belagerung durch Gustav Adolf im Jahre 1621.
Baltische Monatschrift 1880. Th. 27, s. 679—689.
811. **Kawczyński P.**, Polnisch-Preussen zur Zeit des ersten schwedisch-polnischen Krieges. Progr. Th. 2, 3. 24+32 s. 4:o. Braunsberg 1876, 78.

812. **Hoppe, J.**, Geschichte des ersten schwedisch-polnischen Krieges in Preussen nebst Anhang. Hrg. v. *M. Toeppen*. 785 s. Leipzig 1887, 88.
Die preussischen Geschichtschreiber des 16. und 17. Jahrhunderts.
Hrg. von d. Verein f. d. Geschichte von Ost- u. Westpreussen. 5.
Rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 13—16 af *P. Söndén*.
813. Einige Documente aus der Zeit des Schwedenkrieges (1626—1635), mitgetheilt v. *F. Dittrich*.
Zeitschrift f. d. Geschichte u. Alterthumsk. Ermlands 1898. Bd 10, s. 626—655, 742—747.
814. **Leidig, E.**, Die Beziehungen Gustav Adolfs zu Danzig. Th. 1*.
Zeitschrift d. Westpr. Geschichtsv. 1885. H. 14, s. 1—44.
815. **Toeppen, M.**, Beiträge zur Geschichte des Weichseldeltas. VIII + 129 s. + 1 karta. 4:o. Danzig 1894.
Abhandlungen zur Landeskunde der Provinz Westpreussen. Herausgegeben von den Provinzial-Kommission zur Verwaltung der Westpreussischen Provinzial-Museen. H. 8.
Innehåller bl. a. flera skrivelser från Gustaf II Adolf och Axel Oxenstierna.
816. **Maercker, H.**, Geschichte der ländlichen Ortschaften und der drei kleineren Städte des Kreises Thorn in seiner früheren Ausdehnung von der Abzweigung des Kreises Briesen i. J. 1888. Lief. 1—3. IX + 921 s. + 2 kartor. Danzig 1899, 1900.
Schriften des Westpreussischen Geschichtsvereins.
Berör bl. a. Gustaf II Adolfs krig i Preussen samt innehåller s. 676—677 en skriftelse från Karl X Gustaf dat. Marienburg den 9 Maj 1656.
817. **Dittrich, F.**, Geschichte des Katholicismus in Altpreussen von 1525 bis zum Ausgange des achtzehnten Jahrhunderts.
Zeitschrift f. d. Geschichte d. Alterthumsk. Ermlands 1900. Bd 18, s. 1—289.
Berör bl. a. Gustaf II Adolfs polska krig.
818. **Plehn, H.**, Geschichte des Kreises Strassburg in Westpreussen. XXVII + 369 s. Leipzig 1900.
Materialien und Forschungen zur Wirtschafts- und Verwaltungsgeschichte von Ost- und Westpreussen. Hrgb. von dem Verein für die Geschichte der Provinz Ost- und Westpreussen. 2.
819. **Chroust, Ant.**, Abraham von Dohna. Sein Leben und sein Gedicht auf den Reichstag von 1613. XII + 388 s. + 1 portr. München 1896.
Berör bl. a. Gustaf II Adolfs krig i Preussen.
820. **Sembritzki, J.**, Geschichte d. Königl. Preussischer See- und Handelsstadt Memel. XII + 334 + 2 pl. Memel 1900.
821. Eine Originalurkunde Gustav Adolfs über ein Kirchspiel in Westpreussen. Mitgetheilt v. *M. Toeppen*.
Zeitschrift d. Westpr. Geschichtsv. 1889. H. 27, s. 101—104.
822. **Janssen, Joh.**, Geschichte des deutschen Volkes seit dem Ausgange des Mittelalters. Bd 5. XLIII + 716 s. Freiburg im Breisgau 1886.
S. 673—674: Die Union und König Gustaf Adolf v. Schweden.

823. **Schybergson, M. G.**, Underhandlingarna om en evangelisk allians åren 1624—1625. Ett bidrag till trettioåriga krigets historia. Akad. afh. VIII+114+XXXVIII s. Helsingfors 1880.
Rec. i Ny Svensk Tidskr. 1880, s. 124—180 af *Cl. Annerstedt*; i Finsk Tidskr. 1880. Bd 8, s. 221—227 af *J. A. Fridericia*; *Foreman, G. Z.*, Ex officio opponentens utlåtande angående M. G. Schybergsons akademiska afh. 17 s. Helsingfors 1880.
824. **Gindely, A.**, Die maritimen Pläne der Habsburger und die Antheilnahme Kaisers Ferdinand II am Polnisch-Schwedischen Kriege während der Jahre 1627—29. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. 54 s. 4:o. Wien 1890.
Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien, philosophisch-historische Classe. Bd 89: 4.
825. **Mareš, Fr.**, Die maritime Politik der Habsburger in den Jahren 1625—28. 1—2.
Mittheilungen d. Instituts f. österreichische Geschichtsf. 1880, 81. Bd 1, s. 548—578; 2, s. 49—82.
826. Ein Schreiben des Generals v. Pappenheim an Danzig [1628]. Mitgeteilt von *O. Günther*.
Zeitschrift d. Westpr. Geschichtsv. 1899. H. 40, s. 121—124.
827. **Gindely, A.**, Waldstein während seines ersten Generalats im Lichte der gleichzeitigen Quellen 1625—30. Bd 1. V+(1)+424 s. 2 (2)+396 s. Prag u. Leipzig 1886.
828. **Mack, H.**, Die Hanse und die Belagerung Stralsunds im Jahre 1628. Vortrag gehalten in der Versammlung des Hansischen Geschichtsvereins zu Stralsund am 28. Mai 1893.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1892 (tr. 1898), s. 121—155.
829. **Reishaus, Th.**, Wallenstein und die Belagerung Stralsunds im Jahre 1628. Ein Vortrag. 38 s. + 1 karta. Stralsund 1887.
830. **Weibull, M.**, Gustaf II Adolf och Christian IV 1624—1625. Progr. 34+XIII s. 4:o. Lund 1894.
831. **Gindely, A.**, Beiträge zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. Aus den nachgelassenen Schriften A. Gindely's, herausgegeben v. *J. Hirn*.
Archiv f. österreichische Geschichte 1900. Bd 89, s. 1—248. Kap. D. har till öfverskrift: Die Unterhandlungen mit Dänemark und Schweden über die Führung des Krieges (1624—25).
832. **Opel, J. O.**, Der niedersächsisch-dänische Krieg. Bd 2. Der dänische Krieg 1624—26. (4)+616 s. Magdeburg 1878.
Rec. i [Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 1, s. 839—847 af *J. A. Fridericia*.
833. **Larsen, A.**, Kejserkrigen. Et Bidrag til de Nordiske Rigers Krigshistorie. Efter trykte og utrykte Kilder. Afanit 1: Indtil Slaget ved Lutter am Barenberge. 147 s. 4:o. Khvn 1896.
Rec. i Norsk Militært Tidskr. 1896, s. 381—383 af *S. B.*

834. **Fridericia, J. A.**, Danmarks ydre politiske Historie i Tiden fra Freden i Lybek til Freden i Kjøbenhavn (1629—60). 1: 1629—35. (1)+314 s. 2. 1635—45. (3)+524+(1) s. Khvn 1876, 81.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. LVII—LIX af [H.] H[järn]e; i Hist. Tidskr. 1881, s. XCVII—CIV af Cl. Annerstedt.
835. Riksrådet Gabriel Gustafsson Oxenstiernas berättelse om mötet mellan K. Gustaf II Adolf och K. Kristian IV i prästgården Ulfsbäck i Markaryds socken i Småland, Februari 1629. Utgifven af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinavien historia genom C. G. Styffe. 17 s. Sthlm 1882.
Hist. Handlingar. D. 8: N:o 4.
Ett utdrag häraf gjordt af H. H[ildebrand] i Ny Illustr. Tidning 1879 s. 259—260, 262.
836. **Sehested, Th.**, Cantsler Christen Thomesen Sehested. En Beretning. (2)+233 s. Khvn 1894.
Berör bl. a. mötet mellan Gustaf II Adolf och Christian IV i Ulfsbeks prestgård 1629.
837. **Gardiner, S. R.**, History of England from the accession of James I to the outbreak of the civil war 1603—1642. Vol. 1—10. London 1883—84.
838. **Gardiner, S. R.**, A history of England under the duke of Buckingham and Charles I. 1624—1628. Vol. 1. XXI+(1)+366 s. 2. XIII+(1)+386 s. London 1875.
Berör Gustaf II Adolfs historia. Sir Patrick Spens engelskt sändebud i Sverige 1624.
839. **Gardiner, S. R.**, The personal government of Charles I. A history of England from the assassination of the duke of Buckingham to the declaration of the judges on ship-money 1628—37. Vol. 1. XXIV+373 s. 2. XI+(1)+387 s. London 1877.
840. **Rydfors, A.**, De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och England 1624—maj 1630. Akad. afh. VIII+154 s. Upsala 1890.
Rec. i Historische Zeitschrift 1892. Bd 70, s. 110—111 af F. Arnheim; i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 86—89 af P. Sonden.
841. Letters relating to the mission of sir Thomas Roe to Gustavus Adolphus 1629—30. Ed. by S. R. Gardiner. (1)+98 s. 4:o. London 1875.
842. **Fraser, W.**, The Melvilles earls of Melville and the Leslies earls of Leven. Vol. 1—3. Med flera portr. 4:o. Edinburgh 1890.
Bref från Gustaf II Adolf till James, marquis of Hamilton och från Axel Oxenstierna till Alexander Leslie, earl of Leven.
843. **Welbull, L.**, De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Frankrike 1629—31. Ett bidrag till Gustaf II Adolfs och kardinal Richelieus historia. Akad. afh. (2)+90+(3) s. 4:o. Lund 1899.
Lunds Universitets Årskrift 1899.
844. **Schybergson, M. G.**, Sveriges och Hollands diplomatiska förbindelser 1621—30, belysta genom aktstycken ur Svenska Riksarkivet. C+530 s. Helsingfors 1881.

- Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk. H. 86.
 Rec. i Finak Tidskr. 1881. Bd 11, s. 476—480 af *G. Frosterus*; i Hist. Tidskr. 1882, s. XLV—L af *S. F. Hammarstrand*; i [Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 8, s. 550—558 af *J. A. Fridericia*.
845. Szilágyi, A., Gabriel Bethlen und die schwedische Diplomatie. Aus dem ungarischen Original. 76 s. Budapest 1882.
 Sep.-abdr. aus Ungarische Revue 1882.
846. Szilágyi, A., Georg Rákóczy I im dreissigjährigen Kriege 1630—40. Mit Urkunden aus schwedischen u. ungarischen Archiven. Deutsche Ausg. XXVI+145 s. Budapest 1883.
847. Szilágyi, S., II Rákóczy György. 1621—60. 212 s. + pl. Budapest 1891.
 Magyar történeti életrajzok.
848. Wibling, C. L., Sveriges förhållande till Siebenbürgen 1623—1648. Akad. afh. (1)+IV+211 s. Lund 1890. (Se N:o 1456—58.)
849. Westrin, Th., Philip Sadlers beskickning till Siebenbürgen 1626. Hist. Tidskr. 1890, s. 169—175.
850. Confirmation deren Walckischen Privilegien von Gustavo Adolpho Könige in Schweden d. d. Narva, den 6 Martii Anno Domini 1626. Bigasche Stadtblätter 1895, N:o 41.
851. Gebauer, J., Kurbrandenburg in der Krisis des Jahres 1627. VIII+185+(1) s. Halle 1896.
 Hallesche Abhandl. zur neueren Gesch. H. 83.
 Innehåller bl. a. en skildring af huru en del värfvade svenska trupper under Johan V. Streiffs befäl 1626 gjorde ett infall i Brandenburg.
 Rec. i Deutsche Zeitschrift f. Geschichtsw. 1897—98. Monatsblätter, s. 300—303 af *H. Kiewning*.
852. Böhling, J., Venedig, Gustav Adolf und Rohan. Ein Beitrag zur allgemeinen politischen Geschichte im Zeitalter des dreissigjährigen Kriegs aus venezianischen Quellen. X+382 s. Halle 1885.
 Hallesche Abhandl. zur neueren Gesch. H. 20.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 49—52 af *Ehd. [E. Hildebrand]*; i Nordisk Revy 1885, sp. 493—497 af *H. Hjörne*; i Historische Zeitschrift 1889. Bd 61, s. 151—153 af *H. v. Zwiédineck-Südenhorst*.
853. Nottbeck, E. v., Gustav Adolph u. die Rudbecksche Kirchenvisitation. Baltische Monatschrift 1896, s. 29—44.
854. Westling, G. O. F., Biskop Johannes Rudbecks visitation i Estland 1627. 22 s. 4:o. Hernösand 1890.
 Afr. ur Handlingar rörande prästmötet i Hernösand 1890.
855. Zwei Verfügungen Axel Oxenstiern's inbetreff des Bernsteins aus den Jahren 1630 und 1631. Mitgeteilt von *M. Toeppen*. Altpreuussische Monatschrift 1899, s. 136—138.

856. Handlingar rörande Erik Brorsson Rålamb's förhållande till konung Gustaf II Adolf.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 510—515.
857. **Szelągowski, A.**, Układy królewicza Władysława i dysydentów z Gustawem Adolfem w. r. 1632.
Kwartalnik Historyczny 1899, s. 683—733.

c. Kristina.

858. Tvenne egenhändige bref från drottning Kristina. (Ur arkivet på Eriksberg.) Meddelade af *C. C:son Bonde*.
Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 139—140.
859. **Bain, F. W.**, Christina, queen of Sweden. XXIII+388 s. +1 portr. London 1890 [1889].
860. **Christine von Schweden**. 64 s. Berlin 1895.
Gekrönte Häupter. Zur Naturgeschichte des Absolutismus. N:o 24.
861. **Fay, F. R.**, Königin Christine von Schweden die Tochter Gustav Adolfs. 40 s. Barmen 1889.
862. **Foucher de Careil, A.**, Descartes, la princesse Elisabeth et la reine Christine d'après des lettres inédites. V+219+(1) s. Paris 1879.
863. **Friis, H. E.**, Dronning Christina af Sverrig. 1626—1689. (2)+246 s. +2 portr. +2 pl. Khvn 1896.
En tyak öfers. af *P. Kläiber*. IV+191 s. +1 portr. utk. Leipzig 1898.
864. **Klokow, L.**, Christine von Schweden.
Frauenwelt. Sonntags-Beilage zur Staatsbürger-Zeitung 1878. Jahrg. 5, s. 289—240.
865. **Kovalevskij, P. I.**, Christina, koroleva Švedskaja. (Istoriko-psichologičeskij očerk.) [Christina, drottning af Sverige. Historisk-psykologisk skildring.]
Věstnik Vsemirny Istorii 1900, Dec., s. 3—9.
866. **Myne, R. S.**, Christina, queen of Sweden.
The Scottish Review 1896. Vol. 28, s. 122—152.
867. **Rygh, G.**, Dronning Kristina af Sverige.
Folkevennen 1882, s. 308—326.
868. **Saint-Victor, P. de**, Anciens et modernes. (3)+582 s. Paris 1886.
Inneh. bl. a.: Les Koenigsmark.—Christine de Suède.
869. **Schauerle, F.**, Christina, Königin von Schweden. Ein Lebensbild. (1)+204 s. Freiburg im Breisgau 1880.
870. **Szentimrei, Márton**, Svedországi Krisztina. Élet-és korrajz. [Kristinas af Sverige If och tid.] 279 s. Budapest 1882.
Hazi-könyvtar. 41.

871. **Thomesen, J.**, Træk af dronning Kristinas liv. 1—2.
Folkevennen 1900, s. 425—487, 486—496.
872. **Weibull, M.**, Om »Mémoires de Chanut».
Hist. Tidskr. 1887, s. 49—80, 151—192; 1888, s. 1—28, 181—166.
873. [**Werner, K. F.**], Drottning Kristina.
Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 140—146.
874. [**Vincens, C.**], Princesses et grandes dames. (La reine Christine.) Par
A. Barine. 354+(1) s. Paris 1890.
875. [**Vincens, C.**], Christine de Suède par *A. Barine*.
Revue des deux mondes 1888. T. 5, s. 788—823.
Åften på rycka i Västnäk Istoritjeskij 1889, Augusti. T. 37.
876. **Varenius, O.**, Ansvarsbestämmelserna för förmyndarestyrelse af 1634
och 1660.
Hist. Tidskr. 1888, s. 841—856.
877. **Beckman, C. V.**, Bidrag till svenska riksdagens historia 1650—1680.
Konsist. Afh. Linköping. Progr. Upsala. 58+(1) s. 4:o. Upsala
1888.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 78—76 af [*E.*] *H[ildebrand]*.
878. **Campani, C.**, Raimondo Montecuccoli, la sua famiglia e i suoi tempi.
XIX+569 s. Firenze 1876.
Inneh. bidrag till såväl 30-åriga krigets som drottning Christinas hi-
storia före och efter hennes tronafgåelse.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 4, s. XII—XVII af *C. T. Odhner*.
879. **Parieu, E. de**, Le chancelier Axel Oxenstierna.
Séances et travaux de l'académie des sciences morales et politiques.
1875, juillet, s. 5—21.
880. **Sondén, P.**, Johan Skytte och Oxenstiernorna.
Hist. Tidskr. 1900, s. 118—154.
881. **Mettig, C.**, Ein Mandat der Königin Christine von Schweden vom 18
Dec. 1633. Gäst und Schiessungen betreffend.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ost-
seeprovinzen Russlands 1885 (tr. 1886), s. 11—18.
882. **Heimer, Aug.**, De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Eng-
land 1633—54. Akad. afh. 161 s. Lund 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1893. Öfv. o. gr., s. 25—28 af *G. R. F[dhruus]*.
883. **Forstén, G. V.**, Snošenje Švecii s Rossiej v carstvovanie Christiny.
[Sveriges förhållande till Ryssland under Kristinas regering.]
Žurnal ministerstva narodnago prosvěščentija 1891. Čast' 275 Ijun', s.
348—375.
884. **Avaux, Claude de Mesmes, comte d'**. Correspondance inédite avec
son père Jean Jacques de Mesmes, Sr de Roissy (1627—1642) publiée
par *A. Boppe*. XXVII+301 s. Paris 1887.

885. Documents relating to the colonial history of the state of New-York. Edited by *B. Fernow*. Vol. 12. L+669 s. 13. XXXIII+617 s. 4o. Albany 1877, 81.
Vol. 12 har till undertitel: Documents relating to the history of the Dutch and Swedish settlements on the Delaware river, translated and compiled from original manuscripts in the Office of the secretary of state at Albany and in the Royal Archives at Stockholm by *B. Fernow*.
886. Letter of Peter Minuit proposing the founding of the colony of New Sweden. Transl. from the original Dutch by *G. B. Keen*. [16 June 1636.]
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1882. Vol. 6, s. 458—460.
887. *Ödner, C. T.*, Kolonien Nya Sveriges grundläggning 1637—1642.
Hist. Bibliotek. D. 3, s. 197—235.
Finnes äfven öfversatt till engelska af *G. B. Keen* med titel: »The founding of New Sweden 1637—42» i The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1879. Vol. 3, s. 269—284, 895—411.
888. Account, An, of the seditious false Königsmark in New Sweden. Transl. from the Swedish by *G. B. Keen*.
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1888. Vol. 7, s. 219—220.
889. Celebration of the decennial anniversary of the founding of New Sweden, Maine, July 23, 1880. 87 s. Portland 1881.
890. *Clement, J.*, Swedish settlers in Gloucester county, New Jersey, previous to 1684.
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1898. Vol. 17, s. 83—87.
891. Correspondence between governor Printz and governor Winthrop.
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1884. Vol. 8, s. 341—342.
892. History of the Scandinavians and successful Scandinavians in the United States. Compiled and. ed. by *O. N. Nelson*. Vol. 1: P. 1—2. (10) + 643 s. + pl. o. portr. 2: 1—2. (10) + 498 s. + portr. Minneapolis 1893—97. Ny uppl. 1: (12)+518 s. 2: 280 s. Minneapolis 1900.
1: 1: Historical articles of the greater events of Scandinavian-American history, from 1000 to 1898. — *Chester, E. S.*, The first Swedish settlement in America. — *Swainson, J.*, Swedish colony at Bishopshill. De båda sista hafva stått i »Scandinavia» 1884.
893. *Keen, G. B.*, The descendants of Jöran Kyn, the founder of Upland.
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1878—83. Vol. 2, s. 325—335, 448—456; 3, s. 88—95, 206—223, 331—341, 447—457; 4, s. 99—112, 284—245, 343—360, 484—500; 5, s. 85—101, 217—222, 334—342, 451—461; 6, s. 106—110, 207—216, 329—341, 453—457; 7, s. 94—100, 200—205, 299—308, 464—474.
894. *Martin, J. H.*, Chester (and its vicinity) Delaware county, in Pennsylvania; with genealogical sketches of some old families. VI+530 s. +1 portr. Philadelphia 1877.

895. **Mattson, H.**, 250 anniversary of the first Swedish settlement in America. Sept. 14th 1888. 70 s.+1 pl. Minneapolis 1888. En annan uppl. Minneapolis 1889.
896. **Report, The**, of governor Johan Printz, of New Sweden, for 1647, and the reply of count Axel Oxenstierna, chancellor of Sweden. Transl. by *G. B. Keen*. (Originalerna finnas i Riksarkivet.)
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1888. Vol. 7, s. 271—285.
897. **Settlements, The** Swedish, on the Delawere, Christina, queen of the Swedes, the Goths and the Vends.
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1877. Vol. 1, s. 149—162.
898. **Sprinchorn, C. K. S.**, Kolonien Nya Sveriges historia. Akad. afd. [Lund.] 102+(1) s. +1 karta. Sthlm 1878.
Äfven i Hist. Bibliotek. D. 5, s. 165—266+1 karta.
Finnes äfven öfversatt till engelska af *G. B. Keen* med titel: »The history of the colony of New Sweden» i The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1888, 84. Vol. 7, s. 395—419; 8, s. 17—44 + 1 portr., 129—159+1 portr., 241—264.
899. **Stone, F. D.**, A vindication of William Penn by Philip Ford, and other papers relating to the settlement of Pennsylvania.
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1882. Vol. 6, s. 174—181.
900. **Story, The**, of New Sweden as told at the quarter centennial celebration of the founding of the Swedish colony in the woods of Maine, Juni 25, 1895. 184 s. Portland 1896.
901. **Taylor, W. W.**, Some of the beginnings of Delaware, Wilmington settled by the Swedes, 1638.
Magazine of American history 1889. Vol. 22, s. 398—408.
902. **Malmström, O.**, Änkedrottning Maria Eleonora och hennes flykt till Danmark. [1640.] Progr. 11 s. 4:o. Helsingborg 1895.
903. **Armstedt, R.**, Der schwed. Heiratsplan des Gr. Kurfürsten. Progr. 45 s. Königsberg 1896.
904. **Malmström, O.**, Underhandlingarna om ett giftermål mellan Kristina af Sverige och Friedrich Wilhelm af Brandenburg. [1641.] Progr. 13 s. 4:o. Helsingborg 1895.
905. **Schulze, K.**, Das Project der Vermählung Friedrich Wilhelms von Brandenburg mit Christina von Schweden. (3)+80 s. Halle 1898.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 86.
Rec. i Mitteilungen a. d. historischen Litteratur 1899, s. 182—184 af *F. Hirsch*; i Deutsche Litteraturzeitung 1900, s. 873—876 af *C. Spanagel*.
906. Fra den franske Gesandt de la Thuillerie's Ophold i Norden 1644—45.

Historiske Samlinger og Studier vedrørende danske Forhold og Personligheder læst i det 17 Aarhundrede, udgivne af *H. Rördam*. Bd 2 (1896), s. 475—504.

907. **Huitfeldt-Kaas, H. J.**, Generalmajor Georg Reichwein.
[Nor.] Hist. Tidaskr. 1899. 3:e Række. Bd 5, s. 337—426.
Berör krigen med Sverige 1643—45, 1657—60.
908. Generalmajor Georg Reichweins Kopibog 1646—57.
Meddelelser fra det norske Rigsarchiv. Bd 2, s. 1—96.
909. **Koek, Chr.**, Schwansen. Historisch und topographisch beschrieben. 269+(2) s. +2 kartor. Kiel 1898.
Berör bl. a. krigen 1643—45 o. 1657—60.
910. **Meldell, Fr.**, Fra Enevældens Dæmring i Danmark. En paa Kildeskrifter støttet historisk Undersøgelse. 196 s. Khvn 1884.
Kriget mellan Sverige o. Danmark 1643—45 o. 1657.
911. **Sehested, Th.**, Hannibal Sehested. En Beretning efter trykte og utrykte Kilder. D. 1. (2)+358 s. 2: Bilag. 509+(1) s. Khvn 1886.
912. Aggerhusiske Acters første Quartaels summariske Beskrivelse paa nerverende Aar 1644 flitteligen samlet oc forfattet. Tryckt i Christiania af Tyge Nielsøn Aar 1644. Aftryk af Originalen i det kgl. Bibliothek i Stockholm ved *J. C. Tellefsen*. VIII+24 s. 4:o. Christiania 1883.
913. **Kernkamp, G. W.**, De sleutels van de Sont. Het aandeel van de Republiek in den Deensch-Zweedschen oorlog van 1644—45. 2+342+3 s. s'Hage 1890.
Rec. i Hist. Tidaskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 86—89 af *E. F[rises]*; i Historische Zeitschrift 1891. Bd 67, s. 549—551 af *P. L. M.*
914. **Munthe, C. O.**, Hannibalsfejden 1644—1645. Den norske hærs bloddåb. Norsk Militært Tidaskr. 1900, s. 231—268, 319—353, 446—464, 526—546, 555—578, 633—665, 705—744.
915. **Sörensen, S. A.**, Jörgen Rohweder, kaldet Steinberg. En dansk Partigjænger under Torstenson-Fejden.
Personalhistorisk Tidaskr. 1894. Aarg. 15, s. 287—301.
916. **Vessberg, V.**, Bidrag till historien om Sveriges krig med Danmark 1643—1645. 1: Gustaf Horns fälttåg. 68 s. 2: Kriget på norska gränsen. Progr. LV s. 4:o. Sthlm 1895, 1900.
917. **Meldell, Fr.**, Fra Christian IV:s sidste Krig.
Historisk Archiv 1884. Ny Række. Bd 11, s. 81—104, 133—198, 349—369.
918. **Bruun, C.**, Slaget paa Kolberger Heide den 1 juli 1644 og de derefter følgende Begivenheder. Et Bidrag til den danske og svenske Sökrighistorie. Med et Kort over Kieler-Bugt og Kieler-Fjord. 233+(1) s. +1 karta. Khvn 1879.

919. **Brock, P.**, Minderne om Söslaget paa Kolberger Heide den 1 juli 1644 i de danske Kongers kronologiske Samling paa Rosenborg. Med 6 Afbildninger. 88 s. Khvn 1890.
920. Om Kong Christian IV:s personlige Deltagelse i det Skaanske Felttog i Eftersommeren 1644.
Aarsberetninger fra det K. Geheimearchiv 1876—88. Bd 6: Tillæg, s. 27—28.
921. Diarium öfwer det, som wedh Hennes Kongl. Maj:ttz och Cronones skepflootta, hwilken om hösten A:o 1644 under General Majorens och Öfwer Commendantens H. Carl Gustaff Wrangells conduite utgick till siöa, förnembligst passerat och föreluppit är. Ur Sjökrigsarkivet, Stockholm genom *S. Natt och Dag*. 10 s. Karlskrona 1900.
Ingår äfven uti Tidskrift i Sjöväsendet 1900. Årg. 68.
922. **Larsen, A.**, Nogle Optegnelser fra Rigsarchivet i Stockholm vedrørende Flaaden under Christian IV:s sidste Krig, særlig Admiral Pros Munds Kamp og Fald den 13 October 1644.
Tidskrift for Søvæsen 1897. Ny Række. Bd 32, s. 50—60.
923. **Marquart, Joh.**, Gesandtschaftsbericht über die Theilnahme der Hansestädte an die Friedensverhandlungen zu Brömsebro im Jahre 1645. Mitgetheilt v. *C. Wehrmann*.
Zeitschrift d. Vereins f. Lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1876. Bd 8, s. 407—475.
924. Från fredsmötet 1645. Meddeladt af *E. Fries*.
Hist. Tidskr. 1895, s. 481—488.
925. **Fries, E.**, Ett tvåhundraftioårs-minne. [Freden i Brömsebro 1645.]
Läsning för folket 1895, s. 257—274.
926. **Meyer, A.**, Gamle Minder. [Freden i Brömsebro 1645.]
Vort Forsvar 1894. Aarg. 14: N:o 347 (8 April).
927. **Modin, E.**, Föredrag vid minnesfester i Linsells och Svegs kyrkor den 16 och 17 november 1895 till firande af Härjedalens återförening med Sverige genom freden i Brömsebro 1645. 11 s. Östersund 1895.
928. **Sörensen, S. A.**, Brömsebrofreden 1645.
Vort Forsvar 1881—88, N:o 11.
929. **Marquart, Joh.**, Bericht über die Gesandtschaft der Hansestädte nach Stockholm zur Beglückwünschung der Königin Christine im Jahre 1645. Mitgetheilt v. *C. Wehrmann*.
Zeitschrift d. Vereins f. Lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1876. Bd 8, s. 476—488.
930. Handlingar rörande Johan Adler Salvii upphöjelse till riksråd. Medd. af *C. T. Odhner*.
Historiskt Bibliotek. D. 2, s. 355—368.

931. **Granlund, V.**, En svensk koloni i Afrika eller svenska afrikanska kompaniets historia.
Hist. Bibliotek. D. 6, s. 285—420.
932. **Fridericia, J. A.**, Adelsvældens sidste Dage. Danmarks Historie fra Christian IV:s Død til Enevældens Indførelse (1648—1660). (11) + 550 + LXVII s. Khvn 1894.
Rec. i Tilskueren 1896, s. 567—578 af *P. Munch*.
933. **Heyne, M.**, Der schwedische Investiturstreit 1648—1664. Progr. 29 s. 4:o. Weilburg 1888.
934. **Ramos-Coelho, José**, Historia do Infante D. Duarte irmão de el-rei D. João IV. T. 1. XXI+740+(1) s. + 1 portr. + pl. T. 2. 898+(1) s. + 1 portr. + pl. Lisboa 1889—90.
Berör drottning Christinas historia.
Rec. i Hist. Tidkr. 1891. Öfv. o. gr., s. 25—29 af *J. Vising*; i Revue Historique 1892. Bd 2, s. 152—158 af *H. Léonardon*.
935. **Weibull, M.**, Drottning Kristina och Klas Tott. Några historiska beriktiganden. Inbjudning till doktorspromotionen 31 maj 1892. 28 s. 4:o. Lund 1892.
Lunds Universitets Årsskrift. T. 29.
936. **Pavie, E.**, Cerisantes (Marc Duncan II). 112 s. Angers 1894.
Extrait des Mémoires de la Société nationale d'Agriculture, Sciences et Arts d'Angers.
Cerisantes var en af drottning Kristinas gunstlingar och svensk ministerresident i Paris.
937. **Wrangel, E.**, Om de främmande lärde vid drottning Christinas hof. Några anteckningar ur utländska arkiv.
Hist. Tidkr. 1897, s. 331—336.
938. **Wrangel, E.**, Drottning Christina och Le grand Cyrus. Ett kapitel ur en afhandling om drottning Christina och den pretiösa societeten.
Pro Novitate 1898. Festskrift utgifven af Svenska Bokhandels-Medhjälpareföreningen till minne af dess 10-åriga tillvaro, s. 20—44.
939. **Silfverstolpe, C.**, Antoine de Beaulieu. Hof- och balettmästare hos drottning Kristina.
Samlaren 1889. Årg. 10, s. 5—30.
940. **Bref från biskop Andreas Prytz till Axel Oxenstierna.** [1650.]
Hist. Tidkr. 1885, s. 178.
941. **Crohns, HJ.**, Sveriges politik i förhållande till de federativa rörelserna i Tyskland 1650—57. 1: 1: Sveriges politik i förhållande till de federativa rörelserna i Tyskland 1650—54. Akad. afh. (1) + 203 s. Helsingfors 1894. 1: 2: De förberedande underhandlingarna för Rhenalliansen 1654—57 och Sveriges förhållande till dem. S. 204—258. Helsingfors 1895. Hela D. 1 ingår uti Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk. H. 57. Helsingfors 1898.
942. **Berichten angaande 't gepasseerde in Engelant in den jaere 1650, 51, 52 ende 1653.** (Archief von Hilten.)
Bijdragen en mededeelingen von het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht 1880. D. 3, s. 322—323.

943. **Berichte des schwedischen Geschäftsträgers Benedikt Skytte aus Siebenbürgen 1651—1652.**
Ungarische Revue 1890, s. 841—858.
944. **Söderberg, L. E., Utskottsmötet 1651 och riksdagen 1652.** Akad. afh. [Upsala.] (1)+62 s. Sthlm 1877.
945. **Baillon, comte de, La Suède en 1653. La reine Christine à Stockholm. Souvenirs inédits de l'un de ses gentilshommes de la chambre.** Le Correspondant 1878. N. S. T. 76, s. 239—256, 463—478, 654—667.
946. **Gustafsson, C. H., Bidrag till historien om drottning Kristinas afsägelse och riksdagen 1654.** Akad. afh. [Upsala.] (3) + 97 + (1) + 1 Tabell. Sthlm 1887.
947. **Bref från G. v. Plettenberg till tyska kejsaren om drottning Kristinas ankomst till Hamburg 1654.**
Hist. Tidkr. 1884, s. 347—352.
948. **Annale, H. d'Orléans duc d', M. le Prince à Bruxelles (1653—1657). Affaires et négociations.**
Le Correspondant 1892. T. 1, s. 813—826.
Berör drottning Kristinas vistande i Bruxelles 1654—55.
949. **[Burenstam, C.], La reine Christine de Suède à Anvers et Bruxelles 1654—1655.** 167+(1) s. + 1 portr. Bruxelles 1891.
950. **Busson, A., Christine von Schweden in Tirol.** 111 s. Innsbruck 1884.
951. **Marchesi, V., Il passaggio della regina Cristina di Svezia per gli stati veneti nel 1655 (nota d'archivio). Lettura fatta nell'adunanza del 17 aprile 1891.** 7 s. Udine 1891.
Estratto dagli Atti dell' Accademia di Udine. Ser. 2: Vol. 9.
952. **Malagola, C., Cristina di Svezia in Bologna. Memorie raccolte da relazioni Ufficiali.** (1)+24 s. + 1 portr. Pisa 1881.
Giornale araldico genealogico italiano. Anno 8, 1881.
953. **Campori, C., Cristina di Svezia e gli Estensi. Memoria.** 29 s. Modena 1877.
Atti e Memorie delle Deputazioni di storia patria dell' Emilia. N. S. Vol. 2.
954. **Claretta, Gaudenzio, La regina Cristina di Svezia in Italia (1655—1689). Memorie storiche ed aneddotiche con'documenti.** XVI+456 + (1) s. + 1 portr. Torino 1892.
955. **Elton, Ch., Christina of Sweden and her books.**
Bibliographica 1894. 1, s. 5—30.
956. **Meyer, E., Om drottning Kristinas literära verksamhet i Italien.**
Samlaren 1884 (tr. 1885). Årg. 5, s. 65—144.
957. **Briefwechsel der Herzogin Sophie von Hannover mit ihrem Bruder dem Kurfürsten Karl Ludwig von der Pfalz und des Letzteren mit seiner**

- Schwägerin der Pfalzgräfin Anna. Herausg. v. *E. Bodemann*. XIX + 492 s. Leipzig 1885.
 Publicationen aus d. K. Preussischen Staatsarchiven. 26.
 Drottning Christina omnämnes rätt ofta i dessa bref.
958. **Chantelauze, R. de**, Le cardinal de Retz et ses missions diplomatiques à Rome d'après les documents inédits des archives du ministère des affaires étrangères. 575+(1) s. Paris 1879.
 Skildrar bl. a. kardinalens förhållande till drottning Christina.
959. **Evelyn, J.**, Diary, to which are added a selection from his familiar letters and the private correspondence between king Charles I and sir Edward Nicholas and between sir Edward Hyde (afterwards earl of Clarendon) and sir Richard Browne, edited from the original by *W. Bray*. A new ed. in four vol. with a life of the author by *H. B. Wheatley*. Vol. 1—4. London 1879.
 Drottning Christina, som stod i liflig förbindelse med England, förekommer ofta nämnd i detta arbete.
960. Ett bref från Christina Alexandra till fursten af Monaco, Honoré II. Dat. 27/6 1656.
 Hist. Tidkr. 1894, s. 261—262.
961. **Chavary, Ét.**, Pierre Michon, dit l'abbé Bourdelot.
 Revue des documents historiques 1879. 6, 1—4.
962. **Herbet, F.**, La vérité sur le meurtre de Monaldeschi. [1657.] 20 s. Fontainebleau 1894.
 Extrait des Annales de la Société historique et archéologique du Gâtinais.
963. **Lavergne, Mme Julie O.**, Légendes de Fontainebleau. 309 + (1) s. Paris 1880.
964. **L'Huillier, Th.**, À propos du meurtre de Monaldeschi à Fontainebleau.
 Revue de Champagne et de Brie 1888, Août.
965. **Sommi-Piccardi**, Di Cristina di Svezia in Roma, memorie e documenti inediti e rari.
 Giornale araldico 1889. T. 16.
 Berör mordet på Monaldeschi.
966. **Vidal, A.**, L'église d'Avon et le meurtre de Monaldeschi. 83 s. + 1 pl. Paris 1879.
 Endast 70 exempl.
967. Christine de Suède et le cardinal Azzolino. Lettres inédites (1666—68). Avec une introduction et des notes par *C. Bildt*. XXVIII + 514 s. + 2 portr. + 1 facs. Paris 1899.
 Med anledning af denna bok utgåfvo *E. Daniels* i Preussische Jahrbücher 1899. Bd 96, s. 385—416; 97, s. 51—93 en essay med titel: Christine von Schweden; och *E. Masi* i Nuova Antologia 1899. Vol. 165, s. 685—706 en uppsats med titel: Cristina di Svezia e il cardinale Azzolino.
 Rec. i Hist. Tidkr. 1900. Öfv. o. gr., s. 48—62 af *L. M. Bådth*; i Stockholms Dagblad 1900, 22 juli, N:o 886 af *K. Hildebrand*.

968. **Beani, G.**, Clemento IX e Cristina di Svezia.
Bolletino Storico Pistoiese 1900.
939. **Zaccagnini, G.**, L'elezione di Clemento IX e Cristina di Svezia.
Bolletino Storico Pistoiese 1899.
970. **Bildt, C.**, Kristina och teatern i Rom.
Ord och Bild 1897, s. 241—260. (Med 12 bilder.)
971. **Bildt, C.**, Cenni critici sul codice H. II. 3. della Biblioteca della Badia di Grotta Ferrata e sulla. Histoire des intrigues galantes de la reine Christine de Suède.
Rivista della biblioteche e degli archivi 1895. Vol. 6, s. 17—20.
972. **Grottanelli, L.**, La regina Cristina di Svezia in Roma.
La Rassegna Nazionale 1889, 90. Vol. 50, s. 225—258, 417—448, 658—682; 51, s. 114—182.
973. **Nielsen, Fr.**, Dronning Christina og Rom. 1—2.
Teologisk Tidsskr. (Khvn) 1899, 1900. Ny Række. Bd 1, s. 5—28, 97—181.
974. **Prutz, H.**, Christine von Schweden in Rom.
»Vom Fels zum Meer.» Jahrg. 19: H. 15, s. 64—68.
975. **Stern, A.**, Der Musenhof der Königin Christine von Schweden zu Rom.
Historisches Taschenb. 1878. 5:e F. Jahrg. 8, s. 289—279.
976. **Tegnér, Elof**, La regina nomade.
Tegnér, E., Svenska bilder från sextonhundratalet, s. 119—167.
977. **Zaccagnini, G.**, Gli ultimi due anni di Cristina di Svezia in Roma, 1687—1689.
La Cultura 1900. Anno 19: N:o 6.
978. **Bildt, C.**, Drottning Kristinas sista dagar.
Ord och Bild 1896, s. 20—84, 58—61.

d. Trettioåriga kriget.

a. Särskilda skrifter (utom Biografi o. Ortshistoria).

979. **Bürster, S.**, Beschreibung des Schwedischen Krieges 1630—1647. Nach der Original-Handschrift im General-Landesarchiv zu Karlsruhe herausgegeben v. *F. v. Weech*. XVI+270+(1) s. Leipzig 1875.
Rec. i Historische Zeitschrift 1876. Bd 86, s. 551—558 af *Ullmann*; i Göttingische gelehrte Anzeigen 1876, s. 40—46 af *A. Stern*.
980. **Bär, M.**, Die Politik Pommerns während des dreissigjährigen Krieges. XI+508 s. Leipzig 1896.
Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven. Bd 64.
Rec. i Hist. Jahrbuch 1896. Im Auftrage d. Görres Gesellschaft. Bd 17, s. 881—840 af *M. Spahn*; i Deutsche Litteraturzeitung 1897, s. 857—860 af *W. v. Sommerfeld*; i Mitteilungen a. d. historischen Litteratur 1898. Jahrg. 26, s. 78—84 af *G. Gaebel*; i Historische Zeitschrift 1898. Bd 81, s. 524—528 af *H. Diemar*.

981. **Crane, S.**, Gustavus Adolphus's campaign in Germany.
Lippincott's Monthly Magazine 1900. T. 56, Aug., Sept.
982. **Galitzin, N. S.**, Allmän krigshistoria. Afd. 3: D. 1: Nyare tiden. Trettioåriga kriget (1618—1648). Öfv. samt med tillägg och anmärkningar försedd af *J. Mankell*. VIII+380 s. Sthlm 1877.
Militärlitteraturföreningens förlag. 29.
983. **Charvériat, E.**, Histoire de la guerre de trente ans 1618—1648. T. 1. VIII+584+(1) s. 2. 732+(1) s. Paris 1878.
984. **Droysen, G.**, Beiträge zur Geschichte des Militär-Wesens in Deutschland während der Epoche des 30-jährigen Krieges. 134 s. Hannover 1875.
Separatabdr. aus der Zeitschrift f. deutsche Kulturgeschichte 1875. Jahrg. 4.
985. **Gindely, A.**, Geschichte des dreissigjährigen Krieges. Abt. 1: Der böhmische Aufstand und seine Bestrafung 1618 bis 1621. 2: Der niedersächsische, dänische und schwedische Krieg bis zum Tode Gustav Adolfs 1622 bis 1632. 3: Der schwedische Krieg seit Gustav Adolfs Tode u. der schwedisch-französische Krieg bis zum westfälischen Frieden 1632 bis 1648. Leipzig, Prag 1882—84.
986. **Grünbaum, M.**, Ueber die Publicistik des dreissigjährigen Krieges von 1626—1629. (1)+126+(1) s. Halle 1880.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 10.
987. **Hoffmann, E.**, Der dreissigjährige Krieg, kurz und schlicht dargestellt. 2:e Aufl. 96 s. Prag 1876.
988. **Huber, A.**, Geschichte Österreichs. Bd 5: Von 1609 bis 1648. XX+618+(1) s. Gotha 1896.
Geschichte der europäischen Staaten. Herausgegeben von A. H. L. Heeren, F. A. Ukert, W. v. Giesebrecht und K. Lamprecht. 56: 2.
989. **Hüttemann, P.**, Kurfürst Georg Wilhelm in seiner Stellung zu König Gustav Adolf v. Schweden. Ein geschichtlich-kritischer Streifzug. 21 s. Witten 1897.
990. **Jahnel, C., & Tschernay, A.**, Dreissigjähriger Krieg.
Mittheilungen des nordböhmischen Excursions-Clubs 1899. Jahrg. 22 s. 191—195.
991. **Janssen, J.**, Drei geschichtliche Vorträge. (1)+133 s. 4:e Aufl. Frankfurt a/M u. Luzern 1891.
Innehåller bl. a. Gustav Adolf in Deutschland.
992. **Klopp, O.**, Der dreissigjährige Krieg bis zum Tode Gustav Adolfs 1632. Zweite Ausgabe des Werkes: Tilly im dreissigjährigen Kriege. Bd 3: Th. 1—2: 1628—32. Paderborn 1895, 96.
Rec. i Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1896, s. 213—217 af *K. Wittich*; i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 1—11 af *A. R[yd]-[or]s*; i Göttingische gelehrte Anzeigen 1897, s. 477—502 af *K. Wittich*; i Hist. Zeitschrift 1898. Bd 81, s. 309—313 af *H. Diemar*.

998. **Köstlin, Fr.**, Was die Päpste thaten. 1. Urban VIII und d. 30 j. Krieg. 60 s. 12.o. Barmen 1890.
Schriften f. d. evangelische Volk.
994. **Lempens, C.**, Pragmatische Geschichte des dreissigjährigen Krieges. Belenchtung der grossartigen Geschichtsfälschung, Verlängnung der Nationalehre und Verherrlichung des Vaterlandsverrats, welche bezüglich dieses Krieges noch heute in der Schule und Literatur gefunden wird. Mit besonderer Berücksichtigung der kirchlich-politischen Zustände der Gegenwart. 198+(1) s. Oberstrass-Zürich 1881.
995. **Mackay, J.**, An old Scots brigade: being the history of Mackay's Regiment, now incorporated with the Royal Scots. XV+260 s. Edinburgh & London 1885.
Ett regemente som var i Gustaf Adolfs tjänst i 30-åriga kriget.
996. **Malleson, G. B.**, The battle-fields of Germany. From the outbreak of the thirty-years' war to the battle of Blenheim: with maps and one plan. VII+(2)+360 s. London 1884.
997. **Mankell, J.**, Om orsakerna till Gustaf II Adolfs deltagande i trettioåriga kriget.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 405—489.
Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. LI—LVIII af *E. Hildebrand*.
998. **Odhner, C. T.**, Om orsakerna till Gustaf II Adolfs deltagande i trettioåriga kriget. Kritisk belysning.
Hist. Bibliotek. D. 6, s. 287—258.
2:a omarbetade uppl. jemte inledning. 68 s. Lund 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. LI—LVIII af *E. Hildebrand*.
999. **Pomtow, P.**, Gustav Adolf und Kurbrandenburg im dreissigjährigen Kriege.
Jahres-Bericht d. hist. Vereins zu Brandenburg a. d. H. 1896, s. 1—30.
1000. **Précis des campagnes de Gustave Adolphe en Allemagne (1630—1632)** précédé d'une bibliographie générale de l'histoire militaire des temps modernes. LXXXI+216 s. Bruxelles 1887.
Bibliothèque internationale d'histoire militaire. Vol 1.
1001. **Rist, P. F.**, Soldaterlivet i Trediveaarskrigen. (Efter *G. Björlin*.)
Historisk arkiv 1877. Bd 1, s. 415—437.
1002. **Rudel**, Die Lage Pommerns vom Beginn des dreissigjährigen Krieges bis zum Eintreffen Gustaf Adolfs. (1620—1630.)
Baltische Studien 1890. Jahrg. 40, s. 68—133.
1003. **Schnitzer, J.**, Zur Politik des hl. Stuhles in der ersten Hälfte des dreissigjährigen Krieges.
Römische Quartalschrift 1899. Jahrg. 13, s. 151—262.
1004. **Schäfer, D.**, Ueb. d. Eintreten d. nordischen Mächte in d. 30-jähr. Krieg.
Ber. üb. d. 6. Versammlg. dt. Historiker zu Halle 1900, s. 7—10.

1005. **Spahn, M.**, Auswärtige Politik und innere Lage des Herzogtums Pommern von 1627—30 in ihrem Zusammenhange.
Historisches Jahrbuch. Im Auftr. d. Görres-Gesellschaft 1898. Bd 19, s. 57—88.
1006. **Struck, W.**, Gustav Adolf und die schwedische Satisfaktion. Th. 1—2.
Historische Vierteljahrschrift 1899. Jahrg. 2, s. 328—363, 463—516.
1007. **Trench, R. Ch.**, Gustavus Adolphus in Germany, and other lectures on the thirty years' war. London 1887.
1008. **Wartenberg, F. W.**, Politische Correspondenz des Grafen Franz Wilhelm von Wartenberg, Bischofs von Osnabrück, aus den Jahren 1621—1631. Herausgegeben von *H. Forst*. XXXVIII + (2) + 640 + (2) s. Leipzig 1897.
Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven. Bd 68.
Innehåller bl. a. åtskilligt om Gustaf Adolf och Sveriges deltagande i trettioåriga kriget.
Rec. i Deutsche Literaturzeitung 1898, s. 1867—1870 af *K. Wittich*.
1009. **Watts de Peyster, J.**, Religious aspects, etc., of thirty years' war 1618—1648. 26 s.
Bepr. from the »College Student» 1888, February and March.
1010. **Watts de Peyster, J.**, The literature of the thirty years' war.
The army and navy quarterly 1885. Vol. 1, s. 422—459.
1011. **Watts de Peyster, J.**, The thirty years' war. With special reference to the military operations and influence of the Swedes. 93 s. Philadelphia 1884.
1012. **Winter, G.**, Geschichte d. dreissigjährigen Krieges. Mit Porträts, Illustrationen u. Karten. 670 s. Berlin 1893.
Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. Dritte Hauptabth. Th. 8: H. 2. (Se N:o 188.)
1013. **Winter, F.**, Zur Geschichte d. dreissigjährigen Krieges.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1879. Jahrg. 14, s. 404—420.
1014. Ungedruckte Briefe aus dem Jahre 1630. Mitgeteilt von *J. Krebs*.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1900. Bd 18, s. 556—563.
Handlar bl. a. om svenska arméns landstigning i Pommern.
1015. Die Landung Gustav Adolfs in Pommern.
Monatsblätter. Herausg. v. d. Gesellschaft f. Pommersche Geschichte u. Alterthumsk. 1894. Jahrg. 8, s. 182—184.
1016. **Stübel, B.**, Das angebliche Gebet Gustaf Adolfs bei seiner Landung auf deutschem Boden 26 Juni 1630.
Mittheilungen d. Instituts f. oesterreichische Geschichtsf. 1899. Bd 20, s. 476—480.

1017. **Kasten, A.**, Eine Audienz bei Gustav Adolf.
 Monatsblätter. Herang. v. d. Gesellschaft f. Pommersche Geschichte
 und Alterthumsk. 1895. Jahrg. 9, s. 26—30.
1018. **Gustav Adolfs Verdienste um die Organisation der 3 Waffen, nebst
 kurzer Darstellung ihrer Taktik.**
 Jahrbücher f. d. deutsche Armee u. Marine 1888. Bd 46, s. 184—
 150, 225—248; 47, s. 1—21.
1019. **Tägliche Aufzeichnungen des Pfarrherrn Joachim Garcæus in Sorau
 und Brandenburg aus den Jahren 1617—1632. Auf Grund der von
 Erich Niederstadt nach dem Original angefertigten Abschrift mit einer
 historischen Einleitung und erläuternden Anmerkungen herausgegeben
 von O. Tschirch.** (1) s. + s. 18—111+(1) s. + Bilaga +(2) s. Bran-
 denburg a. H. 1894.
1020. **Fih, Fr.**, Gustav Adolf und die Eidgenossen 1629—1632. Progr.
 58 s. 4:o. Basel 1887.
1021. **Schweizer, P.**, Geschichte der Schweizerischen Neutralität. XXXVI
 +1032 s. + 1 karta. Frauenfeld 1893, 95.
 Innehåller bl. a. följande två kapitel: »Allianzträge Gustav Adolfs
 (1629—1632)» och »Die Neutralitätsverletzung durch die Schweden bei
 Stein am Rein (1688)».
1022. **Schulenburg, O.**, Die Vertreibung der mecklenburgischen Herzöge
 Adolf Friedrich und Johann Albrecht durch Wallenstein und ihre
 Restitution. Ein Beitrag zur Geschichte Mecklenburgs im dreissig-
 jährigen Kriege. Inaug. Diss. 133 s. Rostock 1892.
1023. **Waterstraat, Herm.**, Die Stettiner Geistlichkeit in ihrem Verhalten
 gegen Gustav Adolf von Schweden (1630) und Friedrich Wilhelm I
 von Preussen während des Sequesters (1713—20).
 Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1898.
 Bd 10, s. 105—128.
1024. **Brehmer, W.**, Die Kaiserlichen Truppen in Pasewalk.
 Monatsblätter. Herang. v. d. Gesellschaft f. Pommersche Geschichte
 u. Alterthumsk. 1887, s. 181—184.
1025. **Bauer, J. B.**, Die Kapuziner und die schwedische Generalität im
 dreissigjährigen Kriege. 72 s. Brixen 1887.
1026. **Schebek, E.**, Die Schweden und die Kapuziner im dreissigjährigen
 Kriege. 9 s.
 Separatabdruck aus der Öster. Ungar. Revue 1886. H. 8.
1027. **Schreiber, F.**, Gustav Adolf's Feldlager und Verschanzungen bei
 Schwedt a. O. Progr. 35 s. +1 karta. 4:o. Schwedt a. O. 1900.
1028. **Struck, W.**, Dass Bündniss Wilhelms von Weimar mit Gustav Adolf.
 Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. 158+LXXXV
 +(4) s. Stralsund 1895.
 Rec. i N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1896. Bd
 17, s. 218—217 af K. Wittich.

1029. **Droysen, G.**, Brandenburgische Audienzen bei Gustaf Adolf [1630, 31].
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesk. 1878. Jahrg. 15,
s. 1—54.
1030. **Brunner, H.**, Zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges, insbeson-
dere des Jahres 1631.
Zeitschrift d. Vereins f. Hessische Geschichte u. Landesk. 1890. N. F.
Bd 15, s. 188—144.
1031. **Bär, M.**, Eine gleichzeitige Mittheilung über die Eroberung Landsbergs
und Frankfurts im April 1631.
Schriften des Vereins für Geschichte der Neumark 1896, s. 66—69.
1032. **Röckl, S.**, Quellenbeiträge zur Geschichte der kriegerischen Thätig-
keit Pappenheims. 1—3. Progr. München 1889—93.
1033. Aus dem Tagebuche des Fürsten Christian des Jüngeren von Anhalt-
Bernburg. Aufzeichnungen, die Zerstörung Magdeburgs, die Unter-
redung des Fürsten Christian mit dem Administrator Christian Wil-
helm von Brandenburg und den Entsatz Magdeburgs durch Pappenheim
betreffend. Mitgetheilt und mit Erläuterungen versehen von *M.*
Dittmar.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1894. Jahrg. 29, s.
90—136.
1034. Gustav Adolf und der Brand von Magdeburg. Von *V. R.*
Die Grenzboten 1880. Jahrg. 39: Quartal 1, s. 497—506, 538—544.
1035. Die Katastrophe von Magdeburg 1631. Von *Th. V.*
Magazin f. d. Literatur d. Auslandes 1875. Th. 87, s. 68—69.
År endast ett utdrag ur Z. Bandhauers Tagebuch. Freiburg 1874.
1036. Konnte Gustav Adolph Magdeburg retten?
Militär. Wochenblatt 1883. Jahrg. 68, s. 1755—67.
1037. Zwölf Zeitungen aus dem dreissigjährigen Kriege. Herausg. von *J. B.*
Nordhoff.
Zeitschrift f. vaterländ. Geschichte u. Alterthumsk. 1878. Herausg.
von d. Verein f. Gesch. u. Alterth. Westfalens. Bd 36, s. 33—81.
Innehåller en framställning af Magdeburgs ödeläggelse.
1038. **Bloch, V. A.**, Magdeburgs Ödeläggelse.
Historisk Aarbog 1878, s. 229—244.
1039. **Brunner, G. A.**, Geschichte des Erzstifts Magdeburg von 1608—1638.
Herausgegeben von *E. Neubauer*.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1898. Jahrg. 28, s.
367—390.
1040. [**Dittmar, M.**], Gustaf Adolf und Magdeburg nach dem 10ten Mai
1631.
Blätter f. Handel, Gewerbe u. sociales Leben (Beiblatt z. Magdebur-
gischen Zeitung) 1886, N:o 4—13.

1041. **Dittmar, M.**, Die Zerstörung Magdeburgs im Jahre 1631. Offene Antwort an Herrn Professor Dr. Wittich.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1894. Jahrg. 29, s. 303—400.
1042. **Holstein, H.**, Zur Literatur der Flugschriften über die Zerstörung Magdeburgs 1631.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1876. Jahrg. 11, s. 316—338.
1043. **Hülse, Fr.**, Historische Tradition der Katastrophe der Stadt Magdeburg im Jahre 1631. Progr. 36 s. 4:o. Magdeburg 1877.
1044. **Klopp, O.**, Der Ursprung der Tilly-Sage von Magdeburg.
Historisch-politische Blätter f. d. katholische Deutschland 1895. Bd 115, s. 161—182.
1045. **Köhne, G.**, Unbefangene Betrachtung über die Entstehung des grossen Brandes bei der Eroberung Magdeburgs am 10 Mai 1631.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1896. Jahrg. 31, s. 280—289.
1046. **Marcour, Ed.**, Wer hat Magdeburg zerstört?
Frankf. zeitgen. Broschüre 1865. N. F. 6, s. 249—82.
1047. **Neubauer, E.**, Die Christian Wilhelms Aufnahme in Magdeburg betreffenden Instruktionen.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1898. Jahrg. 26, s. 185—242.
1048. **Neubauer, E.**, Johann Schneidewind, magdeburgischer Stadtkommandant und schwedischer Oberst.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1892. Jahrg. 27, s. 257—328.
1049. **Rammel, Joh.**, Die Frage nach d. Urheber d. Zerstörg. Magdeburgs 1631. Inang. Diss. 29 s. Halle 1898.
1050. **Reuss, R.**, La destruction de Magdebourg et Tilly.
Revue Historique 1876. T. 1, s. 202—227.
1051. **Wittich, K.**, Aus den ungedruckten Papieren des Administrators Christian Wilhelm. 1—3.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1896—98. Jahrg. 31, s. 285—346; 32, s. 144—225; 33, s. 209—386.
1052. **Wittich, K.**, Dietrich von Falkenberg.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1890—91. Jahrg. 25, s. 129—252; 26, s. 1—107.
1053. **Wittich, K.**, Dietrich von Falkenberg. Oberst und Hofmarschall Gustav Adolfs. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. XII + 359 + (1) s. Magdeburg 1892.
Rec. i Deutsche Litteraturzeitung 1892, s. 985—987 af G. Irmer.
1054. **Wittich, K.**, Dietrich von Falkenbergs Ende. Entgegnung auf die Schrift: »Jürgen Ackermann Kapitän beim Regiment Alt Pappenheim. 1631.« 32 s. Leipzig 1895.

1055. **Wittich, K.**, Kritische Nachträge zu den Aufsätzen über Falkenberg und das Verhängniss Magdeburgs.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1892. Jahrg. 27, s. 85—130.
1056. **Wittich, K.**, Noch einmal die Zerstörung Magdeburgs.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1895. Jahrg. 30, s. 79—117.
1057. **Wittich, K.**, Pappenheim und Falkenberg. Ein Beitrag zur Kennzeichnung der lokalpatriotischen Geschichtsschreibung Magdeburgs. VI + (1) + 141 s. Berlin 1894.
1058. **Wittich, K.**, Ueber Falkenbergs Tod.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1895. Jahrg. 30, s. 238—250.
1059. **Wittich, K.**, Zur Katastrophe des ¹⁰/₃₀ Mai 1631.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1887—88. Jahrg. 22, s. 898—417; 23, s. 1—89, 101—132.
Åfven ett litet separatträck om 96 s.
1060. **Volkholtz, R.**, Jürgen Ackermann, Kapitän beim Regiment Alt-Pappenheim. 1631. (1) + 88 s. Halberstadt 1895.
1061. **Volkholtz, R.**, Die Zerstörung Magdeburgs (1631) im Lichte der neuesten Forschung. (3) + 91 s. + 1 karta. Magdeburg 1892.
1062. **Dittmar, M.**, Beiträge zur Geschichte der Stadt Magdeburg in den ersten Jahren nach ihrer Zerstörung 1631. Th. 1. XII + 420 + (2) s. Halle 1885.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 19.
1063. **Wittich, K.**, Der erste Versuch zur Wiedererbauung der Stadt Magdeburg nach ihrer Zerstörung von ¹⁰/₃₀ Mai 1631.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1890. Jahrg. 25, s. 1—14.
1064. **Wittich, K.**, Magdeburg als katholisches Marienburg. Eine Episode aus dem dreissigjährigen Krieg. Th. 1—2.
Historische Zeitschrift 1890, 91. Bd 65, s. 415—464; 66, s. 53—89.
1065. **Montecuccoli, R.**, Ausgewählte Schriften. Herausg. von der Direction des Kriegs-Archivs. Bearbeitet v. *A. Veltzé*. Bd 4: Miscellen. Correspondenz. II + 530 s. Wien und Leipzig 1900.
Innehåller åtskilligt som berör trettioåriga kriget bl. a. slaget vid Leipzig 1631.
1066. Die Schlachtfelder Gustav Adolfs in der Leipziger Ebene.
Wissenschaftliche Beilage d. Leipziger Zeitung 1889, s. 521—524.
1067. **Opitz, W. T.**, Die Schlacht bei Breitenfeld am 17 September 1631. 116 s. + 2 kartor. Leipzig 1892.
En del af detta arbete utg. som Inaug. Diss. Berlin. Tr. Naumburg a/S 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 33—34 af *R. Torpadic*.

1068. **Wangerin, H. E.**, Die Schlacht bei Breitenfeld am 7 Sept. 1631. Eine Quellenuntersuchung. Inaug. Diss. 32 s. Halle 1896.
1069. [**Schnorr v. Carolsfeld, F.**], Tilly nach der Schlacht bei Breitenfeld.
Archiv für Literaturgeschichte 1876. Bd 6, s. 58—85.
1070. **Kirchhoff, A.**, Erfurt und Gustav Adolf.
Erfurter Lutherfest-Almanach [1888], s. 181—266.
1071. **Schauerte, Fr.**, Gustav Adolf und die Katholiken in Erfurt. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. (2)+87 s. Köln 1887.
1072. **Duncker, A.**, Zur Kritik der Quellen über die Einname Hanau durch den schwedischen Oberstlieutenant Hubald am 1 Nov. 1631.
Mittheilungen d. Hanauer Bezirksvereins f. hessische Geschichte u. Landeskunde 1876: N:o 5, s. 167—189.
1073. **Frohnhäuser, L.**, Gustav Adolf und die Schweden in Mainz und am Rhein. IV+232 s.+4 pl. 1 karta. Darmstadt 1894.
Åfven i Archiv f. Hessische Geschichte u. Alterthumsk. N. F. Bd 2 (1895), S. I—IV + s. 1—284+pl.+1 karta.
1074. **Granlund, V.**, »Die Schwedensäule» och Gustafsburg. Två svenska minnesmärken vid Rhen.
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 559—571.
1075. **Mossmann, X.**, Matériaux pour servir à l'histoire de la guerre de trente ans, tirés des archives de Colmar.
Revue d'Alsace 1876, s. 309—381, 554—577; 1877, s. 445—474.
Innehåller bl. a. en framställning af svenskarna i Elsass under åren 1631, 32.
1076. **Schott, Th.**, Württemberg und Gustav Adolf 1631 und 1632. Mit einem Anhang ungedruckter Briefe von Gustav Adolf, Maximilian von Bayern und Barbara Sophia von Württemberg.
Württemb. Vierteljahrsh. f. Landesgeschichte 1895. N. F. Jahrg. 4, s. 343—402. Åfven separat Stuttgart 1895.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 28—30 af *P. Sondén*.
1077. **Stålin, P.**, Schwedische und kaiserliche Schenkungen in Bezug auf Teile des heutigen Königreichs Württemberg und an Glieder zu demselben gehöriger Familien während des dreissigjährigen Krieges.
Württemb. Vierteljahrsh. f. Landesgeschichte 1894—1900. N. F. Jahrg. 3, s. 411—455; 6, s. 309—384; 8, s. 12—54; 9, s. 94—97.
1078. **Droysen, G.**, Die Verhandlungen über den Universalfrieden im Winter 1631—32.
Archiv f. d. sächsische Geschichte 1880. N. F. Th. 6, s. 143—186, 198—259.
1079. **Loefen, W. v.**, Die Feste Marienberg und ihre Baudenkmale. (2)+78 s. Würzburg 1896.
Innehåller bl. a. en afdelning med titel: Die Schweden in Würzburg 1632—36.

1080. **Jacob, K.**, Strassburgische Politik vom Antritt aus der Union bis zum Bündniss m. Schweden (1621—1632). VIII+147 s. Strassburg 1899.
Rec. i Mitteilungen a. d. hist. Litteratur 1900, s. 113—118 af *D. Kohl*.
1081. **Forstén, G. V.**, Till frågan om Sveriges utländska politik under trettioåriga kriget. [På ryska.]
Istoričeskoe obozrénie. Sbornik istoričeskago obščestva pri Imperatorskom S.-Peterburgskom Universitetě 1890 [Historisk tidskrift, publikation utgifven af historiska sällskapet vid kejsarliga universitetet i Petersburg 1890.]
Berör Gustaf II Adolfs förhållande till Frankrike i början af 1632.
1082. **Laugel, A.**, Gustave-Adolphe et Richelieu.
Revue des deux-mondes 1881. T. 3, s. 548—569. Äfven i Fragments d'histoire. Paris 1886.
1083. **Schybergson, M. G.**, Gustaf II Adolf och Richelieu i början af år 1632.
Finsk Tidskr. 1897. Bd 42, s. 267—274.
1084. **Jacobs, Ed.**, Die Wiederherstellung des evangelischen Kirchenwesens im Erzstift Magdeburg und im Hochstift Halberstadt durch König Gustav Adolf von Schweden im Jahre 1632.
Zeitschrift d. Harzvereins f. Geschichte u. Alterthumsk. 1897. Jahrg. 30, s. 118—298.
1085. **Arndt, G.**, Buss- und Bettagsordnung des Schwedenkönigs Gustav Adolf für Magdeburg und Halberstadt v. J. 1632.
Zeitschrift für praktische Theologie 1900. Jahrg. 22, s. 30—52.
1086. **Arndt, G.**, Gottesdienstl. Ordnungen d. Schwedenkönigs Gustav Adolf f. d. Stifter Magdeburg u. Halberstadt v. J. 1632.
Monatsschrift f. Gottesdienst u. kirchl. Kunst 1900. Bd 4. s. 291—98, 310—319, 347—352.
1087. **Becker, H.**, Die kgl. schwedische Schulordnung f. Magdeburg und Halberstadt aus d. J. 1632.
Mittheilungen d. Gesellschaft f. deutsche Erziehungs- u. Schulgeschichte 1895. Th. 5, s. 91—106.
1088. **Sautter, G.**, Die Schweden in Schwaben. Erzellung wass R. P. Georgius Sautter, Canonicus Marchtall . . . den Schwedischen Krieg durch (während der Jahre 1632 und 1633) ausgestanden.
Historisch-polit. Blätter f. d. kathol. Deutschland 1889. Bd 104, s. 688—707.
1089. **Schilling, Alb.**, Patrick Ruthven schwedischer Commandant in Ulm. 1632 bis 1633.
Württemb. Vierteljahrsh. f. Landesgeschichte 1888 (tr. 1889). Jahrg. 11, s. 142—159.
1090. **Küch, F.**, Die Politik des Pfalzgrafen Wolfgang Wilhelm 1632 bis 1636.

- Zugleich e. Beitrag z. Gesch. v. Jülich u. Berg während d. 30-j. Kriege.
Beiträge zur Geschichte d. Niederrheins 1897. Bd 12, s. 1—220.
1091. Eine Order Gustav Adolf's an seine General-Kommissarie in der Wetterau. Mainz den 4 März 1632. Mitgetheilt von *A. Roeschen*.
Quartalblätter d. histor. Vereins f. d. Grossherzogthum Hessen 1892. N. F. Bd 1, s. 161—162.
1092. *Ulrich, Ad.*, Die Einnahme Einbecks durch Pappenheim im Jahre 1632.
Jahresbericht d. Vereins f. Geschichte u. Alterthümer d. Stadt Einbeck u. Umgegend 1900, s. 18—28.
1093. *Ulrich, Ad.*, Die Einnahme Einbecks durch Pappenheim im Jahre 1632.
Zeitschrift d. historischen Vereins f. Niedersachsen 1888, s. 245—265.
1094. *Sauer, W.*, Die Zerstörung der Burg Lahneck.
Annalen d. Vereins f. Nassauische Alterthumsk. u. Geschichtsforschung 1889/91. Bd 21, s. 257; 28, s. 105—106.
Den senare upps. inneh. ett bref från Axel Oxenstierna, 20 Juni 1632.
1095. *Rüsel, L.*, Alt-Nürnberg. Geschichte einer deutschen Stadt im Zusammenhang der deutschen Reichs- und Volksgeschichte. X+686+(1) s.+1 pl.+1 karta. Nürnberg 1895.
Berör svenskarnas deltagande i trettioåriga kriget och framför allt striderna utanför Nürnberg.
1096. *Donaubauer, St.*, Gustav Adolf u. Wallenstein vor Nürnberg im Sommer des Jahres 1632.
Mitteilungen d. Vereins f. Geschichte d. Stadt Nürnberg 1899, s. 58—78.
1097. *Donaubauer, St.*, Nürnberg um die Mitte des dreissigjährigen Krieges. Von Oktober 1631 bis Mitte Juni 1632. Inaug. Diss. [Erlangen.] 176 s. Nürnberg 1893.
Äfven i Mitteilungen d. Vereins f. Geschichte d. Stadt Nürnberg 1893, s. 69—240.
1098. *T[ingste]n, L. [H.]*, Gustaf II Adolf vid Nürnberg.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1894, s. 625—687.
1099. *T[ingste]n, L. [H.]*, Från Nürnberg till Lützen.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1895, s. 369—386.
1100. *Baumgarten, P. M.*, Ein Gutachten von 26 Cardinälen über die Pakte des Kurfürsten von Trier mit Frankreich und Schweden im Jahre 1632.
Hist. Jahrbuch 1889. Im Auftrage d. Görres Gesellschaft. Bd 10, s. 560—564.
1101. 20 Actenstücke, zur Geschichte der schwedischen und französischen Unternehmungen gegen Coblenz und Trier 1632. Mitgetheilt von *W. Sauer*.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landeskr. 1882, s. 407—426.

1102. **Täglichsbeck, F.**, Die Gefechte bei Steinau a. d. Oder von 29 August bis 4 September 1632. Das Treffen bei Steinau a. d. Oder am 11 Oktober 1633. XIV+114+2 kartor. Berlin 1889.
Rec. i Historische Zeitschrift 1898. Bd 70, s. 505—507 af *K. Wittich*.
1103. **Bref från Nils Brahe till Per Brahe d. y.** [1632.]
Hist. Tidskr. 1881, s. 124—127.
1104. **Gedruckte Relationen über die Schlacht bei Lützen 1632.** 46 s. Halle 1880.
Materialien zur neueren Geschichte. 1.
1105. **Ett par bref om slaget vid Lützen 1632.** [Medd. af *R. Torpadie*.]
Hist. Tidskr. 1892, s. 158—162.
1106. **Egenhändigt bref dateradt Prag 4 dec. 1632 från d. v. öfversten Piccolomini, med underrättelser om slaget vid Lützen d. 6 (16) nov. 1632, k. Gustaf II Adolfs död och ställningen i kejserliga lägret efter ofvannämnda slag.** (I arkivet på Ericberg.)
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1898. D. 2, s. 131—133.
Äfven i Hist. Tidskr. 1894, s. 87—90 med några inledande anmärkingar.
1107. **Amnéus, A. J.**, Om Gustaf II Adolfs död.
Hist. Bibliotek. D. 6, s. 1—49+1 karta. Äfven separat!
1108. **Amnéus, A. J.**, Gustaf II Adolfs kyller och skjortor i slaget vid Lützen. 12 s. Göteborg 1878.
Separat ur Eira 1878.
1109. **Diemar, H.**, Untersuchungen über die Schlacht bei Lützen (16 November 1632). Inaug. Diss. 2+95 s. Marburg 1890.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 34—86 af *R. Torpadie*;
Historische Zeitschrift 1898. Bd 70, s. 500—505 af *K. Wittich*.
1110. **Diemar, H.**, Der Antheil der Hessen an der Schlacht bei Lützen 1632.
Zeitschrift d. Vereins f. Hessische Geschichte u. Landeskunde 1898. N. F. Bd 18, s. 327—353.
1111. **Diemar, H.**, Köln und die Schlacht bei Lützen.
Korrespondenzblatt der westdeutschen Zeitschrift f. Geschichte u. Kunst zugleich Organ der historisch-antiquar. Vereine zu Backnang, Birkenfeld, Dürkheim 1898. Jahrg. 12, s. 39—48.
1112. **Haarhaus, J.**, Das Schlachtfeld von Lützen.
Allgemeine Militär-Zeitung 1900, Nr 47.
1113. **Mackay, J.**, The death of Gustavus Adolphus.
The Scottish Review 1892, s. 400—405.
1114. **Moser, O.**, Studienausflug [nach Lützen und dem Schwedensteine] des Vereins für die Geschichte Leipzigs.
Beilage z. Leipziger Tagebl. u. Anzeiger (14 Oct. 1897).
1115. **Müller, H.**, Der Tod des Schwedenkönigs Gustav Adolf. Ein Beitrag zur hist. Mythenbildung.
Der Katholik 1890. 3:e Folge. Bd 2, s. 318—325.

1116. **Odhner, C. T.**, Några kritiska anmärkingar rörande slaget vid Lützen. 1—2.
 Hist. Bibliotek. D. 4, s. 379—399, 513—514; 6, s. 270—283.
1117. **Schiller, J. Chr. F. v.**, La mort de Gustave-Adolphe. (Avec carte et gravures.) 32 s. Paris 1897.
 Bibliothèque de souvenirs & récits militaires. N:o 26.
1118. **Zernin**, Der Tod des Königs Gustav Adolf von Schweden in der Schlacht von Lützen. Zur 250 Gedenkfeier des 6 November 1632.
 Allgemeine Militär-Zeitung 1882. Jahrg. 57, s. 697—700.
1119. **Schnitzer, Jos.**, Urbans VIII Verhalten bei der Nachricht vom Tod des Schwedenkönigs.
 Festschrift zum elfhundertjährigen Jubiläum des Deutschen Campo Santo in Rom. Herausg. v. St. Eheses 1897, s. 280—283.
1120. **Papst Urban VIII** über Gustav Adolf. [Schreiben an Ferdinand II von 11 Dec. 1632.]
 Kölnische Volkszeitung 1895, N:o 15.
1121. **Sternbeck, W.**, Zum Leichentransport des Königs Gustav Adolfs von Schweden durch den Barnim.
 Der Bär 1890. Jahrg. 16, s. 378—380.
1122. **Ossbahr, C. A.**, Ett minne från Gustaf II Adolfs Iikbegångelse.
 Ord och Bild 1894, s. 569—579.
1123. Wallenstein und seine Verbindungen mit den Schweden. Aktenstücke aus dem Schwedischen Reichsarchiv zu Stockholm. Herausgegeben von *E. Hildebrand*. XI + 80 s. Frankfurt a/M. 1885. Öfvers. af 12 af dessa handlingar i Mittheilungen des Nordböhmisches Excursionsclubs 1889. 12, 1.
 Rec. i Historische Zeitschrift 1886. Bd 56, s. 272—275 af *G. Irmer*; i Finsk Tidskr. 1885. Bd 19, s. 284—292 af *M. G. Schybergson*.
1124. Wallensteins Ende. Ungedruckte Briefe und Acten. Herausg. v. *H. Hallwich*. Bd 1. LVII + 634 s. 2. CLXXXII + 565 s. Leipzig 1879.
1125. **Heinrich Matthias Thurn** als Zeuge im Process Wallenstein. Ein Denkblatt zur dritten Säcularfeier Wallensteins. Herausg. v. *H. Hallwich*. XXXIV + 35 s. Leipzig 1883.
1126. **Gaedeke, A.**, Die Ergebnisse der neueren Wallenstein-Forschung.
 Historisches Taschenbuch 1889. 6 Folge. Jahrg. 8, s. 1—120.
1127. **Gaedeke, A.**, Die Eroberung Nordböhmens und die Besetzung Prags durch die Sachsen im Jahre 1631.
 N. Archiv f. d. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1888. Bd 9, s. 232—270.
1128. **Gaedeke, A.**, Wallensteins Verhandlungen mit den Schweden und Sachsen 1631—1634. Mit Akten und Urkunden aus dem K. Sächsischen Hauptstaatsarchiv zu Dresden. XII + 346 + (1) s. Frankfurt a./M. 1885.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 53—55 af [*E.*] *H[ildebrand]*.

1129. **Gædeke, A.**, Zu den Verhandlungen Wallensteins mit den Schweden und Sachsen 1633.
N. Archiv f. d. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1886. Bd 7, s. 156—162.
1130. **Gædeke, A.**, Zur Politik Wallensteins und Kursachsens in den Jahren 1630—1634.
N. Archiv f. d. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1889. Bd 10, s. 32—42.
1131. **Gindely, A.**, Waldsteins Vertrag mit dem Kaiser bei der Übernahme des zweiten Generalats. 44 s. 4:o. Prag 1889.
Abhandlungen d. kgl. böhmischen Gesellschaft d. Wissenschaften. 7 Folge. Bd 3. Philos.-historische Classe, N:o 4.
1132. **Hallwich, H.**, Wallenstein und Arnim im Frühjahr 1632.
Mittheilungen d. Vereins f. Geschichte d. Deutschen in Böhmen 1878. Jahrg. 17, s. 145—186.
1133. **Hallwich, H.**, Wallenstein und die Sachsen in Böhmen (1631—32).
Forschungen z. deutschen Geschichte 1881. Bd 21, s. 115—222.
1134. **Hallwich, H.**, Zur Geschichte Wallensteins im Jahre 1633.
N. Archiv f. d. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1882. Bd 3, s. 289—368.
1135. **Held, H.**, Wallensteins Katastrophe nach den neuesten Publikationen. Progr. 29 s. 4:o. Strassburg 1884.
1136. **Hildebrand, E.**, Wallenstein och hans förbindelse med svenskarne.
Hist. Tidskr. 1883, s. 369—456.
1137. **Huber, A.**, Studien über die Correspondenz der Generale Gallas, Aldringen und Piccolomini im Febr. 1634. 24 s. Leipzig 1895.
Archiv für österreichische Geschichte 1895. Bd 82.
1138. **Irmer, G.**, Die Verhandlungen Schwedens und seiner Verbündeten mit Wallenstein und dem Kaiser von 1631—34. Th. 1—3. Leipzig 1888—91.
»Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven.« Bd 35, 39 o. 46.
Rec. i Literarisches Centralblatt 1889, s. 709—711; Deutsche Literaturzeitung 1891, s. 1824—1826 af K. Wittich.
1139. **Kollman, H.**, Některá příspěvky ke smlouvě göllersdorfské uzavřené v příčině druhého generalatu Valdštynova. [Einige Beiträge zum Göllersdorfer Vertrag, geschlossen aus Anlass des 2 Generalats Wallensteins.]
Český časopis historický 1895. Jahrg. 1, s. 347—371.
1140. **Lindahl, E.**, Studier i den nyaste Wallensteins-litteraturen. Progr. 47 s. 4:o. Malmö 1887.
1141. **Müller, Herm. K. E.**, Das Ende Wallensteins. 39 s. Prenzlau 1882.
1142. **Oxenstierna, A.**, om Wallensteins planer. [1633.]
Hist. Tidskr. 1889, s. 150—151.

1143. **Pekař, J.**, Dějiny Valdštejnského spiknutí. 1630—34. [Historien om sammansvärjningen emot Wallenstein.] *Kritický Pokus*. 2+507+(1). s. V Praha 1896.
Nakladem české akademie císaře Františka Josefa.
1144. **Prökl, V.**, Herzogs von Friedland letzte Lebensjahre und Tod in Eger. Nach Urkunden und den neuesten Forschungen. 115+(3) s. +3 pl. Eger 1876.
1145. **Schebek, E.**, Die Lösung der Wallensteinfrage. VII+612+(2) s. Berlin 1881.
1146. **Schebek, E.**, Kinsky und Feuquières. Nachtrag zur »Lösung der Wallensteinfrage«. VI+181 s. Berlin 1882.
1147. **Schulz, H.**, Wallenstein und die Zeit des dreissigjährigen Krieges. Mit 4 Kunstbeilagen und 150 authentischen Abbildungen. 133 s. Bielefeld u. Leipzig 1898.
1148. **Schweizer, P.**, Die Wallenstein-Frage in der Geschichte und im Drama. VIII+354 s. Zürich 1899.
1149. **Thurn, H. M. v.**, Bref till Gabriel Oxenstierna. [Dat. d. 26 Maj 1637.]
Hist. Tidskr. 1884, s. 175—178.
1150. **Winter, G.**, Die Katastrophe Wallensteins. Nach der neuesten archivalischen Publikation. 31 s. Breslau 1883.
Deutsche Bücherei. 27.
1151. **Wittich, K.**, Wallenstein's Katastrophe. Th. 1—2.
Historische Zeitschrift 1894. Bd 72, s. 385—440; 73, s. 211—283.
1152. **Wittich, K.**, Zur Geschichte Wallenstein's. Th. 1—3.
Historische Zeitschrift 1892. Bd 68, s. 211—274, 385—427; 69, s. 1—37.
1153. **Zwiedineck-Südenhorst, H. v.**, Geschichte und Geschichten neuerer Zeit. XI+223 s. Bamberg 1894.
Neue Ergebnisse der Wallenstein-Forschung 1630—1634, s. 65—101.
1154. **Cronholm, A.**, Trettioåriga kriget och underhandlingarna i Tyskland från Gustaf II Adolfs död till Westfaliska fredsslutet. Historisk undersökning. D. 1: 1—2—2: 1. Sthlm 1876—80.
1: 1 rec. i *Hist. Bibliotek*. D. 4, s. XX—XXVII af *J. M[ankell]*. Denna recension framkallade ett genmäle af förf., som medföljde *Hist. Bibliotek*. D. 4.
1155. **Wille, R.**, Von Lützen bis Nördlingen.
Militär-Wochenblatt 1885. Jahrg. 70, s. 715—728.
1156. **Bref från Axel Oxenstjerna till Bengt Oxenstjerna.** [1632.]
Hist. Tidskr. 1881, s. 127.
1157. **Beschreibung der Belager- und Einnehmung der Statt Colmar, herausg. v. J. Séé.** XVII+60 s. Colmar 1878.
Les chroniques d'Alsace 1878. 5.

1158. **Droysen, G.**, Die evangelischen Kurfürsten und der Reichskanzler Oxenstiern nach Gustaf Adolfs Tod.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesk. 1879. Th. 16. s. 605—678.
1159. **Bernhard von Weimar und Axel Oxenstierna.**
Allgemeine Militär-Zeitung 1896, s. 218—220, 226—228.
1160. **Hackradt, A.**, Gustav Horn, schwedischer Feldherr im dreissigjährigen Krieg. Inaug. Diss. 32 s. Halle 1883.
1161. **Dedouvres, L.**, Le père Joseph diplomate. Mémoires de quelques discours politiques écrits sur diverses occurrences des affaires et guerres étrangères depuis quinze ans en çà. 1617—1632. Le Mercure d'Etat ou recueil de divers discours d'Etat, 1634.
Revue d'histoire diplomatique 1898, s. 80—98, 371—417.
1162. **Fagniez, G.**, Le père Joseph et Richelieu (1577—1638). T. 1. (1) + 605 s. + 1 portr. + 1 pl. + 3 fac-simile. 2. 514 s. + 1 port. Paris 1894.
Rec. i The English Historical Review 1896, s. 797—801 af *A. W. Ward*.
1163. **Fagniez, G.**, Le père Joseph et Richelieu. La préparation de la rupture ouverte avec la maison d'Autriche et la désignation du père Joseph à la succession politique de Richelieu. Nov. 1632—mai 1635.
Revue historique 1888. Bd 36, s. 62—80, 279—310; 37, s. 276—314; 38, s. 64—84.
1164. **Vigier, O.**, L'Influence politique du père Joseph. Négociations avec les princes d'Allemagne et la Suède.
Revue des questions historiques 1891, s. 480—498.
1165. **Struck, W.**, Johann Georg und Oxenstierna. Vom dem Tode Gustav Adolfs (November 1632) bis zum Schluss des ersten Frankfurter Konvents (Herbst 1635). Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. 304 s. Stralsund 1899.
Rec. i Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1900. Bd 18, s. 594—595 af *C. Spannagel*; i Historische Vierteljahrschrift 1900. Jahrg. 3, s. 555—560 af *Joh. Kretschmar*.
1166. **Betz, F.**, Der Heilbronner Konvent oder: die Erneuerung des evangelischen Bundes im Jahr 1633.
Historischer Verein, Heilbronn. Bericht aus den Jahren 1883—88 (tr. 1888). H. 3, s. 34—49.
1167. **Küsel, A.**, Der Heilbronner Convent. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. 105 s. Halle 1878.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 7.
1168. **Günther, J. J. E.**, Die Politik der Kurfürsten von Sachsen und Brandenburg nach dem Tode Gustav Adolfs und der Heilbronner Bund. Th. 1. Inaug. Diss. [Leipzig.] 113 s. + (1) s. Dresden 1877.
1169. **Spannagel, C.**, Kurfürst Georg Wilhelm von Brandenburg und der schwedische Reichskanzler Axel Oxenstierna im Jahre 1633.

Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1898.
Bd 11, s. 311—327.

1170. **Schmidt, Ernst**, Die Belagerung von Hameln und die Schlacht bei Hessisch-Oldendorf im Jahre 1633. 70 s. Halle 1880.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 11.
1171. **Wehrhahn, A.**, Festschrift zu der am 28 Juni 1883 in Oldendorf stattfindenden 250 jähr. Gedächtnisfeier der Schlacht bei Hessisch-Oldendorf am 28 Juni 1633. 16 s. Hannover 1883.
1172. **Philippi, Fr.**, Die Belagerung Osnabrücks durch die Schweden 1633. Mittheilungen d. Vereins f. Geschichte u. Landesk. v. Osnabrück 1893. Bd 18, s. 257—290.
1173. **Stäve, C.**, Geschichte des Hochstiftes Osnabrück. Mittheilungen d. Vereins f. Geschichte u. Landesk. v. Osnabrück 1882. Bd 12, s. 1—886.
Berör bl. a. den tid, då svenskarna voro i besittning af Osnabrück och trakten där omkring.
1174. **Götz, J. B.**, Die Schweden in Dietfurt Anno 1633. Nach zeitgenössischen Aufzeichnungen zusammengestellt. Sammelblatt des Historischen Vereins Eichstätt 1895. Jahrg. 9, s. 41—51.
1175. **Beyerle, K.**, Konstanz im 30-jährigen Kriege. Schicksale der Stadt bis zur Aufheb. der Belagerg. durch die Schweden 1628—1633. 84 s.
Neujahrsblätter d. badischen historischen Kommission. N. F. 1900. 3.
1176. Die Belagerung von Konstanz durch die Schweden v. 7 Sept.—5 Okt. 1633.
Badisches Militär-Vereinsblatt 1899. Jahrg. 26, s. 90—91, 99—100, 109—111.
1177. **Schilling, A.**, Eine Dotationsurkunde aus der Zeit des 30-jährigen Kriegs. Freiburger-Diöcesan-Archiv 1886. Bd 18, s. 324—327.
Innehåller bl. a. ett bref af Axel Oxenstierna af 19 okt. 1633.
1178. Uebergabe des Klosters Arnburg an Philipp Reinhardt Grafen zu Solms durch Axell Oxenstierna. Frankfurt 1633 October 28. Mitg. v. *A. Roeschen*.
Quartalblätter d. Historischen Vereins f. d. Grossherzogthum Hessen 1894. N. F. Bd 1, s. 518—520
1179. **Droysen, G.**, Holcks Einfall in Sachsen im Jahre 1633. N. Archiv f. d. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1880. Bd 1, s. 14—65, 129—183.
1180. **Blexler, S.**, Der Aufstand der bayerischen Bauern im Winter 1633 auf 1634. Sitzungsberichte der philos.-philol. und der histor. Classe der k. b. Akad. der Wiss. zu München 1899 (tr. 1900.) Bd 1, s. 33—95.

1181. **Keller, J. J.**, Die kriegsgerichtliche Prozess gegen Killian Kesselring 1633—1635. Nach den Akten bearbeitet. VIII+204 s. Frauenfeld 1884.
1182. **Will, C.**, Die Einnahme von Stadt-Kemnath am 12 März 1634. Beitrag zur Geschichte des 30-jährigen Krieges in Oberpfalz.
Verhandlungen d. historischen Vereines d. Oberpfalz u. Regensburg 1895. N. F. Bd 39, s. 1—32.
1183. Gedruckte Relationen über die Schlacht bei Nördlingen 1634. 69 s. Halle 1885.
Materialien zur neueren Geschichte. 4.
1184. **Aedo y Gallart, Diego de**, Schilderung der Schlacht von Nördlingen (i J. 1634). Aus dessen Viaje del Infante Cardenal Don Fernando de Austria übersetzt und mit Anmerkungen versehen von *F. Weinitz*. Mit einem Anhang und einer Karte. IV + (1) + 105 s. Strassburg 1884.
Förf. synes hafva besökt valplatsen omedelbart efter striden.
Rec. i Göttingische gelehrte Anzeigen 1885, s. 351—360 af *G. Köhler*.
1185. **Leo, E.**, Die Schlacht bei Nördlingen im Jahre 1634. 95 + (1) s. + 1 karta. Halle 1900.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 39.
1186. **Struck, W.**, Die Schlacht bei Nördlingen im Jahre 1634. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. (3) + 106 s. + 2 kartor. Stralsund 1893.
Rec. i Hist. Tidkr. 1895. Öfv. o. gr., s. 35—36 af *A. H[yl]f[or]s*.
1187. **Falk, F.**, Kirchenschätze aus Deutschland in Stockholm nach einem Berichte von 1634.
Der Katholik 1896, s. 573—575.
1188. **Hitzgrath, H.**, Die Publicistik des Prager Friedens (1635). 134 s. Halle 1880.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 9.
1189. **Brode, E.**, Die Schwedische Armee nach dem Prager Frieden und die Enthauptung des Obristen Joachim Ludwig von Seckendorff.
Jahrbücher der Königlichen Akademie gemeinnütziger Wissenschaften zu Erfurt 1896. H. 22, s. 113—155.
1190. **Demarsy, A.**, Oxenstierna et Richelieu à Compiègne. (Traité de 1635.) 21 s. Paris 1878.
(Extrait de la »Picardie», publ. à Amiens, 1878, Février.)
1191. **Dittmar, M.**, Zur Bevölkerungsstatistik des magdeburgischen Landes im Jahre 1635.
Geschichte-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1894. Jahrg. 29, s. 262—302.
1192. Schreiben des Reichskanzlers Axel Oxenstierna an den Feldmarschall Johann Banner wegen der Einquartierung in Pommern Anno 1635.
Mittg. durch *R. Prümers*,
Baltische Studien 1882. Jahrg. 32, s. 177—178.

1198. **Junghans, Eigentlicher wahrhaftiger Bericht der Belagerung Hanaus in anno 1635 geschehen und 1636 den 13 Juni wiederumb entsetzt und wie es hernach zugegangen ist.**
Mitt. d. Hanauer Bezirksvereins f. hess. Gesch. 1880, N:o 6, s. 140—.
1194. **Budezies, Fr., Der Feldzug d. sächsischen Armee durch die Mark Brandenburg im Jahre 1635 und 1636. Aus dem Tagebuche eines Zeitgenossen.**
Märkische Forschungen 1881. Bd 16, s. 308—386.
1195. **Herrmann, B., Johan Georg I:s Politik in der Erfurter Frage 1635—1638. Nach archivalischen Quellen.**
Zeitschrift d. Vereins f. Thüringische Geschichte u. Alterthumsk. 1883. N. F. Bd 3, s. 317—397.
1196. **Briefe Otto Gericke's a. d. schwedischen Geh. Hof- u. Kriegsgrath Alexander Erskine [1635, 46]. Mitg. v. K. Jasicke.**
Geschichtsblätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1886. Th. 21, s. 283—295.
1197. **Bornemann, A., Zur Geschichte der Lamboy'schen Belagerung von Hanau. Betrachtungen vom militärischen Standpunkte. Mit einem Vorworte und einer urkundlichen Anlage von A. Duncker.**
Mittheilungen d. Hanauer Bezirksvereins f. hessische Geschichte u. Landesg. 1876, N:o 5, s. 136—166.
1198. **Schmidt, R., Ein Klageschreiben des Zöbiger Rates aus dem dreisigjährigen Kriege. [1636.]**
Neue Mittheilungen aus d. Geb. hist.-antiquar. Forschungen 1896. Bd 19, s. 229—232.
1199. **Schmidt, Rud., Die Schlacht bei Wittstock. Ein Beitrag zur Geschichte des 30-jährigen Krieges. 85 s. Halle 1876.**
En del af denna bok utkom 1875 som Inaug. Diss. 26 s. Halle.
Rec. i Historische Zeitschrift 1877. N. F. Bd 1, s. 252—254 af E. Fischer.
1200. **Kramer, K., Zwei Kriegsjahre in Zweibrückischen Landen. (1636 und 1637.)**
Beiträge zur bayerischen Kirchengeschichte 1897. Bd 4, s. 37—47.
1201. **Herrmann, B., Die Kampf um Erfurt 1636—38. 130 s. Halle 1880.**
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 12.
Åfven Inaug. Diss. (1)+27 s. Halle 1880.
1202. **Matthii, W., Landgraf Georg II und Jakob Ramsay, der Kommandant von Hanau.**
Archiv f. hessische Geschichte u. Alterthumsk. 1894. N. F. Bd 1, s. 481—519.
Jakob Ramsay var anförare för den svenska garnisonen i Hanau 1636—1639.
1203. **Elmert, E., Mittellungen über den Kampf der Schweden und Sachsen beim Frauenwalde.**
Arnstädter Nachrichten- und Intelligenz-Blatt 1893. Jahrg. 125: N:o 129.

1204. **Thonhofer, V.**, Der grosse deutsche Krieg im Jahre 1687. 39 s. Zwittau 1899.
1205. **Houpert, N.**, Une page d'histoire d'un village lorrain.
Jahrbuch d. Gesellschaft f. Lothringische Geschichte u. Alterthumsk. 1899. Jahrg. 11, s. 359—368.
Innehåller en skildring af, huru svenskarna 1637 belågrade staden Amange eller Insming.
1206. **Büthning, G.**, Graf Anton Günther von Oldenburg und die Schweden im Jahre 1638. Nach den Quellen des Grossherzoglichen Haus- und Staats-Archivs.
Forschungen z. deutschen Geschichte 1886. Bd 26, s. 314—320.
1207. **Droysen, G.**, In Sachen Herzog Bernhards von Weimar. Eine Erwiderung an Herrn A. v. Gonzenbach.
Forschungen z. deutschen Geschichte 1886. Bd 26, s. 357—414.
1208. **Wetzer, L. H. v.**, Der Feldzug am Ober-Rhein 1638 und die Belagerung von Breisach. Beiträge zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges.
Mittheilungen des K. K. Kriegs-Archivs 1887—89. N. F. [Th.] 1, s. 228—344; 2, s. 257—378; 3, s. 1—154.
1209. **Meinardus, O.**, Schwarzenberg und die brandenburgische Kriegführung in den Jahren 1638—40.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1899. Bd 12, s. 411—468.
1210. **Gonzenbach, A. v.**, Ueber die Auswechslung des schwedischen Feld-Marschalls Gustav Horn gegen den kaiserlichen und churbaierschen Feld-Marschall-Leutenant Jean de Werth.
Forschungen z. deutschen Geschichte 1878. Bd 18, s. 419—444.
1211. **Heywood, J.**, Narrative of the transference of the German Weimarian army to the crown of France in the seventeenth century.
Transactions of the Royal Historical Society 1881. Vol 9, s. 216—228.
1212. **Ett bref från Adler Salvius (på tyska) dat. Hamburg d. 15 mars 1639.**
Mittheilungen d. Vereins f. Hamburgische Geschichte 1894. Jahrg. 16, s. 140.
1213. **Actenstücke zur Geschichte des Bothschen Einfalles; mitgetheilt von A. Seraphim.** [Innehåller 2 bref till Axel Oxenstierna och 1 bref från Herman Bothe.]
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostsee-provinzen Russlands a. d. Jahre 1896 (tr. 1897), s. 54—66.
1214. **Seraphim, A.**, Des Obersten Both Anschlag auf Livland (1639) und sein Zusammenhang mit der allgemeinen Politik der Zeit. Ein Beitrag zur Geschichte Kurfürst Georg Wilhelms von Brandenburg. 123 + VIII + (1) s. Königsberg 1895.
Rec. i Deutsche Litteraturzeitung 1895, s. 1072—75 af A. Bergen-grün.

1215. **Cosaek, Ed.**, Ueber den Einfall des Obersten Both in Livland und die Rückwirkung desselben auf Pernaue.
Sitzungsberichte d. Pernaue Alterthums Gesellsch. f. 1897 u. 1898, s. 40—47.
1216. **Faber, C. W.**, Aus dem Schwedenkrieg. [1689.]
Vogesengrün. Ein elsässischer Familienkalender 1895, s. 109—111.
1217. **Molitor, K.**, Der Verrath von Breisach 1689. Ein Beitrag zur Geschichte des Verlustes der Landgrafschaft im Elsass nebst Breisach und Sundgau an Frankreich im 30-jähr. Kriege. VIII+85 s. Jena 1875.
1218. **Quellenmässige Beiträge zur Geschichte des 30-jährigen Krieges. Mitgetheilt von C. Grünhagen u. J. Krebs.**
Zeitschrift d. Vereins f. Geschichte u. Alterthum Schlesiens 1886. Bd 20, s. 319—55.
Inneh. bl. a.: Gründliche Relation dessen, was in dem Neisseschen mit denen eingefallenen schwedischen feindlichen Parteien vorgelaufen (1689).
1219. **Opel, J. O.**, Eine politische Denkschrift des kurfürstlich sächsischen Geheimen Rathes Abraham von Sebottendorf für Johann Georg I vom Jahre 1689.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1887. Bd 8, s. 177—242.
1220. **Volkmer, Fr.**, Die Okkupationen der Stadt Habelschwerdt durch die Schweden während des 30-jährigen Krieges.
Zeitschrift d. Vereins f. Geschichte u. Alterthum Schlesiens 1882. Bd 16, s. 120—186.
1221. **Winter, G.**, Město a kraj Rakovnický za vojny třicetileté. [Rakonitz staden o. området under 30-åriga kriget.]
Časopis musea království českého 1888—89. Ročník 62, s. 63—85, 279—305; 63, s. 97—121.
Skildrar bl. a. Johan Banérs besök i Rakonitz 1689.
1222. **Stěpánek, J.**, Die Leitomyshler Bürger in schwedischer Gefangenschaft. [1689—40.] [Pá böhmska.]
Časopis musea království českého 1894. Ročník 68, s. 118—135.
1223. **Schilling, M.**, Zur Geschichte der Stadt Zwickau während des dreissigjährigen Krieges 1639—1640.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1888. Bd 9, s. 271—321.
1224. **Jecht, R.**, Die Schweden in Görlitz während der Jahre 1639, 1640 und 1641. Mit der Belagerungskarte vom Jahre 1641.
Neues Lansitzisches Magazin 1890. Bd 66, s. 1—73.
1225. **Katt, Fr.**, Beiträge zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. 1: Die Bayerisch-Französische Verhandlungen von der Zusammenkunft in Einsiedeln bis zur Ulmer Capitulation (1639—1647). Inaug. Diss. 102 s. Göttingen 1875.

1226. **Bergström, O.**, Öfversteljtnant Joh. Printz med Vestgöta ryteri vid Chemnitz' kapitulation år 1640.
Hist. Tidskr. 1887, s. 342—357.
1227. **Trinks, F.**, Die Kriegsereignisse bei Saalfeld im Jahre 1640. Nach den Aufzeichnungen des *Jan Hector von Sturnbrich*.
Schriften d. Vereins f. Sachsen-Meiningsche Geschichte u. Landesk. 1896. H. 23, s. 3—15.
1228. **Brockhaus, H.**, Der Kurfürstentag zu Nürnberg im Jahre 1640. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. XII+(2)+278 s. Leipzig 1883.
1229. **Phillipson, M.**, Der Grosse Kurfürst Friedrich Wilhelm von Brandenburg. Th. 1: 1640—60. VII+452 s. Berlin 1896.
Th. 2, 3 utk. 1901, 1903.
Rec. i Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1898. Bd 10, s. 422—425 af *C. Spannagel*; i Historische Vierteljahrsschrift 1898, s. 279—284 af *K. Breysig*; i The English Historical Review 1898, s. 373—376 af *A. W. Ward*; i Historische Zeitschrift 1900. Bd 84, s. 281—284 af *O. Meinardus*.
1230. **Dudik, B.**, Schweden in Böhmen und Mähren 1640—1650. Nach kaiserl. österreichischen und königl. schwedischen Quellen dargestellt, und mit Unterstützung der kais. Akad. d. Wissenschaften herausg. XIII+443+(1) s. Wien 1879.
Rec. i Historische Zeitschrift 1879. Th. 42, s. 140—141 af *R. Koser*.
1231. **Brake, E.**, Die Reduktion des brandenburgischen Heeres im Sommer 1641. Inaug. Diss. 64 s. Bonn 1898.
1232. **Schlegel, Th.**, Der schwedische Fähnrich in Görlitz. [1641.] Mit einem Nachtrag v. v. *Bülow*.
Baltische Studien 1885. Jahrg. 35, s. 1—10.
1233. Om Johan Banérs sista sjukdom. [2 bref.] [Medd. af *E. W. Bergman*.]
Hist. Tidskr. 1898, s. 277—282.
1234. **Weyhe-Eimke, A. v.**, Episoden aus dem Feldzuge der Kaiserlichen Truppen im Braunschweigischen in den Jahren 1641 und 1642. Nach Urkunden aus dem Nachoder Schloss-Archive.
Hannoversche Geschichtsblätter 1900. Jahrg. 3, s. 241—242, 249—251, 257—259, 265—267, 273—275, 282—284, 289—291, 299—301, 305—307.
1235. **Kaltenborn, Lennart Torstensson**. Ein kriegsgeschichtliche Studie. Jahrbücher f. d. deutsche Armee u. Marine 1884. Bd 50, s. 25—51. 145—163, 271—283; 51, s. 1—18, 125—142, 229—255.
1236. **Lippert, W.**, Sprembergs Ueberfall durch die Schweden 1642.
Niederlausitzer Mittheilungen 1898. Bd 3, s. 137—147.
1237. **Grünhagen, C.**, Geschichte Schlesiens. Bd 2: 1527—1740. VII + 446+46+(1) s. Gotha 1886.
Heeren u. Ukert, Geschichte d. europ. Staaten.
Behandlar rätt utförligt Torstensons krig i Schlesien.

1238. Zur Belagerung Gross-Glogaus. E. Bericht d. Rats zu Gr.-Glogau über die Belagerung d. Stadt 1642. Mitg. v. A. *Schuster*.
Zeitschrift d. Vereins f. Geschichte u. Alterthum Schlesiens 1890. Bd 24, s. 865—868.
1239. **Krebs, J.**, Die Belagerung Briegs durch Torstensohn 1642. Mit einem Plane von Brieg und drei Beilagen.
Zeitschrift d. Vereins f. Geschichte u. Alterthum Schlesiens. Bd 18, s. 368—466.
1240. Cirkular an die Adeligen in Brieg 1642. Mitg. v. A. *Schuster*.
Zeitschrift d. Vereins f. Geschichte u. Alterthum Schlesiens 1890. Bd 24, s. 869—874.
Bör Torstensons belägring af Brieg.
1241. **Haedrich, D.**, Der Übergang der Schweden unter Torstenson über die Elbe bei Torgau am 16. um 17. Oktober 1642.
Veröffentlichungen des Alterthums-Vereins zu Torgau 1894. Jahrg. 7, s. 75—77.
1242. **Boettger, H.**, Die Ereignisse um Leipzig im Herbst 1642. 98 s. Halle 1882.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 15.
1243. **Helmolt, Leipzig und Torstenson**.
Wissenschaftl. Beilage der Leipziger-Zeitung 1892, N:o 146.
1244. **Kroker, E.**, Leipzigs Bankerott und die Schweden in Leipzig seit 1642.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1892. Bd 18, s. 341—346
1245. **Moser, O.**, Die zweite Schlacht bei Breitenfeld am 23. October 1642.
Beilage zum Leipziger Tageblatt und Anzeiger 1898, N:o 589, 23 October.
1246. **Gerlach, H.**, Zur Feler der Erinnerung an die vor 250 Jahren erfolgte Befreiung Freibergs von der schwedischen Belagerung.
Mittheilungen v. Freiburger Alterthumsv. 1892. H. 28, s. 1—8 + 1 pl.
1247. **Chizzola, A. v.**, Kriegshistorische Wanderungen in der engeren und weiteren Umgebung von Olmütz, mit Inbegriff des Train-Ueberfalles bei Domstadt und der Schlacht bei Austerlitz vom Jahre 1100 n. Chr. bis 1866. VI+180 s. Wien u. Teschen 1897.
Innehåller bl. a. en skildring af svenska arméns eröfning af Olmütz 1642.
1248. **Loserth, J.**, Zur Geschichte der Stadt Olmütz in der Zeit der schwedischen Occupation. Mit einigen noch ungedruckten Schreiben von und an Torstenson.
Zeitschrift d. Vereines f. d. Geschichte Mährens u. Schlesiens 1898. Jahrg. 2, s. 1—46.
1249. **Lettere politiche (dal 1642 al 1644) di Vincenzo Armani.** Pubbl. dal G. *Mazzatinti*.
Archivio Storico Italiano 1885. Serie Quarta. T. 15, s. 15—34.
Ett och annat om svenska härens rörelser.

1250. Flade, F., Tagebuch des feindlichen Einfalls der Schweden in das Markgrathum Mähren während ihres Aufenthaltes in der Stadt Olmütz 1642—50. Geführt von dem Olmützer Stadtschreiber und Notar Magister Friedrich Flade. Herausg. v. B. Dudík.
Archiv f. österreichische Geschichte 1884. Bd 65, s. 367—485.
1251. Zaczkovic, P., Chronik des Minoriten-Guardians des St. Jacobs-Klosters in Olmütz, P. Paulinus Zaczkovic, über die Schwedenherrschaft in Olmütz von 1642 bis 1650. Herausg. von B. Dudík. 174 s. Wien 1881.
Äfven i Archiv f. österreichische Geschichte. Bd 62, s. 451—624.
1252. Kux, J., Geschichte der Stadt Littau von den ältesten Zeit bis zum Jahre 1848. Preisgekrönte Schrift. Herausgegeben vom deutschen Verein für die Geschichte Mährens und Schlesiens. V+256+(1) s. + 1 karta. Brünn 1900.
Innerhäller bl. a. äfven en skildring af svenskarnas stormning af Littau 1643.
1253. Actenstücke zur Geschichte der dritten Schwedenbelagerung der Stadt Freiberg. [1643.] Herausg. von P. Knauth.
Mitteilungen v. Freiburger Alterthumsv. 1898 (tr. 1899). H. 35, s. 35—44.
1254. Eberstein, L. F. v., Urkundliche Geschichte d. reichsritterlichen Geschlechtes Eberstein von Eberstein auf der Rhön, aus den Quellen bearbeitet. Bd 4: Korrespondenz zwischen Landgraf Georg II von Hessen-Darmstadt und seinem General-Lieutenant Ernst Albrecht v. Eberstein. [1643-1657.] 222 s. + 4 portr. Berlin 1889.
1255. Urkunden zur Geschichte der beiden George Rákóczy 1635—60. Herausg. v. A. Szilágyi. [På ungerska.]
Történelmi Tár 1887. Th. 10, s. 209—242.
Berör bl. a. Torstensons förhållande till Rákóczy I och afsändandet af Szentpálys till Sverige.
1256. Lauckner, A., Zur Erinnerung an das Kriegsjahr 1644. [Die Belagerung der Stadt Chemnitz.]
Mitteilungen d. Vereins f. Chemnitzer Geschichte 1895. Th. 8. s. 89—109.
1257. Fischer, E., Derfflinger als schwedischer Oberst in Berlin (November 1645).
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1889. Bd 2, s. 595—600.
1258. Der Ueberfall zu Starzeddel am 6. Juni 1645. Der letzte Schwedenkampf in der Niederlausitz.
Gubener Zeitung 1895, N:o 17.
1259. Harrach, E. Graf v., Die Nachrichten über den Schwedeneinfall nach Mähren und die Belagerung Brünns 1645 in den Aufzeichnungen des Cardinals Ernst Grafen von Harrach. Mitg. von M. Grolig.
Notizenblatt d. Vereines f. d. Geschichte Mährens u. Schlesiens 1896. s. 38—47.

1260. **Bretholz, B.**, Ein neuer Bericht über die Belagerung der Stadt Brünn durch die Schweden im Jahre 1645.
Zeitschrift d. Vereines f. d. Geschichte Mährens u. Schlesiens 1899. Jahrg. 3, s. 1—18.
1261. **Bretholz, B.**, Urkundliche und handschriftliche Mittheilungen aus dem Brünnener Stadtarchiv. Neue Beiträge zur Geschichte der Belagerung Brünns durch die Schweden im Jahre 1645.
Zeitschrift d. Vereines f. d. Geschichte Mährens u. Schlesiens 1897. Jahrg. 1, s. 77—107.
1262. **Šujan, František, Švédové u Brna roku 1645. Na základě pramenů liči . . .** [Die Schweden in Brünn im J. 1645. Auf Grund der Quellen dargestellt von . . .] 100 s.+1 plan karta. V. Brně 1898.
Časopis matice moravské.
1263. Das Schweden-Fest in Brünn. 1895, Aug. Kortare och längre uppsatser i »Tagesbote aus Mähren und Schlesien» 1895, N:o 180—187, »Deutsches Blatt» 1895, N:o 63 och »Brünnener Morgenpost» 1895, 11, 13, 15, och 16 Aug.
1264. **Bretholz, B.**, Der Vertheidigungskampf der Stadt Brünn gegen die Schweden 1645. Herausgegeben vom Gemeinderathe der Landeshauptstadt Brünn. X+86 s. +7 pl. + 2 portr. + 1 facs. Brünn 1895.
1265. Urkunden, Briefe und Actenstücke zur Geschichte der Belagerung der Stadt Brünn durch die Schweden in den Jahren 1643 und 1645 von *B. Bretholz*. Herausgegeben von der historisch-statistischen Section der K. K. mährischen Gesellschaft zur Beförderung der Landwirtschaft, der Natur- und Landeskunde anlässlich der 250-jährigen Erinnerungsfeier. XVII+143+(1) s. Brünn 1895.
1266. **Netopil, Fr.**, Kriegsnoth und Bürgertreue. Eine Erzählung aus der Zeit des dreissigjährigen Krieges. Der vaterländischen Jugend gewidmet. 206 s. + portr. o. pl. Znaim 1895.
Handlar om Torstensons fälttåg i Mähren och belägringen af Brünn 1645.
1267. Ein Brief aus dem schwedischen Feldlager von Brünn (1645). Aus dem Archiv des Stiftes St. Thomas mitgetheilt von *P. Cl. Janetschek*.
Notizenblatt d. histor.-statist. Section d. k. k. mähr. Gesellsch. z. Beförderung d. Landwirtschaft, d. Natur- u. Landesk. 1898, s. 16—17.
1268. **Grolig, M.**, Die Cimbürg zur Schwedenzeit.
Jahres-Bericht des k. k. zweiten deutschen Obergymnasiums in Brünn für das Schuljahr 1898—1894, s. 1—15.
1269. **Zitek, J.**, Die Schweden u. d. Kaisersl. Heer in Teschen 1645—47.
Věstník matice Opavské 1899. 5.
1270. Die Geschichts-Bücher der Wiedertäufer in Oesterreich-Ungarn von 1526 bis 1785. Gesammelt, erläutert u. ergänzt durch *J. Beck*. L+654 s. Wien 1883.
Fontes rerum Austriacarum. Abth. 2. Diplomataria et Acta. Bd 48.
Behandlar bl. a. den tid (1645), då svenskarna voro i närheten af Wien.

1271. **Bermann, M.**, Alt- und Neu-Wien. Geschichte der Kaiserstadt und ihrer Umgebungen. Seit dem Entstehen bis auf den heutigen Tag und in allen Beziehungen zur gesammten Monarchie geschildert. VIII + 1200 s. Wien, Pest u. Leipzig 1880.
S. 897—908: Die Schwedenbelagerung.
1272. **Fell, J.**, Torstenson before Vienna. Die Schweden in Österreich 1645—46. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. A translation with notes by *J. Watts de Peyster*. 68 s. + 1 portr. + 1 plank. New-York 1885.
1273. **Egloffstein, H.**, Baierns Friedenspolitik von 1645 bis 1647. Ein Beitrag zur Geschichte der westfälischen Friedensverhandlungen. VII + (1) + 192 s. Leipzig 1898.
1274. **Féaux de Lacroix, K.**, Zerstörung der Stadt Warstein durch die Schweden im 30. jähr. Kr. 1646.
Westfäl. Geschichtsblätter 1896. Th. 1, s. 103—105.
1275. **Zösmair, J.**, Über Schloss Bregenz.
Schriften d. Vereins f. Geschichte d. Bodensees u. seiner Umgebung 1897. H. 26, s. 7—21.
Innehåller bl. a. en skildring af huru svensakarna eröfrade Bregenz och förstörde det.
1276. **N[ordensva]n, [C. O.]**, Ett minne af svenskarna i Ober-Bayern.
Illustrerad militärrevy 1898, s. 14—17.
1277. **Fischer, Gebh.**, Zur Geschichte des Schwedeneinfalls in Vorarlberg im Jahre 1647. Progr. 41 s. 4.o. Feldkirch 1894.
1278. **Pfälf, O.**, Ein Beitrag zur Geschichte der bayerischen Friedensbestrebungen an der Neige des dreissigjährigen Krieges.
Stimmen aus Maria-Laach 1899. Bd 56, s. 521—534.
1279. **Riezler, S.**, Bayern und Frankreich während des Waffenstillstands von 1647. (Vorgetragen in der histor. Classe am 3 December 1898.)
Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und der historischen Classe der k. b. Akademie der Wissenschaften zu München 1898 (tr. 1899). Bd 2, s. 498—541.
1280. **Riezler, S.**, Die Meuterei Johann's v. Werth 1647.
Historische Zeitschrift 1898, 99. Bd 82, s. 38—97, 193—239.
1281. **Stüve, C.**, Briefe des osnabrückschen Bürgermeisters G. Schepeler aus Münster im Jahre 1647.
Mittheilungen d. Vereins f. Geschichte u. Landeskunde v. Osnabrück. »Historischer Verein« 1890. Bd 15, s. 303—339.
Berör äfven Sveriges förhållande till Osnabrück.
1282. **Thorbjörnsson, L. J. T.**, Om fördraget i Ulm 1647, jemt en blick på Bayerns föregående politik under trettioåriga kriget. Akad. afh. [Lund.] 59 s. Göteborg 1881.
1283. **Eickhoff, H.**, Die Schicksale der Stadt Wiedenbrück. Progr. Gütersloh 1882.
Königsmark eröfrade staden 1647.

1284. General Wrangel erklärt der Stadt Breslau den Blockadezustand. [8 Juni 1647.]
Zeitschrift d. Vereins f. Geschichte u. Alterthum Schlesiens 1886. Bd 20, s. 354.
1285. Brandstetter, F. R., Kurbrandenburgische Unionsbestrebungen 1647/48. Ein Beitrag zur Geschichte des westfälischen Friedens. Inaug. Diss. VIII+66 s. Leipzig 1898.
1286. Protokolle und Relationen des Brandenburgischen Geheimen Rathes aus der Zeit des Kurfürsten Friedrich Wilhelm. Herausg. v. O. Meinardus. Bd 4. 1647—54. LXIII+657 s. Leipzig 1896.
Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven. Bd 66.
Berör bl. a. Sveriges politik vid denna tid.
1287. Helfert, A. v., Das Ende des 30-jährigen Krieges.
Historisch-politische Blätter 1891. Bd 108, s. 128—140.
1288. Helgel, K. Th., Das westfälische Friedenswerk von 1648 bis 1648.
Zeitschrift f. Geschichte u. Politik 1888, s. 411—443.
1289. Osnabrücker Geschichtsquellen. Herausgegeben vom historischen Verein zu Osnabrück. Bd 3: Die Iburger Klosterannalen des Abts Maurus Rost, bearbeitet von C. Stüve. XX + 307 + (1) s. + 1 portr. + 1 pl. Osnabrück 1895.
Behandlar bl. a. underhandlingarna i Osnabrück 1644, 45.
1290. Breucker, G., Die Abtretung Vorpommerns an Schweden und die Entschädigung Kurbrandenburgs. Ein Beitrag zur Geschichte des westfälischen Friedens. 94 s. Halle 1879.
Halle'sche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 8.
En del äfven utg. som Inaug. Diss. 32 s. Halle 1879.
1291. Coleccion de documentos inéditos para la historia de España. T. 82—84. Madrid 1865.
Innehåller de spanska sändebudens korrespondens från kongressen i Münster 1648—48.
1292. Odhner, C. T., Sveriges deltagande i Westfaliska fredskongressen och grundläggningen af det svenska väldet i Tyskland. 390+(4) s. Sthlm 1875.
Äfven i Kungl. Vitt-, Hist. och Ant. Akademiens handlingar. D. 27, s. 37—370.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5. s. LIX—LXIV af [H.] H[järn]e; i [Dan.] Hist. Tidskr. 4:e Række. Bd 5, s. L18—L28; i Nordisk Tidskr. 1878 s. 69—72 af J. A. Fridericia.
1293. Odhner, C. T., Die politik Schwedens in westphälischen Friedenscongress und die Gründung der schwedischen Herrschaft in Deutschland. XV+(1)+353 s. Gotha 1877.
1294. Ogier, Fr., Journal du congrès de Münster, publ. par A. Boppe. XXXIX+268 s. + 1 portr. Paris 1893.
1295. Philippi, F., Der westfälische Friede. Ein Gedenkbuch zur 250-jähr. Wiederkehr des Tages seines Abschlusses am 24/10 1648, unter der Mitwirkg. v. A. Pieper, C. Spannagel u. F. Runge hrsg. Nebst

- zahlreichen authent. auf den Friedenskongress bezügl. Abbildgn. 213 s. + 15 Taf. St. 8o. Münster 1898.
 Rec. i Mittheilungen a. d. historischen Litteratur 1899, s. 302—304 af v. *Gruner*.
1296. Ein an die schwedische Regierung gemachter Vorschlag, dass sie sich bei dem westphälischen Frieden das Recht bedingen sollte Kupfer für die Kupfermünze in Deutschland zu liefern. Mitgetheilt von *K. R. Melander*.
 Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 1, s. 315—322.
1297. *Rohdewald, W.*, Die Abtretung des Elsass an Frankreich. Ein Beitrag zur Geschichte des westfälischen Friedens. 76 s. Halle 1893.
 Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 31.
 En del af denna afhandling utg. som Inaug. Diss. Halle. 82 s.
1298. Briefwechsel Joh. Balthasar Schupp's mit dem landgrafen Johann von Hessen zu Braubach aus der Zeit seiner Betheiligung als Gesandter an den Friedensverhandlungen zu Osnabrück und Münster im Jahre 1648. Mitgetheilt von *W. Nebel*.
 Mittheilungen d. Oberhessischen Geschichtsv. im Giessen 1890. N. F. Bd 2, s. 49—94.
1299. *Spannagel, K.*, Minden und Ravensberg unter brandenburgisch-preussischer Herrschaft von 1648 bis 1719. VIII + 248 s. Hannover u. Leipzig 1894.
 Innehåller bl. a. om underhandlingarna mellan Sverige och Brandenburg 1648—50 angående Mindens afträdande till Brandenburg.
1300. *Vogel, H.*, Der Kampf auf dem westfälischen Friedens-Kongress um die Einführung der Parität in der Stadt Augsburg. 66 s. München 1900.
1301. *Volgt, F.*, Die Besetzung des hamburgischen Landgebiets durch schwedische Truppen und die Bezahlung des hamburgischen Antheils an der Kriegsentschädigung für Schweden im Jahre 1649. 6 s. Hamburg 1895.
 Mittheilungen des Vereins für Hamburgische Geschichte. Bd 6: H. 2.
1302. *Lorentzen, Th.*, Die schwedische Armee im dreissigjährigen Kriege und ihre Abdankung. VI + (1) + 216 s. Leipzig 1894.
 Rec. i Deutsche Litteraturzeitung 1896, s. 661—668 af *V. Loewe*.
1303. *Lorentzen, Th.*, Die Entschädigung der schwedischen Armee nach dem 30-jährigen Kriege. 1. Inaug. Diss. [Heidelberg.] 111 + (1) s. Würzburg 1888.

 ß. Biografi.

1304. *Brohm, E.*, *Johann v. Aldringen*. 111 s. Halle 1882.
1305. *Gaedeke, A.*, Aus d. Papieren d. kursächs. Generallieutenants *Hans Georg v. Arnim* 1631—34. (Gräfl. Arnim'sches Familienarchiv zu Boitzenburg).
 N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1886. Bd 7, s. 278—296.

1306. **Irmer, G.**, Hans Georg von Arnim als kaiserlicher Oberst und Feldmarschall. Ein Beitrag zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges. Th. 1. Inaug. Diss. 26 s. Halle 1877.
1307. **Irmer, G.**, Hans Georg von Arnim als kaiserlicher Heerführer in Pommern und Polen.
Forschungen z. deutschen Geschichte 1879. Th. 19, s. 278—305.
1308. **Irmer, G.**, Hans Georg von Arnim. Lebensbild eines protestantischen Feldherrn und Staatsmannes aus der Zeit des dreissigjährigen Krieges. XII+397 s. + 1 portr. Leipzig 1894.
Rec. i Literarisches Centralblatt 1894, s. 1559—1562 af *K. Wittich*; i Historische Zeitschrift 1895. Bd 75, s. 110—116 af *H. Diemar*; i N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1895. Bd 16, s. 150—155 af *J. Krebs*.
1309. **Droysen, G.**, *Bernhard von Weimar*. Bd 1. VII+(1)+444 s. 2. VI+575 s. Leipzig 1886.
Rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 77—85 af [*P. Sondé*]; i Gött. gel. Ans. 1886. Bd 1, s. 242—260 af *A. v. Gonzenbach*.
1310. **Bogge, B.**, Herzog Bernhard von Weimar. 46 s. + 4 portr. Barmen 1898.
Für die Feste und Freunde des Gustav-Adolf-Vereins. N:o 180.
1311. **Helbig, K. G.**, *Christoph Karl Reichsgraf von Brandenstein*. (1593—1640.)
Archiv f. d. sächsische Geschichte 1876. N. F. Bd 2, s. 157—177.
1312. **Strickstrack, E.**, *Ludwig Camerarius*, Kurpfälzischer Geheimer Rath und Gesandter Schwedens im 30-jährigen Kriege. Inaug. Diss. (1)+30 s. Halle 1879.
1313. **Goldschlag, N.**, Beiträge zur politischen und publizistischen Thätigkeit *Hermann Conrings*. Inaug. Diss. [Göttingen.] (1)+80 s. Berlin 1884.
1314. **Gonzenbach, A. v.**, Der General *Hans Ludwig von Erlach von Castelen*. Ein Lebens- und Charakterbild aus den Zeiten des dreissigjährigen Krieges. Th. 1—3. Bern 1880—82.
Inneh. bl. a. äfven en del urkunder som beröra Sveriges historia. Erlach tjänade först under Gustaf II Adolf i preussiska fälttåget sedan under Bernhard v. Weimar i trettioåriga kriget.
1315. **Caix de Saint Aymour**, Notice sur Hugues de Groot (*Hugo Grotius*) suivie de lettres inédites. 78 s. Paris 1883. Tr. i 150 numrerade exempl.
1316. **Neumann, L.**, Hugo Grotius 1583—1645. 31 s. Berlin 1884.
Sammlung gemeinverständlicher wissenschaftlicher Vorträge, herausg. v. R. Virchow u. Fr. v. Holtzendorff. Ser. 19: H. 449.
1317. **Nys, E.**, À propos d'un hommage rendu à Hugo Grotius — Richelieu et Grotius.
Revue de droit international et de législation comparée 1900. Sér. 2: T. 1, s. 559—563.

1318. **Sattler, C.**, Reichsfreiherr *Dodo zu Innhausen u. Knyphausen*, königl. schwedischer Feldmarschall. Seine Lebensgeschichte. Im Auftrage des Grafen Edzard zu Innhausen und Knyphausen bearb. Mit dem Bildniss d. Feldmarschalls (in Photograv.). VII+680 s. Norden 1891.
1319. **Sondén, P.**, Tvenne hjältar från trettioåriga kriget. Ur Tysklands nyaste biografiska litteratur för 1600-talet. [Reichsfreiherr Dodo zu Innhausen und Knyphausen; Dietrich v. Falkenberg.] (Se N:o 1053.)
Hist. Tidskr. 1898, s. 28—68.
1320. **Terry, Ch. S.**, The life and campaigns of *Alexander Leslie*, first earl of Leven. XIX+518 s. +1 portr.+4 kartor. London 1899.
1321. **Hofmann, W.**, *Peter Melander*, Reichsgraf zu Holzappel. Ein Charakterbild aus d. Zeit d. 30 j. Krieges, bearbeitet nach den Akten d. Archivs zu Schloss Schaumburg. 323 s. München 1883. Ny uppl. Leipzig 1885.
1322. Peter Melander im 30 j. Kriege.
Historisch-politische Blätter 1896. Bd 118, s. 168—179.
1323. **Schmidt, Rud.**, Ein Calvinist als kaiserlicher Feldmarschall im dreissigjährigen Kriege. [Peter Melander.] Progr. H. 1—3. 4:o. Berlin 1890—92.
1324. **Schmidt, Rud.**, Ein Calvinist als kaiserlicher Feldmarschall im dreissigjährigen Kriege. Nach den Akten der Wiener Archiv dargestellt. [Peter Melander.] (2)+172 s. Berlin 1895.
Rec. i Historische Zeitschrift 1897. Bd 80, s. 184—186 af *H. Diemar*.
1325. **Warneke, P.**, Peter Melander von Holzappel. Eine Geschichte aus d. Lahnthal. 290 s. Berlin 1896.
1326. **Heyd, W.**, Ein Lebensbild aus der Zeit des dreissigjährigen Krieges. [*Hans Konrad Müller*.]
Württembergische Vierteljahrs. f. Landesgeschichte 1892. N. F. Jahrg. 1, s. 121—140, 372.
1327. **Krüner, Fr.**, *Johann von Rusdorf*, kurphälzischer Gesandter und Staatsmann während des dreissigjährigen Krieges. 122 s. Halle 1876.
1328. **Elnert, E.**, Ein Thüringer Landpfarrer [*Schmidt in Dornheim*] im 30-jährigen Kriege. Mitteilungen aus einer Kirchen-Chronik. IV+95 s. Arnstadt 1893.
1329. **Schmidt, Rud.**, *Otto Christoph von Sparr*, Unterbefehlshaber Melanders am Niederrhein und in Westfalen 1646—1647. Ein Beitrag zur Geschichte des ersten brandenburgischen Feldmarschalls. Progr. 19 s. 4:o. Berlin 1896.
1330. **Schroetter, Fr. v.**, *Otto Christoph von Sparr*, der erste brandenburgische Generalfeldmarschall.
Hohenzollern-Jahrbuch 1898. Jahrg. 2, s. 163—187 + 1 pl.
1331. **Baur, Jos.**, *Philipp von Sötern*, geistlicher Kurfürst zu Trier, und seine Politik während des dreissigjährigen Krieges. Bd 1: Bis zum

- Frieden von Prag 1635. 24* + 498 + (1) s. + 1 portr. + 1 karta. Speyer 1897.
1332. **Keym, Fr., Johann Tserklaes, Graf von Tilly.** 3:o Aufl., vollständig neubearbeitet von *Ed. Marcour*. X+(1)+170 s. Freiburg im Breisgau 1884.
Sammlung historischer Bildnisse.
1333. **Maul, H., Tilly, ein Charakterbild aus den Zeiten des dreissigjährigen Krieges.** Progr. 26 s. 4:o. Offenbach am Main 1878.
1334. **Krause, G., Diedrich von der Werder.**
Mittheilungen d. Vereins f. Anhaltische Geschichte 1884. Bd 4, s. 30—54
Werder var en tid anställd i svensk tjänst; sändebud till kursachsiska hovvet 1684.
1335. **Abt Benedict von Wiblingen (1598—1668).**
Wissenschaftliche Studien und Mittheilungen aus dem Benediktiner-Orden 1881. Bd 2, s. 141—162.

γ. Ortshistoria.

1336. **Zahn, W., Geschichte der Altmark.** VI+92 s. Stendal 1891.
Berör svenskarnas deltagande i trettioåriga kriget.
1337. **Schulz, Geschichte der Stadt Anklam unter besondere Berücksichtigung der kriegerischen Ereignisse.** 15 s. Anklam 1896.
1338. **Einert, E., Arnstadt in den Zeiten des dreissigjährigen Krieges.** 1—3.
Zeitschrift d. Vereins f. Thüringische Geschichte u. Alterthumsk. N. F. 1887, 89, 90. Bd 5, s. 179—268; 6, s. 375—482; 7, s. 67—172.
1339. **Hörmann, L., Erinnerungen an das ehemalige Frauenkloster St. Katharina in Augsburg.**
Zeitschrift d. Historischen Vereins f. Schwaben u. Neuburg 1882. Jahrg. 9, s. 357—386.
Berör bl. a. svenskarnas deltagande i 30-åriga kriget.
1340. **Werner, L., Geschichte der Stadt Augsburg von der Zeit ihrer Gründung bis zur Wiederaufrichtung des deutschen Reichs.** VI+(1)+428+(1) s. Augsburg 1900.
1341. **Marian, A., Die Stadt Auszig während des dreissigjährigen Krieges.**
Mittheilungen d. nordböhmisches Excursions-Clubs 1899. Jahrg. 22, s. 209—232.
1342. **Hübsch, G., Das Hochstift Bamberg und seine Politik unmittelbar vor dem ersten Einfall der Schweden 1631. Unter grundlegender Berücksichtigung der politischen Verhältnisse des fränkischen Kreises quellenmässig dargestellt.** VIII+154 s. Bamberg 1895.
Äfven Inaug. Diss. Heidelberg 1894.
1343. **Hümmer, Fr. K., Bamberg im Schweden-Kriege 1632—34.**
Bericht über Bestand u. Wirken d. Historischen Vereins zu Bamberg 1891, 92. H. 52, s. 1—168; 53, s. 169—230.

1344. **Obst, E.**, *Bitterfeld* und Umgebung während des 30-jährigen Krieges; insonderheit die Schwedenplünderung zu Bitterfeld im Jahre 1687. Gedächtnisschrift. 2te verm. Aufl. Bitterfeld 1887.
1345. **Hertel, G.**, Nachrichten über *Bottmarsdorf* während des dreissig-jährigen Krieges.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1894. Jahrg. 29, s. 232—261.
1346. **Elster, O.**, Geschichte der stehenden Truppen im Herzogthum *Braunschweig-Wolfenbüttel* von 1600—1714. VI + (1) + 392 s. + 8 kartor. Leipzig 1899.
Berör bl. a. svenskarnas deltagande i trettioåriga kriget och kriget i Tyskland mellan Sverige och Brandenburg 1675—79.
1347. **Schleser, P. Al.**, Das Städtchen *Braunseifen* während und nach dem Schwedenkriege 1624—1740.
Notizenblatt d. Vereins f. d. Geschichte Mährens u. Schlesiens 1896, s. 128—151.
1348. **Rebhann, A.**, Armierung, Defendierung und Demolierung des *Brüxer* Schlosses (1639—1653).
Mitteilungen d. Vereins f. Geschichte d. Deutschen in Böhmen 1890, 91. Jahrg. 29, s. 79—100, 183—198, 844—876.
1349. **Schnell, E.**, Aktenstücke und Berichte zur Geschichte des 30-jährigen Krieges aus der Gegend des *Bussen* von den Jahren 1628—1632.
Württembergische Vierteljahrsh. f. Landesgeschichte. Jahrg. 1881, s. 109—118.
1350. **Lungwitz, H.**, Blätter aus dem Tagebuche eines *Chemnitzer* Bürgers aus der Zeit des dreissigjährigen Krieges.
Chemnitzer Neueste Nachrichten 1898, N:o 106, 107.
1351. **Zöllner, C. W.**, Geschichte der Fabrik und Handelstadt Chemnitz von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart. VIII + 504 s. + 6 pl. Chemnitz 1888.
1352. **Mossmann, X.**, *Les Suédois à Colmar.*
Revue Alsace 1894, s. 261—268.
1353. **Schlecht, J.**, Aus d. Schwedenzeit 1633—40. [*Eichstätt.*]
Sammelblatt d. Hist. Vereins Eichstätt 1891. Th. 6, s. 102—107.
1354. **Staiger, C.**, *Eichstätt* im Schwedenkriege. Tagebuch der Augustinernonne Clara Staiger, Priorin des Klosters Mariastein, über die Kriegsjahre 1631 bis 1650. Hrg. und erläutert von *J. Schlecht.* XXVIII + 374 s. + 1 pl. Eichstätt 1889.
1355. **Werner**, Die Schweden im Kloster *Elchingen* (nach einer im Münchener Allg. Reichsarchiv befindlichen Aufzeichnung eines Laienbruders der genannten ehemaligen Benediktiner Reichsabtei).
Diözesan-Archiv von Schwaben 1890. Jahrg. 7, s. 93—94.
1356. **Lorenz, O.**, u. **Scherer, W.**, Geschichte des *Elsasses.* 3e verb. Aufl. X + 574 s. + 1 pl. Berlin 1886.

Innehåller bl. a. en skildring af svenskarna i Elsass under trettio-åriga kriget.

1357. Spitz, U., Die Schweden im Elsass. 44 s. Bixheim 1896.
1358. Wichner, J., Die Propstei *Elsendorf* und die Beziehungen des Klosters Admont zu Bayern. Nach archivalischen Quellen. (2) + 96 s. München 1899.
 Altbayerische Forschungen. Herausg. v. Historischen Verein v. Oberbayern. 1.
 Ett kapitel innehåller bl. a.: Schwedensinfall u. Klaglied über Gustav Adolf.
1359. Heine, K., Zur Geschichte des Dorfes *Erdeborn* im Mansfeldischen. 3. Die Drangsale des 30-jährigen Krieges und der Anheimgang der Grafschaft Mansfeld an Preussen.
 Mansfelder Blätter 1891. Jahrg. 5, s. 19—24.
1360. Liebe, G., Das Kriegswesen der Stadt *Erfurt* von Anbeginn bis zum Anfall an Preussen nach archivalischen Quellen. VII + 101 + (1) s. Weimar 1896.
1361. Pfaff, K. K. S., Die Reichstadt *Esslingen* und ihr Bürgermeister Georg Wagner in den Zeiten des dreissigjährigen Krieges. 96 s. + 1 portr. Stuttgart 1897.
 Württembergische Neujaarsblätter. N. F. Blatt 3.
1362. Stein, Fr., Geschichte *Frankens*. Bd 1. XV + 462 s. + 1 karta. 2. VIII + 463 s. + 1 karta. Schweinfurt 1884—86.
 Åtkilligt om svenskarna under trettioåriga kriget.
1363. Müller, Ant., *Frankenstein* im dreissigjährigen Kriege. T. 1: Vom Dresdner Accord bis zum Prager Frieden. 1621—35. 31 s. 2: Vom Prager Frieden bis zum Westfälischen Frieden. 1635—48. 23 s. Progr. 4:o. Frankenstein 1898, 1900.
1364. Gotthold, Chr., Die Schweden in *Frankfurt am Main*. 1—4. Progr. 4:o. Frankfurt a/Main 1885—94.
1365. Müller, R., Die Geschieke *Goslars* und der Umgegend während des dreissigjährigen Krieges. Progr. 14 s. 4:o. Goslar 1884.
1366. Hertzberg, G. Frd., Geschichte der Stadt *Halle* an der Saale von den Anfängen bis zur Neuzeit. Th. 2: Halle während des 16. und 17. Jahrhunderts (1513 bis 1717). X + 687 s. Halle a/S. 1891.
 Ett kapitel handlar om Gustaf II Adolf i Halle.
1367. Wohlwill, Ad., Zur Geschichte der Beziehungen zwischen *Hamburg* und Gustaf Adolf 1630—32.
 Mittheilungen d. Vereins f. Hamburgische Geschichte 1894. Jahrg. 16, s. 173—186.
1368. Voigt, F., Kleine Mittheilungen über die Beziehungen Hamburgs zu Schweden in den Jahren 1630 bis 1650. 6 s. Hamburg 1895.
 Mittheilungen d. Vereins f. Hamburgische Geschichte. Jahrg. 17.

1369. **Wille, R.**, *Hanau im dreissigjährigen Kriege*. XXX + 740 s. + 5 Tafeln: Hanau 1886.
Ergänzung: Urkundliche Beiträge zur Geschichte Hanaus im dreissigjährigen Kriege aus dem Nachlass Herzog Bernhards von Weimar. X-68 s. Hanau 1888.
1370. **Schmidt, H.**, Die Stadt *Hannover* im 30-jähr. Kriege.
Zeitschrift d. historischen Vereins v. Niedersachsen 1895, s. 164—206.
1371. **Nesemann, W.**, Die Kriegsleiden des *Hasegaves* und der benachbarten Gebiete während des dreissigjährigen Krieges.
Mittheilungen d. Vereins f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Hasegaves 1899. H. 8, s. 3—15.
1372. **Dürr, Fr.**, *Heilbronner Chronik*. VII + 462 s. + 11 pl. + 2 facs. Heilbronn 1895.
1373. **Kretschmar, J.**, Zur Geschichte *Herfords* im 30-jährigen Kriege. (Mit einem Plane der Stadt von 1638.)
Zeitschrift f. vaterländische Geschichte u. Alterthumsk. Herausgegeben von dem Verein f. Geschichte u. Alterthumsk. Westfalens 1900. Bd 58, s. 1—29.
1374. Nachrichten und Urkunden zur Chronik von *Hersfeld*. Gesammelt und verzeichnet von *L. Demme*. Bd 2: Betrifft die Zeit von Beginn des 30-jährigen bis zu Beginn des 7-jährigen Krieges. 360 s. Hersfeld 1893.
1375. **Münscher, Fr.**, Geschichte von *Hessen*. Für Jung und Alt erzählt. XI+550+(1) s. + 1 portr. Marburg 1894.
1376. **Fischer, O.**, Die Stadt *Hildesheim* während des dreissigjährigen Krieges. (2)+171 s. + 1 pl. Hildesheim 1897.
1377. **Hanncke, R.**, Aus *Hinterpommerns* Schwedenzeit. Eine Episode aus dem dreissigjährigen Kriege.
Baltische Studien 1892. Jahrg. 42, s. 31—48.
1378. **Berg, G.**, Die Garnison der Festung *Küstrin* bis zur Mitte des 17 Jahrhunderts.
Schriften des Vereins für Geschichte der Neumark 1898, s. 29—50.
1379. **Zwerger, Fr.**, Ein Beitrag zur Geschichte der Stadt *Landsberg* während des dreissigjährigen Krieges. Progr. 68 s. Landsberg 1882.
1380. [**Solbrig, M.**], *Langenhessen* im dreissigjährigen Kriege.
Bericht aus der Kirchfahrt Langenhessen auf das Jahr 1897 erstattet v. Martin Solbrig Werdau (tr. 1898), s. 8--11.
1381. **Siegel, G.**, Geschichte der Stadt *Lichtenau* in Hessen und ihrer Umgebung nebst Nachrichten über die einzelnen Amtsorte und einem Urkundenbuche. XVI+443+(1) s. + 4 karto + 5 pl.
Zeitschrift d. Vereins f. Hessische Geschichte u. Landeskunde 1897. N. F. Bd 22.
Berör bl. a. svenskarnas deltagande i trettioåriga kriget.

1382. **Wernicke**, Dotirung eines schwedischen Obersten mit dem Amte *Loburg* im Jahre 1633.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1880. Jahrg. 15, s. 115—130.
1383. **Winter, F.**, Der dreissigjährige Krieg in der Landschaft südwestlich von *Magdeburg*.
Geschichts-Blätter f. Stadt u. Land Magdeburg 1878. Jahrg. 13, s. 56—90, 118—149, 287—319, 362—395.
1384. **Hennes, J. H.**, Die Erzbischöfe von *Mainz*. Nebst der politischen und militärischen Geschichte der Stadt Mainz. 3 verm. Aufl. IV+348 s. Mainz 1879.
Berör bl. a. äfven Sveriges politik under trettioåriga kriget.
1385. **Albrecht, G.**, Denkmale und Erinnerungen an die Schwedenzeit in der *Mark*.
»Brandenburgia«. Monatsblatt d. Gesellschaft f. Heimatkunde d. Provinz Brandenburg zu Berlin 1899. Jahrg. 8, s. 275—290.
1386. **Markus, P.**, *Meissen* zur Zeit des dreissigjährigen Krieges.
Mitteilungen d. Vereins f. Geschichte d. Stadt Meissen 1896, 97, 99. Bd 4, s. 272—347, 369—502; 5, s. 165—248.
1387. **Bauer, B.**, Beiträge zur Geschichte der Reichsstadt *Memmingen* vom Beginne des 30-jährigen Krieges bis zur Besetzung der Stadt durch die Schweden.
Zeitschrift d. historischen Vereins f. Schwaben u. Neuburg 1891. Jahrg. 18, s. 111—234.
1388. **Bölsche**, Skizzen aus *Mindens* Vergangenheit. Die Zeit des dreissigjährigen Krieges. Nach handschriftlichen Ueberlieferungen zusammengestellt. IV+133+(1) s. +2 pl. Minden i Westf. [1897.]
1389. **Le vieux Mulhouse**. Documents d'archives publiés par les soins d'une Commission d'études historiques. T. 2. LI+550+(1) s. +1 portr. Mulhouse 1897.
Innehåller bl. a. *Fürstenberger, J.*, Mülhauser Geschichten bis zum Jahr 1720 och för öfrigt åtskilligt om svenskarna i Elsass under trettioåriga kriget.
1390. **Hoffmann, C. v.**, *Münchener* Legenden und die Schwedenzeit.
Beilage zur Allgemeinen Zeitung 1899, N:o 126.
1391. **Bresch, F.**, Stadt und Thal Münster im Elsass im dreissigjährigen Kriege.
Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins 1895, s. 383—423.
Berör svenskarnas ockupation af denna trakt.
1392. **Ohl, L.**, Geschichte der Stadt Münster und ihrer Abtei im Gregorien-thal. Nach den Documenten bearbeitet. (Illustrationen und Karte). XVI+552 s. Vorbruck-Schirmeck 1897.
1393. **Schwartz, P.**, Die *Neumark* während des dreissigjährigen Krieges. T. 1: 1618—1631. (1)+128 s. Landsberg a. W.
Schriften des Vereins für Geschichte der Neumark 1899.

1394. **Haselbach, K.**, *Niederösterreich zur Zeit des dreissigjährigen Krieges.*
Blätter d. Vereines f. Landesk. v. Niederösterreich 1888. N. F. Jahrg.
22, s. 81—105.
1395. **Reicke, E.**, *Geschichte der Reichstadt Nürnberg von dem ersten
urkundlichen Nachweis ihres Bestehens bis zu ihrem Uebergang an
das Königreich Bayern (1806).* Mit 210 Illustrationen, 3 Vollbildern.
1 Karte und 1 Plane. IX + 1078 s. Nürnberg 1896.
Berör bl. a. Nürnberg under trettioåriga kriget.
1396. **Müller, Wilib.**, *Geschichte der königlichen Hauptstadt Olmütz von
der ältesten Zeiten bis zur Gegenwart.* Mit Illustrationen nach Hand-
zeichnungen v. *J. Langl.* XVI + (2) + 488 + (3) s. Wien u. Olmütz
1882.
1397. **Heintz, Ph. K.**, *Das ehemalige Fürstentum Pfalz-Zweibrücken
während des dreissigjährigen Krieges.* 2:e Aufl. IX + 113 + 16 + (1) s.
Kaiserslautern 1895.
1398. **Wiedemann, K.**, *Philippsburg im dreissigjährigen Kriege.* T. 1: Bis
zur Einräumung an Frankreich. Inaug. Diss. 44 s. Halle 1883.
1399. **Speck, O.**, *Zur Geschichte d. Stadt Pirna im 30-j. Kriege.* Progr.
124 s. Pirna 1889.
1400. **Hanneke, R.**, *Cosmus von Simmerns Bericht über die von ihm mit-
erlebten Geschichtsereignisse zur Zeit des Wallensteinschen und Schwed-
ischen Kriegsvolkes in Pommern.* (Aus der Beschreibung der Stadt
Colberg.)
Baltische Studien 1890. Jahrg. 40, s. 17—67.
1401. **Hanneke, R.**, *Pommersche Kulturbilder. Studien zur Pommerschen
Geschichte.* 3 + 63 s. Stettin 1895.
Innehåller bl. a. Aus Hinterpommerns Schwedenszeit. Eine Episode
aus dem dreissigjährigen Kriege. [1631—53.]
1402. **Dünning, A.**, *Stift und Stadt Quedlinburg im dreissigjährigen Kriege.*
(2) + 65 s. + 1 portr. Quedlinburg 1894.
1403. **Boehmer, F.**, *Geschichte der Stadt Rügenwalde bis zur Aufhebung
der alten Stadtverfassung (1720).* X + 446 s. + 2 pl. Stettin 1900.
Staden eröfrades af svenskarna under trettioåriga kriget.
1404. **Mexger, L. L.**, *Die Stellung und die Geschicke des Kantons Schaff-
hausen während des dreissigjährigen Krieges.*
Jahrbuch f. schweizerische Geschichte 1884. Bd 9, s. 109—167.
Gustaf II Adolf underhandlade med kantonen Schaffhausen.
1405. **Baumann, F. L.**, *Forschungen zur schwäbischen Geschichte.* VII +
625 s. Kempten 1899.
Berör äfven Sveriges deltagande i trettioåriga kriget speciellt i det
kapitlet som har till öfverskrift »Zur Geschichte der Stadt Hüfingen».
1406. **Heberle, Joh.**, *Der dreissigjährige Krieg in Schwaben. Nach unge-
druckten Aufzeichnungen von Zeitgenossen in Ulm und auf der Ulmer*

- Alb.** [Johannes Heberle und Joseph Furttenbach]. Mit einer Karte und einem Bild. 48 s. Stuttgart 1889.
Württ. Neujahrblätter 1889. Bl. 6.
1407. **Nestle, E.**, Schwäbische Stimmen aus der Zeit Gustav Adolfs.
Deutsche Reichs-Post 1894, N:o 279, 282.
1408. **Seyfert**, Die *Schönburgischen* Herrschaften im dreissigjährigen Kriege.
Schönburgische Geschichtblätter 1895—96. Jahrg. 2, s. 89—94.
1409. **Baur, J.**, Das Fürstbisthum *Speier* in den Jahren 1635 bis 1652.
Mittellungen d. historischen Vereins d. Pfalz 1900. Bd 24, s. 1—183.
1410. **Schneider, P.**, *Thum* während des dreissigjährigen Krieges.
Das Erzgebirge 1896, s. 77—106.
1411. **Hallwich, H.**, *Töplitz*. Eine deutschböhmische Stadtgeschichte. XIII + 471 s. Leipzig 1886.
Töplitz intogs af svenskarna flera gånger under slutet af trettioåriga kriget.
1412. **Schröder, A.**, Des Klosters *Wettenhausen* Schicksale im Schwedenkriege.
Diözesan-Archiv von Schwaben 1898. Jahrg. 10, s. 37—40, 41—44, 45—48.
1413. **Moser, F. J.**, Aus dem dreissigjährigen Krieg. [*Württemberg.*]
Württemberg. Vierteljahrsh. f. Landesgeschichte 1894, Jahrg. 7, s. 200—
1414. **Schön, Th.**, Bilder aus Württembergs Leidensgeschichte nach der Schlacht bei Nördlingen.
Blätter für württ. Kirchengeschichte 1891, s. 14—16, 20—21.
1415. Quellen zur Geschichte der Stadt *Zwickau* während des dreissigjährigen Krieges 1632 und 1633. Herausg. von *Alb. Schilling*.
Mittellungen d. Altertumsv. f. Zwickau u. Umgegend 1888. Th. 23: H. 2.

7. Karl X Gustaf—Karl XI.

a. Urkundssamlingar.

1416. **Bref** upplysande svenska historien. Medd. af *F. F. Carlson*.
Hist. Tidskr. 1881, s. 203—207.
Innehåller bref från Karl X Gustaf till C. G. Wrangel och från C. G. Wrangel till Karl X Gustaf.
1417. **Karl XI**, Bref till Nils Bielke [1676—97]. Utgifna af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *O. Malmström*. IV + 100 s. Sthlm 1900.
Historiska Handlingar. D. 18: N:o 2.
1418. **Riksdags-protokoll**, Sveriges ridderskaps och adels. På ridderskaps och adels bekostnad utgifna. Ser. 1 från och med 1629. D. 5:

- 2: 1655. 6: 1656—58. 7: 1660, förra riksdagen. 8: 1660, senare riksdagen. D. 5: 2—8 utg. af *B. Taube*. 9: 1664. 10: 1668. 11: 1672. 12: 1675—78. 13: 1680. 14: 1682—83. 15: 1686—89. D. 9—15 utg. af *S. Bergh*. D. 5: 2—8. Sthlm 1875—86. D. 9—15. Sthlm 1891—99.
- 5: 2 rec. i Hist. Bibliotek. D. 3, s. XXXIX—LII af *O[tto]* v. *F[eilitzen]*; 6 i Hist. Bibliotek. D. 4, s. LXXXIII—LXXXVIII af *O[tto]* v. *F[eilitzen]*; 8 i Hist. Tidskr. 1886. Öfv. o. gr., s. 69—71 af *Ekd.* [*E. Hildebrand*].
1419. **Bidrag** til Danmarks Historie under Christian V samlede fra udenlandske Arkiver af *C. F. Allen*. Udg. af *Chr. Bruun*. 7. Svenske relationer 1679—99. (Fra Rigsarkivet i Stockholm.)
Danske Samlinger for Historie, Topografi . . . 2:en Række. Bd 5, s. 76—187, 289—349; 6, s. 42—86.
1420. **Mazarin, J.**, Lettres de cardinal Mazarin pendant son ministère, recueillies et publ. par *A. Chéruel* et *G. d'Avenel*. T. 6—8 (1653—58). 4:o. Paris 1890—94.
Collection de documents inédits sur l'histoire de France.
1421. **Groot, P. de**, Lettres de Pierre de Groot, ambassadeur des Provinces-Unies, à A. de Wicquefort, résident des ducs de Brunswick (1668—1674). Publ. d'après les manuscrits par *F. J. L. Krämer*. XXVII + (1) + 429 s. La Haye 1894.
P. de Groot var holländsk ambassadör i Stockholm.
Rec. i The English Historical Review 1897, s. 174—176 af *G. Edmondson*.
1422. **Heinsius, A.**, Het archief van den Raadpensionaris A. Heinsius. Door *H. I. van der Heim*. D. 3. LXXXVI + 265 s. + 1 Bijlage. s'Gravenhage 1880.
Innehåller bref från juli 1692—augusti 1697, hvaribland talrika skrivelser behandla Sveriges och Danmarks medling i det pfalziska arföfjidskriget.
1423. **Urkunden und Actenstücke zur Geschichte des Kurfürsten Friedrich Wilhelm von Brandenburg**. Bd 7—14: 1—2—16. Herausg. v. *B. Erdmannsdörfer*, *F. Hirsch*, *S. Isaacsohn*, *R. Brode*, *A. F. Pribram*, *K. Breysig* u. *M. Spahn*. Berlin 1877—99.
Följande delar beröra i synnerhet Sveriges historia: Bd 8: »Brandenburg u. Schweden im Bunde 1656—1657»; »Aussöhnung mit Polen und Bruch mit Schweden 1657—58»; »Der Friede v. Oliva 1659—60». 9: Brandenburg u. Schweden 1660—66. 12: Der bremische Krieg, die Quadrupelallianz u. die engere Vereinigung zu Braunschweig 1665—68. 14: 1: Der nordische Krieg 1655—60. Lisolas Mission 1660—64. 14: 2: Der Krieg gegen Schweden. Oct. 1674—Febr. 1679.
Bd 8 rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 82—88 af *E. F[ries]*.
1424. **Okmányok, Diplomáciai**. 2. Rákóczi György uralkodása történetéhez. (A svédországi levéltárakból.) Közli: *Wibling, K.* [Diplomatiska urkunder. Till historien om Georg Rákóczi II:s regering. (Ur svenska arkiv.) Medd. af *K. Wibling.*] Közlemény 1—2.
Történelmi Tár 1893, s. 409—439, 678—708.

b. Karl X Gustaf.

1425. **Carlson, F. F.**, Sveriges historia under konungarne af Pfalziska huset. D 1—2: 2:a upplagan. 4—7. Carl XI: D. 3, 4. Carl XII: D. 1, 2. Sthlm 1875—85.
1: i Hist. Tidskr. 1883, s. XXXV—XXXVII af *C[.] A[nners]tedt*; 4: i Hist. Bibliotek. D. 3, s. LVIII—LXXII af *M. Höjer*; 5: i Ny Svensk Tidskr. 1880, s. 198—199 af *Ed*; 6: i Hist. Tidskr. 1882, s. XL—XLV af *Cl. Annerstedt*; i Nordisk Tidskr. 1882, s. 53—72 af —. —; i Finsk Tidskr. 1882. Bd 12, s. 325—337 af *M. G. Schybergson*; i Göttingische Gel. Anzeigen 1883, s. 1—40 af *C. Schirren*; 7: i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 12—19 af *Cl. Annerstedt*.
1426. **Carlson, F. F.**, Geschichte Schwedens. Bd 5: Bis zum Tode Carl's XI. XXXVI+607 s. 6: Gesch. Karl XII bis zum Altranstädter Frieden 1706. XII+400 s. Gotha 1875, 87.
Geschichte der Europäischen Staaten, herausg. v. Heeren, Ukert und Giesbrecht.
6: rec i Historische Zeitschrift 1892. Bd 69, s. 158—160 af *D. Schäfer*.
1427. **Björnin, G.**, Carl X Gustaf. Läsning för ung och gammal. Med 30 illustrationer. (3)+321 s. Sthlm 1889.
1428. **Comenius, J. A.**, Lesnæ excidium und Vindicationis famæ et conscientiæ calumniæ tertia et quarta, herausg. von *F. Neemann*. Progr. IV+32 s. 4:o. Lissa i P. 1894.
1429. **Comenius, J. A.**, Panegyricus Carolo Gustavo, herausgegeben von *F. Neemann*. Progr. II+17 s. 4:o. Lissa i P. 1896.
1430. **Hjelmérus, A.**, Karl X Gustaf. Ett fosterländskt minne. Föredrag vid en minnesfest å Nya elementarskolan i Stockholm 18²⁹/94.
Läsning för folket 1894, s. 161—180.
1431. **Heigel, K. Th.**, Die Wittelsbacher in Schweden. Festrede, gehalten in der öffentl. Sitzung der K. Kayser. Academie der Wissenschaften zu München zur Feier ihres 122:en Stiftungstages am 28 März 1881. 60 s. 4:o. München 1881.
1432. **Chéruel, A.**, Le baron Charles d'Avaugour ambassadeur de France en Suède. (1654—57.)
Revue d'histoire diplomatique 1889. T. 3, s. 523—534.
1433. **Fries, Ellen**, Bidrag till kännedom om Sveriges och Nederländernas diplomatiska förbindelser under Karl X Gustafs regering. Akad. afh. (1)+104 s. Upsala 1883.
1434. **Lefèvre-Pontalis, A.**, Vingt années de république parlementaire en dixseptième siècle. Jean de Witt grand pensionnaire de Hollande. T. 1. (1)+IV+543 s. +1 portr. 2. 572 s. Paris 1884.
Rec. i Hist. Tidskr. 1884, s. LXXXVII—C af *Cl. Annerstedt*.
1435. **Forstén, G. V.**, Snošenija Švecii i Rossii vo vtoroj polovini 17 vëka (1648—1700). [Sveriges och Rysslands förbindelser i andra hälften af 17:de århundradet.]

- Żurnal Ministerstwa Narodnago Prosvěšćenija 1898/99. T. 315, s. 210—77, 321—54; 317, s. 48—103, 311—50.
1436. Ett uppträde i Kongl. Maj:ts fyrkant 1655.
Hist. Tidskr. 1896, s. 332—334.
1437. Börjesson, N. M., Riksdagen i Stockholm 1655. Progr. 84 s. 4:o. Norrköping 1886. 2:a uppl. Akad. afh. 80+(1) s. Lund 1891.
1438. **Damus, R.**, Der erste nordische Krieg bis zur Schlacht bei Warschau. Aus Danziger Quellen. 110 s. Danzig 1884.
Zeitschrift d. Westpreussischen Geschichts-Vereins. H. 12.
1439. **Damus, R.**, Zur Geschichte des schwedisch-polnischen Erbfolgekrieges. 1. Progr. 29 s. 4:o. Danzig 1882.
1440. **Dzieduszycki, L.**, Polityka Brandenburgska podczas Wojny Polsko-Szwedkiej W Latach 1655—57. 2+II+95+(3) s. W Krakowie 1879.
1441. [**Maczkowski, K. A.**], Beiträge zur Geschichte des 2. schwedisch-polnischen Krieges (1655—60) und der Tatareneinfälle in Preussen (1656 und 1657). Von *†*.
Mitteilungen d. litterarischen Gesellschaft Masovia 1900. Jahrg. 6, s. 10—47.
1442. **Poczubot, J. W. O.**, Pamiętnik (1640—84). Przepisał z autografu i przypiskami opatrzył Hr. *L. Potocki*, opisaniem rękopismu poprzedził i objaśnieniami uzupełnił *I. J. Kraszewski*. [Dagbok (1640—84). Afskrifven efter egenhändig handskriften och försedd med anmärkningar af *L. Potocki*, med förutskickad beskrifning af handskriften och kompletterande upplysningar af *I. J. Kraszewski*.] (4)+212 s. 4:o. Warszawa 1877.
Biblioteka ordynacyi Kraszińskich. Museum Konstantego Świdzińskiego. T. 8.
1443. **Jungfer, J.**, Die Schwedischen und Brandenburgischen Kriegsdienste Landgraf Friedrichs von Homburg. Progr. 22 s. 4:o. Berlin 1888.
1444. **Jungfer, J.**, Der Prinz von Homburg. Nach archivalischen u. a. Quellen. VI+(1)+147+(1) s.+1 facs. Berlin 1890.
Prinsen af Homburg tjänade under Karl X Gustaf och var gift med Margaretha Brahe.
1445. **Kalicki, B.**, Bogusław Radziwiłł koniuszy Litewski. 194+(2) s. W Krakowie 1878.
1446. **Arndt, W.**, Die Sendung des Grafen Schlippenbach zu Kurbrandenburg und Kursachsen im Jahre 1654.
Zeitschrift f. Geschichte u. Politik 1888. Th. 5, s. 11—32.
1447. **Schmiele, E.**, Zur Geschichte des schwedisch-polnischen Krieges von 1655—60. Graf Christoph Karl v. Schlippenbach. Th. 1—2. Progr. 23+26 s. 4:o. Berlin 1887, 88.
1448. **Llek, G.**, Die Stadt Löbau mit Berücksichtigung des Landes Löbau. Die Kriege Schwedens mit Polen.
Zeitschrift d. historischen Vereins f. d. Reg.-Bezirk Marienwerder 1890. H. 25, s. 95—98.

1449. **Kestnar, E.**, Beiträge zur Geschichte der Stadt Thorn nach archivalischen Quellen mitgetheilt. (1) + 290 s. Thorn 1882.
S. 198—220: Ans Thorns Schwedenzeit. [1655—58.]
1450. Eine schwedische Relation über die Schlacht von Warschau. Herausg. v. *W. Arndt*.
Zeitschrift d. hist. Gesellsch. f. d. Provinz Posen 1886, 87. Jahrg. 2, s. 385—392.
Relationen är hämtad ur arkivet i Dresden.
1451. **Friedlaender, E.**, Zur Schlacht bei Warschau, 28—30 Juli 1656.
Hohenzollern-Jahrbuch 1898. Jahrg. 2, s. 245—247.
1452. **Maczkowski, K. A.**, Beiträge zur Gesch. d. Tatareneinfalls in Preussen im Octob. 1656 betr. d. Hauptamt Insterburg.
Zeitschrift d. Alt.-Ges. Insterburg 1900, s. 3—19.
1453. **Pasek, J.** Pamiętniki Jana Chryzostoma Paska. (1606—1688.) Nowe wydanie krytyczne według rękopisu znajdującego się w bibliotece cesarskiej w Petersburgu przygotował i wstępem opatrzył *B. Gubrynowicz*. XXI + (2) + 440 + (1) s. Lwów 1898.
Berör bl. a. Karl X Gustafs fälttåg i Polen 1656, 57.
1454. **Hartmann, A. S.**, Tagebuch über seine Kollektenreise im Jahre 1657—59. Herausgegeben und erläutert von *R. Primers*.
Zeitschrift d. Historischen Gesellschaft f. d. Provinz Posen 1899, 1900. Jahrg. 14, s. 67—140, 241—308; 15, s. 95—160, 208—246.
1455. **Haumant, E.**, La guerre du Nord et la paix d'Oliva (1655—60). XIV + 319 s. Paris 1893.
Rec. i Kwartalnik Historyczny 1896, s. 406—409 af *M. Korduba*; i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 44—49 af *H. Brulin*.
1456. **Wibling, C.**, Carl X Gustaf och Georg Rakoczy II. 66 s. Lund 1891.
1457. Erdély és az északkeleti háború, levelek és okiratok. [Siebenbürgen och krigen i nordost, bref och urkunder.] Közzetette *Szilágyi Sándor*. I: 1648—55. VIII + 635 s. 2: 596 s. Budapest 1890—91.
1458. **Szilágyi, A.**, Siebenbürgen und der Krieg im Nordosten 1654—55.
Ungarische Revue 1892, s. 624—648.
Berör förhållandet mellan Karl X Gustaf och Rákóczy II.
1459. **Hedenström, A. v.**, Die Beziehungen zwischen Russland und Brandenburg während des ersten nordischen Krieges 1655—60. Inaug. Diss. 96 + (2) s. Marburg 1896.
1460. **Bienemann jun., Fr.**, Briefe und Actenstücke zur Geschichte der Verteidigung und Kapitulation Dorpats 1656.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1896. Bd 16, s. 515—606.
1461. **Bienemann jun., Fr.**, Bemerkungen zu einer Schrift und einem Plan von der Belagerung Rigas 1656.
Rigasche Stadtblätter 1896, s. 123—25.

1462. **Istomin, M. P.**, Riga, posada eja Carem Aleksëem Michajlovičem. [Rigas belägring genom tsar Alexei Michailowitsch.] [1656].
Trudy X archeologič. sēzda [i Riga 1896]. Tr. 1899. Bd 1, s. 229—241.
1463. **Nordwall, J. E.**, Svensk-ryska underhandlingar före freden i Kardis (1658—61). Akad. afh. X + 139 + (1) s. Upsala 1890.
1464. **Pribram, A. F.**, Zur auswärtigen Politik des Kurfürsten Friedrich Wilhelm von Brandenburg.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1892. Bd 5, s. 103—138.
1465. **Bosse, Fr.**, Zur diplomatischen Vorgeschichte des Königsberger Vertrages auf Grund einer kritischen Vergleichung von Samuel Pufendorfs schwedischen und brandenburgischen Berichte unter einander und mit den Acten. Inaug. Diss. (1) + 36 s. Berlin 1887.
1466. **Stettiner, P.**, Diplomatische Verhandlungen über die Souveränität Preussens während der Jahre 1655—60.
Altpreussische Monatsschrift 1892. Bd 29, s. 456—58.
1467. **Hirsch, F.**, Die ersten Anknüpfungen zwischen Brandenburg und Russland unter dem Grossen Kurfürsten. H. 1. 32 s. 2. (1657—60). 34 s. 4:o. Berlin 1885, 86.
1468. **Derfflinger als Reiterführer.** Von *E. M.*
Deutsche Heeres-Zeitung 1895, s. 619—20, 626—28, 635—37, 643—45, 657—61, 665—68.
1469. **Fischer, E.**, Georg Derfflinger. Bruchstück seines Lebensbildes.
Beihefte zum Militär. Wochenblatt 1894, s. 397—451.
1470. **Unger, W. v.**, Feldmarschall Derfflinger. Dem Dragoner-Regiment Freiherr von Derfflinger gewidmet. Mit einem Bildnis und 17 in den Text gedruckten Skizzen. 137 s. Berlin 1897.
1471. **Hirsch, F.**, Otto v. Schwerin.
Historische Zeitschrift 1893. Bd 71, s. 193—259.
Berör Karl X Gustafs förhållande till »Den Store Kurfursten».
1472. **Holly, R. v.**, Die staatsmännische Thätigkeit Otto's von Schwerin unter der Regierung des Grossen Kurfürsten. Abth. 2. Progr. 28 s. 4:o. Marne 1876.
Abth. 1 utk. 1874.
1473. **Kolberg, A.**, Ermland als churbrandenburgisches Fürstenthum in den Jahren 1656 und 1657.
Zeitschrift f. d. Geschichte u. Alterthumskunde Ermlands. Jahrg. 1898 (tr. 1899). Bd 12, s. 431—566.
1474. **Engelke, W.**, Memorabilia der Stadt Stargaard (1657—1675). Bearbeitet von *R. Schmidt zu Treptow a/R.*
Monatsblätter. Herausgegeben v. d. Gesellschaft f. Pommersche Geschichte u. Alterthumsk. 1899, s. 1—13, 17—25, 33—41, 49—53.

1475. **Arndt, W.**, Schweden, Brandenburg, Magdeburg 1657, 1658.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1894.
Bd 7, s. 1—48.
1476. **Historische Lieder. Mitgeteilt v. M. Töppen.**
Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins 1898. H. 39, s.
169—174.
Berör Karl X Gustafs historia.
1477. **Schwartz, Fr.**, Der Ueberfall von Bromberg durch die Schweden am
16 Mai 1658.
Zeitschrift d. historischen Gesellschaft f. d. Provinz Posen 1891.
Jahrg. 6, s. 417—428.
1478. **Lisola, F. v.**, Die Berichte aus den Jahren 1655—60. Mit einer Ein-
leitung u. Anmerkungen versehen, hrsg. von *A. F. Pribram*. 571 s.
Wien 1887.
Archiv f. österreichische Geschichte. Bd 70.
Berör äfven Österrikes förhållande till Sverige.
Rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 29—36 af *E. F[r]ies*].
1479. **Carlbon, J. Levin**, Sveriges förhållande till Österrike under Ferdinand
III:s sista regeringsår (1655—57) samt bidrag till teckningen af kejs-
erliga sändebudet friherre Frans Paul von Lisola som diplomat och
statsman. (Med 3 bilagor.) Progr. 84 s. 4:o. Göteborg 1898.
1480. **Haller, J.**, Franz von Lisola, ein österreichischer Staatsmann des 17.
Jahrhunderts.
Preussische Jahrbücher 1892. Bd 69, s. 516—546.
1481. **Hirsch, F.**, Der österreichische Diplomat Franz von Lisola und seine
Thätigkeit während des nordischen Krieges in den Jahren 1655—60.
Historische Zeitschrift 1888. Bd 60, s. 468—498.
1482. **Pribram, A. F.**, Franz Paul Freiherr von Lisola 1613—74 und die
Politik seiner Zeit. VIII + 714 s. + portr. Leipzig 1894.
Berör bl. a. Karl X Gustafs krig och Trippelalliansen.
Rec. i Deutsche Litteraturzeitung 1897, s. 24—28, af *B. Erdmanns-
dörffer*.
1483. **Pribram, A. F.**, Österreichische Vermittlungspolitik im polnisch-
russischen Kriege 1654—60.
Archiv f. österreichische Geschichte 1889. Bd 75, s. 415—480.
1484. **Pribram, A. F.**, Beitrag zur Geschichte des Rheinbundes von 1658.
Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften in Wien 1888.
Philosoph.-Hist. Klasse. Th. 115, s. 99—196.
1485. **Joachim, E.**, Die Entwicklung des Rheinbundes vom Jahre 1658.
Acht Jahre reichsständischen Politik. 1651—58. VIII + 515 s. Leip-
zig 1886.
1486. **Carlbon, J. Levin**, Sverige och England 1655—aug. 1657. P. J. Coyets.
Krister Bondes, Georg Fleetwoods beskickningar och förrättningar i
London, traktaten d. 17 juli 1656. Akad. afh. [Lund.] (3) + 152 + VI s.
Göteborg 1900.

1487. **Bowman, J. N.**, The Protestant interest in Cromwell's foreign relations. Inaug. Diss. VIII+94 s. Heidelberg 1900.
1488. **Jones, Guernsey**, The diplomatic relations between Cromwell and Charles X Gustavus of Sweden. Inaug. Diss. Heidelberg. 89+(1) s. Lincoln Neb. 1897.
1489. **Bischoffshausen, S. v.**, Die Politik des Protector's Oliver Cromwell in der Auffassung und Thätigkeit seines Ministers des Staatssecretärs John Thurloe. Im Anhang die Briefe John Thurloes an Bulstrode Whitelocke und sein Bericht über die Cromwell'sche Politik für Edward Hyde. XV+224+(1) s. Innsbruck 1899.
1490. **Weiss, J.**, Zur Vermittlungspolitik Cromwells zwischen Dänemark und Schweden 1657.
Historisches Jahrbuch 1893. Im Auftrage d. Görres Gesellschaft. Bd 14, s. 608—613.
1491. Some correspondence of Thurloe and Meadowe [1657—58]. Edited by *E. Jenks*.
The English Historical Review 1892, s. 720—742.
1492. **Meadowe, Ph.**, Redogörelse för den politiska ställningen i Norden under åren 1658—59. Utgifven och från engelskan öfversatt af *A. Hjelmérus*. 32 s. Halmstad 1899.
1493. Brevskaaber nærmest vedrørende Svenskekrigen 1657—60.
Aarsberetninger fra det Kongelige Geheimearchiv. D. 6, s. 226—257.
1494. Generalleutenant Jörgen Bjelkes Selvbiografi. Udgiven for første Gang af *J. A. Fridericia*. XXV+200 s. + 1 portr. Khvn 1890.
Berör kriget mellan Sverige och Danmark 1657—58; 1658—60.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1891, s. 176—178 af *H. J. Huitfeldt-Kaas*.
1495. **Ahlefeldt, D.**, Memoirer, Dagbogsoptegnelser og Brevbøger, udgivne paa Foranledning af Lehns greve C. J. F. Ahlefeldt Laurvig efter Originalerne i Haseldorfs Arkiv ved *L. Bobé*. XI+219 s. +2 portr. Tr. som manuskript. Khvn 1895.
Berör Karl X Gustafs danska krig 1657—58 och 1658—60.
1496. Kriegsberichte d. königlich dänischen Generalfeldmarschalls Ernst Albrecht von Eberstein aus d. zweiten schwedisch-dänischen Kriege. Herausg. nach Briefen u. urkundlichen Aufzeichnungen im K. Reichsarchive zu Kopenhagen und im K. Geheimen Staats-Archive zu Berlin v. *L. F. v. Eberstein*. 93+(1) s. 4.o. Berlin 1889.
1497. **Eberstein, L. F. v.**, Beschreibung der Kriegsthaten des General-Feldmarschalls Ernst Albrecht von Eberstein (geb. 1605, † 1676). 272 s. + 5 pl. Berlin 1892.
Behandlar mest Karl X Gustafs krig mot Danmark 1657—58 och 1658—60.
1498. **Lind, H. D.**, Kong Frederik den tredjes Sömagt. Det dansk-norske Söværns Historie 1648—1670. 334 s. + 1 pl. Odense 1896.

1499. **Christensen, Chr. Villads**, De jydskes Kirkebøgers Bidrag til Belysning af Krigen i Jylland 1657—59.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 6:e Række. Bd 5, s. 519—554.
1500. **Rördam, H. F.**, Om Skansen ved Hals i Svenskekrigen 1657—59.
Samlinger t. jydsk Historie o. Topografi. Bd 8, s. 364—370.
1501. **Jørgensen, S.**, Bidrag til Bedømmelsen af den fynske Landbostands Vilkaar før, under og efter Svenskekrigen 1657—60, forsaavidt Nyborg Lehn angaar.
[Dan.] Hist. Tidsskr., 4:e Række. Bd 5, s. 221—268.
1502. **Jørgensen, S.**, Minder fra den svenske Krig 1657—60.
Fyens Stiftstidende 1876, N:o 203.
1503. **Fyens Vilkaar i Svenskekrigen (1657—60)**. Skildret efter Thingbøgerne i Amsarkiverne.
Fyens Stiftstidende 1877, N:o 225—234, 239—240, 242, 245—246, 249—254, 257, 264.
1504. **Rördam, H. F.**, Bidrag til Fyens Stifts Kirkehistorie. 2. Beretning om de fynske Kirkers Tilstand efter Svenskekrigen.
Samlinger til Fyens Historie og Topographie 1884. Bd 9, s. 205—226.
1505. **Jørgensen, S.**, Langelands Vilkaar i Svenskekrigen 1657—60. Efter Uddrag af Øens Thingbøger.
Samlinger til Fyens Historie og Topographie 1881. Bd 8, s. 133—144.
1506. **Bildstrup, J.**, Östifternes Köbstæder under Svenskekrigen 1658—60. 1—2.
Fra Arkiv og Museum 1900. Studier og Aktstykker. Bd 1, s. 252—280, 392—422.
1507. **Wolff, A.**, Flensburg in der Kriegejahren 1657—60.
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte 1891. Bd 20, s. 81—180.
1508. **Bref från Johan Palmstruch till riksamiralen Carl Gustaf Wrangel. [1657.]**
Hist. Tidsskr. 1881, s. 207.
1509. **Hagemann, A.**, Et historisk Minde i Höfjeldet. [1657.]
Aftenposten (Kristiania) 1897, N:r 186.
1510. **Lund, I.**, Et historisk Minde i Höfjeldet. Nye Oplysninger om Preben von Ahnens Tog i 1657.
Aftenposten (Kristiania) 1897, N:o 167, 170.
1511. **Nielsen, Y.**, Et historisk Minde i Höfjeldet. [1657.]
Aftenposten (Kristiania) 1897, N:o 184.
1512. **Brieka, C. F.**, Efterretninger om den danske flaaede i efteraaret 1657.
Danske Magazin. 5:e Række. Bd 3, s. 115—151.
1513. **Trojel, F. V.**, En historisk Notits fra Svenskerkrigen 1657.
Historisk Archiv 1881. Bd 5, s. 159—160.

1514. **Wulff, D. H.**, Fra Krigens Tid 1657.
Samlinger t. jydsk Historie og Topografi. Bd 7, s. 195—196.
1515. **Gaardboe, P.**, Svenskerne som Fjender i Vendsyssel i 1657 og 1658.
Samlinger t. jydsk Historie o. Topografi. Bd 9, s. 186—166.
1516. To Viser fra Svenskekrigen 1657—58. Medd. af *C. F. Bricka*.
Danske Magazin. 4:e Række. Bd 6, s. 56—74.
1517. **Stiehler, C.**, Ein schwedischer Reiter-Feldzug auf dem Eise im Beginne des Jahres 1658.
Neue militärische Blätter 1891. Bd 37, s. 464—482, 505—512.
1518. **Bang, P. C.**, Beretning om Naksøvs Overgivelse 1658.
Danske Magazin. 5:e Række. Bd 3, s. 71—88.
1519. **Løvenskiold, C. L.**, Kongemødet paa Frederiksborg Slot i Marts Maaned 1658.
Danske Samlinger for Historie, Topografi. . . . 2:en Række. Bd 6, s. 298—304.
1520. Till Corfitz Ulfelds historia. [Handlingar.]
Samlingar utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1877. H. 6, s. 26—70.
1521. Nogle Breve fra Korfitz Ulfeldt og Leonora Christina [däribl. 2 till Karl X Gustaf o. 1 till Karl Gustaf Wrangel]. Medd. af *J. A. Fridericia*.
Danske Magazin. 5:e Række. Bd 2, s. 69—88.
1522. **Smith, S.** Birket, Leonora Christina Grevinde Ulfeldts Historie. Med Bidrag til hendes Aegtefælles og hendes nærmeste Slægts Historie. D. 1. (3)+460+CXVII+(1) s. 2. 316+LXXXIX s. Khvn 1879, 81.
1523. **Fridericia, J. A.**, Hannibal Sehested i Unæde (1651—60).
[Dan.] Hist. Tidskr. 6:e Række. Bd 1, s. 671—724.
1524. **Sørensen, S. A.**, Roskildefreden 1658.
Vort Forsvar 1881—83, N:o 18.
1525. **Sørensen, S. A.**, Carl Gustavs Overfald paa Danmark 1658.
Vort Forsvar 1881—83, N:o 39.
1526. Zur Geschichte des Schwedisch-Dänischen Krieges 1658—1660. Aus dem Papiere des Fürsten Wilhelm Friedrich von Nassau-Diez Statthalters in Friesland, Groeningen, Omlanden und Drente. Mitg. v. *E. Joachim*.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesk. 1882. Jahrg. 19, s. 163—196.
1527. **Möller, H. L.**, Nils Pallesen Rosenkrands.
Vort Forsvar 1893. Aarg. 13, 21 Maj o. 4 Juni.
Berör kriget mellan Sverige och Danmark 1658—60.
1528. **Berger, L.**, Den svenske guvernören Printzenskölds mord och upproret på Bornholm 1658.
Hist. Tidskr. 1888, s. 313—340.

1529. **Grove, G. L.**, Var Poul Ancker Leder af den bornholmske Opstand 1658, og kan man nægte Jens Koefoed Adkomsten til at kaldes Bornholms Befrier?
[Dan.] Hist. Tidsskr. 7:e Række. Bd 1, s. 461—482.
1530. **Grove, G. L.**, Poul Ancker og Jens Koefoed. Duplik.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 7:e Række. Bd 1, s. 626—631.
1531. **Jørgensen, J. A.**, Bornholms Historie. D. 1: Fra Oldtiden til 1660. VII+255+(1) s. Bønne 1900.
1532. **Larsen, A.**, Bornholms Reisning 1658.
Museum 1890, s. 321—335.
1533. **Troels-Lund, T. F.**, Jens Koefoed og Ole Stenvinkel.
Ude og Hjemme 1877—78, N:o 37.
1534. **Rördam, C. H.**, Jens Kofod og hans Forbundsfæller erobre Bornholm tilbage 1658.
Danebrog 1880—81. Aarg. 1, s. 408—412.
1535. **Zahrtmann, M. K.**, Povl Anker og Jens Kofoed. Annotationer.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 7:e Række. Bd 1, s. 613—626.
1536. **Zahrtmann, M. K.**, Til Belysning af Bornholmernes Opstand mod de Svenske 1658. De danske Kilder.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 6:e Række. Bd 5, s. 223—242.
1537. **Zahrtmann, M. K.**, Tilstande og Personer paa Bornholm efter Krigen 1658.
Museum 1892. Bd 2, s. 1—15.
1538. **Michelsen, E.**, Eine Salvaguardia des Grossen Kurfürsten für die Pastoren zu Friedrichstadt vom 18 October 1658. Ein Beitrag zur Geschichte des Kriegs 1657—60.
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte 1892. Bd 22, s. 285—296.
1539. **Niemeyer, J.**, Urkundliche Beiträge zur Geschichte Ditmarschens aus den Jahren 1658—60. 21 s. 4:o. Progr. Meldorf 1893.
1540. **Huitfeldt-Kaas, H. J.**, Tønne Huitfeldt til Thronstad.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 3:e Række. Bd 2, s. 156—205.
1541. **Huitfeldt-Kaas, H. J.**, Oberst Tønne Huitfeldt til Thronstad. 16 s. Kristiania 1891.
Sep. ur »Folkebladet» 1891.
Berør kriget mellan Sverige och Danmark 1658—60.
1542. **Nielsen, Y.**, Kampen om Trondhjem 1657—60. 177+(1) s.
Festskrift udgivet i anledning af Trondhjems 900 aars jubilæum 1897 af det Kgl. Norske Videnskabers Selskab i Trondhjem.
1543. **Trondhjem i Fortid og Nutid. 997—1897. Med bidrag af norske og danske Historikere udgivet af H. G. Heggtveit. (3)+347+(1) s. + pl. Horten 1897.**
Innehåller bl. a. »Nielsen, Y., Den gamle Kampe om Trondhjem»; utförligast skildras striderna omkring Trondhjem under Karl X Gustaf.

1544. **Nielsen, Y.**, Ejlerik Visborgs kamp med de svenske 1658.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 1876. Bd 4, s. 286—288.
1545. **Överland, O. A.**, Forviklinger paa Oplandene i Midten af det 17. Aarhundrede.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 2:en Række. Bd 4, s. 278—303; 5, s. 1—50.
Berör bl. a. Trondhjems återeröfring af normmännen 1658.
1546. Om Kronborgs Erobring 1658. Medd. af *S. A. Sörensen*.
Danske Magazin. 5:e Række. Bd 1, s. 289—331.
1547. Svenskerne paa Kronborg. [1658.]
»Vort Forsvar» 1894, 1 Juli.
1548. **Czermak, W.**, Przepawa Czarnieckiego na wyspę Alsen. 53 s. We Lwowie 1884.
(Odbitka z »Przewodnika Naukowego i Literackiego» z r. 1884).
Behandlar Czarnieckis öfvergång till Als 1658.
1549. **Döring, P.**, Die Eroberung Alsens durch den grossen Kurfürsten. [1658.] 45 s. Sonderburg 1890.
(Abdruck a. d. Programm d. Sonderburger höheren Bürgerschule v. Jahre 1878.)
1550. **Melander, R.**, Clas Ugglas räddar Ascheberg. [1658.]
Allmänna Försvarsföreningens Årskrift 1899, s. 176—181 + 2 portr.
1551. **Rist, P. F.**, Als Erobring 1658. (Et Bidrag til »Svenskekrigens» Historie.)
Historisk Arkiv 1885. Bd 14, s. 173—184, 233—240.
1552. **Sörensen, S. A.**, Kjöbenhavns Belejring og Fyens Gjenerobring. Skildringer fra Carls-Gustavs-Fejden 1658—59, efter Forfatterens Död samlede af *P. F. Rist* og *H. W. Harbou*. VII + 193 + (2) s. + 1 portr. Khvn 1896.
1553. **Sörensen, S. A.**, Kjöbenhavns Belejring 1658.
Vort Forsvar 1881—86, N:o 46, 68, 83, 94, 101, 132.
1554. Dagbog, fört under Kjöbenhavns Belciring 1658—60. Meddelt af *O. Nielsen*.
Museum 1896. Bd 1, s. 29—49, 95—132.
1555. **Lillsberg, H. C. Bering**, Jakob Jensen Nordmand, Frederik den Tredies Kunstdreier og Rustmester. Med lidt om Brasiliens Erobring og Kjöbenhavns Beleiring.
Museum 1893. Bd 1, s. 245—284.
1556. Slaget i Öresund 1658. Utdrag ur »Diariet» hållet »uppå siööresan 1658» å flaggskeppet Victoria. Hemtade ur Flottans arkiv och benäget meddelade af *S. Natt och Dag*.
Tidskrift i Sjöväsendet 1900. Årg. 63, s. 115—127.
1557. **Troels-Lund, T. F.**, Kjöbenhavns Forsvar 1658—60. 19 s. Khvn 1893
Særtryck efter »Vort Forsvar». Smaaskrifter udgivne af »Foreningerne til Forsvarssagens Fremme». N:o 14.

1558. **Sörensen, S. A.**, Stormen paa Kjöbenhavn 1659. 1—4.
Vort Forsvar 1886, N:o 147, 149, 155, 156.
1559. **Pasek, J.**, Polakkerne i Danmark 1659. Efter Jan Paseks Erindringer ved *S. Rosznecki*. IV+214+(1) s. Khvn 1896.
Skildrar förhållandena i Danmark 1659 och kriget med Sverige.
1560. Briefwisseling tusschen de gebroeders van der Goes (1659—73). Uitgegeven door *C. J. Gonnet*. D. 1. XXXIX+539 s. Amsterdam 1899.
Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap. Derde Serie: N:o 10.
Berör bl. a. Karl X Gustafs krig med Danmark 1659.
1561. Breve skrevne fra Kjöbenhavn 1659—60 af den keiserlige Gesandt Baron de Goes. Ved *E. Gigas*.
[Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 3, s. 161—266.
1562. **Lövenskiöld, C. L.**, Kongens Livregiment til Fods' Deltagelse i Fyens Gjenerobring 1659.
[Dan.] Hist. Tidskr. 6:e Række. Bd 6, s. 789—792.
1563. Oberst Hans Fris i Slaget ved Nyborg. Medd. af *A. D. Jörgensen*.
Danske Magazin. 4:e Række. Bd 6, s. 289—308.
1564. **Vahl, J.**, Fra Krigens Tid 1660.
Samlinger t. jydsk Historie o. Topografi. Bd 6, s. 122—125.
1565. **Greiffenhagen, W.**, Revals Garnisonsfreiheit im Conflict mit der schwedischen Regierung. [1658—60.]
Baltische Monatschrift 1887. Bd 34, s. 415—448.
1566. **Eräs Barthold Lacman'** in kirje kuningas Kaarle X Kustaale. Ilmaissut *K. E. F. Ignatius*.
Historiallinen Arkisto 1881. D. 7, s. 90—103.
Innehåller 2 bref från B. Lacman till Karl X Gustaf. [1659.]

c. Karl XI.

1567. **Fähræus, R.**, Karl XI:s personlighet och lifsgärning. 34 s. Sthlm 1897.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 42.
1568. **Sjögren, O.**, Karl XI och svenska folket på hans tid. Ett 200-årsminne. 527+(1) s. + illustr. + portr. Sthlm 1897, 98.
Rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 9—13 af *G. R. Fähræus*.
1569. [**Wieselgren, H.**], Karl XI.
Ny Illustrerad Tidning 1897, s. 109—110.
1570. **Friese, K.**, Über den äusseren Gang der Verhandlungen beim Frieden von Oliva. Inaug. Diss. 64+(1) s. + 2 pl. +(1) s. Kiel 1890.
1571. **Nordwall, J. E.**, En framställning af Bengt Oxenstjerna angående den svenska utrikespolitiken år 1660.
Hist. Tidskr. 1890, s. 163—169.

1572. **Paludan-Müller, C.**, Kong Frederik den Tredje og Corfits Ulfeld efter Kjöbenhavnerfreden af 27 Maj 1660.
Historisk Aarbog 1879, s. 59—138.
1573. **Nordwall, J. E.**, Sverige och Ryssland efter freden i Kardis. 1—4.
Hist. Tidskr. 1890, s. 229—252; 1891, s. 98—136.
1574. Eine schwedische Denkschrift aus dem Jahre 1661 über die Wiederanknüpfung der diplomatischen Beziehungen zwischen Schweden und Brandenburg. Mitgetheilt v. *F. Arnheim*.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1894. Bd 7, s. 193—207.
1575. **Landwehr, H.**, Die Kirchenpolitik Friedrich Wilhelms, des Grossen Kurfürsten. Auf Grund archivalischer Quellen. XII + 385 s. Berlin 1894.
Innehåller bl. a. en framställning af ett förslag, som Bengt Skytte framlade för Friedrich Wilhelm om anläggandet af ett »Universaluniversität» på brandenburgskt område.
1576. **Köcher, A.**, Bremens Kampf mit Schweden um seine Reichsfreiheit. Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1882 (tr. 1888), s. 85—101.
1577. **Lundqvist, K. G.**, Sveriges krig med staden Bremen och politik i samband därmed åren 1665—1666. Akad. afh. XII + 176 + (2) s. Sthlm 1893.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 16—18 af *L. S[ta]venow*].
1578. **Ribbeck, W.**, Die auswärtige Politik Christoph Bernhards von Galen in den Jahren 1665 bis 1678 vornehmlich nach den Briefen des Johann Rodger Torck an Ferdinand v. Fürstenberg, Bischof von Paderborn.
Zeitschrift f. vaterländische Geschichte u. Alterthumsk. (München) 1894. Bd 52, s. 36—201.
Berör äfven Sveriges politik vid denna tid.
1579. **Köcher, A.**, Geschichte von Hannover und Braunschweig 1648 bis 1714. Th. 1. 1648—68. VIII + 742 s. 2: 1668—74. VIII + 675 s. Leipzig 1884, 95.
Publicationen aus d. K. Preussischen Staatsarchiven. Bd 20, 63.
Berör bl. a. Bremiska kriget och Trippelalliansen och den därefter följande omkastningen i Sveriges yttre politik, som ledde till förbundet med Frankrike.
1580. **Heigel, K. Th.**, Das Project einer Wittelsbachischen Hausunion unter Schwedischem Protectorat 1667—97.
Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und der historischen Classe der k. b. Akademie der Wissenschaften zu München 1882. Bd 2, s. 51—113.
Äfven uti: Heigel, K. Th., Quellen u. Abhandlungen zur neueren Geschichte Bayerns. München 1884.
1581. **Lundqvist, K. G.**, Sveriges förbund med Mecklenburg-Güstrow år 1666 och förhandlingarna därom. Progr. II + 31 s. 4:o. Norrköping 1897.

1582. **Lundqvist, K. G.**, Sveriges neutralitetsförklaring år 1666 under kriget mellan England och Holland. Progr. II+51 s. Norrköping 1899.
1583. **Hirschberg, C.**, William Temples Antheil an der Gründung der Tripelallianz. Inaug. Diss. 86 s. Rostock 1875.
1584. [**Bergmann, E. W.**], Ur envoyén Fritz Cronmans diarium vid beskickningen till Ryssland 1668, 69.
Hist. Tidskr. 1896, s. 104—112.
1585. **Hammarskjöld, A.**, Planer på en svensk-holländsk Vega-expedition år 1669.
Hist. Tidskr. 1887, s. 275—290.
1586. **Wägner, S.**, Skånska kommissionen af 1669—70. Ett bidrag till de skånska landskapens inre historia. Konsist. afh. (2)+117+(2)+47 s. Lund 1886.
1587. **Esaias v. Pufendorf's Bericht an den König von Schweden über den französischen Hof u. dessen Etat. d. d. mense Aprilis 1670; Julio 1670.** Mitg. von *E. Schlüter*.
Archiv d. Vereins f. Geschichte u. Alterth. d. Herzogth. Bremen u. Verden u. d. Landes Hadeln z. Stade 1875, 77. Bd 5, s. 408—29; 6, s. 464—504.
1588. **Esaias v. Pufendorf's Berichte über die ihm übertragene Commission an die Herzöge von Braunschweig-Lüneburg und (v. 26 Juni bis 31 Juli 1671) von dem westphälischen Kreistage zu Bielefeld aus.** Mitg. v. *E. Schlüter*.
Archiv d. Vereins f. Geschichte u. Alterth. d. Herzogth. Bremen u. Verden u. d. Landes Hadeln z. Stade 1875. Bd 5, s. 466—524.
1589. **Slothouwer, F. G.**, De buitengewone ambassade naar het Zweedsche hof in den jare 1672.
Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde 1890. Reeks 3. Deel 6, s. 81—182.
1590. **Jørgensen, A. D.**, Peter Schumacher Griffenfeld. D. 1. 512 s. + 1 portr. 2. (2)+564 s. + 1 portr. + 1 karta. Khvn 1893, 94.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1894, s. 439—460 af *J. A. Fridericia*.
1591. **Vaupell, O.**, Rigskansler Grev Griffenfeld. Et Bidrag til Nordens Historie i det 17:e Hundrebaar. D. 1. IX+206+184 s. + 1 portr. + 2 facs. 2. IX+216+117+(1) s. + 3 pl. Khvn 1880, 82.
D. 1 rec. i Hist. Tidskr. 1881, s. LXXIX—LXXXI af [*E.*] *H[ildebrand]*.
1592. **Varenius, O.**, Högförräderimålet mot Magnus Gabriel de la Gardie år 1675. 48 s.
Historiska Studier. Festskrift tillägnad C. G. Malmström 1897.
1593. **Krämer, F. J. L.**, Benjamin Raule en de Grootte Keurvorst in 1675.
De Navorscher (Nijmegen) 1893, s. 55—61.
Berör Sveriges förhållande till Holland.

1594. **Kupffer, C.**, Artamon Ssergejewitsch Matwejew. Ein Politiker des vorpetrinischen Russland. [1674—75.]
Baltische Monatsschrift 1885. Bd 32, s. 697—716, 719—732.
Han var ofta i beröring med Sverige.
1595. **Bibbeck, W.**, Der Grosse Kurfürst in den Jahren 1673 und 1674. (Nach Berichten des hessischen Agenten Lincker.)
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1900. Bd 13, s. 29—48.
1596. **Hassel, P.**, Zur Politik Sachsens in der Zeit vom westfälischen Frieden bis zum Tode Johann Georg II.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1890. Th. 11, s. 117—44.
Berör bl. a. Sveriges ställning till Sachsen 1675.
1597. **Hirsch, Ferd.**, Brandenburg und England 1674—79. T. 1—2. 24+28 s. Progr. 4.o. Berlin 1898, 99.
1598. **Ulmann, H.**, Die baltische Politik des Grossen Kurfürsten um die Sterbestunde der Hansa.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1890—91 (tr. 1892), s. 51—62.
1599. Einige Briefe des grossen Kurfürsten. Beiträge zur Geschichte d. niederländischen Beziehungen desselben. Lose Blätter aus d. Korrespondenzen-Samml. Nassau-Diezischer Regenten im Staatsarchiv zu Wiesbaden. Mitg. v. *E. Joachim*.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesk. 1882. Jahrg. 19, s. 157—162.
Innehåller bl. a. 2 bref af 1675 angående det då pågående kriget i Norden.
1600. Der Feldzug des grossen Kurfürsten Friedrich Wilhelm gegen die Schweden im Jahre 1675 vom Main bis zur meklenburgischen Grenze.
Neue Militärische Blätter 1887, 88. Bd 31, s. 60—75, 411—418; 32, s. 151—162, 260—269.
1601. **Behaim-Schwarzbach, M.**, Die maritime und koloniale Thätigkeit Friedrich Wilhelms des Gr. Kurfürsten.
Zeitschrift f. Allgemeine Geschichte 1885. Th. 2, s. 196—216.
Berör bl. a. äfven kriget med Sverige 1675—79.
1602. **Berkkemeyer, G.**, Der Bericht des lüneburgischen Feldpredigers Georg Berkkemeyer über die Feldzüge von 1674 bis 1679. Mitgetheilt v. *G. Weber*.
Zeitschrift d. Historischen Vereins f. Niedersachsen 1898, s. 1—51.
1603. **Forstén, G. V.**, K vněšnej politikě velikago kurfursta Fridricha Vil'hel'ma Brandenburgskago. [Bidrag till den store kurfursten Fredrik Wilhelms utrikes politik.]
Žurnal ministerstva narodnago prosvěščenija 1900. Ijun'-Sentjabr'.
1604. **Hiltl, G.**, Der Grosse Kurfürst und seine Zeit. VIII+450 s. Bielefeld u. Leipzig 1880.

- Innehåller bl. a. en skildring af kriget mellan Sverige och Brandenburg 1675—79.
1605. **M[aschke], E.**, Die politische und militärische Lage des Herzogtums Preussen in den Jahren 1675—79.
Deutsche Heereszeitung 1900. Jahrg. 25, N:o 21—25.
Äfven separat 38 s. Berlin.
1606. **Mülverstedt, G. A. v.**, Die brandenburgische Kriegsmacht unter dem grossen Kurfürsten. XX+(1)+818 s. Magdeburg 1888.
1607. **Müsebeck, E.**, Die Feldzüge des Grossen Kurfürsten in Pommern 1675—77. Inaug. Diss. 143 s. Marburg 1897.
Ingår äfven i Baltische Studien 1897, s. 1—141.
Rec. i Mitteilungen a. d. historischen Litteratur 1898. Jahrg. 26, s. 201—208 af *M. Wehrmann*.
1608. **Müsebeck, E.**, Zur Gesch. Johann Georg II v. Anhalt-Dessau. 1: Seine Teilnahme an d. Feldzügen d. Gross. Kurfürsten in Pommern 1675—79 u. seine Denkschrift an ihn 1679.
Mitteilungen d. Vereins f. anhaltische Geschichte u. Altertumsk. 1898. Bd 7, s. 90—98.
1609. **Prutz, H.**, Analekten zur Geschichte des Grossen Kurfürsten.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1899. Bd 12, s. 163—248.
Innehåller bl. a. ett kapitel med öfverskrift: »Hannover und der schwedische Angriff auf Brandenburg 1674—76».
1610. **Salpius, F. v.**, Paul v. Fuchs ein brandenburgisch preussischer Staatsmann vor zweihundert Jahren. Biographischer Essay. X+196 s. Leipzig 1877.
Behandlar bl. a. äfven kriget 1675—79 i Tyskland mellan Sverige och Brandenburg.
1611. **Wimaron, N.**, Sveriges krig i Tyskland 1675—79. 1. Akad. afh. XI+328+(1) s. +5 kartor o. planer. Lund 1897.
D. 2 utk. 1908.
Rec. i K. Krigsvet. Akad:s Tidskr. 1897, s. 601—608 af *C. O. Nordensvan*.
1612. Handlingar rörande sommarfälttåget i Brandenburg 1675 och striden vid Fehrbellin. Sammanställda af *J. Mankell*.
Hist. Bibliotek. D. 8, s. 287—306.
1613. **Brode, R.**, Ein schwedischer Obrist auf der Festung Peiz. (Zur Geschichte der schwedischen Invasion 1675, 76.)
Märkische Forschungen 1887. Th. 20, s. 65—74.
1614. Fehrbellin und Rossbach.
Neue Militärische Blätter 1887. Th. 30, s. 437—441.
1615. **Brock, L.**, Der Tag von Fehrbellin zur zweiten Secularfeier der Schlacht am 18/28 Juni 1875. Progr. 23 s. 4:o. Friedeberg 1875.
1616. **Friedländer, E.**, Zur Schlacht bei Fehrbellin.
Hohenzollern-Jahrbuch 1897. Th. 1, s. 196—197.

1617. **Geelhaar, R.**, Stadt Rathenow.
Mittheilungen d. Vereins f. d. Geschichte Berlins 1900. Jahrg. 17.
s. 107—109.
1618. **Jähns, M.**, Der Grosse Kurfürst bei Fehrbellin, Wolgast und Stettin.
1675—77.
Hohenzollern-Jahrbuch 1897. Th. 1, s. 14—48 + 11 Taf.
1619. **Kaehler**, Der grosse Kurfürst. Ein geschichtlicher Versuch zur Gedächtnissfeier des Tages von Fehrbellin. 224 s. + 1 karta. Berlin 1875.
Åften i Jahrbücher für die deutsche Armee und Marine. Bd 16:
H. 1—3.
1620. **Mankell, J.**, Svenskar och tyskar om slaget vid Fehrbellin.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1876, s. 385—412.
1621. **Mankell, J.**, Eine schwedische Darstellung der Schlacht bei Fehrbellin.
48 s. Berlin 1876.
Abdr. aus dem »Militair Wochenblatt».
1622. **Mehnert, C.**, Rathenow und Fehrbellin. Der Krieg des grossen Kurfürsten gegen die Schweden in der Mark im Jahre 1675. Aus dem Quellen und Quellenmässigen Bearbeitungen dargestellt. Festschrift.
68 s. + 2 kartor. Imp. 8. Rathenow 1875.
1623. **Meyer, F.**, Ein illustr. Flugblatt auf d. Schlacht bei Fehrbellin.
Brandenburgia 1893. Bd 1, s. 172—177.
1624. **Schmidt, Ferd.**, Der Tag von Fehrbellin. Zur zweihundertjährigen Erinnerung an den 18 Juni 1675.
National-Kalender f. d. Gemeinjahr 1875, s. 83—93 + 1 pl.
1625. **Schottmüller, K.**, Fehrbellin. 95 s. + 1 skiz. + 2 pl. Berlin 1875.
1626. **Sello, G.**, Fehrbellin.
Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft 1892. Bd 1, s. 282—318.
1627. **Witzleben, A. v., u. Hassel, P.**, Fehrbellin. 18 juni 1675. Zum 200-jährigen Gedenktage. 105 + 75 s. + 2 facz. pl. + 2 kartor. Berlin 1875.
1628. **Vogt, H.**, Geschichte der deutschen Reiterei in Einzelbildern. H. 2: Die Schlacht bei Fehrbellin. S. 31—64. Rathenow 1889.
1629. **Jobelmann, W. H.**, Die Reichsexecution gegen Carl XI von Schweden in den Herzogth. Bremen und Verden. 1675—80. Nach zwei alten Handschriften.
Archiv d. Vereins f. Geschichte u. Alterthümer d. Herzogth. Bremen u. Verden u. d. Landes Hadeln z. Stade 1875. Bd 5, s. 380—396.
1630. **Tæglichsbeck, F.**, Die Belagerung der Stadt Anklam durch den Grossen Kurfürsten im Jahre 1676. (2) + 60 s. + 1 karta. Stettin 1893.
Sond.-Abdr. aus den Balt. Studien.
1631. **Wimarson, N.**, Amiral Ugglas expedition vintern 1676.
Hist. Tidskr. 1900, s. 341—369.

1632. **Kessel, C. v.**, Die Belagerung und Eroberung Stettins durch den Grossen Kurfürsten Friedrich Wilhelm im Jahre 1677.
Der Bär 1894, s. 24—27, 31—35, 43—46, 55—56, 58.
1633. **Meyer, C. F.**, Stettin zur Schwedenzeit. Stadt, Festung und Umgegend am Ende des 17 Jahrhunderts mit besonderer Berücksichtigung der Belagerung von 1677. (1)+128 s. + 1 karta + 2 planer. Stettin 1886.
1634. **Stamford, C. v.**, Die Feldzüge der Regimenter Ufm Keller und von Hornumb von Hessen-Cassel in dem Reichskriege gegen Schweden auf Schonen und auf Rügen 1677 und 1678. Ein Beitrag zur hessischen Kriegsgeschichte wie zur Geschichte der hessischen Kriegsverfassungen. Mit 6 Anlagen. VII+(1)+199 s. Cassel 1882.
1635. **Krause, O.**, Greifswald und der Grosse Kurfürst im Jahre 1678.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesk. 1888. Bd 20, s. 373—401.
1636. **Francke, O.**, Die Belagerung und Beschiessung Stralsunds durch den Grossen Kurfürsten und die damit zusammenhängenden Ereignisse in und bei der Stadt. Ein Gedächtnisschrift zum 11 October 1878. (1)+84 s. Stralsund 1878.
1637. **Prutz, H.**, Die Eroberung von Stralsund durch den Grossen Kurfürsten. Oktober 1678.
Baltische Studien 1898. N. F. Bd 2, s. 1—19.
1638. **Schlemmer, C.**, Historische Erinnerungen an Rügen. [Die Eroberung Rügens 1678; Die Eroberung Rügens 1715.] Progr. 18 s. 4:o. Colberg 1891.
1639. **Jähns, M.**, Der Grosse Kurfürst auf Rügen und vor Stralsund 1678 und der Winterfeldzug in Preussen 1679.
Hohenzollern-Jahrbuch 1899. Jahrg. 8, s. 1—38+3 pl.
1640. **Hirsch, Ferd.**, Der Winterfeldzug in Preussen 1678—79. IX+113+(1) s. Berlin 1897.
1641. **N[yste]dt, S. [O.]**, Undsättningsförsöket till Pommern åren 1678—79.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1894, s. 438—456+1 karta, 497—510.
1642. **Björilin, G.**, Kriget mot Danmark 1675—79. Läsning för ung och gammal. (8)+296 s. + portr. + planer o. kartor. Sthlm 1885.
Rec. i Hist. Tidskr. 1886. Öfv. o. gr. s. 17—21 af [P. Sondén]; i Nordisk Tidskr. 1886, s. 74—76 af G. Lagerbring; i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1886, s. 161—164 af C. O. Nordensvan.
Rec. i Hist. Tidskr. framkallade ett genmäle af förf. »Ännu några ord om slaget vid Lund». 6 s. Medf. som bilaga ibid. 1886.
1643. **Daac, L.**, Historiske Skildringer. [2]. 2+128 s. Kristiania 1878.
Folkevennen 1876. Tillægshefte 4.
Innehåller bl. a. Jens Colstrup, hvilken deltog som fältpräst i Gyldenlöves armé, då denna 1676 inträngde i Bohuslän; Jonas Ramus og Anna Colbjörnsdatter.

1644. **Handlingar till skånska krigets historia 1676—79.** Meddelade af *M. Weibull*.
Samlingar utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1877. H. 6. s. 15—25; Skånska samlingar 1894—95 (tr. 1897). D. 4: H. 2, s. 58—61.
1645. **Huitfeldt-Kaas, H. I.,** Tønne Huitfeldt til Thronstad.
[Nor.] Hist. Tidskr. 3:e Række. Bd 2, s. 213—270.
Berör kriget mellan Sverige och Danmark 1675—79.
1646. **Huygens, C. v.,** Journal van Constantin Huygens de Zoon gedurende de veldtochten der jarer 1673, 1676, 1677 en 1678. 276 s. Utrecht 1881.
Werken van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht. Nieuwe Serie. N:o 32.
Innehåller bl. a. en redogörelse för de samtida krigshändelserna i Norden.
1647. **Jacobsen, N.,** Den nordiske krigs krønike [1675—79] utgifven af *M. Weibull*. XLII+(2)+279+(1) s. Lund 1897.
Rec. i Hist. Tidskr. 1900. Öfv. o. gr., s. 78—87 af *A. S[tille]*.
1648. **Jensen, N. P.,** Den Skaanske Krig 1675—79. Med 12 Kort og Planer. Udgiven med Understøttelse af den Hjelmtjerne-Rosencroneske Stiftelse og Carlsbergfondet. VII+(1)+496 s. Khvn 1900.
1649. **Schumacher, A.,** Kulturbilleder. Illustrerede af G. Blom. 170+(2) s. Khvn 1892.
Fra den skaanske Feide [1676—79].
1650. **Skytte, N.,** Öfverste Nils Skyttes dagboksanteckningar 1675—1720. Utg. af *M. Weibull*.
Skånska samlingar 1892 (tr. 1898). D. 2: H. 1, IV s. + s. 1—29.
En ny uppl. utg. af *O. Bergström* utk. 1901.
1651. **Sondén, P.,** Nils Bielke och det svenska kavalleriet 1674—79. Akad. afh. [Upsala.] (5)+205+(2) s. Sthlm 1883.
Rec. i K. Krigev. Akad. Tidskr. 1884, s. 26—82 af *G. Björlin*.
1652. **Sörensen, Ch.,** Den lille Krig. Episoder fra den skaanske Fejde 1675—79.
Danebrog 1882—88. Aarg. 8, s. 454—458.
1653. **Vaupell, O.,** Sönderjyden Hans Lövenhjem.
»Vort Forsvar» 1893. Aarg. 18, 31 December.
Berör kriget mellan Sverige och Danmark 1675—79.
1654. **Weibull, M.,** Lohan Adolph Clodts anteckningar.
Hist. Tidskr. 1883, s. 203—224, 279—322.
1655. **General-Admiral Tromps Rapport om Slaget ved Öland den 1 Juni 1676.**
Danebrog 1881—82. Aarg. 2, s. 475.
1656. **With, C. L.,** »Store Cronan's» Undergang i Slaget ved Öland. [1676.]
»Vort Forsvar» 1896, 28 August.
1657. **Lind, H. D.,** Fra Sömagtens Stortid.
Museum 1893. Bd 1, s. 26—64, 119—144.

1658. **Güntelberg, A.**, Niels Juel. En historisk Skildring. Med Illustrationer af Chr. Blache, P. Mönsted og C. Neumann samt Gengivelser efter Malerier, Epitafier, Kort etc. 192 + (2) s. Khvn 1897.
-
1659. **Generalerne Friderich og Carl von Arenstorff.** Oplysninger og Berigtigelses efter trykte og utrykte Kilder, samlede og udgivne af *C. J. von Arenstorff*. XVI + 211 + 2 portr. + 3 kartor. Khvn 1889.
Kap. 3 och 4 (s. 88—211) handla om slaget vid Lund 1676.
1660. **Hallgren, J. A.**, Om slaget vid Lund den 4 december 1676. Föredrag vid upplifvandet af denna händelses 200-åriga minne. 19 s. Sölvesborg 1877.
1661. **Jensen, N. P.**, Christian V i Slaget ved Lund. En kritisk Underøgelse. (Se N:o 1669.)
[Dan.] Hist. Tidskr. 7:e Række. Bd 2, s. 1—46.
1662. **Mankell, J.**, Carl XI i slaget vid Lund. Historisk teckning. 2:a uppl. 43 s. + 1 pl. Sthlm 1876.
Öreskrifter för folket. N:o 41.
1663. Lifregementets minnesfest den 4 dec. 1876. 62 s. Sthlm 1877.
Innehåller bl. a. Lagerhjelm, G., Tal om slaget vid Lund den 4 dec. 1676. Omtr. 24 s. Sthlm 1891.
1664. **Ramel, M.**, Anteckningar om slaget vid Lund den 4 december 1676. Föredrag hållet vid Militär-Sällskapets sammankomst i Lund den 4 december 1876.
Samlingar utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1876 (tr. 1877). H. 5, s. 41—77 + karta.
1665. **Rist, P. F.**, Slaget ved Lund (4 Decbr. 1676).
Historisk Arkiv 1876. Bd 2, s. 859—882.
1666. Slaget vid Lund. 27 + (1) s. + 1 karta. Sthlm 1876. Ej i bokhandeln.
1667. Slaget vid Lund den 4 december 1676. 24 s. Sthlm 1876.
1668. **Stille, A.**, Kristian V i slaget vid Lund. En kritisk undersökning. Hist. Tidskr. 1898, s. 191—216.
1669. **Stille, A.**, Christian V i Slaget ved Lund. Nogle Bemærkninger som Svar til Hr Oberst N. P. Jensen.
[Dan.] Hist. Tidskr. 7:e Række. Bd 2, s. 559—576.
-
1670. **Bergman, C. J.**, Danmarks sista affär på Gotland 1676—79. Några blad ur öns historia. Inträdestal. 25 + (1) s. Sthlm 1893.
K. Vitterhets Historie och Antiquitets akademiens handlingar 11: 7.
1671. **Bouget de St. Hermine, W.**, Krigshändelserna i Bohuslän åren 1676—78. Föredrag hållet i 3:e militärdistriktets militärförening den 14 aug. 1883.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1884, s. 125—141 + kartor.

1672. **Bergman, E. W.**, Magnus Gabriel de la Gardie och krigshändelserna i Bohuslän 1677, enligt originalhandlingar i Riksarkivet.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 49—96.
1673. **Lowzow, H. D.**, Slaget ved Uddevalla 1677.
»Værg dit Land» 1894. Aarg. 1, s. 107—108.
1674. **Daae, L.**, Nogle Bidrag til Baahuslens Historie i Overgangstiden fra dansk-norsk til svensk Herredømme.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 1896. 3:e Række. Bd 4, s. 159—194.
1675. **Larsen, A.**, Malmö strax efter Roskildefreden og Belejringen i Juni 1677.
»Vort Forsvar» 1896, 3 Maj.
1676. **Meyer, J.**, Slaget i Kjögebugt den 1:e juli 1677.
»Vort Forsvar» 1889. Aarg. 9, N:o 282—283.
1677. **Paludan-Müller, C. P.**, Söslaget i Kjögebugt den 1:e juli 1677. 16 s. Kristiania 1877. Endast 6 exemplar.
Norske Rigtstidende 1877.
1678. **Knorring, E. O. v.**, Föredrag med anledning af det 200-årige minnet af slaget vid Landskrona den 14 juli 1677.
K. Krigsv. Akad. Tidsskr. 1878, s. 38—58.
1679. **Larsen, A.**, Slaget ved Landskrona den 14:e juli 1677.
»Vort Forsvar» 1895, 27 Januar.
1680. **Sörensen, Ch.**, Göngefolket og Snaphanerne. Nogle Bidrag til den lille Krigs Historie i Norden.
Historisk Archiv 1880. N. R. Bd 4, s. 258—268. (Se N:o 201.)
1681. **Weibull, M.**, Snapphaneväsendet i Sydsåne året 1677.
Skånska samlingar 1898 (tr. 1896). D. 3: H. 2, s. 1—9.
1682. **Weibull, M.**, Paul Ennertson i Glimåkra. Ett minne från snapphanetiden.
Skånska samlingar 1898 (tr. 1896). D. 3: H. 2, s. 10—18.
1683. **En Dagbog over Kong Christian V:s Foretagelser i Slutningen af 1678.**
Danske Magazin. 4:e Række. Bd 6, s. 252—267.
Handlar om kriget i Skåne.
1684. **Snapphanerne i Halland 1679.** (Bref af landshöfdingen i Halland *Sven Andersson Ranck.*) (Medd. af *M. Weibull.*)
Skånska samlingar 1891 (tr. 1894). D. 1: H. 1, s. 54—56.
1685. **Bulard, G.**, Les traités de Saint-Germain (1679). Essai sur l'alliance étroite de Louis XIV et du grand électeur après la guerre de Hollande. Mémoire soutenu devant la faculté des lettres de Lyon de 16 juin 1897. 160 + (2) s. Paris 1898.
Rec. i Mitteilungen a. d. historischen Litteratur 1899, s. 305—308 af *Ferd. Hirsch.*
1686. **Nannestad, V. L.**, Hertigen af Gottorps Inflydelse paa Fredsforhandlingerne i Nimwegen, Fontainebleau og Lund.

- [Dan.] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 4, s. 189—264. Åtven separat. Khvn 1888.
1687. Les grand traités du règne de Louis XIV, publiés par *H. Vast*. T. 2: Traité d'Aix-la-Chapelle, traités de Nimègue et trêve de Ratisbonne, traités de Turin et de Ryswick (1668—97). 206 s. Paris 1898.
1688. **Bresslau, H.**, Joseph August du Cros. Ein diplomatischer Abenteuerer aus dem Zeitalter Ludwig's XIV.
Historisches Taschenbuch 1885. 6:e Folge. Jahrg. 4, s. 197—247.
Berör bl. a. Sveriges förhållande till Frankrike under och efter frederna 1679.
1689. **Goecke, R.**, Brandenburgisch-Dänische Beziehungen nach dem Nymweger Frieden im Jahre 1679.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesk. 1879. Jahrg. 16, s. 145—175.
1690. Egenhändigt bref från K. Karl XI till greve J. G. Stenbock. [1676.] (I arkivet på Bergshammar.) (Med facsimile.)
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1893. D. 2, s. 128—129.
1691. **Fähræus, R.**, Johan Gyllenstiernas riksdagsmannabana. Studier i riddarhus- och rådsprotokollén.
Hist. Tidskr. 1899, s. 307—324.
1692. **Höjer, M.**, Öfversigt af Sveriges yttre politik under åren 1676—80. Ett bidrag till Johan Gyllenstjernas historia. Akad. afh. 141 s. Upsala 1875.
Upsala Universitets Årskrift 1875.
1693. **Samyslowski, E.**, Otnoschenija Rossii k Schwecii i Danii vo vremja carstvovanija Fedora Alexejjeviča 1676—82. [Rysslands förhållande till Sverige och Danmark under Fedor Alexejjevitšas regering 1676—82.]
Russkij Véstnik 1889. T. 200, s. 1—36.
1694. **Jensen, A.**, Sverige och Ryssland 1676—1681.
Finsk Tidskr. 1889. Bd 27, s. 480—487.
1695. Om konung Carl XI:s bröllop. [Ett bref från Karl XI till Johan Gyllenstjerna den 23 december 1679.]
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1889. D. 2, s. 30.
1696. **Malmström, O.**, Anteckningar rörande drottning Ulrika Eleonora d. ä. och Karl XI:s hof. IV + 149 + (2) s. Sthlm (tr. i Lund) 1898.
1697. **Notbeck, E. v.**, Die schwedische Güterreduction. (Vortrag, gehalten in der ehstl. literarischen Gesellschaft am 4 März 1887.)
Beiträge zur Kunde Ehet-, Liv- u. Kurlands 1887. Bd 4, s. 83—100.
1698. **Fähræus, R.**, Om förändringen af Sveriges allianssystem åren 1680—1682 i dess sammanhang med de europeiska förvecklingarna. Akad. afh. X + 162 + (1) s. Upsala 1891.
Rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 77—86 af *L. S[tavenow]*.

1699. **Fähræus, B.**, Sverige och Danmark 1680—1682. Ett bidrag till skandinavismens historia. 1. V+78 s. 2. IV+49 s. Sthlm 1897, 98.
1700. **Brückner, A.**, Fürst W. W. Golizyn (1643—1714). Eine biographische Skizze.
Russische Revue 1878. Bd 18, s. 198—228, 289—320.
Golizyn, som efter 1682 spelade en ledande roll i Rysslands politik, stod på vänskaplig fot med Sverige.
1701. **Fester, B.**, Die Augsburgur Allianz von 1686. VIII+187 s. München 1898.
Berör Snollakys uppträdande i Augsburg och Sveriges politik med afseende på Schleswig-Holstein och Christian Albrechts återkallande.
1702. **Fähræus, B.**, Sverige och förbundet i Augsburg år 1686.
Hist. Tidskr. 1896, s. 201—236.
1708. **Malmström, O.**, Nils Bielke och kriget mot turkarna. 1684—1687. (4)+87 s. Sthlm 1895.
1704. **Malmström, O.**, Nils Bielke såsom generalguvernör i Pommern. 1687—1697. (2)+185 s. Sthlm 1896.
1705. **Malmström, O.**, Högmålsprocessen mot Nils Bielke. (2)+87 s. Sthlm 1899.
1706. **Stavenow, L.**, Sveriges politik vid tiden för Altonakongressen 1686—1689.
Hist. Tidskr. 1895, s. 171—207, 261—320.
1707. **Haake, P.**, Brandenburgische Politik und Kriegführung in den Jahren 1688 und 1689. VIII+163 s. Kassel 1896.
1708. En plan till Norges besittningstagande 1689.
Hist. Tidskr. 1889, s. 148—149.
1709. **Buchholtz, Al.**, Ueber einen Briefwechsel zwischen dem kurbrandenburgischen Feldmarschall Derfflinger und dem livländischen Generalgouverneur I. I. Hastfehr.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahr 1886 (tr. 1887), s. 88—92.
1710. **Thyrén, J. C. W.**, Den första väpnade neutraliteten. Svensk-danska förbunden af 1690, 1691 och 1693, jämte en inledande öfversigt af Europas politiska ställning vid det stora krigets utbrott 1688—1689. 162+(1) s. 4:o. Lund 1885, 86.
Lunds Universitets Årsskrift. 21.
1711. **Kong Christian V:s egenhändige Dagregister for 1692 og 1693.**
Aarsberetninger fra det Kongelige Geheimarchiv 1881—83. Bd 6, s. 258—343; 7, s. 1—72.
1712. *Négociations de monsieur le comte D'Avaux ambassadeur extraordinaire à la cour de Suède pendant les années 1698, 1697, 1698 publiées pour la première fois d'après le manuscrit conservé à la bibliothèque de l' Arsenal à Paris par J. A. Wijne.* T. 1—3: 1—2. Utrecht 1882—83.

Werken van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht. Nieuwe Serie. N:o 33—36.

Rec. i Historische Zeitschrift 1884. Bd 52, s. 152—155 af Heigel.

1718. **Kong Christian V:s egenhändige Dagbog for Aaret 1694.** Meddeelt af *C. F. Bricka*.

Danske Magazin. 5:e Række. Bd 4, s. 281—288.

1714. **Bergengrün, A., Die grosse moskowitzische Ambassade von 1697 in Livland.** (2)+98 s. Riga 1892.

Rec. i Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostsee-provinzen Russlands a. d. Jahre 1893, s. 101—108 af *Fr. Biemann jun.*

1715. [*Isberg, A. U.*], **Ett tvåhundraårsminne. Karl XI:s begrafningsdag, högtidlighållen i Malmö, den 24 nov. 1697. Skildring efter samtida källor för Sk. Dagbl. Af *Carmenius*.**

Skånska Dagbladet 1897, 24 november.

1716. **Olmer, E., Konfikten mellan Danmark och Holstein-Gottorp 1695—1700. Med särskildt afseende fäst vid Sveriges förhållande till densamma. 1. Mars 1695—April 1697. Akad. afh. [Upsala.] VII + 246 + (2) s. Göteborg 1898.**

Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhetesamhälles handlingar. 4:e följden. H. 1.

1717. **Olmer, E., Kristian V:s öfverfall på Holstein-Gottorp vid Karl XI:s död.**

Hist. Tidskr. 1898, s. 1—48.

1718. **Olmer, E., Sveriges förhållande till konungavalet i Polen 1697.**

Hist. Tidskr. 1900, s. 249—287.

8. Karl XII.

a. Urkundssamlingar.

1719. **Brefvexling mellan Konung Carl XII och Rådet juli 1712—1715. Utgifna af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinavians historia.** Sthlm 1879—95.

Historiska handlingar. D. 10, 11: 2, 14, 15.

1720. **Karl XII, Konung Karl XII:s egenhändige bref. Samlade och utgifna af *E. Carlson*.** (2)+XLVI+476 s. +1 portr. +1 facs. Sthlm 1893.

Rec. i Svensk Tidskr. 1898, s. 580—584 af *C. H. Hallendorff*; i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 20—24 af *Ehd. [E. Hildebrand]*; i Nord. Tidskr. 1894, s. 168—171 af *P. Söndén*; i Ord och Bild 1894, s. 82—88 af *H. Wieselgren*.

1721. **Karl XII, Die eigenhändigen Briefe König Karls XII. Gesammelt und herausgegeben von *E. Carlson*. Autorisierte deutsche Uebersetzung von *F. Mewius*.** XLVIII+455 s. Berlin 1894.

- Rec. i Mittellungen d. Vereins f. Lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1894. H. 6, s. 122—127 af *M. Hoffmann*.
1722. **Karl XII**, Bref från konung Karl XII till hertig Fredrik af Holstein. [1698, 99.]
Hist. Tidskr. 1881, s. 401—402.
1723. **Karl XII**, Två hittills otryckta egenhändiga bref från konung Carl XII [1709—16.] Medd. af *C. Burenstam*.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1897. D. 2, s. 307—309.
1724. **Karl XII**, Konung Karl XII:s sista egenhändiga bref. Medd. af *Th. Westrin*.
Hist. Tidskr. 1896, s. 384—341.
1725. **Biblioteca storica Italiana** publ. p. cura della r. deputazione di storia patria. 4: Relazioni diplomatiche della monarchia di Savoia dalla prima alla seconda restaurazione (1559—1814). Publ. *A. Manno*, *E. Ferrero* e *P. Vayra*. Francia. Periodo 3: Vol. 1—3. (1713—19.) Torino 1886—91.
Innehåller bl. a. en del upplysningar om det nordiska kriget.
1726. **Donesenija** i drugija bumagi poslannika anglijskago pri ruskom dvorë c 1704 g. po 1719 g. T. 3—5. [Berättelser och andra handlingar af engelska sändebuden vid ryska hofvet.] S.-Peterb. 1884—88.
Sbornik Imp. Ruskago Istoričeskago obščestva. T. 39, 50, 61.
1727. **Peter I**, Pis'ma i bumagi imperatora Petra Velikago. [Kejsar Peter den Stores bref och papper.] T. 1. 1688—1701. 2. 1702—03. 3. 1704—05. 4: 1—2. 1706. S.-Peterb. 1887—1900.
1728. **Recueil des traités et conventions, conclus par la Russie avec les puissances étrangères**. Publié d'ordre du ministère des affaires étrangères par *F. Martens*. T. 5. Traités avec l'Allemagne 1656—1762. XIX+408 s. T. 9. Traités avec l'Angleterre 1710—1801. IV+V+CVII+441+(1) s. St. Pétersb. 1880, 92.
T. 5 innehåller bl. a. traktaten om anfalls- och förvarsförbund mot Sverige, sluten i Marienwerder den 1 nov. 1709.
T. 5 rec. i Göttingische gelehrte Anzeigen 1889, s. 41—112 af *C. Schirren*.
1729. **Šeremetev, B. P.**, Perepiska i bumagi grafa Borisa Petroviča Šeremeteva. (1704—1722 g.) [Bref och handlingar af grefve Boris Petrovitch Scheremetev.] XL+516 s. S.-Peterb. 1878.
Sbornik Imp. Ruskago Istoričeskago obščestva. T. 25.
1730. **Vojna, Sëvernaja**. Dokumenti 1705—08 g. g. *D. F. Maslovskij*. Izdanie voenno-učenago komiteta glavnagostaba. [Nordiska kriget. Dokumenter 1705—08 utg. af *D. F. Maslovskij* genom Generalstabens krigshistoriska komité.] [1]. XXXII+386+55+XXIV. 2. Sëvernaja vojna na Ingermanlandskom i Finljandskom teatrach v 1708—14 g. (Dokumenty gosudarstvennago archiva.) *A. Z. Myšlaevskij*. [Nordiska kriget på ingermanländska o. finska krigskådeplatserna 1708—14

utg. af *A. Z. Myšlacskij*. Dokumenter ur kejserliga arkivet.] XXXIV + 467 + XIII + (1) + IX s. + 3 kartor. S.-Peterb. 1892, 93.

Sbornik voenno istoričeskich materialov. Vyp. 1, 5.

1731. **Archivum Rákócianum**. Rákóczy Ferencz, II., levéltára, bel-és külföldi irattárakból bővitve. Kiadja a. m. tud. akadémia tört. bizottsága. [Ur Frans Rákóczy II:s bref, hämtade ur in- och utländska arkiv. Utgifna af ungerska Vetenskapsakademiens hist. utskott.] Oszatály 1 [Afdeln.]: Had-és belügy [Krigs- och inre angelägenheter]. Bd 6: 1708—11, 7: 1711—12. Afdeln. 2: Diplomacia. 3. Angol diplomatika iratok II. Rákóczy Ferencz korára. Angol levéltárakból közli Simonyi Ernő, III kötet. [Engelska diplomaters skrivelser ur det engelska arkivet.] Budapest 1877, 79.
Berör Karl XII:s historia.

b. Särskilda skrifter.

1732. **Karl XII**.
Streffleurs österreichische militärische Zeitschrift 1894. Bd 4, s. 84—91.
1733. **Karl XII. König von Schweden. Ein Charakterbild**.
Jahrbücher für die Deutsche Armee und Marine 1879. Bd 30, s. 43—55.
1734. **Zur Charakteristik Karls XII von Schweden**.
Europa 1875, N:o 84.
1735. **Alberg, A., Charles XII and his stirring times**. 131 s. + pl. London [1883].
1736. **Áldor, Imre, XII Károly, svéd király története**. [Carl XII, en svensk hjeltekonung.] 128 s. Budapest 1875.
Történelmi könyvtár. 7. Füzet.
1737. **Bain, R. N., Charles XII and the collapse of the swedish empire 1682—1719**. XVIII + 320 s. + 16 portr. + 7 pl. + 5 kartor. London 1895.
Heroes of the Nations.
Rec. i Deutsche Litteraturzeitung 1896, s. 302—304 af *C. Schirren*; i Nordisk Tidskr. 1896, s. 217—223 af *A. Hammar skjöld*.
1738. **Björck, A., Emanuel Swedenborg om Karl den tolfte**.
Ord och Bild 1899, s. 91—94.
1739. **Björclin, G., Carl den Tolfte. Läsning för ung och gammal**. 405 + (2) s. + 1 portr. Sthlm 1888.
1740. **Browning, O., Charles XII of Sweden**. XII + 368 s. + 1 portr. London 1898.
1741. **Bäckström, P. O., Carl XII. Med porträtt**. IV + 432 s. Sthlm 1895.
Särtr. ur: Berättelser ur sv. historien af C. G. Starbäck. D. 7. (Se N:o 213.)

1742. **Charlot, M.**, Contes économiques. 290+(2) s. Paris & Lille 1895.
Inneh. s. 73—82: Charles XII et le paysan poméranien ou l'épargne et le patriotisme.
1743. **Coppius, C.**, Carl XII. König von Schweden und der Gedenkstein zur Erinnerung an denselben in Stralsund am Frankenthor in der Umfassungsmauer des Kasernenhofes des Infanterie-Regiments Prinz Moritz von Anhalt Dessau (5 Pomm.) N:o 42. Aus Geschichtsquellen und Akten zusammengestellt. 32 s. Stralsund 1898.
1744. **Engel, Fr.**, Karl XII nach seinen Briefen.
Wissenschaftliche Beilage der Leipziger Zeitung 1896, s. 469—472.
1745. **Hjärne, H.**, Karl XII. En uppgift för svensk häfdaforskning.
Vintergatan 1897. Årg. 4, s. 1—40.
1746. **Hjärne, H.**, Karl XII. 40 s. [Endast början.] Sthlm.
Bilaga till tidskriften Ljus 1900.
Utk. fullst. 1902.
1747. **Hoet, W. J. ten**, Karel XII. Een tijd en levensbeeld. 123 s. Edam 1892.
1748. **Lehugneur, P.**, Charles XII. 2:me éd. 34+(1) s. Paris 1883.
Bibliothèque des écoles et des familles.
1749. **Malo, Ch.**, Charles XII, roi de Suède, à propos de publications récentes.
Journal des Débats 1895, 30 décembre.
1750. **Nyström, A.**, Karl XII och sammansvärjningen mot hans envælde och lif. Med illustrationer. 250+(1) s. +1 karta. Sthlm 1900.
1751. [**Oscar II**], Carl den tolfte. Tal vid Svenska Militärsällskapets i Stockholm minnesfest på den 150:de årsdagen af hans död af *Oscar Fredrik*.
Samlade skrifter 1888. D. 3, s. 275—330.
Första uppl. utk. 1868.
En engelsk uppl. öfvers. af *G. F. Apgeorge*. 124 s. + 2 fotografier. London 1879; en fransk öfvers. af *R. Roy*. 55 s. Paris 1880; en rysk öfvers. af *E. V. Koriander*. Petersb. 1888; en tysk öfvers. af *E. J. Jonas*. 1:a uppl. 1869, 2:a uppl. 91 s. Berlin 1875.
1752. [**Oscar II**], Charles the twelfth. A memoir by *Oscar Fredrik*.
The Nineteenth Century 1890. Vol. 27, s. 867—884; 28, s. 59—79.
1753. **Schefer, Chr.**, Charles XII, roi de Suède.
La Nouvelle Revue 1895. T. 97, s. 93—118.
1754. **Siljestränd, K. K:son**, Karl XII såsom filosof. Studie. (1)+67+(1) s. Linköping 1891.
1755. **Sjögren, O.**, Karl XII och hans män. Lifsbilder från vår sjunkande storhetstid. Med talrika illustrationer. 687 s. + portr. + 1 karta. Sthlm 1899.
1756. **Syveton, G.**, Une hypothèse sur Charles XII.
Revue Historique 1897. T. 64, s. 58—74.

1757. **Uhlenbeck, C. C.**, Verslag aangaende een onderzoek in de Archieven van Rusland ten bate der Nederlandsche Geschiedenis. VI+279+(1) s. s'Gravenhage 1891.
Berör bl. a. Karl XII:s historia.
1758. **Vikström, A.**, Något om Karl den Tolfte. Föredrag i Jönköpings Arbetareförening den 20 februari 1886. 16 s. Helsingfors 1886.
1759. **Voltaire, F. M. A. de**, Histoire de Charles XII, roi de Suède. Nouv. éd. par *A. Geffroy*. XXXVI+306 s. Paris 1888.
Af denna bok utkommer alltjämt en mängd upplagor för skolbruk.
1760. **Voltaire, F. M. A. de**, Histoire de Charles XII, roi de Suède; suivie de notes explicatives, documents et commentaires, cartes, plans et gravures par *P. Martine*. XV+476 s. + 1 karta. Paris 1896.
1761. **Danielson, J. R.**, Voltaire Kaarle XII:nen historian kirjoittajana. 51 s. Helsingissä 1878.
1762. **Hage, O.**, Über die Glaubwürdigkeit Voltaire's in seinem Charles XII. Progr. 36 s. 4:o. Fürstenwalde 1875.
1763. **Wijnne, J. A.**, Twee vragen betreffende Voltaire's Histoire de Charles XII.
Verslagen en mededeel der k. Akad. van wetenschappen 1884. Afd. Letterkunde. Reeks 8: D. 1, s. 158—178.
1764. **Hallendorff, C.**, Studier öfver den äldre Karl XII:s historiografen. Bidrag till frågan om publicerandet af Nordbergs konung Carl XII:s historia. Uppsatser. II+59+(1) s. Upsala 1899.
1765. **Hallendorff, C.**, Anmärkningar öfver G. Adlerfelts Histoire militaire de Charles XII.
Hist. Tidskr. 1899, s. 177—198.
1766. **Donesenie Risjskago gubernatora Dalberga Karlu XII:mu (po povodu posjetsjenija Rigi Petrom Velikini v' 1697 godu). S'predisloviem S. V. Arsenjeva.**
Russkij Archiv 1889, s. 385—391.
1767. **Carlson, F. F.**, Carl den tolftes första regeringsår.
Hist. Tidskr. 1881, s. 9—52.
1768. **Olmer, E.**, Alliansförhandlingen mellan Sverige och konung August 1697—1700. 30 s. Göteborg 1900.
Göteborgs Högskolas Årskrift 1900. 2.
1769. **Olmer, E.**, Alliansen mellan Sverige och huset Lüneburg 1698.
Hist. Tidskr. 1899, s. 41—70.
1770. **Hallendorff, C.**, De hemliga förbindelserna mellan Danmark och konung August maj—september 1699. 23 s.
Historiska Studier. Festskrift tillägnad C. G. Malmström 1897.
1771. **Hallendorff, C.**, Bidrag till det stora nordiska krigets förhistoria. Akad. afh. X+175 s. Upsala 1897.

1772. **Malmström, C. G.**, Några ord om riksstyrelsen under de tio första åren af Karl XII:s frånvaro.
Hist. Tidskr. 1884, s. 1—14.
1773. **Kjellberg, J. W.**, Försök till en teckning af rådets ställning och verksamhet 1700—1709. 1. 1700—1701. Akad. afh. (3) + 97 s. Lund 1881.
1774. **Axelsson, G. E.**, Bidrag till kännedomen om Sveriges tillstånd på Karl XII:s tid. Akad. afh. [Upsala.] X+(2)+380+(2) s. +1 tabell. Visby 1888.
Rec. i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 29—46 af *E. Carlsson*; i Finsk Tidskr. 1889. Bd 27, s. 398—394 af *T. Dillner*; i Historische Zeitschrift 1889. Bd 68, s. 522—528 af *F. Arnheim*.
1775. **Larsson, H.**, Några bilder ur Sveriges inre tillstånd under Karl XII. 86 s. Sthlm 1898.
Studentföreningen Verdandis småskrifter. H. 69.
1776. **Hjärne, H.**, Karl XII och tsar Peter. Grundlinjer till föreläsningar. Sommarkurserna i Uppsala 1895. 16 s. Uppsala 1895.
1777. **Browning, O.**, Peter the Great. VIII+347 s. London 1898.
1778. **Brückner, A.**, Peter der Grosse. VI+578 s. +11 portr. Berlin 1879.
Allg. Gesch. in Einzeldarstellungen. Haupt. 8: Th. 6. (Se N:r 188.)
1779. **Gernet, A. v.**, Peter der Grosse und sein Kriegshafen an der Ostsee. Baltische Monatschrift 1900. Bd 47, s. 167—185.
1780. **Juel, J.**, En rejse til Rusland under Tsar Peter. Dagbogsoptegnelser. Med Illustrationer og oplysende Anmærkninger ved *G. L. Grove*. VI+(1)+473+IX+(1) s. Khvn 1893.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1894, s. 272—276 af *G. Hornemann*; i The English Historical Review 1895, s. 800—805 af *W. R. Morfill*.
Med anledning af denna bok skref *T[h.] W[estrin]* en uppsats i Hist. Tidskr. 1894, s. 79—87 med titel »Peter I och Ryasland på hans tid skildrade af ett ögonvittne».
1781. **Schuyler, E.**, Peter the great, emperor of Russia. A study of historical biography. Vol. 1. VIII+(1)+544 s. +1 portr. +1 karta. 2. VI+(1)+691 s. London 1884.
1782. **Walliszewski, K.**, Pierre le Grand: l'éducation, l'homme, l'oeuvre. D'après des documents nouveaux. VIII+633 s. Paris 1897.
Rec. i The Edinburgh Review 1898. Vol. 1, s. 460—484; i Revue d'histoire diplomatique 1898, s. 121—128 af *A. Le Glay*.
En svensk öfvers. af *A. Bergström*. 680 s. Sthlm 1898.
1783. **Sarauw, Chr. v.**, Die Feldzüge Karl's XII. Ein quellenmässiger Beitrag zur Kriegsgeschichte und Kabinetpolitik Europa's im 18 Jahrhundert. XII+328 s. +1 kart. +6 Tafeln. Leipzig 1881 (utkom 1880).
Rec. i Göttingische gelehrte Anzeigen 1880, s. 1505—1519 af *C. Schirren*; i Hist. Tidskr. 1881, s. CV—CIX af [*E. F.*] v[on] d[er] *Lanccken*; i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1881, s. 346—352 af *L. Tingsten*; i Historische Zeitschrift. Bd 48, s. 371—374 af *J. R. Danielson*.

1784. Förteckning öfver arméns regementen och regementsofficerare vid början af Karl XII:s regering.
Hist. Tidskr. 1886, s. 374—377.
1785. Kong Frederik IV:s förste Kamp om Sönderjylland Krigen 1700. Udarbejdet ved Generalstaben af *H. W. Harbou* og *A. P. Tuxen* og *C. L. Witk.* XII+526+(1) s. + 11 kartor o. planer. Khvn 1899.
Bidrag til den store nordiske Krigs Historie. Bd 1.
Rec. i Hist. Tidskr. 1900. Öfv. o. gr., s. 67—72 af *A. S[tille]*; i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1900, s. 506—510 af *C. O. Nordenran*; i Nordisk Tidskr. 1900, s. 251—255 af *A. Larsen*.
1786. Natt och Dag, S., När Tolfte Karl började sin krigarbana. Ett 200-årsminne.
Kalendern Sven för 1900 (tr. 1899). Årg. 56, s. 184—198.
1787. Brev fra en Student til hans Fader, da Svenskerne laa for Kjøbenhavn i Aaret 1700. Meddelt af *C. S. Christiansen*.
Museum 1894. Bd 1, s. 275—276.
1788. **Koppmann, K.**, Der Feldzug der Schweden nach Holstein im Jahre 1700. Mittheilungen d. Vereins f. Hamburgische Geschichte 1879. Jahrg. 2, s. 153—156.
1789. **Larsen, A.**, Danmark og de souveræne gottorpske Hertuger. Felttoget i Ejdersted i Aar 1700.
Sönderjydske Aarbøger 1900, s. 185—228.
1790. **Lieboldt**, Der Friede von Travendahl. Zur Erinnerung an den 18 August 1700.
Korrespondenzblatt d. Gesamtv. d. deutschen Geschichts- u. Alterthumsv. 1900, s. 132—135.
1791. **Stille, A. G. H.**, Studier öfver Danmarks politik under Karl XII:s polska krig (1700—07). Akad. afh. [Lund.] 96 s. Malmö 1889.
Rec. i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 103—105 af *E. Carlson*.
1792. Ur frih. Carl Magnus Posses korrespondens. [1700—08.]
Hist. Tidskr. 1882, s. 81—94, 159—171.
1793. **Schefer, Chr.**, Louis XIV et Charles XII. 1: La mission du comte de Guiscard. 2: La guerre de Pologne. (Mission du marquis de Bonac.)
Annales de l'école libre des sciences politiques 1890, s. 201—224; 1893, s. 575—595.
1794. **Bonac, marquis de**, Mémoire sur les affaires du Nord de 1700 à 1710.
Revue d'histoire diplomatique 1888, s. 609—626; 1889, s. 92—116, 385—401.
1795. Die Schlacht bei Narva 1700. [Bericht des schwedischen Grafen Karl Wrangell an seinen Vater.]
Aus baltischer Vergangenheit (tr. 1894), s. 66—79. (Se Nr 4491.)
1796. Das Tagebuch des Generals von Hallart über die Belagerung und Schlacht von Narva 1700. Herausgegeben von *Fr. Bienenmann jun.*
Beiträge z. Kunde Ehst-, Liv- u. Kurlands 1894. Bd 4, s. 357—438.

1797. **Hallendorff, C.**, Ryska berättelser om slaget vid Narva.
Hist. Tidskr. 1900, s. 288—297.
1798. **Synnerberg, G.**, Slaget vid Narva den 19 november 1700.
Finsk. Militär Tidskr. 1892, s. 1—27 + 2 kartor.
1799. **Wrangell, G.**, Die Schlacht bei Narva am 19 november 1700. Vortrag, gehalten in der Estländ. Literär. Gesellsch. 20 s. Reval 1900.
Sonderabdr. Revaler Beobachter.
1800. **Hallendorff, C.**, Konung Augusts Politik åren 1700—01. Ett bidrag. 109 + (3) + X s. Upsala 1898.
Skrifter utgifna af K. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Upsala. 6: a.
1801. Riga am Anfang des nordischen Kriegs. [Nach E. Tolcks Diarium 1700—10.]
Rigaasche Stadtblätter 1884, N:o 39, 40.
1802. **Mettig, C.**, Tolcks' Diarium. [Innehåller bl. a. skildringar från Rigas belägringar 1700 och 1709—10.]
Rigaasche Stadtblätter 1896, N:o 38.
1803. **Sjögren, O.**, Nytt bidrag till historien om saxarnes första infall i Lifland 1700 samt till O. A. v. Paykulls biografi.
Hist. Tidskr. 1882, s. 261—264.
1804. **Sjögren, O.**, Otto Arnold Paykull.
Hist. Tidskr. 1881, s. 129—160.
Öfvs. till tyska af *A. Bergengrün* i *Baltische Monatschrift* 1894. Bd 41, s. 474—493, 521—536.
1805. **Berg, W.**, Expeditionen till Arkhangelsk 1701.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1889. D. 4, s. 373—425.
1806. Weshalb die Moscowiter niemals in Livland festen Fuss fassen werden. Eine Betrachtung vom 6 Februar 1701.
Baltische Monatschrift 1894. Bd 41, s. 697—699.
1807. Propst Glücks Berichte aus Marienburg an den Generalgouverneuren Grafen Dahlberg vom Jahre 1701, mitg. v. *Fr. Bienemann jun.*
Baltische Monatschrift 1894. Bd 41, s. 607—619, 680—696.
1808. Sieg Karls XII über d. Sachsen bei Riga 1701.
Rigaasche Stadtblätter 1885, s. 158.
1809. **Stackelberg, R.**, Aus den Aufzeichnungen des schwedischen Generalleutenants Carl Adam Freiherrn von Stackelberg.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- und Kurlands 1892. Bd 15, s. 212—219.
1810. **Sjögren, O.**, Försvarskriget i Lifland 1701 och 1702. Historisk afhandling. 54 s. Sthlm 1883.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1884, s. 178—179 af *G. Björlin*.
1811. **Sjögren, O.**, W. A. v. Schlippenbachs lifländska här.
Hist. Tidskr. 1896, s. 293—320.

1812. **Carlson, E.**, Sverige och Preussen 1701—1709.
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 118—190.
1813. **Menik, F.**, A OS. Kiv titkos tanácsban tárgyalt magyar vonatkozású ügyek 1701—05 közötti időből. [Ur kejs. kongl. Geheime-rådets protokoll rörande ungerska angelägenheter under tidsrymden 1701—05.]
Történelmi Tár, 1897, s. 385—421.
Berör bl. a. Franz Rákóczi's förhållande till Sverige vid denna tid.
1814. **Miklau, J.**, Franz II Rákóczy (1676—1735). Ein Lebens- und Charakterbild. 48 s. Brünn 1894.
Berör Karl XII:s förhållande till Franz II Rákóczy.
1815. Stanislaus Poniatovskis berättelse om sina öden tillsammans med Karl XII.
Hist. Tidkr. 1890, s. 181—228.
1816. **Kantecki, K.**, Stanisław Poniatowski kasztelan Krakowski ojciec Stanisława Augusta. T. 1. X + 232 s. 2. 139 + CIV s. W. Poznaniu 1880.
Berör bl. a. Karl XII:s historia.
1817. **Kantecki, K.**, Carl XII i Polen och i Turkiet. (Minnesanteckningar af Stanisław Poniatowski och af en anonym förf.) [PÅ polska.]
Przewodnik naukowy i literacki 1877, N:o 2—5.
1818. **Mankell, J.**, Slaget vid Kliszow den 9 juli 1702.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1897, s. 411—432, 449—465 + 1 karta.
1819. **Martens, R.**, Die Absetzung des Königs August II von Polen. Mit Benutzung handschriftlicher Quellen des Danziger Rathsarchives. Absch. 1. Progr. (2) + 86 s. 4:o. 2. 120 s. Zeitschrift d. Westpreussischen Geschichtsv. H. 8. Danzig 1876, 82.
1820. **Boyé, P.**, Stanislas Leszczynski et le troisième traité de Vienne d'après les archives d'État, les papiers du roi de Pologne et autres documents inédits. XX + 588 s. Paris 1898.
Rec. i N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Altertumsk. 1899. Bd 20, s. 172—174, af W. Lippert; i Mitteilungen a. d. historischen Literatur 1899, s. 308—312, af P. Simson.
1821. **Wieselgren, H.**, »Den välgörande filosofen», Karl XII:s vän [Stanislaus Leczinski].
Ord och Bild 1892, s. 241—254.
1822. Relation, Om den Härliga Seger, som Gudh har förlänt Hans Kongl. May:tz Rättmätige Wapen Öfwer Konungens i Pohlen Saxiske och Littoviske Armée wid Pultousk den 21 Aprilis 1703. 8 s. 4:o. Sthlm. 1703. Fotolitogr. reproduktion. Berlin 1886.
1823. **Merten, A.**, Das königliche oder Polnisch-Preussen während der Zeit des nordischen Krieges. Ein Beitrag zur vaterländischen Geschichte. Inaug. Diss. [Rostock.] 27 s. 4:o. Cnlm 1875.

1824. **Martens, R.**, Danzig im nordischen Krieg. 1. Irrungen während des Jahres 1704. Progr. 24 s. 4o. Danzig 1833.
1825. **Michael Kelch's Tagebuch 1698—1728.** Mitgeteilt von *M. Toeppen*. Altpreussische Monatschrift 1899. Bd 36, s. 368—413.
1826. **Wilhelmi, S.**, Des Bürgermeisters Samuel Wilhelmi Marienburgische Chronik 1696—1726. Herausg. v. *R. Toeppen*. T. 1—3. Progr. Marienburg 1893, 1899.
1827. **Smith, C.**, Vår ärorikaste sjöstrid. [Svenska skeppet »Ölands» strid emot åtta engelska skepp och en fregatt år 1704 den 27 juli utanför Orfordness på engelska kusten.]
Bilder ur sjömanslifvet. Utg. af »Kvinnoförbundet för Sveriges sjöförvar» 1896, s. 26—34.
1828. **Natt och Dag, S.**, När svenska flaggan försvann från Pejussjön. Sjökrigshistorisk skiss från Karl XII:s dagar.
Kalendern Svea för 1898 (tr. 1897). Årg. 54, s. 130—140.
1829. **Bienemann jun., Fr.**, Zur Geschichte der Belagerung Dorpats 1704. Major v. Brömsen's Observationsjournal.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1894 (tr. 1895), s. 55—67.
1830. **Bienemann jun., Fr.**, Die Kapitulation Dorpats 1704.
Mittheilungen a. d. Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1896. Bd 16, s. 607—630.
1831. **Bruningk, H.**, Patkuliana aus dem livländischen Hofgerichtsarchiv.
Mittheilungen a. d. Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1886. Bd 14, s. 131—143.
1832. **Buchholtz, A.**, Beiträge zur Lebensgeschichte Johann Reinhold Patkuls. VIII + 255 s. + 2 Bildnissen. Riga 1893.
Rec. i Hist. Tidkr. 1893. Öfv. o. gr., s. 79—84 af *O. Sjögren*.
1833. **Buchholtz, A.**, Ueber den Nachlass von Johann Reinhold Patkul.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands 1895 (tr. 1896), s. 67—69.
1834. **Löwis of Menar, C. V.**, Ein Miniaturbild Johann Reinholds von Patkul.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands 1893 (tr. 1894), s. 37—39.
1835. **Mettig, C.**, Patkuls Eintritt in russische Dienste.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands 1887 (tr. 1888), s. 3—6.
1836. **Mettig, C.**, Johann Reinhold Patkul.
Nord. Revue 1885. 3, s. 34—34.
1837. **Schirren, C.**, Patkul und Leibniz.
Mittheilungen a. d. Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1884. Bd 13, s. 435—445.

1838. **Sjögren, O.**, Johann Reinhold Patkul.
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 351—456.
1839. **Sjögren, O.**, Johan Reinhold Patkul. Historisk karaktärsbild. IV + 139 s. Sthlm 1832.
1840. **Jaróchowski, K.**, Obleżenie miasta Poznania przez Patkula. [Staden Posens belägring af Patkul.] Epizod kampanj roku 1704. Wydanie 2:e. 98 s. Poznań 1879.
1841. **Jaróchowski, K.**, Jesienna kampania Karola XII i Augusta z roku 1704. Ustęp z trzeciego tomu Dziejów panowania Augusta II. [Karl XII:s och August II:s höstkampanj 1704. Episod ur T. 3 af August II:s regeringshistoria.]
Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego 1881. T. 11, s. 229—261.
1842. **Jaróchowski, K.**, Dzieje panowania Augusta II od elekcyi Stanisława Leszczyńskiego aż do bitwy Pułtawskiej (1704—1709). [Augusta II:s regerings historia från Stanislaus Leszczyńskis val till slaget vid Pułtawa.]
Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego 1890. T. 17, s. 1—150.
1843. **Webel, O.**, Bericht an die kgl. schwedische Regierung über die Verhältnisse des Fürstentums Zweibrücken (1704). Herausg. von *R. Buttmann*.
Mittellungen d. historischen Vereins d. Mediomatriker f. d. Westpfalz in Zweibrücken 1900. Jahrg. 1, s. 78—96.
1844. **Majlath, B.**, Eine ungarische Gesandtschaft in Schweden 1705.
Literarische Berichte aus Ungarn 1881. 4, s. 426—430.
1845. Des Kgl. dänischen envoyé Georg Grund's Bericht über Russland in den Jahren 1705—1710. Nach dem im Kgl. dänischen Reichsarchiv zu Kopenhagen befindlichen Originale mitgetheilt von *G. L. Grove*. VI + 55 s. St. Pétersb. 1900.
Mémoires de l'Académie Impériale des sciences de St. Pétersbourg. Sér. 8. Classe historique-philologique. Vol. 4: N:o 7.
1846. Karl XII og Peter den Store i Polen. Efter Bulgärins Memoirer.
Nord og Syd 1897/98. Årg. 1, s. 247—254.
1847. **Baskakov, V.**, Sëvernaja vojna 1700—1721 gg. Kampanija ot Grodna do Poltavy 1706—1709 gg. Kritiko-istoričeskoe izslëdovanie. [Nordiska kriget 1700—1721. Fälttåget från Grodno till Poltava 1706—1709. Kritisht-historisk undersökning.] Vyp. 1. 264 s. S.-Peterb. 1891.
1848. **Oglobin, N. N.**, Boj so Švedami u městečka Klecka, žurnal S. P. Nepljujeva, 19-go aprělja 1706 g. [Striden med svenskarne vid Kletak, ur S. P. Nepljujevs journal d. 19 april 1706.]
Russkaja Starina 1891. Oktober, s. 25—32.
1849. Mémoire du Bon Hogguer, financier-diplomate, concernant la France et la Suède 1700 à 1767. Publié avec des notes et documents inédits

- relatifs aux relations du Baron avec la célèbre actrice Desmares, par *F. Pouy*. 43 s. Amiens 1890.
1850. **Skladny, A.**, Die Schlacht bei Fraustadt im Jahre 1706 und die Inschrift von Neugrätz.
Zeitschrift d. historischen Gesellschaft f. d. Provinz Posen 1890. Jahrg. 5, s. 417—419.
1851. **Zechlin, H.**, Die Schlacht bei Fraustadt. Eine militärgeschichtliche Studie.
Zeitschrift d. historischen Gesellschaft f. d. Provinz Posen 1896. Jahrg. 11, s. 1—52 + 1 karta, s. 207—274.
1852. *Lettres intimes de J. M. Alberoni adressées au comte I. Rocca, publiées par E. Bourgeois.* (2) + LIII + (1) + 701 + (2) s. + 1 portr. + 2 facsimile. Paris 1893.
Annales de l'université de Lyon. T. 4.
Berör Karl XII:s historia 1706—18.
1853. **Carlson, E.**, Om Karl XII:s vistelse i Sachsen 1706—1707 med särskild hänsyn till det nordiska krigets inverkan på spanska tronföljarstriden. Akad. afh. [Upsala.] (1) + 91 s. Sthlm 1877.
1854. **Crusius**, Die Schweden und König Karl XII in den Jahren 1706 und 1707 in Sachsen und namentlich an der Unstrut. Mitgeteilt von *G. Poppe-Artern*.
Mansfelder Blätter. Mitteilungen d. Vereins f. Geschichte u. Altertümer d. Grafschaft Mansfeld z. Eisleben 1899, s. 106—110.
1855. **Danielson, J. R.**, Zur Geschichte der sächsischen Politik 1706—1709. 109 s. Helsingfors 1878.
Rec. i Finsk. Tidskr. 1879. Bd 6, s. 249—253 af *E. Carlson*.
1856. **Heydenreich, E. C. H.**, Kriegerdrangale von Freibergs ländlicher Umgebung im achtzehnten Jahrhundert. Der Zug Karl XII:s von Schweden durch Kursachsen.
Mittheilungen v. d. Freiburger Alterthumsv. 1879. H. 16, s. 23—27.
1857. **Welck, D. A. v.**, Schweizer Soldtruppen in kursächsischen Diensten. 1701—1815.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Altertumsk. 1898. Bd 14, s. 78—124, 267—290.
1858. **Lahmer, R.**, Georgswalde in der Schwedenzeit 1706—1707.
Mittheilungen des nordböhmischen Excursions-clubs 1894. Bd 16, s. 119—122.
1859. **Bühring**, Durchzug der Schweden und Sachsen durch die Oberrherrschaft 1706 und 1707.
Arnstädter-, Nachrichten- und Intelligenz-blatt 1893. Jahrg. 125. N:o 130.
1860. **Drei Dokumente aus Ottenhain bei Löbau aus dem Schwedenkriege 1706 und 1707. Herausg. v. A. Moschkau.**
Aus der Heimat. Lausitz. Gesch.- und Unterhaltungsbl. 1900, s. 41.

1861. **Fryxell, A.**, Anmärkingar mot Bernhard von Beskows skrift: Karl XII i Alt-Ranstädt.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 227—290.
1862. **Broglie, duc de**, Charles XII au camp d'Altranstädt.
Revue des deux mondes 1900. T. 1, s. 218—228.
1863. **Bundt, H.**, Carl XII:s Verbindungen mit Frankreich während seines Aufenthalts in Sachsen im Jahre 1706—1707. Inaug. Diss. 20 s. 4:o. Rostock 1875.
1864. **Goll, J.**, Der Vertrag von Alt-Ranstädt. Oesterreich und Schweden 1706—1707. Ein Beitrag zur Geschichte der österreichischen Politik während des nordischen Krieges. (Mit Quellenbeilagen.) 61+(1) s. 4:o. Prag 1879.
Abhandl. der k. böhm. Ges. d. Wiss. Folge 6. Bd 10. Classe für Philos., Gesch. und Philol. N:o 1.
1865. **Saran, G.**, Die schwedische Invasion in Kursachsen und der Friede zu Altranstädt. Vortrag gehalten im Thüring.-sächsischen Geschichts- u. Alterthums-V. zu Halle a S. 32 s. Halle 1878.
1866. **Syveton, G.**, Louis XIV et Charles XII.
Revue d'histoire diplomatique 1898, s. 161—195.
1867. **Syveton, G.**, Au camp d'Altrandstadt, Besenval et Marlborough (Mars—Avril 1707).
Revue d'histoire diplomatique 1898, s. 581—616.
1868. **Syveton, G.**, Louis XIV et Charles XII. A camp d'Altrandstadt 1707. La mission du baron de Besenval, d'après des documents inédits tirés des archives de la famille de Besenval et des archives du ministère des affaires étrangères de France. Avec une préface de m. le duc de Broglie. (1)+XVIII+280+(1) s. Paris 1900.
1869. **Carlson, E.**, Karl XII och kejsaren 1707. Sveriges sista bragd som evangelisk stormakt.
Hist. Tidskr. 1897, s. 75—96.
1870. **Soffner**, Die Altranstädtische Convention (1707) und die Kaiser Josephinische Pfarrfundation für Schlesien (1710). (2)+73 s. Bresslau 1897.
Separatabdruck aus dem Schlesischen Pastoralblatte.
1871. **Burton, J. H.**, A history of the reign of queen Anna. Vol. 3. VII +338 s. London 1880.
Innehåller bl. a. en skildring af Karl XII:s möte med Marlborough 1707.
1872. The duke of Marlborough's letters at the Hague. [1701—1709.]
The English Historical Review 1896, s. 117—120.
Sveriges politik beröres något i ett af dessa bref.
1873. **Russell, F. S.**, The earl of Peterborough and Monmouth (Charles Mordaunt). A memoir. Vol. 2. IV+(1)+388 s. +1 karta. London 1887.
Earlen af Peterboroughs besök hos Karl XII 1707.

1874. **Stamp, A. E.**, The meeting of the duke of Marlborough and Charles XII at Altranstadt, April 1707.
Transactions of the Royal Historical Society 1898. N. S. Vol. 12. s. 103—116.
1875. **Bref från A. Alstrin till professor J. Upmarck.**
Hist. Tidskr. 1884, s. 178—185.
Skrifna från Leipzig 1707 med skildringar från Karl XII:s fältlif.
1876. **Bref från Karl XII:s läger i Sachsen 1707 af [P. Upmark]. Meddeladt af H. W[ieselgren].**
Hist. Tidskr. 1891, s. 197—200.
1877. **Jaróchowski, K.**, Patkulls Ausgang.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterhumeik. 1882. Bd 3, s. 201—228, 257—289.
Rec. i Hist. Tidskr. 1883, s. XXI—XXV, af O. Sjögren.
1878. **Carlson, F. F.**, Carl den Tolfdes tåg mot Ryssland.
Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1796. D. 61 (tr. 1885), s. 319—396.
1879. **Carlson, E.**, Karl XII:s ryska fälttågsplan 1707—1709, sedd i ljuset af nyare forskningar.
Nordisk Tidskr. 1889, s. 366—391 + 1 karta.
På tyska i Streffleurs österreichische militärische Zeitschrift 1900. Jahrg. 41: Bd 4, s. 193—220.
1880. **En plan till Karl XII:s tåg mot Moskva. [Medd. af E. Hildebrand].**
Hist. Tidskr. 1888, s. 275—279.
1881. **Gudim-Levkovič**, Istoričeskoje rasvitije vooružennych sil v Rossii do 1708 g. Kritičeskij razbor kampanii 1708 g. [Historisk utveckling af Rysslands stridskrafter till 1708. Kritiskt bedömande af fälttåget 1708.] 196 s. S.-Peterb. 1875.
1882. **Rappe, A. E.**, Karl XII:s plan för fälttåget mot Ryssland 1708 och 1709.
K. Krigsv. Akad. Handl. 1892, s. 321—344.
Åfven som bilaga till Post- och Inrikestidningar 1892, N:o 266.
1883. **Carlson, E.**, I hvad förhållande stod Lybeckers tåg till Ingermanland sensommaren 1708 till Karl XII:s fälttågsplan mot Ryssland?
Hist. Tidskr. 1889, s. 257—261.
1884. **Elmgren, S. G.**, Finska arméens gång öfver Neva 1708.
Historiallinen Arkisto 1891. D. 11, s. 349—357.
1885. **H[allendorff], C.**, Mühlens hos Karl XII i Smorgonia.
Hist. Tidskr. 1894, s. 171—172.
1886. **Carlson, E.**, Karl XII och Mühlens.
Hist. Tidskr. 1892, s. 272—274.
1887. **Mankell, J.**, Slaget vid Holowczyn den 4 juli 1708.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1883, s. 587—615 + 1 karta.

1888. Jan Mazepa och furstinnan Dolska. [1704.]
 Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1888. D. 1, s. 213—215.
1889. Kostomarov, N., Mazepa.
 Ruskaja Misl 1882. 1, s. 1—104; 2, s. 98—131; 3, s. 80—114; 4, s. 57—87; 6, s. 1—40; 8, s. 157—243; 10, s. 71—138; 11, s. 19—57.
1890. Kostomarov, N., Mazepa och Karl XII. Öfversättning från ryskan af C. Silfverstolpe.
 Hist. Tidskr. 1888, s. 25—66, 143—202.
1891. Umanec, F. M., Hetman Mazepa. Istoričeskaja monografija. [Hetmannen Mazepa. Historisk monografi.] (4) + 455 + II + (1) s. S.-Peterb. 1897.
1892. Krmann, D., Krmann Dániel superintendens 1708—1709—ki oroszországi utjának leírása. Közlik *Mencsik Ferdinánd és Kluch János*. [Superintendenten D. Krmanns skildring af sin resa i Ryssland 1708—09. Utg. af F. Mencsik o. J. Kluch.] S. 425—638. Budapest 1894.
 Monumenta Hungariæ historica. Osztály 2: Kötet 38.
1893. Menčík, F., Dániel Krmann.
 Sitzungsberichte der Königl. Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften. Philos.-Histor.-Philolog. Classe. Jahrg. 1887 (tr. 1888), s. 182—197.
 Innehåller bl. a. en framställning af Krmanns underhandlingar med Karl XII.
1894. Karl XII:s skrifvelse till Defensionskommissionen angående slaget vid Pultava. Medd. af E. Carlson.
 Hist. Tidskr. 1888, s. 279—282.
1895. Carlson, E., Slaget vid Poltava och dess krigshistoriska förutsättningar enligt samtida källor. 80 s. + 4 kartor.
 Historiska Studier. Festskrift tillägnad C. G. Malmström 1897.
1896. Grill, Cl., Dagboksanteckningar från en kommendering till Ryssland år 1897.
 Illustrerad Militärrevy 1898. Årg. 1, s. 81—96.
 Innehåller en del uppgifter om slaget vid Poltava och den s. k. Svenskgraven därstädes.
1897. Pavlovskij, I. F., Švedskaja mogila. [Svenska grafven vid Poltava.] Istoričeskij Věstnik 1896. T. 62, s. 281—238.
1898. Pavlovskij, I. F., & Starkovskij, V. M., Poltavskaja bitva i eja pamjatniki. (S risunkami, planom goroda i kartami voennyh dějstvij.) [Slaget vid Poltava och dess minnesmärken.] 2:e izd. 130 + 25 + (4) s. + 4 kartor + 2 pl. Poltava 1895.
1899. Rönning, E., Et Besøg paa Valpladsen ved Poltava.
 Militær Tidende (Khvn) 1899, s. 284—289 + 1 karta.
1900. Sourches, marquis de, Mémoires sur le règne de Louis XIV, publ. par le comte de Cosnac, A. Bertrand et E. Pontal. T. 12. 427 + (4) s. 13. 558 + (1) s. Paris 1892, 93.
 Innehåller bl. a. en framställning af slaget vid Pultava och åtskilliga upplysningar om Karl XII:s vistande i Turkiet.

1901. **Tichomirov, E.**, Poltavskij boj istoričeskij očerk. [Slaget vid Pultava.] 48 s. 4:e. Moskva 1897.
Izdanie občestva rasprostranjenija poleznych knig. 744.
1902. **Fredenberg, A.**, Om svenska krigarne efter Pultavaslaget. Anteckningar.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 408—438.
1903. **Lindeqvist, K. O.**, Kaarle XII:nen soturien perustamasta Tobolskin koulusta. [Om den af Karl XII:s krigare grundade skolan i Tobolsk.] Kertomus lukuvuodesta. Progr. 25 s. Hämeenlinnassa 1895.
1904. **Lundström, H.**, Ett och annat om svenskarne i ryska fångenskapen 1709—1721.
Kyrklig Tidskr. 1895, s. 388—404.
1905. **Strindberg, A.**, Ur anteckningar om de svenska fångarnes öden efter slaget vid Pultava.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 495—507.
1906. **Wester, S.**, Några drag ur svenska krigares öden i rysk fångenskap. Efter bref och dagböcker. 32 s.
Läsning för hemmet 1897. H. 1.
1907. En svensk krigsfånge i Ryssland under konung Karl XII:s tid. [Lorens Schultz.] [Medd. af *O. Bergström*.]
Hist. Tidskr. 1892, s. 72—74.
1908. [**Oscar II**], The lion king of Sweden 1710—1713 by *Oscar Fredrik*.
The Nineteenth Century 1893, s. 702—724.
1909. **Ionescu-Gion, G. I.**, Călătoriile lui Carol XII, regele Suediei prin țera Românescă. [Karl XII:s färder genom det rumäniska landet.] (Conferință ținută la Societatea de Geografie în seara de 24 Februarie 1890.) 22 s. Bucarești 1890.
1910. **Lagerberg, Swen**, Dagbok under vistelsen hos Tartar-Chan Dowlet-Gherey 1710—1711. [Utg. af *M. Lagerberg*.] XII+268+(1) s. + 1 portr. + 1 karta. Göteborg 1896.
Ej i bokhandeln.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 21—25 af *Ehd*. [*E. Hildebrand*].
1911. **Lind, C.**, Carl XII i Turkiet. Akad. afh. [Upsala.] 99 s. Carlstad 1875.
1912. Ett par drag från lifvet i Bender 1712.
Hist. Tidskr. 1889, s. 372—373.
Inneh. ett bref från hofmarskalken G. v. Düben, dat. Bender den 27 april 1712.
1913. [**Carlson**], **E.**, Öfverste Eosanders berättelser till preussiska hofvet från lägret vid Bender 1712.
Hist. Tidskr. 1896, s. 255—271.
1914. **Kapten Jefferyes** bref till engelska regeringen från Bender och Adrianopol 1711—14, från Stralsund 1714—15. Utgifna af Kongl. Sam-

fundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinavians historia genom *E. Carlson*. (1)+123 s. Sthlm 1897.

Historiska Handlingar. D. 16: N:r 2.

1915. **Zimmermann, F.**, Der Schweden Durchzug durch Siebenbürgen um das Jahr 1714.
Archiv d. Vereines f. siebenbürgische Landesk. 1888. N. F. Bd 17, s. 291—337.
1916. **O[dhner, C. T.]**, Karl XII:s hemfärd från Turkiet.
Hist. Tidskr. 1893, s. 71—78.
1917. **P[etrelli, T. J.]**, Karl XII:s hemfärd från Turkiet.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1893, s. 155—159.
1918. **Westrin, Th.**, Anteckningar om Karl XII:s orientaliska kreditorer.
Hist. Tidskr. 1900, s. 1—56.
Öfv. till ryska i Věstnik Vsemirnoj Istorii 1900. Dec., s. 81—100.
1919. **Le roi de Suède Charles XII et les habitants du val d'Holvingen 1714.**
La Revue Nouvelle d'Alsace-Lorraine 1887. Année 6: N:r 9.
1920. **Malmström, C. G.**, Ständernas utskottsmöte 1710.
Hist. Tidskr. 1887, s. 1—48.
1921. **Ett kapitel svensk historia i råds-kammaren.** [Innehåller utdrag ur rådsprotokollet²⁰ i 1710 i anledning af frågan om krigstukten inom hären.] Medd. af *E. Carlson*.
Hist. Tidskr. 1889, s. 49—52.
1922. **Bröberg, J. V.**, Om pesten i Stockholm 1710. 2:a uppl. (1)+65 s. Sthlm 1879. 1:a uppl. utk. 1854.
1923. **Stille, A.**, Danmarks politik gent emot Sverige 1707—1709. 85 s. 4:o. Lund.
Lunds Universitets Årskrift 1898.
Rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 71—78 af *C. H[allendorff]*.
1924. **Görlitzer, Die Dreikönigszusammenkunft in Postdam und Berlin im Juli 1709.**
Mittheilungen des Vereins für die Geschichte Berlins 1896, s. 127—136.
1925. **Lundberg, B. G.**, De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Preussen från Poltavaslaget 1709 till fredsrottet 1715. Akad. afh. 181+(1) s. Lund 1898.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 71—73 af *E. Carlson*.
1926. **Schimpff, O. v.**, Heinrich Friedrich Graf von Friesen, königlich polnischer und kurfürstlich sächsischer Geheimer Kabinets-ministre und General der Infanterie.
N. Archiv f. sächsische Geschichte u. Alterthumsk. 1881. Bd 2, s. 129—179.
- 1926^{1/2}. **Helle, J. A.**, Havaintoja Saksi-Puolan poliittisen historian alalta vv. 1710—1711. [Sachsen-Polens poliittiska historia 1710—1711.] Akad. afh. [Helsingissä.] VIII+128 s. Vaasa 1898.

1927. **Buchholtz, A.**, Zur Geschichte der Belagerung und Kapitulation der Stadt Riga 1709—1710.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlande 1892. Bd 15, s. 220—334.
1928. [**Oscar II**], Några bidrag till Sveriges krigshistoria åren 1711, 1712 och 1713 af *Oscar Fredrik*. 59 + 121 + 121 + 65 + 108 + 148 s. + 2 tab. - 1 karta. Sthlm 1892.
Trycktes första gången i K. Vitterhets-, Historie- o. Antiquitetsakad. Handlingar. D. 22, 24, 25. Sthlm 1859—65.
1929. **Myslaevskij, A. Z.**, Petr velikij. Vojna v Finljandii v 1712—1714 godach. [Peter den Store. Kriget i Finland 1712—14.] VIII + XVIII + 475 + 154 + XII + (1) s. + 25 kartor. S.-Peterb. 1896.
Materialy dlja istorii voennago iskusstva v Rossii.
Ett referat af ofvannämnda arbete finnes infördt i Finsk Militär Tidskr. 1897, s. 44—62, 150—173, 441—479; 1899, s. 306—324.
1930. **Nordmann, P.**, Ett bidrag till Stora ofredens historia.
Skrifter utgifna af Svenska Litteratursällskapet i Finland. 6. Förhandlingar och uppsatser. 2 (1886—87), s. 118—149.
1931. **Enghoff, C.**, Tillståndet i Skåne under Magnas Stenbocks guvernörstid år 1707—1711. Akad. afh. (4) + 116 s. Lund 1889.
Rec. i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 105—108 af *E. Carlson*.
1932. **Magister Provst Jürgen Mikkelsen Hulbechs** Beretning om Krigsbegivenhederne i Danmark i Aarene 1709—15. Meddelt af *J. C. W. Hirsch*.
Museum 1895. Bd 2, s. 35—64, 82—176.
1933. Optegnelser af Generalmajor Peder Todderud om Krigen 1709—19, meddelte af *C. O. Munthe*. 157 + (1) s. Kristiania 1897.
Videnskabselskabets Skrifter 1897. 2. Historisk-filosofiske Klasse. 6.
1934. **Carlson, E.**, Magnus Stenbock om fälttåget i Skåne 1709—1710 och slaget vid Helsingborg.
Hist. Tidskr. 1890, s. 61—73.
1935. **Stille, A.**, Om platsen för träffningen »vid Näs» den 18 febr. och för slaget vid Helsingborg den 28 febr. 1710.
Hist. Tidskr. 1899, s. 239—246.
1936. **Lilliestråle, N. F.**, Magnus Stenbock och slaget vid Helsingborg. Några minnesord vid Stenbocksfesten d. 28 febr. 1890. 15 s. Helsingborg 1890.
1937. **Mankell, J.**, Slaget vid Helsingborg den 28 februari 1710.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1889, s. 481—508, 513—537 + 1 karta.
1938. **P[etrelli], [T.] J.**, Vestgötar och Östgötar i slaget vid Helsingborg 1710.
Hist. Tidskr. 1900, s. 102—105.
1939. **Hirsch, J. C. W.**, Fortegnelse over de i Slaget ved Helsingborg faldne, saarede og fangne danske Officerer.
Personalhistorisk Tidsskr. 1896. 3te Række. Bd 5, s. 17—81.

1940. **En gammel Beretning om Ivar Huitfeldt og Danebrogs Undergang.** [1710.] Meddelt ved *E. Hartmann*.
Juleaften 1895 (Norsk jultidning).
1941. **Glödesen, P. F., Iver Huitfeldt.** (3) + 65 s. + 1 portr. + 1 pl. + 1 karta. Khvn 1885.
1942. **Elvius, S., En Præst som Spion.** (1711.)
Museum 1898. Bd 2, s. 59—60.
1943. **Eine Belagerung im vorigen Jahrhundert. Wismar 1711 12 u. 1715 nach »d. Wismarschen Chronik«.**
Dabeim 1888, s. 532—535.
1944. **Beiträge zur Geschichte Stettins 1711—1715. Mitgetheilt von G. v. Bülow.**
Baltische Studien 1885. Jahrg. 85, s. 254—261.
1945. **Harbou, H. W., Kampen foran Wismar den 5:te December 1711 og Fursmans jyske Kyradsører.**
»Vort Forsvar« 1893. Aarg. 13, 19 November.
1946. **Larsen, A., Magnus Stenbock og hans Felttog i Pommern og Mecklenburg 1712. Foredrag . . .**
Militær Tidende 1893, s. 178—182, 189—193, 205—209, 230—234, 237—242.
1947. **Oberstløjtnant Hans Elias von der Weydes Selvbiografi. Udgivet af H. W. Harbou.**
Personalhistorisk Tidsskr. 1892. 3:e Række. Bd 1, s. 79—131, 201—214, 215—269.
Innehåller en skildring af slaget vid Gadebusch 1712. Berör äfven kapitulationen i Tönningen och krigshändelserna i Norge 1716—18.
1948. **Glasemeyer, M. F., Bericht über seine 1712 und 1713 während des Schwedischen Krieges der Stadt Flensburg geleisteten Dienste. Mitgetheilt v. A. Wolff.**
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte 1887. Bd 17, s. 79—104.
1949. **Paludan-Müller, C. P., Omrids af Kong Frederik den Fjerdes Kamp med Grev Magnus Stenbock og Baron Görtz i Aarene 1712, 13 og 14. 106 s. Khvn 1878.**
Aftryk af [Dan.] Hist. Tidsskr. 4:e Række. Bd 6.
1950. **Ett bref med chiffer från Magnus Stenbock [1713]. Medd. af R. Torpadié.**
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1893. D. 2, s. 104—105.
1951. **Welbull, M., Till Magnus Stenbocks historia.**
Skånska samlingar 1894—95 (tr. 1897). D. 4: H. 2, s. 62—64.
1952. **Liebold, L., Die Zerstörung Altonas durch die Schweden am 8 Januar 1713. (Vortrag.)**
Mittheilungen d. Vereins f. Hamburgische Geschichte 1879. Jahrg. 2, s. 82—85.

1953. **Detlefsen, D.**, Aus den Chroniken der holsteinischen Elbmarschen.
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte 1888. Bd 18, s. 198—265.
Berör Sveriges krig i Holstein under Karl XII.
1954. **Wolff, A.**, Flensburg im Jahre 1713.
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte 1888. Bd 18, s. 99—180.
1955. **Böckmann, Fr.**, Aufzeichnungen des Flensburger Bürgers Franz Böckmann über seine Unternehmungen im Januar 1713. (Wertvoll in Bez. auf die schwedische Besetzung Schleswigs 1713, die russischen Truppen in Holstein und die Stimmung im Gottorper Gebiet gegen die Dänen.) Herausg. v. *H. Hansen*.
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte 1887. Bd 17, s. 105—157.
1956. **Koser, R.**, Die Katastrophe der Schweden in Schleswig-Holstein im Jahre 1713.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesk. 1875. Jahrg. 12, s. 529—608.
1957. Der Feldzug der Nordischen Alliierten gegen Carl XII von Schweden im Jahre 1715.
Jahrbücher für die deutsche Armee und Marine 1877. Bd 22, s. 190—207.
1958. **Dechend**, Die 2. Eroberung von Rügen durch die Preussen und ihre Alliierten im Jahre 1715. Nach hessischen Kriegsberichten (Marburger Staatsarchiv).
Neue militärische Blätter 1888. Bd 33, s. 53—62.
1959. **Posse, N.**, Relation om Gotlands tillstånd 1712.
Hist. Tidskr. 1897, s. 65—69.
1960. Generalen Friherre Axel Sparres bref till konung Karl XII 1713—1715. Medd. af *Th. Westrin*.
Hist. Tidskr. 1900, s. 57—99.
1961. **Överland, O. A.**, En svensk Kaper udanfor Lyngør i Mars 1714.
»Værg dit Land» 1896, s. 55—56.
1962. **B[ergman], E. W.**, Västerbotten och ryssarne 1714—1721 efter samtida skriftliga källor.
Hist. Tidskr. 1892, s. 255—288.
1963. Statssekreteraren S. Bark om enkedrottning Hedvig Eleonoras död. [1715.]
Hist. Tidskr. 1885, s. 352—354.
1964. **Larsson, H.**, Grefve Karl Gyllenborg i London åren 1715—1717. Ett bidrag till Sveriges yttre politik under Karl XII:s sista regeringsår. 1. 30 s. 2. 33 s. Göteborg, Östersund 1891, 92.
1965. **Collyer, d'Arcy**, Notes on the diplomatic correspondence between England and Russia in the first half of the eighteenth century.

- Transactions of the Royal Historical Society 1900. Vol. 14, s. 148—174.
 Behandlar bl. a. K. Gyllenborgs beskickning till England 1715—17.
1966. **Mémoire du baron Georg Heinrich von Görtz, ministre plénipotentiaire du roi Charles XII, sur ses relations avec les Jacobites pendant les années 1716—1717.** 14 s. Sthlm 1896.
 Communication au Congrès international d'histoire diplomatique à la Haye en 1898 par *Th. Westrin*.
1967. **Syveton, G., L'errenr de Goertz.**
 Revue d'histoire diplomatique 1895, s. 417—444; 1896, s. 42—55, 223—252, 509—530.
1968. **Westrin, Th., Görtz i Holland 1716—1717. Efter ett föredrag i sällskapet Idun d. 3 april 1897.**
 Stockholms Dagblad 1897. N:r 166.
1969. **Friherre Georg Heinrich von Görtz' bref ur fängelset i Arnheim 1717 med en inledning utgifna af Th. Westrin.**
 Hist. Tidskr. 1898, s. 89—174.
1970. **Lettres inédites du baron de Görtz, [1717], communiquées par Th. Westrin.**
 Revue d'histoire diplomatique 1898, s. 270—273.
1971. **En redogörelse af baron Georg Heinrich von Görtz rörande hans förhållande till jakobiterna 1716—1717.**
 Hist. Tidskr. 1898, s. 276—286.
1972. **Beaufort, W. H. de, De gevangenneming van den Zweedachen minister Baron von Görtz te Arnheim in 1717.**
 Verslag van de algemeene vergadering der leden van het Historisch Genootschap, gehouden te Utrecht op 20 April 1897, s. 9—48.
1973. **Brief van W. Vleertman over de gevangenschap van baron von Görtz te Arnheim mededeeld door W. H. de Beaufort.**
 Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap 1899. Twingtigste Deel, s. 239—242.
 Brefvet dat Arnheim d. 19 mars 1717 togs af svenska kapare i Engelska kanalen och förvaras i svenska Riksarkivet (Afd. »Anglica. Interceperade bref»).
1974. **Lagermark, J. A., Karl XII:s krig i Norge 1716.** Akad. afh. (2) + 96 s. Upsala 1883.
 Upsala Universitets Årsskrift 1883.
1975. **Botner, A., Oberst Kruses Kamp med Karl XII i Höland. Optegnelser. Udgivne af O. A. Överland.** 16 s. Kristiania 1895.
 Historiske Fortællinger, N:o 1.
1976. **Gulowen, J. A. N., Fra Krigsaaret 1716.**
 Morgenbladet (Kristiania) 1898, 7 August Extranumer, 14 August Extranumer.
1977. **Överland, O. A., Borgerne paa Fredrikshald. Skildringer fra krigen aar 1716.** (2)+152 s. +1 karta. Kristiania 1897.

1978. **Vøgt, C. J.**, En episode fra krigen i 1716. Vincents Budde og 2. Thronhjemske regiment.
Norsk Militært Tidsskr. 1890. Bd 53, s. 232—42.
1979. **Thrap, D.**, Fra Krigstiden 1716—1718.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 2:en Række. Bd. 4, s. 387—406.
1980. **Anker, P.**, Tordenskjold. Historisk Skildring. Med ett Forord af *A. Hougaard* og Illustrationer. 188 s. Khvn 1890.
1981. **Barstad, H. J.**, Tordenskjold. Optegnelser fra manuskriptsamlingen i Videnskabernes selskab i Thronhjem.
Norsk Militært Tidsskr. 1900, s. 424—445.
1982. **Carstensen, W., & Lütken, O.**, Tordenskjold. Populair-historisk Fremstilling. 534 s. + illustr. 4:o. Khvn 1888.
1983. **Flood, C.**, Tordenskjold. Et historisk Rids til Ungdoms- og Folkelæsning. 136 s. + pl. + portr. Kristiania 1900.
1984. **Hammarskjöld, A.**, Om Tordenskjold och svenskarne. Med 2 kartor. 1—6.
Hist. Tidsskr. 1890, s. 340—368; 1891, s. 1—72.
1985. **Hartman, K. J.**, Tsar Peters underhandlingar 1716 om landgång i Skåne. Akad. afh. (1)+XXVI+182+(1) s. Helsingfors 1887.
Rec. i [Dan.] Hist. Tidsskr. 6:e Række. Bd 1, s. 448—452 af *E. Holm*; i Nordisk Tidsskr. 1888, s. 171—174 af *H. Hjærne*; i Hist. Tidsskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 86—91 af *J. A. Lagermark*.
1986. **Holm, E.**, Studier til den store nordiske Krigs Historie. 1—2.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 5:e Række. Bd 8, s. 1—160, 569—700.
1987. *Zeitgenössische Berichte zur Geschichte Russlands. Herausg. v. E. Hermann.* Bd 2. Peter der Grosse und der Zarewitsch Alexei. Vornehmlich nach und aus der gesandtschaftlichen Correspondenz *Friedr. Christian Weber's*. LXXXII+225 s. Leipzig 1880.
Förf. behandlar bl. a. fredsförhandlingarna mellan Sverige och Ryssland 1716—1718.
1988. En kort Relation om Actionen imellan de Danske og Swenske wid Strömstad på Laholmen den 8 Julii 1717. Medd. af *W. Berg*.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1897. Bd 6, s. 251—253.
1989. **Lagermark, J. A.**, Striderna vid västkusten 1717—1718. 47 s. Upsala 1887.
1990. **Knylenstierna, O.**, Striderna vid Göta Älfs mynning åren 1717 och 1719. VIII+157 s. +5 pl. Sthlm 1899.
Militärlitteratur-föreningens förlag. 77.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidsskr. 1900, s. 290—293 af *S. [O.] N[yste]dt.*
1991. **Knylenstierna, O.**, Peder Wessel Tordenskjolds trenne angrepp på Göteborg, Nya Elfsborg och Nya Varfvet åren 1717 och 1719.

- Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1896. Bd 6, s. 125—209 + 2 pl. Äfven separat 1896 med titel »Krigshändelser vid Göta elfs mynning åren 1717 och 1719».
1992. Lagermark, J. A., Rustningarna till Karl XII:s sista fälttåg.
Hist. Tidskr. 1886, s. 263—316.
1993. Lagermark, J. A., Karl XII:s sista fälttåg. 1—2.
Hist. Tidskr. 1897, s. 275—300; 1898, s. 217—260.
1994. Cardinal Alberoni og Carl XII. Af L. I. V.
[Nor.] Hist. Tidskr. 1900. 4:e Række. Bd 1. Literatur og Smaa-
stykker, s. 36—38.
1995. Holm, E., Den store Votering om den politiske Stilling udadtil i
Efteraaret 1718.
[Dan.] Hist. Tidskr. 1895. 6:e Række. Bd 5, s. 295—312.
1996. Bref från Th. Fehman till generalen friherre Erik Sparre 1718.
Hist. Tidskr. 1886, s. 253—254.
1997. Bref från generalen frih. Erik Sparre till hans hustru 1718.
Hist. Tidskr. 1886, s. 255—259.
1998. Wibe, D., En samtidig Skildring af den store nordiske Krig. [1718.]
Medd. af E. Holm.
Danske Magazin. 5:e Række. Bd 8, s. 324—356.
1999. Barstad, H. J., Nordenfjeldske dragoner i 1718.
Norsk Militært Tidskr. 1898, s. 305—310.
2000. Munthe, C. O., Fra krigen Söndenfelds 1718.
Norsk Militært Tidskr. 1896, s. 592—608.
2001. Karl Gustaf Armfelts tåg mot Throndhjem 1718.
Verdandi. Strödda blad utgifna af föreningen Verdandi. Helsingfors
1888. H. 2, s. 64—84.
2002. Eräs kertomus Suomen armeijan retkestä Norjaan, Throndhjem'in lää-
nim, syksyllä 1718. Julkaissut G. Z. Yrjö-Koskinen. [Svenska arméns
tåg till Throndhjem 1718.]
Historiallinen Arkisto 1881. D. 7, s. 104—119.
2003. Lagermark, J. A., Armfelts tåg mot Throndhjem 1718.
Hist. Tidskr. 1889, s. 323—362 + 1 karta.
2004. Överland, O. A., Armfeldts Tog Nordenfelds 1718.
[Nor.] Hist. Tidskr. 1879. 2:en Række. Bd 2, s. 193—259. Äfven
separat.
2005. Karl XII:s sista planer.
Hist. Tidskr. 1895, s. 341—342.
2006. Hultgren, O. J., Om mordet på Karl XII. Historisk och juridisk
undersökning. 70 s. Sthlm 1897.
2007. Smert' korolja švedskago Karla XII. 1718 g. Iz bumag semejnago
archiva barona N. Kaulbarsa. [Karl XII:s död 1718. Ur baron N.
Kaulbars familjearkiv.]
Russkaja Starina 1891. Oktober, s. 33—38.

2008. **Ræder, Jac.**, Notitser om Carl XII:s död.
Norsk Militært Tidsskr. 1898, s. 377—391.
2009. **Ræder, Jac.**, Fortsatte notiser om Carl XII:s död.
Norsk Militært Tidsskr. 1899, s. 481—488.
2010. Ännu en gång Karl XII:s död.
Hist. Tidsskr. 1892, s. 81—102.
Innehåller bl. a. en uppsats af *A. Amnéus*.

9. Frihetstiden.

a. Urkundssamlingar.

2011. **Höpken, A. J.**, Riksrådet greve A. J. von Höpkens skrifter. Samlade och i urval utgifna af *C. Silfverstolpe*. Bd 1. Minnesanteckningar. Tal. Bref. (4)+XX+491 s. +2 portr. 2. Bref. Statskrifter. VII+769 s. +1 portr. Sthlm 1890, 93.
D. 1 rec. i Hist. Tidsskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 17—22 af *L. D[e] G[er]*; i Nordisk Tidsskr. 1890, s. 368—370 af *P. Sondén*; i Ny Svensk Tidsskr. 1890, s. 501—507 af *S. J. Boëthius*; 2 rec. i Hist. Tidsskr. 1893. Öfv. o. gr., s. 1—7 af *L. S[tavenow]*.
2012. **Nolcken, E. M. v.**, Presidenten baron E. M. v. Nolckens berättelse om rikets tillstånd från 1719—1742.
Hist. Tidsskr. 1889, s. 75—122, 164—202.
2013. **Riksdagsprotokoll**, Sveriges ridderskaps och adels. Ser 2: från och med 1719. På ridderskapets och adelns bekostnad utg. D. 1: 1: 1719. 1: 2: 1720. 2—3: 1723. 4—5: 1726—27. 6: 1731. 7—8: 1734. 9—11: 1738—1739. 12: 1740—41. 13—14: 1742—43. 15: 1—2: 1746—47. 1: 1, 1: 2, 2: 1, 2: 2, 3: 1, 4: 1—2, 5: 1—2, 6: 1, 7: 1 utg. af *E. V. Montan*; de öfriga delarna af *C. Silfverstolpe*. Sthlm 1875—99.
D. 1—4 rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. XV—XXVII, LXX—LXXXI af *O. v. F[silitsen]*. 8: 4, 5: 3, 8: 1 rec. i Hist. Tidsskr. 1886. Öfv. o. gr., s. 65—69 af *J. Fr. N[ystrom]*. 8: 2, 9—11 rec. i Hist. Tidsskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 95—102 af *S. J. B[öthius]*; i Finsk Tidsskr. 1889. Bd 26, s. 473—476 af *T. Dillner*.
2014. **Aktstykker vedk. det Svenske Thronfølgervalg 1743.**
Aarsberetninger fra Det Kongelige Geheimearchiv. Bd 5, s. 212—366. Början tr. 1874.
2015. **Bernstorff, J. H. E.**, correspondance ministérielle du comte J. H. E. Bernstorff 1751—1770. Publiée par *P. Vedel*. Aux frais de la fondation Carlsberg. 1: XX+420 s. +1 pl. 2: 506 s. Khvn 1882.
Rec. i Nordisk Tidsskr. 1883, s. 423—430 af *S. J. Boëthius*.
2016. **Tractater**, Danske. 1751—1800. Udgivet paa Udenrigsministeriets Foranstaltning. 463+(1) s. Khvn 1882.
2017. **Broglie, J. V. A. duc de**, Le secret du roi. Correspondance secrète de Louis XV avec ses agents diplomatiques. 1752—1774. 2.me éd. 1: VIII+460 s. 2: 617+(1) s. Paris 1878.

Rec. i Historische Zeitschrift. Bd 42, s. 1—48 af *A. Schafer*; i Revue Historique 1879. T. 11, s. 466—469 af *A. Gazier*; i Hist. Bibliotek. D. 7, s. X—XXXII af *Th. Westrin*.

2018. **Donesenija** francuzskich poslov pri russkom dvorě i rasporjazeniya francuzskago pravitel'stva s 1719 g. po 1733 g., s 1738 g. po 1745 g. T. 2—13. [Franska sändebuds vid ryska hofvet berättelser och franska styrelsens instruktioner 1719—33, 1738—45.] S.-Peterb. 1884—99.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 40, 49, 52, 58, 64, 75, 81, 86, 92, 96, 100, 105.
2019. **Donesenija i drugija bumagi** anglijskich poslannikov i rezidentov pri russkom dvorě s 1728 g. po 1748 g., s 1770 g. po 1776 g. [Berättelser och andra skrifter från engelska sändebud och residenter vid ryska hofvet från 1728—48, 1770—76.] S.-Peterb. 1889—97, 76.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 66, 76, 80, 85, 91, 99, 102, 103, 19.
2020. **Grimm, F. M.**, Lettres de Grimm à l'impératrice Cathérine II. [1764—96.] Publiées par *J. Grot*. [Åfven med rysk titel.] XVII+872 + (1) s. S.-Peterb. 1885.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 44.
2021. **Katarina II**, Pis'ma Imperatricy Ekateriny II k Grimmu (1774—1796). Izdannija s pojasnitel'nymi priměčanijami *Ja Grot*. [Katarina II:s bref till Grimm 1774—96. Med upplysande anmärkningar utg. af *J. Grot*.] [Brefven äro skrifna på franska.] VIII+734 s. S.-Peterb. 1878.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 23.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. LXXXVI—XO af *Th. Westrin*.
2022. **Katarina II**, Političeskaja perepiska Imperatricy Ekateriny II s 1762 po 1771 g. [Kejsarinnan Katarina II:s politiska korrespondens 1762—71.] T. 1—6. S.-Peterb. 1885—96.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 48, 51, 57, 67, 87, 97.
2023. **Perepiska**, Diplomatičeskaja, prusskich poslannikov pri russkom dvorě s 1763 po 1774. T. 1—3. [Preussiska sändebudens vid ryska hofvet diplomatiska korrespondens 1763—74.] S.-Peterb. 1878—91.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 22, 37, 72.
2024. **Staatschriften**, Preussische, aus der Regierungszeit König Friedrichs II. Bearb. v. *R. Koser*. Bd 2: 1746—56. XV+509 s. Berlin 1885.

b. Särskilda skrifter.

2025. **Malmström, C. G.**, Sveriges politiska historia från konung Karl XII:s död till statshvälfningen 1772. D. 5, 6. 2:a uppl. delvis omarbetad. D. 1—5. Sthlm 1877, 1893—1900.
Den äldre uppl. rec. i Hist. Bibliotek. D. 4, s. LVII—LXXI af *R. M. E[owallius]*; 5—6 i Nord. Tidskr. 1878, s. 583—591 af *E. Holm*; i

- Finsk Tidskr. 1879. D. 6, s. 208—222, 279—294 af *M. G. Schybergson*: 1—6 i Ny Svensk Tidskr. 1880, s. 261—266 af *S. J. Boëthius*. Den nya uppl. D. 1 rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 43—53 af *L. Stavenow*; 2 ibid. 1895. Öfv. o. gr., s. 36—38 af *L. S[tavenow]*; 3 ibid. 1897. Öfv. o. gr., s. 68—70 af *L. S[tavenow]*.
2026. **M[almström], C. G.**, När afrättades Goertz?
Hist. Tidskr. 1889, s. 363—364.
2027. **M[almström], C. G.**, Om riksrådsutnämningarna under Ulrika Eleonoras regering.
Hist. Tidskr. 1889, s. 364—369. (Se för öfrigt N:o 205.)
2028. **Boëthius, S. J.**, Några anmärkningar om uppkomsten och karaktären af frihetstidens författning.
Hist. Tidskr. 1891, s. 233—270.
2029. **Fryxell, A.**, Några anmärkningar om frihetstidens partier mössor och hattar.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 490—494.
2030. **Hjärne, H.**, Storpolitiska villobilder från frihetstiden.
Nordisk Tidskr. 1889, s. 27—43, 89—113.
2031. **Holm, E.**, Danmark-Norges Historie fra den store nordiske Krigs Slutning til Rigernes Adskillelse (1720—1814). Bd 1—3: 1—2. [1720 1766.] Kvn 1890—98.
Bd 3: 1—2 rec. i Nordisk Tidskr. 1898, s. 511—516 af *Aa. Friis*.
2032. **Holm, E.**, Arvid Horn og forholdet mellem de skandinaviske riger på hans tid.
Nordisk Tidskr. 1882, s. 216—224. (Se N:o 2994.)
2033. **Stavenow, L.**, Frihetstiden, dess epoker och kulturlif. (3)+234 s. Göteborg 1898.
Populärt vetenskapliga föreläsningar vid Göteborgs Högskola. 7.
Rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 69—71 af *Ehd. [E. Hildebrand]*; i Svenska Dagbladet 1899, N:o 51 (21 februari) af *O. Levertin*; i Finsk Tidskr. 1899. Bd 1, s. 255—256 af *M. G. Schybergson*.
2034. **Stavenow, L.**, Om formerna för utskottsval under frihetstiden. Bidrag till svenska riksdagsformernas historia. (1)+40 s. Upsala 1890.
2035. **Stavenow, L.**, Några ord om frihetstidens allmänna betydelse och plats i det svenska folkets historia. 29 s. Göteborg 1897.
Göteborgs Högskolas Årsskrift 1897.
2036. **Stavenow, L.**, Om riksrådsvälen under frihetstiden. Bidrag till svenska riksrådets historia. Akad. afh. (3)+156 s. Upsala 1890.
Rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 1—9 af *R. Kj[ellen]*.
2037. **Stavenow, L.**, Studier i ståndsriksdagens senare historia. Presteståndets sammansättning och formerna för dess riksdagsmannaval. (3)+91 s. Göteborg 1895.
Göteborgs Högskolas Årsskrift 1895. 1.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 36—38 af *M. G. Schybergson*.

2038. **Stavenow, L.**, De politiska doktrinernas uppkomst och första utveckling under frihetstiden. 50 s.
Historiska Studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
2039. **Torell, J. E.**, Om konungens utnämningerrätt enligt 1720 års regeringsform. 1. Akad. afh. [Upsala.] 59 s. Sthlm 1876.
2040. **Nordin, H. J.**, De ecklesiastiska deputationerna under Fredrik I:s regering. Akad. afh. [Upsala.] VIII+137 s. Strengnäs 1895.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv o. gr., s. 60—68 af *H. Lundström*.
2041. **Sand, J. P.**, Svensken i Selbu og Tydalen 1718—19. 44 s. Selbu (tr. i Thronhjelm) 1898.
2042. **Överland, O. A.**, Mandhusingen af Surendal i 1718.
[Nor.] Hist. Tidskr. 4:e Række. Bd 1, s. 27—36.
2043. **Schenström, F.**, ArmfELTSKA karolinernas sista tåg. Gamla minnen från jämtländska och norska fjällbygden. 111 s. + 1 portr. + 4 kartor. Sthlm 1890.
2044. **Schenström, F.**, ArmfELTSKA karolinernas sista tåg.
Läsning för Folket 1891, s. 81—105.
2045. Jemtländska härens hemmarsch 1719. 6 s. Hedemora 1888.
2046. Et Brev om General ArmfELTS Tillbagetog over Tydalsfjeldene i Januar 1719. Ved *A. Leigh-Smith*.
Danske Magazin. 5:e Række. Bd 3, s. 154—155.
2047. »Et krigsinstrument, som viser den svenske armees tilstand i januar 1719.» Medd. af *N. Nicolaysen*.
[Nor.] Hist. Tidskr. 2:en Række. Bd 3, s. 127—180.
2048. »Af gazetterne, relation fra Røros udi Norge den 16:de januari 1719.» Medd. af *N. Nicolaysen*.
[Nor.] Hist. Tidskr. 2:en Række. Bd 3, s. 125—126.
2049. Katastrofen paa Tydalsfjeldet i Januar 1719. Efter en samtidig Beretning meddelt af *H. W. Harbou*. 14 s. Khvn 1892.
Særtryk af »Vort Forsvar».
2050. **Boëthius, S. J.**, Några drag ur historien om härjningarna på svenska ostkusten 1719. (Tal vid Fil. Doktors promotionen i Upsala den 30 maj 1891.)
Nordisk Tidskr. 1891, s. 397—419.
2051. **Hellström, C.**, När Forsmarks bruk brändes af ryssarne 1719. Efter en gammal »famillegenealogi».
Ord och Bild 1900, s. 617—622. (Med 2 bilder.)
2052. **Wrangel, H.**, Svenska örlogsflottan 1719 och dess förhållande till ryssarnes härjningar.
Hist. Tidskr. 1892, s. 103—146, 289—330.

2053. Den »stora ofreden» år 1719. Af *O. E.*
Bilder ur sjömanslifvet 1896. Utg. af »Kvinnoförbundet för Sveriges
sjöförsvår», s. 69—84.
2054. Om ryssarnes härjningar i Gestrikland [1719, 1721].
Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1891. H. 3, s. 31—32.
2055. Ryssarnes angrepp på Gefle år 1719. Medd. af *A. Nilson.*
Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1898. H. 10, s. 1—4.
2056. Om ryssarnes härjningar i Gefle omnejd 1719.
Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1897, 98. H. 9, s. 35—48;
10, s. 5—16.
2057. *Larsen, A.*, Oberst Henrik Danckwardt, Tordenskjolds Motstander ved
Marstrand.
Nord og Syd 1897. Årg. 1, s. 65—81.
2058. *Vaupell, O.*, Tordenskjold ved Marstrand.
Danebrog 1880—81. Aarg. 1, s. 24—31.
2059. *W[ieselgren], H.*, Taflor från krigs- och olycksåren efter Carl XII:s
död, 1719—21. Tecknade af *J. van Effen* och *C. Adlerfelt*. Dels i
öfversättning, dels i referat meddelade.
Hist. Tidskr. 1893, s. 157—174.
2060. *Gynther, S. V.*, Några minnen af ryssarnes härjningar i Norrland
under det stora nordiska kriget hufvudsakligast 1721, och med sär-
skildt afseende på Hernösand. Förnämligast efter anteckningar af
framl. landshöfding Günther. 11 s. Hernösand 1881.
Aft. ur Hernösands-Posten d. 8 april 1881.
2061. *Ballantyne, A.*, Lord Carteret, a political biography. 1690—1763.
XII+(1)+428 s. London 1887.
Innehåller en hel del handlingar, som beröra Carterets beskickning till
Norden mot slutet af det stora nordiska kriget. (1719—1720.)
2062. *Daac, L.*, Nils Grille, dansk-norsk Envoyé i Haag. [1718—1746.]
[Nor.] Hist. Tidskr. 2:en Række. Bd 6, s. 1—84.
2063. *Boëthius, S. J.*, En konflikt mellan konung Fredrik I och sekreta
utskottet.
Hist. Tidskr. 1892, s. 173—192.
2064. Prästeståndets den 23 september 1723 ingifna underdåniga memorial
angående religionsvården. Medd. af *E. Wermcrantz.*
Kyrkohistorisk Årsekr. 1900, s. 284—290.
2065. *Stamford, D. v.*, Gottfried Ernst von Wutginau.
Zeitschrift d. Vereins f. hessische Geschichte u. Landesk. 1880. N. F.
Bd 8, s. 233—296.
Wutginau skickades 1724 såsom hessisk ambassadör till ryska hofvet,
för att åstadkomma ett närmande mellan Ryssland och Sverige.
2066. *Jansson, H.*, Sveriges accession till hannoverska alliansen. Akad.
afh. [Upsala.] 4+143 s. Sthlm 1893.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 18—19 af *L. S[tavenow]*.

2067. **Walliszewski, K.**, L'héritage de Pierre le Grand. Règne des femmes, gouvernement des favoris 1725—1741. (1) + III + 388 s. + 1 portr. Paris 1900.
Berör Sveriges historia.
2068. **Bergh, S.**, Handels- och manufakturdeputationens uppkomst och sammansättning. 28 s.
Historiska Studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
2069. **Hjärne, H.**, Ett svenskt vittnesbörd om holsteinska partistämplingar i Ryssland. 34 s.
Historiska Studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
2070. **Edmundson, G.**, The Swedish legend in Guiana.
The English Historical Review 1899, s. 71—92.
2071. [**Hildebrand, E.**], Den svenska legenden i Guiana. Af *Ehd.*
Hist. Tidskr. 1899, s. 71—81.
2072. **Hjärne, H.**, Ryska konstitutionsprojekt år 1780 efter svenska förebilder.
Hist. Tidskr. 1884, s. 189—272.
2073. **Lundström, H.**, Biskop Rydelius' omtvistade memorial till 1788 års riksdag.
Kyrkohistorisk Årskr. 1900, s. 225—252.
2074. **Stavenow, L.**, Ett förslag från frihetstiden om inrättande af en särskild högsta domstol.
Hist. Tidskr. 1890, s. 187—154.
2075. **Kostomarow, N.**, Fel'dmaršal Minich i ego značenie v russkom istorii. [Fälkmarskalk Münnich och hans betydelse för den ryska historien.]
Věstnik Evropy 1884. Kn. 8, s. 510—564; 9, s. 5—57.
Berör bl. a. mordet på major Sinclair.
Rec. i Russische Revue 1886. Bd 26, s. 220—232 af *A. Jürgensohn*.
2076. **Nilsson, N. O. J.**, Danmarks uppträdande i den svenska tronföljarefrågan åren 1739—1743. Efter handlingar i K. Danska Gehejmearkivet och Svenska Riksarkivet. Progr. 2. 56 s. 3. 72 s. 4:o. Malmö 1875, 76, 81, 86.
Början af afdeln. 4 utkom 1901, slutet 1905.
2077. **Keith, J.**, Journal pendant la guerre en Finlande 1741—1743. General J. Keith' dagbok under kriget i Finland 1741—1743. Utgifven af *A. J. Hjelt*. VI + 80 s. Helsingfors 1886.
Ingår äfven i Bidrag till kändedom af Finlands natur och folk. H. 44.
2078. **Schybergson, M. G.**, Anteckningar om försvarskriget i Savolaks och Karelen åren 1741—1742.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 2. Förhandlingar och uppsatser 1. (1885—86), s. 58—112.

2079. **Synnerberg, G.**, Ett hundrafemtio års minne. Slaget vid Willmanstrand den 23 augusti 1741.
Finsk Militär Tidskr. 1891, s. 407—480, 509—514.
2080. **Lindeqvist, K. O.**, Tietoja Wenäjälle viedyistä sotavangeista 1741—1748. [Krigsfångar i Ryssland 1741—48.]
Historiallinen Arkisto 1892. D. 12, s. 26—81.
2081. **M[almström], C. G.**, Stephan Löfving.
Hist. Tidskr. 1896, s. 272—278.
2082. **Droysen, J. G.**, Geschichte der preussischen Politik. Th. 5: Friedrich der Grosse. Bd 2—4. 1742—56. Leipzig 1876—86.
Berör bl. a. äfven den svenska politiken vid denna tid.
2083. **Arnheim, F.**, Urteile eines zeitgenössischen schwedischen Politikers über Friedrich den Grossen. Mitteilungen aus den Tagebüchern des Grafen Karl Gustav Tessin.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1893. Bd 6, s. 242—250.
2084. **Koser, R.**, Friedrich der Grosse in Dresden 1745. [Mittheilungen aus Briefen des schwedischen Gesandten Wulfwenstjerna im Stockholmer Reichsarchiv.]
Zeitschrift f. Geschichte u. Politik 1888, s. 485—499.
2085. Ein Memoirenfragment der Königin Louise Ulrike von Schweden über ihre Jugendzeit am Hofe Friedrich Wilhelms I. Mitgeteilt von *F. Arnheim*.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1892. Bd 5, s. 580—588.
2086. **Koser, R.**, Prinz August Wilhelm von Preussen und Louise Ulrike von Schweden. Mittheilungen aus den Briefen Louise Ulrikens an August Wilhelm 1740—1758.
Zeitschrift f. preussische Geschichte u. Landesg. 1881. Jahrg. 18, s. 14—52.
2087. **Arnheim, F.**, Aus Briefen der Kronprinzessin Ulrike von Schweden an die Königin-Mutter Sophie Dorothea (1745—1748).
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1889. Bd 2, s. 583—548.
2088. **Arnheim, F.**, Die Memoiren der Königin von Schweden Ulrike Luise, Schwester Friedrichs des Grossen. Ein quellenkritischer Beitrag zur Geschichte Schwedens im 18. Jahrhundert. 142+(1) s. Halle 1888.
Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte. H. 22.
2089. **Heldensam, O. G. v.**, Une soeur du Grand Frédéric Louise-Ulrique reine de Suède. (1)+VIII+472 s. +1 portr. Paris 1897.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 86—92 af *Ekd.* [*E. Hildebrand*]; i Stockholms Dagblad 1897, No 588 af *Th. Westrin*; i Deutsche Litteraturzeitung 1898, s. 1429—1433 af *F. Arnheim*.

2090. [Cherbuliez, C. V.], Une reine de Suède sœur du Grand Frédéric, par G. Valbert.
Revue des deux Mondes 1897. T. 6, s. 216—227.
2091. Frédéric II, Histoire de mon temps. (Redaction von 1746.) Herausg. v. M. Posner. Leipzig 1879.
Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven. Th. 4, s. 148—499.
2092. Danielson, J. E., Die Nordische Frage in den Jahren 1746—1751. Mit einer Darstellung russisch-schwedisch-finnischer Beziehungen 1740—1743. (3)+455+215 s. Helsingfors 1888.
Rec. i Finsk Tidskr. 1888. Bd 25, s. 216—219 af M. G. Schybergson; i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 52—67 af H. Hjärne; i Nordisk Tidskr. 1889, s. 27—48 af H. Hjärne.
2093. Arnheim, F., Beiträge zur Geschichte der nordischen Frage in der zweiten Hälfte des 18 Jahrhunderts. 1—6.
Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft 1889, 91, 92. Bd 2, s. 410—448; 5, s. 301—360; 8, s. 78—148.
2094. Stavenow, L., Till belysning af partistriden vid riksdagen 1746—1747. 57 s. Upsala 1890.
2095. Sylwan, O., Nils von Oelreich såsom censor librorum.
Hist. Tidskr. 1893, s. 123—156.
2096. Kjellén, E., Samuel Åkerhielm den yngre och de ryska stämplingarna i Sverige åren 1746—1749.
Hist. Tidskr. 1894, s. 1—36.
2097. Tvenne aktstycken från frihetstiden. [1747, 56.] Medd. af E. G. Palmén.
Historiallinen Arkivo 1878. D. 6, s. 158—184.
2098. [F]e[trelli, T. J.], Hur kom Sveaborg att anläggas?
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1896, s. 425—441.
2099. Förblindelse. Innehåller en landsförrådsk skrifvelse från en person tillhörande mösspartiet till ryska sändebudet i Stockholm, greve Panin, våren 1749.
Allmänna Försvarsföreningens Årskr. 1900, s. 250—258.
2100. Koser, R., Friedrich der grosse im Jahrzehnte vor dem siebenjährigen Kriege.
Historisches Taschenbuch 1888. 6:e Folge. Jahrg. 2, s. 201—269.
Ångår äfven Preussens nordiska politik 1749—51.
2101. Vedel, P., Den äldre Grev Bernstorffs Ministerium. Inledning till »Correspondance ministérielle du comte J. H. E. Bernstorff». Udgivet paa Foranstaltning af Carlsberg-Fonden. 2+386 s. Khvn 1882. (Se N:o 2015.)
2102. Landshöfdinge-embetets i Elfsborgs län riksdagsrelation för åren 1751—1754, afgifven den 28 jan. 1755.
Vestergötlands fornminnest. Tidskr. 1893. H. 6—7, s. 81—75.

2103. **Sprinchorn, C.**, Ett bidrag till den väpnade neutralitetens historia i Norden. [1755—56.]
Hist. Tidskr. 1881, s. 247—278.
2104. **Landshöfdinge-embetets i Skaraborgs län riksdagsrelation för åren 1755—1759.**
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1898. H. 6—7, s. 75—111.
2105. **Arnheim, F.**, Das Urteil eines schwedischen Diplomaten über den Wiener Hof im Jahre 1756. [Nils Bark.] Aus dem schwedischen Reichsarchiv in Stockholm.
Mittellungen d. Instituts f. österreichische Geschichtsforschung 1889. Bd 10, s. 287—294.
2106. **Duncker, M.**, Die Bildung der Coalition des Jahres 1756 gegen Preussen.
Sitzungsberichte d. k. preuss. Akademie d. Wissenschaften z. Berlin 1882, s. 98—118.
2107. **Arnheim, F.**, Preussen und Schweden beim Ausbruch des siebenjährigen Krieges.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1890. Bd 8, s. 611—618.
2108. **Schultz, W. v.**, Meklenburg und der 7-jährige Krieg.
Jahrbücher u. Jahresberichte d. Vereins f. mecklenburgische Geschichte u. Alterthumsk. 1888, 89. Jahrg. 53, s. 205—316; 54, s. 1—84 + 1 karta.
2109. **Schwartz, F.**, Organisation und Verpflegung der preussischen Landmilizen im 7-jährigen Kriege. 200 s. Leipzig 1888.
Staats- und socialwissenschaftliche Forschungen. Bd 7: 4.
2110. **Kirchhoff, G.**, Greifswalds erste Besetzung durch die Preussen im 7-jährigen Kriege. Z. Besten des Kriegerdenkm. Greifswald 1886.
2111. **Eichelmann, O.**, Seekriegsrechtliches aus dem siebenjährigen Kriege.
Russische Revue 1876. Jahrg. 8, s. 159—174.
Angår handelskonventionen af den 26 april 1758 mellan Sverige och Ryssland.
2112. **Swedenborg, E.**, Memorial. Oförgripeliga tankar om rikets upprätthållande och befästade i sin frihet.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1879. D. 1, s. 6—8.
2118. **Barthélemy, E. de**, Un souper chez le czar Pierre III. [1762.]
Revue d'histoire diplomatique 1887, s. 430—433.
Svenska envoyén Frh. M. Posse omtalas i denna depesch.
2114. **The despatches and correspondence of John, second earl of Buckinghamshire, ambassador to the court of Catherine II of Russia 1762—1765.** Edited for the Royal Historical Society with introduction and notes by *A. D'Arcy Collyer*. Vol. 1. VIII + (1) + 256 s. 4:o. London 1900.
Camden society. 3:d series. 2.
Innehåller bl. a. åtskilligt om Englands och Rysslands förhållande till Sverige vid denna tid.

2115. Landshöfdingsämbetets i Uppsala län riksdagsberättelse för åren 1765—1768, afgifven 6 april 1769 (efter konceptet i länsarkivet i utdrag meddeladt af *Cl. Annerstedt*).
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1895. Bd 3, s. 186—216.
2116. **Brown, J.**, Original memoirs of the sovereigns of Sweden and Denmark from 1766 to 1818. 1: XV+314 s. + 1 portr. 2: XI+332 s. + 1 portr. London 1895. 1:a uppl. utk. 1818.
2117. **Tilas, D.**, Dagbok öfver H. K. H. kronprinsens prints Gustavs resa igenom Bergalagerna sept. 1768. 8 s. Falun 1896.
Falu-Kurirens Bokbilaga 1896.
Har äfven utkommit i annan uppl. 44 s. Tr. äfven den i Falun 1896.
2118. **Mercier de Saint-Léger, B.**, Deux visites royales à la bibliothèque de l'abbaye de Saint Geneviève 1764, 1771 (la seconde par le roi de Suède Gustave III). Publiées par *M. Tourneux*.
Bulletin de la Société de l'histoire de Paris et de l'Île de France 1896 (tr. 1897). T. 28.
S. 9—13 inneh. ett bref från Mercier till O. G. Gjørwell ang. Gustaf III:s besök i biblioteket 1771.

10. Gustaf III—Gustaf IV Adolf.

a. Urkundssamlingar.

2119. **Gustaf III**, Bref till friherre G. M. Armfelt. Af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia utgifna genom *Elof Tegnér*. (2) + VIII + 202 + (1) s. Sthlm 1883.
Historiska Handlingar. D. 12: N:o 3.
2120. **Gustave III**, Lettres de Gustave III à la comtesse de Boufflers et de la comtesse au roi de 1771 à 1791. Publiées avec une introduction et des notes par *A. Vivie*. 454 + (1) s. Bordeaux 1900.
2121. **Papper**, Konung Gustaf III:s efterlämnade och femtio år efter hans död öppnade. Öfversigt, utdrag och jämförelse af *E. G. Geijer*. D. 1—3. 569 s. Sthlm 1876.
Supplement till E. G. Geijers samlade skrifter. Bd 1. 1:a uppl. utk. 1843—45.
2122. **Berättelser**, Svenska beskickningars, om främmande makter år 1793. 1. Preussen [K. E. von Carlsen.] — 2. Polen [S. N. Casström.] Utgifna af *B. Taube*. IV + 201 s. Sthlm 1893.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 64—70 af *F. Arnheim*; i Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1894. Bd 7: H. 2, s. 323—326 af *F. Arnheim*.
- 2122^{1/2}. **Arnheim, F.**, Aus einer schwedischen Gesandtschaftsrelation über Preussen von 1793.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1889. Bd 2, s. 264—267.
2123. **Bref**, En finsk hofmans, från 1800. Medd. af *G. Frosterus*.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar o. uppsatser. 4. (1888—89), s. 77—98.
Brefven äro från *C. F. Rotkirch* till hans far och behandla bland annat rikadagen i Norrköping.

2124. **Ehrenström, J. A.**, Efterlemnade historiska anteckningar utgifna af *S. J. Boëthius*. D. 1. VIII+IX+510 s. 2. VII+(1)+692 s. Upsala (tr. i Sthlm) 1882, 83.
Rec. i Finsk Tidskr. 1884, Bd 16, s. 357—376 af *M. G. Schybergsson*; i Hist. Tidskr. 1884, s. LII—LXI af *Elof Tegnér*.
2125. **Ehrenström, J. A.**, Iz istoričeskich zapisok J. A. Ehrenstrema. [Ur J. A. Ehrenströms historiska anteckningar]; medd. och öfvers. af *G. Synnerberg* och *N. Ivanin*.
Russkaja Starina 1893. T. 79, s. 1—40, 209—267, 417—460; 80, s. 82—62, 248—252.
2126. **Ehrensård, G. J.**, Dagboksanteckningar förda vid Gustaf III:s hof. Utg. af *E. V. Montan*. D. 1: Journal för åren 1776 och 1779 samt berättelse om svenska teaterns uppkomst. (1)+VI+19+464 s. 2:a uppl. 1878. 2: Journal för år 1780, bref och minnen 1770—79 samt ministerdepescher 1780—83. XX+512 s. Sthlm 1877.
Åfven med titel: Bidrag till Sveriges historia, utg. af *E. V. Montan*. D. 2.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. VI—XIII af [*Th.*] *W[estrin]*.
2127. **Engeström, J. v.**, Historiska anteckningar och bref från åren 1771—1805. Utg. af *E. V. Montan*. (1)+LXVI+356 s. Sthlm 1877.
Åfven med titel: Bidrag till Sveriges historia utg. af *E. V. Montan*. [D. 1.]
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. VI—XIII af [*Th.*] *W[estrin]*.
2128. **Engeström, L. v.**, Minnen och anteckningar. Utgifna efter handskriffter och samlingar, tillhöriga grefve L. S. von Engeström och Svenska Riksbiblioteket af *Elof Tegnér*. Bd 1. XVI+360 s. + 1 portr. + 4 pl. 2. VI+434+(1) s. Sthlm 1876.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. VI—XIII af [*Th.*] *W[estrin]*.
2129. **Engeström, L. v.**, Pamiętniki Wawrzyńca hr Engeströma, posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego króla I Mci Szwedzkiego w Polsce . . . przełożone z oryginału przez *J. I. Kraszewskiego*. XXX + 257 s. + 1 portr. Poznań 1875.
= Pamiętniki z ósmnastego wieku. T. 15.
2130. **Från Tredje Gustafs dagar**. Anteckningar och minnen af *E. Schröderheim*, *G. G. Adlerbeth* och *G. M. Armfelt*. Ånyo utgifna af *Elof Tegnér*. H. 1—2: Ellis Schröderheims skrifter till Gustaf III:s historia. 3—7: Gudmund Göran Adlerbeth, Historiska anteckningar. 8—16: Gustaf Mauritz Armfelt, studier ur Armfelts efterlemnade papper af *E. Tegnér*. Ny uppl. Bd 1—3. Sthlm 1892—94. (Se N:o 2193.)
Rec. i Svensk Tidskr. 1894, s. 249—251 af *C. H. Hallendorff*; i Ord och Bild 1894, s. 41—46 af *G. Nordensvan*.
2131. **Hjelmér, S.**, Ur Samuel Hjelmérs dagbok. Diplomatién och avisorna i slutet af 1700-talet. Utg. af *A. Hjelmérus*. 10 s. Wexiö 1896.
Ur Smålandsposten den 7 febr. 1896.
2132. **Järta, H.**, Valda skrifter, utgifna af *H. Forssell*. D. 1. CLXVIII + 390 s. + 1 portr. 2. (4) + 647 s. Sthlm 1882, 83. Ny uppl. 1893.

Detta arbete kan äfven anses höra till nästföljande period.

Innehåller bl. a. Motiver till 1809 Års regeringsform; Anföranden till statarådsprotokollet och embetsutlåtanden; Uppsatser i politiska och sociala ämnen.

Rec. i Nordisk Tidskr. 1884, s. 48—52 af C. F. *B[ergstedt]*.

2133. **Liljencrantz, J.**, Anteckningar och memorial. Af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia utgifna genom *B. Taube*. 204 s. Sthlm 1878 [men ej utg. förr än 1882.]
Historiska Handlingar. D. 8: Nr 5.
Se N:o 141: Minnen ur Sveriges nyare Historia.
2134. **Trolle-Wachtmeister, H. G.**, Anteckningar och minnen. I urval ordnade och utgifna af *Elof Tegnér*. 1. VI+815+(3) s. +1 portr. 2. 324+(1) s. +1 portr. Sthlm 1882.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1889, s. 482—488 af *A. Hammar skjöld*.
2135. **Wallqvist, O.**, Minnen och bref. Utgifna af *E. V. Montan*. 216 s. Sthlm 1878.
Äfven med titel: Bidrag till Sveriges historia utg. af *E. V. Montan*. D. 8.
2136. **Wrede, F.**, Ur fältmarskalken Fabian Wredes papper. Historisk publikation af *C. Wibling*. 75+(1) s. Lund (tr. i Karlskrona) 1894.
2137. **Aktstykker angaaende Norge**, henhörende til Perioden Juli—August 1808.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 3, s. 526—534.
2138. **Aktstykker angaaende Tildragelserne på Sjælland i Perioden Januar—Marts 1809**.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 99—138.
2139. **Aktstykker fra Grendsen mod Sverig i Perioden fra Slutningen af 1803 til Efteraaret 1805**.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 2, s. 53—63.
2140. **Aktstykker og Breve til Belysning af Grev Ostens politiske Stilling og Danmark—Norges Forhold til Sverige 1772—1773**. Ved *Aage Friis*.
Danske Magazin 1900. 5:e Række. Bd 4, s. 193—230.
2141. **Breve fra og til Norge i Perioden Januar—Marts 1809**.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 134—160.
2142. **Breve og Rapporter fra Norge i Perioden November 1807—Juni 1808, September—December 1808**.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 3, s. 233—273, 383—416; 4, s. 25—40.
2143. **Brevvexling**, En diplomatisk, fra Begyndelsen af Aarhundredet. [Depescher fra Chr. Bernstorff til Baronerne Wetterstedt og Taube, tillige med deres Svar. (Octbr—Decbr 1807.).]
Ny Illustreret Tidende (Kristiania) 1877. Aarg. 4, s. 203—206.
2144. **Fredrik VI**, Fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809. Udg. af *C. Th. Sörensen*. (2)+219 s. 4:o. Khvn 1889.
Brefven hafva förut varit tryckta i »Meddelelser fra Krigsarkiverne».
Rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 83—87 af *N. Höjer*.

2145. **Indberetninger fra de Østerrigske Gesandter i Kjöbenhavn 1807—1812.** Udg. i Uddrag efter Originalerne i Statsarkivet i Wien af *Y. Nielsen*. 76 s. Christiania [1888].
Forhandlinger i Videnskabselskabet i Christiania 1882: N:o 23.
2146. **Utdrag ur danska diplomaters meddelanden från Stockholm 1807—1808, 1810 och 1812—1813.** Samlade af *C. J. Anker*. Öfversatta från franskan och utgifna af *F. U. Wrangel*. VIII+223+(1) s. Sthlm 1897.
2147. **Kageneck, J. B. de, Lettres de M. de Kageneck, brigadier des gardes du corps au baron Alströmer, conseiller de commerce et directeur de la compagnie des Indes à Gothembourg, sur la période du règne de Louis XVI de 1779 à 1784. Affaires politiques. La cour et la ville. Moeurs du temps. Publiées avec une préface par L. A. Léouzon le Duc.** XIII+528 s. Paris 1884.
2148. **Napoléon I, Lettres inédites (An VIII—1815).** Publiées par *L. Lecestre*. T. 1: (An VIII—1809). VIII+388 s. T. 2: (1810—1815). 426 s. Paris 1897.
2149. **Staël von Holstein, E. M., & Brinkman, K. G. v., Correspondance diplomatique du baron de Staël-Holstein, ambassadeur de Suède en France, et de son successeur comme chargé d'affaires le baron Brinkman. Documents inédits sur la Révolution (1783—1799), recueillies aux archives royales de Suède et publiés avec une introduction par L. A. Léouzon le Duc.** XLVI+416+(2) s. Paris 1881.
Rec. i Hist. Tidkr. 1881, s. LXXXII—XCIII af *A. Hedén*; i The Fortnightly Review 1881. Vol. 86, s. 759—777 af *C. Blennerhasset*.
2150. **Katarina II, Bumag Imperatricy Ekateriny II chranjašichsja v gosudarstvennom archivě ministerstva inostrannych děl s 1774 po 1796 g. [Katarina II:s papper hemtade från kejsarliga arkivet för utrikes ärenden 1774—96.]** T. 4. LXII+600+(1) s. 5. XXXIV+497+(1) s. S.-Peterb. 1880, 85.
Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 27, 42.
2151. **Katarina II, Imperatrica Ekaterina II i kn. Potemkin. Podlinnaja perepiska. [Kejsarinnan Catharina II och furst Potemkin: deras egenhändiga brevväxling.]** 1782—91. Is sbornika professora P. S. Lebedeva. [Ur Prof. P. S. Lebedeffs samling.]
Russkaja Starina 1876. T. 16, s. 33—58, 289—262, 441—478, 571—590; 17, s. 21—38, 205—216, 403—426, 635—652.
2152. **Katarina II vo vremja vojny s Švecieju, pis'ma i povelënija grafu V. P. Musinu-Puškinu 1788—1789 gg. [Katarina II under kriget med Sverige, bref 1788, 89 till öfverbefälhafvaren Musin Puschkin.]** Med inledning o. anmärkningar af *V. A. Bilbasov*.
Russkaja Starina 1887. T. 58, s. 551—574; 54, s. 47—70, 295—308.
2153. **Posol'stvo grafa P. A. Tolstago v Parizě v 1807 i 1808 gg. Ot Til'zita do Erfurta. Izdano pod redakcieju N. K. Šil'dera. [Grefve P. A. Tolstojs beskickning till Paris 1807 och 1808. Från Tilsit till**

Erfurt. Utgifven under redaktion af *N. K. Schilder.*] LXXVIII + 822 + (1) s. S.-Peterb. 1898.

Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 89.

2154. **Savary, A. J. M. R.** duc de Rovigo, Politčeskaja perepiska generala Savari vo vremja prebyvanija v S.-Peterb. v 1807 g. [General Savary's politiska brevfväzling under hans vistelse i St Petersburg år 1807.] [Fransk text.] VIII + 297 + 67 + (1) s. S.-Peterb. 1898.

Sbornik Imp. Russkago Istoričeskago obščestva. T. 88.

2155. **Briefe und Aktenstücke zur Geschichte Preussens unter Friedrich Wilhelm III,** vorzugsweise aus dem Nachlass von F. A. v. Stagemann. Hrg. v. *Frz. Rühl.* Bd 1. LXVII + 428 s. Leipzig 1899.

Innehåller bl. a. 42 bref till och från K. G. v. Brinkman 1808.

Rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 61—66 af [*Elof*] *T[egnér]*.

2156. **Friedrich II,** Politische Correspondenz Friedrich's des Grossen. Bd 1—26 (1740—1767). Berlin 1879—1900.

2157. **Karl Friedrich von Baden,** Politische Correspondenz. 1788—1806. Herausgegeben von der Badischen Historischen Commission bearbeitet von *B. Erdmannsdörffer* und *K. Obser.* Bd 4: 1801—1804. LXXIV + 573 + (1) s. Heidelberg 1896.

Berör bl. a. Gustaf IV Adolfs historia.

2158. **Quellen zur Geschichte der deutschen Kaiserpolitik Oesterreichs während der französischen Revolutionskriege (1790—1801).** Herausg. v. *A. Vivenot.* Fortg. v. d. Kais. Akad. d. Wissenschaften durch *H. v. Zeissberg.* Bd 3—5. Wien 1882—90.

Berör Sveriges politik vid denna tid.

b. Gustaf III.

2159. **Bain, N. R.,** Gustavus III and his contemporaries 1746—1792. An overlooked chapter of eighteenth century history. From original documents. Vol. 1. XV + 293 s. 2. IX + 315 s. London 1894.

Rec. i Hist. Tidskr. 1895. Öfv. o. gr., s. 25—32 af [*Elof*] *T[egnér]*.

2160. **Levertin, O.,** Från Gustaf III:s dagar. 268 + (1) s. Sthlm 1896. 2:a uppl. Sthlm 1897.

2161. **Levertin, O.,** Gustaf III. En karaktersskiss.

Ord och Bild 1892, s. 97—118.

2162. **Nervo, baron de,** Gustave III roi de Suède et Anckarstroem 1746—1792. 420 s. + 1 portr. Paris 1876.

2163. **Odhner, C. T.,** Sveriges politiska historia under konung Gustaf III:s regering. D. 1: 1771—1778. VIII + (4) + 607 + (2) s. 2: 1779—1787. (3) + 550 + (2) s. Sthlm 1885, 96.

D. 1 rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 48—49 af *S. J. H[örselius]*; Ny Svensk Tidskr. 1886, s. 127—135 af *T. Sæve*; i Nordisk Tidskr. 1886, s. 592—615 af ***; i Finsk Tidskr. 1887. Bd 28, s. 176—190 af

- M. G. Schybergson*; 2 rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 81—91 af *L. S[tavenow]*; i Finsk Tidskr. 1898. Bd 44, s. 107—117 af *M. G. Schybergson*.
2164. **Sjögren, O.**, Gustaf III:s regering. H. 1. Reformtiden 1772—78. Brytningstiden 1778—87. IV+302 s. 2. Äfventyrstiden 1778—92. Kulturlifvet. (2)+322+(2) s. Sthlm 1891, 92.
Fryxell, A., Berättelser ur svenska historien. Fortsatta af *O. Sjögren*. D. 47, 48. (Se N:o 184.)
Rec. i Nordisk Tidskr. 1898, s. 236—244 af *J. A. Almquist*.
2165. **Larivière, Ch. de**, Gustave III de Suède à Paris en 1771 et en 1784. Revue politique et littéraire 1900. Revue bleue. T. 65, s. 774—782.
2166. **Bonneville de Marsangy, L.**, Le comte de Vergennes, son ambassade en Suède. 1771—1774. (1)+468 s. +1 portr. Paris 1898.
Rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 13—15 af *V. Söderberg*.
2167. Den danske Envoyé Baron C. F. Güldencrones Indberetning om Regjeringsforandringen i Stockholm den 19 August 1772. Ved *C. J. Anker*. Morgenbladet (Kristiania), 15 December 1896. Extranumer.
2168. **Deberle, A.**, Histoire d'un coup d'état. La Suède en 1772. Revue politique et littéraire 1877. T. 20, s. 409—417.
2169. **Gomel, Ch.**, Un coup d'état en Suède au XVIII:e siècle. Revue politique et littéraire 1898. Revue bleue. T. 61, s. 791—795.
2170. **Toll, J. Ch.**, Händelserna i Kristianstad 1772. Anteckningar. Utg. af *M. Weibull*.
Saml. utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1876. H. 4, s. 1—51.
2171. **Hjärne, H.**, Öfversigt af Sveriges ställning till främmande makter vid tiden för 1772 års statshvälfning. 40 s. Upsala 1884.
2172. **Hjelt, A. J.**, Sveriges ställning till utlandet närmast efter 1772 års statshvälfning. Akad. afh. (8)+222+34 s. Helsingfors 1887.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1887, s. 572—574 af *P. Sondén*; i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 55—58 af *S. J. B[örjehius]*.
2173. **Tegnér, Elof**, Bidrag till kändedomen om Sveriges yttre politik närmast efter statshvälfningen 1772. Anteckningar ur franska och engelska diplomaters brefväxling.
Hist. Bibliotek. D. 6, s. 137—236.
Äfven separat.
2174. **Montan, E. V.**, De äldsta statsutskotten och beskattningsrätten på deras tid.
Hist. Tidskr. 1881, s. 85—116.
2175. **Vessberg, G. V.**, Om svenska riksdagen, dess sammansättning och verksamhetsformer, 1772—1809. Akad. afh. [Upsala.] (2)+143+(1) s. Sthlm 1889.
Rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 72—76 af *L. S[tavenow]*.

2176. **Norellius, Ch.**, Kungl. Statsutredningen. Ett bidrag till finansernas historia under gustavianska tiden. Akad. afh. VII+(1)+83 s. Upsala 1894.
2177. **Bonnefon, P.**, Un mémoire inédit de Dumouriez sur l'état de l'Europe en 1778.
Revue Historique 1899. T. 71, s. 42—61.
Berör äfven Sveriges politiska ställning vid denna tid.
2178. **Armaillé, comtesse d', née de Ségur**, La comtesse d'Egmont fille du maréchal de Richelieu 1740—1775 d'après ses lettres inédites à Gustave III. X+305 s. Paris 1890.
Öfv. till svenska. 284+(1) s. Sthlm 1898.
2179. **[Hildebrand, E.]**, Gustaf III och madame d'Egmont.
Hist. Tidskr. 1890, s. 155—168.
2180. **Göthe, G.**, Ett porträtt (La comtesse d'Egmont etc.)
Nordisk Tidskr. 1890, s. 821—833.
2181. **Grot, J. K.**, Ekaterina II i Gustaf III.
Drevnjaja i novaja Rossija 1876. T. 1, s. 107—129 + 2 pl. 4:o. En ny uppl. 115 s. + 1 släkttab. S.-Peterb. 1877.
Ur: Zapiski Imp. Akad. nauk. T. 30: Prilož. N:o 6.
Af den senare uppl. inneh. s. 79—115 bilagor på franska språket.
Rec. i Russische Revue 1878, s. 15—24 af *A. Brückner*; i Hist. Bibliotek. D. 7, s. XXXVI + XLII af *E. Hildebrand*].
2182. **Hüffer, H.**, Das Zerwürfnis Gustafs III von Schweden mit seiner Mutter Luise Ulrike, der Schwester Friedrich des Grossen, und die Gesandtschaft Anastasius Ludwig Menckens in Stockholm (1777—1782). Unter Mitwirkung von *F. Arnheim*.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1893. Bd 6, s. 377—450.
2183. **Arnheim, F.**, Gustaf III v. Schweden und sein Oheim Friedrich der Grosse.
Nationalzeitung 1892, N:r 218.
2184. **Nilsson, N. O. J.**, Blad ur konung Gustaf III:s och drottning Sofia Magdalenas giftermålshistoria. Efter handlingar i svenska och danska statsarkiv. 1. De första giftermålsunderhandlingarna och förlöfningen. 2. De senare giftermålsunderhandlingarna, förmålningen och Sofia Magdalenas första tid i Sverige.
Hist. Bibliotek. D. 4, s. 291—378; 5, s. 97—150, 267—328; 6, s. 53—186.
2185. **Schauman, G.**, Till religionsfrihetsfrågans historia vid 1778—1779 års riksdag. Tillägg.
Hist. Tidskr. 1898, s. 49—59, 328—338.
2186. **Hulting, J.**, Förbundet i Norrköping år 1779.
Hist. Tidskr. 1899, s. 159—164.

2187. **Bergbohm, C.**, Die bewaffnete Neutralität 1780—83. Eine Entwicklungephase des Völkerrechts im Seekriege. VIII+290 s. Berlin 1884.
Rec. i Baltische Monatschrift 1884. Bd 31, s. 346—352 af *F. Thudichum*.
2188. **Eichelmann, O.**, Der bewaffnete Neutralitätsbund Russlands vom Jahre 1780.
Russische Revue 1880. Bd 16, s. 197—249.
2189. **Fauchille, P.**, La diplomatie française et la ligue des neutres de 1780 (1776—1783). XI+629 s. Paris 1893.
Bibliothèque internationale et diplomatique. T. 32.
2190. **Body, A.**, Gustave III, roi de Suède, aux eaux de Spa. 131 s. Bruxelles 1879.
2191. **Reumont, A. v.**, König Gustaf III v. Schweden in Aachen in den Jahren 1780 und 1791.
Zeitschrift d. Aachener Geschichtsv. Bd 2, s. 1—69. Äfven i Kleine historische Schriften. Gotha 1882, s. 283—398.
2192. **Fersen, A. v.**, The French army in the revolutionary war. Count de Fersen's private letters to his father, 1780—81. Transl. from the French by *G. Holmes*.
Magazine of American history 1891. T. 1, s. 55—70, 156—173.
2193. **Tegnér, Elof**, Gustaf Mauritz Armfelt. Studier ur Armfelts efterlämnade papper samt andra handskrifna och tryckta källor. 1. Armfelt och Gustaf III. 2. Armfelt i landsflykt. 3. Under omstörtningarna 1803—1814. Sthlm 1883—87.
1 rec. i Finsk Tidskr. 1885. Bd 18, s. 417—440 af *M. G. Schybergson*; i Hist. Tidskr. 1884, s. VI—XIII af *Th. Westrin*; i Nordisk Tidskr. 1884, s. 493—496 af *S. J. Boëthius*: 2—3 i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 36—48 af *Th. Westrin*; i Ny Svensk Tidskr. 1888, s. 332—336 af *E. L.*; i Nordisk Tidskr. 1888, s. 397—402 af *A. Hammarskjöld*; i Finsk Tidskr. 1888. Bd 24, s. 417—486 af *M. G. Schybergson*. (Se No 2130.)
2194. **Wallis, E.**, Gustaf Mauritz Armfelt såsom konungagunstling.
Ur Dagens Krönika 1885. Årg. 5, s. 219—240.
2195. **Jacobsson, N. v.**, Med Gustaf III:s syster i Italien. Hittills otryckta dagboksanteckningar, sammanförda af *A. Arfwidsson*.
Ny Illustrerad Tidning 1897, s. 19—20, 35, 42—48, 50—51, 59, 67—68.
2196. Utdrag ur Vänskaps och handels tractat emellan Hans Maj:t Konungen af Sverige och the Förente Staterne i Norra Amerika afsluten i Paris then 3 April 1783, ratificerad Stockholms slott then 23 Maji 1783, och uti Congressen af Förente Staterne i America then 29 Juli samma år. 18 s. 4:o. Sthlm 1897.
2197. **Odhner, C. T.**, Gustaf III och Katarina II åren 1783—1784.
Nordisk Tidskr. 1879, s. 139—159.

2198. **Nordmann, P.**, Gustaf Filip Creutz och Göran Magnus Sprengtporten Åren 1788 och 1784.
Finsk Tidskr. 1895. Bd 38, s. 189—200.
2199. **Baille, Ch.**, Notes sur le baron de Staël, ambassadeur de Suède en France, mort à Poligny le 9 mai 1802. 19 s. Besançon.
Extrait des Annales franc-comtoises 1895, Juillet—Août.
2200. **Sprengtporten, G. M.**, Tvenne förslag till Finlands styrelse. Utg. af *K. K. Tigerstedt*. Progr. IX + 10 s. Åbo 1881.
Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. LXXXIX—XCI af *S. J. Boëthius*.
2201. **Tigerstedt, K. K.**, Göran Magnus Sprengtportens plan till åstadkommande af Finlands själfständighet och hans inträdande i rysk tjenst. Progr. 14 + 8 s. Åbo 1882.
Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. LXXXIX—XCI af *S. J. Boëthius*.
2202. **Odhner, C. T.**, Gustaf III:s besök i Köpenhamn 1787 och förslag till ett skandinaviskt förbund. [Med bilaga.]
Hist. Tidskr. 1881, s. 161—194, 296—302.
2203. **Köersner, V.**, Gustaf III:s yttre politik under tiden närmast före ryska krigets utbrott. Akad. afh. [Upsala.] VII + 80 s. Falun 1882.
2204. **Boëthius, S. J.**, Om orsakerna till Gustaf III:s krig med Ryssland. 15 s. Upsala 1884.
Utgjorde förf:s profvöreläsning. Ingick äfven som Progr. i redogörelse för högste elementarläroverket för flickor i Upsala läsåret 1883—1884.
2205. **Chrapovitskij, A. V.**, Utdrag ur sekreteraren hos kejsarinnan Katarina II, sedermera verkliga geheimerådet A. V. Chrapovitskijs dagbok 1787—1792. Öfvers. från ryskan af *C. Silfverstolpe*. V + (1) + 128 s. Sthlm 1880.
Ryska historiska skrifter i svensk öfversättning. 2.
Rec. i Hist. Tidskr. 1881, s. XIII—XVII af *C. T. Odhner*.
- 2205¹. **Wassiltchikow, A.**, Les Razoumowski. T. 2. Le comte André Razoumowski. P. 1. (Règne de Cathérine II et de Paul I.) 1752—1801. Edition Française par *A. Brückner*. VI + (1) + 421 s. + 2 port. + 1 pl. Halle 1893.
2206. **Odhner, C. T.**, Razumovskijs not den 18 juni 1788. 32 s.
Historiska Studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
2207. **Kansleren Bezborodkos** bref till furst Potemkin 1788.
Hist. Tidskr. 1883, s. 280—286.
Innehåller en hel del upplysningar om Rysslands förhållande till Sverige.
2208. **Anckarsvärd, M.**, Minnen från åren 1788—1790. III + 168 s. + 1 portr. Sthlm 1892.
Skrifter utgifna af Svenska Historiska Föreningen. 1.
2209. **Brückner, A.**, Neue Beiträge zur Geschichte der Kaiserin Katharina II. (Se N:o 2150.)
Russische Revue 1885. Bd 25, s. 381—433.
Berör bl. a. kriget mellan Sverige och Ryssland.
Är egentligen en rec. af Sborniks 42:a del.

2210. **Handlingar rörande förhållandena vid Finlands östra gräns 1788—90.**
Medd. af *V. Wasastjerna*.
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 78—88.
2211. **Jane, F. T., The imperial Russian navy. Its past, present, and future.** With over 160 illustrations from sketches and drawings by the author and from photographs. 755+(1) s. London 1899.
Appendix innehåller en rätt utförlig skildring af Sveriges sjökrig med Ryssland under Gustaf III.
2212. **Kornetten Gustaf Reinhold af Klerckers anteckningar under deas fångenskap i Ryssland 1788—1790.**
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 24. Förhandlingar och Uppsatser. 7. (1892—98), s. 48—64.
2213. **Schilder, N. K., Ekaterina II i Gustaf III. Iz epochi švedskoj vojny 1788—1790 gg.**
Russkaja Starina 1876. T. 17, s. 427—436.
2214. **O pobědě oderžannoj admiralom Grejgom nad Švedskim flotom. Vysočajšij ukaz Pskovskomu gubernatoru pilju 10-maja 1788 g.** [Om en seger vunnen af amiral Greijgh öfver svenska flottan. Kejsarlig skrifvelse till guvernören i Pskov d. 10 maj 1788.]
Rusekaja Starina 1897. T. 90, s. 498.
2215. **Bref från hertig Carl (sedan konung Karl XIII). 22 juli 1788.**
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1885. D. 1, s. 100—102.
2216. **Odhner, C. T., Ett bidrag till Anjalaförbundets historia.**
Hist. Tidskr. 1882, s. 70—76.
2217. **Danielson, J. R., Anjalan mies K. H. Klicck Venäjällä. 1—3.** [Anjalamannen K. H. Klicck i Ryssland.]
Valvoja 1883, s. 208—217, 375—382, 503—518.
Införd i öfversättning i Försvarsvännen 1894, s. 90—92, 94—96, 97—100, 101—104; 1895, s. 5—7, 11—12, 13—14.
2218. **Ekman, C. C., Dagbok förd under kriget i Finland 1788—1790. Utgifven af R. Hausen. Med författarens porträtt och en karta. VII + 266 s. Helsingfors 1900.**
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 44.
Ett utdrag af denna dagbok under titel: Dagbok 1788. Från Anjalaförbundets tid. 1. Sammandragen och belyst af *J. O. I. Rancken*. VII + 27 s. Progr. (Wasa) Nikolaistad 1885
Rec. i Hist. Tidskr. 1900. Öfv. o. gr., s. 29—32.
2219. **Rancken, J. O. I., Från Anjalaförbundets tid. 2. Progr. 59 s. Vasa 1886.**
Inneh. bl. a.: Om svenska arméns ställning vid Fredrikshamn 1788; Utdrag ur Fredrikshofs-protokollerna m. m.
2220. **Nordmann, P., Johan Henrik Hästesko. Några blad ur Anjalaförbundets historia.**
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 18. Förhandlingar och Uppsatser. 5. (1889—90), s. 139—177.

2221. **Taylor, H.**, Four centuries of English letters.
The Nineteenth Century 1881. Vol. 10, s. 405—422.
Innehåller bl. a. ett bref från Hugh Elliot till Gustaf III, dat. Göteborg d. 10 nov. 1788.
2222. När Norrköping skulle försvaras mot ryssarne. [1788.]
Allmänna Försvarsföreningens Årsskr. 1899: H. 1, s. 68—79.
2223. **Greppi, G.**, Un gentiluomo milanese guerriero diplomatico 1763—1839.
Appunti biografici sul ball conte Giulio Litta-Visconti Arese. XII + 178 s. Milano 1896.
Giulio Litta var anförare för den afdelning af ryska flottan, som i slaget vid Svensksund 1789 afgjorde slaget till Rysslands fördel.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Ofv. o. gr., s. 31—36 af [*Elof*] T[egnér].
2224. **Jordan, P.**, Die Seeschlacht bei Reval am 2. Mai 1790.
Baltische Monatschrift 1890. Bd 37, s. 205—228.
2225. Zum 100. Gedenktage der Seeschlacht bei Reval.
Neue Dörpt. Ztg. 1890, N:o 102.
2226. **Jonsson, W.**, Krigshändelserna i Anjalatrakten den 1—6 maj 1790.
(Med 3 bilagor och 4 kartor.)
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1893, s. 353—380.
2227. [**Sillén, J. G.**], En månad på Amphion. Minnen från sjötåget, upptecknade af en deltagare. 108 s. Sthlm 1890.
2228. Gustaf III om 1790 års sjökrig.
Hist. Tidskr. 1890, s. 270—275.
2229. Freden vid Värälä. Från ryskan af *E. Hildebrand*.
Hist. Tidskr. 1882, s. 295—320.
2230. **Tolstoj, G. D.**, Verel'skij mirnyj dogovor s Švecieju 3-go avgusta 1790 goda. [Freden i Värälä med Sverige den 3 augusti 1790.] (Po dokumentam iz archiva grafa Igel'stroma.) [Handlingar ur grefve Igelströms arkiv.]
Russkij Archiv 1887. T. 3, s. 457—487.
Med bifogade bref från Katarina II, Gustaf III, Bezborodko, Osterman och Igelström samt anteckningar af Ehrenström.
2231. **Odhner, C. T.**, Gustaf III och Katarina II efter freden i Värälä.
Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1886. D. 9 (1895), s. 146—208.
2232. **Geffroy, A.**, Une négociation à la cour de Catherine II.
Revue d'histoire diplomatique 1888, s. 344—366.
Behandlar Stedingks underhandlingar i Petersburg 1791.
2233. **Hochschild, C. F. L.**, Gustaf III, Sofia Magdalena och Christian VII 1788.
Hist. Tidskr. 1893, s. 305—318.
2234. **Wahlström, L.**, Sveriges förhållande till Danmark 1788—89. Akad. afh. (1) + VIII + 168 s. Upsala 1898.
2235. **Nielsen, Y.**, Gustaf III:s norske politik, et tillæg til »Gustavianske Papperen».
[Nor.] Hist. Tidskr. 2:en Række. Bd 1, s. 1—308.

2236. Bidrag til Felittoget mod Sverige 1788. Udg. ved *Schytte*.
Norsk Militært Tidsskr. 1883. Årg. 4, s. 180—186.
2237. *Björilin, G.*, Krigsørelserne i Bohuslän 1788. Ett hundraårsminne.
Bidrag Göteb. o. Bohus forn. o. hist. 1888. D. 4: H. 3/4, s. 209—
295 + 1 karta.
2238. *Tegnér, Elof*, Folkväpningen i Sverige 1788. Anteckningar ur Gustaf
III:s och G. M. Armfeldts efterlämnade papper.
Hist. Tidskr. 1881, s. 213—246.
Åfven separat.
2239. Ett bidrag till historien om folkväpningen i Sverige 1788.
Hist. Tidskr. 1896, s. 337—338.
2240. *Blangstrup, Chr.*, Begivenhederne i Norden i Efteraaret 1788. En
historisk Skitze. (2) + 126 s. Khvn 1889.
2241. *Wahlström, L.*, Den svenska beskickningen till Norge 1788.
Morgenbladet (Kristiania) 1896, 2 August, Extranumer; 9 August,
Extranumer.
2242. *Carl af Hessen*, Optegnelser 1744—1784 Oversatt fra fransk af
C. J. Anker. VIII + 184 s. + 1 stamtavle + 1 portr. Kristiania
1898.
2243. Fra generalfeltmarschal prins Carl af Hessens arkiv for årene 1767,
1789, 1790, 1806 og 1807. Ved *C. J. Anker*.
Norsk Militært Tidsskr. 1896, s. 401—425, 447—466.
2244. Fra generalfeltmarschal prins Carl af Hessens arkiv 1772, 1775, 1776,
1788 og 1789 ved *C. J. Anker*. (2) + 181 s. + 1 portr. Kristiania
1898.
Tillægshefte til »Norsk Militært Tidsskr.». Bd 56.
2245. *Wahlström, L.*, Gustaf III och Benzelstjernas plan mot ryska flottan
1789.
Hist. Tidskr. 1899, s. 91—108.
2246. *Blangstrup, Chr.*, Løjtnant Benzelstjernas Brandstiftelsesforsøg paa
Københavns Red i Februari 1789.
Illustreret Tidende (Khvn) 1889. D. 30, s. 256, 258, 268.
2247. *Boëthius, S. J.*, Den franska revolutionens idéer i 1789 års riks-
dagsbesvär.
Ny Svensk Tidskr. 1887, s. 15—29.
2248. *Stael von Holstein, E. M.*, [Lettre au roi de Suède, le 16 juillet
1789.]
Nouvelle revue rétrospective 1898, N:o 49 (10 juillet), s. 25—28.
2249. *Daudet, E.*, Histoire de l'émigration. Coblantz 1789—1793. D'après
des document inédits. Suivi de lettres du comte de Provence, du
comte d'Artois, de Gustave III, du comte de Calonne, du maréchal de
Castrie, du baron Breteuil, publiées pour la première fois. IX + 382 s.
Paris 1890.

2250. T[egnér, Elof,] Gustaf III och emigranterna.
Hist. Tidskr. 1891, s. 185—197.
2251. Holm, E., Danmark-Norges udenrigske Historie under den franske Revolution og Napoleons Krige fra 1791 til 1807. D. 1. XV + 445 s. 2. XII + 891 + (1) s. Khvn 1875.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 3, s. LXXII—XCIII af *O. Nilsson*; i Historische Zeitschrift 1879. Bd 42, s. 181—184 af *D. Schäfer*.
2252. Åkeson, N. P., Gustaf III:s förhållande till franska revolutionen. 1. Akad. afh. 141 s. 2. S. 143—252. Lund 1885, 86.
2253. Bittard des Portes, R., Les derniers jours d'une mission diplomatique en Suède (Août 1790—Avril 1792).
Revue d'histoire diplomatique 1895, s. 244—264.
2254. Crüwell, G. A., Die Beziehungen König Gustafs III v. Schweden zur Königin Marie Antoinette v. Frankreich. V + 107 s. Berlin 1897.
2255. Le comte de Fersen et la cour de France. Extraits des papiers du grand maréchal de Suède, comte Jean Axel de Fersen, publiés par son petit-neveu le baron *E. M. de Klinckowström*. T. 1. LXXVII + 321 + (1) s. 2. 440 + (1) s. Med porträt o. facsimiler. Paris 1878.
Rec. i Historische Zeitschrift 1880. Bd 48, s. 120—129 af — o —.
2256. Gaulot, P., M. de Fersen et Marie Antoinette.
Revue politique et littéraire 1892. Revue Bleue. T. 50, s. 582—590; 624—681; 660—666.
2257. Gaulot, P., Un ami de la reine (Marie-Antoinette—M. de Fersen). VIII + 379 s. Paris 1892.
En svensk öfversättning af *E. Bay*. 320 s. + 2 portr. Sthlm 1893.
2258. Sorel, A., La fuite de Louis XVI et les essais d'intervention en 1791. Varennes et Pillnitz.
Revue des deux mondes 1886. T. 3, s. 814—846.
Berör delvis Gustaf III:s planer.
2259. König, C. F., Svensk rekognoscering i Frankrike 1791. (Sammandrag ur kornetten sedermera majoren C. F. Königs efterlemnade minnesanteckningar.)
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 157—164.
2260. Almquist, J. A., Riksdagen i Gefle 1792. Akad. afh. 208 s. Upsala 1895.
2261. Utdrag ur inqvarteringslistorna vid riksdagen i Gefle 1792.
Meddelanden af Gestríklands fornminnesf. 1894. H. 6, s. 21—27.
2262. Anker, C. J., Mordet paa Gustaf den Tredie. Uddrag af den danske Envoyés Indberetninger fra Stockholm til Kjöbenhavn. Efter Originalerne i det danske Udenrigsministeriums Arkiv.
Museum 1895, s. 188—223.
2263. Arfwidsson, A., Konungamördaren Ribbing och hans moder.
Ny Illustrerad Tidning 1895, s. 123, 126, 182, 183, 143, 146, 152.

2264. **Bain, R. N.**, The assassination of Gustavus III of Sweden.
The English Historical Review 1887. Vol. 2, s. 548—552.
2265. **Bergstrand, A.**, Gustaf den tredjes blyesyr och dess behandling från den moderna kirurgiens ståndpunkt. Föredrag hållet vid Lunds läkarsälls kamps sammanträde den 26 april 1892.
Eira 1892, s. 259—269.
2266. **Björllin, G.**, När konungamördarne bekände. (Ett hundraårsminne.)
Svensk Kalender 1891. Årg. 12, s. 16—89.
2267. **Mémoires du duc Des Cars**, publiés par son neveu le duc *Des Cars*. Avec une introduction et des notes par le comte *Henri de L'Épinois*. T. 1: XXIV+391 s. +1 portr. 2: 438 s. +1 portr. Paris 1890.
Duc Des Cars lemnar en skildring af mordet på Gustaf III.
2268. **Hjelmérns, A.**, Ur Samuel Hjelmérs dagbok. Strödda meddelanden angående mordet på Gustaf III. 16 s. Göteborg 1892.
Aft. ur Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning 1892, 16 o. 23 mars.
2269. **Mellin, P. E.**, Verschwörung und Mordattentat gegen Gustaf III. König von Schweden. Nach Archivurkunden und anderen Quellen dargestellt. (1)+171 s. Sthlm (tr. i Gotha) 1890.
2270. **Tegnér, Elof**, Ur Adolf Ludvig Ribbings papper.
Hist. Tidskr. 1892, s. 51—70.
2271. **Wallis, E.**, Gustaf den tredjes mord. Ett hundraårsminne.
Ny Illustrerad Tidning 1892, s. 82—83, 89--91.
Öfv. till ryska i Istoričeskij Věstnik 1893. T. 51, s. 559—581.
2272. **Wallis, E.**, Klas Horn på Hufvudsta. Ett hundraårsminne.
Norman 1891. Årg. 19, s. 44—60.
2273. **Wallis, E.**, Konungamördaren greve Adolf Ribbing. En historisk studie.
Ny Illustrerad Tidning 1891, s. 46, 54, 55, 63, 64, 66, 70, 77, 78, 85, 86, 94, 95, 102, 110.
2274. **Correspondance du mis & de la mise de Raigecourt avec le marquis et la marquise de Bombelles pendant l'émigration 1790—1800.** Publiée d'après les originaux pour la société d'histoire contemporaine par *M. de la Rocheterie*. XXXII+445 s. Paris 1892.
Berör Gustaf III:s mord och det intryck som det gjorde på emigranterna i Coblentz.

c. Gustaf IV Adolf.

2275. **Brissman, A. V.**, Sveriges inre styrelse under Gustaf IV Adolfs förmyndare regering. Akad. afh. [Lund.] 178 s. Jönköping 1888.
2276. **Hildebrand, E.**, Olof Wallquist och Ecklesiastik-expeditionens upphörande.
Hist. Tidskr. 1885, s. 245—262.

2277. Anteckningar från slutet af förra århundradet. Efter *K. F. Königs*. memoarer.
Ny Illustrerad Tidning 1898, s. 122—123, 183—184, 187—188, 145—146, 161—162, 170—171, 182—183, 190—191, 203—204, 215, 217—218.
2278. *Boëthius, S. J.*, Gustaf IV Adolfs förmyndareregering och den franska revolutionen. 1. Verninacs beskickning till Stockholm 1792. 2. Underhandlingarna med Gironderegeringen samt välfärdsutskottet under Dantons och Robespierres ledning. 3. Afslutandet af 1795 års förbund. 4. Upplösningen af 1795 års förbund.
Hist. Tidskr. 1888, s. 95—180, 177—230; 1889, s. 1—44, 275—322.
2279. *Nilsson, J. W.*, De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Frankrike under Gustaf IV Adolf. Akad. afh. XVI + 125 + (1) s. Upsala 1899.
2280. *Fersen, A.*, Lettres du comte Axel Fersen. Publ. par *A. Geffroy*.
Revue d'histoire diplomatique 1888, s. 90—99.
Brefven äro skrifna till Milady Elis. Foster 1798, 1798, 1808, 1810.
2281. *Arnaud, E.*, Le chapelain de l'ambassade Suédoise à Paris pendant la terreur.
Bulletin historique et littéraire 1898, s. 554—559.
2282. *Q[uensel, J.] O.*, En episod från svenska ambassadhotellet i Paris 1795.
Personhistorisk Tidskr. 1900. Årg. 2, s. 139—146.
2283. *Böhrendtz, F. J.*, Om Sveriges förhållande till Ryssland under konung Gustaf IV Adolfs förmyndarstyrelse. 1—2.
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 251—286, 507—580.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 45—58 af *C. H. H[allengendorff]*.
2284. *Hammarskjöld, A.*, Generalen greve Gustaf Wachtmeister, hans släkt och hans fälttåg. 1—13.
Hist. Tidskr. 1898, s. 197—256; 1894, s. 37—78, 279—340; 1895, s. 97—156 + 1 karta; 1897, s. 97—150.
Afdeln. 11—13 framkallade ett genmäle af frih. *G. Lagerbring*, hvilket som bilaga medföljde Hist. Tidskr. 1897, H. 3.
2285. *Tegnér, Elof, G. M.* Armfelt i Neapel år 1794.
Hist. Tidskr. 1883, s. 1—24.
2286. Några blad af *Rutger Fredrik Hochschilds* anteckningar (Armfeltska konspirationen) jemte ett förord utgifna af hans sonson *C. F. L. Hochschild*. XV + 90 s. Sthlm 1897.
2287. *Sander, Fr.*, Francesco Piranesi, svensk konstagent och minister i Rom. Ett bidrag till belysning af högmålsprocessen mot baron Gustaf Mauritz Armfelt. 80 s. Sthlm 1880.
Nationalmuseum. Anteckningar om skulptursamlingens bildande. Bihang.
2288. *Meier, F. J.*, Af Gustaf IV Adolfs Historie. 1—4.
Historisk Arkiv 1876. Bd 1, s. 282—245, 321—358, 423—455; 2, s. 101—168.

2289. Åkeson, N. P., Förmyndarestyrelsens planer rörande Gustaf IV Adolfs förmåning. Politisk studie. (2)+71 s. Lund 1891.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 45—58 af C. H. H[*allden-dorff*].
2290. Hjelmérus, A., Gustaf IV Adolfs frierier. Efter expeditionsskreteraren Samuel Hjelmérs dagboksanteckningar. 126 + (1) s. Lund 1891.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 45—58 af C. H. H[*allden-dorff*].
2291. Hjelmérus, A., En kunglig trolofningshistoria från förra seklet. Ur expeditionsskreteraren Samuel Hjelmérs dagbok under hans deltagande i förhandlingarna rörande konung Gustaf IV Adolfs trolofning med prinsessan Lovisa Charlotta af Mecklenburg-Schwerin. 52 s. Vexjö 1891.
Öfv. till tyska af G. H. i Meckl. Tagesbl. 1894, N:o 172, 176. Beil.
2292. Drizen, N. V., Gustaf IV i velikaja knjazna Aleksandra Pavlovna. 1794—1796 gg. (Po neizdannym dokumentam Švedskago Korolevskago Archiva.) [Gustaf IV Adolf och storfurstinnan Alexandra Pavlovna. Efter outgifna handlingar i svenska Riksarkivet.]
Russkaja Starina 1896. T. 1, s. 348—365, 567—584; 2, s. 79—96, 369—390; 3, s. 153—162, 349—366, 627—645; 4, s. 193—207.
2293. Poniatowski, Stanislas, Souvenirs. Publ. par J. Korzeniowski.
Revue d'histoire diplomatique 1895, s. 481—535.
S. 517—520 berättas om Gustaf IV Adolfs och hertig Karls besök i Petersburg 1796, därvid Poniatowski var närvarande.
2294. Brückner, A., Gustaf IV i Ekaterina II v 1796 g. [Gustaf IV och Katarina II år 1796.]
Věstnik Evropy 1890. Sept.—Okt., s. 5—33, 480—507; Nov. s. 56—87.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 45—58 af C. H. H[*allden-dorff*].
2295. Gustaf IV i vel. knjazna Alexandra Pavlovna v 1797 g. Materialy, kasajuščiesja svatovstva Gustava IV. Soobščé A. Čumikor.
Russkaja Starina 1885. T. 48, s. 238—246.
Handlingar ang. k. Gustaf IV Adolfs frieri hemtade ur svenska källor.
2296. Vitzthum, comte, Cathérine II, d'après des mémoires inédits.
Revue des Deux Mondes 1890. T. 2, s. 892—915.
Berör Katarina II:s förhållande till Gustaf IV Adolf och hans ifrågasatta giftermål med storfurstinnan Alexandra.
2297. Ett ungdomsbref från Gustaf af Wetterstedt. (14 Maj 1798.)
Hist. Tidskr. 1895, s. 218—220.
2298. Jacobsson, N. v., Skällskap där man hade roligt — för 100 år sedan. Efter Nils von Jacobssons hittills outgifna dagboksanteckningar af A. Arfvidsson.
Ny Illustrerad Tidning 1899, s. 518—521, 524—526.
2299. Söderberg, E. N., När prinsen af Vasa föddes. Ett hundraårsminne.
Ny Illustrerad Tidning 1899, s. 550—551.

2300. Några bref från frih. H. H. von Essen till G. A. Reuterholm. [1800.]
Medd. af *E. Lewenhaupt*.
Hist. Tidskr. 1900, s. 155—164.
2301. *Hjelmérus, A.*, Ur Samuel Hjelmérs dagbok. Strödda meddelanden
angående den entusiasm, hvarmed underrättelsen om Napoleon Bona-
partes återkomst från Egypten mottogs i Stockholm. 10 s. Vexjö 1892.
Åfven i Smålandsposten 1892, 6 och 8 juli.
2302. *Clason, S.*, Några anmärkningar rörande riksdagen i Norrköping år
1800.
Hist. Tidskr. 1897, s. 1—30.
2303. *Hamnström, M.*, Om realisationsfrågan vid riksdagen i Norrköping
år 1800. Akad. afh. [Upsala.] 126+(1) s. Hernösand 1896.
2304. *Schybergson, M. G.*, Anteckningar om Jakob Tengströms värksam-
het vid riksdagen i Norrköping år 1800.
Skrifter utgifna af Svenska Litteratursällskapet i Finland. Förhand-
lingar och uppsatser. 12. (1898), s. 180—185.
2305. *Larsson, H.*, Sveriges deltagande i den väpnade neutraliteten 1800—
1801. Efter akter i Stockholm och Köpenhamn. Akad. afh. (2)+
140 s. Lund 1888.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 42—47 af *M. S[andegren]*.
2306. Utdrag ur grefve Samuel af Ugglas' efterlemnade papper, meddelade
af *E. V. Montan*. [Omfattar tiden 1800—1808.]
Hist. Tidskr. 1881, s. 288—295, 403—413.
2307. Vaabenstilstanden 1801.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 1, s. 180—199.
2308. Öfverste kammarjunkaren frih. Carl Bonde till Gustaf IV Adolf från
en beskickning till Napoleon 1801—1802.
Hist. Tidskr. 1886, s. 355—367.
2309. *Zlobin, K. K.*, De diplomatiska förbindelserna mellan Ryssland och
Sverige under de första åren af kejsar Alexander I:s regeringstid in-
till Finlands förening med Ryssland. Öfvers. af *H. Hjärne*. 119 +
(1) s. Sthlm 1880.
Ryska historiska skrifter i svensk öfversättning. 1.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1880, s. 459—463 af *E. Holm*; i Ny Svensk
Tidskr. 1881, s. 60—64 af *O. Sjögren*.
2310. [*Bachmann, F.*], Die Verpfändung Wismars. Von *F—n*.
Der Mecklenburger Zeitschrift f. deutsche Politik und deutsches Recht
1894. Jahrg. 14, sp. 177—179, 181—185. 4:o.
2311. *Frobenius, H.*, Wismar. Eine brennende Frage. 31 s. Wismar
1895.
2312. *Lundin, C. F.*, Wismars pantsättande till Mecklenburg-Schwerin.
Akad. afh. IV+87 s. Upsala 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 19—20 af *L. S[avenow]*.

2313. **Rohan, Ch. de**, Lettres au roi de Suède après la mort du duc d'Enghien (1804), par le comte de *Mas Latrie*.
Revue d'histoire diplomatique 1887, s. 264—266, 457—458.
2314. **La Ferronnays, A. de**, En émigration. Souvenirs tirés des papiers du cte A. de La Ferronnays (1777—1814). Par *C. de Beauregard*.
III+428 s. + 1 portr. Paris 1900.
Berör Gustaf IV Adolfs historia.
2315. **Björlin, G.**, Sveriges krig i Tyskland åren 1805—1807. IV+232 s. + 3 kartor. Sthlm 1882.
Militärlitteraturföreningens förlag. 46.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1882, s. 550—552 af *G. [O. R.] L[agerbrin]g*.
2316. **Petrich, H.**, Pommersche Lebens- und Landesbilder. Nach gedruckten und ungedruckten Quellen entworfen. Th. 2. Aus dem Zeitalter der Befreiung. Halbbd. 1. X+231+(1) s. Stettin 1884.
Inneh. s. 149—231: Ferdinand Baptista von Schill und Gustav IV Adolf von Schweden.
2317. Pommersche Geschichtsdenkmäler. Herausg. v. *Th. Pyl*. Bd 6. 162 s. Greifswald 1889.
Der französische Krieg und der Übergang Rüg. Pommerns an Preussen.
1) Übersicht der historischen Quellen betr. den französischen Krieg und den Übergang Rüg. Pommerns an Preussen (1806—1815).
2) Tagebuch über den französischen Krieg unter Leitung v. *Rüh* verfasst v. *Barkow* u. *Quistorp*.
3) Die Besetzung Greifswald's durch die Franzosen v. *K. Adam*.
2318. **Fabricius, E.**, Aus Schwedisch-Pommerns Franzosenzeit.
Baltische Studien 1889. Bd 39, s. 44—80.
2319. **Brehmer, W.**, Der Durchzug der Schweden durch Lübeck am 4. und 5. November 1806.
Mittheilungen d. Vereins f. lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1883—1884. H. 1, s. 122—129.
2320. **Rose, J. H.**, Canning and Denmark in 1807.
The English Historical Review 1896, s. 82—92.
2321. **Fournier, A.**, Napoleon I. Eine Biographie. Bd 2. Napoleons Kampf um die Weltherrschaft. X+255 s. Leipzig 1888.
Wissen der Gegenwart. Bd 67.
De hemliga artiklarna i freden i Tilsit finnas här för första gången publicerade.
2322. De hemmelige Artikler i Tilsitterfreden.
Historisk Arkiv 1888. N. R. Bd 20, s. 121—124.
2323. **Key-Åberg, K. V.**, De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Storbritannien under Gustaf IV Adolfs krig emot Napoleon intill konventionen i Stralsund den 7 Sept. 1807. Akad. afh. 125 s. Upsala. 1890.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 47—51 af *M. S[andegren]*.
2324. **Key-Åberg, K. V.**, De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Storbritannien under Gustaf IV Adolfs senaste regeringsår (7

- Sept. 1807—13 Mars 1809). Konsist. afh. [Lund.] 100 + (1) s. Upsala 1891.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Ófv. o. gr., s. 51—52 af *M. S[andegren]*.
2325. **Anker, C. J.**, Dansk Kontreadmiral og Kadetchef Hans Christian Sneedorffs Personlighed og Virksomhed 1759—1824, samt uddrag af hans offentlige Korrespondance som chef for Norges Sødeffension 1807 ... VIII + 314 + (1) s. + 3 portr. + 1 Stamt. Kristiania 1884. Sneedorffs breve utg. af C. J. Anker. Kristiania 1899.
2326. **Flood, C.**, I Krigsaarene. Optegnelser. (4)+185 s. Christiania 1881.
2327. **Flood, C.**, Povel Juell. En Levnetsbeskrivelse. 128 s. Mandal 1876.
2328. **Flood, C.**, Under Krigen (1807—1814). Nogle historiske og biografiske Optegnelser. (1)+280 s. + 1 pl. Kristiania 1892.
2329. **[Petrelli], T. J.**, En lifgrenadiers anteckningar om sin fångenskap i Frankrike 1807—1809.
 Hist. Tidskr. 1894, s. 162—170.
2330. **[Frisenberg,]** Fra Krigen 1807—14. En dansk Officers Optegnelser udgivne af hans Datter. (2)+120 s. + 1 portr. Khvn 1894.
2331. **Larsen, N. A.**, Fra Krigens Tid 1807—1814. Bidrag til den norske Marines Historie. VI+281 s. Kristiania 1878.
2332. **Godchet**, Les neutres. Étude juridique et historique de droit maritime international. VII+444 s. Alger 1891.
 Berör Sveriges yttre historia 1808—1809.
2333. **Palmstierna, C. O.**, Krigen 1808—1809. Bemærkninger efter gennemlæsningen af C. Meyers bog: Krigen 1808 og 1809. (Oversat fra det svenske manuskript af *C. J. Anker*.)
 Norsk Militært Tidskr. 1900, s. 687—700.
2334. **Felttoget i Norge eller Perioden April—Juni 1808.**
 Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 3, s. 348—382.
2335. **Krigsbegivenhederne 1808.** Ved *H. Degenkolv*.
 »Vort Forsvar» 1895, 7 April, 21 April, 5 Maj, 19 Maj, 16 Juni, 30 Juni, 14 Juli, 28 Juli, 25 August, 20 Oktober, 17 November; 1896, 12 Januar, 26 Januar.
2336. **Kindberg, J. A.**, Generalen frih. Armfelt's operation mot Kongsvinger år 1808. (Fragment ur Vermlands fältjägares historia.) En krigshistorisk studie. Täfflingskrift af 3 arméfördelningens militärförenings prisnämnd belönad med andra priset och tryckt på militärföreningens bekostnad. 132 s. + 3 kartor. Sthlm 1896.
2337. **Godée, S.**, Fegningen ved defiléet Trangen i Norge den 25 April 1808. (Oversat fra den svenske original af *C. J. Anker*.)
 Norsk Militært Tidskr. 1900, s. 612—616.
2338. **Munthe, C. O.**, Kampen ved Trangen den 25 april 1808. (En krigshistorisk-taktisk studie.)
 Norsk Militært Tidskr. 1899, s. 1—27, 73—89.

2339. Nogle aktstykker vedr. begivenhederne om Örjesö i maj 1804. (Hermed et oversigtskart.)
Norsk Militært Tidsskr. 1893, s. 405—422, 444—477, 488—499.
2340. Lewenhaupt, G., Affæren ved Prestebakke den 10 juni 1808 efter den deri deltagende svenske officer grev Gustaf Lewenhaupts optegnelser. (Ved C. J. Anker.)
Norsk Militært Tidsskr. 1900, s. 547—552.
2341. Affæren ved Berby 12 September 1808.
»Værg dit Land» 1893—94, s. 3, 6—7.
2342. Nordens politiske og militære Forhold i Tidsrummet September—December 1808.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 1—24.
2343. Krigsbegivenheder nordenfjelds 1808—1809.
»Værg dit Land» 1895, s. 6—7, 10—12, 18—20, 23—24, 26—27.
2344. Dänischer Operationsplan gegen Schweden 1809.
Militär-Wochenblatt 1893, No: 4.
2345. Den paatænkte Overgang til Skaane eller Perioden Januar—Marts 1809 + Tillæg.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 81—98; 5, s. 419—442.
2346. Tuxen, A., Den paatænkte Overgang til Skaane 1809.
Militært Tidsskr. (Khvn) 1894, s. 321—367.
2347. Freden med Sverig eller Perioden August—December 1809.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 401—411.
2348. Norrie, G., Fra 1809.
Militærlægen 1900. Bd 8, s. 160—178.
-
2349. Sveriges krig åren 1808—1809. Utg. af generalstabens krigshistoriska afdeling. D. 1. IX + 373 + 19 s. + 2 kartor samt tabeller. 2. VIII + 390 s. + 67 bilagor + 25 kartor + 6 pl. Sthlm 1890, 95.
D. 2 rec. i Norsk Militært Tidsskr. 1896, s. 678—682 af S. B.; i Tidsskrift i Militär Helsevård 1896, s. 63—69 af Axel Quennerstedt; i Finsk Tidsskr. 1896. Bd 40, s. 456—465 af M. G. Schybergson; i Finsk Militär Tidsskr. 1896, s. 116—131, 178—191, 241—262; 1897, s. 579—602, 642—667 af *** [C. Ehrnrooth].
2350. Minnen från finska kriget 1808—1809. (Medd. af H. Westermarck.)
Nutid 1897, s. 149—162.
2351. Åttioåriga minnen. Deklamationer, proklamationer, kungörelser och andra officiella publikationer utfärdade i Finland under kriget 1808—1809 och under de nästföljande åren. Furst P. Gagarins Tretton dagar i Finland. Utg. af A. S[chauman]. VIII + 155 + 34 s. Helsingfors 1890.
2352. Mönstring med kämparna från Vörrå, 1808—1809 års krig. 2:a uppl. 22 s. 12:o. Nikolaistad 1884.

2353. [Petrelli, T. J.], Ett och annat från finska kriget 1808—1809. 1—2.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1895, s. 529—538; 1896, s. 649—664; 1897,
s. 81—95.
2354. Fyra urkunder om finska kriget 1808—1809. Medd. af *J. O. I. Ranc-*
ken. 1. (Kaplanen Isr. Reinii) relation om krigshändelserna i Stor-
kyro. 2. Ol. Tiainenens tacksägelse öfver segern vid Mönningvaara. 3.
J. F. Aminoffs sjelförsvar med afseende å konventionen i Seivis. 4.
C. J. Adlercreutz' svar å nästföregående skrift. Progr. 45 s. Niko-
laistad 1888.
2355. Kgl. Svea hofrätts utslag angående landshöfdingen i Wasa M. Wan-
bergs förhållande under kriget 1808. Meddeladt af *J. O. I. Ranc-*
ken. 28 s. Nikolaistad 1886.
2356. Aminoff, B. H., Annotationer gjorda under 1808 och följande år.
Medd. af *G. F[rosterus]*.
Skrifter utgifna af Svenska Litteratursällskapet i Finland. 6. För-
handlingar och uppsatser. 2. (1886—87), s. 75—92.
2357. Björnin, G., Finska kriget 1808 och 1809. Läsning för ung och
gammal. II + 339 s. (Med många träsnitt.) Sthlm 1882. 2:a uppl.
II + 352 s. Sthlm 1883.
Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. XCIX—CII af [*C. O.*] *N[ordensva]n*; i
Nordisk Tidskr. 1883, s. 67—70 af *G. [O. R.] L[agerbrin]g*.
2358. Björnstjerna, M. F. F., Ur en svensk krigares anteckningar. [1808
—09.]
Eskilstuna Tidning 1891, N:o 2 (†), 3 (†).
2359. Carpelan, T., Finska kriget 1808—1809.
Finsk Tidskr. 1898. Bd. 45, s. 229—248.
2360. [Dahlgren, C. G.], En landtvärnsmans minnen [1808—09]. Anteck-
ningar för Östg. Corresp.
Östgöta Correspondenten 1897, N:r 147, 148, 150.
2361. Danielson, J. R., Finska kriget och Finlands krigare 1808—1809.
Från finskan af *W. Söderhjelm*. (8) + 797 s. + illustr. o. kartor.
Helsingfors 1897.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1897, s. 604—607 af *C. O. Norden-*
svan; i Finsk Militär Tidskr. 1898, s. 1—3 af *C. F. W.*
2362. Danielson, J. R., Suomen sota ja Suomen sotilaat vuosina 1808 ja
1809. [Finska kriget och finska krigarna 1808 och 1809.] 789 +
(8) s. Helsingissä 1896.
2363. Duncker, J. Z., Bref skrifna af Joakim Zakris Duncker under 1808
—1809 års krig, meddelade af *E. S. Tigerstedt*.
Finsk Tidskr. 1892. Bd 39, s. 186—189.
2364. Hammar skjöld, A., Finska kriget 1808—1809. 1—4.
Hist. Tidskr. 1896, s. 1—30, 155—184.
2365. Kivekäs, K. F., Finska kriget åren 1808—1809. Öfv. från finskan.
59 + (1) s. + 1 karta. Helsingfors 1876.
Folkupplysnings-sällskapets Skrifter. 8.

2366. **Klingspor, V. M.**, Bref till generaladjutanten C. J. Adlercreutz under finska kriget 1808.
Meddelanden från Kongl. Krigsarkivet 1884. H. 1, s. 53—77.
2367. **Nordensvan, C. O.**, Finska kriget 1808—1809. Med talrika porträtt, kartor och planer, bilder i texten, dubbelplancher och färgtrycksplancher efter teckningar af flere utländska samt svenska och finska konstnärer. 488+(2)+XIII+(1) s. 4:o. Sthlm 1897, 98.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1899, s. 520—528 af *A. Quennerstedt*; i Finsk Tidskr. 1899. Bd 48, s. 160—162 af *A.*
2368. **Nordensvan, [C. O.]**, Några synpunkter med afseende på kriget i Finland 1808—1809.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1898, s. 209—228.
2369. **Quennerstedt, Axel**, Anteckningar om sjukvården under 1808 och 1809 års finska krig.
Tidskr. i Militär Helsevård 1896, s. 121—143, 249—264.
2370. **Sprengtporten, G. M.**, Yrjö Mannu Sprengtporten'in, Suomen Kenraali-Kuvernörin virallista kirjevalhtoa v. 1808—1809. Correspondance officielle de Georg Magnus Sprengtporten, gouverneur général de Finlande en 1808—1809. [Utg. af *G. Z. Yrjö-Koskinen*.] XXII+320 s. Helsingissä 1882.
Todistus kappaletta Suomen Historiaan. 1.
2371. **Weissman v. Weissenstein, A. G.**, Dagbok från finska kriget 1808. Med belysningar af *J. O. I. Rancken*. Progr. 67 s. Wasa 1887.
2372. **Bref från öfverste J. A. Sandels till friherre A. U. Wrangel på Säby.** [1808.]
Hist. Tidskr. 1886, s. 177—183.
2373. **Björllin, G., Revolaks.**
Fordomdags. Ser. 1, s. 172—186. (Se N:o 3797.)
2374. I Åbo 1808. Aktstycken meddelade af *R. Hausen*. 1. Berättelse om det som i Åbo tilldragit sig vid och efter ryska troppernas inträngande därstädes 1808. 2. De märkvärdigaste händelser och berättelser för sednaste dagar äro följande.
Finsk Tidskr. 1882. Bd 13, s. 353—359.
2375. [Natt och Da]g, [S.], Ur svenska flottans annaler. 4. Undsättandet af Gottland år 1808.
Försvarsvännen 1895, s. 41—43.
2376. **Grotenfelt, O.**, Några Savolaks-minnen från 1808 års krig.
Kalender utgifven af Svenska Folkskolans Vänner 1896, s. 27—38.
2377. Ett aktstycke rörande förråderiet vid Sveaborg.
Finsk Tidskr. 1885. D. 19, s. 293.
2378. **Aminoff, B. J.**, På Sveaborg 1808. Dagboksanteckningar af en belägrad. Medd. af *R. Hausen*.
Finsk Tidskr. 1885. Bd 18, s. 358—376.

2379. Cronstedt, G., Amiral C. O. Cronstedt och Sveaborgs fall. 69 s. Helsingfors 1898.
2380. [Ehnröoth, C.], Sveaborgs öfvergång 1808. Hæretiska åsikter. Af ***.
Finsk Militär Tidskr. 1897, s. 209—220.
På denna uppsats svarade professor M. G. Schybergsson med en artikel »Med anledning af uppsatsen Sveaborgs öfvergång 1808. Hæretiska åsikter» i Finsk Militär Tidskr. 1897, s. 423—428.
2381. Hausswolff, G. v., Journal öfver Sveaborgs Belägring börjad från den dag första Skott lossades, den 15 Mars 1808. [Titeln äfven på finska.] Medd. af E. G. Palmén.
Historiallinen Arkisto 1881. D. 7, s. 120—144.
2382. Journal öfver Sveaborgs belägring. Medd. J. O. I. Rancken.
Historiallinen Arkisto 1878. D. 6, s. 71—98.
2383. Arén och Gummerus. Ett blad ur frihetsstridernas historia.
Allmänna Försvarsföreningens Årskrift 1898. H. 1, s. 46—75.
2384. Bladh, P. J., Bonderesningen i svenska Österbotten. En episod från 1808 års finska krig. Dagboksanteckningar sammanställda af J. O. I. Rancken. (1) + 107 + (1) s. Sthlm 1882.
2385. Estlander, B., Bonderesningen i Södra Österbotten sommaren 1808. Progr. 31 s. Helsingfors 1892.
2386. Rancken, J. O. I., Ett litet minne från bondkriget i Österbotten 1808. Händelsen vid Åminneborg ur brefmanuskript framlagd. Progr. 26 s. Nikolaistad 1876.
Inneh. bref från Eric Edman och Fredr. Ridderhjerta.
2387. Hausen, R., Konung Gustaf IV Adolf på Åland 1808.
»Vid juletid på Ålands skär.» Tidningen Ålands Julalbum 1896, s. 18—40 + 2 pl.
2388. Relation öfver affairen vid Karstula den 21 augusti år 1808.
Finsk Militär Tidskr. 1892, s. 650—657 + 1 karta.
2389. Öfverste Palmfelts affär vid Kauhajoki den 31 augusti 1808.
Finsk Militär Tidskr. 1893, s. 57—59 + 1 karta.
2390. Vid Oravais den 14 september 1808.
Försvarsvännen 1895, s. 98—100, 103.
2391. Golleyn, N. S., Boj pri Idensal'mi v Finljandij 15—go (27—go) oktjabrja 1808 g. [Slaget vid Idensalmi i Finland den 15 oktober 1808.]
Russkaja Starina 1890. T. 65, s. 99—103.
Öfv. i Finsk Militär Tidskr. 1890, s. 365—369 af L.
2392. Löjtnant Escholin försvarar »Camilla». Berättelse från 1808. (Efter en berättelse i K. Örlogsmanna-sällskapets arkiv.)
Allmänna Försvarsföreningens Årskrift 1898. H. 1, s. 117—119.
2393. [Natt och Dalg, [S.], Ur svenska flottans annaler. 3. Löjtnant Escholins försvar af korvetten Camilla år 1809.
Försvarsvännen 1895. s. 38—39.

2394. **Hammar skjöld, A.**, Döbeln och Kulneff i mars 1809.
Ny Illustrerad Tidning 1896, s. 11—14.
2395. **Tigerstedt, E. S.**, Den tappre Kulneff.
Finsk Militär Tidskr. 1898, s. 589—608, 644—665.
2396. **K. H. Klickin** valtiollisia kirjoituksia v. 1808. Julkaisut *J. R. Danielson*.
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 266—290.
2397. **Björnin, G.**, General von Döbelns fälttåg i Jemtland 1809.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1888, s. 415—486 + 1 karta.
2398. **Lindström, Ad.**, Öfveramiralen friherre Pukes expedition till Vesterbotten år 1809. IV + (1) + 139 s. + 5 kartor. Sthlm 1898. (Se N:o 2284.)
Militärlitteratur-föreningens förlag. 65.
2399. **Regné, P. B.**, Kriget och tillståndet i Vesterbotten 1809, jämte föregående historik öfver ryssarnes infall i Vesterbotten på 1700-talet.
Akad. afh. 67 s. Sthlm 1891.
2400. **Slaget vid Säfvar 1809.**
»Vapenbröderna» (tr. Sthlm 1894), s. 39—48.
2401. **Hans Järtas** berättelse om förberedelserna till 1809 års revolution.
Hist. Tidskr. 1894, s. 341—350.
2402. **Tegnér, Elof**, Friherre Jakob Cederström och förberedelserna till 1809 års revolution.
Hist. Tidskr. 1895, s. 229—260.
2403. **Sandegren, S. A. M.**, Till historien om statshväfningen i Sverige 1809. Akad. afh. [Upsala.] Progr. (2) + 86 s. 4:o. Göteborg 1890.
Rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr. s. 76—84 af *O. V[arenius]*.
2404. **Statsomvältningen i Sverig eller Perioden Mars—Avgust 1809.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 177—208.
2405. **Ameen, G.**, En konungafamiljs afsked från sitt land. Ur efterlämnade anteckningar.
Ord och Bild 1899, s. 814—820. (Med 3 bilder.)
2406. **Skjöldebrand, A. F.**, Depecher under resan till Tyskland med f. d. konungen Gustaf IV Adolf och dennes familj 1809—1810.
Hist. Tidskr. 1888, s. 462—477; 1884, s. 95—108.
2407. **Kleinschmidt, A.**, Die Irrfahrt Gustav's IV Adolf von Schweden.
Historisches Taschenbuch 1888. 6:e Folge. Jahrg. 7, s. 87—105. Samma upps. på danska finnes i Historiskt Arkiv. N. R. Bd 19, s. 182—198.
2408. **Bernoulli, C.**, Der Schwedenkönig Gustaf IV Adolf wird Basler Bürger.
Basler Jahrbuch 1892, s. 118—185, 197—200.

11. Karl XIII—Oskar II.

a. Urkundssamlingar.

2409. **Karl XIV Johan, Bref 1813—1814.**
Carl Johans Förbundets handlingar för åren 1894—1898 (tr. 1898), s. 39—85.
2410. **Ahnfelt, A., Från Europas hof, dess furstehus och aristokrati.** Skildringar hemtade ur nya specialverk samt svenska och utländska arkiv. Bd 1: Struensee och drottning Karoline Mathilde, ministern d'Albedyhlls minnen, tronföljarvalet i Örebro 1810 samt strödda bidrag till Karl Johans historia. 2: Kristian VIII:s memoarer från den norska regenttiden samt berättelser ur danska hoffivet under Fredrik VI:s senare regeringsår. 3: Memoarer af Ch. Greville och H. Greville samt lady Bloomfield. Sthlm (tr. i Norrköping) 1883, 84. (Se N:o 2594.)
2411. **Akrell, C., & Troll, S. G. v., Minnen från Carl XIV:s, Oskar I:s och Carl XV:s dagar.** D. 1: Akrell, C., Minnen. (8) + 178 s. 2: Troll, S. G. v., Minnen. Jemte supplement ur vår nyare politiska historia. Utdrag ur Trolls riddarhusanförenden och ur en riksdagsbondes anteckningar. IV + 367 s. Sthlm 1884, 1885.
2412. **Bref och handlingar rörande bondeupploppet i Skåne 1811.**
Saml. utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1876. H. 4, s. 53—95.
2413. **Brelin, S., Öfverste Brelins anteckningar 1809—1818.**
Svenska memoarer och bref utg. af H. Schück o. O. Levertin. 1 (1900) s. 1—63.
2414. **De Geer, L., Minnen.** D. 1. (3) + 281 + (1) s. 2. 800 + (1) s. Sthlm 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 91—92 af *Ehd.* [*E. Hildebrand*]; i Svensk Tidskr. 1892, s. 563—573 af *H. C.*; i Nordisk Tidskr. 1892, s. 696—701 af *—r.*; i Ord och Bild 1892, s. 427—430 af *O. v. Zweigbergh*; i Tilskueren 1893, s. 835—880 af *C. St. A. Bills.*
2415. **Döbeln, E. G. v., Några anteckningar om och af general G. C. von Döbeln.** D. 4. Utgifven efter författarens död af *O. A. Stridsberg.* Med porträtt samt med afbildningar af v. Döbelns grafvård & Johannes kyrkogård i Stockholm och af monumentet i Umeå. (4) + 216 s. Sthlm 1878.
D. 1—3 utg. 1856.
2416. **Fähræus, O. I., Skildringar ur det offentliga lifvet [1825—54].** (1) + 335 + (1) s. Sthlm 1880.
Rec. i Hist. Tidskr. 1881, s. LIV—LXIII af *R. M. B[owallius].*
2417. **Handlingar rörande Carl Johans historia [1813, 1814].**
Carl Johans Förbundets handlingar för 1881—84 (tr. 1885), s. 6—32; 1885—93 (tr. 1894), s. 18—64.

2418. **Handlingar**, Carl Johan-förbundets, för åren 1874—[1902]. [H. 12—17.] Upsala 1875—[1902]. H. 13 tr. Sthlm 1881.
2419. **Hedvig Elisabeth Charlotta**, Une correspondance inédite d'Hedwige-Charlotte reine de Suède, publ. par [*Helene Hedwig*] Comtesse Tomasucci, née *Klinckowström* (*Edwige Fersi*).
Revue Internationale 1890. Année 7. T. 26, s. 5—24, 202—212.
2420. **Horn, C. Fr.**, Minnen ur min lefnad. 1: 1791—1814. 2: Minnen från 1814 vid afslutandet af föreningen mellan Sverige och Norge. 3: Enskilda förhållanden 1815—1823. 4: Riksdagarna 1828—1840. 5: 1844—1852.
Hist. Tidskr. 1892, s. 1—50, 193—228.
2421. **Memorial**, Rikens ständers constitutions utskotts, angående dess förslag till regeringsform afgifvet den 2 juni 1809 och Kongl. Maj:ts och Rikens ständers fastställda regeringsform, dat. den 6 juni 1809. 46 s. Upsala 1889.
2422. **Minnen**, Utländska diplomaters, från svenska hofvet. Skildringar saml. ur deras anteckningar m. m. af *Scævola* [*K. A. Strömbäck*]. 691 s. Sthlm (tr. i Norrköping) 1885, 86.
Rec. i Hist. Tidskr. 1886, s. 23—26 af "XXI" [*J. Hellstenius*].
2423. **Palmstierna, C. F.**, Berättelser ur friherre Carl Otto Palmstiernas lefnad (1790—1878). 218+(1) s. Sthlm 1880.
Rec. i Hist. Tidskr. 1881, s. LIV—LXIII af *R. M. B[owallius]*.
2424. **Protocoller**, Hederwärda bondeståndets, vid riksdagen i Stockholm 1809—1810. Enligt 1873 års riksdags beslut af trycket utgifne. Bd 4—10. Sthlm 1875—76.
2425. **Ridderstad, C. F.**, Regnbågen. Interförrer från olika tider. Anteckningar och minnen. D. 1.* 672 s. Sthlm 1883.
2426. **Sakregister** till Rikets ständers protokoll med bihang för tiden f. o. m. år 1809 t. o. m. år 1866. Utarb. af *Johan Johansson i Nora-skog*. 1: XII+1064 s. 2: IV+1106 s. 4:o. Sthlm 1893.
2427. **Tronföljarevalet 1810**. Protokoll och handlingar utgifna af Kongl. Samfundet för utgivande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom *O. Alin*. V+318 s. Sthlm 1899.
Historiska Handlingar. D. 17.
2428. **Vogt, J. H.**, Optegnelser om sit Liv og sin Embedsvirksomhed 1847—1858, udgivne af den norske historiske Forening. H. 1—2. VII+250 s. + 1 portr. Kristiania 1894, 95.
2429. **Aktstykker** nærmest vedrørende Danmark-Norges Forhold til Sverig 1812.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 5, s. 283—376.
2430. **Aktstykker** nærmest vedrørende Forholdet til Sverig 1810—1811.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 5, s. 1—78.

2431. **Aktstykker og Breve af blandet Indhold, nærmest vedrørende Perioden Juni—August 1818.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne 1895. Bd 7, s. 1—27.
2432. **Aktstykker, Andre, henhørende til Perioden November 1807—Juni 1808.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 8, s. 332—347, 447—461.
Innehåller bl. a. flera bref från Bernadotte.
2433. **Aktstykker, Andre, 1813—1814.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 9, s. 196—210.
2434. **Breve fra og til Norge. [Marts—August]—December 1809.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 209—340, 412—478.
2435. **Breve og Indberetninger m. v., særligt vedrørende Fredsforløbet med England [April—Maj 1813].**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 6, s. 147—181.
2436. **Breve, Andre, fra Perioden Marts—December 1809.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 4, s. 378—400, 474—497.
2437. **Breve, Private, fra Krigsskuepladsen ved Sydgrænsen, Juli—November 1813.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 7, s. 287—372.
2438. **Brevveksling, Frederik VI:s, med Myndighederne i Norge i Perioden Januar—Marts 1813.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 6, s. 66—86, 297—340.
2439. **Brevveksling, Frederik VI:s, med Myndighederne ved Sydgrænsen. [April—Maj 1813.]**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 6, s. 182—297.
2440. **Brevveksling, Frederik VI:s, med Statholderen i Norge, Juni—November 1813.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 6, s. 423—456; 7, s. 421—464.
2441. **Kaas, F. J., Kancellipræsident Kaas's, Breve til Niels Rosenkrantz under hans Sendelse til det franske Hovedkvarter 1813.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 6, s. 341—374.
Tillika med ett par bref som finnas uti »Frederik VI:s Brevveksling med Myndighederne ved Sydgrænsen [April—Maj 1813]» utg. med titel Frederik VI:s Udsoning med Napoleon. 56 s. 4:o, Khvn 1894.
2442. **Rapporter og breve, Nogle hidtil utrykte, fra prins Christian August. (Ved C. J. Anker.)**
Norsk Militært Tidsskr. 1898, s. 21—49, 106—182.
2443. **Rosenkrantz, N., Egenhændige Breve til Frederik VI. 1810—1813.**
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 5, s. 79—110, 211—282; 6, s. 5—68, 121—147, 375—416; 7, s. 28—46, 378—416.
2444. **Tractater, Danske, efter 1800. Udg. paa Udenrigsministeriets Foranstaltning. Saml. 1: Politiske Tractater. Bd 1. 1800—63. H. 2. 1834—63. S. 143—317. Bd 2. 1863—79. 589 s. Khvn 1877, 85.**
De föregående häftena af Bd 1 utk. före 1875.

2445. **Bloomfield, B.**, *Memoirs of Benjamin lord Bloomfield, edited by G. lady Bloomfield.* 1. XV+303 s. + 1 portr. 2. VII+348 s. + 1 portr. London 1884.
En svensk öfv. 221+(2) s. Sthlm (tr. i Norrköping) 1886.

b. Karl XIII och Karl XIV Johan.

2446. **Ahlén, Abr.**, *Berättelse om förhandlingarna vid riksdagen 1809—1810.* 1. Konsist. afn. [Skara.] 98 s. Christianstad 1876.
2447. **Alin, O.**, *Konungamakten, bondeståndet och regeringsformen 1809.*
Ny Svensk Tidskr. 1885, s. 381—414.
2448. **Rydin, H. L.**, *Om 1809—1810 års riksdags statsrättsliga betydelse för statsregleringen.* 1—2. Progr. 120 s. Upsala 1875, 76.
2449. *Hans Järtas koncept till regeringsformen. Meddeladt af O. Alin.*
Statsvetenskaplig Tidskr. 1897—98, s. 3—30.
2450. **Kjellén, R.**, *Hvem har stiftat Sveriges regeringsform af 1809?*
Hist. Tidskr. 1896, s. 79—108.
2451. **Kjellén, R.**, *Den nationella karakteren i 1809 års grundlagstiftning.*
Hist. Tidskr. 1898, s. 1—22.
2452. *Utlåtande af lagman G. Poppius i författningsfrågan 1809.*
Hist. Tidskr. 1896, s. 838—844.
2453. **[Hildebrand, E.] Svenska Pommern och 1809 års regeringsform. Af Ehd.**
Hist. Tidskr. 1898, s. 177—180.
2454. **Motzfeldt, A.**, *Norge og Sverige i 1809 og 1814.* 40 s. Kristiania 1894.
2455. **Lagerbjelke, G.**, *Sveriges förhållande till främmande makter från den 13 mars till den 6 juni 1809. Underdånig berättelse. Meddeladt af O. Alin.* 31+(1) s.
Historiska studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
2456. **Hjelmérus, A.**, *Ur Samuel Hjelmérs papper. Då tryckfriheten etablerades.* 16 s. Halmstad 1899.
Separattryck ur »Halland», 4 o. 5 augusti 1899.
2457. **Prinds Christian August [Carl August.] En biografisk Skitze.**
Folkevennen 1879, s. 827—853.
2458. **Holst, J. H. v.**, *Efterladte Papirer. Ved C. J. Anker.*
Morgenbladet (Kristiania) 1896, 26 Januar, Extranumer.
Handlar bland annat om Karl August och hans död 1810.
2459. **Malmström, O.**, *Kronprinsen Karl Augusts död.*
Ord och Bild 1900, s. 497—504. (Med 4 bilder.)

2460. »Fersenska mordet». Skildradt af drottning Hedvig Elisabeth Charlotta i hennes dagboksanteckningar för år 1810, 11. Medd. af *C. C:son Bonde*.
Personhistorisk Tidskr. 1898, 99. Årg. 1, s. 1—15, 51—87.
2461. Wallis, E., Fersenska mordet.
Kalendern Svea 1898. Årg. 50, s. 181—141 + 1 plansch.
2462. Clausen, J., Frederik Christian, Hertug af Angustenberg (1765—1814). En monografisk skildring. (3) + 148 s. + 2 portr. Khvn 1896.
Frederik Christian, en broder till Karl August, var ifrågasatt till tronföljare i Sverige 1810.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 17—20 af *A. S[tille]*.
2463. Nogle Breve fra Hertug Frederik Christian af Angustenburgs sidste Aar. Meddelte af *Aage Friis*.
Danske Magazin. Femte Række. Bd 4, s. 80—89.
2464. Friis, Aage, Frederik den Sjette og det andet svenske Tronfølgervalg 1810.
[Dan.] Hist. Tidskr. 7:e Række. Bd 1, s. 241—227, 358—418.
2465. [Lounmyer, H.], L'élection du maréchal Bernadotte au trone de Suède. Par *H. G. Russell*.
Revue britannique 1888. T. 4, s. 98—114.
2466. Ahnfelt, A., La diplomatie Russe à Stockholm en décembre 1810.
Revue Historique 1888. Bd 87, s. 68—78.
-
2467. Ahnfelt, A., Två krönte rivaler. Bernadottesminnen af J. P. von Suchtelen, greve Romanzow, furst Czernicheff m. fl. Efter de hittills otryckta originalhandskrifterna i Kejsarl. Utrikesdepartementet i St. Petersburg utgifna och tillökade med andra tryckta och otryckta källor. D. 1. 374 s. + 1 portr. 2. 446 s. Sthlm 1887.
2468. Alin, O., Carl Johan och Sveriges yttre politik 1810—1815. Historisk studie. H. 1°. (1) + 112 + 88 s. Sthlm 1899.
Rec. i Stockholms Dagblad 1899, N:o 467, 8 oktober af *H. Forssell*;
i Finsk Tidskr. 1899. T. 47, s. 467—468 af *M. G. Schybergson*.
2469. Almén, J., Ätten Bernadotte. Biografiska anteckningar. Med 190 illustr. XII + 338 s. 2:a tillökade uppl. Med 210 illustr. D. 1. XII + 215 s. 2. 162 s. Sthlm 1893, 96.
2470. Blomberg, Ant., Marskalk Bernadotte. Skildringar ur hans lif och hans tid (1763—1810). 451 + (1) s. 2:a omarb. uppl. D. 1. 331 + (1) s. 2. 289 + (1) s. Sthlm 1888, 99.
Rec. i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 1—9 af *A. H[ammarskjöld]*;
i Finsk Tidskr. 1889. Bd 26, s. 298—296 af *T. Dillner*.
2:a uppl. har omslagstiteln: Bibliotek för historiska skildringar och memoar-verk. 2.

2471. **Brehmer, W.**, Beiträge zur Geschichte Lübecks in den Jahren 1800—1810. 7. Französische Berichte über die Schlacht bei Lübeck. 11. Geschenke an französische Officiere nach der Schlacht bei Lübeck. Mittheilungen d. Vereins f. Lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1891/92. H. 5, s. 49—59, 65—78, 83—87, 99—105, 118—117; 1895, 96. H. 7, s. 5—10.
Berör Karl XIV Johans historia.
2472. **Fægtningen ved Lübek og Hamburgs og Lübecks Besættelse af de Franske.** [1806.]
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 2, s. 268—299.
Innehåller åtskilligt om Bernadotte.
2473. **Gustafson, Z. B.**, The Bernadottes.
Harper's New Monthly Magazine 1861, December, N:o 879.
2474. [Holst, Chr.], Kong Karl XIV Johan. 188 s. + 1 pl. Christiania 1879.
2475. **Krømer, R. v.**, Tal och föredrag på Carl Johans-förbundets högtidsdagar med 3 kartor och 7 bref från general Bonaparte och kejsar Napoleon I till general Bernadotte och prinsen af Ponte Corvo . . . 246 s. Upsala 1876.
2476. **Lacroix, D.**, Les maréchaux de Napoléon. 54 portraits et gravures. VIII+430 s. Paris 1896.
En biografi öfver Bernadotte s. 108—119.
2477. **Marbot, Mémoires de général Bon de Marbot.** T. 1—3. Paris 1891.
Berör Karl XIV Johans tidigare lefnadsöden.
2478. **Masson, Fr.**, Les diplomates de la Révolution. Hugou de Bassville à Rome, Bernadotte à Vienne. 295 s. + 1 portr. + 1 pl. Paris 1882.
2479. **Melssner, M.**, Bernadotte in Hamburg.
Literatur- und Unterhaltungs-Blatt. Beilage des »Hamburger Fremden-Blattes«, 18 August 1900.
2480. **Nielsen, Y.**, Carl Johan, som han virkelig var, og som han skildres af Hr. Professor J. E. Sars. Foredrag holdt i Christiania Arbeider-samfunds store Sal, efterat Hr. Sars havde afsluttet sine Forelæsninger ved Arbeiderakademiet over Carl Johans Tid, 5 April 1897. 30 s. Christiania 1897.
2481. **Næss, H. J.**, Fra Karl Johans-tiden. Historiske Fortællinger. 2:den omarbejdede og forøgede Udgave. (3)+224 s. Kristiania 1899.
2482. **Pierce, E. W.**, King Charles XIV of Sweden. (Jean Baptiste Jules Bernadotte.)
Frank Leslie's Popular Monthly 1895, August.
2483. **Prinsen af Pontecorvo paa Koldinghus.**
Danebrog 1882, 88. Aarg. 3, s. 615—618.
2484. **Pyttersen, H.**, La première fiancée de Napoléon Ier. (D'après des documents livrés à la publicité par S. M. Oscar II, roi de Suède.)
Revue des Revues 1896. Vol. 19, s. 122—131.
Innehåller äfven en del upplysningar om Bernadotte.

2485. **Schefer, Chr.**, Bernadotte, prince de Suède, et l'Europe (1810—1815). Annales de l'école libre des sciences politiques 1898. Année 13, s. 303—342.
2486. **Schefer, Chr.**, Bernadotte roi (1810—1818—1844). VIII+294+(1) s. Paris 1899.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 71—75 af *Ehd.* [*E. Hildebrand*]; i Revue politique et littéraire 1899. Revue Bleu. T. 64, s. 508—506 af *E. Faguet*.
 Öfv. till svenska af *A. Bergström*. 226+(1) s. 1 portr. Sthlm 1900.
2487. **Schefer, Chr.**, Les débuts de Bernadotte prince de Suède. Revue de Paris 1899. Année 6: N:o 6, 15 Mars.
2488. **Skavlan, Aage**, Betragtninger over Karl-Johans-Politikken i Sverige og Norge 1810—1814.
 Historiske Billeder fra den nyere Tid i Norge, Danmark og tildels i Sverige, s. 381—472.
2489. **Svederus, G.**, Betragtelseer öfver konung Carl XIV Johan jemte anekdoter om hans person. Föredrag i Carl Johans Förbundet den 11 maj 1874.
 Carl Johans Förbundets handlingar 1874 o. 1875, s. 7—68.
2490. **Svederus, G.**, Konung Carl XIV Johans historia. D. 1*. 517 s. + 3 pl. Sthlm 1877, 78.
2491. **Svederus, G.**, Kejsar Napoleon och konung Carl XIV Johan. Föredrag i Carl Johans Förbundet den 11 maj 1875.
 Carl Johans Förbundets handlingar 1874 o. 1875, s. 78—88.
2492. **Thompson, E. P.**, Jean Baptiste Jules Bernadotte: the founder of a dynasty. Gentleman's Magazine 1900. T. 288, Mars.
2493. **Vandal, A.**, Napoléon et Alexandre Ier. L'alliance russe sous le premier empire. T. 3: La rupture. 607 s. Paris 1896.
 Berör bl. a. Carl XIV Johans förhållande till Napoleon.
2494. **Wrangel, F. U.**, Från Jean Bernadottes ungdom. Biografisk skiss. [Med porträtt.] 107 s. + 2 bref i facs. Sthlm 1889.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 40—42 af [*S.*] *B[er]gh*.
-
2495. **Armaillé, comtesse d'**, née de *Ségur*, Une fiancée de Napoléon. Désirée Clary reine de Suède (1777—1860). (1) + 273 + (1) s. Paris 1897.
2496. **La femme de Bernadotte.** [Drottning Desideria]. Par *L. C.* 68 s. Paris 1898.
2497. **Hochschild, C. F. L.**, Désirée reine de Suède et de Norvège. IV+78 s. Paris & Sthlm 1888.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 42—48 af [*S.*] *B[er]gh*; i Revue politique et littéraire 1888. Revue Bleue. T. 42, s. 751—752 af *C. de Molins*.
 En öfv. till engelska af *M. Carey*. 96 s. 12:o. New-York 1891.

2498. **Hochschild, C. F. L.**, Desideria, Sveriges och Norges drottning. 68 s. + 1 portr. Sthlm 1889.
2499. **Hochschild, C. F. L.**, Konung Carl XIV Johans och drottning Desiderias första bekantskap och deras giftermål.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1892. D. 2, s. 65—68.
2500. **Masson, Fr.**, Napoleon och kvinnorna. Öfversättning från franska originalets 18:de upplaga. 249 + (2) s. + 6 portr. Sthlm 1896.
Innehåller bl. a. en framställning af Désirée Eugénie Clarys tidigare lefnadsöden före hennes giftermål med Bernadotte.
2501. [**Wrangel, F. U.**], Drottning Desiderias närmaste släktförhållanden. [Undert. *Sauss.*]
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1888. D. 1, s. 241—244.
2502. *Miscellanea Napoleonica*. A cura di *A. Lumbroso*. Ser. 3, 4. XCVI + 727 s. Roma 1898.
Innehåller bl. a. Lettres inédites de l'empereur Alexandre 1er et de Bernadotte [1810—14].
2503. *Imperator Aleksandr I i graf Armfel'd*. (1811—1812 gg.) [Kejsar Alexander I och grefve Armfelt 1811—1812.]
Russkaja Starina 1896. T. 87, s. 127—152, 323—348, 591—615; 88, s. 139—157.
2504. **Alln, O.**, Förhandlingarna om allianstraktaten mellan Sverige och Ryssland af den 5 april/24 mars 1812. 82 s. Upsala 1900.
Upsala Universitets Årskrift 1900. Progr.
2505. Svenska statsrådets protokoll i frågan om förbundet med Ryssland 1812. Utgifna af *O. Alln*. 54 s. Upsala 1900.
Upsala Universitets Årskrift 1900. Progr. 2.
2506. **Lehmann, M.**, Gneisenau's Sendung nach Schweden und England im Jahre 1812.
Historische Zeitschrift 1889. Bd 62, s. 466—517.
Ett tillägg är infördt i samma tidskr. Bd 68, s. 192.
2507. **Pingaud, L.**, Bernadotte et les Bourbons (1812—1814).
La Revue de Paris 1897, juin, s. 880—886.
2508. **Nielsen, Y.**, Aktmässige Bidrag til Sveriges politiske Historie 1812—1813. 71 s. Kristiania 1876.
Kristiania Vid. Selskabs Forbandl. 1876, No 7.
2509. En skrifvelse från svenska sändebudet i Wien Knut Bildt till furst Metternich, dat. 24 april 1813.
Mittheilungen d. Instituts f. oesterreichische Geschichts. 1898, s. 170—172.
2510. **Hörstedt, L.**, Tyska och norska fälttågen 1813 och 1814. Uppteckning öfver de märkvärdigaste händelser och slag. 2:a uppl. 33 s. Lund 1894.
1:a uppl. utk. Lund 1868.

2511. **Bleibtreu, K.**, Die Befreiungskriege. Kritische Historie. VIII+(2) + 228 s. Leipzig 1892.
Geschichte und Geist der Europäischen Kriege. 3.
2512. **Wehner, O.**, Carl Johann und Bülow in den ersten Tagen nach der Schlacht bei Grossbeeren. (Ein Beitrag zur Geschichte der Nordarmee im Jahre 1813.) Progr. 18 s. 4:o. Greifswald 1892.
2513. **Pfister, A.**, Aus dem Lager des Rheinbundes 1812 und 1813. XII + 418 s. Stuttgart u. Leipzig 1897.
Innehåller bl. a. en skildring af slagen vid Grossbeeren och Dennewitz.
2514. **Arnheim, F.**, Bernadotte und die Nordarmee bis zur Schlacht bei Dennewitz. [Art. 1—2.]
National-Zeitung 1893, N:o 418, 421.
2515. **Hansen, A. L.**, Slaget ved Dennewitz den 6:te September 1813.
Militært Tidsskr. (Khvn) 1896, s. 38—67, 810—854 + 8 Planer + 1 Skizze.
2516. **Hirsch, R.**, Die Schweden vor Leipzig 1813.
Die Grenzboten 1894, s. 139—141.
2517. **Lagerhjelm, G.**, Napoleon och Carl Johan under kriget i Tyskland 1813 till och med slaget vid Leipzig. Krigshistoriska betraktelser. X+421 s. + 6 kartor. Sthlm 1891.
2518. **Melnecke, Fr.**, Zur Beurteilung Bernadottes im Herbstfeldzuge 1813.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1894 Bd 7: H. 2, s. 161—179.
2519. **Melnecke, Fr.**, Das Leben des Generalfeldmarschalls Hermann von Boyen. Bd 1: 1771—1814. X+422 s. + 1 portr. Stuttgart 1896.
Behandlar bl. a. Nordarméns fältåg under Bernadotte 1813.
2520. **Quistorp, B. v.**, Geschichte der Nord-Armee im Jahre 1813. Bd 1—3. Berlin 1893.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidsskr. 1894, s. 271—284 af C. O. Nordensvan.
2521. **Quistorp, B. v.**, Zur Geschichte der Nordarmee im Jahre 1813.
Militär-Wochenblatt 1896, s. 331—335, 358—357.
2522. **Tingsten, L. H.**, Krigsrörelserna vid nedre Elbe under 1813 års krig från vapenstillståndets utgång till slutet af november. 67 s. + 2 kartor. Sthlm 1887.
Meddelanden från K. Krigsarkivet. H. 2.
2523. **T[ingste]n, L. [H.]**, Napoleon och Bernadotte 1813.
K. Krigsv. Akad. Tidsskr. 1896, s. 289—297.
2524. **Wiehr, E.**, Napoleon und Bernadotte im Herbstfeldzuge 1813. XI+496 s. + 6 Skizzen. Berlin 1893.
En svensk öfvers. af E. Werner. VII+322 s. Sthlm 1895.
Militärlitteratur-föreningens förlag. 71.
Rec. i Hist. Tidsskr. 1893. Öfv. o. gr., s. 84—89 af G. Dunér; i National-Zeitung 1893, N:o 418—421 af F. Arnheim; i Historische Zeit-

- schrift 1894. Bd 73, s. 498—501 af *Fr. Meinecke*; i *Revue Historique* 1894. T. 56, s. 148—151 af *M. Philippson*.
2525. **Edholm, E.**, Några minnen från 1813 års krig.
Tidskr. i Militär Helsovård 1890, s. 227—258.
2526. **Fürst, C. M.**, Från krigsåret 1813. Bref till professor A. H. Florman från bataljonsläkaren P. J. Bergelin och öfverfältläkaren C. F. Weltzin.
Tidskr. i Militär Helsovård 1896, s. 862—872.
2527. *Erinnerungen des General-Majors L. N. H. v. Buchwald an seine Commandantschaft zu Altona im Dezember 1813. Mitgetheilt v. A. Wetzel.*
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte 1898. Bd 23, s. 121—208.
2528. [**Bergstrand, W.**], Ur nyare tidens politiska skiften. Smärre uppsatser af *Marcellus*. (1)+216 s. 12:o. Sthlm 1889.
Innehåller s. 20—39: »Carl Johans förmodade planer på franska tronen.» Fragmentariskt utkast.
2529. **Hedin, A.**, »Stamfaderns» spekulationer på franska kronan. En historisk essay.
Kalendern Sverige 1891. Årg. 1, s. 75—84.
2530. **Svederus, G.**, Beträktelser öfver kronprinsen Carl Johans påstådda syfte på Frankrikes krona.
Carl Johans Förbundets handlingar för Åren 1876—1880 (tr. 1881), s. 6—16.
2531. **Brehmer, W.**, Die Kriegsoperationen die der Befreiung Lübecks am 5. Dec. 1813 unmittelbar vorausgingen. (Nach e. Tagesbefehl d. schwedischen Kronprinzen.)
Mittheilungen d. Vereins f. Lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1889. H. 4, s. 49—52.
2532. Auxiliärkorpset 1813. Period 1—3.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 7, s. 85—236 + 1 karta; 8, s. 1—180 + 1 karta, 181—266.
2. *Lesser, J. A. L. og Tuxen, A.*, Auxiliärkorpset 1813. 1. Op-hold i Stecknitz Stillingen (13:de—30:te November). 2. Den til Invasionen i Holsten bestemte Del af »Nordarmeen» under Kronprinsen af Sverig. 3. Davants Tilbagegang til og Indeslutning i Hamburg (1—9 December). 4. Auxiliärkorpsets Tilbagegang til Kiel (1—9 December). 5. Auxiliärkorpsets Tilbagegang fra Kiel til Rendsborg. (Kampen ved Sehested.
3. »Rendsborg-Protokollen.»
2533. Træfningen ved Bornhöft 1813.
»Værg dit Land» 1895, No 22, Tillæg.
2534. Rytterfægtningen ved Sehested 10:de December 1813.
»Vort Forsvar» 1897, 8 Augusti.
2535. **Tuxen, A.**, Frederiksorts Belejring 1813.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 8, s. 275—299 + 1 karta.

2536. **Tuxen, A.**, Glückstadts Belejring 1818—14.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 8, s. 800—856 + 1 karta.
2537. **Jagwitz, v.**, Das Lützowsche Freikorps u. d. Kronprinz v. Schweden 1813, 1814.
Jahrbücher f. d. deutsche Armee u. Marine 1897. Bd 108, s. 268—272.
2538. **Bræstrup, Chr. J. C.**, Geheimekonferensraad Bræstrup efterladte Papierer fra 1813—1814. Udgivne af *T. Bræstrup*. IX+262+(1) s. +1 portr. Khvn 1894.
2539. **Tuxen, A.**, og **Johansen, J. C.**, Foranstaltninger til Sønderjyllands Forsvar og Hærens Opmarche bag Lille Bælt 1818—14.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 8, s. 357—436.
2540. **Rubin, M.**, Frederik VI:s Tid fra Kielerfreden til Kongens Død. Ökonomiske og historiske Studier. 640+(1) s. Khvn 1895.
2541. **Woynar, K.**, Österreichs Beziehungen zu Schweden und Dänemark vornehmlich seine Politik bei der Vereinigung Norwegens mit Schweden in den Jahren 1818 und 1814. Mit Benützung von Acten des K. u. K. Haus-, Hof- und Staats-Archivs in Wien. 166 s. Wien 1891.
Archiv für österreichische Geschichte. Bd 77: H. 2.
Öfv. till svenskan af *F. U. W[rangel]*. 2+180 s. Sthlm 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 1—2 af [*K.*] *K[ey]-Å[berg]*.
2542. **Carlson, E.**, Sverige på kongressen i Wien 1814—1815.
Hist. Tidskr. 1888, s. 67—136. Åfven Konsist. afh. Göteborg.
2543. **Treitschke, H. v.**, Preussen auf dem Wienercongresse. 1—3.
Preussische Jahrbücher 1875, 1876. Bd 86, s. 655—714; 87, s. 188—165, 281—327.
2544. [**Hebbe, G. C.**], Carl XV. Politiska tilldragelser i Europa från 1814 till och med 1876. Af *Junius*. D. 1. IV+399+(1) s. +1 portr. 2. (3)+390+(1) s. +1 portr. Sthlm 1876, 77.
Handlar om Karl XIV Johans historia, som inledning till ett större arbete om Karl XV, som dock aldrig utkom.
2545. Ett bref från Karl XIV Johan till drottning Desideria. [6 Febr. 1818.]
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1889. D. 2, s. 12—14.
2546. **Paykull, J. G. v.**, Tre statsministrar för utrikes ärendena under konung Karl XIV Johans regering efter anteckningar från min tjänstgöring i Kabinetet. 35 s. Sthlm 1882.
2547. **Adlersparre, G.**, Bref från excellensen greve Georg Adlersparre till öfverste Karl af Forsell [1823—32], utg. af *S. J. Kardell*. 107 s. [Östersund 1897.]
Urklipp nr Jemtlandsposten 1897.
2548. **Villamus, A.**, Souvenirs d'un ambassadeur auprès de la cour de Suède au temps de Bernadotte.
Le Correspondant 1885. T. 1, s. 888—903.

2549. *Bref från Esaias Tegnér till Carl Fredr. af Wingård 1823—1845. Utgifna af Elof Tegnér.* 86 s. Upsala 1894.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet. 14.
2550. *Alln, O., Carl Johan och hans tid (1828—44). Afdeln. 1. (1828—35). VI+292 + CIII+(1) s. 2 (1835—44). (3)+274 + CXLVI+(1) s.* Upsala, Sthlm 1881, 93.
D. 2 äfven utg. under titel *Carl XIV Johan och rikets ständer 1840—1841.*
Utgör *Minnen ur Sveriges nyare historia samlade o. utg. af B. v. Schinkel.* D. 12: 1—2. (Se N:o 141.)
D. 1 rec. i *Hist. Tidskr.* 1882, s. V—XI af *T. Sæve*; 2 rec. i *Hist. Tidskr.* 1893. Öfv. o. gr., s. 17—21 af *C. H. II[allendorff]*.
2551. *Sundholm, A. L., Liberalismens utveckling i Sverige 1880—1865.* 1—8.
Finsk Tidskr. 1884. Bd 16, s. 114—127, 204—216, 445—458; 17, s. 24—82.
2552. *[Da]lm[au], [W. F.], Några anteckningar från våra ständerskedagar [1809]—40—65.* H. 3—8. Sthlm 1875—79.
H. 1—2 utk. 1874.
2553. *B[reitholtz], C. A., Interiörer från Carl XIV Johans tid. Aftryck ur Nya Dagligt Allehanda.* 20 s. 12:o. Sthlm 1881.
2554. *Clausen, H. N., Fædrelandske Forhold og Anliggender. Mindre Arbejder. Udgivne efter hans Død af J. Clausen.* (4)+788+(4) s. Khvn 1880, 81.
Inneh. bl. a. Danmark og det skandinaviske Norden.

c. Oscar I, Karl XV och Oscar II.

2555. *Bacourt, A. de, Une mission en Suède et en Danemark 1844.*
Le Correspondant 1898, s. 628—660.
2556. *Paludan-Müller, C., Udenrigsministeren Grev Knuths Fremstilling af Danmarks Underhandlinger 1848 indtil Vaabenstilstanden i Malmö.*
[Dan.] *Hist. Tidsskr.* 4:e Række. Bd 5, s. 460—509.
2557. *Étude diplomatique sur la guerre de Crimée (1852—1856), par un ancien diplomate.* T. 2. 425+(1) s. St. Pétersbourg 1878.
S. 78—78: Suède et Danemark.
2558. *Bajer, F., Forsøg på større neutralitetsforbund under Krimkrigen.*
Nordisk Tidsskr. 1900, s. 481—446.
2559. *Bajer, F., Le système scandinave de neutralité pendant la guerre de Crimée et son origine historique.*
Revue d'histoire diplomatique 1900, s. 259—288.
2560. *Bajer, F., Canroberts Sendelse til Stockholm og København 1855.*
Dansk Tidsskr. 1900, s. 680—691.

2561. **Hedin, A.**, Den östeuropeiska frågan. 1. Krimkriget. — Tredje freden i Paris. — Novembertraktaten. (3)+62 s. Sthlm 1876.
2562. **Bille, C. St. A.**, Tyve Aars Journalistik. Udvalgte Artikler af »Dagbladet». D. 2. Fra Oktober 1855 til September 1862. Med en Tidstavle. 5+XVI+1064 s. 3. Fra September 1862 til Februar 1872. Med en Tidstavle. XXII+642 s. Khvn 1876, 77.
D. 1 utk. 1878.
2563. **Clausen, J.**, Skandinavismen historisk fremstillet. (3)+232 s. Khvn 1900.
2564. [**Adlersparre, K. S.**, *f. Leijonhufvud*], Några data ur en drottningas lif. [Drottning Josefina.] [Undert. *Esselde*.] 4 s. Sthlm 1876.
2565. **Holmberg, C.**, *f. Bådth*, Carl XV som enskild man, konung och konstnär. 700+(1) s. Sthlm 1890, 91.
2566. **Qvanten, E. v.**, Konung Karl XV och friherre Louis De Geer.
»Brokiga Blad.» Utg. af Konstnärsgillet's Skriftställarloge 1900 (Helsingfors), s. 86—88.
2567. **Qvanten, E. v.**, Konung Karl XV:s unionsförslag. En episod ur Nordens historia. Belyst ur minne och korrespondens.
Ur Dagens Krönika 1889, s. 521—565, 662—698, 801—839, 960—988.
2568. **Valori, prince de**, Le rêve de Charles XV.
La Nouvelle Revue 1889. T. 61, s. 30—49, 236—252.
2569. **Schefer, Chr.**, Karl XV, König von Schweden und Norwegen.
Deutsche Revue 1900. Th. 4, s. 215—225.
2570. Tre episoder i konung Karl XV:s lif. Ur kommandör Axel Adlersparres efterlämnade papper ordnade och utgifna af hans hustru. [*K. S. Adlersparre, f. Leijonhufvud*.] 82+(1) s. Sthlm 1893.
2571. Zur innern Geschichte Schwedens von 1862 bis 1877. 1—2.
Unsere Zeit 1878. N. F. Jahrg. 14, s. 104—114, 249—268.
2572. Konferensen på Ulrikedal i September 1863.
Hist. Tidskr. 1892, s. 229—235.
2573. **Bille, C. St. A.**, Skandinavisk Fata Morgana. Brudstykker af endna icke nedskrevne Livserindringer.
Tilskueren 1893, s. 415—420.
Berör händelserna 1868—64.
2574. **Bäckström, P. O.**, Öfversigt af riksdagsförhandlingarna åren 1867—1886. H. 1*: Riksdagen 1867. (1)+100 s. Sthlm 1887.
2575. **Vérany, F.**, La famille Clary et Oscar II. Étude généalogique, historique et anecdotique. 82 s. Marseille 1893.
2576. **Gubernatis, A. de**, Il giubileo del re Oscar.
Nuova Antologia 1897. Vol. 71, s. 58—67.
2577. **Hjärne, H.**, King Oscar of Sweden and Norway.
The Forum 1896. Bd 3, s. 164—175.

2578. Is king Oscar II a constitutional king? 16 s. London 1896.
2579. **Linck, J.**, Konung Oscar II. Biografisk skildring. Med 150 illustrationer. (5)+408+4 s. Sthlm 1897.
2580. **Renholm, J. G.**, Le roi Oscar II. et les Bernadotte.
Nouvelle Revue Internationale 1889, N:o 2, s. 181—186 + 1 pl.
2581. **Rydfors, A.**, Konung Oscar II och Sveriges folk. Till minne af den 18 september 1897. (2)+300+(1) s. +25 pl. Sthlm 1897.
2582. **Sutcliffe, Const.**, Scandinavia and her king.
The Fortnightly Review 1897. Vol. 62, s. 592—605.
2583. **Wrangel, F. U.**, Redögörelse för konung Oscar II:s 25-åriga regeringsjubileum. VI+452+178 s. +49 pl. St. 8:o. Sthlm 1898.
2584. **Sherard, R.**, The queen of Norway and Sweden. From sources indicated to the author by H. M. king Oscar.
The Lady's Realm 1898, May, s. 3—10.

12. Unionshistoria.

a) Unionens förberedelse och uppkomst.

α) Urkundssamlingar.

2585. **Adlerbeth, J.**, Ur Jacob Adlerbeths anteckningar för svenska häfder 1814. Ett bidrag till unionens historia. Meddeladt af *O. Alin*. (1) +73 s. Uppsala 1897.
Särtryck ur tidn. Fyris 1897.
2586. **Hedvig Elisabeth Charlotta**, Sverige och Norge 1814. Skildringar af H. M. drottning Hedvig Elisabeth Charlotta enligt utdrag ur hennes brevväxling med H. Exc. herr greve E. Ruuth samt hennes efterlämnade egenhändiga memoarer, öfversatta och utgifna af *C. C:son Bonde*. 176 s + 2 portr. Sthlm 1896.
2587. 1814. Det förste overordentlige Storting. Optegnelser og Aktstykker samlede og udg. af *Y. Nielsen*. (4) + 256 s. Imp. 8:o. Kristiania 1882—86.
2588. Aktstykker vedkommende Konventionen i Moss 14de August 1814. Udgivne ved *Y. Nielsen*. 216 s. Christiania 1814.
Videnskabselsk. Skrifter 2. Historisk-filosofiske Klasse. 1894, Nr 4.
Rec. i Historische Zeitschrift 1895. Bd 76, s. 151—155 af *D. Schäfer*.
2589. Aktstykker vedkommende Stormagternes Mission til Kjøbenhavn og Christiania i Aaret 1814. Udgivne ved *Y. Nielsen*. Første Række: Danske og engelske Aktstykker. 214 s. Anden Række: Østerrigske, preussiske og russiske Aktstykker. 257 s. Kristiania 1896, 97.
Videnskabselsk. Skrifter. 2. Historisk-filosofiske Klasse 1895, N:o 1, 1897, N:o 3.

Række 2 rec. i Historische Zeitschrift 1899. Bd 88, s. 842—848 af *D. Schäfer*.

2590. **Aktstykker** vedrørende Fredsunderhandlingerne med de mod Frankrig forbundne Magter, Fredsslutningen i Kiel og dennes Følger. December 1813 til September 1814. 1. Niels Rosenkrantz's egenhændige Breve til Frederik VI fra medio December 1813 til September 1814. 2. Kammarherre H. Hedemanns Sendelse til Danmark. November—December 1813. 3. Aktstykker vedrørende Norge i Perioden December 1813 til Oktober 1814.

Meddelelser fra Krigsarkiverne. Bd 9, s. 1—195.

2591. **Aktstykker, Nogle, fra 1814.** 1. Oberst og General-Adjutant-Löjtnant Rodes Bemærkninger, foranledigede ved det Spørgsmaal: »Kan Krigen med Sverrig fortsættes til Fordeel for Norge.» 2. Generalmajor Armfeldts Indberetning til Staatsraadet. 3. »Beretning fra den til at undersøge Rigets nærværende Tilstand nedsatte Committee.» 4. Afsluttende Bemærkninger.

Drolsum, A. C., »For Norges Sag» 1896, s. 842—870.

2592. **Aktstykker, Nye, vedrørende de politiske Forhandlinger i København i December 1813 og Kielerfreden i Januar 1814.** Ved *Aage Friis*.

Danske Magazin. Femte Række. Bd 4, s. 1—61, 101—156.

2593. **Blom, G. P., Gustaf Peter Bloms Dagbog under Rigsforsamlingen paa Eidsvold.** Udg. af *L. Daae*. (Med et Tillæg.)

[Nor.] Hist. Tidsskr. 3:e Række. Bd 1, s. 78—112.

2594. **Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen.** Udgivne af *L. Daae*. (4)+875 s. Khvn 1876.

2595. **Christian VIII, Kong Christian VIII's Dagbog fra Regenttiden i Norge.** Efter Kongens franske Originalhaandskrift. Med speciel Tilladelse af H. M. Kong Christian IX udgivet af *A. Ahnfelt*. Overført paa Dansk af *C. Brønsted*. (6)+206+(2) s. Khvn 1888. (Se No: 2410.)

2596. **Darre, J. H., Sognepræst J. H. Darres Dagbog under Rigsforsamlingen paa Eidsvold.** Medd. af *Chr. Thaulow*, med Indledning af *L. Daae*.

[Nor.] Hist. Tidsskr. Bd 4, s. 392—411.

Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer. (2) + 20 s. Christiania 1876.

2597. **Forhandlingsprotokol ført i Begjeringsraadet og Statsraadet Marts til Decbr. 1814.** Udgivet fra det norske Rigsarkiv. (2) + 251 s. Kristiania 1899.

Rec. i [Nor.] Hist. Tidsskr. 1900. 4:e Række. Bd 1, s. 1—4 af *Y. Nielsen*.

2598. **Fra svenske arkiver om unionens forberedelse 1814.** Samlet af *C. J. Anker*. (2)+208 s. Kristiania 1898.

2599. **Motzfeldt, P., Statsraad Peter Motzfeldts Dagbog fra det overordentlige Storting 1814.** Med en biografisk Skizze af Dagbogens Forfatter. Udg. af *L. M. B. Aubert*. (2)+80 s. Christiania 1882.

2600. **Pavels, Cl.**, Dagböger for Aarene 1812—1813. Udg. for den norske historiske Forening af *L. Daae*. (4)+283 s. Kristiania 1888, 1889.
2601. **Uddrag af diplomatiske indberetninger om Unionens forberedelse og tilblivelse 1814 ved C. J. Anker**. [1.] X+(1)+100 s. +1 portr. [2.] IX+2+217+(2) s. +1 portr. af Hs Eks Grev J. H. Tawast. Christiania, Khvn 1894, 95.

β. **Særskilda skrifter (kronologiskt).**

2602. Et svensk brev om forholdene i Norge 1811. [Brevet är förf. af en v. Döbeln.] Medd. af *Y. Nielsen*.
[Nor.] Hist. Tidskr. Bd 3, s. 522—525.
2603. Spionminnen från Norge. Hittills otryckta bref, mystifikationen rörande Karl Johan m. m.
Ur *Dagens Krönika* 1886. Årg. 6, s. 1—25.
Innehåller bref och rapporter från general *J. P. Lefrén* till general *J. L. Belfrage*. (1818.)
2604. **Nielsen, Y.**, Grev Herman Wedel Jarlsberg i 1813.
Nordisk Tidskr. 1888, s. 512—539.
Åfven utg. separat.
2605. **Nielsen, Y.**, Aktmässige Bidrag til de nordiske Rigers politiske Historie i 1813 og 1814. 120 s. [Christiania 1877.]
Christiania Vid. Selskabs Forhandl. 1877, N:o 12.
2606. **Forsell, H.**, Fjärde artikeln af fredstraktaten i Kiel d. 14 jan. 1814. En rättshistorisk kontrollanalys. 30 s.
Nytt Juridiskt Arkiv 1895. Afd. 2: Tidskrift för lagstiftning: Bihang.
2607. **Alin, O.**, Fjerde artikeln af fredstraktaten i Kiel den 14 januari 1814. Pröfning af en af herr Presidenten Hans Forsell utförd »rättshistorisk kontrollanalys». 137 s. Sthlm 1899.
2608. **Aubert, L. M. B.**, Kieler-Traktatens Opgivelse som Unionens retslige Grundlag. 55 s. Kristiania 1894.
Gjennemseet Aftryk af »Morgenbladet», udgivet af de konservative Foreningers Centralstyrelse.
Rec. i *Hist. Tidskr.* 1894. Öfv. o. gr., s. 38—42 af *C. G. H[ammarskjöld]*.
2609. **Edén, N.**, Kielerfreden och unionen. 143+(1) s. Upsala 1894.
Rec. i *Hist. Tidskr.* 1894. Öfv. o. gr., s. 102—112 af *C. G. H[ammarskjöld]*.
En tysk öfv. af *F. Arnheim*. XII+155 s. Leipzig (tr. i Upsala) 1894.
2610. **Fahlbeck, P. E.**, Kielerfredens Artikel IV.
Statsvetenskaplig Tidskr. 1900. Årg. 8, s. 67—80.
2611. **H[olmqvist], K. [P.] A.**, Om Kiel-traktatens fjärde artikel. 24 s. Sthlm 1897.
Svenska Nationalföreningens skrifter. 11.

2612. **Maurer, K.**, Zur Auslegung des Kieler Friedens.
Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft 1896. 97. Vierteljahrsheft, s. 163—166.
2613. **Nielsen, Y.**, Kielerfreden. 68 s. Christiania 1886.
Christiania Vid. Selskabs Forhandl. 1886, N:o 13.
2614. **Renterskiöld, C. A.**, »En rätthistorisk kontrollanalys». 18 s. Upsala 1895.
Ur »Fyris» 1895, N:o 115.
2615. **Schäfer, D.**, Zur Geschichte der Begründung der schwedisch-norwegischen Union.
Historische Zeitschrift 1895. Bd 75, s. 464—475.
D. Schäfer vänder sig emot N. Edéns bok, »Die schwedisch-norwegische Union und der Kieler Friede». (Se N:o 2609.)
2616. **Sörensen, C. Th.**, Kielertraktaten.
Tilskueren 1894, s. 591—607.
2617. **[Va]r[eni]u[s] [O.]**, Kielerfredens fjärde artikel. Af *R. S.* 24 s. Upsala 1896.
2618. **Gregersen, N. J.**, Foredrag over Norges Historie i 1814, holdt i Thronhjems Forelesningsforening 1888. 212 + (1) s. Thronhjem 1890.
2619. **Nielsen, Y.**, Bidrag til Norges Historie i 1814. Afhandlinger og Aktstykker. Udg. af den norske historiske Forening. Bd 1. (3) + 504 s. 2. (3) + 499 + (1) s. Christiania 1881—86.
2620. **Nielsen, Y.**, Hvor ligger Tyngdepunktet i Begivenhederne i 1814? 49 s. Christiania 1886.
Separataftryk af »Aftenposten».
2621. Grev Rosens beretning om sin sendelse til Kristiania i februar 1814. Medd. af *Y. Nielsen*.
[Nor.] Hist. Tidsskr. Bd 4, s. 514—518.
2622. **Sars, J. E.**, Kristian Frederik og Karl Johan. 1—2.
Samtiden 1897, s. 212—224, 289—302.
2623. **Nielsen, Y.**, Grev Herman Wedel Jarlsberg og hans samtid 1779—1840. [Med Portr. og Illustr.] D. 1: 1779—1814. (12) + 625 + (2) s. 2: 1. 160 s. Kristiania 1886—92.
Rec. i Nordisk Tidsskr. 1887, s. 353—356 af *P. Sondén*; i Ny Svensk Tidsskr. 1889, s. 252—258 af *E. Lidforss*; i Finsk Tidsskr. 1890. Bd 28, s. 229—232 af *M. G. S[chybergson]*.
2624. **Sars, J. E.**, Grev Wedel og den norsk-svenske union.
Nyt Tidsskr. 1892—93, s. 429—446.
2625. **Ring, O.**, Bestod Norge som et Kongerige för og under Rigsforsamlingen paa Eidsvold? En paa Aktstykker grundet Fremstilling. (4) + 88 s. Kristiania 1884.

2626. A complete collection of the protests of the lords with historical introductions, edited from the journal of the lords by *J. E. Th. Rogers*. Vol. 2: 1741—1825. 580 s. Oxford 1875.
10 maj 1814. Förhållandet mellan Norge och England. En del lord-er uppträda till Norges förmån.
2627. **Skavlan, Aage**, Norges uafhængigheds-erklæring i 1814. (4) + 135 s. Kristiania 1895.
»Bibl. for de tusen hjem.»
2628. **Skavlan, Aage**, Indledning til 1814 Aars Historie i Norge.
Historiske Billeder fra den nyere Tid i Norge, Danmark og tildels Sverige, s. 281—380.
2629. **Skavlan, Aage**, Indledning til Norges Statsdannelse i 1814. [1]. 4 + 154 s. Kristiania 1884.
2630. **Skavlan, Aage**, Norge i 1814. En Nydannelses Historie. 260 s. Christiania 1882.
-
2631. Svenska arméns senaste mobilisering. [1814.]
Meddelanden från Kongl. Krigsarkivet 1884. H. 1, s. 1—52.
2632. **Bergstrand, P. E.**, Svensk-norska kriget 1814. En gensaga mot den norska chauvinismen. 52 s. Sthlm 1886.
Aftr. ur »Nya Dagligt Allehanda».
2633. **Björilin, G.**, Kriget i Norge 1814. Efter samtidas vittnesbörd. 348 s. + 3 kartor. Sthlm 1893.
Rec. i Morgenbladet (Kristiania) 1893 N:o 610, 617 af *Y. Nielsen*; i Hist. Tidskr. 1893. Öfv. o. gr., s. 89—92 af *N. Højer*; i Svensk Tidskr. 1893, s. 530—534 af *C. H. Hallendorff*; i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1894, s. 145—178 af *E von der Lancken*.
En tysk öfv. (1) + 364 s. + 3 Kartenbeilagen. Stuttgart, Sthlm 1894.
2634. [**Ljungberg, C. E.**], Bidrag till historien om kriget i Norge 1814, jemte granskning af herr *J. Mankells* skrift i samma ämne. 18 s. Sthlm 1887.
Aftr. ur Svenska Dagbladet med tillägg.
2635. **Mankell, J.**, Fälttåget i Norge år 1814. Kritisk belysning. VII + 162 s. + 1 karta. Sthlm 1887.
Rec. i Hist. Tidskr. 1887. Öfv. o. gr., s. 47—80 af *N. Højer*.
Denna rec. framkallade ett genmäle af förf., som medföljde ibid. 1887. H. 4. 6 s.
2636. **Swederus, G.**, Om fälttåget i Norge 1814. (Vederläggning af kapten *J. Mankells* lika betitlade skrift.) (1) + 122 s. Sthlm 1887.
2637. 2 Felttogsögn. Erindringer fra Krigen 1814. (Af Optegnelser fundne i Oberst *J. C. Blichs* efterladte Papierer.)
»Værg dit Land» 1894. Aarg. 1, s. 15—16, 18—19.
638. Kampene ved Lier, Matrand og Skotterud.
»Værg dit Land» 1894. Aarg. 1, s. 116—119.

2639. Sparre, K. U., Ett krigarminne från 1814. [Dagboksanteckningar och berättelser om Ulf Carlsson Sparres deltagande i fälttåget mot Norge detta år.]
Tidskr. i Militär Hälsovård 1894, s. 105—114.
2640. En Soldat fra 1814. Medd. af *D. Thrap*.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 2:en Række. Bd 8, s. 135—141.
2641. General Ohmes Journal over Fredriksstens Fæstnings Beleiring fra 30:te Juli til 16:de August 1814. Med Tillæg. (1)+87+(1) s. +1 portr. Bergen 1899.
2642. Lidt om Fredrikshalds civile og militære Historie. Ved Premierlieutenant R.
Folkevennen (Kristiania) 1897, s. 333—352, 418—438.
Berør hufvudsakligen belæringen 1814.
2643. Lancken, E. von der, På hvilka villkor öfverlämnades fästningen Fredriksten till svenska trupperna den 16 augusti 1814?
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1900, s. 81—117.
2644. Till frågan om Norges underkufvande. Ett utländskt arkivvittnesbörd. (Ur Talleyrands diplomatiska korrespondens.)
Ur dagens krönika 1886. Årg. 6, s. 256—259.
En despatch af den 4/10 1814 från det franska sändebudet i Stockholm de Rumigny, till Talleyrand.
-
2645. Allin, O., Bidrag till Mosskonventionens historia.
Hist. Tidsskr. 1897, s. 209—258.
2646. Nielsen, Y., 1814. Fra Kiel til Moss. En historisk Undersøgelse af Mosskonventionen, dens Forudsætninger og politiske Betydning. 87 s. Kristiania 1894.
Rec. i Hist. Tidsskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 33—42 af *C. G. H[ammarskjöld]*; i Historische Zeitschrift 1895. Bd 76, s. 151—155 af *D. Schäfer*.
2647. Nielsen, Y., 1814. Fra Kiel til Moss. Efterskrift foranlediget ved en Anmeldelse i det svenske Blad »Vårt Land». 15 s. Christiania 1894.
2648. Nielsen, Y., Der Vertrag von Moss vom 14. August 1814 und die schwedisch-norwegische Union. Autorisierte deutsche Ausgabe. 116 s. +1 Bilaga. Kiel u. Leipzig 1895.
2649. Nielsen, Y., Et Brev fra Stateraad N. Aall om Konventionen i Moss m. m.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 8:e Række. Bd 4, s. 150—158.
2650. Nielsen, Y., Om Konventionen i Moss.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 8:e Række. Bd 5, s. 1—144.
2651. Nielsen, Y., Christian Frederik og Conventionen til Moss 14 August 1814.
Smaaskrifter tilegnede A. F. Krieger den 4 Oktober 1887 af nordiske Forfattere, s. 118—141.

2652. **Alin, O.**, Den svensk-norska unionen. Uppsatser och aktstycken. 1: Unionsfördragets tillkomst. (3) + 263 + (1) s. 2: Frågan om norska grundlagens normalexemplar. 47 s. Sthlm 1889, 91. 2 utk. i ny uppl. 1901. 9 + (2) s. + 72 s. litografisk tr. Fol., utg. efter författarens död af *S. Clason*.
1 rec. i *Hist. Tidskr.* 1889. Öfv. o. gr., s. 71—86 af *N. Højer*; i *Ny Svensk Tidskr.* 1890, s. 268—273 af *R. M. Bowcallius*; i *Nytt Juridiskt Arkiv*, afdeln. 2, 1889. 7 s.; 1890. 8 s. af *E. Trygger*; i *Historische Zeitschrift* 1891. Bd 66, s. 342—345 af *F. Arnheim*.
2653. [**Edén, N.**], Den svensk-norska unionsförfattningens tillkomst. En öfversikt. 30 + (1) s. Upsala 1894.
2654. **Sars, J. E.**, Den norsk-svenske unions historiske retsgrund.
Nyt Tidsskr. 1892—1893, s. 116—123. 225—244.
2655. **Brock, L. F.**, Anmærkninger til Jacob Aalls Erindringer. Ved *F. Schiern*.
[Dan.] *Hist. Tidsskr.* 5:e Række. Bd 3, s. 426—486.
2656. **Bøtzmann, F.**, Karl Johan og foreningsværket af 4:de novbr.
Nyt Tidsskr. 1886—87, s. 689—708.
2657. **Daae, L.**, Stemninger i Danmark og Norge i Anledning af og nærmest efter Adskillelsen.
Vidar (Kristiania) 1887. D. 1, s. 83—82.
2658. Hans Järtas tankar om föreningen mellan Sverige och Norge 1814.
Hist. Tidskr. 1894, s. 172—183.
2659. Hans Järtas och G. F. Wirséns brevväxling år 1814. Utgifven af *O. Alin*. V + 179 s. Sthlm 1897.
Rec. i *Aftenposten* 1897, N:o 941 af *Y. Nielsen*; i *Hist. Tidskr.* 1898. Öfv. o. gr., s. 12—15 af *Ehd.* [*E. Hildebrand*].
2660. **Nielsen, Y.**, Fire Foredrag over Norges Friheds Historie i 1814, holdne i »Arbejderforeningen af 1894» Februar—April 1896. 71 s. Christiania 1897.
2661. Baron B. B. von Platens betænkning om fremgangsmåden ved Svenskernes besiddelsestagen af Norge 1814. Medd. af *Y. Nielsen*.
[Nor.] *Hist. Tidsskr.* Bd 3, s. 525—529.
2662. **Søgnen, R. L.**, Unionens Forberedelse og Tilblivelse. Historisk fremstillet. 284 s. Kongsberg 1896.
2663. [**Westri]n, [Th.]**, Kronprinsen Karl Johan om unionens nødvendighed för Sverige.
Hist. Tidskr. 1896, s. 283—286.
2664. **Wirsén, G. af**, Breve fra Statssekretær Gustaf af Wirsén 1814, ved *C. J. Anker*.
Morgenbladet 1897, 14 Februar Extranumer; 28 Februar Extranumer.

b. Unionshistoria efter 1814.

2665. [Bergstrand, W.], Bidrag till den skandinaviska unionens historia efter 1814, af *Marcellus*. 216 s. Sthlm 1885.
2666. [Clason, S.], I unionsfrågan. 6. Vägen utför från 1814 till 1892. 24 s. Upsala 1892. 2:a omarb. uppl. under titel: Ur eftergifternas historia från 1814 till 1893. 36 s. Upsala 1893.
Den senare uppl. »Skrifter utgifna af Förbundet Sveriges Rätt.» 1.
2667. *Kjellén, R.*, Unionen sådan den skapades och sådan den blifvit. 1. Den ursprungliga unionen. 2. Unionens historia (1814—91). 3. Den nuvarande unionen. Sthlm 1893. 94.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 1, 14, 15, 18, 19.
1 rec. i *Hist. Tidskr.* 1893. Öfv. o. gr., s. 66—78 af *S. Clason*;
2—3 i *Svensk Tidskr.* 1894, s. 244—249 af *O. Varenius*.
2668. *Pillons, R.*, L'union Scandinave critique historique & politique suivie de texte de l'acte de l'union. Avant-propos de *A. Leroy-Beaulieu*. 118+(1) s. Paris 1899.
2669. [Svederus, G.], Sverige och Norge d. v. s. Norge och Sverige 1814—1884. Af *Gammal Svensk*. 76 s. Sthlm 1883.
2670. *Nielsen, Y.*, Stormagternes Forhold til Norge og Sverige 1815—1819. Aktmæssig fremstillet. Udgiven af den norske historiske Forening. 144 s. Christiania 1886.
2671. Aktstykker om Bodø-sagen. Samlede og udgivne af *Y. Nielsen*. Christiania 1899, 1900.
Historiske Samlinger. Bd 1, s. 118—464.
2672. *Nielsen, Y.*, Bodø-sagen. Fremstillet paa Grundlag af officielle og private Brevskaber. 144 s. Christiania 1897.
2673. [Thrap, D.], En Appendiks til Bodø-sagen.
[Nor.] *Hist. Tidskr.* 2:en Række. Bd 3, s. 132—134.
2674. I unionsfrågan. 3. Uttalanden af friherre Louis de Geer 1859—1862. (Meddelade ur offentliga handlingar.) 35 s. Upsala 1892.
Ur »Fyris».
2675. *Aubert, L. M. B.*, Det norske Handelsflag. En historisk og statsretslig Undersøgelse. (4)+60 s. Kristiania 1879.
2676. *Flagsagen*. 62 s. Kristiania 1879.
Innehåller bl. a. uppsatser af *B. Björnson*, *J. E. Sars*, *E. Vullum* o. Forslag til Lov om Flaget og Hærens Fane af *H. E. Berner*.
2677. *Björnson, B.*, Vort Forhold til Sverige. Tale ved Mødet paa Lillestrømmen den 25:de Juni 1881. 30 s. Kristiania 1881.
2678. *Björnson, B.*, »Leve Kongen, Unionen — og Fædrelandet». Tale, holdt paa Ejdsvold den 17 Maj 1882. 27 s. Kristiania 1882.
Aftryck af *Dagbladet*.
2679. [Hedin, A.], Den norska riksriktstriden.
Dagens Nyheter 1882, 16—29 juli.

2680. **Bunsen, Th. v.**, Home rule in Norway.
The Nineteenth Century 1888. Vol. 28, s. 54—70.
2681. Aktstykker vedkommende Spørsmålet om diplomatiske Sagers Behandling 1885—91. Udgivet af de konservative Foreningers Centralstyrelse. (2)+171 s. 4:o. Kristiania 1891.
2682. **Berner, H. E.**, Norsk eller fælles Udenrigsminister? 55 s. Kristiania 1891.
2683. [**Clason, S.**], I unionsfrågan. 1. Om ministerielle ændrens behandling, råft med »Aftonbladets» grundlagsvrængingar den 4 nov. 1891. 22 s. Upsala 1891.
2684. Hvor ligger Faren for Unionen? Af *En Nordmand*. 22 s. Kristiania 1891.
2685. **Ibsen, S.**, De to Udenrigsministres Samvirken. Udgivet af Norges Venstreforening. 16 s. Kristiania 1891.
2686. **Ibsen, S.**, Unionen. 195+(1) s. Kristiania 1891.
Bibl. for de tusen hjem, N:o 475—482.
2687. [**Ljungberg, C. E.**], De diplomatiska angelägenheterna eller frågan om en ensidig förändring, till Norges förman, af föreningsfördraget. Af *En Svensk*. 262 s. Sthlm 1891.
2688. [**Hedin, A.**], De ministerielle målen och unionen. 57 s. Sthlm 1892.
Artiklar och korrespondenser införda i Aftonbladet. 4.
2689. **Hedin, A.**, Unionen og de udenrigske anliggender. Autoriseret oversættelse efter en række artikler i det svenske »Aftonbladet». 115 s. Kristiania 1892.
2690. **Hjärne, H.**, Unionsfrågan och Sveriges försvar. Inledningsföredrag vid ett offentligt diskussionsmöte i Upsala, anordnad af föreningen »Försvar och Reform», den 31 januari 1892. 37 s. Upsala 1892.
2691. **Kjellén, R.**, Den norska landtvärns klausulen. Till belysning af tvenne högerprogram i unionsfrågan.
Svensk Tidskr. 1892, s. 462—472.
2692. [**Nordvall, J. E.**], I unionsfrågan. 2. Norska regeringens unionsprogram och de unionella öfverenskommelserna. 24 s. Sthlm 1892.
Ur »Nya Dagligt Allehanda».
2693. [**Nyström, J. F.**], I unionsfrågan. 4. Den 25 § af Norges grundlov. 24 s. Sthlm 1892.
Ur »Vårt Land».
2694. **Schybergson, E.**, Den svensk-norska konflikten. 1.
Finsk Tidskrift 1892. Bd 32, s. 455—471.
2695. [**Varenus O.**], I unionsfrågan. 5. Hvad »Våra Högerpatrioter» vilja och icke vilja i unionsfrågan af V. 32 s. Sthlm 1892.
2696. **Berlin, K.**, Svensk-norske Unionskonflikter.
Tilskueren 1893, s. 122—142, 220—240.

2697. En unionell brevväxling. 84 s. 16:o. Sthlm 1898.
Afr. ur Aftonbladet.
2698. [Kuylenstierna, O.], Om Norges rätt och Norges pligt. Ett ord till de förenade rikenas begge folk af en svensk unionsvän. 29 s. Göteborg 1898.
2699. Røder, O. Munch, Unionen og egen Udenrigsminister. 92 s. Kristiania 1898.
2700. Sars, J. E., Unionen og Europa.
Nyt Tidsskr. 1892—1893, s. 539—559.
2701. Sars, J. E., Unionsspørmaalet.
Nyt Tidsskr. 1892—1893, s. 50—56.
2702. Varenius, O., Konsulatfrågan. 58+(1) s. Upsala 1898.
2703. Varenius, O., Nyare unionell litteratur och olika unionella rättsåskådningar. Kritisk framställning. 120 s. 1—3. Upsala 1898.
Afd. 1 och 2 äro tryckta i Svensk Tidsskr. 1892; afd. 3 med några smärre förändringar ibid. 1893.
Rec. i Hist. Tidsskr. 1893. Öfv. o. gr., s. 66—73 af S. C[arlson].
2704. Varenius, O., Unionsförfattningen ur svensk och ur norsk synpunkt. Kritisk framställning. (1)+68 s. Upsala 1898.
Motsvarar fränsedt några smärre förändringar afd. 2 af »Nyare unionell litteratur». (Se N:o 2708.)
2705. Varenius, O., Den gemensamme utrikesministern och likställigheten. 34 s. Upsala 1898.
Denna broschyr är förut utgifven såsom N:o 2 bland »Skrifter utgifna af förbundet Sveriges Rätt».
2706. Vogt, B., Unionen. Foredrag holdt i Drammens konservative Forening den 4:de November 1893. 31 s. Kristiania 1893.
2707. [Alin, O.], I utrikesministerfrågan af J. 20 s. Sthlm 1894.
Svenska Nationalföreningens skrifter. 5.
Utkom på tyska 31 s. Leipzig (tr. i Sthlm) 1895; en fransk uppl. 27 s. Paris (tr. i Sthlm) 1895 och en engelsk uppl. utk. samma år.
2708. Ask, J., Le conflit norvégien.
Revue du droit public 1894, s. 217—261.
2709. Getz, B., Die schwedisch-norwegische Union.
Die Zukunft 1894. Bd 8, s. 294—301, 359—367.
2710. Hjärne, H., Norska frågans nuvarande läge.
Svensk Tidsskr. 1894, s. 577—623.
2711. Sars, J. E., Norsk og svensk synpunkt.
Nyt Tidsskr. 1893 94, s. 444—466.
2712. Vullum, E., Unionen og dens Fremtid. (1)+182 s. Bergen 1894.
2713. Alin, O., Om unionens betydelse för Sverige. Tal vid en Good-Temparfest i Stockholm den 3 november 1895. 14 s. Sthlm 1896.

2714. [Arnoldson, K. P.], Fred med Norge. Unionen må bära eller brista. På ren svenska af en f. d. riksdagsman. 40 s. Sthlm 1896.
2715. [Hedin, A.], I unionsfrågan med anledning af frih. L. de Geers uppsats: »Huru bör Sverige förhålla sig under unionskonflikten?» 4 s. St. fol.
Dagens Nyheter 1895, 30 november.
2716. Hjärne, H., Unionskrisen.
Svensk Tidskr. 1895, s. 172—185.
2717. Hjärne, H., Unionsrevisionismen. Tal vid ett offentligt möte i Upsala den 27 oktober 1895. 27 s. Upsala 1895.
2718. Koch, R. v., Skall det bli krig med Norge? 16 s. Sthlm 1895.
2719. [Ljungman], A. V., Några ord om den unionella frågans lösning jämte utkast till tvänne författningsförslag. 71+(1) s. Göteborg 1895. (Tr. såsom handskrift.)
2720. Meyer, L., Unionssagen i Norge.
Nordisk Revy 1895, s. 313—325.
2721. Sars, J. E., Vor unionelle forsvarspligt.
Nyt Tidsskr. 1894—95, s. 552—559.
2722. Sars, J. E., Forhandlingspolitikens udsigter.
Nyt Tidsskr. 1894—95, s. 1—16.
2723. Svenson, A., Brödrafolkens väl. Historien och urkunderna om unionsförhållandet. Den norska krisens verkliga faror. En protest mot sträfvanena för svensk öfverhöghet inom unionen. Fred på skandinaviska halfön. 48 s. Sthlm 1895.
2724. [Hedin, A.], Flaggfrågan i Norge.
Dagens Nyheter 1896, 2 april.
2725. Underdånigt yttrande af den för utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser angående Sveriges och Norges förening af Kongl. Maj:t den 13 november 1895 i nåder förordnade komité jämte förslag af komiténs särskilda ledamöter. 246 s. 4:o. Sthlm 1896.
2726. Alin, O., Unionskommitténs resultat. Några betraktelser. 35 s. Sthlm 1898.
Svenska Nationalföreningens skrifter. 13.
2727. Kjellén, R., Den tredje stora unionskommittén. Ett stycke unionshistoria.
Statistiskt vetenskaplig Tidskr. 1898. Årg. 1, s. 135—154.
2728. Bernatzik, E., Der Verfassungstreit zwischen Schweden und Norwegen.
Zeitschrift für das Privat- und öffentliche Recht der Gegenwart 1899. Bd 26, s. 278—314.
2729. Seidler, G., Der Conflict zwischen Norwegen und Schweden über die Verwaltung der auswärtigen Angelegenheiten.

Zeitschrift f. Volkswirtschaft, Socialpolitik u. Verwaltung 1899. Bd 8, s. 449—466.

2730. **Varenius, O.**, Die schwedisch-norwegische Union.

Zeitschrift für das Privat- und öffentliche Recht der Gegenwart 1900. Bd 27, s. 257—890.

c. Unionell rätt.

2731. **Aschehoug, T. H.**, Norges offentlige Ret. Afd. 2: Norges nuvarende Statsforfatning. Bd 1—3. Kristiania [1874]—81.

2732. **Aubert, L. M. B.**, Norges folkeretslige Stilling. Efter Forfatterens död udgivet ved *E. Hertzberg*. XI+222 s. + 1 portr. Kristiania 1897.

2733. **Aubert, L. M. B.**, La Norvège devant le droit international. 40 + (1) s. Bruxelles 1896.

Extrait de la Revue de Droit international et de Législation comparée. Rec. i Hist. Tidkr. 1896. Öfv. o. gr., s. 61—66 af *Ehd.* [*E. Hildebrand*].

2734. **Clason, S.**, Historisk redogörelse för unionsfrågans tidigare skeden. VIII+281+72+V s. Sthlm 1896.

2735. **Höjer, N. J.**, Norska grundlagen och dess källor. Akad. afh. [Upsala.] 198 s. Sthlm 1882.

Äfven med titel: Norges storting. Afdeln. 1.
Rec. i Hist. Tidkr. 1882, s. LXXI—LXXIX af *O. A[lin]*; i Ny Svensk Tidkr. 1882, s. 357—363 af *H. Blomberg*.

2736. **Höjer, N. J.**, Statsförbundet mellan Sverige och Norge. Ett svenskt program. 211 s. Sthlm (tr. i Visby) 1885.

2737. **Morgenstjerne, B.**, Den unionelle Ret. Afsnit af Forelæsninger over den norske Statsforfatningsret. (3)+138 s. Kristiania 1897.

2738. **Reuterskiöld, C. A.**, Till belysning af den svensk-norska unionsförfattningen och dess tidigare utvecklingshistoria. En statsrättslig-historisk undersökning. Akad. afh. [Upsala.] (6)+195 s. Sthlm 1893.

2739. **R[euterskiöld], C. A.**, Om de ministeriella ärendena och formerna för deras behandling i Sverige-Norge. Ett bidrag. 69 s. Upsala 1891.

2740. **Bydin, H. L.**, Om norska flagglagens rättsliga betydelse. 71 s. Sthlm 1899.

2741. **Bydin, H. L.**, Unionen och konungens sanktionsrätt i norska grundlagsfrågor. 160 s. Sthlm (tr. i Upsala) 1883.

2742. **Uthelm, J.**, Grundloven om Norges Udenrigsstyre. 135+(1) s. Kristiania 1894.

Bibl. for de tusen hjem.

2743. [Varenius, O.], Den svensk-norska unionen och dess rättsliga grund. 1—3.

Nya Dagligt Allehanda 1898, N:o 247—249.

Öfvers. till franska under titeln: »L'union entre la Suède et la Norvege.» 21 s. Sthlm 1894. Omtr. 1895. En tysk öfvers. med titeln: »Die schwedisch-norwegische Union und ihre staatsrechtliche Grundlage.» 24 s. Leipzig 1895.

d. Norges historia efter 1814.

2744. Garborg, A., Norges Selvstændighedskamp fra 1814 til nu. En Oversigt. 86 s. Kristiania 1894.
Bibl. for de tusen hjem.
2745. Holst, P. Chr., Statsraad Poul Christian Holsts efterladte Optegnelser om sit Liv og sin Samtid, utg. af den norske historiske Forening. VIII+517 s. +1 portr. Kristiania 1876.
2746. Koht, H., Unionen og freden. En historisk udredning av svensk krigspolitik siden 1814. 144 s. Kristiania 1894.
2747. Motzfeldt, P., Breve og Optegnelser, udg. af K. Motzfeldt. Med Forf.s Portræt og Biografi af Udgiveren. XIX+(2)+541+(2) s. Khvn 1888.
Rec. under titel: »Tendensfri Historieskrifning?» i Vidar 1888. D. 2, s. 670—722 af Y. Nielsen.
2748. Nielsen, Y., Norges Historie efter 1814. Bd 1—3. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. 1: 1815—22. 2: 1823—30. 3: 1831—37. Kristiania 1882—91.
Udg. som Tillægshefter til »Folkevennen».
2749. Næss, H. J., Den norske Grundlovs Historie. Fortalt for Folket. 2: en gennemseede og forøgede Udgave. 168 s. Kristiania 1896.
2750. Sars, J. E., Norges politiske Historie 1815—1885. Med tillægsafhandlinger angaaende Norge i det nittende aarhundrede af Chr. Collin. L. A. Havstad, O. Holm og R. Nielsen. H. 1—7. 240 s. Kristiania.
Gratisbilag til »Verdens Gang» 1899, 1900.
2751. Skavlan, Aage, Historiske Billeder fra den nyere Tid i Norge, Danmark og tildels Sverige. (4)+472 s. Kristiania 1878.
Rec. i [Dan.] Hist. Tidsskr. 5: e Række. Bd 1, s. 649—661 af C. F. Bricka.
2752. Skavlan, Aage, Træk af Norges nyere Historie. 110 s. Kristiania 1899.
Innehåller bl. a. »Grundlovens Fader» i hans omstridte Forhold til Grundloven; Forfatningens historiske Udenrigsordning; Krisen 1821.
2753. Uthelm, J., Vort Udenrigsstyre 1814—1891. Udgivet af Norges Vens-treforening. 36 s. Horten 1891.

2754. **Christie, W. F. K.**, Stiftamtmand W. F. K. Christies Dagbog Mai—Oktober 1815. Udgiven ved *Y. Nielsen*.
[Nor.] Hist. Tidskr. 1900. 4:e Række. Bd 1, s. 28—80.
2755. Breve fra Justitiarius Jens Christian Berg til Sørenskriver (senere Byfoged og Amtmand) Gustav Peter Blom 1815—1831. Udgivne af *L. Daae*. 112 s. Christiania 1898.
Historiske Samlinger. Bd 1: H. 1.
2756. **Nielsen, Y.**, August von Hartmansdorff i Norge 1816—1821.
Vidar 1887. D. 1, s. 591—606.
2757. **Pavels, Cl.**, Dagbøger for 1817—1822. Udgivne for den norske historiske Forening af *L. Daae*. Bd 1: 1817—19. 578+(1) s. 2: H. 1—2: 1820, 21. 192 s. Kristiania 1892—1900.
Tillægsskrifter til [Nor.] Hist. Tidskr.
2758. **Alin, [J.]**, Svenske Reisebreve fra Norge i 1818. Meddel. af *Y. Nielsen*.
Vidar 1887. D. 1, s. 217—240, 279—296.
J. Alin var borgmästare i Sala.
2759. **Nielsen, Y.**, Det norske og svenske Kongehus fra 1818. 61 s. + 4 portr. 4:o. Kristiania 1888.
2760. Diplomatiske Aktstykker vedkommende Norges Opgjør med Danmark 1818—1819. 1. Fra Udenrigsministeriet i Stockholm til Baron Stjerneld i London. 2. Fra Baron Stjerneld i London til Udenrigsministeriet i Stockholm. Meddel. af *Y. Nielsen*. 77 s. Kristiania 1889.
Christiania Vid. Selskabs Forhandl. 1889, N:o 2.
2761. **Deinboll, A. T.**, Afdøde Provst P. W. Deinbolls »brændte» Dagbøger.
Vidar 1889, D. 3, s. 178—180.
Berör händelserna 1821.
2762. **Nielsen, Y.**, Yderligere Bemærkninger om de politiske Dagbøger fra 1821.
Vidar 1889. D. 3, s. 488—527.
2763. **Nielsen, Y.**, Af Norges nyere Historie. Grev von Platens Statholderskab 1827—1829. VII+243+(1) s. Kristiania 1875.
2764. [**Knudsen, H. M.**], 1886 og 1891. Venstres Stilling til Forslagene om de diplomatiske Sagers Behandling. 16 s. Kristiania 1891.
2765. [**Vogt, B.**], Vor Jævnbyrdighed med Sverige. Et Flyveskrift. 15 s. Christianssand 1891.
2766. **Stang, E.**, Tale den 29:de November 1893. 15 s. Kristiania.
Bilag til »Den vestl. Tidende» 1893, N:o 302.

E. Biografi och genealogi.

I. Samlingar.

2767. *Acta nationis Germanicæ universitatis Bononiensis ex archetypis tabularii Malvezziani iussu Institutii Germanici Savignyani ediderunt E. Friedländer et C. Malagola.* XXXIX+508+(1) s. +3 pl. 4:o. Berolini 1887.
Bland annat omtalas äfven några svenskar, som studerade i Bologna.
2768. *Adel, Sveriges, under 1600—1700-talen. Samtida minnesteckningar jemte anmärkningar, utgifna af C. A. Klingspor.* Bd 1. IV+574 s. 2. IV+574 s. Upsala 1876—77.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 4, s. XVIII—XX af z. [*L. M. V. Örnberg*].
2769. *Ahnfelt, P. G., Studentminnen. Anteckningar och tidsbilder från hemmet, skolan, universitetet och församlingen. 2:a uppl. Jemte ett urval af författarens smärre skrifter och anonyma alster. [Red. af A. Ahnfelt.]* D. 1. 338+(4) s. 2. 508+(6) s. Sthlm (tr. i Norrköping) 1882.
2770. *Anjou, A., Kongl. Svea Hofrätts presidenter samt embets och tjenstemän 1614—1898. Biografiska anteckningar samlade och utgifna.* XVI+261+(2) s. Sthlm (tr. i Eksjö) 1899.
2771. *Anjou, A., Riddare af konung Carl XIII:s orden 1811—1900. Biografiska anteckningar, samlade och utgifna.* 192+(1). Sthlm (tr. i Eksjö) 1900.
2772. *Arcadius, C. O., Bilder ur svenska folkundervisningens historia.* II+144+(2) s. +6 portr. Sthlm 1897—98.
Innehåller biografier öfver Laurentius Paulinus Gothus, Johannes Rudbeckius, Johannes Gezelius, Peter Reinhold Svensson, Torsten Runderschöld o. Fredrik Ferdinand Carlson.
2773. *Bahr, J. v., o. Brandberg, Th., Upsala Universitets matrikel.* VIII+182+(1) s. Upsala 1896.
2774. *B[ergström], O., Spridda rättelser och tillägg till G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor. (Ur O. B:s anteckningar.)*
Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 110—118.
2775. *Bergström, O., Strödda uppgifter om utöfvare af konst och konstslöjd i Stockholm under 1600-talet. Hufvudsakligen ur Tyska församlingens ministerialböcker.*
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1894. D. 2, s. 161—186.
2776. *Bilberg, J. F., Hernösands stifts historia och herdaminne. 1—3**
Hernösand 1876—79.

2777. **Blackstadius, C.**, Stockholms i Upsala studerande nations medlemmar 1800—1881. Biografiska anteckningar samlade och utgifna. (4) + 205 s. Upsala 1882.
2778. **Bricka, C. F.**, Fortegnelse over Nordboer, som have studeret ved Universitetet i Genf 1559—1800.
Personalhistorisk Tidsskr. 1888. Bd 4, s. 831—835.
2779. **Bruzellius, A. J.**, Sveriges apotekare-historia ifrån konung Gustaf I till närvarande tid. Ny följd. Enligt uppdrag af Apotekare-Societeten utgifven. (4) + 648 s. Sthlm 1878—81.
Bihang: Förteckning på Sveriges apotek och deras innehafvare. 54 s. Sthlm 1881.
2780. **Bruzellius, A. J.**, Filosofe-doktorer 1824 promoverade i Upsala. Biografiska anteckningar. (1) + 68 s. Sthlm 1875.
2781. **Budinszky, Al.**, Die Universität Paris und die Fremden an derselben im Mittelalter. IX + 234 + (1) s. Berlin 1876.
De svenska »collegia» behandlas s. 62—65. Förteckning öfver stud. skandinaver s. 217—225.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 3, s. CIX—CXVIII af R. Geete.
2782. [**Carlhelm-Gyllensköld, C.**], Minnesblad ur Mariebergs historia. 1818—1884. Utg. af J. von der Burg. 1 + 84 s. Sthlm 1886.
2783. [**Collén, M. W.**], Silhouetter af framstående personligheter i Falu stad och omnejd. — Gamla förhållanden och personligheter i Falu stad och omnejd. 13 + 46 s. Falun 1876.
2784. **Daae, L.**, Matrikler over nordiske Studerende ved fremmede Universiteter. 1. (1) + 149 s. Kristiania 1885.
Inneh. 1. Universitetet i Prag (1872—1408). — 2. Univ. i Erfurt (1395—1508). — 3. Univ. i Rostock (1419—1758).
2785. [**Dardel, N. v.**], Stockholms öfverståthållare. [Clas Fleming, friherre Carl Sparre, friherre Wilhelm Sprengtporten, friherre Schering Rosenhane, friherre Jakob Albrekt von Lantinghausen o. friherre Gillis Bildt.)
Personalhistorisk Tidsskr. 1900. Årg. 2, s. 12—22, 78—93 + 6 portr.
2786. **De Geer, L.**, Valda skrifter. D. 2: Minnesteckningar. 353 + (1) s. Sthlm 1892.
Innehåller minnesteckningar öfver Hans Järta, Anders Johan von Höpken och Baltzar Bogislav von Platen.
2787. **Djurklou, G.**, Svenska släkter med sparren öfver ett blad till sköldemärke.
Hist. Tidsskr. 1891, s. 137—184.
2788. **Domhufvande** i Gestrikland.
Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1896. H. 8, s. 1—14.
2789. **Donner, O.**, A brief sketch of the Scottish families in Finland and Sweden. Respectfully dedicated to the University of Edinburgh. 47 s. Helsingfors 1884.

2790. **Ekstrand, V.**, Biografisk förteckning öfver Dalarnes landtmätare 1640—1895. 4:o. 22 s. Umeå 1896.
2791. **Erslev, Kr.**, Slægtskabsforbindelser mellem dansk og svensk Adel i Tiden för Kalmarunionen.
Personalhistorisk Tidskr. 1882. D. 3, s. 18—89.
Rec. i Hist. Tidskr. 1884, s. XXIX—XXXI af *K. H. K[ar]lsson*.
2792. **Fahlbeck, P. E.**, Sveriges adel. Statistisk undersökning öfver de å riddarhuset introducerade ätterna. D. 1: Ätternas demografi. XI+574 s. Lund 1898.
Rec. i [Dan.] Hist. Tidskr. 7:e Række. Bd 2, s. 106—129 af *M. Rubin*; i Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 92—101 af *H. Rosman*; i Finsk Tidskr. 1899. Bd 46, s. 496—506 af *G. G[ran]n*/[*et*]. D. 2 utk. 1902.
2793. **Feuk, L.**, Miniatur-bilder af bemärkta prestmän i Lunds stift på 1800-talet. 156 s. + 68 portr. Malmö 1893.
2794. **Fries, E.**, Märkvärdiga qvinnor. Svenska qvinnor. 390 + (2) s. Sthlm 1891.
Inneh. bl. a. Den heliga Birgitta, Kristina Gyllenstjerna, Karin Månsdotter, Ebba Bråhe och Drottning Kristina.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1892, s. 183—186 af *P. Sonden*; i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 88—90 af *E. Hildebrand*.
2795. **Fries, E.**, Den svenska odlingens stormän. Lefnadsteckningar för skola och hem. [H.] 1—3. Sthlm 1896—99.
Innehåller biografier öfver Olof Rudbeck den äldre, Urban Hjärne, Jesper Svedberg, Kristoffer Polhem, Olof Dalin, Släkten Tessin och Karl von Linné.
2796. **Geijer, G.**, Förteckning öfver Kongl. Krigsvetenskaps-Akademiens ledamöter 1796—1896. Enligt uppdrag af Kongl. Krigsvetenskaps-Akademien. 94 s. Sthlm 1896.
2797. **Gustafson, G. A.**, Gotlands i Upsala studerande nation. Anteckningar. 2. Gotlands nations matrikel 1646—1877. 84 s. Upsala 1877. (Se N:o 4024.)
2798. **Hafström, A.**, De bildande konsternas utöfvare i Sverige 1600—1884. 107 s. Sthlm 1884.
2799. **Hagström, K. A.**, Strengnäs stifts herdaminne. D. 1—4. Sthlm 1896—[1901].
Rec. i Kyrklig Tidskr. 1897, s. 318—326 af *H. Lundström*; i Kyrklig Tidskr. 1899, s. 287—293 af *H. Lundström*.
2800. **Hammar skjöld, A.**, Svenska amiraler under sjettonhundratalet. 1: Anton Johan Wrangel och Georg Herman af Trolle.
Ny Illustrerad Tidning 1893, s. 366, 373—374, 376—377, 382—383, 399—400, 412, 435, 437—438.
2801. **Hartman, T.**, De tre gustavianerna G. M. Armfelt, J. F. Aminoff och J. A. Ehrenström. Med »de tre gustavianernas» porträtt i heliogravyr efter en historisk tafla från 1803. VII+409 s. Helsingfors 1899.
Rec. i Finsk Tidskr. 1900. Bd 48, s. 177—191 af *M. G. Schybergson*.

2802. **Heurgren, P.**, Utkast till Sveriges veterinärhistoria. 156 s. Sthlm 1889.
2803. **Higgins, N.**, Women of Europe in the fifteenth and sixteenth centuries. Vol. 1. 10+488 s. London 1885.
Bl. a. drottning Margareta, drottning Philippa, drottning Katarina Karlsdotter samt abbedissorna i Vadstena kloster Ingegerd Knutsdotter och Ingeborg Gerhardsdotter.
2804. **H[il]debrand, [E.]**, Svenska prestsläppter under medeltiden.
Hist. Tidskr. 1883, s. 225—226.
2805. **Hjältar**, Svenska, under de sista fyra hundra åren, skildrade af framstående historiska författare, och ur deras arbeten samlade och utvalda. Ny upplaga utgifven af *J. R. Spilhammar*. 1. 152 s. +15 pl. 2. 184 s. +17 pl. Sthlm 1894, 95.
2806. **Hofberg, H.**, Svenskt biografiskt handlexikon. Alfab. ordnade lefnads-teckningar af Sveriges namnkunniga män och qvinnor från reformationen till närvarande tid. D. 1. (3) + 643 s. 2. 511 s. Sthlm 1873—1876.
Ny uppl. utk. 1906.
2807. **Hulthander, C.**, Biografiska anteckningar från Carlberg 1792—1892. XXIII+345+(1) s. Sthlm 1892.
2808. **Jonsson, H.**, Hemmansåboar i Kyrkås. Anteckningar. Efter skilda källor. 26 s. Östersund 1899.
2809. **K[arl]sson, K. H.**, Aspenäs- och Fånö-ätternas härstamning.
Hist. Tidskr. 1883, s. 457—460. Med en tabell.
2810. **K[arl]sson, K. H.**, Strödda genealogiska anteckningar.
Hist. Tidskr. 1885, s. 169—172; 1886, s. 83—86.
2811. **K[arl]sson, K. H.**, Strödda genealogiska anteckningar. [Släppterne Puke, Banér, Horn och Barun.]
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1892. D. 2, s. 68—73.
2812. **Kugelberg, O.**, Postmästare i Sverige och Finland från äldre tider till närvarande tid. Biografiska anteckningar. 280 s. Sthlm 1894—98.
2813. **Kugelberg, O.**, Serie öfver postmästarna i Uddevalla 1658—1896. Med biografiska anteckningar. 5 s. Uddevalla 1896.
2814. **Kyrkbok**, Fransk-lutherska församlingens i Stockholm, 1688—1791
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1893. D. 2, s. 114—120, 185—189.
2815. **Lagergren, K. H.**, Serie öfver postmästare i Kristinehamn 1642—1893 med biografiska anteckningar. 9 s. Sthlm 1893.
2816. **Lemke, O. W.**, Supplementblad till Visby stifts herdaminne 1868—1892. 61 s. Visby 1892.
2817. **Lexikon**, Biografiskt, öfver namnkunnige svenske män. D. 5—8. Ny [af *K. F. Werner*] reviderad uppl. Sthlm 1875, 1876. Ny följd. [Redigerad af *Elof Tegnér*.] D. 7—10. Sthlm 1875—92.

2818. **Lindström, G.**, Die Rathslinie von Wisby. 22 s. Lübeck 1893.
Sep. aus Zeitschrift d. Vereins f. Lübeckische Geschichte u. Alterthumsk. 1893.
2819. **Ljungberg, P. A.**, Vesterås stifts herdaminne. Ny följd 1800—1880. D. 1: Vestmanland. 251+(1) s. 2: Dalarne. 211+(1) s. Sthlm (tr. i Örebro) 1880, 81.
2820. **Lundin, A. H.**, Småländska nationen i Lund. Biografiska och genealogiska anteckningar. Utgifna af Småländs nation. (5)+420+33 s. Lund 1882.
2821. **Lundqvist, K. V.**, Några af de vid Upsala möte 1593 kraftigast uppträdande män, som utgått från Gefle läroverk. Föredrag.
i: Tvenne föredrag till minne af Upsala möte 1593. Gefle 1893. S. 11—32.
2822. **Läkare-historia**, Sveriges, ifrån konung Gustaf I:s till närvarande tid. Ny följd, enligt uppdrag af Svenska läkaresällskapet, redigerad och utgifven af *A. J. Bruzelius* o. *C. Edling*. D. 2: H. 6. S. 769—926. Sthlm 1876.
2823. **Mareks von Württemberg, U. A. R. J.**, Matrikel öfver officerare vid Kongl. Våg- och Vattenbyggnadskåren 1851—1889. 76 s. Ny uppl. 1851—1897. 98 s. Sthlm 1889, 97.
2824. **Martin, R.**, Matrikel jemte biografiska uppgifter öfver Sveriges tandläkare från äldre tid till nuvarande tid. Redigerad och utgifven. 72 s. Sthlm 1890.
2825. **Martin, R.**, Sveriges tandläkare-historia från äldsta till närvarande tid. Redigerad och utgifven. 26 s. Sthlm 1881.
2826. **Matrikel**, Die, der Universität Rostock. Herausg. von *A. Hofmeister*. Th. 1—8. 1419—1694. 4:o. Rostock 1889—95.
Th. 4 utkom 1901—04.
2827. **Matrikel**, Uppsala universitets. På uppdrag af universitetets rektor utg. af *Aks. Andersson*. H. 1: 1595—1632. V+62 s. Uppsala.
Uppsala Universitets Årsskrift 1900. Progr. 1.
2828. **Modin, E., & Söderberg, E. N.**, Matrikel öfver i Upsala studerande norrlänningar 1595—1889. VIII+350 s. Sthlm 1889, 90.
2829. **Nyström, L.**, Upsala ärkestifts herdaminne. Ny följd. D. 4: 1. (2)+352 s. Upsala 1893.
2830. **Palmgren, H.**, Medlemmar af Gestrike-Helsing nation i Upsala 1811—1891. Biografiska notiser. XI+166+(1) s. Sthlm 1892.
2831. **Petersen, R.**, Fra det svenske Kirkeliv i de sidste hundrede Aar. Nogle Person- og Tidsskildringer. (3)+309+(2) s. Khvn 1895.
Innehåller bl. a. biografier af Samuel Ödman, Henrik Schartau, Johan Olof Wallin, Erik Gustaf Geijer, P. G. Ahnfelt, Johan Henrik Thomander och Karl Olof Rosenius.

2832. **Rosman, H.**, Genealogiska studier. 1. Om den s. k. Røde-ätten under medeltiden. 2. Om marsken Håkan Matsson d. ä. och Vinstorpa-ättens härstamning. En studie till belysning af äldre tiders genealogiska forskning.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1897. D. 2, s. 309—339.
2833. **Samzellius, H.**, Kongl. Skogs- och Jägeristaten. Biografiska studier 1539—1898. Jämte en historisk inledning. XVI+(1)+276+(1) s. 4:o. Sthlm 1899. Tr. i 500 nummerade exemplar.
2834. **Scheutz, N. J. V.**, Biografiska anteckningar om lektorer vid Wexiö läroverk från gymnasii stiftelse 1643 till närvarande tid. 1. 40 s. 2. 49 s. 4:o. Progr. Wexiö 1878, 80.
2835. **Schlegel, B.**, o. **Klingspör, C. A.**, Den med sköldbref förlänade men ej på riddarhuset introducerade svenska adelns ättartafvor. (1)+409 s. Sthlm 1875.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 3, s. III—XXXVII af *G. Djurklou*.
2836. **Schück, H.**, Två svenska biografier från medeltiden. 1: De vita domini Petri Olavi. 2: De vita Sancti Nicholai. 181 s. Sthlm 1895.
Antiquarisk Tidskr. för Sverige. D. 5.
2837. **Schütz, E. J.**, Biografiska anteckningar om embets- och tjänstemännen vid rikets General-landtmäteri-kontor samt ordinarie eller förste landtmätarne i Sverige åren 1630—1895. 151 s. Sthlm (tr. i Arboga) 1896.
2838. **Schönbeck, H. O.**, Personal- och kulturbilder. H. 1*. (1)+102 s. Helsingborg 1878.
Förnt tryckta, utom bilagorna, i *Ny Illustrerad Tidning*.
2839. **Selggren, J.**, Gestríklands höfdingaminne. Om länsstyrelsen, fogdar, befallningsmän, ståthållare och landshöfdingar i Gestríkland och Gefleborgs län.
Meddelanden från Gestríklands fornminnesf. 1896. H. 8, s. 25—50.
2840. **Silfverstolpe, C.**, Klosterfolket i Vadstena. Personhistoriska anteckningar. H. 1—2. 167+(1) s. +1 pl. Sthlm 1898, 99.
Skrifter och handlingar utgifna genom Svenska Autografsällskapet. 4.
2841. **Sillén, T.**, Gotländska studenter 1865—1894. Biografiska och genealogiska anteckningar. 74 s. Visby 1895.
2842. **Sjöbring, P.**, Tjänstemän vid församlingarne och läroverken uti Kalmar stift. (Clerus Calmariensis.) Fortsättning från 1841 till närvarande tid ombesörjd af stiftets biskop. V+(1)+228 s. Kalmar 1885.
2843. **Sjöström, C. J.**, S:t Knutsgillet i Lund matrikel 1656—1886. Förteckning på dess medlemmar under nämnda tidrymd, med biografiska anteckningar. 113 s. Lund 1886.
2844. **Sjöström, C. J.**, Skånska nationen före afdelningarnes tid. (1682—1833.) Biografiska och genealogiska anteckningar jemte historik. VIII+786 s. [2.] Skånska nationen vid Lunds universitet 1833—83. Biografiska anteckningar. (2)+432 s. Lund Sthlm (tr. i Lund) 1897, 85.

2845. S[karstedt], C. W., Den theologiska fakultetens i Lund album under loppet af femtio år 1825—1875 utgifvet af n. v. dekanus. IV+66 s. Lund (tr. i Malmö) 1875.
2846. S[karstedt], C. W., Det theologiska doktoratet i Sverige resp. 1593—1893. En tillfällighetsskrift. 145 s. Lund 1893.
2847. Skarstedt, C. W., Göteborgs stifts herdaminne ur kyrkan och skolan. Efter mestadels otryckta källor sammanfördt. VII+1272+(1) s. Lund 1878—85.
2848. S[karstedt], C. W., Uddevalla herda- och skolminne. Efter till stor del otryckta källor saml. och utg. 295+(1) s. Lund 1886.
2849. S[karstedt], C. W., Uddevalla kyrko- och skolminne. Efter till stor del otryckta källor saml. och utg. Med aderton afbildningar. XI+426 s. Lund 1888.
2850. Släktboken, Svenska, utg. af G. Anrep. Bd 3. 541 s. Sthlm 1875—82.
2851. Släkt-kalender, Svensk. Årg. 1—12. Årg. 5 förändrades titeln till *Svenska Ättartal*, afsedda att utgöra tidskrift för svensk släktkunskap och släktforskning samt släktbok och släktkalender. Utg. af V. Örnberg. Sthlm 1884—98.
5 rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 24—27 af [S.] B[er]gh; 6—8 i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 72—75 af [S.] B[er]gh; i Svensk Tidskr. 1894, s. 444—445 af O. Varenius; 12 i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. s. 25—26 af Ehd. [E. Hildebrand].
2852. Stille, A., Några anteckningar om nordskånska släkter. Skånska Samlingar 1893 (tr. 1896). D. 3. H. 2, s. 25—44.
2853. Swalin, W., Bidrag till Kongl. Maj:ts hofs personalhistoria under det senaste århundradet. D. 1. Biografiska data. (1)+352+XV s. Sthlm 1888.
2854. Swalin, W., Bidrag till Kongl. Maj:ts kanslis personalhistoria efter 1809. (2)+291 s. Sthlm 1892.
2855. Swalin, W., Konungens högsta domstol 1789—1879. Biografiska data samlade och utgifna. (6)+88 s. Sthlm 1879.
2856. Swalin, W., Konungens svenska och norska statsråd 1809—1814—1881. Biografiska data. 194+64 s. Sthlm 1881.
2857. Tersmeden, C. H., Kalender öfver i Sverige lefvande ointroducerad adel. Årg. 1. (4)+206 s. +30 pl. +5 tab. 2. XIV+304 s. +16 pl. Sthlm 1886, 99.
Årg. 2 rec. i Personhistorisk Tidskr. 1900, s. 89—49 af — a — [K. af Schmidt].
2858. Trotzig, K., Hedemora stads borgmästare. Några biografiska anteckningar. 13 s. Hedemora 1896. Tr. som manuskript.
2859. Ulf, O. Fr., Biografiska anteckningar om jurisdoktorer och till rättegångsverken examinerade vid Upsala universitet 1839—81. (1.+172 s. Sthlm 1883.

2860. **Universitäts-Matrikeln, Aeltere.** 2: Universität Greifswald. Aus der Originalhandschrift unter Mitwirkung von *G. Liebe, E. Theuner, H. Granier* u. *H. v. Petersdorff*. Herausgegeben v. *E. Friedländer*. Bd 1: 1456—1645. XXI+635 s. 2: 1646—1700 nebst Personen-, Orts-, Sach- und Wortregister. VIII+532+(4) s. Leipzig 1893, 94.
Publicationen aus den K. Preussischen Staatsarchiven. Bd 52, 57.
2861. **Wieselgren, H.**, Bilder och minnen. 566+(1) s. Sthlm 1889.
2862. **Wieselgren, H.**, Præsides för den Svenska Konstakademien under hennes första tre halfeckel 1735—1885. [Biografier med porträtt.] 50 s. + 1 pl. + 10 portr. 4:o. Sthlm 1897.
2863. **Wieselgren, H.**, Ur vår samtid. Femtio porträtt med nekrologer (2)+218+(2) s. St. 8:o. Sthlm 1880.
2864. **Vigselbok**, S:t Nicolai kyrkas i Stockholm. Utgifven af *F. U. Wrangel*. 1: 1609—1650. V+101+(1) s. 2. 1651—1700. 80 s.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1892—96. Bilaga.
Åfven med titel: Handlingar utgifna genom Sv. Autografsällsk. 1.
2865. **Vistrand, P. G.**, o. **Seth, M.**, Smålands nation i Upsala. Biografiska och genealogiska anteckningar. D. 1: H. 1—4. 1637—1844. 661 s. Upsala 1894—98.
2866. **Wrangel, F. U.**, Liste des diplomates français en Suède 1541—1891. XI+95 s. Sthlm 1891. Tryckt i 150 ex.
2867. **Wrangel, F. U.**, o. **Bergström, O.**, Svenska adelns ättartafor ifrån år 1857. D. 1. 7 + 911 s. 2. 748+176+93+(4) s. Sthlm 1895—1900.
Början rec. i Hist. Hidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 71—78 af *G. Djurklou*.
2868. **Örnberg, V.**, Sveriges, Norges och Danmarks konungars ättelängder under årtusendet 880—1880. (Försök till sammanställning af hvardera rikets konungars inbördes släktförhållanden, hufvudsakligen med afseende på deras närmaste härledning från företrädarne.) 1 bl. Pat. Fol. Sthlm 1880.

2. Enskilda biografier och släpger.

a. Medeltiden.

2869. **Aurelius, E.**, *Adalbert*, ärkebiskop af Hamburg-Bremen. Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 205—224.
2870. **Lönborg, S. E.**, *Adam af Bremen* och hans skildring af Nordeuropas länder och folk. Akad. afh. V+181+(1) s. Upsala 1897.
2871. **Foss, R.**, Die Anfänge des nordischen Mission mit besonderer Berücksichtigung *Ansgars*. Progr. Th. 1. 26 s. 2. 22 s. 4:o. Berlin 1882, 83.

2872. **Kunik, E.**, Zur Vita Anskarii.
Forschungen z. deutschen Geschichte 1884. Bd 24, s. 191—197.
2873. **Rimbertus**, Vita Anskarii. Accedit Vita Rimberti. Recensuit *G. Waitz*. 100 s. Hannoveræ 1884.
Scriptores rerum germanicarum in usum scholare[m] ex Monumentis Germanicis historicis recusi. [84.]
En dansk öfv. af *P. A. Fenger*. Paa ny udgivet med Noter af *H. Olrik*. Med et Forord af *F. Nielsen*. 168 s. Khvn 1885.
2874. **K[arlsson], K. H.**, *Axelssönernas* slägtkap med Bondeätten.
Personhistorisk Tidskr. 1898. Årg. 1, s. 21—23.
2875. **K[arlsson], K. H.**, Herr *Bengt Algotssons* fäderneslägt.
Personhistorisk Tidskr. 1898, 99. Årg. 1, s. 160—161.
2876. **K[arlsson], K. H.**, Hertig *Bengt Algotssons* gifte.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1888. D. 1, s. 246.
2877. **Svedellius, W. E.**, Till firande af *Birger Jarls* och Stockholms grundläggningsexhundraåriga minne. Föredrag på Svenska Akademiens högtidsdag år 1866.
Smärre skrifter. D. 2 (1877), s. 1—53.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 4, s. III—VII af *H. Hildebrand*.
2878. **Bildt, C. N. D.**, *H. Birgitta*,* hennes kyrka och relik.
Bildt, C., Svenska minnen och märken i Rom, s. 1—90. (Se N:o 3796).
2879. **Bildt, C. N. D.**, *S. Birgittas* relik i Rom.
K. Vitterhets-, Hist. och Antiqv. Akad. Månadsblad 1893 (utg. 1896), s. 16—30.
En öfv. häraf till tyska i Beilage zur Augsburg[er] Postzeitung 1897, s. 99—102, 112—115.
2880. **Binder, G.**, Die heilige *Birgitta von Schweden* und ihr Klosterorden. Jubiläumsausgabe zum fünften Centenarium der Canonisation der hl. *Birgitta*. XVI+205 s. München 1891.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 69—70 af *H. Schück*.
2881. **Brinkmann, A.**, Den heilige *Birgitta*. Et kulturhistorisk Billed fra det 14 Aarhundrede. VIII+419+(1) s. +12 illustr. Khvn 1893.
2882. **Flavigny, C. de**, née *Moitessier*, Sainte *Brigitte de Suède*, sa vie, ses révélations et son oeuvre. XII+626 s. 18:o. Paris 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 70—72 af *H. Schück*.
2883. **Hildebrand, E.**, *S. Birgittas* porträtt samt några nya upplysningar om hennes hospital i Rom.
Hist. Tidskr. 1883, s. 355—362.
2884. **Ringsels, B.**, Leben der heiligen *Birgitta von Schweden* nebat einigen Nachrichten über die *Birgittinenklöster* nach edirten und unedirten Werken bearbeitet. X+327+(1) s. Regensburg 1890.
2885. [*Schéele, K. H. G. v.*], Nordens berömdaste dotter. [En lefnads-teckning öfver den heliga *Birgitta*.] Progr. 14 s. Upsala 1876.

* Endast de viktigaste *Birgitta*-biografierna äro medtagna; för öfrigt hänvisas till *Klemmings* o. *Geetes* *Birgitta*-bibliografier.

2886. **Schück, H.,** Birgitta.
Ord och Bild 1892, s. 9—17.
2887. **Welbull, M.,** En viktig handskrift till Birgitta-litteraturen.
Hist. Tidskr. 1887, s. 88—99 + 1 facs. Framkallade en motskrift:
Schück, H., Den nyfunna Birgitta-handskriften. Samlaren 1887, s. 158—175.
2888. **Petrus de Dacia, Uita Christinae Stumbelensis.** Edidit *J. Paulson.*
Fasc. 2: Secundum de uita Christinae librum continens. (3) + V + 257 s.
Gotoburgi 1896.
Scriptores latini medii sævi sueciani. Edid. J. Paulson et L. Wählin. 1.
Rec. i Literarisches Centralblatt 1897, s. 914—917 af *H. H.*; i Kyrk-
lig Tidskr. 1897, s. 175—176 af *O. Quensel*; i Hist. Tidskr. 1897.
Öfv. o. gr., s. 80—84 af *H. Schück*.
2889. **K[arlsson], K. H.,** *Folkunga-ätten.*
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1888. D. 1, s. 216—234.
2890. **K[arlsson], K. H.,** Drotsen *Bo Jonssons [grip]* fäderneslägt.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1887. D. 1, s. 173—176.
2891. **K[arlsson], K. H.,** Drotsen *Bo Jonssons (grip)* härstamning.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1890. D. 2, s. 33—35. Med 1 tabell.
2892. **Eygh, G.,** *Hemming Gad.*
Historisk Archiv 1883. Bd 9, s. 81—97.
2893. **Sundberg, A. N.,** *Jacob Ulfsson,* Svea rikets ärkebiskop 1470—1515.
Progr. 75 s. Upsala 1877.
Upsala Universitets Årsskrift. Festskrift 1877.
2894. **Leijonhufvud, K. K:son,** Slakten *Leijonhufvud-Lewenhaupt* under medeltiden.
Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 162—173.
2895. **Karlsson, K. H.,** De äldre leden af släkten *Leijonhufvud-Lewenhaupt.*
(Genmåle.)
Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 211—214.
2896. **Bertolotti, A.,** *Olof Magno* arcivescovo d'Upsala. Documenti inediti.
Archivio Storico Italiano 1891. T. 7, s. 117—128.
2897. Bidrag till *Olof Magni* historia. 1. Literära fragmenter utgifna genom
H. Hjörne. 2. Handlingar angående *Olof Magni* egendomsförvärf och
qvarlåtenskap. Utgifna af Kongl. Samfundet för utgivande af hand-
skrifter rörande Skandinaviens historia. VII + 26 + (2) + 9 + (2) s. Sthlm
1893.
Historiska handlingar D. 12: N:o 2: 1—2.
Afd. 2 innehåller samma urkunder som N:o 2896.
2898. **Hildebrand, H.,** Minne af *Olaus Magni.*
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1886. D. 12 (1898), s. 93—280.
2899. **Hildebrand, H.,** *Olaus Magni* och hans historia.
Hist. Tidskr. 1884, s. 307—342.

2900. **K[arlsson], K. H.**, *Peter Andersson (till Mohammar) och hans släkt*. Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1888. D. 1, s. 244—246.
2901. **Bygdén, L.**, *Peter Cohorn*. Ett nordiskt medeltidsminne i södra Frankrike. Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 146—160+1 pl.
2902. **[Mathias Laurentil]**, *Fragmentum de vita et miraculis magistri Petri Olavi, confessoris Beate Birgitte*. Utg. af *K. G. A. Grandinson*. Progr. 16 s. 4:o. Karlstad 1888.
2903. **Djurklou, G.**, *Om Göran Månssons till Bolmnäs jordebok. Några bidrag till Stjerneättens historia*. 63 s. +3 slägtaflor. Sthlm 1885. K. Vitterhets-, Hist. o. Antiqv. Akad. Handl. D. 28. N. F. 8: 1.
2904. **[Hildebrand, E.]**, *Ärkebiskop Tord Pederssons släkt. Af Ehd.* Hist. Tidskr. 1881, s. 198—200.
2905. *Om Tore Pytings efterkommande*. Efter en handskrift i Riksarkivet utg. af [*V. Örnberg*]. Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1885. D. 1, s. 116—123.
2906. **K[arlsson], K. H.**, *Några anteckningar från 1400-talet om Trolle-släkten*. Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1886. D. 1, s. 168—170.
2907. **Bjelke, H.**, *Om fru Annas på Vinstorp ättlingar af första giftet*. [Medd. af *V. Örnberg*]. Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1886. D. 1, s. 132—133.

b. Nyare tiden.

2908. **Walther, B. v.**, *Graf Carl Johan Adlercreutz*. Ein militairisches Charakterbild aus dem Europäischen Norden. Jahrbüchern für die Deutsche Armee und Marine 1877. Bd 28, s. 259—806. Äfven separat.
2909. **Adlercreutz, H. T.**, *Historiskt politiska anteckningar. 1743—96*. Utg. af *E. Lagerblad*. XV+185 s. Helsingfors 1887. Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 8.
2910. **Sjögren, O.**, *Georg Adlersparre*. En historisk karaktärsbild. 143 s. +1 portr. Sthlm 1881. Lefnadsteckningar öfver utmärkta personligheter utgifna af stiftelsen Lars Hiertas Minne. 2. Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. XII—XV af *T. S[äv]*je.
2911. **Sjögren, O.**, *Karaktärsbilder från Sveriges senaste historia. 1. Georg Adlersparre*. Ny Svensk Tidskr. 1881, s. 133—161.
2912. **Fellitzen, O. v.**, *Bidrag till historien om pfalzgreffen hertig Adolf Johans sista lefnadsår och familjeförhållanden*. Hist. Bibliotek. D. 3, s. 117—196.

2913. **Hammar skjöld, A.**, Amiral *Cornelius Anckarstierna*.
Ny Illustrerad Tidning 1897, s. 394, 402—403.
2914. **Ahnfelt, O.**, Om kanslern *Laurentius Andrez*.
Hist. Tidskr. 1896, s. 185—192.
2915. **Rundgren, C. H.**, Minne af kyrkoreformatorn *Laurentius Andrez*.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1886. D. 8 (1894), s. 45—230.
2916. **Strömberg, Th.**, *Laurentius Andrez*. En minnesteckning. (Föredrag vid prestmötet i Strengnäs den 4 augusti 1879.) 53 s. Strengnäs 1879.
Rec. i Ny Svensk Tidskr. 1880, s. 199—202 af O. A[lin].
2917. **Schybergson, M. G.**, En anmärkning till *Johan Archenholtz'* biografi.
Skrifter utgifna af Sv. Literatursällskapet i Finland. 24.
Förhandlingar och Uppsatser. 7. (1892—93), s. 76—78.
2918. **Ingman, S.**, *Gustaf Mauritz Armfelt*. En lefnadsteckning. Öfvers. af *L. Saxén*. 115+(1) s. +1 portr. Helsingfors 1900. (Se N:o 2198.)
Folkupplysnings-sällskapets skrifter. 112.
2919. **Hjärne, H.**, Ur de *Aschebergiska* papperen. 18 s. Sthlm 1880.
Äfven i Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1879. Bd 2, s. 99—116.
2920. **Munthe, A.**, *Jakob Bagge*. Teckningarna af amiral J. Hägg. (1)+78+(1) s. +2 pl. Sthlm 1899.
Svenska sjöbjältar. 2.
2921. Äktenskapskontraktet mellan *Johan Banér* och *Johanna af Baden*. [1640.] Medd. af *E. Wester*.
Personhistorisk Tidskr. 1900. Årg. 2, s. 26—30.
2922. **Ahnfelt, O.**, Om *Olaus Stephani Bellini* lefnadsålder.
Stockholms Dagblad 1900, N:o 488.
2923. **Afzelius, H.**, *Erik Benzelius d. ä.* 1. (1632—1687.) Akad. afh. (2)+118+IX s. Sthlm 1897.
D. 2 utkom 1902.
2924. **Forssell, H.**, Minne af erkebiskopen doktor *Erik Benzelius den yngre*.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1796. D. 58 (1888), s. 118—476.
Rec. i Nordisk Revy 1883, s. 135—146 af *H. Hjärne*; i Hist. Tidskr. 1884, s. XVIII—XXIV af *Cl. Annerstedt*.
2925. **Ödberg, F.**, Anteckningar om riksrådet *Hogenskild Bjelkes* friherreskap Leckö (1571—1599). Progr. 45 s. 4:o. Skara 1892.
2926. Bref från *Hogenskild Bielke* till sin syster och mor. [1557.]
Hist. Tidskr. 1885, s. 845—850.
2927. **Trolle-Bonde, C.**, Utdrag ur *Sigröd Bielkes* (g. m. riksmarsken greve *Gustaf Horn* till *Björneborg*) och fältmarskalken greve *Nils Bielkes* egenhändiga annotationer om sina närmaste anförwandter.
Personhistorisk Tidskr. 1898, 99. Årg. 1, s. 222—229.

2928. **Petersson, Er. Lor.**, Prosten i Mora *Jacob Boëthius*. Lefnadsteckning mest efter otryckta källor. Konsist. afh. [Upsala.] 73 + (2) s. Sthlm 1878.
2929. **Trolle-Bonde, C.**, Kongliga rådet och ambassadören greve *Carl Bonde*. D. 2: Carl Bondes skrifter. XXIV + 389 s. + 38 portr. Lund 1900. [Omslagst.: Anteckningar om Bondesläkten.]
2930. **Trolle-Bonde, C.**, Riksrådet och riksmarskalken greve *Carl Bonde* samt hans närmaste anhöriga. D. 1—2. VIII + (1) + 597 s. + 34 portr. + 4 pl. Lund 1895. Tr. i 150 numererade exemplar. [Omslagst.: Anteckningar om Bondesläkten.]
Rec. i Hist. Tidskr. 1895. Öfv. o. gr., s. 73—75 af *F. U. Wrangel*; i Finsk Tidskr. 1895. Bd 39, s. 465—466 af *M. G. Schybergson*.
2931. **Trolle-Bonde, C.**, Riksrådet greve *Gustaf Bonde*. D. 1—4. D. 3: Gustaf Bondes otryckta politiskt-historiska skrifter. 4: Gustaf Bondes enskilda lif, hustrur, barn, närmaste släktingar m. m. Lund 1898, 97, 99. Tr. i 150 numererade exemplar. [Omslagst.: Anteckningar om Bondesläkten.]
2932. **Stavenow, L.**, Riksrådet greve Gustaf Bonde såsom statsman och författare. (Se N:o 2931.)
Hist. Tidskr. 1899, s. 1—40.
2933. **Trolle-Bonde, C.**, Landshöfdingen greve *Nils Bonde* samt hans descendenter. 161 + 137 s. + 18 portr. Lund 1899. Tr. i 150 numererade exemplar. [Omslagst.: Anteckningar om Bondesläkten.]
2934. **Wieselgren, H.**, *Gregorius Borastus*.
Hist. Tidskr. 1882, s. 149—158.
2935. [**Cygnæus, G.**], *Per Brahe*, generalguvernör öfver Finland. 36 s. 12:o. Åbo 1880.
Äfven en uppl. på finska.
2936. *Per Brahes minne*. D. 12 sept. 1680—1880. 16 s. Fol. Sthlm 1880.
Innehåller bl. a. S. 2—4: *Tigerstedt, K. K.*, *Per Brahe*, Finlands generalguvernör 1687—40.
2937. **Nordmann, P.**, *Per Brahe* och *Arnold Messenius*.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 10. 1895—96 (tr. 1897), s. 180—184.
2938. **Nyqvist, J. I.**, *Till Per Brahe* den yngres minne. Progr. 40 s. 4:o. Jönköping 1881.
Inneh. pl. a. redogörelse för den Braheska skolan på Visingsö.
2939. **Schybergson, M. G.**, *Nya bidrag till Per Brahes karaktäristik*.
Finsk Tidskr. 1880. Bd 9, s. 245—259.
2940. **Brinkman, K. G. v.**, *Om sig själf och åtskilliga samtida*. Meddeladt af *K. F. W[erne]r*.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1895. D. 2, s. 225—269.
2941. **T[idander], [L. G. T.]**, *C. v. Cardell*. Teckning af hans lif och verksamhet. 32 s. Jönköping 1877.

2942. **Lewenhaupt, E.**, Ur en lärd Uplands-slägts historia. [*Celsius*.]
»Från uppländsk bygd 1899», s. 87—92.
2943. Utdrag af *Olof Celsii* den äldres dagbok under en resa genom Tyskland, Frankrike och Italien (1696—98). Medd. af *C. G. Styffe*.
Danske Samlinger. 2:en Række. Bd 4, s. 255—258.
2944. **Palmén, E. G.**, *Anders Chydenius*, hans lefnad, verksamhet och skrifter samt plats i Finlands historia. (Se N:o 3958.)
Ingår uti *Chydenius, A.*, Politiska skrifter. 2 + CCXIII s. + 1 portr. Helsingfors 1877.
2945. **Ahnfelt, A.**, *M. J. Crusenstolpe*, hans galleri af samtida och hans literära korrespondens. Lefnadsteckning och urval. D. 1. VIII + 228 s. + 1 portr. 2. 224 s. + 1 portr. Sthlm 1880, 81.
2946. **Hammarskjöld, A.**, *Erik Dahlberg* i Livland. En minnesbild utarbetad efter Dahlbergs brevsamlingar.
Polstjernan. Illustr. Kalender 1887, s. 38—51.
Öfv. till tyska af *T. Christiani* i *Baltische Monatschrift* 1888. Bd 85, s. 602—618.
2947. **Heden, Hj. Nilsson**, *Erik Dahlberg*. 79 + (1) s. Sthlm 1900.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 64.
2948. **Rist, P. F.**, *Erik Dahlberg*.
Historisk Arkiv 1877. Bd 1, s. 1—86, 81—106.
2949. Het geslacht *De Geer*. Van het begin der 12:de tot het einde der 19:de eeuw. Historisch, biographisch en genealogisch overzicht. (Afsloten 1 Maart 1893.) (4) + 254 s. + 1 pl. Oisterwijk 1893.
2950. Anteckningar om framlidna hofmarskalken friherre *Gerhard de Geer* af Finspong och hans maka *Henrietta Charlotta Lagerstråle* samt deras afkomlingar och med dessa genom giftermål förenade personer, afslutade d. 30 april 1892. 50 s. Sthlm 1892.
2951. **Edmundson, G.**, *Louis de Geer*. [Ättens stamfader i Sverige.]
The English Historical Review 1891, s. 685—712.
2952. **Fries, E.**, *Louis de Geer*. [Ättens stamfader.]
Sveriges Allmänna Handelsförenings Månadskrift 1899, N:o 5, s. 1—2.
2953. **Wiberg, Ch. F.**, *Louis de Geer et la colonisation Wallonne en Suède*. Avec introduction par *S. Bormans*. 60 s. + 1 stamtafa. Liège 1876.
Bulletin de l'Institut archéologique Liégeois.
2954. **Witt, P. de**, Un patricien au XVII:e siècle. *Louis de Geer*. Étude biographique. II + 177 s. Paris 1885.
Åfven på holländska. (3) + 113 s. Amersfort 1885.
2955. **Cordt, B.**, Zur Geschichte des Adelsgeschlechts und Familienarchivs der Grafen *De la Gardie*.
Sitzungsberichte der gelehrten Estnischen Gesellschaft zu Dorpat 1892, s. 34—46.

2956. **Hamilton, H.**, Minne af riksmarsken greve *Jakob Pontusson De la Gardie*.
Sv. Akad. Handl. ifrån 1796. D. 56 (1880), s. 229—338.
2957. Rikskanslaren greve *Magnus Gabriel De la Gardies* fullmakter och donationer sammanställda af *E. W. Bergman*. 19 s. Sthlm 1881. Tr. i 100 exemplar.
2958. **Wrangel, F. U.**, *Pontus De la Gardie* och hans slägt i Frankrike under 15- och 1600-talen.
Hist. Tidskr. 1890, s. 253—269.
2959. Öfverste *Nils Djurklows* (f. 1641 † 1714) egenhändiga lefnadsteckning, meddelad af *G. Djurklou*.
Hist. Tidskr. 1894, s. 131—154.
2960. **Dohna, S.** [Fr.], Graf zu, Aufzeichnungen über die Vergangenheit der Familie *Dohna*. Th. 1—2 a + Beihefte 1—3. 1: IX + (2) + 207 + 125 s. + 1 stamtafel + (2) s. + 3 kart. + 45 s. 2: XII + 56 + (8) + 146 + 15 s. + 1 karta + pl. o. portr. Berlin 1877, 78, 80. Als Manuskript gedruckt.
Th. 2: s. 213—238: Die Descendenz von Christoph-Delphicus [den svenska grenen]. Med 5 portr. och 2 vuer från Tidö. — S. 221: Stamtafel öfver ätten *Ozenstjerna*.
2961. **Hammar skjöld, A.**, *Joakim Zakris Duncker*.
Ny Illustrerad Tidning 1897, s. 269—271, 285—287, 295, 298, 327, 330—331.
2962. *Georg Carl von Döbeln*. Af *G. L.*
Försvarsvännen 1895, s. 70—72, 77—79, 81—83, 86—87, 90—92, 95—96.
2963. **Rist, P. F.**, General von Döbeln.
Historisk Arkiv 1878. Bd 2, s. 346—433.
2964. **Svedelius, W. E.**, Minne af generallöjtnanten friherre *Georg Carl von Döbeln*.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1796. D. 60 (1884), s. 27—285.
Rec. i Finsk Tidskr. 1885. Bd 19, s. 55—59 af *S. Nordenstrem*.
2965. **Säve, T.**, *Georg von Döbeln*.
»Minnen från Vestergötland» 1900, utg. af Vestgöta nation i Upsala, s. 109—114 + 1 pl.
2966. **Munthe, A.**, *Nils Ehrensköld*. Teckningarna af *J. Hägg*. (1) + 158 + (1) s. + 2 pl. + 1 karta. Sthlm 1900.
Svenska sjöhjältar. 3.
2967. **Rosengren, J.**, *Augustin Ehrensward*. Historisk afhandling. 66 s. Vexjö 1891.
2968. **Wærn, C. Fr.**, Minnesteckning öfver *Augustin Ehrensward*. Föredraget på Kongl. Vetenskapsakademiens högtidsdag d. 31 mars 1876. 53 s. Sthlm 1876.

2969. **Ehrensvärd, J. J. A.**, *Carl August Ehrensvärds förhållande till fränderna Gustaf Johan och Carl Ehrensvärd belyst af hittills outgifna bref.*
Sv. Sv. Sällsk. Tidskr. 1896. D. 2, s. 288—303.
2970. **Warburg, K.**, Karl August Ehrensvärd. En lefnadsbild från gustavianska tiden. VII+411+(1) s. Sthlm 1893.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1898, s. 283—306 af *A. Hammar skjöld*; i Finsk Tidskr. 1894. Bd 37, s. 302—306 af *C. G. Estlander*; i Hlst. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 1—4 af *O. Sylwan*; i Ord och Bild 1894, s. 41—46 af *G. Nordensvan*.
2971. **Flach, F. F.**, Grefve *Hans Axel von Fersen*. Minnesteckning jemte utdrag ur hans dagbok och brevvexling. IV+172 s. +2 portr. Sthlm 1896.
2972. **Vest, Ellel**, Grefve *Hans Axel von Fersen*. En minnesteckning.
Ateneum. Utg. af *W. Hagelstam*. 1898, s. 89—112.
2973. **Lagus, W.**, *Pётter Forskåls* lefverne. [Med åtskilliga aktstycken.] *Lagus, W.* Strödda blad. Nytt och gammalt i historiska och humanistiska ämnen. [H.] 1. 75 s. Helsingfors 1877.
2974. En karolins meritlista. [*Nils Frisk*] Meddelat af *W. Ridderstad*.
Hist. Tidskr. 1891, s. 365—366.
2975. **Snöllsky, C.**, Minne af öfverståthållaren och generalmajoren frherre *Rutger Fuchs*.
Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1886. D. 14 (1900), s. 28—102.
2976. **Lods, A.**, Le dernier chapelain de l'ambassade de Suède à Paris *Charles Christian Gamba 1759—1822*.
Bulletin Historique et Littéraire 1892, s. 145—152.
- 2976½. **Schöldström, B.**, En carolin till sjö. [*Gathenhjelm*.]
Schöldström, B. Zigzag. Minnen o. anteckningar. Sthlm 1895, s. 115—189, 305—307.
2977. Drabanten *Christian Giertas* anteckningar.
Hist. Tidskr. 1898, s. 62—74.
2978. **Sjögren, O.**, *Karl August Grevesmöhlen*. Karaktärsbild från en upprörd tid. 108 s. +1 portr. Sthlm 1882.
2979. **Sjögren, O.**, Karaktärsbilder från Sveriges senaste historia. 2. *Karl August Grevesmöhlen*.
Ny Svensk Tidskr. 1881, s. 268—298.
2980. **Vasenius, V.**, Separatisten *Jacob Gripenstedt*. En kulturbild från frihetstiden. 40 s. Helsingfors 1891.
Öfversigt af Finska Vet.-Soc:s förhandlingar. 33.
2981. **Berggren, P. G.**, *Lars Grubbe*, hans lif och verksamhet. Akad. afh. IV+130+(1) s. Upsala 1898.
2982. **Gyllenberg, G. F.**, Mitt lefverne 1731—1775. Själfbiografiska anteckningar. Med anmärkningar utgifna af *G. Frunck*. VIII+173+(1) s. Sthlm 1885.

2983. *Diarium Gyllenianum* eller *Petrus Magni Gyllenii* Dagbok 1622—1667. Med understöd af statsmedel i tryck utgifvet af Finska Statsarkivet genom *R. Hausen*. III+(1)+376 s. Helsingfors 1880, 1882.
2984. *Gyllenstierna, N. Axelsson*, Anteckningar. Utg. af *M. Weibull*. XX+77+(1) s.
Skånska samlingar 1891 (tr. 1894). D. 1: H. 2.
2985. [Ödberg, J. F.], Om släkten *Gylta*.
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1897. H. 8—9, s. 94—95.
2986. *Halling, C. C.*, Minnen (1799—1824). IV+226 s.
Samlingar utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1878—80 (tr. 1877—80.) H. 7—9.
2987. Utdrag ur *Carl Axel Hugo Hamiltons* dagbok år 1774. [Medd. af *F. U. Wrangel*.]
Personhistorisk Tidskr. 1900, s. 57—77.
2988. *Stille, A.*, Hvem var »Stenbocks kurir»? [*Henrik Hammarberg*.]
2 s. Sthlm 1899.
Aftr. ur Illustr. Militärrevy.
2989. *Drake, Fr.*, Stamtaflor öfver adl. ätterna *Hand* och *Drake* af Hagelsrum. 1 bl. Patent Fol, vikt i st. 4:o. Sthlm 1898.
2990. Bref från statssekreteraren *S. Bark* till kanslirådet *Olof Hermelin*. [1707.]
Hist. Tidskr. 1885, s. 173—180, 286—245.
2991. Bref från *Urban Hiärne* till *Olof Hermelin*. [1707.]
Hist. Tidskr. 1882, s. 264—273, 355—360.
2992. *Hallendorff, C.*, *Olof Hermelins* öde vid *Poltava*.
Hist. Tidskr. 1898, s. 348—358.
2993. *Wieselgren, H.*, *Lars Johan Hierta*. Biografisk studie. 348 s. Sthlm 1880, 81.
Rec. i Finsk Tidskr. 1882. Bd 12, s. 461—466 af *A. S. Sundholm*.
2994. *Svedellus, W. E.*, Minne af kanslipresidenten greve *Arvid Bernhard Horn*. Afdeln. 1—2.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1796. D. 54 (1879), s. 131—520; 55 (1879), (3) s. + s. 1—410.
Rec. i Nord. Tidskr. 1882, s. 216—224 af *E. Holm*.
2995. *Sjögren, O.*, *Henning Rudolf Horn*. Biografiskt utkast. Progr. 21 s. 4:o. Sthlm 1887.
2996. *De Geer, L.*, Minne af riksrådet greve *Anders Johan von Höpken*.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1796. D. 57 (1882), s. 243—454.
2997. *Vita Höpkenii*. [A. J. v. Höpken.]
Hist. Tidskr. 1883, s. 137—138.
2998. *Sylwan, O.*, *P. J. Höppener*, en publicist på sjuttonhundratalet.
Hist. Tidskr. 1893, s. 319—354.

2999. **Ödberg, F.**, Om biskopen i Skara *Svenonis Jacobi* härkomst och hans arfvegods, de s. k. Kadegodsens, med bilagor.
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1899. H. 10, s. 22—39.
3000. **Ödberg, F.**, Om magister Sven Jacobi, den förste protestantiske biskopen i Skara stift. (1533—44, död 1544).
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1897. H. 8—9, s. 17—98. Åfven separat.
3001. **Jägerhorn, G. H.**, Lefvernes beskrifning. Så väl till Efterföld af Krigs vettenskaps Academiens som Ridderhus Directionens anmodan. Af mig Sjelf författad.
Historiallinen Arkisto 1884. D. 8, s. 115—176.
3002. Ur *Hans Järtas* litterära brevväxling. 1. Bref till och från C. G. v. Brinkman. H. 1—2. Utgifna af *E. Leuenhaupt*. 128 + XV s. Upsala 1899, 1900. (Se N:o 2132.)
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet. 18: 1--2.
3003. **Alin, O.**, Ett bidrag till Hans Järtas biografi. 33 s. Upsala 1899.
Upsala Universitets Årsskrift 1899. Progr.
3004. [**Schönbejck, [H.]**], Hans Järta. Uppslag till en psykologisk studie. Ur Dagens Krönika 1885, s. 155—177, 268—274.
Framkallade en kritik: *Alin, O.*, »En psykologisk studie» i Ny Svensk Tidskr. 1885, s. 392—397.
3005. **Willebrand, R. F. v.**, Hans Järta.
Finsk Tidskr. 1887. Bd 22, s. 342—368.
3006. **Berg, W.**, *Wilhelm Kruse*.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1894. Bd 5, s. 429—474 + 1 pl. + 2 kartor.
3007. **Leuenhaupt, A.**, När föddes *Aurora Königsmark*?
Hist. Tidskr. 1898, s. 175—177, 265—66.
3008. **Snollsky, C.**, *Königsmark* och Thynne. En svensk-engelsk kriminalhistoria från sjuttonde seklet. 28 s. St. 4:o. Upsala 1890.
»Ur några antecknares samlingar.» (Se N:o 3259.)
3009. **Malmström, C. G.**, Minne af öfverståthållaren m. m. friherre *Jakob Albrecht von Lantingshausen*.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1796. D. 62 (1886), s. 85—215.
3010. **Hacklin, A.**, *Olavus Laurelius*. Hans lif och verksamhet (1585—1670.) 1. (1585—1647.) (7) + 92 s. 2. Laurelius som biskop (1647—70.) Akad. afh. [Upsala.] 170 + (2) s. Luleå 1896.
1: Medföljer såsom bilaga redogörelsen för Luleå allmänna läroverk under läsåret 1895—1896.
Rec. i Kyrklig Tidskr. 1897, s. 314—318 af *H. Lundström*.
3011. [**Jacobson, E.**], Några biografiska anteckningar rörande familjen de *La Vallée*.
Meddelanden från svenska slöjdföreningen 1896, s. 104—111.

3012. **Leijonhufvud, K. K:son**, Korta anteckningar angående släkten *Leijonhufvuds till Ekeberg vapen*, grafkor m. m. [H.] [1.] 22 s. Korta anteckningar öfver en del af släkten Leijonhufvuds till Ekeberg gods och gårdar. [H.] 2. 36 s. Sthlm 1899, 1900. Tr. i 75 numrerade exemplar.
3013. **Anders Pederssons Linds memorialbok**.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1894. D. 2, s. 186—197.
3014. **Rosman, H., Rasmus Ludvigsson** som genealog. Akad. afh. XII+155 s. + 5 bilagor. Upsala 1897.
Rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 47—54 af *S. C[arlson]*.
3015. **Thysellus, P. E.**, Anteckningar om *Olaus Martini*. 14 s. Sthlm 1880.
3016. Biskopen i Strengnäs *Johannes Mattiæ* sjelfbiografiska anteckningar. Personhistorisk Tidskr. 1899. Årg. 1, s. 87—89.
3017. Familjen *Messenius* af *G. B.*
Historisk Arkiv 1879. N. R. Bd 2, s. 384—350.
3018. Handlingar rörande Messenierna. (Johan † 1636 och Arnold † 1651). Meddelade af *K. G. Leinberg*.
Historiallinen Arkisto 1896. D. 14, s. 719—745.
3019. **Linder, L.**, Bidrag till kändedomen om Messenii tidigare lif 1579—1608. 66 s. 4:o. Lund 1894.
Meddelanden från det literaturhistoriska seminarjet i Lund utg. af *H. Schück*. 8.
3020. **Messenius, J.**, Bref från Messenius till Rothovius, dateradt den 30 september 1636. Medd. af *R. Lagerborg*.
Skrifter utgifna af Sv. Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 10. 1895—96 (tr. 1897), s. 128—125.
3021. **Munthe, L. W:son**, *Muntheslägten* från medlet af 1000-talet till närvarande tid. Historiska och genealogiska anteckningar, under medverkan af *H. Munthe* o. *Åke W:son Munthe*. 312 s. + 1 vapenpl. + 2 tab. Helsingborg 1883. [Omsl. tr. 1884.]
3022. **Helmstein, N.**, *Nils Månsson i Skumparp*. Progr. 37 s. Carlshamn 1882.
3023. **Sjöqvist, J. W.**, Minnesteckning öfver biskopen i Vesterås doktor *Gustaf Nibelius*. (2)+127 s. Vesterås 1882.
3024. **Berg, W.**, Från den stora ofredens dagar. 28 s. + 1 portr. 4:o. Götteborg 1900. Tr. i 99 numrerade exemplar.
Innehåller en biografi af kaparkapten *John Norcross*, som deltog på svenskarnas sida i Karl XII:s sjökrig.
3025. **Magnusson, A. M.**, *Nicolaus Olai Botniensis*. Akad. afh. (1)+197+IV s. Upsala 1898.
3026. **Magnusson, A. M.**, *Nicolaus Olai Botniensis*, ordförande vid Uppsala möte 1593. Med ett förord af domprosten Sundelin. (3)+49 s. Sthlm 1893.

3027. **Körner, Chr. G.**, Gesammelte Schriften. Herausg. v. *A. Stern*. Leipzig 1881.
S. 149—165: *Axel Graf von Oxenstierna*.
3028. **Anrep, G.**, Rikskansleren Axel Oxenstiernas år 1890 lefvande ättlingar bland svenska introducerade adeln. 16 s. Sthlm 1891.
Separat-aftryck i 500 ex. ur tidn. *Nya Dagligt Allehanda* 1890, 8 mars.
3029. **Fries, E.**, *Erik Oxenstierna*. Biografisk studie. (6)+874+(1) s. + portr. Sthlm 1889.
Rec. i *Finsk Tidskr.* 1891. Bd 80, s. 76—79 af *M. G. Schybergsson* i *Hist. Tidskr.* 1890. Öfv. o. gr., s. 1—7 af *S. Bergb.*
3030. **Fries, E.**, Erik Oxenstierna såsom Estlands guvernör 1646—1653.
Hist. Tidskr. 1885, s. 297—344.
3031. **Oxenstierna, J. G.**, Mitt minne.
Svenska memoarer och bref utg. af H. Schück och O. Levertin. 1 (1900), s. 64—158.
3032. **Oxenstierna, J. G.**, Dagboksanteckningar åren 1769—71. Utg. genom *G. Stjernström*. X+210+(1) s. Upsala 1881.
Utkom äfven i 4:o med 1 facsimile. Denna uppl. var 15 exempl. och ej i bokh.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet. 2: 1—2.
3033. **Wirsn, C. D.** af, Minne af riksmarskalken greve Johan Gabriel Oxenstierna.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1796. D. 61 (1885), s. 81—302.
Rec. i *Hist. Tidskr.* 1885. Öfv. o. gr., s. 85—88.
3034. **Lundström, H.**, *Laurentius Paulinus Gothus*, hans lif och verksamhet (1565—1646). 1—2: (1565—1637). Akad. afh. VIII+333+(1)+22 s. +1 portr. 3: Paulinus såsom ärkebiskop och prokansler (1637—46). IV+171+55 s. Uppsala 1893, 98.
Rec. i *Hist. Tidskr.* 1894. Öfv. o. gr., s. 29—38 af *O. Ahnfelt*.
3035. **De Geer, L.**, Minne af statsrådet m. m. greve *Baltzar Bogislav von Platen*.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1886. D. 1 (1887), s. 41—302.
Rec. i *Hist. Tidskr.* 1887. Öfv. o. gr., s. 80—88 af *H. W[iesslgren]*.
3036. **Munthe, A.**, *Gustaf von Psilander*. (1)+62 s. +1 portr. +2 pl. Sthlm 1899.
Svenska sjöhjältar. 1.
3037. **Briefe von Pufendorf**. Herausgegeben und erläutert v. *K. Varrentrapp*. Th. 1—2. [1668—1693.]
Historische Zeitschrift 1892, 93. Bd 70, s. 1—51, 193—232.
3038. **Briefe Pufendorf's an Falaiseau, Friese und Weigel**. Mitgetheilt von *K. Varrentrapp*.
Historische Zeitschrift 1894. Bd 73, s. 59—67.
3039. **Droysen, J. G.**, Zur Kritik Pufendorfs.
Abhandlungen. Zur neuen Geschichte. Leipzig 1876. S. 307—386.

3040. **Gigas, E.**, Af en gammel Brevvexling. Bidrag til en Karakterskildring. [Samuel Pufendorf.]
Litteratur og Historie 1898. Studier og Essays. Saml. 1, s. 23—56.
3041. **Malmström, O.**, Samuel Pufendorf och hans arbeten i Sveriges historia. (1)+88+XV+(1) s. Sthlm (tr. i Lund) 1899.
3042. **Meyer, P.**, Pufendorf.
Wissenschaftliche Bellage der Leipziger Zeitung 1894, s. 521—524.
3043. **Treltschke, H. v.**, Samuel Pufendorf. 1—2.
Preussische Jahrbücher 1875. Bd 35, s. 614—655; 36, s. 61—109.
3044. **Hamilton, H.**, Minne af fältmarskalken greve *Carl Gustaf Rehn-sköld*.
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1796. D. 53 (1878), s. 23—123.
3045. **Weibull, M.**, *Anders v. Reiser* och Lärkesholmsstiftelsen. 62+26+(1) s. Lund.
Skånska samlingar 1892 (tr. 1893). D. 2: H. 2.
3046. **Fries, E.**, *Johan Classon Risingh*.
Hist. Tidskr. 1896, s. 31—78.
3047. **Upmark, G.**, *Johan Göransson Rosenhanes* stambok.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1894. D. 2, s. 143—158.
3048. **Stille, A.**, *Schering Rosenhane* som diplomat och ämbetsman. 144 s. 4:o. Lund 1892.
Acta Universitatis Lundensis 1891—92. Afdeln. 1.
3049. **Jørgensen, A. D.**, En berömt svensk slægt fra Nordslesvig (*Rudbæk*).
Sønderjydske Aarbøger 1890. Halvb. 2, s. 264—278.
3050. **Fehr, I.**, En underbar man från vår storhetstid. [*Olof Rudbeck*]
Ord och Bild 1897, s. 49—66.
3051. **Warburg, K.**, Från *Magdalena Rudenschiölds* ungdomsdagar. Några meddelanden ur en brefväxling.
Ord och Bild 1894, s. 385—397.
3052. **Breugel, Douglas C. v.**, Het geschlacht *Rumpf*. (C. C. Rumpf var holländsk resident i Sverige 1674—1706.)
De Nederlandsche Heraut 1889, 92. Jaarg. 6, s. 81—108; 7, s. 250—259.
3053. Bref från *Andreas Rydelius*. Medd. af *H. Lundström*.
Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 290—301.
3054. **Eklund, J. A.**, *Andreas Rydelius* och hans lifsåskådning. (4)+243 s. + 1 portr. Sthlm 1899.
Rec. i Kyrklig Tidskr. 1899, s. 282—287 af *H. Schück*.
3055. **Odhner, C. T.**, Minne af riksrådet greve *Ulrik Scheffer*.
Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1886. D. 6 (1892), s. 25—210.
Rec. i Hist. Tidskr. 1893. Öfv. o. gr., s. 7—10 af [*C.*] [*Silfve]s[olps]*.

3056. **Odhner, C. T.**, Ulrik Scheffer på Ek.
 »Minnen från Vestergötland» 1900, utg. af Vestgöta nation i Upsala,
 s. 117—122.
3057. **Hagström, K. A.**, »Mäster Jakob i Serna.» [*Jakob Serenius.*] En
 storman från partitidehvarvet.
 Läsning för Folket 1892, s. 56—71.
3058. [**Andersson-Meljerhelm, K. A.**], Flydda dagar. Anteckningar om
 en bergsmanslägt [*Siggebohytte-släkten*] och dess samtida samt om
 händelser, seder och bruk m. m. i Lindes bergslag från 1500-talet till
 1870. 163+(1) s. [Med talrika träsnitt.] Sthlm (tr. i Nora) 1888.
3059. Några anteckningar om adliga ätten *Silfverstolpe*. (4) + 360 s. + s.
 360 a—q + s. 361—472 + XXIII + (3) s. + 1 tab. Sthlm 1884. Tr. i
 150 ex.
 Utg. af C. G. U. *Silfverstolpe* under medverkan af O. v. Feilitzen, I.
 Looström, K. F. Werner, E. v. Quanten o. H. Wieselgren.
3060. **Helander, J.**, *Haquin Spegel*, hans lif och gärningar intill år 1693.
 Akad. afh. II+308+(1) s. Upsala 1899.
 Upsala Universitets Årsskrift 1900.
3061. **Neander, A.**, *Haquin Spegel*. Ett biografiskt utkast. 32 s. + 1 foto-
 graf. Upsala 1881.
 Uppl. 25 exempl.
3062. **Ekelund, W.**, Några upplysningar om *G. M. Sprengtporten* samman-
 ställda. 22 s. Helsingfors 1877.
 Historiallisiä Tutkimus-kokeita. 8.
3063. **Mörne, A.**, Göran Magnus Sprengtporten. En karaktäristik.
 Ateneum 1900, s. 103—116.
3064. **T[igerstedt], K. K.**, Göran Magnus Sprengtporten. 1—19.
 Finsk Tidskr. 1877—88. Bd 3, s. 307—321; 4, s. 163—176, 258—
 279; 5, s. 185—204, 460—474; 6, s. 91—115, 371—381; 7, s. 356—375;
 9, s. 166—187, 418—488; 11, s. 257—288; 13, s. 169—182, 235—257;
 15, s. 241—262; 16, s. 15—37; 17, s. 241—263; 18, s. 165—180; 20,
 s. 81—95; 24, s. 163—181, 241—257.
3065. **Westrin, Th.**, Om G. M. Sprengtportens tillämnade deltagande i
 nordamerikanska frihetskriget.
 Skrifter utgifna af Sv. Literatursällskapet i Finland. 9. Förhandlingar
 och Uppsatser. 8 (1887—1888), s. 34—61.
3066. **Clason, S.**, *Johannes Olai Dalecarlus* adl. *Stiernhök*.
 »Minneblad från Dalarne» 1897, s. 63—65.
3067. [**Stenbock**], **A. Gustafsson**, Berättelse om dråpet på fältmarskalken
Ivar Månsson [*Stiernkors*].
 Hist. Tidskr. 1891, s. 271—276.
3068. **Svedelius, W. E.**, Minne af riksmarsken greve *Svante Sture*.
 Sv. Akad. Handl. från år 1796. D. 51 (1876), s. 59—384.
 Rec. i Hist. Bibliotek. Bd 3, s. LIII—LVIII af [C.] [*Silfvers[tolpe]*].

3069. **Tottle, H. W.**, *Jesper Svedbergs lif och verksamhet. Bidrag till svenska kyrkans historia.* Akad. afh. 1. (5)+218 s. 2. (1)+IV+280 s. Upsala 1885, 86.
Rec. i Hist. Tidskr. 1887. Öfv. o. gr., s. 4—7 af *P. Eklund*.
3070. **Tottle, H. W.**, *En lifsbild från de sista decennierna af vår storhetstid. Ur biskop Svedbergs själfbiografi.*
Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 87—106.
3071. *Bref från biskop J. Terserus till Per Brahe, dat. 26 mars 1663. Medd. af K. K. Tigerstedt.*
Skrifter utgifna af Sv. Literatursällskapet i Finland. 6. Förhandlingar och uppsatser. 2 (1886—87), s. 199—202.
3072. **Söderhielm, E.**, *Johan Christopher Toll.*
Illustrerad Militärrevy 1898. Årg. 1, s. 57—71, 187—152.
3073. **Sondén, P.**, *Lennart Torstenson såsom generalguvernör öfver Västergötland, Vermland, Dal och Halland.*
»Minnen från Västergötland» 1900, utg. af Vestgöta nation i Upsala, s. 85—95.
3074. **Ödberg, F.**, *Om fältmarskalken generalguvernören öfver Västergötland Lennart Torstensons föräldrar.*
»Minnen från Västergötland» 1900, utg. af Vestgöta nation i Upsala, s. 99—104.
3075. **Troll, U. v.**, *Själfbiografi och reseanteckningar.*
Svenska memoarer och bref utg. af H. Schück o. O. Levertin. 1 (1900), s. 159—224.
3076. **Russwurm, C.**, *Nachrichten über das Geschlecht der Ungern-Sternberg aus authentischen Quellen gesammelt von Rudolf Freiherrn v. Ungern-Sternberg zu Birkas. Im Auftrage der Familie revidirt und ergänzt. Th. 1. Biographien. 398 s. 2. Stammtafela und Urkunden. 400 s. + 19 pl. o. portr. Breslau 1875, 76, Reval 1875.*
3077. **Wallqvist, O.**, *Själfbiografiska anteckningar. Utg. af J. Helander.* IV+27 s. Upsala 1900.
Skrifter utgifna af Kyrkohistoriska föreningen. 3: 1.
3078. **Buchholtz, A.**, *Mittheilungen über den schwedischen Kriegerath und Gesandten Gotthard Welling.*
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands 1897 (tr. 1898), s. 4—5.
3079. **Lewenhaupt, E.**, *Johan Gabriel Werwing.*
Samlaren 1880, s. 5—57.
3080. **Forssell, H.**, *Minne af statsministern grefve Gustaf af Wetterstedt.*
Sv. Akad. Handl. ifrån år 1886. D. 3 (1889), s. 53—492.
3081. **Wieselgren, H.**, *Gustaf af Wetterstedt.*
Hist. Tidskr. 1890, s. 86—106.
3082. **Granlund, V.**, *Gamla Vislandaslägtens historiska anor; upptecknade af ättlingar. 7 s. + 14 tab. Varberg 1881. Tr. som manuskript.*

3083. **Witt, O.**, Ur släkten Witts krönika 1637—1900. hämtad från efterlämnade manuskript samt delvis fortsatt. 36 s. Sthlm 1900. Tr. i några få numrerade exemplar.
3084. **Schön, Th.**, Ein mit einem Fräulein von Schönburg vermählter General Gustav Adolfs. [*Arvid Wittenberg.*]
Schönburgische Geschichtsblätter 1899. Bd 3, s. 180—184.
3085. **Bøensch, H. v.**, Geschichte der Familie von *Wrangel* vom Jahre zwölfhundertfünfzig bis auf die Gegenwart. Nach Urkunden und Tagebüchern bearbeitet. 1—2 + Bellagen. XII+1020 s. + 41 pl.; (4) s. + 9 pl. + 15 vapenbilder + 20 tabell. 4:o. Berlin u. Dresden 1887.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 5—14 af A. + B. [*K. H. Karlsson* o. *F. U. Wrangel.*]
3086. En adlig och en furstlig hofpredikant under 1600-talets senare hälft. Utdrag af hofpredikanten och kyrkoherden i Ludgu och Spelviks socknar i Södermanland *Petrus Gustavi Öjers* daghoksanteckningar från 1673—1691. Utgifna af *K. af Schmidt*. 80+(2) s. Sthlm 1897.
Handlingar utgifna genom Sv. Antognfsällsk. 2.

F. Heraldik, numismatik och sfragistik.

3087. **Bøhrendtz, F. J.**, Kalmar domkyrkas grafvar och epitafier. 85 s. + 1 plankarta. Kalmar 1900.
Meddelanden från Kalmar läns fornminnesf. H. 2.
3088. **Bahrfeldt, M.**, Ein schwedischer Soldaten-Pfennig.
Archiv d. Vereins f. Geschichte u. Alterthümer d. Herzogthümer Bremen u. Verden d. Landes Adeln zu Stade. Jahrg. 1880 (tr. 1881), s. 41—42.
3089. **Berg, W.**, Staden Göteborgs vapen. 26 s. Göteborg 1896.
Åfven i Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1896. Bd 6, s. 99—124.
3090. **Brause, A.**, Feld-, Noth- und Belagerungsmünzen von Deutschland, Österreich-Ungarn, Siebenbürgen, Moldau, Dänemark, Schweden, Norwegen, Russland, Polen u. s. w. XI + 118 s. + 55 pl. Fol. Berlin 1897.
3091. **B[ukowsk], H.**, Samling af svenskt och utländskt sedelmynt samt svenska förordningar, böcker och skrifter rörande riksgäld, banko- och sedelväsen m. m. X+110 s. + 11 pl. Sthlm 1886. Tillägnad B. E. Hildebrands minne. Ej i bokhandeln.
3092. **Clericus, L.**, Die Wappen der schwedischen und finnländischen Landschaften (Provinzen), Läns (Regierungsbezirke) und Städte. Gez. u. beschr. 8 s. + 10 pl.
Sonderabdruck aus Der Deutsche Herold 1889. Jahrg. 20: N:o 1.

3093. **Ekhoff, E.**, Tvenne sköldar från slutet af medeltiden. 21 s. (Med 6 fig.) Sthlm 1890.
Afr. ur Sv. fornminnesf. Tidskr. H. 21.
3094. **Hallborg, O.**, o. **Hartman, R.**, Utkast till beskrifning öfver Gustaf II Adolfs och Christinas kopparmynt. Jemte strödda upplysningar rörande några kopparmynt från senare tid. 48 s. + 1 pl. Sthlm 1883.
Särtryck ur Numism. Meddelanden. 8.
3095. **Hanselli, P.**, Sveriges silfvermynt. Gustaf I—Carl XV. (12) s. Upsala 1876. Tr. i 25 exemplar.
3096. **Hanselli, P.**, Svenska guld-, silfver- och kopparmynt 1522—1872. Med myntkännares benägna biträde. 38 s. Upsala 1876.
3097. **Hildebrand, B. E.**, Nya bidrag till Sveriges mynthistoria under medeltiden.
K. Vitterh., Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. 1879. Årg. 8, s. 180—185. Äfven separat.
3098. **Hildebrand, B. E.**, Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar, praktmynt och belöningsmedaljer. D. 2. (2) + 624 + (2) s. + 1 skala. Sthlm 1875.
D. 1 utk. 1874.
3099. **Hildebrand, B. E.**, Konung Johan Sverkerssons mynt.
K. Vitterh., Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. 1875. Årg. 4, s. 181—185.
3100. [**Hildebrand, B. E.**], & [**Hildebrand, H.**], Samlingen af svenska mynt i rikabankens myntkabinett. V + 398 s. Sthlm 1889.
3101. **Hildebrand, H.**, Den svenska medeltidens brakteater. 32 s. Ej fullbordad. Sthlm 1891.
Antiqvarisk Tidskr. för Sverige. D. 9: N:o 4.
3102. **Hildebrand, H.**, Folkungarnes tvåsidiga mynt.
K. Vitterh., Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. 1887 (tr. 1889). Årg. 16, s. 29—46. (Med 44 fig.)
3103. **Hildebrand, H.**, Nordens äldsta mynt.
K. Vitterh., Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsblad 1885 (tr. 1886). Årg. 14, s. 122—134.
3104. **Hildebrand, H.**, Sveriges mynt under medeltiden. 160 s. Sthlm 1887.
Afr. ur »Sveriges medeltid». (Se N:o 3837.)
3105. **Hildebrand, H.**, De öster- och västerländska mynten i Sveriges jord. 18 s.
Historiska studier 1897. Festskrift tillägnad C. G. Malmström.
3106. **Hildebrand, H.**, Stormynten i Sverige 1512—1535.
K. Vitterh., Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsblad 1888. Årg. 17, s. 145—158.
3107. **Hildebrand, H.**, Heraldiska studier. 1. Det svenska riksvapnet. 97 + (1) s. (Med 109 fig.) 2. Landskapens vapen. 82 s. + 4 pl. Sthlm 1883, 87.
Antiqvarisk Tidskr. för Sverige. D. 7: 1, 9: 1—2.

3108. **Hildebrand, H.**, Vapenbilderna i medeltidens sköldebref.
K. Vitterh., Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsblad 1892 (utg. 1896).
Årg. 21, s. 138—141.
3109. **Holmberg, D.**, Mynt af guld, silfver och koppar, präglade i Sverige och dess utländska besittningar 1478—1892 samt i Norge efter föreningen med Sverige. 59 s. Sthlm 1894.
3110. **Kjellberg, C. M.**, Upsala stads sigill.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1898. Bd 4: H. 1, s. 92—107.
3111. **Klingspor, C. A.**, Handbok i praktisk vapenkonst. Kort populär sammanfattning af de hufvudsakligaste heraldiska och genealogiska reglerna. Med 28 illustr. 50 s. Upsala (tr. i Sthlm) 1887.
3112. **Klingspor, C. A.**, Ett svenskt riksvapen (i Reval).
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1886. D. 1, s. 138—135.
3113. **Klingspor, C. A.**, Henrik Classon Totts vapen.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1886. D. 1, s. 135—136.
3114. **Klingspor, C. A.**, Sveriges ridderskaps och adels vapenbok. 285 pl. + 20 s. 4:o. Ser. 3: D. 1—4. Sthlm & Düsseldorf [1859]—1878. Ny uppl. Omfattande alla kända såväl introducerade som ointroducerade ätters vapen. 144+58 s. Fol. Sthlm 1886—90.
Ser. 1—2 af första uppl. uppl. utg. af *A. W. Stiernstedt*.
Fol. uppl. rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr.. s. 22—24 af [*C. Sifve*]rs[*oipe*].
3115. **Lagerberg, C.**, Göteborgs stads vapen. En historisk-heraldisk studie. 39 s. Göteborg 1896.
3116. **Levin, Ast.**, Beskrifning af Johan III:s mynt. 63+(1) s. Sthlm 1887.
Numism. Meddelanden. 11.
3117. **Lindal, P. J.**, Mynt präglade i Upsala.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1879, 81. Bd 2, s. LVI—LVIII.
3118. **Lindal, P. J.**, Upsala stads sigill.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1879. Bd 2, s. XLI—XLIII.
3119. **Rosman, H.**, »Peder Månssons vapenbok».
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1895. D. 2, s. 273—278.
3120. **Schultze, L.**, Gustav Adolph, König von Schweden. Münzen und Medaillen. (3)+50 s.+2 pl. Frankfurt a. M. 1896.
3121. **Stadssigill, Äldre**, från Vestergötland under medeltiden.
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1898. H. 4/7, s. 128.
3122. **Stiernstedt, A. W.**, Förteckning öfver tryckta författningar, myntordningar, bref, resolutioner och stadganden m. m. rörande det svenska myntväsendet.
Numism. Meddelanden 1875. [H.] 3, s. 1—85.
3123. **Stiernstedt, A. W.**, I Göteborg slagna mynt samt dit hänförliga medaljer. Historisk öfversigt. 10 s. Göteborg 1878.
Separatr. ur Göteborgs Vitterh. Samh. Handlingar.

3124. S[tiernstedt], A. W., Om svenskt mynt för ön S. Barthelemy.
Numism. Meddelanden 1876. [H.] 8, s. 86—87.
3125. Stiernstedt, A. W., Om myntorter, myntmästare och myntordningar i det nuvarande Sverige. 2.
Numism. Meddelanden 1875. [H.] 2, s. 1—30.
Afdeln. 1 tr. i Numism. Meddel. 1874.
3126. S[tiernstedt], A. W., Plåtmyntning af metallkanoner från Amiralitetet i Carlskrona åren 1715 och 1716.
Numism. Meddelanden 1875. [H.] 2, s. 85—87.
3127. S[tiernstedt], A. W., Om Riksdalersnamnets uppkomst i Sverige.
Numism. Meddelanden 1875. [H.] 2, s. 81—84.
3128. Till kopparmyntningens historia. [Innehåller ett bref från Axel Oxenstierna dat. d. 26 juli 1628.]
Numism. Meddelanden 1887. [H.] 10, s. 58—54.
3129. Vapen, Gestrickslands.
Meddelanden af Gestrickslands fornminnesf. 1891. H 8, s. 18—17.
3130. Wrangel, F. U., De kongl. svenska riddareordnarne. (2) + 38 s. + 19 pl. 4:o. Sthlm 1899.
3131. Wrangel, F. U., En vapenbok från medeltiden.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1898. D. 2, s. 121—128. (Med facs.)
3132. Örnberg, V., Serafimerriddarelängd 1748—1890 (med bihang). 68 s. Sthlm 1890.

G. Krigshistoria.

1. Organisationen, allmänna öfversikter m. m.

3133. Betänkande, Underdånigt, af kommitterade för granskning af inskriptionerna å arméns fanor och standar afgifvet den 2 april 1892. 150 + (2) s. Sthlm 1893.
3134. Betänkande, Underdånigt, af kommitterade för utarbetande af förslag till bestämmelser rörande arméns fanor och standar afgifvet den 30 april 1897. 59 s. + 23 pl. Sthlm 1897.
3135. Björllin, G., Bilder ur Sveriges krigshistoria. D. 1. (1) + 160 s. Sthlm 1876.
Inneh: Några blad ur »den stora ofredens historia» (slaget vid Storkyro 1714); Slaget vid Orawais; Träffningen vid Wirta bro; Landstigningen vid Lemo; Om soldatens dräkt och »frisure» för 100 år sedan; Här och soldatlif under trettioåriga kriget; Träffningen vid Södra Stäket 1719.
3136. Björllin, G., Svenska härens utveckling under Oscar II:s regering. Ord och Bild 1897, s. 387—400.

3137. **Bläckström, P. O.**, Svenska flottans historia. X + 518 s. Sthlm 1884.
 Rec. i Ny Svensk Tidskr. 1884, s. 609—612 af *C. Sprinchorn*; i Tidsskrift i Sjöväsendet 1884, s. 840—863 af *A. Zettersten*.
3138. **Cederström, R.**, Svenska kungliga hufvudbanér samt fälttecken vid i Sverige, Finland och öfriga svenska provinser stående trupper, förvarade i Kungl. Lifruskammaren och Kungl. Artillerimuseum m. fl. in- och utländska samlingar. Förteckning på uppdrag af intendenten vid Lifruskammaren, utarbetad. 256 s. + 18 pl. Sthlm 1900.
 Meddelanden från Lifruskammaren. 2.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1900. Öfv. o. gr., s. 78—77 af *T. J. Petrelli*.
3139. **Clarke, G. S.**, Russia's sea-power past and present or the rise of the Russian navy. XV + 202 s. + 2 kartor. London 1898.
3140. **Döbeln, W. v.**, Historisk öfversigt af läkarevården vid Kongl. Flottan. Föredrag vid Svenska Militärläkareföreningens årsmöte den 23 september 1893.
 Tidskrift i Militär Hälsovård 1894, s. 1—47.
3141. **Ekström, F. W.**, Förteckning öfver de uti Riddarholmskyrkan förvarade, under framfarna svenska konungars regeringar eröfrade fanor, standarer m. fl. segerbyten samt andra troféer, hvilka befinnas å åtskilliga ställen hörande under Kungl. Landt- och Sjöförsvarsdepartementens öfverinsende, m. m. På Hans Maj:t Konungens nådiga befallning upprättad o. ordnad. 185 + (1) s. Sthlm 1875.
3142. **Fredenberg, A.**, Anteckningar rörande det svenska indelta infanteriets uppkomst och utveckling från äldsta tider. VIII + 283 s. Sthlm 1888.
 Militärlitteratur-föreningens förlag. 47.
3143. **Gulowsen, J.**, Fra Dragontiden. Meddelelser om det norske Kavaleri indtil Begyndelsen af det 19de Aarhundrede. Udgivet i Anledning af Oplandske Kavalerikorpses 150 Aars Jubilæum. VIII + 268 + 1 bilaga. 4:o. Hamar 1900.
3144. **Hasse, P.**, Schwedisches Kriegsschiff in Lübeck gebaut. (Wetteprotokoll von 1668, Juni 17.)
 Mittheilungen d. Vereins f. Lübeckische Geschichte und Alterthumsk. 1900, s. 127—128.
3145. **History of the Russian fleet during the reign of Peter the Great**, by a Contemporary Englishman (1724). Edited by *C. A. G. Bridge*. XXVI + 161 s. London 1899.
 Publications of the Navy Records Society. Vol. 15.
3146. **Huitfeldt-Kaas, H. J.**, Bidrag til den dansk-norske Hærs Historie i Midten af det 17 Aarhundrede.
 Danske Magazin. 5:e Række. Bd 3, s. 248—271.
3147. **Jungstedt, H.**, Historisk öfversigt öfver Sveriges befästningsväsende under tidsskedet 1523—1899. (1) + 108 s. + 8 kartor. 4:o. Sthlm 1899.
 Tr. såsom manuskript.

3148. **Krag, H. P. S.**, Fredrikshalds Krigshistorie. 1658—1660, 1716, 1718, 1808, 1814. 3:e Opl. VIII+119 s. Fredrikshald 1898.
3149. **Larsen, A.**, Sveriges gamle karolinske Hær og den nye Hærforbædning.
Danak Tidsskr. 1898, s. 426—441.
3150. **Lidt om Fredrikshalds civile og militære Historie.** Ved Premierlieutenant **H.**
Folkevennen (Kristiania) 1898, s. 94—114, 298—319, 419—437.
3151. **Lind, H. D.**, Om Kong Christian den Fjerdes Orlogsslaade.
Tidsskrift for Sjøvæsen, Ny Række. Bd 25, s. 315—343, 409—453.
3152. **Lowzow, H. D.**, Minder fra Norges krige. Med illustrationer af **A. Bloch.** Tilegnet Norges ungdom. Udgivet til indtægt for Norges Forsvarsforening, Kristiania Kreds. 79 s. Kristiania 1896.
Innehåller bl. a. »Minder fra Bohus», »Slaget ved Uddevalla 1677», »Ved Præstebakke» och »Ohme paa Fredriksten».
3153. **Madsen, E.**, Om Artilleriet i de danske Hære i det 16:de Aarhundrede.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 7:e Række. Bd 2, s. 135—176.
3154. **Madsen, E.**, Om Rytteriet i de danske Hære i det 16:de Aarhundrede.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 7:e Række. Bd 1, s. 414—460.
3155. **Madsen, E.**, Studier over Danmarks Hærvæsen i det 16:de Aarhundrede. 1: Tjenstevilkårene. 2: Anskaffelserne af Materiel. 3: Operative Forhold. 298 s.
Militært Tidsskr. (Khvn) 1898—1900. Tillægshæfte 1 til Aarg. 27—29.
3156. **Madsen, E.**, Om Fodfolkets Udrustning i de danske Hære under Frederik II.
[Dan.] Hist. Tidsskr. 5:e Række. Bd 5, s. 489—515.
3157. **Mankell, J.**, Öfversigt af svenska krigens och krigsinrättningarnes historia. D. 1: Hednatiden och medeltiden. 2: Nyare tiden 1526—1611. Bd 1: Krigshistoria 1526—1592. H. 1: Krigshistoria under Gustaf I:s och Erik XIV:s regeringar. H. 2: Krigshistoria under Johan III:s regering. Bd 2: Krigshistoria 1592—1611. Sthlm 1890—97.
Militärlitteratur-föreningens förlag. 61: 1—4.
Rec. i Historische Zeitschrift 1899. Bd 88, s. 388—342 af *D. Schäfer*.
3158. **Mejborg, R.**, Nogle Oplysninger om svenske og danske Faner, Flag og Feltegn i 16:de Aarhundrede. Sthlm.
Antiquarisk Tidsskrift för Sverige 1891. D. 9: H. 3, s. 1—48 + 1 pl.
3159. **Montecuccoli, R.**, Ausgewählte Schriften. Herausg. von der Direction des K. und K. Kriegs-Archivs. Bearbeitet von **A. Veltzé.** Bd 2: Militärische Schriften. Mit 12 Tafeln. VI+619 s. Wien u. Leipzig 1899.
Ett kapitel har följande titel: Relation über die Art der Kriegführung der Schweden in Deutschland.

3160. **Munthe, C. O.**, Efterretninger om vort forsvar 1645—57.
Norsk Militært Tidsskr. 1897, s. 75—96.
3161. **Nick, G.**, Althessische Fahnen in Schweden. 4 s. + 1 pl.
Sonderabdruck aus d. Quartalblättern d. historischen Vereins f. d. Grossherzogtum Hessen 1896. N. F. Bd 2, N:o 5.
3162. **Petrelli, T. J.**, Anteckningar om svenska och finska fanor och standar under konungarne Karl X Gustaf och Karl XI intill 1686. (2) + 164 + 34 s. + 8 pl. Sthlm 1892.
Rec. i Militært Tidsskr. (Khvn) 1893, s. 643—653 af *H. W. Harbou*.
3163. **P[etrelli], T. J.**, Dansk omdöme om svenska generalitetet 1791.
Personhistorisk Tidsskr. 1900. Årg. 2, s. 163—165.
3164. **P[etrelli, T. J.]**, Några ord om vargeringsinrättningens uppkomst och utveckling.
Krigsv. Akad. Tidsskr. 1885, s. 441—455.
3165. **Petrelli, T. J.**, Alte brandenburgische Fahnen und Standarten in Schweden.
Forschungen z. brandenburgischen u. preussischen Geschichte 1894. Bd 7: H. 2, s. 235—241.
3166. **Petrelli, T. J.**, och **Liljedahl, E. S.**, Standar och dragonfanor, från valplatser i Tyskland och kejsrerliga arfviänderna under sextonhundratalet hemförda af svenska trupper. Efter Olof Hoffmans målningar och Eskil Rosks Inventarium beskrifna. (1) + 144 s. + 8 pl. Sthlm 1895.
Antiquarisk Tidsskrift för Sverige 1895. D. 14: 3.
3167. **Samling** af gällande föreskrifter angående rustnings- och roteringsbesvärens effektiva utgörande vid indelta armén. Enligt nådigt uppdrag utarbetad af *C. H. Weidenhielm*. V + 583 + (1) s. Sthlm 1891.
3168. **Schnitler, D.**, Blade af Norges Krigshistorie. Skildringer. XVI + (1) + 478 s. + 1 portr. + 12 kartor. Kristiania 1895.
Innehåller skildringer af krigen 1675—1679, 1808—09 och 1814.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidsskr. 1896, s. 134—161 af [*E. F.*] v[on] a[er] L[ancken].
3169. **Schnitler, D.**, Almindelig krigshistorie. D. 4: Krigshistoriens 4:de periode (omkring 1350 e. Chr. til omkr. 1640 e. Chr.) eller krigskunstens gjenfödelsestid. 287 s. + 3 pl. Kristiania 1885.
3170. **Schuster, O.**, & **Francke, F. A.**, Geschichte der sächsischen Armee von deren Errichtung auf die neueste Zeit. Unter Benutzung handschriftlicher und urkundlicher Quellen dargestellt. Th. I. XII + 226 s. Leipzig 1885.
3171. **Spak, F. A.**, Bidrag till handskjutvapnens historia. 54 s. Sthlm 1890.
3172. **Spak, F. A.**, Några historiska upplysningar angående de blanka vapnen samt skyddsvapnen, ifrån äldsta tider intill nuvarande tid. 47 s. Sthlm 1890.

3173. **Spak, F. A.**, Några historiska upplysningar om fanor och krigsmusik med särskild hänsyn till de svenska regementstroféerna. 37 s. Sthlm 1890.
3174. **Spak, F. A.**, Några historiska upplysningar om uniformering och utredning, från 1800-talet intill nuvarande tid med särskild hänsyn till svenska armén. 76 s. Sthlm 1890.
3175. **Spak, F. A.**, Öfversigt öfver artilleriets uppkomst och utveckling i Europa. D. 1 (intill 1712.) 249 s. + 2 pl. Sthlm 1881.
Behandlar hufvudsakligen arkliväsendet i Sverige från äldsta tider.
3176. **Stedt, G.**, Bohus såsom dansk-norsk fästning. Bohus såsom svensk fästning.
Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1891, 92. Bd 5, s. 1—185 + (1) s. + 12 pl. o. kartor.
3177. **Stedt, G.**, Försvaret af Götaelfs mynning. Historik. Med 10 bilder i texten och 2 pl.
Tidskrift i fortifikation 1890, s. 1—68.
3178. **Thierbach, M.**, Die geschichtliche Entwicklung der Handfeuerwaffen. 1—3. Dresden 1886—89.
Berör äfven Sverige.
3179. **Tidander, L. G. T.**, Öfversigt af svenska befästningsväsendets utveckling från äldsta till närvarande tid. H. 1. 114 s. Motåla 1890.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 16—19.
Denna rec. framkallade ett genmäle af förf., som medföljde Hist. Tidskr. 1892. H. 2.
3180. **Tidander, L. G. T.**, Öfversigt af handvapnens utveckling i Sverige. 70 s. Linköping 1890.
3181. **Tingsten, L. H.**, Hufvuddragen af den centrala förvaltningens vid svenska arméens historiska utveckling enligt uppdrag af statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet utarbetad. 66 s. + 6 bilagor. 4:o. Sthlm 1897.
3182. **Tuxen, I. C.**, Den danske og norske Sömagt. Fra de ældste Tider indtil vore Dage. Populære Skildringer. Med 4 Farvetryk, 10 større Marinebilleder i Træsnit og en mængde Texten indtrykte Afbildninger og Kaart. (5) + 674 + (1) s. Khvn 1875.
3183. **Törnstrand, K. E.**, Beväringsinrättningens införande i Sverige. Akad. afh. [Upsala.] 33 s. Orebro 1875.
3184. **Uniformer**, Svenska arméns och flottans, jemte smärre historiska uppsatser m. m. H. 1—2. 16 s. + 6 pl. Sthlm 1890.
3185. **Vaupell, O.**, Den danske Hærs Historie til Nutiden og den norske Hærs Historie indtil 1814. Med Billeder, Træsnit og Kaart. D. 2. XIII + (1) + 885 s. Khvn 1876.
D. 1 utk. 1872.

3186. Wrangel, H., Svenska flottans bok. En populär framställning af vårt sjövapens utveckling och nuvarande ståndpunkt jämte skildringar af tjänsten och lifvet ombord, bilder från äldre och nyare tider m. m. 469+(1) s. +44 pl. Sthlm 1897, 98.
3187. Zettersten, A., Svenska flottans historia åren 1522—1634. XI+511 s. Sthlm 1890.
D. 2 utk. 1903.
3188. Zettersten, A., Svensk lösen.
Hist. Tidskr. 1900, s. 100—101.
3189. Ödegaard, V., Norske jægerkorps's historie 1788—1888. (3)+208+120 s. +3 portr. Kristiania 1890.
(De sidste 120 s. indeholder »Personalia over alle officerer, som har været ansatte ved Norske jægerkorps».)

2. Regementshistoria.

3190. [Bossons, N. L.], Bidrag till Kgl. *Dal-regementets* historia, hufvudsakligen under 1813—14, genom utdrag ordagrant hemtade ur kongl. bref, general-order och andra offentliga skrivelser från denna tid. (1) +X+146 s. Leksand (tr. i Falun) 1879.
3191. Mannerfelt, O., Anteckningar om Kongl. *Elfsborgs regemente* 1680—1815. 239+(1) s. + pl. Borås (tr. i Ulricehamn) 1887.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 71—78 af G. Björkin].
3192. Munthe, L. W:son, Kongl. *Fortifikationens* historia. 1. 80 s. + 3 pl.
Tidskrift i fortifikation 1900. H. 2, 8. Bihang.
Här ännu 1907 ej utk. fullständigt.
3193. Mannerfelt, O., I hvilket förhållande står »öfverste Carl Hårds regemente Vestgöta knektar» till de tre nuvarande rothållsregementena i Vestergötland?
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1885, s. 661—677.
3194. Hyltén-Cavallius, G., Några blad ur Kongl. *Kronobergs regementes* krigshistoria. (Mewe 1626, Wittstock 1636, Landskrona 1677, Fraustadt 1706, Helsingborg 1710, Walkiala 1790.) Med anledning af nya fanors öfverlämnande till regementet på uppdrag af regementets chef samlade. 47 s. Sthlm 1892.
3195. Hyltén-Cavallius, G., Kongl. *Kronobergs regementes officerskår* 1628—1896. Biografiska anteckningar. (5)+288+(1) s. Sthlm 1897.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1897, s. 536—541 af T. J. Petrelli
3196. Tidander, L. G. T., *Kronobergs regementes* deltagande i 1808—1809 års fälttåg. Ett bidrag till nämnda års krigshistoria.
K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1877, s. 563—567, 585—598.

3197. **Mörner, St.**, Kort öfversigt af *Kronprinsens husarregementes* historia. 10 s. + 2 tabell. Malmö 1900.
3198. **Nordensvan, O.**, Kongl. *Andra Lifgrenadierregementets* chefer. 113 s. Linköping 1891.
3199. **Strokirk, O. F.**, F. D. *Nerike-Vermlands regemente* under åren 1679—1797. Några anteckningar. 14 s. Örebro 1896.
3200. **Bäckström, O.**, u. **Hennigs, A. v.**, Offizier-Stamm und Ranglisten des *Pommerschen Füsilier-Regiments N:o 34*. Th. 1. 1720—1820. Bearbetat v. *O. Bäckström*. 2. 1820—1895. Auf Befehl des Regiments zusammengestellt von *A. v. Hennigs*. (4) + 348 s. Berlin 1895.
3201. Anteckningar om Kungl. *Svea artilleriregemente* 1794—1894. (1) + 468 + (1) s. + 25 portr. + 1 pl. + 9 kartor. Sthlm 1898. Tr. i 250 exemplar.
Rec. i K. Krigsv. Akad. Tidskr. 1899, s. 209.—219 af *C. O. Nordensvan*.
3202. **L[agercrantz], E.**, Ett bidrag till frågan om Konungens *Svea Lifgardes* traditioner.
Hist. Tidskr. 1893, s. 355—378.
Denna uppsats framkallade ett genmäle: *Björlin, G.*, *Svea lifgardes* traditioner. 11 s. Ibid. 1894. Bilaga. Härpå följde: *Lagercrantz, E.*, *Svea lifgardes* traditioner. Svar på öfverstelöjtnant Gustaf Björlins genmäle. 4 s. Ibid. 1894. Bilaga.
3203. **Bidderstad, W.**, Tvenne härlednings-kedjor. Bidrag till Kungl. *Svea Lifgardes* historia. Studie. XII + 107 + (2) s. Sthlm 1899.
3204. **Klingspor, C. A.**, Kungl. *Södermanlands regementes* chefer. 1 + 50 s. Nyköping 1893.
Särtr. i 800 ex. ur Södermanlands Läns Tidning.
3205. **Leijonhufvud, C. E.**, Bidrag till K. Södermanlands regtes historia efter år 1772, samlade af *Ceal*. 1. Ryska kriget 1788—1790. 2. Tyska kriget 1805—07. Danska och finska krigen 1808—09.
Södermanlands läns tidning & Sörmlandsposten 1893, 94.
Ett separatexemplar (urklipp) finnes i Krigsarkivet.
3206. **Leijonhufvud, K. K:son**, Smärre bidrag till Södermanlands regementes historia 1772—1807.
Södermanlands läns tidning 1899.
Ett separatexemplar (urklipp) finnes i Krigsarkivet.
3207. **Ahlgren, G.**, Anteckningar ur Kongl. *Södra Skånska infanteriregementets* historia. VI + 88 s. Malmö 1894.
3208. **Planting-Gyllenbåga, G. H. W.**, *Throndhjems rytteriregemente*, Lålands och Falsters prestdragoner. Några anteckningar om tvenne af norrmän och danskar uppsatta regementen i svensk tjänst. 85 + V s. + 1 portr. + 1 pl. Sthlm 1900.
3209. **Bergström, O.**, Anteckningar om cheferna för Kongl. *Uplands regemente*. 61 + (1) s. Sthlm 1882.

3210. **Bergström, O.**, Bidrag till Kongl. Uplands regementes historia. 320+193 s. Sthlm 1882.
Rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. XCVII—XCIX af L. G. T. T[*idande*].r.
3211. **I[ndal, P. J.]**, Uplands regemente år 1711.
Uplands fornminnesf. Tidskr. 1877. Bd 2, s. X—XIV.
3212. **Handlingar** rörande Kungliga Österbottens infanteri regemente för åren 1806, 1807, 1808 och 1809.
Finsk Militär Tidskr. 1892, s. 227—249, 288—302, 371—394, 487—453; 1893, s. 25—34, 148—155, 328.
3213. **I[ndebeton], [I. D.] W.**, Östgöta och Södermanlands tremänningsregemente.
Hist. Tidskr. 1894, s. 155—162.

H. Litteratur- och konsthistoria.

3214. **Ahlqvist, A. G.**, Anteckningar om en svensk språklära under 16:de seklet.
Hist. Bibliotek. D. 6, s. 259—269.
3215. **Annerstedt, Cl.**, Schefferus och Verellius. En literär fäjd i sjuttonde seklet.
»Ur några antecknares samlingar», s. 117—150. (Se N:o 3259.)
3216. **Bergström, Rich.**, Några anteckningar om våra historiska folkvisor. 1—2.
Hist. Bibliotek. D. 3, s. 417—428; 4, s. 499—512.
3217. **Bildt, C.**, Upplysningar om det italienska originalet till Histoire des intrigues galantes de la reine Christine.
Hist. Tidskr. 1895, s. 89—92.
3218. **Brückner, A.**, Om Katerina II:s opera »Gore Bagatyrj». [Handlar om Gustaf III.]
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 196—208.
3219. **Daase, L.**, Hvem er Forfatter til Digtet »Querlæ Suedicæ»? [Nor.] Hist. Tidskr. Bd 3, s. 492—501.
3220. **Fehr, I.**, Anders Odel. En literaturhistorisk studie. Progr. XXV s. Upsala 1880.
3221. **Fehr, I.**, Studier i frihetstidens vitterhet. — Den politiska visan jämte meddelanden om censuren och utländsk litteratur i Sverige. Akad. afh. V+98 s. Upsala 1883.
3222. **Folkvisor**, Svenska, utg. af E. G. Geijer o. A. A. Afzelius. Ny betydligt tillökad uppl. utg. af Rich. Bergström o. L. Höijer. D. 1—3. Sthlm 1879, 80.

- Rec. i Hist. Bibliotek. D. 7, s. XXXIV—XXXVI af [*Chr. Eick-hörn*].
3223. **Fryxell, A.**, Min historias historia. Autobiografisk uppsats. Försedd med upplysningar och utgifven af *E. A. Fryxell*. Med porträtt och bild af Fryxells gravvård. (2)+192 s. Sthlm 1884.
Rec. i Valvoja 1885, s. 433—443, 469—479 af *E. G. Palmén*.
3224. **Grot, J.**, Om Katerina II:s opera »Gore Bagatyrj». [Handlar om Gustaf III.]
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 191—196.
3225. **Gödel, V.**, Fornnorsk-isländsk litteratur i Sverige. 1. (Till Antikvitetkollegiets inrättande.) Akad. afh. (2) + 311 + (1) s. Sthlm 1897.
3226. **Hernlund, H.**, Förslag och åtgärder till svenska skriftspråkets re- glerande 1691—1739 jämte en inledande öfversigt af svenska språkets ställning under den föregående tiden. Bidrag till modersmålets histo- ria. Konsist. afh. IV+(1)+117+(1) s. Sthlm 1883.
3227. **Hildebrand, E.**, Svenska publikationer af historiska handlingar.
Hist. Tidskr. 1886, s. 317—367.
3228. **Hildebrand, E.**, Om äktheten af den Peder Svart tillskrifna biskops- krönikan för Vesterås stift.
Hist. Tidskr. 1881, s. 274—283.
3229. **Höjer, N.**, Norsk national historieskrifning. 1—2.
Hist. Tidskr. 1886, s. 128—176; 1887, s. 209—274.
3230. **Key, Emil**, Försök till svenska tidningspressens historia. D. 1. 1634 —1719. Med fotolitografiska afbildningar af några bland Sveriges äldsta tidningar. VI+(1)+200 s. Sthlm 1883.
3231. **Klemming, G. E.**, Ur en antecknares samlingar. Ny uppl. (2) + 279 s. + 2 pl. Upsala 1880—82.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet. 3.
Första uppl. utk. 1868—73.
3232. **Klemming, G. E.**, Ur en samlares anteckningar. (1)+254 s. 4:o. Sthlm o. Upsala 1883—86.
3233. **Krönikeskald**, En hittills okänd svensk, från medeltiden. [*Sven Jacobi*.]
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 151—155. (Se N:o 2999, 3000.)
3234. **Lagus, E.**, Förklaringar till Fänrik Ståls sägner. VIII+102 s. + 1 karta. 2:a uppl. IX+114+(1) s. Helsingfors (tr. i Kuopio) 1894, 95.
3235. **Leitschuh, Fr.**, Zur Geschichte des Bücherraubes der Schweden in Würzburg.
Centralblatt für Bibliothekswesen 1896, s. 104—113.
3236. **Ljunggren, G.**, Svenska Akademiens historia 1786—1886. På Akade- miens uppdrag författad. D. 1. X+398+(1) s. 2. VI+518+(1) s. Sthlm 1886.
Rec. i Hist. Tidskr. 1886. Öfv. o. gr., s. 27—34 af *K. F. Werner*.

3237. **Lundström, B.**, Gustaf Vasa-dramer i Sverige. 15 s. Upsala 1896
Särtr. ur tidningen Fyris 1896, N:o 55.
3238. **Maresö, F.**, »Das Martinic'sche Geschichtswerk.
Mittheilungen d. Instituts f. oesterreichische Geschichtsf. 1885. Bd
6, s. 310—311.
3239. **Meyer, E.**, Drottning Kristinas »Alexander».
Samlaren 1890. Årg. 11, s. 84—89.
3240. **Olrik, A.**, Forsøg paa en tvedeling af kilderne til Saksens Oldhisto-
rie = Kilderne til Saksens oldhistorie. 1.
Aarbøger f. nord. Oldkynd. o. Historie 1892. 2:den R. Bd 7, s.
1—134. Åfven Dias. Khvn 1892.
3241. **Quensel, O.**, Ett liturgiskt minne af konung Sigismund.
Kyrklig Tidskr. 1900, s. 115—119.
3242. **Schück, H.**, Bibliografiska och litteraturhistoriska anteckningar. 163
+(1) s. 4:o. Upsala 1896. Tr. i 100 exemplar.
3243. **Schück, H.**, Våra äldsta historiska folkvisor.
Hist. Tidskr. 1891, s. 281—318.
3244. **Schück, H.**, Ynglingatal's inledningsstrofer.
Arkiv för nordisk filologi 1896. Bd 12, s. 233—240.
3245. **Schück, H.**, Gustaf Adolfs krigspsaln.
Samlaren 1886, s. 74—86.
3246. **Schück, H.**, Svensk litteraturhistoria. Bd 1. Medeltiden och reforma-
tionen. (4)+648 s. Sthlm 1890.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1892, s. 538—543 af *R. Steffen*.
3247. **Schück, H.**, Våra äldsta reformationskrifter och deras författare.
Hist. Tidskr. 1894, s. 97—180.
3248. **Schück, H.**, Öfversättaren af Thet Nya Testamentit af år 1526. En
litteraturhistorisk studie.
»Ur några antecknares samlingar», s. 71—87. (Se N:o 8259.)
3249. **Schück, H.**, o. **Warburg, K.**, Illustrerad svensk litteraturhistoria.
D. 1: 438+IX s. + pl. + portr. + faks. 2: 844+XVI s. + pl. + portr.
+ faks. Sthlm 1895—97.
Rec. i Kyrklig Tidskr. 1896, s. 567—572 af *J. A. E-d*; i Nordisk
Tidskr. 1898, s. 152—157 af *J. Clausen*.
3250. **Steenstrup, J. C. H. B.**, Bemærkninger om nogle Haandskrifter i
Upsala Bibliotek.
Danske Samlinger. 2:den Række. Bd 4, s. 361—380.
3251. **Steenstrup, J. C. H. B.**, Vore Folkeviser fraa Middelalderen. Stu-
dier over Visernes Aesthetik, rette Form og Alder. VI+329 s. Khvn
1891.
Rec. i Hist. Tidskr. 1891. Öfv. o. gr., s. 53—65 af *H. Schück*.

3252. **Steenstrup, J. C. H. R.**, Saxo Grammaticus og den danske og svenske Oldtidshistorie. I Anledning af A. Orlriks Skrift »Kilderne til Saksens Oldhistorie». (Se N:o 3240.)
Arkiv för nordisk Filologi 1896. N. F. Bd 9, s. 101—161.
3253. **Stråle, G. H.**, Om Les Anecdotes de Suède.
Hist. Tidskr. 1887, s. 103—150.
3254. **Sylwan, O.**, Svenska pressens historia till statshöfning 1772. (2) + 498 s. Lund 1896.
Rec. i Finsk Tidskr. 1896. Bd 41, s. 401—408 af *M. G. Schybergson*; i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 29—82 af *R. Steffen*.
3255. **Sylwan, O.**, Sveriges periodiska litteratur under frihetstidens förra del (till midten af 1750-talet). VI + 245 + (3) s. Lund 1892.
Rec. i Finsk Tidskr. 1892. Bd 33, s. 394—396 af *T. Hartman*; i Nordisk Tidskr. 1892, s. 608—612 af *E. Wrangel*.
3256. **S[y]lwan, O.**, J. G. Hallmans sorgespel »Erik och Valdemar».
Hist. Tidskr. 1897. s. 55—61.
3257. **Söderberg, V.**, Nicolaus Ragvaldis tal i Basel 1434.
Samlaren 1896, s. 187—195.
3258. **Söderwall, K. F.**, Studier öfver Konungastyrelsen. 1. 76 s. 4:o. Lund 1880.
Lunds Universitets Årskrift.
3259. **Ur några antecknares samlingar. Gärd af tacksamhet och vänskap till mästaren i svensk bokkunskap G. E. Klemming.** (3) + 150 s. Fol. Upsala 1891.
Innehåller: *Aks. Andersson*, Bibliographia Klemmingiana 1844—1889; *C. Snoilsky*, Königsmark och Thynne; *H. Schück*, Öfversättaren af Thet Nya Testamentit af år 1526; *C. Silfverstolpe*, En blick i Vadstena klostrets arkiv och bibliotek; *Cl. Annerstedt*, Schefferus och Verelius.
3260. **Wieselgren, H.**, Reconditi labores. Otryckta böcker af svenska författare från 15- och 16-hundratalet. 1—2.
Samlaren 1888, s. 99—114; 1890, s. 27—42.
3261. **Wirsn, C. D. af, Järta och Geljer före och efter utgifvandet af den senares Litteraturblad. Ett bidrag till kännedom om bådas åsikter och personligheter.**
Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1886. D. 14 (1900), s. 129—279.
3262. **Wittmann, P.**, Würzburger Bücher in der k. schwedischen Universitätsbibliothek zu Upsala. 50 s. Würzburg 1891.
3263. **Volkslieder, Die historischen, vom Ende des dreissigjährigen Krieges 1648 bis zum Beginn des siebenjährigen, 1756. Aus fliegenden Blättern, handschriftlichen Quellen und dem Volksmunde gesammelt von F. W. Freiherrn v. Ditfurth.** XIV + 376 s. Heilbronn 1877.
Inneh. bl. a. Åtskilliga visor rörande Sverige, såsom: »Schlacht bei Fehrbellin» (1675), »Gespräch über den Krieg im Norden» (1700—1709), »Graf Stenbock u. König Friedrich IV» (1713) m. m.

3264. **Volkslieder**, Die historisch-politischen, des dreissigjährigen Krieges. Aus fliegenden Blättern, sonstigen Druckwerken und handschriftlichen Quellen gesammelt und nebst den Singweisen zusammengestellt von *F. W. Freiherrn v. Ditzfurth*. Herausg. v. *K. Bartsch*. XVI+355 s. Heidelberg 1882.
3265. **Wrangel, E.**, Ett blad ur historien om Sveriges litterära förbindelser med Frankrike.
Samlaren 1898, s. 54—80.
3266. **Wr[an]g[e]l, E.**, Skånsk dikt och visa under Carl XII:s krig. 55 s. Lund 1894.
Separataftr. ur Lunds Weckoblad.
3267. **Wrangel, E.**, Sveriges litterära förbindelser med Holland särdeles under 1600-talet. IV+214 s. 4:o. Lund 1897.
Lunds Universitets Årskrift 1897.
3268. **Wrangel, E.**, Om Fänrik Ståls sägner. En minnesskrift. VIII+167 +(1) s. Lund 1898.
3269. **Wrangel, E.**, Till belysning af de litterära förbindelserna mellan Sverige och Tyskland under 1600-talet. 26 s. 4:o. Lund 1899.
Lunds Universitets Årskrift 1899.
3270. **Wrangel, E.**, Falsk ursprungsbeteckning.
Hist. Tidskr. 1891, s. 355—362.
Se för öfrigt N:o 307, 403, 404, 446, 987, 956.
-
3271. **Böttiger, J.**, Svenska statens samling af väfda tapeter. Historik och beskrifvande förteckning. D. 1—4. St. 4:o. Sthlm 1895—98.
Tr. i 200 numr. exemplar.
1—2 rec. i Nordisk Tidskr. 1895, s. 575—580 af *G. Upmark*; 1—4 i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 61—64 af *Aqut. [J. A. Almquist]*.
3272. **Böttiger, J.**, Karl den niondes tapetväfveri och tapetsamling.
• Meddelanden från Nordiska Museet 1895 o. 1896 (tr. 1897), s. 40—59.
3273. **Festskrift**, utgifven af Kongl. Akademien för de fria konsterna vid invigningen af dess nybyggnad den 31 maj 1897. Under redaktion af *L. Looström*. (2)+138 s. + portr. + pl. St. 4:o. Sthlm 1897.
Innehåller bl. a. *L. Looström*, Akademiens äldre hem. — *C. Grundström*, Nybyggnaden. — *G. Göthe*, Johan Tobias Sergel i Rom. Några anteckningar till hans historia.
3274. **Granberg, O.**, Drottning Kristinas tafvelgalleri på Stockholms slott och i Rom, dess uppkomst och dess öden ända till våra dagar. En historisk-konstkritisk undersökning. 180+(1)+XLII s. +48 pl. Sthlm 1896.
Tr. i 130 exemplar, däraf 5 på fint handgjordt papper.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 11—17 af *J. Kruse*.
- 3274 ¹s. **Granberg, O.**, La galerie de tableaux de la reine Christine de Suède ayant appartenu auparavant à l'empereur Rodolphe II plus tard aux

- ducs d'Orléans. Recherche historique et critique. Traduction de *Alf de Pomian Hajdukiewicz*. 60+CX s. +50 pl. Sthlm 1896.
Denna franska uppl. är fullständigt omarbetad och försedd med åtskilliga tillägg; den är tr. i 45 nummerade exemplar.
3275. **Granberg, O.**, Jan v. Scorel och Gustaf Vasa. 4 s. Sthlm 1884. (Se N:r 511.)
Afr. ur Sv. fornminnesf. Tidskr. H. 15.
3276. **Hildebrand, H.**, Herr Stens Sankt Jöran. 77 s. Sthlm 1885.
Antiquarisk Tidskr. för Sverige, D. 7: H. 4.
3277. **Looström, L.**, Den svenska konstakademien under första århundradet af hennes tillvaro 1735—1835. Ett bidrag till den svenska konstens historia. (2)+540 s. Sthlm 1887—91.
Rec. i Nord. Tidskr. 1892, s. 177—183 af *H. Schück*; i Ord och Bild 1894, s. 281—288 af *E. Alkman*.
3278. **Martin, F. R.**, Svenska kungliga gåfvor till ryske zaren 1647—1699. Silfverskatter i kejserliga skattkammaren i Moskva. [Med inledning af *J. A. Almqvist*.] (12)+VI+84+42 s. +51 pl. Fol. Sthlm 1899. Tr. i 125 exemplar.
Rec. i Hist. Tidskr. 1900, s. 106—108 af [*J. A. Almq*]u[ist].
3279. **Montellus, O.**, Bohuslänska dopfuntar. Tecknade af *G. Bruswitz*. Bidrag Göteborg. o. Bohus forn. o. hist. 1877. Bd 1, s. 425—446.
3280. **Nordensvan, G.**, Svensk konst och svenska konstnärer i nittonde århundradet. Med 375 illustrationer. XV+(1)+722 s. Sthlm 1891, 92.
3281. **Sylwan, O.**, Kyrkomålningar i Uppland från medeltidens slut. Antiquarisk Tidskr. för Sverige 1899. D. 14, s. 1—208.
3282. **Teppich**, Ein gewirkter, der Kgl. Residenz zu München. Mit dem schwedisch-polnischen Wappen. a) Heraldik des vorliegenden Teppichs. b) *Böttiger, J.*, Der Fabrikationsort. c) *Weiss, J.*, Die historischen Beziehungen.
Zeitschrift des Münchener Alterthums-Vereins 1899, s. 1—8+1 pl.
3283. **Upmark, G.**, Die Architektur der Renaissance in Schweden. (1530—1760.) 132+X s. +99 pl. Fol. Berlin 1897—1900.
En svensk uppl. utk. 1904.
3284. **Wrangel, E.**, Cisterciensernas inflytande på medeltidens byggnadskonst i Sverige. Profföreläsning. 20 s. Lund 1899.
Tryckt i 50 exemplar.
3285. **Wrangel, E.**, Tegelarkitekturen i norra Europa och Uppsala domkyrka.
Antiquarisk Tidskr. för Sverige 1897. D. 15: 1, s. 1—152+(2) s. + 1 karta.

I. Statsrätt, rättshistoria, juridik och nationalekonomi.

3286. **Allin, O.**, Bidrag till regeringsformens historia. 1.
Statsvetenskaplig Tidskr. 1898. Årg. 1, s. 183—188.
3287. **Allin, O.**, Strödda bidrag till svenska statskicketets historia. 1. Om beräkningen af riksståndens röster enligt 1786 års beslut. 2. Om sammansättningen af riks-rätten 1818. 3. Sättet för tryckfrihetslagens antagande 1812. 4. Sättet för riksaktens antagande 1815.
Hist. Tidskr. 1884, s. 288—306; 1885, s. 185—198; 1886, s. 198—226; 1887, s. 297—324.
3288. **Allin, O.**, 1809 års grundlagsstiftare och 1866 års riksdagsordning.
Ny Svensk Tidskr. 1885, s. 640—648.
3289. **Allin, O.**, Kongl. Maj:ts rätt i fråga om dispositionen af besparingarna på de fasta anslagen inom riksstatsens hufvudtitlar. 108 s. Sthlm 1895. [Inträdestal i Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademien.]
N. F. K. Vitterhets Hist. o. Antiquitets Akad. handlingar. 12: 3.
3290. **Allin, O.**, Om Kongl. Maj:ts rätt i fråga om nedsättning af tullbeviljningsavgifter. 36 s. Sthlm 1890.
3291. **Ambrosiani, S.**, Om konungavalet i Sverige under den äldre medeltiden.
Hist. Tidskr. 1899, s. 199—212.
3292. **Amira, K. v.**, Nordgermanisches Obligationenrecht. 1. Altschwedisches Obl.-recht. XIII+788 s. Leipzig 1882.
Rec. i Nord. Tidskr. 1883, s. 153—160 af *A. Winroth*; *I. Landtman-son*. Svensk rättshist. i utlandet. Karl von Amira, Altschwed. Obligationenrecht. 71 s. Upsala 1888. Upsala Univ. Årsskrift; i Götting. gel. Anzeigen 1885, s. 518—580 af *Brinz*.
3293. **Arkiv**, Grundskatte-historiskt. Utg. af *J. E. Hultgren*. 390 + (4) s. Sthlm 1885.
Rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 73—75 af [*J. J[ohansson]*].
3294. **Arosenius, E.**, Om sättet för grundlagsändring under tiden 1809—1866. Akad. afh. (2)+127 s. Sthlm 1895.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 84—86 af *K. H[ildebrand]*.
3295. **Beauchet, Lud.**, Étude sur les sources du droit suédois jusqu'au XV:e siècle. 1—2.
Nouvelle revue historique de droit français et étranger 1890, s. 720—786; 1891, s. 217—277.
Omtryckt under titel: Les sources du droit suédois jusqu'au XV:e siècle. I Loi de Vestrogothie. trad. et annotée . . . par *L. Beauchet*, 1894, s. 1—127.

3296. **Berendts, E.**, Gosudarstvennoe chozjajstvo Švecii. [Sveriges stats-hushållning.] Gast' 1. 861 s. S.-Peterb. 1890.
3297. **Berger, O.**, Om arfsrätten till Sveriges och Norges riken. Akad. afh. 54+(1) s. Upsala 1877.
3298. **Bergfalk, P. E.**, Om utomordentliga penningehjälper till kronan under sekstonde århundradet och början af det sjuttonde. Efterlemnad afhandling. 180 s. Upsala 1893.
Upsala Universitets Årsskrift 1894.
3299. **Björning, C. G. E.**, Vår äldsta lagkommentar. 1. 31+(1)+XIV s. 4:o. Lund 1896.
Lunds Universitets Årsskrift 1896.
3300. **Blom, O. G.**, Det svenska statsrådets organisation 1809—1840. Akad. afr. (1)+84+8 s. Upsala 1881.
3301. **Blomberg, H.**, Om svenskt statsborgarskap. (1) + 145 s. Upsala 1881.
3302. **Book, The black, of the admiralty.** Appendix. P. 4. Edited Tr. *Twiss*. CLII+559 s. London 1876.
Innehåller bl. a. Visby sjörätt i engelsk öfversättning; en del Visby-lagar angående sjöfarten på engelska; Visby Stadalag, hvad som rör sjöfarten i engelsk öfversättning.
Rerum Britannicarum mediæ ævi scriptores, or chronicles and memorials of Great Britain and Ireland during the middle ages. 55.
3303. **Clason, S.**, Om uppkomsten af bestämda perioder för den svenska riksdagens sammanträde.
Hist. Tidskr. 1892, s. 147—157.
3304. **Codes, Les, suédois de 1734 (civil, pénal, commercial) suivis des lois postérieures, promulguées jusqu'à ce jour** Trad. du suédois, annot. et précéd. d'une introduction par *R. de la Grasserie*. CLV+527 s. Paris 1895.
Collection de codes étrangers. 11.
3305. **Dahlberg, B. H.**, Bidrag till svenska fattiglagstiftningens historia intill midten af adertonde århundradet. Akad. afh. 108+(1)+36 s. Upsala 1893.
3306. **Dareste, R.**, L'ancien droit scandinave. [1.] La Suède. Utgör s. 279—305 af förf:s Études d'histoire du droit. Paris 1889.
3307. **Dareste, R.**, Mémoire sur les anciennes lois suédoises, à propos du Recueil intitulé: Corpus juris Sueo-Gothorum antiqui, publié par *M. Schlyter* [1827]—77.
Journal des savants 1880. Nouv. sér. T. 65, s. 565—77, 614—22.
3308. **Djurklou, G.**, Om vitnesmål och testamentsbekräftelse på död mans graf.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 507—509.
3309. **Estlander, E.**, Studier i äldre svensk förmynderskapsrätt.

Tidskr. utg. af Jurid. fören. i Finland 1897. D. 33, s. 358—456.
Grundade på de svenska landskapslagarna.

3310. **Fahlerantz, G. E.**, Våra hofrätter och de rättssökande förr och nu. 123 s. Falun 1898.
3311. **Fahlerantz, G. E.**, Vår nämnd och vårt rättsväsende förr och nu. En historisk öfversigt. 64 s. Sthlm 1898.
3312. **Fontell, A. G.**, Om svenska och finska rätten. Akad. afh. 82 s. Helsingfors 1883.
3313. **Freisen, J.**, Nordisches kirchliches Eheschliessungsrecht im Mittelalter.
Archiv f. kathol. Kirchenrecht 1898. Th. 78, s. 485—515.
3314. **Förarbetena till Sveriges rikets lag 1686—1736.** Efter offentligt uppdrag utg. af *W. Sjögren*. 1. Lagkommissionens protokoll 1686—98. VIII+509 s. Upsala 1900.
3315. **Gide, P.**, Étude sur la condition privée de la femme dans le droit ancien et moderne . . . 2 éd par *A. Esmein*. (3) + XXIV + 588 s. Paris 1885.
Förhållandena i Skandinavien under medelt. behandlas på grundvalen af de inhemaka lagarna, s. 219—35.
3316. **Grenander, B. Kr.**, Die constitutionelle Stellung des schwedischen Staatsrathes. verglichen mit derjenigen der entsprechenden Institutionen in England, Dänemark und Norwegen. 49 s. Freiburg i B. [1887].
Separat-Abdr. aus Archiv für öffentliches Recht 1887. Bd 2.
3317. **Gunnarsson, G.**, Förstärkta utskott inom svenska riksdagen under tiden 1809—66. Akad. afh. (2)+116 s. +1 Tabell. Lund 1900.
3318. **Hagman, K.**, Om den svenska statsrevisionens sammansättning och verksamhetsformer under tiden 1809—1866. Akad. afh. [Upsala.] (2) + 152 s. Sthlm 1897.
3319. **Hansson, J. S.**, Den svenska kyrkomötesinstitutionen. 1. Kyrkomötesinstitutionens genesis. 2. Kyrkomötesinstitutionen enligt gällande rätt. Akad. afh. [Lund.] 181 s. Malmö 1900.
3320. **Hertzberg, E.**, De nordiske Retakilder. (5) + 252 + (1) s. Khvn 1890.
Nord. Retsencyklopædi. Bd 1: Afd. 1.
3321. **Hildebrand, E.**, Enväldets tilltänkta grundlagar i Sverige.
Hist. Tidskr. 1895, s. 208—217.
3322. **Hildebrand, E.**, Svenska statsförfattningens historiska utveckling från äldsta tid till våra dagar. XXX+684 s. Sthlm 1896.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 90—97 af *L. S[ta]venour*; i Statsvetenskaplig Tidskr. 1897—98, s. 3—4 af *C. Hallendorff*; i Finsk Tidskr. 1898. Bd 45, s. 387—390 af *C. v. Bonsdorff*.
3323. **Hjelmérus, J.**, Bidrag till svenska jordeganderättens historia. 1. Akad. afh. (1)+94 s. 4:o. Lund 1884.
Lunds Universitets Årskrift. 20.

3324. **Hjelt, A.**, Det svenska tabellverkets uppkomst, organisation och tidigare verksamhet. Några minnesblad ur den svensk-finska befolkningsstatistikens historia. VII + 109 s. Helsingfors 1900.
3325. **Hjärne, H.**, Om förhållandet mellan landslagens båda redaktioner. Några kritiska anmärkningar. (1) + 19 s. Upsala 1884.
Upsala Universitets Årsskrift 1884.
Innehåller äfven: »Konung Kristoffers föregifna stadfästelsebref å Landslagen», s. 17—19.
3326. **Hjärne, H.**, Skandinavisk laghistoria.
Svensk Tidskr. 1876, s. 178—288.
3327. **Johansson, J.**, Historik om grundskatterna. 119 + (4) s. 4:o. Nora 1880, 81. Tr. som manuskript i 100 exemplar.
3328. **Karlsson, K. H.**, Den svenska konungens domsrätt och formerna för dess utöfning under medeltiden. 1.—1470. Akad. afh. [Upsala.] III + 103 s. Sthlm 1890.
3329. **Karlsson, K. H.**, Förhållandet mellan landslagens båda redaktioner.
Hist. Tidskr. 1884, s. 273—278.
3330. **Karlsson, K. H.**, Äldre Vestmanna- eller Dalalag?
Hist. Tidskr. 1889, s. 45—48.
3331. **Kerfstedt, P.**, Några anmärkningar rörande Christian Naumanns framställning af Svenska statsförfattningens historiska utveckling under forntiden och medeltiden. Konsist. afh. [Växiö.] 25 s. Upsala 1877.
3332. **Key-Åberg, K. V. V.**, Om konunga- och tronföljareval ur svensk och statsrättslig synpunkt. Akad. afh. 129 s. Upsala 1888.
Rec. i Hist. Tidskr. 1889. Öfv. o. gr., s. 46—50 af [R.] Kjellén].
3333. **Key-Åberg, K. V. V.**, Ytterligare några ord om Eriks-gatan.
Hist. Tidskr. 1890, s. 364—368.
3334. **Kjellberg, C. M.**, Södermannalagen och dess konungabalk.
Hist. Tidskr. 1898, s. 295—318.
3335. **Kjellén, R.**, Om den svenska grundlagens anda. Rättspsykologisk undersökning. 59 s. Göteborg 1897.
Göteborgs Högscolas Årsskrift 1897. 5.
3336. **Kjellén, R.**, Om Eriks-gatan. Kritiska studier i gammalsvensk statsrätt. IV + 78 + (1) s. Upsala 1889.
Rec. i Hist. Tidskr. 1890. Öfv. o. gr., s. 7—12 af Ehd. [E. Hildebrand].
3337. **Kjellén, R.**, Prins eller enskild man? Några ord i en statsrättslig tvistefråga.
Ny Svensk Tidskr. 1890, s. 45—59.
3338. **Kjellén, R.**, Studier i äldre Vestgötalagen.
Tidskrift for Retsvidenskab 1898. Aarg. 11, s. 205—241.

3339. **Kjellén, R.**, Studier rörande ministeransvarigheten. 1—2. Akad. afh. 226 s. Upsala 1890.
3340. **Kjellén, R.**, Riksrättsinstitutets utbildning i Sveriges historia. VII + 191 s. Upsala 1895.
Skrifter utgifna af Humanistiska Vetenskapsamfundet i Upsala. 4: 1. Rec. i Hist. Tidskr. 1895. Öfv. o. gr., s. 52—57 af *Ehd.* [*E. Hildebrand*].
3341. **Kock, A.**, Vestgötalagens stadgande om konungaval i Sverige. Hist. Tidskr. 1896, s. 192—194.
3342. **Kreüger, J. K.**, Bidrag till upplysning om Visbys sjörättsliga förhållanden under medeltiden. (1)+59+(1) s. Lund 1885. Tr. i 100 exemplar.
3343. **Kreüger, J. K.**, Försök att framställa svenska kriminalprocessens utveckling från medlet af det 15:e till slutet af det 17:e årh. 201 s. Sthlm 1884, 85.
Särtr. ur Naumanns Tidskr. f. lagstiftn. 20—22.
3344. **Kreüger, J. K.**, Ytterligare om Råfst- och Rättareting. Naumanns Tidskr. för lagstiftn. 1879. D. 16, s. 292—307.
3345. **Kreüger, J. K.**, De fem höga riksembetenas ursprung. Naumanns Tidskr. för lagstiftn. 1888. D. 25, s. 717—722.
3346. **Landgren, K. G.**, Om konungens sanktionsrätt vid förändring eller upphäfvande af statens ordinarie inkomster. Akad. afh. 70 s. Upsala 1890.
3347. **Landtmanson, I. S.**, Träldomens sista skede i Sverige. Ett kapitel ur vår äldre rätts historia. 41 s. Upsala 1897.
Skrifter utgifna af K. Humanistiska Vetenskapsamfundet i Upsala. 5: 6.
3348. **Lehmann, K.**, Abhandlungen zur germanischen, insbesondere nordischen Rechtsgeschichte. 1. Die Gastung der germanischen Könige. 2. Die altschwedischen Festiger. 3. Der Ursprung des norwegischen Sysselamtes. (2) + 215 s. Berlin u. Leipzig 1888.
Rec. i Lit. Centralbl. 1888, sp. 1269—72 af *K. M[aure]r*; i Götting. gel. Anzeiger 1889, s. 266—274 af *K. v. Amira*; i Tidsskrift f. Retsvid. 1889, s. 499—502 af *E. Hertzberg*.
3349. **Lehmann, K.**, Der Königsfriede der Nordgermanen. VIII + 286 s. Berlin u. Leipzig 1886.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 65—66 af *K. H. K[arlsson]*; i Tidsskr. f. Retsvid. 1888, s. 153—156 af *E. Hertzberg*.
3350. **Lehmann, K.**, Verlobung und Hochzeit nach den nordgermanischen Rechten des früheren Mittelalters. VIII + 134 s. München 1882.
3351. **Leijonhufvud, E. K:son**, Utredning angående den 1686 tillsatta lagkommissionens i riksarkivet förvarade lagförslag och öfriga handlingar. 1. Konunga-, giftermåls-, ärfda-, jorda-, byggnings-, handels- och utsökningsbalkarna. Meddelanden från Svenska Riksarkivet 1900. H. 24, s. 215—268.

3352. **Liljenstrand, A. W.**, De nordiska byggningsabalkarne. Deras rättsordning i organisk utveckling. (1) + III + 372 + (3) s. Helsingfors 1881, 82.
3353. **Linde, L. G.**, Sveriges ekonomirätt. (4) + VII + 960 s. Sthlm 1888.
3354. **Linde, L. G.**, Sveriges finansrätt. VII + 704 s. Sthlm 1887.
3355. **Linder, H. F.**, De svenska lagmännens ställning till konung och folk till och med år 1347. 1. Akad. afh. 38 s. Upsala 1875.
3356. **Löffler, L. Fr.**, Om den fornsvenska hednalagen. 41 s. Sthlm 1880.
Särtr. ur Vitterh. Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. Årg. 8 (1879).
3357. **Maurer, K. v.**, Ein neues Bruchstück von Södermannalagen.
Sitzungsberichte der philos.-philol. und hist. Klasse der k. Bayer. Akademie der Wissenschaften zu München. Jahrg. 1894 (tr. 1895), s. 427—442.
3358. **Maurer, K. v.**, Das älteste Hofrecht des Nordens. Eine Festschrift zur Feier des 400-jährigen Bestehens der Universität Upsala. (2) + 163 s. + 4 tabeller. München 1877.
3359. **Maurer, K. v.**, Ueber die Wasserweihe des germanischen Heidenthumes. 81 s. 4:o. München 1880.
Särtr. ur Abhandl. Bayerischen Akad. d. Wissensch. Cl. 1. Bd 15: Abth. 3.
3360. **Maurer, K. v.**, Zum alten schwedischen Hofrechte
Germania 1879. Jahrg. 24, s. 64—65.
3361. **Maurer, K. v.**, Zur Geschichte der skandinavischen Städte.
Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft 1896/97. Vierteljahresheft, s. 70—71.
3362. **Maurer, K. v.**, Udsigt over de nordgermaniske Retskilders Historie. Overs. [af *E. Hertzberg*]. (1) + III + 213 + (1) s. Kristiania 1878.
[Nor.] Hist. Tidsskr. 2:en R. Bd 2. Tillægsh.
Samma arbete något förkort. ingår uti *Fr. v. Holtzendorffs* Encyclopädie d. Rechtswissenschaft. 8:e Aufl. Bd 1. Leipzig 1877. S. 267—304. 5:e Aufl. Leipzig 1889. S. 251—385.
3363. **Morgensterne, B.**, Lærebog i den norske Statsforfatningsret. XV + 752 s. Kristiania 1900.
3364. **Naumann, Chr.**, Sveriges statsförfattningsrätt. Ny uppl. öfversedd och tillökad. Bd 1: Statsförfatningens historia. XX + 708 s. Sthlm 1876—79.
1:a uppl. utk. 1844.
Rec. i Nordisk Tidsskr. 1879, s. 82—86 af *H[ugo] H[olmberg]*.
3365. **Naumann, Chr.**, Svenska statsförfatningens historiska utveckling. VIII + 322 s. Sthlm [1866]. 75.
Endast s. 315—322 nytryckta; de öfriga samma uppl. som utkom år 1866.
3366. **Nilsson, J.**, Bidrag till ärfdabalkens historia 1686—1736. 2. Källskrifter. 1. Förslagen till ärfdabalk. VIII + 255 + (1) s. 2. Protokoll och betänkanden. III + 316 s. Upsala 1893, 95.
Upsala Universitets Årsskrift 1892, 95.

3367. **Palmén, E. G.**, Historisk framställning af den svensk-finska handelslagstiftningen från Gustaf Vasas regering till 1766. Akad. afh. IV + 180 s. Helsingfors 1876.
 Rec. i Finsk Tidskr. 1876. T. 1, s. 45—47 af *M. G. S[chybergson]*.
3368. **Promemorier**, Skattereglerings-komiténs. 1. N:o 1—36. 2. N:o 37—43. Sthlm 1882, 83.
 Inneh. bl. a. N:o 12: *Johansson, J.*, Historik om de till bergverkens understöd anslagna skogar. 52 s.; 21: *Andersson, A.*, Om dagsverks- och hofverkskyldighet med särskildt afseende å förhållandena i Skåne, 29 s.; 23: Angående statsjorden. 68 s.; 40: *Andersson, Ola*, Historik om rustnings- och roteringsbesvären. 70 s.; 41: *Rydin, H. L.*, P. M. angående det svenska skatteväsendets utveckling. 858 s.; 43: *Kjellberg, J. V.*, Om tolagen. 59 s.
3369. **Ramstedt, C. W.**, Om krigs- och skatteväsendet i Svealandens lagar. Akad. afh. 43 s. Upsala 1875.
3370. **Regnéll, A.**, Stadskommunens författning och förvaltning enligt olika länders lagstiftning. En studie. XXVIII + 463 s. Lund 1894.
3371. **Relationerna**, De första officiella, om svenska tabellverket åren 1749—1757. Några bidrag till den svensk-finska befolkningsstatistikens historia. Utgifna af *A. Hjelt*. 136 s. Helsingfors 1899.
3372. **Reuterskiöld, C. A.**, Öfversigt af den svenska riksdagens sammansättning och verksamhetsformer efter 1809. 191 + (1) s. Sthlm 1895.
3373. **Ropp, G. von der**, Zum Wisbyschen Seerecht.
 Hanische Geschichtblätter. Jahrg. 1889 (tr. 1891), s. 197—200.
3374. **Rönblad, E.**, Formerna för grundlagsfrågor behandling i svenska riksdagen 1809—1866. Akad. afh. VI + (2) + 228 s. Upsala 1898.
3375. **Schlyter, C. J.**, Juridiska afhandlingar. H. 1. 2:a upp. 284 s. + 1 portr. 2. V + 298 s. Lund 1891.
 Inneh. bl. a. en uppsats Om konungaval, eriksgata, kröning och kungliga rättigheter, enligt Sveriges gamla lagar; Utkast till edsöreslagarnes historia; Om Sveriges äldsta indelning i landskap, och landskapslagarnes uppkomst; Om den gamla af Adamus Bremensis omtalade staden Birkas belägenhet.
 H. 1. 1:a uppl. utkom 1886.
3376. **Schlyter, C. J.**, Glossarium ad Corpus juris Sueo-Gotorum antiqui. Ordbok till Samlingen af Sveriges gamla lagar. (4) + LIV + 818 s. 4:o. Lund 1877.
 Utg. Bd 13 af »Samling af Sveriges gamla lagar».
3377. **Schlyter, C. J.**, Om en föregifven ännu i behåll varande äldre redaktion af Södermannalagen. 5 s. 4:o. Lund 1881.
 Lunds Universitets Årsskrift. 17.
3378. **Schück, H.**, Bidrag till frågan om Dalelagen. 11 s. Upsala 1890.
 Särtr. ur Språkvet. sällskapets i Upsala förhandlingar. 3 (1888—91) s. 41—51. Upsala Univ. Årsskrift.
3379. **Schwarz, Jul.**, Montesquieu und die Verantwortlichkeit der Rächte des Monarchen in England, Aragonien, Ungarn, Siebenbürgen und Schweden (1189—1748). V + 168 s. Leipzig 1892.

3380. **Serlachius, J. J.**, Om klander å jord enligt de svenska landskapslagarna. Akad. afh. (2) + 173 + XV s. Helsingfors 1884.
3381. **Sjögren, W.**, Bidrag till en undersökning af kontraktsbrotten enligt Sveriges medeltidslagar. 2 + 82 s. Upsala 1896.
Upsala Universitets Årsskrift.
3382. **Sjögren, W.**, Om den fornsvenska skuldprocessens grundformer. Tidskrift for Retsvidenskab 1898. Aarg. 11, s. 36—83.
3383. **Sjögren, W.**, Om förhistorisk privaträtt i Sveriges medeltidslagar. (Inträdelsföreläsning i Upsala 1898.)
Nordisk Tidskr. 1898, s. 645—668.
3384. **Sundin, E. B.**, Om svensk konungs rätt att upplösa riksdag. Akad. afh. 102 s. Upsala 1896.
Rec. i Hist. Tidskr. 1897. Öfv. o. gr., s. 32—38 af *O. V[arenius]*.
3385. **Svedelius, W. E.**, Handbok i statskunskap. 2:a uppl. omarb. af *J. Fr. Nyström*. D. 1—4. Upsala 1887—91.
1—2 rec. i Hist. Tidskr. 1888, s. 59—61 af *Ehd. [E. Hildebrand]*; 1—4 i Nordisk Tidskr. 1892, s. 615—619 af *A. Hammar skjöld*.
3386. **Svedelius, W. E.**, Representationsreformens historia. VI + 591 s. Sthlm 1889.
3387. **Svedelius, W. E.**, Studier i Sveriges statskunskap. D. 1. Land och folk. (3) + IX + 496 s. Upsala 1875.
3388. **Svensson, D.**, Breviarium juridicum hallandicum. Utgifvet af *Aks. Andersson*. VI + 71 s. Upsala 1895.
Upsala Universitets Årsskrift 1895. Rätts- och statsvetenskap. 1.
3389. **Thulin, G.**, Jemförelse emellan den borgerliga kommunen och den kyrkliga. (Prof föreläsning öfver fakultetens ämne d. 13 maj 1890.) 39 s. Lund 1890.
3390. **Thulin, G.**, Om konungens ekonomiska lagstiftning. Studie i svensk statsrätt. 260 s. Lund 1890.
3391. **Thulin, G.**, Om mantalet. 1. Akad. afh. [Lund.] (2) + 128 + (4) s. Sthlm 1890.
3392. **Törnebladh, I.**, Öfversikt af svenska jordstyeckningens historia. Nationalekonomiska föreningens förhandlingar. 1897: 1 (tr. 1898), s. 82—104.
3393. **Um styrilså konunga och höffinga**. Normaliserad uppl. utg. af *R. Geete*. VIII + (1) + 125 + (1) s. Sthlm 1878.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. XXXIX—XLII af *H. Hildebrand*; i Nordisk Tidskr. 1878, s. 679—683 af *A. Noreen*; i Finsk Tidskr. 1879. D. 6, s. 155—158 af *S. Elmgren*.
3394. **Wachtmeister, H. Hson**, Utredning rörande de Ridderskapets och adelns privilegier, förmåner, rättigheter och friheter, hvilka böra anses ännu ega gällande kraft. Enligt Ridderskapets och adelns beslut på uppdrag af Riddarhusdirektionen verkställd. 258 s. Sthlm 1886.

Rec. i Hist. Tidkr. 1887. Öfv. o. gr., s. 9—21 af *A. H[edin]*.
 Framkallade ett genmäle af förf., hvilket åtföljde Hist. Tidkr. 1887.
 H. 2 (8 s.).

3395. **Wadstein, E.**, Tvenne frågor ur den fornvenska statsrätten.
 Hist. Tidkr. 1899, s. 109—124.
3396. **Varenius, O.**, Om riksföreståndarskap enligt Sveriges och Norges grundlagar. IV + (2) + 72 s. Upsala 1891.
 Rec. i Hist. Tidkr. 1892. Öfv. o. gr., s. 39—41 af *I. S[tavenow]*.
3397. **Widell, L.**, Sveriges finanser under senare hälften af 1800-talet. Ett försök till en allmän svensk finansstatistik. I. Akad. afh. (1) + 171 + (1) s. Lund 1900.
3398. **Västgöta laghbok.** [Fotogr. facsimile af cod. Holm. B. 59, älsta delen, utg. af *A. Börtzell* o. *H. Wieselgren*.] 58 blad facsim. + (11) s. typtryck. 4:o. Sthlm 1888—89. Liten uppl.
3399. **Västgötalagen, Äldre, öfversatt och förklarad af J. V. Otman.** Akad. afh. [Helsingfors.] IX + 147 + (2) s. Borgå 1883.
3400. **Västgötalagen, Äldre. Normaliserad text (utg. af E. Schwartz o. A. Noreen).** (2) + VIII + (4) + 67 s. Upsala 1876.
 Rec. i Hist. Bibliotek. D. 3, s. XXXVII—XXXIX af [*C. Silfve*]-[*stolpe*]; i Nord. tidskr. for filol. 1879, 80. N. B. Bd 4, s. 60—70 af *I. Flodström*.
3401. **La loi de Vestrogothie (codex antiquior).** Traduite et annotée par *Ludov. Beauchet*. (4) + 142 + (2) s. Paris 1889.
 Särtr. ur Nouvelle revue hist. de droit français et étranger 1886—87.
 Ny utv. uppl. däraf: Loi de Vestrogothie (Westgöta-lagen), traduite et annotée et précédée d'une étude sur les sources du droit suédois par *Ludov. Beauchet*. XXII + 464 s. Paris 1894.
3402. **Ödberg, F.**, Om den svenska konungens domsrätt före Svea hof-rätts inrättande år 1614. 1—2. Akad. afh. [Upsala.] 1: Till 1319. 64 s. 2: Under konung Magnus Erikson och Albrekt af Meklenburg (1319—1389). (4) + 102 s. Sthlm 1875.
3403. **Ödberg, F.**, Om svenska konungens domsrätt. 1.
 Hist. Bibliotek. D. 4, s. 187—226.
3404. **Östergren, P. A.**, Tvisten om ägande- och nyttjanderätten till skattejord vid pröfningen af lagkommissionens förslag till Sveriges rikets lag hos 1731 och 1734 års ständer. 86 s. Lund 1896.
3405. **Östgöta laghbok.** [Fotolitogr. reproduktion efter cod. A, utg. af *A. Börtzell*.] 106 bl. facsim.-text + 1 s. (efterskrift). Fol. Sthlm 1898.

J. Ortshistoria.

1. Hela Sverige eller större delar däraf.

3406. Ahlenius, K., Olaus Magnus och hans framställning af Nordens geografi. Studier i geografiens historia. Akad. afh. X+483 + (1) s. + 2 kartor. Upsala 1895.
3407. Ahlenius, K., Till kännedomen om Skandinaviens geografi och kartografi under 1500-talets senare hälft. (2) + 139 + (1) + X s. Upsala 1900.
Skrifter utgifna af K. Humanistiska vetenskaps-samfundet i Uppsala. 6:5.
3408. Ahlenius, K., Die älteste geographische Kenntniss von Skandinavien. Eranos 1898, s. 22—47.
3409. Brenner, O., Die ächte Karte des Olaus Magnus vom Jahre 1539 nach dem Exemplar der Münchener Staatsbibliothek. 24 s. + 1 karta. Christiania 1886.
Christiania Vid.-Selskabs Forhandl. 1886, Nr. 15. Äfven i Das Ausland 1886, s. 921—925.
3410. Brenner, O., Olaus Magnus und seine Karte des Nordens. [Nor.] Hist. Tidskr. 2:en Række. Bd 5, s. 401—405.
3411. Dahlgren, E. W., Olaf Magni karta af år 1539. Hist. Tidskr. 1886, s. 368—371.
3412. Hahr, A., De svenska kungliga lustslotten Drottningholm, Gripsholm, Haga, Rosersberg, Rosendal, Tullgarn och Sofiero, deras historia, deras forna och nuvarande utseende såväl i det yttre som det inre, deras möblering, konstskatter och samlingar samt historiska minnen. Med omkring 600 illustrationer. (2) + 1015 s. Sthlm 1899, 1900.
3413. Höljer, M., Konungariket Sverige en topografisk-statistisk beskrifning med historiska anmärkningar. D. 1, 2: 1—2, 3 + suppl. h. Sthlm [1872] 84.
1: Svealand. 2: Götaland. 3: Norrland. Suppl. h: Inledande öfversigt till konungariket Sverige.
3414. Karlsson, K. H., Några bidrag till Sveriges uppodlingshistoria hemtade från ortnamnsforskningens område.
Svenska fornminnesföreningens Tidskr. 1897. Bd 10, s. 38—54.
3415. Kjellén, R., Inledning till Sveriges geografi. 2 + 179 + (1) s. Göteborg 1900.
Populärt vetenskapliga föreläsningar vid Göteborgs högskola. 13.
3416. Kjellén, R., Studier öfver Sveriges politiska gränser. Ymer 1899, s. 283—331.

3417. **Klingspor, C. A.**, Svenska slott och herresäten. 1. Tyresö. 58 s. + 2 pl. 2. Horn. 22 s. + 1 pl. 3. Högsgård. 29 s. + 3 pl. 4. Ekensberg. 24 s. + 2 pl. 5. Ås. 41 s. + 1 pl. 6. Ekenäs. 29 s. + 1 pl. 7. Näsby. 38 s. + 1 pl. 4:o. Sthlm 1885—87.
3418. **Lindgren, G.**, Svenska kyrkor. Femtiotre illustrationer under medverkan af *J. Kindborg*. (1) + 78 + (1) s. Sthlm 1895.
3419. **Lönborg, S. E.**, Inledning till Sveriges geografi. 1: Sveriges karta. 8 s. Upsala 1899.
Sommarkurserna i Upsala 1899.
3420. **Nerman, G.**, Göta kanals historia från äldsta tider till våra dagar. En teknisk-ekonomisk skildring af nämnda företags uppkomst, utveckling och fullbordan under tre århundraden. Afd. 1: 1525—1809. 2: 1810—1833. 3: 1834—1895. Sthlm 1895—97.
3421. **Nordmann, P.**, Finnarne i mellersta Sverige. Akad. afh. (5) + 192 + XLVIII s. Helsingfors 1888.
Rec. i Hist. Tidkr. 1899. Öfv. o. gr., s. 9—12 af [*E. W.*] *E[ergma]*.
3422. **Schumacher, H. A.**, Olaus Magnus und die ältesten Karten der Nordlande.
Zeitschrift d. Gesellschaft f. Erdkunde z. Berlin 1898. Bd 28, s. 167—200.
3423. **Styffe, C. G.**, Skandinavien under unionstiden. Ett bidrag till den historiska geografin. 2:a uppl., öfversedd och tilläkt. XVI + 416 s. Sthlm 1880.
1:a uppl. utk. 1867.
3424. **Suède, La**, son peuple et son industrie. Exposé historique et statistique publié par ordre du gouvernement, rédigé par *G. Sundbärg*. IX + 437 + 528 + XX s. + pl. o. kartor. Sthlm 1900.
3425. **Tengberg, J. E.**, Om den äldsta territoriala indelningen och förvaltningen i Sverige. 1. 80 s. Akad. afh. [Upsala.] Sthlm 1875.

2. Särskilda landskap.

a. Blekinge.

3426. **Bleking, Vestra**, 1675. Medd. af *B. Taube*.
Samlingar utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1877. H. 6, s. 71—75.
3427. **Stille, A.**, Till frågan om Blekings förbindelse med Sverige i äldre tid.
Skånska samlingar 1893 (tr. 1896). D. 3: H. 2, s. 19—24.
3428. **Wibling, C.**, Tiden för Blekinge första bebyggande. 6 s. Karlskrona 1895.

3429. **Andersson, Wittus**, En böneskrift till Carl XI. (Ur Riksarkivet bland städers Acta.) [Rör *Karlskronas* anläggning.]
Skånska samlingar 1892 (tr. 1893). D. 2: H. 1, s. 80—82.
3430. **E[ggert]z, C. M. U.**, Karlskrona med omnejd. 94 s. + 15 pl. Tv. 8:o. Karlskrona 1895.
3431. **Hammar, A. N.**, Karlskrona 1680—1880. Anteckningar till stadens historia. 109 s. Karlskrona 1884.

b. Bohuslän.

3432. **Arcadius, C. O.**, Om Bohusläns införlifvande med Sverige. Bidrag till Bohusläns historia under senare delen af sjuttonde århundradet. Akad. afh. [Lund.] 119 s. Sthlm 1883.
Äfven i Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1884. Bd 3, s. 1—119.
3433. **Arcadius, C. O.**, Bidrag till de f. d. Aschebergiska i Bohus län belägna godsens historia.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1880. Bd 2, s. 235—288.
3434. **Arcadius, C. O.**, Förteckning öfver de jordeböcker å frälsegods i Göteborgs och Bohuslän, som inlemnades till kronan år 1659 och följande år.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1879. Bd 2, s. 89—98.
3435. **Handlingar till 1662 års Kungl. Kommission i Bohus län.** Meddelade af *C. O. Arcadius*.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1882. Bd 2, s. 428—451.
3436. **Handlingar rörande Hvitfeldtska stipendii-inrättningen i Bohus län 1664—1763.** [Utg. af *E. Hildebrand*.] Jämte förteckning på åtskilliga handlingar angående samma inrättning 1764—1881. Utg. af *A. Hörlin*. VIII + 230 s. Sthlm 1886.
3437. **Hörlin, A.**, Om Hvitfeldtska stipendii inrättningen i Bohuslän. 1. Om Hvitfeldtska testamentet och Carl XI:s reduktion. 62 s. Sthlm 1884.
3438. **Berg, W.**, *Dragsmarks kloster*. [1]: Klosters historia. 2: Undersökningen.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1895, 99. Bd 6, s. 1—98, 275—482 + 6 kartor.
H. 1 äfven separat 85 s. + 1 karta. Göteborg 1895.
3439. **T[horburn], R. M.**, *Holma herregård*. 3 s. Uddevalla 1888.
3440. **Berg, W.**, *Ruinen efter Karlsborgs fäste*. Undersökt.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1900. Bd 6, s. 433—563 + 3 kartor.
3441. **Berg, W.**, *Augustinerklostret i Konungahälla*.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1893. Bd 5, s. 187—314 + (4) s. + 19 pl. + 3 kartor.

3443. **Lagervall, G. F.**, Anteckningar öfver staden Kongälf och f. d. Bohus fästning i historiskt, topografiskt och statistiskt hänseende. Föreläsning hållen i Kongälf. På begäran utgifven. 38 s. Alingsås 1876.
3443. Fru Dorothea Bjelkes jordebok år 1660. [*Morlanda.*] Meddelade af C. A. Ehrensward.
Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1876. Bd 1, s. 215—269.
3444. **Berg, W.**, Slottsruinen på *Ragnhildsholmen*. Med 112 träsnitt + 3 pl. o. 2 kartor. 192 s.
Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1888. Bd 2: H. 4.
3445. **Berg, W.**, Slottsruinen på Ragnhildsholmen.
Meddelanden f. Göteborgs o. Bohusläns fornminnesf. 1893. Bd 1, s. 18—81 + 4 pl.
3446. **Berg, W.**, Slottsruinen på Ragnhildsholmen.
Göteborgs Turistförenings Årsskrift 1898, s. 78—95.
3447. Fru Margareta Hvitfeldts till *Sundsby* jordebok af år 1660.
Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1879. Bd 2, s. 73—88.
Äfven separat. 16 s. Sthlm 1880.
3448. Bidrag till *Uddevalle* historia och beskrifning. H. 1—3. Sthlm 1876, 79 & Uddevalle 1890.
H. 1 innehåller: Afskrift af biskop Jens Nilssöns visitationsböcker för åren 1580—1598. — Om Bäfte kyrkas egendom omkr. år 1400. — Afskrift af biskop Nils Simonssön Glostrups Visitatsbog. — Magistratens berättelse om staden och dess tillstånd. — Testamentarisk disposition af Bürge Nielsen Bagge och Margreta Hansdotter. 2: Beskrifning till »Geomik Chara öfver Uddevalle Stadh och dess Ågors Landerie Boohus Lähn, Sunderwijken. I Lahne Häradh och Bäfte sockn Belägit. Afrijtatt Anno 1696, renoverat A:o 1697 af Johan Kempensköldh.» 3: Donationer inom Uddevalle stad.
3449. **Winding, Ellisens**, Uddevalle kyrka 1779. Medd. af *W. Berg*.
Bidrag Göteb. o. Bohus forn. o. hist. 1897. Bd 6, s. 253—255.

c. Dalarna.

3450. **Anteckningar** om Dalkarlarnes frihetssträfvanden under sextonde och sjuttonde århundradena jemte hvarjehanda intressanta underrättelser ur gamla arkivhandlingar samlade af *Sigås Eric Andersson*. VIII + 54 s. Falun 1896.
3451. **Bergelag**, Stora Kopparbergs, och dess äldsta privilegier. Ett 550 års minne af C. S.
»Minnesblad från Dalarne» 1897, s. 42—46.
3452. **Höjer, N.**, Dalarne och dalkarlarne. En historisk-geografisk undersökning.
Hist. Tidskr. 1897, s. 31—54.
3453. **Lidén, J.**, Berättelser ur Stora Kopparbergets historia. Utgifna med företal och anmärkningar af *Ehr. Billengren*. 1. Progr. VII + 84 s. 4:o. Falun 1883.

3454. **Pettersson, C. F.**, Bidrag till kännedomen om Dalarnes utveckling, samlade och utgifna. 92 s. Falun 1884.
3455. **Andersson, Gun.**, *Stora Kopparbergs grufva*. Svenska Turistföreningens Årsskrift 1897, s. 1—88. (Med 28 bilder.) Äfven separat i 100 exemplar.
3456. **Welander, P. O.**, Falu koppargrufva förr och nu. Ord och Bild 1899, s. 225—289, 300—307. (Med 15 bilder.)
3457. **Fahlroth, S.**, *Horndals-verken* förr och nu. 1 + 40 s. + 4 bilagor. Upsala 1891.
3458. **Carlsson, Joh.**, *Husby socken i Dalarne* förr och nu. 160 s. Hedemora 1899.
3459. Forntida minnen afskrifter af *Orsa socken* tillhöriga gamla handlingar rörande finnarne inom Orsa m. fl. socknar jemte hvarjehanda underrättelser samlade och utgifne af *Sigds Eric Andersson*. 96 s. Falun 1895.
3460. **Pettersson, W.**, Kortfattad beskrifning öfver *Särna socken* med Idre kapellag utarbetad år 1895. 50 s. Falun 1895.

d. Gestrikland.

3461. Om de forna kyrkogodsens i Gestrikland. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1891. H. 3, s. 1—13.
3462. **Selggren, J.**, Om Upsala domkyrkas gods på *Gadön* och fästet *Gaddaborg*. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1891. H. 3, s. 25—29.
3463. **Anteckningar, Spridda**, rörande *Gefle stad* i slutet af förra århundradet. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1894. H. 6, s. 14—21.
3464. **Mantalsregister** af *Gefle stadh* på anno 1578. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1899. H. 11, s. 12—14.
3465. **S[elggren], J.**, Bidrag till *Gefle stads* äldre historia 1413—1636. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1895. H. 7, s. 1—46.
3466. **S[elggren], J.**, Det forna *Gefle*. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1898. H. 5, s. 1—10.
3467. **Selggren, J.**, Om jord hörande till och under *Gefle stad*. 47 s. Gefle 1888.
3468. **Suppliker** till K. M. från 1500-talet och 1600-talet från *Gefle* och omnejd. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1896. H. 8, s. 14—24.
3469. **Ur** rektor *J. Selggrens* papper. A. *Folkmängden i Gefle och Gestrikland* för äldre tider. B. Om Gestriklands gränser. Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1899. H. 11, s. 1—8.

3470. **Selggren, J.**, Om Gefle slott.
Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1892. H. 4, s. 1—82.
3471. **S[elggren], J.**, Om *Fredriksskans* och äldre försvarsverk vid inloppet till Gefle.
Meddelanden af Gestriklands fornminnesf. 1894. H. 6, s. 1—9.

e. Gotland.

3472. **Bergman, C. J.**, Gotlands geografi och historia. 3:e uppl. VI+104 s. Visby 1879. 4:e upplagan omarbetad af *H. Rosman*. VIII + 144 s. + 1 karta. Sthlm 1898.
1:a uppl. utk. 1870.
3473. **Bugge, A.**, Gotlänningernes handel paa England og Norge omkring 1300.
[Nor.] Hist. Tidskr. 1898. 8:e Række. Bd 5, s. 145—180.
3474. **Engeström, L. S. Benzelstjerna v.**, Wyspa Gotland. Obrazek z podiózy ułożł. [Ön Gotland. Resebilder.] 88 s. Poznań 1889.
3475. **Kyrkor**, Gotländska, i ord och bild utgifna af Gotlänningens redaktion. Ser. 1—8. 180 s. 4:o. Visby 1897—1900.
3476. **Lindström, G.**, Anteckningar om Gotlands medeltid. 1. 112 s. 2. VIII + 531 s. Sthlm 1892, 95.
3477. **Snöbohm, A. T.**, Gotlands land och folk. Hufvuddragen till en teckning af Gotland och dess öden från äldre till nuvarande tider. 2:a uppl. 378 s. Visby 1897—1900.
1:a uppl. utk. 1871.
3478. **Säve, P. A.**, Samfärdseln på Gotland i gamla tider. Utgifven af *J. A. Lundell*. 51 s. Sthlm 1900.
För skola och hem. Svensk boksatt. 6.
3479. **Wisbyfahrt**, Hansische. Herausg. auf Veranlassung des Komitees der hansischen Wisbyfahrt von 1881. Reisebericht u. historischer Beitrag von *K. Koppmann*. 28 Tafeln-Skissen mit erläuterndem Text von *L. Klingenberg* und *F. W. Rauschenberg*. V+33 s. Fol. Hamburg u. Leipzig 1883.
3480. **Bergman, C. J.**, *Visby*. Korta anteckningar om stadens topografi, historia, statistik, fornlemningar och nejder. 64 s. Visby 1885. 2:a uppl. 2+72 s. Sthlm (tr. i Visby) 1892.
3481. **Björkander, A.**, Till Visby stads äldsta historia. Ett kritiskt bidrag. Akad. afh. XVI+137+(1) s. Upsala 1898.
Rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr. s. 27—31 af *C. H[allendorff]*.
3482. **Grandinson, K. G.**, *Visby handelsförhållanden under hansetiden*. Sveriges Allmänna Handelsförenings Månadskr. 1900, N:o 10, s. 5—8.
3483. **Hildebrand, H.**, *Visby och dess minnesmärken*. Med teckningar af *R. Haglund*. 136 s. + 8 etsn. 4:o. Sthlm 1892, 93.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1892, s. 619—622 af *B. S[alin]*.

3484. **Schäfer, D.**, Wisby und Gotland. Zur Geschichte des deutschen Handels nach Finland. 30 s. Lübeck 1878.
Sep.-abdr. aus den Lübeckischen Blättern.
3485. **Kruse, J.**, Burmeisterska salen i Visby, en interiör från ett borgarehem på 1660-talet.
Meddelanden från svenska slöjdföreningen 1899: 1, s. 5—26.

f. Göteborg.

3486. **Berg, W.**, Bidrag till historien om Göteborgs första anläggning på Hisingen.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1895. Bd 6, s. 87—98.
3487. **Berg, W.**, Göteborg vid början af 1700-talet. 1—2. (Se N:o 3488.)
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1886, 87. D. 3, s. 329—430: 4, s. 1—208 + 2 kartor.
1: Krigsrörelserna vid Göteborg och i Bohuslän. — Följderna af kriget för Göteborg. — 2: Göteborg mot slutet af den stora ofreden.
3488. **Berg, W.**, Samlingar till Göteborgs historia. Kulturhistoriska skildringar. D. 1—4. Sthlm, Göteborg 1883—93.
1: Kulturhistoriska skildringar.
2: Göteborg vid början af 1700-talet. — Göteborg mot slutet af den stora ofreden. (Se N:o 3487.)
3: Christine kyrkas böcker. 1—2.
4: Göteborgs stift under 1700-talet.
Bd 2: H. 1—8. 2:a uppl. Göteborg under Carl XII. Göteborg 1887, 88.
D. 4 rec. i Hist. Tidskr. 1893. Öfv. o. gr., s. 58—66 af *H. Lundström*].
3489. **Cederblad, A.**, Göteborg. Skisserade skildringar af Sveriges andra stad i våra dagar jemte en återblick på dess minnen för såväl turister som hemmavarande efter tryckta och otryckta källor. 281 + (9) s. + 1 karta. Göteborg 1884.
3490. **Kurek, A. Fr.**, Från Göteborgs anläggning.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1876. Bd 1, s. 175—214.
3491. **Lindgren, A. M.**, Samlade anteckningar rörande Göteborg förr och nu. [1618—1846.] 2:a uppl. 52 s. Göteborg 1884.
1:a uppl. utk. Göteborg 1846.
3492. **Maurer, K.**, Ueber Recht und Verfassung des alten Gothenburg (1603—1612).
Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft 1895. Bd 12, s. 155—160.
3493. **[Prytz, C. G.]**, Kronologiska anteckningar rörande Göteborg. 77 s. Göteborg 1894. 2:a tillökade uppl. (2) + 285 s. Göteborg 1898.
3494. **Ramm, A.**, När Göteborg var frihamn. 18 s. Fol. Göteborg 1900.
Tr. i 99 nummerade exemplar.

3495. **Wieselgren, S.**, Ur Göteborgs häfder. Om de styrande och de styrde, 1621—1748. (3) + 232 + (2) s. Sthlm 1878.
Utgåfa till Kongl. Vetenskaps och Vitterhets-Samhällets i Göteborg hundraårs jubelfest 1878.
Innehåller bl. a. en skildring af Anders Drakes uppträdande som borgerskapets målsman i den beryktade »principalatsqvestionen» 1748.
3496. **Wolf, E.**, Göteborgs förmyndareordning af d. 10 dec. 1640 och dess källa. Några anteckningar. 45 s. 4:o. Göteborg 1899.
3497. **Wolf, E.**, Studier rörande Göteborgs äldsta författning. (2) + 102 + (1) s. Göteborg 1894.
3498. **Åkerblom, Fr.**, I Göteborg för omkring hundra år sedan. Romaniserad kulturhistorisk skizz. Med vyer från Göteborg för 100 år sedan. 239 s. Göteborg 1898.
3499. **Åkerblom, Fr.**, Tidsbilder från Göteborg på 1820-talet. Saml. 1. 166+(1) s. + 4 portr. + 4 pl. Göteborg 1899.
3500. **Lagerberg, C.**, Aschebergiska grafkoret i Kristine kyrka i Göteborg jämte biografiska anteckningar om Aschebergiska ätten. 108 s. Göteborg 1899.
3501. **Trygger, E.**, Utlåtande angående frågan om eganderätten till Kristine kyrka i Göteborg. 21 s. 4:o. Upsala 1896.
3502. **Wolf, E.**, Ett blad i den svenska riksbankens historia. Riksbankens afdelningskontor i Göteborg. 273 s. Göteborg 1889.
3503. **Berg, W.**, Skansen Kronan.
Bidrag Göteborg. o. Bohus. forn. o. hist. 1897. Bd 6, s. 227—250 + 8 kartor.
3504. **Berg, W.**, Skansen Lejonet vid Göteborg.
Meddelanden fr. Göteborgs o. Bohusläns fornminnesf. 1898. Bd 1, s. 45—65.
3505. **Berg, W.**, Anteckningar om Göteborgs äldre teatrar. Bd 1: 1690—1794. 2: 1794—1816. 3: 1816—1833. Göteborg 1896—1900.

g. Halland.

3506. **Halland** i medlet af 17:de årh., statistisk öfversikt. Medd. af C. G. Styffe.
Saml. utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1876 (tr. 1877). H. 5, s. 12—14.
Innehåller en förteckning öfver adelns gårdar, bondgårdar o. städer i Halland i medlet af 17:de årh.
3507. **Krassow, C. v.**, Hallands beskrifning. H. 1*: Hasslöf. 66 s. + 1 pl. Halmstad 1888.
3508. **Larsson, Hug.**, Halland vid midten af det 17:de århundradet. Strödda bidrag till Hallands historia efter freden vid Brömsebro. 94 s. + 9 bilagor. Kongsbacka 1891.

3509. **Büneskrift, Falkenbergs stads**, till Gen. Guvernören greve Gustaf Otto Stenbock 1661 ²⁰%. (Ur Skånska Gen. Guvernementsarkivet.)
Skånska samlingar 1892 (tr. 1898). D. 2: H. 1, s. 78—79.
3510. **Müller, A. F.**, Några anteckningar till Falkenbergs historia. 52 s.
Falkenberg 1891. Tr. som manuskript.
3511. **Hildebrand, H.**, o. **Gustafson, G.**, Falkenbergs hus.
K. Vitt. Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. 1885—86. Årg 14, s. 57
—68, 183—200. (Med 5 fig.)
Falkenbergs slott blef uppbrändt 1484.
3512. **Lundin, G. R.**, & **Bronikowsky, Fr. de**, Utredning rörande *Halmstads* stads af kronan bekomna donationsjordar. 48 s. 4:o. Halmstad 1895.
3513. **Jönsson, J. E.**, Några *Varbergsminnen*. Samlade och utgifna. (2)
+ 76 s. Varberg 1880.
3514. **Levertin, A. P.**, Varberg, en topografisk och historisk skizz. 26 s.
Falkenberg 1885.

h. Helsingland.

3515. **Broman, O.**, »Helsingboken» (Prosten Bromans Glysisvallur). Utdrag och innehållsöfversikt jämte inledning utgifvet af *K. Hægermarck*. 284+(3) s. + 1 portr. Upsala 1900.
3516. **Ström, C. P.**, Försök till en beskrifning öfver *Färila* socken. [2:a uppl.] 54 s. + 4 tab. Sthlm 1880.
1:a uppl. utk. Gefle 1827.
3517. **Ehregren, L. R.**, Hägkomster från *Hudiksvall* under de senaste femtio åren, jemte en kort öfverblick öfver Helsinglands och Hudiksvalls stads äldre historia. 88 s. Hudiksvall 1896.
3518. **Eriesson, P.**, En kort beskrifning öfver *Idcnors* socken i Gefleborgs län. 44 s. Hudiksvall 1885.
3519. **Schissler, P.**, Beskrifning öfver *Jerfsö* socken och dess kyrka. [Ny uppl.] 59 s. Söderhamn 1876.
1:a uppl. utk. Sthlm 1753.

i. Härjedalen och Jämtland.

3520. [**Behm, V.**], Jemtland under medeltiden af *Victor*. Anteckningar. 56 s. Östersund 1888.
3521. **Burman, Fale A.**, Konzept-dagböcker förda under resor i Jämtland åren 1793—1802. I utdrag utgifna af *J. Nordlander*. S. 83—119. 4:o. Sthlm 1894, 96.
Norrländska samlingar. 8.

3522. **Fornhandlingar** rörande Jämtlands län. Utg. af *P. Olsson*. 1: [1420—1500]. 2: [1290—1520].
 Jämtlands läns fornminnesf. Tidskr. 1898, 95. Bd 1, s. 92—116; 1897, 99. Bd 2, s. 116—138.
3523. **Kardell, S. J.**, Om Jämtlands och Härjedalens kyrkors räkenskaper åren 1628—1631.
 Jämtlands läns fornminnesf. Tidskr. 1895. Bd 1, s. 116—124 + 1 tabell.
3524. **Lindström, J.**, Jämtland och Härjedalen från äldsta tider till våra dagar. En minnesskrift vid sekelskiftet. Med 48 illustr. 80 s. Östersund 1900.
 Jämtlands Tidning 1900, N:o 62 B.
Olsson, P., Jämtland och Härjedalen under hednatiden. — *Behm, V.*, Jämtland och Härjedalen under medeltiden. — *Lindström, J.*, Jämtland och Härjedalen under nyare tid.
3525. **Nordlander, J.**, Herjedalen på Erik XIV:s tid. Herjedalen och Jämtland komma under Sverige.
 Jämtlands läns fornminnesf. Tidskr. 1891. Bd 1, s. 33—53.
3526. **Nordström, M.**, Jämtlands kyrkliga ställning före föreningen med Sverige 1645. Konsist. Afh. (1) + 83 s. Hernösand 1884.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1884, s. LXXI—LXXIX af *J. Bygdén*.
3527. **Olsson, P.**, Ortnamnen i Jämtland och Herjedalen jämte upplysningar om byarnes ålder.
 Jämtlands läns fornminnesf. Tidskr. 1899. Bd 2, s. 142—182.
3528. **Olsson, P.**, Jämtlands och Herjedalens prester före föreningen med Sverige 1645.
 Jämtlands läns fornminnesf. Tidskr. 1897. Bd 2, s. 95—109.
3529. **Olsson, P.**, Om Jämtlands och Herjedalens världsliga styrelse och ämbetsmän i äldre tider. + Tillägg.
 Jämtlands läns fornminnesf. Tidskr. 1897, 99. Bd 2, s. 81—95, 138—139.
3530. **Olsson, P.**, Några upplysningar om ödesbölen i Jämtlands län.
 Jämtlands läns fornminnesf. Tidskr. 1898. Bd 1, s. 77—88.
3531. **Olsson, P.**, Om bygdens utsträckning under skilda tider i Jämtland och Härjedalen. 27 + (1) s. + 5 kartor. Östersund 1897.
3532. **Unæus, J. O.**, Härjedalens beskrifning. Från latinet öfversatt af *E. Modin*. 42 + V s. 16:o. Östersund 1899.
3533. **Wieselgren, H.**, »Stenen i Grön dal». Föredrag i »Svenska Turistföreningen» på årsfesten den 24 februari 1894. 7 s. Östersund 1894. Tryckt i 50 exemplar.
3534. **Behm, V.**, Anteckningar om *Lockne* socken år 1892. 70 s. Östersund 1892.
3535. **Behm, V.**, Anteckningar om *Näs* och *Hackås* socknar år 1886. 59 s. Östersund 1886.

J. Medelpad och Ångermanland.

3536. **Skatteboken** af Medelpad pro anno 1543. Utgifven af *J. Nordlander*. S. 121—184. 4:o. Sthlm 1896.
Norrländska samlingar. 4.
3537. **Skatte bokenn** af Ångermanne land pro anno 1550. Utgifven af *J. Nordlander*. S. 181—217. 4:o. Sthlm 1899.
Norrländska samlingar. 6.
3538. **Söderberg, E. N.**, En gammal riksgränsbygd. [*Hafverö socken.*]
Svenska Turistföreningens Årsskrift 1900, s. 237—254.
3539. **Nordenström, M. N.**, Utkast till beskrifning öfver *Stöde* socken vid Medelpads södra ådal belägen. Författad 1769—. Till trycket befordrad af *J. Nordlander*. (1) s. + s. 37—81. 4:o. Sthlm 1894.
Norrländska Samlingar. 2.
3540. **Malmberg, H. L.**, Bidrag till en beskrifning öfver *Ytterlännäs* socken i södra Ångermanland. Akad. afh. 76 s. Upsala 1875.

k. Nerike.

3541. **Johansson, Johan**, fr. *Noraskog*, Statens vinst af kyrkan inom Nerike genom reformationen.
Meddelanden från Nerikes fornminnes-förening 1896. H. 1, s. 97—147.
3542. [**Sundblad, G. O.**], Om *Askersunds* stad i Örebro län samt de tolf äldsta och största släakterna därstädes: Sundblad, Lindblad, Berg, Wahlberg, Lundberg, Qvist, Christiernsson, Schiultz, Stark, Tybeck, Hoberg, Möller m. fl. 55 + (1) s. Askersund (tr. i Örebro) 1885.
3543. Skrifter, protokoll och domar hos Kongl. Svea Hofrätt och Kongl. Maj:t uti mål mellan *Örebro* stads fullmäktige och innehafvare af donationsjord (s. k. sjettedelsjord) angående jordens återgång till staden. 224 s. Örebro 1881.
3544. **Kjellström, A.**, o. **Wahlflsk, J.**, Nikolaikyrkan i Örebro. Arkitektonisk beskrifning öfver Örebro stadskyrka.
Meddelanden från Nerikes fornminnes-förening 1896. H. 1, s. 1—88 + 6 pl.

l. Skåne.

3545. **Göransson, J.**, Ur Skånes saga och historia. Stereotyperad uppl. VI + 105 s. Lund 1900.
3546. **Ottosen, J.**, Skåne og Sønderjylland.
Sønderjydske Aarbøger 1890. Halvb. 1, s. 88—71.

3547. [Weibull, M.], *Ortahistoriska anteckningar [rörande Skåne]*.
Saml. utg. för de skånska landek. hist. o. arkeol. för. 1876 (tr. 1877).
H. 5, s. 15—40.
3548. Arcadius, C. O., *Gumlösa kyrka i Västra Göttinge härad. Ett sjuhundraårsminne*. 28 s. + 1 pl. Lund 1891.
Boks. utg. af de Skånska landskapens hist. o. arkeol. förening.
3549. Weibull, M., *Gumlösa kyrka, den 26 oktober 1191—den 26 oktober 1891*.
Skånska samlingar 1891 (tr. 1894). D. 1: H. 1, s. 1—25 + 2 pl.
En afhandling af J. Kornérup är inryckt i denna uppsats.
3550. Key, Emil, *Anteckningar om Helsingborgs stad och granskap*. 235 + (8) s. + 2 kartor. Helsingborg 1885.
3551. Mueller, H. A., *Minnesblad till Höganäs 100 års-jubileum*. 107 + (2) s. + 30 pl. + 4 kartor + 9 bil. 4:o. Helsingborg 1897.
3552. Ahlén, A., *Kortfattade historiska, etnografiska och statistiska uppgifter om Kristianstads län*. Samlade och utgifna. (1) + 115 s. Kristianstad 1885.
3553. Tidander, L. G. T., *Kristianstad förr och nu*. Anteckningar för Nya Skånska Posten. 21 s. 4:o. Kristianstad 1898.
3554. Berling, E. W., *Lund*. Korta anteckningar om staden och dess omgifning. Med en litogr. plankarta. (2) + 165 s. Lund 1879.
3555. Weibull, L., *Lund på 1580-talet*. 5 s. + 1 pl. Lund 1898. Tr. i 20 exemplar.
3556. Corylander, J., *Berättelse om Lunds domkyrka på allernådigste befallning författad [1755]*. Utgifven af M. Weibull. 188 + (3) s + 1 pl. Lund 1884.
Boks. utg. af de Skånska landskapens hist. o. arkeol. förening.
3557. Wibling, C., *Lunds domkyrkas grund*.
Aarbøger f. nordisk Oldkynd. o. Historie 1895. 2:en Række. Bd 10 s. 205—217.
3558. *Bilder från nya och gamla Malmö*. H. 1*. 16 s. 4:o. Malmö 1890.
3559. Isberg, A. U., *Anteckningar om Malmö stad*. 108 + (1) s. Malmö 1876.
3560. Isberg, A. U., *Bidrag till Malmö stads historia*. 1. Stadens presterskap från äldsta tider till den 23 mars 1895. 2 a. Stadens magistrat och byfogdar från äldsta tider till fredsslutet i Roskilde 1658. 2 b. Stadens magistrat och rådstufvurätt med derunder lydande tjänstemän, stadsbokhållare (kronouppbördeskamrerare) och stadsfiskaler åren 1658—1899 (1900). Efter förf:s död fortsatt och utgifven, jemte lefnads-teckning, inledning, fastighets- och namnförteckningar af A. U. Isberg junior. Malmö 1895—1900.
3561. Isberg, A. U. j:r, *Bilder från det gamla Malmö*. Kulturhistoriska skildringar. VII + 390 + (1) s. Malmö 1898.
Innehåller bl. a. Malmö stads krigshistoria åren 1675—1679 o. Malmö i farsots- och pesttider.

3562. **Correns, C.**, Fortid og Nutid i *Skånör* og Falsterbo. Et Bidrag til Daumarks Historie.
Museum 1891, s. 155—182.
3563. **Schäfer, D.**, Die Ausgrabungen bei Falsterbo.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1899 (tr. 1900), s. 68—92 + 1 karta.
3564. **Weibull, M.**, Till *Skånörs* och Falsterbos historia.
Saml. utg. för de Skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1877. H. 6, s. 12—14.
3565. **Trolle-Bonde, C.**, *Trolleholm*. Försök till en godsbeskrifning. (3) + 312 + (2) s. Lund 1892.
Rec. i Svenska Turistföreningens Årsskrift 1898, s. 170—176 af F. U. Wrangel.
3566. **Frils, F. R.**, Et par Optegnelser om *Uraniborg*. Med en Efterskrift. 18 s. Khvn 1894.
3567. **Asp, P.**, *Wemmenhögs* härad. 237 s. + 1 karta. Skurup (tr. i Lund) 1891.
3568. **Bergqvist, P.**, Anteckningar om *Winslöfs* och *Näfinge* socknar. Omarbetade och ordnade af *B. Ohlsson*. [Åfven med titel: Från flydda dagar. Arkivstudier af P. B. och B. O.] (1) + 143 s. Hesholm (tr. i Christianstad) 1894.
Från flydda dagar. 2. Boarpsängen m. m. af *B. Ohlsson*. 14 s. Kristianstad 1896.
3569. **Weibull, M.**, Till *Wrams-Gunnarstorps* historia.
Skånska samlingar 1891 (tr. 1894). D. 1: H. 1, s. 48—54.
3570. **Ahlén, A.**, *Åhus* och dess slott samt utgräfningarne derstädes 1892—1893.
Skånska samlingar 1893 (tr. 1894). D. 3: H. 1, s. 1—81.

m. Småland.

3571. **Schlegel, B.**, *Bergvara* gods och slott i Småland. 94 + (2) s. + 1 pl. Sthlm 1897. Tr. i 300 exemplar.
3572. **Rydström, C. B.**, *Borgholms* slott. Historia och beskrifning. Med illustr. 104 s. + 1 karta + 2 pl. 12:o. Sthlm 1882.
3573. **Sylvander, G. V.**, *Borgholms* slotts historia. (3) + 262 + (1) s. + 7 pl. Sthlm (tr. i Kalmar) 1877.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 4, s. LXXVII—LXXXII af A. G. A[hlqvist].
3574. **Hildebrand, B. E.**, *Dalhems* kyrka i Norra Tjusts härad, Calmar län.
K. Vitterh. Hist. o. Antiqv. Akad. Handlingar 1876. N. F. D. 7, s. 873—895.

3575. **Handlingar** rörande *Eksjö* stad samlade och utgifna enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 december 1884 och den 17 december 1885. D. 1. 1: Kongl. Maj:ts bref och resolutioner. 2: Gåfvobref och testamenter. 257 s. Eksjö 1886.
3576. **Kyrkor**, Eksjö-ortens, i bild och text, utgifna af Eksjö-Tidningens redaktion. 136 s. 4:o. Eksjö 1895.
3577. **Ur pastorsarkivet**, af *V—r V—r*. 1. Staden Eksjö. 2. Prestgårdarne. 3. Kyrkoherdar. 4. Kyrkan. 32 s. 16:o. Eksjö 1884.
3578. **Hultgren, O. J.**, Om *Grenna* stads donationsjord efter uppdrag af stadsfullmäktige i Grenna på arkivforskning grundad undersökning. 39 s. Jönköping 1891.
Härpå följde en motskrift af *B. J. C. Arridson*. 19 s. Jönköping. 1891. Ett svar af *O. J. Hultgren*. 8 s. Jönköping 1891. Och ett nytt svar af *B. J. C. Arridson*. 8 s. Jönköping 1891.
3579. **Witt, G. C.**, Grenna kyrkas och Grenna stads historia och beskrifning. 48 s. Carlskrona 1876.
3580. **Nyqvist, J.**, *Jönköping* och dess omgifningar. 31 s. + 1 karta + 9 pl. Jönköping 1888.
3581. **Rydberg, V.**, Det forna Jönköping. Skiss. 23 s. + 2 pl. Sthlm 1880.
Särtr. ur kalendern Svea för 1881.
3582. **Hård af Segerstad, B. A. D.**, Till drätselkammaren i *Kalmar* [angående Kalmar stads donationsjord]. 24 s. Kalmar 1895.
3583. **Bæhrendtz, F. J.**, Kalmar slott. Beskrifning och historia i sammandrag. 52 s. + 1 pl. 2:a uppl. 64 s. + 1 pl. Kalmar 1889. 1900.
3584. **Eichhorn, Chr.**, Kalmar slotts konsthistoria under renässansen. Kort öfversigt. 23 s. Sthlm 1881.
Aftr. ur Sv. fornminnesf. Tidskr. Bd 4.
3585. **Horn, H.**, Kalmar slott och det moderna Kalmar. Några anteckningar. 36 s. + 4 autotypier. Kalmar 1897.
3586. **Carlsson, C. A.**, Anteckningar om *Kristdala* socken i Tunaläns härad och Kalmar län. XII + 172 s. Sthlm 1900. Af en del af denna bok har utg. ett separattruck i 200 ex. med titel: Anteckningar om gårdarna inom Kristdala socken i Kalmar län, deras ägare och de släkter som därifrån utgått. XII + 82 + (1) s. Sthlm 1900.
3587. **Hägg, S. A.**, *Käfsjö* socken i Östbo härad och Jönköpings län. Beskrifning. 32 s. Upsala 1879.
3588. **Ihrfors, E.**, Allmän öfversigt af *Tjusts* häraders kyrkliga minnen. 44 s. Westervik 1895.
Aftryck ur Westerviks Veckoblad.
3589. **Hård af Segerstad, B. A. D.**, Utlåtande rörande *Westerviks* stads donationsjord. 144 s. Westervik 1892.

3590. **Tidander, M. G. T.**, Westervik förr och nu. Anteckningar. 85 + (1) s. + 1 pl. Westervik 1892.
Aftryck ur Westerviks Veckoblad.
3591. Kommitterades utlåtande jemte öfrige handlingar rörande *Wimmerby* stads donationsjord. 24 s. 4:o. Wimmerby 1900.
3592. **Berg, W.**, *Visingsö* jemte anteckningar om Visingsborgs grefskap. Utgifven med understöd af C. W. Bergers donationsfond. XIV + 217 + 94 s. + 2 kartor. Göteborg 1885.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1885, s. 629—632 af *O. Montelius*.
3593. **L[indstedt], J. M.**, *Ölands* och Borgholms slotts historia i sammandrag. 2 + 42 s. Borgholm 1882. 2:a uppl. (1) + 43 s. + 1 pl. + 1 karta. Kalmar 1885. 3:e uppl. 40 s. + 3 pl. Kalmar 1894. 4:e uppl. 40 s. + 2 pl. + 1 karta. Kalmar 1900.
3594. **Åkerblom, L.**, Die Insel Öland in der Ostsee. 14 s. + 3 pl. Lübeck 1889.

n. Stockholm och dess omgifningar.

3595. **Bidrag till Stockholms historia.** 1—3.
Hist. Tidskr. 1881, s. 397—401.
3596. **Eichhorn, Chr.**, Bilder från gamla Stockholm, valda och beskrifna. H. 1—10. 40 pl. + 41 bl. text. Sthlm 1887—89.
- 3596 ¹/₂. **Flodmark, J.**, Stenborgska skådebanorna. Bidrag till Stockholms teaterhistoria. XVI+554 s.+1 pl.+portr.+13 s. musikb. Sthlm 1893.
3597. **Hildebrand, H.**, Egen årsberäkning i Stockholm.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 345.
3598. **Hildebrand, H.**, **Lilljekvist, Fr.**, **Upmark, G.**, o. **Wrangel, F. U.**, Stockholm under medeltiden och Vasatiden, kort framställning. Jemte förare genom »Gamla Stockholm». (1) + 102 s. + 1 karta. Bred 8:o. Sthlm 1897.
3599. **Hildebrand, K.**, Stockholms historia under medeltiden. Grundlinjer till föreläsningar. 11 s. Uppsala 1897.
Sommarkurserna i Uppsala 1897.
3600. **Lundin, Cl.**, o. **Strindberg, A.**, Gamla Stockholm. Anteckningar ur tryckta och otryckta källor framletade, samlade och utgifna. XII + 638 + (1) s. + 1 karta o. 2 illustr. + 1 facs. Sthlm 1882.
3601. **Mankell, J.**, Stockholm förr och nu. Med 6 pl. i tontryck. 95 s. Sthlm 1877.
3602. **Messenius, Jahan**, En lustigh och trowärdig Chronika om Stocholm, som ähr på thenna tidh Sweriges Rijkets nampkunnige hufwadh stadh, med swenska rim beskefwen och i åtta böcker begrepen. Åhr 1629.
Hist. Bibliotek. D. 1, s. 73—183.
3603. **Nerman, G.**, Stockholm för sextio år sedan och dess framtid. En skildring. (2) + 121 + (1) s. Sthlm 1894.

3604. **Stockholm**, Sveriges hufvudstad skildrad med anledning af Allmänna konst- och industriutställningen 1897 enligt beslut af Stockholms Stadsfullmäktige. Utgifvare *E. W. Dahlgren*. D. 1—3. Med många illustr. o. kartor. Sthlm 1897.
Afdelningen »Stockholms historia» är författad af *K. Hildebrand*.
Rec. i Finsk Tidskr. 1898. Bd 44, s. 281—284 af *R. F. v. Willebrand*.
3605. **Wattenbach, W.**, Stockholm. Ein Blick auf Schwedens Hauptstadt und Schwedens Geschichte. Im Berliner wissenschaftlichen Verein vorgetragen. 43 s. Berlin 1875.
3606. **Wrangel, F. U.**, Bilder från sjuttonhundratalets Stockholm efter originalen i Stockholms rådhus utgifna och beskrifna. 20 s. + 17 pl. Fol. Sthlm 1899.
3607. **Wrangel, F. U.**, Det forna Stockholm. 22 bilder från Sveriges Allmänna Konstförenings utställning 1897. 12 s. + 22 pl. St. 4:o. Sthlm 1897. Tr. i 120 numererade exemplar.
3608. **Ring, H. A.**, Sveriges konungaborg, Stockholms slott från Birger Jarls och Vasarnes till Oscar II:s tid, dess grundläggning och första utveckling, dess ombyggnad, brand och nybyggnad, dess nuvarande och forna utseende och inredning, dess rum och salar, dess konstskatter och samlingar, dess historiska minnen, dess furstar och furstinnor, det hoflif där lefvs och lefves, de besök af främmande potentater det mottagit. Med omkring 600 illustrationer, porträtt, vyer, exteriörer och interiörer från olika tider. D. 1—4. Sthlm 1898. 99.
3609. **Upmark, G.**, Stockholms slott under Vasatiden.
Meddelanden från svenska slöjdföreningen 1896, s. 5—34.
3610. **Lindvall, C. A.**, Hvar låg Agnefit? 16 s. Sthlm 1895.
3611. **Wrangel, F. U.**, Blasieholmen och dess innebyggare. (2) + 166 + (4) s. + 1 karta + 20 pl. Sthlm 1894.
3612. **Gyllensvärd, V.**, Om eganderätten till vattnet vid Östermalm och marken nedanför Artilleriplanen i Stockholm. En historisk undersökning. 65 s. Sthlm 1889.
3613. **Styffe, C. G.**, Några drag ur Stockholms stads förvaltningshistoria, med särskildt afseende på tvisten om det s. k. kvarteret Bodarne. 24 s. Sthlm 1889.
3614. **Flodmark, J.**, Bollhusen och Lejonkulan i Stockholm. Teaterhistorisk lokalstudie. Med illustrationer. V + 71 s. + 3 pl. Sthlm 1897.
Tr. i 200 exemplar.
3615. **Jacobsson, E.**, Om Bollhusen i Stockholm samt teater- och balettanordningar vid svenska hofvet under 1600-talet.
Meddelanden från Svenska Slöjdföreningen 1894, s. 59—96 + 1 karta.
3616. **Gyllensvärd, V.**, Angående dispositionen af den s. k. Fattigkyrkogården. Motion till Hedvig Eleonora församlings kyrkostämma. 54 s. Sthlm 1891.
- 3616 ¹/₂. **Handlingar** rörande frågan om eganderätten till den s. k. Fattigkyrkogården å Östermalm. [Utg. af *V. Gyllensvärd*.] (9) + VII + 196 + (2) s. + 12 kartor. Sthlm 1892.

3617. **Hernlund, H.**, Om den s. k. Fattigkyrkogården i kvarteret Björken å Östermalm jämte uppgifter rörande Ladugårdslands församlings förhållande till Amiralitetet i äldre tider. 69 s. Sthlm 1890.
3618. **Handlingar** till frågan om Helgeandsholmens ifrågasatta reglering med anledning af tillämnadt uppförande å holmen af riksdags- och riksbankshus. [Urkunderna samlade och utgifna af V. Gyllensvärd.] 63 s. - 1 karta. 4:o. Sthlm.
Bihang N:o 27 till Beredningsutskottets utlåtande och memorial för år 1892.
3619. **Linck, J.**, Historik öfver statens byggnadsföretag å Helgeandsholmen. Med porträtt, kartor och afbildningar. (3) + 187 + (4) s. + 1 portr. Sthlm 1900.
3620. **Rabe, P. R.**, Om eganderätten till Helgeandsholmen och vattnet deromkring. Utlåtande. 63 s. Sthlm 1893.
3621. **Wrangel, F. U.**, »Gata upp och gata ned» på Norrmalm (1660-talet). Vintergatan 1895. Samling af skrifter på vers och prosa. Utgifven af Sveriges författareförening. Årg. 2, s. 802—812.
3622. **Büttel, G. A.**, Gustav Adolfs Grab in der Riddarholms-Kirche zu Stockholm. 51 s. Barmen [1888]. 2:e verb. Aufl. 72 s. Barmen [1891]. 3:e verb. Aufl. 88 s. Barmen [1897].
3623. **Rosenström, A. M.**, Historik öfver Sabbatsbergs fattighus 1752—1896. 93 s. + 1 karta. Sthlm 1897.
Ej i bokhandeln.
3624. **Wrangel, F. U.**, Något om Skeppsholmen i forna dagar.
Vintergatan 1898. Samling af skrifter på vers och prosa. Utgifven af Sveriges författareförening. Årg. 5, s. 288—298.
3625. **Böttiger, J.**, Hedvig Eleonoras *Drottningholm*. Anteckningar till slottets äldre byggnadshistoria. 134 + (4) s. + 2 pl. St. 8:o. Sthlm 1889. Ny uppl. illustrerad af *Agi Lindegren*. (9) + 113 + (7) + 56 pl. + 1 plankarta. St. 4:o. Sthlm 1897. Tr. i 200 numererade exemplar.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1889, s. 516—518 af *Chr. Eichhorn*; i Ny Svensk Tidskr. 1889, s. 638—640 af *K. Wählin*.
3626. **Bergström, O.**, Kongl. invalidinrättningen på *Ulriksdal*. Anteckningar. 160 s. Sthlm 1891.
3627. **Björnström, V.**, Ulriksdals kongl. slottskapell. Historisk beskrifning. 16 s. Sthlm 1875.
Äfven införd i »Förr och Nu» 1875.

o. Södermanland.

3628. **Indebetou, H. O.**, Södermanlands minnen från äldsta till närvarande tider. D. 1: H. 1—2. Tiden till reformationen. IV + V + 438 s. Nyköping (tr. i Sthlm) 1877.

3629. **Strömberg, A. Th.**, Bilder och minnen från södra Mälarstranden. (1) + 134 s. Sthlm 1878.
3630. **Palmquist, P. E.**, Beskrifning öfver *Botkyrka* socken uti Svartlösa härad och Södertörn af Stockholms län i historiskt, geografiskt och statistiskt hänseende från äldre tider. 167 s. + 1 tab. Sthlm 1878.
Ekensberg: Se N:o 3417.
3631. **Utredning**, Drätselkammarens, rörande *Eskilstuna* stads donationsjord. 47 s. 4:o. Eskilstuna 1895.
3632. **Wahlbäck, J.**, Karl Gustafs stads manufakturverk och dess s. k. Tyska församling 1656—1749. [Eskilstuna.]
Bidrag Södermanlands äldre kult.-hist. 1895. H. 8, s. 5—84.
3633. **Nordensvan, G.**, *Gripsholm*. Slottets forna och nuvarande konstskatter och omgifningar. Med 3 illustr. och plan af slottet. 101 s. + 1 karta. Sthlm 1880.
Horn: Se N:o 3417.
Högsgård: Se N:o 3417.
3634. **[Trolle-Bonde, C.]**, *Kjesäter*. Anteckningar ur familjearkivet och gårdshandlingarna m. m. 220 s. + 4 pl. + 7 tab. + 1 karta. Sthlm 1893.
3635. **Klingspor, C. A.**, *Löfsund*. 19 s. Nyköping 1898.
3636. **Tidander, L. G. T.**, *Mariefred* förr och nu. Anteckningar. 32 s. Mariefred 1893.
3637. **Agrell, P.**, Om *Nämndö* äldsta kyrkas höga ålder. Utdrag ur en insänd berättelse af kyrkoherden P. Agrell efter anteckningar ur gamla kyrkoböcker.
Bidrag Södermanlands äldre kult.-hist. 1877. H. 1, s. 116—118.
Näsby: Se N:o 3417.
3638. **Schmidt, K. af**, Anteckningar om *Röne* härad. 1. Alla Helgona kyrka. (4) + V + 291 s. + 9 pl. + 1 portr. Sthlm (tr. i Nyköping) 1896.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 57—59 af [*C. Silfve*]*rs*[*olpe*].
3639. **Upmark, G.**, Kyrkorna i *Sotholms* härad.
Bidrag Södermanlands äldre kult.-hist. 1889. H. 7, s. 7—40.
3640. **[Krømer, A. R. v.]**, *Stenhammars-boken*. XIII + 175 + (1) s. + 3 pl. Sthlm 1886. Uppl. 50 exempl. Ej i bokhandeln.
3641. **Fehr, L.**, *Strengnäs* kyrkomuseum samt notiser om staden och dess domkyrka. 64 s. Strengnäs 1892. Ny uppl. Kort handledning för besökande. Innehåller äfven: *Bejbom, O.*, Grafvarna i domkyrkan. 74 s. Strengnäs 1895.
3642. **Hedström, C. W.**, Den forna dominikanerklosterkyrkan i Strengnäs.
Bidrag Södermanlands äldre kult.-hist. 1877. H. 1, s. 12—20.
3643. **Lilljekvist, F.**, Strengnäs och dess domkyrka. En kort historik och beskrifning jemte katalog öfver kyrkomuseet. Med anledning af dom-

- kyrkans 600 års jubileum på uppdrag af Södermanlands fornminnesförening utgifven. 69 s. + 4 pl. Sthlm 1891.
3644. **Madsen, K.**, Strengnäs m. m.
Tilskrueren 1891, s. 885—899.
3645. **Wahlflsk, J.**, Strengnäs domkyrkas ursprungliga utseende med de förändringar hon undergått intill medeltidens slut.
Bidrag Södermanlands äldre kult.-hist. 1882. H. 3, s. 1—27 + 3 pl.
3646. Donationsjordsfrågan i *Södertelje*. 38 s. Södertelje 1895.
Innehåller en del gamla handlingar.
3647. **Wrangel, F. U.**, *Tullgarn*. (8) + 102 + (1) s. + 5 pl. Sthlm 1888.
Omsl.: Svenska kungsgårdar. 1.
3648. **Carlén, O.**, *Tyresö gods och slott*. Beskrifning. 23 s. + 1 pl. Sthlm 1877.
Se äfven N:o 3417.
3649. **Tibell, W. af**, Beskrifning öfver *Uttringe* och *Rönninge* från 1480 till 1870. 150 s. Sthlm 1875.
3650. **Westerin, G.**, *Västerhaninge* och Muskö socknar i Sotholms härad af Stockholms län. Förstök till beskrifning i historiskt, topografiskt, arkeologiskt och statistiskt hänseende. (4) + 256 s. Strengnäs 1897.
Bidrag Södermanlands äldre kult.-hist. H. 9.
Ås: Se N:o 3417.

p. Upland.

3651. **Ehrenheim, E. von**, Gripenhjelm's målarkarta. (Några anteckningar med särskildt afseende på de upländska egendomsvyerna.)
»Från upländsk bygd» 1899, s. 81—86. Äfven i särtryck 8 s. 4:o. Sthlm.
3652. **Hallendorff, C.**, Några blad ur Uplands historia. 15 + (1) s. Upsala 1899.
Sommarkurserna i Upsala 1899.
3653. **Klingspor, C. A.**, Bidrag till Uplands beskrifning.
Uplands fornminnesf. Tidskr. 1875—90. Bd 1. H: 4. 80 s. + 5 pl. Bd 1: H. 5. 150 s. Bd 2. 374 s.
3654. **Klingspor, C. A.**, o. **Schlegel, B.**, Uplands herregårdar med beskrifvande text. Teckningar och litografi af *A. Nay*. H. 1—20. Tv. fol. Sthlm 1877—81.
H. 1—3 rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. XXIX—XXXII af [*C. Silfve*]*rs*[*olpe*]; hela arbetet i Hist. Tidskr. 1882, s. XXVI—XXVIII af [*C. Silfve*]*rs*[*olpe*].
3655. **Ridderstad, W.**, En svensk medeltidsborg (*Almare-Stäk*) och dess innehafvare. Studie. 41 + (1) + XXXIV s. Sthlm 1889. Ej i bokh.

3656. **Ehrenheim, E. v., Arnö kyrka.**
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1894. Bd 3, s. 48—64.
3657. **Klingspor, C. A., Om Bellsta äldre egare.** 16 s. Sthlm 1881.
Afr. ur Stockholms Dagblad.
3658. **Wiede, L. C., Nytt svar på den gamla frågan: Hvar låg Ansgari Birka?** Afhandling, uppläst i Östgöta fornminnesförening den 20 december 1875. 72 s. Karlskrona (tr. i Norrköping) 1876.
3659. **Wahlund, J., Dannemora gravvor.** Historisk skildring. (8) + 144 + 316 + (9) s. + 1 karta. Sthlm 1879.
3660. **Klingspor, C. A., Anteckningar om Fasterna socken och Mörby slottsruin.** 10 s. Sthlm 1875.
3661. **Från svenska herregods. Fånö.** 1—2. 18 + 10 s. 16:o. Sthlm.
Afr. ur Stockholms Dagblad 1900.
3662. **Ehrenheim, E. v., [Grönsöboken.] Etsningarna med text af F. v. Ehrenheim.** [1]—6. 90 s. Sthlm 1891—94. Uppl. 60 ex. blott för utdelning.
1—8: under titel: Anteckningar om Grönsö och Utö. 1: [Grönsö slott under Skytteperioden.] — 2. [Utö stenhus. — Grönsö-godssets reduction.] — 3. Bohaget på Grönsö slott under Skytteperioden samt ekonomiska meddelanden från samma tid. — 4. Arnö kyrka och Grönsö-grafven. (Sep. ur Upplands fornminnesf. Tidskr. 1894). (Se N:o 3656). — 5. Etsningar från Grönsö och Utö. [Text.] — 6. 20 etsningar.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894, s. 112—118 af F. U. W[rangel].
3663. **Ehrenheim, E. v., Grönsö under 1600-talet.**
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1896. Bd 3, s. 806—818.
3664. **Å[kermar]k, K., Grönsö.** 10 s. Sthlm 1889.
Afr. ur Stockholms Dagblad.
3665. **Trolle-Bonde, C., Hesselby.** Arkivaller rörande egendomen och dess egare samt Bonde-grafven i Spånga kyrka. 404 s. Lund 1894.
3666. **Lindal, P. J., Frälseköp & Lockstaholm 1641.**
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1882. Bd 2, s. LXXXIX—XCIII.
3667. **Janse, O., Om Läby kyrka och dess arkiv.**
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1896. Bd 3, s. 819—839.
3668. **Anteckningar om Nora socken i Västmanlands län.** 56 s. Sala 1898.
3669. **Hård af Segerstad, [B.] A. [D.], Utlåtande angående Norrtelje donationsjord.** 28 s. Norrtelje 1886.
3670. **K[jellberg], C. [M.], Något ur Norrtelje stads förhistoria.** 1—2. 4 + 3 s. Norrtelje 1898.
3671. **Utterström, O. Ph., Beskrifning öfver Närtuna och Gottröra socknar i erkestiftet.** 52 s. Upsala 1875.
3672. **Historik öfver Sigtuna stad, från äldsta till nutid.** Bearbetad för Sigtuna Tidning. 70 s. Sigtuna 1884.

3673. **Ekhoff, E.**, Sigtuna ödekyrkor.
Sv. fornminnesf. Tidskr. 1897. Bd 10, s. 181—140.
3674. **Hildebrand, H.**, *Sko* kloster och dess kyrka.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1895. Bd 8, s. 111—141.
3675. **Styffe, C. G.**, Skoklosters kyrka, med afseende på dess förhållande till forna klosterbyggnader och dess förändringar i nyare tider.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1894. Bd 8, s. 65—80 + 1 pl.
3676. **Eichhorn, Chr.**, *Svartejö* slotts byggnadshistoria under renässansen.
Svenska fornminnesf. Tidskr. 1889. Bd 7, s. 156—168.
3677. **Ambrosiani, S.**, Smärre arkivaliska bidrag till *Uppsala* historia.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1900. Bd 4, s. 342—348.
3678. **Lewenhaupt, Eug.**, Uppsala och dess omgifningar 1660,
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1896. Bd 8, s. 288—305.
3679. **Nordström, S.**, Uppsala. Anteckningar om staden och dess omgifning. (2) + 35 s. Uppsala 1875. Uppl. 2. Originalteckningar ritade o. litograferade af *A. Nay*. (2) + 31 s. + 10 pl. Tv. fol. Uppsala (tr. i Sthlm) 1877.
3680. **Wittmann, P.**, Uppsala, Schwedens erste Universitätsstadt.
Bellage zur Augsburger Postzeitung 1896, N:o 48.
3681. **Swederus, M. B.**, Botaniska trädgården i Uppsala 1655—1807. Ett bidrag till den svenska naturforskningens historia. 141 s. Fahlun 1877.
Början utkom såsom Akad. afh. i Uppsala samma år.
3682. **Kjellberg, C. M.**, Några blad ur Uppsala domkyrkas äldre byggnadshistoria.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1895. Bd 8, s. 142—168.
3683. **Kjellberg, C. M.**, Uppsala domkyrkas franska ursprung.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1900. Bd 4, s. 282—309 + 2 pl.
3684. **Nyblom, C. B.**, Uppsala domkyrka.
Ord och Bild 1898, s. 389—369.
3685. **Kjellberg, C. M.**, Den forna kungsgården i Uppsala.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1894. Bd 8, s. 17—25 + 1 karta.
3686. **Kjellberg, C. M.**, Gamla Uppsala kyrka. Resultatet af gräfningarna därstädes.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1896. Bd 8, s. 257—287 + 1 pl.
3687. **Ehrenheim, E. v.**, *Utö* jämte bilaga.
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1895. Bd 8, s. 173—185.
3688. **Schlegel, B.**, Svenska slott. *Wijk*. (2) + 55 + XVI + 24 s. + 2 pl. 4:o. Sthlm 1876.

3689. **Pehrsson, P.**, *Ur Österby bruks och vallonernas krönika*. (Anteckningar till föreläsningar hållna vid Österby 1898—99).
 Upplands fornminnesf. Tidskr. 1899. Bd 4: H. 2, s. 1—126 + 5 pl. + 3 port. Äfven separat.
 Rec. i Kyrkohistorisk Årsskrift 1900, s. 857—861 af *B. G. Jonzon*.

q. Vermland.

3690. **Aminoff, T. G.**, *Tietoja Wermlannin Suomalaisista*. [Finnarna i Värmland.] 84 s. + 1 karta. Helsingissä 1876.
 Rec. i Finsk Tidskr. 1876. Bd 1, s. 112—115 af *C. G. Estlander*.
3691. **Fernow, E.**, *Beskrifning öfver Värmland, afdelad i sex tidehvarf; tvänne under hedendomen och lika många under påfvedömet och lutherska tiden; jemte en kort inledning om landets läge, namn, vattendrag, bergsträckningar, skogar m. m.* Ny uppl. utg. af *B. O. Norstedt*. 570 s. Kyrkerud (Seffe) (tr. i Karlstad) 1898—99.
 1:a uppl. utkom 1778, 79.
3692. **Rydellius, J. P.**, *Filipstad* med omgifningar. (1) + 38 s. + 2 pl. Filipstad 1896.
3693. **Lindberg, G.**, o. **Johansson, J.**, *Karlskoga bergslag*. Historia och beskrifning. H. 1—2. 2: af *Johan Johansson*. 231 s. + 2 kartor. St. 4:o. Sthlm 1895, 97.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 37—39 af *G. Djurklou*.
3694. Utlåtande rörande staden *Karlstads* donationsjord afgifvet af utsedde komiterade. 62 + (7) s. 4:o. Karlstad 1895.
3695. *Handlingar* rörande donationsjorden m. m. i *Christinehamns* stad. 28 s. 4:o. Kristinehamn 1889.
3696. **Lindberg, G.**, *Kristinehamns stad* med omnejd. Historia och beskrifningar. D. 1. 67 s. St. 8:o. Kristinehamn 1894.
3697. **Bromander, C. W.**, *Letafors*, fordom Wermlands nordligaste järnbruk. Kontarteckning. 27 s. Karlstad 1899.
3698. **Almquist, J. A.**, *Uddeholmsverken*. Historisk skildring. VIII + 523 s. + 5 gr. kartor + 10 pl. + 10 portr. + 2 slägttabeller. St. 8:o. Sthlm 1899. Ej i bokhandeln.
 Rec. i Nordisk Tidskr. 1899, s. 495—500 af *O. Montelius*; i Aftonbladet 1899, 28 aug. af *S. Bergh*; i Vårt Land 1899, 19 sept. af *B. Lundstedt*; i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning 1899, 20, 29 o. 31 sept. i Svenska Dagbladet 1899, 22 o. 24 aug. af *H. Lindegren*; i Hist. Tidskr 1900. Öfv. o. gr., s. 12 -16 af *K. H[ildebran]d*.
3699. *Ett och annat om Wermelands Berg* och Kroppa kungsgård. 71 s. Kristinehamn 1875, 88.
 Afr. ur Wermlands Allehanda.

r. Vesterbotten med Norrbotten och Lappland.

3700. **Bergman, E. W.**, Strödda bidrag till Västerbottens äldre kulturhistoria.
Hist. Tidskr. 1890, s. 28—40, 107—136.
3701. **Lindell, A.**, Bidrag till historien om Norrbottens läns bebyggande och odling. Akad. afh. 96 s. Lund (tr. i Malmö) 1900.
3702. [**Bergman, E. W.**], Anteckningar om Lappmarken, särskildt med hänseende till kristendomens införande därstädes.
Hist. Tidskr. 1891, s. 209—232.
3703. **Tornæus, Joh.**, Johannes Tornæi berättelse om Lapmarkerna och deras tillstånd. [Utg. af *K. B. Wiklund.*] 64 s. Upsala 1900.
Bidrag till kännedom om de svenska landsmälen. D. 17: 8.
1:a uppl. tr. Sthlm 1772.
3704. **Heurgren, P.**, Från polcirkelns regioner. Skildringar från *Neder- och Öfver-Kalix'* socknar. 67 s. + 1 pl. + 1 karta. Sthlm 1892.
3705. **Bäckström, K. O.**, Anteckningar om staden *Umeå*. 1. Akad. afh. [Upsala.] 32 s. Umeå 1877.
Ej ventilerad.
3706. **Hård af Segerstad, [B.] A. [D.]**, Utlatande angående *Umeå* donationsjord. 30 s. Umeå 1889.

s. Vestergötland.

3707. **Kjellén, B.**, Stat och samhälle i det gamla Vestergötland. 1—2.
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1897, 1899. H. 8/9, s. 1—11; 10, s. 1—21.
3708. **Lundblad, P. S. V.**, Om Vestergötlands gränser och viktigare indelningar från äldre till nyare tider. [Akad. afh. Upsala 1853.] 2:a uppl. 70 s. Skara 1878.
3709. **Permebref** och andra äldre handlingar rörande Vestergötland [införda i sin helhet eller i utdrag].
Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1877, 88, 98, 97, 99. H. 3. s. 12—89; 4 5, s. 61—112; 6/7, s. 28—111; 8/9, s. 96—128; 10. s. 81—96.
En förteckning öfver dessa handlingar finnes införd i H. 10. 16 s.
3710. **Alstroemeria**. En samling urkunder och skrifter från och om *Alingsås* och *Alströmer*, utg. af *F. W. Nyman*. 19 s. Alingsås 1894.
1. Konung Gustaf II Adolfs bref om Alingsås stads rättigheter och privilegier af 16³/₁₉. — Jonas Alströmers tal i Vetenskapsakademien 17²/₅₉. P. Wargentins svar.
3711. **Nyman, F. W.**, Bidrag till Alingsås historia. 42 s. Alingsås 1884.

3712. **Nyman, F. W.**, »Det Alingsås som gått.» Strödda minnesteckningar, notiser, sägner och anekdoter. H. 1—5. 182 s. Alingsås (tr. i Göteborg) 1888—93.
3713. **Nyman, F. W.**, Alingsås omgifningar. H. 1—3. 125 s. 16:o. Alingsås 1888, 85.
1: Nohaga. — 2: Härvadsbro, Fullerstads kyrka, Hedareds kapell. — 3: Lygneholm, Björnbholm, Gräfsnäs: 1. Ebba Leijonhufvuds döttrar. 2. Sof' von Knorring. 3. Staterådet Aug. Gripenstedt.
3714. **Ödberg, F.**, Om *Axevalle* slott. Föredrag hållet i Axevalle slotts ruiner vid Svenska Fornminnesf. besök der den 19 juni 1888. 5 s. Sthlm 1884.
Svenska fornminnesf. Tidkr. 1884. H. 15.
3715. **Hjorth, B.**, o. **Lindberg, G.**, Vestergötland. *Barne* härad i Skaraborgs län. Beskrifning, historia, sägner och kulturbilder. 148 s. Venersborg 1899.
Omsl.: Svensk bygd i ord och bild.
3716. Angående stadens [*Falköpings*] donationsjordar. 53 s. Falköping 1895.
3717. **Hård af Segerstad, [B.] A. [D.]**, Utredning af donationsjordsfrågan i Falköping. 30 s. Falköping 1888.
3718. **Berg, W.**, *Gamla Elfsborg*.
Bidrag Göteb. o. Bohus. forn. o. hist. 1882. Bd 2, s. 398—427.
3719. **Ekhoff, E.**, *Husaby* kyrka i Vestergötland.
Svenska fornminnesf. Tidkr. 1899. Bd 10, s. 829—844. (Med 9 fig.)
3720. **Brusewitz, G. H.**, Historiska anteckningar rörande säteriet *Jonsered*, beläget i Partille socken, Säfvedals härad af Göteborgs och Bohus län, från år 1545 till närvarande tid. 30 s. Göteborg 1876. Ny uppl. 30 s. Göteborg 1890.
3721. **Pettersson, Magn.**, *Kinds* härad. Kort beskrifning. 96 + (1) s. Warberg 1881. Ny uppl. Beskrifning öfver Kinds härad. 186 + (3) s. Borås 1896. 3:e uppl. 106 + (2) s. Borås 1900.
3722. **De la Gardie, M. G.**, Fullmägt för Thore Ollonberg att vara Hauptman på *Leckö*.
Vestergötlands fornminnesf. Tidkr. 1877. H. 3, s. 40—47.
3723. **Läckö** slott. Af G. W.
Svenska Turistföreningens Årsskrift 1895, s. 259—265.
3724. **Lindblad, C. S.**, *Lödöse* stad samt Ale och Flundre härad, historiska minnen och nuvarande förhållanden. (2) + 143 + (1) s. Göteborg 1897.
3725. **Åmnéus, H.**, Utredning angående *Mariestads* donationsjord och utlåtande i fråga om dess återförvärfvande till staden år 1886. 32 s. Mariestad 1887.
3726. **Hård af Segerstad, [B.] A. [D.]**, Utlåtande angående *Mariestads* donationsjord rörande stadens rätt till de delar däraf, som af enskilde

- personer innehafvas, och lämpligaste sättet att ordna hushållningen dermed år 1888. 18 s. Mariestad 1889.
3727. [Karström, P. W.], Bidrag till Mariestads historia, samlade och utgifna vid firandet af 300:de årsdagen af dess grundläggning. 43 s. Mariestad 1883.
3728. Dahlgren, S., *Skara domkyrka*.
»Minnen från Västergötland» 1900, utg. af Västgöta nation i Upsala. s. 66—75 + 1 pl.
3729. Hildebrand, H., *Skara domkyrka*. Minnesskrift till den restaurerade domkyrkans invigning den 26 oktober 1894. (2) + 115 s. Sthlm 1894.
Antiquarisk Tidskr. för Sverige. 15: 2.
3730. Nordin, Fr., *Skara domkyrka*. 7 s. + 4 pl. Sthlm 1885.
3731. Sondén, A. Fr., *Skara domkyrka förr och nu*. 8 s. 4:o. Sthlm 1880.
3732. *Trollhättans* minnen. Anteckningar saml. af Otto N—. 39 s. Göteborg 1882.
3733. Hildebrand, H., *Varnhems klosterkyrka*. Etsningar af R. Haglund. VIII s. + 5 etsn. Sthlm 1884.
3734. Werner, H., *Varnhems kloster och kyrka*. H. 1. 51 s. + 9 fotografier. 2. 64 s. + 4 pl. 4:o. Lidköping 1878, 1881.
H. 1 rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. XXXVI—XXXVIII af [C. Silfve]rs[olpe].
3735. Ljungström, Cl. J., *Wartofta härad och staden Falköping*. (5) + 198 + (2) s. + 1 pl. 4:o. Sthlm (tr. i Lund) 1877.
3736. Bergström, J. D., *Venersborgs stads historia, upptecknad*. 76 s. Göteborg 1895.
3737. *Handlingar*, Stadsfullmäktiges, rörande disposition af stadens [Venersborgs] donationsjord. 42 s. 4:o. Venersborg 1896.
3738. Ström, S. Jacobsson, *Beskrifning om Wädtle härad med uppteckning af de märkvärdigheter, som deruti sig tildragit hafva, både i det världsliga regementet och kyrko väsendet ifrån de äldsta tider till baka*. Med mycken möda och brevvetling på åtskilliga orter författad. 94 + (1) s. Göteborg 1897. Tr. i 250 nummerade exemplar.
Föret. dat. d. 18 Martii 1758.
3739. Ljungström, Cl. J., *Wäne härad samt staden Venersborg*. Beskrifna. Efter hans död utgifna. (2) + 95 s. + 1 karta. 4:o. Sthlm 1884.
3740. Några blad ur svenska kyrkans historia med särskildt fästadt afseende på Örgryte gamla kyrkas uppkomst m. m. Jämte ett tillägg innehållande Örgryte församlings herdaminne . . . Af C. G. S. 30 s. Göteborg 1891.

t. Vestmanland.

3741. **Permbref från Westmanland**, utg. af *C. V. Linder* o. *K. H. Karlsson*.
Westmanlands fornminnesf. Årsskr. 1879. [H.] 2, s. 70—72; 1884. 3, s. 87—94.
3742. **Skattelängd för östra Westmanland af år 1371**. Utg. af *K. H. Karlsson*.
Westmanlands fornminnesf. Årsskr. 1884. [H.] 3, s. 47—86.
3743. **Bergström, G.**, *Arboga krönika*. Efter samtida källor. 1: Medeltidsminnen. X + 205 + (1) s. 2: Nyare tiden. (1) + 246 s. + 1 plan-karta. Sthlm 1892, 95.
3744. **L[ohman], J. B.**, *Arboga kännning, funnen och upstæld*. (17) + 200 s. 2:a uppl. Arboga 1881—83.
Bihang till Arboga Tidning.
1:a uppl. tr. Sthlm 1787.
3745. **Utredning och yttranden samt handlingar rörande Arboga stads dona-tionsjord år 1895**. 48 + (3) s. Arboga 1895.
3746. **Bergström, G.**, *Medeltidsmålningarna i Arboga stadskyrka*. Fran-ciskanerminne. 42 s. + 2 pl. Örebro 1898.
3747. **Klingspor, C. A.**, o. **Schlegel, B.**, *Svenska slott: Engsdö*. 49 + LXXXXXII + (2) s. + 5 pl. 4:o. Sthlm 1877.
Inneh. bl. a. uppgifter om handskrifterna i gårdens arkiv.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. XXIX—XXXII af [*C. Silfve*]res[*olpe*].
3748. **A[ndersson], [A. Aug.]**, *Anteckningar som beröra Lindesbergs stad med dess tillhörigheter*. 96 s. Lindesberg 1894.
3749. **Hult, K. A.**, *Ljusnarsbergs krönika*. H. 1—2. (6) + 513 + (1) s. Kopparberg (tr. i Örebro) 1891, 92.
3750. **H[ult], K. [A.]**, *Ljusnarsbergs kyrka 1635—1891*. Ett kapitel ur Ljusnarsbergs krönika, utgifvet i anledning af kyrkans 1892 fullbor-dade restaurering. Med 4 illustrationer. 39 s. Örebro 1892.
3751. **Roos, J. A.**, *Möklinta kyrkas historia*. 8 s. Sala 1894.
3752. *Utredning och yttrande angående Nora stads jord år 1894*. [Inne-håller en del bilagor af historiskt intresse.] 29 s. Nora 1895.
3753. **Arkiv, Noraskogs**, *Bergshistoriska samlingar och anteckningar*. Utg. af *Johan Johansson*. Bd 1: H. 1—3, 2: H. 4—6, 3: H. 7—8 (forts.). Sthlm 1889—97.
Bd 1 rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 25—28 af *K. H. K[arlsson]*.
3754. **Johansson, Johan**, *Om Noraskog*. Äldre och nyare anteckningar. D. 1—3. D. 1: Innehåller bl. a.: *Bergenskjöld, E.*, Nora bergslag

- vid 1784 års slut. 3: Noraskog. Anteckningar och bidrag till Örebro läns historia och topografi. Sthlm 1875—87.
- 2: 1 rec. i Hist. Tidskr. 1882, s. XIX—XXVI af *G. Djurklou*.
3755. **Wrangel, F. U.**, Anteckningar om *Ryttterns* socken. (5) + 218 + 105 + (3) s. + 4 pl. + 1 karta + 1 tabell. Sthlm 1886. Tr. i 300 exemplar.
- Rec. i Hist. Tidskr. 1887. Öfv. o. gr., s. 7—9 af *K. H. K[arlsson]*.
3756. **Handlingar** rörande rättegången om den å Bergsmanstomterna i *Sala* indelade skogen och den för *Sala* bergslags gemensamma behof af-satta utmarken. H. 1—5. Sthlm 1890—94.
3757. **Hård af Segerstad, [B.] A. [D.]**, Utlåtande om den bättre rätt *Sala* stad eller *Sala* bergslag kan hafva till den under *Sala* stad donerade skog och utmark. Sammantr. med: *Lundberg, O. V.*, Kort framställning öfver jordförhållandena i *Sala* stad. *Sala* 1888. S. 10—26.
3758. **Lundberg, O. V.**, Kort framställning öfver jordförhållandena i *Sala* stad. 9 s. *Sala* 1888.
3759. **Privilegier**, *Sala* stads, gifna af konung *Gustaf II Adolf* den 15 april 1624; jemte konung *Gustaf I:s* bref den 15 nov. 1554 och konung *Gustaf II Adolfs* bref den 30 nov. 1612 angående »De gamble grufvågor» eller grufvefrälsejorden i *Sala*. 30 s. *Sala* 1889.
3760. **Wærn, R.**, Utlåtande om donationsjorden i *Sala* med särskildt af-seende på rätten till den å Bergsmanstomterna indelade skogen och till den s. k. Utmarken. 25 s. Sthlm 1888.
3761. **Upmark, G.**, *Tidö*, ett stormanshem på 1600-talet.
Meddelanden från svenska slöjdföreningen 1897, 1, s. 47—65.
3762. **Handlingar** rörande *Westerås* stads donationsjord. 32 + (7) s. *Westerås* 1895.
3763. [**Ahlm, L. W.**], *Djåkneberget* vid *Westerås*, skildradt af en gammal djåkne. 80 s. + 8 pl. + 1 karta. *Westerås* (tr. i Sthlm) 1900.
3764. **Lindegren, Agl**, *Mariakyrkan* i *Westerås*. Anteckningar till dess byggnadshistoria. (4) + 121 s. + 1 portr. + 48 pl. Fol. Sthlm 1898—[1902]. [Ej utl. förr än 1902.] Tr. i 125 nummerade exemplar.
3765. **Låftman, E.**, *Westerås* domkyrka vid början af 1200-talet.
Westmanlands fornminnesf. Årskr. 1879. H. 2, s. 8—11.

u. Östergötland.

Ekenäs: Se No 3417.

3766. **Finspong** och dess utställning 1897. [Illustrerad katalog.] 111 s. Sthlm 1897.
- Innehåller en ganska vidlyftig historik, som går tillbaka ända till 1500-talet.

3767. **Lundstedt, B.**, Anteckningar om Finspong och dess bibliotek. XXI s. Sthlm 1883.
Afr. ur Finspongs biblioteks katalog.
Äfven på franska med titel: Finspong et sa bibliothèque. Précis historique. 18 + (1) s. Sthlm 1883.
3768. **L[undstedt], B.**, *Hellestads kyrka*.
Ny Illustr. Tidning 1893, s. 51. (Med 2 pl.)
3769. **Ringborg, G.**, Om *Herstaber*g och underlydande gårdar. (1) + 67 s. Norrköping 1899.
3770. Handlingar rörande undersökning om eganderätten till kronodonationsjorden i *Linköping*. (2) + 130 + (3) s. 4:o. Linköping 1894.
3771. **Westling, B. G. W.**, Linköpings domkyrka. 55 + (1) s. Linköping (tr. i Motala) 1889.
2:a uppl. 75 s. Linköping 1903.
3772. **Hård af Segerstad, [B.] A. [D.]**, Utlåtande rörande *Söderköpings stad* och kyrka tillhörig donationsjord. 26 s. 4:o. Söderköping 1895.
3773. **Peterson, R.**, Från gamla Söderköping, dess kyrkor, kloster och kapell. 22 s. Söderköping 1893.
3774. **Tidander, L. G. T.**, Söderköping förr och nu. Anteckningar för Söderköpings-Posten. 122 s. 12:o. Söderköping 1891.
3775. **Lundberg, A. V.**, *Vadstena*, Omberg och Alvastra. Anteckningar. 132 + (4) s. [Med många illustr. i texten.] Vadstena (tr. i Sthlm) 1900.
3776. **Ripa, A. L.**, Vadstena och dess minnesmärken. Erinringsblad för främlingar. Med illustr. 55 s. Vadstena (tr. i Sthlm) 1883.
3777. **Sellin, E.**, Vadstena, Omberg och Alvastra. Historiska och topografiska anteckningar. 110 + (1) s. + 1 karta. Vadstena (tr. i Sthlm) 1890.
3778. Två urkunder till Vadstena krigsmanshus' historia. [1622, 1646.] [Medd. af *A. Sjöberg*.]
Hist. Tidskr. 1892, s. 286—244.
3779. **Upmark, G.**, Vadstena slott. 1545—1620. 1—2.
Sv. fornminnesf. Tidskr. 1891, 92. Bd 8, s. 53—70, 164—196. (Med 14 fig.)
3780. [**Lundberg, A. V.**], Templum cathedrale Vaztenense &c. h. e. Vadstena klosterkyrka m. fl. 42 s. Vadstena (tr. i Sthlm) 1898.
3781. **Brilloth, H.**, *Wreta*. Klosterminnen. (2) + 67 s. + 7 pl. Vestervik 1892.
3782. **Hildebrand, H.**, *Wreta kloster*. (Efter ett föredrag vid Svenska Fornminnesföreningens allmänna möte d. 19 aug. 1887.) 8 s. Sthlm 1888.

Ur: Sv. fornminnesf. Tidskr. H. 19.

3783. **Rämf, L. F.**, Samlingar och anteckningar till en beskrifning öfver Ydre härad. 5. Ydre härads sjöar, vägar, fornminnen m. m. Efter förf:s död utg. af *B. G. W. Westling*. (5) + 153 s. + 18 pl. Norrköping 1875.
D. 1—4 utk. 1856—65.

3784. **Högström, E. O. E.**, *S. Barthelemy* under svenskt välde. Akad. afh. (1) + 102 s. Upsala. 1888.

K. Kulturhistoria.

(Med adelshistoria o. handelns, näringarnas o. jordbrukets historia.)

3785. **Adde, A.**, Anteckningar rörande storskiftes- och afvittringsverket i Dalarne m. m. jemte åtskilliga kulturhistoriska anteckningar från denna tid. 147 s. Sthlm 1895.
3786. **Afvittringsinstrument** mellan S. Henriksson Sarfve och hans styfbarn år 1588.
Meddelanden af Gestríklands fornminnesf. 1899. H. 11, s. 9—12.
3787. **Annerstedt, Cl.**, Ett blad ur Sveriges kulturhistoria.
Ord och Bild 1894, s. 241—251.
3788. **Bang, V.**, Hexevæsen og Hexefølgelser især i Danmark. 188 + (1) s. Khvn 1896.
(Sverrig s. 47—54.)
3789. **Berg, W.**, Bidrag till sporrens historia.
Meddelanden f. Göteborgs o. Bohusläns fornminnesf. 1894. Bd 1, s. 156—194 + 1 karta.
3790. **Berggren, Fr.**, Från Vestergötlands bygder. Hågkomster och kulturteckningar. 176 s. Ulricehamn 1894.
3791. **Bergman, C. J.**, Gotländska skildringar och minnen. 386 s. Sthlm (tr. i Visby) 1882.
3792. **Bergman, J.**, Den svenska nykterhetsrörelsens historia från forna tider till våra dagar. Kortfattad framställning. Med talrika portr. o. illustr. 282 + (2) s. Östersund 1893.
Nykterhets-Biblioteket. H. 25—33.
3793. **Bergström, R.**, Svenska bilder. 1. Stycken ur vår odlings historia. 2. Småhistorier. (2) + 229 + (2) + 56 s. Sthlm 1882.
3794. **Bergström, S.**, Wulff Grijp emot Lars Wivallium.
Hist. Bibliotek. D. 7, s. 457—506.

3795. **Berättelsen** om röfwarena, som uppehölo sig i Finforsberget i Skellefteå socken år 1524 och de närmast föregående jemte två protokoll hållna wid laga ting i Skellefteå 1570 och 1574. 22 s. Skellefteå 1881.
3796. **Bildt, C.**, Svenska minnen och märken i Rom. VIII + (1) + 317 s. + pl. o. portr. Sthlm 1900.
3797. **Björnin, G.**, Fordomdags. Kulturhistoriska utkast och berättelser. [I.] (1) + 196 s. Ser. 2. (1) + 191 s. Sthlm 1895, 96.
Ser. 2 innehåller bl. a. Några ord om våra troféer; Unge pfalzgrefvens utrikes resa. [1688—40.]
3798. **Björnin, G.**, Trolldomsväsendet i Stockholm 1676.
Björnin, G., Fordomdags 1, s. 67—180.
3799. **Björnin, G.**, En svensk officers öden och äfventyr (1625—1672).
Björnin, G., Fordomdags 1, s. 1—48.
3800. **Bonsdorff, C. v.**, Hvad förstods med majmiseriet?
Historiallinen Arkisto 1892. D. 12, s. 117—123.
3801. **Bore, E.**, Bärsmanslif i början af 1800-talet. Anteckningar från Nora och Lindes bärgslager. 48 + (1) s. Sthlm 1891.
Nyare bidrag till kännedom om de sv. landsmälen. Bd 5: 7.
3802. **Bref** rörande teatern under Gustaf III. 1788—1792. Utgifna af *E. Lewenhaupt*. 316 + (3) s. Upsala 1891—94.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet. 12: 1—3.
3803. **Broberg, J. V.**, Bidrag från vår folkmedicins vidskepelse till kännedomen om våra äldsta tider. Afd. 1*, (3) + 114 s. Sthlm 1878.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1879, s. 201—204 af *A. F.*
3804. **Brunelius, N. G.**, Allmogeliffvet i Ingelstads härad i Skåne under slutet af förra och början af detta århundrade. Kulturbild. (3) + 120 s. + 2 pl. Ystad (tr. i Malmö) 1876.
3805. **Bureus, Joh. Th.**, Sumlen, där vthe ähro Åtskillighe Collectaneer, som vthi een och annan mätta tiäna till Antiquiteternes excolerande. Efter förf:s handskrift i urval utg. [af *G. E. Klemming*]. Sthlm 1886.
Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmälen. Bih. 1, s. 157—248.
3806. **Bååth, A. U.**, Nordiskt forntidslif. IV + 241 s. Sthlm 1890.
3807. **Bååth, A. U.**, Julen för hundra år sedan, samt seder och bruk på julkvällen i Norden ända från 15- och 1600-talen. 4 s. Fol. Göteborg 1899.
3808. **Börjeson, J.**, Hvad jag fann i de gamla socknestämmoprotykollen eller lifvet i en kyrkoförsamling på landet för 150 år sedan. (2) + 19 s. Karlstad 1899.

3809. **Carlén, O.**, Julen, dess plägseder och minnen. 23 s. Engelholm 1877.
3810. **Cavallin, S.**, Ur skånska presthusens häfder. 126 s. Lund 1878.
3811. **Charlier, C. V. L.**, Bref från professor C. V. L. Charlier [angående sättet att bestämma kyrkors ålder på astronomisk väg].
Upplands fornminnesf. Tidskr. 1900. Bd 4, s. 816—821.
3812. [**Collén, M. W.**], Kort historik om bergsmanna-korporationen vid Kopparberget. 32 s. 12:o. Falun 1875.
Ny uppl. 1904 under titeln: Falu-minnen.
3813. **Djurklou, G.**, Lifvet i Kinds härad i Västergötland i början af sjuttonde århundradet. Anteckningar ur häradets domböcker. VI + 88 s. Sthlm 1885.
Bidrag till vår odlings häfder. Utg. af *A. Hazelius*. N:o 4.
3814. **Djurklou, G.**, »Den onde» i folktron.
Svenska fornminnesf. Tidskr. 1892. Bd 8, s. 196—202.
3815. **Eichhorn, Chr.**, Nya svenska studier. Strödda bidrag till fäderneslandets litteratur-, konst- och odlingshistoria. 270 + (2) s. Sthlm 1881.
3816. [**Feuk, L.**], Historiska skizzer och silhouetter från Carlskrona.. Af *Larifari*. (3) + 142 + (2) s. Kristianstad 1883.
3817. [**Feuk, L.**], Historiska skizzer och silhouetter från Christianstad. Af *Larifari*. (3) + 144 s. Christianstad 1882.
Ett kapitel handlar om stadens anläggning.
3818. **Finn** utgifven af Lukasgillet i Lund. 71 + (5) s. + illustr. 4:o. Lund 1900.
Innehåller bl. a.: *E. Wrangel*, Lukasgillet; *C. Sjöström*, »Gamla Botanicum»; *K. Stjerna*, Kompanihuset i Malmö; *L. Weibull*, Tegnérns och Oehlenschlägers möte i Lund 1829; *O. Sylwan*, Norreport i Kristianstad.
3819. **Fries, E.**, Betydelsen för Sveriges utveckling af 1600-talets krigspolitik. 38 s. Sthlm 1898.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 54—55.
3820. **Fries, E.**, Sveriges sista häxprocess i Dalarna 1757—1763 efter handlingarna i målet tecknad. 73 s. Upsala 1893.
Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmälen. Bd 13: 6.
3821. **Frunck, G.**, Onkel Adams fader och en tryckfrihetsprocess under Gustaf IV Adolfs regering.
Nordisk Tidskr. 1890, s. 625—647.
3822. [**Fröding, H.**], Ur en Göteborgsslägts krönika. Hopsamlade minnen. 36 s. Sthlm 1898. Tr. i 250 ex.
3823. **Gandolphe, M.**, La vie et l'art des Scandinaves. VIII + 308 + (1) s. Paris 1899.
3824. **Gjörwell, C. C.**, Bibliotekarien C. C. Gjörwells familjbref. Utgifna af *O Levertin*. XV + 278 s. Sthlm 1900.
Svenska memoarer och bref utgifna af *H. Schück* o. *O. Levertin*. 2.

3825. **Goldscheider, Fr.**, Über die Einführung des neuen Kalenders in Dänemark und Schweden. Progr. 39 s. 4:o. Berlin 1898.
3826. **Grubbe, S.**, Dagbog. Hans resa til Sverige (1618). Utg. af *H. Bördam*.
Danske Magazin. 4:e Række. Bd 4, s. 50—57.
3827. **Grönwall, F. W.**, En skånsk hexprocess.
Kulturhistoriska meddelanden 1899. Årg. 3, s. 70—87.
3828. **Gödecke, P. A.**, Om [den svenske] bonden i gamla dagar.
Läsning för folket 1876. D. 42, s. 193—237.
3829. **Hammarstedt, Edv.**, Brödets helgd hos svenskarne, särskildt julbrödens, framställd i jemförande belysning.
Medd. från Samfundet f. Nord. Mus. främjande 1893—94 (tr. 1895), s. 16—88.
3830. **Haraldsson, M.**, Anteckningar om seder och bruk, sägner och vidskepelse i Villstads socken, Västbo härad, i Småland under 1700-talet.
Medd. från Samfundet f. Nord. Mus. främjande 1898—94 (tr. 1895), s. 48—56.
3831. **Hedqvist, V.**, Den kristna kärleksverksamheten i Sverige under medeltiden. Akad. afh. [Upsala.] (3) + 147 s. Strengnäs 1893.
3832. **H[ildebrand]d, [E.]**, G. W. Leibnitz och M. G. De la Garde.
Hist. Tidskr. 1883, s. 362—366.
3833. **Hildebrand, E.**, Den svenska tidräkningen 1700—1712. Progr. 18 s. 4:o. Sthlm 1882.
3834. **Hildebrand, H.**, Förlustelser under medeltiden.
Ur folkens häfder 1879. D. 6, s. 214—229.
3835. **Hildebrand, H.**, En svensk biskops [Hans Brask] hofhållning i början af 1500-talet.
Svenska fornminnesf. Tidskr. 1878—80. Bd 4, s. 21—45.
Matordningen i biskop Hans Brasks hus.
K. Vitterh. Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. 1885. Årg. 14, s. 1—21.
3836. **Hildebrand, H.**, Lyxen vid 1300-talets midt. 1—2.
K. Vitterh. Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. 1893 (utg. 1896). Årg. 22, s. 30—44.
3837. **Hildebrand, H.**, Sveriges medeltid. Kulturhistorisk skildring. D. 1—3: H. 1—3 (forts.). Sthlm 1879—1900.
Rec. i Nordisk Tidskr. 1881, s. 569—578 af $\frac{1}{4}$; i Nordisk revy 1884/85. D. 2, sp. 355—357 af *K.*; i Hist. Tidskr. 1895. Öfv. o. gr., s. 32—34 af *G. Djurklou*; i Finsk Tidskr. 1895. Bd 39, s. 215—219 af *Th. Waenerberg*.
3838. **Hildebrand, H.**, En tidsbild från början af 1500-talet.
Svenska fornminnesf. Tidskr. 1878—80. Bd 4, s. 288—296.
3839. **Hildebrand, H.**, Ur medeltidens hvardagslif.
Svenska fornminnesf. Tidskr. 1878—80. Bd 4, s. 103—112.

3840. **Hildebrand, H.**, Medeltidens vägar och resor i Sverige.
»Pressade blad», utg. till förmån för Gutenb. stiftelsen 1884, s. 161—173.
3841. **Hildebrand, H.**, Om välgörenhet under medeltiden. 1—3.
Svenska fornminnesföreningens Tidskr. 1885—87. Bd 6, s. 103—112, 190—208, 271—282. Äfven i särtryck.
3842. **Hjärne, H.**, En rysk emigrant i Sverige för två hundra år sedan.
Hist. Tidskr. 1881, s. 53—84.
3843. **Hjärne, H.**, Helsingelif under Helsingelag. 28 + (1) s. Söderhamn (tr. i Upsala) 1893.
Ny uppl. 1901 i Heimdals folkskr.
3844. **Hollander, A. G.**, Om gotiska folkstammens österländska härkomst, invandring i Skandinavien och äldsta religionsformer. XVII + 110 s. Sthlm (tr. i Borås) 1889.
3845. **Högberg, O.**, En profet och en fylkeskonung. En kulturhistorisk skildring.
Ny Illustrerad Tidning 1891, s. 185, 188, 179.
3846. **Höfsterling, H.**, Observationer i Sverige.
Hist. Tidskr. 1888, s. 289—312.
Innehåller relation om hvad Höfsterling, »som af hans stortsariska Majestäts i juli månad anno 1716 sändts till Sverige, i samma konungarike observerat och iakttagit».
3847. **Isak, Aron**, Själfbiografi. Efter författarens handskrift utgifven af Israelitiska Litteratur-sällskapet [genom *J. Seligmann*]. (3) + IV + 121 s. + 1 portr. Sthlm 1897. (Se N:o 3887.)
Ej i bokhandeln.
3848. **Jacobs, Ed.**, Graf Wolf Ernsts zu Stolberg Reise nach Schweden 1562, 63.
Zeitschrift d. Harz-Vereins f. Geschichte u. Altertumsk. 1895, s. 378—382.
3849. **Jacobsson, E.**, Kulturhistoriska bilder från äldre tider.
Meddelanden från svenska slöjdföreningen 1896, s. 85—68.
3850. **Jonsson, M.**, Folketro, seder och bruk i Möre. 25 s. Sthlm 1881.
Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen. Bd 2: 5.
3851. **Kiechel, S.**, Resa i Sverige 1586.
Hist. Tidskr. 1892, s. 331—354.
Äfven utg. såsom Föreningen Heimdals folkskrifter. 44. 83 s. Sthlm 1897.
3852. **Kjellberg, C. M.**, Fattigdom och fattigvård i Sverige före reformationstiden. 40 s. Upsala 1894.
Särtr. ur Läsning för hemmet.
3853. **Kjellberg, C. M.**, En politisk predikan från 1698, oriktigt tillskrifven Jakob Boëthius.
Kyrkohistorisk Årskr. 1900, s. 271—288.

3854. **Klingspor, C. A.**, Minnen från flydda tider. 60 + (1) s. Sthlm 1884.
Innehåller skildringar och aktstycken från 1600-talet.
3855. **Kullander, A.**, Några drag ur det forna skogsbyggarellivet i Edsvedens skogstrakter. 50 s. Sthlm 1896.
Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen. Bd 11: 10.
3856. **Kälund, Kr.**, Sitte. Skandinavische Verhältnisse.
Paul, H., Grundriss. d. germ. Philol. Bd 2: Abth. 2, s. 208—252. St. 8:o. Strassburg 1893. 2:e Aufl. (af *G. Gudmundson* o. *K. Kälund*) i Pauls Grundr. 2:e Aufl. Bd 3, s. 407—79. St. 8:o. Strassburg 1900.
3857. **Lampa, S. M.**, Om folklig öfvertro. 27 s. Sthlm 1896.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 89.
3858. **Lecanuet, E.**, La jennesse de Montalembert. Le voyage en Suède 1828—29.
Le Correspondant 1894. Bd 4, s. 1021—1041.
3859. **Leibnitz, G. W.**, [Bref från G. W.] Leibnitz till [J. G.] Sparfvenfelt. [1695—99]. Med anmärkningar af *H. Wieselgren*. 64 s. Sthlm 1884.
Antiqvarisk Tidskr. för Sverige. D. 7: N:o 8.
3860. **Levertin, O.**, Svenskt familjelif i slutet af 1700-talet.
Ord och Bild 1896, s. 433—456.
3861. **Levertin, O.**, En aristokratisk tidningskrifvare och hans familj. Bilder från Gustaf III:s tid.
Ord och Bild 1900, s. 369—390.
3862. **Lundin, Cl.**, Sällskapet 1800—1900. Historisk skildring. Enligt uppdrag utarbetad. VIII + 215 s. + 19 pl. o. portr. Sthlm 1900.
3863. **Malmquist, A.**, Om hexprocessen i Dalarne 1757—1763, jemte öfversigt af föregående hexprocesser. Akad. afh. 45 s. Lund 1877.
3864. **Mandelgren, N. M.**, Atlas till Sveriges odlingshistoria. Afdeln. 5: 1—2. Bostäder och husgeråd. [Äfven med fransk text.] 20 pl. bl. + 33 s. text. 11: 1—2: Helgedomar. 20 pl. bl. + 55 s. text. Fol. Sthlm 1877—84.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 5, s. XIII—XIV af *G. Djurklou*; i K. Vitterh. Hist. o. Antiqv. Akad. Månadsbl. 1878, s. 658—670 af *H. Hildebrand*; i Nordisk Tidskr. 1879, s. 471—474 af *T. F. Troels-Lund*.
3865. **Mandelgren, N. M.**, Förteckning på de af N. M. Mandelgren samlade studier, teckningar och utkast till »Atlas till Sveriges odlingshistoria» som, enligt testamente af den 12 nov. 1881 skänkts till Lunds Kongl. Universitet. (4) + 312 s. Sthlm 1889. Tr. som manuskript.
3866. **Meldell, Fr.**, En skaansk-dansk Familiehistorie. Efter trykte og utrykte Aktstykker fortalt. 1—2.
Dansk Tidskr. 1900, s. 471—487, 609—629.

3867. **Memorabilia** angående C. M. Nordlindh och Malmö diskontkatastrof 1817.
Skånska samlingar 1891 (tr. 1894). D. 1: H. 1, s. 26—42.
3868. **Modin, E.**, Olofsmässan. Ett blad ur Härjedalens kulturhistoria.
Ny Illustrerad Tidning 1899, s. 388—390, 392, 400—401, 423—424.
3869. **Montellius, O.**, Midvinterns solfest.
Svenska fornminnesf. Tidskr. 1894. Bd 9, s. 68—76.
3870. **Nordlander, E.**, Om trolldom, vidskepelse och vantro hos allmogen i Norrland.
Svenska fornminnesf. Tidskr. 1880. Bd 4, s. 113—147.
3871. **Ossbahr, C. A.**, Kongl. Lifruskammaren och därmed förenade samlingar. (3) + 24 s. + 50 pl. i ljustryck utförda vid Generalstabens litografiska anstalt under ledning af *A. Lagrelius*. St. 4:o. Sthlm 1897.
3872. **Palm, C. U.**, Gamla svenska kistbref.
Ord och Bild 1899, s. 289—299. (Med 12 bilder.)
3873. **Palmquist, E.**, Någre widh sidste Kongl. ambassaden till tzaren i Muskou gjorde observationer öfwer Rysslandh, des wägar . . . Anno 1674. 47 s. Tv. Fol. Sthlm 1898.
3874. **Paulsson, P.**, Julens historia från äldsta till närvarande tid. 28 + (2) s. Malmö 1887.
3875. **Pingaud, M. L.**, Voyages des curés de Plombières et de Vielverge dans l'Allemagne du Nord et en Suède pendant la révolution 1794—1795.
Bulletin d'histoire et d'archéologie du diocèse de Dijon 1890, Mai—Juin.
3876. **Rosenberg, C.**, Nordboernes Aandsliv fra Oldtid til vore Dage. Bd 1—3. Khvn 1878—85.
1: Hedenold. 2: Den katholske Tid. 3: Den gammel-lutherske Tidsalder. Afd. 1: Religiöst Liv.
3877. **Rudbeck, O.**, Olof Rudbecks plan till en ordinarie postbåtförbindelse mellan Stockholm och Uppsala.
Hist. Tidskr. 1899, s. 164—166.
3878. **Råd, Några, att iakttaga under pestilentie.**
Hist. Tidskr. 1895, s. 92—93.
3879. **Sarwe, W.**, Wermländsk kulturbild. Minnesblad öfver Degerfors bruk i Wermland. 59 s. Sthlm 1894.
3880. **Schlyter, S.**, Prosten Severin Schlyters anteckningar. Ur Borgeby kyrkoarkiv. 1. Fredrik Trolle [1769]. 2. Till Skånes biskopshäfd. 1737—1747. 3. Borgeby kyrkoherdekrönika. Utg. af *M. Weibull*.
Skånska samlingar 1892 (tr. 1893). D. 2: H. 1, s. 30—77.
3881. **Schmitz, W.**, Das christliche Element in den Unterhaltungen und bei den Festen des Mittelalters. (Unter besonderer Berücksichtigung des skandinavischen Nordens). 1—2.

Der Katholik 1897. Folge 3: Bd 16, s. 886—845, 440—448.

Äfven på norska i St. Olaf, katolsk Tidende 1897. [D.] 9, s. 153—156, 162—164, 170—172.

3882. **Schmitz, W.**, Privatwohlthätigkeit im Mittelalter. (Unter besonderer Berücksichtigung des skandinavischen Nordens.)

Historisches Jahrbuch. Im Auftrage der Görres-Gesellschaft 1898. Bd 19, s. 288—304, 772—791.

Äfven på danska i Nordisk Ugeblad for katolske Kristne 1897, 98. Årg. 45, s. 769—774, 786—793, 802—808, 817—823, 839—844; 46, s. 8—11, 20—26, 33—38, 54—58.

3883. **Schück, H.**, Svensk gudatro under heden tid. 1—2.

Finak Tidskr. 1898. D. 45, s. 25—40, 149—166. (Se äfven N:o 3884). Öfv. till norska i tidskriften Samtiden 1898, s. 387—365.

3884. **Schück, H.**, Ur gamla papper. Populära kulturhistoriska uppsatser. Ser. 1—4. Sthlm 1892—99.

Ser. 4 innehåller bl. a.: Från Urban Hiärnes ungdom; En karolins saga; Ur ärkebiskop Lindbloms papper; Ur Olof Wallquists själfbiografi; Johan Lamberts resor; Ur Stockholms nations häfder; Uno von Troils memoarer; En nationafest på 1700-talet; Svensk gudatro under heden tid.

3885. **Schück, H.**, En äktenskapshistoria från Karl IX:s tid.

Ur gamla papper. Ser. 2, 1894, s. 132—143.

3886. **Schultz, Alw.**, Das höfische Leben zur Zeit der Minnesänger. Bd 1. XVIII + 520 + (1) s. Mit 111 Holzschnitten. 2. VII + 463 s. Mit 136 Holzschnitten. Leipzig 1879, 80. 2:e verm. u. verb. Auflage. Bd 1—2. Leipzig 1889.

Af stor vikt för kännedomen om den senare medeltidens kulturförhållanden, äfven i Norden.

3887. [**Seligmann, J.**], Aron Isak, ett hundraårsminne. Några anteckningar tillagnade Stockholms mossiska församlings sjukhjelps- och begravnings-sällskap till dess hundraårsdag. 44 s. + 2 bilagor. Sthlm 1888. Upplagan tr. i 150 exemplar. (Se N:o 3847.)

3888. **Silfverstolpe, C.**, Källor till svenska teaterns historia. 40 s. + 1 pl. Sthlm 1877. Uppl. 22 ex. Ej i bokhandeln.

Separat ur Framtiden 1877.

3889. **Silfverstolpe, C.**, Svenska teaterns äldsta öden, 86 + (1) s. Sthlm 1882. Uppl. 100 ex.

3890. **Sjögren, O.**, Sveriges kulturhistoria för menige man. (Från äldsta tid till Gustaf II Adolf.) 206 + (2) s. 4:o. Sthlm 1898.

Utg. som gratisbilaga till illustr. familjetidskriften »För svenska hem». Årg. 3.

3891. **Skildringar** ur svenska folklifvet. Utg. af *H. Hofberg*. (1) + 187 + (1) s. Sthlm 1878.

Innehåller bl. a.: *Wiberg, C. F.*, Wallonernas invandring i Sverige; *Hofberg, H.*, Gammalt bergsmanslif; *Bergman, C. J.*, Bondbröllop på Gotland i forna tider.

3892. **Skräck, Om**, och vidskepelse i Vestergötland under äldre tider. (Utdrag ur Skara konsistorii protokoll.)

Vestergötlands fornminnesf. Tidskr. 1897. H. 8, s. 15—16.

3893. **Smålandslif 1521.**
Hist. Tidskr. 1900, s. 299—302.
3894. **Steffen, R.,** Lefnadssätt och seder på 1600-talet. 15 s. Grundlinjer till föreläsningar. Uppsala 1895.
Sommarkurserna i Uppsala 1895.
3895. **Stille, A.,** Uggleherarne. Från Snapphanetiden.
Kulturhistoriska Meddelanden 1897—98. Årg. 8, s. 17—80.
3896. **Stille, A.,** En folksägen från norra Skåne. En undersökning. 24 s. Sthlm 1896.
Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmälen. Bd 11: 7.
3897. **Stolt, J.,** Byskomakaren Jonas Stolts minnen från 1820-talet. Anteckningar från Högsby socken i Småland, utgifna från Nordiska Museet. III + 94 s. + 1 karta. Sthlm 1892.
Bidrag till vår odlings häfder utgifna af *Arthur Hazelius*. 5.
3898. **Stolt, J.,** Landsbyskomageren Jonas Stolts Optegnelser. Frit efter et Haandskrift i »Nordiska Museet». Af *E. Mejborg*. Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. 165 s. 12:o. Khvn 1890.
3899. **Strindberg, A.,** Svenska folket i helg och söken, i krig och fred, hemma och ute, eller ett tusen år af svenska bildningens och sedernas historia. Med illustrationer af *C. Larsson* m. fl. D. 1. (1) + 500 + (2) s. 2. 480 s. Sthlm 1881—82.
Rec. i Hist. Tidskr. 1881, s. XCIII—XCIV af *E. Hildebrand*; i Ny Svensk Tidskr. 1881, s. 322—332 af *S. J. Boëthius*; i Nordisk Tidskr. 1881, s. 422—427 af *O. Montelius*; i Hist. Tidskr. 1882, s. XCI—XCIII af [*C. Silfve*]red[olpe]; i Finsk Tidskr. 1882. Bd 18, s. 58—59 af *M. G. Schybergson*.
3900. **Strindberg, A.,** Kulturhistoriska studier. Med 5 illustr. 182 + (1) s. Sthlm 1881.
Innehåller bl. a.: Sveriges relationer till Kina och de Tartariska länderna; Ur anteckningar om de svenska fångarnes öden efter slaget vid Pultava (Se N:o 1905); Berättelse om de i Stora Tartariet boende Tartarer, som träffats längst nordväst i Asien på ärkebiskop E. Benzeli begäran uppsatt af Ambjörn Molin, ryttmästare vid Norra Skånska Cavalleri regementet 1725.
3901. **Sundblad, Joh.,** Gömda blad. Biografiska notiser och strödda kulturdrag från Vestergötland. VIII + 336 s. Sthlm 1883.
3902. **Sundblad, Joh.,** Bland kräklor och mitror. En svensk kulturstudie från slutet af förra och början af detta århundrade. VIII + 250 s. Sthlm 1886.
3903. **Sundblad, Joh.,** Gammaldags bruk. Kulturbilder från Vestergötland. 266 s. Göteborg 1881. Ny omarbetad och tillökad uppl. med titel Gammaldags seder och bruk. 384 s. Sthlm 1888.
3904. **Sundblad, Joh.,** Upsalalif. Kulturteckningar. (1) + 576 s. Sthlm 1884.

3905. **Sylwan, O.**, En jubelfest i förra århundradet.
Ord och Bild 1897, s. 289—299.
3906. **Säve, P. A.**, Hafvets och fiskarens sagor samt spridda drag ur Gotlands odlings saga och strandallmogens lif. 128 s. 2:a uppl. 107 s. Visby 1880, 1892.
2:a uppl. Bilaga till Gotlands Allehanda. N:o 1, 2 januari 1898.
3907. **Säve, P. A.**, Skogens sagor eller värtligheten på Gotland, jemte spridda drag ur öns odlings saga och folklifvet derstädes.
Tidskr. för skogsbushållning 1876. Årg. 4, s. 172—184, 197—216, 261—277, 298—308. Äfven separat. Sthlm 1877.
3908. **Säve, P. A.**, Åkerns sagor. Spridda drag ur odlingshäfderna och folklifvet på Gotland. 140 s. Sthlm 1876.
Äfven i Handlingar rörande landtbruket och dess binärningar, utg. af Kgl. Landtbruksakademien. D. 84 (Ny följd 15: 1) 1876, s. 8—140.
2:a uppl. 182 s. Visby 1891. Bilaga till Gotlands Allehanda.
3909. **Söderblom, Nath.**, Gamla svenska minnen från den södra Seinestranden i Paris.
Ord och Bild 1899, s. 129—144. (Med 9 bilder.)
3910. **Tegnér, Elof**, Tvenne italienska resande i Sverige på Karl den elftes tid.
Ymer 1890. Årg. 10, s. 1—52.
3911. **Tidander, L. G. T.**, Seder och lefnadssätt i Blekinge under katolska tiden. Kulturhistoriska skildringar. H. 1—2. 29+17 s. Karlshamn 1896.
Separataftryck ur Karlshamns Allehanda.
3912. **Tidander, L. G. T.**, Lefnadssättet i Tjust under katolska tiden. Anteckningar. 88 s. Westervik 1894.
Ur: Westerviks Veckoblad.
3913. **Troels-Lund, T. F.**, Danmarks og Norges Historie i Slutningen af det 16:de Aarhundrede. I. Indre Historie. D. 1—13. Khvn 1879—98.
D. 14 utkom 1901. Ny uppl. af hela arbetet 1908—1904.
1: Land og Folk; 2: Bønder- og Kjøbstadboliger; 3: Herregaarde og Slotte; 4: Klædedragt; 5: Fødemidler; 6: Hverdag og Fest; 7: Aarlige Fester; 8: Trolovelse; 9: Fødsel og Daab; 10: Forberedelse til Bryllup; 11: Bryllup; 12: Dagligt Liv. Aegteskab og Smedelighed; 13: Dagligt Liv. Livsbelysning.
En tysk öfvers. af D. 2 o. 3. X + 483 s. Khvn 1882.
3914. **Törnquist, S. L.**, Minnen från södra Halland.
Skånska samlingar 1893 (tr. 1894). D. 8: H. 1, s. 33—79.
3915. **Ur de nordiska folkens lif. Skildringar utg. af A. Hazelius.** H. 1—2. VI + 160 s. Sthlm 1882.
Bidrag till vår odlings häfder. 2: 1—2.
3916. **Wahlflsk, J.**, Folketro, vidskepliga föreställningar och bruk. Ur förningens och egna samlingar sammanfördt.
Bidrag Södermanlands äldre kult. hist. 1896. H. 8, s. 82—130.

3917. **Wahlbäck, J.**, Julfirning och julseder i äldre tider.
»Till vår hembygd» 1897, s. 60—64.
3918. **Wallensteen, J. P.**, Ett bondbröllop i Danderyds socken i Uppland 1786. Medd. af *E. Hammarstedt*.
Meddelanden från Nordiska museet 1898 (tr. 1900), s. 49—58.
3919. **Wallensteen, J. P.**, Vidskepelse, vantro och huskurer i Danderyd och Lidingö i slutet af 1700-talet. Anteckningar. Utg. af *E. Hammarstedt*. IV + 22 s. Sthlm 1899.
Bidrag till vår odlings häfder. 7.
3920. **Wallis, E.**, Mord eller själfmord? En svensk kulturbild från 1792. [*Lars Johan Örner*.]
Ny Illustrerad Tidning 1892, s. 250—251, 262.
3921. **Weibull, L.**, Tvenne bonppteckningar från det sextonde århundradet. 1. Presten Hans Siinesens boksamling (1564). 2. Kvarlätenskapen efter Claus Mortensen (1580).
Skånska samlingen 1894—95 (tr. 1897). D. 4: H. 2, s. 16—24.
3922. **Vetter, F.**, Ueber die Sage von der Herkunft der Schwyzer und Oberhasler aus Schweden und Friesland. Einzelabdruck aus der zur vierten Säcularfeier der Universität Upsala verfassten Festschrift der Universität Bern. 44 s. 4:o. Bern 1877.
3923. **Wieselgren, S.**, Sveriges fängelser och fängvård från äldre tider till våra dagar. Ett bidrag till svensk kulturhistoria. XI + 481 s. + kartor o. pl. Sthlm 1895.
3924. **Wigström, E.**, Två blad ur folkets dolda kunskap. Anteckningar. Svenska fornminnesf. Tidskr. 1896. Bd 9, s. 275—297.
3925. **Wigström, E.**, Allmogeseder i Rönnebergs härad i Skåne på 1840-talet, tecknade. 92 s. Sthlm 1891.
Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen. Bd 8: 2.
3926. **Wigström, E.**, Folketro och sägner.
Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen 1898, 99. Bd 8, s. 5—212.
3927. **Wrangel, E.**, Jubelfesten 1693. Ett bidrag till storhetstidens kultur- och literaturhistoria.
Samlaren 1893. Extra Häfte, s. 65—114.
3928. **Wrangel, E.**, Frihetstidens odlingshistoria ur litteraturens häfder 1718—1733. (2) + 368 s. Lund 1895.
3929. **Wrangel, E.**, Öfersikt af frihetstidens odlingshistoria med hänsyn till dess litteratur och konst. 47 s. Lund 1896.
Sommarkurserna i Lund 1896.
3930. **Wrangel, F. U.**, Några drag från 1500-talet.
Nornan. Svensk kalender för 1896, s. 185—190.

3931. **Zimmermann, Fr.**, Der Zweikampf in der Geschichte der westeuropäischen Völker.
Historisches Taschenbuch 1879. 5. Folge: Jahrg. 9, s. 261—351.
S. 337—342 behandlas i ett särskildt kapitel »holmgång» och »envig», som förekomma i Nordens historia.
3932. **Ödberg, F.**, Tidsbilder ur 1500-talets svenska häfder. 139 + (1) s. Sthlm 1896.
Innehåller: Den norske adelsmannen Ennoch Brandrök och hans nidingedåd (1538—1572); Om den engelske köpmannen Johan Dymoch och hans förhållande till det svenska konungahuset (1560—1598); Om den ryske öfverlöparen, bojaren Afanasius Wasiliewitsch Sjemjakin (1573—1588).
3933. **Ödmann, S. L.**, Hågkomster från hembygden och skolan. Ny uppl. 74 s. Sthlm 1888.
Fahlerantz & Co:s Universal-bibliotek. 5.
1:a uppl. utkom 1880.
3934. **Ödmann, S. M.**, Minnen och anteckningar från flydda dagar. (2) + 307 + (1) s. Sthlm 1898.

Adelshistoria.

3935. **Annerstedt, Cl.**, Om samhällsklasser och lefnadssätt under förra hälften af 1600-talet. 70 s. Sthlm 1896.
Föreningen Heimdals folkskrifter. 83—84.
3936. **Bergh, S.**, Rangstriderna inom adeln under 1600-talet.
Hist. Tidskr. 1896, s. 117—154.
3937. **Bouppteckning** efter Thomas Dyre till Sundsby, år 1652.
Bidrag Göteborg. o. Bohus forn. o. hist. 1877. Bd 1, s. 447—488.
3938. **Bref, Några**, från början af 1600-talet. Medd. af *A. Thesleff*.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 13. 1899 (tr. 1900), s. 97—116.
Brefven röra hufvudsakligen medlemmar af familjerna Horn, Bjelke, Brahe, Banér, Bååt o. Oxenstjerna.
3939. **Djurklou, G.**, Arfstvisten mellan Nils Nilssons till Traneberg och fru Ingegerds till Öja.
Hist. Tidskr. 1890, s. 1—22.
3940. **Djurklou, G.**, Bidrag till svenska frälsets historia under medeltiden. 1: Om arfs- och bördestvisterna efter Eggert Grupendal.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 1—18.
3941. **Ehrensward, J. J. A.**, Alexandrine Henriette Sparre. En tidsbild från det adertonde århundradet. Strödda anteckningar ur ett familje-arkiv.
Ord och Bild 1896, s. 97—113.
3942. **Fries, E.**, Teckningar ur svenska adelns familjelif i gamla tider. (1) + 247 + (1) s. Sthlm 1895.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 73—77 af *G. Djurklou*.

3943. **Hildebrand, E.**, En brytning i svenska adelns historia.
Ord och Bild 1895, s. 529—540.
3944. **Klingspor, C. A.**, Om Uplands adel i äldre tider. 131 s. Upsala 1880.
Särtryck i 150 exemplar ur Upsala-Posten 1878—1880.
3945. **Kreüger, J.**, Svar på frågan: Hvad innebär titeln »väpnare», »sven af vapen», »af vapen», som förekommer i svenska handlingar från medeltiden? Bidrag till upplysning om adelskapets uppkomst och utbildning i Sverige.
Tidskrift för lagstiftning (Naumann) 1880, s. 248—257, 821—840.
3946. **Lewenhaupt, A.**, Ett blad ur reduktionens historia.
Hist. Tidskr. 1899, s. 827—828.
3947. **Meyer, E.**, En svensk adelsdam på 1600-talet. 1—2.
Nordisk Tidskr. 1889, s. 589—554, 591—608.
3948. **Planting-Gyllenbåga, W.**, Rättegången om Anna Bogas arfvegods.
Personhistorisk Tidskr. 1900, s. 1—11.
3949. **Syndaregister, Två svenska frälsemäns, från 1500-talet. [1542—44.]**
Hist. Tidskr. 1894, s. 266—272.
3950. **Tegnér, Elof**, En svensk adelsdam från slutet af sextonhundratalet. [Sofia Juliana Forbus.]
Nordisk Tidskr. 1895, s. 1—26.
3951. **Tegnér, Elof**, Svenska bilder från sextonhundratalet. Anteckningar ur gamla papper. (2) + 314 + (1) + IV s. Sthlm 1896.
Innehåller: Huset Lillie; Arvid Forbus och Margareta Boije; La regina nomade; Tvenne italienska resande i Sverige på Karl XI:s tid; Ur en brefväxling från reduktionens och släktprocessernas tid.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 97—99 af *E. Hildebrand*; i Nordisk Tidskr. 1896, s. 660—664 af *A. Hammar skjöld*; i Finsk Tidskr. 1896. Bd 2, s. 477—479 af *M. G. Schybergson*.
3952. **Tegnér, Elof**, Familjeinteriorer från trettioåriga krigets tid. Anteckningar ur gamla papper.
Ord och Bild 1898, s. 145—159.

Handelns, näringarnas o. jordbrukets historia.

3953. **Berg, W.**, Några drag ur skräväsendets historia vid medlet af 1700-talet.
Meddelanden f. Göteborgs o. Bohusläns fornminnesf. 1894. Bd 1, s. 87—105.
3954. **Blümcke, O.**, Stettins hansische Stellung und Heringshandel in Schonen.
Baltische Studien 1887. Jahrg. 87, s. 97—288. Äfven separat.
3955. **Bormans, St.**, Les Wallons en Suède.
Bulletin de l'Institut archéologique Liégeois 1889. T. 21, s. 127—135.

3956. **Byskrå**, Renneslöfs, 1684. Medd. af *V. Granlund*.
Saml. utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1876 (tr. 1877).
H. 5, s. 1—11.
3957. **Carlberg, J. O.**, Historiskt sammandrag om svenska bergverkens
uppkomst o. utveckling samt grufvelagstiftningen . . . 14 + 268 +
(1) s. Sthlm 1879.
3958. **Chydenius, And.**, Politiska skrifter. Med en historisk inledning
ånyo utgifna af *E. G. Palmén*. H. 1—2. VIII + CCXIII + 437 s. +
1 portr. Helsingfors 1877, 80. (Se N:o 2944.)
Rec. i *Finak Tidskr.* 1881. Bd 10, s. 58—62 af *R. Castrén*.
3959. **Cordier, H.**, Les débuts de la compagnie royale de Suède dans l'ex-
trême orient au 18:e siècle.
Recueil de textes et de traductions publ. par les professeurs de l'École
des langues orientales vivantes à l'occasion du 8:e Congrès internat. des
Orientalistes tenu à Stockholm en 1889. T. 2, s. 801—848.
3960. **Engels, W.**, Die Seefischereien der baltisch-skandinavischen Meere
zur Zeit der Hanse im Zusammenhange geographischer Bedingungen.
Inaug. Diss. 68 + (2) s. Marburg 1900.
3961. **Fahlbeck, P.**, Die Handelspolitik Schwedens und Norwegens. Utg.
s. 303—360 af ›Die Handelspolitik Nordamerikas, Italiens, Österreichs,
Belgiens, der Niederlande, Dänemarks, Schwedens und Norwegens,
Russlands und der Schweiz in den letzten Jahrzehnten sowie die
deutsche Handelstatistik von 1880 bis 1890. Berichte und Gutachten
veröffentlicht vom Verein für Socialpolitik.› X + (1) + 645 s. Leipzig
1891.
Schriften des Vereins für Socialpolitik. 49.
- 3961¹. **Fahlbeck, P.**, Sveriges och Norges handelspolitik under senare tid.
Efter uppdrag af Verein für Socialpolitik. 77 s. Lund 1892.
3962. **Falkman, L. B.**, Om mått och vikt i Sverige, historisk framställning.
D. 1: Den äldsta tiden till och med år 1605. XXI + 466 s. 2: Den
nyare tiden från och med år 1606 till och med år 1739. VII + 228 s.
Sthlm 1884, 85.
3963. **Forssell, H.**, Anteckningar om Sveriges jordbruksnäring i 16:e sek-
let. (Med bilagor.)
K. Vitterh. Hist. o. Antiqv. Akad. Handl. 1884. D. 29, III + (1) +
122 + 236 s.
Rec. i *Nordisk Tidskr.* 1884, s. 305—319 af *P. E. Bergfalk*; i *Hist.*
Tidskr. 1885, s. 1—3 af *J. F. N[ystrom]*.
3964. **Fyhrvall, O.**, Bidrag till svenska handelslagstiftningens historia. 1:
Tjårhandelskompanierna. Akad. afh. [Upsala.] 61 + (2) s. Sthlm
1880.
Åfven i *Hist. Bibliotek.* D. 7, s. 287—349.
3965. **Fyhrvall, O.**, Om det botniska handelstvånget. Akad. afh. [Upsala.]
84 s. Sthlm 1882.
Åfven i *Hist. Tidskr.* 1882, s. 29—66, 103—148.
3966. **Hammar skjöld, A.**, Bilder ur uppfinningarnas och industriens värld.
Meddelanden från svenska slöjdföreningen 1900: 2, s. 5—28.

3967. **Hildebrand, H.**, Gillen under Sveriges medeltid.
Ur folkens häfder 1875. D. 2, s. 222—232.
3968. **H[ildebran]d, H.**, Om jordens indelning i ättingar under medeltiden.
Hist. Bibliotek. D. 5, s. 342—344.
3969. **Hildebrand, H.**, Medeltidagillena i Sverige.
Hist. Bibliotek. D. 3, s. 1—96.
3970. **Hildebrand, H.**, Mått och vikt i Sverige.
Hist. Tidskr. 1885, s. 199—224.
3971. **Hildebrand, K.**, Sveriges deltagande i Östersjöhandeln under 1500-talet.
Sveriges Allmänna Handelsförenings Månadskrift 1899, N:o 9 B, s. 8—11.
3972. **Jacob, G.**, Der Nordisch-baltische Handel der Araber im Mittelalter.
Inaug. Diss. 152 + (2) s. Leipzig 1887.
3973. **Jameson, J. F.**, William Usselinx, founder of the Dutch and Swedish West-India Companies. 234 s. New York & London 1887.
Papers of the American Historical Association. Vol. 2: N:o 3.
3974. **Karl XII** om skråväsen och importförbud. [1716.]
Hist. Tidskr. 1888, s. 171—172.
3975. **Kreffiger, J. K.**, Studier rörande de agrariska förhållandenas utveckling i Sverige till slutet af unionstiden. 109 s. Lund 1882. Tr. som manuskript.
3976. **Kruse, J.**, St Knutsgillet i Malmö. Kulturhistoriska bidrag till dess 600-åriga historia. Med fyra illustrationer samt bilagor och register. 91 + (1) s. Sthlm 1898. Tr. i 200 exemplar.
3977. **Kruse, J.**, St Knutsgillet i Malmö från medeltiden till början af 1700-talet. Kulturhistorisk studie.
Meddelanden från svenska slöjdföreningen 1897: 1, s. 5—46.
3978. **Krøyer, H.**, Det Skanörske Sildefiskeri i det 12 til 15 Aarhundrede.
Nordisk Aarskrift for Fiskeri 1887. Aarg. 4, s. 14—149.
Rec. i [Dan.] Hist. Tidskr. 6:e Række. Bd 1, s. 470—481 af *J. Steenstrup*.
3979. **Lundberg, R.**, Det stora sillfisket i Skåne under medeltiden och nyare tidens början, dess förhållande till samtida sillfisken och till det nutida fisket i Skåne. 76 s. Sthlm 1891.
Antiquarisk Tidskr. f. Sverige. D. 11: H. 3.
3980. **Møller, P. v.**, Strödda utkast rörande svenska jordbrukets historia. (1) + 283 s. med 41 träsnitt. Sthlm 1881—1882.
3981. **Nyström, J. F.**, Jonas Alströmer och hans verk.
Hist. Tidskr. 1885, s. 1—20.
Med anledning af G. H. Stråles, Alingsås manufakturverk. (Se N:o 3997.)
3982. **Nyström, J. F.**, Bidrag till svenska handelns och näringarnas historia under senare delen af 1700-talet. D. 1. Från början af merkantilsystemets förfall till myntrealisationen 1776. Akad. afh. (5) + 144 s. Upsala 1884.

3983. **Nyström, J. F.**, De svenska ostindiska kompanierna. Historisk-statistisk framställning. Belönad med Göteborgs K. Vetenskaps och Vitterhets Samhälles guldmedalj. 161 s. Göteborg 1883.
Göteborgs K. Vetenskaps och Vitterhets samhälles handlingar. H 18.
3984. **Odhner, C. T.**, Account of William Usselinx and the South, Ship, and West India Companies of Sweden. Transl. by *G. B. Keen*. [Öfv. af några sidor af »Sveriges inre historia under drottning Christinas förmyndare».]
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1888. Vol. 7, s. 268—270.
3985. **Ringborg, G.**, Några anteckningar om Holmens bruk i Norrköping. 83 + (1) s. Norrköping 1885.
3986. **Rosman, H.**, Wifsta varf 1798—1898. Minneskrift med anledning af bolagets hundraårsjubileum utarbetad. (1) + 111 + (1) s. + 22 portr., pl. o. tab. m. m. Fol. Sthlm 1899. Tr. i 150 nummerade exemplar.
3987. **Schüek, H.**, Ett blad ur bokhandelns historia.
Pro Novitate 1898. Festskrift utgifven af Svenska Bokhandels-Medhjälpaföreningen till minne af dess 10-åriga tillvaro, s. 11—19.
3988. **Schüek, H.**, Om den äldsta bokhandeln i Sverige.
Festskrift med anledning af Svenska Bokförläggareföreningens femtioårsjubileum den 4 dec. 1898, s. 1—80.
3989. **Schäfer, D.**, Das Buch des lübischen Vogtes auf Schonen nebst fünf Beilagen mit drei Tafeln und zwei Karten. CLIII + 155 + (1) s. + 1 karta. Halle 1887.
Hansische Geschichtsquellen. Bd 4.
Rec. i Hist. Tidskr. 1887. Öfv. o. gr., s. 96—108 af *H. Hildebrand*;
i [Dan.] Hist. Tidsskr. 6:e Række. Bd 1, s. 470—481 af *J. Steenstrup*.
3990. **Sillén, A. W. af**, Svenska handelns och näringarnas historia till år 1809. (1) + 329 + (2) s. Sthlm (tr. i Karlshamn) 1886.
3991. **Skråå**, Thetta är Glassmestere Embetes, vti Stockholms stadh. Henricus Burschius HB. Verdensis. Ur Nordiska museets arkiv. [Utg. af *P. G. Vistrand*.]
Medd. från Samfundet f. Nord. Mus. främjande 1898—94 (tr. 1895), s. 3—6.
3992. **Stieda, W.**, Hamburgische Gewerbetreibende im Auslande. 1. Hamburgische Seidenweber in Kopenhagen und Stockholm.
Zeitschrift d. Vereins f. Hamburgische Geschichte 1893. Bd 9, s. 421—429.
3993. **Stieda, W.**, Lübeck, Rostock und Landserona.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1889 (tr. 1891), s. 211—218.
3994. **Stieda, W.**, Das Schonenfahrgelag in Rostock.
Hansische Geschichtsblätter. Jahrg. 1890—91 (tr. 1892) s. 115—150.
3995. **Stråle, G. H.**, Mariebergs historia och tillverkningar 1758—1788. XII + 172 + 72 + (4) s. + 12 pl. Sthlm 1880.

3996. **Stråle, G. H.**, Rörstrands historia och tillverkningar 1726—1850. XXV + LXXII + 155 + 87 + (1) s. + 12 pl. Sthlm 1879.
3997. **Stråle, G. H.**, Alingsås manufakturverk. Ett bidrag till den svenska industriens historia under frihetstiden. XC + 340 s. + 2 portr. 4:o. Sthlm 1884. (Se N:o 3981.)
3998. **Trolli, G. K.**, Ur handelns och sjöfartens häfder. Efter de bästa källor. (4) + 388 s. + 3 tab. Göteborg 1876.
3999. **Weibull, M.**, Till stenkolsbrytningens historia i Skåne. Samlingar utg. för de skånska landsk. hist. o. arkeol. för. 1877. H. 6, s. 7—11.
4000. **Wieselgren, H.**, Några anteckningar om den svenska bokhandeln i vårt århundrade. Pro Novitate 1898. Festschrift utgifven af Svenska Bokhandels-Medhjälpärföreningen till minne af dess 10-åriga tillvaro, s. 54—64.
4001. **Wieselgren, H.**, Firman Lind i Örebro och Stockholm. Ett blad ur vår odlings häfder. »Ur skilda Portföljer.» Literärt album 1898, s. 12—34.
4002. **Vistrand, P. G.**, Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm. 1. Tunnbindarämbetet. Medd. från Samfundet f. Nord. Mus. främjande 1893 och 1894 (tr. 1895), s. 7—15.
4003. **Åkerblom, Fr.**, Historiska anteckningar om Sveriges nötkreaturs afvel. 196 + XL s. + 14 pl. Göteborg 1891.

L. Universitets- och skolhistoria.

4004. **Alander, P. G.**, Några ord om Skara läroverk i äldre och nyare tider. »Minnen från Vestergötland» 1900, utg. af Vestgöta nation i Upsala, s. 48—51.
4005. **Annerstedt, Cl.**, Upsala Universitets historia enligt uppdrag. D. 1. 1477—1654. XI + 412 s. Bihang. 1. Handlingar 1477—1654. (4) + 416 + (1) s. Upsala 1877. Till firande af Upsala Universitets 400:e års jubelfest. Rec. i Hist. Bibliot. D. 4, s. XXXIX—XLVII af [*C. Silfvén*]-*rs*[*olpe*]: i Finsk Tidskr. 1878. Bd 4, s. 96—113 af *M. G. Schybergson*; i Nordisk Tidskr. 1879, s. 691—698 af *H. Matzen*.
4006. **Annerstedt, Cl.**, Några anteckningar till de nordiska universitetens historia under de sista femtio åren. 4. Upsala Universitet. Nord. Tidskr. 1878, s. 780—747.

4007. **Annerstedt, Cl.**, Upsala Universitetsbiblioteks historia intill år 1702. Med nio bilagor. 119 s. [Inträdestal i Kongl. Vitterhets, Historie och Antiquitets Akademien.] Sthlm 1896.
N. F. K. Vitterhets, Historie och Antiquitets Akademiens handlingar. 12: 2.
4008. **Annerstedt, Cl.**, La bibliothèque de l'université d'Upsal. Bibliographe moderne 1898, s. 407—486.
4009. **Annerstedt, Cl.**, Kanslersvalet i Upsala 1747 och dess efterspel. »Från uppländsk bygd» 1899, s. 16—18, 20.
4010. **Annerstedt, Cl.**, Upsala Universitets ungdomsår. Svensk Tidskr. 1876, s. 748—755.
4011. **Arcadius, C. O.**, Anteckningar ur Vexjö allmänna läroverks häfder till år 1724. Progr. 83 s. 4:o. Vexjö 1889.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 85—87 af H. Hernlund.
4012. **Berg, Fr.**, Huru folkakolestadgan tillkom. En riksdagshistorisk öfversikt med anledning af halfsekelfesten d. 18 juni 1892. 247 s. Sthlm 1892.
4013. **Braune, F.**, Några anteckningar till de nordiska universitetens historia under de sista femtio åren. 3. Lunds Universitet.
Nord. Tidskr. 1878, s. 717—729.
4014. **Brolén, C. A.**, Bidrag till Vesterås läroverks historia. Progr. 1. 40 s. 2. 31 s. 4:o. Vesterås 1893, 96.
4015. **Börning, Magn.**, Skånska kyrkoegendomens användande för skolväsendet. Akad. afh. 62 s. Lund 1877.
4016. **Carlgren, W. M.**, Bidrag till Hernösands allmänna läroverks historia. Progr. 18 s. 4:o. Hernösand 1900.
4017. **Eneström, G. H.**, o. **Swederus, M. B.**, Westmanlands-Dala i Upsala studerande nation. 1595—1800. En kulturbild. 98 s. Upsala 1877.
4018. **Ericsson, H.**, Hillska skolan å Barnängen 1830—46. Skildringar och minnen. (2) + 163 + (1) s. + 1 karta. Sthlm 1885.
4019. **Estlander, C. G.**, Den sista striden inom Finska nationen i Upsala. Finsk Tidskr. 1895. Bd 38, s. 163—174.
4020. **Falk, Con.**, Östgöta i Upsala studerande nations historia. 137 s. Linköping (tr. i Sthlm) 1885.
4021. **Fries, Th. M.**, Den första naturvetenskapliga forskningsfärden i Sverige. 1—2.
Nord. Tidskr. 1898, s. 481—497, 517—537.
4022. **Fries, Th. M.**, Naturalhistorien i Sverige intill medlet af 1600-talet. 75 s. Upsala 1894.
Upsala universitets årsskr. 1894. Progr.
4023. **Grottenfelt, N. B.**, Nationerna vid Upsala universitet. Finsk Tidskr. 1878. D. 5, s. 449—460.

4024. **Gustafson, G. A.**, Gotlands i Upsala studerande nation. Anteckningar. 1—2. 75 + (1) + 84 s. Upsala 1878, 77.
2: Gotlands nations matrikel 1646—1877. (Se N:o 2797.)
4025. **Handlingar** och skrifter rörande undervisningsväsendet utgifna af *P. A. Siljeström*. (4) + XVIII + 968 s. Sthlm (tr. i Norrköping) 1884.
4026. **Hernlund, H.**, En undertryckt historisk akademi.
Hist. Tidskr. 1885, s. 97—103.
Ang. det 1749 af B. Bergius, H. J. Voltemat m. fl. uppgjorda förslaget till en historisk akademi i Stockholm.
4027. **Hernlund, H.**, Bidrag till den svenska skollagstiftningens historia under partitidehvarvet 1718—1809. 1. 1718—1760. Akad. afh. [Upsala] o. Progr. (3) + 61 + 14 s. 4:o. B. Öfersikter och öfriga bilagor. (5) + 104 + 67 + 4 + 6 + 42 + 110 + 24 + 15 + (1)s. 4:o. Sthlm 1882, 92.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 75—81 af *C. Sprinchorn*.
4028. **Hernlund, H.**, Johan Peter Lefrén och de pedagogiska reformplanerna i Sverige på 1820-talet. Särtryck ur festskrift vid invigningen af Nya Elementarskolans lärohus den 13 november 1899. (2) + 81 s. + 1 portr. Sthlm 1899.
4029. **Hernlund, H.**, Skolordningsförslaget af den 28 november 1778. Progr. XLVI s. 4:o. Sthlm 1880.
4030. **Hernlund, H.**, Vetenskapsakademien o. Lars Laurels rättskrifningsförslag. Några anteckningar. Progr. 32 s. 4:o. Sthlm 1888.
4031. **Hjelt, O. E. A.**, Svenska och finska medicinalverkets historia 1663—1812. D. 1—3. Helsingfors 1891—98.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 59—61 af *B.*; i Finsk Tidskr. 1892. Bd 33, s. 384—386 af *L. V. F.*
4032. **Hjärne, R.**, Från det förfutna och det närvarande. Minnen och tankar. 1. Teckningar från Upsala Akademi på 1830- och 1840-talen. XII + 223 s. Westerås 1879.
4033. **Hollander, A. G.**, Svenska undervisningsväsendets historia, i sitt sammanhang med odlingens allmänna utveckling. 1. Tiden före 1724. XXVII + (1) + 572 s. Upsala 1884.
Rec. i Hist. Tidskr. 1885. Öfv. o. gr., s. 59—68 af *H. H[ernlund]*.
Denna rec. framkallade ett Genmåle af förf., hvilket medföljde Hist. Tidskr. 1885. H. 4. (8 s.)
4034. **Jacobson, P. G. S.**, Visby högre allmänna läroverks stipendie- och premiedonationer. Historik jämte urkundssamling. Progr. 24 s. 4:o. Visby 1899.
4035. **Karlson, K. Fr.**, Blad ur Örebro skolas historia samlade och utgifna. H. 3—5. Örebro.
Åtföljer Karolinska läroverkets årsprogram 1875, 99, 1900.
4 rec. i Hist. Tidskr. 1899. Öfv. o. gr., s. 35—37 af *G. Djurklou*; i Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 343—352 af *J. Wahlfisk*.
H. 1—2 utk. 1871, 72.

4036. **Konstitutioner**, Upsala Universitets, af år 1655, för första gången utgifna af *Cl. Annerstedt*. XV + 55 s. Upsala 1890.
Upsala universitets årskrift. Progr.
4037. **Leinberg, K. G.**, Bidrag till kännedomen om finska studerande vid Upsala Universitet.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 18. Förhandlingar och uppsatser. 5. 1889—90 (tr. 1891), s. 78—138.
4038. **Lewenhaupt, Eug.**, Anteckningar om Uplands nation i Upsala före 1830. VI + 170 s. Upsala 1877.
4039. **Lind, E. H.**, o. **Larsson, A.**, Värmlands nations historia jämte förteckning öfver dess medlemmar från 1595 till 1877. (3) + 109 + 102 + (1) s. Upsala 1877.
Historien förf. af *E. H. Lind*, förteckningen upprättad af *A. Larsson*.
4040. **Lindal, P. J.**, Ur forna studentlifvet.
Uplands fornminnesf. Tidekr. 1882. Bd 2, s. LXXXII—LXXXIX.
4041. **Löfstedt, E.**, 1571 års skolordning. En kort teckning. Progr. XVI s. Upsala 1878.
4042. **Löfstedt, E.**, Sveriges skolor före år 1571. Afhandling. Progr. XXXV s. Upsala 1876. Ej i bokhandeln.
4043. **Norberg, O.**, Hernösands kungl. gymnasium. Bidrag till svenska skolans historia. (2) + 181 + (1) s. + 1 pl. Sthlm 1896.
4044. **Nordström, S.**, Kort öfversigt öfver det svenska folkskoleväsendets utveckling till år 1842. 26 s. Sthlm 1887.
Rec. i Hist. Tidekr. 1888. Öfv. o. gr., s. 21—81 af *H. Hernlund*.
4045. **Palmberg, J. G. W.**, Smålands i Upsala studerande nations historia. Några blad. 97 + (1) s. Upsala 1877.
4046. **Promotioner** inom filosofiska fakulteten 1600—1899. S. 33—72. Upsala.
Upsala universitets årskrift 1900. Progr.
4047. **Rudbeck, O.**, Bref af Olof Rudbeck d. ä. rörande Upsala Universitet. Utgifna med inledning af *Cl. Annerstedt*. 1—2. 1661—1679. CXXX + 182 s. Upsala 1893, 99.
Upsala universitets årskrift 1893, 99. Progr.
4048. **Röding, Rud.**, Bidrag till Göteborgs latinläroverks historia. Progr. 72 s. 4:o. Göteborg 1899.
4049. **Schéele, Fr. v.**, Anteckningar om Gestrike och Helsing nationer i Upsala. På uppdrag af Gestrike-Helsing nation utgifna vid Upsala Universitets jubelfest år 1877. (1) + 98 + (1) s. Upsala 1877.
4050. **Schotte, G. V.**, Bidrag till Nyköpings elementarläroverks historia. 1. Donationer. 2. Läroverkets utveckling och viktigare öden. Skolbyggnader. 3. Drag ur läroverkets inre lif: lärokurser, årsexamina och undervisningsmateriel. Skolfester. 4. Läroverkets lärare och

- lärjungar. Progr. 41 + 88 + 40 + 54 + (1) s. 4:o. - Nyköping 1879, 80, 84, 87.
4051. **Schüek, H.**, En disputation på 1600-talet.
Ur gamla papper 1897. Ser. 3, s. 60—75.
4052. **Schüek, H.**, Svenska Pariserstudier under medeltiden. 1.
Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 9—78 + 2 pl.
Afd. 2 ingick i Kyrkohist. Årsskr. 1902.
4053. **Schüek, H.**, Universitetshistoria.
Ur gamla papper. Ser. 2, s. 122—181.
Handlar om de europeiska högskolor, som under medeltiden besöktes af svenskar.
4054. **Schöldström, B.**, Musikprocessen i Upsala 1800. Bilder från århundradets början.
Schöldström, B., Förbliskymtande skuggor. Sthlm 1883, s. 59—86.
4055. **Schöldström, B.**, Studentupploppet i Lund 1793. En tidsbild.
Schöldström, B., I kikaren. Sthlm 1890, s. 23—44.
4056. **Siljeström, P. A.**, Handlingar rörande ombildningen af folkakoleväsendet i Stockholm.
Siljeström, P. A., Handlingar o. skrifter rörande undervisningsväsendet, s. 369—580. (Se N:o 4025.)
4057. **Sjöberg, Gust.**, Bidrag till Nya Elementarskolans historia under de första femtio åren af hennes tillvaro. Progr. 1. 1828—48. 56 s. 2. 1849—78. 34 s. Sthlm 1878, 85.
Såsom bihang kan betraktas: *Östrand, E. J.*, »Förteckning på lärare vid Nya Elementarskolan 1828—78», s. 57—69 och *Schmidt, H. J.*, »Förteckning öfver från Nya Elementarskolans öfre klasser afgångna lärjungar etc.», s. 70—85.
4058. **Sjöstrand, D.**, Maria skola, ett bidrag till Stockholms skolhistoria. (2) + 274 s. + 3 pl. Sthlm 1882.
4059. **Sprinchorn, C. K. S.**, Bidrag till Lunds allmänna läroverks historia efter Skånes förening med Sverige. Inbjudningsskrift. 36 + XIV s. + 6 illustr. + 3 kartor. Lund 1896.
4060. **Sprinchorn, C. K. S.**, Pedagogiska utskottet vid Lunds Universitet 1804—1819. Ett bidrag till den svenska lärarebildningens historia. Progr. 15 s. 4:o. Lund 1899.
4061. **Steffenburg, C.**, Minnen från skolan och gymnasium. (Efter författarens död utgifna.) 89 s. Falun 1876.
4062. **Stridsberg, O. A.**, Historik öfver Klara skola 1649—1880. 74 s. 4:o. Sthlm 1880.
Ingår äfven uti en af G. F. Gilljam utgifven inbjudningsskrift med anledning af invigningen af Stockholms Norra Latinläroverks nya läroverksbyggnad den 3 sept. 1880 och utg. uti denna skrift, s. 23—93.
4063. **Svedberg, J.**, Bref från biskop Jesper Svedberg till Uppsala akademis kansler, k. Rådet m. m. greve Carl Piper. [1706.]
Hist. Tidskr. 1885, s. 350--351.

4064. **Sylwan, O.**, Studentlif på 1700-talet.
Kulturhistoriska Meddelanden 1894. Årg. 1, s. 85—91.
4065. **Tegnér, Elof**, Lunds Universitet 1872—1897. IV + 346 + (4) s. + 1 portr. 4:o. Lund 1897.
4066. **Torpson, N.**, Svenska folkundervisningens utveckling från reformationen till 1842. XII + 312 s. Sthlm 1888.
Rec. i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 21—31 af *H. Hernlund*.
4067. **Upsala professorer om sin rang.**
Hist. Tidskr. 1884, s. 91—95.
4068. **Upsala Universitet 1872—1897.** Festskrift med anledning af konung Oscar II:s tjugofemårs regeringsjubileum den 18 september 1897. Enligt det större akademiska konsistoriets uppdrag utgifven af *R. Geijer*. D. 1: Universitetet och dess fakulteter. 2: Universitetets byggnader och institutioner. Vetenskapliga samfund och föreningar. Studentvärlden. 3: Universitetets styresmän, lärare och tjänstemän. Schematisk öfversikt samt bio-bibliografi. Af *Aks. Andersson*. 4:o. Upsala 1897.
Rec. i Stimmen aus Maria Laach 1898. Bd 54, s. 324—329 af *A. Baumgartner*.
4069. **Wahlflsk, J.**, Den kateketiska undervisningen i Sverige ifrån reformationen intill slutet af sjuttonde århundradet. Historisk framställning. Konsist. afh. [Strengnäs.] 73 + (1) s. Örebro 1876. Ny omarbetad o. tillökad uppl. med titel: Den kateketiska undervisningen i Sverige ifrån reformationen intill 1811. Bidrag till svenska folkundervisningens historia. XV + 207 s. Sthlm 1889.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 87—88 af *H. Hernlund*.
4070. **Warburg, K.**, Historiska anteckningar om Göteborgs nation i Upsala. På nationens uppdrag utgifne. (1) + 70 s. Upsala 1877.
4071. **Weibull, M.**, & **Tegnér, Elof**, Lunds Universitets historia 1668—1868. D. 1: H. 2: S. 157—370 + (1) s. 4:o. Lund 1876.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 8, s. CII—CIX af [*F. E. Brja[unc]*].
H. 1 utk. 1868.
4072. **Westling, B. G. W.**, Hufvuddragen af den svenska folkundervisningens historia. IV + 461 + (2) s. Sthlm 1900.
4073. **Westling, G. O. F.**, Bidrag till Sundsvalls läroverks historia. Progr. 43 + (7) s. 4:o. Sundsvall 1886.
4074. **Widebeckius, E.**, Den förolämpade läktorn. Ett meddelande ur Växjö Domkapitels arkiv. [Till Växjö Konsistorium ingifven skriftväxling mellan lektor Enevaldus Widebeckius och stadskapellanen Johannes G. Austrenius.] [Till Filologiska Föreningen i Lund med jättlig lyckönskan till dess nyss frade tioårsfest . . . från *L. Larsson*.] 41 s. 16:o. Växjö 1897.
Särtr. ur Nya Växiöbladet.

4075. **Wägner, S.**, Helsingborgs allmänna läroverk under tre åri
Bidrag till läroverkets historia. Progr. 68 + XXIV + 9
Helsingborg 1899.
4076. **Zweigbergk, O. v.**, Studentföreningen Verdandi 1882—
stycke kulturhistoria från Upsala. 187 + (1) s. Upsala 188
4077. **Åberg, L. H.**, Anteckningar om Stockholms nations för
Upsala Universitet i äldre och nyare tider. På nationen:
utgifna. VI + 64 s. Sthlm 1877.

M. Kyrkohistoria.

4078. **Ahnfelt, O.**, Bidrag till svenska kyrkans historia i sextonde år-
hundradet. 1—3. 3: Georg Normans Ein kurtz Ahnleithungh med
svensk öfversättning af Rasmus Ludvigsson och Explicatio articulo-
rum fidei. 4:o. Lund 1894, 95, 99.
Acta Universitatis Lundensis 1894, 95, 99.
4079. **Ahnfelt, O.**, Laurentius Petri handskrifna kyrkoordning af år 1561.
40 s. 4:o. Lund 1893.
Acta Universitatis Lundensis 1892—93.
4080. **Ahnfelt, O.**, Om revisionen af Lunds domkapitels statuter efter re-
formationen.
Kirkehistoriske Samlinger 1896. 4:e Række. Bd 4, s. 301—331.
4081. **Ahnfelt, O.**, En Skriftebok från Göinge härad på 1600-talet. Fort-
sättning af instruktionen i »En Skriftebok från Göinge härad».
Kirkehistoriske Samlinger 1898, 99. 4:e Række. Bd 5, s. 334—345:
6, s. 206—208.
4082. **Ahnfelt, O.**, »Cancelleren Laurentii Andreæ tankar om Prester-
skapet.»
Hist. Tidskr. 1898, s. 60—62.
4083. **Alstermark, Br.**, De religiöst-svärmiska rörelserna i Norrland 1750
—1800. 1. Herjedalen och Helsingland. Akad. afh. [Upsala.] VI
+ (2) + 148 s. Strengnäs 1898. 2. Lappland (Öfver Torneå och Juckas-
järvi). Progr. 49 s. 4:o. Göteborg 1900.
4084. **Andersson, Jord.**, Studier i Linköpings stifts odlingshistoria. 1.
Årkebiskop Abrahams råfst. Progr. XXXIV s. 4:o. Linköping
1881.
4085. **Appelberg, K. A.**, Bidrag till belysande af kyrkans rättliga ställ-
ning i Sverige och Finland från reformationen intill kyrkolagen 1686.
Akad. afh. (1) + 193 s. Helsingfors 1900.

86. **Beiträge zum Briefwechsel der katholischen Gelehrten Deutschlands im Reformationszeitalter.** Aus italienischen Archiven und Bibliotheken mitgetheilt von *W. Friedensburg*.
Zeitschrift für Kirchengeschichte 1900. Bd 21, s. 537—594.
Innehåller bl. a. 5 bref från Olaus Magnus.
7. **Bender, W.,** Johann Konrad Dippel. Der Freigeist aus des Pietismus. Ein Beitrag zur Entstehungsgeschichte der Aufklärung. VIII + 221 s. Bonn 1882.
8. **Bergqvist, O.,** Om missionen bland Kaitomlapparna under 1700-talet. [1.] 2: Intill år 1850.
Kyrklig Tidskr. 1897, s. 513—536; 1899, s. 18—44.
4089. **Bergroth, El.,** Læstadianismen. 1. 24 s. Kuopio 1897.
4090. **Bildt, C.,** S. Birgittas hospital och den svenska kolonien i Rom under 1600-talet.
Hist. Tidskr. 1895, s. 353—414.
4091. **Binder, G.,** Geschichte der bayerischen Birgitten-Klöster. Grossentheils nach archivalischen Quellen bearbeitet.
Verhandlungen des historischen Vereines der Oberpfalz und Regensburg 1896. N. F. Bd 40, (2) s. + s. 1—348 + 17 pl.
4092. **Briefe aus dem Brigittenkloster Mailingen (Maria—Mai) im Ries 1516—1522.** Eingeleitet und erläutert von *Joh. Kamann*.
Zeitschrift für Kulturgeschichte 1899. Bd 6, s. 249—287, 385—410; 1900. Bd 7, s. 170—199.
4093. **Butler, C. M.,** The reformation in Sweden. Its rise, progress, and crisis; and its triumph under Charles IX. (2) + 259 s. New York 1883.
4094. **Collin, N.,** »A brief account of the Swedish mission from its commencement until its cessation.»
The Pennsylvania Magazine of history a. biography 1892. Vol. 16 s. 349—358.
4095. **Cornelius, C. A.,** Handbok i svenska kyrkans historia. 2:a uppl. IX + 338 s. Upsala 1875. 3:e uppl. Ånyo öfversedd och fullständigt omarbetad. VIII + 418 s. Upsala 1892.
4096. **Cornelius, C. A.,** Svenska kyrkans historia efter reformationen. D. 1. VIII + 308 s. 2. VIII + 334 s. Upsala 1886, 87.
4097. **Daase, L.,** Symbolæ ad historiam ecclesiasticam provinciarum septentrionalium magni dissidii synodique Constantiensis temporibus pertinentes. Progr. (1) + 40 s. 4:o. Christianiæ 1888.
4098. **Dement'ev, G.,** Vvedenie reformacii v Švecii. [Reformationens införande i Sverige.] III + 129 s. S.-Peterb. 1892.
4099. **Dzieduszycki, M.,** Rys dziejow kościoła katolickiego w Szwecyi. [Kort sammandrag af den katolska kyrkans i Sverige historia.] 164 s. 4:o. Krakau 1875.

Ett omnämmande af detta arbete förekommer i *Lisks*, X., »Polsk litteratur rörande Sveriges historia». (Se N:o 25.) Arbetet betecknas som synnerligen underhålligt.

4100. **Edman, Aug.**, Hednisk tro och kult samt kristlig mission i svenska lappmarkerna. Populär framställning. (5) + 106 + (1) s. Sthlm 1888.
4101. **Ekdahl, F. N.**, Om confirmationen. 1. III + 208 s. Lund 1889.
4102. **Ekman, E. J.**, Den inre missionens historia. D. 1, 2: 1—2, 3: 1—2. [Med portr.] Sthlm 1896—[1902].
D. 1: 18de århundradet till 1840; 2. 1: Norrland o. Svealand 1840- o. 1850-talet; 2: 2: Götaland o. Stockholm 1840- o. 1850-talet; 3: 1: Stockholm, Norrland, Uppland, Westmanland, Dalarna 1860— ; 3: 2: Wermland, Dalsland, Nerike, Södermanland, Götaland, Gotland, Öland 1860—
4103. **Englund, J. A.**, Lars Levi Læstadius. En kyrklig tidsbild. 161 + (1) s. Upsala 1876.
Afr. ur Teologisk Tidskr.
4104. **Flygare, E.**, Anteckningar till den svenska ambassad-kyrkans i Paris historia. 1626—1806. 31 s. Linköping 1879.
4105. **Fryxell, K. A.**, Om svenska biskopsval under medeltiden. Akad. afh. VIII + 137 + (1) s. Upsala 1900.
Rec. i Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 324—386 af N. Edén.
4106. **Gummerus, J.**, Beiträge zur Geschichte des Buss- und Beichtwesens in der schwedischen Kirche des Mittelalters. 1. Akad. afh. [Helsingfors.] (2) + 88 + LXVIII s. Upsala 1900.
4107. **Hall, Fr.**, Bidrag till Cistercienserordens historia i Sverige. 1: Munkklostren. Akad. afh. [Upsala.] VII + (2) + 174 s. Hernösand 1898.
En omarbetad uppl. Progr. VII + 86 s. 4:o. Gefle 1899.
4108. **Haller, E.**, Svenska kyrkans mission i Lappmarken under frihetstiden. Akad. afh. IX + (1) + 155 s. Sthlm 1896.
4109. **Hammargren, J. A.**, Bidrag till Ljustorps pastorats kyrkliga historia. (1) + 125 s. Hernösand 1896.
4110. **Heden, H. J. Nilsson**, Studier i Danmarks reformationshistoria under Fredrik I. 26 s. Lund 1900.
Särtr. ur Festskrift för Dr. L. Holmström. Utg. af Hvilans Elevförbund.
4111. **Henning, K. F. S.**, Bidrag till kännedom om de religiösa rörelserna i Sverige och Finland efter 1830. 250 s. Sthlm 1891.
4112. **Henning, K. F. S.**, Johan Conrad Dippels vistelse i Sverige samt dippelianismen i Stockholm 1727—1741. Akad. afh. (2) + 164 s. Upsala 1881.
4113. **Herlenius, E.**, Erik-Jansismen i Sverige. Bidrag till Svenska sektväsendets historia. Akad. afh. IV + 74 s. Upsala 1897. En omarbetad uppl. under titel Erik-Jansismens historia. Akad. afh. [Upsala.] VIII + 138 s. Jönköping 1900.

4114. **Hildebrand, E.**, Ett bidrag till frågan om Joh. Baazius som kyrko-historiker.
Hist. Tidskr. 1899, s. 158—158.
4115. **Hildebrand, E.**, Den svenska kolonien i Rom under medeltiden.
Hist. Tidskr. 1882, s. 211—260.
4116. **Hildebrand, E.**, Doktor Claus Rytting och Gråbrödraordens mästare.
Hist. Tidskr. 1890, s. 74—77.
4117. **Hus, J.**, Magister de Hussinetz' Historia gestorum Christi, för första gången utgifven med inledning af *H. Lundström*. 50 s. Upsala 1898.
4118. **Jacobs, H. E.**, A history of the evangelical lutheran church in the United States. XVI + 539 s. New-York 1893.
American church history. Vol. 4.
Innehåller en framställning af de religiösa rörelserna i »Nya Sverige».
4119. **Janauschek, Leop.**, Origines Cisterciensis. T. 1°. VII + LXXXII + 394 s. 4:o. Wien 1877.
Inneh. åtakilliga data rörande äfven de svenska cistercienser-klostren.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 4, s. XCVI—XCIX af [*C. Silfverstolpe*]; i [*Dan.*] Hist. Tidskr. 5:e Række. Bd 1, s. 729—784 af *G. v. Buchwald*.
4120. **Johansson, G.**, Lästadiolaisuus. 306 s. Kuopiossa 1892.
4121. **Jonzon, B. G.**, Blad ur Bollnäs församlings kyrkohistoria. Sammanmanförda. 222 + (4) s. + 9 pl. o. portr. Bollnäs (tr. i Upsala) 1899, 1900.
Rec. i Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 352—357 af *P. Pehrsson*.
4122. **Jonzon, B. G.**, Helsingarnes kristnande och deras förhållande till Gustaf Vasas befrielsestrid och kyrkoreformationen. Tvenne föredrag. 27 s. Bollnäs (tr. i Upsala) 1899.
4123. **Jordebok**, Skara stifts kyrkliga, af år 1540. [1.] Utgifven af Vestergötlands fornminnesförening. IV + 44 s. Sthlm 1899.
H. 2 utkom 1902.
4124. **Jordebok**, Vadstena klostets, 1500 jemte tillägg ur klostrets äldre jordeböcker. Utgifven af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinavians historia genom *C. Silfverstolpe*. IV + 315 s. Sthlm 1897, 98.
Historiska Handlingar. D. 16: Nr 1.
4125. **Jungfru Marie Örtagård**. Vadstenanunnornas veckoritual i svensk öfvers. från år 1510. Efter den enda kända handskr. med tillfogande af lat. originaltexten samt inledn. utg. af *R. Geete*. XC + 308 s. Sthlm 1895.
Samlingar utgifna af Svenska Fornskriftsällskapet. H. 107, 109.
Behandlar bl. a. Birgitta såsom stiftarinna af Salvatorsorden.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 52—57 af [*C. Silfverstolpe*]; i Revue Historique 1899. T. 69, s. 170—171 af *E. Beauvois*.

4126. **Jørgensen, A. D.**, Den nordiske Kirkes Grundlæggelse og første Udvikling. (Med Tillæg.) (3) + VIII + 906 s. + Tillæg 111 s. Khvn [1874]—78.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 6, s. III—XXII af —m—r.
4127. **Kaiser, P.**, Die Stockholmer Vulgata, eine angebliche Lutherbibel. Zeitschrift für Kirchengeschichte 1892. Bd 13, s. 126—130.
4128. **Karlsson, K. H.**, Die Berechnungsart der Minuta-Servitia. Mittheilungen d. Instituts f. oesterreichische Geschichtsf. 1897. Bd 18. s. 582—587.
4129. **Kramer, K.**, Kirchliche Zustände im früheren schwedischen Gouvernement Zweibrücken. Beiträge zur bayerischen Kirchengeschichte 1895. Bd 1, s. 89—96.
4130. **Källström, A.**, Bidrag till den svenska pietismens historia. 1: Pietismen före konventikelplakatet (1726). (2) + 239 + (1) s. Sthlm 1894.
4131. **Levin, H.**, Den svenska kyrkans bekännelse i historisk belysning. 167 + (1) s. Sthlm 1897.
4132. **Levin, H.**, Om våra regala gäll. Kyrkohistorisk Årskr. 1900, s. 175—204.
4133. **Levin, H.**, Religionstvang och religionsfrihet i Sverige 1686—1782. Bidrag till den svenska religionslagstiftningens historia. Akad. afh. [Upsala.] (7) + 310 s. Sthlm 1896.
4134. **Lindgren, J. A.**, Bidrag till den svenska pietismens historia. 1: Pietismen i Stockholm 1702—1721. Akad. afh. 119 + (1) s. Upsala 1879.
4135. **Lods, A.**, L'église luthérienne de Paris pendant la révolution et le chapelain Gamba. 21 s. Paris 1892.
4136. **Lundqvist, K. G.**, Biskop Jakob Serenius och arbetet för en förbättrad bibelöversättning under Adolf Fredrik och Gustaf III. Kyrklig Tidskr. 1898, s. 349—375.
4137. **Lundqvist, K. V.**, Bidrag till kändedomen om de svenska domkapitlen under medeltiden jämförda med motsvarande institutioner i utlandet. Akad. afh. [Upsala.] XI + (1) + 255 s. Sthlm 1897.
4138. **Lundström, H.**, Bidrag till de kyrkliga böckernas historia under Karl XI:s regering. 1. En brevväxling mellan Swedberg och Spegel. 2. Om den år 1691 tillsatta bibelkommissionens utlåtande. 3. Swedbergs år 1695 afgifna försvar för sin psalmbok. Kyrkohistorisk Årskr. 1900, s. 140—174.
4139. **Lundström, H.**, Bidrag till svenska kyrkans historia ur inrikes arkiv. 1—4. Hist. Tidskr. 1894, s. 356—360; 1897, s. 61—64, 259—264.

4140. **Lundström, H.**, Bidrag till kännedomen om Olaus Martini's episkopala verksamhet.
Samlaren 1898. Extra häfte, s. 115—148.
4141. **Lundström, H.**, Hvilka äro våra äldsta domkapitel?
Kyrkohistorisk Årskr. 1900, s. 79—86.
4142. **Lundström, H.**, Till frågan om den s. k. successio apostolica inom svenska kyrkan.
Kyrkohistorisk Årskr. 1900, s. 269—271.
4143. **Lundström, H.**, Undersökningar och aktstycken. Bidrag till svenska kyrkans historia. VI + 143 s. Upsala 1898.
4144. **Mikkelsen, M. A.**, The Bishop Hill Colony, a religious communistic settlement in Henry county, Illinois. 80 + (1) s. Baltimore 1892.
Johns Hopkins University Studies. Ser. 10: 1.
Boken innehåller en skildring af en svensk sekt »Janssonisterna», deras uppkomst i Sverige och huru de sedermera hafva utvecklat sig i Amerika.
4145. **Myrberg, O. F.**, Grundtanken i sextonde århundradets reformation. Reformationspredikan på andra böndagen 1891. 15 s. Upsala 1891.
4146. **Myrberg, O. F.**, Olai Petri svar på tolf spörsmål om den evangeliska och den påfviska läran. En hufvudskrift från den svenska reformationens tid jämte tvenne reformationstal hållna i Uppsala 1891 och 1893. 120 s. Sthlm 1893.
4147. **Neander, A.**, Bidrag till den svenska brödräfsamlingens historia intill år 1750. Akad. afh. (2) + 74 s. Upsala 1883.
4148. **Nilsson, L.**, Klosterväsendet inom Linköpings stift. 1. Tiden till och med år 1344. (1) + 90 + (1) s. Akad. afh. [Lund.] Linköping 1879.
4149. **Nilsson, L.**, Klosterväsendet i Sverige. Ett bidrag till den svenska kyrkans historia. 1: Tiden till år 1348. 1. Konsist. afh. [Strengnäs.] 98 s. Linköping 1880.
4150. **Nissen, E. Tönder**, De nordiske Kirkers Historie. Efter Forfatterens Död udgivet ved *Th. G. B. Odland*. (7) + 581 + (1) s. Kristiania 1884.
4151. **Norberg, O.**, Svenska kyrkans mission vid Delaware i Nord-Amerika (i f. d. kolonien Nya Sverige). Akad. afh. [Upsala.] X + 231 + (1) s. + 2 pl. + 4 portr. + 1 karta. Sthlm 1893.
4152. **Nordin, Hj.**, Några bidrag till kännedom om kapellanernas ställning i Sverige under förra hälften af 1700-talet särskildt med afseende på förhållandena inom Upsala och Vexjö stift. 108 s. Strengnäs 1895.

4153. **Norelius, E.**, De svenska lutherska församlingarnas och svenskar-
nes historia i Amerika. Ett bidrag. VIII + 871 s. Rock Island
1890.
4154. **Palmblad, C. V.**, Religionsförföljelsen i Sverige från 1600-talet till
närvarande tid. Föredrag. 24 s. Sthlm 1878.
4155. **Petri, Laurentius**, Oeconomia Christiana. För första gången utgif-
ven, med inledning af *H. Lundström*. XIII + 84 s. Upsala 1897.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet. 11: 5.
4156. **Petri, Laurentius**, Quæstiones aliquot circa magistratum eller några
spörsmål om werdzlig öffuerheett. För första gången utgifna af
H. Lundström. XII + 29 s. Upsala 1898.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet. 11: 6.
4157. **Petri, Olavus**, Undervisning om människans ärliga skapelse, fall och
upprättelse samt tvänne fragment om helgon och om änglar. Efter
författarens egenhändiga manuskript utgifna af *O. Ahnfelt*. Festskrift
af Svenska Literatursällskapet vid Olavus-Petri-statyns aftäckande.
VII + 92 s. + 1 facs. Upsala 1898.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet. 11: 7.
4158. **Provinciale ordinis Fratrum Minorum vetustissimum secundum cod.**
Vatic. n:o 1960 denuo ed. *Fr. C. Eubel*. 90 s. Ad Claras aquas
(Quaracchi) 1892.
4159. **Pnaux, F.**, Histoire de l'établissement des protestants Français en
Suède. IX + 212 s. Paris 1891.
4160. **Pnaux, F.**, Les premiers réfugiés français en Suède, 16:e siècle.
Bulletin de la Société de l'histoire du Protestantisme français 1886.
Avril.
4161. **Quensel, O.**, Bidrag till svenska liturgiens historia. 1: Historisk be-
lysning af 1529 års handbok. Originaltexten jemte kulturhistoriska
noter och bilagor. 137 s. 2: Det svenska högmessorituals historia
intill 1614. H. 1—2. 218 + (1) s. Upsala 1890, 93.
4162. **Quensel, O.**, Några bilder från Vadstena klosterlif på 1400-talet.
Kyrklig Tidskr. 1897, s. 56—64, 198—199, 299—308.
4163. **Quensel, O.**, Vårt högmessoritual historiskt restaureradt och förkla-
radt. 36 s. Upsala 1891.
4164. **Quensel, O.**, När utkom första gången på svenska Luthers Kleiner
Katechismus?
Kyrklig Tidskr. 1896, s. 322—325.
4165. **Quensel, O.**, Ännu några ord om den första upplagan af Luthers
Kleiner Katechismus på svenska.
Kyrklig Tidskr. 1897, s. 411—415.
4166. **Records, The, of Holy Trinity (Old Swedes) Church, Wilmington,**
Del., from 1697 to 1773. Translated from the original Swedish by

- H. Burr, with an abstract of the English records from 1773 to 1810. 772 s. Wilmington, Del. 1890.
Papers of the Historical Society of Delaware. 9.
4167. **Rudbeckius, J.**, Kyrkio-stadga för Westerås stift. Utg. af *H. Lundström*. VI + 62 s. Upsala 1900.
Skrifter utgifna af Kyrkohistoriska föreningen. 2: 1.
4168. **Sachse, J. Fr.**, The German pietists of provincial Pennsylvania. 1694—1748. XVIII + 504 s. + 20 pl. Philadelphia 1895.
4169. [**Sandelin, Joh.**], »Svärmeriet» i Lillherrdal eller läseriets uppkomst 1768 enligt tillförlitliga handlingar. 118 + (1) s. Lillherrdal (tr. i Gefle) 1896.
4170. **Schmitz, H. J.**, Die Pönitentialien in den Bibliotheken Dänemarks und Schwedens.
Archiv für katholisches Kirchenrecht 1884. Bd 51, s. 877—418.
4171. **Schroeder, G. W.**, History of the Swedish baptists in Sweden and America. 316 s. + 1 port. New-York 1898.
4172. **Silfverstolpe, C.**, Om kyrkans angrepp mot »Revelationes Sanctæ Birgittæ». Ett bidrag till Birgittin-ordens historia. 50 s. Sthlm 1895. Uppläst som inträdestal i Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademien den 4 december 1894.
N. F. K. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademiens handlingar. 12: 4.
Rec. i Hist. Tidskr. 1896. Öfv. o. gr., s. 7—12 af *O. Ahnfelt*.
4173. **Silfverstolpe, C.**, Förhandlingar rörande Katarina Ulfedotters kanonisation.
Hist. Bibliotek. D. 2, s. 1—19 + 1 facs.
4174. **Silfverstolpe, C.**, Klostret i Vadstena. Historiskt utkast.
Hist. Bibliotek. D. 1, s. 1—72.
4175. **Sjöblom, Sv.**, Presterskapets privilegier af år 1650 och 1723. Akad. afh. 154 s. Karlstad 1896.
4176. **Storm, G.**, Afgifter fra den norske Kirkeprovins til det apostoliske Kammer og Kardinalkollegiet 1311—1523. Efter Optægnelser i de pavelige Arkiver. 130 s. 4:o. Kristiania 1897.
Festskrift til Hans Majestæt Kong Oscar II ved Regjerings-jubilæet den 18:de September 1897 fra det Kongelige Norske Frederiks Universitet.
4177. **Sundelin, Rob.**, Svedenborgianismens historia i Sverige under förra århundradet. (1) + IX + 288 s. Upsala 1886.
4178. **Svedberg, J.**, Två bref från Jesper Svedberg. [1711.]
Hist. Tidskr. 1892, s. 163—165.
4179. **Swedenborg, E.**, En inlaga till Kongl. Maj:t. [1770.]
Hist. Tidskr. 1893, s. 78—81.

4180. [Tottle, H. W.], Die Entwicklung des Missionslebens in Schweden während des 19. Jahrhunderts. 1—5.
Allgem. evang.-luth. Kirchenzeitung 1891, N:o 19—23.
4181. Uppbörds- och utgifts-bok, Vadstena klostets, 1539—1570. Utgifven af C. *Silfverstolpe*. XXII + 185 s. + 1 facs. Sthlm 1895.
Antiquarisk Tidakrift för Sverige. D. 16: N:o 1. 207 s. + 1 facs.
Rec. i Hist. Tidkr. 1896. Öfv. o. gr., s. 12—15 af O. *Ahnfelt*.
4182. *Wedel-Jarlsberg, E.*, née *Rosenörn-Lehn*, Une page de l'histoire des Frères-Prêcheurs. La province de Dacia. (Danemark, Suède et Norvège). (2) + 288 s. Rome 1899.

N. Finland.

1. Historia.

(Med krigshistoria, rättshistoria o. statistik.)

a) Urkundssamlingar.

4183. *Aslakirjoja* maalaislojen valaisemiseksi vuosisatamme alulla erittäinkin Savossa ja Karjalassa. [Handlingar till belysande af gällande lagar särskildt i Savolaks o. Karelen i början af vårt århundrade.] Esittänyt *J. R. Danielson*. 26 s. Helsingissä 1893.
Äfven uti Historiallinen Arkisto. 13.
4184. *Aslakirjoja*, Muutamia, maatilusloista Suomessa, ja erittäinkin n. s. Vaasa-tiluksista, 1500-luvun keskivaiheilla. [Några handlingar rörande egendomar i Finland och särskildt de k. Vasa-egendomarna i midten af femtonhundratalet.] Julkaisi *Kust. Grotenfelt*.
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 88—107.
4185. *Bidrag till Finlands historia*. Med understöd af statsmedel i tryck utgifna af Finska Statsarkivet genom *R. Hausen*. D. 1: H. 1—2. VI + 14 + 456 s. + (2) + 3 bl. facs. pl. 2: H. 1—2. 451 s. Helsingfors 1881—98.
Innehåller bl. a. Dombok för s. ö. Tavastland 1448—1502; Joh. Burei utdrag ur k. Erik XIII:s af Pommeru numera förkomna skattebok för år 1413 (Se N:o 251); Birger Trolles skatteräkenskap för Åbo slott 1463—64; Ålands saköreslängder från 1500-talet; Ransakningar och domar rörande trolldomsväsendet på Åland 1666—1678.
4186. *Bidrag till kändedomen af vårt land*, samlade och utgifna af *K. G. Leinberg*. [D.] 1—6. Jyväskylä 1885—94.
1: Innehåller bl. a. Ortsbeskrifningar m. m. från senare hälften af 1700-talet.
2: *Hülphers, A. A.*, Dagbok uppå en resa 1760 till Ryssland och Finland.

- 3: Handlingarna röra tiden 1544—1790.
 4: Innehåller bl. a. utdrag af riksregistraturen 1565—1621.
 5: Handlingarna röra tiden 1556—1790.
 6: Handlingarna röra tiden 1576—1781.

4187. **Bref**, Politiska, till Calonius 1792, den Reuterholmska regimens första år.

Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 6. Förhandlingar och uppsatser. 2. (1886, 87), s. 203—264.

4188. **Dombok**, Åbo stads, 1623—1624. Utgifven af *C. v. Bonsdorff*. (1) + 39 s. Helsingfors 1886.

Dombok, Utdrag ur Åbo stads dombok, 1624—37. 1624—25, 1626—32. Utg. af *C. v. Bonsdorff*. 1632—34. Utg. af *G. Granfelt*. 1635, 1636, 1637. Utg. af *T. Hartman*. Helsingfors 1885—98.

Bidrag till Åbo stads historia, utgifna på föranstaltande af Bestyrelsen f. Åbo stads hist. Museum. Ser. 1: 2—4, 6—9.

4189. **Handlingar** rörande förvaltningen i Finland år 1808. D. 1. Utg. af *J. R. Danielson*. 2: 1—2. Utg. af *T. Carpelan*. Helsingissä 1893, 95.

4190. **Handlingar** rörande Haapaniemi krigsskola. Offentliggjorda af *K. G. Leinberg*. (2) + 97 + (2) s. Jyväskylä 1884.

Öfvertr. från Finsk Militär Tidskr. 1884.

4191. **Handlingar** till belysande af Finlands kamerala förhållanden på 1500-talet. H. 1—4. 1—2 utg. af *Kust. Grotenfelt*. 2: Finska rusttjensts- och förlämningsregister från åren 1537—1575. 3: Finlands kamerala förhållanden på 1500- och 1600-talen. [Titeln äfven på finska.] Utg. af *K. G. Leinberg*. 4: Finlands årliga inkomster under 1500-talets senare hälft. [Titeln äfven på finska.] Utg. af *J. H. Vennola*. Helsingissä 1892, 99, 1900.

Tođistuskappaleita Suomen historiaan. 3: 1—4.

4192. **Handlingar** upplysande Finlands historia under Gustaf II Adolfs tid samlade af *J. E. Waaranen*. Utgifna efter samlarens död af Finska Statsarkivet. 2. 1615—1618. XXIV + 400 s. Helsingfors 1878.

Samling af urkunder rörande Finlands historia. Med understöd af statsmedel i tryck utgifna. D. 5.

4193. **Ifrån** lilla ofredens tider. Handlingar utg. af *K. A. Cajander*. 98 s. Åbo 1892.

4194. **Luettelo** Ruotsin kammarikollegiossa löytyvista Suomen koskevista asiakirjoista, tehnyt *K. R. Melander*. [Förteckning öfver i Sveriges Kammarkollegium befintliga handlingar rörande Finland.]

Historiallinen Arkisto 1893. D. 12, s. 488—490.

4195. **Register**, Ett, om mångehände, Som Erasmus, så wäll som Jacob Teijtus udj sine Registrationer öffner hela Findland, förfatet haffr Anno etc. 56. Från Svenska Riksarkivet. Kongelig Majestäts Arf och Eget i Finland 1537—1574. Medd. af *K. G. Leinberg*.

Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 185—208.

4196. **Scarin, A.**, Professor Algot Scarins bref samlade af *M. G. Schybergson*. 131 + (2) s. + Supplem. Helsingfors 1892, 94.
Öfvertryck ur Historiallinen Arkisto. D. 12: 2.
Brefven omfatta perioden 1726—1768.
Supplementet ingår i Historiallinen Arkisto. D. 13, s. 292—342.
4197. »Sölskattsregister, Finlands, af år 1571.» Utg. af *A. G. Fontell*. H. 1: Egentliga Finlands sölskattsregister. Tr. på Finska Historiska Samfundets bekostnad. XVI + (1) + 155 s. 4:o. Helsingfors 1892.
4198. **Teitt, J.**, Klagomålsregister emot adeln i Finland år 1555—1556. [Titeln äfven på finska.] Utgifven af *Kust. Grotenfelt*. XV + 388 s. Helsingissä 1894.
Rec. i Finsk Tidskr. 1896. Bd 39, s. 297—299 af *R. Hausen*.
4199. **Tillståndet, Om, i östra Finlands några prestgäll närmast före och efter freden i Åbo.** Medd. af *J. M. Salenius*.
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 178—184.
4200. **Ur Finland historia.** Publikationer ur de Alopäiska pappren. Redigerade af *Ad. Neovius*. LXIV + 963 + (1) + (4) s. + s. 49—50. Helsingfors 1890—95.
4201. **Urkunder, Valda, till Finlands historia. 1.** [—1697]. Utgifna af *P. Nordmann*. Tryckt med bidrag af Svenska Literatursällskapet. IV + 160 s. Helsingfors 1899.

b. Författare.

4202. **Bonsdorff, C. v.**, Om donationerna och förläningarna samt frälseköpen i Finland under drottning Kristinas regering. Akad. afh. (2) + VIII + 155 + (1) s. Helsingfors 1886.
Rec. i Hist. Tidskr. 1887. Öfv. o. gr., s. 29—40 af *G. F[orsgren]*.
4203. **Bonsdorff, C. v.**, Öfversigtlig framställning af kronoabalkonationerna i Finland vid drottning Kristinas tronafsägelse.
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 180—163.
4204. **Bonsdorff, C. v.**, Landskapsmöten i Finland på 1670-talet.
Historiallinen Arkisto 1891. D. 11, s. 222—257.
4205. **Bonsdorff, C. v.**, Lisiä vuosina 1656—1658 pidettyjen maakuntakokousten historiaan. [Innehåller en framställning af landskapsmötena i Finland 1656—58.]
Historiallinen Arkisto 1895. D. 14, s. 278—288.
4206. **Bonsdorff, C. v.**, De finska städernas representation intill frihetstiden.
Historiallinen Arkisto 1893. D. 13, s. 1—79.
4207. **Bonsdorff, C. v.**, Strödda uppsatser. 1. (1) + 165 s. Helsingfors 1898.

Innehåller: Djäknelif och djäknegång; Huru Gustaf II Adolf byllades i Finland; Landskapsmöten i Finland på 1670-talet; Om »majmiseriet»; Pesten i Åbo 1657; Åbo akademis rectoras illustres; En kvinnofråga för hundra år sedan; Finlands sista hyllning åt svensk konung.

4208. **Bref, Tvenne, från tiden för Finlands skilsmässa från Sverige.** Meddelade af *K. G. Leinberg*.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 11. 1897 (tr. 1898), s. 190—194.
4209. **Castrén, R., Finska deputationen 1808—1809.** (3) + 84 + 81 s. Helsingfors 1879.
Ingår äfven något förkortad i förf:s »Skildringar ur Finlands nyare historia». Saml. 1. Helsingfors 1881—82, s. 1—114.
4210. **Danielson, J. R., Finlands förening med ryska riket.** Med anledning af K. Ordins arbete »Finlands underkufvande». 196 s. Borgå 1890. (Se N:o 4238.)
Rec. i Finsk Tidkr. 1890. Bd 29, s. 368—373 af *L. Meckelin*.
4211. **Ehrenmalm, L. J., Folkbristen i Finland i medlet af 1700-talet.** Ett utlåtande. Meddeladt af *A. Hjelt*.
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 1, s. 93—108.
4212. **Elmgren, S. G., Finlands befolkning 1553 och 1560.**
Historiallinen Arkisto 1876. D. 5, s. 22—31.
4213. **Elmgren, S. G., Riksdagsmannaval i Åbo 1769.**
Historiallinen Arkisto 1876. D. 5, s. 37—41.
4214. **Estlander, B., Bilder ur donationsböndernas historia i Östra Finland.** Historisk skildring. 50 s. Helsingfors 1899.
Skrifter utg. af »Svenska Folkskolans Vänner». H. 43.
4215. **Forsström, O. A., Eräs asiapaperi vuodelta 1413, koskeva Suomen keskiajan historiaa.** [Ett dokument från år 1413 rörande Finlands medeltidshistoria.] 11 s. Jyväskylä 1881.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 18.
4216. **Frosterus, G., De vestliga finska folken i forntiden.**
Finsk Tidkr. 1881. Bd 10, s. 425—448; 11; s. 3—19.
4217. [**Golovin, Vlad.**], Blad ur Finlands nutid och forntid. Storfurstendömet Finlands nuvarande ställning, historiskt-polemiskt utkast af En opartisk iakttagare. (1) + 177 s. Helsingfors 1891.
4218. **Gripenberg, G. A., Kort utkast till de finska truppernas historia.** (1) + 24 + (1) s. + 8 pl. Helsingfors 1885.
4219. **Grottenfelt, Kust., Hannu Gericken lähetys Suomeen v. 1540.** [H. Gericks beakickning till Finland 1540.]
Historiallinen Arkisto 1892. D. 12, s. 96—116.
4220. **Historia, Kuvallinen Suomen, vanhimmista ajoista nykyaikaan saakka.** [Illustrerad finsk historia från äldsta tider till våra dagar.] Osa 1: *Wallin, V., Kuvauksia Suomen kansan esihistoriasta.* [Bilder ur finska folkets äldsta historia.] 2: *Forsström, O. A., Suomen keskiajan historia.* [Finlands medeltidshistoria.] 3: *Grottenfelt, Kust.,*

- Suomen historia uskonpuhdistuksen aikakaudella 1521—1617. [Finlands historia 1521—1617.] Jyväskylä 1894—[1902.]
4221. **Hjelt, A. J.**, Några flyktingar från finskt håll till Ryssland efter 1772 års statshöfning.
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 99—105.
4222. **Ignatius, K. E. F.**, Några anteckningar rörande nordliga Finlands östra gräns.
Historiallinen Arkisto 1876. D. 5, s. 10—21.
4223. **Jalkanen, K. J.**, Verot Rantalammilla v:ina 1562—1620. [Innehåller en del statistiska upplysningar.]
Historiallinen Arkisto 1892. D. 12, s. 161—197.
4224. **Jägerhorn, J. A.**, J. A. Jägerhornin vuonna 1809 Suomelle ehdotama unsi perussääntö. Julaisut *E. G. Palmén*. [Förslag till regeringsform för Finland 1809.]
Historiallinen Arkisto 1884. D. 8, s. 208—248.
4225. **Klick, C. H.**, Bref från Anjalammen Carl Henrik Klick. Medd. af *B. Hausen*.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 26. Förhandlingar o. uppsatser. 8. (1894), s. 247—278.
4226. **Klick, C. H.**, Bref från major Carl Henrik Klick till fru Helena Sofia Glansenstjerna. Medd. af *B. Hausen*.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 24. Förhandlingar och uppsatser. 7. (1898), s. 65—71.
4227. **Liljenstrand, A.**, Finlands jordnaturer och äldre skatteväsende, jemte ett blad nr dess kulturhistoria. 437 s. Andra tillökade uppl. VII + 463 s. Helsingfors 1879, 94.
4228. **Lindeqvist, K. O.**, Ahvenan kongressin Suomelle tuottamista rasituksesta. [Om de pålagor fredskongressen på Åland medförde.]
Historiallinen Arkisto 1896. D. 14, s. 707—718.
4229. **Lindeqvist, K. O.**, Pikku vihan aika Suomessa. [Lilla ofreden i Finland.] Progr. 65 + XXIV + (1) s. Tavastehus 1889.
4230. **Lindeqvist, K. O.**, Suomen oloista ison vihan aikana. [Om förhållandena i Finland under stora ofredens tid.] Akad. afh. (4) + 171 + (1) s. Helsingissä 1886.
4231. **Melander, K. R.**, Kuvaus Suomen oloista vuosina 1617—1634. [Framställning af Finlands ställning under åren 1617—1634.] 1. Akad. afh. (4) + 245 + (1) s. Helsingissä 1887.
4232. **Melander, K. R.**, Muutamia tieto apu-eli viidenkymmenennen rahan verosta Suomessa. [Notiser öfver 1601 o. 1602 upphäfdä skatter.]
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 204—218.
4233. **Melander, K. R.**, Muutamia tietoja Suomen kaupunkien neuvostoista 17 vuosisadan alkupuolelta. [Om rådet i Finlands städer under förra hälften af 17:e seklet.]
Historiallinen Arkisto 1894. D. 13, s. 218—254.

4234. **Melander, K. R.**, Suomen ynnä Käkisalmen läänien ja Inkerin veroista vuosilta 1617—1634. [Om skatterna i Finland, Kexholms län och Ingermanland år 1617—34.]
Historiallinen Arkisto 1896. D. 14, s. 315—706.
4235. **Melander, K. R.**, Vuokraukset ynnä talojen lyhennykset Suomessa, Käkisalmen läänissä ja Inkerissä vuosina 1617—34. [Om arrende-förhållandena i Finland, Kexholms län och Ingermanland 1617—34.]
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 1, s. 111—314.
4336. **Neovius, Ad.**, Furstebesök i Finland. (2) + 172 s. Borgå 1900.
4237. **Nordmann, P.**, Nya bidrag till finska krigshistorien 1656.
Finsk Tidkr. 1888. Bd 25, s. 40—52.
4238. **Ordin, K.**, Pokorenie Finljandii. Opyt opisanija po neizdannym istočnikam. [Finlands underkufvande. Försök till skildring efter outgifna källor.] T. 1. XI + 460 + 10 + 122 + (1) s. + 1 karta. S.-Peterb. 1889. (Se N:o 4210.)
T. 2 behandlar tiden efter 1809.
4239. **Palmén, E. G.**, Anteckningar ur inrikes rådsprotokollen om finske tjänstemäns tillsättande på 1740-talet.
Historiallinen Arkisto 1878. D. 6, s. 185—206.
4240. **Petri, Laurentius Aboicus, Rimkrönika.** Finska historiens förstling. Utg. af S. [G.] *E[ilmgren]*.
»Till Universitetets 250 års minne.» Festskrift utgifven af västfinska afdelningen. Helsingfors 1890, s. 33—42.
4241. **Ruuth, J. W.**, Erästä vanhasta, Kymijokea myöten kulkeneesta valtarajasta. [En gammal riksgräns längs Kymmene älf.]
Historiallinen Arkisto 1891. D. 11, s. 271—285 + 1 karta.
4242. **Ruuth, J. W.**, Tutkimuksia Suomen ja Hansan välisistä suhteista ennen vuotta 1435. [Undersökningar om förhållandena mellan Finland och Hansan före år 1435.] Akad. afh. 80 s. Helsingissä 1882.
4243. **Ruuth, J. W.**, 1500-luvun maakirjoissa mainituista »flötesveroista». [Om »flöteskatteina»].
Historiallinen Arkisto 1892. D. 12, s. 52—87.
4244. **Schybergson, E.**, Bidrag till kändedomen af krigsväsendet i Finland vid generalmönstningen 1663. Sammanställda. 23 s. Helsingfors 1877.
Historiallisiä Tutkimus-kokeita. 2.
4245. **Schybergson, M. G.**, Bidrag till Finlands inre historia åren 1721—1731. VI + 163 s. Helsingfors 1875.
4246. **Schybergson, M. G.**, Finlands historia. D. 1. VII + 562 s. 2. 498 s. Helsingfors 1887—89.
H. 1 rec. i Nordisk Tidkr. 1888, s. 324—326 af *P. Sondén*; D. 1—2 rec. i Hist. Tidkr. 1890. Öfv. o. gr., s. 51—59 af *L. Helander*; i Historische Zeitschrift 1890. Bd 64, s. 565—567 af *F. Arnheim*.
Ny uppl. Helsingfors 1902—03.

4247. **Schybergson, M. G.**, Geschichte Finnlands. Deutsche Bearbeitung von *F. Arnheim*. XXIV + 668 s. Gotha 1896.
Geschichte der europäischen Staaten. Herausgegeben von A. H. L. Heeren, F. A. Ukert, W. v. Giesebrecht und K. Lamprecht. 57: 1.
Rec. i Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft 1896/1897. Monatsblätter, s. 216—221 af *L. Stavenow*; i *Finak Tidskr.* 1897. Bd 42, s. 143—151 af *C. v. Bonsdorff*; i *The English Historical Review* 1897, s. 807—808 af *W. R. Morfill*.
4248. **Schybergson, M. G.**, Konventen i grefve Per Brahes finska förlänningar.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 13. Förhandlingar och uppsatser. 4. (1888—89), s. 29—54.
4249. **Schybergson, M. G.**, Finlands statsrättsliga ställning under medeltiden.
Finsk Tidskr. 1876. Bd 1, s. 67—80.
4250. **Suutarla, Zef.**, Den historiska utvecklingen af Finlands grundlagar. Tre föredrag. Översättning. 85 s. Helsingfors 1895.
Folkupplysnings-sällskapets skrifter. 92.
4251. **Tabeller** rörande Finlands handel åren 1570—1622. Utarbetade af *T. S. Dillner*.
Historiallinen Arkisto 1894. D. 13, s. I—CL.
4252. **Tawasttjerna, W.**, Muutamia tietoja Vatikanin arkistosta. [Aktstykker rörande Finlands medeltidshistoria samlade i vatikanska arkivet.]
Historiallinen Arkisto 1898. D. 15, s. 825—864.
4253. **Tigerstedt, E. S.**, Anteckningar om Savolax fotjägareregemente.
Finsk Militärtidskr. 1890, s. 1—12.
4254. **Wallin, V.**, Den svenska befolkningens i Finland härstamning.
Finskt Museum 1894. D. 1, s. 41—45, 78—80.
4255. **Wallin, V.**, Suomen maantiet Ruotsin vallan aikana. Historiallismaantieteellinen, kolmella kartalla valaistu tutkimus. [Finlands landsvägar under det svenska väldets tid.] *Akad. afh.* 141 s. Helsingissä 1893.
Fennia 8.
4256. **Vennola, J.**, Pohjoissuomen maalaisvarallisuus 16:lla ja 17:lla vuosisadella. [Förmögenhetsomständigheterna på landet i Norra Finland under 16 o. 17 århundradet.] *Akad. afh.* 278 s. + 5 tab. Helsingfors 1900.
Tutkimuksia Suomen talandellista hist. 2.
4257. **Vennola, J.**, Suomen vuotuiset tulot 1500-luvun jälkipuoliskolla. [Finlands årliga inkomster under 1500-talets senare hälft.] XVII + 179 s. Helsingfors 1900.
4258. **Wieselgren, H.**, Med prestaf och profoss. Två diplomaters färd i Finland 1616.
»Ljus åt vårt folk!» 1892. [Finskt] litterärt album, s. 19—37.

4259. **Wrede, R.**, Drag af fornfinnsk rettslif.
Tidskrift for Retsvidenskab 1896. D. 9, s. 353—377.
4260. **Yrjö-Koskinen, G. Z.**, Suomen kansan historia. 2 uudistettu pain.
[Finlands historia, 2:a omarb. uppl.] 1—2. 625 s. Helsingissä [1881]—82.
Af den första uppl. utk. en svensk öfversättning Sthlm 1874 rec. af
R. Tengberg. 16 s. Tavastehus 1876. Aftryck från Svensk Tidkr.
1875.
4261. **Yrjö-Koskinen, G. Z.**, Suomenmaan keskiaikaisesta aatelistosta. [Om
Finlands adel under medeltiden.]
Historiallinen Arkisto 1884. D. 8, s. 1—46.
4262. **Yrjö-Koskinen, G. Z.**, Tutkimus maanonnistus-zeikosta Suomen-
maassa keskiaikana. [Undersökningar om jordeganderätten i Finland
under medeltiden.] Progr. 50 s. 4:o. Helsingissä 1881.
Rec. i Finsk Tidkr. 1881. Bd 11, s. 55—58 af *A. L.*

2. Biografi, genealogi och heraldik.

4263. **Aspellin, J. B.**, Muistoonpanoja taiteilijoista Suomessa ennen aikaan.
[Anteckningar om konstnärer i Finland i fornda dagar.]
Historiallinen Arkisto 1884. D. 8, s. 73—108.
4264. **Bergholm, A.**, Sukukirja. Suomen aatellitomia sukuja. [Släktbok.
Finlands ofrälse släkter.] Osa 1—2. XI + 1566 s. Helsingissä (tr.
Kuopiossa) 1900—[01].
4265. **Bomansson, K. A.**, Finlands landskapsvapen normaliserade och ut-
gifna.
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 298—337 + 5 planscher.
4266. **Granfelt, G. F.**, Finlands ridderskaps och adels vapenbok jämte be-
skrifning. Utgifven enligt Ridderskapet och Adeln på Landtdag år
1888 fattade beslut. (1) + 62 s. + 26 vapenplanschidor. Fol. Hel-
singfors 1890.
4267. **Granfelt, G. F.**, Finlands städers vapenbok. 1: Städer anlagda före
år 1721. 33 s. + 6 pl. Helsingfors 1892.
Särtryck ur Historiallinen Arkisto 12.
4268. **Grottenfelt, Kust.**, Muutamia lisiä Suomen keskiaikaisen aateliston
genealogiaan. [Genealogiska upplysningar om några finska medeltids-
släkter.]
Historiallinen Arkisto 1898. D. 15, s. 303—314.
4269. **Handbok**, Finsk biografisk, utgifven under medverkan af äldre och
yngre vetenskapsmän af *T. Carpelan*. H. 1—10. 1599 s. Helsing-
fors 1895—1900.

4270. **Hausen, R.**, Finlands medeltidssigill. I afbild utgifna af Finlands Statsarkiv. III + (1) + 41 s. + 22 pl. 4:o. Helsingfors 1900.
4271. **Landshöfdingar i Finland 1635—1809, från hvilka skrivelser till Kongl. Maj:t förvaras i Svenska Riksarkivet. Efter en handling i Svenska Riksarkivet meddeladt af K. G. Leinberg.**
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 2, s. 25—82. Äfven separat.
4272. **Nimikirja, Biografinen. Elämäkertoja Suomen entisiltä ja nykyajoilta toimittanut Suomen Historiallinen Seura. [Finskt biografiskt lexikon. utgifvet på föranstaltande af Finska Historiska Föreningen.] 844 + (1) s. Helsingissä 1879—83.**
4273. **Palmskiöld, E.**, Vapensköldar, fordom uppsatta i Finlands kyrkor, efter en gammal handteckning, i tryck utgifna af *R. Hausen*. (2) + XLIX + (2) s. 4:o. Helsingfors 1882.
4274. **Ruuth, J. W.**, Suomen rälssimiesten sineteistä lopulla 1500-lukua ja alussa 1600-lukua. [Finska frälsemäns signet i slutet af 1500- och början af 1600-talet.]
Historiallinen Arkisto 1891. D. 11, s. 286—348.
4275. **Wasastjerna, O.**, Ättartaflor öfver den på Finlands riddarhus introducerade adeln. D. 1—3 (Suppl.) Borgå 1879—1883.
Rec. i Hist. Bibliotek. D. 6, s. XXIII—XXIV af —er—; i Finsk Tidskr. 1881. Bd 11, s. 146—154 af *A. G. Fontell*; i Finsk Tidskr. 1883. Bd 15, s. 294—295 af *A. G. Fontell*.
4276. **Tigerstedt, K. K.**, Bröderne *Cröell*. Tidsbilder från 1600-talet.
Finsk Tidskr. 1880. D. 8, s. 187—198, 257—278.
4277. **Renvall, R. A.**, *Anders De Bruce*, landshöfding i Nylands och Tavastehus län. Anteckningar och utdrag ur hans efterlemnade papper.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 18. Förhandlingar o. Uppsatser. 4. (1888—89), s. 55—60.
4278. **Schybergson, M. G.**, *Lars Johan Ehrenmalm*.
Skrifter utg. af Sv. Literatursällskapet i Finland. 9. Förhandlingar o. Uppsatser. 3. (1887—88), s. 120—199.
4279. **Leijonhufvud, A.**, Grefve Axel Leijonhufvuds diarium öfver utgångna bref. [1588.] Fragment. Medd. af *K. G. Leinberg*.
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 67—82.
4280. **Hjelt, A. J.**, *Erik Lencqvist*, en finsk präst och hädforsare i föregående århundradet. Biografisk skizz.
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 35—61.
4281. **Neovius, Ad.**, Spridda anteckningar rörande *Henric Gabriel Porthan*.
Historiallinen Arkisto 1898. D. 15, s. 214—248.
4282. **Porthan, H. G.**, Bref från Henrik Gabriel Porthan till samtida. Utgifna af *E. Lagus*. IX + 359 + (1) s. Helsingfors 1898.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 38.

4283. **Schybergson, M. G.**, Ett bref från H. G. Porthan till C. F. Menander.
Finsk Tidskr. 1891. Bd 81, s. 298—295.
4284. **Ramsay, J.**, Ett bleknadt minne: *Anders Vilhelm Ramsay*.
Finsk Tidskr. 1899. Bd 46, s. 15—82 + 2 pl.
4285. **Lagus, W.**, *Karl Birger Rutström* ibland finnar.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 20. Förhandlingar och uppsatser. 6. (1890—92), s. 81—50.
4286. **Schybergson, M. G.**, En skrift af *Hartvig Henriksson Speitz*.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 24. Förhandlingar och Uppsatser. 7. (1892—93), s. 79—82.
4287. **Schybergson, M. G.**, *Göran Magnus Sprengtportens* afgang från generalguvernörsämbetet i Finland 1809.
Finsk Tidskr. 1891. Bd 80, s. 167—185.
4288. **Bonsdorff, C. v.**, Tvänne krigsmän från stora ofredens tid. [*Henrik Kristersson Spåre* o. *Henrik Johan Spåre*.]
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 9. Förhandlingar och uppsatser. 8. (1867—1868), s. 1—38.
4289. **Stackelberg, M.**, Kalender öfver adeliga, friherrliga och grefliga ätten *Stackelberg*. 3 + 73 s. Helsingfors 1869.
4290. **Schauman, G.**, *Jakob Tengström* och *Anders Schönberg*.
Finsk Tidskr. 1898. Bd 44, s. 416—435.
4291. **Schybergson, M. G.**, *Jakob Tengström* såsom historiker. Föredrag hållet d. 9 november 1898.
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 1, s. 1—21.
4292. **Schybergson, M. G.**, Ur ärkebiskop *Jakob Tengströms* franska brefkoncept.
Finsk Tidskr. 1896. Bd 40, s. 8—20.
4293. **Schybergson, M. G.**, Ur ärkebiskop *Jakob Tengströms* svenska korrespondens. 1—2.
Finsk Tidskr. 1892. Bd 32, s. 22—32, 138—150.
4294. **Snellman, A. H.**, *Ljungi Tuomaanpoika*, Pohjanmaan pappi ja lain suomentaja.
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 2, s. 1—24.
Ljungo Thomasson var en ifrig anhängare af hertig Karl.
4295. **Tigerstedt, E. S.**, Anteckningar om adeliga ätten *Tigerstedt* 1691—1891. 103 s. S:t Michel 1891. Tr. i 200 ex.

3. Ortshistoria.

4296. **Boldt, R.**, Ortsbeskrifningen i Finland på 16- och 1700-talen. Anteckningar.
Meddelanden af geografiska föreningen i Finland. 5. 1899—1900, s. 1—60 + (1) s.

4297. **Leinberg, K. G.**, Finlands territoriala församlingars ålder, utbildning och utgrening intill 1885 års utgång. (2) + IV + 159 s. Jyväskylä 1886.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 8
Rec. i Finsk Tidskr. 1887. Bd 23, s. 885—888 af C. v. B[onsdorff].
Ny uppl. 1906.
4298. **Wieselgren, H.**, Finland. 40 s. + 1 karta. Sthlm 1891.
Studentföreningen Verdandis småskrifter. H. 84.
4299. **W[rede], R. A.**, Finland för två århundraden sedan. 16 s. Helsingfors 1876.
Pennbibliotek f. sv. allmogon i Finland, utg. af Nyländingar. H. 29.
-
4300. **Dillner, T. S.**, *Björneborgs stads historia*.
Finsk Tidskr. 1898. D. 45, s. 66—79.
4301. **Buuth, J. W.**, *Björneborgs stads historia*. Utgifven på Björneborgs stads bekostnad. (4) + 574 s. + 9 släktafäror + 7 kartor + XXIX s. Helsingfors 1897.
4302. **Allardt, And.**, En bordsrättsfråga i *Borgå* socken på 1600-talet.
Finsk Tidskr. 1891. Bd 81, s. 420—429.
4303. **Allardt, And.**, *Borgå läns sociala och ekonomiska förhållanden åren 1539—1571*. Akad. afh. (1) + 188 + (1) + CV s. + 1 tabell + 1 karta. Helsingfors 1898.
4304. **Neovius, Ad.**, *Anteckningar rörande Borgå stads och sockens historia*. 1. (1) + 212 s. Borgå 1897.
4305. **Sparre, L.**, *Det gamla Borgå*. Föredrag i Lycei solennitetssal söndagen 3 april 1898. (4) + 29 s. + illustr. + 4 plan. 4:o. Borgå 1898.
4306. **Bergman, E. W.**, *Några blad ur Carleborgs grefskaps historia 1652—1659*.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 28. Förhandlingar och Uppsater. 8. (1893—94), s. 81—89.
4307. **Bergman, Carl**, *Historisk och oekonomisk beskrifning öfver sjöstaden Ekenäs*. (Akad. disp. från 1760.) 44 s. 4:o. Ekenäs 1883.
4308. **Ekenäs**, dess historiska minnen och omgifningar. Af *-el-el* [*Axel Fogelholm*] och C. R. Med illustrationer och plankartor. 97 s. Ekenäs 1897.
4309. **[Fager, P.]**, *Minnesblad ur Fiskars bruks historia 1649—1899*. 68 + (3) s. + 7 pl. + 1 karta. Helsingfors 1899.
4310. **Chydenius, Jac.**, *Om Gamla Carleby*. (Akad. afh., utg. 1754.) 1. 39 s. 2. 50 + (3) s. + 1 pl. Gamlakarleby 1884.
4311. **Born, V. M. v.**, *Beskrifning och historia om Gammelbacka egendom i Borgå socken*. 127 s. + 1 Tabell + 2 kartor. Borgå 1895.
4312. **Collin, C. A.**, *Några upplysningar om Hauho härad år 1571 (dess uppkomst, »sölfskatten»)*. 15 s. Helsingissä 1881.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 14.

4313. **Ehrström, E.**, *Helsingfors stads historia från 1640 till stora ofreden.* III + 171 s. Helsingfors 1890.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 15.
4314. **Hertzberg, R.**, *Helsingfors för 300 år sedan och i våra dagar. Med teckningar af A. Federley.* 1. 317 + (2) s. Helsingfors 1888—89.
4315. **Grotenfelt, Kust.**, *Valtiopäivämies-vaali Helsingissä v. 1643.* [Riksdagsmannavalet i Helsingfors 1643.]
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 88—87.
4316. **Nordmann, P.**, *Första bladet i det n. v. Helsingfors historia.*
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 84. Förhandlingar och uppsatser. 10. 1895—96 (tr. 1897), s. 185—187.
4317. **Vestermarck, R.**, *Några upplysningar om Gamla Helsingfors.* 28 s. Helsingfors 1878.
Historiallissa Tutkimus-kokeita. 7.
4318. **Salenius, J. M.**, *Några spår af kriget i Jääskis härad.* (Ur Jääskis härads räkenskaper för senare hälften af sextonde seklet.)
Historiallinen Arkisto 1878. D. 6, s. 189—157.
4319. **Maaherra R. V.** v. *Essenin kirjeitä Kajaanin voutikunnan virkamiehille 1720-luvulta. Esittänyt A. H. Snellman.* [Landshöfding R. V. v. Essens bref till *Kajana* läns embetsmän från slutet af 1720-talet.]
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 164—172.
4320. **Ignatius, K.**, *Tietoja Kangasalan pitäjistä ja verooloista Ylä-Satakunnassa v. 1540-1577.* [Underrättelser om Kangasala socken och skatteförhållandena i Öfre-Satakunda 1540—1577.] 24 + XXII s. Helsingissä 1890.
Länsi-Suomi. 4.
4321. **Forsström, O. A.**, *Tietoja eräästä Pohjois-Karjalassa vuonna 1697 tapahtuneesta talonpoikaismetelistä.* [Ett bonduppror i Norra *Karelen* 1697.]
Historiallinen Arkisto 1891. D. 11, s. 258—270.
4322. **Tigerstedt, K. K.**, *Bidrag till Kexholms läns historia under drottning Kristinas tid.* Progr. 1—9. 150 + CIV. Åbo 1877—80, 1883—87.
4323. **Bonsdorff, C. v.**, *Kexholms och Viborgs slott år 1681.*
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 291—297.
4324. **Schvindt, Th.**, *Käkisalmen pesälinnan ja entisen linnoitetun kaupungen rakennushistorian aineksia.* [Kexholms slotts och den forna befastade stadens byggnadshistoria.] 123 s. + 14 kartor, planer o. pl. Helsingissä 1898.
Analecta archeologica fennica. 2: 2.
4325. **Fagerlund, L. W.**, *Anteckningar om Korpo och Houtskärs socknar.* 338 s. + 23 s. nottryck + pl. + 1 karta. Helsingfors 1878.
Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk. Bd 28. Rec. i Finsk Tidskr. 1879. Bd 6, s. 336—338 af R. Hausen.

4326. **Aspelin, J. E., Korsholman vallien vaiheista.**
Joukaheinen 1897. H. 11, s. 15—26 + 2 pl.
Korsholms slott låg i närheten af staden Wass.
4327. **Granit, B., Muistelmia Kuopion kaupungin satavuotisen olemassaolon ajalta 1782—1882.** [Minnen från *Kuopio* stads hundraåriga tillvaro.] 136 s. Kuopio 1882.
4328. **Hausen, R., Kuustö slott. Historisk arkeologisk beskrifning.** XII + 70 s. + 4 pl. 4:o. Helsingfors 1881, 83.
4329. **Rosberg, J. E., o. Fleege, U. A., Kyrkslätt socken. Dess natur, utveckling och historia.** D. 1: H. 1—5. 78 s. 2: H. 1—6. 96 s. Helsingfors 1900.
4330. **Nervander, E., Lojo kyrka och dess medeltidsmålningar. Med 11 illustrationer.** (3) + 96 s. Helsingfors 1896.
Bidrag till Lojo sockenbeskrifning. 3.
4331. **Hedengren, J., Malmgård egendom i Pernå socken. Anteckningar till godsets historia.** (2) + 163 + (1) s. + 1 bilaga. Lovisa 1898.
4332. **Bonsdorff, C. v., Blad ur Nykarleby historia.**
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 62—98. Äfven separat.
4333. **Stadius, U., Mellersta Nylands folkhögskola samt historiska anteckningar om Esbo, Helsinge, Kyrkslätt och Sjundeå socknar. På uppdrag af folkhögskolans elevförbund samt till invigningen af skolans nya byggnad utgifvet.** 78 + (1) s. Helsingfors 1897.
4334. **Gebhard, Hannes, Savonlinnan läänin oloista vuoteen 1571.** [Förhållandena i *Nyslotts* län intill år 1571.] Akad. afh. (3) + 114 + LXIII s. Helsingissä 1889.
Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk. Bd 49.
4335. **Salenius, J. M., Tietoja Savonlinnan kaupungista vuosilta 1639—1742.** [Underrättelser om staden *Nyslott* 1639—1742.]
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 26—34.
4336. **Cajander, K. A., Udenkaupungin muinaisia.** [*Nystads* historia.] 1: 1—2. 1616—1647. 334 + (1) s. Turku 1889, 95.
4337. **Cajander, K. A., Tavasthandeln och Nystad.** 34 s. Nystad 1890.
4338. **Leinberg, K. G., Meddelanden angående Nådendals kloster.**
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 24. Förhandlingar och Uppsatser. 7. (1892—98), s. 119—128.
4339. **Aspelin, J. E., Olofsborg. Berättelse om slottsbyggnaderna uppsatt före borgens restaurering 1872—77.** 22 illustr. efter teckningar af C. E. Ohrling o. O. Kleinch. (2) + 67 s. Borgå 1886.
Utk. äfven på finska.
4340. **Elmgren, S. G., Ödeshemman i Pargas åren 1573—1727.**
Historiallinen Arkisto 1876. D. 5, s. 82—86.

4341. **Sandell, L. H.**, Arkeologisk och historisk beskrifning öfver den svenskspråkiga delen af *Pedersöre* härad. 146 s. Helsingfors 1891.
Luett. Suomen muinaisjään. 17.
4342. **Enckell, A.**, Upplysningar rörande *Pyttis* socken år 1571, samlade ur uppgifter i de längder, som finnas bevarade i Statsarkivet rörande fördelningen af »Sölskatten» i nämde socken. 15 s. Helsingfors 1879.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 8.
4343. **Hartman, T.**, *Raseborgs* slotts historia. 155 + (1) s. + 6 pl. Helsingfors 1896.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 83.
4344. **Schjerfbeck, M.**, Raseborg.
Turistföreningens i Finland Årbok 1890, s. 1—14.
4345. **Lagus, W.**, Rantasalmen ja Tavisalmen pitäjiä koskevia tietoja vuodelta 1571. [Underrättelser rörande *Rautasalmi* och Tavisalmi socknar från år 1571.] 12 s. Helsingissä 1880.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 12.
4346. **Nyström, Garib.**, Tietoja *Saarion* pitäjän asemasta ja veroista v. 1539—1572. Suomen valtionarkistosta koonnut. [Underrättelser om Saario sockens utsträckning o. skatter.]
Historiallinen Arkisto 1884. D. 8, s. 47—72 + 1 karta.
4347. **Born, V. M. v.**, Beskrifning och historia om *Sarvlaks* egendom i Perno socken sammanställd. 2:a tillökta uppl. III + (3) + 212 s. + 15 kartor o. pl. + 1 bilaga. Helsingfors 1900.
1:a uppl. utk. Lovisa 1888 betydligt mindre.
4348. **Rancken, J. O. I.**, *Sastamala*, H. G. Porthans jemta efterföljares misstag därom; med ledning af C. H. Asp. 35 s. Wasa 1888.
Historisk utredning af nämnda sockens läge.
4349. **Ruuth, J. W.**, Satakunnan asutusoleista keskiajalla. [Om bosättningsförhållandena i *Satakunda* under medeltiden.]
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 1--28.
4350. **Grant, B.**, Muntamia tietoja Savon oloista v. v. 1710—1714. [Några underrättelser om *Savolaks'* förhållande 1710—14.] 21 s. Kuopiossa 1877.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 6.
4351. **Schybergson, M. G.**, Två bidrag till historien om *Sveaborgs* grundläggning.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 28. Förhandlingar o. uppsatser. 8. (1893—94), s. 240—246.
4352. **Jalkanen, K. J.**, Pohjois-Hämeen erämaat, asutus ja olot vuoteen 1620. [Norra *Tavastlands* ödemarken, deras bebyggande och tillstånd intill 1620.] Akad. afh. [Helsingissä.] 146 + LIX s. Hämeenlinna 1892.

4353. **Malin, V.**, Hämeen koukku- ja tankomitoista Kustaa Waasan aikana. [Om Tavastlands koukku- o. tanko-mått under Gustaf Wasas tid.] Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 214—228.
4354. **Ingman, S.**, Eräs vanha pormästari-riita. [Uleåborg.]
Joukahainen 1897. H. 11, s. 43—75.
Angår striden mellan borgmästar Kröger och staden Uleåborg 1652—62.
4355. **Aspelin, H. Em.**, *Wasa stads historia*. [D.] 1—2. VI + 787 s. + 1 portr. + 3 pl. + 3 kart. Nikolaistad 1892—97.
Rec. i Finsk Tidskr. 1895. Bd 38, s. 148—151 af *M. G. Schybergson*.
4356. **Aspelin, H. Em.**, Lehtiä Waasan kaupungin historiasta. [Några blad ur Wasa stads historia.] Akad. afh. (1) + 135 + (1) s. + 1 pl. Helsingissä 1882.
4357. **Almberg, E.**, Muutamia tietoja Wehmaan kihlakunnan oloista Kustaa Waasan hallituksen loppuoliskolla. [Några underrättelser om Wehmo härads tillstånd mot slutet af Gustaf Wasas regering.] 14 s. Helsingissä 1876.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 1.
4358. **Bonsdorff, C. v.**, Bidrag till förlänningarnas historia i Wemo härad under drottning Kristinas förmyndare. 21 s. Tammerfors 1883.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 21.
4359. **Danielson, J. R.**, *Viborgs läns återförening med det öfriga Finland*. (1) + 166 s. Helsingfors 1894.
4360. **Hannikainen, G. O. G.**, Vanhan Suomen eli Viipurin läänin oloista 18:lla vuosisadalla. [Om förhållandena i Gamla Finland eller Viborgs län under 18:de århundradet.] Akad. afh. (3) + IV + 187 + (1) s. Helsingissä 1888.
4361. **Lagus, W. G.**, Några förhållanden i Wiborg under ryska okkupationen. Progr. 50 + 15 s. Wiborg 1889.
4362. **Lagus, W. G.**, Några förhållanden i Wiborg under stora ofredens första skede. Progr. 39 s. Wiborg 1887.
4363. **Lagus, W. G.**, Ur Wiborgs historia. Minnesskrift utgifven på Wiborgs stads bekostnad. [D.] 1. (4) + XX + 222 + (2) + XLIV s. + 5 pl. 2: H. 1. Befolknings- och språkförhållanden under svenska tiden. Wiborgska ätter. 3 + VI + 149 + XXVI s. Wiborg 1893, 95.
1 rec. i Finsk Tidskr. 1894. Bd 36, s. 288—293 af *Jac. Ahrenberg*.
4364. **Wrede, K. A.**, Skisser från det gamla Wiborg. Med historisk text af *W. G. Lagus*. 34 s. + 26 pl. Helsingfors 1895.
4365. [**Hackman, A.**], Några meddelanden om Viborgs slott under Vasakonungarna. Sammanställda ur slottets räkenskapsböcker och ur tryckta källor.
Kaukomieli 2, Viborgska afdelningens album 1890, s. 1—83.

4366. **Ignatius, K. E. F.**, Asiakirja valaiseva Viipurin linnan tilaa 17:sta vuosisadalla. [En inventarieförteckning från Wiborgs slott år 1646.] Historiallinen Arkisto 1894. D. 13, s. 255—281.
4367. **Saarinen, S.**, Muutamia Virolahden pitäjätstä koskevia tietoja vuodelta 1571. [Några underrättelser rörande *Wirolaks* socken år 1571.] 12 s. Helsingissä 1881.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 19.
4368. **Westerling, O.**, Vähäisen reduktionitoimesta Turun läänissä Kaarle XI:n aikana. [Litet om reduktionsverket i Åbo län under Karl XI:s tid.] 14 s. Helsingissä 1881.
Historiallisia Tutkimus-kokeita. 18.
4369. **Bonsdorff, C. v.**, Åbo stads historia under 17 seklet. D. 1. 693 + XVI s. 2: H. 1. 236 s. Helsingfors 1889—98.
Bidrag till Åbo stads historia. Utg. på föranstaltande af bestyrelsen för Åbo stads historiska museum. Ser. 2: H. 1—5.
Rec. i Finsk Tidskr. 1895. Bd 38, s. 417—435 af *T. Carpelan*.
4370. **Carpelan, T.**, Åbo i genealogiskt hänseende på 1600- och början af 1700-talen. III + 183 s. Helsingfors 1890.
Västra Finland (Länsi-Suomi). 8.
4371. **Grottenfelt, Kust.**, Vähän suomalaisuudesta Turussa-ennen aikaan. [En klagoskrivelse från borgerskapet i Åbo 1660.]
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 188—198.
4372. **Hultin, A.**, Ett prässätal i Åbo i slutet af 17:de seklet.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 24. Förhandlingar och Uppsatser. 7. (1892—98), s. 88—88.
4373. **Lindman, A.**, Bidrag till Åbo stads historia, samlade och utgifna. H. 1. 2:a uppl. jemte tillägg efter författarens död utg. af *V. Lindman*. (6) + 103 s. Åbo 1878. 3:e uppl. med titel: Anteckningar om Åbo domkyrka och dess fornminnen. 101 s. + 1 pl. Helsingfors 1890.
1:a uppl. utk. 1869.
4374. **Privilegier och resolutioner för Åbo stad. 1. Åren 1525—1719.** Utgifna af *C. v. Bonsdorff*. 1 + IV + 233 s. Helsingfors 1899.
Bidrag till Åbo stads historia. Utgifna på föranstaltande af Åbo stads historiska museum. Ser. 1: H. 10.
4375. **Schybergson, M. G.**, Riksdagsmannavalet i Åbo 1771. 32 s. Helsingfors 1894.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 8.
4376. **Schybergson, M. G.**, Riksdagsmannavalen i Åbo under frihetstiden.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 18. Förhandlingar och Uppsatser. 5. 1889—90 (tr. 1891), s. 24—77.
4377. **Ahrenberg, J.**, Ett kapitel ur Åbo slotts byggnadshistoria. 1—2. Med illustrationer och 4 planteckningar.
Finsk Tidskr. 1899. Bd 47, s. 145—166, 225—241.

4378. **Ahrenberg, J.**, Praktväfnaderna i Åbo slott under Johan III:s tid. Finsk Tidskr. 1900. Bd 48, s. 845—862.
4379. **Cygnæus, G.**, Åbo slott. Kalender utgifven af Svenska Folkskolans vänner 1898. Årg. 18, s. 47—79.
4380. **Leinberg, K. G.**, Ur Åbo slotts minnen. Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 59—66.
4381. **Relation und kurtzer bericht was in dieser abfertigung zu Ihr Gräfflichen Excellenz Hochzeit so den 10 Septemb. 1648 in Åbo feierlich celebriert vorgelauffen.** [Erik Oxenstierna.] Julkaisut *Kust. Grotenfelt*. Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 164—171. Äfven på tyska i Baltische Monatschrift 1891. Bd 38, s. 684—690.
4382. **Benvall, L. T.**, *Åländsk* folktro, skrock och trolldom. Uppteckningar. 40 s. Sthlm 1890. Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmälen. Bd 7: 9.
4383. **Fontell, A. G.**, Anteckningar rörande hexväsendet i *Österbotten* på 1670-talet. Historiallinen Arkisto 1884. D. 8, s. 105—114.
4384. **Ingman, S.**, Tutkimuksia Pohjois-Suomen historiassa vuosilta 1595—1635. [Undersökningar i Österbottens historia 1595—1635.] Akad. afn. 2 + 149 + (1) s. Helsingissä 1890.
4385. **Kommuner, Österbottens svenska, deras historia, traditioner och nutid.** Säljes till förmån för Närpes landtmanna- och husmoderskola. Utg. af Svenska Österbottiniska studenter. (1) + 130 + (2) + 1 karta. Helsingfors 1900.
4386. **Ruuth, J. W.**, Silsmäys Hämeäläisten muinaisiin asutusoloihin Suupohjassa. Joukahainen 1897. H. 11, s. 129—139. De finska tavasterna undanträngas efter hand af de svenska kolonisterna i södra Österbotten.

4. Kulturhistoria.

4387. **Aktstycken** till upplysning af de allmänna rättsförhållanden, som ega rum beträffande Kemi och Ijo kronofisken, samlade och utgifna af *A. J. Malmgren*. (4) + 95 + Suppl. XIII s. Helsingfors 1888.
4388. **Brahe, P.**, Berättelse öfver Per Brahes resa i Finland sommaren 1639, i tryck utgifven af *P. Nordmann*. Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 28. Förhandlingar o. uppsatser. 8. 1893—94 (tr. 1894), s. 274—282.

4389. **Cajander, K. A.**, Muutamia talkajuttuja Uudenkaupungin ja Ali-Satakunnan tuomiokirjoista. [Om häxprocesser efter domstolshandlingar från Nystad o. Nedre Satakunda från slutet af 17 årh.]
Finska fornminnesf. Tidskr. 1897. D. 17, s. 88—100.
4390. **Clausen, J.**, En dansk rejsendes skildring af Finland i det 18 århundrede.
Skrifter utg. af Svenska Literatursällskapet i Finland. 20. Förhandlingar och uppsatser. 6. (1892), s. 60—70.
4391. **Cygnæus, G.**, Drag ur Finlands teaterhistoria under sextonhundratalet. Föredrag vid Svenska Literatursällskapets i Finland årsmöte den 5 februari 1896; senare något tillökt.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 10. (1895—96), s. 1—28.
4392. **Cygnæus, G.**, K. Finska hushållningssällskapet 1797—1897. På bestyrelsens uppdrag skildradt. VIII + 472 s. + 1 portr. Åbo 1897.
4393. **Dillner, T. S.**, Studier rörande Finlands handel under tidrymden 1570—1622. 1: Utrikeshandelns beskattning 1570—1605. Akad. afh. XIV + (1) + 182 + (1) s. Helsingfors 1897.
4394. **Ehrensvärd, Aug.**, Anteckningar under en resa i Finland 1747. I tryck utgifna af *R. Hausen*. VII + 25 s. + 6 pl. Helsingfors 1882.
4395. **Ehrström, E.**, Öfversikt af det finska skräväsendets historia. 110 s. Helsingfors 1893.
Öfvertryck ur Juridiska Föreningens Tidskrift 1892—98.
4396. **Fagerlund, L. W.**, En hospitalsinteriör från medlet af förra seklet. Finsk Tidskr. 1885. D. 18, s. 189—195.
4397. **Frosterus, G.**, Tidningar utgifna af ett sällskap i Åbo, Finlands äldsta periodiska skrift.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 18. Förhandlingar och Uppsatser. 5. 1889—90 (tr. 1891), s. 1—28.
4398. **Gjörvell, C.**, Anmärkningar på en resa ifrån Stockholm till Finland år 1759. Medd. af *A. J. Hjelt*.
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 62—77.
4399. **Grottenfelt, G.**, Det primitiva jordbrukets metoder i Finland under den historiska tiden. En redogörelse. Akad. afh. 442 s. Helsingfors 1899.
Rec. i Hist. Tidskr. 1900. Öfv. o. gr., s. 84—87 af *K. H[ildebrand]*.
4400. **Grottenfelt, Kust.**, Suomen kaupasta ja kaupungeista ensimmäisten Vaasa-kuninkaitten aikoina. [Om Finlands handel och städer under de första Vasakonungarnas tid.] Akad. afh. (6) + 164 s. Helsingissä 1887.
4401. **Handlingar rörande laxfisket i Torneå elf enligt uppdrag af Kejsarliga Senaten för Finland, utgifna af *Osc. Nordqvist*. XII + 476 + (1) s. Helsingfors 1894.**

4402. **Hausen, R.**, Spridda uppgifter om navigationen samt lots- och båk-väsendet vid Finlands sydkust under äldre tider. 31 s. + 3 pl. + 1 karta. Kuopio 1899.
Fennia. T. 14: N:o 6.
4403. **Hausen, R.**, Ur den finska landtadelns lif under 1600-talet.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 24. Förhandlingar och Uppsatser. 7. (1892—98), s. 20—47.
4404. **Heikel, I. A.**, Sede- och bildningsförhållanden i Finland under 17:de seklets senare hälft. 80 s. Helsingfors 1897.
Skrifter utgifna af Svenska Folkskolans vänner. H. 88.
4405. **Hertzberg, R.**, Kulturbilder ur Finlands historia. [1.] (5) + 146 + (1) s. 2: Hexprocesser på 1600-talet. (1) + 114 s. + 1 pl. Helsingfors 1885, 88.
4406. **Hertzberg, R.**, Vidskepelsen i Finland på 1600-talet. Bidrag till Finlands kulturhistoria. Akad. afh. (2) + 152 s. Helsingfors 1889.
4407. **Hjelt, A. J.**, Några bidrag till Aurora-förbundets historia.
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 118—182.
4408. **Hultin, T.**, Historiska upplysningar om bergshandteringen i Finland under svenska tiden. 1. Jernbruken. Akad. afh. VII + 247 s. 2. IV + 92 + (1) s. Meddelanden från industristyrelsen i Finland. H. 26. Helsingfors 1896, 97.
4409. **Lindholm, A. J.**, Bidrag till kännedom om Finlands ekonomiska tillstånd under tidskiftet 1634—1654. Akad. afh. (4) + 156 + XIII + (1) s. Helsingfors 1892.
4410. **Melander, K. R.**, Muistimpanoja Suomen mitta- ja painosuhteista 15-sataluvun loppupuolella ja seuraavan vuosisadan alulla. [Om mätt- och viktförhållanden i Finland i slutet af det 16-de och början af sjuttonde seklet.]
Historiallinen arkisto 1891. D. 11, s. 28—155.
4411. **Nervander E.**, Blad ur Finlands kulturhistoria. Med 29 illustr. VIII + 482 s. Helsingfors (tr. i Kuopio) 1900.
4412. **Palmén, E. G.**, Suomalaisen maanviljelyksen tilasta puolitoista vuosisataa sitten. [Om finska landbrukets tillstånd under midten af sjuttonhundratalet.]
Historiallinen Arkisto 1886. D. 9, s. 1—25.
4413. **Rancken, J. O. I.**, Några åkerbruksplägseder bland svenskarne i Finland, till Dr. W. Mannhardts forskning en axplockning. 37 s. Nicolaistad 1879.
4414. **Rudenschöld, U.**, Berättelse om ekonomiska o. a. förhållanden i Finland 1738—1741. [Titeln äfven på finska.] Utg. af J. W. Ruuth. (1) + 189 s. + 6 pl. Helsingissä 1899.
Todistuskappaleita Suomen historiaan. 6.

4415. **Samson-Himmelstjerna, H. v.**, Die kaiserliche Finländische Oekonomische Sozietät, 1797—1898.
Baltische Monatschrift 1898. Bd 46, s. 209—251, 287—343.
Innehåller åtakilligt som berör Finlands ekonomiska utveckling under gångna tider.
4416. **Wrede, H. O.**, Några data från greve Per Brahes resor i Finland. 8 s. Helsingfors 1877.
Historiallisa Tutkimus-kokeita. 5.
4417. **Yrjö-Koskinen, G. Z.**, Kemin ja Iin lohi-vesien vanhempi historia. [Kemi och Ijo laxfiskens äldre historia.]
Historiallinen Arkisto 1881. D. 7, s. 71—89.

5. Universitets- och skolhistoria.

4418. **Bomansson, K. A.**, Hvad betecknar »Collegium Raumense»? 28 s. Helsingfors 1878.
Öfvertryck ur Historiallinen Arkisto. 6.
4419. **Bonsdorff, C. v.**, Åbo akademis förvaltning 1640—1713.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 13. 1899 (tr. 1900), s. 117—246.
4420. **Castrén, J.**, Arkkipiispa C. F. Mennander'in kirjekokoelma. [Ärkebiskop Mennanders brevsamling.]
Historiallinen Arkisto 1878. D. 6, s. 207—222.
4421. **Constitutiones sive leges et statuta gymnasij Wijburgensis E libro manuscripto . . . describendas . . . et imprimendas curavit K. G. Leinberg.** 32 s. Jyväskylä 1884.
4422. **Dahlbo, J.**, Upprättning till matematikens historia i Finland från äldsta tider till stora ofreden. Akad. afh. [Helsingfors.] (4) + 196 s. + 1 pl. Nikolaistad 1897.
4423. **Fagerlund, L. W., & Tigerstedt, R.**, Medicinens studium vid Åbo Universitet. 216 s. Helsingfors 1890.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 16.
4424. **Färling, Fredr. Ign.**, Björneborgs skola 1640—1895. Minnesord i anledning af läroverkets indragning den 31 maj 1895. 56 s. Åbo 1895.
4425. **Förteckning** som utmärcker hvilcka af de Studerande ehrlagdt Begravnings- och Kröningzafgiften här vid Kongl. Akademien, och hvarrest de öfriga af dem vistas (1752).
Historiallinen Arkisto 1898. D. 13, s. 181—212.
4426. **Granfelt, G. F.**, De västfinska nationerna 1640—1722. Västfinska afdelningens historia. 1. 95 s. Helsingfors 1890.
Västra Finland (Länsi-Suomi). 1.

4427. **Grottenfelt, Kust.**, Suomalaiset ylioppilaat ulkomaan yliopistoissa ennen v. 1640. [Finska studierande vid utländska universitet före 1640.] 1. 90 s. Helsingissä 1893.
Åfven i Historiallinen Arkisto. 13.
4428. **Handlingar** rörande finska skolväsendets historia under 16:de, 17:de och 18:de seklen. Med bidrag af allmänna medel i tryck utgifna af **K. G. Leinberg**. Saml. 1—3. Jyväskylä 1884—89.
D. 1 rec. i Hist. Tidskr. 1886. Öfv. o. gr., s. 6—10 af *H. Hernalund*; 2 rec. i Tidskr. utg. af Pedagog. fören. i Finland 1887. D. 24, s. 327—338 af *H. L. Molander*; i Hist. Tidskr. 1888. Öfv. o. gr., s. 61—65 af *H. Hernalund*; 3 rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 81—85 af *H. Hernalund*.
D. 4 utk. 1901.
4429. **Heikel, L. A.**, Filologins studium vid Åbo universitet. (2) + 334 s. Helsingfors 1894.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 26.
4430. **Hjelt, O. E. A.**, Medicinska förhållanden i Åbo på 1750-talet. 40 s. Helsingfors 1882.
Ur: Lennätär. 7.
Medicinska förhållanden i Åbo på 1760-talet. 30 s. 4:o. Helsingfors 1890.
Öfvertr. ur: Commentationes variae in memoriam actorum 250 annorum. Ed. Universitas Helsingforsiensis.
4431. **Hjelt, O. E. A.**, Den kemiska institutionen vid det finska universitetet 1761—1890. (3) + 69 s. + 2 pl. 4:o. Helsingfors 1890.
4432. **Hjelt, O. E. A.**, Naturalhistoriens studium vid Åbo universitet. 3 + IV + 446 + (1) s. Helsingfors 1896.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 32.
4433. **Lagus, J. J. W.**, Åbo akademis studentmatrikel. H. 1—6. L + 490 + 46 + 714 + 50 s. Helsingfors 1889—95.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 11: 1—6. Rec. i Finsk Tidskr. 1892. Bd 32, s. 421—425 af *B—lm*.
4434. **Laurén, L. L.**, Wasa trivialskola. 1684—1884. Anteckningar, med anledning af skolans tvåhundraåriga tillvaro. VI + 432 s. + 1 pl. Nykarleby 1884.
4435. **Leinberg, K. G.**, Om lärares och klassers antal i Åbo katedralskola före 1630. 19 s. Helsingfors 1888.
Separattr. ur Tidskr. utg. af Pedagog. fören. i Finland 1888.
4436. **Leinberg, K. G.**, Dissertationes academicæ Fennorum extra patriam. Ett bidrag till Finlands kulturhistoria. (4) + 177 s. Helsingfors 1900.
Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk. H. 58.
4437. **Leinberg, K. G.**, Åbo skolas lärarepersonal före 1630.
Tidskr. utg. af Pedagog. fören. i Finland 1893. D. 80, s. 219—232.
4438. **Leinberg, K. G.**, Lärarepersonalen vid Åbo äldre gymnasium.
Tidskr. utg. af Pedagog. fören. i Finland 1890. D. 27, s. 145—155.

4439. **Leinberg, K. G.**, Skolstaten i nuvarande Åbo stift och dettas förra andel af Kuopio stift intill den 1 juli 1870. VIII + 408 s. Helsingfors 1893.
Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk. H. 58.
4440. **Leinberg, K. G.**, Om finska studerande i Jesuitcollegier.
Historiallinen Arkisto 1891. D. 11, s. 156—221.
4441. **Leinberg, K. G.**, Finske studerande vid utrikes universiteter före 1640.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. Förhandlingar och uppsatser. 10. (1896—96), s. 29—90.
4442. **Leinberg, K. G.**, Tvenne studier rörande Åbo skola i äldre tid.
Tidskr. utg. af Pedag. fören. i Finland 1891. D. 28, s. 219—229.
4443. **Leinberg, K. G.**, Om finska mäns studieresor i äldre tid. Föredrag hållet på Finska Historiska Samfundets årsdag den 9 nov. 1897.
Historiallinen Arkisto 1898. D. 15, s. 264—302.
4444. **Leinberg, K. G.**, Till forne skolrektorn i Åbo, sedermera biskopen i Reval, Christian Agricolas och hans närmaste efterlofvandes minne.
Historiallinen Arkisto 1897. D. 15, s. 29—58.
4445. **Leinberg, K. G.**, Öfversikt af Finlands offentliga elementarläroverk från äldsta till närvarande tid.
Tidskr. utg. af Pedag. fören. i Finland 1884. D. 21, s. 1—17.
4446. **Liljenstrand, A.**, Juridikens studium vid Åbo universitet. Med en blick på den akademiska jurisdiktionen och ekonomin. 91 + (3) s. Helsingfors 1890.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 17.
4447. **Melander, K. R.**, Muutama tieto Viipurin koulusta 16 sataluvun alkupolella. [Några underrättelser om Viborgs skola i början af 16:de århundradet.]
Historiallinen Arkisto 1898. D. 18, s. 80—95.
4448. **Nordmann, P.**, Grundläggningen af Åbo akademi.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 80. Förhandlingar och uppsatser. 9. (1894—95), s. 810—886.
4449. **Nordmann, P.**, Akademiska studier. Krönika.
Finsk Tidskr. 1892. Bd 32, s. 42—51.
4450. **Pajula, J. S.**, Svenska och finska studerande vid universitetet i Halle 1698—1744.
Hist. Tidskr. 1896, s. 334—337.
4451. **Protokoller**, Consistorii Academiei vid Åbo universitet äldre. Utg. af Finska Historiska Samfundet. D. 1—2 utg. af *A. G. Fontell*; 3 af *H. Dalström*. 1: 1640—54. 2: 1654—64. 3: 1664—71. Helsingfors 1888—98.
Todistus-kappaleita Suomen historiaan. 2: 1—8.
D. 1 rec. i Ny Sv. Tidskr. 1884, s. 564—577 af *E. Lewenhaupt*.

4452. **Renvall, R. A.**, Förteckning öfver filos. magistrar, promoverade vid universitetet i Åbo 1643—1827. Med korta biografiska notiser. IV + 117 + (1) s. Helsingfors 1882.
4453. **Räbergh, H.**, Teologiens historia vid Åbo universitet. D. 1: 1640—1713. - (2) + 187 + (1) s. Helsingfors 1893.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 23.
Rec. i Finsk Tidskr. 1893. Bd 86, s. 804—808 af *I. A. H[eikel.]*
4454. **Salenius, J. M.**, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon einsimmäisiä koulumestareita. [Skollärare i nordliga Savolaks o. Karelen under 18 århundradet och början af det 19.]
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 2, s. 41—77.
4455. **Salenius, J. M.**, Rantasalmen trivialikoulu vv. 1749—1788.
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 1—61.
4456. **Schybergson, M. G.**, En blick på det finska universitetets historia.
Finsk Tidskr. 1890. Bd 29, s. 161—175.
4457. **Schybergson, M. G.**, Historiens studium vid Åbo universitet. (1) + 166 + (2) s. Helsingfors 1891.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 19.
Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 13—16 af *Ehd. [E. Hildebrand]*; i Finsk Tidskr. 1892. Bd 88, s. 147—150 af *I. A. H[eikel.]*
4458. **Schybergson, M. G.**, Ett akademiskt vittnesbörd gifvet åt Henrik Gabriel Porthan år 1769.
Finsk Tidskr. 1891. Bd 30, s. 128—130.
4459. **Slotte, K. F.**, Matematikens och fysikens studium vid Åbo universitet. (2) + 309 s. Helsingfors 1898.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 37.
4460. **Svanljung, K.**, Österbottens pedagogier och trivialskolor. Skolhistoriska studier. Akad. afh. (1) + 158 + (1) s. + XII Tab. Helsingfors 1895.
4461. **Tigerstedt, R.**, En trolldomsprocess vid det finska universitetet 1661.
Finsk Tidskr. 1881. Bd 10, s. 215—228.

6. Kyrkohistoria.

4462. **Appelberg, K. A.**, Bidrag till belysning af sättet för presttjänsternas besättande i Finland från reformationen till medlet af 17:de seklet. Akad. afh. (1) + 194 + (1) s. Helsingfors 1896.
4463. **Bergroth, E.**, Finska kyrkans historia i dess grunddrag. 307 + VI s. + 8 pl. Helsingfors 1892.
4464. **Besvär**, Finska prästerskapets, och Kongl. Majestäts därpå gifna resolutioner. Från slutet af 1620-talet intill Stora Ofredens slut. Samlade af *K. G. Leinberg*. XII + 474 s. Helsingfors 1892.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 22.

4465. **Cederberg, J. A.**, Några blad ur den finska pietismens historia. H. 1—2. 160 s. Helsingfors 1891, 92.
4466. **Forsman, J. R.**, Suomen kirkollisten olojen undistus ison vihan jälkeen. [Förnyelse af förhållandena inom finska kyrkan efter stora ofreden.] Akad. afn. [Helsingissä.] VII + 320 s. Turku 1899.
4467. **Förteckning öfver Åbo domkyrkas prebenden och Kungl. Majestäts arf och eget i Finland — från 1550-talet. Från Svenska Riksarkivet. Kungl. Majestäts arf och eget i Finland 1537—1574. Meddelad af K. G. Leinberg.**
Historiallinen Arkisto 1898. D. 15, s. 244—268.
4468. **Handlingar rörande finska kyrkan och presterskapet. Med understöd af allmänna medel i tryck utgifna af K. G. Leinberg.** Saml. 1: 1535—1627. 2: 1627—1651. Jämte tillägg till första samlingen. 3. Ny följd. 1539—1651. 4. 1652—1686. 1—2: Jyväskylä 1892, 93. 3—4: Helsingfors 1898, 1900.
4469. **Hertzberg, R.**, Prosten Boetii Murenii visitationsprotokoller för 1637—1666. I. Bidrag till Finlands kulturhistoria på 1600-talet. 45 s. Helsingfors 1891.
4470. **Hildén, A.**, Om distributionen af 1642 års finska bibelupplaga.
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 1, s. 63—73.
4471. **Leinberg, K. G.**, Det odelade finska biskopstiftets herdaminne. V + (1) + 197 s. Borgå 1895.
Finska kyrkohistoriska sällskapets handlingar. 1.
4472. **Leinberg, K. G.**, De finska klostrens historia. (2) + VIII + 509 s. Helsingfors 1890.
Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland. 14.
4473. **Melander, K. R.**, Lisiä suomalaisen Raamatun kääntämisen historiaan. [Bidrag till finska bibelöversättningens historia.]
Historiallinen Arkisto 1889. D. 10, s. 118—129.
4474. **Melander, K. R.**, Oliko Viipurin hippakunnalla oma tuomiokapituli. 15 sataluvun lopussa ja seuraavan vuosisadan ensi vuosina? [Hade Viborgs stift i slutet af 15- och början af 1600-talet eget domkapitel?]
Historiallinen Arkisto 1892. D. 12, s. 48—51.
4475. **Pajula, J. S.**, Bidrag till herrnhutiska brödräfsamlingens historia i Finland. 46 + LVII s. Tavastehus 1899.
4476. **Pajula, J. S.**, Kohtaus hengellisen elämän alalta Nousiaisissa v. 1761. [Den andliga rörelsen i trakten af Nouis 1761.]
Historiallinen Arkisto 1894. D. 13, s. 282—291.
4477. **Pajula, J. S.**, Pietismi ja uskonnolliset liikkeet Suomessa vv. 1686—1772. Akad. afn. [Helsingissä.] (4) + 207 s. Hämeenlinnassa 1898.
En mycket utförlig framställning af den pietistiska rörelsen i Finland till 1772.

4478. **Pajula, J. S.**, Suomen kirkon tilasta liturgiisen riidan aikoina. [Finska kyrkans tillstånd under liturgiska striden.] 285 s. Hämeenlinnassa 1891.
4479. **Protokoll**, Kyrkorådets i Åbo, 1675—1689. Utg. af *C. v. Bonsdorff*. (1) + 77 s. Helsingfors 1839.
Bidrag till Åbo stads historia. Utg. på föranstaltande af Bestyrelsen för Åbo stads historiska museum. Ser. 1: H. 5.
4480. **Protokoller**, Consistorii ecclesiastici Aboënsis. 1. ^{10/7} 1656—^{9/11} 1658. 240 s. Borgå 1899.
Finska kyrkohistoriska samfundets handlingar. 2.
4481. **Råbergh, H.**, Den evangeliska predikoverksamhetens grundläggning och utveckling i Finland intill år 1640. Progr. 51 s. 4:o Helsingfors 1883.
4482. **Råbergh, H.**, De reformatoriska ideernas utveckling i Finland intill framträdandet af Agrikolas finska öfversättning af Nya Testamentet. Progr. 49 s. 4:o. Helsingfors 1880.
4483. **Samlingar**, Historiska. [Historiallisia kokoelmia.] Utg. af *J. A. Cederberg*. 1: Handlingar rörande förnämligast vår kyrkohistoria. (3) + 192 s. 2: Handlingar till belysande af finska kyrkans öden. (3) + 314 s. Turku (Åbo) 1886, 89.
4484. **Schück, H.**, Finsk klosterhistoria.
Finsk Tidskr. 1892. Bd 33, s. 165—183.
4485. **Utdrag** ur Åbo domkyrkas räkenskaper 1553—1634. Utg. af *R. Hausen*. (2) + 210 + (1) + III s. + 4 pl. Helsingfors 1884.
Bidrag till Åbo stad historia. Utg. på föranstaltande af Bestyrelsen för Åbo stads historiska Museum. Ser. 1: H. 1.

O. Sveriges forna europeiska besittningar.

1. Bremen—Verden.

4486. **Bahrfeldt, M.**, Die Münzen und das Münzwesen der Herzogthümer Bremen und Verden unter schwedischer Herrschaft 1648—1719. Zugleich Beiträge zur deutschen Geld- und Münzgeschichte des 17. Jahrhunderts. 156 s. + 5 Tafeln. Hannover 1892.
Äfven i Zeitschrift d. hist. Vereins f. Niedersachsen 1892.
4487. **Kühtmann, A.**, Burchard Lösekanne u. Statius Speckhahn. 2 Vorttr. geh. in der hist. Gesellschaft d. Künstler-Ver.
Bremisches Jahrbuch 1883, s. 35—76.
Behandlar förhållandena i staden Bremen under början af det svenska väldet i Bremen-Verden.

4488. **Zetterqvist, E.**, Grundläggningen af det svenska väldet i hertigdömena Bremen och Verden. Akad. afh. [Lund.] IV + (2) + 191 + (1) s. Oskarshamn 1891.
 Rec. i Hist. Tidskr. 1892. Öfv. o. gr., s. 3—7 af *G. R. F[dhröus]*; i Deutsche Literaturzeitung 1892, s. 502—503 af *D. Schäfer*.

2. Estland och Livland.

a) Urkundssamlingar.

4489. **Aktenstücke**, Drei, aus dem Staatsarchiv in Marburg zum Jahre 1617. Mitgetheilt v. *A. v. Bulmerincq*.
 Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1897 (tr. 1898), s. 185—189.
4490. **Archiv der Familie von Stackelberg**. Bd 1. Quellen aus dem Majoratsarchiv zu Isenhof nebst einem Anhang. Herausg. von *A. v. Gernet*. IX + 159 s. St Petersburg 1898.
4491. **Aus baltischer Vergangenheit**. Miscellaneen aus dem Revaler Stadtarchiv. Herausgegeben von *G. v. Hansen*. VIII + 160 s. Reval 1894.
 Innehåller bl. a. Inventar des Nachlasses der Gräfin Margarethe v. d. Hoya; Die Schlacht bei Narva 1700; Kriegsgefangene in Reval 1700; Reval nach dem Pestjahre 1710; Bündnis des Gubernators Horn mit der estl. Ritterschaft u. der Stadt Reval 1668; Veranlassung der Absetzung Erichs XIV 1668.
4492. **Briefwechsel zwischen dem kurbrandenburgischen Generalfeldmarschall Georg Reichsfreiherrn von Derfflinger und dem schwedischen General-Gouverneur in Riga I. I. Hastfehr**. Herausg. v. *Alex. Buchholtz*. (Se N:o 1709).
 Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumskunde d. Ostseeprovinzen Russlands aus dem Jahre 1886 (tr. 1887), s. 88—92.
4493. **Kataster**, Der älteste schwedische, Liv- und Estlands. Eine Ergänzung zu den baltischen Güterchroniken. Im Auftrage der Felliner liter. Gesellschaft herausg. von *Th. Schieman*. XVI + 110 s. Reval 1882.
4494. **Originalbriefe**, Zwei, aus den Jahren 1656 und 1695. [Det ena brefvet (1656) handlar om Dorpats försvar det andra om de militära förhållandena i Riga.]
 Sitzungsberichte d. gel. est. Gesellsch. zu Dorpat 1888 (tr. 1884), s. 48—51.
4495. **Regesten** aus zwei Missivbüchern des 16 Jahrhunderts im Revaler Stadt-Archiv. 1: 1514—1529. 2: 1536—1568. Herausgegeben von *G. v. Hansen*. VI + 162 s. Reval 1895.
 Archiv f. d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands. 3:e Folge. Th. 4.

4496. **Urkunden, Alte russische, die im Revaler Stadtarchiv aufbewahrt werden 1892—1689.** Herausgegeben von *G. von Hansen*. (På ryska och tyska). 69 s. Reval 1890.
4497. **Urkunden, Drei, zur Fellins Vergangenheit.** Herausg. v. *T. Christiani*.
Sitzungsberichte der gelehrten estnischen Gesellschaft zu Dorpat 1887, s. 82—87.
Inneh.: 1. Skrifvelse den 29 april 1601 från staden Fellin till hertig Karl af Södermanland; 2. Fullmakt utf. af samma stad den 7 maj 1601 för sekreteraren D. Blomberg vid hans resa till Stockholm; 3. Tillägg den 8 juni s. å. till nämnda fullmakt.
4498. **Urkunden, Zehn, zur älteren livländischen Geschichte aus Petersburg und Stockholm.** Mitg. v. *Herm. Hildebrand*.
Mittheilungen a. d. Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1875—80. Bd 12, s. 867—880.

b. Författare.

4499. **Amelung, F., Geschichte der Stadt und Landschaft Fellin von 1210 bis 1625.** 281 s. + 2 kartor. Fellin 1898.
Jahresbericht d. Felliner litterarischen Gesellschaft für die Jahre 1890 bis 1895 (tr. 1898).
4500. **Arbusow, L., Grundriss der Geschichte Liv-, Est- und Kurlands.** 2:e Aufl. (3)+204 s. +1 karta +1 pl. Mitau 1890.
4501. **Arbusow, L., Alte Rechnungen aus der Schwedenzeit in Bauske. [1701.]**
Sitzungsberichte d. kurländischen Gesellschaft f. Literatur u. Kunst nebst Veröffentlichungen d. kurländischen Provinzialmuseums a. d. Jahre 1888, s. 36—39.
4502. **Bausteine zu einer Geschichte Oesels, fünf Jahrhunderte von der heidnischen Vorzeit bis zum Frieden von Nystädt.** VIII + 332 s. Arensburg 1885.
4503. **Belse, Th., Beitrag zur Geschichte der zweiten schwedisch-livländischen Universität.**
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1875—80. Bd 12, s. 309—332.
4504. **Berens, J. Chr., Silhouetten eines rigaschen Patriciergeschlechts. 1: Zu schwedischen Zeiten.**
Baltische Monatschrift 1883. Bd 30, s. 646—658.
4505. **Bergengrün, A., Herzog Christoph von Mecklenburg, letzter Koadjutor des Erzbistums Riga. Ein Beitrag zur livländischen und mecklenburgischen Geschichte.** VII + (1) + 324 + (1) s. + 1 Taf. Reval 1898.
Bibliotek Livländischer Geschichte, herausg. v. E. Seraphim. Bd 2.
4506. **Bergengrün, A., Eine livländische Relation über die Ereignisse in Livland aus der Zeit von 1599—1602.**

Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1897. Bd 17, s. 97—164.

4507. **Bergengrün, A.**, Zur Geschichte des Archives des Erzbisthums Riga. Nach Aktenstücken des Grossherzoglichen Geheimen- und Haupt-Archivs zu Schwerin.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1898 (tr. 1899), s. 6—28.
Innehåller bl. a. handlingar, som beröra tiden 1662, 68.
4508. **Bericht, Ein**, von der 1678 von dem Könige von Schweden Carl XI eingeführten neuen Stadtkastenverwaltung (in Riga), welche den Bürgern, aber nicht dem Magistrate gefiel, der allerlei Abänderungen vornahm, worüber sich die Bürger beim Könige beklagten.
Rigasche Stadtblätter 1897, s. 309—402.
4509. **Bienemann jun., Fr.**, Aus Jakob Johann Hastfers administrativer Praxis. Eine Skizze zur Geschichte Dorpats im 17. Jahrhundert.
In memoriam Rückblicke auf das livländische Landesgymnasium Kaiser Alexander II. zu Birkenruh. Riga 1892, s. 229—271.
4510. **Bienemann jun., Fr.**, Ein Blatt aus der Handelsgeschichte Rigas im 17. Jahrhundert.
Düna Zeitung 1896, N:o 101.
4511. **Bienemann jun., Fr.**, Etwas vom kirchlichen Leben in Riga zur Zeit der Belagerung 1710.
Rigaer Tageblatt 1898, N:o 148, 144.
4512. **Bienemann jun., Fr.**, Ein polnischer Index der schwedischen Anhänger in Livland vom Beginn des 17. Jahrhunderts.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1894, s. 86—108.
4513. **Bienemann jun., Fr.**, Memoiren eines Wendensers aus der Zeit des nordischen Krieges (des wendischen Bürgermeisters Daniel Heintz).
Rigasche Tageblatt 1896, N:o 118, 114.
4514. **Bienemann jun., Fr.**, Otto und Gustav von Mengden in schwedischer Darstellung. 31 s. Riga 1894. (Se N:o 4546.)
Åfven i Rigaer Tageblatt 1894.
4515. **Bienemann jun., Fr.**, Die schwedische Regierung und die Wasserverbindungen Livlands gegen Ende des siebzehnten Jahrhunderts.
Düna Zeitung 1898, N:o 68 u. 64.
4516. **Bienemann jun., Fr.**, Ein Tumult in Dorpat Anno 1641.
Baltische Monatschrift 1900. Bd 49, s. 298—311.
4517. **Bienemann jun., Fr.**, Über Rigas erste Deputation nach Stockholm unter schwedischer Herrschaft.
Rigasche Stadtblätter 1894, s. 97—100, 106—109, 113—117, 121—125, 129—132, 137—141.
4518. **Bienemann jun., Fr.**, Zwischen Polen und Schweden. Skizzen aus Livlands Vergangenheit zu Beginn des 17. Jahrhunderts. 1. Philipp Urader's Tagebuch.
Rigaer Tageblatt 1898, N:o 256—258.

4519. **Bienemann jun., Fr.**, Zur Gründungsgeschichte der zweiten schwedisch-livländischen Universität in Dorpat.
Mittheilungen aus dem Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands 1898. Bd 15, s. 398—420.
4520. **Brincken, W. F. von den**, Notata zur Liefländischen und Kurländischen Historie aus glaubwürdigen Manuscriptis zusammengetragen [1601—1735], veröffentlicht von *H. Diederichs*.
Sitzungsberichte d. kurländischen Gesellschaft f. Literatur u. Kunst u. Jahresbericht d. kurländischen Provinzialmuseums a. d. Jahre 1894, s. 78—89.
4521. **Brunlingk, H.**, Die älteren Kirchenbücher Livlands.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1897 (tr. 1898), s. 46—67.
4522. **Buchholtz, Alex.**, Rigasche Hochzeiten im 17. Jahrhunderts.
Rigascher Almanach 1889, s. 1—85.
4523. **Buchholtz, Alex.**, Instruction des zarischen Gesandten Nicolaus v. Staden vom 30. November [nach Riga].
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1884 (tr. 1885), s. 16—17.
4524. **Buchholtz, A.**, Denkschrift über den Rig. Handel v. J. 1660.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands 1877—81, s. 91.
4525. **Buchholtz, Ant.**, Geschichte der Juden in Riga bis zur Begründung der rigischen Hebräergemeinde im J. 1842. IV+161 s. Riga 1899.
2:a kap. har till öfverskrift »Die schwedische Zeit» (1621—1710).
4526. **Buchholtz, Ant.**, Ueber die Reise des englischen Gesandten Grafen Carlile durch Riga im Jahre 1664.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands 1893 (tr. 1894), s. 4—6.
4527. **Buchholtz, Ant.**, Ueber Rigasche Nothmünzen aus den Jahren 1706 und 1706.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen aus den Jahren 1877—81, s. 144—148.
4528. **Buchholtz, Ant.**, Ueber den Zeitpunkt, wann der im April 1700 in Livland eingeführte schwedische Kalender abgeschafft und der alte (russische) Styl wieder eingeführt wurde.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1899 (tr. 1900), s. 15—18.
4529. **Buchholtz, Ant.**, Zur Geschichte des Konvents des Heiligen Geistes.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1898 (tr. 1899), s. 62—69.
4530. **Bunge, Fr. G. v.**, Das Herzogthum Estland unter den Königen von Dänemark. XV+391+(1) s. Gotha 1877.

4531. **Christiani, T.**, Bischof Dr. Johannes Rudbeckius und die erste estländische Provinzialsynode.
Baltische Monatschrift 1887. Bd 34, s. 549—587.
4532. **Christiani, T.**, Die Gegenreformation in Livland.
Baltische Monatschrift 1889, 90. Bd 36, s. 366—405, 567—611; 37, s. 408—428, 468—487.
4533. **Cosack, Ed.**, Materialien zur Geschichte Pernaus in der Zeit des polnisch-schwedischen Krieges im Anfange des 17. Jahrhunderts.
Sitzungsberichte d. Pernauer Alterthums Gesellschaft 1897 u. 1898, s. 181—161.
4534. **Dehlo, J. W.**, Berichtigungen und Nachträge zu den Mittheilungen über die Medicinalverhältnisse Alt-Revals.
Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1894. Bd 4, s. 439—449.
4535. **[Diederichs, H.]**, Der Charakter der Balten in Vergangenheit und Gegenwart. Antwort auf die Angriffe des Herrn A. Hammarskjöld gegen die Deutschen der Ostseeprovinzen. Von einem baltischen Historiker.
Baltische Monatschrift 1894. Bd 41, s. 147—172.
4536. **Diederichs, H.**, Über drei zwischen der Stadt Reval und Herzog Gotthard Kettler 1563 gewechselte Schreiben.
Sitzungsberichte d. kurländischen Gesellschaft f. Literatur u. Kunst u. Jahresbericht d. kurländischen Provinzialmuseums a. d. Jahre 1896 (tr. 1897), s. 3—4, 29—35.
4537. **Eckardt, J.**, Livland im achtzehnten Jahrhundert. Umriss zu einer livländischen Geschichte. Bd 1. Bis zum Jahre 1766. XVI+595 + (1) s. Leipzig 1876.
Ett inledningskapitel har till titel: Livland under schwedischer Herrschaft.
4538. **Gernet, A. v.**, Die ehstländischen Agrarerverhältnisse in dänischer, deutscher und schwedischer Zeit. Vortrag. 29 s. Reval 1897.
Separat-Abdruck aus dem »Revaler Beobachter».
4539. **Girgensohn, P.**, Geschichte der Reduction Hapsala.
Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1898. Bd 5, s. 251—269.
4540. **Greiffenhagen, W.**, Archangel als Handelsconcurrentin Revals im 17. Jahrhundert.
Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1889. Bd 4, s. 162—180.
4541. **Greiffenhagen, W.**, Heimische Conflicte mit Gustav (II) Adolph.
Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1882. Bd 3, s. 1—31.
4542. **Greiffenhagen, W.**, Das estländische Oberlandgericht und Präjudicato desselben von Mitte des 17. bis Anfang des 18. Jahrhunderts.
Baltische Monatschrift 1890. Bd 37, s. 488—514, 612—621.
4543. **Greiffenhagen, W.**, Der Rosenkronsche Process (1681—1687).
Baltische Monatschrift 1891. Bd 38, s. 338—358.

4544. **Gutsherr und Bauer in Livland.** 6—8: Gutsherrlich-bäuerliche Verhältnisse unter schwedischer Herrschaft.
Düna-Zeitung 1899, N:o 128, 131, 133.
4545. **Hammarskjöld, A.,** Bidrag till Livlands historia under Karl XI:s regering. 1. Grefve Jakob Johan Hastfer.
Hist. Tidskr. 1888, s. 231—266.
Åfven öfvr. till tyska af T. Christiani under titel »Beiträge zur Geschichte Livlands während der Regierung Karls XI».
Baltische Monatschrift 1891. Bd 38, s. 647—668, 735—757. (Se N:o 4585.)
4546. **Hammarskjöld, A.,** Ätten von Mengden och Livland under svenska väldet. (Se N:o 4514.)
Hist. Tidskr. 1889, s. 203—256.
4547. **Hansen, G. v.,** Die alten Befestigungen Revals.
Revaler Zeitung 1891, N:o 38.
4548. **Hansen, G. v.,** Superintendent Sagittarius. Ein revalsches Sittenbild aus dem Ende des 16. Jahrh.
Beiträge zur Kunde Ebst-, Liv- und Kurlands 1886. Bd 3, s. 249—268.
4549. **Hauss, Das,** Riga Dünamünde und die Spilwe wie auch die Newe Schantz. 1624.
Rigasche Stadtblätter 1893, s. 115—119, 123—129.
4550. **Heine, W.,** Beiträge zur Geschichte der Stadt Wolmar.
Rigasche Stadtblätter 1893, s. 343—347, 351—355, 359—363, 367—372, 375—381, 383—388, 391—399, 401—405, 409—415.
4551. **In welcher Bedrängniss sich unsere Kirche im Jahre 1710 befand.**
Baltische Monatschrift 1894. Bd 41, s. 122—128.
Innehåller 2 bref till Karl XII.
4552. **Iversen, I.,** Denkmünzen auf Personen die in den Ostseeprovinzen geboren sind oder gewirkt haben. (1)+167+(1) s. +29 pl. 4:o. S:t Petersburg u. Leipzig 1899.
4553. **Jung, J.,** Rootslaste wäljarändamine Hiismaalt aastal 1781. [Svenskarnes utvandring från Hiitswa(-Dagö) år 1781]. Dorpat 1875.
4554. **Kelch, Chr.,** Liefländische Historia. Continuation 1690- bis 1707. Nach der Originalhandschrift zum Druck gegeben . . . von *J. Lossius*. XXX+629+(1) s. Dorpat 1875.
Af stor vikt för svensk historia. Förf. utg. D. 1 af denna historia år 1695. Den omfattar tiden t. o. m. 1689.
Privilegium Karl XI. af Kelchs Chronik, 31 Mai 1694.
Rigasche Stadtblätter 1890, N:o 37.
4555. **Klingspor, C. A.,** Grafminnen i Revals domkyrka.
Sv. Autografsällsk. Tidskr. 1886. D. 1, s. 136—152, 157—162.
4556. **Klingspor, C. A.,** Baltisches Wappenbuch. Wappen sämtlicher den Ritterschaften von Livland, Estland, Kurland und Oesel zuge-

höriger Adelsgeschlechter. Die Wappen sind gezeichnet von *Ad. M. Hildebrandt*. (2)+97+(3) s. +133 pl. St. 4:o. Sthlm 1882.

Rec. i Hist. Tidkr. 1884. Öfv. o. gr., s. IV—VI af [*C. Silfve*]ret-
[*olpe*].

4557. **Körber, M.**, Oesel einst und jetzt. Herausgegeben auf Verfügung d. ›Vereins z. Kunde Oesels‹. Bd 1: Arensburg. XII+260 s. 2: Die Kirchspiele: Mustel, Kielkond, Anzeküll, Jamma, Wolde u. Pyha. VIII+321 s. Arensburg 1887, 99.
4558. **Læstadius, F.**, Beiträge zur Kunde der Organisation des Livländischen Gerichtswesens durch Johann Skytte. Autorisirte Uebersetzung aus dem Schwedischen von *P. Girgensohn*.
' Baltische Monatschrift 1897. Bd 44, s. 415—484.
4559. **L[ange], G.**, Die Adelsverleihungen der Könige von Schweden an Rigenser.
Rigasche Stadtblätter 1884. N.o 5, 6, 10—14, 16.
4560. **Löwis of Menar, C. v.**, Alt- und Neu-Dünamünde.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1894, s. 170—174 + 1 pl.
4561. **Löwis of Menar, C. v.**, Ausgrabung der Deutschordenskomturei Pernau.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1896 (tr. 1897), s. 141—149.
4562. **Löwis of Menar, C. v.**, Bei unseren Schweden [auf Runö]. 9 s. Riga 1896.
4563. **Löwis of Menar, C. v.**, Die Deutsch-Ordensburg Trikaten in Livland.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russland a. d. Jahre 1890, s. 87—60.
4564. **Löwis of Menar, C. v.**, u. **Bienemann jun., Fr.**, Die Burgen der Livländischen Schweiz, Segewold, Treyden, Kremon und Wenden. Zugleich ein Führer durch das Aathal. IV+64 s. +1 pl. +1 karta. Riga 1895.
4565. **Melander, K. R.**, Ruotsin hallituksen ja Tallinnalaisten kauppataumat Venäjän suhteen ynnä niistä johtuvat riidat Lübeckin kanssa vuosina 1614—43. [Den svenska regeringens och Revels innevänares planer beträffande den ryska handeln och de därpå uppkomna stridigheterna med Lübeck.]
Historiallinen Arkisto 1900. D. 16: 1, s. 22—62.
4566. **Mettig, C.**, Aus dem Tagebuche des rigaschen Kaufmanns Matthias Finck. [1660—1690.]
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1898, s. 96—100.
4567. **Mettig, C.**, Geschichte der Stadt Riga. Mit Ansichten und Plänen, sowie Abbildungen im Text. 460 s. Riga 1896.

4568. **Nottbeck, E. v.**, Aus Meuslers Diarium von 1621—41.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands 1884. Bd 8, s. 199—216.
4569. **Nottbeck, E. v.**, Aus Revals Communalleben zur Schwedenzeit.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands 1884. Bd 8, s. 177—199.
4570. **Nottbeck, E. v.**, Eine Revaler Gesandtschaft an Erich XIV. Vortrag gehalten am 21 October 1899 in der Estländischen Litterarischen Gesellschaft.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands 1900. Bd 5, s. 353—365.
4571. **Nottbeck, E. v.**, Eine Revaler Gesandtschaft zur Krönung König Sigmunds III. Vortrag gehalten am 21 October 1899 in der Estländischen Litterarischen Gesellschaft.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands 1900. Bd 5, s. 365—378.
4572. **Nottbeck, E. v.**, Die Huldigungen der Stadt Reval im 16. Jahrhundert.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands 1884. Bd 8, s. 216—228.
4573. **Nottbeck, E. v.**, Ein Spottlied auf den Ordensmeister Gotthard Kettler. Vortrag gehalten am 2 October 1897 in der Estländischen Litterarischen Gesellschaft.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands 1898. Bd 5, s. 191—207.
4574. **Poelchau, A.**, Kirchen-visitation in Kattlekain 29 Aug. 1666, und Kirchenvisitation vom Jahre 1662.
Rigasche Stadtblätter 1898, s. 218—217, 221—224.
4575. **Poelchau, A.**, Memorial über d. Ereignisse in Riga von 1700—18.
Rigasche Stadtblätter 1894, s. 274—278, 281—286, 289—298, 298—301.
4576. **Rautenfeld, C. v.**, Die livländische Landsmarschälle von 1643 an bis auf die Gegenwart. Nebst einer Einleitung von *Fr. Biemann jun.*
Baltische Monatschrift 1899. Bd 47, s. 145—212.
4577. **Reimann, W.**, Zweiter Nachtrag zum »Codex livo-esthonicus«. [Berör tiden 1704—1708.]
Sitzungsberichte der gelehrten estnischen Gesellschaft 1894, s. 159—167.
4578. **Richter, A.**, Der Königlich Schwedische Kalender und Livland.
Rigasche Stadtblätter 1898, N:o 24, 25.
4579. **Riesemann, O. v.**, Hexen und Zauberer in Reval 1615—1618.
Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands [1874]—81. Bd 2, s. 325—348.

4580. **Russwurm, C.**, Nachrichten über Alt-Pernau, zusammengestellt. VI + 117 + (1) s. + 2 Tafel. Reval 1880.
4581. **Russwurm, C.**, Das Schloss zu Hapsal in der Vergangenheit und Gegenwart. Nachrichten aus Geschichte und Saga. 105 s. + 1 pl. Reval 1877.
4582. **Sachsendlahl, J.**, Die Karte von Dorpat von 1636.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1899 (tr. 1900), s. 44—45.
4583. **Schiemann, Th.**, Revaler Landsknechte zur Zeit der ersten Russennoth.
Baltische Monatsschrift 1885. Bd 32, s. 227—239.
4584. **Schiemann, Th.**, Materialien zur Geschichte des Schulwesens in Reval. Beiträge zur Kunde Ehet-, Liv- und Kurlands 1887. Bd 4, s. 1—64.
4585. **Schmidt, O. E.**, Schloss Bauske und Mesoth. 70 s. Mitau 1890.
4586. **Schulgesetze, Rigasche**, vom Jahr 1681.
Rigasche Stadtblätter 1888, N:o 39.
4587. **Schwartz, Ph.**, Beiträge zu den Einnahmequellen der Glieder des Rigischen Rathes in der zweiten Hälfte des 17. Jahrh.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1898 (tr. 1899), s. 69—76.
4588. **Seraphim, A.**, Liv-, Est- und Kurländer auf der Universität zu Königsberg in Pr. Th. 1. 1544—1710. Ein Beitrag zur baltischen Bildungsgeschichte.
Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Est- und Kurlands 1898. Bd 16, s. 1—261.
4589. **Seraphim, A.**, Verzeichniss der Liv-, Est- und Kurländer auf der Universität Greifswald. 1. 1457—1645. Excerptirt und mitgetheilt aus dem 1 Th. der gedruckten Matrikel.
Sitzungsberichte d. Gesellschaft f. Geschichte u. Alterthumsk. d. Ostseeprovinzen Russlands a. d. Jahre 1894, s. 43—54.
4590. **Seraphim, E.**, Herzog Wilhelms Exil und Ende. [1617—1640.]
Baltische Monatsschrift 1892. Bd 39, s. 513—581.
4591. **Seraphim, E.**, Geschichte Liv-, Est- und Kurlands von der Aufseglung des Landes bis zur Einverleibung in das russische Reich. Eine populäre Darstellung. Bd 1: Die Zeit bis zum Untergang livländischer Selbständigkeit. VIII + 425 s. + 4 pl. Bd 2: 1: Die Provinzialgeschichte bis zur Unterwerfung unter Russland. — 2: *Seraphim A.*, Kurland unter den Herzögen. VI + 715 + 2 s. Reval 1894, 95.
1 rec. i Baltische Monatsschrift 1895. Bd 42, s. 73—88 af *A. Bergengrün*; 2 i Baltische Monatsschrift 1896. Bd 43, s. 161—177 af *A. Bergengrün*.
4592. **Seraphim, E.**, u. *A.*, Aus der kurländischen Vergangenheit. Bilder und Gestalten des siebzehnten Jahrhunderts. 355 s. Stuttgart 1892.
Rec. i Hist. Tidskr. 1894. Öfv. o. gr., s. 4—13 af *P. Sondén*.

4598. **Siewert, Fr.**, Geschichte und Urkunden der Rigafahrer in Lübeck im 16. und 17. Jahrhundert. XV+501 s. Berlin 1899.
Hansische Geschichtsquellen. N. F. Bd 1.
4594. **Siewert, Fr.**, Die Lübecker Rigafahrer-Compagnie im 16. und 17. Jahrhundert. Inaug. Diss. [Rostock.] XI+210 s. Berlin 1896.
4595. **Sinowjew, M. A.**, Untersuchung über die landschaftliche Organisation des livländischen Gouvernements. Eine Studie. Autorisirte Uebersetzung aus dem Russischen. 103+(1) s.
Baltische Monatschrift 1896: H. 1. (Beilage.)
4596. **Stiernstedt, A. W.**, Om myntorter, myntmästare och myntordningar i Sveriges forna Östersjöprovinser och Tyska eröfringar.
Numismatiska Meddelanden 1878. [H.] 5, s. 1—71.
4597. **Theuerung** und Hungersnoth in Liefland [1601 und 1697].
Rig. Stadtbl. 1890, N:o 85.
4598. **Transehe-Roseneck, A. v.**, Gutsherr und Bauer in Livland im 17. und 18. Jahrhundert. Mit 3 historischen und ethnograph. Karten. XII+265 s. Strassburg i E. 1890.
4599. Ueber den Mordbrand in Riga im Mai 1677.
Rig. Stadtbl. 1890, N:o 88.
4600. **Westling, G. O. F.**, Bidrag till Livlands kyrkohistoria 1621—1656.
Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 107—189.
4601. **Westling, G. O. F.**, Förarbeten till den estniska öfversättningen af Nya Testamentet 1715. Kyrkohistorisk studie. 41 s. Sundsvall 1892.
Medföljer redogörelsen för Sundsvalls högre allmänna läroverk läsåret 1891—1892.
4602. **Westling, G. O. F.**, Kyrkolagar och kyrkolagsarbeten i Estland under det svenska väldets tid. Kyrkohistorisk studie. 80 s. Sundsvall 1894.
Medföljer redogörelsen för Sundsvalls högre allmänna läroverk läsåret 1893—94.
Öfvers. till tyska under titel: Kirchengesetz und Kirchengesetzarbeiten in Ehstland zur Zeit der schwedischen Herrschaft. Eine kirchenhistorische Studie. Autorisirte Uebersetzung aus dem Schwedischen.
Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1896. Bd 5, s. 89—68.
4603. **Westling, G. O. F.**, Meddelanden om folkundervisningen i Estland 1561—1710.
Kyrklig Tidskr. 1896, s. 341—362.
Öfvers. till tyska under titel: Mittheilungen über den Volksunterricht in Ehstland 1561—1710. Autorisirte Uebersetzung aus dem Schwedischen von R. Stenbock.
Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1898. Bd 5, s. 231—247.
4604. **Westling, G. O. F.**, Meddelanden om den kyrkliga kulturen i Estland under det svenska väldets tid. Kyrkohistorisk studie. 32 s.
Medföljer redogörelsen för Sundsvalls högre allmänna läroverk läsåret 1895—1896.
Öfvers. till tyska under titel: Mittheilungen über den kirchlichen Cultus in Ehstland zur Zeit der schwedischen Herrschaft. Kirchen-

geschichtliche Studie. Autorisirte Uebersetzung aus dem Schwedischen von *R. Stenbock*.

Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1898. Bd 5, s. 270—302.

4605. **Westling, G. O. F.**, Meddelanden om kyrkoförfattningen i Estland under det svenska väldets tid. Kyrkohistorisk studie. 57 + (1) s. Sundsvall 1896.

Medföljer redogörelsen för Sundsvalls högre allmänna läroverk läsåret 1896—1897.

Öfvers. till tyska under titel: Mittheilungen über die Kirchenverfassung in Ehstland zur Zeit der schwedischen Herrschaft. Kirchengeschichtliche Studie. Vom Verfasser autorisirte Uebersetzung von *R. Stenbock*.

Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1898. Bd 5, s. 181—190.

4606. **Westling, G. O. F.**, Meddelanden om luthersk ortodoxi, synkretism och pietism i Estland under det svenska väldets tid.

Kyrklig Tidkr. 1899, s. 804—815.

4607. **Westling, G. O. F.**, Om det religiösa och sedliga tillståndet i Estland 1561—1710.

Kyrklig Tidkr. 1897, s. 858—874.

4608. **Winkler, R.**, Beiträge zur Kenntniss des Chronisten Kelch und seiner Zeit. (Se N:o 4554.)

Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands 1898. Bd 5, s. 111—180.

4609. **Winkler, R.**, Geschichte der Familie Winkler in Estland. Th. 1, bis 1795. Ein Beitrag zur estl. Kirchengeschichte. Als Manuscript gedruckt. 63 s. Reval 1898.

8. Ingermanland.

4610. **Bonsdorff, C. v.**, Nyen och Nyenskans, historisk skildring. 148 s. 4:o. Helsingfors 1891.

Acta societatis scientiarum fennicæ. T. 18.

4611. **Forström, O. A.**, Kuvaus Inkerinmaan oloista Ruotsinvallan aikana. [Framställning af Ingermanlands öden under svensk-väldets tid.] 1. Akad. afh. [Helsingissä.] VIII+148+(1) s. Sortavalassa 1890.

4612. **Hansen, G. v.**, Die ehemalige schwedische Stadt Nyen (Nyenschanz) unweit der Newamündingen. Vortrag gehalten in der Ehstl. literarischen Gesellschaft.

Revaler Beobachter 1894, N:o 250.

4613. **Öhlander, C.**, Bidrag till kändedom om Ingermanlands historia och förvaltning. 1: 1617—1645. Akad. afh. IV+235 s. +8 pl. o. kartor. Upsala 1898.

4614. **Öhlander, C.**, Den svenska kyrkoreformationen uti Ingermanland. Ett bidrag till svenska kyrkans historia åren 1617—1704. Akad. afh. XVI+203+(1) s. Upsala 1900.

Rec. 1 Kyrkohistorisk Årsskr. 1900, s. 886—848 af *G. O. F. Westling*.

4. Pommern.

4615. **Balthasar, Aug.**, Leben und Schriften nach dessen Selbstbiographie und andern urkundlichen Quellen als Ergänzung zu O. Focks Rügisch Pommerscher Geschichte, herausg. v. *Th. Pyl*. 114 s. Greifswald 1875.
Pommersche Geschichtsdenkmäler. Bd 5.
- 4615^{1/2}. **Brunk, A.**, Beiträge zu einer Geschichte der Falkenburger Schule im 17. und 18. Jahrhundert.
Baltische Studien 1891. Jahrg. 41, s. 228—260.
4616. **Essen, G. H. v.**, Alienationer och reduktioner i. f. d. Svenska Pommern. Efter författarens död utgifven af *A. Lindblom*. 166 s. + 1 portr. Sthlm 1900.
4617. **Fuchs, C. J.**, Der Untergang des Bauernstandes in Schwedisch-Pommern.
Baltische Studien 1891. Jahrg. 41, s. 204—222.
4618. **Haas, A.**, Beiträge zur Geschichte der Stadt Bergen auf Rügen. 160 s. 4:o. Bergen a. Rügen 1893.
4619. **Haas, A.**, Rügensche Skizzen. 140 s. Greifswald 1898.
4620. **Heberlein, B.**, Beiträge zur Geschichte der Burg und Stadt Wolgast. XVII+444 s. + 1 pl. Wolgast 1892.
4621. **Lange, E.**, Die Greifswalder Sammlung Vitæ Pomeranorum. Alphabetisch nach Geschlechtern verzeichnet. (1)+XIX+406 s. Greifswald 1898.
Baltische Studien. 1:e Folge. Ergänzungsband.
4622. **Lange, E.**, Greifswalder Professoren in der Sammlung der Vitæ Pomeranorum.
Baltische Studien 1894. Jahrg. 44, s. 1—42.
4623. **Malmström, O.**, Bidrag till Svenska Pommerns historia. [1.] 1630—1653. Akad. afh. II + (1) + 151 s. Lund 1892. [2.] 1653—1660. Progr. 46 s. 4:o. Helsingborg 1894.
1 rec. i Hist. Tidskr. 1898. Öfv. o. gr., s. 22—25 af *G. R. F[äkrus]*.
4624. **Mass, K.**, Pommersche Geschichte. X+283 s. + 1 Beilage. Stettin 1899.
4625. **Meyer, W. H.**, Stettin in alter und neuer Zeit. (6)+295 s. + 15 pl. o. kartor + 1 slägt-tafel. Stettin 1887.
4626. **Pyl, Th.**, Pommersche Genealogien. Bd 5. Die Genealogien der Greifswalder Rathsmitglieder, von 1382—1647. XII s. + s. 181—440. Greifswald 1896.
4627. **Pyl, Th.**, Geschichte der Greifswalder Kirchen und Klöster, sowie ihrer Denkmäler, nebst einer Einleitung vom Ursprunge der Stadt Greifswald. 1—3. Greifswald 1885—87.

4628. **Pyl, Th.**, Nachträge zur Geschichte der Greifswalder Kirchen. H. 1—3. Greifswald 1898, 1900.
4629. **Stavenhagen, C. F.**, Chronik von Anklam bis 1773. Neue Volksausgabe, gekürzt und mit Anmerkungen versehen. Mit 7 Kunstbelegen und dem Stadtwappen. VIII+288 s. Anklam 1899.
4630. **Struck, F.**, Die ältesten Zeiten des Theaters zu Stralsund. 1697—1834. Ein Beitrag zur Geschichte des deutschen Theaters. 184 s. Stralsund 1895.
4631. **Unruh, Th.**, Pommerns kirchliche Verhältnisse unter der schwedischen Herrschaft.
Evangelische Kirchen-Zeitung 1892, s. 287—291.
4632. **Wendler, O.**, Geschichte Rügens von der ältesten Zeit bis auf die Gegenwart. 159 s. Bergen u. Sassnitz 1895.
4633. **Ziegler, J.**, Geschichte der Stadt Greifswald. XVI + 255 s. + 9 pl. + 1 karta. Greifswald 1897.
4634. **Åkerblom, Fr.**, Pommerska bref. Anteckningar från en resa i f. d. Svenska Pommern. (1)+140 s. + illustr. Sthlm 1892.

5. Wismar.

4635. **Grimm, Ed.**, Münzen und Medaillen der Stadt Wismar. (1) + 73 s. Berlin 1897.
(Cr: Berliner Münzblätter 1894.)
4636. **Hermes, C. W.**, Wismar, ein Stadtbild von der Ostsee. (2) + 106 + (1) s. Wismar 1898.
(Se N:o 2310—12).

Alfabetiskt register.

A.

- Aall, J.** 2655.
Aall, N. 2649.
Abraham, F., 21.
Account, An, of the seditious false Königsmark in New Sweden. 888.
Acta Nationis Germanicæ Universitatis Bononiensis. 2727.
Acten der Ständetage Ost- und Westpreussens. 265.
Actenstücke z. Geschichte d. Bothschen Einfalles. 1213.
 — z. Geschichte Freiberg. 1268.
 — 20, zur Geschichte d. schwed. u. französischen Untern. gegen Coblenz u. Trier. 1101.
 — Zwei, zur Geschichte d. russisch-schwedischen Beziehungen. 1592—93. 601.
Acter, Aggerhusiske. 1644. 912.
Adam, K. 2317.
Adde, A. 3785.
Adel, Sveriges, under 1600—1700-talen. 2768.
Adlerbeth, G. G. 2130.
Adlerbeth, J. 2585.
Adlercreutz, H. T. 2909.
Adlerfelt, C. 2059.
Adlersparre, A. 2570.
Adlersparre, C. 2547.
Adlersparre, K. S., Adlersparre, Tre episoder i Karl XV:s lif. 2570.
 — Drottning Josefina. 2564.
Aedo y Gallart, D. de. 1184.
Afvittringsinstrument mellan S. Henriksson Sarfve och hans styfbarn 1588. 3786.
Afzelius, A. A., Geijer, E. G., & Afzelius, A. A., Svenska folkvisor. 3222.
 — Svenska folkets sagohäfder. 169.
Afzelius, H. 2923.
Agrell, P. 3637.
Agricola, Christian. 4444.
Ahlfeldt, D. 1495.
Ahlén, Abr., Kristianstads län. 3552.
 — Riksdagen 1809—10. 2446.
 — Åhus. 3570.
- Ahlenius, K., Skandinaviens geografi o. kartografi under 1500-talets senare hälft.** 3407.
 — D. äldste geogr. Kenntnis v. Skandinavien. 3404.
 — Olaus Magni framställning af Nordens geografi. 3406.
 — Sten Sture d. y. 407.
Ahlgren, G. 3207.
Ahlm, L.W. 3763.
Ahqvist, A. G., A. J. Amnéus, Erik XIV. 560.
 — Anteckningar om en svensk språklära under 16:de seklet. 3214.
 — Konung Erik XIV:s sista lefnadsår. 559.
 — Sturemorden. 552.
Ahnfelt, A., P. G. Ahnfelt, Studentminnen. 2769.
 — Christian VIII, Dagbok fra Regenttiden i Norge. 2595.
 — M. J. Crusenstolpe. 2945.
 — La diplomatie Russe à Stockholm 1810. 2466.
 — Från Europas hof. 2410.
 — Två krönte rivaler. 2467.
 — Ur svenska hovets och aristokratiens lif. 145.
Ahnfelt, O., Laurentius Andreæ. 2914.
 — Olaus Stephanus Bellinus. 2922.
 — Bidrag till svenska kyrkans historia i sextonde århundradet. 4078.
 — P. Brahe d. ä., Krönika. 417.
 — Laurentius Petri kyrkoordning 1561. 4079.
 — O. Petri, Undervisning om människans ärliga skapelse. 4157.
 — En Skriftebok från Göinge härad från 1600-talet. 4081.
 — Lunds domkapitels statuter. 4080.
 — »Cancelleren Laurentii Andreæ tankar om Prästerskapet.» 4082.
 — Utvecklingen af svenska kyrkans ordning under Gustaf I. 488.
Ahnfelt, P. G., Petersen, Fra det svenske Kirkelif. 2831.

- Ahnfelt, P. G., Studentminnen. 2769.
 Ahrenberg, J. Åbo slotts byggnads-
 hist. 4377.
 — Praktväfnaderna i Åbo slott. 4378.
 Akrell, C. & Troll, S. G. v. 2411.
 Aktenstücke, Drei, a. d. Staats-
 archiv in Marburg z. Jahre 1617.
 4489.
 Akti i pisma historii Baltijskago.
 162.
 Aktstycken till upplysning ang.
 Kemi och Ijo kronofisken. 4387.
 Aktstycker vedr. Erik af Pommerns
 Afsættelse. 258.
 — angaaende Norge Juli-Avg. 1808.
 2137.
 — angaaende Tildragelserne på Sjæl-
 land Januar—Marts 1809. 2138.
 — fra Grensden mod Sverig i Peri-
 oden fra Slutningen af 1803 til
 Efteraaret 1805. 2139.
 — nærmest vedr. Danmark—Norges
 Forhold til Sverig 1812. 2429.
 — nærmest vedr. Forholdet til Sverig
 1810—11. 2430.
 — og Breve af blandet Indhold. 2431.
 — og Breve til Belysning af Grev
 Ostens politiske Stilling. 2140.
 — og Oplysninger til Riksrådets og
 Stender-Mødernes Historie. 711.
 — vedk. det Svenske Thronfølgervalg
 1743. 2014.
 — vedkommende Konventionen i Moss.
 2588.
 — vedkommende Stormagternes Mis-
 sion til Kjöbenhavn o. Christiania
 1814. 2589.
 — vedkommende Spørsmålet om di-
 plom.Sagers Behandling 1885—91.
 2681.
 — vedrørende Fredsunderhandlingerne
 med de mod Frankrig forbundne
 Magter. 2590.
 — Andre, 1807—1808. 2432.
 — Andre, 1813—14. 2433.
 — Diplomatiska, vedkommende Norges
 Opgjør med Danmark 1818—19.
 2760.
 — Nogle, fra 1814. 2591.
 — Nye, vedrørende Kielerfreden 1814.
 2592.
 Alander, P. G. 4001.
 Alberg, A., Charles XII. 1735.
 — Gustavus Vasa. 457.
 Alberoni, J. M., Lettres intimes.
 1852.
 — og Carl XII. 1994.
 Albers, J. H. 170.
 Albrecht, G. 1385.
 Aldor, I. 1736.
 Ale härad. 3724.
 Alexander i o. greve Armfelt 1811
 —12. 2503.
 Alln, J. Svenske Reisebreve fra
 Norge i 1818. 2758.
 Alln, O. Adlerbeth, Anteckningar
 1814. 2585.
 — Allianstraktaten mellan Sverige o.
 Ryssland 1812. 2504.
 — 4:o artikeln af fredstraktaten i
 Kiel. 2607.
 — Om unionens betydelse för Sverige.
 2713.
 — Bidrag till regeringsformens histo-
 ria. 3286.
 — Bidrag till Mosskonventionens his-
 toria. 2645.
 — Strödda bidrag till sv. statskicket
 hist. 3287.
 — Carl Johan och hans tid. 2550.
 — Carl Johan o. Sveriges yttre politik
 1810—15. 2468.
 — Förbundet med Ryssland 1812.
 2505.
 — Geljer, Svenska folkets hist. 171.
 — 1809 års grundlagsstiftare o. 1866
 års riksdagsordning. 3288.
 — Gustaf II Adolf. 718.
 — Christina Gyllenstjerna. 409.
 — Sveriges historia. 194.
 — I utrikesministerfrågan. 2707.
 — Hans Järta. 3003.
 — Järta, Brefväxling. 2659.
 — Järta, Koncept till regeringsformen.
 2449.
 — Konungamakten, bondeståndet och
 regeringsformen 1809. 2447.
 — Lagerbjelke, Sveriges förh. till
 främmande makter. 2455.
 — Unionskommitténs resultat. 2726.
 — Svenska riksdagsakter. 143.
 — Kongl. Maj:ts rätt i fråga om dis-
 positionen af besparingarna på de
 fasta anslagen. 3289.
 — Kongl. Maj:ts rätt i fråga om ned-
 sättning af tullbevillningsafgifter.
 3290.
 — Rådets sammansättning. 315.
 — »En psykologisk studie.» 3004.
 — Sveriges traktater. 144.
 — Tronföljarevalet 1810. 2427.
 — Den svensk-norska unionen. 2652.
 Allardt, And., En bördsrättsfråga
 i Borgå socken på 1600-talet.
 4302.
 — Borgå läns sociala och ekonomiska
 förhållanden 1539—71. 4303.
 Allen, C. F. 1419.
 Almberg, E. 4357.
 Almén, J. 2469.

- Almquist, J. A., Martin, Sv. kungliga gåfvor till ryska zaren. 3278.
 — En okänd paleotyp. 96.
 — Riksdagen i Gefle 1792. 2260.
 — Uddeholmsverken. 3698.
 Alopæus. Alopæiska pappren. 4200.
 Alstermark, Br. 4083.
 Alstrin, A. 1875.
 Alstroemeria. En samling urk. o. skrifter från o. om Allingsås. 3710.
 Alvastra. 3775, 3777.
 Amalla Elisabeth. 708.
 Ambrosiani, S., Bidrag till Uppsala historia. 3677.
 — Konungavalet i Sverige under den äldre medeltiden. 3291.
 Ameen, G. 2405.
 Amelung, F. 4499.
 Aminoff, B. H. 2356.
 Aminoff, B. J. 2378.
 Aminoff, J. F. Hartman, De tre gustavianerna. 2801.
 — Sjelförsvar med afseende å konventionen i Seivis. 2854.
 Aminoff, T. G. 3690.
 Aminson, H. 109.
 Amira, K. v. 3292.
 Amnéus, A. J. Gustaf II Adolfs död. 1107.
 — Erik XIV. 560.
 — Gustaf II Adolfs kyller. 1108.
 — Ännu en gång Karl XII:s död. 2010.
 Amnéus, H. 3725.
 Anckarsvärd, M. 2208.
 Anderson, T. 586.
 Andersson, A. 3368.
 Andersson, Aks., Bibliographia Klemmingiana. 3259.
 — Uppsala universitetsmatrikel. 2827.
 — Svensson, Breviarium juridicum hallandicum. 3388.
 — Uppsala Universitæt 1872—97. 4068.
 — Warmholtz. 53.
 Andersson, A. Aug. 3748.
 Andersson, Gun. 3455.
 Andersson, Jord., Riksdagen 1605. 682.
 — Studier i Linköpings stifts odlingshistoria. 4084.
 Andersson, Ola. 3368.
 Andersson, Sigås Eric, Anteckningar om Dalkarlarne frihetssträfvanden. 3450.
 — Orsa socken. 3459.
 Andersson, Th. 508.
 Andersson, Wittus. 3429.
 Andersson-Meljerhelm, K. A. 3058.
 Anjou, A., K. Svea Hofrätts presidenter samt embets- och tjänstemän 1614—1898. 2770.
 Anjou, A., Riddare af Carl XIII:s orden. 2771.
 Anker, C. J., Fra prins Carl af Hessens arkiv. 2243, 2244.
 — Fra svenske arkiver om unionens forberedelse 1814. 2598.
 — Guldencrone, Indberetning. 2167.
 — Holst, Efterladte Papirer. 2458.
 — Lewenhaupt, Affæren ved Prestebakke. 2340.
 — Mordet paa Gustaf den Tredie. 2262.
 — H. C. Sneedorff. 2325.
 — Uddrag af diplomatiske indberetninger om Unionens forberedelse og tilblivelse. 2601.
 — Utdrag ur danske diplomaters meddelanden från Sthlm. 2146.
 — Wirsén, Breve 1814. 2664.
 Anker, P. 1980.
 Annerstedt, Cl., La bibliothéque de l'université d'Upsal. 4008.
 — Ett blad ur Sveriges kulturhistoria. 3787.
 — Uppsala Universitetsbiblioteks historia. 4007.
 — Uppsala Universitets historia. 4005.
 — Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
 — Kanslersvalet i Uppsala 1747. 4009.
 — Uppsala Universitets konstitutioner af år 1655. 4036.
 — Landshöfdingeämbetets i Uppsala län riksdagsberättelse. 2115.
 — Rudbeck, O., Bref rör. Uppsala Universitet. 4047.
 — Samhällsklasser och lefnadssätt under förra hälften af 1600-talet. 3985.
 — Schefferus o. Verelius. 3215.
 — Scriptores rerum Svecicarum. 250.
 — Skrifter rörande Karl Johan. 1.
 — Uppsala Universitets ungdomsår. 4010.
 — Uppsala Universitet. 4006.
 Annerstedt, Th., Resningen 1568. 556.
 — Svenska väldet i Livland 1564—70. 540.
 Anrep, G., Svenska släktboken. 2850.
 — Axel Oxenstiernas ättlingar. 3028.
 Anteckningar från slutet af förra århundradet. 2277.
 — om Dalkarlarne frihetssträfvanden under 16:de o. 17:de århundr. 3450.
 Appelberg, K. A., Bidrag till belysning af sätet för presttjänsternas besättande i Finland. 4462.
 — Kyrkans rättsliga ställning i Sverige o. Finland intill kyrkolagen 1686. 4085.

- Appelgren, HJ.** 329.
Arboga donationsjord. 3745.
Arbusow, L., Grundriss d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands. 4500.
 — Alte Rechnungen a. d. Schwedenzeit in Bauske. 4501.
 — Liv-, Est- und Kurländisches Urkundenbuch. 270.
Arcadius, C. O., Bilder ur svenska folkundervisningens historia. 2772
 — Gumlösa kyrka. 3548.
 — Handlingar till 1662 års Kungl. Kommission i Bohus län. 3435.
 — De f. d. Aschebergiska i Bohus län belägna godsens historia. 3433.
 — Vexjö allm. läroverks häfder. 4011.
 — Bohusläns införlifvande med Sverige. 3432.
 — Jordeböcker å frälsegods i Göteborgs och Bohus län 1659. 3434.
Archiv der Familie v. Stackelberg. 4490.
 — d. Vereins f. Geschichte d. Herzogthümer Bremen u. Verden. 103.
 — f. d. Geschichte Liv-, Esth. u. Curlands. 104.
Archivregistraturer, De äldste danske. 148.
Archivum Rákócziánum. 1781.
Arcy-Collyer, A, d'. 2014.
Arén, E. 2383.
Arenstorff, C. v. 1659.
Arenstorff, C. J. v. 1659.
Arenstorff, Fr. v. 1659.
Arfwidsson, A., N. v. Jacobsson. 2195.
 — Jacobsson, Sällskap där man hade roligt. 2298.
 — Konungamördaren Ribbing och hans moder. 2263.
Arkisto, Historiallinen. 105.
Arkiv, Grundskatte-historiskt. 3293.
Armaillé la comtesse d', Désirée Clary. 2495.
 — La comtesse d'Egmont. 2178.
Armanni, V. 1249.
Armfelt, G. M., Hartman, De tre gustavianerna. 2801.
 — Studier ur Armfelts efterlämnade papper. 2130, 2193.
Armfelt, K. G. 2001.
Armstedt, R. 903.
Arnaud, E. 2231.
Arndt, G., Buss- u. Bettagsordning. 1085.
 — Gottesdienstl. Ordnungen. 1086.
Arndt, W., Schlippenbach. 1446.
 — Schweden, Brandenburg, Magdeburg 1657, 58. 1475.
 — Warschau. 1450.
Arnheim, F. Aus Briefen Kronprinzessin Ulrike v. Schweden an Sophie Dorothea 1745—48. 2087.
 — Aus einer schwedischen Gesandtschaftsrelation 1793. 2122^{1/2}.
 — Bernadotte u. d. Nordarmee. 2514.
 — Eine schwedische Denkschrift aus dem Jahre 1661. 1574.
 — Erich XIV. 524.
 — Die nordische Frage in d. zweiten Hälfte d. 18 Jahrh. 2093.
 — Gustaf III u. Friedrich d. Grosse. 2183.
 — Hüffer, D. Zerwürfnis Gustaf III v. Schweden mit Luise Ulrike. 2182.
 — Louise Ulrike, Memoirenfragment. 2085.
 — Die Memoiren d. Königin v. Schweden Ulrike Luise. 2088.
 — Mittelungen a. d. Tagebüchern d. K. G. Tessin. 2088.
 — Preussen u. Schweden beim Ausbruch d. siebenjährigen Krieges. 2107.
 — Urteil eines schwed. Diplom. über d. Wiener Hof 1756 [N. Bark.]. 2105.
Arnoldson, K. P., Fred med Norge. 2714.
 — Kristian II. 410.
Arosenius, E. 3294.
Arpl, R. 121.
Arsenjeva, S. V. 1766.
Arvidson, B. J. C. 3578.
Aschehoug, T. H. 2731.
Asiakirjoja Savossa ja Karjalassa. 4183.
 — Suomessa Vaasa-tiluksista 1500-luvun. 4184.
Ask, J. 2708.
Asp, P. 3567.
Aspellin, H. Ern. 4355. 4356.
Aspellin, J. R. Korsholman vallien vaiheista. 4326.
 — Muistoonpanoja taiteilijoista Suomessa ennen aikaa. 4263.
 — Olofsborg. 4339.
Aspenäs-ätten. 2809.
Aubert, L. M. B., Det norske Handelsflag. 2675.
 — Kieler-Traktaten. 2608.
 — Motzfeldt, Dagbog. 2599.
 — La Norvège devant le droit international. 2733.
 — Norges folkeretslige Stilling. 2732.
Auerbach, B. 172.
Aumale, H. d'Orléans duc d'. 948.
Aurelius, E. 2869.
Auriffaber, Joh. 576.
Aus baltischer Vergangenheit. 4491.

Auxiliærkorpset 1813. 2582.
Avaux, Claude de Mesmes, comte d'. 884.
Avaux, J. A. comte d'. 1712.

Avenel, G. d'. 1420.
Avery, J. 157.
Axelsson, G. E. 1774.

B.

Baazius, Joh. 4114.
Bache, N. 173.
Bachmann, F. 2310.
Bachmann, P. 719.
Bacourt, A. de. 2555.
Bæhrendtz, F. J., Sveriges förh. till Ryssland under Gustaf IV Adolfs förmyndarstyrelse. 2283.
 — Kalmar domkyrkas grafvar o. epitafier. 3087.
 — Kalmar slott. 3583.
Bahr, J. v. o. Brandberg, Th. 2778.
Bahrfeldt, M., D. Münzen u. d. Münzwesen d. Herzogthümer Bremen u. Verden unter schwedischer Herrschaft 1648—1719. 4486.
 — Ein schwedischer Soldaten-Pfennig. 3088.
Baille, Ch. 2199.
Bailion, comte de. 945.
Bain, F. W. 859.
Bain, R. N., The assassination of Gustavus III. 2264.
 — Charles XII. 1737.
 — Gustavus III. 2159.
Bajer, F., Forsøg på större neutralitetsforbund under Krimkrigen. 2558.
 — Canroberts Sendelse til Stockholm 1855. 2560.
 — Le système scandinave de neutralité pendant la guerre de Crimée. 2559.
Ballantyne, A. 2061.
Balthasar, Aug. 4615.
Balzer, O. 307.
Banér-slågten. 2811.
Banér, J., Bref. 708.
 — Johan Banérs sista sjukdom. 1233.
 — Äktenskapskontraktet mellan Johan Banér o. Johanna af Baden. 2921.
Bang, G. 431.
Bang, P. C. 1518.
Bang, V. 3788.
Bangert, Fr. 275.
Barfod, F., Danmarks Historie fra 1319—1536. 174.
 — 1536—1670. 175.

Bark, S., Bref till Olof Hermelin. 2990.
 — Om enkedrottning Hedvig Eleonoras död. 1963.
Barkow. 2317.
Barstad, H. J., Nordenfeldske dragoner i 1718. 1999.
 — Tordenskjöld. 1981.
Barthélemy, E. de. 2113.
Bartsch, K. 3264.
Barun-slågten. 2811.
Baskakov, V. 1847.
Bauer, B. 1387.
Bauer, J. B. 1025.
Baumann, F. L. 1405.
Baumann, M. 335.
Baumgarten. 720.
Baumgarten, P. M. 1100.
Baur, Jos., Philipp von Sötern. 1331.
 — Speier. 1409.
Bausteine z. e. Geschichte Oesels. 4502.
Beani, G. 968.
Beauchet, L., Étude sur les sources du droit suédois. 3295.
 — La loi de Vestrogothie. 3401.
Beaufort, W. H. de, De gevangenneming Görtz te Arnhem 1717. 1972.
 — Vleertman, Brief over de gevangenschap von Görtz te Arnhem. 1973.
Beauregard, C. de. 2314.
Beauvois, E. 2.
Beck, J. 1270.
Becker, H. 1087.
Beckman, K. V., Svenska riksdagens hist. 1650—85. 877.
 — Utskottsmötenas historia. 793.
 — Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
Behalm, P. 576.
Behalm-Schwarzbach, M. 1601.
Behm, V., Jemtland. 3520.
 — Jämtland o. Härjedalen under medeltiden. 3524.
 — Lockne socken. 3534.
 — Näs o. Hackås socknar. 3535.
Beise, Th. 4503.

- Beiträge z. Briefwechsel d. katolischen Gelehrten Deutschlands im Reformationszeitalter.** 4086.
 — zur Kunde Ebst, Liv- u. Kurlands. 106.
 — Quellenmässige, z. Geschichte d. 30-Jährigen Krieges. 1218.
Bejborn, O. 3641.
Beköm, A. Ch. 715.
Bender. Ett par drag från lifvet i Bender 1712. 1912.
Bender, W. 4087.
Berby. Affären vid Berby. 2341.
Berendts, E. 3296.
Berens, J. Chr. 4504.
Berg, Fr., Huru folkskolestadgan tillkom. 4012.
 — Kung Gösta o. skolan. 458.
Berg, G. 1378.
Berg, G. 484.
Berg, G. O., Gustaf I:s registratur. 426.
 — Riksdagen 1602. 678.
Berg, J. Chr. 2755.
Berg, W., Göteborgs första anläggning på Hisingen. 3486.
 — Augustinerklostret i Konungahälla. 3441.
 — Den skandinaviska halföns befolkande. 281.
 — Gamla Elfsborg. 3718.
 — Expeditionen till Arkhangelsk 1701. 1805.
 — Göteborg vid början af 1700-talet. 3487.
 — Skräväsendets historia vid medlet af 1700-talet. 3953.
 — Sporrens historia. 3789.
 — Dragsmarks kloster. 3438.
 — Wilhelm Kruse. 3006.
 — Laholmen, Actionen imellan de Danske og Svenske. 1988.
 — John Norcross. 3024.
 — Ruinen efter Karlsborgs fäste. 3440.
 — Samlingar till Göteborgs historia. 3488.
 — Skansen Kronan. 3503.
 — Skansen Lejonet vid Göteborg. 3504.
 — Slottsruinen på Ragnhildsholmen. 3444—3446.
 — Göteborgs äldre teatrar. 3505.
 — Staden Göteborgs vapen. 3089.
 — Winding, Uddevalla kyrka. 3449.
 — Visingsö. 3592.
Bergbohm, C. 2187.
Bergelln, P. J. 2526.
Bergengrün, A., Gr. moskow. Ambassade v. 1697 im Livland. 1714.
 — Herzog Christoph v. Mecklenburg. 4505.
Bergengrün, A., Johann v. Dalen. 384.
 — Relation u. d. Ereignisse in Livland v. d. Zeit 1599—1602. 4506.
 — Zur Geschichte d. Archives d. Erzbisthums Riga. 4507.
Bergenskjöld, E. 3754.
Berger, L. 1528.
Berger, O. 3297.
Bergfalk, P. E. 3298.
Berggren, Fr. 3790.
Berggren, J. E. 490.
Berggren, P. G. 2981.
Bergh, S., Ministeriella handlingar. 13.
 — Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
 — Karl IX och svenska adeln 1607—1609. 685.
 — Karl IX:s kröning. 684.
 — Notice sur les archives de Suède. 62.
 — Taube, B., och Bergh, S., Originaltraktater i Riksarkivet. 48.
 — Pergamentsbref. 248.
 — Svenska riksrådets protokoll. 709.
 — Rangtriderna inom adeln under 1600-talet. 3936.
 — Sveriges ridderskaps o. adels riksdagsprotokoll. 1418.
 — Handels- och manufakturdeputationens uppkomst. 2068.
Bergholm, A. 4264.
Bergman, Carl. 4307.
Bergman, C. J., Danmarks sista affär på Gotland 1676—79. 1670.
 — Bondbröllop på Gotland. 3891.
 — Gotlands geografi o. historia. 3472.
 — Gotländska skildringar o. minnen. 3791.
 — Visby. 3480.
Bergman, E. W., Anteckningar om Lappmarken. 3702.
 — Några blad ur Carleborgs grefskaps historia 1652—59. 4306.
 — M. G. De la Gardies brevväxling. 3.
 — M. G. De la Gardie och krigshändelserna i Bohuslän 1677. 1672.
 — Magnus Gabriel De la Gardies fullmakter o. donationer. 2957.
 — Handlingar rörande bönderingen mellan hertig Karl och rådsherarne. 661.
 — Västerbottens äldre kulturhistoria. 3700.
 — Register öfver rådslag. 33.
 — Johan Banérs sista sjukdom. 1233.
 — Ur Fr. Cronmans diarium. 1584.
 — Västerbotten o. ryssarne 1714—1721. 1962.
Bergman, J. 3792.

- Bergström v. Schinkel. 141.
 Bergqvist, O. 4088.
 Bergqvist, P. 8568.
 Bergroth, E., Finska kyrkans historia i dess grunddrag. 4463.
 — Lästadianismen. 4089.
 Bergslag, Stora Kopparbergs. 3451.
 Bergstrand, A. 2265.
 Bergstrand, P. E. 2632.
 Bergstrand, W., D. skandinaviska unionens historia efter 1814. 2665.
 — Ur nyare tidens politiska skiften. 2528.
 Bergström, G., Arboga krönika. 3743.
 — Medeltidsmålningarna i Arboga stadskyrka. 3746.
 Bergström, J. D. 3736.
 Bergström, O., Anteckningar om cheferna f. Uplands regemente. 3209.
 — Uplands regementes hist. 3210.
 — En svensk krigsfånge i Ryssland. 1907.
 — Joh. Printz. 1226.
 — Rättelser o. tillägg till G. Anrep's Svenska adelns ättartaflor. 2774.
 — Ulriksdal. 3626.
 — Strödda uppgifter om utöfvare af konst o. konstalöjd i Sthlm under 1600-talet. 2775.
 — Wrangel, F. U., & Bergström, O., Svenska adelns ättartaflor. 2867.
 Bergström, Rich., Svenska bilder. 3793.
 — Våra hist. folkvisor. 3216.
 — Geijer, E. G., Afzelius, A. A., Svenska folkvisor. 3222.
 Bergström, S. 3794.
 Bericht, Ein, v. d. 1678 v. d. Carl XI eingeführten neuen Stadtkastenverwaltung (in Riga). 4508.
 Berichten angaande 't gepasseerde in Engelant in den jaere 1650, 51. 942.
 Berkkemeyer, G. 1602.
 Berlin, K. 2696.
 Berling, E. W. 3554.
 Bermann, M. 1271.
 Bernadotte, Lettres inédites. 2502.
 Bernatzik, E. 2728.
 Berner, H. E., Flagsagen. 2676.
 — Norsk eller fælles Udenrigsminister? 2682.
 Bernhard, A. 176.
 Bernhard v. Weimar, Bref. 708.
 — u. Axel Oxenstierna. 1159.
 Bernhardt, Th. v. 177.
 Bernoulli, C. 2408.
 Bernstorff, Chr. 2143.
 Bernstorff, J. H. E. 2015.
 Bertolotti, A., Martiri del libero pensiero e vittime della santa inquisizione. 620.
 — Olau Magni. 2896.
 Bertrand, A. 1900.
 Berättelse, En, om Erik XIV:s besvärliga regemente. 553.
 Berättelsen om röfvarena, som uppehöll sig i Finforsberget i Skellefteå 1524. 3795.
 Berättelser, Samtida, om Sveriges krig. 4.
 — Svenska beskickningars, om främmande makter år 1793. 2122.
 Beskickning, En svensk, i Ryssland 1569—72. 591.
 — En svensk, till Ryssland under Erik XIV:s regering. 550.
 Besvär, Finska prästerskapets. 4464.
 Betz, F. 1166.
 Betänkande af kommitterade för granskning af inskriptionerna å arméns fanor o. standar 1892. 3133.
 — af kommitterade f. utarb. af förslag till bestämmelser rör arméns fanor o. standar 1897. 3134.
 Beuther, M. 580.
 Beyerle, K. 1175.
 Bezborodko, A. A. 2207.
 Bezold, Fr. v., Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 188.
 — Johann Casimir, Briefe. 445.
 Biberg, J. F. 2776.
 Biblioteca storica Italiana. 1725.
 Bibliotek, Historiskt. 107.
 Bidrag til den store nordiske Krigs Historie, Bd 1. 1785.
 — til Danmarks Historie under Christian V. 1419.
 — till den katolska hierarkiens hist. i Sverige. 242.
 — till Finlands historia. 4185.
 — t. kändedom om Göteborgs o. Bohusläns forn. o. hist. 108.
 — till kändedomen af vårt land. 4186.
 — till Riksarkivets äldre historia. 74.
 — till Södermanlands kult. hist. 109.
 — till Uddevalla historia o. beskrifn. 3448.
 — Ett, till flottans historia under Erik XIV. 575.
 Bidstrup, J. 1506.
 Biecke, Hogenskild, Bref till sin syster och mor. 2926.
 — Om fru Annas på Vinstorp ättlingar. 2907.
 Biecke, Nils. 2927.

- Bienemann, Fr.**, Briefe u. Urkunden zur Geschichte Livlands in den Jahren 1558—62. 438.
— Baltische Monatschrift. 114.
- Bienemann jun., Fr.**, Belagerung Dorpats 1704. 1829.
— Belagerung Rigas 1656. 1461.
— Rigas erste Deputation nach Stockholm unter schwedischer Herrschaft. 4517.
— Etwas v. kircklichen Leben in Riga 1710. 4511.
— Glück, Berichte an Dahlberg 1701. 1807.
— Gründungsgeschichte d. zweiten schwedisch-livl. Universität in Dorpat. 4519.
— Gustav Adolf u. Livland. 721.
— Hallart, Tagebuch. 1796.
— Handelsgeschichte Rigas im. 17. Jahrh. 4510.
— Jakob Johann Hastfer. 4509.
— Index d. schwed. Anhänger in Livland v. Beginn d. 17. Jahrh. 4512.
— Kapitulation Dorpats 1656. 1460.
— Kapitulation Dorpats 1704. 1830.
— Löwis of Menar, C. v., u. Bienemann jun., Fr., D. Burgen d. Livl. Schweiz. 4564.
— Memoiren eines Wendensers a. d. Zeit d. nordischen Krieges. 4513.
— Otto o. Gustav von Mengden i. schwedischer Darstellung. 4514.
— Eine politische Rede. 674.
— D. schwedische Regierung u. d. Wasserverbindungen Livlands gegen Ende d. siebzehnten Jahrhunderts. 4515.
— Riga 1621. 807.
— Ein Tumult in Dorpat 1641. 4516.
— Zur Geschichte d. livl. Ritter- u. Landschaft 1600—1602. 443.
— Zwischen Polen u. Schweden. 4518.
- Bilbasov, V. A.** 2152.
- Bilbassoff, B. v.** 5.
- Biltdt, C.**, Birgitta, hennes kyrka o. relikier. 2878.
— Cenni critici sul codice H. II. 3. della Biblioteca della Badia di Grotta Ferrata e sulla. 971.
— Christine de Suède et le cardinal Azzolino. 967.
— Drottning Kristinas sista dagar. 978.
— Birgittas hospital i Rom. 4090.
— Kristina och teatern i Rom. 970.
— Svenska minnen och märken i Rom. 3796.
— Birgittas relikier i Rom. 2879.
- Biltdt, C.**, Upplysningar om det italienska originalet till Histoire des intrigues galantes de la reine Christine. 3217.
Biltdt, K. 2509.
- Bille, C. St. A.**, Skandinavisk Fata Morgana. 2573.
— Tyve Aars Journalistik. 2562.
- Billengren, Ehr.**, Lidén, J., Stora Kopparbergets historia. 3453.
— Vasaminnen i Dalarna. 482.
- Binder, G.**, Birgitta. 2880.
— Geschichte d. bayerischen Birgitten-Klöster. 4091.
- Bippen, W. v.** 382.
- Bircherod, J.** 149.
- Birgitta, Den heliga.** 2794.
- Bischoffshausen, S. v.** 1489.
- Bittard des Portes, R.** 2253.
- Bjelke, Dorothea.** 3443.
- Bjelke, J.** 1494.
- Björök, A.** 1738.
- Björkander, A.** 3481.
- Björilin, G.**, Bilder ur Sveriges krigshistoria. 3135.
— Carl X Gustaf. 1427.
— Carl XII. 1739.
— Om soldatens dräkt o. »frisure» för 100 år sedan. 3135.
— Fordomdags. 8797.
— Döbelns fälttåg i Jemtland 1809. 2397.
— Gustaf II Adolf. 722.
— Højer, M., o. Björilin, G., Gustaf II Adolf. Några minnesblad. 749.
— Här o. soldatlif under trettioåriga kriget. 3135.
— Sveriges krig i Tyskland 1805—1807. 2315.
— Kriget i Norge 1814. 2633.
— Kriget mot Danmark 1675—79. 1642.
— Finska kriget 1808—09. 2357.
— Krigsörelserna i Bohuslän 1788. 2237.
— Landstigningen vid Lemo. 3135.
— När konungamördarne bekände. 2266.
— Några ord om våra troféer. 3797.
— Unga pfalzgrefvens utrikes resa. 3797.
— Revolaks. 2373.
— Slaget vid Oravais. 3135.
— Storkyro 1714. 3135.
— Svea lifgardes traditioner. 3202.
— Trolldomsväsendet i Stockholm 1676. 3798.
— Träffningen vid Södra Stäket 1719. 3135.
— Träffningen vid Wirta bro. 3135.

- BJörilin, G.**, Svenska härens utveckling under Oscar II:s regering. 3136.
— En svensk officers öden o. äfven-tyr (1625—72). 3799.
- BJörling, C. G. E.** 3299.
- BJörnboholm.** 3713.
- BJörnson, B.**, Flagsagen. 2676.
— Vort Forhold til Sverige. 2677.
— »Leve Kongen, Unionen og Fædre-landet.» 2678.
- BJörnstjerna, M. F. F.** 2358.
- BJörnström, V.** 3627.
- Blacketadius, C.** 2777.
- Bladh, P. J.** 2384.
- Blangstrup, Chr.**, Begivenhederne i Norden i Efteraaret 1788. 2240.
— Benzeltjernas Brandstiftelsesaf- søg paa Kbhvns Red i Februari 1789. 2246.
- Bleibtreu, K.** 2511.
- Bleking, Vestra.** 1675. 3426.
- Blich, J. C.** 2637.
- Bliss, W. H.** 75.
- Bloch, V. A.** 1038.
- Blom, G. P.** 2593.
- Blom, O. G.** 3300.
- Blomberg, Ant.** 2470.
- Blomberg, H.** 3301.
- Bloomfield, B.** 2445.
- Bloomfield, G.** 2445.
- Blümcke, O.**, Gesellschaft nach Moskau 1603. 679.
— Pommern während d. nordischen siebenjährigen Krieges. 563.
— Stettins hansische Stellung u. He- ringshandel in Schonen. 3954.
- Bobé, L.** 1495.
- Bodecker, J.** 437.
- Bodemann, E.** 957.
- Body, A.** 2190.
- Bodösagen.** Aktstykker om Bodö- sagen. 2671.
- Boëthius, S. J.**, Ehrenström, Histo- riska anteckningar. 2124.
— Engelbrekt. 390.
— Gustaf IV Adolfs förmyndare- regering o. den franska revolution- en. 2278.
— Sveriges historia. 194.
— Härjningarna på svenska ostkusten 1719. 2050.
— Den svenska högadeln under Sigis- mund. 659.
— Den franska revolutionens idéer i 1789 års riksdagsbesvär. 2247.
— Karaktären af frihetstidens för- fattning. 2028.
— En konflikt mellan konung Fredrik I o. sekreta utskottet. 2063.
- Boëthius, S. J.**, Minnen ur Sveriges nyare historia. 141.
— Om orsakerna till Gustaf III:s krig med Ryssland. 2204.
— Ett regeringsprogram af hertig Karl 1595. 662.
— Hertig Karls o. riksrådets sam- regering. 660.
- Boga, Anna.** 3948.
- Boldt, R.** 4296.
- Bomansson, K. A.**, Hvad betecknar »Collegium Raumense»? 4418.
— Finlands landskapsvapen. 4265.
- Bonac, marquis de.** 1794.
- Bonde, C.** 2308.
- Bonde, C. Cson.**, Tvenne egenhän- diga bref från Kristina. 858.
— Hedvig Elisabeth Charlotta, Fer- senska mordet. 2160.
— Hedvig Elisabeth Charlotta, Sve- riges o. Norge 1814. 2586.
- Bonnefon, P.** 2177.
- Bonneville de Marsangy, L.** 2166.
- Bonsdorff, C. v.**, Djäknelif o. djäk- negång. 4207.
— Åbo stads dombok. 4188.
— Donationerna och förlänningarna i Finland under Kristinas regering. 4202.
— Åbo akademis förvaltning 1640— 1713. 4419.
— Nykarleby historia. 4332.
— Åbo stads historia. 4369.
— Huru Gustaf II Adolf hyllades i Finland. 789.
— Hvad förstods med majmiseriet? 3800.
— Finlands sista hyllning åt svensk konung. 4207.
— Kronoobalienationerna i Finland vid drottning Kristinas tronafsä- gelse. 4203.
— Landskapsmöten i Finland på 1670- talet. 4204.
— Lisiä vuosina 1656—58. 4205.
— Om »majmiseriet». 4207.
— Gustaf Adolfs minne i Finland. 760.
— Nyen o. Nyenskans. 4610.
— Pesten i Åbo 1657. 4207.
— Privilegier och resolutioner f. Åbo stad. 4374.
— Kyrkorådets i Åbo protokoll 1675 —59. 4479.
— Åbo academis rectores illustres. 4207.
— De finska städernas representation intill frihetstiden. 4206.
— Kexholms o. Viborgs slott år 1681. 4323.
— Henrik Kristersson Spåre. 4288.

- Bonsdorff, C. v., Strödda uppsatser.** 4207.
 — Wemo härad. 4358.
Book, The black, of the admiralty. 3302.
Boor, C. de. 293.
Boppe, A. 1294.
Bore, E. 3801.
Bormans, S., Les Wallons en Suède. 3955.
 — Ch. F. Wiberg, Louis de Geer et la colonisation Wallonne. 2953.
Born, V. M. v., Gammelbacka egendom. 4311.
 — Sarvlaks egendom. 4347.
Bornemann, A. 1197.
Bornhaupt, C. 681.
Bornhöft. Träfningen ved Bornhöft. 2538.
Bosæus, N. L. 3190.
Bosse, Fr. 1465.
Botner, A. 1975.
Bouppteckning efter Thomas Dyre till Sundsby. 3937.
Bourgeois, E. 1852.
Bourne, C. E. 723.
Bowallus, R. M., Christiern II:s archiv. 76.
 — Meddelanden från Svenska Riksarkivet. 112.
Bowman, J. N. 1487.
Boyé, P. 1820.
Boyen, Herrm. v. 2519.
Brahe, Ebba. 2794.
Brahe, N. 1103.
Brahe, P., Bref. 708.
 — Brevväxling. 704.
 — Per Brahes minne. 2936.
 — Resa i Finland sommaren 1639. 4388.
Brahe, P. d. ä. 417.
Brake, E. 1231.
Brandberg, Th. 2773.
Brandrud, A. 618.
Brandstetter, F. R. 1285.
Brask, H. 243.
Bratt, Cl. 724.
Braune, F. 4013.
Brause, A. 3090.
Bray, W. 959.
Bref o. handlingar rörande bondeupplöppet i Skåne 1811. 2412.
 — om slaget vid Lützen 1632. 1105, 1106.
 — rörande teatern under Gustaf III. 3002.
 — upplysande svenska historien. 1416.
 — Några, från början af 1600-talet. 3938.
Bref, Politiska, till Calonius 1792. 4187.
 — Tvenne, från tiden för Finlands skilsmässa från Sverige. 4208.
Brefväxling mellan Carl XII och Rådet. 1719.
Brefväxling, En unionell. 2697.
Brehmer, W., Dreyer. 337.
 — Durchzug d. Schweden durch Lübeck 1806. 2319.
 — Geschichte Lübecks 1800—1810. 2471.
 — Die Kriegsoperationen d. d. Befreiung Lübecks am 5. Dec. 1813 unmittelbar vorausgingen. 2531.
 — Pasewalk. 1024.
Breitholtz, C. A. 2553.
Brelin, S. 2413.
Brenner, O. 3409, 3410.
Bresch, F. 1391.
Bresslau, H. 1688.
Bretholz, B., Belagerung Brünn. 1260, 1261.
 — Urkunden, Briefe u. Actenstücke z. Geschichte d. Belagerung Brünn. 1265.
 — Vertheidigungskampf Brünn gegen die Schweden. 1264.
Breucker, G. 1290.
Breugel, Douglas C. v. 3052.
Brevböger Kancelliets. 430.
Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen. 2594.
 — fra og til Norge 1809. 2141, 2434.
 — fra Statsmænd i Danmark til P. Juel. 712.
 — og Indberetninger vedr. Fredsforsøget med England 1813. 2435.
 — og Rapporter fra Norge i Perioden Nov. 1807—Juni 1808, Sept.—Dec. 1808. 2142.
 — til og fra Kristoffer Gøje o. Birgitte Bølle. 431.
 — Andre, Marts—Dec. 1809. 2436.
 — Nogle, til Oplysning om Grevefejdens Historie. 507.
 — Private, fra Krigsskuepladsen Juli—Nov. 1813. 2437.
Brevklæder, Danske adelige. 150.
Brevskaber nærmest vedr. Svenskekrigen 1657—60. 1493.
Brevvæxling, En diplomatisk, fra Begyndelsen af Aarhundredet. 2143.
Breyer, R. 324.
Breysig, K. 1423.
Bricka, C. F., Christian V:s egenhændige Dagbog. 1713.
 — G. Kruses Beretning om den danske Flaade. 700.

- Bricka, C. F., Kancelliets Brevbøger. 430.
 — Christian IV:s Breve. 713.
 — Efterretninger om d. danske Flaade i 1657. 1512.
 — Fortegnelse over Nordboer, som have studeret i Genf. 2778.
 — [Dan.] historisk Tidsskrift. 123.
 — To Viser fra Svenskekrigen. 1516.
 Bridge, C. A. G. 3145.
 Briefe a. d. Brigittenkloster Maihingen. 4092.
 — u. Aktenstücke z. Geschichte Preussens u. Friedrich Wilhelm III. 2155.
 — u. Urkunden zur Geschichte Livlands in den Jahren 1558—1562. 438.
 — Ungedruckte, aus dem Jahre 1630. 1014.
 Briefwechsel zwischen Derfflinger u. Hastfehr. 4492.
 Brillioth, H. 3781.
 Brincken, W. F. von den. 4520.
 Brinkman, K. G. v., Om sig själf och samtida. 2940.
 — Stael v. Holstein, E. M., & Brinkman, K. G. v., Correspondance diplomatique. 2149.
 Brinkmann, A. 2881.
 Brissman, A. V. 2275.
 Broberg, J. V., Om pesten i Stockholm 1710. 1922.
 — Folkmedicins vidskepelse. 3803.
 Brock, L. 1615.
 Brock, L. F. 2655.
 Brock, P. 919.
 Brockhaus, H. 1228.
 Brode, R., Die Schwedische Armee. 1189.
 — E. schwed. Obrist a. d. Festung Peiz. 1613.
 — Urkunden u. Actenstücke. 1423.
 Brogile, A. duc de, Altranstadt. 1862.
 — Le secret du roi. 2017.
 Brohm, E. 1304.
 Brolén, C. A. 4014.
 Broman, O. 3515.
 Bromander, C. W. 8697.
 Bronikowsky, Fr. de. 3512.
 Brown, D. H. 714.
 Brown, J. 2116.
 Browning, O., Charles XII. 1740.
 — Peter the Great. 1777.
 Brückner, A., N. Beiträge z. Geschichte d. Kaiserin Katharina II. 2209.
 — Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 188.
 Brückner, A., W. W. Golizyn. 1700.
 — Gustav IV i Ekaterina II 1796. 2294.
 — Katarina II:s opera »Gore Bogatyrj». 3218.
 — Peter der Grosse. 1778.
 Bruiningk, H., Kirchenbücher Livlands. 4521.
 — Patkuliana. 1881.
 Brunk, A. 4615 1/2.
 Brunner, G. A. 1089.
 Brunner, H. 1030.
 Brunner, K. 518.
 Brusewitz, G. H. 8720.
 Bruun, Chr., Bidrag til Danmarks Historie under Christian V. 1419.
 — Slaget paa Kolberger Heide. 918.
 Bruzellius, A. J., Sveriges apotekarehistoria. 2779.
 — Filosofe-doktorer 1824. 2780.
 — Sveriges läkare-historia. 2822.
 Bruzellius, N. G. 3804.
 Bræstrup, Chr. J. K. 2538.
 Bræstrup, T. 2538.
 Bröllop, En svensk furstes, 1579. 630.
 Brömsen, M. v. 1829.
 Buchholtz, A. 4524.
 Buchholtz, Alex., Briefwechsel zwischen Derfflinger u. Hastfehr. 4492.
 — Derfflinger o. Hastfehr. 1709.
 — Rigasche Hochzeiten im 17. Jahrh. 4522.
 — Instruction d. zarischen Gesandten Nicolaus v. Staden. 4523.
 Buchholtz, Ant., Belagerung u. Kapitulation d. Stadt Riga 1709—10. 1927.
 — Geschichte d. Juden in Riga. 4525.
 — Rigasche Nothmünzen 1705 u. 1706. 4527.
 — J. R. Patkul. 1832, 1833.
 — Ueber die Reise d. englischen Gesandten Grafen Carlille durch Riga 1664. 4526.
 — Ueber d. Zeitpunkt, wann der im April 1700 in Livland eingeführte schwed. Kalender. 4528.
 — Gotthard Welling. 3078.
 — Zur Geschichte d. Konvents d. Heiligen Geistes. 4529.
 Buchholtz, Arend. 808.
 Buchwald, G. v. 178.
 Buchwald, L. N. H. v. 2527.
 Buckinghamshire, J. 2114.
 Budczies, Fr. 1194.
 Budde, V. 1978.
 Budinszczy, Al. 2781.
 Bugge, A., Gotlendingernes handel paa England og Norge omkring 1300. 3473.

- Bugge, A.**, Kopibog. 255.
Bühning, Durchzug d. Schweden durch d. Oberhererschaft 1706 u. 1707. 1859.
Bühning, J. 852.
Bukowski, H. 3091.
Bulard, G. 1685.
Bullo, C. 222.
Bulmerincq, A. v. 4489.
Bülow, G. v. 1944.
Bundt, H. 1863.
Bunge, F. G. v., Herzogthum Estland u. den Königen v. Dänemark. 4530.
 — Liv-, Est- u. Kurländisches Urkundenbuch. 270.
Bunsen, Th. v. 2680.
Burenstam, C. J. R., Documents de différentes archives. 137.
 — Handskrifter i nederländska o. belgiska archiver. 139.
 — Karl XII, Två bref. 1723.
 — La reine Christine de Suède à Anvers et Bruxelles 1654—55. 949.
Bureus, Joh. Th., Sumlen. 3805.
 — Utdrag ur k. Eriks af Pommern skattebok 1413. 4185.
Burg, Jos. 725.
Burgh, A. H. van der. 223.
Burman, Fale A. 3521.
Bürster, S. 979.
Burton, J. H., Queen Anna. 1871.
 — The register of the privy council of Scotland. 156.
Busson, A. 950.
Butler, C. M. 4093.
Büttel, G. A. 3622.
Buttmann, R. 1843.
Bygdén, L., Anonym- o. pseudonymlexikon. 6.
Bygdén, L., Fale Bure. 280.
 — Peter Cohorn. 2901.
 — Kungshatt. 279.
 — Landskapet Upland. 7.
Byggnads- o. befästningsföretag. K. Johan III:s. 418.
Byskrå, Renneslöfs, 1684. 3956.
Bååth, A. U., Nordiskt forntidslif. 3806.
 — Julen för hundra år sedan. 3807.
Bäckström, K. O. 3705.
Bäckström, O. 3200.
Bäckström, P. O., Carl XII. 1741.
 — Svenska flottans historia. 3137.
 — Riksdagsförhandlingarna under åren 1867—86. 2574.
 — Starbäck, Berättelser. 213.
Bænsch, H. v. 3085.
Bär, M., Landsberg 1631. 1031.
 — Die Politik Pommerns während d. dreissigjährigen Krieges. 980.
Bætzmann, Fr. 2656.
Böckmann, Fr. 1955.
Boehmer, F. 1403.
Bölle, B. 431.
Bölsche. 1388.
Böneskrift, Falkenbergs stads. 3509.
Börjesson, J. 3808.
Börjesson, N. M. 1437.
Börning, Magn. 4015.
Börtzell, A., Skriftprof. 101.
 — Östgöta-laghbok. 3405.
Börtzell, A., & Wieselgren, H., Væsgöta laghbok. 3398.
Boettger, H. 1242.
Böttiger, J., Hedvig Eleonoras Drottningholm. 3625.
 — Der Fabrikationsort. 3282.
 — Våfda tapeter. 3271.
 — Karl IX:s tapetväfveri. 3272.

C.

- Caix de Saint-Aymour.** 1315.
Cajander, K. A., Häxprocesser. 4389.
 — Ifrån lilla ofredens tider. 4193.
 — Nystad. 4336.
 — Tavasthandeln o. Nystad. 4337.
Calendars of State Papers. 155.
Calonius, M. 4187.
Campori, C., Cristina di Svezia. 953.
 — Raimondo Montecceoli. 878.
Carisien, K. E. v. 2122.
Carl af Hessen. 2242.
Carlberg, J. O. 3957.
Carlbon, J. Levin, Sveriges förh. t. Österrike 1655—57. 1479.
 — Sverige o. England 1655—57. 1486.
Carlén, O., Julen. 3809.
 — Tyresö. 3648.
Carlgrén, W. M. 4016.
Carlheim-Gyllenskiöld, C. 2782.
Carlson, E., Öfverste Eosander. 1913.
 — Karl XII:s ryska fälttågsplan 1707—09. 1879.
 — Sveriges historia. 194.
 — Jefferyes, bref. 1914.

- Carlson, E.,** Ett kapitel svensk historia i rådeskammaren. 1921.
 — Karl XII, Egenhändiga bref. 1720. 1721.
 — Karl XII o. kejsaren 1707. 1869.
 — Karl XII o. Mühlenfels. 1886.
 — Karl XII, Skrifvelse till Defensionskommissionen ang. slaget vid Pultava. 1894.
 — Poltava. 1895.
 — Magnus Stenbock om fälttåget i Skåne 1709—1710. 1934.
 — Sverige o. Preussen 1701—1709. 1812.
 — Sverige på kongressen i Wjen 1814—15. 2542.
 — Lybeckers tåg till Ingermanland 1708. 1883.
 — Karl XII:s vistelse i Sachsen 1706—1707. 1853.
Carlson, F. F., Arcadius, Bilder ur folkundervisningens historia. 2772.
 — Bref upplysande svenska historien. 1416.
 — Pfalziska huset. 1425, 1426.
 — Carl XII:s första regeringsår. 1767.
 — Carl XII:s tåg mot Ryssland. 1878.
Carlsson, C. A. 3586.
Carlsson, Joh. 3458.
Carpelan, T., Finsk biografisk handbok. 4269.
 — Finska kriget 1808—1809. 2359.
 — Åbo i genealogiskt hänseende på 1600- o. början af 1700-talen. 4370.
Carstensen, W., & Lütken, O. 1982.
Caspia. 287.
Caström, S. N. 2122.
Castrén, J. 4420.
Castrén, R. 4209.
Cavallin, S. 3810.
Cecilia Vasa. Se: Brunner, K. 518.
 — Kreüger, J. 519. — Morison, M. 520. — Wieselgren, H. 521. — Ödberg, F. 522.
Cederberg, J. A., Den finska pietismens historia. 4465.
 — Historiska samlingar. 4483.
Cederblad, A. 3489.
Cederschiöld, G. 338.
Cederström, R. 3138.
Celebration of the decennial anniversary of the founding of New Sweden. 889.
Celsius, O. 2943.
Chantelauxe, R, de. 958.
Chapelain, J., Lettres. 158.
Charlier, C. V. L. 3819.
Charlot, M. 1742.
Charvériat, E. 983.
Chavary, Ét. 961.
Cherbuliez, C. V. 2090.
Chéruel, A., Charles d'Avangour. 1482.
 — Mazarin, Lettres. 1420.
Chester, E. S. 892.
Chizzola, A. v. 1247.
Chrapovitskij, A. V. 2205.
Christensen, Chr. V. 1499.
Christensen, W., Repertorium diplomaticum. 261.
 — Unionskongerne og Hansestæderne 1439—1466. 395.
Christiani, T., Die Gegenreformation in Livland. 4532.
 — Reiseerinnerungen. 77.
 — Johannes Rudbeckius u. d. erste estländische Provinzialsynode. 4531.
 — Drei Urkunden z. Fellins Vergangenheit. 4497.
Christiansen, C. S., Brev fra en Student til hans Fader 1700. 1787.
 — J. Bircherod. 149.
Christie, W. F. K. 2754.
Chroust, Ant. 819.
Chydenius, And. 3958.
Chydenius, Jac. 4310.
Cirkular an d. Adelligen in Brieg. 1240.
Claretta, G. 954.
Clarke, G. S. 3139.
Clason, S., Alin, Den svensk-norska unionen. 2652.
 — Reduktionens förhistoria. 794.
 — Historisk redogørelse for unionsfrågans tidigare skeden. 2734.
 — Riksdagen i Norrköping 1800. 2302.
 — Gustaf II Adolfs skrifter. 706.
 — J. O. Stiernhöök. 3066.
 — Petrus Petrejus' sändning till Danzig 1615. 795.
 — Unionstraktaten i Oslo 1319. 342.
 — Uppkomsten af bestämda perioder f. d. sv. riksdagens sammanträde. 3303.
 — Vägen utför från 1814 till 1892. 2666.
Clausen, H. N. 2554.
Clausen, J., Fædrelandske Forhold. 2554.
 — Frederik Christian. 2462.
 — Skandinavismen. 2563.
 — En dansk rejsendes skildring af Finland i det 18. århundrede. 4390.
Claveau, A. 726.
Clement, J. 890.
Clericus, L. 3092.
Clodt, J. A. 1654.
Codes, Les, suédois de 1734. 3304.
Coleccion de documentos inéditos. 1291.
Collection de volumes scandinaves. 8.

- Collection of the protests of the lords. 2626.
- Collén, M. W., Bergsmanna-korporationen vid Kopparberget. 3812.
- Silhouetter af framstående personligheter i Falu stad. 2783.
- Collin, Chr. 2750.
- Collin, C. A. 4312.
- Collin, N. 4094.
- Collyer, d'Arcy. 179, 1965.
- Colmar. 1157.
- Comenius, J. A., Carl Gustaf. 1429.
- Lesnæ excidium. 1428.
- Confirmation d. Walckischen Privilegien v. Gustav Adolf 1626. 850.
- Constitutiones sive leges et statuta gymnasiij Wijburgensis. 4421.
- Coolidge, A. C. 126.
- Coppius, C. 1743.
- Cordier, H. 3959.
- Cordt, B., Zwei Aktenstücke. 601.
- Jacob de la Gardie. 687.
- Z. Geschichte d. Adelsgeschlechts u. Familienarchivs d. Grafen De la Gardie. 2955.
- Teusina 1593. 602.
- Cornelius, C. A., Handbok i svenska kyrkans historia. 4095.
- Svenska kyrkans historia efter reformationen. 4096.
- Corpus Constitutionum Danicæ. 151.
- Correspondence between governor Printz a. governor Winthrop. 891.
- Correus, C. 3562.
- Corylander, J. 3556.
- Cosack, Ed., Einfall d. Obersten Both. 1215.
- Pernau. 4533.
- Cosnac, G. J., comte de. 1900.
- Crane, S. 981.
- Crohns, HJ. 941.
- Cronholm, A., Gustaf II Adolf in Deutschland. 727.
- Trettioåriga kriget. 1154.
- Svar på en kritik öfver »det senaste arbetet om Gustaf II Adolf». 728.
- Cronman, Fr. 1584.
- Cronstedt, G. 2379.
- Crusius. 1854.
- Crüwell, G. A. 2254.
- Čumiková, A., Gustaf IV. 2295.
- Osada Revelja 1570—71. 593.
- Cygnæus, G., Per Brahe. 2935.
- Finska hushållningssällskapet. 4392.
- Finlands teaterhistoria. 4391.
- Åbo slott. 4379.
- Czermak, W. 1548.

D.

- Daae, L., Berg, J. Chr., Breve. 2755.
- Bidrag til Danmarks Historie under Grevefeiden. 506.
- Blom, G. P., Dagbog. 2593.
- Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen. 2594.
- Erik af Pommerns Giftermaal. 386.
- Nils Griis. 2062.
- Baahuslens Historie. 1674.
- Kong Christierns 13 norske Historie 1448—58. 398.
- Norges Historie 1434—1442. 388.
- Hvem er Forfatter til Digtet »Quercilæ Suedicæ»? 3219.
- Matrikler over nordiske Studerende. 2784.
- E. Munks Forsvarsskrifter. 571.
- Pavels, Dagböger 1812—13. 2600.
- Pavels, Dagböger 1817—22. 2757.
- Historiske Skildringer. 1643.
- Stemninger i Danmark o. Norge nærmest efter Adskillelsen. 2657.
- Daae, L., Symbolæ ad historiam ecclesiasticam. 4097.
- Dagböger fra Kalmarkrigen. 689.
- Dahlberg, B. H. 3305.
- Dahlbo, J. 4422.
- Dahlgren, C. G. 2360.
- Dahlgren, E. W., Olai Magni karta af 1539. 3411.
- Stockholm, Sveriges hufvudstad. 3604.
- Dahlgren, S. 3728.
- Dalln, O. 2795.
- Dalman, W. F. 2552.
- Dalström, H. 4451.
- Damus, R., Schwedisch-poln. Erbfolgekriege. 1439.
- Nordische Krieg. 1438.
- Daniels, E. 967.
- Danielson, J. R., Asiakirjoja Savossa ja Karjalassa. 4183.
- D. nordische Frage. 2092.
- Finlands förening med ryska riket. 4210.

- Danielson, J. R., Handlingar rörande förvaltningen i Finland 1868. 4189.
 — K. H. Klick. 2217.
 — K. H. Klickin 1808. 2396.
 — Finska kriget 1808—09. 2361, 2362.
 — Voltaire, Kaarle XII. 1761.
 — Z. Geschichte d. sächsischen Politik 1706—1709. 1855.
 — Viborgs läns återförening med det öfriga Finland. 4359.
 Danzay, Charles de. 570.
 Dardel, N. v. 2785.
 Dareste, R., L'ancien droit scandinave. 3306.
 — Mémoire sur les anciennes lois suédoises. 3307.
 Darre, J. H. 2596.
 Daudet, E. 2249.
 Deberle, A. 2168.
 Dechend. 1958.
 Dedouvres, L. 1161.
 De Geer. Het geschlacht De Geer. 2949.
 De Geer, G. 2950.
 De Geer, L., Anders Johan v. Höpken. 2996.
 — Minnen. 2414.
 — Baltzar Bogislaus von Platen. 3085.
 — Valda skrifter. D. 2: Minnesteckningar. 2786.
 — Uttalanden i unionsfrågan 1859—62. 2674.
 Degenkoiv, H. 2335.
 Dehio, J. W. 4534.
 Deinboll, A. T. 2761.
 Deinboll, P. W. 2761.
 De la Gardie, J., Bref. 708.
 — Fälttåg. 797.
 De la Gardie, M. G., Brefvexling. 3.
 — Fullmakt för Thore Ollonberg att vara Hauptman på Leckö. 3722.
 De la Gardie, P. 599.
 Delgobe, Ch. 702.
 Demarsy, A. 1190.
 Dement'ev, G. 4098.
 Demme, L. 1374.
 Derfflinger, G., als Reiterführer. 1468.
 — Se: Fischer, E. 1469. — Unger, W. v. 1470.
 Des Cars, Duc. 2267.
 Desideria. La femme de Bernadotte. 2496.
 Detlefsen, D., Aus d. Chroniken d. Holstein. Elbmarschen. 1953.
 — Geschichte d. Holstein. Elbmarschen. 180.
 Diarium Gyllenianum. 2983.
 — Hertig Johans af Finland. 419.
 Diarium, Kongl. Kansliets. 1566. 420.
 — öfver det som . . . passerat 1644 under C. G. Wrangel. 921.
 Diederichs, H., W. F. von den Brincken. 4520.
 — D. Charakter d. Baltens in Vergangenheit u. Gegenwart. 4535.
 — Über drei zwischen d. Stadt Reval u. Herzog Gotthard Ketler 1563 gewechselte Schreiben. 4536.
 Diemar, H. 1109—1111.
 Dietz, E. 729.
 Dillner, T. S., Finlands handel 1570—1622. 4393.
 — Björneborgs stads historia. 4300.
 — Tabeller rör. Finlands handel åren 1570—1622. 4251.
 Diplomatarium, Kiöbenhavns. 152.
 — Norvegicum. 147.
 — Suecanum. 244.
 — Svenskt. 245.
 Dippel, Joh. Kar., 4087, 4112.
 Dittfurth, F. W., Freiherrn v., Die hist.-polit. Volkslieder d. dreissig-jährigen Krieges. 3264.
 — Die hist. Volkslieder vom 1648—1576. 3263.
 Dittmar, M., Bevölkerungsstatistik. 1191.
 — Geschichte d. Stadt Magdeburg nach 1631. 1062.
 — Gustaf Adolf u. Magdeburg. 1040.
 — Die Zerstörung Magdeburgs 1631. 1041.
 Dittrich, F., Katholicismus in Altpreussen. 817.
 — Schwedenkriege. 813.
 Djurklou, G., Arfstvisten mellan Nils Nilssons till Traneberg o. fru Ingegerds till Öja. 3939.
 — Bidrag till svenska frälsets historia under medeltiden. 3940.
 — Jöns Gerekeson. 381.
 — Göran Månssons till Bolmnäs jordebok. 2903.
 — Lifvet i Kinds härad. 3813.
 — »Den onde» i folktron. 3814.
 — Svenska släkter med sparran öfver ett blad. 2787.
 — Vittnesmål o. testamentsbekräftelse på död mans graf. 3308.
 Djurklou, N. 2959.
 Documente privitoare la istoria Românilor. 161.
 Documents de différentes archives 1548—1836. 137.
 — relating to the colonial history of the state of New-York. 855.
 Dodge, Th. Ay. 730.

- Dohna, Abr. v. 819.
 Dohna, S. Fr. 2960.
 Dombok f. s. ö. Tavastland. 4185.
 — Konung Erik XIV:s nämnds. 421.
 — Åbo stads. 4188.
 Domhufvande i Gestriländ. 2788.
 Donaubauer, St. 1096, 1097.
 Donesenja francuzskich poslannikov. 163.
 — francuzskich poslov pri russkom dvoré, 1719—33, 1738—45. 2018.
 — i drugija bumagi anglijskich poslov., 1728—48, 1770—76. 2019.
 — i drugija bumagi poslannika anglijskago pri russkom dvoré. 1726.
 — nederlandskich poslannikov. 715.
 Donner, O. 2789.
 Dorez, L. 9.
 Dorn, B. 287.
 Drake af Hagelsrum. 2989.
 Drake, Fr. 2989.
 Drizen, N. V. 2292.
 Drottningholm. 3412.
 Droysen, G., Brandenb. Audienzen. 1029.
 — Bernhard von Weimar. 1309.
 — In Sachen Herzog Bernhard von Weimar. 1207.
 — Gesch. d. Militär-Wesens in Deutschland. 984.
 — Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 188.
 Droysen, G., Gustaf II Adolf, Schriftstücke. 707.
 — Holcks Einfall in Sachsen. 1179.
 — Kurfürsten u. Oxenstierna. 1158.
 — Universalfrieden. 1078.
 Droysen, J. G., Geschichte d. preussischen Politik. 2082.
 — Zur Kritik Pufendorfs. 3089.
 Drysen, J. A. 86.
 Düben, G. v., Bref 1712. 1912.
 Dudík, B., Flade. 1250.
 — Schweden in Böhmen u. Mähren 1640—50. 1230.
 — P. Zaczkovic. 1251.
 Duhr, B. 731.
 Duncker, A., Bornemann. 1197.
 — Hanau. 1072.
 Duncker, J. Z. 2363.
 Duncker, M. 2106.
 Dünning, A. 1402.
 Dürr, Fr. 1372.
 Dyre till Sundsby, Thomas. 3937.
 Dzieduszycki, I. 1440.
 Dzieduszycki, M. 4099.
 Daenell, E. R., Die deutsche Hanse. 360.
 — Die Kölner Konföderation. 358.
 Döbeln, E. G. v. 2415.
 Döbeln, G. C. v. 2962.
 Döbeln, W. v. 3140.
 Döring, P. 1549.
 Eberstein, E. A. v. 1496.
 Eberstein, L. F. v., Eberstein, E. A. v., Kriegsberichte. 1496.
 — E. A. v. Eberstein. 1497.
 — Eberstein von Eberstein. 1254.
 Eckardt, J. 4537.
 Edén, N., Kielerfreden. 2609.
 — Historisk metod. 127.
 — Om centralregeringens organisation 1523—94. 476.
 — Den svensk-norska unionsförfattningens tillkomst. 2653.
 — Historiska vetenskapen. 128.
 Edholm, E., Gustaf II Adolf. 732.
 — Några minnen från 1813 års krig. 2525.
 Edling, C. 2822.
 Edman, Aug. 4100.
 Edmundson, G., Louis de Geer. (Ättens stamfader i Sverige.) 2951.
 — The Swedish legend in Guiana. 2070.
 Effen, J. van. 2059.
 Efterretninger fra Sverig under den nordiske Syvaarskrig. 562.
 Eggertz, C. M. U. 3430.
 Egloffstein, H. 1273.
 Egmont, la comtesse d'. 2178—2180.
 Ehrenhelm, E. v., Arnö kyrka. 3656.
 — Grönsöboken. 3662.
 — Grönsö under 1600-talet. 3663.
 — Gripenhjelm's målarkarta. 3651.
 — Utö. 3687.
 Ehrenhelm, F. v. 3662.
 Ehrengren, L. R. 3517.
 Ehrenmalm, L. J. 4211.
 Ehrenström, J. A., Historiska anteckningar. 2124, 2125.
 — Hartman, De tre gustavianerna. 2801.
 Ehrensward, Aug. 4394.
 Ehrensward, C. A. 3443.
 Ehrensward, G. J. 2126.

E.

- Ehrensward, J. J. A., Carl August Ehrenswards förh. till fränderna Gustaf Johan o. Carl Ehrensward. 2969.
 — Alexandrine Henriette Sparre. 3941.
 Ehrnrooth, C. 2380.
 Ehrström, E., Finska skräväsendets historia. 4395.
 — Helsingfors stads historia. 4313.
 Ehses, St., Das polnische Interregnum 1587. 635.
 — Papst Urban VIII u. Gustaf Adolf. 733.
 Eichelmann, O., D. bewaffnete Neutralitätsbund Russlands 1780. 2188.
 — Seekriegsrechtliches a. d. siebenjährigen Kriege. 2111.
 Eichhorn, Chr., Bilder från gamla Stockholm. 3596.
 — Kalmar slotts konsthistoria. 3584.
 — Nya svenska studier. 3815.
 — Svartsjö slott. 3676.
 Eickhoff, H. 1283.
 Einert, E., Arnstadt. 1338.
 — Frauenwalde. 1203.
 — Schmidt in Dornheim. 1328.
 Ekdahl, F. N. 4101.
 Ekelund, W. 3062.
 Ekenäs. 4308.
 Ekhoff, E., Husaby kyrka i Västergötland. 3719.
 — Sigtuna ödekyrkor. 3673.
 — Tvenne sköldar från medeltiden. 3093.
 Eklund, J. A. 3054.
 Ekman, C. C. 2218.
 Ekman, E. J. 4102.
 Eksjö, Handlingar rörande Eksjö stad. 3575.
 — Ur pastorsarkivet af V—r V—r. 3577.
 Eksjö-ortens kyrkor. 3576.
 Ekstrand, V. 2790.
 Ekström, F. W. 3141.
 Elmgren, S. G., Finlands befolkning 1553 o. 1560. 4212.
 — Finska arméns gång öfver Neva 1703. 1884.
 — Pargas. 4340.
 — Petri, L. A., Rimkrönika. 4240.
 — Riksdagsmannaval i Åbo 1769. 4213.
 Elster, O., Braunschweig-Wolfenbüttel. 1346.
 — Geschichte d. stehenden Truppen in Braunschweig. 181.
 Elton, Ch. 955.
 Eivius, S. 1942.
 Enckell, A. 4342.
 Eneström, G., Gustaf Adolf in Padova. 787.
 Eneström, G., & Svederus, M. B., Westmanlands-Dala i Upsala studerande nation. 4017.
 Engel, Fr. 1744.
 Engelke, W. 1474.
 Engels, W. 3960.
 Engeström, J. v. 2127.
 Engeström, L. v., Minnen o. anteckningar. 2128.
 — Pamiętniki Warwzyńca. 2129.
 Engeström, L. S. Benzelstjerna v. 3474.
 Enghoff, C. 1931.
 Englund, J. A. 4103.
 Ennen, L. 574.
 Erdmann, A. 312.
 Erdmannsdörffer, B., Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 188.
 — Karl Friedrich v. Baden. 2157.
 — Urkunden u. Actenstücke. 1423.
 Ericsson, H. 4018.
 Ericsson, P. 3518.
 Erslev, Kr., Aktstykker og Oplysninger til Riksraadets Historie. 711.
 — Fortsatte Bemærkninger om Unionsbrevet 1397. 372.
 — Det stockholmske Blodbad. 414.
 — Danmarks Riges Historie. 195.
 — Danske Kancelliregistranter. 482.
 — Dronning Margrethe. 364.
 — Kong Frederik Is Registranter. 434.
 — Repertorium diplomaticum. 261.
 — Slægtskabsforbindelser mellem dansk og svensk Adel. 2791.
 — Valdemarernes Storhedstid. 334.
 — Studier til Dronning Margrethes Historie. 365.
 — Unionsbrevet fra Kalmarödet 1397. 371.
 Erzählung was sich bey Riga 1605 zugetragen. 680.
 Esbo socken. 4333.
 Escholin försvarar »Camilla». 2392.
 Eskilstuna stads donationsjord. 8631.
 Esmein, A. 3315.
 Essen, G. H. v. 4616.
 Essen, H. H. v. 2300.
 Essen, R. V. v. 4319.
 Estlander, B., Bonderesningen i Österbotten 1808. 2385.
 — Donationsböndernas historia i Östra Finland. 4214.
 Estlander, C. G., Gustaf Adolfs minne i Finland. 734.

- Estlander, C. G., D. sista striden inom Finska nationen i Upsala. 4019.
— Finsk tidskrift. 118.
Estlander, E. 3309.
- Eubel, C., Hierarchia catholica. 264.
— Provinciale ordinis Fratrum Minorum. 4158.
Evelyn, J. 959.

F.

- Faber, C. W. 1216.
Fabricius, A. 182.
Fabricius, E. 2318.
Fager, P. 4309.
Fagerlund, L. W., En hospitalsinteriör från medlet af förra seklet. 4396.
— Korpo. 4325.
Fagerlund, L. W., & Tigerstedt, R., Medicinens studium vid Åbo Universitet. 4423.
Fagniez, G. 1162, 1163.
Fahlbeck, P., Sveriges adel. 2792.
— Kielerfredens Artikel IV. 2610.
— D. Handelspolitik Schwedens u. Norwegens. 3961.
— Sveriges och Norges handelspolitik. 3961 1/2.
— Forsakingar rör. Sveriges äldsta hist. 313.
— Svear och Götar. 311.
Fahlcrantz, G. E., Våra hofrätter o. de rättsökande. 3310.
— Vår nämnd o. vårt rättsväsende. 3311.
Fahiroth, S. 3457.
Falk, Con. 4020.
Falk, F., Kirchenschätze. 1187.
— Urban VIII u. Gustav Adolf. 785.
Falkenberg, Dietr. v. Se: Wittich, K. 1052—55, 1058.
Falkman, L. B. 3962.
Falköping. Donationsjorden. 3716.
— Ljungström, Wartofta härad. 3735.
Falsterbo. 3562—3564.
Familjebok, Nordisk. 183.
Farges, L. 159.
Fauchille, P. 2189.
Favaro, Ant. 788.
Fay, F. R. 861.
Faye, A. L. 353.
Féaux de Lacroix, K. 1274.
Fehman, Th. 1996.
Fehr, I., Bidrag till Södermanlands kult. hist. 109.
— Strengnäs kyrkomuseum. 3641.
— Anders Odell. 3220.
— Olof Rudbeck. 3050.
- Fehr, I., Studier i frihetstidens vit-
terhet. Den politiska visan. 3221.
Fehrbellin. 1614.
Fehre, E. 809.
Fell, J. 1272.
Fellitzén, O. v., Några anteckningar
om adliga ätten Silfverstolpe. 3059.
— Kyrkoordningar. 140.
— Adolf Johans sista lefnadsår. 2912.
Feldzug d. Nordischen Allierten ge-
gen Carl XII v. Schweden 1715.
1957.
Felttoget i Norge April—Juni 1808.
2334.
Fernow, B. 885.
Fernow, E. 3691.
Ferrato, P. 621.
Ferrero, E. 1725.
Ferralsère, H. de la. 436.
Fersen, A. v., The French army in
the revolutionary war. 2192.
— et la cour de France. 2255.
— Lettres. 2280.
Fester, R. 1701.
Festskrift utg. af K. Akad. f. de fria
konsterna 1897. 3273.
Feuk, L., Miniatur-bilder af präst-
män i Lunds stift. 2793.
— Historiska skizzer o. silhouetter
från Carlskrona. 3816.
— Historiska skizzer o. silhouetter
från Christianstad. 3817.
Finck, Matthias. 4566.
Finn, utgiv. af Lukasgillet. 3818.
Finspong o. dess utställning 1897.
3766.
Fischer, E., Georg Derfflinger. 1469.
— Derfflinger als schwedischer Oberst.
1257.
Fischer, Gebh., Vorarlberg 1647.
1277.
Fischer, O. 1376.
Flach, F. F. 2971.
Flade, F. 1250.
Flagsagen. 2676.
Flavigny, C. de. 2882.
Fleege, U. A. 4329.
Fletcher, C. R. L. 736.

- Flodmark, J.**, Bollhusen o. Lejonkulan i Sthlm. 3614.
 — Stenborgska skådebanorna. 3596'.
Flood, C., I Krigsarene. 2326.
 — Povel Juel. 2327.
 — Tordenskjold. 1983.
 — Under Krigen 1807—14. 2328.
Flundre härad. 3724.
Flygare, E. 4104.
Fogelholm, A. 4308.
Folkvisor, Svenska. 3222.
Folkväpningen i Sverige 1788. 2239.
Fontell, A. G., Consistorii Academici vid Åbo universitet äldre Protokoller. 4451.
 — Finlands folkmängd 1571. 609.
 — Om svenska o. finska rätten. 3812.
 — Finlands »Sölskattsregister» 1571. 4197.
 — Österbottens tillstånd 1571. 610.
 — Österbotten på 1670-talet. 4383.
Forbus, A. 3951.
Forbus, S. J. 3950.
Forhold, Nordens politiske og militære, Sept.—Dec. 1808. 2342.
Forhandlingsprotokol ført i Regeringsraadet og Statsraadet 1814. 2397.
Forrhandlinger rör. Jämtlands län. 3522.
Forsgren, G. 477.
Forsman, J. R., Ruotsin ja Venäjän. 224.
 — Suomen kirkollisten olojen undistus ison vihan jälkeen. 4466.
Forssell, H., Anteckningar om Sveriges jordbruksnäring i 16:e seklet. 3063.
 — 4:e artikeln af fredstraktaten i Kiel. 2606.
 — Erik Benzelius den yngre. 2924.
 — Gustaf II Adolf. 737.
 — Sveriges inre historia från Gustaf I. 478.
 — Järta, Valda skrifter. 2132.
 — Rikshufvudboken för 1573. 427.
 — Sverige 1571. 608.
 — Undervisning om rikets ränta 1530—33. 428.
 — Gustaf af Wetterstedt. 3080.
Forström, O. A., Eräs asiapaperi vuodelta 1413, koskeva Suomen keakiajan historiaa. 4215.
 — Ingermanland under svenska väldets tid. 4611.
 — Pohjois-Karjalassa. 4321.
 — Suomen keskiajan historia. 4220.
Forst, H. 1008.
Forstén, G. V., Akti i pisma historii Baltijskago. 162.
Forstén, G. V., Archivnyja zantatija v Ljubekë i Dancigë. 225.
 — Baltijskij vopros v 16 i 17 stolëtijach. 227.
 — Bor'ba iz-za gospodstva na Baltijskom morë. 226.
 — Fridricha Vil'hel'ma. 1603.
 — Handlingar rörande Sveriges historia. 10.
 — Sveriges utländska politik. 1081.
 — Politika Šveicii v smutnoje vremja. 796.
 — Snošenie Šveicii s Rossiej v carstvanie Christiny. 883.
 — Snošenija Šveicii i Rossii 1648—1700. 1435.
Foss, R. 2871.
Foucher de Careil, A. 862.
Fournier, A. 2321.
Fra svenske arkiver om unionens forberedelse 1814. 2598.
Francisco de Eraso. 424.
Francke, F. A. 3170.
Francke, O. 1636.
Fraser, W. 842.
Freden med Sverig Aug.—Dec. 1809. 2347.
Fredenberg, A., Svenska krigarne efter Pultavaslaget. 1902.
 — Svenska indelta infanteriets oppkomst o. utveckling. 3142.
Freudenthal, A. O. 330.
Fredrik II, Polit. Correspondenz Friedrich's d. Grossen. 2156.
 — Histoire de mon temps. 2091.
Fredrik VI, Brevvexling med Myndighederne i Norge Jan.—Marts 1813. 2438.
 — Brevvexling med Myndighederne vid Sydgrænsen April—Maj 1813. 2439.
 — Brevvexling med Statholderen i Norge Juni—Nov. 1813. 2440.
 — Fortrolige Brevvexling med Norge 1809. 2144.
Fredrik Kristian, Nogle Breve. 2463.
Fredrik Wilhelm, Einige Briefe d. Gr. Kurf. 1599.
 — D. Feldzug d. Gr. Kurf. g. d. Schweden 1675. 1600.
Fredrikshald, Civile og militære Historie. 2642, 3150.
Freisen, J. 3313.
Fridericia, J. A., Breve fra Statsmænd i Danmark. 712.
 — Nogle Breve fra K. Ulfeldt o. Leonora Christina. 1521.
 — Bjelkes Selvbiografi. 1494.
 — Christian IV:s Breve. 713.
 — Adelsvældens sidste Dage. 932.

- Fridericia, J. A., Danmarks Riges Historie.** 195.
 — Danmarks ydre politiske Historie 1629—45. 884.
 — Hannibal Sehested. 1523.
 — [Dan.] historisk Tidsskrift. 123.
Friedensburg, W. 4086.
Friedländer, E., Acta nationis Germanicæ Universitatis Bononiensis. 2767.
 — Universitæts-Matrikeln. 2860.
 — Fehrbellin. 1616.
 — Warschau. 1451.
Fries, E., Betydelsen f. Sveriges utveckling af 1600-talets krigspolitik. 3819.
 — Brömsebro 1645. 925.
 — Louis de Geer. (Ättens stamfader.) 2952.
 — Från fredsmötet 1645. 924.
 — Sveriges sista härprocess i Dalarna 1757—63. 3820.
 — Erik Oxenstierna. 3029.
 — Erik Oxenstierna såsom Estlands guvernör. 3090.
 — Märkvärdiga qvinnor. Svenska qvinnor. 2794.
 — Johan (Classon Risingh. 3046.
 — Den svenska odlingens stormän. 2795.
 — Sverige o. Nederländerna. 1433.
 — Teckningar ur sv. adelns familjelif i gamla tider. 3942.
Fries, Th. M., Den första naturvetenskapliga forskningsfärden i Sverige. 1—2. 4021.
 — Naturalhistorien i Sverige intill medlet af 1600-talet. 4022.
Friese, K. 1570.
Friis, Aage, Aktstykker og Breve til Belysning af Grev Ostens politiske Stilling. 2140.
 — Nye Aktstykker vedr. Kielerfreden. 2592.
 — Frederik Christian, Nogle Breve. 2463.
 — Det andet svenske Tronfølgervalg 1810. 2464.
Friis, Chr. 698.
Friis, F. R. 3566.
Frisenberg. 2330.
Frobenius, H. 2311.
Frohnhäuser, L. 1073.
Frosterus, G., En finsk hofmans bref från 1800. 2123.
 — De vestliga finska folken i forntiden. 4216.
 — Tidningar utg. af ett sällskap i Åbo. 4397.
Frunck, G. 3821.
Fryxell, A., Anmärkn. mot B. v. Beskows skrift Karl XII i Alt-Ranstadt. 1861.
 — Berättelser ur sv. hist. 184.
 — Bidrag till Sveriges hist. efter 1772. 185.
 — Gustaf II Adolf. 738.
 — Min historias historia. 3223.
 — Frihetstidens partier mössor o. hat-tar. 2029.
Fryxell, E. A. 3223.
Fryxell, K. A. 4105.
Från fredsmötet 1645. 924.
 — Tredje Gustafs dagar. 2180.
Fröding, H. 3822.
Fullerstads kyrka. 3713.
Fürst, C. M. 2526.
Fürstenberger, J. 1389.
Fyhrvall, O., Det botniska handels-tvängat. 3965.
 — Svenska handelslagstiftningens historia. 3964.
Fähræus, O. I. 2416.
Fähræus, R., Sveriges allianssystem 1680—82. 1698.
 — Johan Gyllenstierna. 1691.
 — Karl XI. 1567.
 — Sverige och Danmark 1680—82. 1699.
 — Sverige och förbundet i Augsburg 1686. 1702.
Fänö. 3661.
Fänö-ätten. 2809.
Fäh, Fr. 1020.
Färiling, F. I. 4424.
Förarbetena till Sveriges rikets lag 1686—1736. 3314
Förblindelse. 2099.
Förteckning på statsrättsliga handlingar i Riksarkivet. 11.
 — på ständernas beslut i Riksarkivet. 12.
 — som utmärker hvilcka af de Studerande ehrlagdt Begravnings- och Kröningzafgiften. 4425.
 — öfver arméns regementen och regementsofficerare. 1784.
 — öfver i Riksarkivet förvarade ministeriella handlingar. 13.
 — öfver riksregistratur i Riksarkivet. 14.
 — öfver rådsprotokoll i Riksarkivet. 15.
 — öfver Åbo domkyrkas prebenden. 4467.

G.

- Gaardboe, P.** 1515.
Gaddaborg. 3462.
Gadebusch 1712. 1947.
Gaffarel, P. 564.
Galitzin, N. S. 982.
Gandolphe, M. 3823.
Garborg, A. 2744.
Garcæus, J. 1019.
Gardiner, S. R., Buckingham a. Charles I. 838.
 — The personal government of Charles I. 839.
 — History of England 1603—1642. 837.
Gaulot, P., M. de Fersen et Marie Antoinette. 2256. 2257.
Gautier, J., Gr. Brahes familjearkiv. 16.
 — Riksarkivet i Stockholm. 78.
Gebauer, J. 851.
Gebhard, Hannes. 4334.
Gedeonov, S. 284.
Geelhaar, R. 1617.
Geete, R., Jungfru Marie Örtagård. 4125.
 — Um styrilsli konunga och höfpinga. 3393.
Geffe. 3463.
Geffroy, A., Collection. 8.
 — Nos diplomates sous Louis XIV. 228.
 — Fersen, Lettres. 2280.
 — Une négociation à la cour de Catherine II. 2232.
 — Recueil. 159.
 — Voltaire. 1759.
Geljer, E. G., Svenska folkets hist. 186.
 — Gustaf III:s papper. 2121.
 — Petersen, Fra det svenske Kirkeliv. 2831.
 — Samlade skrifter. 187.
Geljer, E. G. & Afzellus, A. A. 3222.
Geljer, G. 2796.
Geljer, R. 4068.
Georg Hans, Anschlag auf Livland. 627.
 — Die Admiralsakten. 628.
Gericke, O. 1196.
Gerlach, H. 1246.
Gernet, A. v., Die ehstländischen Agrarverhältnisse in schwedischer Zeit. 4538.
Gernet, A. v., Archiv d. Familie v. Stackelberg. 4490.
 — Peter der Grosse. 1779.
Gesandtschaft nach Moskau 1603. 679.
Geschichte, Allgemeine, in Einzeldarstellungen. 188.
Geschichtsdenkmäler, Pommerische. 2317.
Getz, B. 2709.
Gezellus, Joh. 2772.
Gide, P. 3315.
Glerta, Chr. 2977.
Gigas, E., Goes, Breve. 1561.
 — S. Pufendorf. 3040.
 — Bernardino de Rebolledo. 189.
Gindely, A., Beiträge z. Geschichte d. dreissigjährigen Krieges. 985.
 — Geschichte d. dreissigjährigen Krieges. 831.
 — Die maritimen Pläne d. Habsburger. 824.
 — Waldstein u. Kaiser. 1131.
 — Waldstein während seines ersten Generalats. 827.
Girardet, Fr., Der Stettiner Friede. 588.
Girgensohn, J. 459.
Girgensohn, P., Geschichte d. Reduction Hapsals. 4539.
 — Die skandinavische Politik d. Hansa. 361.
Glödesen, P. F., Iver Huitfeldt. 1941.
Gjörwell, C. C., Anmärkningar på en resa ifrån Sthlm till Finland 1759. 4398.
 — Familjebref. 3824.
Glasemeyer, M. F. 1948.
Glück, Berichte an Dahlberg 1701. 1807.
Glæser, Gustaf II Adolfs krigföring. 739.
Godchot. 2332.
Godée, S. 2337.
Goes, baron de. 1561.
Goes, van der. 1560.
Goldscheider, Fr. 3825.
Goldschlag, N. 1313.
Golcyn, N. S. 2391.
Goll, J. 1864.
Golovin, Vlad. 4217.
Gomel, Ch. 2169.
Gonnet, C. J. 1560.

- Gonzenbach, A. v.,** Hans Ludwig v. Erlach. 1314.
 — Gustav Horn u. Jean de Werth. 1210.
Gotthold, Chr. 1364.
Gottröra socken. 3671.
Granberg, O., La galerie de tableaux de la reine Christine de Suède. 3274^{1/2}.
 — Jan v. Scorel. 3275.
 — Drottning Kristinas tafvelgalleri på Sthlms slott. 3274.
Grandinson, K. G., Visby handelsförhållanden under hanstiden. 3482.
 — Mathias Laurentii, Petrus Olavi. 2902.
 — Studier i hanseatisk-svensk hist. 345.
Granfelt, G., Åbo stads dombok. 4188.
 — De västfinska nationerna 1640—1722. 4426.
 — Finlands ridderskaps o. adels vapenbok. 4266.
 — Finlands städers vapenbok. 4267.
Granit, B., Kuopio. 4327.
 — Savolaks 1710—14. 4350.
Granlund, V., K. Johan III:s byggnads- och befästningsföretag. 418.
 — Renneslöfs Byskrå 1684. 3956.
 — Svenska afrikanska kompaniets hist. 931.
 — Gustaf I:s registratur. 426.
 — Die Schwedensäule. 1074.
 — Vislandsläkten. 3082.
Grasserie, R. de la. 3304.
Gregersen, N. J. 2618.
Greiffenhagen, W., Archangel als Handelsconcurrentin Revels im 17. Jahrh. 4540.
 — Cardina 1621. 806.
 — Jost Clodt. 537.
 — Heimische Conficte mit Gustav II Adolph. 4541.
 — Revels Garnisonsfreiheit. 1565.
 — Karl IX in Reval. 671.
 — Das estländische Oberlandgericht. 4542.
 — Caspar v. Oldenbockum. 534.
 — D. Rosenkronsche Process (1681—87). 4543.
Grellgh. 2214.
Grenander, B. Kr. 3316.
Greppl, G. 2223.
Grill, Cl. 1896.
Grimm, Ed. 4635.
Grimm, F. M. 2020.
Gripenberg, G. A. 4218.
Gripenstedt, Aug. 3713.
Gripsholm. 3412.
Grollg, M., Cimbürg. 1268.
 — E. Harrach. 1259.
Groot, P. de. 1421.
Gross-Glogau. 1238.
Grot, J., Ekaterina II i Gustaf III. 2181.
 — Grimm, Lettres. 2020.
 — Katerina II:s opera Gore Bagatyry. 3224.
 — Pisma k. Grimm. 2021.
Grotfend, H. 379.
Grottenfelt, G., 4399.
Grottenfelt, Kust., Asiakirjoja Suomessa Vaasatiluksista 1500-luven. 4184.
 — Borgerskapet i Åbo 1660. 4371.
 — Hannu Gericken lähetys Suomeen v. 1540. 4219.
 — Finlands handel o. städer under de första Vasakonungarnas tid. 4400.
 — Handlingar till belysande af Finlands kamerala förhållanden på 1500-talet. 4191.
 — Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
 — Muutamia lisiä Suomen keskiaikaisen aateliston genealogiaan. 4268.
 — Onko v. 1333 tapahtuunt joku. 362.
 — Relation u. kurtzer Bericht 1648. 4381.
 — Suomen historiallinen kirjallisuus vuosina 1890—94. 17.
 — Suomen keskiajan historia. 4220.
 — Finska studerande vid utländska universitet före 1640. 4427.
 — Teitt, Klagomålsregister. 4198.
 — Turun linnan piirititys ja antaumus v. 1563. 546.
 — Valtiopäivämies-vaali Helsingissä v. 1643. 4315.
Grottenfelt, N. B. 4023.
Grottenfelt, O. 2376.
Grotius, H. 705. 708.
Grottaneill, L. 972.
Grove, G. L., Poul Ancker og Jens Koefoed. 1529. 1530.
 — Grund, Bericht. 1845.
 — Juell, En Rejse til Rusland under Tsar Peter. 1780.
Grubbe, S. 3826.
Grünbaum, M. 986.
Grund, G. 1845.
Grünhagen, C., Quellenmässige Beiträge. 1218.
 — Geschichte Schlesiens. 1237.
Grupendal, Eggert. 3940.
Gräfsnäs. 3713.

- Grönwall, F. W. 3827.
 Cubernatis, A. de 2576.
 Gubrynowicz, B. 1453.
 Gudim-Levkovič. 1881.
 Guldencrone, C. F. 2167.
 Gulowsen, J., Fra Dragontiden. 3143.
 — Fra Krigsaaret 1716. 1976.
 Gumbel, Th. 629.
 Gummerus, H. J. 2383.
 Gummerus, J. 4106.
 Gunnarsson, G. 3317.
 Güntelberg, A. 1658.
 Günther, J. J. E. 1162.
 Günther, O. 826.
 Gustaf I, Brev til Christian III om Bernhard v. Melen. 510.
 — Till minne af hans 400-åriga födelsedag. 460.
 Gustaf II Adolf a. t. first Scots brigade. 744.
 — und seine Freunde. 742.
 — und die Jesuiten. 743.
 — Zwei Knabenbriefe an Pfalzgraf Friedrich. 786.
 — Die Landung G. A:s in Pommern 1015.
 — u. Magdeburg. 1034, 1036.
 — Eine Order 1632. 1091.
 — Schriftstücke. 707.
 — Skrifter. 706.
 — och den svenska soldaten. 741.
 — Verdienste u. d. Organisation d. 3 Waffen. 1018.
 Gustaf Adolfsfesten 1894. 740.
 Gustaf III, Bref till G. M. Armfelt. 2119.
 — Lettres de Gustave III à la comtesse de Boufflers. 2120.
 — om 1790 års sjökrig. 2228.
 Gustaf IV. 2295.
 Gustafson, G. A., Hildebrand, H., & Gustafson, G. A., Falkenbergs hus. 3511.
 — Gotlands nation. 2797.
 Gustafson, Z. B. 2473, 4024.
 Gustafsson, C. H. 946.
 Gustafsson, F. 118.
 Gutjahr, E. 745.
 Gutscherr u. Bauer in Livland. 4544.
 Gutzelt, W. v. 285.
 Gyllenborg, G. F. 2982.
 Gyllenius, P. M. 2983.
 Gyllenstjerna, Kristina. Anteckningar. 408.
 — Se: Alin, O. 409. —
 — Fries, E. 2794.
 Gyllenstierna, N. Axelsson. 2984.
 Gyllensvärd, V., Om eganderätten till vattnet vid Östermalm o marken nedanför Artilleriplanen i Sthlm. 3612.
 — Fattigkyrkogården & Östermalm. 3616.
 — Handlingar rör. eganderätten till Fattigkyrkogården & Östermalm. 3616¹ s.
 — Handlingar till frågan om Helgeandsholmens ifrågasatta reglering. 3618.
 Gynther, S. V. 2060.
 Gyurátz, F. 746.
 Gaedeke, A., Hans Georg v. Arnim. 1305.
 — Nordböhmen. 1127.
 — Wallenstein. 1128.
 — Wallenstein-Forschung. 1126.
 — Wallenstein u. Kursachsen. 1130.
 — Verhandlungen Wallensteins. 1129.
 Goecke, R. 1689.
 Gödecke, P. A. 3828.
 Gödel, V. 3225.
 Gölje, Kr. 431.
 Göransson, J. 3545.
 Göriltzer. 1924.
 Görtz, G. H. v., Bref ur fångelset i Arnhem 1717. 1969.
 — Lettres inédites. 1970.
 — Mémoire. 1966.
 — En redogörelse rör. hans förhållande till Jakobiterna 1716—17. 1971.
 Göthe, G., La comtesse d'Egmont. 2180.
 — Johan Tobias Sergel i Rom. 3273.
 Götz, J. B. 1174.

H.

- Haake, P. 1707.
 Haarhaus, J. 1112.
 Haas, A., Bergen auf Rügen. 4618.
 — Rügensche Skizzen. 4619.
 Hacklin, A. 3010.
 Hackman, A., Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
 — Viborgs slott under Vasakonungarna. 4365.
 Hackradt, A. 1160.

- Hackås socken. 3535.
 Hægermarck, K. 3515.
 Hafström, A. 2798.
 Haga. 3412.
 Hagberg, K. W. 461.
 Hage, O. 1762.
 Hagemann, A. 1509.
 Hagman, K. 3318.
 Hagström, K. A., Strengnäs stifts herdaminne. 2799.
 — Jacob Serenins. 3057.
 — En underhandlare från 1598. 666.
 Hahr, A. 3412.
 Hall, Fr. 4107.
 Halland i medlet af 17:de årh. 3506.
 Hallart, L. N. v. 1796.
 Hallborg, O. & Hartman, R. 3094.
 Hallendorff, C., Adlerfelt, Histoire militaire de Charles XII. 1765.
 — Bidrag till det stora nordiska krigets förhistoria. 1771.
 — Några blad ur Uplands historia. 3652.
 — De hemliga förbindelserna mellan Danmark o. konung August. 1770.
 — Karl XII:s-historiografen. 1764.
 — Mühlensfels hos Karl XII i Smorgonie. 1885.
 — Narva. 1797.
 — Konung Augusts politik åren 1700—01. 1800.
 — Olof Hermelins öde vid Poltava. 2992.
 Haller, E. 4108.
 Haller, J. 1480.
 Hallgren, J. A. 1660.
 Halling, C. C. 2986.
 Hallmer, L. N. 645.
 Hallwich, H., Wallensteins Ende. 1124.
 — H. M. Thurn. 1125.
 — Töplitz. 1411.
 — Wallenstein u. Arnim. 1132.
 — Wallenstein u. d. Sachsen. 1133.
 — Zur Geschichte Wallensteins 1633—1134.
 Hamilton, C. A. H. 2987.
 Hamilton, H., Jakob Pontusson De la Gardie. 2956.
 — C. G. Rehnköld. 3044.
 Hammar, A. N. 3431.
 Hammargren, J. A. 622.
 Hammarskjöld, A., Svenska amiraler under sjuttonhundratalet. 2800.
 — Cornelius Anckarstierna. 2913.
 — Bilder ur uppfinningarnas och industriens värld. 3966.
 — Erik Dahlberg. 2946.
 — Joakim Zakris Duncker. 2961.
 — Döbeln o. Kulneff. 2394.
 Hammarskjöld, A., Svenska flottan under Vasakonungarne. 502.
 — Gamle Kung Gösta. 462.
 — Jakob Johan Hastfehr. 4545.
 — Finska kriget 1808—09. 2364.
 — Ätten von Mengden. 4546.
 — Sv. flottans första stora sjötag. 501.
 — Tordenskjöld o. svenskarne. 1984.
 — Gustaf Wachtmeister. 2284.
 — Vega-expedition 1669. 1585.
 Hammarskjöld, P. M. 699.
 Hammarstedt, Edv., Brödets helgd hos svenskarne. 3829.
 — Wallenstein, Ett bondbröllop i Danderyds socken i Uppland. 3918.
 — Wallenstein, Vidskepelsér, vantro och huskurer. 3919.
 Hammarström, P. A. 229.
 Hamnström, M. 2303.
 Hand, J. 802.
 Handbok, Finsk biografisk. 4269.
 Handlingar o. skrifter rörande undervisningsväsendet. Utg. af P. A. Siljeström. 4025.
 — rör. Carl Johans historia. 2417.
 — rörande eganderätten till d. s. k. Fattigkyrkogården & Östermalm. 3616½.
 — rör. finska kyrkan o. presterskapet. 4468.
 — rör. finska skolväsendets historia. 4428.
 — rör. förhållandena vid Finlands östra gräns 1788—90. 2210.
 — rör. förvaltningen i Finland 1808. 4189.
 — rör. Haapaniemi krigsskola. 4190.
 — rör. Hvítfeldtska stipendieinrättningen i Bohus län 1664—1763. 3436.
 — rör. laxfisket i Torneå elf. 4401.
 — rörande söndringen mellan hertig Karl och råds herrarne. 661.
 — till belysande af Finlands kame-rala förhållanden på 1500-talet 4191.
 — till frågan om Helgeandsholmens ifrågasatta reglering med anledn. af uppf. å holmen af riksdags- o. riksbankshus. 3618.
 — till 1662 års Kungl. Kommission i Bohus län. 3435.
 — till skånska krigets historia 1676—79. 1644.
 — uppl. Finlands historia under Gustaf II Adolfs tid. 4192.
 — Carl Johan-förbundets. 2418.
 — Historiska, rörande Skandinavien historia. 138.

- Handlingar**, Några, till Gustaf I:s hist. 422.
- Handlingarna från Uppsala möte** 1593. 423.
- Handskrifter i nederländska o. belgiska archiver.** 139.
- Handskrift—prof 1500—1800.** 97.
- Hanncke, R.**, Hinterpommern. 1377.
— Pommersche Kulturbilder. 1401.
— Pommern. 1400.
- Hannikainen, G. O. G.** 4360.
- Hanseakten aus England.** 266.
- Hansell, P.**, Svenska guld- silfver- o. kopparmynt 1522—1872. 3096.
— Sveriges silfvermynt. Gustaf I—Carl XV. 3095.
- Hansen, A. L.** 2515.
- Hansen, G. v.**, Ans baltischer Vergangenheit. 4491.
— Die alten Befestigungen Revels. 4547.
— Die Belagerung Revels 1577. 595.
— Nyeu. 4612.
— Publikation aus dem Revaler Raths Archiv. 439.
— Regesten. 167.
— Regesten a. zwei Missivbüchern. 4495.
— Superintendent Sagittarius. 4548.
— Revaler Stadtarchiv. 18.
— Johann Taube u. Eilart Krause. 592.
— Alte russische Urkunden i. Revaler Stadtarchiv. 4496.
— Urkundenfund im Revelschen Rathsarchiv. 19.
- Hansen, H.** 1955.
- Hanserecess.** 267.
- Hansson, J. S.** 3319.
- Haraldsson, M.** 3830.
- Harbou, H. W.**, Kampen foran Wismar 1711. 1945.
— Katastrofen paa Tydalsfjeldet 1719. 2049.
— Krigen 1700. 1785.
— Sörensens, Kjöbenhavns Belejring. 1552.
— H. E. v. d. Weyde. 1947.
- Harrach, E.**, Graf v. 1259.
- Hartman, K. J.** 1985.
- Hartman, R.**, 3094.
- Hartman, T.**, Åbo stads dombok. 4188.
— De tre gustavianerna (t. M. Armfelt, J. F. Aminoff och J. A. Ehrenström. 2801.
— Raseborgs slott. 4343.
- Hartmann, A. S.** 1454.
- Hartmann, E.** 1940.
- Haselbach, K.** 1394.
- Hase, P.** 3144.
- Hassel, P.**, Witzleben, A. v. u. Hassel, P., Fehrbellin. 1627.
— Zur Politik Sachsens. 1596.
- Hasselöf.** 3507.
- Hastfehr, J. J.** 4509. 4545.
- Haumont, E.** 1455.
- Hausen, R.**, Aminoff, På Sveaborg 1808. 2378.
— Bidrag till Finlands historia. 4185.
— Diarium Gyllenianum. 2983
— Ekman, Dagbok. 2218.
— Gustaf IV Adolf på Åland. 2387.
— I Åbo 1808. 2374.
— Klick, Bref. 4225.
— Klick, Bref till fru Glansenstjerna. 4226.
— Kustö slott. 4328.
— Finlands medeltidssigill. 4270.
— Palmskiöld, Vapenskiöldar, fordom upps. i Finlands kyrkor. 4273.
— Navigationen samt lots- och båk-väsendet vid Finlands sydkust. 4402.
— Registrum ecclesie Aboensis. 249.
— Finlands Statsarkiv. 91.
— Ur den finska landtadelns lif under 1600-talet. 4403.
— Utdrag ur Åbo domkyrkas räkenskaper 1553—1634. 4485.
- Hausmann, R.** 539.
- Haus, Das.** Riga Dünamünde u. d. Spilwe wie auch d. Neue Schantz. 4549.
- Hauswolff, G. v.** 2381.
- Havstad, L. A.** 2750.
- Hazellius, A.** 3915.
- Hebbe, G. C.** 2544.
- Heberle, Joh.** 1406.
- Heberlein, B.** 4620.
- Hedareds kapell.** 3713.
- Heden, HJ. N.**, Erik Dahlberg. 2947.
— Studier i Danmarks reformationshistoria under Fredrik I. 4110.
- Hedengren, J.** 4331.
- Hedenström, A. v.** 1459.
- Hedin, A.**, Arnoldson, K. P., Kristian II. 410.
— Flaggfrågan i Norge. 2724.
— I unionsfrågan med anledning af L. de Geers uppsats: »Huru bör Sverige förhålla sig under unionskonflikten?» 2715.
— Krimkriget. 2561.
— De ministeriella målen och unionen. 2688.
— Den norska riksrättsstriden. 2679.
— »Stamfaderns» spekulationer på franska kronan. 2529.

- Hedin, A.**, Unionen og de udenrigske anliggender. 2689.
Hedqvist, V. 3831.
Hedström, C. W. 3642.
Hedvig Elisabeth Charlotta, Une correspondance inédite. 2419.
 -- »Fersenska mordet». 2460.
 -- Sverige o. Norge 1814. 2586.
Heggtveit, H. G. 1543.
Heidenstam, O. G. v. 2089.
Heigel, K. Th., Das westfälische Friedenswerk. 1288.
 -- Project e. Wittelsbachischen Hausunion. 1580.
 -- Die Wittelsbacher in Schweden. 1431.
 -- Vorträge. 190.
Heikel, I. A., Sede- o. bildningsf. i Finland under 17:de seklets senare hälft. 4404.
 -- Filologins studium vid Åbo universitet. 4429.
Heim, H. I. v. d. 1422.
Helmer, Aug. 882.
Heine, K. 1359.
Heine, W. 4550.
Heinsius, A. 1422.
Heintz, D. 4513.
Heintz, Ph. K. 1397.
Helse, A., Danmarks Riges Historie. 195.
 -- Familien Rosenkrantz's Historie. 565.
 -- Jens Andersen »Baldenak». 415.
 -- Kristiern II i Norge. 498.
Helander, J., H. Spegel. 3060.
 -- Wallqvist, Själfbiografiska anteckningar. 3077.
Helander, L. 21.
Helbig, K. G. 1311.
Held, H. 1135.
Heifert, A. v. 1287.
Helle, J. A. 1926.
Hellström, C. 2051.
Helmolt. 1243.
Helmsteln, N. 3022.
Helsing socken. 4333.
Hemmarsch, Jemtländska härens. 1719. 2045.
Hennes, J. H. 1384.
Henning, K. F. S., De religiösa rörelserna i Sverige o. Finland efter 1830. 4111.
 -- Strengnäs stift under den liturgiska striden. 623.
 -- Joh. Conr. Dippels vistelse i Sverige. 4112.
Hennigs, A. v. 3200.
Herbet, F. 962.
Herlenius, E. 4113.
Hermelin, O., Bref från S. Bark till O. Hermelin. 2990.
 -- Bref från Urban Hiärne till O. Hermelin. 2991.
Hermes, C. W. 4636.
Hernlund, H., En undertryckt historisk akademi. 4026.
 -- Bidrag till den svenska skollagstiftningens historia. 4027.
 -- Fattigkyrkogården & Östermalm. 3617.
 -- Förslag o. åtgärder till sv. skriftspråkets reglerande 1691—1739. 3226.
 -- Johan Peter Lefrén o. de pedagogiska reformplanerna i Sverige. 4028.
 -- Skolordningsförslaget af den 28 november 1778. 4029.
 -- Vetenskapsakademien o. Lars Laurels rättskrifningsförslag. 4030.
Herrmann, B., Johan Georg. 1195.
 -- Kampf um Erfurt. 1201.
Herrmann, E. 1987.
Herrmann, J. 21.
Hertel, G. 1345.
Hertzberg, E. 3320.
Hertzberg, G. Frd. 1366.
Hertzberg, R., Helsingfors för 300 år sedan. 4314.
 -- Kulturbilder ur Finlands historia. 4405.
 -- Vidskepelsen i Finland på 1600-talet. 4406.
 -- Prosten Boetii Murenii visitationsprotokoller 1637—66. 4469.
Heurgren, P., Neder- o. Öfver-Kalix socknar. 3704.
 -- Sveriges veterinärhistoria. 2802.
Heyd, W. 1326.
Heydenreich, E. C. H. 1856.
Heyne, M. 933.
Heywood, J. 1211.
Higgins, N. 2803.
Hildebrand, B. E., Bidrag till Sveriges mynthistoria. 3097.
 -- Dalhems kyrka i Norra Tjusts härad. 3574.
 -- Johan Sverkerssons mynt. 3099.
 -- Svenska konungahusets minnespenningar. 3098.
Hildebrand, B. E., & Hildebrand, H., Samlingen af sv. mynt i riksbankens myntkabinett. 3100.
Hildebrand, E., Centrala ämbetsverkens arkiv. 63.
 -- Vatikanska arkivet. 93.
 -- Joh. Baazius som kyrkohistoriker. 4114.
 -- Nya bidrag till Gustaf II Adolfs historia. 800.

- Hildebrand, E.,** En brytning i svenska adelns historia. 3943.
- Brytningen i Sveriges historia 1594. 658.
 - Böneskriften i Reval 1589. 638.
 - Diplomatarium Suecanum. 244.
 - Freden i Värälä. 2229.
 - Från Gustaf Vasas sista tider. 515.
 - Hemming Gad. 403.
 - Gustaf Vasa. 463.
 - Gustaf Vasa-minnet. 464.
 - Gustaf III o. madame d'Egmont. 2179.
 - Enväldets tilltänkta grundlagar i Sverige. 3321.
 - Handlingar rör. Hvitfeldtska stipendii-inrättningen i Bohus län. 3436.
 - Ministeriella handlingar. 13.
 - Handlingarna från Uppsala möte 1593. 423.
 - Kalmare-stadgar 1587. 637.
 - Kammararkivet. 82.
 - Kanslersämbetet i Sverige. 339.
 - Katarina Stenbock. 523.
 - Den svenska kolonien i Rom under medeltiden. 4115.
 - Den sv. legenden i Guiana. 2071.
 - G. W. Leibnitz o. M. G. De la Gardie. 3832.
 - Uppsala möte 1598. 644.
 - Erik XIV:s nämnd. 533.
 - När föddes Gustaf Vasa? 455.
 - Omhvälfningen inom svenska kyrkan åren 1539 o. 1540. 509.
 - Den svenska diplomatiens organisation. 230.
 - En plan till Karl XII:s tåg till Moskva. 1880.
 - Svenska Pommern och 1809 års regeringsform. 2453.
 - S. Birgittas portr. samt uppl. om hennes hospital i Rom. 2883.
 - Svenska prestslägter under medeltiden. 2804.
 - Svenska publikationer af hist. handlingar. 3227.
 - Conrad v. Pyhy o. Dionysius Beurcus. 512.
 - Sveriges regeringsformer. 142.
 - Register öfver rådslag. 33.
 - 1587 års riksdag. 636.
 - Svenska riksdagsakter. 143.
 - Riksdagar o. ständermöten 1435—1520. 393.
 - Claus Ryting o. Gråbrödraordens mästare. 4116.
 - Hertigarne Johans och Karls tilltänkta samregering 1568. 558.
- Hildebrand, E.,** Skriftprof 101.
- Snéde. 46.
 - Måns Svensson Some o. Peder Skram. 504.
 - Gustaf Vasas sista tal till ständerna. 516.
 - Karl IX:s testamente. 688.
 - Den svenska tidräkningen 1700—12. 3833.
 - Historisk tidskrift. 119.
 - Tord Pedersson. 2904.
 - Sv. statsförfattningens hist. utveckling. 3322.
 - Wallenstein o. h. förbindelse med svenskarne. 1196.
 - Wallenstein u. s. Verbindungen m. d. Schweden. 1123.
 - Olof Wallquist o. Ecklesiastikexpeditionens upphörande. 2276.
 - Vasanamnet och Vasavapnet. 452.
 - Om äktheten af den Peder Svart tillskrifna biskopskrönikan. 3228.
- Hildebrand, H.,** Den svenska medeltidens brakteater. 3101.
- Förlustelser under medeltiden. 3334.
 - Gillen under Sveriges medeltid. 3967.
 - Hildebrand, B. E., & Hildebrand, H., Samlingen af svenska mynt i riksbankens myntkabinett. 3100.
 - Historia o. kulturhistoria. 129.
 - Sveriges historia. 194.
 - Hans Brasks hofhållning i början af 1500-talet. 3835.
 - Om jordens indelning i åttingar. 8968.
 - Stockholms stads jordebok. 246.
 - Sankt Jöran. 3276.
 - Varnhems klosterkyrka. 3733.
 - Lyxen vid 1300-talets midt. 3836.
 - Olaus Magni o. hans historia. 2899.
 - Minne af Olaus Magni. 2898.
 - Konung Magnus Eriksson. 347.
 - Sveriges medeltid. 3837.
 - Medeltidsgillena i Sverige. 3969.
 - Folkungarnes tvåsidiga mynt. 3102.
 - Nordens äldsta mynt. 3103.
 - Sveriges mynt under medeltiden. 3104.
 - De öster- o. västerländska mynten i Sveriges jord. 3105.
 - Mätt o. vigt i Sverige. 3970.
 - St Sigfrid. 316.
 - Skara domkyrka. 3729.
 - Stockholms stads skottebok. 252.
 - Sko kloster o. dess kyrka. 3674.
 - Stormynten i Sverige 1512—1535. 3106.
 - Heraldiska studier. 3107.
 - Sturleson, Konungasagor. 310.

- Hildebrand, H.**, En tidsbild från början af 1500-talet. 3838.
 — Ur medeltidens hvardagslif. 3839.
 — Vapenbilderna i medeltidens sköldbref. 3108.
 — Visby o. dess minnesmärken. 3483.
 — Vreta kloster. 3782.
 — Medeltidens vägar o. resor i Sverige. 3840.
 — Om välgörenhet under medeltiden. 3841.
 — Egen årsräkning i Stockholm. 3597.
- Hildebrand, H., & Gustafsson, G.**, Falkenbergs hus. 3511.
- Hildebrand, H., Lilljekvist, Fr., Upmark, G., o. Wrangel, F. U.**, Stockholm under medeltiden o. Vasatiden. 3598.
- Hildebrand, Her.**, Die Arbeiten f. d. liv-, est- u. kurländ. Urkundenb. 64.
 — Liv-, Est- u. Kurländisches Urkundenbuch. 270.
 — Zehn Urkunden z. älteren Geschichte aus Petersb. u. Sthlm. 4498.
- Hildebrand, K.**, Sveriges deltagande i Östersjöhandeln under 1500-talet. 3971.
 — Die Geschichte v. Schweden. 191.
 — Stockholms historia under medeltiden. 3599.
 — Nationalekonomisk historieskrifning. 130.
 — Johan III och Europas katolska makter. 616.
 — Uppsala möte 1593. 646.
 — Sveriges ställning till A. Possevinos fredsmöding. 633.
 — Undersökningar till Uppsala mötes historia. 647.
 — Urkunder till Stockholms historia. 146.
- Hildén, A.** 4470.
- Hill, M.** 366.
- Hilti, G.** 1604.
- Hipler, F.** 192.
- Hirn, J.** 643.
- Hirsch, Ferd.**, Anknüpfungen zw. Brandenburg u. Russland. 1467.
 — Brandenburg u. England 1674—79. 1597.
 — Franz v. Lisola. 1481.
 — Otto von Schwerin. 1471.
 — Urkunden u. Actenstücke. 1423.
 — D. Winterfeldzug i. Preussen 1678—79. 1640.
- Hirsch, J. C. W.**, Helsingborg 1710. 1939.
- Hirsch, J. C. W., Hulbeck, Beretning.** 1982.
- Hirsch, R.** 2516.
- Hirschberg, A.** 231.
- Hirschberg, C.** 1583.
- Histoire générale.** 193.
- Historia, Kuvallinen Suomen.** 4220.
 — Sveriges, från äldsta tid till våra dagar. 194.
- Historie, Danmarks Riges.** 195.
- History of the Russian fleet during the reign of Peter the Great.** 3145.
 — of the Scandinavians. 892.
- Hitzgrath, H.** 1188.
- Hjelmér, S.** 2131.
- Hjelmérus, A.**, Då tryckfriheten etablerades. 2456.
 — Gustaf IV Adolfs frierier. 2290.
 — Karl X Gustaf. 1490.
 — Meadowe. 1492.
 — Mordet på Gustaf III. 2268.
 — En kunglig trolofningshistoria från förra seklet. 2291.
 — Ur Samuel Hjelmérs dagbok. 2131, 2301.
- Hjelmérus, J.** 3323.
- Hjelt, Aug.**, Ehrenmalm, Folkbristen i Finland i medlet af 1700-talet. 4211.
 — Relationerna om svenska tabellverket. 3371.
 — Det sv. tabellverkets uppkomst. 3324.
- Hjelt, A. J.**, Aurora-förbundets historia. 4407.
 — Några flyktingar från finskt håll till Ryssland efter 1772 års statsvälförning. 4221.
 — Gjörwell, Anmärkningar på en resa ifrån Sthlm till Finland 1759. 4398.
 — Keith. Journal. 2077.
 — Erik Lencqvist. 4280.
 — Sveriges ställning till utlandet närmast efter 1772 års statsvälförning. 2172.
- Hjelt, O. E. A.**, Medicinska förhållanden i Åbo på 1750-talet. 4430.
 — Medicinska förhållanden i Åbo på 1760-talet. 4430.
 — Svenska o. finska medicinalverkets historia. 4031.
 — Den kemiska institutionen vid det finska universitetet. 4431.
 — Naturalhistoriens studium vid Åbo universitet. 4432.
- Hjorth, R. & Lindberg, G.** 3715.
- Hjältar, Svenska.** 2805.
- Hjärne, H.**, Bidrag till Olai Magni historia. 2897.

- Hjärne, H.**, Gustaf Adolfs eftermäle hos G. G. Priorato. 747.
 — En rysk emigrant i Sverige för 200 år sedan. 3842.
 — Svensk-ryska förhandlingar 1564—72. 549.
 — Sigismunds förh. till Habsburgska huset. 641.
 — Helsingelif under Helsingelag. 3843.
 — Inledning t. Skandinavians hist. 196.
 — Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
 — Karl XII. 1746.
 — Karl XII. En uppgift f. sv. häfda-forskning. 1745.
 — Karl XII o. tsar Peter. 1776.
 — Ryska konstitutionsprojekt 1780 efter svenska förebilder. 2072.
 — Skandinavisk laghistoria. 3326.
 — De äldsta svensk-ryska legationsakterna. 425.
 — Norska frågans nuvarande läge. 2710.
 — Uppsala möte. 649.
 — Oscar II. 2577.
 — Polens nordiska politik före 1570. 587.
 — Landslagens båda redaktioner. 3325.
 — Reformationsriksdagen, i Västerås. 496.
 — Benässans o. reformation. 648.
 — Sigismunds svenska resor. 657.
 — Medeltidens statskick, 253.
 — Sveriges statskick i det 17:e århundradet. 790.
 — Sveriges statskick under reformationstiden. 479.
 — Skandinaviska unioner under medeltiden. 343.
 — Unionsfrågan o. Sveriges försvar. 2690.
 — Unionskrisen. 2716.
 — Unionsrevisionismen. 2717.
 — Ur de Aschebergiska papperen. 2919.
 — Utdrag ur ryska krönikor. 797.
 — Storpolitiska villobilder från frihetstiden. 2030.
 — Ett svenskt vittnesbörd om holsteinska partistämplingar. 2069.
 — Öfversigt af Sveriges ställning till främmande makter 1772. 2171.
 — Sveriges Östersjövälde. 232.
Hjärne, R., Från det förlutna o. det närvarande. 4032.
Hjärne, U., Bref. 2991.
 — Fries. Odlingens stormän. 2795.
Hochschild, C. F. L., (Carl XIV Johans o. drottning Desiderias första bekantskap. 2499).
Hochschild, C. F. L., Desideria. 2497, 2498.
 — Gustaf III, Sofia Magdalena o. Christian VII 1788. 2233.
 — R. F. Hochschild, Anteckningar. 2286.
Hochschild, R. F. 2286.
Hoet, W. J. ten. 1747.
Hofberg, H., Gammalt bergsmanslif. 3891.
 — Svenskt biografiskt handlexikon. 2806.
 — Skildringar ur svenska folklifvet. 3891.
Hoffmann, C. v. 1390.
Hoffmann, E. 987.
Hoffmann, M. 197.
Hoffmann, W. 1321.
Hofmelster, A. 2326.
Hogguer, B:on. 1849.
Hollander, A. G., Svenska undervisningsväsendets historia. 4033.
 — Gotiska folkstammens österländska härkomst. 3844.
 — Ur svearnes förskandinaviska hist. 282.
Hollander, B. A. 270.
Holly, R. v. 1472.
Holm, A. 357.
Holm, E., Danmarks-Norges Historie 1720—1814. 2031.
 — Danmark-Norges indre Hist. 1660—1720. 198.
 — Danmark-Norges udenrigske Historie 1791—1817. 2251.
 — Danmarks Eiges Historie. 195.
 — Arvid Horn o. forholdet mellem de skandinaviske riger på hans tid. 2032.
 — Studier til den store nordiske Krigs Historie. 1986.
 — [Dan.] historisk Tidsskrift. 123.
 — Wibe, En samtidig Skildring af den store nordiske Krig 1718. 1998.
 — Den store Votering om den politiske Stilling udadtil i Efteraaret 1718. 1995.
Holm, O. 2750.
Holmberg, C. B. 2565.
Holmberg, D. 3109.
Holmberg, E. J. 650.
Holmqvist, K. P. A. 2611.
Holst, Chr. 2474.
Holst, J. H. v. 2458.
Holst, P. Chr. 2745.
Holstein, H. 1042.
Hoppe, J. 812.
Horn-slægten. 2811.
Horn, C. Fr. 2420.
Horn, G., Bref. 708.

- Horn, G. Se: Hackradt, A. 1160.
 Horn, H. 3585.
 Horn, Heinrich. 589.
 Hottinger, Chr. G. 748.
 Houpert, N. 1205.
 Houtskårs socken. 4325.
 Howorth, H. H. 314.
 Huber, A., Gallas. 1137.
 — Geschichte Österreichs. 988.
 Hübsch, G. 1342.
 Hude, A., Aktstycker vedr. Erik af Pommerns Afsettelse. 258.
 — Repertorium diplomaticum. 261.
 Hüffer, H. 2182.
 Huitfeldt, I. 1940.
 Huitfeldt, Tønne. 1540, 1541, 1645.
 Huitfeldt-Kaas, H. J., Bidrag til den dansk-norske Hærs Historie. 3146.
 — Diplomatarium Norvegicum. 147.
 — Tønne Huitfeldt til Thronstad. 1540, 1541, 1645.
 — München-samlingen. 20.
 — Georg Reichwein. 907.
 Hulbeck, J. M. 1932.
 Hülphers, A. A. 4186.
 Hülse, Fr. 1043.
 Hult, K., Ljusnarsbergs krönika. 3749.
 — Ljusnarsbergs kyrka. 3750.
 — Olaus Petri. 491.
 Hultgren, J. E., Grundskatte-historiskt arkiv. 3293.
 — Grenna stads donationsjord. 3578.
 — Mordet på Karl XII. 2006.
 Hulthander, C. 2807.
 Hultin, A. 4372.
 Hultin, T. 4408.
 Hulting, J. 2186.
 Hume, M. A. S. 526.
 Hümmer, Fr. K. 1343.
 Hurmuzaki, E. de. 161.
 Hus, J. 4117.
 Hüttemann, P. 989.
 Huygens, C. v. 1646.
 Hvitfeldt till Sundsby, Marg. 3447.
 Hvor ligger Faren for Unionen? 2684.
 Hyltén-Cavallius, G., Kronobergs regementes krigshistoria. 3194.
 — Kronobergs regementes officerskår. 3195.
 Håkan Matsson d. ä. 2832.
 Hård af Segerstad, B. A. D., Falköpings donationsjordsfråga. 3717.
 — Kalmar donationsjord. 3582.
 — Mariestads donationsjord. 3726.
 — Norrtälje donationsjord. 3669.
 Hård af Segerstad, B. A. D., Sala stad tillhöriga skog o. utmark. 3757.
 — Söderköpings donationsjord. 3772.
 — Umeå donationsjord. 3706.
 — Västerviks stads donationsjord. 3589.
 Haedrich, D. 1241.
 Hägg, S. A. 3587.
 Hämmäläinen, V. 547.
 Härjningar, Om ryssarnes härjningar i Gestrkland. 2054, 2056.
 Härvadsbro. 3713.
 Håstesko, J. H. 2220.
 Högberg, O. 3845.
 Högström, E. O. E. 3784.
 Höhlbaum, K., Kölner Inventar. 441.
 — D. nordischen siebenjährigen Krieges. 566.
 — Renner, J., Livländische Historien. 539.
 — Hansisches Urkundenbuch. 269.
 — Zur deutsch-dänischen Geschichte der Jahre 1332—46. 346.
 Höjer, L. 3222.
 Höjer, M., Engelbrekt. 391.
 — Sveriges historia. 194.
 — Sveriges yttre politik 1676—80. 1692.
 — Konungariket Sverige. 3413.
 Höjer, M., o. Björilin, G., Gustaf II Adolf. 749.
 Höjer, N., Dalarne o. dalkarlarna. 3452.
 — Norska grundlagen och dess källor. 2735.
 — Reformationens politiska grundsatser. 485.
 — Gustaf II Adolf. 750.
 — Norsk national historieskrifning. 3229.
 — Klockupproret. 497.
 — Statsförbundet mellan Sverige och Norge. 2736.
 — Varägerfrågan. 288.
 Höterling, H. 3846.
 Höpken, A. J. v., De Geer, Valda skrifter. 2786.
 — Skrifter. 2011.
 — Vita Höpkenii. 2997.
 Hörilin, A., Förteckning på handlingar ang. Hvitfeldtska stipendii-inrättningen. 3436.
 — Hvitfeldtska stipendii-inrättningen i Bohuslän. 3437.
 Hörmann, L. 1339.
 Hörstedt, L. 2510.

I.

Ibsen, S., De to udenrigsministres Samvirken. 2685.
 — Unionen. 2686.
Idman, N. B. 263.
Idre kapellag. 3460.
Ifrån lilla ofredens tider. 4193.
Ignatius, Kaarlo. 4320.
Ignatius, K. E. F., Några anteckningar rörande nordliga Finlands östra gräns. 4222.
 — Lacman, Bref. 1566.
 — Wiborgs slott 1646. 4366.
 — Birger Jarls tåg emot tavasterna. 336.
Ihrfors, E., Tjustrs häraders kyrkliga minnen. 3588.
Ijo kronofiske. 4387.
 — laxfiken. 4417.
Ilovajskij, D. 286.
In welcher Bedrängnis sich unsere Kirche im Jahre 1710 befand. 4551.
Indberetninger fra de österriske Gesandter i Khvn 1807—12. 2145.
Indebetou, H. O. 3625.
Indebetou, I. D. W. 3213.
Ingeborg Gerhardsdotter. 2803.
Ingegerd Knutsdotter. 2803.
Ingegerd till Öja. 3939.
Ingman, S., Gustaf Mauritz Armfelt. 2918.

Ingman, S., Österbottens historia. 4384.
 — Kaarlo IX:nen Jämsärenpolitikka. 672.
 — Uleåborg. 4354.
Inqvarteringslistorna vid riksdagen i Gefle 1792. 2261.
Instruktion f. d. k. prinsessornas hofmästare (1562—64). 544.
Inventar, Kölner. 444.
Ionnescu-Gion, G. I. 1909.
Irmer, G., Hans Georg von Arnim. 1306—1308.
 — Verhandlungen Schwedens m. Wallenstein. 1138.
Isaacsen, P. 804.
Isaacsohn, S. 1423.
Isak, Aron. 3847.
Isberg, A. U., Anteckningar om Malmö stad. 3559.
 — Karl XI:s begrafningsdag. 1715.
 — Bidrag till Malmö stads historia. 3560.
Isberg, A. U. Jun., Bilder från det gamla Malmö. 3561.
 — Isberg, A. U., Bidrag till Malmö stads historia. 3560.
Istomin, M. P. 1462.
Ivan Vasiljevitj. 429.
Iversen, I. 4552.

J.

Jacob, G. 3972.
Jacob, K. 1080.
Jacobi, Sven. 3233.
Jacobs, Ed., Magdeburg. 1084.
 — Graf Wolf Ernsts zu Stolberg Reise nach Schweden 1562, 63. 3848.
Jacobs, H. E. 4118.
Jacobsen, P. G. S. 4034.
Jacobsen, S. 1647.
Jacobsson, E., Kulturhistoriska bilder från äldre tider. 3849.
 — Bollhusen i Stockholm. 3615.
 — La Vallée. 3011.
Jacobsson, N. v., Med Gustaf III:s syster i Italien. 2195.
 — Sällskap där man hade roligt. 2298.
Jagwitz, v. 2537.

Jahnel, C., & Tscherney, A. 990.
Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
Jakrzewski, W. 615.
Jakubov, K. 798.
Jalkanen, K. J., Verot Rantalammila v:ina 1562—1620. 4223.
 — Norra Tavastlands ödemarker. 4352.
Jameson, J. F. 8973.
Jana i królewny Katarzyny. 1570. 548.
Janauscek, Leop. 4119.
Jane, F. T. 2211.
Janetschek, P. Cl. 1267.
Janicke, K. 1196.
Janse, O., Erik den helige. 327.
 — Läby kyrka. 3667.
Janssen, Joh., Geschichte d. deutschen Volkes. 822.

- Janssen, Joh.**, Drei geschichtliche Vorträge. 991.
- Jansson, HJ.** 2066.
- Jaróchowski, K.**, Augusta II 1704—1709. 1842.
- Patkulls Ausgang. 1877.
- Karola XII 1704. 1841.
- Poznanía Patkula. 1840.
- Jastrow, J.** 21.
- Jeht, R.** 1224.
- Jefferyes, J.** 1914.
- Jenks, E.** 1491.
- Jens Andersen Bældenak.** 415.
- Jensen, A.** 1694.
- Jensen, N. P.**, Den Skaanske Krig 1675—79. 1648.
- Lund. 1661.
- Joachim, E.**, Albrecht v. Brandenburg. 485.
- Briefe d. Gr. Kurf. 1599.
- Rheinbundes 1658. 1485.
- Zur Geschichte d. Schwedisch-Dänischen Krieges 1658—60. 1526.
- Jobelmann, W. H.** 1629.
- Johan III**, Ett ryskt bref. 611.
- Brefvexling med Ivan Vasilievitj. 429.
- och Filip II. 424.
- Senare gifte. 639.
- Schreiben an H. Lüdinghausen. 535.
- Johann Casimir.** 445.
- Johansson, J. C.** 2539.
- Johansson, G.** 4120.
- Johansson, Joh.**, Noraskogs arkiv. 3753.
- Historik om de till bergverkens understöd anslagna skogar. 3368.
- Historik om grundskatterna. 3327.
- Om Noraskog. 3754.
- Statens vinst af kyrkan inom Nerike genom reformationen. 3541.
- Sakregister t. Riksens Ständers protokoll. 2426.
- Lindberg, G., & Johansson, J., Karlskoga bergslag. 3693.
- Jones, G.** 1488.
- Jonsson, H.** 2808.
- Jonsson, J.** 676.
- Jonsson, M.** 3850.
- Jonsson, W.** 2226.
- Jonzon, B. G.**, Helsingarnes kristnande. 4122.
- Bollnäs församlings kyrkohistoria. 4121.
- Jordan, P.** 2224.
- Jordebog, Fru Eline Gøyes.** 259.
- Jordebok, Skara stifts kyrkliga,** af 1540. 4123.
- Stockholms stads. 246.
- Vadstena kloster, 1500. 4124.
- Joseph, H.** 751.
- Journal Calmar.** Kriege. 690.
- Juel, J.** 1780.
- Juel, Peder.** 712.
- Juel, Povel.** 2327.
- Jung, J.** 4558.
- Jungfer, J.**, Landgraf Friedrich v. Homburg. 1443.
- Prinz v. Homburg. 1444.
- Jungfru Marie örtagård.** 4125.
- Junghaus.** 1193.
- Jungstedt, H.** 3147.
- Jägerhorn, G. H.** 3001.
- Jägerhorn, J. A.** 4224.
- Jähns, M.**, Gr. Kurf. bei Fehrbellin. 1618.
- D. Gr. Kurf. a. Rügen u. v. Stralsund 1678. 1639.
- Järta, H.**, Brefväxling med G. F. Wirsén. 2659.
- Litterära brefväxling. 3002.
- De Goer, Valda skrifter. 2786.
- Förberedelserna till 1809 års revolution. 2401.
- Konept till regeringsformen. 2449.
- Valda skrifter. 2132.
- Tankar om föreningen mellan Sverige o. Norge 1814. 2658.
- Jönsson, J. E.** 3513.
- Jörgensen, A. D.**, Hist. afhandlingar. 199.
- Fortællinger. 200.
- Griffenfeld. 1590.
- Den nordiske Kirkes Grundlægelse. 4126.
- Danmarks Riges Historie. 195.
- Kalmarunionen. 370.
- Kong Kristian II på Sønderborg. 499.
- Slægten Rudbæk. 3049.
- Slaget ved Nyborg. 1563.
- Valdemar Atterdag og Dronning Margrete. 352.
- Jörgensen, J. A.** 1531.
- Jörgensen, S.**, D. fynske Landbo-stand. 1501.
- Minder fra d. svenske Krig 1657—59. 1502.
- Langelands Vilkaar i Svenske-krigen 1657—60. 1505.

K.

- Kaas, F. J.** 2441.
Kageneck, J. B. de. 2147.
Kaiser, P., Gustav u. d. schwedische Reformation. 486.
 — D. Stockholmer Vulgata. 4127.
Kallckl, B. 1445.
Kaltelsen, H. 255.
Kaltenborn. 1235.
Kamann, Joh. 4092.
Kancelliregistranter, Danske. 432.
Kantecki, K., (Carl XII i Polen o. i Turkiet. 1817.
 — Stanislaw Poniatowski. 1816.
Kardell, S. J., Adlersparre, Bref. 2547.
 — Jämtlands o. Härjedalens kyrkor. 3523.
Karin Månsdotter. 2794.
Karl IX. 662.
Karl XI, Bref till Nils Bielke. 1417.
 — Bref till Johan Gyllenstjerna. 1695.
 — Bref till J. G. Stenbock 1676. 1690.
Karl XII, Streuffleur. 1732.
 — Egenhändiga bref. 1720—1724.
 — Charles XII et les habitans du val d'Halvingen 1714. 1919.
 — König v. Schweden. 1733.
 — og Peter den Store i Polen. 1846.
 — Hans sista planer. 2005.
 — Skrifvelse till Defensionskommissionen ang. slaget vid Pultava. 1894.
 — Om skråväsen o. importförbud. 1716. 3974.
 — Zur Charakteristik Karls XII v. Schweden. 1734.
 — Ännu en gång Karl XII:s död. 2010.
Karl XIII, Bref ²². 1788. 2215.
Karl XIV Johan, Bref 1813—14. 2409.
 — Bref till drottning Desideria ^{9/1}1818. 2545.
 — Om unionens nödvändighet för Sverige. 2663.
Karl August. 2457.
Karl Friedrich v. Baden. 2157.
Karlson, K. Fr. 4085.
Karlsson, K. H., Strödda genealogiska anteckningar. 2810, 2811.
 — Aspenäs- o. Fänö-ätternas härstamning. 2809.
 — Axelssönernas släktskap med Bondeätten. 2874.
 — Bengt Algotsson. 2875, 2876.
 — Die Berechnungsart d. Minuta-Servitia. 4128.
Karlsson, K. H., Den svenska konungens doms rätt. 3323.
 — Engelbrekt. 392.
 — Folkunga-ätten. 2889.
 — Bo Jonsson (grip). 2890, 2891.
 — Leijonhufvud-Lewenhaupt. 2895.
 — Permbref från Westmanland. 3741.
 — Peter Andersson (till Mohammar). 2900.
 — Landslagens båda redaktioner. 3329.
 — Skattelängd f. Östra Westmanland 1871. 3742.
 — Trolle-släkten. 2906.
 — Unionstraktaten i Kalmar. 373.
 — Sveriges uppodlingshistoria hemtade från ortnamnsforskningens område. 3414.
 — Äldre Vestmannaalag eller Dalalag? 3330.
Karlstad. Donationsjorden. 3694.
Karström, P. W. 3727.
Karstula den 21 augusti 1808. 2388.
Kasten, A. 1017.
Katarina Karlsdotter. 2803.
Katarina af Medicis. 436.
Katarina II, Bumag 1774—96. 2150.
 — Pis'ma k Grimmu (1774—96). 2021.
 — Politischeskaja perepiska. 1762—71. 2022.
 — Imperatrix Ekaterina II iku Potemkin. 2151.
 — vo vremja vojny s Švecieju 1778—89. 2152.
Katarina Ulfadotter. 4173.
Kataster, D. älteste schwedische, Liv- u. Estlands. 4493.
Katt, Fr. 1225.
Kauhajoki den 31 aug. 1808. 2389.
Kaulbars, N. 2007.
Kawczyński, P. 811.
Keary, G. F. 295.
Keen, G. B. 893.
Kehlert, O. 380.
Keith, J. 2077.
Kelch, Chr. 4554.
Kelch, M. 1825.
Keller, J. J. 1181.
Kemi kronofiske. 4387.
Kerfstedt, P. 3331.
Kernkamp, G. W., Zweedsche archiv. 65.
 — De sleutels van de Sont. 913.
Kessel, C. v. 1632.
Kestnar, E. 1449.
Keuchel, G. 114.

- Keussen, H.** 444.
Key, Emil, Helsingborg. 3550.
 — Den svenska tidningspressens hist. 3230.
Keym, Fr. 1332.
Key-Åberg, K. V. V., Några ord om Eriksgatan. 3333.
 — De diplomatiska förb. mellan Sverige o. Storbritanien. 2323, 2324.
 — Konunga- o. tronföljareval ur sv. o. statsrättslig synpunkt. 3332.
Kiechel, S., Resa i Sverige 1586. 3851.
Kindberg, J. A. 2386.
Kirchhoff, A. 1070.
Kirchhoff, G. 2110.
Kirchholm. 680.
Kirchspiel in Westpreussen. 821.
Kivekäs, K. F. 2365.
Kjellberg, C. M., Länsstyrelsens i Uppsala arkiv. 88.
 — Uppl. städernas arkiv. 66.
 — Uppsala stads arkiv. 89.
 — Uppsala domkyrkas äldre byggnadshistoria. 3682.
 — Erik den helige. 326.
 — Fattigdom o. fattigvård i Sverige före reformationen. 3852.
 — Gamla Uppsala kyrka. 3686.
 — Kungsgården i Uppsala. 3685.
 — Norrtelje. 3670.
 — När föddes Gustaf Wasa? 456.
 — En politisk predikan från 1698. 3853.
 — Upsala stads sigill. 3110.
 — Södermannalagen o. dess konungabalk. 3334.
 — Uppsala domkyrkas franska ursprung. 3683.
 — Erik den heliges ättlingar. 333.
Kjellberg, J. W., Rådets ställning 1700—1709. 1773.
 — Om tolagen. 3368.
Kjellén, R., Alsnö o. Skeninge herremöten. 340.
 — Svenska grundlagens anda. 3335.
 — Om Eriksgatan. 3336.
 — Gustaf Eriksson Vasa. 465.
 — Hvem har stiftat Sveriges regeringsform 1809? 2450.
 — Inledning till Sveriges geografi. 3415.
 — Den nationella karakteren i 1809 års grundlagsstiftning. 2451.
 — Den norska landtvärnsklausulen. 2691.
 — Prins eller enskild man? 3337.
 — Stat o. samhälle i det gamla Västergötland. 3707.
- Kjellén, R.,** Studier i äldre Vestgötalagen. 3338.
 — Studier rörande ministeransvarigheten. 3339.
 — Studier öfver Sveriges politiska gränser. 3416.
 — Unionen sådan den skapades och sådan den blifvit. 2667.
 — Den tredje stora unionskommittén. 2727.
 — Riksrättsinstitutets utbildning. 3340.
 — Samuel Åkerhielm d. y. 2096.
Kjellström, A. o. Wahlbisk, J. 3544.
Kjør, S. 201.
Kjöbenhavn. Dagbok f. under Kbvnns Beleiring. 1554.
Klagomålsregister, Ett. från Smaland 1363. 545.
Kleen, G. 84.
Kleinschmidt, A. 2407.
Klemming, G. E., Sveriges boktryckerier. 99.
 — Bureus, Sumlen. 3805.
 — Sveriges krig. 4.
 — Eriks af Pommern skattebok. 251.
 — Skrifter rörande Sveriges förhållande till fremmande magter. 41.
 — Ur en antecknares samlingar. 3231.
 — Ur en samlares anteckningar. 3232.
Klemming, G. E., & Nordin, J. G., Svensk boktryckeri-historia. 100.
Klercker, G. R. 2212.
Kluc, C. H., Bref. 4225.
 — Bref till fru H. S. Glansenstjerna. 4226.
 — Se: Danielsson, J. B. 2217.
Klinckowström, R. M. 2255.
Klingspor, C. A., Sveriges adel under 1600—1700-talen. 2768.
 — Om Uplands adel i äldre tider. 3944.
 — Bellsta. 3657.
 — Bidrag till Uplands beskrifning. 3653.
 — Södermanlands regementets chefer. 3204.
 — Fasterna socken. 3660.
 — Grafminnen i Revals domkyrka. 4555.
 — Handbok i praktisk vapenkonst. 3111.
 — Löfsund. 3635.
 — Minnen från flydda tider. 3854.
 — Ett svenskt riksvapen. 3112.
 — Schlegel, B., & Klingspor, C. A., Den med sköldbref förlånade men ej på riddarhuset introducerade sv. adelns ättartaflo. 2835.
 — Svenska slott o. herresäten. 3417.

- Klingspor, C. A.**, Upplands fornminnesf. tidskrift. 121.
 — Henrik Classon Totts vapen. 3113.
 — Sveriges ridderskaps o. adels vapenbok. 3114.
 — Baltisches Wappenbuch. 4556.
Klingspor, C. A., o. Schlegel, B., Engso. 3747.
 — Uplands herregårdar. 3654.
Klingspor, V. M. 2366.
Klokow, I. 864.
Klopp, O., Fall d. Hauses Stuart. 202.
 — D. dreissigjährige Krieg. 992.
 — Magdeburg. 1044.
Kljuch, J. 1892
Kluckhohn, A. 752.
Knauth, P. 1253.
Knorring, E. O. v. 1678.
Knudsen, H. M. 2764.
Koch, R. v. 2718.
Kock, A., Vestgötalagens stadgande om konungaval i Sverige. 3341.
 — Om Ynglingar såsom namn på en svensk konungaätt. 308.
Kock, Chr. 909.
Köersner, V., Handskriftsamlingen i Espelunda. 22.
 — Gustaf III:s yttre politik under tiden närmast före ryska krigets utbrott. 2208.
Koht, H. 2746.
Kolberg, A. 1473.
Kollman, H. 1139.
Kommuner, Österbottens svenska. 4385.
Konstanz, Die Belagerung von. 1176.
Konstitutioner, Upsala universitets, af 1655. 4036.
Konunga o. höfdinga styrelse. 3393.
Kopibog, Kalteisens. 255.
Kopparmyntningen. 3128.
Koppmann, K., Feltzug d. Schweden n. Holstein i Jahre 1700. 1788.
 — Hanserecess. 267.
 — Waldemar v. Dänemark. 354.
 — Hansische Wisbyfahrt. 3479.
 — Zum Umschwung in den meklenburgisch-nordischen Verhältnissen 1388, 1389. 369.
Korner, H. 166.
Kornerup, J. 3549.
Korzenowski, J. 2293.
Koser, R., August Wilhelm v. Preussen u. Louise Ulrike v. Schweden. 2086.
 — Friedrich d. Grosse in Dresden 1745. 2084.
Koser, R., Friedrich d. Grosse im Jahrzehnte v. d. siebenjährigen Kriege. 2100.
 — D. Katastrophe d. Schweden in Schleswig-Holstein 1713. 1956.
 — Preussische Staatsschriften. 2024.
Kostomarov, N., Mazepa. 1889.
 — Mazepa o. Karl XII. 1890.
 — Männich. 2075.
Kovalevskij, P. I. 865.
Kræmer, R. v., Stenhammars-boken. 364C.
 — Tal o. föredrag på Carl Johansförbundets högtidsdagar. 2475.
Krag, H. P. S. 3148.
Kramer, K., Kirchliche Zustände im früheren schwedischen Gouvernement Zweibrücken. 4129.
 — Zweibrücken. 1200.
Krassow, C. v. 3507.
Kraszewski, I. J. 1442.
Krause, G. 1334.
Krause, O. 1635.
Kraushar, A. 548.
Krebs, J., Quellenmässige Beiträge. 1218.
 — Ungedruckte Briefe. 1014.
 — Brief. 1239.
Kretschmar, J. 1373.
Kreüger, J. K., Cecilia Vasa. 519.
 — Erik XIV o. Elisabet af England. 527.
 — Visbys sjörättsliga förhållanden under medeltiden. 8342.
 — Johan III och den katolska reaktionen. 624.
 — Råfot- o. Rättareting. 3344.
 — Studier rörande de agrariska förhållandenas utveckling i Sverige. 3975.
 — De fem höga riksbetenas ursprung. 3345.
 — Svenska kriminalprocessens utveckling. 3343.
 — Väpnare, »sven af vapen». 3945.
Kriegsgefangene in Reval 1700. 4491.
Krig, Sveriges, 1808—1809. 2349.
Krigen 1700. 1785.
Krigsbegivenheder Nordenfjelds 1808—09. 2343.
Krimkriget. Etude diplomatique sur la guerre de Crimée. 2557.
Kristian II. 412.
Kristian IV, Breve. 713.
 — Deltagelse i det Skaanske Felttog 1644. 920.
Kristian V, Egenh. Dagbog 1694. 1713.
 — Egenh. Dagregister 1692, 1693. 1711.
Kristian VIII. 2595.

- Kristian von Anhalt-Bernburg.** 1083.
Kristian August. 2442.
Kristina af Sverige. 860.
 — Ett bref till Honoré II 1656. 960.
 — Tvenne egenhändiga bref. 858.
 — Documents. 9.
 — et le cardinal Azzolino. 967.
 — Fries, Märkvärdiga qvinnor. 2794.
Kristinehamn. Donationsjorden. 3695.
Krmann, D. 1892.
Kroker, E. 1244.
Kronborg. Svenskarne paa Kronborg. 1547.
Krones, F. R. v. 805.
Kroppa kungsgård. 3699.
Kruppen, O. 418.
Krüner, Fr. 1327.
Kruse, G. 700.
Kruse, J., St Knutsgillet i Malmö. 3976, 3977.
 — Burmelsterska salen i Visby. 3485.
Krämer, F. J. L., Groot, Lettres. 1421.
 — Benjamin Raule. 1598.
Krönikeskald från medeltiden. 3233.
Kröyer, H. 3978.
Küch, F. 1090.
Kugelberg, O., Postmästare i Sverige o. Finland. 2812.
 — Postmästare i Uddevalla. 2813.
Kühtmann, A. 4487.
Kullander, A. 3855.
Kullberg, N. A. 709.
Kunik, E. 2872.
Kunze, K., Hanseakten aus England. 266.
- Kunze, K.,** Hansisches Urkundenbuch. 269.
Kupffer, C. 1594.
Kupke, G. 92.
Kurok, A. Fr. 3490.
Kursell, K. Se: Seraphim, E., 542.
 — Ödberg, F., 548.
Küsel, A. 1167.
Kux, J. 1252.
Kuylenstierna, O., Tordenskjolds trenne angrepp på Göteborg, Nya Elfsborg o. Nya Varfvet 1717 o. 1719. 1991.
 — Gustaf II Adolf. 753.
 — Om Norges rätt och Norges pligt. 2698.
 — Striderna vid Göta älfs mynnjng ären 1717 o. 1719. 1990.
Kyrkbok, Fransk-lutherska förs. i Sthlm. 1688—1791. 2814.
Kyrkogodsen i Gestrkland. 3461.
Kyrko-ordningar för 1686. 140.
Kyrkor, Gotländska. 8475.
Kyrksiätt socken. 4383.
Kälund, Kr. 3856.
Kæhler. 1619.
Källström, A. 4180.
Köcher, A., Geschichte v. Hannover u. Braunschweig. 1579.
 — Bremens Kampf m. Schweden. 1576.
Köhne, G. 1045.
König, C. F., Memorarer. 2277.
 — Svensk rekognoscering i Frankrike 1791. 2259.
Körber, M. 4557.
Körner, Chr. G. 3027.
Köstlin, Fr. 998.

L.

- Lacman, B.** 1566.
Lacroix, D. 2476.
Læstadius, F. 4558.
Læstadius, L. L. 4108.
La Ferronnays, A. de. 2314.
Lagerberg, C., Aschebergiska grafkoret i Kristine kyrka i Göteborg. 3500.
 — Göteborgs stads vapen. 3115.
Lagerberg, M. 1910.
Lagerberg, Sw. 1910.
Lagerbjelke, G. 2455.
Lagerblad, E. 23.
Lagerborg, R. 3020.
Lagercrantz, E. 3202.
Lagergren, K. H. 2815.
- Lagerhjelm, G.,** Lund. 1663.
 — Napoleon o. Carl Johan. 2517.
Lagermark, J. A., Karl XII:s sista fälttåg. 1993.
 — Handskriftsamlingen å Bergshammar. 24.
 — Karl XII:s krig i Norge 1716. 1974.
 — Rustningarna till Karl XII:s sista fälttåg. 1992.
 — Striderna vid västkusten 1717—18. 1989.
 — ArmfELTS tåg mot Trondhjem 1718. 2003.
Lagervall, G. F. 3442.
Lagus, E., Förklaringar till Fänrik Ståls sägner. 3234.

- Lagus, E.,** Porthan, Bref. 4262.
Lagus, G., Wiborgs historia. 4863.
 — Wiborg under ryska ockupationen. 4361.
 — Wiborg under stora ofredens skede. 4362.
Lagus, W., Petter Forskål. 2973.
 — Rantasalmi. 4345.
 — Karl Birger Rutström. 4285.
 — Åbo akademis studentmatrikel. 4433.
Lahnmer, R. 1858.
Laholmen, Actionen imellan de Danske og Swenske 1717. 1988.
Lampa, S. M. 3857.
Lamparter, E. 754.
Lancken, E. von der. 2643.
Landgren, K. G. 3346.
Landshöfdingar i Finland 1685—1809. 4271.
Landtmanson, I. S. 3347.
Landung, Die, Gustav Adolfs in Pommern. 1015.
Landwehr, H. 1575.
Lange, E., Greifswalder Professoren. 4622.
 — Die Greifswalder Sammlung Vitæ Pomeranorum. 4621.
Lange, G. 4559.
Langebek, J. 262.
Larivière, Ch. de. 2165.
Larsen, A., Henrik Danckwardt. 2057.
 — Magnus Stenbocks Felttog i Pommern o. Mecklenburg 1712. 1946.
 — Felttoget i Ejdersted 1700. 1789.
 — Sveriges gamle karolinske Hær. 3149.
 — Dansk-norske Heltehistorier. 203.
 — Hvem anførte den forende svensk-dansk-preussiske Flaade i Sommeren 1585? 503.
 — Kalmarkrigen. 691.
 — Kampen om Katmar 1611. 692.
 — Admiral Pros Munds Kamp d. 13 Oktober 1644. 922.
 — Kejsærkrigen. 833.
 — Otte Krumpen. 413.
 — Landskrona. 1679.
 — Malmö 1677. 1675.
 — Daniel Rantzau. 582.
 — Bornholms Reisinger 1658. 1532.
 — Peder Skram. 505.
Larsen, N. A. 2331.
Larsson, A. 4039.
Larsson, H., Sveriges deltagande i den väpnade neutraliteten 1800—1801. 2305.
 — Gyllenborg i London 1715—17. 1964.
 — Halland vid midten af det 17:de årh. 3508.
- Larsson, H.,** Sveriges inre tilstånd under Karl XII. 1775.
Larsson, L. 4074.
Lauckner, A. 1256.
Laugel, A. 1082.
Laurel, L. 4030.
Lauren, L. L. 4434.
Laureo, V. 613.
Laurson, L. 490.
Lavergne, M:me Julie O. 963.
Lavisse, E. 193.
Lazar, G. 755.
Leak, J. Johnson. 756.
Lebedeff, P. S. 2151.
Lecanuët, E. 3853.
Lecestre, L. 2148.
Lefèvre-Pontalis, A. 1434.
Lefrén, J. P., Bref till J. L. Bel-frage. 2603.
 — o. de pedagogiska reformplanerna. 4023.
Legationsakterna, De äldstasvensk-ryska. 425.
Le Hélicher, E. 296.
Löhmann, K., Abhandlungen z. germanischen insb. nordischen Rechtsgeschichte. 3348.
 — Der Königsfriede d. Nordgermanen. 3349.
 — Verlobung u. Hochzeit nach den nordgermanischen Rechten. 3350.
Lehmann, M. 2506.
Löhneur, P. 1748.
Leibnitz, G. W. 3859.
Leidig, E. 814.
Leigh-Smith, A. 2046.
Leijonhufvud, A. 4279.
Leijonhufvud, C. E. 3205.
Leijonhufvud, E. K:son. 3351.
Leijonhufvud, K. K:son., Smärre bidrag till Södermanlands reg. hist. 3206.
 — Leijonhufvud-Lewenhaupt. 2894.
 — Släkten Leijonhufvud till Ekeberg. 3012.
 — Ett tillägg till »Biogr. data rör. Vasahuset». 448.
Leinberg, K. G., Forne skolrektorn i Åbo Christian Agricola. 4444.
 — Lärares o. klassers antal i Åbo katedralskola f. 1630. 4435.
 — Finska prästerskapets besvär. 4464.
 — Bidrag till kändedomen af vårt land. 4186.
 — Bidrag till kändedomen om finska studerande vid Upsala universitet. 4037.
 — Tvenne bref från tiden för Finlands skilsmässa från Sverige. 4208.

- Leinberg, K. G.**, Constitutiones sive leges et statuta gymnasij Wjburgensis. 4421.
 — Hertig Johans af Finland Diarium. 419.
 — Dissertationes academicæ Fennorum extra patriam. 4436.
 — Finlands offentliga elementarläroverk från äldsta till närvarande tid 4445.
 — Förteckning öfver Åbo domkyrkas prebenden 4467.
 — Handlingar rör. finska kyrkan o. presterskapet. 4468.
 — Handlingar rör. finska skolväsendets historia. 4428.
 — Handlingar rör. Haapaniemi krigsskola. 4190.
 — Handlingar rörande Messenierna. 3018.
 — Handlingar till belysande af Finlands kamerala förhållanden på 1500-talet. 4191.
 — Det odelade finska biskopstiftets herdaminne. 4471.
 — De finska klostrens historia. 4472.
 — Nådendals kloster. 4338.
 — Landshöfdingar i Finland 1635—1809. 4270.
 — Leijonhufvud, A., Diarium öfver utgångna bref. 4279.
 — Åbo skolas lärarepersonal före 1630. 4437.
 — Lärarepersonalen vid Åbo äldre gymnasium. 4438.
 — Åbo slotts minnen. 4380.
 — Ett Register om mångehånda Som Erasmus . . . 4195.
 — Skolstaten i nuvarande Åbo stift. 4439.
 — Finska studerande i Jesuitcollegier. 4440.
 — Finska studerande vid utrikes universiteter före 1640. 4441.
 — Tvenne studier rör. Åbo skola i äldre tid. 4442.
 — Finska mäns studieresor i äldre tid. 4443.
 — Finlands territoriala församlingars ålder. 4297.
Leitschuh, Fr. 3235.
Lemke, O. W. 2816.
Lempens, C. 994.
Lenz, M. 757.
Leo, E. 1185.
Leonora Christina. 1521.
Léouzon le Duc, L. A., Kageneck, Lettres. 2147.
 — Staël v. Holstein & Brinkman. 2149.
Lesser, I. A. L. 2552.
Lewenhaupt, A., Ett blad ur reduktionens historia. 3946.
 — Biografiska data rör. Vasahuset. 447.
 — Aurora Königsmark. 3007.
Lewenhaupt, Eug., Bref rörande teatern under Gustaf III. 3802.
 — Celsius. 2942.
 — H. H. v. Essen till G. A. Reuterholm 1800. 2300.
 — Järta, H., Litterära brevväxling. 3002.
 — Uplands nation i Upsala före 1830. 4038.
 — Uppsala 1660. 3678.
 — J. G. Werwing. 3079.
Lewenhaupt, G. 2340.
Lewenhaupt, Moritz. 632.
Levertin, A. P. 3514.
Levertin, O., Svenskt familjelif i slutet af 1700-talet. 3860.
 — Från Gustaf III:s dagar. 2160.
 — Gjörwell, C. C., Familjebref. 3824.
 — Gustaf III. 2161.
 — En aristokratisk tidningskrifvare. 3861.
Levin, Ast. 3116.
Levin, H., Den svenska kyrkans bekänneelse i historisk belysning. 4131.
 — Våra regala gäll. 4132.
 — Religionstväng o. religionsfrihet i Sverige 1686—1732. 4133.
Lexikon, Biografiskt. 2817.
L'Huillier, Th. 964.
Libri Memoriales capituli Lundensis. 260.
Liden, J. 3453.
Liebe, G. 1360.
Liebold, I. 1952.
Lieboldt. 1790.
Lieder, Historische. 1476.
Liek, G. 1448.
Lier, Matrand og Skotterud. 2638.
Lillsberg, H. C. B., Christian IV. 694.
 — Jakob Jensen Nordmand. 1555.
Liljedahl, E. S., Gustaf II Adolf. 758.
 — Petrelli, T. J., & Liljedahl, E. S. Standar o. dragonfanor från valplatser i Tyskland. 3166.
Liljencrantz, J. 2133.
Liljenstrand, A., De nordiska byggningsbalkarne. 3352.
 — Finlands jordnaturer och äldre skatteväsende. 4227.
 — Juridikens studium vid Åbo universitet. 4446.

- Lilliestråle, N. F., Riksdagarna 1609 o. 1610. 686.
- Magnus Stenbock o. slaget vid Helsingborg. 1986.
- Historiska utkast. 204.
- Lilljekvist, Fr., Hildebrand, H., Lilljekvist, Fr., Upmark, G., o. Wrangel, F. U., Sthlm under medeltiden o. Vasatiden. 3598.
- Strengnäs o. dess domkyrka. 3648.
- Linck, J., Historik öfver statens byggnadsföretag å Helgeandsholmen. 3619.
- Oscar II. 2579.
- Lind, Anders Pedersson. 3013.
- Lind, C. 1911.
- Lind, E. H., Namnhistoriska bidrag. 305.
- Lind, E. H., o. Larsson, A., Värmlands nations historia. 4039.
- Lind, H. D., Fra Sömagtens Stortid. 1657.
- Kong Frederik den tredjes Sömagt. 1498.
- Christian IV:s Orlogsflåda. 8151.
- Lindahl, E. 1140.
- Lindal, P. J., Lockstaholm. 8666.
- Mynt präglade i Upsala. 3117.
- Upplands regemente år 1711. 3211.
- Upsala stads sigill. 3118.
- Ur forna studentlifvet. 4040.
- Lindberg, G. Hjorth, R., & Lindberg, G., Barne härad. 3715.
- Kristinehamn. 3696.
- Lindberg, G. & Johansson, J. 3693.
- Lindblad, C. S. 3724.
- Lindblom, A. 4616.
- Linde, L. G., Sveriges ekonomirätt. 3353.
- Sveriges finansrätt. 3354.
- Lindegren, Agl. 3764.
- Lindell, A. 3701.
- Lindeqvist, K. A., Ahvenan kongressin Suomalais tuottamista raskuksista. 4228.
- Kaarle XII:n soturien pemstamaata Tobolskin koulusta. 1903.
- Pikku vikan aika Suomessa. 4229.
- Suomen oloista ison vihan aikana. 4230.
- Tietoja Wenäjälle viedyistä sota-vangeista 1741—43. 2080.
- Linder, C. V. 3741.
- Linder, H. J. F. 3355.
- Linder, L. 3019.
- Lindgren, A. M. 3491.
- Lindgren, G. 3418.
- Lindgren, J. A. 4134.
- Lindholm, A. J. 4409.
- Lindman, A. 4373.
- Lindman, V. 4373.
- Lindner, Th., Die deutsche Hanse. 355.
- König Wenzel. 368.
- Lindstedt, J. M. 3593.
- Lindström, Ad. 2398.
- Lindström, G., Gotlands medeltid. 3476.
- Die Rathslinie v. Wisby. 2818.
- Lindström, J. 3524.
- Lindvall, C. A. 3610.
- Linköping. Eganderätten till kronodationsjorden i Linköping. 3770.
- Linné, K. v. 2795.
- Lippert, W. 1236.
- Liske, Xaver. 25.
- Lisola, F. v., D. Berichte 1655—60. 1478.
- Se: Haller, J. 1480. — Hirsch, F. 1481. — Pribram, A. F. 1482.
- Ljungberg, C. E., De diplomatiska angelägenheterna. 2687.
- Kriget i Norge 1814. 2634.
- Ljungberg, P. A. 2819.
- Ljunggren, G. 3236.
- Ljungman, A. V. 2719.
- Ljungström, Cl. J., Västergötlands fornminnesf. tidskrift. 122.
- Wårtofta härad. 3735.
- Wåne härad. 3739.
- Lods, A., L'église luthérienne de Paris pendant la révolution. 4135.
- Charles Christian Gams. 2976.
- Lohman, J. B. 3744.
- Looström, L., Några anteckningar om adliga åtten Silfverstolpe. 3059.
- Festskr. utg. af Akad. för de fria konsterna. 3273.
- Den svenska konstakademien 1735—1835. 3277.
- Lorentzen, Th., D. schwedische Armees im dreissigjåhrigen Kriege. 1302.
- Die Entschådigung d. schwedischen Armees. 1303.
- Lorenz, O. 1356.
- Losserth, J. 1248.
- Lossius, J., Kelch, Chr., Liefåndische Historia. 4554.
- Urkunden. 168.
- Louise Ulrike. 2085.
- Loumyer, H. 2465.
- Lowzow, H. D., Minder fra Bohus, 3152.
- Minder fra Norges krige. 3152.
- Ohme paa Fredriksten. 3152.
- Slaget ved Uddevalla 1677. 1673, 3152.

- Lowzow, H. D., Ved Præstebakke. 3152.
- Lübeck. Fægtningen ved Lübeck 1806. 2472.
- Lüdinghausen, H. 535.
- Luetteilo Ruotsin kammarikolleegiossa löytyvista Suomen. 4194.
- Lumbroso, A. 2502.
- Lund. Slaget vid Lund. 1666, 1667.
- Lund, I. 1510.
- Lundberg, A. V., Templum cathedrale Vaxtenense. 3780.
- Vadstena. 3775.
- Lundberg, B. G. 1925.
- Lundberg, O. V. 3758.
- Lundberg, R. 3979.
- Lundblad, P. S. V. 3708.
- Lundell, J. A. 3478.
- Lundh, O. G. 710.
- Lundin, A. H. 2820.
- Lundin, C. F., Uppsala möte. 651.
- Wismars pantsättande till Mecklenburg—Schwerin. 2312.
- Lundin, Cl., Sällskapet 1800—1900. 3862.
- Lundin, Cl., o. Strindberg, A., Gamla Stockholm. 3600.
- Lundin, G. & Bronikowsy, Fr. de. 3512.
- Lundqvist, K. G., Sveriges förbund m. Mecklenburg—Güstrow 1666. 1581.
- Hertig Karl af Södermanland. 668.
- Sveriges krig med Bremen. 1577.
- Sveriges neutralitetsförklaring 1666. 1582.
- Jakob Serenius och arbetet för en förbättrad bibelöfversättning. 4136.
- Om hertigdömenas statsrättsliga ställning. 481.
- Lundqvist, K. V., Bidrag till kändedomen om de svenska domkapitlen under medeltiden. 4137.
- Några af de vid Upsala möte 1593 kraftigast upptr. män. 2821.
- Lundstedt, B., Anteckningar om Finspong o. dess bibliotek. 3767.
- Hellestads kyrka. 3768.
- Lundström, B. 3237.
- Lundström, H., Bidrag till de kyrkliga böckernas historia under Karl XI:s regering. 4188.
- Bidrag till kändedomen om Olof Martini's episkopala verksamhet. 4140.
- Bidrag till svenska kyrkans historia ur inrikes arkiv. 4189.
- Lundström, H., Kalvins förh. till Gustaf I o. hans äldste son. 514.
- Hussinetz, Historiagesorum Christi. 4117.
- Hvilka äro våra äldsta domkapitel? 4141.
- Laurentius Paulinus Gothus. 3034.
- Petri, Laurentius, Oeconomia Christiana. 4155.
- Petri, Laurentius, Questiones aliquot circa magistratum . . . 4156.
- Rudbeckius, J., Kyrkio-stadga f. Westerås stift. 4167.
- Rydélius, Bref. 3053.
- Rydélius' omtvistade memorial till 1788 års riksdag. 2073.
- Successio apostolica inom sv. kyrkan. 4142.
- Svenskarne i ryska fångenskapen 1709—21. 1904.
- Undersökningar o. aktstycken. 4143.
- Vederdöpareofoget i Stockholm. 489.
- Lungwitz, H. 1850.
- Lütken, O. 1982.
- Lützen. Gedruckte Relationen. 1104.
- Lygneholm. 3713.
- Låftman, E. 3765.
- Läckö slott. 3723.
- Läffler, L. Fr., De östskandinaviska folknamnen hos Jordanes. 283.
- Den fornsvenska hednalagen. 3356.
- Läkare-historia, Sveriges. 2822.
- Loefen, W. v. 1079.
- Löfstedt, E., 1571 års skolordning. 4041.
- Sveriges skolor före år 1571. 4042.
- Lönborg, S. E., Adam af Bremen. 2870.
- Sveriges karta. 3419.
- Lösekanne, B. 4487.
- Lövenskiöld, C. L., Kongemödet paa Frederiksberg. 1519.
- Kongens Livregement til Fods. 1562.
- Löwis of Menar, C. v., Alt- u. Neudünamünde. 4560.
- Ausgrabung d. Deutschordenskomturei Pernau. 4561.
- Bei unseren Schweden auf Runö. 4562.
- Ingwar von Schweden. 292.
- J. B. Patkul. 1834.
- D. Deutsch-Ordensburg Triakaten in Livland. 4563.
- Löwis of Menar, C. v. u. Biene-mann Jun., Fr. 4564.

M.

- Mack, H.** 828.
Mackay, J., An old Scots brigade. 995.
 — Gustavus Adolphus. 1113.
Maczkowski, K. A., Schwedisch-pöln. Kriege. 1441.
 — Tatareneinfall in Preussen. 1452.
Madsen, E., Artilleriet i de danske Hære i det 16:de Aarhundrede. 3153.
 — Bohus' Belejring. 577.
 — Rytteriet i de danske Hære i det 16:de Aarh. 3154.
 — Studier over Danmarks Hærvæsen i det 16:de Aarh. 3155.
 — Fodfolkets Udrustning i de danske Hære under Frederik II. 3156.
Madsen, K. 3644.
Magazin, Danske. 110.
Magdeburg 1681. 1085.
Magnus, A. 673.
Magnusson, A. M. 3025, 3026.
Majlath, B. 1844.
Malagola, C., Acta nationis Germanicæ universitatis Bononiensis. 2767.
 — Cristina di Svezia in Bologna. 952.
Malin, V. 4358.
Malleon, G. B. 996.
Malmberg, H. L. 3540.
Malmquist, A. 8868.
Malmström, C. G., Ablieferung v. Gesandtschaftsakten in Schweden. 67.
 — Sveriges politiska hist. från konung Karl XII:s död till 1772. 2025.
 — J. A. v. Lantingshausen. 8009.
 — Stephan Löfving. 2081.
 — Meddelanden från svenska Riksarkivet. 112.
 — När afriktades Goertz? 2026.
 — Om riksrådsutnämningar under Ulrika Eleonoras regering. 2027.
 — Riksstyrelsen under de 10 första åren af Karl XII:s frånvaro. 1772.
 — Smärre skrifter. 205.
 — Historiska studier. 215.
 — Ständernas utskottsmöte 1710. 1920.
Malmström, O., Bidrag till svenska Pommerns historia. 4623.
 — Nils Bielke o. kriget mot turkarna. 1703.
 — Nils Bielke såsom generalguvernör i Pommern. 1704.
Malmström, O., Karl Augusts död. 2459.
 — Högmålsprocessen mot Nils Bielke. 1705.
 — Karl XI, Bref till N. Bielke. 1417.
 — Kristina och Friedrich Wilhelm. 904.
 — Maria Eleonora. 902.
 — S. Pufendorf. 8041.
 — Ulrika Eleonora d. ä. 1696.
Malmö. Bilder från nya o. gamla Malmö. 3558.
Malo, Ch. 1749.
Mandelgren, N. M., Atlas till Sveriges odlingshistoria. 3864.
 — Förteckning på de af N. M. Mandelgren samlade studier till »Atlas till Sveriges odlingshistoria». 3865.
Mankell, J., Erik XIV:s fall. 555.
 — Fehrbellin. 1620, 1621.
 — Fälttåget i Norge 1814. 2635.
 — Galitzin, Allmän krigshist. 982.
 — Handlingar rör. sommarfälttåget i Brandenburg 1675. 1612.
 — Helsingborg 1710. 1937.
 — Holowczyn 1708. 1887.
 — Kliszow. 1818.
 — Lund. 1662.
 — Om orsakerna till Gustaf II Adolfs deltagande i trettioåriga kriget. 997.
 — Gustaf II Adolfs politik. 759.
 — Stockholm förr och nu. 3601.
 — Öfversigt af svenska krigens o. krigsinrättningarnes hist. 3157.
Mannerfelt, O., Elfsborgs regemente. 3191.
 — Öfverste Carl Hårds regemente Vestgöta knektar. 3193.
Manno, A. 1725.
Mantalsregister, Gefle 1578. 3464.
Manteyer, G. de. 26.
Marbot, B:on. 2477.
Marchesi, V. 951.
Marcks v. Würtemberg, U. A. R. J. 2823.
Marcour, Ed. 1046.
Mares, F., Die maritime Politik d. Habsburger. 825.
 — Das Martinic'sche Geschichtswerk. 3238.
Margareta. 2803.
Marian, A. 1341.
Markus, P. 1386.
Marlborough, J. 1872.

- Marquart, Joh.**, Bericht über die Gesandtschaft d. Hansestädte nach Stockholm 1645. 929.
 — Brömsebro 1645. 923.
Martens, F. 1728.
Martens, H. 206.
Martens, R., Absetzung d. Königs August II von Polen. 1819.
 — Danzig im nordischen Krieg. 1824.
Martin, F. R. 3278.
Martin, J. H. 894.
Martin, R. 2824, 2825.
Martine, P. 1760.
Martini Olaus. 4140.
Maschke, E. 1605.
Masi, E. 967.
Mas Latrie, le comte de. 2813.
Maslovskij, D. F. 1730.
Mass, K. 4624.
Masson, D. 156, 714.
Masson, Fr., Les diplomates de la révolution. Bernadotte à Vienne. 2478.
 — Napoleon o. kvinnorna. 2500.
Mathias Laurentii. 2902.
Matrikel, Die. d. Universität Rostock. 2826.
 — Uppsala Universitets. 2827.
Matthäl, W. 1202.
Mattlæ, Johannes. 3016.
Mattson, H. 895.
Maul, H. 1333.
Maurer, K. v., Ein neues Bruchstück von Södermannalagen. 3357.
 — Kieler Frieden. 2612.
 — D. älteste Hofrecht d. Nordens. 3358.
 — Recht u. Verfassung d. alten Gothenburg (1603—12). 3492.
 — Udsigt over de nordgermaniske Retskiilders Historie. 3362.
 — Ueber d. Wasserweihe d. germanischen Heidenthumes. 3359.
 — Zum alten schwedischen Hofrechte. 3360.
 — Zur Geschichte d. skandinavischen Städte. 3361.
Mazarin, J. 1420.
Mazepa, J. o. furstinnan Dolska. 1888.
 — Se: Kostomarov, N. 1889, 1890. — Umanec, F. M. 1891.
Mazzatinti, G. 1249.
Meadowe, Ph., Correspondence. 1491.
 — Den politiska ställningen i Norden 1638—59. 1492.
Meddelanden af Gestríklands forminnesf. 111.
 — från svenska Riksarkivet. 112.
Meddelelser fra Krigsarkiverne. 153.
- Mehnert, C.** 1622.
Meidell, Fr., En skaansk-dansk Familiehistorie. 3866.
 — Fra Christian IV sidste Krig. 917.
 — Fra Enevældens Dæmring i Danmark. 910.
 — Wittajö 1612. 697.
Meier, F. J. 2288.
Meljer, B. 183.
Melnardus, O., Protokolle u. Relationen d. brandenburgischen Geheimen Rathes. 717, 1286.
 — Schwarzenberg. 1209.
Melnecke, Fr., Bernadotte im Herbstfeldzuge 1813. 2518.
 — Hermann v. Boyen. 2519.
Meissner, M. 2479.
Mejborg, R., Nogle Oplysninger om svenske o. danske Faner, Flag. 3158.
 — Stolt, J., Optegnelser. 3898.
Melander, K. R., Bidrag till finska bibelöfversättningens historia. 4473.
 — Hade Viborgs stift i slutet af 15- och början af 1600-talet eget domkapitel? 4474.
 — Kupfer u. Kupfermünze bei d. westphälischen Frieden. 1296.
 — Luettelo Ruotsin kammarikollegiossa löytyvista Suomen. 4194.
 — Kuvaus Suomen oloista vuosina 1617—34. 4231.
 — Muutamia tieto apu-eli viidennenkymmenennen rahan verosta Suomessa. 4232.
 — Muutamia tietoja Suomen kaupunkien neuvostoista 17 vuosisadan alkupuolelta. 4233.
 — Om mätt- o. viktförhållanden i Finland i slutet af 16:de o. början af sjuttonde seklet. 4410.
 — Ruotsin hallituksen ja Tallinnalaisten . . . 1614—43. 4565.
 — Viborgs skola i början af 16:de århund. 4447.
 — Suomen ynnä Käkisalmen läänien ja Inkerin veroista vuosilta 1617—34. 4234.
 — Vuokraukset ynnä talojen lyhennykset Suomessa, Käkisalmen läänissä ja Inkerissä vuosina 1617—34. 4235.
Melander, P. 1322.
Melander, R. 1550.
Mellin, P. E. 2269.
Meisted, P. 207.
Memorial, Presteståndets, 1783, angående religionsvården. 2064.
 — Rikens ständers constitutionsutskotts, 1809. 2421.

- Mencken, A. L.** 2182.
Mengden. Åtten von Mengden. 4546.
Mengden, Gustav v. 4514, 4546.
Mengden, Otto v. 4514, 4546.
Menzik, F., Kiv titkos tanácsban... 1813.
 — Krmann. 1892, 1893.
Mercier de Saint-Léger, B. 2118.
Merten, A. 1823.
Messenius. Familjen Messenius. 3017.
Messenius, Arn. 2937.
Messenius, J., Bref från Messenius till Rothovius. 3020.
 — En lustigh och trowärdig chrönika om Stockholm. 3602.
Messenius, J., & A., Handlingar rörande Messenierna. 3018.
Mettig, C., Aus dem Tagebuche d. rigaschen Kaufmanns Matthes Finck. 4566.
 — Geschichte d. Stadt Riga. 4567.
 — Ein Mandat d. Königin Christine vom 1633. 881.
 — J. R. Patkul. 1835, 1836.
 — Tolek, Diarium. 1802.
Meyer, A. 926.
Meyer, C. F. 1633.
Meyer, Er., En svensk adelsdam på 1600-talet. 3947.
 — Drottning Kristinas »Alexander». 3239.
 — Drottning Kristinas literära verksamhet i Italien. 956.
Meyer, E. 21.
Meyer, F. 1623.
Meyer, J. 1676.
Meyer, Ludv. 2720.
Meyer, Marcus. 500.
Meyer, P. 3042.
Meyer, W. H. 4625.
Mezger, I. I. 1404.
Michell, Th. 701.
Michelsen, E. 1538.
Mikkelsen, M. A. 4144.
Miklau, J. 1814.
Minne, Gustaf Adolfs, i Finland. 760.
Minnen ur Sveriges nyare historia. 141.
 — Utländska diplomaters. 2422.
 — Åttioåriga. 2351.
Minnesfest, Lifregementets. 1663.
Minuit, P. 886.
Miscellanea Napoleonica. 2502.
Mittheilungen a. d. Gebiete d. Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands. 113.
Mobilisering, Svenska arméns senaste, 1814. 2631.
Modin, E., Brömsebo. 1645. 927.
 — I Upsala studerande norrländingar. 2828.
Modin, E., Olofsmässan. 3868.
Modin, J. E. 125.
Mogk, E. 297.
Mojean, Fr. 406.
Moler, W., Gotländsk bibliografi. 27.
 — Handskrifter i Westerås allm. läroverks bibliotek. 28.
Molin, Arnbj. 3900.
Molltor, K. 1217.
Mollerup, W., Nogle Breve til Oplysning om Grevefejdens Historie. 507.
 — Danmarks Forhold til Livland 1846—1561. 536.
 — Eggert Frille. 385.
 — Danmarks Riges Historie. 195.
 — Den nordiske Syvaarskrigs Hist. 567.
 — Danske Kancelliregistranter. 432.
 — Kong Frederik Is Registranter. 434.
 — Kong Erik af Pommerns Udenlandsrejse 1423—1425. 387.
Moltesen, L. J. 348.
Moltke, A., Marekær og Axtorna. 572.
 — Daniel Rantzaus Tog til Östergötland 1567—68. 583.
Momma, A. 83.
Momma, J. 83.
Monatsschrift, Baltische. 114.
Montan, E. V., Ehrensward, Dagboksanteckningar. 2126.
 — Engeström, J. v., Historiska anteckningar o. bref. 2127.
 — Riksdagsprotokoll. 2013.
 — De äldsta statsutskottet. 2174.
 — Ugglas, S. af, Efterlemnade papper. 2306.
 — Wallqvist, Minnen o. bref. 2135.
Montecuccoli, R. 1065, 3159.
Montellus, O., Bohuslänska dopfuntar. 3279.
 — Sveriges förbindelse med andra länder. 274.
 — Sveriges historia. 194.
 — Invandringen till Norden. 278.
 — Järnålderns kronologi. 272.
 — När kommo svenskarne till Finland? 331.
 — Midvinterns solfest. 3869.
Monticcolo, G. 29.
Monumenta historica Norvegiæ. 256.
 — Historiæ Danicæ. 433.
Morföräldrar, Gustaf Is. 450.
Morgensterne, B., Lærebog i den norske Statsforfatningsret. 3368.
 — Den unionelle Ret. 2737.
Moris, L. 761.
Morison, M. 520.

- Mortensen, Claus.** 3921.
Möschkau, A. 1860.
Moser, F. J. 1413.
Moser, O., Breitenfeld 1642. 1245.
 — Lützen. 1114.
Mossman, X., Colmar. 1852.
 — L'histoire de la guerre. 1075.
Motzfeldt, A. 2454.
Motzfeldt, K. 2747.
Motzfeldt, P., Breve og Optegnelser. 2747.
 — Dagbog. 2599.
Mönnichhofen, J. v. 702, 703.
Mueller, H. A. 3551.
Mulhouse, Le vieux. 1889.
Müller, Ant. 1863.
Müller, H. 1115.
Müller, Herm. K. E. 1141.
Müller, R. 1865.
Muller, S. 511.
Müller, Willb. 1396.
Mülverstedt, G. A. v. 1606.
Munch, P. A., Samlede Afhandlinger. 208.
 — Det pavelige Archiv. 93¹/₂.
Munk, E. 571.
Münsoher, Fr. 1375.
Munthe, A., Jakob Bagge. 2920.
 — Nils Ehrensköld. 2966.
 — Gustaf von Psilander. 3086.
Munthe, C. O., Efterretninger om vort forsvar 1645—57. 3160.
 — Fra krigen Söndenfelds 1718. 2000.
- Munthe, C. O., Hannibalsfejden 1644**
 —45. 914.
 — Kampen ved Trangen. 2338.
 — Todderud, Optegnelser. 1938.
Munthe, H. 3021.
Munthe, L. W:son., Fortifikationens historia. 3192.
 — Muntheslægten. 3021.
Munthe, Ake W:son. 3021.
Münzer, E. 80.
Murenius, B. 4469.
Müsebeck, E., D. Feldzüge Gr. Kurf. in Pommern 1675—77. 1607.
 — Johan Georg II v. Anhalt-Dessau. 1608.
Muskö socken. 3650.
Myline, R. S. 866.
Myrberg, O. F., Grundtanken i sextonde årh. reformation. 4145.
 — Olaf Petri svar på tolf spørgsmål om den evangeliska o. den påviska läran. 4146.
Myšlaevskij, A. Z., Petr velikij. 1929.
 — Sövernaja vojna. 1780.
Mysehaandelung Christiern II. 416.
Maercker, H. 816.
Möller, A. F. 3510.
Möller, H. L. 1527.
Möller, P. v. 3980.
Mönninvaara. 2354.
Mörby slotteruin. 3660.
Mörne, A. 3063.
Mörner, St. 3197.

N.

- Nannestad, V. L.** 1686.
Napiersky, J. G. L. 437.
Napoléon I. 2148.
Narva. Die Schlacht bei Narva 1700. 1795.
Natt och Dag, S., Diarium. 921.
 — Escholins försvar af Camilla 1809. 2393.
 — När Karl XII började sin krigarbana. 1786.
 — När svenska flaggan försvann från Pejpusjön. 1828.
 — Slaget i Öresund 1658. 1556.
 — Undsättandet af Gottland år 1808. 2375.
 — Östersjöpolitiken. 233.
Naumann, Chr., Sveriges statsförfattningsrätt. 3364.
 — Svenska statsförfattningens historiska utveckling. 3365.
- Neander, A., Svenska brödräfsamlingens historia.** 4147.
 — H. Spiegel. 3061.
Nebel, W. 1298.
Nelson, O. N. 892.
Neovius, Ad., Domkapitelsarkivet i Borgå. 31.
 — Borgå stads historia. 4304.
 — Furstebesök i Finland. 4236.
 — Henric Gabriel Porthan. 4281.
 — Gustaf II Adolfs resor i Finland. 762.
 — Ur Finlands historia. 4200.
Neplujev, S. P. 1848.
Nerman, G., Olaf Haraldsson. 320.
 — Göta kanals historia. 3420.
 — Stockholm f. sextio år sedan. 3603.
Nervander, E., Blad ur Finlands kulturhistoria. 4411.
 — Lojo kyrka. 4330.

- Nervo, baron de.** 2162.
Nesemann, F., Comenius, Carl Gustaf. 1429.
 — Comenius, *Lesnæ excidium.* 1428.
Nesemann, W. 1371.
Nestle, E. 1407.
Netopll, Fr. 1266.
Neubauer, E., Brunner, Magdeburg. 1039.
 — Christian Wilhelm. 1047.
 — Johann Schneidewind. 1048.
Neumann, L. 1316.
Nicolaysen, N., » Af gazetterne rel. fra Røros d. 16 januari 1719. 2048.
 — Et krigsinstrument, *januario 1719.* 2047.
Nick, G. 8161.
Nicolaus Hermannl. 2836.
Nielsen, Fr., Dronning Christina og Rom. 973.
Nielsen, O., Dagbok f. u. Khvns Beleiring. 1554.
 — *Kjöbenhavns Diplomatarium.* 152.
Nielsen, Y., Aktstykker om Bodøsagen. 2671.
 — Aktstykker vedkommende Konventionen i Moss. 2588.
 — Aktstykker vedkommende Stormagternes Mission til Khvn o. Christiania 1814. 2589.
 — Diplomatiske Aktstykker vedkommende Norges Opgjør med Danmark. 2760.
 — Alin, J., *Svenske Reisebreve fra Norge 1818.* 2758.
 — Bemærkninger om de politiske Dagbøger fra 1821. 2762.
 — Grev Rosens beretning om sin sendelse til Kristiania i febr. 1814. 2621.
 — Platens betænkning om fremgangsmåden ved Svenskernes besiddelsestagen af Norge 1814. 2661.
 — Bidrag til Norges Historie i 1814. 2619.
 — Aktmæssige Bidrag til de nordiske Rigers politiske Historie 1813, 14. 2605.
 — Bodøsagen. 2672.
 — Et Brev fra Statsraad N. Aall om Konventionen i Moss. 2649.
 — Et svenakt brev om forholdene i Norge 1811. 2602.
 — Carl Johan, som han virkelig var. 2480.
 — Christian Frederik og Conventioen til Moss. 2651.
 — Christie, Dagbog. 2754.
 — Stormagternes Forhold til Norge og Sverige 1815—19. 2670.
- Nielsen, Y., August v. Hartmansdorf i Norge 1816—21.** 2756.
 — Norges Historie efter 1814. 2748.
 — Norges Friheds Historie i 1814. 2660.
 — Sveriges politiske Historie 1812—13. 2508.
 — Hvor ligger Tyngdepunktet i Begivenhederne i 1814? 2620.
 — Indberetninger fra de Østerrigske Gesandter i Khvn 1807—12. 2145.
 — Den gamle Kampe om Trondhjem. 1543.
 — Kampen om Trondhjem 1657—60. 1542.
 — Kielerfreden. 2613.
 — Det norske o. svenske Kongehus fra 1818. 2759.
 — Konventionen i Moss. 2650.
 — Et historisk Minde i Høifjeldet. 1511.
 — Johan v. Mönnehofen. 703.
 — Gustav III:s norske politik. 2235.
 — Sars, Norges politiske Historie. 2750.
 — Grev von Platens Statholderskab 1827—29. 2763.
 — Herman Wedel Jarlsberg. 2623.
 — Herman Wedel Jarlsberg 1813. 2604.
 — D. Vertrag v. Moss 1814. 2648.
 — Ejlerik Visborg. 1544.
 — 1814. Det første overordentlige Storting. 2587.
 — 1814. Fra Kiel til Moss. 2646, 2647.
Niemeyer, J. 1539.
Niloni, J. E. 669.
Nilson, A. 2055.
Nilsson, Aug. 530.
Nilsson, N. O. J., Blad ur Gustaf III:s o. Sofia Magdalenas giftermålshistoria. 2184.
 — Danmarks upptrådande i den sv. tronföljarefrågan 1739—43. 2076.
Nilsson, J. 3366.
Nilsson, J. W. 2279.
Nilsson, L., Klosterväsendet inom Linköpings stift. 4148.
 — Klosterväsendet i Sverige. 4149.
Nilsson till Traneberg, N. 3939.
Nimikirja, Biografin. 4272.
Nissen, R. Tönder. 4150.
Noailles, E. de. 612.
Noelcken, E. M. v. 2012.
Noihaga. 3713.
Nora stads jord. 3752.
Nora socken. 3668.
Noraskogs arkiv. 3753.
Norberg, O., Hernösands kungl. gymnasium. 4043.

- Norberg, O.**, Svenska kyrkans mission vid Delaware i Nord-Amerika. 4151.
- Nordenström, M. N.** 3539.
- Nordensvan, C. O.**, Andra Lifgrenadierregementets chefer. 3196.
- Finska kriget 1808—09. 2367.
- Ober-Bayern. 1276.
- Några synpunkter med afseende på finska kriget. 2368.
- Nordensvan, G.**, Gripsholm. 3633.
- Sv. konst o. sv. konstnärer. 3280.
- Nordhoff, J. B.** 1037.
- Nordin, Fr.** 3730.
- Nordin, H. J.**, De ecklesiastiska deputationerna under Fredrik I:s regering. 2040.
- Kapellanernas ställning i Sverige under förra hälften af 1700-talet. 4152.
- Nordin, J. G.** 100.
- Nordlander, E.** 3870.
- Nordlander, J.**, Burman, Konceptdagböcker. 3521.
- Herjedalen på Erik XIV:s tid. 3525.
- Nordenström, Stöde socken. 3539.
- Skatteboken af Medelpad 1543. 3536.
- Nordlindh, C. M.** 3867.
- Nordlund, K.** 480.
- Nordmann, P.**, Bidrag till finska krigshistorien 1656. 4237.
- Ett bidrag till Stora ofredens historia. 1930.
- Första bladet i det n. v. Helsingfors historia. 4316.
- Per Brahe och Arnold Messenius. 2437.
- Per Brahe, Resa i Finland sommaren 1639. 4388.
- G. F. Creutz o. G. M. Sprengtporten. 2198.
- Finnarne i mellersta Sverige. 3421.
- Grundläggningen af Åbo akademi. 4448.
- Johan Henrik Hästesko. 2220.
- Akademiska studier. 4449.
- Valda arkunder till Finlands historia. 4201.
- Nordqvist, Osc.** 4401.
- Nordström, M.** 3526.
- Nordström, S.**, Det svenska folkskoleväsendets utveckling till 1842. 4044.
- Uppsala. 3679.
- Nordwall, J. E.**, Några bidrag till en rådslängd för Gustaf II Adolfs regering. 792.
- Nordwall, J. E.**, Bengt Oxenstjerna ang. utrikespolitiken 1660. 1571.
- Sverige o. Ryssland efter freden i Kardis. 1573.
- Svensk-ryska underhandlingar före freden i Kardis. 1463.
- Om svenska riksrådets utveckling mot centralisation under Gustaf II Adolf. 791.
- Norska regeringens unionsprogram. 2692.
- Noreen, A.** 3400.
- Norellus, Ch.** 2176.
- Norellus, E.** 4153.
- Norge.** Norges besittningstagande 1689. 1708.
- Till frågan om Norges underkufvande. 2644.
- Norman, H.** 525.
- Norrie, G.** 2348.
- Norrköping.** När Norrköping skulle förvaras mot ryssarne 1788. 2222.
- Norstedt, B. O.** 3691.
- Nottbeck, E. v.**, Aus Meuslers Diarium 1621—41. 4568.
- Aus Revals Communalleben zur Schwedenzeit. 4569.
- E. Revaler Gesandtschaft an Erich XIV. 4570.
- E. Revaler Gesandtschaft z. Krönung Sigismunds III. 4571.
- Gustav Adolph u. d. Rudbecksche Kirchenvisitation. 853.
- Schwed. Güterreduction. 1697.
- Die Huldigung d. Stadt Reval im 16. Jahrh. 4572.
- Ein Spottlied a. d. Ordensmeister Gotthard Kettler. 4573.
- Russisch livl. Waffenstillstandsverhandlungen 1574 u. 1575. 594.
- Nyblom, C. R.** 3684.
- Nyman, F. W.**, Alstroemeria. 3710.
- Det Alingsås som gått. 3712.
- Alingsås historia. 3711.
- Alingsås omgifningar. 3713.
- Nyqvist, J.**, Per Brahe d. y. 2938.
- Jönköping. 3580.
- Sveriges ställning inom Kalmar union. 377.
- Nys, E.** 1317.
- Nystedt, S. O.** 1641.
- Nyström, A.** 1750.
- Nyström, Garib.** 4346.
- Nyström, J. F.**, Jonas Alströmer o. hans verk. 3981.
- Gustaf II Adolf. 763.
- Svenska handels o. näringsarnas historia under senare delen af 1700-talet. 3982.

- Nyström, J. F.**, De svenska ost-indiska kompanierna. 3983.
 — Uppsala möte. 652.
 — Den 25 § af Norges grundlov. 2693.
 — Oxenstierna, A., Skrifter. 708.
- Nyström, J. F.**, Svedelius, Handbok i statskunskap. 3385.
Nyström, L. 2829.
Näflinge socken. 3568.
Næss, H. J. 2481.
Nördlingen, Gedruckte Relationen. 1183.
- O.**
- Obser, K.**, Gustav Adolf an Ober-rhein 1620. 801.
 — Karl Friedrich v. Baden. 2157.
Obst, E. 1344.
Odhner, C. T., Account of William Usselinx. 3984.
 — Gustaf III:s besök i Khvn 1787. 2202.
 — Ett bidrag till Anjalaförbundets historia. 2216.
 — Westfaliska fredakongressen. 1292, 1293.
 — Gustaf III o. Katarina II 1783—84. 2197.
 — Gustaf III o. Katarina II efter freden i Värälä. 2231.
 — Karl XII:s hemfärd från Turkiet. 1916.
 — Sveriges politiska historia under Gustaf III:s regering. 2163.
 — Lützen. 1116.
 — Meddelanden från svenska Riksarkivet. 112.
 — Razumovskjis not d. 18 juni 1788. 2206.
 — Kolonien Nya Sverige. 887.
 — Om orsakerna till Gustaf II Adolfs deltagande i trettioåriga kriget. 998.
 — Ulrik Scheffer. 3055, 3056.
 — J. A. Salvii upphøjelse till riksråd. 930.
- Ofreden.** Den »stora ofreden» år 1719. 2053.
Ogler, Fr. 1294.
Ogiobin, N. N. 1848.
Ohl, L. 1392.
Ohlsson, B. 3568.
Ohme, Joh. 2641.
Okmanyok Diplomaczial. 1424.
Olaus Magni. 2897.
Olmer, E., Alliansen mellan Sverige o. Lüneburg 1698. 1769.
 — Alliansförhandlingen mellan Sverige o. konung August 1697—1700. 1768.
- Olmer, E.**, Konflikten mellan Danmark o. Holstein-Gottorp 1695—1700. 1716.
 — Konungavalet i Polen 1697. 1718.
 — Kristian V:s öfverfall på Holstein-Gottorp 1697. 1717.
Olrik, A., Den nordiske nationalitetsforskels. 306.
 — Saksens Oldhistorie. 3240.
Olrik, H. 323.
Olson, B. Magnússon. 318.
Olsson, B. F. 183.
Olsson, P., Fornhandlingar rörande Jämtlands län. 3522.
 — Jämtland o. Härjedalen under hednatiden. 3524.
 — Ortnamnen i Jemtland o. Herjedalen. 3527.
 — Jämtlands o. Herjedalens prester före 1645. 3528.
 — Jämtlands o. Herjedalens världsliga styrelse och ämbetsmän. 3529.
 — Bygdens utsträckning under skilda tider i Jämtland o. Herjedalen. 3531.
 — Ödesbölen i Jämtland. 3530.
Omberg. 3775, 3777.
Oncken, W. 188.
Opel, J. O., Gustav Adolf. 764.
 — D. niedersächlich-dänische Krieg. 832.
 — Abraham v. Sebottendorf. 1219.
Operationsplan, Dänischer, gegen Schweden 1809. 2344.
Opitz, W. T. 1067.
Oravals den 14 sept. 1808. 2390.
Ord, Några, om Vasaätten o. konung Gustafs förfäder. 449.
Ordn, K. 4238.
Ordning om registraturerne i Kongl. Kansliet. 68.
Ordningstadsda vid riksdagen 1582. 634.
Originalbriefe, Zwei, a. d. Jahren 1656 u. 1695. 4494.
Orsa socken. 3459.

- Ortsbeskrifningar från senare hälften af 1700-talet.** 4186.
- Oscar II, Carl den tolfte.** 1751.
- Charles the twelfth. 1752.
 - Is king Oscar II a constitutional king? 2578.
 - The lion king of Sweden 1710—1713. 1908.
 - Sveriges krigshistoria 1711—1713. 1928.
- Ossbahr, C. A., Gustaf II Adolfs likbegångelse.** 1122.
- Kongl. Lifrustkammaren. 3871.
- Otman, J. V.** 3399.
- Ottenhain bei Löbau aus dem Schwedenkriege 1706 u. 1707. 1860.**
- Ottosen, J.** 3546.
- Övergång, Den påstånkte, til Skaane 1809. 2345.**
- Oxenstierna. Ätten Oxenstierna. 2960.**
- Oxenstierna, A., Ett bref dat. 1628. 3128.**
- Bref till Bengt Oxenstjerna 1632. 1156.
 - Brev hvorved P. Isaacsen ansættes som Spion i Danmark. 1620. 804.
 - Schreiben an Johan Banner. 1635. 1192.
 - Skrifter o. brevväxling. 708.
 - Wallenstein. 1142.
 - Zwei Verfügungen 1630 u. 1631. 855.
- Oxenstierna, Gabriel Gustafsson, Bref. 708.**
- Berättelse om mötet i Ulfsbäck. 835.
- Oxenstierna, J. G., Dagboksanteckningar. 3032.**
- Mitt minne. 3031.

P.

- Pabet, E.** 167.
- Pajula, J. S., Herrnhutiska brödräfsamlingens historia i Finland. 4475.**
- Pietismi ja uskonnolliset liikeet Suomessa vv. 1686—1772. 4477.
 - Den andliga rörelsen i trakten af Nonsis 1761. 4476.
 - Svenska o. finska studerande vid universitetet i Halle 1693—1744. 4450.
 - Finska kyrkans tillstånd under liturgiska striden. 4478.
- Palm, C. U.** 3872.
- Palmberg, J. G. W.** 4045.
- Palmblad, C. V.** 4154.
- Palmén, E. G., Tvenne aktstycken från frihetstiden 1747, 56. 2097.**
- Anders Chydenius. 2944.
 - Chydenius, Politiska skrifter. 3958.
 - Svensk-finska handelslagstiftningen från Gustaf Vasas regering till 1766. 3367.
 - Hausswollf, Journal. 2381.
 - J. A. Jägerhorn. 4224.
 - Kristian II. 411.
 - Inrikes rådsprotokollen om finske tjänstemäns tillsättande på 1740-talet. 4239.
 - Sten Sture. 401.
 - Finska landtbrukets tillstånd under midten af sjuttonhundratalet. 4412.
- Palmgren, H.** 2830.
- Palmquist, E.** 3873.
- Palmquist, P. E.** 3630.
- Palmstierna, E.** 4273.
- Palmstierna, C. F.** 2423.
- Palmstierna, C. O., Berättelser ur C. O. Palmstiernas lefnad. 2423.**
- Kriegen 1808—09. 2333.
- Palmstruch, J.** 1508.
- Paludan-Müller, C. P., Frederik III o. Corfits Ulfeld efter 1661. 1572.**
- Udenrigsministeren Grev Knuths Fremstilling af Danmarks Underhandlingar 1848. 2556.
 - Frederik den Fjerdes Kamp med Magnus Stenboeck. 1949.
 - Kjögebugt. 1677.
 - Kong Christiern Is Reiser 1474—1475. 402.
- Pappenheim, G. H. v.** 826.
- Papper, Gustaf III:s efterlemnade. 2121.**
- Pappershandlingar, Svenska Riksarkivets. 247.**
- Parleu, E. de. Gustave Adolphe. 765.**
- Axel Oxenstierna. 879.
- Parsons, R.** 766.
- Pasek, J., Pamietniki Jana Chryzostoma Paska. 1453.**
- Polakkerne i Danmark 1659. 1559.

- Patkul, J. R. Se:** Buchholtz, A. 1832, 1833. — Löwis of Menar, C. v. 1834. — Mottig, C. 1835, 1836. — Sjögren, O. 1838, 1839.
- Paulinus, Laurentius.** 2772.
- Paulson, J.** 2888.
- Paulsson, P.** 3874.
- Pavels, Cl.,** Dagböger 1812—18. 2600. — Dagböger 1817—22. 2757.
- Pavie, E.** 936.
- Pavlovskij, I. F.** 1897.
- Pavlovskij, I. F. & Starkovskij, V. M.** 1898.
- Paykull, J. G. v.** 2546.
- Paykull, O. A.** 1804.
- Pehrsson, P.** 3689.
- Pekär, J.** 1143.
- Perepleka, Diplomaticeskaja, prusskich poslannikov pri russkom dvore 1763—74.** 2023.
- Pergamentsbref från medeltiden.** 248.
- Perger, A.** 619.
- Permbref från Westmanland.** 3741.
- Permebref rör Västergötland.** 3709.
- Peter I.** 1727.
- Petersen, E.** 404.
- Petersen, J. M.** 278.
- Petersen, R.,** Fra det svenske Kirkeliv i de sidste hundrede Aar. 2831. — Minder fra Öresundakysten. 209.
- Peterson, R.** 3773.
- Peterson, Er. Lor.** 2928.
- Petrelli, T. J.,** Anteckningar om svenska o. finska fanor o. standar. 3162. — En lifgrenadiers anteckningar om sin fångenskap i Frankrike 1807—09. 2329. — Alte brandenburgische Fahnen u. Standarten in Schweden. 3165. — Helsingborg 1710. 1938. — Karl XII:s hemfärd från Turkiet. 1917. — Hur kom Sveaborg att anläggas? 2098. — Danskt omdöme om sv. generalitetet 1791. 3163. — Vargeringsinrättningens uppkomst o. utveckling. 3164.
- Petrelli, T. J., & Liljedahl, E. S.,** Standar o. dragonfanor från valplatser i Tyskland. 3166.
- Petri, Laurentius, Kyrkoordning** 1561. 4079. — Oeconomia Christiana. 4155. — Quæstiones aliquot circa magistratum. 4156.
- Petri, Laurentius Abolcus.** 4240.
- Petri, Olaus, Undervisning om människans ärliga skapelse.** 4157. — Se: Berggren, J. E. 490. — Hult, K. 491. Schück, H. 492, 493. — Stavenow, L. 494. — Svedelius, V. E. 495.
- Petrich, H.** 2316.
- Petrus de Daocia.** 2888.
- Petrus Olavi.** 2836.
- Pettersen, C. F.** 3454.
- Pettersson, Magn.** 3721.
- Pettersson, W.** 3460.
- Pfaff, K. K. S.** 1861.
- Pfister, A.** 2513.
- Pfütz, O.** 1278.
- Phillippi, F.,** Die Belagerung Osnabrücks. 1172. — D. westfälische Friede. 1295.
- Phillipson, M.,** Friedrich Wilhelm. 1229. — Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 188.
- Pierce, E. W.** 2482.
- Pillons, R.** 2668.
- Pिंगaud, L.,** Bernadotte et les Bourbons 1812—14. 2507. — Voyages des curés de Plombières et de Vielverge dans la Suède 1794—95. 3875.
- Pira, K.** 642.
- Piranesi, Fr. Se:** Sander, Fr. 2287.
- Planting-Gyllenbåga, G. H. W.,** Rättegången om Anna Bogas arve gods. 3948. — Trondhjems rytteriregemente. 3208.
- Platen, B. B. v.,** Betänkning om fremgangsmåden ved Svenskernes besiddelsestagen af Norge 1814. 2661. — De Geer, Valda skrifter. 2786.
- Plehn, H.** 818.
- Plettenberg, G. v.** 947.
- Poczubot, J. W. O.** 1442.
- Polhem, Krist.** 2795.
- Pomtow, P.** 999.
- Poniatowski, St.,** Berättelse om sina öden tillsammans med Karl XII. 1815.
- Poniatowski, St.,** Souvenirs. 2293.
- Pontal, E.** 1900.
- Pontecorvo, Prinsen af** Pontecorvo paa Koldinghus. 2483.
- Poppe-Artern, G.** 1854.
- Poppius, G.** 2452.
- Porthan, H. G.** 4282.
- Posse, C. M.** 1792.
- Posse, J. A.** 79.
- Posse, N.** 1959.
- Possevino, Ant.** 621.
- Potocki, L.** 1442.

- Pouy, F.** 1849.
Précis d. campagnes de Gustave Adolphe. 1000.
Pribram, A. F., Beitrag z. Geschichte d. Rheinbundes 1658. 1484.
 — Franz v. Lisola. 1482.
 — Lisola, Berichte. 1478.
 — Urkunden u. Actenstücke. 1423.
 — Österreichische Vermittlungspolitik. 1483.
 — Z. auswärtigen Politik d. Kurfürsten Friedrich Wilhelm. 1464.
Printz, Joh., Correspondence. 891.
 — Report. 896.
Privilegier o. resolutioner f. Åbo stad. 4374.
Promemotier, Skatterreglerings-komiténs. 3368.
Promotioner inom filosofiska fakulteten. 4046.
Protoooller, Bondeständets, 1809—1810. 2424.
Protokoll, Kyrkorådets i Åbo, 1675—1689. 4479.
 — Svenska riksrådets. 709.
Protokolle u. Relationen d. brandenburgischen Geheimen Rathes a. d. Zeit d. Kurfürsten Friedrich Wilhelm. 717.
Protokoller. Consistorii Academici vid Åbo Universitæt äldre. 4451.
 — Consistorii ecclesiastici Aboënsis 1656—58. 4480.
Provinciale ordinis Fratrum Minorum. 4158.
Prümers, R., Hartmann, Kollektentreise. 1454.
 — A. Oxenstierna an J. Banner. 1192.
Prutz, H., Analekten zur Geschichte d. Gr. Kurf. 1609.
 — Christine v. Schwedén. 974.
Prutz, H., D. Eroberung v. Stralsund 1678. 1637.
 — Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 188.
 — Preussische Geschichte. 210.
Prytz, A. 940.
Prytz, C. G. 3493.
Przedziecki, A. 605.
Prökl, V. 1144.
Puaux, F., Histoire de l'établissement des protestants Français en Suède. 4159.
 — Les premiers réfugiés français en Suède, 16:e siècle. 4160.
Publikation aus dem Revaler Raths Archiv. 439.
Pufendorf, E. v., Bericht a. d. König v. Schweden 1670. 1587.
 — Berichte über d. ihm übertrag. Commission a. d. Herzöge v. Braunschweig—Lüneburg. 1588.
Pufendorf, S. v. 3037, 3038.
Puke, Erik. 2811.
Pultousk 1708. 1822.
Pyl, Th., Balthasar, Aug., Leben u. Schriften. 4615.
 — Pommersche Genealogien. Bd 5. 4626.
 — Geschichte d. Greifswalder Kirchen u. Klöster. 4627.
 — Pommersche Geschichtsdenkmäler. 2317.
 — Nachträge z. Geschichte d. Greifswalder Kirchen. 4628.
Pyttersen, H. 2484.
Pöelohau, A., Die livl. Geschichtsliteratur. 32.
 — Kirchenvisitation in Kattlekain. 4574.
 — Memorial über d. Ereignisse in Riga von 1700—18. 4575.
 — Riga 1621. 810.

Q.

- Quellen z. Geschichte d. deutschen Kaiserpolitik Oesterreichs während d. französischen Revolutionskriege.** 2158.
 — zur Geschichte d. Untergangs livländischer Selbständigkeit. 440.
 — Neue, zur Geschichte Untergangs livl. Selbständigkeit. 441.
Quennerstedt, Aug. 466.
Quennerstedt, Axel. 2369.
Quensel, O., Bidrag till svenska liturgiens historia. 4161.
 — Några bilder från Vadstena klosterlif på 1400-talet. 4162.
 — En episod från svenska ambassadhotellet i Paris 1795. 2282.
 — Vårt högmässoritual hist. restaurerad o. förklarad. 4163.

- Quensel, O., Luthers Kleiner Katechismus. 4164, 4165.
 — Ett liturgiskt minne af konung Sigismund. 3241.
 Quistorp. 2317.
- Quistorp, B. v., Nord-Armee 1813. 2520, 2521.
 Qvanten, E. v., Några anteckningar om adliga ätten Silfverstolpe. 3059.
 — Karl XV:s unionsförslag. 2567.

R.

- Rabe, P. R. 3620.
 Raigecourt, Correspondance. 2274.
 Rambaud, A., Histoire générale. 193.
 — Recueil. 159.
 Ramel, M. 1664.
 Ramm, A. 3494.
 Rammel, Joh. 1049.
 Ramos-Coelho, J. 934.
 Ramsay, J. 4284.
 Ramseth, Chr. 579.
 Ramstedt, C. W. 3369.
 Ranck, S. Andersson. 1684.
 Rancken, J. O. I., Bladh, Bonderesningen i Österbotten. 2384.
 — Bondkriget i Österbotten 1808. 2386.
 — Ekman, Dagbok. 2218.
 — Från Anjalaförbundets tid. 2219.
 — Wanbergs förhållande under kriget 1808. 2355.
 — Journal öfver Sveaborgs belägring. 2382.
 — Sastamala. 4348.
 — Fyra arkunder om finska kriget 1808—09. 2354.
 — Weissman v. Weissenstein, Dagbok. 2371.
 — Åkerbruksplågseder bland svenskarne i Finland. 4413.
 Ransakningar o. domar rörande trolldomsväsendet på Åland 1666—1678. 4185.
 Rantzau, Br., Beretning til Kong Christian IV, 1612. 698.
 — Breve vedrørende Kalmarkrigen 1611. 695.
 Rantzau, D., Dagbok. 581.
 — Se: Beuther, M., 580, o. Larsen, A. 582.
 Rappe, A. E. 1882.
 Rapporter og breve fra Christian August. 2442.
 Rathlef, G., Der Fall Wendens. 597.
 — Wenden im Jahre 1577. 598.
 Rautenfeld, C. v. 4576.
 Rebhann, A. 1348.
- Records, The, of Holy Trinity (Old Swedes) Church Wilmington 1697—1773. 4166,
 Recueil d. documents russes. De la Gardie. 716.
 — des instructions données aux ambassadeurs de France. 159.
 — des traités, conclus par la Russie avec les puissances étrangères. 1728.
 — P. Stschoukine. 164.
 Rede, Eine politische, 1601. 674.
 Regeringsformer, Sveriges. 142.
 Regesta diplomatica historiæ Danicæ. 154.
 — Norvegica. 257.
 Regesten a. zwei Missivbüchern im Revaler Stadt-Archiv. 4495.
 — im Rathhause zu Reval aufgefundenen Documente. 167.
 Register, The, of the privy council of Scotland. 156, 714.
 — öfver rådslag. 33.
 — Ett, om mångehånde, Som Erasmus, så wäll som Jacob Teijtus udj sine Registrationer förf. haffr. 4195.
 Registranter, Kong Frederik den Førstes danske. 434.
 Registratur, Gustaf I:s. 426.
 Registrum ecclesiæ Aboensis. 249.
 Regnéll, A. 3370.
 Regné, P. B. 2399.
 Reichwein, G. 908.
 Relcke, E. 1395.
 Reimann, E. 538.
 Reimann, W. 4577.
 Reinhardt, C. E. F. 349.
 Reinholm, H. A. 332.
 Reinius, Isr. 2354.
 Reishaus, Th. 829.
 Relation u. kurtzer bericht was in dieser abfertigung zu Ihr Gräfflichen Exc. Hochzeit 1648. 4381.
 Relationerna om svenska tabellverket åren 1749—57. 3371.
 Renholm, J. G. 2580.

- Renner, Joh.** 539.
Renvall, L. T. 4382.
Renvall, R. A., Anders DeBruce. 4277.
 — Filos. magistrar promoverade vid universitetet i Åbo 1643—1827. 4452.
Repertorium diplomaticum. 261.
Report, The, of governor Johan Printz, of New Sweden. 1647. 896.
 — of the royal commission on historical manuscripts. 157.
Reumont, A. v. 2191.
Reuss, R. 1050.
Reuterskiöld, C. A., En rättshistorisk kontrollanalys. 2614.
 — Svenska riksdagens sammansättning o. verksamhetsformer efter 1809. 3372.
 — Till belysning af den svensk-norska unionsförfatningen. 2738.
 — De ministeriella ärendena o. formerna för deras behandling i Sverige-Norge. 2739.
Reval. Belagering 1577. 596.
 — nach dem Pestjahre 1710. 4491.
 — Die Seeschlacht. 2225.
Ribbeck, W., Der Grosse Knrfürst 1673 u. 1674. 1595.
 — Politik Christoph Bernhards v. Galen. 1578.
Ribbing, A. L. 2270.
Richter, A. 4578.
Ridderstad, C. F. 2425.
Ridderstad, W., Almare-Stäk. 3655.
 — Gustaf II Adolfs deltagande i trettioåriga kriget. 767.
 — Nils Frisk. 2974.
 — Tvenne härlednings-kedjor. 3203.
Riekhoff, Th. v. 442.
Rieseemann, O. v. 4579.
Riezler, S., D. Aufstand d. bayerischen Bauern. 1180.
 — Bayern u. Frankreich. 1279.
 — Johann v. Werth. 1280.
Riga am Anfang d. nordischen Kriega. 1801.
 — Sieg Karls XII über d. Sachsen bei Riga 1701. 1808.
Rigsregistranter, Norske. 710.
Riksdagsakter, Svenska. 143.
Riksdagsberättelse, Landshöfdingembetets i Uppsala län, 1765—68. 2115.
Riksdagsprotokoll, Sveriges ridderskaps o. adels, 1655—89. 1418.
 — Sveriges ridderskaps o. adels. Ser. 2: från o. med 1719. 2013.
Riksdagsrelation, Landshöfdingembetets i Elfsborgs län, 1751—54. 2102.
Riksdagsrelation, Landshöfdingembetets i Skaraborgs län, 1735—59. 2104.
Rikshufvudboken 1573. 427.
Riksregistraturen 1565—1621. 4186.
Rimbertus. 2873.
Ring, H. A. 3608.
Ring, O. 2625.
Ringborg, G., Holmens bruk i Norrköping. 3985.
 — Herstaberg. 3769.
Ringseis, B. 2884.
Ripa, A. L. 3776.
Rist, P. F., Als Erobring 1658. 1551.
 — Erik Dahlberg. 2948.
 — Georg Carl v. Döbeln. 2963.
 — Karin Månsdotter. 551.
 — Lund. 1665.
 — Meddelelser fra Krigsarkiverne. 153.
 — Soldaterlivet i Trediveaarskrigen. 1001.
 — Sörensen, Kjöbenhavns Belejring. 1552.
Robert, Ul. 34.
Rocheterie, M. de la. 2274.
Roe, Th. 841.
Rogers, J. E. Th. 2626.
Rogge, B. 1310.
Rohan, Ch. de. 2313.
Rohdewald, W. 1297.
Roos, J. A. 3751.
Ropp, G. v. d., König Erich der Pommer. 383.
 — Hanserecense. 267.
 — Zum Wisbyschen Seerecht. 3373.
 — Zur deutsch-skandinavischen Geschichte d. 15. Jahrh. 396.
Rosberg, J. E., & Fleege, U. A. 4329.
Rose, J. H. 2320.
Rosen, A. 2621.
Rosén, J. 183.
Rosenberg, C., Gustav Adolf. 768.
 — Nordboernes Aandslif. 3876.
Rosendal. 3412.
Rosengren, E. 640.
Rosengren, J. 2967.
Rosenius, K. O. 2831.
Rosenkrantz, N. 2443.
Rosenström, A. M. 3623.
Rosenthal, G. 769.
Rosersberg. 3412.
Rosman, H., C. J. Bergman, Gotlands geografi o. hist. 3472.
 — Svenskt diplomatarium. 245.
 — Rasmus Ludvigsson. 3014.
 — Ett återfunnet privatarkiv. 83.
 — Genealogiska studier. 2832.
 — Peder Månssons vapenbok. 3119.
 — Wifsta varf 1798—1898. 3986.

- Rost, M. 1289.
 Rosznecki, S. 1559.
 Rothovius, I. 3020.
 Rotkirch, C. F. 2123.
 Rouget de St. Hermine, W. 1671.
 Rubin, M. 2540.
 Rudbeck, O., Bref rör. Upsala Uni-
 versitet. 4047.
 — Fries, Odlingens stormän. 2795.
 — Plan till en ordinaire postbåtför-
 bindelse mellan Sthlm o. Upsala.
 3877.
 Rudbeckius, J., Arcadius, Bilder ur
 sv. folkundervisningens hist. 2772.
 — Kyrkio-stadga f. Westerås stift.
 4167.
 Rudel. 1002.
 Rudenschöld, Torsten. 2772.
 Rudenschöld, U. 4414.
 Rühl, Frz. 2155.
 Rumigny, M. H. de. 2644.
 Rundgren, C. H. 2915.
 Russell, F. S. 1873.
 Russell, H. G. 2465.
 Russwurm, C., Nachrichten über
 Alt-Pernau. 4580.
 — Nachrichten über d. Geschlecht d.
 Ungern-Sternberg. 3076
 — Reval 1577. 596.
 — Das Schloss zu Hapsal. 4581.
 Rütning, G. 1206.
 Ruuth, J. W., Eräästä vanhasta, Ky-
 miyokea myöten kulkeneesta val-
 tarajasta. 4241.
 — Flöteveroista. 4243.
 — Björneborgs stads historia. 4301.
 — Rudenschöld, Ekonomiska förh. i
 Finland 1738—41. 4414.
 — Satakunda. 4349.
 — Silsmäys Hämäläisten muinaislin
 asutusoloihin Suupohjassa. 4386.
 — Suomen rälssimiesten sineteistä lo-
 pulla 1500-lukara ja alussa 1600-
 lukna. 4274.
 — Tutkimuksia Suomen ja Hansan
 välisistä suhteista ennen vuotta
 1435. 4242.
 Rydberg, O. S., Ett inlägg i frågan
 om unionsdokumentet 1397. 375.
 — Traktaten i Orechovetz 1323. 344.
 — Sveriges traktater. 144.
 — Unionsdokumentet 1397. 374.
 Rydberg, V. 3581.
 Rydellus, A. 3053.
 Rydellus, J. P. 3692.
 Rydfors, A., Gustaf Adolfs-literatur.
 770.
 — Tysk häfdateckning. 131.
 — Oscar II. 2581.
 — Sverige o. England 1624—30. 840.
 Rydin, H. L., 1809—10 års riksdags
 statsrättsliga betydelse f. stats-
 regleringen. 2448.
 — Norska flagglagens rättsliga bety-
 delse. 2740.
 — Unionen o. konungens sanktions-
 rätt i norska grundlagsfrågor.
 2741.
 — Svenska skatteväsendets utveck-
 ling. 3368.
 Rydström, C. B. 3572.
 Rygh, G., Hemming Gad. 2892.
 — Kristina. 867.
 Råbergh, H., Den evangeliska pre-
 dikoverksamhetens grundläggning
 o. utveckling i Finland intill år
 1840. 4481.
 — Teologiens hist. vid Åbo Univer-
 sitet. 4453.
 — Uppsala möte. 653.
 — De reformatoriska idéernas utveck-
 ling i Finland. 4482.
 Råd att iakttaga under pestilentie.
 3878.
 Rålamb, Erik Brorsson. 856.
 Ræder, J. 2008, 2009.
 Ræder, O. Munch. 2699.
 Rääf, L. F. 3783.
 Röckl, S. 1032.
 Röde-ätten. 2832.
 Röding, Rud. 4048.
 Rönnblad, E., Grundlagsfrågors be-
 handling i sv. riksdagen 1809—66.
 3374.
 — Jahresberichte d. Geschichtswissen-
 schaft. 21.
 Rönning, E. 1899.
 Rönninge. 3649.
 Rördam, C. H. 1534.
 Rördam, H. F., Grubbe, Dagbog.
 3826.
 — Fyns Stifts Kirkehistorie. 1504.
 — Monumenta Historiæ Danicæ. 433.
 — Skansen ved Hals. 1500.
 Roeschen, A., Eine Order Gustav
 Adolfs 1632. 1091.
 — Arnsburg. 1178.
 Rösel, L. 1095.

S.

- Saarinen, S.** 4367.
Sabier, G. de. 716.
Sachse, J. Fr. 4168.
Sacksendahl, J. 4582.
Saget, P. & Stein, Alf E. 771.
Saint-Victor, P. de. 868.
Sakregister till Rikets ständers protokoll. 2426.
Saköreslängder, Ålands, från 1500-talet. 4185.
Sala. Bergsmanstomterna i Sala. 3756.
 — stads privilegier 1624. 3759.
Salenius, J. M., Jääskis härad. 4318.
 — Nyslott 1639—1742. 4335.
 — Rautasalmen trivialikoulu vv. 1749—88. 4455.
 — Skollärare i nordliga Savolaks o. Karelen under 18. århundradet. 4454.
 — Tillståndet i östra Finlands prestgäll före o. efter freden i Åbo. 4199.
Salpius, F. v. 1610.
Salvius, A., Ett bref 1639. 1212.
 — upphöjelse till riksråd. 930.
Samling af föreskrifter ang. rustnings- o. roteringsbevärens effektiva utg. vid indelta armén. 3167.
Samlingar utg. f. skånska landskapens hist. och arkeol. för. 115.
 — Historiska. 4483.
 — Skånska. 116.
Samson-Himmelstjerna, H. v. 4415.
Samysslowski, E. 1693.
Samzellus, H. 2833.
Sänd, J. P. 2041.
Sandegren, S. A. M., Gustaf II Adolf. 772.
 — Statshvälfningen 1809. 2403.
Sandelin, Joh. 4169.
Sandelin, L. H. 4341.
Sandels, J. A. 2372.
Sänder, Fr. 2287.
Saran, G. 1865.
Sarauw, Chr. v. 1783.
Sarve, S. Henriksson. 3786.
Sars, J. E., Flagsagen. 2676.
 — Vor unionelle försvarspligt. 2721.
 — Norges politiske Historie 1815—1885. 2750.
 — Kristian Frederik og Karl Johan. 2622.
Sars, J. E., Den norsk-svenske unions historiska retsgrund. 2654.
 — Norsk og svensk synspunkt. 2711.
 — Forhandlingspolitikens udsigter. 2722.
 — Unionen och Europa. 2700.
 — Unionsspörsmålet. 2701.
 — Grev Wedel og den norsk-svenske union. 2624.
Sarwe, W. 3879.
Sattler, C. 1318.
Sauer, W., Coblenz u. Trier. 1101.
 — Lahneck. 1094.
Sautter, G. 1088.
Savary, A. J. M. R. 2154.
Sbornik Imp. Russkago Istoritseskago obščestva. 165.
Scarin, A. 4196.
Sčepkin, E. 683.
Schartau, H. 2831.
Schauerte, F., Christina. 869.
 — Gustav Adolf u. Erfurt. 1071.
Schauman, A. 2351.
Schauman, G., Religionsfrihetsfrågan vid 1778—79 års riksdag. 2185.
 — Jakob Tengström o. Anders Schönborg. 4290.
Schebek, E., Kinsky u. Feuquières. 1146.
 — D. Schweden u. d. Kapuziner. 1026.
 — Wallensteinfrage. 1145.
Schéele, Fr. v. 4049.
Schéele, K. H. G. v. 2885.
Schefer, Chr., Bernadotte 1810—15. 2485.
 — Bernadotte roi. 2486.
 — Charles XII. 1753.
 — Les débuts de Bernadotte prince de Suède. 2487.
 — Karl XV. 2569.
 — Louis XIV et Charles XII. 1793.
 — La monarchie française et l'alliance suédoise. 234.
Schenström, F. 2043, 2044.
Scherer, W. 1356.
Scheutz, N. J. V. 2834.
Schiemann, Th., Ein abenteuerlicher Anschlag. 626.
 — Bilbassoff, Katharina II. 5.
 — Georg Hans Anschlag auf Livland. 627.

- Schiemann, Th., Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 188.
 — D. älteste schwedische Kataster Liv- u. Erlands. 4493.
 — Revaler Landsknechte. 4583.
 — Materialien z. Geschichte d. Schulwesens in Reval. 4584.
 — Die Vitalienbrüder. 378.
 Schiern, F. 2655.
 Schilder, N. K., Ekaterina II i Gustaf III. 2213.
 — Posol'stvo grafa P. A. Tolstago 1807 i 1808. 2153.
 Schiller, J. Chr. 1117.
 Schilling, A. 1177.
 Schilling, Alb., Patrick Ruthven. 1089.
 — Zwickau. 1415.
 Schilling, M. 1223.
 Schimpff, O. v. 1926.
 Schirren, C., Archiv f. d. Geschichte Livlands. 104.
 — Mittheilungen über Archivforschungen. 80.
 — Patkul u. Leibniz. 1837.
 — Quellen zur Geschichte d. Untergangs livl. Selbständigkeit. 440.
 — Neue Quellen z. Geschichte d. Untergangs livl. Selbständigkeit. 441.
 Schissler, P. 3519.
 Schjerfbeck, M. 4344.
 Schiachtfelder, Die, Gustav Adolfs i d. Leipziger Ebene. 1066.
 Schlecht, J. 1353.
 Schlegel, B., Bergqvava. 3571.
 — Klingspor, C. A., & Schlegel, B., Engso. 3747.
 — Klingspor, C. A., & Schlegel, B., Uplands herregårdar. 3654.
 — Wijk. 3688.
 Schlegel, B. & Klingspor, C. A. 2835.
 Schlegel, Th. 1232.
 Schlemmer, C. 1638.
 Schleser, P. Al. 1347.
 Schlüter, E., Pufendorf's Bericht 1670. 1587.
 — Pufendorf's Commission a. d. Herzöge v. Braunschweig-Lüneburg. 1588.
 Schlyter, C. J., Juridiska afhandlingar. 3375.
 — Staden Birka. 3375.
 — Edsörestagarnes historia. 3375.
 — Sveriges äldsta indelning i landskap. 3375.
 — Konungaval, eriksgata, kröning o. kungliga rättigheter enligt Sveriges gamla lagar. 3375.
 — Ordbok till Samlingen af Sveriges gamla lagar. 3376.
 Schlyter, C. J., En äldre redaktion af Södermannalagen. 3377.
 Schlyter, S. 3880.
 Schmidt, Ernst. 1170.
 Schmidt, Ferd. 1624.
 Schmidt, H. 1370.
 Schmidt, K. af, Böne härad. 3636.
 — Öjer, Dagboksanteckningar. 3086.
 Schmidt, O. E. 4585.
 Schmidt, R. zu Treptow a/R. 1474.
 Schmidt, R. 1198.
 Schmidt, Rud., Peter Melander. 1333, 1324.
 — Otto Christoph v. Sparr. 1329.
 — Wittatock. 1199.
 Schmiele, E. 1447.
 Schmitz, H. J. 4170.
 Schmitz, W., D. christliche Element i d. Unterhaltungen u. b. d. Festen d. Mittelalters. 3881.
 — Privatwohlthätigkeit im Mittelalter. 3882.
 Schnelder, P. 1410.
 Schnell, E. 1349.
 Schnell, H. 405.
 Schnittler, D., Blade af Norges Krigshistorie. 3168.
 — Almindeligt krigshistorie. D. 4. 3169.
 Schnitzer, J., Urbans VIII Verhåten bei d. Nachricht vom Tod d. Schwedenkönigs. 1119.
 — Zur Politik des hl. Stahles. 1003.
 Schnorr v. Carolsfeld, F. 1069.
 Schott, Th. 1076.
 Schotte, G. V. 4050.
 Schottmüller, K. 1625.
 Schreiber, F. 1027.
 Schröder, A. 1412.
 Schroeder, G. W. 4171.
 Schröderhelm, E. 2130.
 Schroetter, Fr. v. 1330.
 Schück, H., Bibliografiska o. litteraturhistoriska anteckningar. 3242.
 — Två svenska biografier från medeltiden. 2836.
 — Birgitta. 2886.
 — Ett blad ur bokhandelns historia. 3987.
 — Den äldsta bokhandeln i Sverige. 3988.
 — Brelin, Anteckningar. 2413.
 — Dalelagen. 3378.
 — En disputation på 1600-talet. 4051.
 — Våra äldsta hist. folkvisor. 3243.
 — Från Urban Hjarnes ungdom. 3884.
 — Svensk gudatro under en heden tid. 3883.
 — Ynglingatals inledningsstrofer. 3244.

- Schück, H.**, Finsk klosterhistoria. 4484.
 — Gustaf Adolfs krigspealm. 3245.
 — Svensk litteraturhistoria. Bd 1. 3246.
 — En nationsfest på 1700-talet. 3884.
 — Svenska Pariserstudier under medeltiden. 4052.
 — Olavus Petri. 492.
 — Våra äldsta reformationskrifter. 3247.
 — En karolins saga. 3884.
 — Striden mellan Olavus Petri o. Peder Galle. 493.
 — Uno von Troil, Memoarer. 3884.
 — Universitetshistoria. 4053.
 — Ur gamla papper. 3884.
 — Ur Olof Wallquists själfbiografi. 3884.
 — Ur Stockholms nations häfder. 3884.
 — Ur ärkebiskop Lindbloms papper. 3884.
 — Ynglingasagan. 307.
 — En äktenskapshistoria från Karl IX:s tid. 3885.
 — Öfversättaren af Thet Nyia Testamentit af år 1526. 3248.
- Schück, H. & Warburg, K.** 3249.
Schulenburg, O. 1022.
Schulgesetze, Rigasche, v. 1681. 4586.
- Schultz, Alw.** 3886.
Schultz, Lor. 1907.
Schultz, W. v. 2108.
Schultze, L. 3120.
Schulz, H. 1337.
Schulz, H. 1147.
Schulze, R. 905.
Schumacher, A. 1649.
Schumacher, H. A. 3422.
Schupp, J. B. 1298.
Schuster, A., Cirkular an d. Adelligen in Brieg. 1240.
 — Gross-Glogau. 1238.
Schuster, O. & Francke, F. A. 3170.
Schütz, E. J. 2837.
Schütze, Th. 211.
Schuyler, E. 1781.
Schwabe, L. 528.
Schwalm, J. 166.
Schvarcz, Jul. 3379.
Schwartz, E. & Noreen, A. 3400.
Schwartz, F., Organisation u. Verpflegung d. preussischen Landmilizen im 7-jährigen Kriege. 2109.
 — Bromberg. 1477.
Schwartz, P. 1393.
- Schwartz, Ph.**, Beiträge z. d. Einnahmequellen d. Glieder d. Rigischen Raths in der zweiten Hälfte d. 17 Jahrh. 4587.
 — Liv-, Est- u. Kurländisches Urkundenbuch. 270.
Schweden 1862-77. 2571.
Schweden-Fest, Das, in Brünn. 1263.
Schwedenkriege 1626-35. 813.
Schweizer, P., Geschichte d. Schweizerischen Neutralität. 1021.
 — Wallenstein. 1148.
Schwerin, O. v. Se: Hirsch, F. 1471. — Holly, B. v. 1472.
Schvindt, Th. 4324.
Schybergson, E., Den svensk-norska konflikt. 2694.
 — Krigsväsendet i Finland 1663. 4244.
Schybergson, M. G., Johan Archenholtz. 2917.
 — Bidrag till vår historiska litteratur. 35.
 — En blick på det finska universitetets historia. 4456.
 — Per Brahe. 2939.
 — Ett bref från H. G. Porthan till C. F. Mennander. 4283.
 — Lars Johan Ehrenmalm. 4278.
 — Per Brahes finska förlänningar. 4248.
 — Försvarskriget i Savolaks o. Karelen 1741-42. 2078.
 — Geschichte Finnlands. 4247.
 — Sveaborgs grundläggning. 4351.
 — Gustaf Vasa. 467.
 — Gustaf II Adolf o. Richelieu. 1083.
 — Finlands historia. 4246.
 — Finlands iure historia 1721-31. 4245.
 — Jahresberichte d. Geschichtswissenschaft. 21.
 — Gustaf Adolfs minne i Finland. 760.
 — Riksdagsmannavalet i Åbo 1771. 4375.
 — Riksdagsmannavalet i Åbo under frihetstiden. 4376.
 — Scarin, Bref. 4196.
 — Hartvig Henriksson Speitz. 4286.
 — Göran Magnus Sprengporten. 4287.
 — Historiens studium vid Åbo universitet. 4457.
 — Finlands staterättsliga ställning under medeltiden. 4249.
 — Sverige o. Holland 1621-30. 844.
 — Sverige och Ryssland under förra hälften af sjuttonde seklet. 799.
 — Jakob Tengström som historiker. 4291.
 — Jakob Tengströms franska brefkoncept. 4292.

- Schybergson, M. G., Jakob Tengströms svenska korrespondens.** 4293.
 — Jakob Tengström vid riksdagen i Norrköping 1800. 2304.
 — Finsk tidskrift. 118.
 — Underhandlingarna om en evangelisk allians 1824—25. 823.
 — Var Gustaf II Adolf en troshjälte eller en politiker? 773.
 — Ett akademiskt vittnesbörd gifvet åt Henrik Gabriel Porthan 1769. 4458.
- Schytte.** 2236.
- Schäfer, D., D. Begründung d. schwedisch-norwegischen Union.** 2615.
 — D. Buch d. lübischen Vogtes auf Schonen. 3989.
 — Falsterbo. 3563.
 — Geschichte von Dänemark. 212.
 — Die Hanse u. ihre Handelspolitik. 350.
 — Hanserecesse. 267.
 — Die Hansestädte u. König Waldemar v. Dänemark. 351.
 — D. Kampf um die Ostsee. 235.
 — Marcus Meyer. 500.
 — Ueber d. Eintreten d. nordischen Mächte in d. 30-jähr. Krieg. 1004.
 — Wisby u. Gotland. 3484.
 — Zur Frage d. Einf. d. Sundzolls. 394.
- Schildström, B., Gathenhjelm.** 2976¹ 2.
 — Musikprocessen i Upsala 1800. 4054.
 — Studentupploppet i Lund 1793. 4055.
- Schön, Th., Arvid Wittenberg.** 3084.
 — Württemberg. 1414.
- Schönbeck, H., Hans Järta.** 3004.
 — Personal- o. kulturbilder. 2838.
- Schönberg, And.** 4290.
- Scriptores rerum Danicarum.** 262.
 — rerum Polnicarum. 160.
 — rerum Svecicarum. 250.
- Secher, V. A., Das Archivwesen im Norden.** 69.
 — Corpus Constitutionum Danicæ. 151.
- Sée, J.** 1157.
- Sehested, Rytterfægtningen ved Sehested.** 2534.
- Sehested, H. Se: Sehested, Th.** 911.
- Sehested, Th., Christen Thomsen Sehested.** 836.
 — Hannibal Sehested. 911.
- Seldler, G.** 2729.
- Selggren, J., Fredriksskans.** 3471.
- Selggren, J., Gadön o. Gaddaborg.** 3462.
 — Det forna Gefle. 3466.
 — Gefle stads äldre historia. 3465.
 — Gestriklands höfdingaminne. 2839.
 — Jord hörande till o. under Gefle stad. 3467.
 — Papper. 3469.
 — Gefle slott. 3470.
- Selgmann, J., Isak, A., Själfbiografi.** 3847.
 — Aron Isak, ett hundraårsminne. 3887.
- Sellin, E.** 3777.
- Sello, G.** 1626.
- Sembritzki, J.** 820.
- Seraphim, A., Actenstücke z. Geschichte d. Bothschen Einfalles.** 1213.
 — Des Obersten Both Anschlag 1639. 1214.
 — Liv-, Est- u. Kurländer a. d. Universität zu Königsberg. 4588.
 — Seraphim, E., Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands. 4591.
 — Seraphim, E., u. A., Aus der kurländischen Vergangenheit. 4592.
 — Verzeichniss d. Liv-, Est- u. Kurländer a. d. Universität Greifswald. 4589.
- Seraphim, E., Herzog Wilhelms Exil u. Ende.** 4590.
 — Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands. 4591.
 — Klaus Kursell. 542.
- Seraphim, E. u. A.** 4592.
- Seremetev, B. P.** 1729.
- Serlachius, J. J.** 3380.
- Seth, M.** 2865.
- Setterwall, K., Acta Svecica i Calendaris of State Papers.** 37.
 — Acta Svecica i »A collection of the State Papers of John Thurloe». 38.
 — Svensk historisk bibliografi 1890—1900. 36.
- Settlements, The Swedish, on the Delaware.** 897.
- Seyfert.** 1408.
- Sherard, R.** 2584.
- Siegel, G.** 1381.
- Slewert, Fr., Geschichte u. Urkunden d. Rigafahrer in Lübeck im 16. u. 17. Jahrh.** 4593.
 — Die Lübecker Rigafahrer-Compagni. 4594.
- Sigtuna.** 3672.
- Silfverstolpe, C., Jöran Perssons adelskap.** 532.
 — Kyrkans angrepp mot »Revelationes Sanctæ Birgittæ». 4172.

- Silfverstolpe, C.**, Några anteckningar om adliga ätten Silfverstolpe. 3059.
 -- Vadstena klostets arkiv. 90.
 -- Antoine de Beaulieu. 939.
 -- Svensk hist. bibliografi 1875—79. 39.
 -- Sv. hist. bibliografi 1880—89. 40.
 -- Historiskt bibliotek. 107.
 -- Kongl. Kansliets Diarium. 420.
 -- Svenskt diplomatarium. 245.
 -- Konung Erik XIV:s nämnds dom-bok. 421.
 -- Höpken, Skrifter. 2011.
 -- Vadstena klostets jordebok. 4124.
 -- Katarina Ulfsdotters kanonisation. 4173.
 -- Klosterfolket i Vadstena. 2840.
 -- Klostret i Vadstena. 4174.
 -- Källor till svenska teaterns historia. 3888.
 -- Jöran Persson o. konungens nämnd. 531.
 -- Riksdagsprotokoll. 2013.
 -- Suède. 46.
 -- Vadstena klostets uppbores- o. ut-giftsbok. 4181.
 -- Svenska teaterns äldsta öden. 3889.
Siljestrand, K. Kison. 1754.
Siljeström, P. A., Handlingar rör. ombildningen af folkskoleväsendet i Sthlm. 4056.
 -- Handlingar o. skrifter rör. under-visningsväsendet. 4025.
Sillén, A. W. af. 3990.
Sillén, J. G. 2227.
Sillén, T. 2841.
Simson, P. 399.
Sinowjew, M. A. 4595.
Stunesen, H. 3921.
Sjundeå socken. 4333.
Sjöberg, A. 3778.
Sjöberg, Gust. 4057.
Sjöblom, Sv. 4175.
Sjöbring, P. 2842.
Sjögren, O., Georg Adlersparre. 2910, 2911.
 -- Försvarskriget i Livland 1701 o. 1702. 1810.
 -- Karl August Grevesmöhlen. 2979.
 -- Gustaf Vasa. 468.
 -- Gustaf II Adolf. 774.
 -- Henning Rudolf Horn. 2995.
 -- W. A. v. Schlippenbachs lifländ-ska här. 1811.
 -- Saxarnes första infall i Lifland. 1803.
 -- Karl XI. 1568.
 -- Karl XII. 1755.
 -- Sveriges kulturhistoria. 3890.
 -- J. R. Patkul. 1838, 1839.
Sjögren, O., A. Paykull. 1804.
 -- Gustaf III:s regering. 2164.
Sjögren, W., Förarbetena till Sve-riges rikets lag 1686—1736. 3314.
 -- D. fornsvenska skuldprocessens grundformer. 3382.
 -- Kontraktsbrotten enligt Sveriges medeltidslagar. 3381.
 -- Förhistorisk privaträtt i Sveriges medeltidslagar. 3383.
 -- Westrin, Th., Sjögren, W., o. Wrangel, E., Kongressen f. jäm-förande historia. 135.
Sjöqvist, J. W. 3023.
Sjöstrand, D. 4058.
Sjöström, C. J., »Gamla Botanicum». 3818.
 -- St: Knutsgillet i Lund matrikel 1656—1886. 2843.
 -- Skånska nationen. 2844.
Skarstedt, C. W., Phoenician colo-nization. 294.
 -- Den theologiska fakulteten i Lund 1825—75. 2845.
 -- Det theologiska doktoratet i Sve-rige 1593—1893. 2846.
 -- Göteborgs stifts herdaminne. 2847.
 -- Uddevalla herda- o. skolminne. 2848.
 -- Uddevalla kyrko- o. skolminne. 2849.
Skattebok, Eriks af Pommern. 251.
Skatteboken af Medelpad 1543. 3536.
Skatte bokenn af Ångermanne land 1550. 3537.
Skattelängd för östra Westmanland 1371. 3742.
Skavian, Aage, Historiske Billeder fra den nyere Tid i Norge. 2751.
 -- Indledning til 1814 Aars Historie i Norge. 2628.
 -- Indledning til Norges Statsdannelse i 1814. 2629.
 -- Norge i 1814. 2630.
 -- Karl-Johans-Politiken i Sverige og Norge 1810—14. 2488.
 -- Træk af Norges nyere Historie. 2752.
 -- Norges uafhængighedserklæring i 1814. 2627.
Skildringer ur svenska folklivet. 3891.
Skjöldebrand, A. F. 2406.
Skladny, A. 1850.
Skottebok, Stockholms stads. 252.
 -- Skrifter rörande Sveriges förh. till fremmande magter. 41.
Skriftprof, Svenska. 101.
Skräck i Vestergötland under äldre tider. 3892.

- Skråa**, Thetta är Glassmestere Embetes, vti Stockholm. 3991.
- Skytte**, B. 943.
- Skytte**, N. 1650.
- Slothouwer**, F. G. 1589.
- Slotte**, K. F. 4459.
- Slägtboken**, Svenska. 2850.
- Slägt-kalender**, Svensk. 2851.
- Smith**, C. 1827.
- Smith**, S. B. 1522.
- Smålandslif** 1521. 3893.
- Sneedorff**, H. C. 2325.
- Snellman**, A. H., Essen, R. V. v., Maaherra. 4319.
- Ljung *Tuomaanpoika*, Pohjanmaanpappi ja lain suomentaja. 4294.
- Snollsky**, C., Rutger Fuchs. 2975.
- Sveriges krig. 4.
- Königsmark o. Thynne. 3008.
- Svenska historiska planscher. 42.
- Skrifter rörande Sveriges förhållande till fremmande magter. 41.
- Snöbohm**, A. T. 3477.
- Soffner**. 1870.
- Soflero**. 3412.
- Solbrig**, M. 1380.
- Sommi-Picenardi**. 965.
- Sondén**, A. Fr. 3731.
- Sondén**, P., Östersjöprovinsernas arkiv. 70.
- Nils Bielke o. det sv. kavalleriet. 1651.
- Bref till Gustaf II Adolf i Riksarkivet. 43.
- Bref till Karl X Gustaf i Riksarkivet. 44.
- Förteckning öfver Axel Oxenstiernas skrifvelser. 45.
- Knyphausen o. D. v. Falkenberg. 1319.
- A. Oxenstiernas skrifter. 708.
- Johan Skytte o. Oxenstiernorna. 880.
- Lennart Torstensson. 3073.
- Sophie v. Hannover**. 957.
- Sorel**, A., La fuite de Louis XVI. 2258.
- Recueil. 159.
- Sourches**, Marquis de. 1900.
- Spahn**, M., Auswärtige Politik d. Pommern. 1005.
- Urkunden u. Actenstücke. 1423.
- Spak**, F. A., Fanoro. krigsmusik. 3173.
- Handskjutvapens historia. 3171.
- Uniformering o. utredning. 3174.
- Artilleriets uppkomst o. utveckling. 3175.
- De blanka vapnen samt skyddsvapnen ifrån äldsta tider intill nuvarande tid. 3172.
- Spannagel**, K., Georg Wilhelm u. Axel Oxenstierna. 1169.
- Minden u. Ravensberg. 1299.
- Sparfeld**, E. 775.
- Sparre**, A. 1960.
- Sparre**, E. 1997.
- Sparre**, K. U. 2639.
- Sparre**, L. 4305.
- Sparre**, Ulf Carlsson. 2639.
- Speck**, O. 1399.
- Speckhahn**, St. 4487.
- Speldere** i Erik XIV:s Tjeneste. 529.
- Spilhammar**, J. R. 2805.
- Spionminnen från Norge**. 2603.
- Spitz**, U. 1357.
- Sprengporten**, G. M., Correspondance officielle. 2370.
- Tvenne förslag t. Finlands styrelse. 2200.
- Sprinchorn**, C. K. S., Lunds allm. läroverks historia. 4059.
- Väpnade neutralitetens hist. i Norden 1755—56. 2103.
- Nya Sverige. 898.
- Sverige och Frankrike. 236.
- Sverige och Nederländerna. 237.
- Pedagogiska utskottet vid Lunds universitet. 4060.
- Spåre**, H. J. 4288.
- Staatschriften**, Preussische, aus d. Regierungszeit König Friedrichs II. 2024.
- Stackelberg**, Die Familie von. 4490.
- Stackelberg**, M. 4289.
- Stackelberg**, R. 1809.
- Staden**, Nic. v. 4523.
- Stadius**, U. 4333.
- Stadsägill**, Äldre, från Vestergötland. 3121.
- Stael v. Holstein**, E. M. 2248.
- Stael v. Holstein**, E. M. & Brinkman, K. G. v. 2149.
- Stalger**, C. 1354.
- Stamford**, C. v. 1634.
- Stamford**, D. v. 2065.
- Stamp**, A. E. 1874.
- Stang**, Emil. 2766.
- Starbäck**, C. G., Berättelser ur svenska hist. 213.
- Historiska bilder. 214.
- Starkovskij**, V. M. 1898.
- Starzeddel** 1645. 1258.
- Statsjorden**. 3368.
- Statsomvæltningen** i Sverig 1809. 2404.
- Statsskick**, Medeltidens. 253.
- Stavenhagen**, C. F. 4629.
- Stavenow**, L., Altonakongressen 1686—89. 1706.
- Gustaf Bonde. 2932.

- Stavenow, L.**, Formerna f. utskottsval under frihetstiden. 2034.
 — Frihetstiden. 2033.
 — Ett förslag från frihetstiden om inrättande af en särskild högsta domstol. 2074.
 — Gustaf Eriksson Vasa. 469.
 — Gustaf Vasas minne. 470.
 — Gustaf II Adolf. 776.
 — Politisk hist. o. kulturhist. 132.
 — Minnestal vid Gustaf Adolfsfesten d. 8 dec. 1894. 777.
 — Några ord om frihetstidens allmänna betydelse. 2035.
 — Partistriden vid riksdagen 1746—47. 2094.
 — Olaus Petri. 494.
 — Riksrådsvälen under frihetstiden. 2036.
 — Studier i ständsriksdagens senare hist. 2037.
 — De politiska doktrinernas uppkomst under frihetstiden. 2038.
Stedt, G., Bohus såsom dansk-norsk fästning. 3176.
 — Försvaret af Göta elfsmynning. 3177.
Steenstrup, J. C. H. R., Bemärkingar om nogle Haandskrifter i Upsala Bibliotek. 3250.
 — Vore Folkeviser fra Middelalderen. 3251.
 — Danmarks Riges historie. 195.
 — Normannerne. 299.
 — Saxo Grammaticus. 3252.
Steffen, R. 3894.
Steffenburg, C. 4061.
Stein, A. E. 771.
Stein, Fr. 1362.
Stein, W. 356.
Stenbock, A. G:son. 3067.
Stenbock, M. 1950.
Stenroth, O. E. 600.
Stöpånek, J. 1222.
Stern, A., Körner, Axel Oxenstierna. 3027.
 — Der Musenhof d. Königin Christine v. Schweden zu Rom. 975.
Sternbeck, W. 1121.
Stettiner, P. 1466.
Stevens, J. L. 778.
Stichler, C. 1517.
Stleda, W., Hamburgische Gewerbetreibende im Auslande. 3992.
 — Lübeck, Rostock u. Landscona. 3993.
 — D. Schonenfahrgelag in Rostock. 3994.
Stiernstedt, A. W., Förteckning öfver tryckta författningar rörande det sv. myntväsendet. 3122.
Stiernstedt, A. W., I Göteborg slagna mynt. 3123.
 — Svenskt mynt för ön S. Barthelémy. 3124.
 — Myntorter, myntmästare i Sverige. 3125.
 — Om myntorter, myntmästare o. myntordningar. 4596.
 — Plåtmyntning af metallkanoner. 3126.
 — Riksdalersnamnets uppkomst i Sverige. 3127.
Stille, A., En folksägen från norra Skåne. 3896.
 — Frågan om Blekinges förbindelse med Sverige i äldre tid. 3427.
 — Henrik Hammarberg. 2988.
 — Lund. 1668, 1669.
 — Platsen för träffningen »vid Näs». 1935.
 — Danmarks politik gent emot Sverige 1707—1709. 1923.
 — Danmarks politik under Karl XII:s polska krig. 1791.
 — Schering Rosenhane. 3048.
 — Nordskånska släkter. 2852.
 — Uggleherarne. 3895.
Stille, Ch. J. 87.
Stjerna, K., Erik den helige. 325.
 — Kompanihuset i Malmö. 3818.
 — Påfvebrevet om Sankt Eriks kors-tåg. 328.
Stjerneåttan. 2903.
Stockholm. Bidrag till Stockholms historia. 3595.
 — Sveriges hufvudstad. 3604.
Stolt, J., Byskomakaren Jonas Stolts minnen. 3897.
 — Landbyskomagern Jonas Stolts Optegnelser. 3898.
Stone, F. D. 899.
Storm, G., Afgifter fra den norske Kirkeprovins. 4176.
 — Kritiske Bidrag til Vikingetidens Historie. 300.
 — Monumenta historica Norvegiæ. 256.
 — Munch, P. A., Samlede Afhandlinger. 208.
 — Normannerne i Vikingetiden. 301.
 — Regesta Norvegica. 257.
 — To Runestene fra Sønderjylland. 276.
 — Dronning Margretes Valg i Norge. 368.
 — Vinlandsreiserne. 302.
 — Ynglingatal. 309.
Story, The, of New Sweden. 900.
Strickstrack, E. 1312.
Stridsberg, O. A., Döbeln, Anteckningar. 2415.

- Stridsberg, O. A.**, Klara skola 1649—1880. 4062.
- Strindberg, A.**, Svenska folket i helg och söken. 3899.
- Lundin, Cl., o. Strindberg, A., Gamla Stockholm. 3600.
- Sveriges relationer till Kina o. de Tartariska länderna. 3900.
- Les relations de la France avec la Suède. 238.
- Relations de la Suède avec l'Espagne et le Portugal. 239.
- Kulturhistoriska studier. 3900.
- De svenska fångarnes öden efter Pultava. 1905.
- Strokirk, O. F.** 3199.
- Struck, F.** 4630.
- Struck, W.**, Gustav Adolf u. d. schwed. Satisfaktion. 1006.
- Johann Georg u. Oxenstierna. 1165.
- Nördlingen. 1186.
- Wilhelm v. Weimar u. Gustav Adolf. 1028.
- Stråle, G. H.**, Les Anecdotes de Suède. 3253.
- Mariebergs historia o. tillverkningar 1758—1788. 3995.
- Rörstrands historia o. tillverkningar 1726—1850. 3996.
- Alingsås manufakturverk. 3997.
- Ström, C. P.** 3516.
- Ström, S. Jacobsson.** 3738.
- Strömberg, Th.**, Bilder o. minnen från södra Mälarstranden. 3629.
- Laurentius Andreae. 2916.
- Strömbäck, K. A.** 2422.
- Stschoukine, P.** 164.
- Stübel, B.** 1016.
- Studien, Baltische.** 117.
- Studier, Historiska, tillägn. C. G. Malmström.** 215.
- Sturleson, S.** 310.
- Sturnbloh, J. H. v.** 1227.
- Stüve, C.**, Osnabrück. 1173.
- Rost. 1289.
- Schepeler. 1281.
- Styffe, C. G.**, G. G. Oxenstiernas berättelse om Ulfvåck. 835.
- Bidrag till den katolska hierarkiens hist. i Sverige. 242.
- Bidrag till Skandinaviens historia. 400.
- Celsius, Dagbok. 2943.
- Halland i medlet af 17:de årh. 3506.
- Hand. J., Dagbok. 802.
- Olof Haraldsson. 321.
- Skoklosters kyrka. 3675.
- Oxenstierna, A., Skrifter. 708.
- Qvarteret Bodarne. 3613.
- Styffe, C. G.**, Skandinavien under unionstiden. 3423.
- Stålhane, H.** 696.
- Stålin, P.** 1077.
- Suède, La, son peuple et son industrie.** 3424.
- Bulletin historique. 46.
- Sujan, Fr.** 1262.
- Sundberg, A. N.**, Jacob Ulfsson. 2893.
- Uppsala möte. 654.
- Sundblad, G. O.** 3542.
- Sundblad, Joh.**, Gümnda blad. 3901.
- Bland kråklor o. mitror. 3902.
- Gammaldags bruk. 3903.
- Upsalalif. 3904.
- Sundbärg, G.** 3424.
- Sundelln, Rob.** 4177.
- Sundholm, A. L.** 2551.
- Sundin, E. R.** 3384.
- Suppliker till K. M. från 1500- och 1600-talet från Gefle.** 3468.
- Sutcliffe, Const.** 2582.
- Suutaria, Zef.** 4250.
- Swainson, J.** 892.
- Swalin, W.**, Konungens högsta domstol 1789—1879. 2855.
- Kongl. Maj:ts hofs personalhistoria. 2853.
- Kongl. Maj:ts kanslis personalhistoria. 2854.
- Konungens svenska o. norska statsråd 1809—81. 2856.
- Svanijung, K.** 4460.
- Svea-artilleriregemente.** 3201.
- Sveaborg. Förråderiet vid Sveaborg.** 2377.
- Svedberg, J.**, Bref till Uppsala akademis kansler Carl Piper. 4063.
- Två bref. 1711. 4178.
- Fries, Odlingens stormän. 2795.
- Swedenborg, E.**, En inläga till Kongl. Maj:t. 1770. 4179.
- Memorial. 2112.
- Svedellius, W. E.**, Birger Jarl. 2877.
- Georg Carl v. Döbeln. 2964.
- Handbok i statskunskap. 3385.
- Representationsreformens historia. 3386.
- Arvid Bernhard Horn. 2994.
- Olaus Petri. 495.
- Studier i Sveriges statskunskap. 3387.
- Svante Sture. 3068.
- Historisk vetenskap. 133.
- Svederus, G.**, Betraktelser öfver Carl XIV Johan. 2489.
- Carl Johan o. franska kronan. 2530.
- Carl XIV Johans historia. 2490.
- Fälttåget i Norge 1814. 2636.
- Källskrifter f. Carl XIV:s historia. 47.

- Svederus, G., Napoleon o. Carl XIV Johan. 2491.
 — Sverige o. Norge 1814—84. 2669.
 Swederus, M. B., Eneström, G. H., & Svederus, M. B., Westmanlands-Dala nation i Uppsala. 4017.
 — Botaniska trädgården i Upsala 1655—1807. 3681.
 Svensén, E., En historisk runsten. 277.
 — Sverige och dess grannar. 240.
 — Vinland. 303.
 Svendsund 1789. 2223.
 Svenson, A. 2723.
 Svensson, D. 3388.
 Svensson, P. R. 2772.
 Sylvander, G. V. 3573.
 Sylwan, O., Hallmans sorgespel »Erik o. Valdemar». 3256.
 — Svenska pressens hist. till statshvälfningen 1772. 3254.
 — P. J. Höppener. 2998.
 — En jubelfest i förra århundradet. 3905.
 — Kyrkomålningar i Uppland från medeltidens slut. 3281.
 — Sveriges periodiska litteratur under frihetstidens förra del. 3255.
 — Norrreport i Kristianstad. 3818.
 — Studentlif på 1700-talet. 4064.
 — Nils v. Oelreich. 2095.
 Syndaregister, Två svenska frälsemäns, från 1500-talet. 3949.
 Synnerberg, G., Narva. 1798.
 — Willmanstrand 1741. 2079.
 Syveton, G., Altranstadt. 1867.
 — Charles XII. 1756.
 — L'erreur de Goertz. 1967.
 — Louis XIV et Charles XII. 1866, 1868.
 Szlagowski, A. 857.
 Szentimrei, M. 870.
 Szilágyi, A., Gabriel Bethlen u. d. schwedische Diplomatie. 845.
 — Geschichte d. beiden George Rákóczy 1685—60. 1255.
 — Georg Rákóczy I im dreissigjährigen Kriege 1630—40. 846.
 — Siebenbürgen u. d. Krieg im Nordosten. 1458.
 Szilágyi, S., Erdély és az északkeleti háború. 1457.
 — II Rákóczy György. 847.
 Säfvar. Slaget vid Säfvar. 2400.
 Sävö, P. A., Olof Haraldsson. 322.
 — Hafvets o. fiskarens sagor. 3906.
 — Skogens sagor. 3907.
 — Åkerns sagor. 3908.
 — Samfärdseln på Gotland i gamla tider. 3478.
 Sävö, T., Georg v. Döbeln. 2965.
 — Sveriges historia. 194.
 Söderberg, E. N., Hafverö socken. 3588.
 — I Upsala studerande norrlänningar. 2828.
 — När prinsen af Vasa föddes. 2299.
 Söderberg, I. E. 944.
 Söderberg, V., Fransk häfdateckning. 134.
 — Nicolaus Ragvaldis tal i Basel 1434. 3257.
 Söderblom, Nath. 3909.
 Söderhielm, E. 3072.
 Söderqvist, O. 603.
 Södertelje. Donationsjordfrågan i Södertelje. 3646.
 Söderwall, K. F. 3258.
 Sögnen, R. I. 2662.
 »Sölvs-kattsregister», Finlands, 1571. 4197.
 Sörensen, C. Th., Fredrik VI, Fortrolige Brevvexling. 2144.
 — Kieltraktaten. 2616.
 — Meddelelser fra Krigsarkiverne. 153.
 Sörensen, Ch., Gøingefolket og Snaphanerne. 1680.
 — Den lille Krig. 1652.
 Sörensen, S. A., Kjöbenhavns Belejring. 1552, 1553.
 — Brömsebro 1645. 928.
 — Kronborgs Erobring 1658. 1546.
 — Carl Gustavs Overfald paa Danmark 1658. 1525.
 — Jörgen Rohweder, kaldet Steinberg. 915.
 — Roskildefreden 1658. 1524.
 — Stormen paa Kjöbenhavn 1659. 1558.

T.

- Tabeller rör. Finlands handel åren 1570—1622. 4251.
 Tamizey de Larroque, Ph. 158.
 Taranger, A. 376.
 Taube, B., Svenska beskickningars berättelser. 2122.
 — Bidrag till Riksarkivets äldre historia. 74.

- Taube, B., Vestra Bleking 1675. 3426.
 — Ministeriella handlingar. 18.
 — Om provinsarchiv. 71.
 — Reseberättelse. 72.
 — Sveriges ridderskaps o. adels riksdagsprotokoll. 1418.
 — Secher, Das Archivwesen. 69.
 Taube, B. & Bergh, S. 48.
 Tavaststjerna, W., Lisätietoja Suomen sotahistoriaan Jahana III. 590.
 — Muutamia tietoja Vatiikaanin arkistosta. 4252.
 Tavisalmi socken. 4345.
 Taylor, H. 2221.
 Taylor, W. W. 901.
 Tegnelser over alle Lande fra 1549 —50. 435.
 Tegnér, Elof, Italienske arkiv o. bibliotek. 73.
 — Gustaf Mauritz Armfelt. 2198.
 — G. M. Armfelt i Neapel 1794. 2285.
 — Svenska bilder från sextonhundratalet. 3951.
 — Jakob Cederström o. 1809 års revolution. 2402.
 — Engeström, L. v., Minnen o. anteckningar. 2128.
 — Familjinteriörer från trettioåriga krigets tid. 3952.
 — Folkväpningen i Sverige 1788. 2238.
 — Arvid Forbus o. Margareta Bolje. 3951.
 — Sofia Juliana Forbus. 3950.
 — Från farfarsars o. farfars tid. 216.
 — Från Tredje Gustafs dagar. 2130.
 — Gustaf III, Bref till G. M. Armfelt. 2119.
 — Gustaf III och emigranterna. 2250.
 — Biografiskt lexikon. 2817.
 — Huset Lillie. 3951.
 — Sveriges yttre politik närmast efter statshvälfningen 1772. 2173.
 — La regina nomade. 976.
 — Tvenne italienska resande i Sverige på Karl XI:s tid. 3910.
 — Kongl. Bibliotekets samling af svenska brevexlingar. 49.
 — Suecana i italienska arkiv. 50.
 — Tegnér, Bref till Wingård. 2549.
 — Trolle-Wachtmeister, Anteckningar o. minnen. 2134.
 — Lunds Universitét 1872—97. 4065.
 — Ur en brevväxling från reduktionens o. släktprocessernas tid. 3951.
 — Ur Adolf Ludvig Ribbings papper. 2270.
 — Weibull, M., & Tegnér, Elof, Lunds Universitets historia. 4071.
 Tegnér, Esalas. 2549.
 Teitt, J. 4198.
 Tellefsen, J. C. 1644.
 Tengberg, J. R. 3425.
 Teppich, Ein gewirkter. 3282.
 Terry, Ch. S. 1820.
 Terserus, J. 8071.
 Tersmeden, C. H. 2857.
 Tessin, Släkten. 2795.
 Tessin, C. G. 2063.
 Thaulow, Chr. 2596.
 Thesleff, A. 3988.
 Theuerung u. Hungersnoth in Lief-land 1601 u. 1697. 4597.
 Thierbach, M. 3178.
 Thiset, A., Danske adelige Brevkister. 150.
 — Fru Elise Göyes jordebok. 259.
 — Jösse Eriksen. 389.
 Thomæus, R. 655.
 Thomander, J. H. 2831.
 Thomesen, J. 871.
 Thomle, E. A. 710.
 Thompson, E. P. 2492.
 Thomsen, V., Ryska rikets grundläggning. 290.
 — The relations between ancient Russia and Scandinavia. 289.
 — Varagerspörgsmålet. 291.
 Thonhofer, V. 1204.
 Thorbjörnsson, L. J. T. 1282.
 Thorburn, R. M. 3439.
 Thrap, D., Bodösgäsen. 2673.
 — Fra Krigstiden 1716—1718. 1979.
 — En Soldat fra 1814. 2640.
 Thrige, S. B. 341.
 Thullierle, G. C. de la. 906.
 Thulin, G., Den borgerliga kommunen o. d. kyrkliga. 3389.
 — Konungens ekonomiska lagstiftning. 3390.
 — Om mantalet. 3391.
 Thurloe, J. 1491.
 Thurn, H. M. v., Bref till G. Oxenstierna. 1149.
 — Process Wallenstein. 1125.
 Thyren, J. C. W. 1710.
 Thyselius, E. 51.
 Thyselius, P. E. 3015.
 Tibell, W. af. 3649.
 Tichomirov, E. 1901.
 Tidander, L. G. T., Axtorna. 573.
 — C. v. Cardell. 2941.
 — Kronobergs regementes deltagande i 1808—1809. 3196.
 — Fälttåget i Östergötland 1598. 667.
 — Kriget mellan Sverige o. Ryssland 1555—57. 513.
 — Krigsföretagen i Livland under Erik XIV:s regering. 541.

- Tidander, L. G. T.**, Kristianstad. 3553.
 — Lefnadssättet i Tjust under katolska tiden. 3912.
 — Hertig Magnus af Östergötland. 517.
 — Mariefred. 3636.
 — Resningen 1568. 557.
 — Seder o. lefnadssätt i Blekinge under katolska tiden. 3911.
 — Söderköping. 3774.
 — Sv. befästningsväsendets utveckling från äldsta till närvarande tid. 3179.
 — Handvapnens utveckling i Sverige. 3180.
 — Westervik. 3590.
 — Daniel Rantzaus vinterfälttåg i Sverige 1567—68. 584.
- Tideböhl, A. v.** 114.
- Tidskrift, Finsk.** 118.
 — Historisk. 119.
 — Jämtlands fornminnesf. 120.
 — Upplands fornminnesf. 121.
 — Västergötlands fornminnesf. 122.
- Tidsskrift, [Dan.] historisk.** 123.
 — [Nor.] historisk. 124.
- Tigerstedt, E. S.,** Duncker, Bref. 2363.
 — Savolax fotjägareregemente. 4253.
 — Kulneff. 2395.
 — Ätten Tigerstedt. 4295.
- Tigerstedt, K. K.,** Per Brahe. 2936.
 — P. Brahes brevxfärling. 704.
 — Bröderne Cröell. 4276.
 — Kexholms läns historia under drottning Kristinas tid. 4322.
 — G. M. Sprengtportens plan till ästadkommande af Finlands själfständighet. 2201.
 — G. M. Sprengtporten. 3064.
 — Sprengtporten, Tvenne förslag till Finlands styrelse. 2200.
 — Terserus, Bref till Per Brahe. 3071.
- Tigerstedt, R.,** Fagerlund, L. W., & Tigerstedt, R., Medicinens studium vid Åbo Universitet. 4423.
 — En trolldomsprocess vid det finska universitetet 1661. 4461.
- Tilas, D.,** 2117.
- Tilsit, Freden i Tilsit.** 2321, 2322.
- Tingsten, L. H.,** Från Nürnberg till Lützen. 1099.
 — Gustaf II Adolf vid Nürnberg. 1098.
 — Hufvuddragen af den centrala förvaltningens vid sv. arméns hist. utveckling. 3181.
 — Krigsrörelserna vid nedre Elbe under 1813 års krig. 2522.
 — Napoleon o. Bernadotte 1813. 2523.
- Todderud, P.** 1933.
- Tolck, E.** 1801, 1802.
- Toll, J. Ch.** 2170.
- Tolstoj, G. D.** 2230.
- Tolstoj, P. A.** 2153.
- Tomassucci, Comtese.** 2419.
- Tordenskjöld, P. Se:** Anker, P. 1980. — Barstad, H. J. 1961. — Carstensen, W. & Lütken, O. 1982. — Flood, C. 1933. — Hammar-skjöld, A. 1984.
- Tore Pyting.** 2905.
- Torell, J. E.** 2039.
- Torin, K.** 122.
- Tornæus, Joh.** 3703.
- Torneå elf.** 4401.
- Torpadie, R.,** Bref om slaget vid Lützen. 1105.
 — Chifferskrift. 102.
 — M. Stenbock. 1950.
- Torpson, N.** 4066.
- Torstenon, L.** 708.
- Tottie, H. W.,** D. Entwicklung d. Missionslebens in Schweden. 4180.
 — Jesper Svedberg. 3069, 3070.
- Tourneux, M.** 2118.
- Tractat mellan Sverige o. Förenta Staterna.** 2196.
- Tractater, Danske 1751—1800.** 2016.
 — Danske, efter 1800. 2444.
- Traktater, Sveriges.** 144.
- Tranér, G.** 677.
- Transehe-Roseneck, A. v.** 4598.
- Traub, Th.** 471.
- Treitschke, H. v.,** Gustav Adolf. 779.
 — Preussen auf dem Wienercongresse. 2543.
 — S. Pufendorf. 3043.
- Trench, R. Ch.** 1007.
- Trinks, F.** 1227.
- Troels-Lund, T. F.,** Kjöbenhavns Försvar. 1557.
 — Danmarks og Norges Historie i Slutningen af det 16:de Aarhundrede. 3913.
 — Jens Koefoed. 1533.
- Troll, S. G. v.** 2411.
- Troll, U. v.** 3075.
- Trolli, G. K.** 3998.
- Trojel, F. V.** 1513.
- Trolle, Birg.** 4185.
- Trolle, G. H. af.** 2800.
- Trolle-Bonde, C.,** Sigrid Bielke. 2927.
 — Ambassadören greve Carl Bonde. 2929.
 — Riksmarskalken greve Carl Bonde. 2930.
 — Gustaf Bonde. 2931.

- Trolle-Bonde, C., Nils Bonde.** 2933.
 — Hesselby. 3665.
 — Kjesäter. 3634.
 — Trolleholm. 3565.
Trolle-Wachtmeister, H. G. 2134.
Trollhättan, Minnen. 3732.
Tromp, C. 1655.
Tronfölgarevalet 1810. 2427.
Trotzig, K. 2858.
Trygger, E. 3501.
Tschache, G. 472.
Tscherney, A. 990.
Tschirch, O. 1019.
Tullgarn. 3412.
Tuomiokirje, Kuningas Kaarlo Knuutinpojan. 263.
Tuxen, A., Auxilierkorps 1818. 2532.
 — Fredriksorts Belejring 1813. 2535.
 — Glückstadts Belejring 1813—14. 2536.
 — Krigen 1700. 1785.
 — Den paatænkte Overgang til Skaane 1809. 2346.
Tuxen, A. & Johansen, J. C. 2539.
Tuxen, I. C. 3182.
Twiss, Tr. 3302.
Täglichsbeck, F., Belagerung d. Stadt Anklam 1676. 1630.
 — Steinau a. d. Oder. 1102.
Toeppen, M., Acten der Ständtetege Ost- und Westpreussens. 265.
 — Geschichte d. Weichseldeltas. 815.
 — Die Elbinger Geschichtsschreiber. 52.
 — J. Hoppe. 812.
 — Kirchspiel in Westpreussen. 821.
 — Historische Lieder. 1476.
 — Kelch, Tagebuch. 1825.
 — Zwei Verfügungen A. Oxenstiern's 1630 u. 1631. 855.
Toeppen, R. 1826.
Törnebladh, I. 3392
Törnquist, S. L. 3914.
Törnstrand, K. E. 3183.

U.

- Uddrag af diplomatiske indberetninger om Unionens forberedelse og tilblivelse** 1814. 2601.
Ueber den Mordbrand in Riga im Mai 1677. 4599.
Ugglas, S. af. 2306.
Uhlenbeck, C. C. 1757.
Ulfeld, C., Nogle Breve. 1521.
 — Till C. Ulfelds historia. 1520.
Uiff, O. Fr. 2859.
Uimann, H. 1598.
Ulpho, Petrus Olavi. 2836.
Ulrich, Ad. 1092, 1093.
Ulriksdal, Konferensen på Ulriksdal 1863. 2572.
Umanec, F. M. 1891.
Unæus, J. O. 3532.
Undervisning om rikets ränta 1530—33. 428.
Unger, C. R. 147.
Unger, W. v. 1470.
Uniformer, Svenska arméns o. flottans. 3184.
Universitæts-Matrikeln, Aeltere. 2860.
Unruh, Th. 4631.
Upmark, G., D. Architektur d. Renaissance in Schweden. 3283.
Upmark, G., Hildebrand, H., Lilljekvist, Fr., Upmark, G., o. Wrangel, F. U., Sthlm under medeltiden o. Vasatiden. 3598.
 — Sotholms härad. 3639.
 — Gustaf Vasas porträtt. 454.
 — Stockholms slott under Vasatiden. 3609.
 — Vadstena slott. 3779.
 — Johan Göransson Rosenbanes stambok. 3047.
 — Tidö. 3761.
Upmark, P. 1876.
Upsala möte 1593. 644.
Upsala professorer om sin rang. 4067.
Upsala Universitæt 1872—97. 4068.
Uppbörds- och utgifts-bok, Vadstena klosterns, 1539—70. 4181.
Uppräde, Ett, i K. Maj:ts fyrkant. 1655. 1436.
Ur brevväxlingen mellan Johan III o. Ivan Vasilievitj. 429.
 — de nordiska folkens lif. 3915.
 — Finlands historia. 4200.
 — några antecknares samlingar. 3259.
 — svenska hovets o. aristokratiens lif. 145.

- Urader, Ph. 4518.
 Urban VIII. 1120.
 Urkunden, Die, der Grafen de Lagardie. 168.
 — der Thomelschen Brieflade. 442.
 — u. Actenstücke z. Geschichte d. Kurfürsten Friedrich Wilhelm v. Brandenburg. 1423.
 — Alte russische, d. i Revaler Stadtarchiv aufbewahrt werden 1392—1689. 4496.
 — Drei, zur Fellins Vergangenheit. 4497.
 — Zehn, zur älteren livl. Geschichte aus Petersburg u. Sthlm. 4498.
 Urkundenbuch d. Stadt Lübeck. 268.
 Urkundenbuch, Hansisches. 269.
 — Liv-, Est- u. Kurländisches. 270.
 — Mecklenburgisches. 271.
 Urkunder till Stockholms historia. 146.
 — Valda, till Finlands historia. 4201.
 Urkundsbok, Lunds ärkestifts. 254.
 Utdrag ur danska diplomaters meddelanden f. Sthlm 1807—08, 10 o. 12—13. 2146.
 — ur ryska krönikor. 797.
 — ur Åbo domkyrkas räkenskaper 1558—1634. 4485.
 Uthelm, J., Grundloven om Norges Udenrigsstyre. 2742.
 — Vort Udenrigsstyre 1814—91. 2753.
 Utterström, O. Ph. 3671.

V.

- Vaabenstilstanden 1801. 2307.
 Vadstena krigsmanshus' historia. 3778.
 Vahl, J. 1564.
 Valori, prince de. 2568.
 Vandal, A. 2493.
 Vapen, Gestrüklands. 3129.
 Varenius, O., Ansvarsbestämmelserna f. förmyndarestyrelse af 1634 o. 1660. 876.
 — Kielerfredens 4:e artikel. 2617.
 — Hvad »Våra Högerpatrioter» vilja och icke vilja i unionsfrågan. 2695.
 — Högförräderimålet mot Magnus Gabriel de la Gardie. 1592.
 — Konsulatfrågan. 2702.
 — Nyare unionell litteratur. 2703.
 — Riksföreståndarskap enligt Sveriges o. Norges grundlagar. 3396.
 — Gustaf Adolfs Sverige. 780.
 — Den svensk-norska unionen o. dess rättsliga grund. 2743.
 — Die schwedisch-norwegische Union. 2730.
 — Unionsförfattningen ur svensk o. ur norsk synpunkt. 2704.
 — Den gemensamma utrikesministern. 2705.
 Varrentrapp, K. 3037, 3038.
 Vasenius, V. 2980.
 Vast, H. 1687.
 Vaupell, O., Griffenfeld. 1591.
 — Den danske Hærs Historie. 3185.
 — Hans Lövenhjelm. 1653.
 — Dronning Margrete. 367.
 — Den nordiske Syvaarskrig. 568.
 Vaupell, O., Tordenskjold ved Marstrand. 2058.
 — Varberg. 585.
 Vayra, P. 1725.
 Vedel, P., Bernstorff, Correspondance. 2015.
 — Den äldre Grev Bernstorffs Ministerium. 2101.
 Veltzé, A. 1065, 3159.
 Venersborg. Ljungström, Wäne härad. 3739.
 — Donationsjorden. 3737.
 Vennola, J., Handlingar till belysande af Finlands kamerala förhållanden på 1500-talet. 4191.
 — Pohjoissuomen maalaisvarallisuus 16:lla ja 17:lla vuosisadella. 4256.
 — Suomen vuotuiset tulot 1500-luvan jälkipuoliskolla. 4257.
 Veranlassung d. Absetzung Erichs XIV. 554.
 Verany, F. 2575.
 Vessberg, G. V., Sveriges krig med Danmark 1643—45. 916.
 — Om sv. riksdagen 1772—1809. 2175.
 Vest, El. 2972.
 Vestermarck, R. 4317.
 Vestgöotalagen. 3398—3401.
 Vetter, F., Ueber die Sage v. d. Herkunft d. Schwyzer u. Oberhasler aus Schweden. 3922.
 Vextö. Branden 1570. 586.
 Vidal, A. 966.
 Vigler, O. 1164.
 Vigselbok, S:t Nicolai kyrkasi Sthlm. 2864.

- Vikström, A. 1758.
 Vilhelm af Hessen-Kassel. 708.
 Vilkaar, Fyens i Svenskekrigen. 1503.
 Villamus, A. 2548.
 Vincens, C., La reine Christine. 874.
 — Christine de Suède. 875.
 Vinstorpa-ätten. 2832.
 Viser, To, fra Svenskekrigen. 1516.
 Vistrand, P. G., Anteckningar om handverksämbeten i Sthlm. Tunnbindarämbetet. 4002.
 — Thetta är Glassmestere Embetes Skråå vti Sthlm. 3991.
 Vistrand, P. G. o. Seth, M. 2865.
 Vitzthum, Comte. 2296.
 Vivenot, A. 2158.
 Vivie, A. 2120.
 Vleertman, W. 1978.
 Vogel, H. 1300.
 Vogt, B., Vor Jævnbyrdighed med Sverige. 2765.
 Vogt, B., Unionen. 2706.
 Vogt, C. J. 1978.
 Vogt, H. 1628.
 Vogt, J. H. 2428.
 Volgt, F., Hamburg. 1868.
 — Kriegsentschädigung f. Schweden. 1801.
 Vojna, Sövernaja. 1705—08. 1730.
 Volkhoitz, R., Jürgen Ackemann. 1060.
 — Die Zerstörung Magdeburgs. 1061.
 Volkmer, Fr. 1220.
 Volkslieder, Die historischen, von Ende d. dreissigjährigen Krieges 1648 bis 1756. 3265.
 — Die hist.-polit. d. dreissigjährigen Krieges. 3264.
 Voltaire, F. M. A. de. 1759, 1760.
 Vullum, E., Flagsagen. 2676.
 — Unionen og dens Fremtid. 2712.
 Vårelä. Freden vid Vårelä. 2229.
 Vörå, Kämparna från. 2352.

W.

- Waaranen, J. E. 4192.
 Wachtmeister, G. 2284.
 Wachtmeister, H. H:son. 3894.
 Wadstein, E. 3395.
 Wærn, C. Fr. 2968.
 Wærn, R. 3760.
 Wahlfisk, J., Bidrag till Södermanlands kult. hist. 109.
 — Folkro, vidskepliga föreställningar o. bruk. 3916.
 — Julfirning o. julseder. 3917.
 — Kjellström, A., & Wahlfisk, J., Nicolaikyrkan i Örebro. 3544.
 — Karl Gustafs stads manufakturverk. 3632.
 — Strengnäs domkyrka. 3645.
 — Den kateketiska undervisningen i Sverige. 4069.
 Wahlström, L., Den svenska beskickningen till Norge 1788. 2241.
 — Sveriges förhållande till Danmark 1788—89. 2234.
 — Gustaf III o. Benzelstjernas plan mot ryska flottan 1789. 2245.
 Wahlund, J. 3659.
 Wallezewski, K., L'héritage de Pierre le Grand. 2067.
 — Pierre le Grand. 1782.
 Wallensteen, J. P., Ett bondbröllop i Danderyds socken i Uppland 1786. 3918.
 Wallensteen, J. P., Vidskepelse, vantro o. huskurer i Danderyd o. Lidingö. 3919.
 Wallenstein. 1123.
 Wallin, J. O. 2881.
 Wallin, V., Den svenska befolkningens i Finland härstamning. 4254.
 — Kuvankia Suomen kansan eai-historiasta. 4220.
 — Suomen maantiet Ruotsin vällan aikana. 4255.
 Wallis, E., Gustaf Mauritz Armfelt. 2194.
 — Klas Horn på Hufvudsta. 2272.
 — Konungamördaren Adolf Ribbing. 2273.
 — Mord eller självmord? [Lars Johan Örner.] 3920.
 — Gustaf den tredjes mord. 2271.
 — Fersenska mordet. 2461.
 Wallqvist, O., Sjölfbiografiska anteckningar. 3077.
 — Minnen o. bref. 2135.
 Walther, B. v. 2908.
 Walther, R. B. v. 631.
 Wanberg, M. 2355.
 Wangerin, H. E. 1068.
 Warburg, K., Karl August Ehrensward. 2970.
 — Göteborgs nation i Upsala. 4070.
 — Magdalena Rudenschiöld. 3051.

- Warburg, K., Schück, H., & Warburg, K., Illustr. sv. litteratur-hist. 3249.
- Warmholtz, C. G. 53.
- Warnoke, P. 1325.
- Warszewicki, Chr. 614.
- Wartenberg, F. W. 1008.
- Warschau, Die Schlacht v. 1450.
- Wasastjerna, O. 4275.
- Wasastjerna, V., Handlingar rör. förh. vid Finlands östra gräns 1788—90. 2210.
- Wassiltschkow, A. 2205^{1/2}.
- Waterstraat, Herrm. 1023.
- Watson, P. B. 473.
- Wattenbach, W. 3605.
- Watts de Peyster, J., Religious aspects. 1009.
- Feil, Torstenson. 1272.
- The literature of the thirty years' war. 1010.
- The thirty years' war. 1011.
- Webel, O. 1843.
- Weber, F. C. 1987.
- Wedel-Jarlsberg, E. 4182.
- Weech, F. v. 979.
- Weeke, C. 260.
- Wehner, O. 2512.
- Wehrhahn, A. 1171.
- Wehrmann, C., Lübeck. 397.
- Marquart, J., Bericht über d. Gesandtschaft d. Hansestädte nach Stockholm 1645. 929.
- Marquart, J., Brömsebro 1645. 923.
- Weibull, L., Tvenne bouppteckningar från det sextonde århundradet. 3921.
- Lund på 1580-talet. 3555.
- Tegnér's o. Oehlenschlägers möte i Lund 1829. 3818.
- Sverige o. Frankrike 1629—31. 843.
- Lunds ärkestifts urkundsbok. 254.
- Weibull, M., Orshistoriska anteckningar rör. Skåne. 3547.
- Clodt, J. A., Anteckningar. 1654.
- Corylander, Lunds domkyrka. 3556.
- Paul Enpertonson. 1682.
- Gumlösa kyrka. 3549.
- Gustaf II Adolf. 781.
- Gustaf II Adolf, en minnesbild. 782.
- Gustaf II Adolf o. Christian IV 1624—25. 830.
- Gyllenstierna, Anteckningar. 2984.
- Handlingar till skånska krigets hist. 1676—79. 1644.
- En vigtig handskrift till Birgittalitteraturen. 2887.
- Handskrift-prof. 97.
- Skanörs o. Falsterbos historia. 3564.
- Magnus Stenbocks historia. 1931.
- Weibull, M., Stenkolsbrytningens historia i Skåne. 3999.
- Sveriges historia. 194.
- Jacobsen, Den nordiske krigs kronicka. 1647.
- Drottning Kristina o. Klas Tott. 935.
- »Mémoires de Chanut.» 872.
- Anders v. Reiser. 3045.
- Samlingar utg. f. skånska landskapens hist. o. arkeol. för. 115.
- Skånska samlingar. 116.
- Skytte, Dagboksanteckningar. 1650.
- Snapphanarne i Halland. 1684.
- Snapphanäväsendet i Sydsååne. 1681.
- Toll, Händelserna i Kristianstad 1772. 2170.
- Wrams-Gunnarstorp. 3569.
- Weibull, M. & Tegnér, Elof. 4071.
- Weidenhielm, C. H. 3167.
- Weidling, J. 217.
- Weiss, J., Die historischen Beziehungen. 3232.
- Z. Vermittlungspolitik Cromwells zw. Dänemark u. Schweden 1657. 1490.
- Weiss, R. 114.
- Weissman v. Weissenstein, A. G. 2371.
- Welander, P. O. 3456.
- Weick, D. A. v. 1857.
- Weltzin, G. F. 2526.
- Wendler, O. 4632.
- Wermcrantz, E. 2064.
- Wermelands Berg. 3699.
- Werner. 1355.
- Werner, H. 3734.
- Werner, K. F., Några anteckningar om adliga ätten Silfverstolpe. 3059.
- C. G. v. Brinkman. 2940.
- Drottning Kristina. 873.
- Biografiskt lexikon. 2817.
- Werner, L. 1340.
- Wernicke. 1382.
- Weshalb die Moscowiter niemals in Livland festen Fuss fassen werden. 1806.
- Wester, E. 2921.
- Wester, S. 1906.
- Westerlin, G. 3650.
- Westerling, O. 4368.
- Westermarck, H. 2350.
- Westerås stads donationsjord. 3762.
- Westling, B. G. W., Linköpings domkyrka. 3771.
- Svenska folkundervisningens historia. 4072.
- Rååf, Ydre härad. 3783.

- Westling, G. O. F., Hertig Karls furstendöme 1568—92. 604.
- Förarbeten till den estniska öfversättningen af Nya Testamentet 1715. 4601.
- Det nordiska sjuårskrigets hist. 569.
- Sundsvalls läroverks historia. 4078.
- Livlands kyrkohistoria 1621—56. 4600.
- Kyrkolagar o. kyrkolagsarbeten i Estland under det svenska väldets tid. 4602.
- Meddelanden om den kyrkliga kulturen i Estland under det svenska väldets tid. 4604.
- Meddelanden om folkundervisningen i Estland 1561—70. 4608.
- Meddelanden om kyrkoförfattningen i Estland under det svenska väldets tid. 4605.
- Meddelanden om lutherak ortodoxi, synkretism o. pietism i Estland under det svenska väldets tid. 4606.
- Om det religiösa o. sedliga tillståndet i Estland 1561—1710. 4607.
- J. Rudbecks visitation i Estland 1627. 854.
- Westrin, Th., Philip Sadlers beskickning 1626. 849.
- Om G. M. Sprengtportens tillämnade deltagande i nordamerikanska frihetskriget. 3065.
- Nordisk familjebok. 183.
- Hans Fordell. 664.
- Franskan som diplomatens språk. 136.
- Gustaf Adolf om den svenske soldaten. 741.
- Görtz, Bref ur fångelset i Arnhem 1717. 1969.
- Görtz i Holland 1716—17. 1968.
- Görtz, Lettres inédites. 1970.
- Görtz, Mémoire. 1966.
- Ministeriella handlingar. 18.
- Karl Johan om unionens nödvändighet för Sverige. 2663.
- Karl XII, Sista egenhändiga bref. 1724.
- Karl XII:s orientalska kreditorer. 1918.
- Peter I o. Ryssland på hans tid. 1780.
- Hemliga råds- och statsrådsprotokoll. 54.
- Släkten Fordell. 665.
- Sparre, A., Bref till Karl XII. 1960.
- Westrin, Th., Urkunder rörande Sveriges konungahus. 55.
- Westrin, Th., Sjögren, W. o. Wrangel, E. 135.
- Wetterling, A. 125.
- Wetterstedt, Gustaf af. 2297.
- Wetzel, A. 2527.
- Wetzer, L. H. v. 1208.
- Weyde, H. E. v. der. 1947.
- Weyhe-Elmke, A. v. 1234.
- Wheatley, H. B. 959.
- Wibe, D. 1998.
- Wiberg, C. F., Wallonernas invandring i Sverige. 3891.
- Louis de Geer et la colonisation Wallonne en Suède. 2953.
- Wibling, C., Carl X Gustaf o. Georg Rakoczy. 1456.
- Lunds domkyrka. 3557.
- Okmanyok. 1424.
- Sverige o. Siebenbürgen 1623—48. 848.
- Tiden för Blekinge första bebyggande. 3428.
- Wrede, Fab., Papper. 2186.
- Wiblingen, Benedict v. 1335.
- Wichner, J. 1358.
- Wiedebeckius, E. 4074.
- Widell, L. 3397.
- Wiede, L. C. 3658.
- Wiedemann, K. 1898.
- Wiehr, E. 2524.
- Wierzbowski, Th., V. Laureo. 613.
- Warszewicki, Chr., Opuscula inedita. 614.
- Wieselgren, H., Några anteckningar om adliga ätten Silfverstolpe. 3059.
- Bilder o. minnen. 2861.
- Den svenska bokhandeln i vårt århundrade. 4000.
- Gregorius Borastus. 2984.
- Leibnitz' bref till Sparfvenfelt. 3859.
- Börtzell, A., & Wieselgren, H., Væsgötæ laghbok. 3398.
- Cecilia Vasa. 521.
- Finland. 4298.
- Gustaf Vasa. 474.
- Gustaf II Adolf. 783.
- Drottning Kristinas handskrifter i Montpellier. 56.
- Rålambska handskriftsamlingen. 57.
- Lars Johan Hierta. 2993.
- I gamla dagar och i våra. 218.
- Karl XI. 1569.
- Krönikorna om Gustaf Vasa. 446.
- Reconditi labores. 3260.

- Wieselgren, H.**, Firman Lind i Örebro o. Stockholm. 4001.
 — Med prestaf o. profoss. 4258.
 — Præsides f. d. sv. konstakad. 1735—1885. 2862.
 — Rådsbiblioteket i Stralsund. 95.
 — Skriftprof. 101.
 — Stanislaus Leczinski. 1821.
 — Stenen i Grön dal. 3533.
 — Taflor från krigs- o. olycksåren efter Carl XII:s död, 1719—21. 2059.
 — Upmark, Bref. 1876.
 — Ur vår samtid. 2863.
 — Gustaf af Wetterstedt. 3081.
Wieselgren, S., Sveriges fångelser o. fångvård- 3923.
 — Ur Göteborgs häfder. 3495.
Wigger, F. 803.
Wigström, E., Allmogeseder i Rönnebergs härad i Skåne. 3925.
 — Två blad ur folkets dolda kunskap. 3924.
 — Folkro o. sägner. 3926.
Wünne, J. A., D'Avaux. 1712.
 — Voltaire, Histoire de Charles XII. 1763.
Wiklund, K. B. 3703.
Wilhelmi, S. 1826.
Wilkinson, Sp. 784.
Will, C. 1182.
Wille, I. 786.
Wille, R., Hanau. 1369.
 — Lützen u. Nördlingen. 1155.
Willebrand, R. F. v., Hans Järta. 3005.
 — Gustaf Adolfs minne i Finland. 760.
 — Finsk tidskrift. 118.
Wimmarson, N., Amiral Ugglas expedition 1676. 1631.
 — Sveriges krig i Tyskland 1675—79. 1611.
Wimmer, L. F. A. 278.
Wimmerby stads donationsjord. 3591.
Winding, Ells. 8449.
Winkelmann, E. 58.
Winkler, R., Chronisten Kelch. 4608.
 — Geschichte d. Familie Winkler in Estland. 4609.
Winter, F., Landschaft südwestlich v. Magdeburg. 1383.
 — Zur Geschichte d. dreissigjährigen Krieges. 1013.
Winter, G., Geschichte d. dreissigjährigen Krieges. 1012.
 — Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 183.
 — Rakonitz. 1221.
 — Wallenstein. 1150.
Wintera, L. 561.
Wirson, C. D. af, Järta o. Geijer före o. efter utgifvandet af den senares Litteraturblad. 3261.
 — Johan Gabriel Oxenstierna. 3033.
Wirson, G. af, Breve 1814. 2664.
 — Järta, Brevväxling. 2659.
Wisbyfahrt, Hansische. 3479.
Wismar, Belagerung 1711—12. 1943.
With, C. L., Krigen 1700. 1785.
 — Slaget ved Öland 1676. 1656.
Witt, G. C. 3579.
Witt, O. 3083.
Witt, P. de. 2954.
Wittich, K., Christian Wilhelm. 1051.
 — Dietrich von Falkenberg. 1052—55, 1058.
 — Wallenstein's Katastrophe. 1151.
 — Magdeburg. 1056.
 — Magdeburg als katholisches Marienburg. 1064.
 — Pappenheim u. Falkenberg. 1057.
 — Wiedererbaung d. Magdeburg. 1063.
 — Zur Geschichte Wallenstein's. 1152.
 — Zur Katastrophe ^{10/20} Mai 1631. 1059.
Wittmann, P., Kurzer Abriss d. schwedischen Geschichte. 219.
 — Würzburger Bücher i. d. k. schwed. Universitätsbibliothek zu Upsala. 3262.
 — Upsala. 3680.
 — Neue Zeugnisse f. alte Wahrheiten. 487.
Witzleben, A. v. u. Hassel, P. 1627.
Wohliwill, A., Hamburg. 1367.
 — Die Verbindung d. Hansestädte. 241.
Wolff, A., Flensburg. 1507.
 — Glasemeyer. 1948.
Wolff, E., Riksbankens afdelningskontor i Göteborg. 3502.
 — Göteborgs förmyndarordning 1640. 3496.
 — Studier rörande Göteborgs äldsta författning. 3497.
Wolmar 1601. 675.
Woynar, K. 2541.
Wrangel, A. J. 2800.
Wrangel, C. G., Bref. 708.
 — Breslau. 1284.
Wrangel, E., Arkivaliska anteckningar från Danzig o. Thorn. 94.
 — Skånsk dikt o. visa under Carl XII:s krig. 3266.
 — Drottning Christina o. Le grand Cyrus 938.
 — Sveriges litterära förbindelser med Frankrike. 5265.

- Wrangel, E., Sveriges litterära förbindelse med Holland. 3267.
 — De litterära förbindelserna mellan Sverige o. Tyskland under 1600-talet. 3269.
 — Cisterciensernas inflytande på medeltidens byggnadskonst i Sverige. 3284.
 — Jubelfesten 1698. 3927.
 — Lukasgillet. 3818.
 — De främmande lärde vid drottning Christinas hof. 987.
 — Frihet tidens odlingshistoria. 3928, 3929.
 — Prinsessan Anna. 670.
 — Fänrik Ståls sägner. 3268.
 — Tegelarkitekturen. 3285.
 — Falsk ursprungsbeteckning. 3270.
 — Westrin, Th., Sjögren, W., o. Wrangel, E., Kongressen f. jämförande historia. 135.
 Wrangel, F. U., Vasavapnets betydelse. 458.
 — Bilder från sjuttonhundratalets Stockholm. 3606.
 — Blasieholmen. 3611.
 — Pontus De la Gardie. 2958.
 — Några drag från 1500-talet. 3930.
 — »Gata upp och gata ned» på Norrmalm (1660-talet). 3621.
 — Hamilton, Dagbok. 2987.
 — Hildebrand, H., Lilljekvist, Fr., Upmark, G., o. Wrangel, F. U., Sthlm under medeltiden o. Vasatiden. 3598.
 Wrangel, F. U., Liste des diplomas français en Suède 1541—1891. 2866.
 — Oscar II:s 25-åriga regeringsjubileum. 2583.
 — De kongl. sv. riddareordnarna. 3130.
 — Skeppsholmen i forna dagar. 3624.
 — Drottning Desiderias närmaste släktförhållanden. 2501.
 — Rytternas socken. 3755.
 — Det forna Stockholm. 3607.
 — Tullgarn. 3647.
 — Jean Bernadottes ungdom. 2494.
 — En vapenbok från medeltiden. 3131.
 — Vigselbok. 2864.
 Wrangel, F. U. & Bergström, O. 2867.
 Wrangel, Herm., Bref. 708.
 Wrangel, H., Svenska flottans bok. 3186.
 — Sv. örlogsflottan 1719. 2052.
 Wrangell, G. 1799.
 Wrede, F. 2136.
 Wrede, H. O. 4416.
 Wrede, K. A. 4364.
 Wrede, R. A., Drag af fornfinskt rättslif. 4259.
 — Finland för två århundraden sedan. 4299.
 Wulff, D. H. 1514.
 Wägner, S., Skånska kommissionen. 1586.
 — Helsingborgs allmänna läroverk. 4075.
 — Uppsala möte. 656.

Y.

- Yrjö-Koskinen, G. Z., Eräs kertomus Suomen armeijan retkestä Norjan. 2002.
 — Kemi- o. Ijo-laxfiskens äldre historia. 4417.
 — Nuijasota, seu syyt ja tapankset. 663.
 — Sprengtporten, Correspondance officielle. 2370.
 — Suomen kansan historia. 4260.
 Yrjö-Koskinen, G. Z., Suomenmaan keskiäikäisistä aatelistosta. 4261.
 — Tutkimus maanonnistusselkosta Suomen-maasa keskiäikäna. 4262.
 Yttrande af den för utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser ang. Sveriges o. Norges förening förordnade komitén. 2725.

Z.

- Zaccagnini, G., L'elezione di Clemente IX e Cristina di Svezia. 969.
 — Gli ultimi due anni di Cristina di Svezia in Roma. 1687—89. 977.
 Zaczkovic, P. 1251.
 Zahn, W. 1336.
 Zahrtmann, M. K., Povl Anker. 1535.
 — Bornholm efter Krigen 1658. 1537.

<p>Zahrtmann, M. K., Bornholmernes Opstand 1658. 1536.
 Zechlin, H. 1851.
 Zeissberg, H. v. 2158.
 Zeitungen a. d. dreissigjährigen Kriege. 1037.
 Zernin. 1118.
 Zetterqvist, E. 4488.
 Zettersten, A., Flottans arkiv. 81.
 — Svenska flottans historia. 3187.
 — Svensk lösen. 3188.
 Ziegler, J. 4633.
 Zimmermann, F., Schweden Durchzug durch Siebenbürgen 1714. 1915.</p> | <p>Zimmermann, Fr., D. Zweikampf i: d. Geschichte d. westeuropäischen Völker. 3931.
 Zitek, J. 1269.
 Zlobin, K. K. 2309.
 Zur Geschichte der livländischen Ritter- u. Landschaft 1600—1602. 443.
 Zweigbergk, O. v. 4076.
 Zwerger, Fr. 1379.
 Zwiedineck-Südenhorst, H. v., Geschichte neuerer Zeit. 1153.
 — Deutsche Geschichte. 220.
 Zöllner, C. W. 1351.
 Zösemair, J. 1275.</p> |
|--|---|

Å.

<p>Aberg, L. H. 4077.
 Åkerblom, A., Sveriges förhållande till Norge under medeltidsunionen. 359.
 — Olof Skötkonung o. Olaf den helige. 319.
 Åkerblom, Fr., Historiska anteckningar om Sveriges nötkreatursafvel. 4003.
 — Pommerska bref. 4634.
 — Göteborg för omkring hundra år sedan. 3498.
 — Tidsbilder från Göteborg på 1820-talet. 3499.</p> | <p>Åkerblom, L. 3594.
 Åkermark, K. 3664.
 Åkeson, N. P., Gustaf III:s förhållande till franska revolutionen. 2252.
 — Förmyndarestyrelsens planer rör. Gustaf IV Adolfs förmälning. 2289.
 Ålund, O. W., Gustaf Eriksson Vasa. 475.
 — Gustaf II Adolf. 785.
 Årsekrift, Vestmanlands fornminnesf. 125.</p> |
|--|--|

Ä.

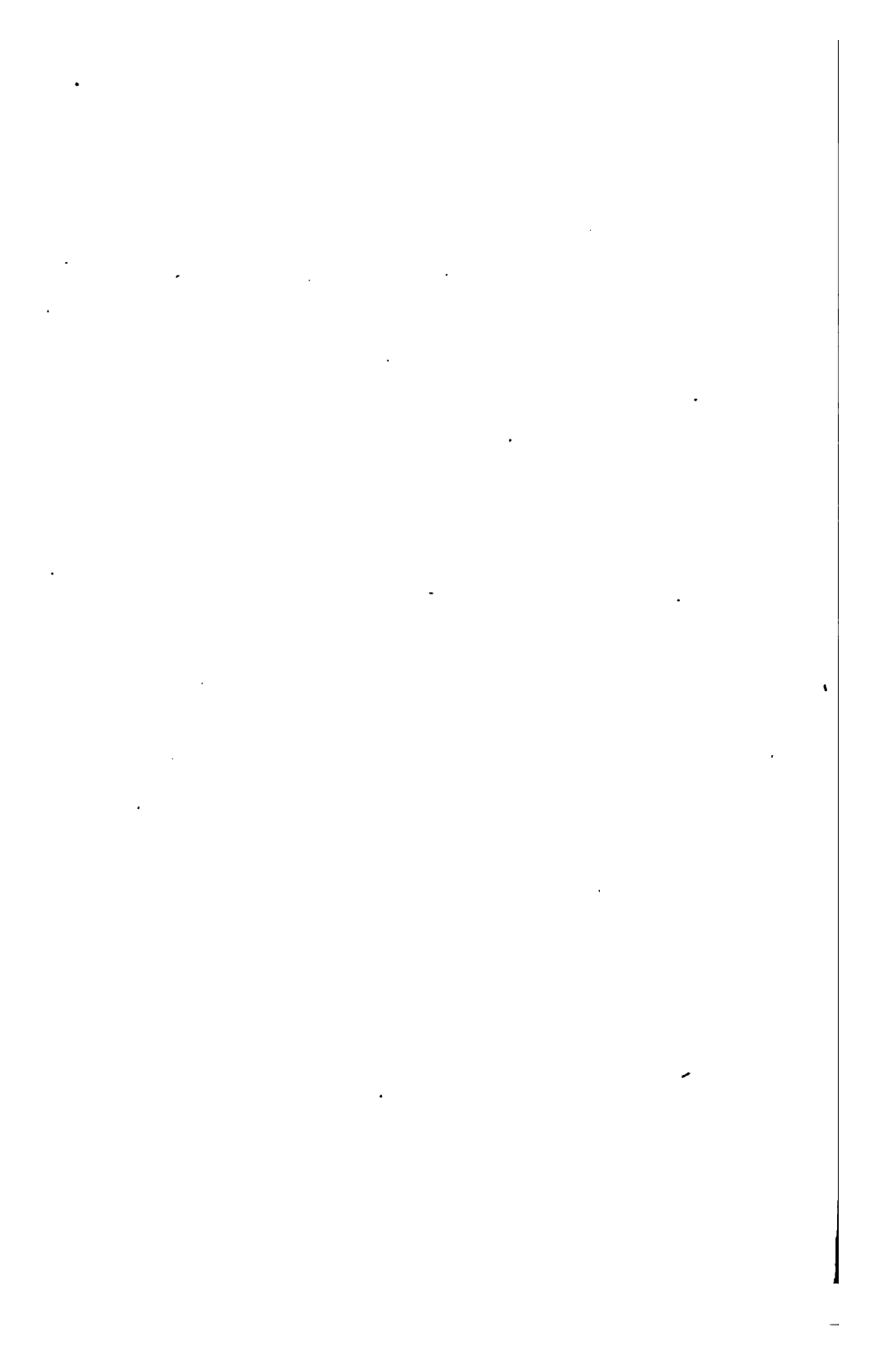
Ättartal, Svenska. 2851.

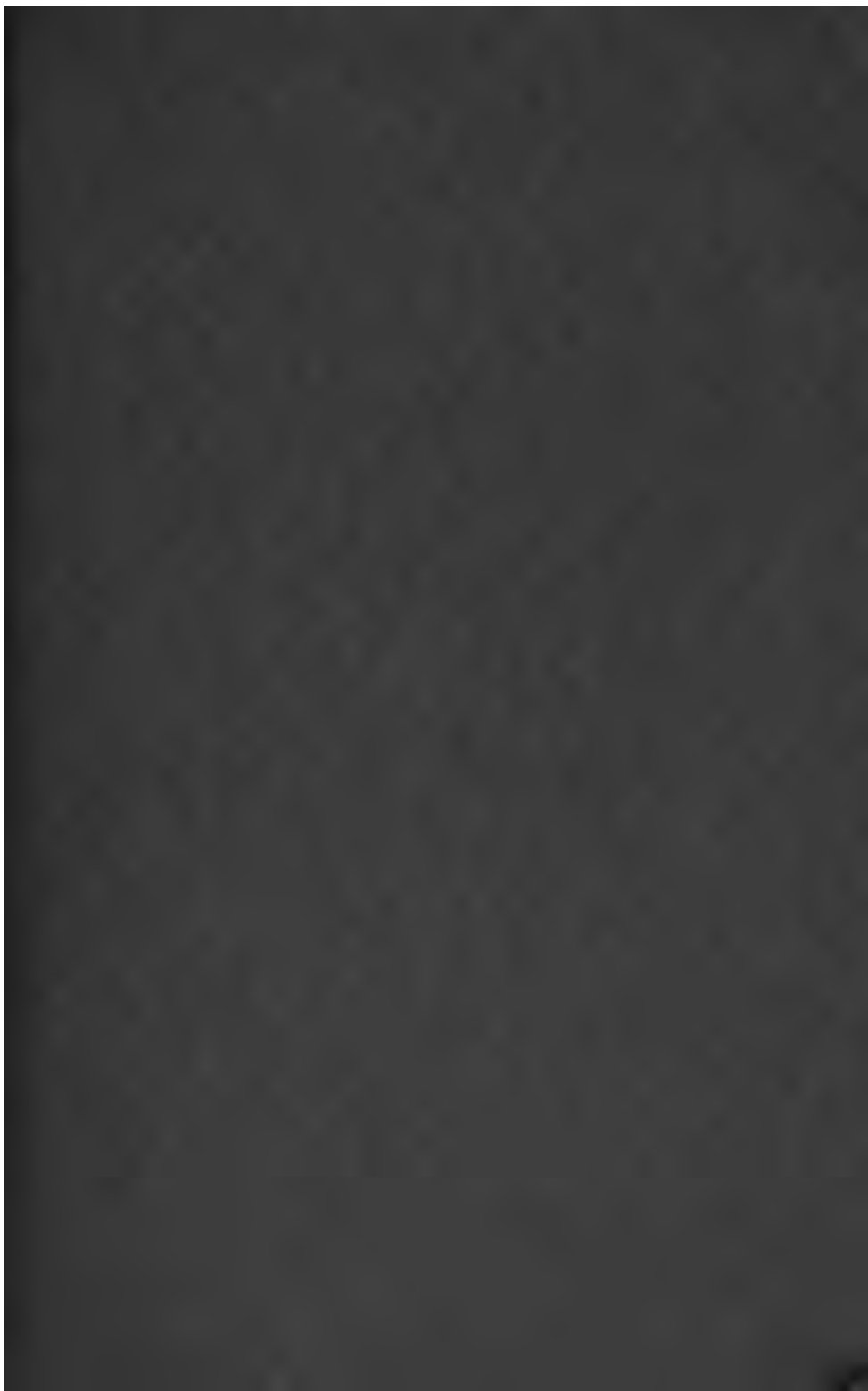
Ö.

<p>Ödberg, F., Axevalla slott. 3714.
 — Cecilia Wasa. 522.
 — Svenske konungens domsrätt. 3402, 3403.
 — Hogenskild Bielkes friherreskap Leckö (1571—99). 2925.
 — Om Erik XIV:s förhållande till fogdarne o. allmogem. 578.
 — Lennart Torstensons föräldrar. 3074.
 — Sven Jacobi. 2999, 3000.
 — Klas Kurssell. 543.
 — Anders Lorichs. 607.</p> | <p>Ödberg, F., Mauritz Rasmusson i Böne. 617.
 — Råfstetingsdombref för Västergötland. 59.
 — Släkten Gylta. 2985.
 — Stämplingarna mot Johan III 1572—75. 606.
 — Tidsbilder ur 1500-talets sv. häfder. 3932.
 Ödegaard, V. 3189.
 Ödmann, S. L., Hågkomster från hembygden o. skolan. 3933.</p> |
|---|---|

- Ödmann, S. L., Petersen, Fra det svenske Kirkeliv. 2831.
 Ödmann, S. M. 3934.
 Öhlander, C., Bidrag till kändedom om Ingermanlands historia. 4613.
 — Den svenska kyrkoreformationen uti Ingermanland. 4614.
 Öjer, P. G. 3086.
 Örebro. Donationsjorden. 3543.
 Öresund. Slaget i Öresund 1658. 1556.
 Örgryte gamla kyrka. 3740.
 Örjesö i maj 1808. 2339.
 Örnberg, V., Bjelke, Om fru Annas på Vinstorp ättlingar. 2907.
 — En svensk furstes bröllop 1579. 630.
 — Äldre handskrifter i Strängnäs läroverks bibliotek. 60.
 — Serafimmerriddarelängd 1748—1890. 3132.
 — Svensk släkt-kalender. 2851.
 — Tore Pyting. 2905.
 — Uppgifter om några af Gustaf I:s närmaste fränder. 451.
 Örnberg, V., Sveriges, Norges o. Danmarks konungars ättelängder. 2868.
 Örner, L. J. 3920.
 Örström, K. A. 125.
 Österbottens-regemente. 3212.
 Östergren, P. A. 3404.
 Oesterley, H. 61.
 Östgöta-laghbok. 8405.
 Överland, O. A., Borgerne paa Fredrikshald 1716. 1977.
 — Botner, Oberst Kruses Kamp med Karl XII i Höland. 1975.
 — Forviklinger paa Oplandene i Midten af det 17. Aarhundrede. 1545.
 — Illustr. Norges Historie. 221.
 — En svensk Kaper udenfor Lyngør 1714. 1961.
 — Mandhusingen af Surendal 1718. 2042.
 — Armfeldts Tog Nordenfjelds 1718. 2004.
 — Vikingetog. 304.

1814. Det første overordentlige Storting. 2587.

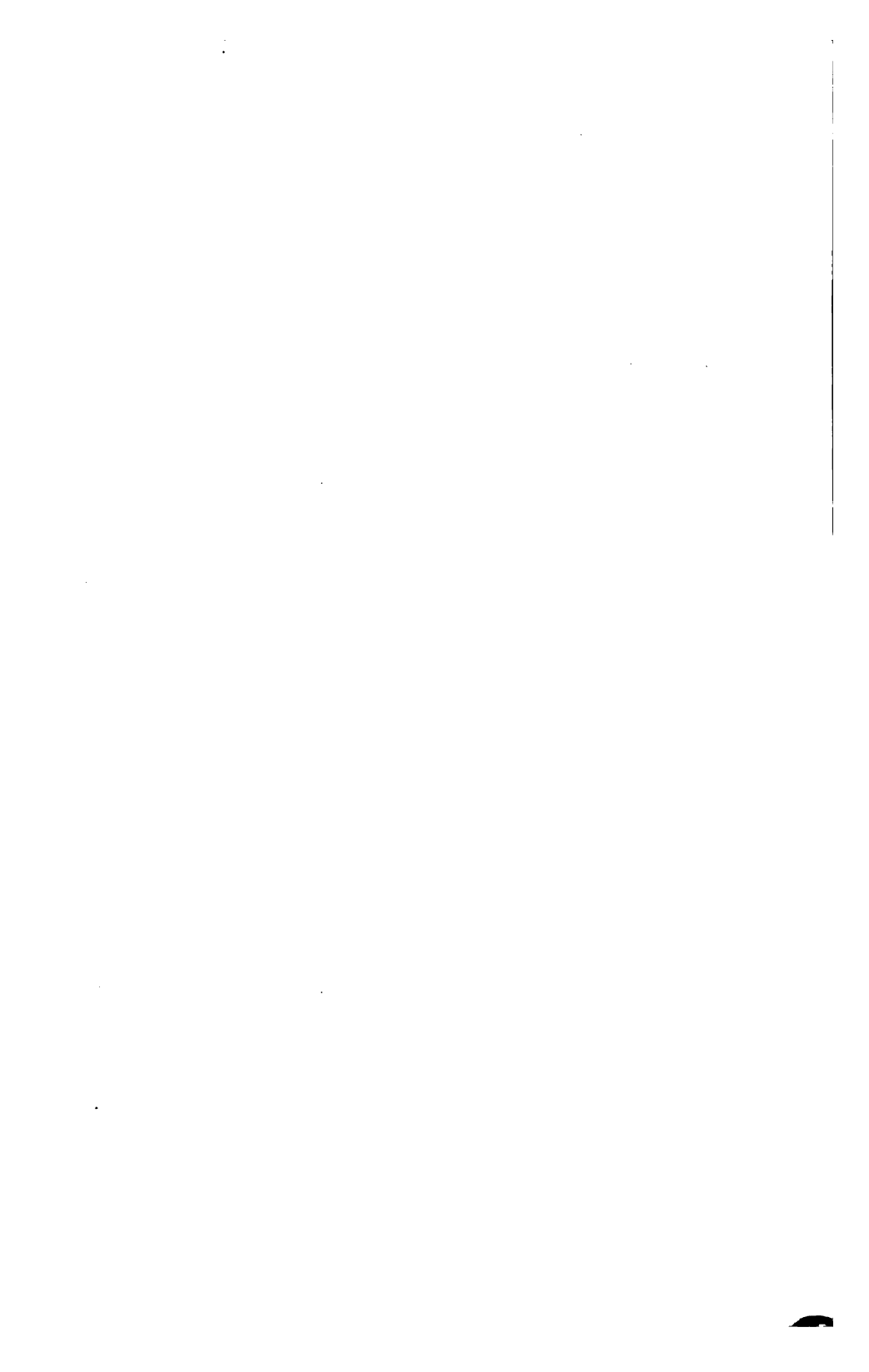

— 212 —

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY
ANN ARBOR, MICHIGAN

L

SEP 26 1939

